Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

+ *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
+ *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
+ *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
+ *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertati di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da `http://books.google.com`

Stanford University Libraries
3 6105 121 178 516
Digitized by Google

PATROLOGIÆ
CURSUS COMPLETUS,

SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRA, UNIFORMIS, COMMODA, ŒCONOMICA,

OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM,

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD TEMPORA CONCILII TRIDENTINI (ANNO 1545) PRO LATINIS, ET CONCILII FLORENTINI (ANN. 1439) PRO GRÆCIS FLORUERUNT:

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIMA ECCLESIÆ SÆCULA ET AMPLIUS,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM DILIGENTER CASTIGATA; DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS, VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA; OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS DETECTIS, AUCTA; INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS SIVE AUCTORES ALICUJUS MOMENTI SUBSEQUENTIBUS, DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA; OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

DUOBUS [illegible] ET AMPLIUS LOCUPLETATA INDICIBUS AUCTORUM SICUT ET OPERUM, ALPHABETICIS, CHRONOLOGICIS, STATISTICIS, SYNTHETICIS, ANALYTICIS, ANALOGICIS, IN QUODQUE RELIGIONIS PUNCTUM, DOGMATICUM, MORALE, LITURGICUM, CANONICUM, DISCIPLINARE, HISTORICUM, ET CUNCTA ALIA SINE ULLA EXCEPTIONE; SED PRÆSERTIM DUOBUS INDICIBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, NE UNO QUIDEM OMISSO, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBVIUM QUINAM PATRES ET IN QUIBUS OPERUM SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM S. SCRIPTURÆ VERSUS, A PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT:

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS, CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS, TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER SIMILIS, PRETII EXIGUITAS, PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA, SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM, PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES, LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA PRIOR,

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIÆ GRÆCÆ A S. BARNABA AD PHOTIUM.

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ Cleri universæ,

SIVE CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

[illegible] PATROLOGIÆ, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIÆ, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA, ALIA GRÆCO-LATINA; [illegible] JAM PENITUS EXARATA, QUOAD PRIMAM SERIEM, VIGINTI-QUINQUE ET DUCENTIS VOLUMINIBUS MOLE SUA STAT, MOXQUE POST PERACTOS INDICES STABIT, AC QUINQUE-VIGINTI-CENTUM ET MILLE FRANCIS VENIT. GRÆCA DUPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM UNA CUM VERSIONE LATINA LATERALI AMPLECTITUR, ET AD NOVEM ET CENTUM VOLUMINA PERTINGIT, SED SINE INDICIBUS; POSTERIOR AUTEM HANC VERSIONEM TANTUM EXHIBET, IDEOQUE INTRA QUINQUE ET QUINQUAGINTA VOLUMINA RETINETUR; UTRAQUE VIGINTI-QUATUOR POST 1000 ANNOS APPARUERIT. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE MERE LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUMMODO EMITUR; UTRUMQUE VERO, UT PRETII HUJUS BENEFICIO FRUATUR EMPTOR, COLLECTIONEM INTEGRAM SIVE GRÆCAM SIVE LATINAM, 226 VOLUMINIBUS PRO AMPLIORI EDITIONE ET 272 PRO [illegible] ET, [illegible] GRÆCO-LATINAM, VEL SALTEM EX GRÆCO LATINAM [illegible], IN QUO ERAT INDICES ET QUORUM [illegible] SINGULA VOLUMINA POR [illegible] [illegible] COLLECTIONIS [illegible] PATROLOGIÆ [illegible] APPLICANTUR.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS XVI.

ORIGENES.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE [illegible]

Digitized by Google

281.6
M635a

Digitized by Google

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS,

SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRA, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,

OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM,

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD TEMPORA CONCILII TRIDENTINI (ANNO 1545) PRO LATINIS, ET CONCILII FLORENTINI (ANN. 1439) PRO GRÆCIS FLORUERUNT:

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIMA ECCLESIÆ SÆCULA ET AMPLIUS,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM DILIGENTER CASTIGATA; DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS, VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA; OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS DETECTIS, AUCTA; INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS SIVE AUCTORES ALICUJUS MOMENTI SUBSEQUENTIBUS, DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA; OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

DUCENTIS ET AMPLIUS LOCUPLETATA INDICIBUS AUCTORUM SICUT ET OPERUM, ALPHABETICIS, CHRONOLOGICIS, STATISTICIS, SYNTHETICIS, ANALYTICIS, ANALOGICIS, IN QUODQUE RELIGIONIS PUNCTUM, DOGMATICUM, MORALE, LITURGICUM, CANONICUM, DISCIPLINARE, HISTORICUM, ET CUNCTA ALIA SINE ULLA EXCEPTIONE; SED PRÆSERTIM DUOBUS INDICIBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, NE UNO QUIDEM OMISSO, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBVIUM QUINAM PATRES ET IN QUIBUS OPERUM SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM S. SCRIPTURÆ VERSUS, A PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT:

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS, CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS, TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER SIMILIS, PRETII EXIGUITAS, PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA, SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM, PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES, LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA PRIOR,

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIÆ GRÆCÆ A S. BARNABA AD PHOTIUM,

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ Cleri universæ,

SIVE CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIÆ, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA, ALIA GRÆCO-LATINA. LATINA, JAM PENITUS EXARATA, QUOAD PRIMAM SERIEM, VIGINTI-QUINQUE ET DUCENTIS VOLUMINIBUS MOLE SUA STAT, MOXVE POST PERACTOS INDICES STABIT, AC QUINQUE-VIGINTI-CENTUM ET MILLE FRANCIS VENIT. GRÆCA DUPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM UNA CUM VERSIONE LATINA LATERALIS AMPLECTITUR, ET AD NOVEM ET CENTUM VOLUMINA PERVENIT, SED SINE INDICIBUS; POSTERIOR AUTEM HANC VERSIONEM TANTUM EXHIBET, IDEOQUE INTRA QUINQUE ET QUINQUAGINTA VOLUMINA RETINETUR; UTRAQUE VIGESIMA QUARTA DIE DECEMBRIS 1860 OMNINO APPARUERAT. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE MERE LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUMMODO EMITUR: UTROBIQUE VERO, UT PRETII HUJUS BENEFICIO FRUATUR EMPTOR, COLLECTIONEM INTEGRAM SIVE GRÆCAM SIVE LATINAM, 326 VOLUMINIBUS PRO AMPLIORI EDITIONE ET 272 PRO MINORI ABSQUE INDICIBUS CONSTANTEM, COMPARET NECESSE ERIT, SECUS ENIM CUJUSQUE VOLUMINIS AMPLITUDINEM NECNON ET DIFFICULTATES VARIA PRETIA ÆQUABUNT. ATTAMEN, SI QUIS EMAT INTEGRE ET SEORSIM COLLECTIONEM GRÆCO-LATINAM, VEL EAMDEM EX GRÆCO LATINE VERSAM, TUM QUODQUE VOLUMEN PRO NOVEM VEL PRO SEX FRANCIS OBTINEBIT. ISTÆ CONDITIONES SERIEBUS PATROLOGIÆ NONDUM EXCUSIS APPLICANTUR.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS XVI.

ORIGENES.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA *D'AMBOISE*, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO *D'ENFER* NOMINATAM, SEU *PETIT-MONTROUGE*, NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISINA.

1862

Digitized by Google

281.c
M635ua

Digitized by Google

PATROLOGIÆ
CURSUS COMPLETUS,
SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRA, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,
SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM,
QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD TEMPORA CONCILII TRIDENTINI (ANNO 1545) PRO LATINIS, ET CONCILII FLORENTINI (ANN. 1439) PRO GRÆCIS FLORUERUNT:

RECUSIO CHRONOLOGICA
OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIORA ECCLESIÆ SÆCULA ET AMPLIUS,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM DILIGENTER CASTIGATA; DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS, VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA; OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS DETECTIS, AUCTA; INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS SIVE AUCTORES ALICUJUS MOMENTI SUBSEQUENTIBUS, DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA; OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

DUOBUS ET AMPLIUS LOCUPLETATA INDICIBUS: AUCTORUM SCILICET ET OPERUM, ALPHABETICO, CHRONOLOGICO, STATISTICO, SYNTHETICO, ANALYTICO, ANALOGICO, IN QUODQUE RELIGIONIS PUNCTUM, DOGMATICUM, MORALE, LITURGICUM, CANONICUM, DISCIPLINARE, HISTORICUM, ET CUNCTA ALIA SINE ULLA EXCEPTIONE; SED PRÆSERTIM DUOBUS INDICIBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, NE UNO QUIDEM OMISSO, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBVIUM QUINAM PATRES ET IN QUIBUS OPERUM SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM S. SCRIPTURÆ VERSUS, A PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT:

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS, CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS, TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER SIMILIS, PRETII EXIGUITAS, PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA, SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM, PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES, LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA PRIOR,
IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIÆ GRÆCÆ A S. BARNABA AD PHOTIUM.

ACCURANTE J.-P. MIGNE,
Bibliothecæ Cleri universæ,
SIVE CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIÆ, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA, ALIA GRÆCO-LATINA. LATINA, JAM PENITUS EXARATA, QUOAD PRIMAM SERIEM, VIGINTI-QUINQUE ET DUCENTIS VOLUMINIBUS MOLE SUA STAT, MOXVE POST PERACTOS INDICES STABIT, AC QUINQUE-VIGINTI-CENTUM ET MILLE FRANCIS VENIT. GRÆCA DUPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM UNA CUM VERSIONE LATINA LATERALI AMPLECTITUR, ET AD DUPLEX ET CENTUM VOLUMINA PERVENIT, SED SINE INDICIBUS; POSTERIOR AUTEM HANC VERSIONEM TANTUM EXHIBET, IDEOQUE INTRA QUINQUE ET QUINQUAGINTA VOLUMINA RETINETUR; UTRAQUE VIGESIMA QUARTA DIE DECEMBRIS 1860 OMNINO APPARUERAT. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE MERE LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUMMODO EMITUR: UTROBIQUE VERO, UT PRETII HUJUS BENEFICIO FRUATUR EMPTOR, COLLECTIONEM INTEGRAM SIVE GRÆCAM SIVE LATINAM, 326 VOLUMINIBUS PRO AMPLIORI EDITIONE ET 274 PRO MINORI ADQUE INDICIBUS CONSTANTEM, COMPARET NECESSE ERIT; SECUS ENIM CUJUSQUE VOLUMINIS AMPLITUDINEM NECNON ET DIFFICULTATES VARIA PRETIA ÆQUABUNT. ATTAMEN, SI QUIS EMAT INTEGRE ET SEORSIM COLLECTIONEM GRÆCO-LATINAM, VEL EAMDEM EX GRÆCO LATINE VERSAM, TUM QUODQUE VOLUMEN PRO NOVEM VEL PRO SEX FRANCIS OBTINEBIT. ISTÆ CONDITIONES SERIEBUS PATROLOGIÆ NONDUM EXCUSIS APPLICANTUR.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS XVI.

ORIGENES.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA *D'AMBOISE*, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO *D'ENFER* NOMINATAM, SEU *PETIT-MONTROUGE*, NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISINA.

1862

Digitized by Google

D15.100
P4
v.16, pt.1

AVIS IMPORTANT.

D'après une des lois providentielles qui régissent le monde, rarement les œuvres au-dessus de l'ordinaire se font sans contradictions plus ou moins fortes et nombreuses. Les *Ateliers Catholiques* ne pouvaient guère échapper à ce cachet divin de leur utilité. Tantôt on a nié leur existence ou leur importance; tantôt on a dit qu'ils étaient fermés ou qu'ils allaient l'être. Cependant ils poursuivent leur carrière depuis 21 ans, et les productions qui en sortent deviennent de plus en plus graves et soignées : aussi paraît-il certain qu'à moins d'événements qu'aucune prudence humaine ne saurait prévoir ni empêcher, ces Ateliers ne se fermeront que quand la *Bibliothèque du Clergé* sera terminée en ses 2,000 volumes in-4°. Le passé paraît un sûr garant de l'avenir, pour ce qu'il y a à espérer ou à craindre. Cependant, parmi les calomnies auxquelles ils se sont trouvés en butte, il en est deux qui ont été continuellement répétées, parce qu'étant plus capitales, leur effet entraînait plus de conséquences. De petits et ignares concurrents se sont donc acharnés, par leur correspondance ou leurs voyageurs, à répéter partout que nos Editions étaient mal corrigées et mal imprimées. Ne pouvant attaquer le fond des Ouvrages, qui, pour la plupart, ne sont que les chefs-d'œuvre du Catholicisme reconnus pour tels dans tous les temps et dans tous les pays, il fallait bien se rejeter sur la forme dans ce qu'elle a de plus sérieux, la correction et l'impression : en effet, les chefs-d'œuvre même n'auraient qu'une demi-valeur, si le texte en était inexact ou illisible.

Il est très-vrai que, dans le principe, un succès inouï dans les fastes de la Typographie ayant forcé l'Editeur de recourir aux mécaniques, afin de marcher plus rapidement et de donner les ouvrages à moindre prix; quatre volumes du double *Cours d'Ecriture sainte et de Théologie* furent tirés avec la correction insuffisante donnée dans les imprimeries à presque tout ce qui s'édite; il est vrai aussi qu'un certain nombre d'autres volumes, appartenant à diverses Publications, furent imprimés ou trop noir ou trop blanc. Mais, depuis ces temps éloignés, les mécaniques ont cédé le travail aux presses à bras, et l'impression qui en sort, sans être du luxe, attendu que le luxe jurerait dans des ouvrages d'une telle nature, est parfaitement convenable sous tous les rapports. Quant à la correction, il est de fait qu'elle n'a jamais été portée si loin dans aucune édition ancienne ou contemporaine. Et comment en serait-il autrement, après toutes les peines et toutes les dépenses que nous subissons pour arriver à purger nos épreuves de toutes fautes? L'habitude, en typographie, même dans les meilleures maisons, est de ne corriger que deux épreuves et d'en conférer une troisième avec la seconde, sans avoir préparé en rien le manuscrit de l'auteur.

Dans les *Ateliers Catholiques* la différence est presque incommensurable. Au moyen de correcteurs blanchis sous le harnais et dont le coup d'œil typographique est sans pitié pour les fautes, on commence par préparer la copie d'un bout à l'autre sans en excepter un seul mot. On lit ensuite en première épreuve avec la copie ainsi préparée. On lit en seconde de la même manière, mais en collationnant avec la première. On fait la même chose en tierce, en collationnant avec la seconde. On agit de même en quarte, en collationnant avec la tierce. On renouvelle la même opération en quinte, en collationnant avec la quarte. Ces collationnements ont pour but de voir si aucune des fautes signalées au bureau par MM. les correcteurs, sur la marge des épreuves, n'a échappé à MM. les corrigeurs sur le marbre et le métal. Après ces cinq lectures entières contrôlées l'une par l'autre, et en dehors de la préparation ci-dessus mentionnée, vient une révision, et souvent il en vient deux ou trois; puis l'on cliche. Le clichage opéré, par conséquent la pureté du texte se trouvant immobilisée, on fait, avec la copie, une nouvelle lecture d'un bout de l'épreuve à l'autre, on se livre à une nouvelle révision, et le tirage n'arrive qu'après ces innombrables précautions.

Aussi y a-t-il à Montrouge des correcteurs de toutes les nations et en plus grand nombre que dans vingt-cinq imprimeries de Paris réunies ! Aussi encore, la correction y coûte-t-elle autant que la composition, tandis qu'ailleurs elle ne coûte que le dixième ! Aussi enfin, bien que l'assertion puisse paraître téméraire, l'exactitude obtenue par tant de frais et de soins, fait-elle que la plupart des Editions des *Ateliers Catholiques* laissent bien loin derrière elles celles même des célèbres Bénédictins Mabillon et Montfaucon et des célèbres Jésuites Petau et Sirmond. Que l'on compare, en effet, n'importe quelles feuilles de leurs éditions avec celles des nôtres qui leur correspondent, en grec comme en latin, on se convaincra que l'invraisemblable est une réalité.

D'ailleurs, ces savants éminents, plus préoccupés du sens des textes que de la partie typographique et n'étant point correcteurs de profession, lisaient, non ce que portaient les épreuves, mais ce qui devait s'y trouver, leur haute intelligence suppléant aux fautes de l'édition. De plus les Bénédictins, comme les Jésuites, opéraient presque toujours sur des manuscrits, cause perpétuelle de la multiplicité des fautes, pendant que les *Ateliers Catholiques*, dont le propre est surtout de ressusciter la Tradition, n'opèrent le plus souvent que sur des imprimés.

Le R. P. De Buck, Jésuite Bollandiste de Bruxelles, nous écrivait, il y a quelque temps, n'avoir pu trouver en dix-huit mois d'étude, *une seule faute* dans notre *Patrologie latine*. M. Denzinger, professeur de Théologie à l'Université de Wurzbourg, et M. Reissmann, Vicaire Général de la même ville, nous mandaient, à la date du 19 juillet, n'avoir pu également surprendre *une seule faute*, soit dans le latin soit dans le grec de notre double *Patrologie*. Enfin, le savant P. Pitra, Bénédictin de Solesme, et M. Bonetty, directeur des *Annales de philosophie chrétienne*, mis au défi de nous convaincre d'une seule erreur typographique, ont été forcés d'avouer que nous n'avions pas trop présumé de notre parfaite correction. Dans le Clergé se trouvent de bons latinistes et de bons hellénistes, et, ce qui est plus rare, des hommes très-positifs et très-pratiques, eh bien ! nous leur promettons une prime de 25 centimes par chaque faute qu'ils découvriront dans n'importe lequel de nos volumes, surtout dans les grecs.

Malgré ce qui précède, l'Editeur des *Cours complets*, sentant de plus en plus l'importance et même la nécessité d'une correction parfaite pour qu'un ouvrage soit véritablement utile et estimable, se livre depuis plus d'un an, et est résolu de se livrer jusqu'à la fin à une opération longue, pénible et coûteuse, savoir, la révision entière et universelle de ses innombrables clichés. Ainsi chacun de ses volumes, au fur et à mesure qu'il les remet sous presse, est corrigé mot pour mot d'un bout à l'autre. Quarante hommes y sont ou y seront occupés pendant 10 ans, et une somme qui ne saurait être moindre d'un demi million de francs est consacrée à cet important contrôle. De cette manière, les Publications des *Ateliers Catholiques*, qui déjà se distinguaient entre toutes par la supériorité de leur correction, n'auront de rivales, sous ce rapport, dans aucun temps ni dans aucun pays; car quel est l'éditeur qui pourrait et voudrait se livrer APRÈS COUP à des travaux si gigantesques et d'un prix si exorbitant? Il faut certes être bien pénétré d'une vocation divine à cet effet, pour ne reculer ni devant la peine ni devant la dépense, surtout lorsque l'Europe savante proclame que jamais volumes n'ont été édités avec tant d'exactitude que ceux de la *Bibliothèque universelle du Clergé*. Le présent volume est du nombre de ceux révisés, et tous ceux qui le seront à l'avenir porteront cette note. En conséquence, pour juger les productions des *Ateliers Catholiques* sous le rapport de la correction, il ne faudra prendre que ceux qui porteront en tête l'avis ici tracé. Nous ne reconnaissons que cette édition et celles qui suivront sur nos planches de métal ainsi corrigées. On croyait autrefois que la stéréotypie immobilisait les fautes, attendu qu'un cliché de métal n'est point élastique; pas du tout, il introduit la perfection, car on a trouvé le moyen de le corriger jusqu'à extinction de fautes. L'Hébreu a été revu par M. Drach, le Grec par des Grecs, le Latin et le Français par les premiers correcteurs de la capitale en ces langues.

Nous avons la consolation de pouvoir finir cet *avis* par les réflexions suivantes : Enfin, notre exemple a fini par ébranler les grandes publications en Italie, en Allemagne, en Belgique et en France, par les *Canons grecs* de Rome le *Gerdil* de Naples, le *Saint Thomas* de Parme, l'*Encyclopédie religieuse* de Munich, le recueil des *déclarations des rites* de Bruxelles, les *Bollandistes*, le *Suarez* et le *Spicilége* de Paris. Jusqu'ici, on n'avait su réimprimer que des ouvrages de courte haleine. Les in-4°, où s'engloutissent les in-folio, faisaient peur, et on n'osait y toucher, par crainte de se noyer dans ces abîmes sans fond et sans rives; mais on a fini par se risquer à nous imiter. Bien plus, sous notre impulsion, d'autres Editeurs se préparent au *Bullaire* universel, aux *Décisions* de toutes les Congrégations, à une *Biographie* et à une *Histoire* générale, etc., etc. Malheureusement, la plupart des éditions déjà faites ou qui se font, sont sans autorité, parce qu'elles sont sans exactitude; la correction semble en avoir été faite par des aveugles, soit qu'on n'en ait pas senti la gravité, soit qu'on ait reculé devant les frais; mais patience! une reproduction correcte surgira bientôt, ne fût-ce qu'à la lumière des écoles qui se sont faites ou qui se feront encore.

Digitized by Google

SÆCULUM III. ANNUS 253.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΠΑΝΤΑ.

ORIGENIS

OPERA OMNIA,

EX VARIIS EDITIONIBUS ET CODICIBUS MANU EXARATIS, GALLICIS, ITALICIS, GERMANICIS ET ANGLICIS COLLECTA ATQUE ADNOTATIONIBUS ILLUSTRATA, CUM COPIOSIS INDICIBUS, VITA AUCTORIS ET MULTIS DISSERTATIONIBUS,

OPERA ET STUDIO

DD. CAROLI ET CAROLI VINCENTII DELARUE,

Presbyterorum et monachorum Benedictinorum e congregatione S. Mauri;

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ Cleri universæ,

SIVE

CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PARS PRIOR TOMI SEXTI,

CONTINENTIS PARTEM ALTERAM HEXAPLORUM QUÆ AD PRIMITIVUM REDUXIT ORDINEM, NEMPE VERE HEXAPLAREM, INNUMERISQUE OMNIS GENERIS EXPURGAVIT ERRORIBUS, NOVIS AUXIT INTERPRETUM LECTIONIBUS, NOTISQUE ILLUSTRAVIT SUIS NON PAUCIS

P. L. B. DRACH,

S. CONGR. DE PROPAGANDA FIDE BIBLIOTHECARIUS HONORARIUS; PHILOSOPHIÆ ET LITTERARUM DOCTOR; PONTIFICIARUM ACADEMIARUM RELIGIONIS CATHOLICÆ ET ARCADUM SOCIUS, NECNON SOCIETATIS NANCEIÆ FIDEI ET LUCIS, PARISIENSISQUE SOCIETATIS ASIATICÆ; LITTERARUM GRÆCARUM AC LATINARUM PROFESSOR; EQUES ORDINUM PIANI, GALLICÆ LEGIONIS HONORIS, S. GREGORII MAGNI, S. SYLVESTRI, S. LUDOVICI CIVILIS MERITI LUCENSIS SECUNDÆ CLASSIS, ETC., OLIM VERO IN SYNAGOGA RABBINUS LEGISQUE DOCTOR, ET SCHOLÆ CONSISTORIALIS PARISIENSIS DIRECTOR.

VENEUNT 9 VOLUMINA 95 FRANCIS GALLICIS.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA *D'AMBOISE*, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO *D'ENFER* NOMINATAM, SEU *PETIT-MONTROUGE*, NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISINA.

1862

Digitized by Google

ELENCHUS

OPERUM QUÆ IN HOC TOMO XVI CONTINENTUR.

ORIGENES.

Hexaplorum quæ supersunt.	col. 9
Lib. II, III, IV Regum.	11
Lib. I, II Paralipomenon.	235
Liber Job.	287
Liber Psalmorum.	567

256317

Parisiis. — Ex Typis J.-P. MIGNE.

Digitized by Google

STANFORD LIBRARY

HEXAPLORUM

QUÆ SUPERSUNT

LIBER II REGUM

SECUNDUM HEBRÆOS

II SAMUELIS.

Digitized by Google

LIBER II REGUM.

CAPUT I LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מהכות 1	1.	1. Πλήσσων.
ואדמה על־ראשו 2	2.	2.
הנער 6	6.	6. Ὁ παῖς.
הדביקהו		Ἐκόλλησαν.
הנני 7	7.	7.
השבץ 9	9.	9. Ὁ σφιγκτήρ.
הנזר 10	10.	10. Ἀφόρισμα.
ואצעדה		Καὶ κλάνιον.
גר 13	13.	13. Προσηλύτου.
גש פגע־בו ויכהו וימת 15	15.	15.
על־ראשך 16	16.	16.
ללמד בני־יהודה קשת הנה כתובה על־ספר הישר 18	18.	18. Τοῦ διδάξαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα ⁎ τόξον ⁏ Ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου τοῦ εὐθοῦς.
הצבי ישראל על־במותיך חלל איך נפלו גבורים 19	19.	19. Καὶ εἶπεν, ἀκρίβασαι Ἰσραὴλ περὶ τῶν τεθνηκότων σου τραυματιῶν. Πῶς ἔπεσον δυνατοί;
על־במותיך		
בחוצת 20	20	20.
פן־תעלזנה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. A cædendo.	1. A cæde.	1. Percutiens.
2. Et humus super caput ejus.	2. Et pulvere conspersus caput.	2.
6. Puer.	6. Adolescens.	6. Puer.
Persequebantur eum.	Appropinquabant ei.	Adhæserunt.
7. Ecce ego.	7. Adsum.	7.
9. Tremor.	9. Angustiæ.	9. Stringens.
10. Coronam.	10. Diadema.	10. Segregationem.
Et armillam.	Armillam.	Et brachiarium.
13. Peregrini.	13. Advenæ.	13. Advenæ.
15. Accede, occurre in eum : et percussit eum, et mortuus est.	15. Accedens irrue in eum. Qui percussit illum, et mortuus est.	15.
16. Super caput tuum.	16. Super caput tuum.	16.
18. Ut docerent filios Juda arcum. Ecce scriptum super libro Jasar.	18. Ut docerent filios Juda arcum : sicut scriptum est in libro justorum. Et ait : Considera Israel, pro his qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati.	18. Ad docendum filios Israel et Juda ⁎ arcum ⁏ Ecce scriptum est in libro recti.
19. O decor Israe, super excelsis tuis vulneratus est. Quomodo ceciderunt potentes ?	19. Inclyti Israel super montes tuos interfecti sunt : quomodo ceciderunt fortes ?	19. Et dixit : Sollicite age, Israel, circa mortuos tuos vulneratos. Quomodo ceciderunt potentes ?
Super excelsis tuis.	Super montes tuos.	
20. In plateis.	20. In compitis.	20.
Ne forte exaltent se.	Ne exsultent.	

Digitized by Google

LIBER II REGUM.

CAPUT I LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τύπτων.	1.
2. Κεκονιασμένος.	2. Καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.	2.
6. Ὁ νεανίσκος.	6. Τὸ παιδάριον.	6.
Κατέλαβον αὐτόν.	Συνῆψαν αὐτῷ. *Ἄλλος*, ἐκολλήθησαν αὐτῷ.	
7. Πάρειμι.	7. Ἰδοὺ ἐγώ.	7.
9.	9. Σκότος δεινόν.	9.
10. Διάδημα.	10. Βασίλειον.	10. Διάδημα.
Βραχιάριον.	Χλιδόνα. *Ἄλλος*, βραχιάλιον.	Βραχιάριον.
13.	13. Παροίκου.	13.
15. Ἔπελθε αὐτῷ.	15. Προσελθὼν ἀπάντησον αὐτῷ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν, καὶ ἀπέθανε. *Ἄλλος*, προσάγαγε αὐτῷ καὶ ἅψασθε αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν, καὶ ἔβαλον αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν.	15. Ἅψαι αὐτῷ.
16. Κατὰ τῆς κεφαλῆς σου.	16. Ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου.	16.
18.	18. Τοῦ διδάξαι τοὺς υἱοὺς Ἰούδα. Ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου τοῦ εὐθοῦς.	18.
19.	19. Στήλωσον, Ἰσραὴλ, ὑπὲρ τῶν τεθνηκότων ἐπὶ τὰ ὕψη σου τραυματιῶν. Πῶς ἔπεσον δυνατοί;	19.
Ἐπὶ τὰ ὑψηλά σου.	Ἐπὶ τὰ ὕψη σου.	Ἐπὶ τὰ ὑψηλά σου.
20. Ἀμφόδοις.	20. Ἐν ταῖς ἐξόδοις.	20.
	Μήποτε ἀγαλλιάσωνται. *Ἄλλος*, μηδὲ γαυριάσωνται. *Οἱ λοιποί*, γαυριάσωσιν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Cædens.	1.
2. Pulvere conspersus.	2. Et terra super caput ejus.	2.
6. Adolescens.	6. Puerulus.	6.
Comprehenderunt eum.	Attingebant eum. *Alius*, hærebant ei.	
7. Adsum.	7. Ecce ego.	7.
9.	9. Tenebræ graves.	9.
10. Diadema.	10. Regale.	10. Diadema.
Brachiarium.	Armillam. *Al.*, brachialium.	Brachiarium.
13.	13. Incolæ.	13.
15. Irrue in eum.	15. Accedens occurre ei : et percussit eum, et mortuus est. *Alius*, accede ei, et attingite eum : et percusserunt eum, et projecerunt eum in terram.	15. Tange eum.
16. Contra caput tuum.	16. Super caput tuum.	16.
18.	18. Ad docendum filios Juda. Ecce scriptum est in libro recti.	18.
19.	19. Signum erige, Israel, super mortuos in excelsis tuis vulneratos. Quomodo ceciderunt potentes?	19.
Super excelsa tua.	In excelsis tuis.	Super excelsa tua.
20. In biviis.	20. In exitibus.	20.
	Nequando exsultent. *Alius*, neque jactent se. *Reliqui*, jactent se.	

Digitized by Google

Digitized by Google

BR 60
P4
v.16, pt.1

AVIS IMPORTANT.

D'après une des lois providentielles qui régissent le monde, rarement les œuvres au-dessus de l'ordinaire se font sans contradictions plus ou moins fortes et nombreuses. Les *Ateliers Catholiques* ne pouvaient guère échapper à ce cachet divin de leur utilité. Tantôt on a nié leur existence ou leur importance; tantôt on a dit qu'ils étaient fermés ou qu'ils allaient l'être. Cependant ils poursuivent leur carrière depuis 21 ans, et les productions qui en sortent deviennent de plus en plus graves et soignées : aussi paraît-il certain qu'à moins d'événements qu'aucune prudence humaine ne saurait prévoir ni empêcher, ces Ateliers ne se fermeront que quand la *Bibliothèque du Clergé* sera terminée en ses 2,000 volumes in-4°. Le passé paraît un sûr garant de l'avenir, pour ce qu'il y a à espérer ou à craindre. Cependant, parmi les calomnies auxquelles ils se sont trouvés en butte, il en est deux qui ont été continuellement répétées, parce qu'étant plus capitales, leur effet entraînait plus de conséquences. De petits et ignares concurrents se sont donc acharnés, par leur correspondance ou leurs voyageurs, à répéter partout que nos Editions étaient mal corrigées et mal imprimées. Ne pouvant attaquer le fond des Ouvrages, qui, pour la plupart, ne sont que les chefs-d'œuvre du Catholicisme reconnus pour tels dans tous les temps et dans tous les pays, il fallait bien se rejeter sur la forme dans ce qu'elle a de plus sérieux, la correction et l'impression : en effet, les chefs-d'œuvre même n'auraient qu'une demi-valeur, si le texte en était inexact ou illisible.

Il est très-vrai que, dans le principe, un succès inouï dans les fastes de la Typographie ayant forcé l'Editeur de recourir aux mécaniques, afin de marcher plus rapidement et de donner les ouvrages à moindre prix; quatre volumes du double *Cours d'Ecriture sainte et de Théologie* furent tirés avec la correction insuffisante donnée dans les imprimeries à presque tout ce qui s'édite; il est vrai aussi qu'un certain nombre d'autres volumes, appartenant à diverses Publications, furent imprimés ou trop noir ou trop blanc. Mais, depuis ces temps éloignés, les mécaniques ont cédé le travail aux presses à bras, et l'impression qui en sort, sans être du luxe, attendu que le luxe jurerait dans des ouvrages d'une telle nature, est parfaitement convenable sous tous les rapports. Quant à la correction, il est de fait qu'elle n'a jamais été portée si loin dans aucune édition ancienne ou contemporaine. Et comment en serait-il autrement, après toutes les peines et toutes les dépenses que nous subissons pour arriver à purger nos épreuves de toutes fautes? L'habitude, en typographie, même dans les meilleures maisons, est de ne corriger que deux épreuves et d'en conférer une troisième avec la seconde, sans avoir préparé en rien le manuscrit de l'auteur.

Dans les *Ateliers Catholiques* la différence est presque incommensurable. Au moyen de correcteurs blanchis sous le harnais et dont le coup d'œil typographique est sans pitié pour les fautes, on commence par preparer la copie d'un bout à l'autre sans en excepter un seul mot. On lit ensuite en première épreuve avec la copie ainsi préparée. On lit en seconde de la même manière, mais en collationnant avec la première. On fait la même chose en tierce, en collationnant avec la seconde. On agit de même en quarte, en collationnant avec la tierce. On renouvelle la même opération en quinte, en collationnant avec la quarte. Ces collationnements ont pour but de voir si aucune des fautes signalées au bureau par MM. les correcteurs, sur la marge des épreuves, n'a échappé à MM. les corrigeurs sur le marbre et le métal. Après ces cinq lectures entières contrôlées l'une par l'autre, et en dehors de la préparation ci-dessus mentionnée, vient une révision, et souvent il en vient deux ou trois; puis l'on cliche. Le clichage opéré, par conséquent la pureté du texte se trouvant immobilisée, on fait, avec la copie, une nouvelle lecture d'un bout de l'épreuve à l'autre, on se livre à une nouvelle révision, et le tirage n'arrive qu'après ces innombrables précautions.

Aussi y a-t-il à Montrouge des correcteurs de toutes les nations et en plus grand nombre que dans vingt-cinq imprimeries de Paris réunies ! Aussi encore, la correction y coûte-t-elle autant que la composition, tandis qu'ailleurs elle ne coûte que le dixième ! Aussi enfin, bien que l'assertion puisse paraître téméraire, l'exactitude obtenue par tant de frais et de soins, fait-elle que la plupart des Editions des *Ateliers Catholiques* laissent bien loin derrière elles celles même des célèbres Bénédictins Mabillon et Montfaucon et des célèbres Jésuites Petau et Sirmond. Que l'on compare, en effet, n'importe quelles feuilles de leurs éditions avec celles des nôtres qui leur correspondent, en grec comme en latin, on se convaincra que l'invraisemblable est une réalité.

D'ailleurs, ces savants éminents, plus préoccupés du sens des textes que de la partie typographique et n'étant point correcteurs de profession, lisaient, non ce que portaient les épreuves, mais ce qui devait s'y trouver, leur haute intelligence suppléant aux fautes de l'édition. De plus les Bénédictins, comme les Jésuites, opéraient presque toujours sur des manuscrits, cause perpétuelle de la multiplicité des fautes, pendant que les *Ateliers Catholiques*, dont le propre est surtout de ressusciter la Tradition, n'opèrent le plus souvent que sur des imprimés.

Le R. P. De Buch, Jésuite Bollandiste de Bruxelles, nous écrivait, il y a quelque temps, n'avoir pu trouver en dix-huit mois d'étude, *une seule faute* dans notre *Patrologie latine*. M. Denzinger, professeur de Théologie à l'Université de Wurzbourg, et M. Reissmann, Vicaire Général de la même ville, nous mandaient, à la date du 19 juillet, n'avoir pu également surprendre *une seule faute*, soit dans le latin soit dans le grec de notre double *Patrologie*. Enfin, le savant P. Pitra, Bénédictin de Solesme, et M. Bonetty, directeur des *Annales de philosophie chrétienne*, mis au défi de nous convaincre d'une seule erreur typographique, ont été forcés d'avouer que nous n'avions pas trop présumé de notre parfaite correction. Dans le Clergé se trouvent de bons latinistes et de bons hellénistes, et, ce qui est plus rare, des hommes très-positifs et très-pratiques, eh bien ! nous leur promettons une prime de 25 centimes par chaque faute qu'ils découvriront dans n'importe lequel de nos volumes, surtout dans les grecs.

Malgré ce qui précède, l'Editeur des *Cours complets*, sentant de plus en plus l'importance et même la nécessité d'une correction parfaite pour qu'un ouvrage soit véritablement utile et estimable, se livre depuis plus d'un an, et est résolu de se livrer jusqu'à la fin à une opération longue, pénible et coûteuse, savoir, la révision entière et universelle de ses innombrables clichés. Ainsi chacun de ses volumes, au fur et à mesure qu'il les remet sous presse, est corrigé mot pour mot d'un bout à l'autre. Quarante hommes y sont ou y seront occupés pendant 10 ans, et une somme qui ne saurait être moindre d'un demi million de francs est consacrée à cet important contrôle. De cette manière, les Publications des *Ateliers Catholiques*, qui déjà se distinguaient entre toutes par la supériorité de leur correction, n'auront de rivales, sous ce rapport, dans aucun temps ni dans aucun pays; car quel est l'éditeur qui pourrait et voudrait se livrer APRÈS COUP à des travaux si gigantesques et d'un prix si exorbitant? Il faut certes être bien pénétré d'une vocation divine à cet effet, pour ne reculer ni devant la peine ni devant la dépense, surtout lorsque l'Europe savante proclame que jamais volumes n'ont été édités avec tant d'exactitude que ceux de la *Bibliothèque universelle du Clergé*. Le présent volume est du nombre de ceux révisés, et tous ceux qui le seront à l'avenir porteront cette note. En conséquence, pour juger les productions des *Ateliers Catholiques* sous le rapport de la correction, il ne faudra prendre que ceux qui porteront en tête l'avis ici tracé. Nous ne reconnaissons que cette édition et celles qui suivront sur nos planches de métal ainsi corrigées. On croyait autrefois que la stéréotypie immobilisait les fautes, attendu qu'un cliché de métal n'est point élastique; pas du tout, il introduit la perfection, car on a trouvé le moyen de le corriger jusqu'à extinction de fautes. L'Hébreu a été revu par M. Drach, le Grec par des Grecs, le Latin et le Français par les premiers correcteurs de la capitale en ces langues.

Nous avons la consolation de pouvoir finir cet *avis* par les réflexions suivantes : Enfin, notre exemple a fini par ébranler les grandes publications en Italie, en Allemagne, en Belgique et en France, par les *Canons grecs* de Rome, le *Gerdil* de Naples, le *Saint Thomas* de Parme, l'*Encyclopédie religieuse* de Munich, le recueil des *déclarations des rites* de Bruxelles, les *Bollandistes*, le *Suarez* et le *Spicilége* de Paris. Jusqu'ici, on n'avait su réimprimer que des ouvrages de courte haleine. Les in-4°, où s'engloutissent les in-folio, faisaient peur, et on n'osait y toucher, par crainte de se noyer dans ces abîmes sans fond et sans rives; mais on a fini par se risquer à nous imiter. Bien plus, sous notre impulsion, d'autres Editeurs se préparent au *Bullaire* universel, aux *Décisions* de toutes les Congrégations, à une *Biographie* et à une *Histoire* générale, etc., etc. Malheureusement, la plupart des éditions déjà faites ou qui se font, sont sans autorité, parce qu'elles sont sans exactitude; la correction semble en avoir été faite par des aveugles, soit qu'on n'en ait pas senti la gravité, soit qu'on ait reculé devant les frais; mais patience! une reproduction correcte surgira bientôt, ne fût-ce qu'à la lumière des écoles qui se sont faites ou qui se feront encore.

Digitized by Google

SÆCULUM III. ANNUS 253.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΠΑΝΤΑ.

ORIGENIS

OPERA OMNIA,

EX VARIIS EDITIONIBUS ET CODICIBUS MANU EXARATIS, GALLICIS, ITALICIS, GERMANICIS ET ANGLICIS COLLECTA ATQUE ADNOTATIONIBUS ILLUSTRATA, CUM COPIOSIS INDICIBUS, VITA AUCTORIS ET MULTIS DISSERTATIONIBUS,

OPERA ET STUDIO

DD. CAROLI ET CAROLI VINCENTII DELARUE,

Presbyterorum et monachorum Benedictinorum e congregatione S. Mauri:

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ Cleri universæ,

SIVE

CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PARS PRIOR TOMI SEXTI,

CONTINENTIS PARTEM ALTERAM HEXAPLORUM QUÆ AD PRIMITIVUM REDUXIT ORDINEM, NEMPE VERE HEXAPLAREM, INNUMERISQUE OMNIS GENERIS EXPURGAVIT ERRORIBUS, NOVIS AUXIT INTERPRETUM LECTIONIBUS, NOTISQUE ILLUSTRAVIT SUIS NON PAUCIS

P. L. B. DRACH,

S. CONGR. DE PROPAGANDA FIDE BIBLIOTHECARIUS HONORARIUS; PHILOSOPHIÆ ET LITTERARUM DOCTOR; PONTIFICIARUM ACADEMIARUM RELIGIONIS CATHOLICÆ ET ARCADUM SOCIUS, NECNON SOCIETATIS NANCEIÆ FIDEI ET LUCIS, PARISIENSISQUE SOCIETATIS ASIATICÆ; LITTERARUM GRÆCARUM AC LATINARUM PROFESSOR; EQUES ORDINUM PIANI, GALLICÆ LEGIONIS HONORIS, S. GREGORII MAGNI, S. SYLVESTRI, S. LUDOVICI CIVILIS MERITI LUCENSIS SECUNDÆ CLASSIS, ETC., OLIM VERO IN SYNAGOGA RABBINUS LEGISQUE DOCTOR, ET SCHOLÆ CONSISTORIALIS PARISIENSIS DIRECTOR.

VENEUNT 9 VOLUMINA 95 FRANCIS GALLICIS.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA *D'AMBOISE*, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO *D'ENFER* NOMINATAM, SEU *PETIT-MONTROUGE*, NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISINA.

1862

Digitized by Google

ELENCHUS

OPERUM QUÆ IN HOC TOMO XVI CONTINENTUR.

ORIGENES.

Hexaplorum quæ supersunt.	col. 9
Lib. II, III, IV Regum.	11
Lib. I, II Paralipomenon.	235
Liber Job.	287
Liber Psalmorum.	567

STANFORD LIBRARY 256317

Parisiis. — Ex Typis J.-P. MIGNE.

Digitized by Google

STANFORD LIBRARY

HEXAPLORUM

QUÆ SUPERSUNT

LIBER II REGUM

SECUNDUM HEBRÆOS

II SAMUELIS.

Digitized by Google

ELENCHUS

OPERUM QUÆ IN HOC TOMO XVI CONTINENTUR.

ORIGENES.

Hexaplorum quæ supersunt.	col. 9
Lib. II, III, IV Regum.	11
Lib. I, II Paralipomenon.	235
Liber Job.	287
Liber Psalmorum.	567

256317

Parisiis. — Ex Typis J.-P. MIGNE.

Digitized by Google

STANFORD LIBRARY

HEXAPLORUM

QUÆ SUPERSUNT

LIBER II REGUM

SECUNDUM HEBRÆOS

II SAMUELIS.

Digitized by Google

LIBER II REGUM.

CAPUT I LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασ..	ΑΚΥΛΑΣ.
1 מהכות	1.	1. Πλήσσων.
2 ואדמה על־ראשו	2.	2.
6 הנער	6.	6. Ὁ παῖς.
הדביקהו		Ἐκόλλησαν.
7 הנני	7.	7.
9 השבץ	9.	9. Ὁ σφιγκτήρ.
10 הנזר	10.	10. Ἀφόρισμα.
ואצעדה		Καὶ κλάνιον.
13 גר	13.	13. Προσηλύτου.
15 גש פגע־בו ויכהו וימת	15.	15.
16 על־ראשך	16.	16.
18 ללמד בני־יהודה קשת הנה כתובה על־ספר הישר	18.	18. Τοῦ διδάξαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα ※ τόξον : Ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου τοῦ εὐθοῦς.
19 הצבי ישראל על־במותיך חלל איך נפלו גבורים	19.	19. Καὶ εἶπεν, ἀκρίβασαι Ἰσραὴλ περὶ τῶν τεθνηκότων σου τραυματιῶν. Πῶς ἔπεσον δυνατοί;
על־במותיך		
20 בחוצת	20	20.
פן־תעלזנה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. A cædendo.	1. A cæde.	1. Percutiens.
2. Et humus super caput ejus.	2. Et pulvere conspersus caput.	2.
6. Puer.	6. Adolescens.	6. Puer.
Persequebantur eum.	Appropinquabant ei.	Adhæserunt.
7. Ecce ego.	7. Adsum.	7.
9. Tremor.	9. Angustiæ.	9. Stringens.
10. Coronam.	10. Diadema.	10. Segregationem.
Et armillam.	Armillam.	Et brachiarium.
13. Peregrini.	13. Advenæ.	13. Advenæ.
15. Accede, occurre in eum : et percussit eum, et mortuus est.	15. Accedens irrue in eum. Qui percussit illum, et mortuus est.	15.
16. Super caput tuum.	16. Super caput tuum.	16.
18. Ut docerent filios Juda arcum. Ecce scriptum super libro Jasar.	18. Ut docerent filios Juda arcum : sicut scriptum est in libro justorum. Et ait : Considera Israel, pro his qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati.	18. Ad docendum filios Israel et Juda ※ arcum : Ecce scriptum est in libro recti.
19. O decor Israe, super excelsis tuis vulneratus est. Quomodo ceciderunt potentes ?	19. Inclyti Israel super montes tuos interfecti sunt : quomodo ceciderunt fortes ?	19. Et dixit : Sollicite age, Israel, circa mortuos tuos vulneratos. Quomodo ceciderunt potentes ?
Super excelsis tuis.	Super montes tuos.	
20. In plateis.	20. In compitis.	20.
Ne forte exaltent se.	Ne exsultent.	

Digitized by Google

LIBER II REGUM.

CAPUT I LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τύπτων.	1.
2. Κεχονιασμένος.	2. Καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.	2.
6. Ὁ νεανίσκος.	6. Τὸ παιδάριον.	6.
Κατέλαβον αὐτόν.	Συνῆψαν αὐτῷ. *Ἄλλος*, ἐκολλήθησαν αὐτῷ.	
7. Πάρειμι.	7. Ἰδοὺ ἐγώ.	7.
9.	9. Σκότος δεινόν.	9.
10. Διάδημα.	10. Βασίλειον.	10. Διάδημα.
Βραχιάριον.	Χλιδόνα. *Ἄλλος*, βραχιάλιον.	Βραχιάριον.
13.	13. Παροίκου.	13.
15. Ἔπελθε αὐτῷ.	15. Προσελθὼν ἀπάντησον αὐτῷ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν, καὶ ἀπέθανε. *Ἄλλος*, προσάγαγε αὐτῷ καὶ ἅψασθε αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν, καὶ ἔβαλον αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν.	15. Ἅψαι αὐτῷ.
16. Κατὰ τῆς κεφαλῆς σου.	16. Ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου.	16.
18.	18. Τοῦ διδάξαι τοὺς υἱοὺς Ἰούδα. Ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου τοῦ εὐθοῦς.	18.
19.	19. Στήλωσον, Ἰσραὴλ, ὑπὲρ τῶν τεθνηκότων ἐπὶ τὰ ὕψη σου τραυματιῶν. Πῶς ἔπεσον δυνατοί;	19.
Ἐπὶ τὰ ὑψηλά σου.	Ἐπὶ τὰ ὕψη σου.	Ἐπὶ τὰ ὑψηλά σου.
20. Ἀμφόδοις.	20. Ἐν ταῖς ἐξόδοις.	20.
	Μήποτε ἀγαλλιάσωνται. *Ἄλλος*, μηδὲ γαυριάσωνται. *Οἱ λοιποὶ*, γαυριάσωσιν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Cædens.	1.
2. Pulvere conspersus.	2. Et terra super caput ejus.	2.
6. Adolescens.	6. Puerulus.	6.
Comprehenderunt eum.	Attingebant eum. *Alius*, hærebant ei.	
7. Adsum.	7. Ecce ego.	7.
9.	9. Tenebræ graves.	9.
10. Diadema.	10. Regale.	10. Diadema.
Brachiarium.	Armillam. *Al.*, brachialium.	Brachiarium.
13.	13. Incolæ.	13.
15. Irrue in eum.	15. Accedens occurre ei: et percussit eum, et mortuus est. *Alius*, accede ei, et attingite eum: et percusserunt eum, et projecerunt eum in terram.	15. Tange eum.
16. Contra caput tuum.	16. Super caput tuum.	16.
18.	18. Ad docendum filios Juda. Ecce scriptum est in libro recti.	18.
19.	19. Signum erige, Israel, super mortuos in excelsis tuis vulneratos. Quomodo ceciderunt potentes?	19.
Super excelsa tua.	In excelsis tuis.	Super excelsa tua.
20. In biviis.	20. In exitibus.	20.
	Nequando exsultent. *Alius*, neque jactent se. *Reliqui*, jactent se.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ· Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
21 אל־טל ואל־מטר עליכם ושדי תרומות כי שם נגעל מגן גבורים	21. -	21.
תרומות		Ἀφαιρέματος.
נגעל		Ἀπεβλήθη.
גבורים		
משיח		Ἠλειμμένος.
22 חללים	22.	22. Ἀνῃρημένων.
ריקם		
23 גברו	23.	23. Δυνατοί.
24 עדנים	24.	24. Τρυφῆς.
25 על־במותיך חלל	25.	25.
27 מלחמה	27.	27. Ἐπιθυμητά.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Ne ros, neque pluvia super vos : et agri elevationum, quia ibi projectus est clypeus fortium.	21. Nec ros nec pluvia veniant super vos, neque sint agri primitiarum : quia ibi abjectus est clypeus fortium.	21.
Elevationum.	Primitiarum.	Separationis.
Projectus est.	Abjectus est.	Abjectus est.
Fortium.	Fortium.	
Unctus.	Unctus.	Unctus.
22. Interfectorum.	22. Interfectorum.	22. Interfectorum.
Inanis.	Inanis.	
23. Roborati sunt.	23. Fortiores.	23. Potentes.
24. Deliciis.	24. Deliciis.	24. Voluptate.
25. Super excelsis tuis occisus est.	25. In excelsis tuis occisus est.	25.
27. Belli.	27. Bellica.	27. Desiderabilia.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I lib. II Regum.

V. 1. Ἀ., πλήσσων. Coislin. 2.

V. 2. Σ., κεκονιασμένος. Reg. Coislin. vero 2, κεκονισμένος.

V. 6. Ἀ., ὁ παῖς. Σ., ὁ νεαν-. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., ἐκόλλησαν, melius ἐκολλήθησαν. Σ., κατέλαβον αὐτόν. Sed Regius, Ἀ., κατέλαβον αὐτόν. Reg. et Drusius, *Ἄλλος*, ἐκολλήθησαν αὐτῷ.

V. 7. Σ., πάρειμι. Coislin. 2.

V. 9. Ἀ., ὁ σφιγκτήρ. Coislin. 2.

V. 10. Ἀ., ἀφόρισμα. Coislin. 2. Σ., Θ., διάδημα. Ita Reg. Hanc vero lectionem sequitur Vulgata.

Ibidem. Ἀ., καὶ κλάνιον. Cod. Coisl. 2, qui addit, Σ., Θ., βραχιάριον. Codex vero Regius, et Procop. post Theodoretum, Aquilæ ascribunt βραχιάριον. *Χλιδὼν* κόσμος ἐστι χρυσοῦς, ἢ τοῖς βραχίοσι περιτιθέμενος, ἢ τοῖς καρποῖς τῶν χειρῶν. Ὁ δὲ Ἀκύλας *βραχιάριον* αὐτὸν κέκληκεν. I. e. « *Armilla* est ornamentum aureum, quod vel brachiis, vel manuum juncturis circumponitur. Aquila *brachiarium* appellavit. » Drusius habet, Ἀ., βραχιάλιον. Coisliniani lectio fortasse sincerior videatur.

V. 13. Ἀ., προσηλύτου. Coislin. 2.

V. 15. Σ., ἔπελθε αὐτῷ. Θ., ἅψαι αὐτῷ. *Ἄλλος*, προσάγαγε αὐτῷ etc. Reg. et Coislin. 2

V. 16. Σ., κατὰ τῆς κεφαλῆς σου. Coislin. 2.

V. 18 et 19. Ἀ., τοῦ διδάξαι, et καὶ εἶπεν etc. Reg. Hujus loci vocem unicam ἀκρίβασον, pro ἀκρίβασαι, affert Drusius nomine Aquilæ, cujus est tota clausula. Coislin. vero cum asterisco, Ἀ., λο.

CAPUT II LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 אשר־עמו העלה דוד	3.	3.
6 אעשה אתכם הטובה	6.	6.
הדבר הזה		
7 תחזקנה	7.	7. Ἐνισχυέσθωσαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Quos secum ascendere fecit David.	3. Qui erant cum eo duxit David.	3.
6. Faciam vobiscum bonum.	6. Reddam gratiam.	6.
Rem hanc.	Verbum istud.	
7. Confortentur.	7. Confortentur.	7. Confortentur.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21.	21. Μὴ καταβάτω δρόσος, καὶ μὴ ὑετὸς ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἀγροὶ ἀπαρχῶν, ὅτι ἐκεῖ προσωχθίσθη θυρεὸς δυνατῶν.	21. Μὴ πέσοι ἐφ' ὑμᾶς δρόσος, μήτε ὑετὸς ἐπὶ τὰ ὕψη σου, ὄρη θανάτου, ὅτι ἐκεῖ ἐξήρθη σκέπη δυναστῶν.
	Ἀπαρχῶν.	Θανάτου.
	Προσωχθίσθη.	
	Δυνατῶν. *Ἄλλος*, μαχητῶν.	
	Ἐχρίσθη.	
22. Ἀνῃρημένων.	22. Τραυματιῶν.	22.
Διακενῆς.	Κενή.	
23.	23. Ἐκραταιώθησαν.	23. Δυνατοί.
24. Τρυφῆς.	24. Κόσμου.	24.
25.	25. Εἰς θάνατον ἐτραυματίσθης.	25. Ἐπὶ τὰ ὕψη σου τραυματίας.
27.	27. Πολεμικά.	27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21.	21. Non descendat ros, et non pluvia super vos: et agri primitiarum, quoniam ibi projectus est clypeus potentium.	21. Ne cadat super vos ros, neque pluvia super excelsa tua, montes mortis, quia ibi sublatum est tegumentum potentium.
	Primitiarum.	Mortis.
	Projectus est.	
	Potentium. *Alius*, pugnatorum.	
	Est unctus.	
22. Interfectorum.	22. Vulneratorum.	22.
Vane.	Inanis.	
23.	23. Roborati sunt.	23. Potentes.
24. Voluptate.	24. Ornatu.	24.
25.	25. In mortem vulneratus es.	25. Super excelsis tuis vulneratus.
27.	27. Bellica.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I lib. II Regum.

τόξον. I. e. « Aquila et reliqui, *arcum*. »

Ibid. Σ., Θ., ἐπὶ τὰ ὑψηλά σου. Coislin. 2.

V. 20. Σ., ἀμφόδοις. Coislin. 2.

Ibid. *Ἄλλος*, μηδὲ γαυριάσωνται. Reg. *Οἱ λοιποί*, γαυριάσωσιν. Coislin. 2.

V. 21. Θ., μὴ πέσοι etc. Reg.

Ibid. Ἀ., ἀφαιρέματος. Θ., θανάτου. Reg. et Coisl. 2. Legit haud dubie Theodot. vocem תרומות in duas separatam sic, הרי מות, ὄρη θανάτου, *montes mortis*. Ad Aquilam Drusius habet ἀφαιρεμάτων.

Ibid. Ἀ., ἀπεβλήθη. Reg. et Coislin. 2.

Ibid. *Ἄλλος*, μαχητῶν. Reg.

Ibid. Ἀ., ἠλειμμένος. Reg.

V. 22. Ἀ., Σ., ἀνῃρημένων. Coislin. 2. Reg. item, sed sine interpretum nomine.

Ibid. Σ., διακενῆς. Coislin. 2.

V. 23. Ἀ., Θ., δυνατοί. Coislin. 2.

V. 24. Ἀ., Σ., τρυφῆς. Coislin. 2.

V. 25. Εἰς θάνατον ἐτραυματίσθης. Sic Coislin. in textu. Lectio autem τῆς κοινῆς ita se habet ut eam locat Coislin. ad marg., scil., ἐπὶ τὰ ὕψη σου τραυματίας, additque idem codex: Θ., τὸ ἔσω, ut indicet Theodotionem ea quæ in textu LXX sunt habere. Sciendum quoque editionem Rom. habere τραυματίαι pro τραυματίας codicum Coislin. et Alexandrini.

V. 27. Ἀ., ἐπιθυμητά. Reg. Quæ lectio sane suspecta videtur, nisi aliud legerit Aquila, puta, מחמדה pro מלחמה. Coislin. habet, Θ., ἐπιθυμητά.

CAPUT II LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. *Vacat.*	3. ※ Οὓς ἀνήγαγε Δαυίδ.
6. Ἀμείψομαι ὑμᾶς τὴν χάριν ταύτην.	6. Ποιήσω μεθ' ὑμῶν τὸ ἀγαθὸν	6.
	Τὸ ῥῆμα τοῦτο. *Ἄλλος*, τὸν λόγον τοῦτον.	
	7. Κραταιούσθωσαν.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. *Vacat.*	3. ※ Quos reduxit David.
6. Reddam vobis gratiam hanc.	6. Faciam vobiscum bonum.	6.
	Verbum istud. *Alius*, *id.*	
7.	7. Roborentur.	7.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
חיל		Εὐπορίας.
8 ויעברהו מחנים	8.	8. Ἐκ παρεμβολῆς βουνοῦ.
12 ועבדי	12.	12. Καὶ οἱ δοῦλοι.
ממחנים גבעונה		
13 על־ברכת	13.	13. Ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας.
יחדו		Ὁμοῦ.
16 וחרבו	16.	16.
חלקת הצרים		Κλῆρος τῶν στερεῶν.
17 עד־מאד	17.	17. Ἕως σφόδρα.
וינגף		
19 נטה	19.	19.
20 האתה	20.	20. Μὴ σύ.
21 מאחריו	21.	21.
23 אל־החמש	23.	23. Πρὸς τὸν ἐνοπλισμόν.
תחתו		
24 גבעת אמה	24.	24.
על־פני־גיח דרך		
גבעון		
25 לאגדה	25.	25. Εἰς δεσμόν.
26 ועד־מתי	26.	26.
27 מאחרי	27.	27.
29 בערבה	29.	29. Ἐν ὁμαλῇ.
הבתרון		Βεθωρών.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Virtutis.	Fortitudinis.	Abundantiæ.
8. Et transire fecit eum castra.	8. Et circumduxit eum per castra.	8. Ex castris collis.
12. Et servi.	12. Et pueri.	12. Et servi.
De castris in Gabaon.	De castris in Gabaon.	
13. Super piscinam.	13. Juxta piscinam.	13. Super piscinam.
Pariter.	In unum.	Simul.
16. Et gladius ejus.	16. Defixit gladium.	16.
Helcath Hassurim.	Ager robustorum.	Sors solidorum.
17. Usque valde.	17. Satis.	17. Usque valde.
Et cæsus est.	Fugatusque est.	
19. Declinavit.	19. Declinavit.	19.
20. Num tu?	20. Tu ne?	20. Num tu?
21. A posterioribus ejus.	21. Quin urgeret eum.	21.
23. Ad quintam.	23. In inguine.	23. Ad armaturam.
Sub se.	In eodem loco.	
24. Gabaath Amma.	24. Collem aquæductus.	24.
Super facies Giah via.	Ex adverso vallis itineris.	
Gabaon.	Gabaon.	
25. In globum.	25. In unum cuneum.	25. In vinculum.
26. Et usquequo.	26. Et usquequo.	26.
27. A posterioribus.	27. Persequi.	27.
29. In solitudine.	29. Per campestria.	29. In planitie.
Bethoron.	Bethoron.	Bethoron.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Γενναῖοι.	Δυνατούς.	
8. Περιήγαγεν αὐτὸν εἰς Μαναείμ.	8. Καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐκ τῆς παρεμβολῆς εἰς Μαναέμ.	8.
12.	12. Καὶ οἱ παῖδες.	12. Καὶ οἱ δοῦλοι.
	Ἐκ Μαναὲμ εἰς Γαβαών. *Ἄλλος*, ἐκ τῆς παρεμβολῆς βουνοῦ.	Ἐκ παρεμβολῶν βουνοῦ.
13.	13. Ἐπὶ τὴν κρήνην.	13. Ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας.
Ὁμοῦ.	Ἐπὶ τὸ αὐτό.	
16. ⋇ Ἐνέπηξαν.	16. Καὶ μάχαιρα αὐτοῦ.	16.
Κλῆρος τῶν στερεῶν.	Μερὶς τῶν ἐπιβούλων.	
17. Ἕως σφόδρα.	17. Ὥστε λίαν.	17.
Καὶ ἐτροπώθη.	Καὶ ἔπταισεν.	
19. Παρήλασεν.	19. Ἐξέκλινε.	19.
20. Μὴ σύ.	20. Εἰ σύ.	20.
21. Ἀκολουθῶν αὐτῷ.	21. Ἐκ τῶν ὄπισθεν αὐτοῦ.	21.
23.	23. Ἐπὶ τὴν ψόαν.	23.
	Ὑποκάτω αὐτοῦ. *Ἄλλος*, ἐπὶ τοῦ τόπου.	
24. Νάπης.	24. Τοῦ βουνοῦ Ἐμμάτ.	24. Ὑδραγωγοῦ.
Φάραγγος.	Ἐπὶ προσώπου Γαῒ ὁδόν. *Ἀλλ.*, Γάγ. *Ἄλλος*, τοῦ κατὰ πρόσωπον Γιὲζ τῆς ὁδοῦ.	Φάραγγος.
Αὐτοῦ σπηλαίου.	Γαβαών.	Τοῦ βουνοῦ.
25. Εἰς συστροφήν.	25. Εἰς συνάντησιν. *Ἄλλος*, εἰς συναγωγήν.	25.
26.	26. Καὶ ἕως πότε. *Ἄλλος*, καὶ ἕως ἐσχάτου.	26.
27. ⋇ Διώκων.	27. Κατόπισθε.	27.
29. Διὰ πεδιάδος.	29. Εἰς δυσμάς.	29. Ἐν ὁμαλῇ.
	Παρατείνουσαν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Strenui.	Potentes.	
8. Circumduxit eos in Manaim.	8. Et ascendere fecit eum ex castris in Manaem.	8.
12.	12. Et pueri.	12. Et servi.
	Ex Menaem in Gabaon. *Alius*, ex castris collis.	Ex castris collis.
13.	13. Super fontem.	13. Super piscinam.
Simul.	In idipsum.	
16. ⋇ Defixerunt.	16. Et gladius ejus.	16.
Sors solidorum.	Portio insidiantium.	
17. Usque valde.	17. Ut cum maxime.	17.
Fugatusque est.	Et cecidit.	
19. Præterivit.	19. Declinavit.	19.
20. Num tu?	20. Si tu?	20.
21. Sequens eum.	21. De post ipsum.	21.
23.	23. In inguine.	23.
	Sub se. *Alius*, in loco.	
24. Saltus.	24. Collem Emmat.	24. (Collem) aquæductus.
Vallis.	Super faciem Gai viam. *Al.*, Gag. *Alius*, e regione Giez viæ.	Vallis.
Ipsius speluncæ.	Gabaon.	Collis.
25. In cuneum.	25. In concursum. *Alius*, in synagogam.	25.
26.	26. Et usquequo. *Alius*, et usque ad extremum.	26.
27. ⋇ Persequens.	27. Post.	27.
29. Per campestre.	29. In occidente.	29. In planitie.
	Porrectum.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מחנים		
ויפקדו 30	30.	30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Ad castra.	Ad castra.	
30. Et numerati sunt.	30. Defuerunt.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II lib. II Regum.

V. 3. Θ., cum asterisco; οὓς ἀνηγ-. Coislin. 2, hæc nempe desunt in Ο'.
V. 6. Σ., ἀμείψ-. Coislin. 2.
Ibid. Ἄλλος, τὸν λόγον τοῦτον. Reg.
V. 7. Ἀ., ἐνισχ-. Coislin. 2.
Ibid. Ἀ., εὐπορίας. Σ., γένναιοι. Idem.
V. 8. Ἀ., ἐκ παρεμβολῆς βουνοῦ. Reg. Σ., περιήγαγεν etc. Coislin. 2.
V. 12. Ἀ., Θ., καὶ οἱ δοῦλοι. Coislin. 2.
Ibid. Θ., ἐκ παρεμβολῶν βουνοῦ. Drusius et Reg., et Coislin. 2.
V. 13. Ἀ., Θ., ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας. Reg. Vide infra, cap. IV, v. 12.
Ibid. Ἀ., Σ., ὁμοῦ. Coislin. 2.
V. 16. Σ., ἐνέπηξαν, cum asterisco. Coislin. 2.
Ibid. Ἀ., Σ., κλῆρος τῶν στερεῶν. Reg. et Coislin. 2.
V. 17. Ἀ., Σ., ἕως σφόδρα. Coislin. 2.
Ibid. Σ., καὶ ἐτροπώθη. Reg. et Coislin. 2.
V. 19. Σ., παρήλασεν. Coislin. 2.
V. 20. Ἀ., Σ., μὴ σύ. Idem.

CAPUT III LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ארכה 1	1.	1.
ודלים		Καὶ ἀραιούμενος.
כלאב 3	3.	3.
אדניה 4	4.	4. Ἀδωνίας.
מתחזק 6	6.	6. Ἐνισχύων.
ושמה 7	7.	7.
איש־בשת 8	8.	8.
הראש כלב		
אל־אחיו ואל־מרעהו		
כה 9	9.	9
אעשה		
תחתו 12	12.	12. Παραχρῆμα.
ארשתי 14	14.	14. Ἐμνηστευσάμην.
לויש 15	15.	15. Λαΐς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Longum.	1. Longa concertatio.	1.
Et tenues.	Decrescens.	Et tenuis.
3. Cheleab.	3. Cheleab.	3.
4. Adonia.	4. Adonias.	4. Adonias.
6. Roborans se.	6. Regebat.	6. Prævalens.
7. Et nomen ejus.	7. Nomine.	7.
8. Isboseth.	8. Isboseth.	8.
Numquid caput canis?	Numquid caput canis?	
Ad fratres ejus et ad socios ejus.	Et super fratres et proximos ejus.	
9. Sic.	9. Hæc.	9.
Faciam.	Faciam.	
12. Pro se.	12. Pro se.	12. Statim.
14. Despondi.	14. Despondi.	14. Despondi.
15. Lais.	15. Lais.	15. Lais.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Μαναΐμ.	Εἰς τὴν παρεμβολήν. Ἄλλος, εἰς τὴν παρεμβολὴν Μαδιάμ.	
30. Διαπεφωνήκασι.	30. Καὶ ἀπεσκέπησαν.	30.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Manaim.	In castra. *Alius*, in castra Madiam.	
30. *Defuerunt.*	30. Et numerati sunt.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II lib. II Regum.

V. 21. Σ., ἀκολουθῶν αὐτῷ. Idem.
V. 23. Ἀ., πρὸς τὸν ἐνοπλ. Coislin. 2.
Ἐπὶ τὴν ψόαν. Coislin., ψύαν.
Ibid. Ἄλλος, ἐπὶ τοῦ τόπου. Idem.
V. 24. Σ., νάπης. Θ., ὑδραγωγοῦ. Reg. Coislin. habet, Ἀ., ὑδραγωγοῦ. Τοῦ βουνοῦ Ἐμμάτ. Sic. Edit. Rom., Ἀμμάν.
Ibid. Σ., Θ., φάραγγος. Hæ et sequentes lectiones ex Reg. et Coislin. 2 prodeunt.
Ibid. Σ., αὐτοῦ σπηλαίου. Θ., τοῦ βουνοῦ. Reg.
V. 25. Ἀ., εἰς δεσμὸν etc. Reg. Coislin. aliter, δεσμήν.
V. 26. Ἄλλος, καὶ ἕως ἐσχάτου. Coislin. 2.
V. 27. Σ., διώκων, cum asterisco. Coislin. 2.
V. 29. Ἀ., Θ., ἐν ὁμαλῇ. Coislin. 2. Σ., διὰ πεδιάδος. Idem.
Ibid. Ἀ., Βεθωρών. Idem.
Ibid. Σ., Μαναΐμ. Ἄλλος, εἰς τὴν παρεμβολὴν Μαδιάμ. Reg. mendose.
V. 30. Σ., διαπεφωνήκασι. Coislin. 2. Ἀπεσκέπησαν. Edit. Rom., ἐπεσκέπησαν.

CAPUT III LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Μακρός.	1. Ἐπὶ πολύ.	1.
Καὶ ἠλαττοῦτο.	Καὶ ἠσθένει.	
3.	3. Δαλουΐα. *Οἱ λοιποί*, Ἀβιά.	3.
4. Ἀδωνίας.	4. Ὀρνία.	4.
6. Κραταιούμενος;	6. Κρατῶν.	6.
7.	7. *Vacat*. Λοιπ., ※ καὶ ὄνομα αὐτῇ.	7.
8.	8. Ἰεβοσθέ. *Οἱ λοιποί*, Ἰεσβαάλ.	8.
Μὴ κυνοκέφαλος.	Μὴ κεφαλὴ κυνός.	
	Περὶ ἀδελφῶν σου καὶ περὶ γνωρίμων. Ἄλλος, πρὸς τοὺς ἀδελφούς σου καὶ πρὸς ἑταίρους.	
9. Οὕτως.	9. Τάδε.	9.
Συμπράξω.	Ποιήσω.	
12. Ἀνθ' ἑαυτοῦ.	12. Εἰς Θαιλὰμ, οὗ ἦν, παραχρῆμα.	12.
14.	14. Ἔλαβον.	14.
15.	15. Σελλήμ. Ἀλλ., Σελλῆς.	15.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Longum.	1. Ad multum.	1.
Et minuebatur.	Et infirmabatur.	
3.	3. Daluia. *Reliqui*, Abia.	3.
4. Adonias.	4. Ornia.	4.
6. Roborans se.	6. Tenens.	6.
7.	7. *Vacat*. *Reliqui*, ※ et nomen ei.	7.
8.	8. Iebosthe. *Reliqui*, Iesbaal.	8.
Numquid Cynocephalus?	Numquid caput canis?	
	Pro fratribus tuis et pro notis. *Alius*, ad fratres tuos et ad amicos.	
9. Sic.	9. Hæc.	9.
Simul agam.	Faciam.	
12. Pro se.	12. In Thælam, ubi erat, subito.	12.
14.	14. Accepi.	14.
15.	15. Sellem. *Al.*, Selles.	15.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
16 וילך	16.	16.
21 ויכרתו	21.	21.
22 והנה	22.	22.
מהגדוד		Ἀπὸ τοῦ Γεδδοὺρ μονοζώνου.
25 ידעת את־אבנר	25.	25.
26 ויצא	26.	26.
מבור הסרה		Ἀπὸ τοῦ λάκκου τῆς ἀποστασεως.
27 ויטהו	27.	27.
החמש		Εἰς τὸν ἐνοπλισμόν.
28 נקי	28.	28.
29 יחלו	29.	29.
זב		Τυφλός.
בפלך		Ἄτρακτον.
וחסר		
30 הרגו	30.	30. Ἀπέκτειναν.
33 הכמות נבל	33.	33.
34 כנפול	34.	34.
ויספו		
35 להברות	35.	35.
36 בעיני כל־העם טוב	36.	36. ⋇ Ἀγαθόν.
39 רך ומשוח	39.	39. Ἁπαλὸς καὶ κεχρισμένος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
16. Abiit.	16. Sequebatur.	16.
21. Et percutient.	21. Ineam.	21.
22. Et ecce.	22. Statim.	22.
Ex agmine.	Cæsis latronibus.	A Geddur expedito.
25. Nosti Abner.	25. Ignoras Abner.	25.
26. Et egressus est.	26. Egressus itaque.	26.
A cisterna Sira.	A cisterna Sira.	A lacu defectionis.
27. Et divertere fecit eum.	27. Seorsum adduxit.	27.
In costa quinta.	In inguine.	In armaturam.
28. Innocens.	28. Mundus.	28.
29. Maneant.	29. Et veniat.	29.
Fluens.	Fluxum seminis sustinens.	Cæcus.
In scipionem.	Fusum.	Fusum.
Et indigens.	Et indigens.	
30. Interfecerunt.	30. Interfecerunt.	30. Interfecerunt.
33. Num secundum mortem vilis?	33. Nequaquam ut mori solent ignavi.	33.
34. Ut cadere.	34. Cadere.	34.
Et addiderunt.	Congeminansque.	
35. Ad cibandum.	35. Cibum capere.	35.
36. In oculis omnis populi bonum.	36. In conspectu totius populi.	36. ⋇ Bonum.
39. Tener et unctus.	39. Delicatus et unctus.	39. Tener et unctus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III lib. II Regum.

V. 1. Σ., μακρός. Coislin. 2.
Ibid. 'Α., καὶ ἀραιούμενος etc. Idem.
V. 3. Οἱ λοιποὶ, 'Αβιά. Idem. Neutra lectio Græca cum Hebræo consonat.
V. 4. 'Α., Σ., 'Αδωνίας. Reg. et Coislin. 2. LXX legerunt ארניה qui scribunt 'Ορνία.
V. 6. 'Α., ἐνισχύων. Σ., κραταιούμενος. Coisl. 2.
V. 7. Λοιποὶ, καὶ ὄνομα αὐτῇ, cum asterisco. Coislin. 2.
V. 8. Οἱ λοιποὶ, 'Ιεσβαάλ. Reg.
Ibid. Σ., μὴ κυνοκέφαλος. Reg. et Coislin. 2.
Ibid. Ἄλλος, πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς etc. Coislin. 2.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
16. Ἠκολούθει.	16. Ἐπορεύετο.	16.
21. Καὶ συνθῶνται.	21. Καὶ διαθήσομαι.	21.
22. Εὐθύς.	22. Καὶ ἰδού.	22.
	Ἐκ τῆς ἐξοδίας.	
25. Οἶδας τὸν Ἀϐεννήρ.	25. Οἶδας τὴν κακίαν Ἀϐεννήρ.	25.
26.	26. Καὶ ἀνέστρεψε. *Ἄλλος*, ἐξῆλθεν.	26.
	Ἀπὸ τοῦ φρέατος τοῦ Σεειράμ.	
27. Καὶ παρήγαγεν.	27. Καὶ ἐξέκλινεν.	27.
Κατὰ τῆς λαγόνος.	Εἰς τὴν ψόαν.	
28. Καθαρός.	28. Ἀθῶος.	28.
29. Ἐλθέτωσαν.	29. Καταντησάτωσαν.	29.
	Γονοῤῥυής.	
	Σκυτάλην.	
Καὶ ἐνδεής.	Καὶ ἐλασσούμενος.	
30. Ἀπέκτειναν.	30. Διαπαρετηροῦντο.	30.
33.	33. Εἰ κατὰ τὸν θάνατον Νάϐαλ. *Ἄλλος*, μὴ ὡς ἀποθνήσκει ἄφρων.	33.
34.	34. Ὡς νάφαλ.	34. Ὡς νάφαλ.
	Καὶ συνήχθη. *Ἀλλ.*, προσέθετο. *Ἄλλος*, συνῆλθε.	
35. Τοῦ μεταλαϐεῖν.	35. Περιδειπνῆσαι.	35.
36.	36. Ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ※ ἀγαθόν.	36. ※ Ἀγαθόν.
39. Ἁπαλὸς καὶ κεχρισμένος.	39. Συγγενὴς καὶ καθιστάμενος.	39.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
16. Sequebatur.	16. Ibat.	16.
21. Et paciscentur.	21. Et disponam.	21.
22. Statim.	22. Et ecce.	22.
	Ab excursione.	
25. Nosti Abenner.	25. Nosti malitiam Abenner.	25.
26.	26. Et revertit. *Alius*, exiit.	26.
	A puteo Seiram.	
27. Et seorsum adduxit.	27. Et divertere fecit.	27.
Ad latus.	In inguine.	
28. Mundus.	28. Innocens.	28.
29. Veniant.	29. Incurrant.	29.
	Seminifluus.	
	Scytalam.	
Et indigens.	Et egens.	
30. Interfecerunt.	30. Captabant.	30.
33.	33. Si juxta mortem Nabal. *Alius*, numquid ut moritur stultus?	33.
34.	34. Sicut naphal.	34. Sicut naphal.
	Et congregatus est. *Al.*, addidit se. *Alius*, convenit.	
35. Ad cibum sumendum.	35. Ad cibandum.	35.
36.	36. Coram populo, ※ bonum.	36. ※ Bonum.
39. Tener et unctus.	39. Propinquus et constitutus.	39.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III lib. II Regum.

V. 9. Σ., οὕτως. Coislin. 2.
Ibid. Σ., συμπράξω. Reg.
V. 12. Ἀ., παραχρῆμα. Σ., ἀνθ' ἑαυτοῦ. Reg. Euseb. *De locis Hebraicis*, p. 490. Sed. Coislin. 2. Ἀ., Σ., ἀνθ' ἑαυτοῦ. Θ., παραχρῆμα.
V. 14. Ἀ., ἐμνηστευσάμην. Coislin. 2.
V. 15. Ἀ., Λαΐς. Reg.
V. 16. Σ., ἠκολούθει. Coislin. 2.
V. 21. Σ., καὶ συνθῶνται. Coislin. 2.
V. 22. Σ., εὐθύς. Coislin. 2.
Ibid. Ἀ., ἀπὸ τοῦ Γεδδοὺρ μονοζώνου. Procop. atque Reg. At Coislin. 2; Ἀ., ἀπὸ τοῦ εὐζώνου ·

Digitized by Google

Σ., λόχου, quæ lectiones sinceriores videntur.
V. 25. Σ., οἶδας τὸν Ἀβεννήρ. Coislin. 2.
V. 26. Ἄλλος, ἐξῆλθεν. Reg.
Ibid. Ἀ., ἀπὸ τοῦ λάκκου τῆς ἀποστάσεως. Reg.
V. 27. Σ., καὶ παρήγαγεν. Coislin. 2.
Ibid. Ἀ., εἰς τὸν ἐνοπλισμόν. Reg. Σ., κατὰ τῆς λαγ-. Coislin. 2. Εἰς τὴν ψόαν. Aliter, ψύαν.
V. 28. Σ., καθαρός. Coislin. 2.
V. 29. Σ., ἐλθέτωσαν. Idem.

Ibid. Ἀ., τυφλός. Ita Reg. et Procop., cum hac nota in hanc et sequentem lectionem : Ἀκύλας, *ἄτρακτον*, τουτέστι βακτηρίαν εἰς τὸ ἐπιστηρίζεσθαι. Γονοῤῥυὴς μὲν καὶ λεπρὸς κατὰ νόμον ἀκάθαρτοι, καὶ τῆς κοινῆς πολιτείας κεχωρισμένοι. Σκυτάλῃ δὲ χρῶνται οἱ τὸ σῶμα πεπηρωμένοι· ὅθεν Ἀκύλας *τυφλὸν* τὸν τοιοῦτον ἐξέδωκε. I. e. « Aquila, *atracton*, id est, baculum ad sustentaculum. Semimi-

CAPUT IV LIB. II REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 וירפו	1.	1. Καὶ παρείθησαν.
נבהלו		Κατεσπουδάσθησαν.
2 שרי־גדודים	2.	2. Εὔζωνοι.
4 בחפזה	4.	4.
מפיבשת		
5 והוא־שכב	5.	5.
7 הערבה	7.	7. Τῆς ὁμαλῆς.
8 נקמות	8.	8.
9 אשר־פדה	9.	9.
11 אף כי	11.	11.
צדיק		
12 ויקצצו	12.	12. Καὶ κόπτουσι.
על־הברכה		Ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et remissæ sunt.	1. Et dissolutæ sunt.	1. Et remissæ sunt
Territi sunt.	Perturbatus est.	Soliciti fuerunt.
2. Principes agminum.	2. Principes latronum.	2. Accincti.
4. In festinando.	4. Cumque festinaret.	4.
Miphiboseth	Miphiboseth.	
5. Et ipse recumbens.	5. Qui dormiebat.	5.
7. Solitudinis.	7. Deserti.	7. Planitiei.
8. Ultiones.	8. Ultionem.	8.
9. Qui redemit.	9. Qui eruit.	9.
11. Etiam quia.	11. Quanto magis.	11.
Justum.	Innoxium.	
12. Et præciderunt.	12. Præcidentesque.	12. Et cædunt.
Super piscinam.	Super piscinam.	Super piscinam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV lib. II Regum.

V. 1. Ἀ., Σ., καὶ παρείθησαν. Coislin. 2.
Ibid. Ἀ., κατεσπουδάσθησαν. Trium lectiones habet Coislin. 2.
V. 2. Ἀ., εὔζωνοι. Σ., λοχαγοί. Reg. et Coisl. 2.
V. 4. Σ., θορυβεῖσθαι. Coislin. 2.
Ibid. Ἄλλος, Μεμφιβαάλ. Reg.
V. 5. Ἄλλος, ὕπνωσε. Reg.
V. 7. Ἀ., τῆς ὁμαλῆς. Σ., πεδιάδος. Coislin. 2.

CAPUT V LIB. II REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 גם־אתמול גם־שלשום	2.	2.
6 לאמר לא־תבוא הנה כי אם־ הסירך העורים והפסחים	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Etiam heri etiam nudiustertius.	2. Et heri et nudiustertius.	2.
6. Dicendo : Non ingredieris huc, nisi removeas cæcos et claudos.	6. Dictumque est David ab eis: Non ingredieris huc, nisi abstuleris cæcos et claudos.	6.

Digitized by Google

fluus quidem et leprosus secundum legem immundi sunt, et a communi consortio separantur : baculo autem utuntur qui mutilo sunt corpore. Quare Aquila hujusmodi hominem *cæcum* exposuit.» Aquilam vero secutus Vulgatus interpres ἄτρακτον vertit *fusum*. Coislinianus codex habet, Ἀ., Σ., ἄτρακτον. Σκυτάλην. Edit. Rom., σκυτάλης.

Ibid. Σ., καὶ ἐνδεῆς. Coisl. 2.

V. 30. Ἀ., Σ., ἀπέκτειναν. Coislin. 2.

V. 33. Ἄλλος, μὴ ὡς etc. Coislin. 2.

V. 34. Ο', Θ., ὡς νάφαλ etc. Coisl. 2, qui habet hoc scholion : Ἡμάρτηται τὰ ἔχοντα *Νάβαλ*. I. e., Vitiata sunt quæ habent «*Nabel*.»

Ibid. Ἄλλος, προσέθετο. Ἄλλος, συνῆλθε. Reg.

V. 35. Σ., τοῦ μεταλαβεῖν. Coislin. 2.

V. 36. Ο', Ἀ., Θ., ἀγαθόν, cum asterisco. Coisl. 2.

V. 39. Ἀ., Σ., ἁπαλὸς καὶ κεχρισμένος. Reg

CAPUT IV LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Καὶ παρείθησαν.	1. Καὶ ἐξελύθησαν.	1.
Ἐθορυβήθησαν.	Παρείθησαν.	Ἐξέστησαν.
2. Λοχαγοί.	2. Ἡγούμενοι συστρεμμάτων.	2.
4. Θορυβεῖσθαι.	4. Σπεύδειν.	4.
	Μεμφιβοσθέ. *Ἄλλος*, Μεμφιβαάλ.	
5.	5. Καὶ αὐτὸς ἐκάθευδε. *Ἄλλος*, ὕπνωσε.	5.
7. Πεδιάδος.	7. Κατὰ δυσμάς.	7.
8.	8. Ἐκδίκησιν. *Ἄλλος*, τιμωρίαν.	8.
9. Ὁ ῥυσάμενος.	9. Ὃς ἐλυτρώσατο.	9.
11. Πόσῳ μᾶλλον.	11. Καὶ νῦν.	11.
Ἀναίτιον.	Δίκαιον.	
12.	12. Καὶ κολοβοῦσι.	12.
Ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας.	Ἐπὶ τῆς κρήνης.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Et remissæ sunt.	1. Et dissolutæ sunt.	1.
Turbati sunt.	Demissi sunt.	Perculsi sunt.
2. Manipularii.	2. Principes agminum.	2.
4. Cum turbaretur.	4. In festinando.	4.
	Memphibosthe. *Alius*, Memphibaal.	
5.	5. Et ipse dormiebat. *Alius*, dormivit.	5.
7. Campestris.	7. Ad occidentem.	7.
8.	8. Vindictam. *Alius*, ultionem.	8.
9. Qui eruit.	9. Qui redemit.	9.
11. Quanto magis.	11. Et nunc.	11.
Innoxium.	Justum.	
12.	12. Et truncant.	12.
Super piscinam.	Super fontem.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV lib. II Regum.

V. 8. *Ἄλλος*, τιμωρίαν. Idem.

V. 9. Σ., ὁ ῥυσάμενος. Idem.

V. 11. Σ., πόσῳ μᾶλλον. Reg.

Ibid. Σ., ἀναίτιον. Idem.

V. 12. Ἀ., καὶ κόπτουσι. Reg. Sed Coislin. 2, Ἀ., ἀπέκοψαν.

Ibid. Ἀ., Σ., ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας. Idem.

CAPUT V LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἀλλὰ καὶ πρίν.	2. Καὶ ἐχθὲς, καὶ τρίτην.	2.
6. Λέγοντες· Οὐκ εἰσελεύσῃ ὧδε ἐὰν μὴ ἐπὶ τῷ ἆραι τοὺς τυφλοὺς καὶ τοὺς χωλούς.	6. Καὶ ἐῤῥέθη τῷ Δαυίδ. Οὐκ εἰσελεύσῃ ὧδε, ὅτι ἀντέστησαν οἱ τυφλοὶ καὶ οἱ χωλοί.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Sed et prius.	2. Et heri et nudiustertius.	2.
6. Dicentes : Non ingredieris huc, nisi in removendo cæcos et claudos.	6. Et dictum est Davidi : Non ingredieris huc, quia obstiterunt cæci et claudi.	6.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
את מצדת 7	7.	7. Τὸ ὀχύρωμα.
כל־מכה יבסי ויגע בצנור 8	8.	8. Πᾶς πατάσσων Ἰεβουσαῖ καὶ ἅψεται ἐν κρουνισμῷ.
אל־הבית		
וישב דוד במצדה ויקרא־לה 9 עיר דוד	9.	9.
מן־המלוא וביתה	•	Ἀπὸ πληρώματος.
וגדול 10	10.	10. Ἐπὶ τὸ μεῖζον.
צבאות		Στρατιῶν.
הכינו 12	12.	12.
ויבחר ואלישוע ונפג ויפיע 15. 16 ואלישמע ואלידע ואליפלט	15, 16.	15, 16.
אל־המצודה 17	17.	17. Εἰς τὸ ὀχύρωμα.
רפאים 18	18.	18. Ῥαφαείμ.
בבעל־פרצים 20	20.	20. Ἔχων διακοπάς.
עצביהם 21	21.	21. Τὰ διαπονήματα αὐτῶν.
ויטשו 22	22.	22. Καὶ ἐπῆλθον.
רפאים		Ῥαφαείμ.
הסב אל־אחריהם 23	23.	23.
ממול בכאים		Ἐξεναντίας τῶν ἀπίων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Munitionem.	7. Arcem.	7. Munimentum.
8. Omnis percutiens Jebusæum, et attinget in fistulam.	8. Qui percussisset Jebusæum, et tetigisset domatum fistulas.	8. Omnis percutiens Jebusæ et attinget in scatebram.
In domum.	In templum.	
9. Et habitavit David in munitione, vocavitque eam, civitatem David.	9. Habitavit autem David in arce, et vocavit eam, civitatem David.	9.
A Mello et intra domum.	A Mello et intrinsecus.	A plenitudine.
10. Et grandis evadendo.	10. Atque succrescens.	10. In melius.
Exercituum.	Exercituum.	Exercituum.
12. Confirmasset eum.	12. Confirmasset eum.	12.
15, 16. Et Jebaar, et Elisue, et Nepheg, et Jephia, et Elisama, et Eliada, et Eliphalath.	15, 16. Et Jebahar, et Elisua, et Nepheg, et Japhia, et Elisama, et Elioda, et Eliphaleth.	15, 16.
17. In munitionem.	17. In præsidium.	17. In munimentum,
18. Raphaim.	18. Raphaim.	18. Raphaim.
20. In Baal-Pherasim.	20. Baal Pharasim.	20. Habens diruptiones.
21. Dolores suos.	21. Sculptilia sua.	21. Labores suos.
22. Et diffuderunt se.	22. Et diffusi sunt.	22. Et supervenerunt.
Raphaim.	Raphaim.	Raphaim.
23. Gyra post tergum eorum.	23. Gyra post tergum eorum.	23.
Ex adverso mororum.	Ex adverso pyrorum.	Ex adverso pyrorum.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7. Τὸ ὀχύρωμα.	7. Περιοχήν.	7.
8. Ὃς ἂν τύψῃ Ἰεβουσαῖον, καὶ ἐπικρατήσῃ ἐπάλξεως.	8. Πᾶς τύπτων Ἰεβουσαῖον ἀπτέσθω ἐν παραξιφίδι.	8.
	Εἰς οἶκον. Ἄλλος, εἰς ἐκκλησίαν.	
9. Καὶ διέτριβε Δαυὶδ ἐν τῷ ὀχυρώματι, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ πόλιν Δαυίδ.	9. Καὶ ἐκάθισε Δαυὶδ ἐν τῇ περιοχῇ, καὶ ἐκλήθη αὕτη ἡ πόλις Δαυίδ.	9.
Ἀπὸ προσθέματος, καὶ ἔσω.	Ἀπὸ τῆς ἄκρας, καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ.	
10.	10. Καὶ μεγαλυνόμενος.	10.
Δυνάμεων.	Παντοκράτωρ.	
12. Ἥδρασεν αὐτόν.	12. Ἡτοίμασεν αὐτόν.	12.
15, 16.	15, 16. Καὶ Ἐβεάρ, καὶ Ἐλισουὲ, καὶ Ναφὲκ. καὶ Ἰεφιὲς, καὶ Ἐλισαμὰ, καὶ Ἐλιδαὲ, καὶ Ἐλιφαλὰθ, Σαμαὲ, Ἰεσσιβὰθ, Νάθαν, Γαλαμαὰν, Ἰεβαὰρ, Θεησοῦς, Ἐλιφαλὰτ, Ναγὲδ, Ναφὲκ, Ἰωναθὰν, Λεασαμὺς, Βααλιμὰθ, Ἐλιφαάθ. *Ἄλλος*, καὶ Ἰεβαὰρ, καὶ Ἐλισουὲ, καὶ Ἐλφαλὰθ, Ναγαῒβ, καὶ Ἰεφιὲ, καὶ Ἐλισαμὰς, καὶ Ἐλιδαὲ, καὶ Ἐλιφαλάθ.	15, 16.
17.	17. Εἰς τὴν περιοχήν.	17.
18. Ῥαφαείμ.	18. Τιτάνων.	18.
20.	20. Ἐπάνω διακοπῶν.	20.
21. Τὰ γλυπτὰ αὐτῶν.	21. Τοὺς θεοὺς αὐτῶν.	21.
22. Καὶ ἐπῆλθον.	22. Καὶ συνέπεσαν.	22.
Ῥαφαείμ.	Τιτάνων.	
23. Κύκλευσον κατόπιν αὐτῶν.	23. Ἀποστρέφου ἀπ' αὐτῶν.	23.
	Ἐξ ἐναντίας τοῦ κλαυθμῶνος.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7. Munimentum.	7. Munitionem.	7.
8. Quisquis percusserit Jebusæum, et occupaverit propugnaculum.	8. Omnis percutiens Jebusæum, tangat in pugione.	8.
	In domum. *Al.*, in ecclesiam.	
9. Et mansit David in munimento, et vocavit illud civitatem David.	9. Et sedit David in munitione, et vocata est hæc, civitas David.	9.
Ab additamento et intus.	A summo, et domum suam.	
10.	10. Et magnificatus.	10.
Virtutum.	Omnipotens.	
12. Confirmasset eum.	12. Paravit eum.	12.
15, 16.	15, 16. Et Ebear, et Elisue, et Naphec, et Jephies, et Elisama, et Elidae, et Eliphalath, Samae, Jessibath, Nathan, Galamaan, Jebaar, Theesus, Eliphalat, Naged, Naphec, Jonathan, Leasamys, Baalimath, Eliphaath. *Alius*, et Jebaar, et Elisue, et Elphalath, Nagaib, et Jephie, et Elisamas, et Elidae, et Eliphalath.	15, 16.
17.	17. In munitionem.	17.
18. Raphaim.	18. Titanum.	18.
20.	20. Supra diruptiones.	20.
21. Sculptilia sua.	21. Deos suos.	21.
22. Et supervenerunt.	22. Et concurrerunt.	22.
Raphaim.	Titanum.	
23. Gyra post tergum eorum.	23. Avertere ab eis.	23.
	Ex adverso planctus.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
24 את־קול צעדה בראשי הבכאים	24.	24. Ψόφον διαβήματος ἐν κε- λαῖς τῶν φρουρήσεων.
תחרץ		Συντεμεῖς.
להכות		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
24. Vocem incessus in capitibus mororum.	24. Sonitum gradientis in cacumine pyrorum.	24. Strepitum incessus in ca- tibus præsidiorum.
Movebis te.	Inibis prælium.	Concides.
Ad percutiendum.	Ut percutiat.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. V lib. II Regum.

V. 2. Σ., ἀλλὰ καὶ πρίν. Coislin. 2.

V. 6. Σ., λέγοντες etc. Coislinianus codex 1.

V. 7. Ἀ., Σ., τὸ ὀχύρωμα. Reg. Sic solent ambo vertere.

V. 8. Hasce Aquilæ et Symmachi lectiones exhibent Procopius et codex Reg. ex Theodoreto.

V. 9. Σ., καὶ διέτριβε etc. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., ἀπὸ πληρώματος. Σ., ἀπὸ προσθέματος καὶ ἔσω. Ita Reg. Eusebius vero *De locis Hebraicis*, cujus versionem Latinam tantum hoc loco habemus ex Hieron. « Mello, civitas quam ædific- Salomon. Porro Symmachus et Theodotio *adim- tionem* transtulerunt. »

V. 10. Ἀ., ἐπὶ τὸ μεῖζον. Reg.

Ibid. Ἀ., στρατιῶν etc. Coislin. 2.

V. 12. Σ., ἤδρασεν αὐτόν. Idem.

V. 15 et 16. Ἄλλος, καὶ Ἰεβαάρ, καὶ Ἐ- σουὲ etc. In LXX vero hæc nomina repetuntu- multiplicantur.

V. 17: Ἀ., εἰς τὸ ὀχύρωμα. De more Reg.

CAPUT VI LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 מבעלי	2.	2. Ἐχόντων.
ארון		Γλωσσόκομον.
צבאות		
3 וירכבו	3.	3.
5 בכל עצי	5.	5.
ובמנענעים		Καὶ ἐν σείστροις.
6 עד־גרן נכון	6.	6. Ἕως ἅλωνος ἑτοίμης.
ויאחז		
7 ויכהו	7.	7. Καὶ ἐπλήξεν αὐτόν.
על־השל		Ἐπὶ τῇ ἐκνοίᾳ.
8 ויחר לדוד	8.	8.
10 להסיר	10.	10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. De dominis.	2. De viris.	2. De habentibus.
Arcam.	Arcam.	Scrinium.
Exercituum.	Exercituum.	
3. Et equitare fecerunt.	3. Imposuerunt.	3.
5. In omnibus lignis.	5. In omnibus lignis.	5.
Et in sistris.	Sistris.	Et in sistris.
6. Usque ad aream Nachon.	6. Ad aream Nachon.	6. Usque ad aream paratam.
Et apprehendit.	Tenuit.	
7. Et percussit eum.	7. Et percussit eum.	7. Et percussit eum.
Super errore.	Super temeritate.	Super insania.
8. Et ira fuit Davidi.	8. Contristatus est autem David.	8.
10. Divertere.	10. Divertere.	10.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
24. Ψόφον διαβήματος ἐν κεφαλαῖς τῶν φρουρήσεων.	24. Τὴν φωνὴν τοῦ συγκλεισμοῦ ἀπὸ τοῦ ἄλσους τοῦ κλαυθμῶνος.	24.
Συντεμεῖς.	Καταβήσῃ.	
	Κόπτειν. Ἄλλος, τύπτειν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
24. Strepitum incessus in capitibus præsidiorum.	24. Vocem constrictionis a nemore fletus.	24.
Concides.	Descendes.	
	Ad cædendum. *Alius*, ad verberandum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. V lib. II Regum.

Coislin. 2.

V. 18 Ἀ., Σ., Ῥαφαείμ. Reg. et Coislin. 2, itemque v. 22.

V. 20. Ἀ., ἔχων διακοπάς. Reg.

V. 21. Ἀ., τὰ διαπονήματα αὐτῶν. Σ., τὰ γλυπτά. Coislin. 2.

V. 22. Ἀ., καὶ ἐπῆλθον. Reg. et Coislin. 2, qui Symmacho tribuit.

V. 23. Σ., κύκλευσον etc. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., ἐξεναντίας τῶν ἀπίων. Ita Procop. et Regius codex. Ibid. Coislin. 2 ad marginem, κατεναντίον etc.

Ibid. Ἐξ ἐναντίας τοῦ κλαυθμῶνος. Edit. Rom., πλησίον τοῦ κλαυθμῶνος. Coislin. 2, κατεναντίον ἐν ταῖς φρουρήσεσι.

V. 24. Ἀ., Σ., ψόφον διαβήματος etc. Coislin. 2.

Ibid. Τὴν φωνὴν τοῦ συγκλεισμοῦ. Alii, συσσεισμοῦ, *commotionis*. Sic mss. et ed. Complut. et Ald.

Ibid. Ἀ., Σ., συντεμεῖς. Coislin. 2.

Ibid. Ἄλλος, τύπτειν. Reg.

CAPUT VI LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἐχόντων.	2. Ἀπὸ τῶν ἀρχόντων.	2.
	Κιβωτόν.	
	Τῶν δυνάμεων. Ἄλλος, Σαβαώθ.	
3. Ἐπέθηκαν.	3. Ἐπεβίβασαν.	3.
5. Ἐν παντοίοις ξύλοις.	5. Ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις.	5.
Καὶ ἐν σείστροις.	Ἐν κυμβάλοις.	
6.	6. Ἕως ἅλω Ναχώρ. Ἄλλος, ἕως ἅλωνος Ἀχώρ. Ἄλλος, ἕως τῆς ἅλω Ἐρνὰ τοῦ Ἰεβουσαίου.	6.
	Ἐκράτησεν. Ἄλλος, ἐκραταίωσεν.	
7.	7. Καὶ ἔπαισεν αὐτόν. Ἄλλος, καὶ ἐπάταξεν αὐτόν.	7.
	※ Ἐπὶ τῇ προπετείᾳ.	
8. Ὀργίλον τῷ Δαυίδ.	8. Ἠθύμησε Δαυίδ. *Οἱ λοιπ.*, ἐλυπήθη Δαυίδ.	8.
10. Παραγαγεῖν.	10. Ἐκκλῖναι.	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. De habentibus.	2. De principibus.	2.
	Arcam.	
	Virtutum. *Alius*, Sabaoth.	
3. Imposuerunt.	3. Ascendere fecerunt.	3.
5. In omnimodis lignis.	5. In organis modulatis.	5.
Et in sistris.	In cymbalis.	
6.	6. Usque ad aream Nachor. *Alius*, usque ad aream Achor. *Alius*, usque ad aream Erna Jebusæi.	6.
	Tenuit. *Alius*, firmavit.	
7.	7. Et percussit eum. *Alius*, *id*.	7.
	※ Super temeritate.	
8. Et ira fuit Davidi.	8. Contristatus est David. *Reliqui*, *id*.	8.
10. Adducere.	10. Divertere.	10

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
13, 14 ויהי כי צעדו נשאי ארון יהוה ששה צעדים ויזבח שור ומריא ודוד מכרכר בכל־עז לפני יהוה	13, 14.	13, 14. Καὶ ἐγένετο ὅταν διεβημάτισαν αἴροντες τὸ γλωσσόκομον ἓξ βήματα, καὶ ἐθυσίασε βοῦν καὶ σιτευτόν. Καὶ Δαυὶδ ὀρχούμενος ἐν παντὶ κράτει πρὸ προσώπου Κυρίου.
אפד בד		Ἐπένδυμα ἐξαίρετον.
15 בתרועה	15.	15.
16 מפזז ומכרכר	16.	16. Διατιναςσόμενον καὶ καρχαρούμενον.
ותבז		
17 עלות	17.	17.
18 בשם	18.	18.
19 ואשפר	19.	19. Καὶ ἀμυρίτην.
20 מה־נכבד	20.	20.
הרקים		Κενῶν.
21 לצות אתי	21.	21. Ἐντείλασθαί μοι.
22 ונקלתי עד מזאת והייתי שפל	22.	22. Καὶ ἀτιμασθήσομαι ἔτι ὑπὲρ τοῦτο, καὶ ἔσομαι ταπεινός.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13, 14. Et erat cum incederent portantes arcam Domini sex passus, et immolabat bovem et crassum. Et David saltabat in omni robore ad facies Domini.	13, 14. Cumque transcendissent qui portabant arcam Domini sex passus, immolabat bovem et arietem. Et David saltabat totis viribus ante Dominum.	13, 14. Et factum est cum incederent portantes scrinium sex passus, et immolavit bovem et saginatum. Et David saltans in omni robore ante faciem Domini.
Ephod lineo.	Ephod lineo.	Superindumentum eximium.
15. In jubilatione.	15. In jubilo.	15.
16. Viriliter agentem, et saltantem.	16. Subsilientem atque saltantem.	16. Quatientem se et saltantem.
Et despexit.	Despexit.	
17. Holocausta.	17. Holocausta.	17.
18. In nomine.	18. In nomine.	18.
19. Et partem carnis.	19. Et assaturam bubulæ carnis.	19. Et amyritem.
20. Quam gloriosus fuit.	20. Quam gloriosus fuit.	20.
Inanium.	De scurris.	Inanium.
21. Præcipiendo mihi.	21. Et præcepit mihi.	21. Præcipiendo mihi.
22. Et levis ero amplius præ hoc, et ero humilis.	22. Et vilior fiam plus quam factus sum : et ero humilis.	22. Et inhonorabor amplius super hoc, et ero humilis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. II Regum.

V. 2. Ἀ., Σ., ἐχόντων. Coislin. 2. Aliæ efferuntur lectiones, ἀπὸ τῶν ἱερέων, Procopius. Reg. vero, ἀπὸ τῶν ἁγίων. Cur autem בעלי ἁγίων et ἱερέων verterit nescio; nam hæc vox significat κυρίων, dominorum, et ἐχόντων, habentium, ut alibi vertunt Ἀ. et Σ., quare præstare videtur Coisliniani lectio.

Ibid. Ἀ., γλωσσόκομον. Coislin. 2. Sic solet vertere Aquila.

Ibid. Ἄλλος, Σαβαώθ. Reg.

V. 3. Σ., ἐπέθηκαν. Coislin. 2.

V. 5. Σ., ἐν παντοίοις ξύλοις. Idem.

Ibid. Ἀ., Σ., ἐν σείστροις. Reg.

V. 6. Ἀ., ἕως ἅλωνος ἑτοίμης. Hæc interpretatio, et sequentes, quæ a versione τῶν Ο' differunt, partim ex codice Regio eruuntur, partim ex Eusebio *De locis Hebraicis*, qui sic habet: Ναχὼν, ἅλωνος Ναχὼν, Ἀ., ἅλωνος ἑτοίμης. In edito A. excidit ante ἅλωνος ἑτοίμης, nempe ob repetitionem litteræ A, ut ex Hieronymi versione arguitur, quæ sic habet: *Nachon, area Nachon : pro quo Aquila interpretatur, area præparata.*

Ibid. Ἄλλος, ἐκραταίωσεν. Reg.

V. 7. Ἀ., ἔπληξεν αὐτόν. Coislin. 2. Ἄλλος, ἐπάταξεν αὐτόν. Reg.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13, 14. Ὡς καὶ διέβησαν οἱ βαστάζοντες ἓξ βήματα, ἐθυσίασε βοῦν καὶ πρόβατον. Δαυὶδ δὲ ἦν ἐν τιάρᾳ ἔμπροσθεν Κυρίου.	13, 14. Καὶ ἦσαν μετ' αὐτοῦ αἴροντες τὴν κιβωτὸν ἑπτὰ χοροὶ, καὶ θῦμα, μόσχος καὶ ἄρνες. Καὶ Δαυὶδ ἀνεκρούετο ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις ἐνώπιον Κυρίου.	13, 14.
Ἐπένδυμα λινοῦν.	Στολὴν ἔξαλλον. *Ἄλλος*, ἐφοὺδ βύσσινον.	
15.	15. Μετὰ κραυγῆς. *Ἄλλος*, ἀλαλαγμοῦ.	15.
16. Σκιρτῶντα καὶ καγχάζοντα.	16. Ὀρχούμενον καὶ ἀνακρουόμενον.	16.
Ἐξευτέλισεν.	Ἐξουδένωσεν.	
17. Ἀναφοράς.	17. Ὁλοκαυτώματα.	17.
18. Διὰ τοῦ ὀνόματος.	18. Ἐν ὀνόματι.	18.
19. Καὶ ἀμυρίτην.	19. Καὶ ἐσχαρίτην.	19.
20.	20. Τί δεδόξασται. *Ἄλλος*, τί ἔντιμος ἦν.	20.
Εἰκαίων.	Ὀρχουμένων.	
21. Ἐντείλασθαί μοι.	21. Καταστῆσαί με.	21.
22. Καὶ εὐτελέστερος ἔσομαι καὶ ταπεινότερος.	22. Καὶ ἀποκαλυφθήσομαι ἔτι οὕτως, καὶ ἔσομαι ἀχρεῖος.	22. Ἔσομαι ἀχρεῖος.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13, 14. Ut autem pertransierunt gestantes sex gradus, immolavit bovem et ovem. David autem erat in tiara ante Dominum.	13, 14. Et erant cum eo portantes arcam septem chori: et victima, vitulus et agni. Et David pulsabat in organis modulatis coram Domino.	13, 14.
Superindumentum lineum.	Stolam eximiam. *Alius*, ephud lineum.	
15.	15. Cum clamore. *Alius*, jubilatione.	15.
16. Saltantem et effuse ridentem.	16. Saltantem et pulsantem.	16.
Vilipendit.	Sprevit.	
17. Oblationes.	17. Holocausta.	17.
18. Per nomen.	18. In nomine.	18.
19. Et amyriten.	19. Et assaturam.	19.
20.	20. Quam glorificatus est. *Alius*, quam honoratus fuit.	20.
Vilium.	Saltantium.	
21. Præcipiendo mihi.	21. Constituendo me.	21.
22. Et vilior ero et humilior.	22. Et discooperiar ultra sic, et ero inutilis.	22. Ero inutilis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. II Regum.

Ibid. Σ., ἐπὶ τῇ προπετείᾳ. Ἀ., ἐπὶ τῇ ἐκνοίᾳ. Coislin. 2.

V. 8. *Οἱ λοιποὶ*, ἐλυπήθη Δαυίδ. Σ., ὀργίλον etc. Idem.

V. 10. Σ., παραγαγεῖν. Idem.

V. 13 et 14. Hasce et Symmachi lectiones effert Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., ἐπένδυμα etc. Hæ lectiones ex Procopio et cod. Reg. prodeunt, sed pleniores ex Coislin. 2. Vide supra, I Reg. II, 18.

V. 15. *Ἄλλος*, ἀλαλαγμοῦ. Coislin. 2.

V. 16. Ἀ., διατινασσόμενον καὶ καρχαρούμενον. Σ., σκιρτῶντα καὶ καγχάζοντα. Reg. et Coislin. 2.

Ibid. Σ., ἐξευτέλισεν. Coislin. 2.

V. 17. Σ., ἀναφοράς. Coislin. 2.

V. 18. Σ., διὰ τοῦ ὀνόματος. Coislin. 2.

V. 19. Ἀ., Σ., καὶ ἀμυρίτην. Coisl. 2, forte ἀμυλίτην ex ἄμυλος.

V. 20. *Ἄλλος*, τί ἔντιμος ἦν. Reg.

Ibid. Ἀ., κενῶν. Σ., εἰκαίων. Coislin. 2.

V. 21. Ἀ., Σ., ἐντείλασθαί μοι. Coislin. 2.

V. 22. Ἀ., καὶ ἀτισμασθήσομαι etc. Hasce Aquilæ et Symmachi lectiones exhibet Procopius. Coislin. vero 2 Symmachi tantum lectionem effert.

Digitized by Google

CAPUT VII LIB. II REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 הניח־לו	1.	1.
2 בתוך היריעה Ἑβρ., ἐν μέσῳ δέῤῥεως.	2.	2.
6 ואהיה	6.	6.
באהל		Ἐν σκέπῃ.
8 מן־הנוה	8.	8. Ἐκ τῆς ὡραιότητος.
מאחר		Ἀπὸ ὄπισθεν.
10 ושכן תחתיו	10.	10.
ירגז		Κλονηθήσεται.
לענותו		Κακουχῆσαι αὐτόν.
11 יעשה	11.	11.
12 ממעיך	12.	12.
והכינתי		
13 וכננתי	13.	13.
15 כאשר הסרתי מעם שאול	15.	15.
16 ביתך וממלכתך	16.	16. Ὁ οἶκός σου, καὶ ἡ βασιλεία σου.
נכון		
18 הביאתני	18.	18. Ἤγαγές με.
19 ותקטן עוד זאת	19.	19.
21 בעבור דברך	21.	21.
22 על־כן גדלת	22.	22. Ἐπὶ τοῦτο ἐμεγαλύνθης.
23 ולשום לו	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA	AQUILA.
1 Dedisset ei requiem.	1. Dedisset ei requiem.	1.
2. In medio cortinæ. *Hebr. int.*, In medio pellis.	2. In medio pellium.	2.
6. Et fui.	6. Sed ambulabam.	6.
In tentorio.	In tabernaculo.	In tentorio.
8. E tugurio.	8. De pascuis.	8. E specie.
De post.	Sequentem.	De post.
10. Et habitabit sub se.	10. Et habitabit sub eo.	10.
Movebitur.	Turbabitur.	Movebitur.
Ad affligendum eum.	Ut affligant eum.	Ad affligendum eum.
11. Faciet.	11. Faciat.	11.
12. De visceribus tuis.	12. De utero tuo.	12.
Et firmabo.	Et firmabo.	
13. Et firmabo.	13. Et stabiliam.	13.
15. Quemadmodum recedere feci a Saul.	15. Sicut abstuli a Saul.	15.
16. Domus tua et regnum tuum.	16. Domus tua et regnum tuum.	16. Domus tua et regnum tuum.
Firmus.	Firmus.	
18. Deduxisti me.	18. Adduxisti me.	18. Duxisti me.
19. Et parum fuit adhuc hoc.	19. Sed et hoc parum visum est.	19.
21. Propter verbum tuum.	21. Propter verbum tuum.	21.
22. Idcirco magnificatus es.	22. Idcirco magnificatus es.	22. Super hoc magnificatus es.
23. Et ad ponendum sibi.	23. Et poneret sibi.	23.

Digitized by Google

CAPUT VII LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Κατεκληρονόμησεν αὐτόν. *Ἄλλος*, κατέπαυσεν αὐτῷ.	1.
2.	2. Ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς.	2.
6. Ἀλλ' ἤμην.	6. Καὶ ἤμην.	6.
Ἐν σκέπῃ.	Ἐν καταλύματι.	
8. Ἐκ τῆς νομῆς.	8. Ἐκ τῆς μάνδρας.	8.
	Vacat.	
10. Ἀναπαύσεται ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ.	10. Καὶ κατασκηνώσει καθ' ἑαυτόν.	10.
Μετασταθήσεται.	Μεριμνήσει.	
	Ταπεινῶσαι αὐτόν. *Ἄλλος*, μετακινῆσαι αὐτόν.	
11. Ποιήσει.	11. Οἰκοδομήσεις.	11.
12. Ἐκ τῶν ἐγκάτων σου.	12. Ἐκ τῆς κοιλίας σου.	12.
Καὶ ἑδράσω.	Καὶ ἑτοιμάσω.	
13. Καὶ ἑδράσω.	13. Καὶ ἀνορθώσω.	13.
15. Καθὼς ἀφεῖλον παρὰ Σαούλ.	15. Καθὼς ἀπέστησα ἀφ' ὧν ἀπέστησα.	15.
16. Ὁ οἶκός σου, καὶ ἡ βασιλεία σου.	16. Ὁ οἶκος αὐτοῦ, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ.	16. Ὁ οἶκός σου, καὶ ἡ βασιλεία σου.
Ἡδρασμένος.	Ἀνωρθωμένος.	
18. Ἤγαγές με.	18. Ἠγάπησάς με.	18.
19.	19. Καὶ κατεσμικρύνθην μικρόν. *Ἄλλος*, κατεσμίκρυνται τὰ μικρὰ ταῦτα.	19.
21.	21. Διὰ τὸν δοῦλόν σου. *Ἄλλος*, κατὰ τὸν λόγον σου.	21.
22. Διὸ μέγας εἶ.	22. Ἕνεκεν τοῦ μεγαλῦναί σε.	22.
23. Ἵνα τάξῃ ἑαυτῷ.	23. Τοῦ θέσθαι σε.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Hæreditare fecit eum. *Alius*, dedit requiem ei.	1.
2.	2. In medio tabernaculi.	2.
6. Sed eram.	6 Et eram (inambulans).	6.
In tentorio.	In tentorio.	
8. E pascuo.	8. Ex mandra.	8.
	Vacat.	
10. Requiescet super loco suo.	10. Et habitabit per se.	10.
Transferetur.	Erit solicitus.	
	Ad humiliandum eum. *Alius*, ad transmovendum eum.	
11. Faciet.	11. Ædificabis.	11.
12. De visceribus tuis.	12. Ex ventre tuo.	12.
Et firmabo.	Et parabo.	
13. Et firmabo.	13. Et erigam.	13.
15. Sicut abstuli a Saul.	15. Sicut removi ab iis a quibus removi.	15.
16. Domus tua et regnum tuum.	16. Domus ejus et regnum ejus.	16. Domus tua et regnum tuum.
Firmatus.	Erectus.	
18. Duxisti me.	18. Dilexisti me.	18.
19.	19. Et factus sum parvus parum. *Al.*, et parva facta sunt exigua hæc.	19.
21.	21. Propter servum tuum. *Alius*, secundum verbum tuum.	21.
22. Propterea magnus es.	22. Ut magnificares te.	22.
23. Ut statueret sibi.	23. Ad ponendum te.	23.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ונראות		Καὶ ἐπίφοβα.
24 ותכונן	24.	24.
25 ועשה	25.	25. ⋇ Καὶ ποίησον.
26 נכון	26.	26.
27 גליתה	27.	27.
לבו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et horribilia.	Et horribilia.	Et horribilia.
24 Et firmasti.	24. Firmasti.	24.
25. Et fac.	25. Et fac.	25. ⋇ Et fac.
26. Firma.	26. Stabilita.	26.
27. Revelasti.	27. Revelasti.	27.
Cor suum.	Cor suum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII lib. II Regum.

V. 1. Ἄλλος, κατέπαυσεν αὐτῷ. Reg.
V. 2. Τὸ Ἑβραϊκὸν, ἐν μέσῳ δέῤῥεως. Sic Reg. atque ita legitur in editione Complutensi, et apud Eusebium in Psalm. LXXXVIII.
V. 6. Σ., ἀλλ' ἤμην. Coislin. 2.
Ibid. Ἀ., Σ., ἐν σκέπῃ. Idem.
V. 8. Ἀ., ἐκ τῆς ὡραιότητος. Σ., ἐκ τῆς νομῆς. Idem
Ibid. Ἀ., ἀπὸ ὄπισθεν. Reg. et Coislin. 2.
V. 10. Σ., ἀναπαύσεται etc. Coislin. 2.
Ibid. Ἀ., κλονηθήσεται. Σ., μετασταθήσεται. Idem.
Ibid. Ἀ., κακουχῆσαι αὐτόν. Ἄλλος, μετακινῆσαι αὐτόν. Reg.
V. 11. Σ., ποιήσει. Coislin. 2.

CAPUT VIII LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ויכניעם	1.	1. Καὶ ἐκόλασεν αὐτούς.
את־מתג האמה		Τὸν χαλινὸν τοῦ ὑδραγωγίου.
2 וימדדם בחבל השכב אותם ארצה וימדד שני־חבלים להמית ומלא החבל להחיות	2.	2.
נשאי מנחה		
3 בלכתו להשיב ידו	3.	3.
4 וילכד	4.	4.
יעקר		Ἐξόρησεν.
5 ארם דמשק	5.	5.
6 נציבים	6.	6. Ἐστηλωμένους.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et depressit eos.	1. Et humiliavit eos.	1. Et punivit eos.
Metheg Haama.	Frænum tributi.	Frænum aquæductus.
2. Et est eos mensus in funiculo, jacere faciendo eos ad terram. Et mensus est duos funiculos ad mortificandum, et plenitudinem funiculi ad vivificandum.	2. Et mensus est eos funiculo coæquans terræ. Mensus est autem duos funiculos, unum ad occidendum, et unum ad vivificandum.	2.
Portantes munus.	Sub tributo.	
3. In eundo ipsum ad convertendum manum suam.	3. Quando profectus est ut dominaretur.	3.
4. Et cepit.	4. Et captis.	4.
Et subnervavit.	Subnervavit.	Exterminavit, *vel*, expulit.
5. Aram Damesec	5. Syria Damasci.	5.
6. Præsidiarios.	6. Præsidium.	6. Constitutos.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Καὶ ὑπερμεγέθη.	Καὶ ἐπιφάνειαν.	
24. Ἥδρασας.	24. Ἡτοίμασας.	24.
25. ⋇ Καὶ ποίησον.	25. *Deest.*	25.
26. Ἡδρασμένος.	26. Ἀνωρθωμένος.	26.
27. Ἀκουστὸν ἐποίησας.	27. Ἀπεκάλυψας.	27.
Διάνοιαν ἑαυτοῦ.	Καρδίαν ἑαυτοῦ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Et permagna.	Et claritatem.	
24. Firmasti.	24. Parasti.	24.
25. ⋇ Et fac.	25. *Deest.*	25.
26. Firmata.	26. Erecta.	26.
27. Auditum fecisti.	27. Revelasti.	27.
Mentem suam.	Cor suum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII lib. II Regum.

V. 12. Σ., ἐκ τῶν ἐγκάτων σου. Idem.
Ibid. Σ., καὶ ἑδράσω. Reg. Καὶ ἑτοιμάσω. Sic etiam Alius.
V. 13. Σ., καὶ ἑδράσω. Coislin. 2.
V. 15. Σ., καθὼς ἀφεῖλον etc. Idem.
V. 16. Οἱ Γ', ὁ οἶκός σου etc. Idem.
Ibid. Σ., ἡδρασμένος. Coislin. 2.
V. 18. Ἀ., Σ., ἤγαγές με. Idem.
V. 19. Ἄλλος, κατεσμίκρυνται etc. Reg.
V. 21. Ἄλλος, κατὰ τὸν λόγον σου. Reg.
V. 22. Ἀ., ἐπὶ τοῦτο etc. Coislin. 2, a quo etiam cæteræ lectiones usque ad finem capitis.
V. 26. Ἀνωρθωμένος. Coislin. In edit. Rom. hæc variant.

CAPUT VIII LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Καὶ κατῄσχυνεν αὐτούς.	1. Καὶ ἐτροπώσατο αὐτούς.	1.
Τὴν ἐξουσίαν τοῦ φόρου.	Τὴν ἀφωρισμένην.	
2. Καὶ διεμέτρησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίοις, βαλὼν αὐτοὺς εἰς γῆν. Ἐμέτρησε δὲ δύο σχοινία εἰς τὸ θανατῶσαι, ἓν δὲ εἰς τὸ περισῶσαι.	2. Καὶ διεμέτρησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίοις, κοιμίσας αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἐγένετο τὰ δύο σχοινίσματα τοῦ θανατῶσαι, καὶ τὰ δύο σχοινίσματα ἐζώγρησεν. Ἄλλος, καὶ τὸ σχοίνισμα τοῦ πληρώματος ἐζώγρησε. Ἄλλος, καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ τρίτου σχοινίσματος ἐζώγρησε.	2.
Ὑπὸ φόρον.	Φέροντας ξένια.	
3. Ὅτε ἐπορεύετο στῆσαι τρόπαιον ἑαυτοῦ.	3. Πορευομένου αὐτοῦ ἐπιστῆσαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ.	3.
4. Καὶ συνέλαβεν.	4. Καὶ προκατελάβετο.	4.
Ἐνευροκόπησε.	Παρέλυσε.	
5.	5. Συρία Δαμασκοῦ. Ἄλλος, ὁ Σύρος ἐκ Δαμασκοῦ.	5.
6. Φρουρούς.	6. Φρουράν.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Et confudit eos.	1. Et fugavit eos.	1.
Potestatem tributi.	Segregatam.	
2. Et dimensus est eos in funiculis, conjiciens eos in terram. Dimensus est autem duos funiculos ad occidendum, unum autem ad conservandum.	2. Et mensus est eos in funiculis, sternens eos super terram. Et fuerunt duo funiculi ad occidendum, et duos funiculos vivificavit. *Alius*, et funiculum plenitudinis vivificavit. *Alius*, et plenitudinem tertii funiculi vivificavit.	2.
Sub tributo.	Ferentes xenia.	
3. Cum iret constituere tropæum sibi.	3. Eunte illo constituere manum suam.	3.
4. Et accepit.	4. Et præoccupavit.	4.
Subnervavit.	Dissolvit.	
5.	5. Syria Damasci. *Alius*, Syrus ex Damasco.	5.
6. Præsidiarios.	6. Præsidium.	6.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הלך		
7 ויקח דוד את שלטי הזהב אשר היו אל עבדי הדדעזר ויביא ירושלם	7.	7. Καὶ ἔλαβε Δαυὶδ τοὺς κλοιοὺς χρυσοῦς. Ἄλλος, βραχιάρια χρυσᾶ.
שלטי הזהב		Πανοπλίας.
9 חיל	9.	9. Τὴν ἐπιφάνειαν.
10 לשאל	10.	10.
איש מלחמות		Πολεμῶν.
11 כבש	11.	11. Ὑπέταξεν.
13, 14 מהכותו את־ארם בגיא־מלח שמונה עשר אלף וישם באדום נצבים בכל־אדום שם נצבים	13, 14.	13, 14. Ἐν φάραγγι τῶν ἁλῶν.
16 מזכיר	16.	16. Ὁ ἀναμιμνήσκων.
17 ואחימלך	17.	17. Καὶ Ἀειμέλεχ.
ושריה		
18 והכרתי והפלתי	18.	18.
כהנים		Ἱερεῖς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Ivit.	Profectus est.	
7. Cepitque David scuta auri quæ erant ad servos Adadezer, et adduxit ea in Jerusalem.	7. Et tulit David arma aurea, quæ habebant servi Adarezer, et detulit ea in Jerusalem.	7. Cepitque David torques aureos. *Alius*, brachiaria aurea.
Scuta auri.		Omnes armaturas.
9. Virtutem.	9. Robur.	9. Apparatum.
10. Ad optandum.	10. Ut salutaret.	10.
Vir bellorum.	Hostis.	Bellans.
11. Subegerat.	11. Subegerat.	11. Subegerat.
13, 14. A cædendo ipsum Aram in valle salis octodecim millia. Et posuit in Edom præsides, in omni Edom posuit præsides.	13, 14. Cum reverteretur capta Syria in valle salinarum, cæsis decem et octo millibus. Et posuit in Idumæa custodes, statuitque præsidium.	13, 14. In valle salis.
16. Commemorans.	16. A commentariis.	16. Commemorans.
17. Et Achimelech.	17. Et Achimelech.	17. Et Aimelech.
Et Saraia.	Et Saraias.	
18. Et Cerethi et Phelethi.	18. Et Cerethi et Phelethi.	18.
Sacerdotes.	Sacerdotes.	Sacerdotes.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII lib. II Regum.

V. 1. Ἀ., ἐκόλ. Σ., κατῆσχ. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., τὸν χαλινὸν τοῦ ὑδραγωγίου. Reg. Hic vero Coislinianus 2 qui hanc Aquilæ lectionem affert, alteram ejusdem Aquilæ exhibet cum versione item Symmachi, ut sæpe jam observatum est, et infra occurret; scil.: Ἀ., τὸν χαλινὸν τοῦ πήχεος, *frænum cubiti.*

V. 2. Σ., καὶ διεμέτρησεν etc. Coislin. 2.

Ibid. Καὶ τὰ δύο σχοινίσματα ἐζώγρησεν. Coislin. ad marg., καὶ τὸ ἓν σχοίνισμα ἐζώγρησεν. I. e. Et unum funiculum vivificavit.

Ibid. Ἄλλος, καὶ τὸ σχοίνισμα etc. Has duas versiones sine interpretum nomine affert Reg. quibus adnectitur altera Coisliniani 2.

Ibid. Σ., ὑπὸ φόρον, quem sequitur vulgata. Ex Coislin. 2.

V. 3. Σ., ὅτε ἐπορεύετο στῆσαι τρόπαιον ἑαυτοῦ. Reg. et Coislin. 2.

V. 4. Σ., καὶ συνέλαβεν. Reg. et Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., ἐξόρησεν. Sic Coislin. 2, quæ lectio suspecta. Σ., ἐνευροκόπησε. Reg.

V. 5. Ἄλλος, ὁ Σύρος ἐκ Δαμασκοῦ. Reg.

V. 6. Ἀ., ἐστηλωμένους. Σ., φρουρούς. Coisl. 2.

Ibid. Ἄλλος, ἐφέρετο. Reg.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐπορεύετο. Ἄλλος, ἐφέρετο.	
7.	7. Καὶ ἔλαβε Δαυὶδ τοὺς χλιδῶνας τοὺς χρυσοῦς, οἳ ἦσαν ἐπὶ τῶν παίδων τῶν Ἀδρααζὰρ βασιλέως Σοβὰ, καὶ ἤνεγκεν αὐτὰ εἰς Ἰερουσαλήμ. Ἄλλος, τὰ ὅπλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ δόρατα, καὶ ἤνεγκεν αὐτὰ εἰς Ἰερουσαλήμ.	7.
Φαρέτρας χρυσᾶς.		
9.	9. Τὴν δύναμιν.	9.
10. Ἀσπάσασθαι.	10. Ἐρωτῆσαι.	10.
Πολεμῶν.	Ἀντικείμενος.	
11. Ὑπέταξεν.	11. Κατεδυνάστευσεν.	11.
13, 14. Ἐν φάραγγι τῶν ἁλῶν. Ἔταξεν φρουρὰν ἢ κάστρα, ἐγκαθέτους.	13, 14. Ἐπάταξε τὴν Ἰδουμαίαν ἐν Γεβελὲμ εἰς ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας. Καὶ ἔθετο ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ φρουρὰν ἐν πάσῃ τῇ Ἰδουμαίᾳ. Ἄλλος, ἐπάταξε τὴν Ἰδουμαίαν καὶ Γέμελ Ἀχείς. Καὶ ἔθηκε Δαυὶδ ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ φρουρὰς ἐν πάσῃ τῇ Ἰδουμαίᾳ.	13, 14.
16. Ἐπὶ τῆς μνήμης.	16. Ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων.	16.
17.	17. Καὶ Ἀχιμέλεχ.	17.
	Καὶ Σασά. Ἄλλος, Σαρᾶ.	
18.	18. Καὶ ὁ Χερηθὶ καὶ ὁ Φελετθί.	18.
Σχολάζοντες.	Αὐλάρχαι.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Ibat. *Alius*, ferebatur.	
7.	7. Et cepit David armillas aureas, quæ erant super pueros Adraazar regis Soba, et adduxit eas in Jerusalem. *Alius*, arma aurea et hastas, et attulit ea in Jerusalem.	7.
Pharetras aureas.		
9.	9. Virtutem.	9.
10. Ad salutandum.	10. Interrogare.	10.
Bellans.	Adversarius.	
11. Subegerat.	11. Subjecerat.	11.
13, 14. In valle salis. Constituit præsidium, aut castra, præsidiarios.	13, 14. Percussit Idumæam in Gebelem in octodecim millia. Et posuit in Idumæa custodiam in omni Idumæa. *Alius*, percussit Idumæam et Gemel Achis. Et posuit David in Idumæa custodias, in omni Idumæa.	13, 14.
16. Super memoriale.	16. Super commentarios.	16.
17.	17. Et Achimelech.	17.
	Et Sasa. *Alius*, Sara.	
18.	18. Et Cherethi et Phelethi.	18.
Vacantes.	Principes aulæ.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII lib. II Regum.

V. 7. Ἀ., καὶ ἔλαβε Δαυὶδ etc. Hanc Aquilæ versionem et alteram sine nomine interpretis mutuamur ex eodem Regio cod. Postea sequuntur ex Coislin. 2 Aquilæ et Symmachi lectiones; nempe, Aq., πανοπλίας, *omnes armaturas*; Sym., φαρέτρας χρυσᾶς, *pharetras aureas*.

Hic observes velim tres hoc loco vocis שלטי Aquilæ versiones varias afferri, nempe χλοιοὺς, βραχιάρια, et πανοπλίας. Duas vero postremas pro eadem voce alibi usurpat idem interpres, primam vero nuspiam alibi.

Ibid. Ο', βασιλέως Σοβά. Ed. Rom., Σουβά.

V. 9. Ἀ., τὴν ἐπιφάνειαν. Reg.

V. 10. Σ., ἀσπάσασθαι. Coislin. 2.

Ibid. Ἀ., Σ., πολεμῶν. Idem.

V. 11. Ἀ., Σ., ὑπέταξεν. Idem.

V. 13 et 14. Ἄλλος, ἐπάταξε τὴν Ἰδουμαίαν καὶ Γεμὲλ Ἀχείς. Καὶ ἔθηκε Δαυὶδ ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ φρουρὰς etc., ex cod. Regio. Lectionem cum asterisco, necnon Symmachi subjunctam habet Coislinianus 2, hoc modo: ※ καὶ ἔθηκεν ἐστηλωμένην (*et posuit præsidium*). Postea fert: Σ., ἔταξεν etc.

Ibid. Ἀ., Σ., ἐν φάραγγι ἁλῶν. Eusebius *De locis Hebraicis*, Γημὲλ, χώρα Ἐδώμ, ἐν δὲ Βασιλείαις

Digitized by Google

['A., Σ.] φάραγγα ἁλῶν. 'A., Σ. manifeste exciderunt, ut liquet ex versione Hieronymi, quæ sic habet : *Gemala, regio Idumæorum : pro qua Aquila et Symmachus interpretantur, vallem Salis.*

V. 16. 'A., ὁ ἀναμιμνήσκων. Reg. et Procop. et Coislin. 2, qui postremus solus Symmachi versionem exhibet.

V. 17. 'A., καὶ 'Ἀειμέλεχ. Drusius, qui hanc notam adjicit : *Quod scribendum Latine, Ahimelech. Similis varietas in Rachab et Rahab, quod scribunt* 'Ραάϐ. *Schol. ad hunc locum :* ἐνταῦθα οἶμαι γραφικὸν εἶναι ἁμάρτημα. *Si ita putas, falleris ;* οὐ γὰρ 'Αχιμέλεχ υἱὸς 'Αϐιάθαρ. 'Αλλ' 'Αϐιάθαρ υἱὸς 'Αχιμέλεχ. *Hoc partim verum, partim falsum est. Verum est, Abiathar fuisse filium Achimelech. I Sam.*

CAPUT IX LIB. II REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
2 עבד	2.	2. Δοῦλος.
3 האפס עוד	3.	3.
6 מפיבשת	6.	6.
10 ועבדת	10.	10. 'Υπουργήσεις.
והבאת והיה לבן־אדניך לחם		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Servus.	2. Servus.	2. Servus.
3. Numquid non adhuc.	3. Numquid superest.	3.
6. Miphiboseth.	6. Miphiboseth.	6.
10. Et coles.	10. Operare.	10. Subiges.
Et adduces, et erit filio domini tui panis.	Et inferes filio domini tui cibos ut alatur.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX lib. II Regum.

V. 2. 'A., δοῦλος. Reg.

V. 3. Σ., ἆρα etc. Coislin. 2.

V. 6. Ἄλλος, Μεμφιϐαάλ. Reg. Coislin. vero notat : Μεμφιϐοσθὲ κεῖται ἐν τῷ 'Εξαπλῷ παρὰ πᾶσιν.

CAPUT X LIB. II REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
2 הסד	2.	2.
לנחמו		
3 המכבד דוד את־אביך בעיניך כי־שלח לך מנחמים הלוא בעבור וגק את־העיר ולרגלה	3.	3. Ἆρα τιμῶν.
ולהפכה		Χιτῶνας αὐτῶν.
4 את־חצי זקנם	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Misericordiam.	2. Misericordiam.	2.
Ad consolandum eum.	Consolans eum.	
3. Num honorans David patrem tuum in oculis tuis, quia misit ad te consolatores, nonne pro exploranda urbe et investiganda illa?	3. Putas quod propter honorem patris tui, miserit David ad te consolatores? et non ideo ut investigaret et exploraret civitatem?	3. Num honorare.
Et evertenda illa.	Et everteret eam.	Tunicas eorum.
4. Dimidium barbæ eorum.	4. Dimidiam partem barbæ eorum.	4.

Digitized by Google

xxii, 27; *falsum est, Abimelech non fuisse filium Abiathar. Hic Achimelech I Paralip.* xviii, 16, *Abimelech vocatur.* Hactenus Drusius.

Ibid. Ἄλλος, καὶ Σαρᾶ. Reg.

V. 18. Ο', καὶ ὁ Χερηθὶ καὶ ὁ Φελετθί. Hanc notam habent Regius et Procopius: τοὺς σφενδονητὰς καὶ τοὺς τοξότας οὕτω καλεῖ. I. e. *Fundibularios et sagittarios hoc nomine vocat.*

Ibid. Ἀ., ἱερεῖς. Σ., σχολάζοντες. Coislin qui addit ex Theodoreto, τὴν κατάστασιν ἔχοντες τῆς βασιλικῆς οἰκίας, ἐν δὲ ταῖς Παραλειπομέναις φησὶ δομέστικοι. I. e. *Regiæ domus præfecturam habentes. In Paralipomenis vero dicit* (Theodoretus) *domestici.*

CAPUT IX LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Παῖς.	2.
3. Ἄρα οὐκ ἔστιν οὐκέτι.	3. Εἰ ὑπολέλειπται.	3.
6.	6. Μεμφιβοσθέ. Ἄλλος, Μεμφιβαάλ.	6.
10. Γεωργήσεις.	10. Ἐργᾷ.	10.
	Καὶ εἰσοίσεις τῷ υἱῷ τοῦ κυρίου σου ἄρτους. Ἄλλος, καὶ εἰσοίσεις εἰς τὸν οἶκον τοῦ κυρίου σου ἄρτους.	

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Puer.	2.
3. Num non est amplius	3. Si residuus est.	3.
6.	6. Memphibosthe. *Alius*, Memphibaal.	6.
10. Exarabis.	10. Operare.	10.
	Et inferes filio domini tui panes. *Alius*, et inferes in domum domini tui panes.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX lib. II Regum.

Ἐν ἄλλῳ δὲ Μεμφιβαάλ.

V. 10. Ἀ., ὑπουργήσεις. Σ., γεωργήσεις. Coisl. 2.

Ibid. Ἄλλος, καὶ εἰσοίσεις εἰς τὸν οἶκον etc. Reg.

CAPUT X LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Χάριν.	2. Ἔλεος.	2.
Παραμυθούμενος αὐτόν.	Παρακαλέσαι αὐτόν.	
3. Ἄρα τιμῶν.	3. Μὴ παρὰ τὸ δοξάζειν Δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐνώπιόν σου, ὅτι ἀπέστειλέ σοι παρακαλοῦντας; οὐχ ἵνα ἐρευνήσωσι τὴν πόλιν, καὶ κατασκοπήσωσιν αὐτήν; Ἄλλος, οὐχὶ δοξάζων Δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐνώπιόν σου, ἀπέσταλκέ σοι παρακαλοῦντας· ἀλλ' ὅπως ἐρευνήσωσι τὴν πόλιν, καὶ κατασκοπήσωσιν αὐτήν.	3.
	Κατασκέψασθαι αὐτήν. Ἄλλος, καταστρέψαι.	
4.	4. ※ Τὸ ἥμισυ τοῦ πώγωνος αὐτῶν.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Gratiam.	2. Misericordiam.	2.
Consolans eum.	Ad consolandum eum.	
3. Num honorans.	3. Numquid eo quod David glorificet patrem tuum coram te, quia misit tibi consolatores? Nonne ut scrutarentur urbem, et explorarent illam? *Alius*, non ut honoret David patrem tuum coram te, misit tibi consolatores; sed ut scrutentur urbem et explorent eam.	3.
	Ut scrutentur eam. *Alius*, ut evertant.	
4.	4. ※ Dimidium barbæ eorum.	4.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
את־מדויהם		Χιτῶνας αὐτῶν.
5 נכלמים	5.	5. 'Εντρεπόμενοι.
ושבתם		
6 נבאשו בדוד	6.	6.
ואת־ארם צובא		
מעכה		
7 הצבא הגברים	7.	7.
8, 9 וארם צובא ורחוב ואיש־טוב ומעכה לבדם בשדה וירא יואב כי־היתה אליו פני המלחמה מפנים ומאחור	8, 9.	8, 9.
16 ויצא את־ארם אשר מעבר הנהר ויבאו חילם	16.	16. Καὶ ἐξήγαγεν τὴν Συρίαν τὴν ἀπὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἦλθον ἐν δυνάμει αὐτῶν.
19 ויראו ארם להושיע עוד את־בני עמון	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Vestes eorum.	Vestes eorum.	Tunicas eorum.
5. Confusi.	5. Confusi turpiter,	5. Pudefacti.
Et revertemini.	Et tunc revertemini.	
6. Turpiter egerant in David.	6. Injuriam fecissent David.	6.
Et Aram Soba.	Syrum Soba.	
Maacha.	Maacha,	
7. Exercitum robustorum.	7. Exercitum bellatorum.	7.
8, 9. Et Aram Soba, et Rohob, et Istob, et Maacha seorsum in agro. Et vidit Joab quod esset ad eum facies belli, a faciebus, et a retro.	8, 9. Syrus autem Soba, et Rohob, et Istob, et Maacha, seorsum erant in campo. Videns igitur Joab, quod præparatum esset adversum se prælium, et ex adverso et post tergum.	8, 9.
16. Et eduxit Aram qui a transitu fluminis, et adduxerunt virtutem suam.	16. Et eduxit Syros qui erant trans fluvium, et adduxit eorum exercitum.	16. Et eduxit Syriam quæ de trans flumen: et venerunt in virtute sua.
19. Timueruntque Aram ad servandum ultra filios Ammon.	19. Timueruntque Syri auxilium præbere ultra filiis Ammon.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X lib. II Regum.

V. 2. Σ., χάριν. Coislin. 2.
Ibid. Σ., παραμυθούμενος αὐτόν. Idem.
V. 3. 'Α., ἆρα τιμῶν. Reg. Coisl. vero 2, Σ., ἆρα τιμῶν.
Ibid. Ἄλλος, ...ἀλλ' ὅπως ἐρευνήσωσι. Edit. Rom., ἀλλ' ὅπως οὐχ ἵν' ἐρευνήσωσι.
Ibid. Ἄλλος, καταστρέψαι. Reg.
V. 4. Τὸ ἥμισυ etc., cum asterisco. Coislin. 2.
Ibid. 'Α., χιτῶνας αὐτῶν. Ο', μανδύας αὐτῶν. In nunc locum Procopius et Reg., ἢ τὰ καλούμενα 'Αρκαδίκια, ἢ τὰ μαντία. 'Ο δὲ 'Ακύλας, χιτῶνας φησίν. I. e. *Vel eas, quas Arcadicas nominant: vel mantia. Aquila interpretatur* χιτῶνας.
V. 5. 'Α., ἐντρεπόμενοι. Σ., αἰσχροί. Reg. et Coislin. 2.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Μανδύας αὐτῶν.	
5. Αἰσχροί.	5. Ἠτιμωμένοι.	5.
	Καὶ ἐπιστραφήσεσθε. *Ἄλλος*, καὶ ἀνακάμψατε.	
6. Ἐκακούργησαν πρὸς Δαυίδ.	6. Κατῃσχύνθησαν ὁ λαὸς Δαυίδ.	6.
	Τὴν Συρίαν Σουβά. *Ἄλλος*, τὸν Σύρον Σουβά.	
	Ἀμαλήκ. *Ἄλλος*, Μααχά.	
7.	7. Δύναμιν καὶ τοὺς δυνατούς. *Οἱ λοιποί*, τὴν στρατιὰν τῶν δυνατῶν.	7.
8, 9.	8, 9. Συρίας Σουβὰ, καὶ Ῥοὼβ, καὶ Ἰστὼβ, καὶ Ἀμαλὴκ μόνοι ἐν ἀγρῷ. Καὶ εἶδεν Ἰωὰβ ὅτι ἐγενήθη πρὸς αὐτὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ πολέμου ἐκ τοῦ κατὰ πρόσωπον ἐξεναντίας καὶ ἐκ τοῦ ὄπισθεν. *Ἄλλος*, καὶ ὁ Σύρος Σοβὰ, καὶ Ἰστὼβ, καὶ Μαχὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ εἶδεν αὐτοὺς Ἰωὰβ ὅτι γεγόνασιν ἀντιπρόσωπον τοῦ πολέμου πρὸς αὐτὸν ἐξ ἐναντίας καὶ ὄπισθεν.	8, 9.
16. Καὶ ἐξήγαγεν τοὺς Σύρους τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἤγαγον τὴν δύναμιν ἑαυτῶν.	16. Καὶ ἐξήγαγον τὴν Συρίαν τὴν ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ παρεγένετο Αἰλάμ.	16. Καὶ ἐξήγαγε τὸν Σύρον τὸν ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ Χαλαμὰ, καὶ παρεγένοντο Αἰλάμ.
19.	19. Καὶ ἐφοβήθη Συρία τοῦ σῶσαι ἔτι τοὺς υἱοὺς Ἀμμών. *Ἄλλος*, καὶ ἐφοβήθησαν οἱ Σύροι τοῦ διασῶσαι τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν ἔτι.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Mantella eorum.	
5. Turpes.	5. Inhonorati.	5.
	Et revertemini. *Alius*, et revertite.	
6. Maligne egerant in David.	6. Ignominia affecti erant populus David.	6.
	Syriam Suba. *Al.*, Syrum Suba.	
	Amalec. *Alius*, Maacha.	
7.	7. Virtutem et potentes. *Reliqui*, exercitum potentium.	7.
8, 9.	8, 9. Syriæ Suba, et Roob, et Istob, et Amalec, soli in agro. Et vidit Joab quia erat ad se contraria facies prælii e regione contra, et a tergo. *Alius*, et Syrus Soba, et Istob, et Macha, seorsim in campo. Et vidit eos Joab, quia facti sunt contraria facie prælii ad se e regione et a tergo.	8, 9.
16. Et eduxit Syros qui trans flumen: et adduxerunt virtutem suam.	16. Et eduxerunt Syriam, quæ trans flumen: et advenit Ælam.	16. Et eduxit Syrum qui trans flumen Chalama: et advenerunt Ælam.
19.	19. Et timuit Syria salvare ultra filios Ammon. *Alius*, et timuerunt Syri salvare filios Ammon ultra.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X lib. II Regum.

Ibid. Ἠτιμωμένοι. Edit. Rom., ἠτιμασμένοι.
Ibid. *Ἄλλος*, καὶ ἀνακάμψατε. Reg.
V. 6. Σ., ἐκακούργησαν etc. Coislin. 2.
Ibid. *Ἄλλος*, τὸν Σύρον Σουβά. Reg.
Ibid. *Ἄλλος*, Μααχά. Idem.
V. 8 et 9. *Ἄλλος*, καὶ ὁ Σύρος Σοβά etc. Reg.
V. 16. Ἀ., ἀπὸ πέραν. Σ., ἐξεναντίας. Ο', Θ., ἐκ τοῦ πέραν. Ita Eusebius *De locis Hebraicis*. Lectiones pleniores Aquilæ et Symmachi affert Coislin. 2, ubi ad Symmachum τοὺς πέραν, non ἐξεναντίας, ut indicat Eusebius. Verum lectiones illæ, quas ipse affert in libro *De locis Hebraicis*, non semper nec ad singula loca fortassis usurpabantur ab Aquila, Symmacho et Theodotione.
V. 19. *Ἄλλος*, καὶ ἐφοβήθησαν οἱ Σύροι etc. Reg.

Digitized by Google

CAPUT XI LIB. II REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
3 וידרש	3.	3.
4 מתקדשת מטמאתה	4.	4. Ἀπολελουμένη.
7 ולשלום המלחמה	7.	7.
8 מבית המלך	8.	8.
אחריו משאת המלך		
11 חיך וחי נפשך אם־אעשה את־הדבר הזה	11.	11.
18 את כל־דברי המלחמה	18.	18.
25 והרסה	25.	25
27 ויאספה	27.	27.
וירע הדבר		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et requisivit.	3. Requisivit.	3.
4. Sanctificans se. Ab immunditia sua.	4. Sanctificata est. Ab immunditia sua.	4. Abluta.
7. Et in pacem belli.	7. Quomodo administraretur bellum.	7.
8. E domo regis.	8. De domo regis.	8.
Post eum ferculum regis.	Secutusque est eum cibus regius.	
11. Vita tua et vita animæ tuæ, si faciam verbum hoc.	11. Per salutem tuam, et per salutem animæ tuæ, non faciam rem hanc.	11.
18. Omnia verba prælii.	18. Omnia verba prælii.	18.
25. Et destrue eam.	25. Ut destruas eam.	25.
27. Et collegit eam.	27. Introduxit eam.	27.
Et malum fuit verbum.	Et displicuit verbum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. II Regum.

V. 3. Σ., περιειργάσατο. Coislin. 2.
V. 4. Ἀ., ἀπολελουμένη, Reg.
Ibid. Σ., ἀπὸ μιασμοῦ αὐτῆς. Θ., ἀπὸ ἀφ-. Reg. et Coislin. 2 qui habent Σ., Θ., ἀπὸ μιασμοῦ ἀφέδρου.
V. 7. Σ., περὶ τῆς σωτηρίας. Θ., εἰ ὑγιαίνει. Coislin. 2.
V. 8. Ἄλλ., ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως. Reg.

CAPUT XII LIB. II REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
3 ותגדל	3.	3.
4 ויבא הלך לאיש העשיר	4.	4. Καὶ ἦλθε παροδίτης τῷ ἀνδρὶ τῷ πλουσίῳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et grandis evaserat.	3. Quæ creverat.	3.
4. Et venit viator ad virum divitem.	4. Cum autem peregrinus quidam venisset ad divitem.	4. Et venit viator viro diviti.

Digitized by Google

CAPUT XI LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Περιειργάσατο.	3. Ἐζήτησε.	3.
4.	4. Ἁγιαζομένη.	4.
Ἀπὸ μιασμοῦ αὐτῆς.	Ἀπὸ ἀκαθαρσίας αὐτῆς.	Ἀπὸ ἀφέδρου αὐτῆς.
7. Περὶ τῆς σωτηρίας.	7. Καὶ εἰς εἰρήνην τοῦ πολέμου.	7. Εἰ ὑγιαίνει ὁ πόλεμος.
8.	8. Ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως. Ἄλλος, ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως.	8.
	Ὀπίσω αὐτοῦ ἄρσις τοῦ βασιλέως. Ἄλλος, ὀπίσω αὐτῶν τῶν παρεστηκότων τῷ βασιλεῖ.	
11.	11. Πῶς; ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο. Ἄλλος, μὰ τὴν ζωήν σου, καὶ μὰ τὴν ζωὴν τῆς ψυχῆς σου· οὐ μὴ ποιήσω τὸ πρᾶγμα τοῦτο.	11.
18.	18. Πάντας τοὺς λόγους τοῦ πολέμου. Ἄλλος, πάντα τὰ ῥήματα τοῦ πολέμου.	18.
25.	25. Καὶ κατάσπασον αὐτήν. Ἄλλος, κατάσκαψον αὐτήν.	25.
27.	27. Συνήγαγεν αὐτήν. Ἄλλος, ἔλαβεν αὐτήν.	27.
	Καὶ πονηρὸν ἐφάνη τὸ ῥῆμα. Ἄλλος, καὶ ἐφάνη πονηρὸν πρᾶγμα.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Curiose requisivit.	3. Quæsivit.	3.
4.	4. Sanctificata.	4.
A pollutione sua.	Ab immunditia sua.	A menstruo suo.
7. De salute.	7. Et in pacem belli.	7. Si bene habet bellum.
8.	8. E domo regis. *Alius*, ex facie regis.	8.
	Post eum demensum regis. *Alius*, post eos, qui adstabant regi.	
11.	11. Quomodo? vivit anima tua, si faciam verbum hoc. *Alius*, per vitam tuam, et per vitam animæ tuæ, non faciam rem hanc.	11.
18.	18. Omnia verba prælii. *Alius*, id. aliis verbis.	18.
25.	25. Et destrue eam. *Alius*, suffodito eam.	25.
27.	27. Conduxit eam. *Alius*, accepit eam.	27.
	Et malum apparuit verbum. *Alius*, et apparuit mala res.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. II Regum

Ibid. Ἄλλ., ὀπίσω αὐτῶν etc. Reg.
V. 11. Ἄλλ., μὰ τὴν ζωήν etc. Reg. et ita Compl.
V. 18. Ἄλλ., πάντα τὰ ῥήματα etc. Reg.
V. 25. Ἄλλ., κατάσκαψον αὐτήν. Reg.
V. 27. Ἄλλ., ἔλαβεν αὐτήν. Reg.
Ibid. Ἄλλ., καὶ ἐφάνη πονηρὸν πρᾶγμα. Reg.

CAPUT XII LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
3.	3. Καὶ ἡδρύνθη. Ἄλλος, καὶ συνετράφη.	3.
4. Ἐλθόντος δὲ ξένου τῷ πλουσίῳ.	4. Καὶ ἦλθε πάροδος τῷ ἀνδρὶ τῷ πλουσίῳ.	4. Καὶ ἦλθεν ὁδοιπόρος πρὸς τὸν πλούσιον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Et creverat. *Alius*, et nutrita fuerat.	3.
4. Veniente autem peregrino, diviti.	4. Et venit viator viro diviti.	4. Et venit viator ad divitem.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5, 6 כי בן־מות האיש העשה זאת ואת־הכבשה ישלם ארבעתים	5, 6.	5, 6. Ὅτι ἄξιος θανάτου ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο, καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει τετραπλασίως.
7 הצלתיך	7.	7.
8 ואם מעט ואספה לך כהנה וכהנה	8.	8. Καὶ εἰ ὀλίγον καὶ προσθήσω σοι κατὰ ταῦτα.
9 מדוע בזית את־דבר יהוה לעשות הרע בעינו	9.	9.
10 ועתה לא־תסור חרב מביתך עד־עולם עקב כי בזתני	10.	10.
12 כי אתה עשית בסתר ואני אעשה את־הדבר הזה נגד כל־ישראל ונגד השמש	12.	12.
13 העביר	13.	13.
14 אפס כי־נאץ נאצת את־איבי יהוה בדבר הזה	14.	14. Ὅτι διασύρων διέσυρας τοὺς ἐχθροὺς Κυρίου.
15 ויגף	15.	15.
16 ויבקש	16.	16.
ולן ושכב ארצה		
17 ויקמו	17.	17.
ולא ברה אתם לחם		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5, 6. Quia filius mortis vir faciens hoc: et agnam restituet quadruplo.	5, 6. Quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc, ovem reddet in quadruplum.	5, 6. Quia dignus morte vir qui fecit hoc: et agnam solvet quadruplo.
7. Erui te.	7. Eruit te.	7.
8. Et si parum, et adjiciam tibi sicut illa et sicut illa.	8. Et si parva sunt ista, adjiciam tibi multo majora.	8. Et si parum est adjiciam tibi secundum hæc.
9. Quare contempsisti verbum Domini faciendo malum in oculis ejus?	9. Quare ergo contempsisti verbum Domini, ut faceres malum in conspectu meo?	9.
10. Et nunc non recedet gladius de domo tua usque in sæculum, omnino quia contempsisti me.	10. Quam ob rem non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum, eo quod despexeris me.	10.
12. Quia tu fecisti in abscondito, et ego faciam verbum hoc coram omni Israel et coram sole.	12. Tu enim fecisti abscondite: ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israel, et in conspectu solis.	12.
13. Transire fecit.	13. Transtulit.	13.
14. Verumtamen quia conviciando conviciari fecisti inimicos Domini in verbo hoc.	14. Verumtamen quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini propter verbum hoc.	14. Quia convitians conviciari fecisti inimicos Domini.
15. Et percussit.	15. Percussit quoque.	15.
16. Et quæsivit.	16. Deprecatus est.	16.
Et pernoctavit et jacuit super terram.	Seorsum jacuit super terram.	
17. Et surrexerunt.	17. Venerunt.	17.
Et non comedit cum eis panem.	Nec comedit cum eis cibum.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5, 6. Ὅτι ἄξιος θανάτου ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο, καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει τετραπλασίως.

7.

8. Καὶ εἰ ὀλίγον ἐστὶ προσθήσω σοι πολλαπλασίως.

9.

10.

12.

13.

14. Πλὴν ὅτι βλασφημῆσαι ἐποίησας τοὺς ἐχθροὺς Κυρίου διὰ τοῦ πράγματος τούτου.

15. Καὶ ἐπάταξε.

16.

17.

Ο'.

5, 6. Ὅτι υἱὸς θανάτου ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο, καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει ἑπταπλασίονα.

7. Ἐῤῥυσάμην σε. *Ἄλλος*, ὁ ῥυσάμενός σε.

8. Καὶ εἰ μικρόν ἐστι προσθήσω σοι κατὰ ταῦτα.

9. Καὶ τί ὅτι ἐφαύλισας τὸν λόγον Κυρίου τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ;

10. Καὶ νῦν οὐκ ἀποστήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου ἕως αἰῶνος, ἀνθ' ὧν ὅτι ἐξουδένωσάς με.

12. Ὅτι σὺ ἐποίησας κρυβῇ, κἀγὼ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐναντίον παντὸς Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου τούτου.

13. Παρεβίβασε. *Ἄλλος*, ἀφεῖλε.

14. Πλὴν ὅτι παροξύνων παρώξυνας τοὺς ἐχθροὺς Κυρίου ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ.

15. Καὶ ἔθραυσε.

16. Ἐζήτησε. *Ἄλλος*, ἠξίου.

Καὶ ηὐλίσθη ἐπὶ τῆς γῆς. *Ἄλλος*, ηὐλίσθη καὶ ἐκοιμήθη ἐν σάκκῳ ἐπὶ τῆς γῆς.

17. Καὶ ἀνέστησαν. *Ἄλλος*, προσῆλθον.

Καὶ οὐ συνέφαγεν αὐτοῖς ἄρτον. *Ἄλλος*, οὐδὲ συνεδείπνησεν ἄρτον μετ' αὐτῶν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5, 6. Καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει τετραπλάσιον.

7.

8. Καὶ εἰ ὀλίγα σοί ἐστι, προσθήσω σοι καθὼς ταῦτα.

9. Καὶ τί ὅτι ἐξουδένωσας τὸν Κύριον τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον αὐτοῦ;

10. Καὶ νῦν οὐκ ἀποστήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου τὸν αἰῶνα ἕνεκεν τούτου ὅτι ἐξουδένωσάς με.

12. Ὅτι σὺ ἐποίησας ἐν κρυπτῷ. Ἐγὼ δὲ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐνώπιον παντὸς τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἡλίου.

13.

14. Πλὴν ὅτι παροργίζων παρώργισας τοὺς ἐναντίους Κυρίου.

15.

16.

17.

SYMMACHUS.

5, 6. Quia dignus morte vir qui fecit hoc: et agnam solvet quadruplo.

7.

8. Et si parum est, adjiciam tibi multipliciter.

9.

10.

12.

13.

14. Verumtamen quia blasphemare fecisti inimicos Domini propter rem hanc.

15. Et percussit.

16.

17.

LXX INTERPRETES.

5, 6. Quia filius mortis est vir qui fecit hoc, et agnam restituet septuplo.

7. Erui te. *Alius*, qui erui te.

8. Et si parum est adjiciam tibi secundum hæc.

9. Et quid quod vilipendisti verbum Domini, faciendo malum in oculis ejus?

10. Et nunc non recedet gladius de domo tua usque in sæculum, pro eo quod sprevisti me.

12. Quoniam tu fecisti in occulto, et ego faciam verbum hoc coram universo Israel, et coram sole hoc.

13. Transire fecit. *Alius*, abstulit.

14. Verumtamen quia excitans excitasti inimicos Domini in verbo hoc.

15. Et percussit.

16. Quæsivit. *Alius*, deprecatus est.

Et mansit super terram. *Alius*, mansit et dormivit in sacco super terram.

17. Et surrexerunt. *Alius*, accesserunt.

Et non manducavit panem cum eis. *Alius*, neque manducavit panem cum eis.

THEODOTIO.

5, 6. Et agnam restituet quadruplo.

7.

8. Et si pauca tibi sunt, adjiciam tibi secundum hæc.

9. Quid quod despexisti Dominum, ut faceres malum coram eo?

10. Et nunc non recedet gladius de domo tua æternum, propter hoc quia contempsisti me.

12. Quia tu fecisti in abscondito, ego autem faciam verbum hoc coram universo Israel, et coram solo

13.

14. Verumtamen quia irritans irritasti adversarios Domini.

15.

16.

17.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
19 וירא	19.	19.
25 ויקרא את־שמו ידידיה בעבור יהוה	25	25. Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰεδιδία ἕνεκεν Κυρίου.
31 וישם במגרה ובחרצי הברזל ובמגזרת הברזל והעביר אותם במלבן	31.	31.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
19. Et vidit.	19. Cum ergo David vidisset.	19
25. Et vocavit nomen ejus Jedidia propter Dominum.	25. Et vocavit nomen ejus, Amabilis Domino, eo quod diligeret eum Dominus.	25. Et vocavit nomen ejus Jedidia propter Dominum.
31. Et posuit in serra et in trabis ferreis, et in securibus ferreis : et transire fecit eos in Malben.	31. Serravit, et circumegit super eos ferrata carpenta : divisitque cultris, et traduxit in typo laterum.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII lib. II Regum.

V. 3. Ἄλλ., καὶ συνετράφη. Reg.

V. 4. Hasce trium lectiones exhibet Coislin. 2.

V. 5, 6. Ἀ., ὅτι ἄξιος etc. Hasce pariter trium lectiones exhibet Coislin. 2.

V. 7. Ἄλλος, ὁ ῥυσάμενος. Reg.

V. 8. Ἀ., καὶ εἰ ὀλίγον etc. Reg. et Coislin.

V. 9, 10, 12. Theodotionis lectiones adfert Coisl. 2

V. 13. Ἄλλος, ἀφεῖλε. Idem.

V. 14. Ἀ., ὅτι διασύρων etc. Has lectiones effert Coislin. 2, quæ in Regio codice mire perplexæ sunt.

Ibid. Πλὴν ὅτι παροξύνων etc. Ed. autem Rom. : Πλὴν ὅτι παροργίζων παρώργισας τοὺς ἐχθροὺς Κυρίου ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ. *Verumtamen quia provocans provocasti inimicos Domini in verbo hoc*

V. 15. Σ., καὶ ἐπάταξε. Reg.

V. 16. Ἄλλ., ἠξίου. Reg.

CAPUT XIII LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ויפלא בעיני	2.	2.
3 חכם	3.	3.
4 ככה דל	4.	4.
5 והתחל	5.	5.
7 הבריה	7.	7.
8 שכב	8	8.
את־הבצק		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et mirabile erat in oculis.	2. Difficile ei videbatur.	2
3. Sapiens.	3. Prudens.	3.
4. Sic tenuis.	4. Sic attenuaris macie.	4.
5. Et ostende te ægrum.	5. Languorem simula.	5.
7. Cibum.	7. Pulmentum.	7.
8. Jacens.	8. Jacebat.	8.
Conspersionem.	Farinam.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
19.	19. Καὶ συνῆκε. Ἄλλος, καὶ εἶδε. Ἄλλος, καὶ ᾔσθετο.	19.
25. Καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀγαπητὸν Κυρίου, ἕνεκεν Κυρίου.	25. Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰεδδεδὶ, ἕνεκεν Κυρίου.	25. Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰεδιδία ἐν λόγῳ Κυρίου.
31.	31. Καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ πρίονι, καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις τοῖς σιδηροῖς καὶ ὑποτομεῦσι σιδηροῖς, καὶ διήγαγεν αὐτοὺς διὰ τοῦ πλινθίου. Ἄλλος, καὶ διέπρισεν ἐν πρίοσι καὶ σκεπάρνοις σιδηροῖς, καὶ περιήγαγεν αὐτοὺς ἐν Μαδδεββάς.	31.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
19.	19. Et intellexit. *Alius*, et vidit. *Alius*, et sensit.	19.
25. Et vocavit nomen ejus dilectum Domini, propter Dominum.	25. Et vocavit nomen ejus Jeddedi, propter Dominum.	25. Et vocavit nomen ejus Jedidia in verbo Domini.
31.	31. Et posuit in serra, et in tribulis ferreis, et in securibus ferreis, et transire fecit eos per fornacem. *Alius*, et serravit in serris, et in dolabris ferreis, et circumduxit eos in Maddebbas.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII lib. II Regum.

Ibid. Ἄλλ., ηὐλίσθη καὶ ἐκοιμήθη etc. Reg.

V. 17. Ἄλλ., προσῆλθον. Reg.

Ibid. Ἄλλ., οὐδὲ συνεδείπνησεν etc. Hæc lectio Complutensis est haud dubie alterius interpretis.

V. 19. Ἄλλ., καὶ εἶδε. Ἄλλ., καὶ ᾔσθετο. Reg.

V. 25. Ἀ., καὶ ἐκάλεσε etc. Has lectiones affert Coislin. 2. Eædem imperfectæ afferuntur in Regio, ubi ad Symmachum legitur, εἰς βασιλέα ἀφωρισμένον, quod scholion esse videtur, non autem versio vocis ידידיה.

V. 31. Ἄλλ., καὶ διέπρισεν ἐν πρίοσι etc. Reg. מגרה vertit infra Aquila πρίων, III Reg. VII, 9, cujus est fortassis hæc interpretatio. מלבן sic legebatur olim, ut liquet ex LXX, ex Vulgata, et ex altero interprete Græco; in hodiernis vero Bibliis Hebraicis legitur מלכן, altera posita ad marginem lectione.

CAPUT XIII LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καὶ ὑπέρογκον ἐν ὀφθαλμοῖς. Ἄλλος, καὶ ἠδυνάτει ἐν ὀφθαλμοῖς.	2.
3.	3. Σοφός. Ἄλλ., φρόνιμος.	3.
4.	4. Ὅτι σὺ οὕτως ἀσθενής. Ἄλλος, ὅτι συντέτηκας.	4.
5.	5. Καὶ μαλακίσθητι. Ἄλλος, προσποιοῦ ἐνοχλεῖσθαι.	5.
7.	7. Βρῶμα. Ἄλλος, δεῖπνον.	7.
8.	8. Κοιμώμενος. Ἄλλος, ἐκάθευδεν.	8.
	Σταῖς. Ἄλλος, στέαρ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et difficile in oculis. *Alius*, et impossibile erat in oculis.	7.
3.	3. Sapiens. *Alius*, prudens.	3.
4.	4. Quia tu sic infirmus. *Alius*, quia tabefactus es.	4.
5.	5. Et languesce. *Alius*, simula te exagitari.	5
7.	7. Cibum. *Alius*, cœnam.	7.
8.	8. Cubans. *Alius*, dormiebat.	8.
	Pastam. *Alius*, adipem.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
16, 15 ויאמר־לה אמנון קומי לכי ותאמר לו אל־אודת הרעה הגדולה הזאת מאחרת אשר־עשית עמי	15, 16.	15, 16.
18 ועליה כתנת פסים	18.	18. Καὶ ἐπ' αὐτῆς ἦν χιτὼν καρπωτός.
19 וכתנת הפסים	19.	19. Καὶ τὸν χιτῶνα τὸν καρπωτόν.
20 החרישי	20.	20.
אל־תשיתי את־לבך לדבר,		
23 לשנתים ימים	23.	23.
24 עם־עבדך	24.	24.
25 ולא־אבה	25.	25
28 כטוב לב	28.	28
29 וירכבו איש על־פרדו	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5, 16. Dixitque ei Amnon, Surge, vade. Dixitque illi: Ne fiant occasiones magni mali hujus præ alio, quod fecisti mecum.	15, 16. Dixitque ei Amnon, Surge et vade. Quæ respondit ei: Majus est hoc malum, quod nunc agis adversum me, quam quod ante fecisti.	15, 16.
18. Et super eam tunica multorum colorum.	18. Quæ induta erat talari tunica.	18. Et super eam erat tunica intexta fructibus, *vel* manicata.
19. Et tunicam multorum colorum.	19. Talari tunica.	19. Et tunicam intextam fructibus, *vel* manicatam.
20. Tace.	20. Tace.	20.
Ne ponas cor tuum ad verbum.	Neque affligas cor tuum pro hac re.	
23. Ad duos annos dierum.	23. Post tempus biennii.	23.
24. Cum servo tuo.	24. Ad servum suum.	24.
25. Et noluit.	25. Et noluisset.	25.
28. Quando bonum cor.	28. Cum temulentus fuerit Amnon.	28.
29. Et equitaverunt vir super mulum suum.	29. Ascenderunt singuli mulas suas.	29.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15, 16.	15, 16. Ὅτι μείζων ἡ κακία ἡ ἐσχάτη ἢ ἡ πρώτη. Καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἀμνὼν, Ἀνάστηθι, καὶ πορεύου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Θημὰρ περὶ τῆς κακίας τῆς μεγάλης ταύτης ὑπὲρ ἑτέραν ἣν ἐποίησας μετ' ἐμοῦ. Ἄλλος, καὶ εἶπεν Ἀμνὼν, Ἀνάστηθι, πορεύου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Θαμὰρ, Μὴ ἀδελφὲ, ὅτι μεγάλη ἡ κακία ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην ἣν πεποίηκας μετ' ἐμοῦ.	15, 16.
18.	18. Καὶ ἐπ' αὐτῆς ἦν χιτὼν καρπωτός. Ἄλλος, καὶ ἐπ' αὐτὴν ἦν χιτὼν ἀστραγαλωτός.	18.
19. Χιτῶνα χειριδωτόν.	19. Καὶ τὸν χιτῶνα τὸν καρπωτόν. Ἄλλος, χιτῶνα ἀστραγαλωτόν.	19.
20.	20. Κώφευσον. Ἄλλος, σιώπησον.	20.
	Μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου τοῦ λαλῆσαι. Ἄλλος, μὴ προσποιοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ σου τοῦ λαλῆσαι.	
23.	23. Εἰς διετηρίδα ἡμερῶν. Ἄλλος, μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν.	23.
24.	24. Μετὰ τοῦ δούλου σου. Ἄλλος, πρὸς τὸν δοῦλον αὐτοῦ.	24.
25.	25. Καὶ οὐκ ἠθέλησε. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἐβούλετο.	25.
28.	28. Ὡς ἂν ἀγαθυνθῇ ἡ καρδία. Ἄλλος, ὅταν εὖ ἔχῃ ἡ καρδία.	28.
29.	29. Καὶ ἐπεκάθισαν ἀνὴρ ἐπὶ τὴν ἡμίονον αὐτοῦ. Ἄλλος, καὶ ἐπέβησαν ἕκαστος ἐπὶ τὴν ἡμίονον αὐτοῦ.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15, 16.	15, 16. Quoniam majus malum ultimum, quam primum. Et dixit ei Amnon, Surge, et vade. Et dixit ei Themar circa malitiam magnam hanc, super alteram, quam fecisti mecum. *Alius*, et dixit Amnon, Surge, vade. Dixitque ei Thamar, Nequaquam frater, quia magnum malum ultimum super primum, quod fecisti mecum.	15, 16.
18.	18. Et super eam erat tunica intexta fructibus, *vel* manicata. *Alius*, et super eam erat tunica talaris.	18.
19. Tunicam manicatam.	19. Et tunicam intextam fructibus, *vel* manicatam. *Alius*, tunicam talarem.	19.
20.	20. Obmutesce. *Alius*, tace.	20.
	Ne posueris cor tuum ad loquendum. *Alius*, ne simules in corde tuo, ut loquaris.	
23.	23. In biennium dierum. *Alius*, post duos annos dierum.	23.
24.	24. Cum servo tuo. *Alius*, ad servum suum.	24
25.	25. Et noluit. *Alius*, et nolebat.	25.
28.	28. Cum bonum factum fuerit cor. *Alius*, cum bene habuerit cor.	28.
29.	29. Et insederunt vir super mulam suam. *Alius*, et inscenderunt quisque super mulam suam.	29.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
31 וישכב ארצה	31.	31.
32 המיתו כי אמנון	32.	32.
כי־על־פי אבשלום היתה שימה מיום		Ὅτι ἐν ὀργῇ ἦν αὐτῷ Ἀβεσσαλὼμ ἀπὸ τῆς ἡμέρας.
39 על־אמנון כי־מת	39.	39.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
31. Et jacuit in terra.	31. Et cecidit super terram.	31.
32. Interemerunt, sed Amnon.	32. Occisi sint : Amnon solus.	32.
Quia super os Absalom erat positum a die.	Quoniam in ore Absalom erat positus ex die.	Quia in ira erat ipsi Abessalom a die
39. Super Amnon, quod mortuus esset.	39. Super Amnon interitu.	39.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII lib. II Regum.

V. 2. Ἀλλ., καὶ ἠδυνάτει etc. Reg.
V. 3. Ἀλλ., φρόνιμος. Reg.
V. 4. Ἀλλ., ὅτι συντέτηκας; Reg.
V. 5. Ἀλλ., προσποιοῦ ἐνοχλεῖσθαι. Idem.
V. 7. Ἀλλ., δεῖπνον. Sic quædam exemplaria.
V. 8. Ἀλλ., ἐκάθευδεν. Reg.
Ibid. Ἀλλ., στέαρ. Reg.
V. 15, 16. Ἀλλ., καὶ εἶπεν Ἀμνὼν etc. Sic Reg., tacito interprete, cujus versio plenior et sincerior est, quam ea quæ LXX Interpretum fertur.

V. 18, 19. Horum versuum lectiones ad fidem Regii codicis Theodoreti et Procopii restituimus. Reg. et Procop. vero hanc notam habent : Χιτὼν ἀστραγαλωτός. Σύμμ., *χειριδωτός*, Ἀκύλας, *καρποτός*, ἀντὶ τοῦ, καρποὺς ἐνυφασμένους ἔχων. Οἱ νῦν δὲ αὐτὸν καλοῦσι *πλουμαρικόν*. Ὁ δὲ Ἰώσηπος, τὸν μέχρι τῶν ἀστραγάλων διήκοντα. I. e. « Tunica talaris. Symmachus, *manicata* : Aquila, καρπωτός, ac si diceret, fructus intextos habens. Hodie *plumaricon* appellant. Josephus, ad talos usque demissam

CAPUT XIV LIB. II REGUM

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 חכמה	2.	2.
5 אבל	5.	5.
6 ויכו	6.	6.
7 וכבו את־גחלתי אשר נשארה לבלתי שום־לאישי שם ושארית על־פני האדמה	7.	7.
10 המדבר אליך והבאתו אלי ולא־יוסיף עוד לגעת בך	10.	10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Sapientem.	2. Sapientem.	2.
5. Profecto.	5. Heu.	5.
6. Et percussit.	6. Et percussit.	6.
7. Et extinguent prunam meam quæ relicta est, ut non ponatur viro meo nomen, et residuum super facies terræ.	7. Et quærunt extinguere scintillam meam, quæ relicta est, ut non supersit viro meo nomen et reliquiæ super terram.	7.
10. Loquentem ad te, et adduc eum ad me, et non addet ultra tangere in te.	10. Qui contradixerit tibi, adduc eum ad me, et ultra non addet ut tangat te.	10.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
31.	31. Καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τὴν γῆν. Ἄλλος, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς γῆς.	31.
32.	32. Ἐθανάτωσεν, ὅτι Ἀμνών. Ἄλλος, τεθνήκασι, διότι ἀλλ' ἢ Ἀμνών.	32.
Ὅτι ἐν ὀργῇ ἦν αὐτῷ Ἀβεσσαλὼμ ἀπὸ τῆς ἡμέρας.	Ὅτι ἐπὶ στόματος Ἀβεσσαλὼμ ἦν κείμενος ἀπὸ τῆς ἡμέρας.	
39.	39. Ἐπὶ Ἀμνὼν, ὅτι ἀπέθανεν. Ἄλλος, ὑπὲρ Ἀμνὼν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ τεθνηκότος.	39.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
31.	31. Et cubuit super terram. *Alius*, et sedit super terram.	31.
32.	32. Interfecit, quoniam Amnon. *Alius*, mortui sunt, quia nonnisi Amnon.	32.
Quia in ira erat ipsi Abessalom a die.	Quoniam super os Abessalom erat positus a die.	
39.	39. Super Amnon, quia mortuus erat. *Alius*, super Amnon filium suum mortuum.	39.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII lib. II Regum.

nominat. » Drusius in hunc locum, *καρπωτόν*, *manuleatam*. *Notum ut καρπός pro manu usurpetur. Unde, πόνοι τῶν καρπῶν σου, quod male reddunt*, labores fructuum tuorum. Hactenus Drusius, cui mallem adstipulari, quam Procopio, qui vult significari intextam fructibus.

V. 20. Ἀλλ., σιώπησον. Reg.

Ibid. Ἀλλ., μὴ προσποιοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ σου τοῦ λαλῆσαι. Reg.

V. 23. Ἀλλ., μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν. Reg.

V. 24. Ἀλλ., πρὸς τὸν δοῦλον αὐτοῦ. Reg.

V. 25. Ἀλλ., καὶ οὐκ ἐβούλετο. Reg.

V. 28. Ἀλλ., ὅταν εὖ ἔχῃ ἡ καρδία. Reg.

V. 29. Ἀλλ., καὶ ἐπέβησαν etc. Reg.

V. 31. Ἀλλ., καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς γῆς. Reg

V. 32. Ἀλλ., τεθνήκασιν, διότι ἀλλ' ἢ Ἀμνών. Reg.

Ibid. Α., Σ., ὅτι ἐν ὀργῇ etc. Reg. Vix tamen crediderim hanc versionem, quæ paraphrasim sapit, esse Aquilæ, interpretis litteræ servientis.

V. 39. Ἀλλ., ὑπὲρ Ἀμνὼν τοῦ etc. Reg.

CAPUT XIV LIB. II REGUM

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Σοφήν. Ἄλλος, φρόνιμον.	2.
5.	5. Μάλα. Ἄλλος, ὄντως.	5.
6.	6. Καὶ ἔπαισεν. Ἄλλος, ἐπάταξεν.	6.
7.	7. Καὶ σβέσουσι τὸν ἄνθρακά μου, τὸν καταλειφθέντα, ὥστε μὴ θέσθαι τῷ ἀνδρί μου κατάλειμμα καὶ ὄνομα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς. Ἄλλος, καὶ σβεσθήσεται ὁ σπινθὴρ ὁ ὑπολελειμμένος μοι τοῦ μὴ ὑπάρξαι τῷ ἀνδρί μου ὄνομα καὶ λεῖμμα ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς.	7.
10.	10. Τίς ὁ λαλῶν πρὸς σὲ, καὶ ἄξεις αὐτὸν πρὸς ἐμὲ, καὶ οὐ προσθήσει ἔτι ἅψασθαι αὐτοῦ. Ἄλλος,	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Sapientem. *Alius*, prudentem.	2
5.	5. Valde. *Alius*, revera.	5.
6.	6. Et percussit. *Alius*, feriit.	6.
7.	7. Et extinguent prunam meam residuam, ita ut non ponatur viro meo reliquum et nomen super faciem terræ. *Alius*, et extinguetur scintilla relicta mihi, ut non supersit viro meo nomen et residuum super faciem terræ.	7.
10	10. Qui loquitur ad te, et duces eum ad me, et non adjiciet ultra tangere eum. *Alius*, loquentem ad	10.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON! Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
11 יזכר־נא המלך את־יהוה אלהיך מהרבית גאל הדם לשחת ולא ישמידו את־בני	11.	11.
13 ולמה חשבתה כזאת על־עם אלהים ומדבר המלך הדבר הזה כאשם לבלתי השיב המלך את־נדחו	13.	13.
14 כי־מות נמות וכמים הנגרים ארצה אשר לא יאספו ולא־ישא אלהים נפש	14.	14.
15 ועתה אשר־באתי לדבר	15.	15.
16 כי ישמע המלך להציל את־אמתו	16.	16.
20 לבעבור סבב את־פני הדבר עשה עבדך	20.	20.
חכם כחכמת		

ERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA.	AQUILA.
11. Recordetur nunc rex Domini Dei sui a multiplicando redemptionem sanguinis ad corrumpendum, et non disperdant filium meum.	11. Recordetur rex Domini Dei sui, ut non multiplicentur proximi sanguinis ad ulciscendum, et nequaquam interficiant filium meum.	11.
13. Et ad quid cogitasti sicut hoc super populum Dei, et loquens rex verbum hoc tanquam delinquens, ut non reducat rex expulsum suum.	13. Quare cogitasti hujuscemodi rem contra populum Dei, et locutus est rex verbum istud, ut peccet, et non reducat ejectum suum?	13.
14. Quia moriendo morimur, et sicut aquæ effusæ in terram, quæ non congregabuntur, et non tollet Deus animam.	14. Omnes morimur, et quasi aquæ dilabimur in terram, quæ non revertuntur: nec vult Deus perire animam.	14.
15. Et nunc quod venerim ad loquendum.	15. Nunc igitur veni, ut loquar.	15
16. Quia audiet rex ad liberandam famulam suam.	16. Et audivit rex, ut liberaret ancillam suam.	16.
20. Ut vertatur facies verbi, fecit servus tuus.	20. Ut verterem figuram sermonis hujus, servus tuus Joab præcepit.	20.
Sapiens secundum sapientiam.	Sapiens es, sicut habet sapientiam.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

11.

13. Καὶ διατί ἐλογίσω τοιοῦτο κατὰ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ λογίζεται ὁ βασιλεὺς τὸν λογισμὸν τοῦτον ὡς πλημμέλειαν, ἵνα μὴ ἀναστρέψῃ ὁ βασιλεὺς τὸν ἐξωσμένον αὐτοῦ

14. Πάντως γὰρ θανάτῳ ἀποθανούμεθα, καὶ ὡς τὸ ὕδωρ τὸ καταφερόμενον ἐπὶ γῆν, ὃ οὐ συναχθήσεται, καὶ οὐ μὴ ἄρῃ ὁ Θεὸς ψυχήν.

15.

16. Ὅτι ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς, ὥστε ἐξελεῖν τὴν δούλην αὐτοῦ.

20. Ὑπὲρ τοῦ περιαγαγεῖν τὴν προσωποποιΐαν τοῦ ῥήματος τούτου εὖ ἐποίησεν.

Ο'.

τὸν λαλοῦντα πρὸς σὲ ῥῆμα, ἄγαγε αὐτὸν πρὸς μὲ, καὶ οὐ μὴ προσθήσῃ ἅψασθαί σου.

11. Μνημονευσάτω δὴ ὁ βασιλεὺς τὸν Κύριον Θεὸν αὐτοῦ πληθυνθῆναι ἀγχιστέα τοῦ αἵματος τοῦ διαφθεῖραι, καὶ οὐ μὴ ἐξάρωσι τὸν υἱόν μου. *Ἄλλος*, μνησθήτω δὴ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τοῦ Κυρίου Θεοῦ. Ὅτι ἐὰν πληθύνωσιν οἱ ἀγχιστεύοντες τὸ αἷμα ἐν τοῖς γειώραις, καὶ οὐκ ἐξάξεις τὸν υἱόν μου.

13. Ἵνα τί ἐλογίσω τοιοῦτο ἐπὶ λαὸν Θεοῦ; Ἢ ἐκ στόματος τοῦ βασιλέως ὁ λόγος οὗτος ὡς πλημμέλεια, τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα τὸν ἐξωσμένον αὐτοῦ;

14. Ὅτι θανάτῳ ἀποθανούμεθα, καὶ ὥσπερ τὸ ὕδωρ τὸ καταφερόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ οὐ συναχθήσεται, καὶ λήψεται ὁ Θεὸς ψυχήν.

15. Καὶ νῦν ὃ ἦλθον λαλῆσαι. *Ἄλλος*, καὶ νῦν ὑπὲρ ὧν ἥκω λαλῆσαι.

16. Ὅτι ἀκούσεται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐξελεῖται τὴν δούλην αὐτοῦ. *Ἄλλως*, ὅτι ἀκούσει ὁ βασιλεὺς ῥύσασθαι τὴν δούλην αὐτοῦ.

20. Ἕνεκεν τοῦ περιελθεῖν τὸ πρόσωπον τοῦ ῥήματος τούτου ὃ ἐποίησεν ὁ δοῦλός σου. *Ἄλλος*, ὅπως κυκλώσῃ τὸ πρόσωπον τοῦ λόγου τούτου.

Σοφὸς καθὼς σοφία. *Ἄλλος*, φρόνιμος κατὰ τὴν φρόνησιν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11.

13. Ἵνα τί ἐλογίσθη οὕτως ἐπὶ λαὸν Κυρίου, καὶ ἐκ τοῦ παρελθεῖν τοῦ βασιλέως τὸν λόγον τοῦτον, τοῦ ἐγκρατεύσασθαι τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα τὸν ἀπωσμένον ἀπ' αὐτοῦ;

14. Ὅτι τέθνηκεν ὁ υἱός σου, καὶ ὡς ὕδωρ τὸ ἐκχυνόμενον ἐπὶ γῆν, ὃ οὐ συναχθήσεται, καὶ οὐκ ἐλπίζει ἐπ' αὐτῷ ψυχή.

15.

16.

20.

SYMMACHUS.

11.

13. Et ut quid cogitasti tale contra populum Dei, et cogitat rex cogitationem hanc tanquam delictum, ut non reducat rex expulsum suum?

14. Omnino enim morte moriemur, et sicut aqua demissa super terram: quæ non congregabitur: et non tollet Deus animam.

15

16. Quia audivit rex, ut eruerct famulam suam.

20. Ad circumducendam prosopopœiam sermonis hujus bene fecit.

LXX INTERPRETES.

te verbum, adduc eum ad me, et non adjiciet tangere te.

11. Recordetur nunc rex Domini Dei sui, multiplicando redemptorem sanguinis ad disperdendum: et non tollant filium meum. *Alius*, recordetur, quæso, dominus meus rex Domini Dei: quia si multiplicentur redimentes sanguinem in advenis, et non educes filium meum.

13. Ut quid cogitasti tale super populum Dei? Numquid ex ore regis verbum hoc tanquam delictum, ut non redire faciat rex ejectum suum?

14. Quoniam morte moriemur, et tanquam aqua delabens super terram, quæ non colligetur, et accipiet Deus animam.

15. Et nunc quod venerim loqui. *Alius*, et nunc super quibus venio loqui.

16. Quia audiet rex, et liberabit famulam suam. *Aliter*, quia audiet rex ut eruat famulam suam.

20. Ut verterem faciem verbi hujus quod fecit servus tuus. *Al.*, ut circumiret faciem verbi hujus.

Sapiens sicut sapientia. *Alius*, prudens secundum prudentiam.

THEODOTIO

11.

13. Ut quid cogitatum est sic super populum Domini, et ex eo quod prætereat regis verbum hoc, ut firmetur non reducere regem ejectum a se?

14. Quia mortuus est filius tuus, et sicut aqua effusa super terram, quæ non congregabitur: et non sperat in eo anima.

15.

16.

20.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON! Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
11 יזכר־נא המלך את־יהוה אלהיך מהרבית גאל הדם לשחת ולא ישמיד את־בני	11.	11.
13 ולמה חשבתה כזאת על־עם אלהים ומדבר המלך הדבר הזה כאשם לבלתי השיב המלך את־נדחו	13.	13.
14 כי־מות נמות וכמים הנגרים ארצה אשר לא יאספו ולא־ישא אלהים נפש	14.	14.
15 ועתה אשר־באתי לדבר	15.	15.
16 כי ישמע המלך להציל את־אמתו	16.	16.
20 לבעבור סבב את־פני הדבר עשה עבדך	20.	20.
חכם כחכמת		

ERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA.	AQUILA.
11. Recordetur nunc rex Domini Dei sui a multiplicando redemptionem sanguinis ad corrumpendum, et non disperdant filium meum.	11. Recordetur rex Domini Dei sui, ut non multiplicentur proximi sanguinis ad ulciscendum, et nequaquam interficiant filium meum.	11.
13. Et ad quid cogitasti sicut hoc super populum Dei, et loquens rex verbum hoc tanquam delinquens, ut non reducat rex expulsum suum.	13. Quare cogitasti hujuscemodi rem contra populum Dei, et locutus est rex verbum istud, ut peccet, et non reducat ejectum suum?	13.
14. Quia moriendo morimur, et sicut aquæ effusæ in terram, quæ non congregabuntur, et non tollet Deus animam.	14. Omnes morimur, et quasi aquæ dilabimur in terram, quæ non revertuntur: nec vult Deus perire animam.	14.
15. Et nunc quod venerim ad loquendum.	15. Nunc igitur veni, ut loquar.	15
16. Quia audiet rex ad liberandam famulam suam.	*16. Et audivit rex, ut liberaret ancillam suam.	16.
20. Ut vertatur facies verbi, fecit servus tuus.	20. Ut verterem figuram sermonis hujus, servus tuus Joab præcepit.	20.
Sapiens secundum sapientiam.	Sapiens es, sicut habet sapientiam.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

11.

13. Καὶ διατί ἐλογίσω τοιοῦτο κατὰ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ λογίζεται ὁ βασιλεὺς τὸν λογισμὸν τοῦτον ὡς πλημμέλειαν, ἵνα μὴ ἀνατρέψῃ ὁ βασιλεὺς τὸν ἐξωσμένον αὐτοῦ

14. Πάντως γὰρ θανάτῳ ἀποθανούμεθα, καὶ ὡς τὸ ὕδωρ τὸ καταφερόμενον ἐπὶ γῆν, ὃ οὐ συναχθήσεται, καὶ οὐ μὴ ἄρῃ ὁ Θεὸς ψυχήν.

15.

16. Ὅτι ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς, ὥστε ἐξελεῖν τὴν δούλην αὐτοῦ.

20. Ὑπὲρ τοῦ περιαγαγεῖν τὴν προσωποποιΐαν τοῦ ῥήματος τούτου εὖ ἐποίησεν.

Ο'.

τὸν λαλοῦντα πρὸς σὲ ῥῆμα, ἄγαγε αὐτὸν πρὸς μὲ, καὶ οὐ μὴ προσθήσῃ ἅψασθαί σου.

11. Μνημονευσάτω δὴ ὁ βασιλεὺς τὸν Κύριον Θεὸν αὐτοῦ πληθυνθῆναι ἀγχιστέα τοῦ αἵματος τοῦ διαφθεῖραι, καὶ οὐ μὴ ἐξάρωσι τὸν υἱόν μου. *Ἄλλος*, μνησθήτω δὴ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τοῦ Κυρίου Θεοῦ. Ὅτι ἐὰν πληθύνωσιν οἱ ἀγχιστεύοντες τὸ αἷμα ἐν τοῖς γειώραις, καὶ οὐκ ἐξάξεις τὸν υἱόν μου.

13. Ἵνα τί ἐλογίσω τοιοῦτο ἐπὶ λαὸν Θεοῦ; Ἢ ἐκ στόματος τοῦ βασιλέως ὁ λόγος οὗτος ὡς πλημμέλεια, τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα τὸν ἐξωσμένον αὐτοῦ;

14. Ὅτι θανάτῳ ἀποθανούμεθα, καὶ ὥσπερ τὸ ὕδωρ τὸ καταφερόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ οὐ συναχθήσεται, καὶ λήψεται ὁ Θεὸς ψυχήν.

15. Καὶ νῦν ὃ ἦλθον λαλῆσαι. *Ἄλλος*, καὶ νῦν ὑπὲρ ὧν ἥκω λαλῆσαι.

16. Ὅτι ἀκούσεται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐξελεῖται τὴν δούλην αὐτοῦ. *Ἄλλως*, ὅτι ἀκούσει ὁ βασιλεὺς ῥύσασθαι τὴν δούλην αὐτοῦ.

20. Ἕνεκεν τοῦ περιελθεῖν τὸ πρόσωπον τοῦ ῥήματος τούτου ὃ ἐποίησεν ὁ δοῦλός σου. *Ἄλλος*, ὅπως κυκλώσῃ τὸ πρόσωπον τοῦ λόγου τούτου.

Σοφὸς καθὼς σοφία. *Ἄλλος*, φρόνιμος κατὰ τὴν φρόνησιν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11.

13. Ἵνα τί ἐλογίσθη οὕτως ἐπὶ λαὸν Κυρίου, καὶ ἐκ τοῦ παρελθεῖν τοῦ βασιλέως τὸν λόγον τοῦτον. τοῦ ἐγκρατεύσασθαι τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα τὸν ἀπωσμένον ἀπ' αὐτοῦ;

14. Ὅτι τέθνηκεν ὁ υἱός σου, καὶ ὡς ὕδωρ τὸ ἐκχυνόμενον ἐπὶ γῆν, ὃ οὐ συναχθήσεται, καὶ οὐκ ἐλπίζει ἐπ' αὐτῷ ψυχή.

15.

16.

20.

SYMMACHUS.

11.

13. Et ut quid cogitasti tale contra populum Dei, et cogitat rex cogitationem hanc tanquam delictum, ut non reducat rex expulsum suum?

14. Omnino enim morte moriemur, et sicut aqua demissa super terram: quæ non congregabitur: et non tollet Deus animam.

15

16. Quia audivit rex, ut liberet famulam suam.

20. Ad circumducendam prosopopœiam sermonis hujus bene fecit.

LXX INTERPRETES.

te verbum, adduc eum ad me, et non adjiciet tangere te.

11. Recordetur nunc rex Domini Dei sui, multiplicando redemptorem sanguinis ad disperdendum: et non tollant filium meum. *Alius*, recordetur, quæso, dominus meus rex Domini Dei: quia si multiplicentur redimentes sanguinem in advenis, et non educes filium meum.

13. Ut quid cogitasti tale super populum Dei? Numquid ex ore regis verbum hoc tanquam delictum, ut non redire faciat rex ejectum suum?

14. Quoniam morte moriemur, et tanquam aqua delabens super terram, quæ non colligetur, et accipiet Deus animam.

15. Et nunc quod venerim loqui. *Alius*, et nunc super quibus venio loqui.

16. Quia audiet rex, et liberabit famulam suam. *Aliter*, quia audiet rex ut eruat famulam suam.

20. Ut verterem faciem verbi hujus quod fecit servus tuus. *Al.*, ut circumiret faciem verbi hujus.

Sapiens sicut sapientia. *Alius*, prudens secundum prudentiam.

THEODOTIO

11.

13. Ut quid cogitatum est sic super populum Domini, et ex eo quod prætereat regis verbum hoc, ut firmetur non reducere regem ejectum a se?

14. Quia mortuus est filius tuus, et sicut aqua effusa super terram, quæ non congregabitur: et non sperat in eo anima.

15.

16.

20.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
26 ובגלחו	26.	26.
מאתים שקלים באבן	Μααθαειμ.	

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
26. Et in tondendo eum.	26. Et quando tondebat capillum.	26.
Ducentis siclis in lapide.	Ducentis siclis, pondere publico.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV lib. II Regum.

V. 2. Ἄλλ., φρόνιμον. Reg.
V. 5. Ἄλλ., ὄντως. Reg.
V. 6. Ἄλλ., ἐπάταξεν. Reg.
V. 7. Ἄλλ., καὶ σϐεσθήσεται etc. Reg.
V. 10. Ἄλλ., τὸν λαλοῦντα πρὸς σὲ ῥῆμα etc. Reg.
V. 11. Ἄλλ., μνησθήτω δὴ ὁ κύριος etc. Reg.

V. 13. Σ., καὶ διατί etc. Lectiones Symmachi et Theodotionis exhibet Coislin. 2.
V. 14. Σ., πάντως γὰρ etc. Lectiones Symmachi et Theodotionis exhibet Coislin. 2. In editione Romana, postrema verba sic habent, καὶ λήψεται ὁ Θεὸς ψυχήν.

CAPUT XV LIB. II REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
3 ראה דבריך טובים ונכחים ושמע אין־לך מאת המלך	3.	3.
7 ארבעים	7. Αϐραειμ.	7. Τεσσαράκοντα.
12 וישלח אבשלום את־אחיתפל הגילני	12.	12.
ויהי הקשר אמץ והעם הולך ורב את־אבשלום		
16 ברגליו	16.	16.
21 חי־יהוה וחי אדני המלך	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Vide, sermones tui boni et recti, et non est audiens te a rege.	3. Videntur mihi sermones tui boni et justi. Sed non est qui te audiat, constitutus a rege.	3.
. Quadraginta.	7. Quadraginta.	7. Quadraginta.
12. Misitque Absalom ad Achithophel Gilonitam.	12. Accersivit quoque Absalom Achitophel Gilonitem.	12.
Fuitque colligatio valida, et populus vadens et multus cum Absalom.	Facta est conjuratio valida, populusque concurrens augebatur cum Absalom.	
16. In pedibus suis.	16. Pedibus suis.	16.
21. Vivit Dominus, et vivit dominus meus rex	21. Vivit Dominus, et vivit dominus meus rex.	21.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
26.	26. Καὶ ἐν τῷ κείρεσθαι αὐτόν. *Ἄλλος*, καὶ ὅταν ἐκείρετο.	26.
	Διακοσίους σίκλους ἐν τῷ σίκλῳ. *Ἄλλος*, καὶ ἦν ἑκατὸν σίκλων ἐν τῷ σταθμῷ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
26.	26. Et in tondendo eum. *Alius*, et cum tonderetur.	26.
	Ducentos siclos in siclo. *Alius*, et erat centum siclorum in pondere.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV lib. II Regum.

V. 15. *Ἀλλ.*, καὶ νῦν ὑπὲρ ὧν ἦκω λαλῆσαι. Reg.

V. 16. Σ., ὅτι ἤκουσεν etc. Coislin. 2. Postrema vero lectio LXX Int. est editionis Romanæ.

V. 20. Σ.. ὑπὲρ τοῦ περιαγαγεῖν etc. Sic Coisl. 2. Alius vero mendose habet, ὑπὲρ τοῦ παραγανεῖν τὸ πρόσωπον ἂν etc.

Ibid. *Ἀλλ.*, φρόνιμος κατὰ τὴν φρόνησιν. Reg.

V. 26. *Ἀλλ.*, καὶ ὅταν ἐκείρετο. Reg.

Ibid. *Ἀλλ.*, καὶ ἦν ἑκατὸν σίκλων ἐν τῷ σταθμῷ. Idem. Ms. Coislinianus hic habet, *Μααθαείμ* ἔχει τὸ Ἑβραϊκὸν, ὅ ἐστι Σ. I. e. « *Maathaim* habet Hebraicum, quod est ducenti. »

CAPUT XV LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἰδοὺ οἱ λόγοι σου ἀγαθοὶ καὶ εὔκολοι, καὶ ὁ ἀκούων οὐκ ἔστι σοι παρὰ τοῦ βασιλέως. *Ἄλλος*, ἰδοὺ οἱ λόγοι σου καλοὶ καὶ κατευθύνοντες, καὶ ὁ ἀκουσόμενος οὐχ ὑπάρχει σοι παρὰ τοῦ βασιλέως.	3.
7. Τεσσαράκοντα.	7. Τεσσαράκοντα.	7. Τεσσαράκοντα.
12.	12. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ Ἀβεσσαλὼμ τῷ Ἀχιτόφελ τῷ Θεκωνί. *Ἄλλος*, καὶ ἐκάλεσε τὸν Ἀχιτόφελ τὸν Γαλαμωναῖον. *Ἄλλος*, Γελμωναῖον.	12.
	Καὶ ἐγένετο σύντριμμα ἰσχυρὸν, καὶ ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος καὶ πολὺς μετὰ Ἀβεσσαλώμ. *Ἄλλος*, καὶ ἦν τὸ διαβούλιον πορευόμενον καὶ στερεούμενον, καὶ ὁ λαὸς ἐπορεύετο καὶ ἐπληθύνετο μετὰ Ἀβεσσαλώμ.	
16.	16. Τοῖς ποσὶν αὐτῶν. *Ἄλλος*, πεζοί.	16.
21. Ζῇ Κύριος, καὶ νὴ τὴν ζωὴν τῆς ψυχῆς σου.	21. Ζῇ Κύριος, καὶ ζῇ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς μου.	21. Ζῇ γὰρ, φησὶ, Κύριος, καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, κύριέ μου βασιλεῦ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES	THEODOTIO.
3.	3. Ecce verba tua bona et facilia: et qui audiat non est tibi a rege. *Alius*, ecce sermones tui boni et recti, et qui audiat non est tibi a rege.	3.
7. Quadraginta.	7. Quadraginta.	7. Quadraginta.
12.	12. Et misit Abessalom ad Achitophel Theconi. *Alius*, et vocavit Achitophel Galamonæum. *Al.*, Gelmonæum.	12
	Et facta est coitio fortis, et populus pergens et multus cum Abessalom. *Alius*, et erat consultatio vadens et firmata, et populus ibat et augebatur cum Abessalom.	
16.	16. Pedibus suis. *Alius*, pedites.	16.
21. Vivit Dominus, et per vitam animæ tuæ.	21. Vivit Dominus, et vivit dominus meus rex meus.	21. Vivit enim, inquit, Dominus, et vivit anima tua, domine mi rex.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
23 עַל־פְּנֵי דֶרֶךְ אֶת־הַמִּדְבָּר	23.	23.
25, 26 הָשֵׁב אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הָעִיר אִם־אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה וֶהֱשִׁבַנִי וְהִרְאַנִי אֹתוֹ וְאֶת־נָוֵהוּ וְאִם כֹּה יֹאמַר לֹא חָפַצְתִּי בָּךְ הִנְנִי יַעֲשֶׂה־לִּי כַּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו	25, 26.	25, 26.
27 הֲרוֹאֶה אַתָּה שֹׁבָה	27.	27.
28 מִתְמַהְמֵהַּ	28.	28. Μέλλω.
בְּעַרְבוֹת		
31 סַכֶּל	31.	31. Ἀφρόνησον.
32 עַד־הָרֹאשׁ	32.	32. Ἕως τῆς ἄκρας.
33, 34 אִם עָבַרְתָּ אִתִּי וְהָיִתָ עָלַי לְמַשָּׂא וְאִם־הָעִיר תָּשׁוּב	33, 34.	33, 34. Φορτίον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
23. Super facies viæ ad desertum.	23. Contra viam, quæ respicit ad desertum.	23.
25, 26. Reduc arcam Domini in urbem : si invenero gratiam in oculis Domini, et reducet me, et videre me faciet eam et domicilium ejus. Et si sic dixerit : Non complacui in te : ecce ego, faciat mihi sicut bonum in oculis ejus.	25, 26. Reporta arcam Dei in urbem : si invenero gratiam in oculis Domini, reducet me, et ostendet mihi eam, et tabernaculum suum. Si autem dixerit mihi, Non places : præsto sum, faciat quod bonum est coram se.	25, 26.
27. Nonne videns tu ? revertere.	27. O videns revertere	27.
28. Morans.	28. Abscondar.	28. Tardo.
In solitudine.	In campestribus.	
31. Infatua.	31. Infatua.	31. Infatua.
32. Usque ad caput.	32. Summitatem.	32. Usque ad verticem.
33, 34. Si transieris mecum, et eris super me in onus ; et si in civitatem reverteris.	33, 34. Si veneris mecum, eris mihi oneri. Si autem in civitatem revertaris.	33, 34. Sarcinam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV lib. II Regum.

V. 3. Ἄλλ., ἰδοὺ οἱ λόγοι σου καλοὶ etc. Reg.

V. 7. Coislin. 2 habet hanc notam : Ἐν τῷ ἑξαπλῷ, *τεσσαράκοντα* κεῖται παρὰ πᾶσιν, ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἀρβαείμ. I. e. « In hexaplo, *quadraginta* jacet apud omnes, in Hebræo autem, *arbaim*. »

V. 12. Ἄλλ., καὶ ἐκάλεσε τὸν Ἀχιτόφελ etc. Reg.

Ibid. Ο', σύντριμμα. Aliter, σύστρεμμα.

Ibid. Ἄλλ., καὶ ἦν τὸ διαβούλιον etc. Reg.

V. 16. Ἄλλ., πεζοί. Reg.

V. 21. Σ.. ζῇ Κύριος etc. Has Symmachi et Theodotionis lectiones adfert Coislin. 2.

V. 23. Ἄλλ., κατὰ τὴν ὁδὸν ἐλαίας etc. Reg.

V. 25, 26. Ἄλλ., καὶ καθισάτω εἰς τὸν τόπον etc. Reg. Extremam vero hujus lectionis partem Theodotioni adscribit Coislin. 2.

V. 27. Ἄλλ., βλέπε, σὺ ἀνάστρεφε. Reg.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
23.	23. Ἐπὶ πρόσωπον ὁδοῦ τὴν ἔρημον. *Ἄλλος*, κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς ἐλαίας τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ.	23.
25, 26.	25, 26. Ἀπόστρεψον τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν πόλιν· ἐὰν εὕρω χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου, καὶ ἐπιστρέψει με, καὶ δείξει μοι αὐτὴν, καὶ τὴν εὐπρέπειαν αὐτῆς. Καὶ ἐὰν εἴπῃ οὕτως, Οὐκ ἠθέληκα ἐν σοὶ, ἰδοὺ ἐγώ εἰμι, ποιείτω μοι κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. *Ἄλλος*, καὶ καθισάτω εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· ἐὰν εὕρω χάριν ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἐπιστρέψῃ με, ὄψομαι αὐτὴν καὶ τὴν εὐπρέπειαν αὐτῆς. Καὶ ἐὰν εἴπῃ μοι, ὅτι οὐ τεθέληκά σε, ἰδοὺ ἐγώ.	25, 26. Ποιείτω μοι τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ.
27.	27. Ἴδετε, σὺ ἐπιστρέφεις. *Ἄλλος*, βλέπε, σὺ ἀνάστρεφε.	27.
28. Κρυβήσομαι.	28. Στρατεύομαι. *Ἄλλος*, αὐλίζομαι.	28. Προσδέχομαι ὑμᾶς.
Ἐν ταῖς πεδιάσι.	Ἐν Ἀραβώθ. *Ἄλλος*, ἐπὶ τῆς ἐλαίας.	
31. Ἀσύνετον ποίησον.	31. Διασκέδασον. *Ἄλλος*, ματαίωσον.	31. Ματαίωσον.
32. Ἕως τῆς ἄκρας.	32. Ἕως τοῦ Ῥοός.	32.
33, 34. Βάρος.	33, 34. Ἐὰν μὲν διαβῇς μετ' ἐμοῦ, καὶ ἔσῃ ἐπ' ἐμὲ εἰς βάσταγμα, καὶ ἐὰν ἐπιστρέψῃς ἐπὶ τὴν πόλιν. *Ἄλλος*, ἐὰν διελθῇς μετ' ἐμοῦ, ἔσῃ ἐπ' ἐμὲ φορτίας· ἐὰν δὲ εἰς τὴν πόλιν ἀναστρέψῃς.	33, 34.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
23.	23. Ad faciem viæ in desertum. *Alius*, secundum viam olivæ, quæ est in deserto	23.
25, 26	25, 26. Reduc arcam Dei in civitatem : si invenero gratiam in oculis Domini, et reducet me, et ostendet mihi eam, et decorem ejus. Et si dixerit sic, Non volui in te, ecce ego sum : faciat mihi juxta id quod bonum in oculis suis. *Alius*, et sedeat in loco suo. Si invenero gratiam ante Dominum, et reducat me, videbo eam et decorem ejus. Et si dixerit mihi, quoniam non volui te, ecce ego.	25, 26. Faciat mihi quod placitum in conspectu ejus.
27.	27. Videte, tu reverteris. *Alius*, vide, tu revertere.	27.
28. Abscondar.	28. Castrametor. *Alius*, maneo.	28. Excipio vos.
In campestribus.	In Araboth. *Alius*, in olea.	
31. Insipientem fac.	31. Dissipa. *Alius*, vanum fac.	31. Vanum fac.
32. Usque ad verticem.	32. Usque Roos.	32.
33, 34. Pondus.	33, 34. Si quidem transieris mecum, et eris super me in onus, et si reverteris in civitatem. *Alius*, si transieris mecum, eris super me sarcinæ ; si autem in civitatem revertaris.	33, 34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV lib. II Regum.

V. 28. Ἀ., μέλλω. Σ., κρυβήσομαι. Coislin. 2. Ἀλλ., αὐλίζομαι etc. Sic quædam exemplaria.

Ibid. Σ., ἐν ταῖς πεδιάσι. Coislin. 1. Hodie legitur ערבת.

V. 31. Ἀ., ἀφρόνησον. Drusius. Ἀλλ., ματαίωσον. Reg. Sed diversam affert lectionem Aquilæ Coislin. 2; nimirum, κακοφρόνησον, *malam mentem da*. Ex eod. cod. deprompsimus lectiones Symmachi Theodotionisque hujus versus.

V. 32. Ἀ., Σ., ἕως τῆς ἄκρας. Eusebius *De locis Hebraicis*, ad vocem Ῥαώς. Coislin. vero 2, Σ., εἰς τὴν ἄκραν.

Ibid. Ἕως τοῦ Ῥοός. Ed. Rom., Ῥώς.

V. 33, 34. Ἀ., φορτίον etc. Coisl. n. 1.

Ibid. Ἀλλ., ἐὰν διελθῇς μετ' ἐμοῦ. Reg.

Digitized by Google

CAPUT XVI LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 מעט מהראש ונבל	1.	1. Ὀλίγον ἀπὸ τῆς ἄκρας.
2 החמורים לבית־המלך לרכב ולהלחם והקיץ	2.	2.
8 והנך ברעתך	8.	8.
10 כי יקלל	10.	10.
11 ואף כי־עתה בן־הימיני	11.	11. Καί γε ὅτι νῦν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεμιναίου.
12 אולי יראה יהוה בעוני והשיב יהוה לי טובה תחת קללתו	12	12.
13 בצלע	13.	13.
20 הבו לכם עצה	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Paululum a capite. Et nebel.	1. Paululum montis verticem. Utre.	1. Paulum a vertice.
2. Asini domui regis ad equitandum, et ad panes, et fructus.	2. Asini domesticis regis ut sedeant: panes et palathæ.	2.
8. Et ecce tu in malo tuo.	8. Et ecce premunt te mala tua.	8.
10. Quod maledicat.	10. Ut maledicat.	10.
11. Et etiam quia nunc filius Jemini.	11. Quanto magis nunc filius Jemini?	11. Et utique quia nunc filius Jeminæi.
12. Forsitan respiciet Dominus in afflictionem meam: et reddet mihi Dominus bonum pro maledictione ejus.	12. Si forte respiciat Dominus afflictionem meam: et reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac.	12.
13. In costa.	13. Ex latere.	13.
20. Date vobis consilium.	20. Inite consilium.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI lib. II Regum.

V. 1. Ἀ., Σ., ὀλίγον etc. Coislin. 1.
Ibid. Ἄλλος, κεράμιον. Sic unus.
V. 2. Ἄλλος, ὄνοι οἱ σεσαγμένοι etc. Reg.
V. 8. Ἄλλος, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν κακίαν σου. Reg.
V. 10. Θ., διότι καταρᾶταί με. Coislin. 2.

CAPUT XVII LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 אם־אין אתה דבר	6.	6.
7 בפעם הזאת	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Annon? tu loquere.	6. Annon? Quod das consilium	
7. In vice hac.	7. Hac vice.	7.

Digitized by Google

CAPUT XVI LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ὀλίγον ἀπὸ τῆς ἄκρας.	1. Βραχύ τι ἀπὸ τῆς Ῥώς. Καὶ νέβελ. *Ἄλλος*, κεράμιον.	1.
2.	2. Τὰ ὑποζύγια τῇ οἰκίᾳ τοῦ βασιλέως τοῦ ἐπικαθῆσθαι, καὶ οἱ ἄρτοι, καὶ οἱ φοίνικες. *Ἄλλος*, ὄνοι οἱ σεσαγμένοι τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως ἐπιβαίνειν, καὶ οἱ ἄρτοι, καὶ αἱ παλάθαι, καὶ αἱ σταφίδες.	2.
8.	8. Καὶ ἰδοὺ σὺ ἐν τῇ κακίᾳ σου. *Ἄλλος*, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν κακίαν σου.	8.
10.	10. Καὶ οὕτως καταράσθω.	10. Διότι καταρᾶταί με.
11. Πόσῳ μᾶλλον νῦν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεμιναίου.	11. Καὶ προσέτι νῦν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεμινί.	11.
12.	12. Εἴπως ἴδοι Κύριος ἐν τῇ ταπεινώσει μου, καὶ ἐπιστρέψει μοι ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρας αὐτοῦ. *Ἄλλος*, ὅπως ἴδοι τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ ἀνταποδώσει Κύριος ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρας.	12.
13.	13. Ἐκ πλευρᾶς. *Ἄλλος*, κατὰ τὸ κλίτος.	13.
20.	20. Φέρετε ἑαυτοῖς βουλήν. *Ἄλλος*, δότε αὐτοῖς βουλήν.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Paulum a vertice.	1. Paululum quid a Ros. Et nebel. *Alius*, vasculum.	1.
2.	2. Subjugalia domui regis ad insidendum, et panes, et palmulæ. *Alius*, asini instrati domui regis ad inscendendum, et panes, et palathæ, et uvæ.	2.
8.	8. Et ecce tu in malo tuo. *Alius*, et ostendit mihi malum tuum.	8.
10.	10. Et sic maledicat.	10. Quoniam maledicit me.
11. Quanto magis nunc filius Jeminæi?	11. Et insuper nunc filius Jemini.	11.
12.	12. Si forte inspiciat Dominus in humilitatem meam, et redire faciet mihi bona pro maledictione illius. *Alius*, ut videat humilitatem meam, et retribuet Dominus bona pro maledictione.	12.
13.	13. Ex latere. *Alius*, secundum latus.	13.
20.	20. Ferte vobis consilium. *Alius*, date vobis ipsis consilium.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI lib. II Regum.

V. 11. Ἀ., καί γε ὅτι νῦν etc. Coislin.

V. 12. *Ἄλλος*, ὅπως ἴδοι τὴν ταπείνωσίν μου etc. Reg.

V. 13. *Ἄλλ.*, κατὰ τὸ κλίτος. Sic quædam exempl.

V. 20. *Ἄλλος*, δότε αὐτοῖς βουλήν. Reg.

CAPUT XVII LIB. II REGUM

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Εἰ δὲ μή, σὺ λάλησον. *Ἄλλος*, ἢ πῶς σὺ λαλεῖς;	6.
7.	7. Τὸ ἅπαξ τοῦτο. *Ἄλλος*, νυνὶ ταύτην.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Sin minus, tu loquere. *Alius*, aut quomodo tu loqueris?	6.
7.	7. Vice hac. *Alius*, nunc hoc consilium	7.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 כדוב שכל בשדה	8	8.
9 הפחתים מגפה	9.	9.
14 הטובה	14.	14.
16 אל־תלן הלילה בעברות המדבר וגם עבור תעבור פן־יבלע למלך ולכל־העם אשר אתו	16.	16
19 הרפות	19.	19. Πτισάνας.
20 עברו מיכל המים ויבקשו ולא מצאו וישבו ירושלם	20.	20.
22 עד־אור הבקר עד־אחד לא נעדר אשר לא־עבר את־הירדן	22.	22.
24 et 27 מחנימה	24 et 27.	24 et 27. Εἰς παρεμβολάς.
25 על־הצבא	25.	25.
28 וספות וקלי	28.	28. Καὶ φρυκτόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Sicut ursus orbatus in agro.	8. Veluti si ursa raptis catulis in saltu sæviat.	8.
9. Fovearum. Plaga.	9. In foveis. Plaga.	9.
14. Bonum.	14. Utile.	14.
16. Ne transigas noctem in transitibus deserti: et etiam transeundo transibis, ne forte deglutiat regem et omnem populum, qui cum eo.	16. Ne moreris nocte hac in campestribus deserti, sed absque dilatione transgredere: ne forte absorbeatur rex, et omnis populus, qui cum eo est.	16
19. Grana contusa.	19. Ptisanas.	19. Ptisanas.
20. Transierunt rivum aquarum, et quæsierunt, et non invenerunt, et reversi sunt Jerusalem.	20. Transierunt festinanter, gustata paululum aqua. At hi qui quærebant, cum non reperissent, reversi sunt in Jerusalem.	20.
22. Usque ad lucem matutini. Usque ad unum non defuit qui non transiret Jarden.	22. Donec dilucesceret: et ne unus quidem residuus fuit, qui non transisset fluvium.	22.
24 et 27 In Mahanaim.	24 et 27. In castra.	24 et 27. In castra.
25. Super exercitum.	25. Super exercitum.	25.
28. Et scyphos. Et tostum.	28. Tapetia. Et polentam.	28. Et tostum

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.	8. Ὡς ἄρκτος ἠτεκνωμένη ἐν ἀγρῷ. *Ἄλλος*, ὡς ἄρκοι παροιστρῶσαι ἐν ἀγρῷ.	8.
9.	9. Βουνῶν. *Ἄλλος*, αὐλώνων.	9.
	Θραῦσις. *Ἄλλος*, πτῶσις.	
14. Τὴν συμφέρουσαν.	14. Τὴν ἀγαθήν.	14.
16.	16. Μὴ αὐλισθῇς τὴν νύκτα ἐν Ἀραβὼθ τῆς ἐρήμου, καί γε διαβαίνων σπεῦσον, μήποτε καταπίεσῃ τὸν βασιλέα, καὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ. *Ἄλλος*, μὴ αὐλισθῇς τὴν νύκτα κατὰ δυσμὰς τῆς ἐρήμου· καίγε διαβαίνων διάβηθι τὰ ὕδατα, ὅπως μὴ καταποθῇ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς μετ' αὐτοῦ.	16.
19. Πτισάνας.	19. Ἀραφώθ.	19. Παλάθας.
20.	20. Παρῆλθον μικρὸν τοῦ ὕδατος· καὶ ἐζήτησαν, καὶ οὐχ εὗρον, καὶ ἀνέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ. *Ἄλλος*, διεληλύθασι σπεύδοντες· καὶ ἐζήτουν καὶ οὐχ εὕρισκον αὐτούς· καὶ ἀναστρέφουσιν εἰς Ἱερουσαλήμ.	20.
22.	22. Ἕως τοῦ φωτὸς τοῦ πρωΐ, ἕως ἑνὸς οὐκ ἔλαθεν ὃς οὐ διῆλθε τὸν Ἰορδάνην. *Ἄλλος*, ἕως διέφαυσε τὸ πρωΐ, ἕως τοῦ μὴ ἀποκαλυφθῆναι τὸν λόγον· οὕτως διέβησαν τὸν Ἰορδάνην.	22.
24 et 27.	24 et 27. Εἰς Μαναΐμ.	24 et 27. Εἰς παρεμβολάς.
25.	25. Ἐπὶ τῆς δυνάμεως. *Ἄλλος*, ἐπὶ τῆς στρατιᾶς.	25.
28. Ὑποστίμματα.	28. Ἀμφιτάπους.	28.
Καὶ φρυκτόν.	Καὶ ἄλφιτον.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8.	8. Tanquam ursa orbata filiis in agro. *Alius*, tanquam ursæ furiosæ in agro.	8.
9.	9. Collium. *Alius*, canalium.	9.
	Percussio. *Alius*, ruina.	
14. Utile.	14. Bonum.	14.
16.	16. Ne maneas nocte in Araboth deserti, etiam transiens festina, ne forte absorbeat regem et omnem populum, qui cum eo. *Alius*, ne maneas nocte ad occidentem deserti: etiam transiens transi aquas, ut ne absorbeatur rex et omnis populus cum eo.	16.
19. Ptisanas.	19. Araphoth.	19. Palathas.
20.	20. Prætererunt pusillum aquæ: et quæsierunt, et non invenerunt, et reversi sunt in Jerusalem. *Alius*, pertransierunt festinantes: et quæsierunt, et non inveniebant eos: et revertuntur in Jerusalem.	20.
22.	22. Usque ad lucem matutinam, usque ad unum non latuit, qui non transierit Jordanem. *Alius*, usquequo illuxit matutinum, donec non revelaretur verbum; sic pertransierunt Jordanem.	22.
24 et 27.	24 et 27. In Manaim.	24 et 27. In castra.
25.	25. Super virtutem. *Alius*, super exercitum.	25.
28. Hypostimmata.	28. Tapetia.	28.
Et tostum.	Et polentam.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
29 ושפות בקר	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
29. Et coagulationes bovis.	29. Et pingues vitulos.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII lib. II Regum.

V. 6. Ἄλλ., ἢ πῶς σὺ λαλεῖς. Reg.
V. 7. Ἄλλ., νυνὶ ταύτην. Reg.
V. 8. Ἄλλ., ὡς ἄρκοι παροιστρῶσαι etc. Reg.
V. 9. Ἄλλ., αὐλώνων. Reg.
Ibid. Ἄλλ., ἡ πτῶσις. Reg.
V. 14. Σ., τὴν συμφέρουσαν. Reg. et Coislin. 2.
V. 16. Ο', καταπείσῃ. Aliter, καταπίῃ.
Ibid. Ἄλλ., μὴ αὐλισθῇς τὴν νύκτα κατὰ δυσμὰς etc. Reg. Hic interpres legit haud dubie בערבות videturque esse Theodotion, qui illam vocem ערבות solet vertere, δυσμάς.
V. 19. Ἀ., Σ., πτισάνας. Ἄλλ., παλάθας. Ita

CAPUT XVIII LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 והשלשית	2.	2.
3 לא־ישימו אלינו לב	3.	3.
כי־עתה כמנו עשרה אלפים		Ὅτι νῦν ὅμοιος ἡμῖν δέκα χιλιάδας.
ועתה טוב כי־תהיה־לנו מעיר לעזיר		
6 השדה	6.	6.
7 וינגפו המגפה	7.	7. Ἐθραύσθη.
8 החרב	8.	8.
10 תלוי באלה	10.	10.
13 או־עשיתי בנפשו שקר	13.	13.
20 לא איש בשרה אתה	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et tertiam partem.	2. Et tertiam partem.	2
3. Non ponent ad nos cor.	3. Non magnopere ad eos de nobis pertinebit.	3.
Quia nunc sicut nos decem millia.	Quia tu unus pro decem millibus computaris.	Quia nunc similis nobis decem millia.
Et nunc bonum quia eris nobis a civitate ad auxiliandum.	Melius est igitur ut sis nobis in urbe præsidio.	
6. In agrum.	6. In campum.	6.
7. Et cæsi sunt. Plaga.	7. Cæsus est. Plaga.	7. Confractus est.
8. Gladius.	8. Gladius.	8.
10. Pendentem in quercu.	10. Pendere de quercu.	10.
13. Aut fecissem in animam ejus mendacium.	13. Sed et si fecissem contra animam meam audacter.	13.
20. Non vir boni nuntii tu.	20. Non eris nuntius.	20.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
29.	29. Καὶ σαφὼθ βοῶν.	29. Καὶ γαλαθηνὰ μοσχάρια.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
29.	29. Et saphoth boum.	29. Et lacteos vitulos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII lib. II Regum.

Procopius et Reg. Coislin. 1 habet, Θ., παλάθας, et πισσάνας uni Symmacho tribuit.

V. 20. Ἄλλ., διεληλύθασι σπεύδοντες etc. Reg.

V. 22. Ἄλλ., ἕως διέφαυσε τὸ πρωῒ etc. Idem.

V. 24 et 27. Coislinianus 2. Ἀ., Θ., παρεμβολάς. Sed Drusius uni Theodotioni tribuit.

V. 25. Ἄλλ., ἐπὶ τῆς στρατιᾶς. Reg.

V. 28. Σ., ὑποστίμματα. Reg. Sed Coisl. 2, ὑποστρώματα. Quæ lectio sincerior videtur.

Ibid. Ἀ., καὶ φρυκτόν. Reg. Sed Coisl. 2 habet, Ἀ., Σ., φρυκτόν.

V. 29. Θ., καὶ γαλαθηνὰ μοσχάρια. Coislin. 2. Regius vero sine interpretis nomine adfert.

CAPUT XVIII LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καὶ τὸ τρίτον. Ἄλλος, καὶ ἐτρίσσευσεν.	2.
3.	3. Οὐ θήσουσιν ἐφ' ἡμᾶς καρδίαν. Ἄλλος, οὐ στήσεται ἐν ἡμῖν καρδία.	3.
Καὶ σὺ ὡς ἡμεῖς δέκα χιλιάσιν.	Ὅτι σὺ ὡς ἡμεῖς δέκα χιλιάδες.	Καὶ νῦν ἀφαιρεθήσεται ἡ γῆ ἐξ ἡμῶν ι' χιλιάσιν.
	Καὶ νῦν ἀγαθὸν, ὅτι ἔσῃ ἡμῖν ἐν τῇ πόλει βοήθεια τοῦ βοηθεῖν. Ἄλλος, καὶ νῦν καλόν ἐστι, τοῦ εἶναί σε ἐν τῇ πόλει εἰς βοήθειαν ἡμῶν.	
6.	6. Εἰς τὸν δρυμόν. Ἄλλος, εἰς τὸ πεδίον.	6.
7.	7. Ἔπταισεν.	7.
	Θραῦσις. Ἄλλος, πληγή.	
8.	8. Μάχαιρα. Ἄλλος, ῥομφαία.	8.
10.	10. Κρεμάμενον ἐν τῇ δρυΐ. Ἄλλος, καὶ ἀνεκρεμάσθη ἐν τῷ δένδρῳ.	10
13.	13. Μὴ ποιῆσαι ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἄδικον. Ἄλλος, καὶ πῶς ποιήσω ἐν τῇ ψυχῇ μου ἄδικον;	13.
20.	20. Οὐκ ἀνὴρ εὐαγγελίας σύ. Ἄλλος, οὐκ ἀνὴρ εὐαγγελισμοῦ εἶ σύ.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et tertiam partem. *Alius*, et tertiavit.	2.
3.	3. Non ponent super nos cor. *Alius*, non stabit in nobis cor.	3.
Et tu ut nos decem millibus.	Quia tu sicut nos decem millia.	Et nunc auferetur terra ex nobis decem millibus.
	Et nunc bonum, quia eris nobis in civitate auxilium ad auxiliandum. *Alius*, et nunc bonum est, ut sis in civitate in auxilium nostri.	
6.	6. In sylva. *Alius*, in agrum.	6.
7.	7. Cecidit.	7.
	Percussio. *Alius*, plaga.	
8.	8. Gladius. *Alius*, framea.	8.
10.	10. Pendentem in quercu. *Alius*, et suspensus erat in arbore.	10.
13.	13. Non faciendo in animam ejus injuriam. *Alius*, et quomodo faciam in anima mea injustum?	13.
20.	20. Non vir boni nuntii tu. *Alius*, non vir boni nuntii es tu.	20.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
23 ויהי־מה ארוץ	23.	23.
דרך הככר ויעבר את־הכושי		Τὴν διατέμνουσαν.
29 ראית ההמון הגדול לשלח את־עבד המלך יואב ואת־עבדך ולא ידעתי מה	29.	29.
30 התיצב	30.	30.
31 הקמים עליך	31.	31.
32 השלום לנער	32.	32.
33 וירגז בלכתו	33.	33. Καὶ ἐκλονήθη.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
23. Et sit quidquid, curram.	23. Quid enim si cucurrero?	23.
Via planiciei, et transivit ipsum Chusi.	Per viam compendii, transivit Chusi.	Dividentem, *vel* compendiosam.
29. Vidi tumultum magnum in mittendo servum regis Joab, et servum tuum: et non novi aliquid.	29. Vidi tumultum magnum, cum mitteret Joab servus tuus, o rex., me servum tuum: nescio aliud.	29.
30. Sta.	30. Sta.	30.
31. Insurgentium super te.	31. Qui surrexerunt contra te.	31.
32. Num pax puero.	32. Estne pax puero?	32.
33. Et conturbatus est. In eundo ipsum.	33. Contristatus itaque. Vadens.	33. Et commotus est.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII lib. II Regum.

V. 2. Ἄλλος, καὶ ἐτρίσσευσεν. Reg.

V. 3. Ἄλλος, οὐ στήσεται ἐν ἡμῖν καρδία. Reg.

Ibid. Σ., καὶ σὺ ὡς ἡμεῖς δέκα χιλιάσιν. Sic ex Theodoreto Drusius. Θ., καὶ νῦν ἀφαιρεθήσεται etc. Ita Coislin. Regius autem sine interpretis nomine.

Ibid. Ἀ., ὅτι νῦν etc. Coislin. 2 qui hanc alteram Symmachi adfert lectionem: Σὺ γὰρ χιλιοπλασίων ἡμῶν. *Tu enim millies potior es nobis.*

Ibid. Ἄλλος, καὶ νῦν καλόν etc. Reg.

V. 6. Ἄλλος, εἰς τὸ πεδίον. Reg.

V. 7. Ἀ., ἐθραύσθη. Coislin. 2.

Ibid. Ἄλλος, πληγή. Reg.

V. 8. Ἄλλος, ῥομφαία. Reg.

V. 10. Ἄλλος, καὶ ἀνεκρεμάσθη ἐν τῷ δένδρῳ. Reg.

V. 13. Ἄλλος, καὶ πῶς ποιήσω ἐν τῇ ψυχῇ μου

CAPUT XIX LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 ויתגנב	3.	3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et furatus est.	3. Et declinavit.	3.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
23.	23. Τί γὰρ ἐὰν δραμῶ; Ἄλλος, καὶ τί ἐὰν δραμῶ ὀπίσω τοῦ Χουσί;	23.
Τὴν διατέμνουσαν.	Τὴν ὁδὸν τὴν τοῦ Κεχὰρ, καὶ ὑπερέβη τὸν Χουσί. Ἄλλος, τὴν ὁδὸν τὴν διατεταγμένην, καὶ παρῆλθε τὸν Χουσί.	Τὴν διατέμνουσαν.
29.	29. Εἶδον τὸ πλῆθος τὸ μέγα τοῦ ἀποστεῖλαι τὸν δοῦλον τοῦ βασιλέως Ἰωάβ, καὶ τὸν δοῦλόν σου, καὶ οὐκ ἔγνων τί ἐκεῖ. Ἄλλος, ἤκουσα ἦχον μέγαν ὀπίσω μου ἐν τῷ ἀποστεῖλαι Ἰωάβ τὸν παῖδα τοῦ βασιλέως τὸν δοῦλόν σου, καὶ οὐκ ἔγνων τί ἐκεῖ.	29.
30.	30. Στηλώθητι. Ἄλλος, παράστηθι.	30.
31.	31. Ἐπεγειρομένων ἐπὶ σέ. Ἄλλος, ἀνθεστηκότων σοι.	31.
32.	32. Εἰ εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ. Ἄλλος, εἰ ὑγιαίνει τὸ παιδάριον.	32.
33.	33. Καὶ ἐταράχθη.	33. Ἐδάκρυσεν.
	Ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτόν. Ἄλλος, ἐν τῷ κλαίειν αὐτόν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
23.	23. Quid enim si cucurrero? *Alius*, et quid si curram post Chusi?	23.
Dividentem, *vel* compendiosam.	Viam quæ Cechar, et transgressus est ipsum Chusi. *Alius*, viam constitutam, et prætergressus est Chusi.	Dividentem, *vel* compendiosam.
29.	29. Vidi multitudinem magnam in mittendo servum regis Joab et servum tuum: et non novi quid illic. *Alius*, audivi sonitum magnum post me, in mittendo Joab puerum regis servum tuum: et non novi quid illic.	29.
30.	30. Sta. *Alius*, adsta.	30.
31.	31. Insurgentium super te. *Alius*, adversantium tibi.	31.
32.	32. Si pax puero. *Alius*, si salvus est puer.	32.
33.	33. Et conturbatus est.	33. Lacrymatus est.
	Dum ipse iret. *Alius*, dum ipse fleret.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII lib. II Regum.

Ibid. Hic legit בנפשי ut et interpres Vulgatæ. LXX legerunt בנפשו ut hodieque legitur in Bibliis. Sed cum nota, בנפשי קרי.

V. 20. Ἄλλος, οὐκ ἀνὴρ εὐαγγελισμοῦ εἶ σύ. Reg.

V. 23. Ἄλλος, καὶ τί ἐὰν δραμῶ etc. Idem.

Ibid. Ἄλλος, τὴν ὁδὸν τὴν διατεταγμένην etc. Reg.

V. 29. Ἄλλος, ἤκουσα ἦχον μέγαν etc. Reg.

V. 30. Ἄλλος, παράστηθι. Reg.

V. 31. Ἄλλος, ἀνθεστηκότων σοι. Reg.

V. 32. Ἄλλος, εἰ ὑγιαίνει τὸ παιδάριον. Reg.

V. 33. Ἀ., καὶ ἐκλονήθη. Reg. et Coislin. 2, qui postremus habet, Θ., ἐδάκρυσεν. Regius vero sine interpretis nomine hanc versionem effert.

Ibid. Ἄλλος, ἐν τῷ κλαίειν αὐτόν. Reg. Qui autem sic vertit, legit haud dubie בבכתו, mutato ל in ב.

CAPUT XIX LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Καὶ διεκλέπτετο. Ἄλλος, καὶ διεστέλλετο.	3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Et suffuratus est se. *Alius*, et diduxit se.	3.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כאשר יתגנב העם הנכלמים בנוסם		
6 כי ידעתי היום כי לא אבשלום חי	6.	6.
7 כי־אינך יוצא אם־ילין איש אתך הלילה ורעה לך זאת	7.	7.
9 נדון	9.	9.
10 עלינו	10.	10.
מחרשים		
13 אם־לא שר צבא תהיה	13.	13.
14 וכל־עבדיך	14.	14.
17 וצלחו הירדן לפני המלך	17.	17.
22 לשטן	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Quemadmodum suffuraretur se populus erubescentes in fugiendo ipsos.	Quomodo declinare solet populus versus et fugiens de prælio.	
6. Quia novi hodie, quia si Absalom vivens.	6. Et vere cognovi modo, quia si Absalom viveret.	6.
7. Quia non tu egrediens, si pernoctabit vir tecum nocte: et malum erit tibi hoc.	7. Quod si non exieris, ne unus quidem remansurus sit tecum nocte hac: et pejus erit hoc tibi.	7.
9. Certabat.	9. Certabat.	9.
10. Super nos.	10. Super nos.	10.
Siletis.	Siletis.	
13. Si non princeps exercitus fueris.	13. Si non magister militiæ fueris.	13.
14. Et omnes servi tui.	14. Et omnes servi tui.	14.
17. Et prospere transierant Jordanem ad facies regis.	17. Et irrumpentes Jordanem ante regem.	17.
22. In adversarium.	22. In Satan.	22.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. | **Ο'.** | **ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.**

Καθὼς διακλέπτεται ὁ λαὸς οἱ αἰσχυνόμενοι ἐν τῷ αὐτοὺς φεύγειν. *Ἄλλος*, καθὼς ὑποστέλλεται λαὸς ἡττημένος ἠτιμωμένος ἐν τῇ φυγῇ αὐτῶν.

6. 6. Ὅτι ἔγνωκα σήμερον, ὅτι εἰ Ἀβεσσαλὼμ ἔζη. *Ἄλλος*, οἶδας εἰ Ἀβεσσαλὼμ ἔζη σήμερον. 6.

7. 7. Ὅτι εἰ μὴ ἐκπορεύσῃ σήμερον, εἰ αὐλισθήσεται ἀνὴρ μετὰ σοῦ τὴν νύκτα ταύτην. Καὶ ἐπίγνωθι σεαυτῷ, καὶ κακόν σοι τοῦτο. *Ἄλλος*, ὅτι εἰ μὴ σὺ ἐξελεύσῃ εἰς ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ, εἰ ὑπνώσει τις μετὰ σοῦ τὴν νύκτα ταύτην, καὶ ἐπιγνώσῃ τοῦτο σεαυτῷ, ὅτι χεῖρόν σοι ἔσται τοῦτο. 7.

9. 9. Διακρινόμενος. *Ἄλλος*, γογγύζων. 9.

10. 10. Ἐφ' ἡμῶν. *Ἄλλος*, ἐφ' ἑαυτοὺς εἰς βασιλέα. 10.

Κωφεύετε. *Ἄλλος*, σιωπᾶτε.

13. 13. Εἰ μὴ ἄρχων δυνάμεως ἔσῃ. *Ἄλλος*, εἰ μὴ ἀρχιστρατηγὸς ἔσῃ μοι. 13.

14. 14. Καὶ πάντες οἱ δοῦλοί σου. *Ἄλλος*, καὶ πάντες οἱ παῖδές σου. 14.

17. 17. Καὶ κατεύθυναν τὸν Ἰορδάνην ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως. *Ἄλλος*, καὶ ἀποστέλλουσιν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. 17.

22. 22. Εἰς ἐπίβουλον. *Ἄλλος*, εἰς σατάν. 22.

SYMMACHUS. | **LXX INTERPRETES.** | **THEODOTIO.**

Quemadmodum suffuratur se populus, qui confunduntur in fugiendo. *Alius*, quemadmodum subtrahit se populus victus, inhonoratus in fuga sua.

6. 6. Quoniam novi hodie, quia si Abessalom viveret. *Alius*, nosti si Abessalom viveret hodie. 6.

7. 7. Quia nisi egrediaris hodie: si manebit vir tecum nocte hac. Et scito tibi, et malum tibi hoc. *Alius*, quoniam nisi tu egrediaris in occursum populi, si dormierit quis tecum hac nocte, et scias hoc tibimetipsi, quoniam pejus tibi erit hoc. 7.

9. 9. Disceptans. *Alius*, murmurans. 9.

10. 10. Super nos. *Alius*, super nosmetipsos in regem. 10.

Obmutescitis. *Alius*, siletis.

13. 13. Si non princeps virtutis fueris. *Alius*, si non princeps exercitus fueris mihi. 13.

14. 14. Et omnes servi tui. *Alius*, et omnes pueri tui. 14.

17. 17. Et direxerunt Jordanem ante regem. *Alius*, et mittunt ad Jordanem in conspectu regis. 17.

22. 22. In insidiatorem. *Alius*, in satan. 22.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
24 ומפיבשת	24.	24.
ולא-עשה		
26 רמני	26.	26.
27 וירגל בעבדך	27	27.
28 ומה-יש-לי עד צדקה ולזעק עוד אל-המלך	28.	28.
32 בשיבתו במחנים	32.	32.
36 כמעט	36.	36.
37 ישב-נא	37.	37.
טוב		
38 וכל אשר-תבחר עלי	38.	38.
42 כי-קרוב המלך אלי	42.	42.
נשאת		
43 ולא-היה דברי ראשון לי להשיב את-מלכי	43.	43.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
24. Et Miphiboseth.	24. Miphiboseth quoque.	24.
Et non fecerat.	Intonsa barba.	
26. Decepit me.	26. Contempsit me.	26.
27. Et detraxit in servum tuum.	27. Insuper et accusavit me servum tuum.	27.
28. Et quid est mihi ultra justitia, et ad clamandum ultra ad regem?	28. Quid ergo habeo justæ querelæ? aut quid possum ultra vociferari ad regem?	28.
32. In conversione ejus in Mahanaim.	32. Cum moraretur in castris.	32.
36. Quasi paululum.	36. Paululum.	36.
37. Revertatur, obsecro.	37. Sed obsecro ut revertar.	37.
Bonum.	Bonum.	
38. Et omne quod elegeris super me.	38. Omne quod petieris a me.	38.
42. Quia propinquus rex ad me.	42. Quia mihi propior est rex.	42.
Donativum.	Munera.	
43. Et non fuit verbum meum primum mihi ad reducendum regem meum.	43. Et non mihi nuntiatum est priori, ut reducerem regem meum.	43.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
24.	24. Καὶ Μεμφιβοσθέ. *Ἄλλος*, Μεμφιβαάλ.	24.
Καὶ οὐκ ἐκείρατο.	Καὶ οὐκ ἐποίησε.	
26.	26. Παρελογίσατό με. *Ἄλλος*, ἀπέῤῥιψέ με.	26.
27.	27. Καὶ μεθώδευσεν ἐν τῷ δούλῳ σου. *Ἄλλος*, καὶ κατηγορήκασι τὸν δοῦλόν σου.	27.
28.	28. Καὶ τί ἐστι μοὶ ἔτι δικαίωμα, καὶ τοῦ κεκραγέναι με ἔτι πρὸς τὸν βασιλέα; *Ἄλλος*, ἐκ χειρὸς τίνος ἐστι μοι ἔτι δικαιοσύνη; καὶ ἐβόησεν ἔτι πρὸς τὸν βασιλέα.	28.
32.	32. Ἐν τῷ οἰκεῖν αὐτὸν ἐν Μαναΐμ. *Ἄλλος*, ἐν τῷ καθῆσθαι ἐν παρεμβολαῖς.	32.
36.	36. Ὡς βραχύ. *Ἄλλος*, ὅτι ὀλίγον.	36.
37.	37. Καθισάτω δή. *Ἄλλος*, ἀποστρεψάτω.	37.
	Ἀγαθόν. *Ἄλλος*, ἀρεστόν.	
38.	38. Πάντα ὅσα ἂν ἐκλέξῃ ἐπ' ἐμοί. *Ἄλλος*, καὶ ὃ ἂν ἐπιτάξῃς μοι.	38.
42.	42. Διότι ἐγγίζει πρὸς μὲ ὁ βασιλεύς. *Ἄλλος*, ὅτι ἐγγίζει ἡμῖν ὁ βασιλεύς.	42.
	Ἆρσιν. *Ἄλλος*, προσφύγιον.	
43.	43. Καὶ οὐκ ἐλογίσθη ὁ λόγος μου πρῶτός μοι τοῦ Ἰούδα, ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα ἐμοί. *Ἄλλος*, καὶ οὐκ ἐγένετο ῥῆμά μου πρότερον τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα μου.	43.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
24.	24. Et Memphibosthe. *Alius*, Memphibaal.	24.
Et non totonderat.	Et non fecerat.	
26.	26 Decepit me. *Alius*, projecit me.	26.
27.	27. Et fallaciter egit in servo tuo. *Alius*, et accusaverunt servum tuum.	27.
28.	28. Et quæ est mihi ultra justificatio, et ut ego vociferer ultra ad regem? *Alius*, de manu cujusnam est mihi ultra justitia? et clamavit ultra ad regem.	28.
32.	32. Cum ille habitaret in Manaim. *Alius*, cum ille sederet in castris.	32.
36.	36. Perparum. *Alius*, quia modicum.	36.
37.	37. Sedeat, quæso. *Alius*, redeat.	37.
	Bonum. *Alius*, placitum.	
38.	38. Omnia quæcumque elegerit super me. *Alius*, et quodcumque præceperis mihi.	38.
42.	42. Quoniam appropinquat ad me rex. *Alius*, quia appropinquat nobis rex.	42.
	Tributum. *Alius*, refugium.	
43.	43. Et non est reputatum verbum meum primum mihi a Juda, ad reducendum regem meum. *Al.*, et non factum est verbum meum primum ad reducendum regem meum.	43.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX lib. II Regum.

V. 3. Ἄλλος, καὶ διεστέλλετο. Reg.
Ibid. Ἄλλος, καθὼς ὑποστέλλεται etc. Reg.
V. 6. Ἄλλος, οἶδας εἰ Ἀβεσσαλὼμ etc. Reg.
V. 7. Ἄλλος, ὅτι εἰ μὴ σὺ ἐξελεύσῃ etc. Reg.
V. 9. Διακρινόμενος. Ed. Rom., κρινόμενος.
Ibid. Ἄλλος, γογγύζων. Reg.
V. 10. Ἄλλος, ἐφ' ἑαυτοὺς εἰς βασιλέα. Reg.
Ibid. Ἄλλος, σιωπᾶτε. Reg.
V. 13. Ἄλλος, εἰ μὴ ἀρχιστρατηγὸς ἔσῃ μοι. Re
V. 14. Ἄλλος, καὶ πάντες οἱ παῖδές σου. Reg.
V. 17. Ἄλλος, καὶ ἀποστέλλουσιν ἐπὶ τὸν Ἰο
δάνην etc. Reg.
V. 22. Ἄλλος, εἰς σατάν. Reg. Videtur es
Aquilæ.
V. 24. Ἄλλος, Μεμφιβαάλ. Coislin. 2.)

CAPUT XX LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ושם נקרא איש בליעל	1.	1.
2 ואיש יהודה דבקו במלכם	2.	2.
4 פה	4.	4.
5 וייחר מן־המועד אשר יעדו	5.	5.
6 והציל עינגו	6.	6.
8 בגבעון	8.	8.
ועמשא בא לפניהם		
מצמדות		
11 ואיש עמד עליו	11.	11.
15 ויבאו ויצרו עליו באבלה בית המעכה וישפכו סללה אל־העיר	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et illic advenit vir absque jugo.	1. Accidit quoque ut ibi esset vir Belial.	1.
2. Et vir Juda adhæserunt in rege suo.	2. Viri autem Juda adhæserunt regi suo.	2.
4. Hic.	4. Adesto.	4.
5. Et moratus est a tempore statuto, quod constituerat ei.	5. Et moratus est extra placitum quod ei constituerat rex.	5.
6. Et se liberet oculis nostris.	6. Et effugiat nos.	6.
8. In Gabaon.	8. In Gabaon.	8.
Et Amessa venit ad facies eorum.	Amasa veniens occurrit eis.	
Conjuncti.	Dependente.	
11. Et vir stetit super eum.	11. Interea quidam viri, cum stetissent juxta cadaver Amasæ.	11.
15. Et venerunt, et angustiaverunt super eum in Abela Beth-Maacha, et effuderunt aggerem ad civitatem.	15. Venerunt itaque et oppugnabant eum in Abela, et in Bethmaacha, et circumdederunt munitionibus civitatem.	15.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX lib. II Regum.

Ibid. Σ., καὶ οὐκ ἐκείρατο. Reg. et Coislin. 2.
V. 26. Ἄλλος, ἀπέῤῥιψέ με. Reg.
V. 27. Ἄλλος, καὶ κατηγορήκασι τὸν δοῦλόν σου. Reg.
V. 28. Ἄλλος, ἐκ χειρὸς τίνος ἔστι μοι etc. Reg.
V. 32. Ἄλλος, ἐν τῷ καθῆσθαι ἐν παρεμβολαῖς. Hæc versio videtur esse Theodotionis, qui vocem מחנה vertere solet παρεμβολάς.
V. 36. Ἄλλος, ὅτι ὀλίγον. Reg.
V. 37. Ἄλλος, ἀποστρεψάτω. Reg.
Ibid. Ἄλλος, ἀρεστόν. Reg.
V. 38. Ἄλλος, καὶ ὃ ἂν ἐπιτάξῃς μοι. Reg.
V. 42. Ἄλλος, ὅτι ἐγγίζει ἡμῖν ὁ βασιλεύς. Reg.
Ibid. Ἄλλος, προσφύγιον. Reg.
V. 43. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἐγένετο ῥῆμά μου etc. Reg

CAPUT XX LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ ἐκεῖ ἐπικαλούμενος υἱὸς παράνομος. Ἄλλος, καὶ ἐκεῖ ἀπήντα ἀνὴρ υἱὸς λοιμός.	1.
2.	2. Καὶ ἀνὴρ Ἰούδα ἐκολλήθη τῷ βασιλεῖ αὐτῶν. Ἄλλος, οἱ δὲ ἄνδρες Ἰούδα προσεχώρησαν περὶ τὸν βασιλέα αὐτῶν.	2.
4.	4. Αὐτοῦ. Ἄλλος, ἐνταῦθα.	4.
5.	5. Καὶ ἐχρόνισεν ἀπὸ τοῦ καιροῦ, οὗ ἐτάξατο αὐτῷ Δαυίδ. Ἄλλος, καὶ ὑστέρησε τῆς διατάξεως, ἧς διετάξατο αὐτῷ Δαυίδ.	5.
6.	6. Καὶ σκιάσει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν. Ἄλλος, καὶ σκεπασθῇ ἀφ' ἡμῶν.	6
8.	8. Ἐν Γαβαών. Ἄλλος, ἐπὶ τοῦ βουνοῦ.	8.
	Καὶ Ἀμεσσαΐ εἰσῆλθεν ἔμπροσθεν αὐτῶν. Ἄλλος, καὶ Ἀμεσσαΐ παρεγένετο κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.	
	Ἐζευγμένην. Ἄλλος, ἀμφιμήκη.	
11.	11. Καὶ ἀνὴρ ἔστη ἐπ' αὐτόν. Ἄλλος, καὶ ἀνὴρ ἐπέστη αὐτῷ τῷ Ἀμεσσαΐ.	11.
15.	15. Καὶ παρεγενήθησαν καὶ ἐπολιόρκουν ἐπ' αὐτὸν ἐν Ἀβὲλ καὶ Φερμαχὰ, καὶ ἐξέχεαν πρόσχωμα πρὸς τὴν πόλιν. Ἄλλος, καὶ παρ-	15

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et ibi advocatus filius iniquus. *Alius*, et illic occurrebat vir filius pestilens.	1.
2.	2. Et vir Juda adhæsit regi suo. *Alius*, viri autem Juda accesserunt circa regem suum.	2.
4.	4. Hic. *Alius*, *idem*.	4.
5	5. Et tardavit a tempore, quo constituerat ei David. *Alius*, et procrastinavit a præcepto, quod præceperat ei David.	5.
6.	6. Et teget oculos nostros. *Alius*, et se obtegat a nobis.	6.
8.	8. In Gabaon. *Alius*, super collem.	8.
	Et Amessai intravit ante eos. *Alius*, et Amessai advenit ante faciem eorum.	
	Conjuncto. *Alius*, oblongo.	
11.	11. Et vir stetit super eum. *Alius*, et vir institit ipsi Amessai.	11.
15.	15. Et advenerunt, et obsederunt super eum in Abel et Phermacha : et effuderunt aggerem ad civitatem. *Al*[illegible] et circumseder[illegible]	15.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ἈΚΥΛΑΣ.
21 מעל העיר	21.	21.
23, 24 ויואב אל כל־הצבא ישראל ובניה בן־יהוידע על־הכרי ועל־הפלתי ואדרם על־המס	23, 24.	23, 24. Ἐπὶ τοῦ Χερηθὶ, καὶ ἐπὶ τοῦ Φεληθί.
26 וגם עירא היארי היה כהן לדוד	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Desuper civitate.	21. A civitate.	21.
23, 24. Et Joab ad omnem exercitum Israel, et Banaia filius Joiada super Cherethi, et super Phelethi, et Adoram super tributum.	23, 24. Fuit ergo Joab super omnem exercitum Israel : Banaias autem filius Joiadæ super Cerethæos, et Phelethæos. Aduram vero super tributa.	23, 24. Super Cherethi et Phelethi.
26. Et etiam Ira Iarites erat sacerdos Davidi.	26. Ira autem Iarites erat sacerdos David.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX lib. II Regum.

V. 1. Ἄλλος, καὶ ἐκεῖ ἀπήντα ἀνὴρ υἱὸς λοιμός. Reg.
V. 2. Ἄλλος, οἱ δὲ ἄνδρες Ἰούδα etc. Reg.
V. 4. Ἄλλος, ἐνταῦθα. Reg.
V. 5. Ἄλλος, καὶ ὑστέρησε τῆς διατάξεως etc. Reg.
V. 6. Ἄλλος, καὶ σκεπασθῇ ἀφ' ἡμῶν. Reg.
V. 8. Ἄλλος, ἐπὶ τοῦ βουνοῦ. Reg.
Ibid. Ἄλλος, καὶ Ἀμεσσαΐ παρεγένετο etc. Reg.
V. 11. Ἄλλος, καὶ ἀνὴρ ἐπέστη etc. Reg.

CAPUT XXI LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ἈΚΥΛΑΣ.
2 מיתר	2.	2.
ובני ישראל נשבעו להם ויבקש שאול להכתם בקנאתו לבני־ישראל ויהודה		Καὶ ἐζήτησε Σαοὺλ τοῦ πλῆξαι αὐτοὺς, ἐν τῷ ζηλῶσαι αὐτὸν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα.
4 אמרים	4.	4.
5 מהתיצב	5.	5.
6 והוקענום ליהוה	6.	6. Καὶ ἀναπήξωμεν αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. De residuo.	2. Reliquiæ.	2.
Et filii Israel juraverunt eis, et quæsivit Saul percutere eos, in zelando ipsum filiis Israel et Juda.	Filii quippe Israel juraverant eis, et voluit Saul percutere eos zelo, quasi pro filiis Israel et Juda.	Et quæsivit Saul percutere eos, in zelando ipsum filiis Israel et Juda.
4. Dicentes.	4. Vultis.	4.
5. A stando.	5. Ut ne unus quidem residuus sit.	5.
6. Et strangulabimus eos Domino.	6. Crucifigamus eos Domino.	6. Et suffigamus eos D[omino].

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	εγένοντο καὶ περιεκάθισαν αὐτὸν ἐν τῇ Ἐβὲλ καὶ Βαιμαχὰ, καὶ ἔβαλον χάρακα ἐπὶ τὴν πόλιν.	
1.	21. Ἀπάνωθεν τῆς πόλεως. Ἄλλος, ἀπὸ τῆς πόλεως.	21.
3, 24. Ἐπὶ τῶν Χερηθαίων, ἐπὶ τῶν Φεληθαίων.	23, 24 Καὶ Ἰωὰβ πρὸς πάσῃ τῇ δυνάμει Ἰσραὴλ, καὶ Βαναίας υἱὸς Ἰωδαὲ ἐπὶ τοῦ Χερηθὶ, καὶ ἐπὶ τοῦ Φελεθὶ, καὶ Ἀδωνιρὰμ ἐπὶ τοῦ φόρου. Ἄλλος, καὶ Ἰωὰβ ἦν ἐπὶ πᾶσαν τὴν στρατηγίαν Ἰσραὴλ, καὶ Βαναίας υἱὸς Ἰωδαὲ ἐπὶ τοῦ πλινθίου, καὶ ἐπὶ τοὺς δυνάστας, καὶ Ἀδωρὰμ ἐπὶ τοῦ φόρου.	23, 24. Ἐπὶ τοῦ πλινθίου καὶ ἐπὶ τοὺς δυνατούς.
Εἴρας δὲ ὁ Ειαρίτης ἦν ἱερεὺς Δαυίδ.	26. Καίγε Ἰρὰς ὁ Ἰαρὶν, ἦν ἱερεὺς τῷ Δαυίδ. Ἄλλος, καὶ Ἰωδαὲ ὁ Ἰέθερ ἦν ἱερεὺς τῷ Δαυίδ.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Bæmacha, et fecerunt vallum super civitatem.	
.	21. Desuper civitate. *Alius*, a civitate.	21.
, 24. Super Cherethæos et ...thæos.	23, 24. Et Joab ad omnem virtutem Israel, et Banæas filius Jodae super Cherethi, et super Phelethi, et Adoniram super tributum. *Alius*, et Joab erat super omnem exercitum Israel, et Banæas filius Jodae, super lateritium, et super dynastas, et Adoram super tributum.	23, 24. Super lateritium et super potentes.
. Iras autem Iarites erat sa... Davidi.	26. Et etiam Iras, qui Jarin, erat sacerdos Davidi. *Alius*, et Jodae, qui Iether, erat sacerdos Davidi.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX lib. II Regum.

15. Ἄλλος, καὶ παρεγένοντο, καὶ περιεκά... etc. Reg.
21. Ἄλλος, ἀπὸ τῆς πόλεως. Reg.
23, 24. Ἀ., ἐπὶ τοῦ Χερηθὶ etc. Hasce trium ...es exhibet Coislin. 2.

Ibid. Ἄλλος, καὶ Ἰωὰβ ἦν ἐπὶ πᾶσαν τὴν στρατηγίαν etc. Reg. De Cerethi et Phelethi vide supra, cap. VIII, 19. Coislin. 1 habet, Θ., ἐπὶ τῶν δυνατῶν.
V. 26. Σ., Εἴρας δὲ etc. Coislin. 2.

CAPUT XXI LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	2. Ἐκ τοῦ ἐλλείμματος. Ἄλλος, ἐκ τοῦ αἵματος. Ἄλλος, ἐκ τῶν καταλοίπων.	2.
... δὲ υἱῶν Ἰσραὴλ ὀμωσάντων ..., ἐπεχείρησε Σαοὺλ πατάξαι ..., ζηλώσας ὑπὲρ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα.	Καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὤμοσαν αὐτοῖς, καὶ ἐζήτησε Σαοὺλ πατάξαι αὐτοὺς ἐν τῷ ζηλῶσαι αὐτὸν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα.	Καὶ ἔστησε Σαοὺλ συντελέσαι αὐτοὺς ἐν τῷ ζηλῶσαι υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα.
	4. Λέγετε. Ἄλλος, θέλετε.	4.
	5. Τοῦ μὴ ἑστάναι. Ἄλλος, τοῦ μὴ ἀντικαθίστασθαι.	5.
Ἵνα κρεμάσωμεν αὐτοὺς ἐπὶ Κυρίου.	6. Καὶ ἐξηλιάσωμεν αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ.	6. Καὶ ἐξηλιάσωμεν αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	2. Ex reliquiis. *Alius*, de sanguine. *Alius*, de reliquiis.	2.
...m autem filii Israel jurassent ... tentavit Saul percutere eos, ... super filios Israel et Juda.	Et filii Israel juraverant eis: et quæsivit Saul percutere eos, cum ipse zelaret filios Israel et Juda.	Et statuit Saul conficere eos, cum ipse zelaret filios Israel et Juda.
	4. Dicitis. *Alius*, vultis.	4.
	5. Ut non stet. *Alius*, ut non obsistat.	5.
Ut suspendamus eos in Do...	6. Et exponamus ad solem eos Domino.	6. Exponamus ad solem eos Domino.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ἈΚΥΛΑΣ.
בגבעת שאול		Ἐν Γαβαὼν Σαούλ.
7 ויחמל המלך על־מפיבשת	7.	7.
9 ויקיעם	9.	9. Καὶ ἀνέπηξαν αὐτούς.
10 לא־נתנה עוף השמים לנוח	10.	10.
15 ויעף	15.	15.
16 משקל	16.	16.
חדשה		Καινήν.
17 ולא תכבה את־נר ישראל	17.	17.
20 איש מדין	20.	20. Ἀνὴρ ἀντίδικος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In Gabaa Saul.	In Gabaa Saul.	In Gabaon Saul.
7. Et pepercit rex super Miphiboseth.	7. Pepercitque rex Miphiboseth.	7.
9. Et strangulaverunt eos.	9. Qui crucifixerunt eos.	9. Et suffixerunt eos.
10. Non dedit volucrem cœlorum requiescere.	10. Non dimisit aves lacerare.	10.
15. Et deficiebat.	15. Deficiente autem David.	15.
16. Ponderis.	16. Uncias.	16.
Novo.	Ense novo.	Novo.
17. Nec extinguas lucernam Israel.	17. Ne extinguas lucernam Israel.	17.
20. Vir mensuræ.	20. Vir excelsus.	20. Vir adversarius.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI lib. II Regum.

V. 2. Ἄλλος, ἐκ τοῦ αἵματος. Ἄλλος, ἐκ τῶν καταλοίπων. Hanc postremam lectionem sequuntur quædam τῶν Ο' editiones.
Ibid. Ἀ., καὶ ἐζήτησε etc. Hasce trium lectiones exhibet Coislin. 2.
V. 4. Ἄλλος, θέλετε. Reg.
V. 5. Ἄλλος, τοῦ μὴ ἀντικαθίστασθαι. Coisl. 2.
V. 6. Ἀ., καὶ ἀναπήξωμεν etc. Reg. et Coi Σ., ἵνα κρεμάσωμεν etc. Θ., καὶ ἐξηλιάσωμεν Coislin. 2.
Ibid. Ἀ., Σ., Ο', ἐν Γαβαὼν Σαοὺλ etc. Coi Edit. Rom., ἐν τῷ Γαβ.
V. 7. Ἄλλος, καὶ περιεποιήσατο etc. Reg.
V. 9. Ἀ., καὶ ἀνέπηξαν αὐτούς. Sic Reg. et Dru

CAPUT XXII LIB. II REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 חבלי שאול סבני קדמני מקשי מות	6.	6.
16 ויראו אפיקי ים	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Funes inferi circumdederunt me : prævenerunt me laquei mortis.	6. Funes inferni circumdederunt me : prævenerunt me laquei mortis.	6.
16. Et apparuerunt alvei maris.	16. Et apparuerunt effusiones maris.	16.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἐν Γαβαὼν Σαούλ.	Ἐν Γαβαὼν Σαούλ.	Ἐν τῷ βουνῷ Σαούλ.
7.	7. Καὶ ἐφείσατο ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Μεμφιβοσθέ. Ἄλλος, καὶ περιεποιήσατο ὁ βασιλεὺς τὸν Μεμφιβοσθέ.	7.
9.	9. Καὶ ἐξηλίασαν αὐτούς.	9.
10.	10. Οὐκ ἔδωκε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καταπαῦσαι. Ἄλλος, οὐκ ἀφῆκε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καθίσαι.	10.
15. Πρεσβύτης γὰρ ἦν.	15. Ἐπορεύθη. Ἄλλ., ἐξελύθη.	15.
16.	16. Σίκλων. Ἄλλος, σταθμῶν.	16.
Μάχαιραν.	Κορύνην.	Παραζώνην.
17.	17. Καὶ οὐ μὴ σβέσῃς τὸν λύχνον Ἰσραήλ. Ἄλλος, καὶ οὐ μὴ σκεδάσῃς τὴν λυχνίαν Ἰσραήλ.	17.
20. Ἀνὴρ πρόμετρος.	20. Ἀνὴρ Μαδών. Ἄλλος, ἀνὴρ ἐκ Μαδών.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES	THEODOTIO.
In Gabaon Saul.	In Gabaon Saul.	In colle Saul.
7.	7. Et pepercit rex super Memphibosthe. *Alius*, et conservavit rex Memphibosthe.	7.
9.	9. Et ad solem exposuerunt eos.	9.
10.	10. Non dedit volucres cœli requiescere. *Alius*, non permisit volucres cœli sedere.	10.
15. Senex enim erat.	15. Iverat. *Alius*, resolutus erat.	15.
16.	16. Siclorum. *Alius*, ponderum.	16.
Gladium.	Clava.	Parazona.
17.	17. Et non extingues lucernam Israel. *Alius*, et ne dissipes lucernam Israel.	17.
20. Vir procerus.	20. Vir Madon. *Alius*, vir ex Madon.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI lib. II Regum.

V. 10. Ἄλλος, οὐκ ἀφῆκε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καθίσαι. Reg.

V. 15. Σ., πρεσβ. etc. Coislin. 2.

Ibid. Ἄλλος, ἐξελύθη. Coislin. in textu.

V. 16. Ἄλλος, σταθμῶν. Idem.

Ibid. Α., [illegible] etc. Coislin. 2, qui habet ad Aquilam [illegible], mendose.

V. 17. Ἄλλος, καὶ οὐ μὴ σκεδάσῃς etc. Reg.

V. 20. Hæ lectiones prodeunt ex codice Reg. Postrema, quæ Theodotionis esse videtur, sic fortasse primitus habuerit, ἀνὴρ ἐκ Μδών. Postea vero Μδών in Μαδών ex LXX mutatum fuerit. Frequens est commutatio τοῦ ד in ר, ut ignorat nemo.

CAPUT XXII LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Ὠδῖνες θανάτου ἐκύκλωσάν με, προέφθασάν με σκληρότητες θανάτου. Ἄλλος, σχοινία ᾅδου ἐκύκλωσάν με, καὶ προέφθασάν με παγίδες θανάτου.	6.
16.	16. Καὶ ὤφθησαν ἀφέσεις θαλάσσης. Ἄλλος, καὶ ὤφθησαν αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Dolores mortis circumdederunt me: prævenerunt me asperitates mortis. *Alius*, funes inferi circumdederunt me, et prævenerunt me compedes mortis.	6.
16.	16. Et apparuerunt emissiones maris. *Alius*, et apparuerunt fontes aquarum.	16.

Digitized by Google

TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
26 עם־גבור תמים תתמם	26.	26.
28 על־רמים	28.	28.
29 ויהוה יגיה חשכי	29.	29.
44 מריבי עמי	44.	44.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
26. Cum forti perfecto perfectus eris.	26. Et cum robusto perfectus.	26.
28. Super excelsos.	28. Excelsos.	28.
29. Et Dominus illustrabit obscuritatem meam.	29. Et tu, Domine, illuminabis tenebras meas.	29.
44. A contentionibus populi mei.	44. A contradictionibus populi mei.	44.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII lib. II Regum.

V. 6. Ἀλλ., σχοινία etc. Sic quidam mss. et Complut.

V. 16. Ἀλλ., καὶ ὤφθησαν αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων. Reg.

V. 26. Ἀλλ., μετὰ ἀνδρὸς ἀθώου ἀθῶος ἔσῃ. Psalm. XVII, v. 26.

CAPUT XXIII LIB. II REGUM.

TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ונעים זמרות	1.	1.
4 לא עבות מנגה	4.	4.
8 ראש השלשי הוא	8.	8.
10 ישבו	10.	10.
לפשט		
13 רפאים	13.	13.
14 ומצב	14.	14.
18, 19 ולו־שם בשלשה מן־	18, 19.	18, 19. Καὶ αὐτῷ ὄνομα ἐν τρισὶ παρὰ τοὺς τρεῖς, ὅτι ἔνδ

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et jucundus psalmis.	1. Egregius psaltes.	1.
4. Non densitates a splendore.	4. Absque nubibus rutilat.	4.
8. Caput trium hic.	8. Princeps inter tres.	8.
10. Revertebantur.	10. Reversus est.	10.
Ad spoliandum.	Ad cæsorum spolia detrahenda.	
13. Raphaim.	13. Gigantum.	13.
14. Et statio.	14. Et statio.	14.
18,19. Et illi nomen inter tres. Præ tribus nonne gloriosus? et	18,19. Nominatus in tribus: et inter tres nobilior, eratque eorum	18,19. Et ipsi nomen in tribus tribus, quia gloriosus, et fuit

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
26.	26. Καὶ μετὰ ἀνδρὸς τελείου τελειωθήσῃ. *Ἄλλος*, μετὰ ἀνδρὸς ἀθώου ἀθῶος ἔσῃ.	26.
28.	28. Ἐπὶ μετεώρων. *Ἄλλος*, ἐπὶ ὑπερηφάνων.	28.
29.	29. Καὶ Κύριος ἐκλάμψει μοι τὸ σκότος μου. *Ἄλλος*, καὶ ὁ Κύριός μου ἀναλάμψει μοι ἐν σκότει μου.	29.
44.	44. Ἐκ μάχης λαῶν. *Ἄλλος*, ἐξ ἀντιλογιῶν λαοῦ μου. *Ἄλλος*, ἐξ ἀντιλογίας.	44.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
26.	26. Et cum viro perfecto perfectus eris. *Alius*, cum viro innocente innocens eris.	26.
28.	28. Super sublimes. *Alius*, in superbos.	28.
29.	29. Et Dominus illuminabit mihi tenebras meas. *Alius*, et Dominus meus illucebit mihi in tenebris meis.	29.
44.	44. De pugna populorum. *Alius*, a contradictionibus populi mei. *Alius*, a contradictione.	44.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII lib. II Regum.

V. 28. *Ἄλλ.*, ἐπὶ ὑπερηφάνων. Reg.
V. 29. *Ἄλλ.*, καὶ ὁ Κύριός μου ἀναλάμψει μοι ἐν σκότει μου. Reg.
V. 44. *Ἄλλ.*, ἐξ ἀντιλογιῶν λαοῦ μου. *Ἄλλ.*, ἐξ ἀντιλογίας. Reg.

CAPUT XXIII LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ εὐπρεπεῖς ψαλμοί. *Ἄλλος*, ὡραῖοι οἱ ψαλμοί.	1.
4.	4. Οὐ παρῆλθεν ἐκ φέγγους. *Ἄλλος*, οὐκ ἐσκότασεν ἐκ φέγγους. *Ἄλλ.*, οὐ σκοτάσει.	4.
8.	8. Ἄρχων τοῦ τρίτου ἐστίν.	8. Πρῶτος τῶν Γ' οὗτος.
10.	10. Ἐκάθησεν. *Ἄλλος*, ἐπέστρεψεν. Ἐκδιδύσκειν. *Ἄλλος*, σκυλεύειν.	10.
13.	13. Ῥαφαῒν. *Ἄλλος*, τῶν Τιτάνων.	13.
14.	14. Καὶ τὸ ὑπόστεμα. *Ἄλλος*, καὶ τὸ σύστεμα.	14.
18, 19. Ἦν δὲ αὐτῷ ὄνομα ἐν τοῖς τρισὶ, τῶν τριῶν ὄντος ἐνδοξο-	18, 19. Καὶ αὐτῷ ὄνομα ἐν τοῖς τρισὶν, ἐκ τῶν τριῶν ἐκείνων ἔνδο-	18, 19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et decori psalmi. *Alius*, speciosi psalmi.	1.
4.	4. Non transivit a splendore. *Alius*, non obtenebratus est a splendore. *Alius*, non obtenebrabitur.	4.
8.	8. Princeps tertii est.	8. Primus trium hic.
10.	10. Sedebat. *Alius*, reversus est. Ad spoliandum. *Alius*, *idem*.	10.
13.	13. Raphain. *Alius*, Titanum.	13.
14.	14. Et statio. *Alius*, *id*.	14.
18, 19. Erat autem ei nomen in tribus, quod esset trium gloriosis-	18, 19. Et ipsi nomen in tribus, ex tribus illis gloriosus, et fuit illis	18, 19.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
השלשה הכי נכבד ויהי להם לשר ועד-השלשה לא-בא		καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ἄρχον καὶ ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἦλθεν.
20 אריאל	20.	20. Λέοντα Θεοῦ.
23 אל-משמעתו	23.	23. Ἐπὶ ὑπακοὴν αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
erat eis in principem : et usque ad tres non pervenit.	princeps, sed usque ad tres primos non pervenerat.	in principem, et usque ad tres non venit.
20. Ariel.	20. Duos leones.	20. Leonem Dei.
23. Ad auditum suum.	23. Auricularium, a secreto.	23. Ad obsequentiam ipsius.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII lib. I Regum.

V. 1. Ἄλλος, ὡραῖοι etc. Complut.
V. 4. Ἄλλος, οὐκ ἐσκότασεν ἐκ φέγγους. Ἄλλ., οὐ σκοτάσει. Reg. Edit. vero Rom., Ο', οὐ Κύριος παρῆλθεν ἐκ φέγγους.

V. 8. Θ., πρῶτος etc. Coislin.
V. 10. Ἄλλος, ἐπέστρεψεν. Reg.
Ibid. Ἄλλος, σκυλεύειν. Reg.

CAPUT XXIV LIB. II REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ויסף אף-יהוה לחרות בישראל	1.	1.
לך		
6 ואל-ארץ תחתים חדשי	6.	6.
7 מבצר-צר	7.	7. Εἰς φράγμα Τύρου.
9 שמנה מאות	9.	9.
חמש-מאות		
10 חטאתי מאד אשר עשיתי ועתה יהוה העבר-נא את-עון עבדך כי נסכלתי מאד	10.	10.
16 וינחם	16.	16. Παρεκλήθη.
רב עתה		
22 וכלי הבקר	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et addidit ira Domini ardere in Israel.	1. Et addidit furor Domini irasci contra Israel.	1.
Vade.	Vade.	
6. Et in terram Thahathim Hadsi.	6. In terram inferiorem Hodsi.	6.
7. Munitionem Tyri.	7. Prope mœnia Tyri.	7. In munitionem Tyri.
9. Octingenta.	9. Octingenta.	9.
Quingenta.	Quingenta.	
10. Peccavi valde quod feci : et nunc Domine, transire fac, quæso, iniquitatem servi tui : quia stulte egi valde.	10. Peccavi valde in hoc facto : sed precor, Domine, ut transferas iniquitatem servi tui, quia stulte egi nimis.	10.
16. Et pœnituit.	16. Misertus est Dominus super afflictione.	16. Revocavit se.
Multum nunc.	Sufficit.	
22. Et vasa bovis.	22. Juga boum.	22.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
τάτου, καὶ ἦν αὐτῶν ἄρχων, ἀλλ ἕως τῶν τριῶν οὐχ ἦλθεν.	ξος, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ἄρχοντα, καὶ ἕως τῶν τριῶν οὐχ ἦλθε. *Ἄλλος*, καὶ οὗτος ἦν ὀνομαστὸς ἐν τοῖς τρισὶν, ὑπὲρ τοὺς δύο ἔνδοξος.	
20. Λέοντα Θεοῦ.	20. Ἀριήλ.	20.
23. Ἐπὶ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ.	23. Πρὸς τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
simus : et erat eorum princeps : sed usque ad tres non venit.	in principem, et usque ad tres non venit. *Alius*, et hic erat nominatus in tribus, super duos gloriosus.	
20. Leonem Dei.	20. Ariel.	20.
23. Super subditos suos, *vel*, obsequentes suos.	23. Ad auditiones suas.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII lib. II Regum.

V. 13. *Ἄλλος*, τῶν τιτάνων. Complut.
V. 14. *Ἄλλος*, καὶ τὸ σύστεμα. Reg. (*).
V. 18, 19. Lectio Ἀ., Σ. ex Coislin. 2.
Ibid. *Ἄλλος*, καὶ οὗτος ἦν ὀνομαστὸς etc. Reg.
V. 20. Ἀ., Σ., λέοντα Θεοῦ. Drusius, *leonem Dei*.
V. 23. Lectio Ἀ., Σ. ex Coislin. 2.

(*) In cod. Vatic. et apud incertum legitur hoc loco, ὑπόστεμα et σύστεμα, scil. ε pro η, ex dialecto Ægyptia, ut ἀνάστεμα, σύστεμα aliaque similia. Sic 1 Paral. XI, 16 mss. A ex. et Cantabrig. habent ὑπόστεμα, cod. vero Vatic., σύστεμα. Videsis Sturzium *de dial. Maced. et Alex.* p. 119. Drach.

CAPUT XXIV LIB. II REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ προσέθετο ὀργὴν Κύριος ἐκκαῆσαι ἐν Ἰσραήλ.	1. Καὶ προσέθετο ὀργὴ Θεοῦ τοῦ θυμωθῆναι ἐν Ἰσραήλ.
	Βάδιζε. *Ἄλλος*, πορεύθητι.	
6. Καὶ εἰς τὴν κατωτέραν ὁδόν.	6. Καὶ εἰς γῆν Ἐθαών. *Ἄλλως*, εἰς γῆν Θαβασών, ἥ ἐστιν Ἀδασαΐ.	6.
7. Εἰς φράγμα Τύρου.	7. Μάψαρ Τύρου.	7.
9.	9. Ὀκτακόσιαι.	9.
	Πεντακόσιαι.	
10.	10. Ἥμαρτον σφόδρα ὃ ἐποίησα νῦν, Κύριε· παραδίβασον δὴ τὴν ἀνομίαν τοῦ δούλου σου, ὅτι ἐμωράνθην σφόδρα. *Ἄλλος*, ἡμάρτηκα σφόδρα ποιήσας τὸ ῥῆμα τοῦτο. Καὶ νῦν, Κύριε, περίελε τὴν κακίαν τοῦ δούλου σου, ὅτι ἐματαιώθην σφόδρα.	10.
16. Παρεκλήθη.	16. Παρεκλήθη.	16. Μετεμελήθη Κύριος ἐπὶ τῇ κακίᾳ.
	Πολὺ νῦν. *Ἄλλος*, ἱκανόν.	
22.	22. Καὶ σκεύη τῶν βοῶν. *Ἄλλος*, καὶ τὰ ἄροτρα.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et addidit iram Dominus accendere in Israel.	1. Et adjecit ira Domini furere in Israel.
	Vade. *Alius*, ito.	
6. Et in inferiorem viam...	6. Et in terram Ethaon. *Aliter*, in terram Thabason, quæ est Adasai.	6.
7. In munitionem Tyri.	7. Mapsar Tyri.	7.
9.	9. Octingenta.	9.
	Quingenta.	
10.	10. Peccavi valde, quod feci nunc, Domine : transfer nunc iniquitatem servi tui : quoniam desipui valde. *Alius*, peccavi valde faciens verbum hoc. Et nunc, Domine, aufer malitiam servi tui, quia desipui valde.	10.
16. Revocavit se.	16. Revocavit se.	16. Pœnituit Dominus super malitia.
	Multum nunc. *Alius*, sufficit.	
22.	22. Et vasa boum. *Alius*, et aratra.	22.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV lib. II Regum.

V. 1. Θ., καὶ προσέθετο etc. Coislin. 2.

Ibid. Ἄλλος, πορεύθητι. Coislin. 2.

V. 6. Σ., καὶ εἰς τὴν κατωτέραν ὁδόν. Ο', καὶ εἰς γῆν Ἐθαών. Sic legit Eusebius *De locis Hebraicis*, Ἀμειθθά, ἡ Ἀδασαΐ, σημαίνῃ τὴν κατωτέραν ὁδόν. Ubi vox Ἀμειθθά corrupta haud dubie est, nec cum versione Hieronymi consonat. Σημαίνῃ vero positum est pro Σύμμαχος, ut annotavit Martianæus: et liquet ex versione Hieronymi : *Æthon Adasai : pro quo Symmachus posuit, inferiorem viam*. Editio Romana habet : εἰς γῆν Θαβασών· ἡ ἐστιν Ἀδασαΐ.

Ibid. Ἀ., Σ., εἰς φράγμα Τύρου. Reg. Euseb. vero *De locis Hebraicis* sic habet : Μαψάρ Τύρου, Ἀ., ἄρμα Τύρου. Hic nomen Symmachi excidit, et ἄρμα pro φράγμα positum est, ut liquet ex versione Hieronymi, quæ sic habet : *Mabsar Tyri : pro quo Aquila et Symmachus interpretantur, munitam Tyrum*.

V. 9. Ὀκτακόσιαι. Coislin. 2 adnotat : ⋇ ὀκτακοσίας ἔχει ἐν τῷ ἑξαπλῷ, παρὰ δὲ Θ. ἐννακοσίας. I. e. « *Octingenta* habet in hexaplo, apud Theodotionem autem, *nongenta*. »

Ibid. Πεντακόσιαι. Cod. idem, πεντακόσιαι κεῖται ἐν τῷ ἑξαπλῷ, παρὰ μόνῳ δὲ Θ. τετρακόσιαι. I. e. « *Quingenta* jacet in hexaplo, sed apud solum Theodotionem, *quadringenta* (*). »

V. 10. Ἄλλος, ἡμάρτηκα σφόδρα etc. Reg. Pro τὴν κακίαν alii habent, τὴν ἀδικίαν.

V. 16. Ἀ., Σ., Ο', παρεκλήθη. Θ., μετεμελήθη. Coislin. 2.

Ibid. Ἄλλος, ἱκανόν. Coislin. 2.

V. 22. Ἄλλος, καὶ τὰ ἄροτρα. Idem

(*) Schleusnerus, in *opusculis criticis*, emendat Theodoretum pro Theodotionem; et recte quidem : Montfauconius enim compendium scripturæ Θ. male intellexit. DRACH.

LIBER TERTIUS REGUM.

CAPUT I LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 יפה עד־מאד	4.	4.
ותהי למלך סכנת		
5 ואדניה	5.	5.
6 עצבו	6.	6.
9 עם אבן הזחלת אשר־אצל עין רגל Ὁ Σύρος, πηγήν.	9.	9. Παρὰ τὸν λίθον τὸν Ζωελὲθ τὸν πλησίον τῆς πηγῆς Ῥογήλ.
35 ועליתם אחריו ובא	35.	35.
44 והכרתי והפלתי	44.	44.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Pulchra admodum.	4. Pulchra nimis.	4.
Et erat regi accubans.	Dormiebatque cum rege.	
5. Et Adonia.	5. Adonias.	5.
6. Dolore affecit eum.	6. Corripuit eum.	6.
9. Cum lapide Zoheleth, qui apud fontem Rogel. *Syrus*, fontem.	9. Juxta lapidem Zoeleth, qui erat vicinus fonti Rogel.	9. Apud lapidem Zoeleth, qui prope fontem Rogel.
35. Et ascendetis post eum, et veniet.	35. Et ascendetis post eum, et veniet.	35.
44. Et Cerethi, et Phelethi.	44. Et Cerethi, et Phelethi.	44.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I lib. III Regum.

V. 4. Ἄλλος, καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα. Reg.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἦν τῷ βασιλεῖ σύγκοιτος. Ita legit Procopius. Hanc item Drusius interpretationem affert.

V. 5. Ἄλλος, Ὀρνίας. Reg. Et sic legit Theodoretus. Procopius ait διώνυμον, *binominem*, fuisse; sed ex similitudine litterarum ד et ר factum, ut modo Adonias, modo Ornias dicatur, quod alibi sæpe observatur.

V. 6. Ἄλλος, ἐπετίμησεν. Sic quædam exemplaria, et Complut.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV lib. II Regum.

In fine libri II Regum, post hæc verba, καὶ ἐπήκουσε Κύριος τῇ γῇ, καὶ συνεσχέθη ἡ θραῦσις ἐπάνωθεν Ἰσραὴλ habetur in Regio codice nota quæ sequitur:

Ἐν τῷ ἑξαπλῷ καὶ τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν ἀντιγράφων ἕως ὧδε πληροῦται ἡ δευτέρα τῶν Βασιλειῶν. Διόδωρος δὲ συνάπτει ταύτῃ τὰ ἕως τῆς τοῦ Δαυὶδ τελευτῆς ὁμοίως Θεοδωρήτῳ. I. e. In hexaplo et in accuratioribus exemplaribus huc desinit liber secundus Regnorum. Diodorus autem huic conjungit ea quæ sequuntur usque ad mortem Davidis: similiterque Theodoretus.

Codex vero Coislinianus 2 notam Regii codicis fusius explicat his verbis: Ἐν τῷ ἑξαπλῷ καὶ τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν ἀντιγράφων, ἡ μὲν δευτέρα τῶν Βασιλειῶν πληροῦται ἐν τῇ κατὰ τὴν θραῦσιν τοῦ λαοῦ διηγήσει, καὶ τῇ τῆς ἅλω τοῦ Ὀρνᾶ διαπράσει. Ἡ δὲ τρίτη τῶν Βασιλειῶν ἄρχεται ἔκ τε τῆς κατὰ τὴν Ἀβισὰγ τὴν Σουναμῖτιν ἱστορίας, καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὸν Ἀδωνίαν, καὶ τὴν αὐτοῦ τυραννίδα. Διόδωρος δὲ τῇ δευτέρᾳ τῶν Βασιλειῶν συνάπτει καὶ ταῦτα ἕως τῆς τοῦ Δαυὶδ τελευτῆς ὁμοίως Θεοδωρήτῳ. I. e. In hexaplo et in accuratioribus exemplaribus, secundus Regnorum liber desinit in narrationem de plaga populi, et in emptionem areæ Ornæ. Tertius autem Regnorum liber init ab historia de Abisag Sunamitide, et de Adonia, ejusque tyrannide. Diodorus vero secundo Regnorum libro hæc etiam conjungit usque ad mortem Davidis, similiterque Theodoretus.

LIBER TERTIUS REGUM.

CAPUT I LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Καλὴ ἕως σφόδρα. Ἄλλος, καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα.	4.
	Καὶ ἦν θάλπουσα βασιλέα. Ἄλλος, καὶ ἦν τῷ βασιλεῖ σύγκοιτος.	
5.	5. Ἀδωνίας. Ἄλλος, Ὀρνίας.	5.
6.	6. Ἀπεκώλυσεν αὐτόν. Ἄλλος, ἐπετίμησεν.	6.
9. Παρὰ τὸν λίθον τὸν Ζωελὲθ τὸν πλησίον τῆς πηγῆς Ῥογήλ.	9. Μετὰ Αἰθῆ τοῦ Ζωελεθὶ, ὃς ἦν ἐχόμενα τῆς Ῥωγήλ. Ἄλλος, τὸν ἐχόμενον Ἀὶν Ῥωγήλ.	9. Παρὰ τὸν λίθον Ζωελὰθ τὸν ἐχόμενον Ἀὶν τοῦ Ῥογήλ.
35.	35. *Vacat.* Ἄλλος, καὶ ἀναβήσεσθε ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ εἰσελεύσεται.	35.
44.	44. Καὶ τὸν Χερεθὶ, καὶ τὸν Φελεθί.	44.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Pulchra usque valde. *Alius*, pulchra forma valde.	4.
	Et erat fovens regem. *Alius*, et erat regi lecti consors.	
5.	5. Adonias. *Alius*, Ornias.	5.
6.	6. Prohibuit eum. *Alius*, increpavit.	6.
9. Apud lapidem Zoeleth, qui prope fontem Rogel.	9. Cum Æthe Zoelethi qui erat juxta Rogel. *Alius*, juxta Ain Rogel.	9. Apud lapidem Zoelath, qui juxta Ain Rogel.
35.	35. *Vacat. Alius*, et ascendetis post eum, et ingredietur.	35.
44.	44. Et Cherethi, et Phelethi.	44.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I lib. II Regum.

V. 9. Trium interpretum lectiones exhibet Coislin. Symmachi alia lectio est: ἐχόμενον τῆς πηγῆς Ῥωγήλ. Sic Drusius, cod. Regius, et Theodoretus qui etiam ait Syrum posuisse Αἰνά.

Ibid. Ἄλλος, τὸν ἐχόμενον etc. Reg.

V. 35. Ἄλλος, καὶ ἀναβήσεσθε etc. Reg.

V. 44. Ο', καὶ τὸν Χερεθὶ, καὶ τὸν Φελεθί. Regius notat, τοὺς σφενδονήτας καὶ τοὺς τοξότας, *fundibularios et sagittarios*. Sic etiam supra, II Reg. VIII, 19.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV lib. II Regum.

V. 1. Θ., καὶ προσέθετο etc. Coislin. 2.
Ibid. Ἄλλος, πορεύθητι. Coislin. 2.
V. 6. Σ., καὶ εἰς τὴν κατωτέραν ὁδόν. Οʹ, καὶ εἰς γῆν Ἐθαών. Sic legit Eusebius *De locis Hebraicis*, Ἀμειθθὰ, ἢ Ἀδασαΐ, σημαίνῃ τὴν κατωτέραν ὁδόν. Ubi vox Ἀμειθθά corrupta haud dubie est, nec cum versione Hieronymi consonat. Σημαίνῃ vero positum est pro Σύμμαχος, ut annotavit Martianæus: et liquet ex versione Hieronymi : *Æthon Adasai : pro quo Symmachus posuit, inferiorem viam*. Editio Romana habet : εἰς γῆν Θαβασών· ἥ ἐστιν Ἀδασαΐ.
Ibid. Ἀ., Σ., εἰς φράγμα Τύρου. Reg. Euseb. vero *De locis Hebraicis* sic habet : Μαψὰρ Τύρου, Ἀ., ἅρμα Τύρου. Hic nomen Symmachi excidit, et ἅρμα pro φράγμα positum est, ut liquet ex versione Hieronymi, quæ sic habet : *Mabsar Tyri : pro quo Aquila et Symmachus interpretantur, munitam Tyrum.*
V. 9. Ὀκτακόσιαι. Coislin. 2 adnotat : ※ ὀκτακοσίας ἔχει ἐν τῷ ἑξαπλῷ, παρὰ δὲ Θ. ἐννακοσίας. I. e. « *Octingenta* habet in hexaplo, apud Theodotionem autem, *nongenta*. »
Ibid. Πεντακόσιαι. Cod. idem, πεντακόσιαι κεῖται ἐν τῷ ἑξαπλῷ, παρὰ μόνῳ δὲ Θ. τετρακόσιαι. I. e. « *Quingenta* jacet in hexaplo, sed apud solum Theodotionem, *quadringenta* (*). »
V. 10. Ἄλλος, ἡμάρτηκα σφόδρα etc. Reg. Pro τὴν κακίαν alii habent, τὴν ἀδικίαν.
V. 16. Ἀ., Σ., Οʹ, παρεκλήθη. Θ., μετεμελήθη. Coislin. 2.
Ibid. Ἄλλος, ἱκανόν. Coislin. 2.
V. 22. Ἄλλος, καὶ τὰ ἄροτρα. Idem

(*) Schleusnerus, in *opusculis criticis*, emendat Theodoretum pro Theodotionem; et recte quidem : Montfauconius enim compendium scripturæ Θ. male intellexit. Drach.

LIBER TERTIUS REGUM.

CAPUT I LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 יפה עד־מאד	4.	4.
ותהי למלך סכנת		
5 ואדניה	5.	5.
6 עצבו	6.	6.
9 עם אבן הזחלת אשר־אצל עין רגל Ὁ Σύρος, πηγήν.	9.	9. Παρὰ τὸν λίθον τὸν Ζωελὲθ τὸν πλησίον τῆς πηγῆς Ῥογήλ.
35 ועליתם אחריו ובא	35.	35.
44 והכרתי והפלתי	44.	44.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Pulchra admodum.	4. Pulchra nimis.	4.
Et erat regi accubans.	Dormiebatque cum rege.	
5. Et Adonia.	5. Adonias.	5.
6. Dolore affecit eum.	6. Corripuit eum.	6.
9. Cum lapide Zoheleth, qui apud fontem Rogel. *Syrus*, fontem.	9. Juxta lapidem Zoeleth, qui erat vicinus fonti Rogel.	9. Apud lapidem Zoeleth, qui prope fontem Rogel.
35. Et ascendetis post eum, et veniet.	35. Et ascendetis post eum, et veniet.	35.
44. Et Cerethi, et Phelethi.	44. Et Cerethi, et Phelethi.	44.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I lib. III Regum.

V. 4. Ἄλλος, καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα. Reg.
Ibid. Ἄλλος, καὶ ἦν τῷ βασιλεῖ σύγκοιτος. Ita legit Procopius. Hanc item Drusius interpretationem affert.
V. 5. Ἄλλος, Ὀρνίας. Reg. Et sic legit Theodoretus. Procopius ait διώνυμον, *binominem*, fuisse; sed ex similitudine litterarum ד et ר factum, ut modo Adonias, modo Ornias dicatur, quod alibi sæpe observatur.
V. 6. Ἄλλος, ἐπετίμησεν. Sic quædam exemplaria, et Complut.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV lib. II Regum.

In fine libri II Regum, post hæc verba, καὶ ἐπήκουσε Κύριος τῇ γῇ, καὶ συνεσχέθη ἡ θραῦσις ἐπάνωθεν Ἰσραὴλ habetur in Regio codice nota quæ sequitur :

Ἐν τῷ ἐξαπλῷ καὶ τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν ἀντιγράφων ἕως ὧδε πληροῦται ἡ δευτέρα τῶν Βασιλειῶν. Διόδωρος δὲ συνάπτει ταύτῃ τὰ ἕως τῆς τοῦ Δαυὶδ τελευτῆς ὁμοίως Θεοδωρήτῳ. I. e. In hexaplo et in accuratioribus exemplaribus huc desinit liber secundus Regnorum. Diodorus autem huic conjungit ea quæ sequuntur usque ad mortem Davidis : similiterque Theodoretus.

Codex vero Coislinianus 2 notam Regii codicis ipsius explicat his verbis : Ἐν τῷ ἐξαπλῷ καὶ τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν ἀντιγράφων, ἡ μὲν δευτέρα τῶν Βασιλειῶν πληροῦται ἐν τῇ κατὰ τὴν θραῦσιν τοῦ λαοῦ διηγήσει, καὶ τῇ τῆς ἅλω τοῦ Ὀρνᾶ διαπράσει. Ἡ δὲ τρίτη τῶν Βασιλειῶν ἄρχεται ἔκ τε τῆς κατὰ τὴν Ἀβισὰγ τὴν Σουναμῖτιν ἱστορίας, καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὸν Ἀδωνία, καὶ τὴν αὐτοῦ τυραννίδα. Διόδωρος δὲ τῇ δευτέρᾳ τῶν Βασιλειῶν συνάπτει καὶ ταῦτα ἕως τῆς τοῦ Δαυὶδ τελευτῆς ὁμοίως Θεοδωρήτῳ. I. e. In hexaplo et in accuratioribus exemplaribus, secundus Regnorum liber desinit in narrationem de plaga populi, et in emptionem areæ Ornæ. Tertius autem Regnorum liber init ab historia de Abisag Sunamitide, et de Adonia, ejusque tyrannide. Diodorus vero secundo Regnorum libro hæc etiam conjungit usque ad mortem Davidis, similiterque Theodoretus.

LIBER TERTIUS REGUM.

CAPUT I LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Καλὴ ἕως σφόδρα. ("Αλλος, καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα.	4.
	Καὶ ἦν θάλπουσα βασιλέα. "Αλλος, καὶ ἦν τῷ βασιλεῖ σύγκοιτος.	
5.	5. Ἀδωνίας. "Αλλος, Ὀρνίας.	5.
6.	6. Ἀπεκώλυσεν αὐτόν. "Αλλος, ἐπετίμησεν.	6.
9. Παρὰ τὸν λίθον τὸν Ζωελὲθ τὸν πλησίον τῆς πηγῆς Ῥογήλ.	9. Μετὰ Αἰθῆ τοῦ Ζωελεθὶ, ὃς ἦν ἐχόμενα τῆς Ῥωγήλ. "Αλλος, τὸν ἐχόμενον Αἴν Ῥωγήλ.	9. Παρὰ τὸν λίθον Ζωελὰθ τὸν ἐχόμενον Αἴν τοῦ Ῥογήλ.
35.	35. *Vacat.* "Αλλος, καὶ ἀναβήσεσθε ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ εἰσελεύσεται.	35.
44.	44. Καὶ τὸν Χερεθὶ, καὶ τὸν Φελεθί.	44.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Pulchra usque valde. *Alius*, pulchra forma valde.	4
	Et erat fovens regem. *Alius*, et erat regi lecti consors.	
5.	5. Adonias. *Alius*, Ornias.	5.
6.	6. Prohibuit eum. *Alius*, increpavit.	6.
9. Apud lapidem Zoeleth, qui prope fontem Rogel.	9. Cum Æthe Zoelethi qui erat juxta Rogel. *Alius*, juxta Ain Rogel.	9. Apud lapidem Zoelath, qui juxta Ain Rogel.
35.	35. *Vacat. Alius*, et ascendetis post eum, et ingredietur.	35.
44.	44. Et Cherethi, et Phelethi.	44.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I lib. II Regum.

V. 9. Trium interpretum lectiones exhibet Coislin. Symmachi alia lectio est : ἐχόμενον τῆς πηγῆς Ῥωγήλ. Sic Drusius, cod. Regius, et Theodoretus qui etiam ait Syrum posuisse Αἰνά.

Ibid. "Αλλος, τὸν ἐχόμενον etc. Reg.

V. 35. "Αλλος, καὶ ἀναβήσεσθε etc. Reg.

V. 44. Ο', καὶ τὸν Χερεθὶ, καὶ τὸν Φελεθί. Regius notat, τοὺς σφενδονήτας καὶ τοὺς τοξότας, *fundibularios et sagittarios*. Sic etiam supra, II Reg. VIII, 19.

Digitized by Google

CAPUT II LIB. III REGUM.

TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ויצו 1	1.	1.
וחזקת והיית לאיש 2	2.	2.
ללכת בדרכיו לשמר חקתיו 3 מצותיו ומשפטיו ועדותיו.	3.	3.
למען תשכיל את כל-אשר תעשה ואת כל-אשר תפנה שם		
בכל-לבבם 4	4.	4.
ולא-תורד שיבתו בשלם שאל 6	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Præcepitque.	1. Præcepitque.	1.
2. Et confortaberis, et eris in virum.	2. Confortare, et esto vir.	2.
3. Ad ambulandum in viis ejus, ad custodiendum decreta ejus, præcepta ejus, et judicia ejus, et testimonia ejus.	3. Ut ambules in viis ejus, ut custodias ceremonias ejus, et præcepta ejus, et judicia et testimonia.	3.
Ut prudenter agas omnia quæ feceris, et omnia ad quæ respexeris.	Ut intelligas universa quæ facis, et quocunque te verteris.	
4. In toto corde suo.	4. In omni corde suo.	4.
6. Et non descendere facies canitiem ejus in pace in sepulchrum.	6. Et non deduces canitiem ejus pacifice ad inferos.	6.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II lib. III Regum.

V. 1. Ἄλλος, κα. ἐνετείλατο. Reg.
V. 2. Σ., ἀσφαλίζου etc. Ἄλλος, καὶ κραταιωθήσῃ. Coislin. 2. Ἄλλος, εἰς ἄνδρα δυνάμεως. Reg.
V. 3. Ἄλλος, τοῦ πορεύεσθαι etc. Coislin. 2. Ibid. Ἄλλος, ἀκριβάσματα. Sic Theodoretus et Coislin. 2. Hæc autem versio familiaris est Aquilæ, ut sæpe dictum est.

CAPUT III LIB. III REGUM.

TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מזבחים בבמות 2	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Immolantes in excelsis.	2. Immolabat in excelsis.	2.

Digitized by Google

CAPUT II LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ ἀπεκρίνατο. Ἄλλος, καὶ ἐνετείλατο.	1.
2. Ἀσφαλίζου καὶ ἔσο εἰς ἄνδρα.	2. Καὶ ἰσχύσεις, καὶ ἔσῃ εἰς ἄνδρα. Ἄλλος, εἰς ἄνδρα δυνάμεως. Ἄλλος, καὶ κραταιωθήσῃ.	2.
3.	3. Τοῦ πορεύεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ τὰ κρίματα. Ἄλλος, τοῦ πορεύεσθαι ἐνώπιον αὐτοῦ, φυλάσσειν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ, ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ. Ἄλλος, τὰ ἀκριβάσματα αὐτοῦ.	3.
	Ἵνα συνήσῃς ἃ ποιήσεις κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι. Ἄλλος, ὅπως εὐοδωθῇ πάντα ἃ ποιήσεις, καὶ πανταχῇ οὗ ἐὰν ἐπιβλέψῃς ἐκεῖ.	
4.	4. Ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῶν. Ἄλλος, ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ αὐτῶν.	4.
6.	6. Καὶ οὐ κατάξεις τὴν πολιὰν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ εἰς ᾅδου. Ἄλλος, καὶ κατάξεις τὴν πολιὰν αὐτοῦ ἐν αἵματι εἰς ᾅδου.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et respondit. *Alius*, præcepitque.	1.
2. Confortare et esto in virum.	2. Et confortaberis, et eris in virum. *Alius*, in virum virtutis *Alius*, roboraberis.	2.
3.	3. Ad ambulandum in viis ejus, custodiendo mandata ejus, et justificationes, et judicia. *Alius*, ad ambulandum in conspectu ejus, custodiendo viam ejus, et præcepta ejus, et judicia ejus, mandata ejus, et testimonia ejus. *Alius*, accurata statuta ejus.	3.
	Ut intelligas quæ facies secundum omnia quæcunque mandavero tibi. *Alius*, ut prosperent omnia quæ feceris, et quocunque respexeris illuc.	
4.	4. In toto corde suo. *Alius*, in tota anima sua.	4.
6.	6. Et non deduces canitiem ejus in pace in infernum. *Alius*, et deduces canitiem ejus in sanguine in infernum.	6.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II lib. III Regum.

Ibid. Ἄλλος, ὅπως εὐοδωθῇ etc. Coislin. 2.

V. 4. Ἄλλος, ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ αὐτῶν. Reg. et Alex. quæ videntur respondere sequentibus, ubi LXX vacant.

V. 6. Ἄλλος, καὶ κατάξεις τὴν πολιὰν αὐτοῦ ἐν αἵματι εἰς ᾅδου. Reg.

CAPUT III LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	2. Ἦσαν θυμιῶντες ἐπὶ τοῖς ὑψηλοῖς. Ἄλλος, ἐθυμίων ἐπὶ τοῖς ὑψηλοτάτοις.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	2. Erant adolentes in excelsis. *Alius*, adolebant in excelsissimis.	2.

Digitized by Google

Nota.

V. 2. Ἄλλος, θυμιῶν ἐπὶ τοῖς ὑψηλοτάτοις. Reg. atque ita legit Procopius. In hoc vero capite

CAPUT IV LIB. III REGUM

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
12 מעבר	12.	12. Ἀπὸ πέραν.
22 ויהי לחם־שלמה ליום אחד שלשים כר סלת	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. A transitu.	12. E regione.	12. De trans.
22. Et erat panis Salomo in diem unum, triginta cori similæ.	22. Erat autem cibus Salomonis per dies singulos, triginta cori similæ.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV lib. III Regum.

V. 12. Ἀ., ἀπὸ πέραν. Σ., ἐξεναντίας, ut supra non semel.

Ibid. Μεεβέρ. Edit. Rom., Μαεβέρ.

V. 22. Ἄλλος, καὶ ταῦτα τὰ δέοντα etc. Reg. Et hæc est lectio edit. Rom. Prior autem est in textu Regii; posterior ad marg. Hoc capite Hebraica Bi-

CAPUT V LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1, 2 וישלח חירם מלך־צור את־עבדיו אל־שלמה כי שמע כי אתו משחו למלך תחת אביהו כי אהב היה חירם לדוד כל־הימים וישלח שלמה אל־חירם	1, 2.	1, 2. Καὶ ἀπέστειλε Χειρὰμ βασιλεὺς Τύρου τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς Σολομῶν, ὅτι ἤκουσε ὅτι αὐτὸν ἤλειψαν εἰς βασιλέα ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ὅτι ἀγαπῶν ἦν Χειρὰμ τὸν Δαυὶδ, *καὶ τὰ ἑξῆς*.
4 פגע רע	4.	
11 ושלמה נתן לחירם עשרים אלף כר חטים מכלת לביתו ועשרים כר שמן	11.	11. Καὶ Σολομῶν ἔδωκε τῷ Χειρὰμ εἴκοσι χιλιάδας κόρων πυροῦ διατροφὴν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
16 הרדים בעם העשים	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1, 2. Et misit Hiram rex Tyri servos suos ad Salomo, quia audierat, quod ipsum unxissent in regem pro patre ejus quia amabat Hiram Davidem omnibus diebus Et misit Salomo ad Hiram.	1, 2. Misit quoque Hiram rex Tyri servos suos ad Salomonem. Audivit enim quod ipsum unxissent in regem pro patre ejus: quia amicus fuerat Hiram David omni tempore. Misit autem Salomon ad Hiram.	1,2. Et misit Chiram rex Tyri servos suos ad Solomon, quia audierat quod ipsum unxerant in regem pro patre ejus; quia amans erat Chiram Davidem, *et cætera*.
4. Occursus malus.	4. Occursus malus.	4.
11. Et Salomo dedit Hiram viginti mille coros tritici, cibum domui ejus, et viginti coros olei.	11. Salomon autem præbebat Hiram coros tritici viginti millia, in cibum domui ejus, et viginti coros purissimi olei.	11. Et Solomon dedit Chiram viginti mille coros tritici, alimentum domui suæ.
16. Dominantes in populum, qui faciebant.	16. Præcipientium populo, et his qui faciebant opus.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V lib. III Regum.

V. 1. Ἀπέστειλε Χειρὰμ βασιλεὺς etc. Ita textus hexaplorum. Edit. autem Rom. sic se habet: Καὶ ἀπέστειλε Χιρὰμ βασιλεὺς Τύρου τοὺς παῖδας αὐτοῦ χρίσαι τὸν Σαλωμὼν ἀντὶ Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὅτι ἀγαπῶν ἦν Χιρὰμ τὸν Δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας. Καὶ ἀπέστειλε Σαλωμὼν πρὸς Χιράμ. I. e. « Et misit Chiram rex Tyri pueros suos ad ungendum Salomonem pro David patre suo : quia amabat Chiram David omnes dies. Et misit Salomon ad Chiram. »

Coislinianus 2 omnes hujus loci versiones perspicue distinguit, et hanc notam habet in margine. Τοῦτο ἐν τῷ ἑξαπλῷ μετὰ πᾶσαν τοῦ ναοῦ τὴν οἰκοδομὴν, καὶ μετὰ τὴν προσευχὴν Σολομῶντος, καὶ τὴν τοῦ

Digitized by Google

Nota.

mia confunduntur in LXX.

CAPUT IV LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. Ἐξεναντίας.	12. Μεεβέρ.	12.
22.	22. Καὶ τοῦτο τὸ ἄριστον τῷ Σαλωμὼν τριάκοντα κόροι σεμιδάλεως. *Ἄλλος*, καὶ ταῦτα τὰ δέοντα τῷ Σαλωμὼν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ λ' κόροι σεμιδάλεως.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. E regione.	12. Meeber.	12.
22.	22. Et hoc prandium Salomoni, triginta cori similæ. *Alius*, et hæc erant necessaria Salomoni in una die, triginta cori similæ.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV lib. III Regum.

[...]ia variant in numero versuum, et caput sequens [...]cipit a versu, qui est in Vulgata vigesimus primus cap. IV. In Coisliniano autem 2 omnia inversa sunt hoc capite.

CAPUT V LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1, 2. Καὶ ἀπέστειλε Χειρὰμ βασιλεὺς Τύρου τοὺς δούλους ἑαυτοῦ πρὸς Σολομῶν, ἤκουσε γὰρ ὅτι αὐτὸν ἔχρισαν εἰς βασιλέα ἀντὶ Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Φίλος γὰρ ἦν Χειρὰμ τῷ Δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας. Ἀπέστειλεν οὖν Σολομῶν πρὸς Χειράμ, *καὶ τὰ ἑξῆς*.	1, 2. Ἀπέστειλε Χειρὰμ βασιλεὺς Τύρου τοὺς παῖδας αὐτοῦ πρὸς Σολομῶν, ἤκουσε γὰρ ὅτι αὐτὸν ἔχρισαν εἰς βασιλέα ἀντὶ Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Φίλος γὰρ ἦν Χειρὰμ τῷ Δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας. Ἀπέστειλεν οὖν Σολομῶν πρὸς Χειράμ, *καὶ τὰ ἑξῆς*.	1, 2. Καὶ ἀπέστειλε Χειρὰμ βασιλεὺς Τύρου τοὺς δούλους ἑαυτοῦ πρὸς Σολομῶν, ἤκουσε γὰρ ὅτι αὐτὸν ἔχρισαν εἰς βασιλέα ἀντὶ Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Φίλος γὰρ ἦν Χειρὰμ τῷ Δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας. Ἀπέστειλεν οὖν Σολομῶν πρὸς Χειράμ, *καὶ τὰ ἑξῆς*.
4.	4. Ἁμάρτημα πονηρόν. *Ἄλλος*, ἀπάντημα πονηρόν.	4.
11. Εἴκοσι χιλιάδας κόρων σίτου εἰς τροφὴν τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι χιλιάδας βάτων ἐλαίου.	11. Καὶ Σαλωμὼν ἔδωκε τῷ Χιρὰμ εἴκοσι χιλιάδας κόρους πυροῦ, καὶ μαχεὶρ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι χιλιάδας βαὶθ ἐλαίου. *Οἱ ἄλλοι*, βάτων ἐλαίου.	11.
16.	16. Ἐπιστάται οἱ ποιοῦντες. *Ἄλλος*, ἐπιστάται τοῦ λαοῦ τῶν ποιούντων.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1, 2. Et misit Chiram rex Tyri servos suos ad Solomon: audierat enim quod ipsum unxissent in regem pro David patre ejus. Amicus enim erat Chiram Davidi omnibus diebus. Misit igitur Solomon ad Chiram, *et cætera*.	1, 2. Et misit Chiram rex Tyri pueros suos ad Solomon: audierat enim quod ipsum unxissent in regem pro David patre ejus. Amicus enim erat Chiram Davidi omnibus diebus. Misit igitur Solomon ad Chiram, *et cætera*.	1, 2. Et misit Chiram rex Tyri servos suos ad Solomon: audierat enim quod ipsum unxissent in regem pro David patre ejus. Amicus enim erat Chiram Davidi omnibus diebus. Misit igitur Solomon ad Chiram, *et cætera*.
4.	4. Peccatum malum. *Alius*, occursus malus.	4.
11. Viginti mille coros frumenti in escam domui suæ, et viginti mille batos olei.	11. Et Salomon dedit Chiram viginti mille coros frumenti, et machir domui ejus, et viginti mille bæth olei. *Alii*, batos olei.	11.
16.	16. Præfecti facientes. *Alius*, præfecti populi, qui faciebant.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V lib. III Regum.

θεοῦ πρὸς αὐτὸν ἐπιφάνειαν, ὡς κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον σεσημειωμένον εὑρήσεις. I. e. *Hic locus in hexaplo post totam peractam templi constructionem, et post orationem, Solomonis, et Dei ad eum adventum locatur: ut etiam illo loco notatum reperies.*

V. 4 *Ἄλλος*, ἀπάντημα πονηρόν. Drusius.

V. 11. [Sic ed. Rom., quæ effert Σαλωμών et Χιράμ. DRACH.] In cod. Reg. in hunc versum hæc nota legitur. Τὸ μεχὶρ μέτρον ἑρμηνεύεται. Τὸ δὲ βαὶθ οἱ ἄλλοι βάτον ἡρμήνευσαν. Ἔστι δὲ μέτρον Παλαιστινὸν ο' ξέστας καὶ χοεῖς χωρῶν τέσσαρας, ὡς Ἰώσηπος ἔφη· ὁ δὲ κόρος ἐστὶ μόδιοι λ', ὡς εἶναι ἀρτάβας ι'. Id est, « Mechir *mensuram* interpretantur. Bæth autem alii *batum* interpretati sunt. Est au-

Digitized by Google

tem mensura Palæstinæ, quæ LXX sextarios capit et quatuor choas, ut Josephus ait. Corus autem est modiorum triginta, ita ut sint artabæ decem. » Sic nota. Lectiones autem μεχίρ, item βαίθ et βάτον vitiatæ videntur, nec ad Hebræum qu Μαλχάλ autem ponitur pro μαχαλά, מכלת. porro versus lectiones pleniores adfert Cois ut nos exhibemus.

CAPUT VI LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בשמונים 1	1. βασεμονειμ.	1. Ὀγδοηκοστῷ.
ששים 2	2.	2.
והאולם 3	3.	3.
חלוני שקפים אטמים 4	4.	4. Θυρίδας ἀποβλεπούσας σμένας.
יצוע 5	5.	5.
ולדביר		Καὶ χρηματιστηρίου.
ויספן 9	9.	9. Καὶ ὀρόφωσεν.
ויבן את־היצוע על־כל־הבית 10 חמש אמות קומתו	10.	10. Καὶ ᾠκοδόμησε τὸ ἐπὶ πάντα τὸν οἶκον πέντε ἀνάστεμα αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Octogesimo.	1. Octogesimo.	1. Octogesimo.
2. Sexaginta.	2. Sexaginta.	2.
3. Et porticus.	3. Et porticus.	3.
4. Fenestras prospectivas occlusas.	4. Fenestras obliquas.	4. Fenestras ad prospect turatas.
5. Thalamum.	5. Tabulata.	5.
Et ad oraculum.	Et oraculi.	Et oraculi.
9. Et texit.	9. Et texit.	9. Et texit.
10. Et ædificavit thalamum super omni domo, quinque cubitorum altitudo ejus	10. Et ædificavit tabulatum super omnem domum, quinque cubitis altitudinis.	10. Et ædificavit tabulat per totam domum, quinqu torum altitudo ejus.

11-14 ויהי דבר־יהוה אל־שלמה לאמר : הבית הזה אשר־אתה בנה אם־תלך בחקתי ואת־משפטי תעשה ושמרת את־כל־מצותי ללכת בהם והקמתי את־דברי אתך אשר דברתי אל־דוד אביך : ושכנתי בתוך בני ישראל ולא אעזב את־עמי ישראל : ויבן שלמה את־הבית ויכלהו Ἄλλοι, καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Σαλωμὼν λέγων· Ὁ οἶκος οὗτος, ὃν σὺ οἰκοδομεῖς, ἐὰν ὁδεύῃς τοῖς προστάγμασί μου, καὶ τὰ κρίματά μου ποιῇς, καὶ φυλάσσῃς πάσας τὰς ἐντολάς μου, ἀναστρέφεσθαι ἐν αὐταῖς, στήσω τὸν λόγον μου ὃν ἐλάλησα πρὸς Δαυὶδ τὸν πατέρα σου. Καὶ κα νώσω ἐν μέσῳ υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ οὐκ ἐγκατ τὸν λαόν μου Ἰσραήλ. Καὶ ᾠκοδόμησε Σαλωμ οἶκον, καὶ συνετέλεσεν αὐτόν.

11-14. *Hebr.* Et fuit verbum Domini ad S dicendo: Domus ista, quam tu ædificas, si laveris in decretis meis, et judicia mea fece custodieris omnia præcepta mea, ambula eis, et statuam verbum meum tecum, quod tus sum ad David patrem tuum: et habit

הספן 15 Α. Σ. Θ. Ἕως τοῦ οἴκου. Ο΄. Ἕως τῶν δοκῶν.

ויבן לו מבית לדביר לקדש הקדשים 16 Α. Καὶ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ ἔσωθεν τοῦ χρηματιστηρίου ἡγιασμένου τῶν ἡγιασμένων. Σ. Καὶ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ ἐσώτερον τοῦ χρηματιστηρίου, εἰς ἅγιον ἁγίων. Ο΄. Καὶ ἐποίησεν ἐκ τοῦ Δαβὶρ εἰς τὸ ἅγιον τῶν ἁγ Καὶ ἐποίησεν αὐτῷ ἔσωθεν τοῦ Δαβεὶρ εἰς τὸ τῶν ἁγίων.

16. *H.* Et ædificavit sibi intra oraculum i

20-17 וארבעים באמה היה הבית הוא ההיכל לפני : וארז אל־הבית פנימה מקלעת פקעים ופטורי צצים הכל ארז אין אבן נראה : ודביר בתוך הבית מפנימה הכין לתתן שם את־ארון ברית יהוה : ולפני הדביר עשרים אמה ארך ועשרים אמה רחב ועשרים אמה קומתו ויצפהו זהב סגור Ἀ. Θ. Καὶ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦν ὁ οἶκος, αὐτὸς ὁ ναὸς τῇ εὐσχολίᾳ. Καὶ κέδρος πρὸς τὸν οἶκον ἔνδον, διατετορευμένα ξυστρωτὰ καὶ περίγλυφα ἐκπίπτοντα, τὰ πάντα κέδρος, οὐκ ἦν λίθος βλεπόμενος. Καὶ χρηματιστήριον ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἔνδοθεν ἡτοίμασε, τοῦ δοθῆναι ἐκεῖ γλωσσόκομον συνθήκης Κυρίου. Καὶ εἰς πρόσωπον τοῦ χρηματιστηρίου εἴ-

17-20. *H.* Et quadraginta in cubito erat ipsa, templum ad facies ejus. Et cedrus ad d intrinsecus: sculptura instar fundæ colocynt et apertiones florum: omnia cedrus, nec la parebat. Et oraculum in medio domus intri parare fecit ad dandum ibi arcam fœderis D Et faciebus ipsius oraculi viginti cubitorum tudo, et viginti cubitorum latitudo, et viginti torum statura ejus. Et operuit illud auro co *A. Th.* Et quadraginta cubitorum erat domus: templum in otii abundantia. Et cedrus a mum intus, tornata complanata, et circu excidentia, omnia cedrus: non erat lapis qu

Digitized by Google

V. 16. Ἄλλος, ἐπιστάται τοῦ λαοῦ τῶν ποιούντων. Drusius, qui in hasce capitis v lectiones hæc notat : *Quæ adduxi ex isto capite, habentur in libris quibusdam editionis Vulgatæ, et quamquam credibile sit ea descripta fuisse ex aliqua editione vetusta, tamen id pro certo affirmare non possumus. Dies nos, spero, docebit quod nunc ignoramus.*

CAPUT VI LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ὀγδοηκοστῷ.	1. Τεσσαρακοστῷ.	1.
2.	2. Τεσσαράκοντα. Ἄλλοι, ἑξήκοντα.	2.
3. Πρόπυλον.	3. Τὸ αἰλάμ.	3.
4. Θυρίδας καὶ ἐκθέτας ἐπισκέπτας.	4. Θυρίδας διακυπτομένας κρυπτάς.	4. Θυρίδας διακυπτομένας κρυπτάς.
5. Καταστρώματα.	5. Μέλαθρα.	5.
Καὶ χρηματιστηρίου.	Καὶ τῷ Δαβίρ.	
9.	9. Καὶ ἐκοιλοστάθμησεν.	9.
10. Καὶ ᾠκοδόμησε τὸ κατάστρωμα.	10. Καὶ ᾠκοδόμησε τοὺς ἐνδέσμους δι' ὅλου τοῦ οἴκου πέντε ἐν πήχει τὸ ὕψος αὐτοῦ.	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Octogesimo.	1. Quadragesimo.	1.
2.	2. Quadraginta. *Alii*, sexaginta.	2.
3. Vestibulum.	3. Ælam.	3.
4. Fenestras et ecthetas ad prospectum.	4. Fenestras prospicientes, occultas.	4. Fenestras prospicientes, occultas.
5. Tabulata.	5. Melathra.	5.
Et oraculi.	Et ipsi Dabir.	
9.	9. Texit quoque laquearibus.	9.
10. Et ædificavit tabulatum.	10. Et ædificavit ligamenta super totam domum, quinque cubitorum altitudo ejus.	10.

medio filiorum Israel : et non derelinquam populum meum Israel. Et ædificavit Salomo domum et perfecit eam. *Alii*, et factum est verbum Domini ad Salomonem dicens : Domus hæc, quam tu ædificas, si ambulaveris in mandatis meis, et judicia mea feceris, et custodieris omnia præcepta mea, ad versandum in eis ; statuam sermonem meum quem locutus sum ad David patrem tuum. Et habitabo in medio filiorum Israel, et non derelinquam populum meum Israel. Et ædificavit Salomon domum, et consummavit eam. *Vulg.* Et factus est sermo Domini ad Salomonem dicens : Domus hæc, quam ædificas, si ambulaveris in præceptis meis, et judicia mea feceris, et custodieris omnia mandata mea, gradiens per ea ; firmabo sermonem meum tibi, quem locutus sum ad David patrem tuum. Et habitabo in medio filiorum Israel, et non derelinquam populum meum Israel. Igitur ædificavit Salomon domum, et consummavit eam.

15. *H*. Contignationis. *A. S. Th.* usque ad domum. *LXX*. usque ad trabes. *Vulg.* usque ad laquearia.

... citatem sanctitatum. *A. S.* Et ædificavit sibi intra oraculum (*S.* interius oraculi) sanctificati sanctificatorum. (*S.* In sanctum sanctorum). *LXX*. Et fecit a Dabir in sanctum sanctorum. *Th.* Et fecit sibi intra Dabir in sanctum sanctorum. *Vulg.* Et fecit interiorem domum oraculi in sanctum sanctorum.

... κοσι πηχῶν μῆκος, καὶ εἴκοσι πηχῶν πλάτος, καὶ εἴκοσι πηχῶν ἀνάστημα αὐτοῦ, καὶ περιεπήλισεν αὐτὸ χρυσίῳ ἀποκλείστῳ. Σ. μ' πηχῶν ἦν ὁ οἶκος αὐτὸς ὁ ναὸς ὁ ἐσώτατος, καὶ διὰ κέδρου πρὸς τὸν οἶκον ἔσω πλοκὴν, ἐπανάστασις καὶ πέταλα καὶ ἀνάγλυφα πάντα κέδρινα, οὐκ ἐφαίνετο λίθος· καὶ χρηματιστήριον ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἔσω ἡτοίμασεν, ὥστε τεθῆναι ἐκεῖ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης Κυρίου· καὶ ἔμπροσθεν τοῦ χρηματιστηρίου κ' πηχῶν μῆκος, κ' πηχῶν πλάτος, καὶ κ' πηχῶν ὕψος, καὶ περιεπήλισεν αὐτὸ χρυσίῳ δοκιμίῳ. Ο'. Καὶ μ' ἦν πηχέων ὁ οἶκος αὐτὸς, ὁ ναὸς ὁ ἐσώτατος, καὶ διὰ κέδρου πρὸς τὸν οἶκον ἔσω πλοκὴν, ἐπανάστασις, καὶ πέταλα καὶ

retur. Et oraculum in medio domus intrinsecus paravit, ad dandam ibi arcam fœderis Domini. Et ad faciem oraculi viginti cubitorum longitudo, et viginti cubitorum latitudo, et viginti cubitorum altitudo ejus : et obduxit illud auro incluso. *S.* Quadraginta cubitorum erat domus ipsum templum intimum : et ex cedro ad domum intimam complicationem · altitudo, et laminæ, et sculpturæ omnes cedrinæ, non apparebat lapis : et oraculum in medio domus interioris paravit, ut poneretur ibi arca testamenti Domini. et ante oraculum, XX cubitorum longitudo, XX cubitorum latitudo, et viginti cubitorum altitudo, et circumlinivit illud auro pro-

Digitized by Google

ἀνάγλυφα πάντα κέδρινα· οὐκ ἐφαίνετο λίθος κατὰ πρόσωπον τοῦ Δαβεὶρ. Ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἔσωθεν ἡτοίμασεν δοῦναι ἐκεῖ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης Κυρίου, καὶ εἰς πρόσωπον τοῦ Δαβεὶρ, κ' πήχεις μῆκος, καὶ κ' πήχεις πλάτος. Καὶ κ' πήχεις τὸ ὕψος

bato. *LXX*. Et quadraginta cubitorum erat ipsa, templum intimum, et ex cedro ad d intimam, complicationem : altitudo, et lami sculpturæ, omnia cedrina. Non apparebat lapi faciem Dabir. In medio domus intus præp ad statuendam ibi arcam testamenti Domini, et ad faciem Dabir XX cubiti longitudo, et XX latitudo, et XX cubiti altitudo ejus : et circumdedit ipsum auro concluso. *Alius*, et circum Salomon domum interiorem auro concluso, et traduxit in fixuris auri ante faciem Dabir. *Vul.*

23 שני כרובים עצי־שמן עשר אמות O'. Δύο χερουβὶμ δέκα πήχεων. Ἄλλος, δύο χερουβὶμ ξύλων κυπαρισσίνων δέκα πήχεων.

23. *Hebr.* Duos cherubim lignis olei dece

33-31 מזוזות חמשית : ושתי דלתות עצי־שמן וקלע עליהם מקלעות כרובים ותמרת ופטורי צצים וצפה זהב וירד על־הכרובים ועל־התמרות את־הזהב : וכן עשה לפתח ההיכל מזוזות עצי־שמן Ἄλλος, καὶ φλιὰς πενταπλᾶς, καὶ δύο θύρας ξύλων πευκίνων· καὶ ἐγκολαπτὰ ἐπ' αὐτῶν ἐγ-

31-33. *Hebr.* Postes, pentagona. Et duæ fo gnis oleæ : et cælavit super eis cælaturas che et palmarum, et apertiones florum : et texit et extendit super cherubim et super palmas a Et sic fecit ostio templi, postes lignorum *Alius*, et postes quintuplices, et duas januas rum piceorum, et cælaturas super eis cælatas cherubim, et palmis, et laminis extensis : et ci

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. III Regum.

V. 1. Ἀ., Σ., ὀγδοηκοστῷ. Sic Coisl. 1, ubi hæc nota legitur, Ὁμοίως κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν Βασεμονεὶμ ἔχει. I. e. *Similiter secundum Hebraicum Basemonim habet.*

V. 2. Τεσσαράκοντα. Ἄλλοι, ἑξήκοντα. Quidam manuscripti atque editi habent ἑξήκοντα, Hebraicum sequentes ששים, pro quo LXX Interpretes τεσσαράκοντα legunt. Qua de re hanc notam habet Coislin. 2. Ἐν τισι μὲν τῶν ἀντιγράφων μ' κεῖται· ἐν δὲ τῷ Ἑξαπλῷ καὶ τοῖς ἀκριβεστέροις ξ'· τοῦ δὲ ὕψους ἔνια μὲν κε' πήχεις ἔχει, τῷ δὲ Ἑξαπλῷ λ'.

V. 3. Σ., πρόπυλον. Coislin.

V. 4. Lectiones Aquilæ, Symmachi et Theodotionis exhibet Coislin. 2.

Ibid. Θυρίδας διακυπτομένας. Edit. Rom., Θ., παρακυπτομένας, *fenestras oblique prospicientes.* Coislin. 2, Θ., δεδικτυωμένας, f. cancellatas.

V. 5. Σ., καταστρώματα. Coislin. 1.

Ibid. Ἀ., Σ., καὶ χρηματιστηρίου. Idem.

V. 9. Ἀ., καὶ ὀρόφωσεν. Idem. Legendum ὠρόφωσεν.

V. 10. Lectiones Aquilæ et Symm. effert Coislin. 2, qui ad Aquilam habet ἐν πηχῶν mendose pro ε' πηχῶν (*).

V. 11-14. Ἄλλοι, καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίο Σαλωμὼν λέγων· ὁ οἶκος οὗτος etc.. Hæc p mittuntur in τοῖς Ο' editionis Romanæ, ubi sus deque versa et admodum perplexa sunt.

Ibid. Post hæc verba, τῶν Ο', v. 15. ἕως τ κου ἐν πλευραῖς πευκίναις. Sic ms. (sed refert ad versum 10, ξύλων κεδρίνων, edit. Rom., κεδρίνοις) in Coislin. 2 notatur ad marg. : Ἰ ὡς πρὸς τῶν ῥητῶν τούτων φέρεται ἐν τ ἁπλῷ καὶ τοῖς ἀκριβέσι τῶν ἀντιγράφω ταῦτα· καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς τὸν Σα λέγων· ὁ οἶκος οὗτος ὃν σὺ οἰκοδομεῖς, ἐὰν τοῖς προστάγμασί μου, καὶ τὰ κρίματα μου καὶ φυλάσσεις πάσας τὰς ἐντολάς μου ἀναστρ ἐν αὐταῖς· στήσω τὸν λόγον μου σὺν σοί, ὃν ἐ πρὸς Δαυὶδ τὸν πατέρα σου. Καὶ κατασκηνώ μέσῳ υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω λαόν μου Ἰσραήλ. Ἐν τισι μέντοι τῶν ἀντιγ ταῦτα οὐ κεῖται· οἷς οἶμαι καὶ Θεοδώρητο λουθοῦντα ταῦτα μὴ τεθηκέναι. I. e. *Scien ad hæc verba, in Hexaplo et in accuratioribu pluribus, hæc adjici.* Et factum est verbum ad Salomon dicens : Domus hæc, quam tu a si ambules in præceptis meis, et judicia mea et custodias omnia mandata mea, versando statuam verbum meum tecum, quod locut

(*) Recte statuit Kreussigius, in *Symbol. ad Bielii Thes. phil. part.* III, p. 7, in lectione Aquila nendum esse ἀνάστημα, quod etiam infra in ejusdem interpretatione, v. 17-20, occurrit. Forma aut ἀνάστεμα ex dialecto est Ægyptia ut adnotavimus ad cap. XXIII lib. II Regum. DRACH.

CAPUT VII LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 ושקפים	4.	4. Ἀποβλέπτας.
6 אולם	6.	6. Πρόδομον.
7 ואולם הכסא אשר־ישפט־שם אלם המשפט	7.	7. Καὶ πρόδομον τοῦ θρ κρινεῖ ἐκεῖ, πρόδομον τῆς κ
9 מגררות במגרה הטפחות	9.	9. Πεπρισμένων ἐν πρισ Τῶν παλαιστωμάτων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et fenestellarum.	4. Contra se invicem positas.	4. Conspicilla.
6. Porticum.	6. Porticum.	6. Porticum.
7. Et porticum solii, quo judicaret ibi, porticum judicii.	7. Porticum quoque solii, in qua tribunal est, fecit.	7. Et porticum throni, dicabit ibi, porticum judic
9. Serratis in serra.	9. Serrati erant.	9. Serratis serra.
Lapides palmares.	Summitatem parietum.	Palmarium.

Digitized by Google

αὐτοῦ· καὶ περιέσχεν αὐτὸ χρυσίῳ συγκεκλεισμένῳ. V. 21., καὶ περιεπήλισε Σαλομὼν τὸν οἶκον ἔνδοθεν χρυσίῳ ἀποκλειστῷ, καὶ παρήγαγεν ἐν καθηλώμασι χρυσίου κατὰ πρόσωπον τοῦ Δαβείρ.

quadraginta cubitorum erat ipsum templum pro foribus oraculi. Et cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur, habens tornaturas et juncturas suas fabrefactas, et cælaturas eminentes: omnia cedrinis tabulis vestiebantur: nec omnino lapis apparere poterat in pariete. Oraculum autem in medio domus, in interiore parte fecerat, ut poneret ibi arcam fœderis Domini. Porro oraculum habebat viginti cubitos longitudinis, et viginti cubitos latitudinis, et viginti cubitos altitudinis: et operuit illud atque vestivit auro purissimo.

Aliter. *LXX.* Duos cherubim decem cubitorum. *Alius,* duos cherubim ex lignis cypressinis decem cubitorum. *Vulg.* Duos cherubim de lignis olivarum decem cubitorum altitudinis.

Ἐκκεκολαμμένα χερουβὶμ, καὶ φοίνικας, πέταλα διαπεπετασμένα. Καὶ περιέσχε χρυσίῳ. Καὶ κατέβαινεν ἐπὶ τὰ χερουβὶμ, καὶ ἐπὶ τοὺς φοίνικας τὸ χρυσίον. Καὶ οὕτως ἐποίησε τῷ πυλῶνι τοῦ ναοῦ· φλιαὶ ξύλων ἀρκεύθου.

obduxit auro. Et descendit super cherubim et super palmas aurum. Et sic fecit ostio templi: postes lignorum juniperi. *Vulg.* Postesque angulorum quinque. Et duo ostia de lignis olivarum: et sculpsit in eis picturam cherubim, et palmarum species, et anaglypha valde prominentia: et texit ea auro: et operuit tam cherubim quam palmas, et cætera, auro. Fecitque in introitu templi postes de lignis olivarum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. III Regum.

ad David patrem tuum: et habitabo in medio filiorum Israel, et non derelinquam populum meum Israel. *In quibusdam igitur exemplaribus hæc non exstant, quæ, puto, secutum Theodoretum hæc non posuisse.*

Hujus notæ lectio Hexaplorum, parum differt a superiore.

V. 15. Οἱ Γ', ἕως τοῦ οἴκου. Sic Coislinianus 2. Hæc vero, necnon lectio τῶν Ο', ἕως τῶν δοκῶν, qui quidem possint ad lectionem Hebraicam הספן non bene.

V. 16. Ἀ., Σ., καὶ ᾠκοδ-. Lectiones Aquilæ et Sym. itemque Theodotionis, ex eodem Coislin. 2 prodeunt.

V. 17-20 Ἀ., Θ., καὶ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦν ὁ οἶκος etc. Ita Drusius ex editionis Romanæ notis. דביר χρηματιστήριον, sic Aquila et Symmachus vertunt Psalm. XXVII, 2. Γλωσσόκομον, Aquila ita vertere solet vocem ארון. Τῇ εὐσχολίᾳ, Drusius, *in otii abundantia.* Et de lectione Græca, et de versionis accuratione dubius sum. Lectio Aquilæ habetur item in Coisliniano 2, ubi legitur ἐν πήχει pro πηχῶν, et bis κέδρος, ubi notæ edit. Rom. habent κέδρου. Hic vero Coisliniani lectionem retinemus. Symmachi item lectio cum Hexaplari τῶν Ο' ex eodem Coisliniano prodit.

In Coislin. 2 ad vocem ἔσω annotatur, ἔν τισι τῶν ἁπλῶν ἀντιγράφων, ὡς γέγραπται ἔσω κεῖται, καὶ ἐν τούτοις, καὶ ἐν τοῖς ἄνω.

Ibid. Καὶ ἐποίησεν ἐκ τοῦ Δαβίρ. Coislin. addit, τὸν τοῖχον, *murum*

V. 20. Καὶ μ' ἦν πήχεων etc. Ita fert textus Hexaplorum. Edit. autem Rom. multo aliter. Καὶ τεσσαράκοντα πήχεων ἦν ὁ ναός. Κατὰ πρόσωπον τοῦ Δαβὶρ ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἔσωθεν, δοῦναι ἐκεῖ τὴν κιβωτὸν διαθήκης Κυρίου. Εἴκοσι πήχεις μῆκος, καὶ εἴκοσι πήχεις πλάτος, καὶ εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος αὐτοῦ· καὶ περιέσχεν αὐτὸ χρυσίῳ συγκεκλεισμένῳ. I. e. Et quadraginta cubitorum erat templum secundum faciem Dabir in medio domus intus, ad dandum ibi arcam testamenti Domini: viginti cubiti longitudo, et viginti cubiti latitudo, et viginti cubiti altitudo ejus: et circumobduxit illud auro concluso.

V. 23. Ἄλλος, δύο χερουβὶμ ξύλων κυπαρισσίνων δέκα πήχεων. Sic quidam editi et mss. In edit. autem Rom. hæc, ξύλων κυπαρισσίνων, prætermittuntur.

V. 31-33. Ἄλλος, καὶ φλιάς, πενταπλᾶς etc. Hic etiam vacant οἱ Ο'.

CAPUT VII LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Παρακύψεις.	4. Μέλαθρα.	4.
6. Τὸ πρόπυλον.	6. Τὸ αἰλάμ.	6.
7. Καὶ βασιλικὴν τοῦ θρόνου, ὅπου δικάσει ἐκεῖ, πρόπυλον κρίσεως.	7. Καὶ τὸ αἰλὰμ τῶν θρόνων οὗ κρινεῖ ἐκεῖ, αἰλὰμ τοῦ κριτηρίου.	7.
9. Πεπρισμένων πρίονι.	9. Κεκολαμμένα ἐκ διαστήματος.	9.
Τῶν ἀπαρτισμάτων.	Τῶν γεισῶν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Conspicilla.	4. Melathra.	4.
6. Vestibulum.	6. Ælam.	6.
7. Et regiam throni, quo judicabit ibi, vestibulum judicii.	7. Et ælam thronorum, quo judicabit ibi, ælam tribunalis.	7.
9. Serratis serra.	9. Cælata ex intervallo.	9.
Summitatum.	Summitatem parietum.	

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
ושתי כתרת עשה לתת על־ ראשי העמודים 16	16.	16. Καὶ κεφαλίδες ἐπὶ δύο τῶν στύλων.
המכנות 27	27.	27. Ὑποθέματα.
ויעש עשרה כיורת נחשת ארבעים בת יכיל ו הכיור 38	38.	38.
נגב 39	39.	39. Νότου.
היעים 40	40.	40. Ἄγγιστρα.
והספות 50	50.	50. Τὰς ὑδρίας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
16. Et duo coronamenta fecit ad dandum super capita columnarum.	16. Duo quoque capitella fecit, quæ ponerentur super capita columnarum.	16. Et capitella super duas columnarum.
27. Fulcimenta.	27. Bases.	27. Fulcimenta.
38. Et fecit decem conchas æreas, quadraginta batos capiebat concha una.	38. Fecit quoque decem luteres æneos: quadraginta batos capiebat luter unus.	38.
39. Meridiei.	39. Ad meridiem.	39. Austri.
40. Scopas.	40. Scutras.	40. Vascula.
50. Et scyphos.	50. Hydrias.	50. Hydrias.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII lib. III Regum.

V. 4. A., ἀποϐ- etc. Coislin. 1.

V. 6. 'A., πρόδομον etc. Coislin. 1 et 2.

V. 7. 'A., καὶ πρόδομον etc. Has lectiones exhibet Coislin. 2.

V. 9. 'A., πεπρισμένων ἐν πριστῆρι. Σ., πεπρ. Coislin. 2. Vide supra, II Reg. XII, 31.

Ibid. 'A., τῶν παλεστωμάτων, (sic in ms., e loco αι, ut nos restituimus.) Σ., τῶν ἀπαρτισμάτων. Coisl. 1, cum hac nota, οἱ δὲ ἐπιχώριοι τῇ οἰκείᾳ γλώσσῃ τὸ γισσὸς, τρίγχος ὀνομάζουσιν. I. e. « Incolæ autem lingua sua gissum vocant, *Trinchon*. »

V. 16. Sic Coislin. 2 varias interpretationes affert cum hac nota. Ἐν τῷ Ἑξαπλῷ πρὸ τούτων κεῖται ἡ οἰκοδομὴ τοῦ οἴκου δρυμοῦ τοῦ Λιβάνου. Ἐν τισι δὲ τῶν ἁπλῶν, ὡς τέθεικε Θεοδώρητος. I. e. « In Hexaplo ante hæc exstat constructio domus saltus Libani. In quibusdam vero ex simplicibus exemplaribus, ut posuit Theodoretus. Ἁπλῶν

CAPUT VIII LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
האתנים 2	2.	2.
ויעמד 22	22.	22.
ותדבר בפיך ובידך מלאת כיום הזה 24	24.	24. Ἃ ἐλάλησας ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἐν χειρί σου ἐπλήρωσας, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.
לשמע אל־הרנה ואל־התפלה 28	28.	28.
דבר־יום ביומו 59	59.	59.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Fortium.	2. Ethanim.	2.
22. Et stetit.	22. Stetit autem.	22.
24. Et locutus es in ore tuo, et in manu tua implevisti secundum diem hanc.	24. Ore locutus es, et manibus perfecisti, ut hæc dies probat.	24. Quæ locutus es in ore tuo, et in manu tua implevisti secundum diem hanc.
28. Ad audiendum præconium et orationem.	28. Audi hymnum et orationem.	28.
59. Verbum diei in die suo.	59. Per singulos dies.	59.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII lib. III Regum.

V. 2. Σ., τῷ ἀρχαίῳ. Coislin. 1.

V. 22. 'Αλλ., καὶ ἔστη. Sic ms. Alex.

V. 24. 'A., ἃ ἐλάλησας etc. Aquilæ et Symm. lectionem effert Coislin. 2.

V. 28. 'Αλλ., ἀκούειν etc. Sic quidam editi et mss.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
16. Καὶ ἐπιστύλιον πάλιν ἐπάνω τῶν στύλων.	16. Καὶ μέλαθρον ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν στύλων.	16. Καὶ μέλαθρον ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν στύλων.
27. Βάσεις.	27. Μεχωνώθ.	27.
38. Καὶ ἐποίησε δέκα λουτῆρας χαλκοῦς, τεσσαράκοντα βατοὺς χωροῦντας τὸν λουτῆρα.	38. Καὶ ἐποίησε δέκα χυτροκαύλους χαλκοῦς τεσσαράκοντα χοεῖς χωροῦντα τὸν ἕνα χυτρόκαυλον.	38.
39. Μεσημβρίας.	39. Νότου.	39.
40. Ἄγγιστρα.	40. Θερμαστρεῖς.	40.
50. Τὰς ὑδρίας.	50. Πρόθυρα.	50.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
16. Et epistylium rursus supra columnas.	16. Et contignationem super utramque columnam.	16. Et contignationem super utramque columnam.
27. bases.	27. Mechonoth.	27.
38. Et fecit decem luteres æreos, quadraginta batos capientes luteres singulos.	38. Et fecit decem chytrocaulos æreos, quadraginta choas capientem unum chytrocaulum.	38.
39. Meridiei.	39. Austri.	39.
40. Vascula.	40. Calfactoria.	40.
50. Hydrias.	50. Vestibula.	50.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII lib. III Regum.

videntur exemplaria quæ solum simplicemque textum τῶν Ο' habebant, ad discrimen τῶν Ἑξαπλῶν, ubi etiam aliæ versiones cum Hebraico textu continebantur. Edit. Rom. aliter sonat. Καὶ δύο ἐπιθέματα ἐποίησε δοῦναι ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν στύλων. Et duo coronamenta fecit ad dandum super capita columnarum.

V. 27. Ἀ., ὑποθ. Σ., βάσεις. Coislin. 2.

V. 38. Versionem aliam asterisco notatam, et Symmachi sequentem adfert Coislin. 2. ※ Καὶ ※ ἐποίησε δέκα λουτῆρας· χαλκοῦς τεσσαράκοντα ※ βατοὺς ὑπέφερε λουτήρ. Et fecit decem luteres æreos: quadraginta batos sustinebat luter.

V. 39. Ἀ., Ο', νότου etc. Vide supra, I Reg. xx, 41.

V. 41. Ἀ., Σ., ἄγγιστρα. Coislin. 1.

V. 50. Ἀ., Σ., τὰς ὑδρίας. Idem.

CAPUT VIII LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Τῷ ἀρχαίῳ.	2. Ἀθανίν.	2.
22.	22. Καὶ ἀνέστη. Ἄλλ., καὶ ἔστη.	22.
24. Ἃ ἐλάλησας ἐν τῷ στόματί σου καὶ ταῖς χερσί σου ἐπετέλεσας ὥσπερ ἐστὶ σήμερον.	24. Καὶ γὰρ ἐλάλησας ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἐν χερσί σου ἐπλήρωσας ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.	24.
28.	28. Ἀκούειν τῆς προσευχῆς. Ἄλλος, ἀκούειν τῆς τέρψεως καὶ τῆς προσευχῆς.	28.
59.	59. Ἐν ἡμέρᾳ ἐνιαυτοῦ. Ἄλλος, ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.	59.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Prisco (mense).	2. Athanin.	2.
22.	22. Et surrexit. *Alius*, et stetit.	22.
24. Quæ locutus es in ore tuo, et manibus tuis perfecisti, ut est hodie.	24. Nam locutus es in ore tuo, et manibus tuis implevisti, sicut dies hæc.	24.
28.	28. Ad audiendam orationem. *Alius*, ad audiendam delectationem et orationem.	28.
59.	59. In die anni. *Alius*, in die suo.	59.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII lib. III Regum.

V. 53. In hæc verba τότε ἐλάλησε etc., usque ad ἐν βιβλίῳ τῆς ᾠδῆς, Coislin. 2 hæc notat. Ταῦτα ἐν τῷ Ἑξαπλῷ παρὰ μόνοις φέρεται τοῖς Ο'. I. e. «Hæc in Hexaplo apud solos LXX feruntur.»

V. 59. Ἄλλ., ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. Sic quidam edit. et ms. Alex.

Digitized by Google

CAPUT IX LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15 הַמִּלּוֹא	15.	15. [Καὶ πλήρωμα.]
16 פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עָלָה וַיִּלְכֹּד אֶת־גֶּזֶר וַיִּשְׂרְפָהּ בָּאֵשׁ וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הָרָג וַיִּתְּנָהּ שִׁלֻּחִים לְבִתּוֹ אֵשֶׁת שְׁלֹמֹה	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Mello.	15. Mello.	15. Et adimpletionem.
16. Pharao rex Ægypti ascendit et cepit Gazer, et succendit eam in igne : et Chananæum habitantem in civitate interfecit : et tradidit eam missiones filiæ suæ uxori Salomo.	16. Pharao rex Ægypti ascendit, et cepit Gazer, succenditque eam igni : et Chananæum, qui habitabat in civitate, interfecit, et dedit eam in dotem filiæ suæ uxori Salomonis.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX lib. III Regum.

V. 15. Ἀ., Σ. [καὶ πλήρωμα] locum Eusebii *De locis Hebraicis* hic mutilum sic ex Latina Hieronymi interpretatione restituimus, qui habet *A. S. et adimpletionem*. Eamdem porro vocem מִלּוֹא πλήρωμα vertit Aquila supra, II Reg. v, 9.

Ibid. Μελώ. Ex cod. Alex. In Rom. edit. vacat.

V. 16. Ἄλλ., Φαραὼ βασιλεὺς etc. Ita Drusius. Hæc vero desunt in edit. Rom. τῶν Ο'.

In hunc porro locum τῶν Ο', καὶ ναῦν ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν ἐν Γασίων Γάβερ, τὴν οὖσαν ἐχομένην Αἰλὼθ, ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς ἐσχάτης θαλάσσης ἐν γῇ Ἐδὼμ, hæc nota adfertur in edit. Rom. et in Coislin. 2, πρὸ τούτων κεῖται ἐν τῷ Ἐξαπλῷ σὺν ἄλλοις τισὶν καὶ τὰ κατὰ τὸν Φαραὼ βασιλέα Αἰγύ-

CAPUT X LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 אַלְמֻגִּים	11.	11. Σούχινα.
15 וּמִסְחַר הָרֹכְלִים	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Almugim.	11. Thyina.	11. Suchina.
15. Et negotiationem aromatariorum.	15. Negotiatores universique scruta vendentes.	15.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X lib. III Regum.

V. 11. Aq. et Sym. lectiones ex Coislin. 2 adferimus, qui in textu LXX pro πελεκητά habet ἀπελέ-

CAPUT XI LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 מַקְטִירוֹת וּמְזַבְּחוֹת לֵאלֹהֵיהֶן	8.	8. Θυμιώσαις καὶ θυσιαζούσαις.
14 וַיָּקֶם יְהוָה שָׂטָן לִשְׁלֹמֹה אֵת הֲדַד הָאֲדֹמִי	14.	14. Καὶ ἀνέστησε Κύριος ἀντικείμενον τῷ Σολομῶν τὸν Ἀδὰδ τὸν Ἰδουμαῖον.
36 לְמַעַן הֱיוֹת־נִיר לְדָוִיד־עַבְדִּי כָּל־הַיָּמִים ׀ לְפָנַי	36.	36. Ἕνεκα τοῦ εἶναι λύχνον τῷ Δαυὶδ δούλῳ μου πάσας τὰς ἡμέρας ἔμπροσθέν μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Suffientibus et immolantibus diis suis.	8. Quæ adolebant thura, et immolebant diis suis.	8. Adolentibus et immolantibus.
14. Et suscitavit Dominus adversarium ipsi Salomo Hadad Idumæum.	14. Suscitavit autem Dominus adversarium Salomoni Adad Idumæum.	14. Et excitavit Dominus adversarium ipsi Solomon Adad Idumæum.
36. Ut sit lucerna David servo meo omnibus diebus coram me.	36. Ut remaneat lucerna David servo meo cunctis diebus coram me.	36. Ut sit lucerna David servo meo omnibus diebus coram me.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. III Regum.

V. 8. Ἀ., Σ., θυμι- etc. Coislin. 2. Ο' καὶ οἱ ἄλλοι, αἳ ἐθυμίων καὶ ἔθυον etc. Ita sæpe laudatus Regius codex.

V. 14. Ἀ., καὶ ἀνέστησε etc. Aquilæ et Symm. lectiones effert Coislin. 2.

Digitized by Google

CAPUT IX LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15. [Καὶ πλήρωμα.]	15. Μελώ.	15.
16.	16. *Vacat.* Ἄλλος, Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου [ἀνέβη] καὶ κατέλαβε τὴν Γάζερ, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν, καὶ τὸν Χαναναῖον τὸν καθήμενον ἐν τῇ πόλει ἀπέκτεινε· καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἀποστολὰς τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ γυναικὶ Σαλωμών.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15. Et adimpletionem.	15. Melo.	15.
16.	16. *Vacat.* *Alius*, Pharao rex Ægypti ascendit, et cepit Gazer, et incendit eam: et Chananæum sedentem in civitate occidit: et dedit eam missiones filiæ suæ, uxori Salomonis.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX lib. III Regum.

[illegible]του, ὅτι κατελάβετο τὴν Γαζὲρ, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν, καὶ τὸν Χαναναῖον τὸν καθήμενον ἐν τῇ πόλει ἀπέκτεινε, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἀποστολὰς τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, γυναικὶ Σαλωμών. Ταῦτα δὲ παρὰ Θεοδωρήτῳ καί τισιν ἀντιγράφοις πρὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ κεῖται, ὡς καὶ ἐκεῖ σεσημείωται. I. e. « Ante hæc in Hexaplo cum aliis quibusdam et hoc habetur; nimirum quæ spectant ad Pharaonem regem Ægypti; quod ceperit Gazer, et incenderit eam, et Chananæum in urbe commorantem occiderit, eamque dederit in sponsalia filiæ suæ, uxori Salomonis. Hæc autem apud Theodoretum et quædam exemplaria, ante constructionem Templi posita sunt, ut illic annotatur. »

CAPUT X LIB. III REGUM

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11. [illegible]	11. Πελεκητά. Ἄλλ., ἀπελέκητα.	11.
15	15. Ἐμπόρων. Ἄλλος, ἐμπόρων τῶν ῥωποπώλων.	15.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11. Thyina.	11. Dolata. *Aliter*, non dolata.	11.
15	15. Mercatorum. *Alius*, mercatorum scrutariorum.	15.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X lib. III Regum.

[illegible]χηα.

V. 15. Ἄλλ., ἐμπυρων των ρωποπωλων. Ms. Alex.

CAPUT XI LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8. Θυμιώσαις καὶ θυσιαζούσαις.	8. Αἳ ἐθυμίων καὶ ἔθυον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν.	8.
14. Καὶ ἐπήγειρε Κύριος ἀντικείμενον τῷ Σαλομῶν, τὸν Ἀδὰδ τὸν Ἰδουμαῖον.	14. Καὶ ἤγειρε Κύριος σατὰν τῷ Σαλωμὼν, τὸν Ἀδὲρ τὸν Ἰδουμαῖον.	14.
36. Ὑπὲρ τοῦ διαμένειν λύχνον Δαυῒδ τῷ δούλῳ μου πάσας τὰς ἡμέρας ἔμπροσθέν μου.	36. Ὅπως ᾖ θέσις τῷ δούλῳ μου Δαυῒδ πάσας τὰς ἡμέρας ἐνώπιον ἐμοῦ.	36.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8. Adolentibus et immolantibus.	8. Quæ adolebant et sacrificabant idolis suis.	8.
14. Et excitavit Dominus adversarium ipsi Salomon, Adad Idumæum.	14. Et excitavit Dominus satan Salomoni, Ader Idumæum.	14.
36. Ut remaneat lucerna David servo meo cunctis diebus coram me.	36. Ut esset positio servo meo David omnes dies coram me.	36.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. III Regum.

V. 36. Ἀ., ἕνεκα τοῦ εἶναι etc. Hanc Aquilæ et Symm. lectionem ex eodem Reg. et ex Coislin. 2 mutuamur

Ibid. Θέσις. Aliter, θέλησις, voluntas.

Digitized by Google

CAPUT XII LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
קטני עבה ממתני אבי 10 *Σύρος καὶ Ἰώσηπος*, ὁ βραχύτατός μου δάκτυλος, παχύτερος τῆς ὀσφύος τοῦ πατρός μου ἐστίν.	10.	10.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	**VULGATA LATINA.**	**AQUILA.**
10. Parvus meus grossus præ lumbis patris mei. *Syrus et Josephus*, brevissimus meus digitus crassior est lumbo patris mei.	10. Minimus digitus meus grossior est dorso patris mei.	10.

Nota.

V. 10. Σ., τὸ σμικρότατόν μου etc. Has lectiones pleniores, quam apud Drusium, e cod. Regio de-

CAPUT XIII LIB. III REGUM.

26, 27 ויתנהו יהוה לאריה וישברהו וימתהו כדבר יהוה אשר דבר־לו וידבר אל־בניו לאמר חבשו־לי את־החמור ויחבשו *Ἄλλος*, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὁ Κύ-

26, 27. *Hebr.* Et tradidit eum Dominus leoni, et confregit eum, et occidit eum, juxta verbum Domini, quod locutus fuerat ei. Et locutus est ad filios suos dicendo, Sternite mihi asinum, et straverunt. *Alius*, Et dedit eum Dominus leoni, et contrivit eum, et occidit eum, secundum verbum Domini, quod locutus fuerat ei. Et locutus est ad filios suos,

Nota.

V. 26-27. *Ἄλλος*, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν etc. Hæc in LXX Romanæ editionis desunt, ac ex Reg. et Alex.

CAPUT XIV LIB. III REGUM.

בעת ההיא חלה אביה בן־ירבעם 1 Ο'. *Ἑξαπλ.*
※ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἠῤῥώστησεν Ἀβιὰ υἱὸς Ἱεροβοάμ. *Ἄλλως*, καὶ ἠῤῥώστησε τὸ παιδάριον αὐτοῦ ἀῤῥωστίᾳ κραταιᾷ σφόδρα, καὶ ἐπορεύθη Ἱεροβοὰμ ἐρωτῆσαι περὶ τοῦ παιδαρίου. *Ἄλλως*, καὶ

1. *Hebr.* In tempore illo ægrotavit Abiah filius Jeroboam. *LXX. Hexaplorum* ※ In tempore illo ægrotavit Abia filius Jeroboam. *Aliter*, et ægrotavit puer ejus ægrotatione valida valde. Et ivit Jeroboam interrogare de puero.

2 ויאמר ירבעם לאשתו קומי נא והשתנית ולא ידעו כי־אתי אשת ירבעם והלכת שלה הנה־שם אחיה הנביא הוא־דבר עלי למלך על־העם הזה Ο'. *Ἑξαπλ.*
※ καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ εἶπεν Ἱεροβοάμ, Ἀνάστηθι, ※ καὶ ἀλλοιωθήσῃ, καὶ οὐ γνώσονται ὅτι σὺ γυνὴ ※ Ἱεροβοάμ. Καὶ πορεύθητι εἰς Σηλώ. Ἰδοὺ ἐκεῖ ※ Ἀχιὰ ὁ προφήτης. Αὐτὸς ἐλάλησεν ἐπ' ἐμὲ τοῦ

2. *Heb.* Et dixit Jeroboam ad uxorem suam: Surge nunc, et muta te, et non cognoscent quod tu uxor Jeroboam; et ibis Siloh. Ecce ibi Achiah propheta, ipse locutus est super me in regem super populum hunc. *LXX. Hexap.* ※ Et uxori suæ dixit Jeroboam: Surge, et immutaberis, et ne cognoscant quod tu uxor Jeroboam: et abi in

※ Selo : ecce ibi Achia propheta. Ipse locutus est super me, regnaturum me super populum hunc.

3 ולקחת בידך עשרה לחם ונקדים ובקבק דבש ובאת אליו הוא יגיד לך מה־יהיה לנער Ο'. *Ἑξαπλ.*
※ καὶ λάβε εἰς τὴν χεῖρά σου τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ Θεοῦ ※ ἄρτους, καὶ κολλύρια τοῖς τέκνοις αὐτοῦ, καὶ σταφίδας, στάμνον μέλιτος, καὶ ἐλεύσῃ πρὸς αὐτόν·

3. *Heb.* Et tolles in manu tua decem panes, et collyridas et vas mellis: et venies ad eum: ipse indicabit tibi, quid erit puero. *LXX. Hexapl.* ※ Et ※ accipe in manu tua homini Dei panes, et collyridas filiis ejus, et uvas passas, et vas mellis,

※ et vades ad eum : ipse annuntiabit tibi quid futurum sit puero. *Aliter*, et dixit Jeroboam

4 ותעש כן אשת ירבעם ותקם ותלך שלה ותבא בית אחיה ואחיהו לא־יכל לראות כי קמו עיניו משיבו Ο'. *Ἑξαπλ.* ※ καὶ ἐποίησεν οὕτω ἡ γυνὴ Ἱεροβοάμ, καὶ ἀνέστη, καὶ ἐπορεύθη εἰς Σηλώ. Καὶ ※ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ἀχιά. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ※ πρεσβύτερος τοῦ ἰδεῖν, καὶ ἠμβλυώπουν οἱ ὀφθαλ-

4. *Hebr.* Et fecit sic uxor Jeroboam, et surrexit, et abiit Siloh: et venit domum Achiah, et Achiahu non poterat videre, quia caligabant oculi ejus præ senectute ejus. *LXX. Hexapl.* ※ Fecitque sic uxor ※ Jeroboam, et surrexit, et profecta est in Selo, et ※ ingressa est in domum Achia. Et homo senex

※ ad videndum, et caligabant oculi ejus præ senio ejus. *Aliter*, et surrexit mulier, et sum-

5 ויהוה אמר אל־אחיהו הנה אשת ירבעם באה לדרש דבר מעמך אל־בנה כי־חלה הוא כזה וכזה תדבר אליה ויהי כבאה והיא מתנכרה Ο'. *Ἑξαπλ.*
※ καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Ἀχιά· Ἰδοὺ ἡ γυνὴ Ἱεροβοὰμ εἰσέρχεται τοῦ ἐκζητῆσαι ῥῆμα παρὰ σοῦ ※ ὑπὲρ υἱοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἀῤῥωστός ἐστι· κατὰ τοῦτο

5. *Hebr.* Et Dominus dixit ad Achiahu: Ecce uxor Jeroboam venit ad quærendum verbum a tecum super filio suo, quia ægrotans ipse, secundum hoc et secundum hoc loqueris ad eam. Et fuit cum intraret ipsa, et ipsa præferebat se aliam. *LXX. Hexapl.* ※ Et dixit Dominus ad Achia: Ecce uxor

※ Jeroboam ingreditur ad exquirendum verbum a te super filio suo, quoniam ægrotus [illegible]
※ dum hoc et secundum hoc loqueris ad eam. Et factum est cum ingrederetur, et ipsa [illegible]

Digitized by Google

CAPUT XII LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10. Τὸ σμικρότατόν μου μέλος παχύτερον τῆς ὀσφύος τοῦ πατρός μου.	10. Η μικρότης μου παχυτέρα τῆς ὀσφύος τοῦ πατρός μου.	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10. Minimum membrum meum grossius est lumbo patris mei.	10. Parvitas mea crassior lumbo patris mei.	10.

Nota.

sumptas exhibemus.

CAPUT XIII LIB. III REGUM.

ριος τῷ λέοντι, καὶ συνέτριψεν αὐτὸν, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν, κατὰ τὸ ῥῆμα Κυρίου, ὃ ἐλάλησεν αὐτῷ. Καὶ ἐλάλησε πρὸς υἱοὺς αὐτοῦ. Ἐπισάξατέ μοι τὸν ὄνον. Καὶ ἐπέσαξαν.

Sternite mihi asinum : et straverunt. *Vul.* Et tradidit eum Dominus leoni, et confregit eum, et occidit eum, juxta verbum Domini, quod locutus est ei. Dixitque ad filios suos, Sternite mihi asinum. Qui cum stravissent.

Nota.

desumuntur.

CAPUT XIV LIB. III REGUM.

ἠῤῥώστησε τὸ παιδάριον Ἱεροβοάμ, καὶ Ἀχιὰ ἦν ἐν Σηλὼ, υἱὸς ξʹ ἐτῶν, καὶ ῥῆμα Κυρίου μετ' αὐτοῦ· καὶ ὁ ἄνθρωπος πρεσβύτερος, καὶ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἠμβλυώπουν.

Aliter, et ægrotavit puer Jeroboam, et Achia erat in Selo, filius sexaginta annorum, et verbum Domini cum eo : et homo senior, et oculi ejus caligabant. *Vulg.* In tempore illo ægrotavit Abia filius Jeroboam.

※ βασιλεῦσαι ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον. Ἄλλως, καὶ εἶπε πρὸς Ἀνὼ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· Ἀνάστηθι, πορεύου, ἐπερώτησον τὸν Θεὸν περὶ τοῦ παιδαρίου, εἰ ζήσεται ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας αὐτοῦ. Καὶ ἄνθρωπος ἦν ἐν Σηλὼμ, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἀχιὰ, καὶ οὗτος ἦν υἱὸς ἑξήκοντα ἐτῶν, καὶ ῥῆμα Κυρίου μετ' αὐτοῦ.

Aliter, et dixit ad Ano uxorem suam : Surge, vade, interroga Deum circa puerum, si vivet ex infirmitate sua. Et homo erat in Selom, et nomen ei Achia, et hic erat filius sexaginta annorum, et verbum Domini cum eo. *Vulg.* Dixitque Jeroboam uxori suæ : Surge, et commuta habitum, ne cognoscaris quod sis uxor Jeroboam : et vade in Silo, ubi est Ahias propheta, qui locutus est mihi, quod regnaturus essem super populum hunc.

※ αὐτὸς ἀναγγελεῖ σοι τί ἔσται τῷ παιδίῳ. Ἄλλως, καὶ εἶπεν Ἱεροβοὰμ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· Ἀνάστηθι, καὶ λάβε εἰς τὴν χεῖρά σου τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ Θεοῦ ἄρτους, καὶ κολλύρια τοῖς τέκνοις αὐτοῦ· καὶ σταφυλὴν καὶ στάμνον μέλιτος.

ad uxorem suam : Surge, et accipe in manu tua homini Dei panes, et collyridas filiis ejus, et uvam, et vas mellis. *Vulg.* Tolle quoque in manu tua decem panes, et crustulam, et vas mellis, et vade ad illum : ipse enim indicabit tibi, quid eventurum sit puero huic.

※ μοὶ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ γήρως αὐτοῦ. Ἄλλως, καὶ ἀνέστη ἡ γυνὴ, καὶ ἔλαβεν εἰς τὴν χεῖρα αὐτῆς ἄρτους καὶ δύο κολλύρια, καὶ σταφυλὴν, καὶ στάμνον μέλιτος τῷ Ἀχιά. Καὶ ὁ ἄνθρωπος πρεσβύτερος, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἠμβλυώπουν τοῦ ἰδεῖν. Καὶ ἀνέστη ἐκ Σαριρὰ, καὶ πορεύεται.

psit in manu sua panes, et duas collyridas, et uvam, et vas mellis ipsi Achia : et homo senior, et oculi ejus caligabant ad videndum. Et surrexit de Sarira, et vadit. *Vulg.* Fecit, ut dixerat, uxor Jeroboam : et consurgens abiit in Silo, et venit in domum Ahiæ : at ille non poterat videre, quia caligaverant oculi ejus præ senectute.

※ καὶ κατὰ τοῦτο λαλήσεις πρὸς αὐτήν. Καὶ ἐγένετο ※ ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι αὐτὴν, καὶ αὐτὴ ἀπεξενοῦτο. Ἄλλως, καὶ ἐγένετο ἐλθούσης αὐτῆς εἰς τὴν πόλιν πρὸς Ἀχιὰ τὸν Σηλωνίτην, καὶ εἶπεν Ἀχιὰ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, Ἔξελθε δὴ εἰς ἀπαντὴν Ἀνὼ τῇ γυναικὶ Ἱεροβοὰμ, καὶ ἐρεῖς αὐτῇ· Εἴσελθε καὶ μὴ στῇς.

※ grinam simulabat. *Aliter*, et factum est ingrediente ipsa in urbem ad Achia Selonitem, et dixit Achia puero suo, Egredere in occursum Ano uxori Jeroboam, et dices ipsi : Ingredere, et ne steteris. *Vul.* Dixit autem Dominus ad Ahiam, Ecce uxor Jeroboam ingreditur ut consulat te super filio suo qui ægrotat : hæc et hæc loqueris ei. Cum ergo illa intraret, et dissimularet se esse quæ erat.

Digitized by Google

6 ויהי כשמע אחיהו את־קול רגליה באה בפתח ויאמר באי אשת ירבעם למה זה את מתנכרה ואנכי שלוח אליך קשה O'. Ἑξαπλ. ※ καὶ ἐγένετο ὡς ※ ἤκουσεν Ἀχιὰ τὴν φωνὴν τῶν ποδῶν αὐτῆς, εἰσ- ※ ερχομένης αὐτῆς ἐν τῷ ἀνοίγματι· καὶ εἶπεν, ※ Εἴσελθε, γυνὴ Ἱεροβοάμ, ἵνα τι τοῦτο σὺ ἀποξε-

6. *Hebr.* Et fuit, cum audivit Achiahu vocem pedum ejus venientis ad ostium, et dixit, Ingredere, uxor Jeroboam : cur hoc tu aliam præ te ferens, et ego missus ad te dura nuntiaturus. *LXX. Hexapl.* ※ Et ※ factum est, ut audivit Achia vocem pedum ejus, ※ ingrediente ipsa ostium, et dixit, Ingredere, uxor ※ Jeroboam, ut quid ita tu peregrinam te simulas? et ego sum nuncius ad te durus. *Aliter*, quia hæc dicit Dominus,

7 לכי אמרי לירבעם כה־אמר יהוה אלהי ישראל יען אשר הרמתיך מתוך העם ואתנך נגיד על עמי ישראל O'. Ἑξαπλ. ※ πορευθεῖσα εἶπον τῷ Ἱερο-

7. *Hebr.* Vade, dic ad Jeroboam, sic dixit Dominus Deus Israel, pro eo quod exaltavi te de medio populi, et dedi te ducem super populum meum Israel. *LXX. Hexaplon.* ※ Abiens dic Jeroboam : Hæc dicit Dominus Deus Israel, Propterea quod

8 ואקרע את־הממלכה מבית דוד ואתנה לך ולא היית כעבדי דוד אשר שמר מצותי ואשר הלך אחרי בכל־לבבו לעשות רק הישר בעיני O'. Ἑξαπλ. ※ καὶ ἔῤῥηξα τὸ βασίλειον ἀπὸ οἴκου Δαυὶδ, καὶ

8. *H.* Et scidi regnum a domo David, et dedi illud tibi, et non fuisti sicut servus meus David, qui custodivit præcepta mea, et qui ambulavit post me in toto corde suo ad faciendum tantum rectum in oculis meis. *LXX. Hexapl.* ※ Et scidi regnum a domo David, et dedi illud tibi, et non fuisti sic-

9 ותרע לעשות מכל אשר־היו לפניך ותלך ותעשה לך אלהים אחרים ומסכות להכעיסני ואתי השלכת אחרי גוך O'. Ἑξαπλ. ※ καὶ ἐπονηρεύσω τοῦ ποι- ※ ῆσαι παρὰ πάντας ὅσοι ἐγένοντο εἰς πρόσωπόν

9. *H.* Et male fecisti faciendo præ omnibus qui fuerunt ante te. Et ivisti, et fecisti tibi deos alienos et conflatiles ad irritandum me, et me projecisti post tergum tuum. *LXX. Hexapl.* ※ Et male egisti ※ faciendo supra omnes quotquot fuerunt ante te; et ivisti, et fecisti tibi deos alienos et conflatilia ad irritan-

10 לכן הנני מביא רעה אל־בית ירבעם והכרתי לירבעם משתין בקיר עצור ועזוב בישראל ובערתי אחרי בית־ירבעם כאשר יבער הגלל עד־תמו O'. Ἑξαπλ. ※ διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἄγω κακίαν πρὸς ※ οἶκον Ἱεροβοάμ, καὶ ἐξολοθρεύσω τοῦ Ἱεροβοάμ

10. *Heb.* Idcirco, ecce ego adducens malum in domum Jeroboam : et excidam ipsi Jeroboam mingentem ad parietem, clausum et derelictum in Israel : et succidam posteriores domus Jeroboam, sicut succideretur stercus usque ad consummationem ejus. *LXX. Hexapl.* ※ Propterea ecce ego adduco malum in domum Jeroboam, et disper- ※ dam ipsius Jeroboam mingentem ad parientem, detentum et derelictum in Israel : et colligam,

11 המת לירבעם בעיר יאכלו הכלבים והמת בשדה יאכלו עוף השמים כי־יהוה דבר O'. Ἑξαπλ. ※ τὸν ※ τεθνηκότα τοῦ Ἱεροβοὰμ ἐν τῇ πόλει καταφάγον-

11. *Heb.* Mortuum ipsi Jeroboam in civitate comedent canes, et mortuum in agro comedent volucres cœli, quia Dominus locutus est. *LXX. Hexapl.* ※ Mortuum ipsius Jeroboam in urbe comedent canes, et mortuum in agro comedent

12 ואת קומי לכי לביתך בבאה רגליך העירה ומת הילד O'. Ἑξαπλ. ※ καὶ σὺ ἀναστᾶσα πορεύθητι

12. *Heb.* Et tu, surge vade in domum tuam : in ingrediendo pedes tuos urbem, et morietur puer. *LXX. Hexapl.* ※ Et tu surgens vade in domum tuam : cum intraverint pedes tui civitatem, mo-

13 וספדו־לו כל־ישראל וקברו אתו כי־זה לבדו יבא לירבעם אל־קבר יען נמצא־בו דבר טוב אל־יהוה אלהי ישראל בבית ירבעם O'. Ἑξαπλ. ※ καὶ κό- ※ ψονται αὐτὸν πᾶς Ἰσραὴλ, καὶ θάψουσιν αὐτόν.

13. *Heb.* Et plangent eum omnis Israel, et sepelient eum, quia hic solus ingredietur ipsi Jeroboam in sepulcrum, quia inventum est in eo verbum bonum erga Dominum Deum Israel in domo Jeroboam. *LXX. Hexapl.* ※ Et plangent eum omnis Israel et sepelient eum, quia hic solus ingredie- ※ tur ipsi Jeroboam in sepulchrum, quoniam inventum est in eo verbum bonum circa Dominum

14 והקים יהוה לו מלך על־ישראל אשר יכרית את־בית ירבעם זה היום ומה גם־עתה O'. Ἑξαπλ. ※ καὶ ἀναστήσει Κύριος ἑαυτῷ βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ,

14. *Heb.* Et statuet Dominus sibi regem super Israel, qui excidet domum Jeroboam illa die, et quid etiam nunc? *LXX. Hexapl.* ※ Et excitabit Domi- ※ nus sibi regem super Israel, qui percutiet domum Jeroboam hac die, et adhuc etiam nunc.

15 והכה יהוה את־ישראל כאשר ינוד הקנה במים ונתש את־ישראל מעל האדמה הטובה הזאת אשר נתן לאבותיהם וזרם מעבר לנהר יען אשר עשו את־אשריהם מכעיסים את־יהוה O'. Ἑξαπλ. ※ καὶ πλή- ※ ξει Κύριος τὸν Ἰσραὴλ καθὰ κινεῖται ὁ κάλαμος

15. *Heb.* Et percutiet Dominus Israel sicut movetur arundo in aquis, et evellet Israel de super terra bona hac, quam dedit patribus eorum, et disperget eos trans flumen, eo quod fecerunt lucos suos irritantes Dominum. *LXX. Hexapl.* ※ Et per- ※ cutiet Dominus Israel sicut movetur calamus in aqua : et evellet Israel de super terra bona hac, quam

Digitized by Google

⋇ νοῦσα; καὶ ἐγώ εἰμι ἀπόστολος πρὸς σὲ σκληρός. Ἄλλως, ὅτι τάδε λέγει Κύριος, Σκληρὰ ἐγὼ ἐπαποστέλλω ἐπὶ σέ. Καὶ εἰσῆλθεν Ἀνὼ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἀχιὰ, Ἱνατί ἐνήνοχάς μοι ἄρτους, καὶ σταφυλὴν, καὶ κολλύρια, καὶ στάμνον μέλιτος;

Dura ego immitto super te. Et ingressa est Ano ad hominem Dei, et dixit ei Achia: Ut quid attulisti mihi panes et uvam, et collyridas, et vas mellis? *Vul.* Audivit Ahias sonitum pedum ejus introeuntis per ostium, et ait: Ingredere, uxor Jeroboam: quare aliam te esse simulas? ego autem missus sum ad te durus nuntius.

⋇ βοάμ· Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ· Ἀνθ'
⋇ οὗ ὅσον ὕψωσά σε ἀπὸ μέσου τοῦ λαοῦ, καὶ ἔδωκά
⋇ σε ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαὸν Ἰσραήλ.

⋇ extuli te e medio populi, et dedi te ducem su-
⋇ per populum Israel. *Vul.* Vade, et dic Jeroboam: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Quia exaltavi te de medio populi, et dedi te ducem super populum meum Israel.

⋇ ἔδωκα αὐτό σοι, καὶ οὐκ ἐγένου ὡς δοῦλός μου
⋇ Δαυὶδ, ὃς ἐφύλαξε τὰς ἐντολάς μου, καὶ ὃς ἐπο-
⋇ ρεύθη ὀπίσω μου ἐν πάσῃ καρδίᾳ αὐτοῦ τοῦ ποι-
⋇ ῆσαι τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς μου.

⋇ ut servus meus David, qui custodivit mandata
⋇ mea, et qui ambulavit post me in toto corde suo,
⋇ faciendo rectum in oculis meis. *Vulg.* Et scidi regnum domus David et dedi illud tibi, et non fuisti sicut servus meus David, qui custodivit mandata mea, et secutus est me in toto corde suo, faciens quod placitum esset in conspectu meo.

⋇ σαυ· καὶ ἐπορεύθης, καὶ ἐποίησας σεαυτῷ θεοὺς
⋇ ἑτέρους καὶ χωνευτὰ τοῦ παροργίσαι με, καὶ ἐμὲ
⋇ ἔρριψας ὀπίσω σου.

⋇ dum me, et me projecisti post te. *Vulg.* Sed operatus es mala super omnes qui fuerunt ante te, et fecisti tibi deos alienos et conflatiles, ut me ad iracundiam provocares, me autem projecisti post corpus tuum.

⋇ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον, ἐπεχόμενον καὶ καταλε-
⋇ λειμμένον ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπιλέξω ἐπὶ οἴκου Ἱε-
⋇ ροβοὰμ καθὼς ἐπιλέγεται ἡ κόπρος, ἕως τελειω-
⋇ θῆναι αὐτόν.

⋇ super domum Jeroboam, sicut colligitur stercus,
⋇ donec consumptus fuerit. *Vulg.* Idcirco ecce ego inducam mala super domum Jeroboam, et percutiam de Jeroboam mingentem ad parietem et clausum, et novissimum in Israel: et mundabo reliquias domus Jeroboam sicut mundari solet fimus usque ad purum.

⋇ ται οἱ κύνες, καὶ τὸν τεθνηκότα ἐν τῷ ἀγρῷ κα-
⋇ ταφάγεται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ· ὅτι Κύριος
⋇ ἐλάλησε

⋇ aves cœli, quia Dominus locutus est. *Vulg.* Qui mortui fuerint de Jeroboam in civitate, comedent eos canes: qui autem mortui fuerint in agro, vorabunt eos aves cœli: quia Dominus locutus est.

⋇ εἰς οἶκόν σου. Ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι τοὺς πόδας σου
⋇ τὴν πόλιν ἀποθανεῖται τὸ παιδάριον.

⋇ rietur puerulus. *Vulg.* Tu igitur surge, et vade in domum tuam: et in ipso introitu pedum tuorum in urbem, morietur puer.

⋇ Ὅτι οὗτος μόνος εἰσελεύσεται τῷ Ἱεροβοὰμ πρὸς
⋇ τάφον, ὅτι εὑρέθη ἐν αὐτῷ ῥῆμα καλὸν περὶ τοῦ
⋇ Κυρίου Θεοῦ Ἰσραὴλ ἐν οἴκῳ Ἱεροβοάμ.

⋇ Deum Israel in domo Jeroboam. *Vulg.* Et plangeteum omnis Israel, et sepeliet: iste enim solus inferetur de Jeroboam in sepulcrum, quia inventus est super eo sermo bonus a Domino Deo Israel, in domo Jeroboam.

⋇ ὃς πλήξει τὸν οἶκον Ἱεροβοὰμ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ,
⋇ καὶ ἔτι καί γε νῦν.

Vulg. Constituit autem sibi Dominus regem super Israel, qui percutiet domum Jeroboam in hac die, et in hoc tempore

⋇ ἐν ὕδατι, καὶ ἐκτιλεῖ τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ ἄνω τῆς
⋇ χθόνος τῆς ἀγαθῆς ταύτης, ἧς ἔδωκε τοῖς πατρά-
⋇ σιν αὐτῶν, καὶ λικμήσει αὐτοὺς ἀπὸ πέραν τοῦ
⋇ ποταμοῦ ἀνθ' οὗ ὅσον ἐποίησαν τὰ ἄλση αὐτῶν
⋇ παροργίσαντες τὸν Κύριον.

⋇ dedit patribus eorum, et ventilabit eos de trans flu-
⋇ men, propterea quod fecerunt lucos suos, pro-
⋇ vocantes Dominum. *Vulg.* Et percutiet Dominus Deus Israel, sicut moveri solet arundo in aqua: et evellet Israel de terra bona hac, quam dedit patribus eorum, et ventilabit eos trans flumen: quia fecerunt sibi lucos, ut irritarent Dominum.

Digitized by Google

16 ויתן את־ישראל בגלל חטאות ירבעם אשר חטא ואשר החטיא את־ישר־אל Ο'. Ἑξαπλ. ※ καὶ δώσει LXX. Hexapl. ※ Et dabit Dominus Israel propter peccata Jeroboam, qui peccavit, et qui peccare

16. Heb. Et tradet Israel propter peccata Jeroboam, qui peccavit, et qui peccare fecit Israel.

17 ותקם אשת ירבעם ותלך ותבא תרצתה היא באה בסף־הבית והנער מת Ο'. Ἑξαπλ. ※ καὶ ἀνέστη ἡ ※ γυνὴ Ἱεροβοάμ, καὶ ἐπορεύθη εἰς Σαριρὰ (Θερ- ※ uxor Jeroboam, et abiit in Sarira (Thersatha). Et factum est cum ingrederetur in vestibulo

17. Heb. Et surrexit uxor Jeroboam, et abiit, et venit in Thersa : ipsa ingrediente in limen domus, et puer mortuus est. LXX. Hexapl. ※ Et surrexit

18 ויקברו אתו ויספדו־לו כל־ישראל כדבר יהוה אשר דבר ביד־עבדו אחיהו הנביא Ο'. Ἑξαπλ. ※ καὶ ※ ἔθαψαν αὐτὸ, καὶ ἐκόψαντο αὐτὸ πᾶς Ἰσραὴλ κατὰ LXX. Hexapl. ※ Et sepelierunt eum, et planxerunt eum omnis Israel, secundum verbum Do-

18. H. Et sepelierunt eum, et planxerunt eum omnis Israel, secundum verbum Domini, quod locutus fuerat in manu servi sui Achiahu prophetæ.

19 ויתר דברי ירבעם אשר נלחם ואשר מלך הנב כתובים על־ספר דברי הימים למלכי ישראל Ο'. Ἑξαπλ. ※ καὶ περισσὸν ῥημάτων Ἱεροβοὰμ, ὅσα ἐπο- Hexapl. ※ Et reliquum verborum Jeroboam, quantum bellaverit, quantum regnaverit, ecce hæc

19. Heb. Et residuum verborum Jeroboam, quibus pugnavit, et quibus regnavit, ecce hæc scripta in libro verborum dierum regum Israel. LXX.

20 והימים אשר־מלך ירבעם עשרים ושתים שנה וישכב עם־אבתיו וימלך נדב בנו תחתיו Ο'. Ἑξαπλ. ※ καὶ αἱ ἡμέραι, ἃς ἐβασίλευσεν Ἱεροβοὰμ, εἴκοσι ※ Et dies quibus regnavit Jeroboam, viginti duo

20. Hebr. Et dies quibus regnavit Jeroboam, viginti et duo anni, et dormivit cum patribus suis : et regnavit Nadab filius ejus pro eo. LXX. Hexapl. anni, et dormivit cum patribus suis : et regna-

27 על־יד שרי הרצים A. Πρὸς θάλαμον τῶν τρεχόντων. Σ. Εἰς τὸν τόπον ὅπου οἱ παρατρέχοντες. Ο'.

27. Heb. super manu principum cursorum. A. ad thalamum currentium. S. in locum ubi transcur-

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV lib. III Regum.

Hæc historia, quæ maximam capitis XIV partem complectitur, in editione Romana LXX Interp. toto cœlo differt ab Hebraico textu. Primam autem versionem Græcam, quam post Hebraicum locamus, habet editio Romana in notis, habent item codex Alexandrinus aliique. Eratque in Hexaplis, ut indicat scholion editionis Romanæ in fine capitis præcedentis post verba : ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, ubi sic legitur, μετὰ τοῦτο ἐν τῷ Ἑξαπλῷ κεῖται τὰ κατὰ τὴν νόσον καὶ τὴν τελευτὴν Ἀβιὰ τοῦ υἱοῦ Ἱεροβοὰμ μετὰ ἀστερίσκων. I. e. « Postea in Hexaplo jacent ea, quæ spectant ad ægritudinem et mortem Abiæ filii Jeroboam, cum asteriscis. » Codex vero Regius hanc notam habet : δῆλον ὅτι ἡ κατὰ τοῦ παιδίου ἀπόφασις, ὡς ἐν τῷ Ἑξαπλῷ, καὶ τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν ἀντιγράφων κεῖται, μετὰ τὴν ἐπὶ ταῖς δαμάλεσιν ἀσέβειαν γέγονε, et hæc etiam Coislin. 2. Id est, « Manifestum est, sententiam contra puerum latam, ut in Hexaplo et in accuratioribus exemplaribus jacet, post impietatem circa vitulas admissam contigisse. »

V. 1 et sqq. Post Hexaplarem versionem locamus eam, quæ in editione Romana fertur. Deinde aliam quæ exstat in codice Regio, de quo frequenter egimus.

In quinque sequentibus versibus eamdem τῶν Ο' Romanam subjungimus Hexaplari. A sexto autem versu ita variat Romana, ut non potuerit ad singulos versus distribui : sed huc rejecta est. Τάδε λέ-

CAPUT XV LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 כי למען דוד נתן יהוה אלהיו לו ניר בירושלם להקים את־בנו אחריו	4.	4. Ὅτι διὰ Δαυὶδ ἔδωκεν Κύριος ὁ Θεὸς αὐτοῦ λύχνον ἐν Ἰερουσαλὴμ τοῦ ἀναστῆσαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ μετ' αὐτόν.
5, 6 רק בדבר אוריה החתי ומלחמה היתה בין־רחבעם ובין ירבעם כל־ימי חייו	5, 6.	5, 6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Quia propter David dedit Dominus Deus ejus ei lucernam in Jerusalem, ad suscitandum filium ejus post eum.	4. Sed propter David dedit ei Dominus Deus suus lucernam in Jerusalem, ut suscitaret filium ejus post eum.	4. Quia propter David dedit Dominus Deus ejus lucernam in Jerusalem, ad suscitandum filium ejus post eum.
5, 6. Tantum in re Uriæ Hethæi. Et bellum fuit inter Roboam et inter Jeroboam, omnibus diebus vitæ ejus.	5, 6. Excepto sermone Uriæ Hethæi. Attamen bellum fuit inter Roboam et inter Jeroboam, omni tempore vitæ ejus.	5, 6.

Digitized by Google

※ Κύριος τὸν Ἰσραὴλ χάριν ἁμαρτιῶν Ἱεροβοὰμ,
※ ὃς ἥμαρτε καὶ ὃς ἐξήμαρτεν Ἰσραήλ.

※ fecit Israel. *Vulg.* Et tradet Dominus Israel propter peccata Jeroboam, qui peccavit, et peccare fecit Israel

※ σαθά.) Καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθεν ἐν τῷ προθύρῳ
※ τοῦ οἴκου, καὶ τὸ παιδάριον ἀπέθανε.

※ domus, et puerulus mortuus est. *Vulg.* Surrexit itaque uxor Jeroboam, et abiit, et venit in Thersa : cumque illa ingrederetur limen domus, puer mortuus est.

※ τὸ ῥῆμα Κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ
※ Ἀχιὰ τοῦ προφήτου.

※ mini, quod locutus est in manu servi sui Achiæ
※ prophetæ. *Vulg.* Et sepelierunt eum, et planxit eum omnis Israel, juxta sermonem Domini, quem locutus est in manu servi sui Ahiæ prophetæ.

※ λέμησεν, ὅσα ἐβασίλευσεν, ἰδοὺ αὐτὰ γεγραμμένα
※ ἐπὶ βιβλίου ῥημάτων τῶν ἡμερῶν βασιλέων Ἰσ-
※ ραήλ.

※ scripta in libro verborum dierum regum
※ Israel. *Vulg.* Reliqua autem verborum Jeroboam, quomodo pugnaverit, et quomodo regnaverit, ecce scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel.

※ καὶ δύο ἔτη. Καὶ ἐκοιμήθη μετὰ τῶν πατέρων αὐ-
※ τοῦ, καὶ ἐβασίλευσε Ναδὰβ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

※ vit Nadab filius ejus pro eo. *Vulg.* Dies autem quibus regnavit Jeroboam viginti duo anni sunt : et dormivit cum patribus suis : regnavitque Nadab filius ejus pro eo.

Εἰς τὸ Θεκουὲ τῶν παρατρεχόντων. Ἄλλως, οἱ ἡγούμενοι τῶν παρατρεχόντων.

rentes. *LXX.* In Thecue transcurrentium. *Aliter,* duces præcursorum. *Vulg.* in manum ducum scutariorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV lib. III Regum.

γει Κύριος. Ἰδοὺ σὺ ἀπελεύσῃ ἀπ' ἐμοῦ· καὶ ἔσται εἰσελθούσης σου τὴν πόλιν εἰς Σαριρὰ, καὶ τὰ κοράσιά σου ἐξελεύσονταί σοι εἰς συνάντησιν, καὶ ἐροῦσί σοι, τὸ παιδάριον τέθνηκεν· ὅτι τάδε λέγει Κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξολοθρεύσω τοῦ Ἱεροβοὰμ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον, καὶ ἔσονται οἱ τεθνηκότες τοῦ Ἱεροβοὰμ ἐν τῇ πόλει, καταφάγονται οἱ κύνες, καὶ τὸν τεθνηκότα ἐν τῷ ἀγρῷ καταφάγονται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ τὸ παιδάριον κόψεται, οὐαὶ Κύριε, ὅτι εὑρέθη ἐν αὐτῷ ῥῆμα καλὸν περὶ τοῦ Κυρίου. Καὶ ἀπῆλθεν ἡ γυνὴ ὡς ἤκουσε. Καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Σαριρὰ, καὶ τὸ παιδάριον ἀπέθανε· καὶ ἐξῆλθεν ἡ κραυγὴ εἰς ἀπαντήν. Hæc dicit Dominus, Ecce tu abibis a me : et erit ingrediente te civitatem in Sarira, et puellæ tuæ egredientur tibi in occursum, et dicent tibi, Parvulus est mortuus. Quoniam hæc dicit Dominus : Ecce ego exterminabo de Jeroboam mingentem ad parietem : et erunt mortui Jeroboam, in civitate comedent canes : et mortuum in agro comedent volatilia cœli. Et parvulus plangetur, Væ Domine, quia inventum est in eo verbum bonum circa Dominum. Et abiit mulier ut audivit. Et factum est ut intravit in Sarira, et parvulus mortuus est : et exiit clamor in occursum.

V. 27. Ἀ., πρὸς θάλαμον etc. Σ., εἰς τὴν τάπιν etc. Ο', εἰς τὸ Θεκουὲ etc. Sic Coislin. 2. Ἄλλως, οἱ ἡγούμενοι etc. Sic edit. Rom. Quid porro legerint qui ita verterunt illud, [illegible] non ita facile est divinare.

CAPUT XV LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

4. Ἀλλὰ διὰ Δαυὶδ ἔδωκεν Κύριος ὁ Θεὸς αὐτοῦ λύχνον ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε στῆσαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ μετ' αὐτόν.

5, 6.

Ο'.

4. Ὅτι διὰ Δαυὶδ ἔδωκεν αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς κατάλειμμα ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἵνα στήσῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ μετ' αὐτόν.

5, 6. Vacat. Ἄλλος, ἐκτὸς ἐν ῥήματι Οὐρίου τοῦ Χετταίου. Καὶ πόλεμος ἦν μεταξὺ Ῥοβοὰμ καὶ μεταξὺ Ἱεροβοὰμ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. Ὅτι διὰ Δαυὶδ ἔδωκεν αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς κατάλειμμα ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἵνα στήσῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ μετ' αὐτόν.

5, 6.

SYMMACHUS.

4. Sed propter David dedit Dominus Deus ejus lucernam in Jerusalem, ut statuat filium ejus post eum.

5, 6.

LXX INTERPRETES.

4. Quia propter David dedit ei Dominus Deus residuum in Jerusalem, ut statuat filios ejus post eum.

5, 6. Vacat. Alius, præterquam in verbo Uriæ Cethæi. Et bellum erat inter Roboam et inter Jeroboam omnibus diebus vitæ ejus.

THEODOTIO.

4. Quia propter David dedit ei Dominus Deus residuum in Jerusalem, ut statuat filios ejus post eum.

5, 6.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ובשנת עשרים 9	9.	9.
הקדשים 12	12.	12. Τὰς τελετάς.
את־מעכה 13 *Τὸ Ἑβρ.*, καὶ τὴν Μαλχά.	13.	13. Καὶ τὴν Μαλχά.
והבמות לא־סרו רק לבב־אסא 14 היה שלם עם־יהוה כל־ימיו	14.	14. . . . . ἡ καρδία Ἀσὰ ἦν τελεία μετὰ Κυρίου.
בן־טברמן בן־חזין 18	18.	18.
ויכהו 27	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Et in anno vigesimo.	9. In anno vigesimo.	9.
12. Effœminatos	12. Effœminatos.	12. Teletas, i. e. initiationes.
13. Maacha. *Hebr. int.*, et Malcha.	13. Maacham.	13. Et Malcha
14. Et excelsa non remota sunt: tantum cor Asa erat perfectum cum Domino omnibus diebus suis.	14. Excelsa autem non abstulit. Verumtamen cor Asa perfectum erat cum Domino cunctis diebus suis.	14. .... cor Asa erat perfectum cum Domino.
18. Filium Tabremon filii Hezion.	18. Filium Tabremon filii Hezion.	18.
27. Et percussit eum.	27. Et percussit eum.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV lib. III Regum.

V. 4. Ἀ., ὅτι διὰ etc. Coislin. 2. Quod autem ibid. dicitur, Ο', Θ., ὁμοίως οἱ Γ', *similiter tres interpretes*, si non est mendum, significat, ut puto, tres interpretes ut LXX vertere, quod sæpe dicitur, ut plerumque vidimus, cum parvum inter interpretes discrimen deprehenditur. Edit. Rom. paulum variat.

V. 5. Ἄλλος, ἐκτὸς ἐν ῥήματι etc. Hæc in textu LXX desiderabantur: et in Romana editione inter notas, inque mss. quibusdam in ipso textu leguntur ex alio interprete, ut videtur, excerpta.

V. 9. Ἄλλος, ἐν ἔτει εἰκοστῷ. Sic quidam mss. et in notis edit. Romanæ. Alex. habet εἰκοστοῦ, mendose.

CAPUT XVI LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ויקשר עליו עבדו זמרי 9	9.	9.
שמרון 24	24.	24.
ובחטאתיו 26	26.	26.
ויוסף 33	33.	33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Et conspiravit super eum servus ejus Zamri.	9. Et rebellavit contra eum servus suus Zambri.	9.
24. Someron.	24. Samariæ.	24.
26. Et in peccatis ejus.	26. Et in peccatis ejus.	26.
33. Et addidit.	33. Et addidit.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI lib. III Regum.

V. 9. Ἄλλος, καὶ συνέστρεψεν ἐφ' ἑαυτὸν etc. In notis edit. Romanæ.

V. 24. Ἄλλος, Σαμαρείας. Ἄλλος, Σομορών. Coislin. 2

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τετάρτῳ καὶ εἰκοστῷ. Ἄλλος, ἐν ἔτει εἰκοστῷ.	9.
12. Τὰς τελετάς.	12. Τὰς τελετάς. Ἀλλ., τὰς στήλας.	12. Τὰς τελετάς.
13. Καὶ τὴν Μαλχά.	13. Ἀνά.	13. Καὶ τὴν Μαλχά
14. Τὰ δὲ ὑψηλὰ οὐ περιῃρέθη· ἡ μέντοι καρδία Ἀσὰ ἦν τελεία.	14. Τὰ δὲ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρε· πλὴν ἡ καρδία Ἀσὰ ἦν τελεία μετὰ Κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ.	14. Πλὴν ἡ καρδία Ἀσὰ ἦν τελεία μετὰ Κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας.
18.	18. Υἱὸν Ταβερεμὰ υἱοῦ Ἀζίν. Ἄλλος, υἱὸν Ταβ ἐν Ῥαμὰν υἱοῦ Ἀζαήλ.	18.
27.	27. Καὶ ἐχάραξεν αὐτόν. Ἄλλος, καὶ ἐπεχαράκωσεν. Ἄλλος, καὶ ἐπάταξεν αὐτόν.	27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
..	9. In anno quarto et vigesimo. *Alius*, in anno vigesimo.	9.
12. Teletas.	12. Teletas. *Al.*, columnas.	12. Teletas.
13. Et Malcha.	13. Ana.	13. Et Malcha.
14. Excelsa autem non ablata sunt: attamen cor Asa erat perfectum.	14. Excelsa autem non abstulit: verumtamen cor Asa erat perfectum cum Domino omnibus diebus ipsius.	14. Verumtamen cor Asa erat perfectum cum Domino omnibus diebus.
18.	18. Filium Taberema filii Azin. *Alius*, filium Tab in Raman filii Azael.	18.
27.	27. Et secavit eum. *Alius*, et circumvallavit. *Alius*, et percussit eum.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV lib. III Regum.

V. 12. Ο', τὰς τελετάς· ὁμοίως οἱ Γ'. Coislin. 2. sic cf. notam vers. 4, supra.

V. 13. Α., Σ., Θ., καὶ τὴν Μαλχά. Idem. Sed pro Malchâ lege ubique Μααχά.

V. 14. Α., ἡ καρδία etc. Has lectiones adfert idem.

V. 18. Ἄλλος, υἱὸν Ταβ ἐν Ῥαμὰν υἱοῦ Ἀζαήλ. In notis editionis Rom. Qui vero sic reddidit videtur legisse בן־טב ברמן.

V. 27. Ἄλλος, καὶ ἐπεχαράκωσεν etc. Has lectiones exhibent notæ editionis Romanæ: ἐπεχαράκωσεν videtur mendose positum. [Si Schleusnerum audias, leges, ἐπεχάραξεν. Drach.]

CAPUT XVI LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Καὶ συνέστρεψεν ἐπ' αὐτὸν Ζαμβρί. Ἄλλος, καὶ συνέστρεψεν ἐφ' ἑαυτὸν τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ Ζαμβρὶ ὁ ἄρχων.	9.
24.	24. Σεμερών. Ἄλλος, Σαμαρείας. Ἄλλος, Σομορών.	24.
26.	26. Καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ. Ἄλλος, τοῖς ματαίοις.	26.
33.	33. Καὶ προσέθηκεν. Ἄλλος, καὶ ἐπλεόνασεν.	33.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. Et convertit se super eum Zambri. *Alius*, et convertit in se servos suos, et Zambri princeps.	9.
24.	24. Semeron. *Alius*, Samariæ. *Alius*, Somoron.	24.
26.	26. Et in peccatis ejus. *Alius*, vanis.	26.
33.	33. Et addidit. *Alius*, et superabundavit.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI lib. III Regum.

V. 26. Ἄλλος, τοῖς ματαίοις. Coislin. 2.

V. 33. Ἀλλ., καὶ ἐπλεόνασεν. Sic quædam exempl.

Digitized by Google

CAPUT XVII LIB. III REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 והערבים מביאים לו לחם ובשר בבקר ולחם ובשר בערב	6.	6. Καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ ἄρτον καὶ κρέας τὸ πρωῒ, καὶ ἄρτον καὶ κρέας τὸ δείλης.
12 בצפחת	12.	12. Ἐν τῇ ληκυθίᾳ.
20 יהוה אלהי הגם על־האלמנה אשר־אני מתגורר עמה הרעת להמית את־בנה	20.	20.
21 על־הילד	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Et corvi adferentes ei panem et carnem in mane, et panem et carnem in vespera.	6. Corvi quoque deferebant ei panem et carnes mane, similiter panem et carnes vesperi.	6. Et corvi ferebant ei panem et carnem mane, et panem et carnem vespere.
12. In lecytho.	2. In lecytho.	12. In lecythia.
20. Domine Deus mi, num etiam super viduam, qua ego hospitans cum ea, malefecisti ad mori faciendum filium ejus?	20. Domine Deus meus, etiamne viduam apud quam ego utcumque sustentor afflixisti, ut interficeres filium ejus?	20.
21. Super puerum.	21. Super puerum.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII lib. III Regum.

V. 6. Coislin. 2., οἱ Γ', καὶ οἱ κόρακες etc., ut Reg. 'Α., Σ., Θ., ἄρτον καὶ κρέας τὸ πρωῒ, καὶ etc. Hinc vides οἱ Γ' significare 'Α., Σ., Θ.

V. 12. 'Α., ἐν τῇ ληκυθίᾳ. Coislin. 2, 'Α., ἐν τῇ ληκυθίᾳ. Ἄλλος, ἐν καμψάκῃ. Reg.

CAPUT XVIII LIB. III REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
5 מן־בהמה	5.	5.
21 עד־מתי אתם פסחים על־שתי הסעפים	21.	21
25 בחרו לכם הפר האחד	25.	25. Ἐπιλέξασθε ἑαυτοῖς τὸν δάμαλιν τὸν ἕνα.
27 כי־שיח־לו	27.	27. Ὅτι ὁμιλία αὐτῷ.
28 כמשפטם	28.	28. Κατὰ τὸ κρίμα αὐτῶν.
29 ואין־קול ואין־ענה	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. De animali.	5. Jumenta.	5.
21. Usquequo vos claudicantes super duas cogitationes.	21. Usquequo claudicatis in duas partes.	21.
25. Eligite vobis juvencum unum.	25. Eligite vobis bovem unum.	25. Eligite vobis juvencum unum.
27. Quia meditatio ei.	27. Forsitan loquitur.	27. Quia colloquium ipsi.
28. Juxta judicium ipsorum	28. Juxta ritum suum.	28. Juxta judicium ipsorum.
29. Et non vox, neque respondens.	29. Nec audiebatur vox, nec aliquis respondebat.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII lib. III REGUM.

V. 5. Ἄλλος, ἀπὸ τῶν κτηνῶν. Sic ex mss. edit. Romana in notis.

V. 21. Σ., ἕως πότε etc. Coislin. 2.

V. 25. 'Α., ἐπιλέξασθε etc. Lectiones Aquilæ et Symm. exhibet Coislin. 2, qui hanc addit notam: Πίονα παρ' οὐδενὶ κεῖται ἐν τῷ Ἑξαπλῷ. I. e. « *Pinguem*, apud neminem exstat in Hexaplo. » Itaque in-

Digitized by Google

CAPUT XVII LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ ἄρτον καὶ κρέας τὸ πρωΐ, καὶ ἄρτον καὶ κρέας τὸ δείλης.	6. Καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ ἄρτους τοπρωΐ, καὶ κρέα τοδείλης.	6. Καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ ἄρτον καὶ κρέας τὸ πρωΐ, καὶ ἄρτον καὶ κρέας τὸ δείλης.
12.	12. Ἐν τῷ καψάκῃ. Ἄλλος, καμψάκῃ.	12.
20.	20. *Vacat*. Ἄλλος, ὦ Κύριε ὁ Θεός μου, εἰ ἔτι καὶ τὴν χήραν ᾗ παροικῶ ἐκάκωσας, ὥστε ἀνελεῖν τὸν υἱὸν αὐτῆς.	20.
21.	21. Τῷ παιδαρίῳ. Ἄλλος, τῷ μειρακίῳ	21.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. Et corvi ferebant ei panem et carnem mane, et panem et carnem vespere.	6. Et corvi ferebant ei panes mane, et carnes vespere.	6. Et corvi ferebant ei panem et carnem mane, et panem et carnem vespere.
12.	12. In capsaca. *Al.*, campsaca.	12.
20.	20. *Vacat*. *Al.*, o Domine Deus mi, si adhuc et viduam apud quam ego hospito afflixisti, ita ut interficeres filium ejus.	20.
21.	21. Puerulo. *Alius*, puero.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII lib. III Regum.

V. 20. Ὦ Κύριε etc. Sic Coislin. 2, sine interpretis nomine.

V. 21. Ἄλλος, τῷ μειρακίῳ. Ita legit Procopius hoc loco.

CAPUT XVIII LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Ἀπὸ τῶν σκηνῶν. Ἄλλος, ἀπὸ τῶν κτηνῶν.	5.
21. Ἕως πότε ὑμεῖς χωλαίνετε ἐπὶ δυσὶν ἀμφιβόλως.	21. Ἕως πότε ὑμεῖς χωλανεῖτε ἐπ' ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνύαις.	21
25. Ἐπιλέξασθε ἑαυτοῖς τὸν βοῦν τὸν ἕτερον.	25. Ἐκλέξασθε ἑαυτοῖς τὸν μόσχον τὸν ἕνα.	25.
27. Ὅτι ὁμιλεῖ.	27. Ὅτι ἀδολεσχία αὐτῷ ἐστι.	27.
28. Καθὼς ἔθος αὐτοῖς.	28. Κατὰ τὸν ἐθισμὸν αὐτῶν.	28.
29.	29. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἦν φωνὴ, καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
5.	5. De tabernaculis. *Alius*, de jumentis.	5.
21. Usquequo vos claudicatis super duo dubie.	21. Usquequo vos claudicabitis in ambobus poplitibus.	21.
25. Eligite vobis bovem alterum.	25. Eligite vobis vitulum unum.	25.
27. Quia colloquitur.	27. Quia fabulatio ei est.	27.
28. Secundum morem suum.	28. Secundum consuetudinem suam.	28.
29.	29. *Alius*, et non erat vox, et non erat auditus.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap XVIII lib. III Regum.

dicat in quibusdam exemplaribus haberi. (*)

V. 27. Ἀ., ὅτι ὁμιλία αὐτῷ. Σ., ὅτι ὁμιλεῖ. Reg. et Coislin. 2.

V. 28. Ἀ., κατὰ τὸ κρίμα etc. Coislin. 2.

V. 29 Ἄλλος, καὶ οὐκ ἦν etc. Hæc quæ desiderantur in edit. Romana, in quibusdam mss. et in notis ejusdem edit. feruntur.

(*) Dignum est ut notetur nomen δάμαλις ab Aquila in masculino genere hic usurpari, quia respondet ad hebraicum פר, *juvencus*. DRACH.

Digitized by Google

CAPUT XIX LIB. III REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
תחת רתם 5	5.	5. (Ὑποκάτω) ἀρκευθον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Subtus genistam.	5. In umbra juniperi.	5. Sub junipero

Nota.

Has Aquilæ et Symmachi lectiones exhibet Eusebius *De locis Hebraicis* apud Hieronymum in voce Ῥεμάθ, his verbis: Ῥεμάθ, Ἀ., ἀρκευθον, Σ., σκέπην. Ubi Hieronymus « Rothem, pro quo Aquila

CAPUT XX LIB. III REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
לשעליב 10	10	10.
את כל־ההמון 13	13.	13.
בנערי שרי המדינות 14	14	14.
אלהי עמקים 28	28.	28. Θεος κοιλάδων.
הנה־נא שמענו 31	31.	31.
ויתחפש באפר על־עיניו 38	38.	38. Καὶ ἐσκαλεύσατο ἐν σπο[illegible] επὶ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.
כן משפטך 40	40.	40.
סר וזעף 43	43.	43.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Pugillis.	10. Pugillis.	10.
13. Omnem turbam.	13. Omnem multitudinem.	13.
14. In pueris principum provinciarum.	14. Per pedissequos principum provinciarum.	14.
28. Deus vallium.	28. Deus vallium.	28. Deus vallium.
31. Ecce, obsecro, audivimus.	31. Ecce, audivimus.	31.
38. Et mutavit se in velo super oculos suos.	38. Et mutavit aspersione pulveris os et oculos suos.	38. Et conspersit se in cinere super oculos suos
40. Sic judicium tuum.	40. Hoc est judicium tuum.	40.
43. Contumax et sævus.	43. Contemnens et furibundus.	43.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX lib. III Regum.

Hoc cap. in editione Rom. inverso ordine post sequens jacet. Hujus vero præposteri ordinis occasione in Regio codice legitur: ταῦτα ἐν τῷ Ἑξαπλῷ πρὸ τῆς κατὰ τὸν Ναβουθαὶ ἱστορίας κεῖται. I. e. *Hæc in Hexaplo ante historiam Nabuthæ jacent.* Nimirum historia obsessæ a Syris Samariæ ante historiam Naboth in Hebraico et in Hexaplis jacebat, secus quam in LXX Interpretibus, ubi posterius ordo.

V. 10. Ἄλλος, ταῖς δραξί. Sic in mss. et in notis ad edit. Rom.

V. 13. Ἄλλος, πάντα τὸν ἦχον. Indidem.

CAPUT XXI LIB. III REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ
ויבא אחאב אל־ביתו סר וזעף על־הדבר אשר־דבר אליו נבות 4	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Venitque Achab in domum suam, recedens et sævus super verbum quod locutus fuerat ei Naboth Jezraelita, et dixerat, Non	4. Venit ergo Achab in domum suam indignans, et frendens super verbo, quod locutus fuerat ad eum Naboth Jesraelites, dicens: Non	4.

Digitized by Google

CAPUT XIX LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. (Ὑποκάτω) σκέπην.	5. Ὑπὸ φυτόν. *Ἄλλος*, ὑποκάτω Ῥαθμέν.	5.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
5. Sub umbraculo.	5. Subtus plantam. *Alius*, sub Rathmen.	5.

Nota.

interpretatur ἄρκευθον, id est, *juniperum* : Symmachus, *umbraculum*.

CAPUT XX LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Ἀλώπεξι. *Ἄλλος*, ταῖς δραξί.	10.
13.	13. Τὸν ὄχλον. *Ἄλλος*, πάντα τὸν ἦχον.	13.
14. Διὰ παιδαρίων τῶν ἀρχοντων τῆς πόλεως.	14. Ἐν τοῖς παιδαρίοις τῶν ἀρχόντων τῶν χωρῶν.	14.
28. Θεὸς κοιλάδων.	28. Θεὸς κοιλάδων.	28. Θεὸς κοιλάδων.
31.	31. Οἶδα. *Ἄλλος*, ἰδοὺ δὴ οἴδαμεν.	31.
38. Κατεπασαμενος σποδῷ κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.	38. Καὶ κατεδήσατο ἐν τελαμῶνι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.	38.
40.	40. Ἰδοὺ καὶ τὰ ἔνεδρα. *Ἄλλος*, ἰδοὺ σὺ δικαστής.	40.
43. Διατεταραγμένος και σκυθρωπάζων.	43. Συγκεχυμένος καὶ ἐκλελυμένος.	43.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
10.	10. Vulpibus. *Alius*, pugillis.	10.
13.	13. Turbam. *Alius*, omnem sonitum.	13.
14. Per pueros principum urbis.	14. In pueris principum regionum.	14.
28. Deus vallium.	28. Deus vallium.	28. Deus vallium.
31.	31. Novi. *Alius*, ecce profecto vidimus:	31.
38. Aspersus pulvere contra oculos suos.	38. Et colligavit in vitta oculos suos.	38.
40.	40. Ecce et insidiæ. *Alius*, ecce tu judex.	40.
43. Conturbatus et tristis.	43. Confusus et contristatus.	43.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX lib. III Regum.

V. 14. Σ., διὰ παιδαρίων etc. Coislin. 2.

V. 28. Ἀ., Σ., Ο', Θ., Θεὸς κοιλάδων. Ex Eusebio *De locis Hebraicis*.

V. 31. *Ἄλλος*, ἰδοὺ δὴ οἴδαμεν. Ex notis edit. Rom.

V. 38. Ἀ., καὶ ἐσκαλεύσατο etc. Has Aquilæ et Symmachi lectiones mutuamur ex cod. Reg. et ex Coislin. 2.

V. 40. *Ἄλλος*, ἰδοὺ σὺ δικαστής. In notis edit. Rom.

V. 43. Σ., διατεταρ-. etc. Coislin.

CAPUT XXI LIB III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. *Ἄλλος*, καὶ ἦλθεν Ἀχαὰβ εἰς οἶκον αὐτοῦ συγκεχυμένος καὶ	4.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
4.	4. *Alius*, et venit Achaab in domum suam confusus, et solutus super verbo, quod locutus fuerat ad eum Nabuthæ Jesraelita: et	4.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
היזרעאלי ויאמר לא־אתן לך את־ נחלת אבתי		
7 תעשה מלוכה על־ישראל	7.	7.
27 ויהלך א	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
dabo tibi hæreditatem patrum meorum.	dabo tibi hæreditatem patrum meorum.	
7. Facies regnum super Israel.	7. Regis regnum Israel.	7.
27. Et ambulavit sensim.	27. Et ambulavit demisso capite.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI lib. III Regum

V. 14. Ἄλλος, καὶ ἦλθεν Ἀχαὰβ etc. Sic in notis ad edit. Rom. Hic LXX deficiunt

V. 7. Ἄλλος, ποιεῖς βασιλεὺς Ἰσραήλ. In ad edit. Rom.

CAPUT XXII LIB. III REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
16 עד־כמה פעמים אני משביעך	16.	16. Ἕως πόσων καθόδων ὁρκίζω σε.
35 דם־המכה	35.	35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
16. Usque ad tot vices ego adjuravi te.	16. Iterum atque iterum adjuro te.	16. Usque ad quot vices ad juro te.
35. Sanguis plagæ.	35. Sanguis plagæ.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII lib. III Regum.

V. 16. Ἀ., ἕως πόσων etc. Lectiones Aquilæ et Symm. exhibet Coislin. 2. Aliam, Regius.

LIBER QUARTUS REGUM.

CAPUT I LIB. IV REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ויפל אחזיה בעד השבכה בעליתו	2.	2. Καὶ ἔπεσεν Ἀαζία κα κιγκλιδωτὸν ἐν τῷ ὑπερῴῳ α
לכו דרשו בבעל זבוב אלהי עקרון	Βαβαλ Ζεβουβ ελωη Εκρων.	Πορευθέντες ἐκζητήσατε ἐν Ζεβοὺβ θεῷ Ἀκκαρών.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et cecidit Achazia per cancellum in cœnaculum suum.	2. Ceciditque Ochozias per cancellos cœnaculi sui.	2. Et cecidit Aazia per c latum in cœnaculo suo.
Ite, inquirite in Baalzebub deum Ecron.	Ite, consulite Beelzebub deum Accaron.	Euntes exquirite in Baal Z deo Accaron.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I lib. IV Regum.

V. 2. Ἀ., καὶ ἔπεσεν etc. Ita Reg. qui hoc scholion addit, ἔστι δὲ οἶκος ὥρᾳ θέρους ἐπιτήδειος. I. e. « Est autem domus æstatis tempore commoda. » Lectionem Aquilæ pleniorem habet Coislin. 2 et Symmachi adjicit ut nos edimus.

Ibid. Lectionem Hebraicarum vocum Gr item Aquilæ, ex eodem Coislin. 2 exscripsi Reg. Hebraici solum et Symmachi minus sim

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	ἐκλελυμένος ἐπὶ τῷ λόγῳ, ᾧ ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν Ναβουθαὶ ὁ Ἰεσραηλίτης, καὶ εἶπεν, Οὐ δώσω σοι τὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων μου.	
7.	7. Ποιεῖς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραήλ. *Ἄλλος*, ποιεῖς βασιλεὺς Ἰσραήλ.	7
27.	27. Καὶ ἐπορεύθη. *Ἄλλος*, καὶ ἐπορεύθη κεκλιμένος.	27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	dixit, Non dabo tibi hæreditatem patrum meorum.	
7.	7. Facis regem super Israel. *Alius*, facis rex Israel.	7.
27.	27. Et ambulavit. *Alius*, et ambulavit reclinatus.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI lib. III Regum.

V. 7. *Ἄλλος*, καὶ ἐπορεύθη κεκλιμένος. Ibid. Edit. Complut. habet κεκυφώς.

CAPUT XXII LIB. III REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
16. Ποσάκις ἐγὼ ὁρκίζω σε.	16. Ποσάκις ἐγὼ ὁρκίζω σε. *Ἄλλως*, ἔτι δὶς ἐγὼ ὁρκίζω σε.	16.
35.	35. Τὸ αἷμα τῆς τροπῆς. *Ἄλλος*, τὸ αἷμα ἐκ τῆς τρωπῆς.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
16. Quoties ego adjuro te.	16. Quoties ego adjuro te. *Aliter*, adhuc bis ego adjuro te.	16.
35.	35. Sanguis stragis. *Alius*, sanguis vulneris.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII lib. III Regum.

V. 35. Sic mss. quidam, et in notis edit. Rom. In textu autem, τὸ αἷμα ἀπὸ τῆς πληγῆς.

LIBER QUARTUS REGUM.

CAPUT I LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Καὶ ἔπεσεν Ὀχοσίας δι' ἐξώστρας αὐτοῦ οὔσης ἐν τῷ ὑπερῴῳ αὐτοῦ.	2. Καὶ ἔπεσεν Ὀχοζίας διὰ τοῦ δικτυωτοῦ τοῦ ἐν τῷ ὑπερῴῳ αὐτοῦ.	2
Ἀπελθόντες πύθεσθε παρὰ τοῦ Βεελζεβοὺλ θεοῦ Ἐκρών.	Δεῦτε καὶ ἐπιζητήσατε ἐν τῷ Βαὰλ μυῖαν θεὸν Ἀκκαρών.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Et cecidit Ochozias per exestram suam, quæ erat in cœnaculo suo.	2. Et cecidit Ochozias per cancellum, qui in cœnaculo suo.	2.
Abeuntes interrogate apud Beelzebul deum Ecron.	Ite, et inquirite in Baal muscam deum Accaron.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. I lib. IV Regum.

exhibet.

Coislin. 2, Σ., καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Δεῦτε καὶ ἀναζητήσατε ἐν Βαὰλ μυῖαν θεὸν Ἀκκαρών, εἰ ζήσομαι. I. e. « Et misit nuntios, et dixit ad eos : Ite, et inquirite in Baal muscam deum Accaron, si vivam. » Hæc Symmachi interpretatio planior est ea quam in ipso textu dedimus, desumptam, ut videtur, ex Coisliniana lectione.

Digitized by Google

CAPUT II LIB. IV REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
9 ויהי נא פי־שנים ברוחך אלי	9.	9.
14 איה יהוה אלהי אליהו אף־הוא	14.	14. Ποῦ Κύριος ὁ Θεὸς Ἠλία, καίπερ αὐτός;

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Et sit, obsecro, os duorum in spiritu tuo ad me.	9. Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus.	9.
14. Ubi Dominus Deus Eliahu etiam ipse?	14. Ubi est Deus Eliæ etiam nunc?	14. Ubi Dominus Deus Eliæ utique ipse?

Notæ et variæ lectiones ad cap. II lib. IV Regum.

V. 9. Ἄλλος, γενηθήτω τὸ πνεῦμα etc. Ita Reg., tacito interpretis nomine.

V. 14. Ἀ., ποῦ Κύριος etc. Aquilæ et Symmachi lectiones adfert Coislin. 2.

Ibid. Ἄλλοι, κρύφιος. Ex Theodoreto, qui sic habet, ἀφφὼ, ὃ κρύφιος ἑρμηνεύεται, κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἄλλων ἑρμηνευτῶν. His adjicit Drusius « Quid de hoc loco dicam? Suspectum mihi est, ὁ κρύφιος, id sonat, *occultus*, *latens*. Usurpatur au-

CAP. III LIB. IV REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
4 נקד	4.	4. Ἦν ποιμνιοτρόφος.
14 אני נשא	14.	14.
21 ומעלה	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Pecuarius.	4. Nutriebat pecora multa.	4. Erat pastor gregis.
14. Ego suscipiens.	14. Erubescerem.	14.
21. Et supra.	21. Desuper.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III lib. IV Regum.

V. 4. Ἀ., ἦν ποιμνιοτρόφος. Σ., ἦν τρέφων βοσκ-. Coislin. 2. Theodoretus, οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ τὸ νωκὴδ *ἀρχιποιμένα* ἡρμήνευσαν. Quinam vero sunt illi alii interpretes? Non certe Aquila, nec Symmachus.. nisi fortasse variæ eorum editiones varias interpretationes exhibuerint

CAPUT IV LIB. IV REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
34 וכפיו על־כפו ויגהר עליו	34.	34.
35 ויגהר עליו Τὸ Ἑβραϊκὸν, ἐνεγύωσεν (Al. ἐνεγυίωσεν) ἐπ' αὐτόν.	35. Eγaaδ. Coisl. 2, ουιεγαρ.	35. Ἐνέπνευσεν ἐπ' αὐτόν.
39 ארת	39.	39.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
34. Et volas suas super volas ejus: et prostravit se super eum.	34. Et manus suas super manus ejus: et incurvavit se super eum.	34.
35. Et prostravit se super eum. *Hebr. int.*, membra imposuit super eum.	35. Incubuit super eum.	35. Inspiravit super eum.
39. Erucas.	39. Herbas agrestes.	39.

Digitized by Google

CAPUT II LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9	9. Γενηθήτω δὴ διπλᾶ ἐν πνεύματί σου ἐπ' ἐμέ. Ἄλλος, γενηθήτω τὸ πνεῦμα τὸ ἐπὶ σοὶ δισσῶς ἐπ' ἐμέ.	9.
14. Ποῦ Κύριος ὁ Θεὸς Ἠλίου καὶ νῦν;	14. Ποῦ ὁ Θεὸς Ἠλιοὺ ἀφφώ; Ἄλλοι, κρύφιος.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. Fiant, quæso, duplicia in spiritu tuo super me. *Alius*, fiat spiritus, qui super te, dupliciter super me.	9.
14. Ubi Dominus Deus Eliæ etiam nunc?	14. Ubi Deus Eliu aphpho? *Alii*, absconditus.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II lib. IV Regum.

… eo sensu quo Græci dicunt, ὁ δεῖνα. Itaque **Ruth.** IV ad פלני אלמני quædam editiones habent, κρύφα. » Vidimus Aquilam et Symmachum longe diversa interpretatione usos esse. (*)

(*) **Quid sit** ἀφφώ multum disputarunt interpretes. Miror neminem illorum advertisse voces hebraicas אף הוא propter obscuritatem a LXX retentas esse, ut non raro alibi, frequentissime vero his in Regum **libris**, quasi in omnibus capitibus. Drach.

CAPUT III LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Ἦν τρέφων βοσκήματα.	4. Νωκήδ. Ἄλλοι, ἀρχιποίμην.	4.
14.	14. Ἐγὼ λαμβάνω. Ἄλλος, ἐγὼ ἐδυσωπούμην.	14.
21.	21. Καὶ εἶπον, ὦ. Ἄλλος, καὶ ἐπάνω.	21.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Erat nutriens pecora.	4. Noced. *Alii*, princeps pastorum.	4.
14.	14. Ego susciperem. *Alius*, ego erubescerem.	14.
21.	21. Et dixerunt, Hem. *Alius*, et supra.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III lib. IV Regum.

V. 14. Ἄλλος, ἐγὼ ἐδυσωπούμην. Regius, tacito **interprete**, quem sequitur Vulgata.

V. 21. Ο', καὶ εἶπον, ὦ. Ἄλλος, καὶ ἐπάνω. Sic edit. Rom. in notis, recte. Nam prior lectio εἶπον ὦ, vitio facta videtur ex ἐπάνω.

CAPUT IV LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
34.	34. Καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ διέκαμψεν ἐπ' αὐτόν. Ἄλλος, καὶ τὰ ἴχνη αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἴχνη αὐτοῦ, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς αὐτόν.	34.
35. Ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.	35. Συνέκαμψεν ἐπ' αὐτόν. Ἄλλος, ἐνεφύσησεν ἐπ' αὐτόν. Ἄλλος, συνέκυψεν ἐπ' αὐτόν. Ἄλλος, διέκαμψεν ἐπ' αὐτόν. Ἄλλος, συνεκάλυψεν αὐτόν.	35.
39.	39. Ἀρίωθ. Ἄλλος, ἀγριολάχανα.	39.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
34.	34. Et manus suas super manus ejus: et incurvavit se super eum. *Alius*, et vestigia sua super vestigia ejus, et insufflavit in eum.	34.
35. Prostravit se super eum.	35. Concurvavit se super eum. *Alius*, insufflavit super eum. *Alius*, procubuit super eo. *Alius*, inclinavit se super eum. *Alius*, cooperuit eum.	35.
39.	39. Arioth. *Alius*, herbas agrestes.	39.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
פקעת		Βοτάνην ἀγρίαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Colocynthidas.	Colocynthidas.	Olus agreste.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV lib. IV Regum.

V. 34. Ἄλλος, καὶ τὰ ἴχνη αὐτοῦ etc. Sic Reg.

V. 35. Has lectiones exhibet codex Reg. his verbis: Ἀ., ἐνέπνευσεν, Σ., ἐπέπεσεν. Ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ ἐστιν Ἐγλαὰδ (l. Ἐγαὰδ) ἐπ' αὐτόν· ἀντὶ τοῦ, ἐνεφύσησεν εἰς αὐτόν. Τὸ δὲ διέκαμψεν ἐπ' αὐτὸν, ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ ἐνεγύωσεν ἐπ' αὐτὸν, ἀντὶ τοῦ συνέκαμψεν οἱ ἄλλοι εἰρήκασιν. Quæ postrema verba vitio laborant. Idem vero ad vocem συνέκαμψεν, συνέκοψεν supra scribit. Ubi notes vocem יגהר eodem loco bis legi, versu nempe 34 et 35, ac in textu codicis Regii primo ἐνεφύσησεν, secundo συνέκαμψεν redditur: quæ igitur in nota feruntur usque ad hæc verba, τὸ δὲ, διέκαμψεν, ad primam lectionem respiciunt; ab his deinde verbis, ad secundam. In hæc autem loca hæc notat Drusius:

34. ויגהר, *alii*, ἐνεφύσησεν, *insufflavit*. *Theodoretus*, τὸ ἀγαὰρ (ita leg. vel certe τὸ ἐγαὰδ) οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ *ἐνεφύσησεν* εἰρήκασιν. *Editio*

CAPUT V LIB. IV REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
1 שר־צבא	1.	1.
2 וארם יצאו גדודים	2.	2.
7 האלהים	7.	7.
17 משא׳צמד־פרדים	17.	17.
18 והשתחויתי בית רמן	18.	18.
19 כברת ארץ	19.	19.
26 בגדים וזיתים	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Princeps militiæ.	1. Princeps militiæ.	1.
2. Et Aram egressi fuerant agmina.	2. Porro de Syria egressi fuerant latrunculi.	2.
7. Num Deus?	7. Numquid Deus.	7.
17. Onus paris mulorum.	17. Onus duorum burdonum.	17.
18. Et incurvavero me in domo Remmon.	18. Si adoravero in templo Remmon.	18.
19. Milliare terræ.	19. Electo terræ tempore.	19.
26. Vestes et oliveta.	26. Vestes ut emas oliveta.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V lib. IV Regum.

V. 1. Ἄλλος, ἀρχιστράτηγος. Aliquot exemplaria, et Complut.

V. 2. Ἄλλος, ἐκ Συρίας ἐξῆλθον μονόζωνοι. Ἄλλος, καὶ Συρία etc. Ex notis ad edit. Rom.

V. 7. Ἄλλος, μὴ Θεός; Sic mss. quidam in notis ad edit. Rom.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Τολύπην ἀγρίαν. *Ἄλλος*, κολοκυνθίδα.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Colocynthidam agrestem. *Alius*, colocynthida.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV lib. IV Regum.

Vulgata, et incurvavit se. *Arias*, prostravit se. 35. ויגהר. *Alii*, συνέκαμψεν. *Alibi*, συνεκάλυψεν. *Prius hodie legitur in edit. Romana. Sed Theodoretus videtur habuisse* ἐνέπνευσεν. *Hæc enim adfert*, τὸ δὲ *ἐνέπνευσεν* ἐπ' αὐτὸν, *συνεκάλυψεν* οἱ ἄλλοι εἰρήκασιν. *In alio scholio*, τὸ δὲ *ἐνεγύωσεν* ἐπ' αὐτὸν, *συνέκαμψεν* οἱ ἄλλοι εἰρήκασι. *Vide si placet edit. Romanam, unde ista habeo.* Hactenus Drusius.

Postremo Ἀ., Σ. et Ο' lectiones in Coisliniano hujusmodi sunt: Ἀ., ἐνέπνευσεν, *inspiravit*. Σ., ἐπέπεσεν, *prostravit se*. Ο' in textu, διέκαμψεν, *procubuit*, et marg., συνέκυψεν, *inclinavit se*. Cæterum tanta interpretationum diversitas, vel ex variis interpretum versionibus prodit, vel ex scholiis posterioris ævi.

V. 39. *Ἄλλος*, ἀγριολάχανα. Drusius.

Ibid. Ἀ., βοτάνην ἀγρίαν. Coislin. 2. *Ἄλλος*, κολοκυνθίδα. Reg.

CAPUT V LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἄρχων. *Ἄλλος*, ἀρχιστράτηγος.	1.
2.	2. Καὶ Συρία ἐξῆλθον μονόζωνοι. *Ἄλλος*, ἐκ Συρίας ἐξῆλθον μονόζωνοι πειρατήριον. *Ἄλλος*, καὶ Συρία ἐξῆλθε μονόζωνοι πειρατήριον.	2.
7.	7. Ὁ Θεός; *Ἄλλος*, μὴ Θεός;	7.
17.	17. Γόμος, ζεῦγος ἡμιόνων. *Ἄλλος*, γόμορ ζεύγους ἡμιόνων.	17.
18.	18. Καὶ προσκυνήσω ἐν οἴκῳ Ῥεμμάν. *Ἄλλος*, καὶ προσκυνήσω ἅμα αὐτῷ Κυρίῳ τῷ Θεῷ.	18.
19.	19. Δεβραθὰ τῆς γῆς. *Ἄλλοι*, Χαβραθὰ τῆς γῆς.	19.
26.	26. Τὰ ἱμάτια καὶ ἐλαιῶνας. *Ἄλλοι*, τὰ ἱμάτια, ἵνα κτήσῃ ἐλαιῶνας. *Ἄλλος*, τὰ ἱμάτια, καὶ λήψῃ ἐν αὐτοῖς κήπους καὶ ἐλαιῶνας.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Princeps. *Alius*, princeps militiæ.	1.
2.	2. Et Syria exierunt accincti. *Alius*, ex Syria exierunt accincti, prædatorum manus. *Alius*, et Syria egressa est, accincti, prædatorum manus.	2.
7.	7. Deus? *Alius*, Num Deus?	7.
17.	17. Onus, par mulorum. *Alius*, gomor paris mulorum.	17.
18.	18. Et adorabo in domo Remman. *Alius*, et adorabo simul ipsi Domino Deo.	18.
19.	19. Debratha terræ. *Alii*, Chabratha terræ.	19.
26.	26. Vestimenta et oliveta. *Alii*, vestimenta, ut emas oliveta. *Alius*, vestimenta, et accipies cum eis hortos et oliveta.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V lib. IV Regum.

V. 17. *Ἄλλος*, γόμορ ζεύγους ἡμιόνων. Ex ms. Alex. exque notis ad edit. Rom.

V. 18. *Ἄλλος*, καὶ προσκυνήσω ἅμα etc. Reg.

V. 19. *Ἄλλοι*, Χαβραθὰ τῆς γῆς. Sic mss. in notis ad edit. Rom.

V. 26. *Ἄλλοι*, τὰ ἱμάτια etc. Ibid.

Digitized by Google

CAPUT VI LIB. IV REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 שאול	5.	5.
8 אל־מקום פלני אלמני	8.	8. Εἰς τὸν τόπον τὸν δεῖνα.
32 הראיתם	32.	32.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Petitum.	5. Mutuo acceperam.	5.
8. In loco abscondito, incelebri.	8. In loco illo et illo.	8. In locum hunc vel illum.
32. Num vidistis?	32. Numquid scitis?	32.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. IV Regum.

V. 5. Ἄλλος, κεχρησμένον. Ἄλλος, κεχρημένον. Drusius, et notæ editionis Romanæ.

V. 8. Hæ lectiones prodeunt ex Eusebio *De locis Hebraicis* apud Hieronymum. Qua de re vide quæ diximus I Reg. XXI, 22, ubi lectionem ad Aquilam et Theodotionem unam eamdemque posuimus, Eusebium et Hieronymum secuti, ut legitur in libro *De nom. Hebraicis*. Hic autem Theodotionis lectionem aliam adferimus, quæ notatur ibidem ad vocem Felmoni: quia nimirum varie eamdem vocem interpretatus est Theodotio. Regius codex in textu sic habet, εἰς τὸν τόπον τόνδε τινὰ Ἐλμωνί, ubi ad illud τόνδε τινά, supra scribitur Φελμωνί. Ad marg. vero legitur : ἐν ἑτέροις βιβλίοις γράφεται, εἰς τὸν τόπον Φελμουνί. Drusius hanc notam habet : פלני אלמני. *In aliqua editione*, Φελωνὶ ἀλμωνί

CAPUT VIII LIB. IV REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 קומי ולכי אתי וביתך וגורי באשר תגורי	1.	1. Ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι σὺ καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ παροίκησον οὗ παροικήσεις.
7 ובן־הדד מלך־ארם	7.	7. Καὶ ὁ υἱὸς Ἀδὰδ βασιλεὺς Συρίας.
11 וישם עד־בש	11.	11.
15 ויקח המכבר	15.	15. Καὶ ἔλαβε τὸ στρῶμα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Surge, et vade tu et domus tua, et peregrinare in quo peregrinaberis.	1. Surge, vade tu et domus tua, et peregrinare ubicumque repereris.	1. Surge et vade tu et domus tua, et habita ubi habitaveris
7. Et Ben Hadad rex Syriæ.	7. Et Benadad rex Syriæ.	7. Et filius Adad rex Syriæ.
11. Et posuit usque ad pudefieri.	11. Et conturbatus est usque ad suffusionem vultus.	11.
15. Et tulit stragulum.	15. Tulit stragulum.	15. Et accepit stragulum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII lib. IV Regum.

V. 1. Ἀ., ἀνάστηθι etc. Has omnes lectiones exhibet Coislin. 2. Οʹ edit. Rom., ἀνάστηθι καὶ δεῦρο σὺ καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ παροίκει οὗ ἐὰν παροικήσῃς. Surge, et vade tu et domus tua, et incole ubicunque incolueris.

V. 7. Ἀ., Σ., Οʹ, Θ., καὶ ὁ υἱὸς Ἀδὰδ etc. Idem

CAPUT IX LIB. IV REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
13 וימהרו ויקחו איש בגדו וישימו תחתיו אל־גרם המעלות	13.	13. Καὶ ἔλαβεν ἀνὴρ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν ὑποκάτω αὐτοῦ πρὸς ὀστῶδες τῶν ἀναβαθμῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Et festinaverunt, et tulerunt vir vestimentum suum, et posuerunt subter eum ad os graduum.	13. Festinaverunt itaque, et unusquisque tollens pallium suum posuerunt sub pedibus ejus, in similitudinem tribunalis.	13. Et accepit vir vestimentum suum, et posuerunt subter eum ad osseum graduum.

Digitized by Google

CAPUT VI LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Κεχρυμμένον. *Ἄλλος*, κεχρησμένον. *Ἄλλος*, κεχρημένον.	5.
8. Εἰς τὸν τόπον οὐκ οἶδά τινα.	8. Εἰς τὸν τόπον τόνδε τινὰ Ἐλμωνί. *Ἄλλως*, εἰς τὸν τόπον Φελωνὶ Ἐλμωνί.	8. Εἰς τὸν τόπον Ἐλμωνί.
32.	32. Εἰ εἴδετε. *Ἄλλος*, μὴ οἴδατε	32.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. Absconditum. *Alius*, mutuo acceptum. *Alius*, *id. aliter.*	5.
8. In locum nescio quem.	8. In loco illo quodam Elmoni. *Aliter*, in loco Pheloni Elmoni.	8. In locum Elmoni.
32.	32. Si vidistis. *Alius*, num nostis?	32.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. IV Regum.

Sic loquuntur cum certum aliquem hominem significant, quem tamen nominare nolunt, ut Ruth IV, 1. Sed hic Pheloni Almoni : *quod Græce reddes eleganter*, κάθισον. ὧδε ὦ δεῖνα. *Sic quod Matthæus* XXVI, 18, πρὸς τὸν δεῖνα, *Ebraice convertes* אל פלני אלמני πρὸς Φελωνὶ ἀλμωνί. Hactenus Drusius.

His subjicimus lectiones quales apud Coislin. 2 habentur, quæ cum Eusebio non prorsus consonant.

Sunt autem hujusmodi : Ἀ., πρὸς τὸν τόπον δεῖνα τόνδε τινά. *Ad locum quemdam hunc aliquem.* Σ., κατὰ τόπον τόνδε. *Ad locum hunc.* Ο΄, εἰς τὸν τόπον τόνδε τινὰ, Ἐλμωνί. *Ad hunc locum quemdam Elmoni.*

V. 32. *Ἄλλος*, μὴ οἴδατε; Sic quædam exemplaria.

CAPUT VIII LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἀναστᾶσα ἄπελθε σὺ καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ παροίκει οὗ ἂν εὕρῃς παροικεῖν.	1. *Ἑξαπλ.* Καὶ πορεύου σὺ καὶ οἶκός σου, καὶ παροίκει οὗ ἐὰν παροικήσῃς.	1. Ἀνάστηθι, δεῦρο σὺ καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ παροίκει οὗ ἐὰν παροικεῖς.
7. Καὶ ὁ υἱὸς Ἀδὰδ βασιλεὺς Συρίας.	7. Καὶ ὁ υἱὸς Ἀδὰδ βασιλεὺς Συρίας.	7. Καὶ ὁ υἱὸς Ἀδὰδ βασιλεὺς Συρίας.
11.	11. Καὶ ἔθηκεν ἕως αἰσχύνης. *Ἄλλος*, καὶ ἔκειτο τὰ δῶρα ἕως οὗ ἐσάπρησαν.	11.
15. Καὶ ἔλαβε τὸ στρῶμα.	15. Καὶ ἔλαβε τὸ μαχβάρ.	15. Καὶ ἔλαβε το μαχβάρ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Surgens vade tu et domus tua, et habita ubi habitandum reperies.	1. *Hexapl.* Et vade tu et domus tua, et habita ubicumque habitaveris.	1. Surge, vade tu et domus tua, et incole ubicumque incolueris.
7. Et filius Adad rex Syriæ.	7. Et filius Adad rex Syriæ.	7. Et filius Adad rex Syriæ.
11.	11. Et posuit usque ad confusionem. *Alius*, et jacebant dona donec putruerunt.	11.
15. Et accepit stragulum.	15. Et accepit machbar.	15. Et accepit machbar.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII lib. IV Regum.

Ο΄ edit. Rom., καὶ ὁ υἱὸς Ἀδὲρ βασιλεὺς Συρίας. Et filius Ader rex Syriæ.

V. 11. *Ἄλλος*, καὶ ἔκειτο τὰ δῶρα etc. Ita Reg. (*)

V. 15. Has lectiones exhibet Coislin. 2.

(*) Recte monet schleusnerus pro ἐσάπρησαν legendum esse ἐσάπρισαν. Drach.

CAPUT IX LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13. Ταχύναντες δὲ ἔλαβον ἕκαστος τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν ἐπ᾽ αὐτὸν, ἐφ᾽ ἕνα τῶν ἀναβαθμῶν.	13. Καὶ ἔλαβεν ἕκαστος τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν ὑποκάτω αὐτοῦ ἐπὶ γαρεὶμ ἕνα τῶν ἀναβαθμῶν.	13. Καὶ ἔλαβεν ἕκαστος τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν ὑποκάτω αὐτοῦ ἐπὶ γαρεὶμ ἕνα τῶν ἀναβαθμῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13. Festinantes autem acceperunt unusquisque vestimentum suum, et posuerunt super eum super unum graduum.	13. Et accepit unusquisque vestimentum suum, et posuerunt sub eo super garim unum graduum.	13. Et accepit unusquisque vestimentum suum, et posuerunt sub eo super garim unum graduum.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
20 והמנהג כמנהג יהוא בן־נמשי כי בשגעון ינהג	20.	20. Καὶ ἡ ἔλασις ὡς ἔλασις υἱοῦ Ναμεσὶ ὅτι ἐν παραπ ἐλαύνει.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Et ductus sicut ductus Jehu filii Namesi, quia in temeritate ducit.	20. Est autem incessus quasi incessus Jehu filii Namsi, præceps enim graditur.	20. Et incessus ut incessu filii Namesi, quia in stoli ducit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX lib. IV Regum.

V. 13. Has omnes lectiones exhibet Coislin. 2. In edit. Rom. deest ἕνα.

CAPUT X LIB. IV REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
10 דעו אפוא כי לא יפל	10.	10. Γνῶτε καίπερ ὅτι οὐ π ται.
11 ומידעיו	11.	11.
12 בית־עקד	12.	12. Οἴκῳ κάμψεως.
15 וימצא את־יהונדב בן־רכב לקראתו ויברכהו	15.	15.
27 למחראות	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Scitote nunc quod non cadet.	10. Videte ergo nunc quoniam non cecidit.	10. Scitote utique quod no det.
11. Et notos ejus.	11. Notos.	11.
12. Domum ligationis.	12. Cameram.	12. In domo curvationis.
15. Et invenit Jonadab filium Rechab in occursum sibi, et benedixit ei.	15. Invenit Jonadab filium Rechab in occursum sibi, et benedixit ei.	15.
27. In latrinas.	27. Latrinas.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X lib. IV Regum.

V. 10. 'A., γνῶτε etc. Has lectiones exhibet Coislin. 2. (*)
V. 11. Ἄλλος, καὶ τοὺς γνώστας αὐτοῦ. In notis ad edit. Rom. et apud Drus. Sic vertit Aquila Levit. xx, 6, Symm. Deut. xviii, 11, A. Th. Prov. vii, 4. Γνώστας autem ait Theodoretus esse divinos, qui futura prænuntiant. [Hoc vero in loco idem e γνώστους. Vide Schleusnerum. Drach.]
V. 12. 'A., οἴκῳ κάμψεως etc. Ex Euseb locis Hebraicis apud Hieron. ubi legitur ad v Bethacad : Βαιθακὰθ, τῆς Σαμαρείας, ἔνθα Ἰ Ἰούδας, τῆς λεγομένης ἀπέχουσα σημείοις ιε' ἰ

(*) Etiam hic in LXX ἀφφώ nihil aliud est quam אפוא hebraici textus. Drach.

CAPUT XI LIB. IV REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
4 ובשנה השביעית שלח יהוידע ויקח ׀ את־שרי המאיות לכרי ולרצים ויבא אתם אליו בית יהוה	4.	4. Καὶ ἔλαβε τοὺς ἄρχοντας ἑκατοντάδων καὶ τοὺς τρέχο καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς πρὸς Κυρίου.
6 את־משמרת הבית מסח	6.	6. Ἐν τῷ οἴκῳ Μεσσαε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et in anno septimo misit Joiada, et tulit principes centuriarum duces et cursores : et introduxit eos ad se domum Domini.	4. Anno autem septimo misit Joiada, et assumens centuriones et milites, introduxit ad se in templum Domini.	4. Et accepit principes c riarum et cursores, et intro eos ad domum Domini.
6. Custodiam domus sepositionis.	6. Excubias domus Messa.	6. In domo Messae.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20. Καὶ ἡ ἀγωγὴ ὡς ἀγωγὴ Ἰηοῦ Ναμεσσῆ, ὅτι ἀτάκτως ἄγει.	20. Καὶ ὁ ἄγων ἦγεν τὸν Ἰηοῦ υἱὸν Ναμεσί, ὅτι ἐν παραλλαγῇ ἦγεν.	20. Καὶ ἡ ἀγωγὴ ἀγωγὴ Ἰηοῦ Ναμεσσὶ ὅτι ἐν παραλλαγῇ ἦγεν.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
20. Et ductus ut ductus Jeu Namese, quia inordinate ducit.	20. Et ducens ducebat Jeu filium Namesi, quia in commutatione ducebat.	20. Et ductus ductus Jeu Namessi, quia in commutatione ducebat.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX lib. IV Regum.

V. 20. Hæ item omnes ex Coislin. 2. Edit. Rom. pro ἦγεν habet ἐγένετο, *factus est.*

CAPUT X LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10. Ἴδετε οὖν νῦν ὅτι οὐ πεσεῖται.	10. Ἴδετε ἀφφὼ ὅτι οὐ πεσεῖται.	10.
11	11. Καὶ τοὺς γνώστους αὐτοῦ. *Ἄλλος*, καὶ γνώστας αὐτοῦ.	11.
12. Οἴκῳ ἑκάστων.	12. Ἐν Βαιθακάθ.	12.
15. Εὗρε τὸν Ἰωναδὰβ υἱὸν Ῥιχὰβ ἀπαντῶντα αὐτὸν, (f. αὐτῷ,) ἵνα εὐλογήσῃ αὐτόν.	15. Καὶ εὗρε τὸν Ἰωναδὰβ υἱὸν Ῥηχὰβ εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν.	15.
27.	27. Εἰς λουτρῶνα. *Ἄλλος*, εἰς κοπρῶνα. *Ἄλλος*, εἰς λουτρῶνας.	27.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
10. Videte igitur nunc, quia non cadet.	10. Videte aphpho quia non cadet.	10.
11.	11. Et notos ejus. *Alius*, *id.*	11.
12. In domo singulorum.	12. In Bæthacath.	12.
15. Invenit Jonadab filium Richab occurrentem sibi, ut benediceret ei.	15. Et invenit Jonadab filium Rechab in occursum suum, et benedixit eum.	15.
27.	27. In latrinam. *Alius*, in stercorarium. *Alius*, in latrinas.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X lib. IV Regum.

μεγάλῳ πεδίῳ· Ἀκύλας, οἴκῳ· Σύμμαχος, κάμψεως οἴκῳ ἑκάστων. Hæc quæ corruptissima sunt, ex Hieronymi versione sic restituenda sunt, ut indicat Martianæus noster. Βαιθακὰθ, τῆς Σαμαρείας, ἔνθα ἦλθεν Ἰηοῦ, τῆς Λεγεῶνος ἀπέχουσα σημείοις ιε' ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ· Ἀκύλας, οἴκῳ κάμψεως. Σ., οἴκῳ ἑκάστων. Et sic quadrabunt ad versionem Hieronymi, quæ sic habet: *Bethacath, vicus Samariæ, ad quem venit Jeu rex Israel: qui in latissimo campo situs, non amplius quindecim millibus a Legionis oppido separatur: pro quo Aquila interpretatus est*, domum curvantium: *Symmachus*, domum singulorum.

V. 15. Σ., εὗρε τὸν Ἰων-. Coislin. 2.

V. 27. *Ἄλλος*, εἰς κοπρῶνα. *Ἄλλος*, εἰς λουτρῶνας. Reg.

CAPUT XI LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Τῷ δὲ ἔτει ἑβδόμῳ ἀπέστειλε Ἰωδαὲ καὶ ἔλαβε τοὺς ἑκατοντάρχους, καὶ τοὺς παρατρέχοντας.	4. Καὶ ἔλαβεν τοὺς ἑκατοντάρχους τὸν Χοῤῥὶ καὶ τὸν Ῥασείμ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς οἶκον Κυρίου.	4. Καὶ ἔλαβεν τοὺς ἑκατοντάρχους τὸν Χοῤῥὶ καὶ τὸν Ῥασείμ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς οἶκον Κυρίου.
6.	6. Τὴν φυλακὴν τοῦ οἴκου. *Ἄλλος*, τὸν οἶκον τοῦ Μεσαέ. *Οἱ λοιποί*, ἀπὸ τῆς διαφθορᾶς.	6.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
4. Anno autem septimo misit Jodae, et accepit centuriones et cursores.	4. Et sumpsit centuriones Chorri et Rasim, et introduxit eos in domum Domini.	4. Et sumpsit centuriones Chorri et Rasim, et introduxit eos in domum Domini.
6.	6. Custodiam domus. *Alius*, domum Mesae. *Reliqui*, a corruptione.	6.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
והבא אל־השדרות 8	8.	8. Καὶ ὁ εἰσερχόμενος πρὸς τοὺς περιβόλους.
את־החנית ואת־השלטים 10	10.	10.
את־הנזר ואת־העדות 12	12.	12. Τὸν ἀφορισμὸν καὶ τὴν μαρτυρίαν.
קשר קשר 14	14.	14.
לשדרות 15	15.	15.
דרך־מבוא הסוסים 16	16.	16.
הברית 17	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Et veniens ad ordines.	8. Si quis autem ingressus fuerit septum templi.	8. Et ingrediens ad septa.
10. Lanceam et clypeos.	10. Hastas et arma.	10.
12. Diadema et testimonium.	12. Diadema et testimonium	12. Separationem et testimonium.
14. Colligatio, colligatio.	14. Conjuratio, conjuratio.	14.
15. Ad ordines.	15. Septa templi.	15.
16. Via introitus equorum.	16. Per viam introitus equorum.	16.
17. Fœdus.	17. Fœdus.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. IV Regum.

V. 4. Ἀ., καὶ ἔλαβε etc. Hæc omnia exhibet Coislin. 2. Ο' edit. Rom., καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἀπέστειλεν Ἰωδαὲ, καὶ ἔλαβε τοὺς ἑκατοντάρχους τῶν Χορρὶ καὶ τῶν Ῥασὶμ, καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν εἰς οἶκον Κυρίου. Et in anno septimo misit Jodae, et accepit centuriones ipsorum Chorri et Rasim, et abduxit eos ad se in domum Domini.

V. 6. *Οἱ λοιπ.*, ἀπὸ τῆς διαφθορᾶς etc. Cod. Reg. et Drus. ex Theodoreto, qui sic habet, τὸ μεσαὲ οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ *ἀπὸ τῆς διαφθορᾶς* εἰρήκασι· τουτέστι, μετὰ πάσης φυλακῆς, ὥστε μηδεμίαν γενέσθαι βλάβην ἐν τῷ οἴκῳ τῷ θείῳ. I. e. « Mesae reliqui interpretes, *a corruptione*, verterunt; hoc est, cum omni custodia ; ita ut nullum detrimentum in domo Dei accideret. » In Coislin. vero 2 ita legitur, οὔτε τὸ *μεσσαὲ*, οὔτε τὸ, *ἀπὸ διαφορᾶς* (sic) κείμενον εὗρον ἐν τῷ Ἑξαπλῷ, παρὰ δὲ Ἀκύλᾳ μόνῳ, *ἐν τῷ οἴκῳ Μεσσαὲ*, ἐν δὲ τῷ Ἑβραίῳ, *ἀμμελέχ* (sic). I. e. « Neque *Mesae*, neque *a differentia*, positum inveni in Hexaplo; sed apud Aquilam tantum, *in domo Messae*, in Hebræo autem *ammelech*. » Quod postremum, Hebræi videlicet lectio, aliò haud dubie pertinet.

V. 8. Ἀ., καὶ ὁ εἰσερχ- Coisl. 2. Ἀλλ., καὶ ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὰ σιδηρώθ. Θ., πρὸς τοὺς περιβόλους. Reg. Θεοδοτίων, *πρὸς τοὺς περιβόλους*. Οὕτως ἐν τοῖς Παραλειπομένοις φησίν· *Καὶ ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὸν οἶκον ἀποθανεῖται*, καὶ Ἰώσηπος

CAPUT XII LIB. IV REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
והם יחזקו את־בדק הבית לכל אשר ימצא שם בדק 5	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Et ipsi reparabunt rupturam domus ad omnem quæ invenietur ibi rupturam.	5. Et instaurent sarta tecta domus, si quid necessarium viderint instauratione.	5.

Nota.

V. 5. Σ., καὶ αὐτοὶ ἐπισκευασάτωσαν etc. Alia existit ejusdem interpretatio, scilicet : καὶ αὐτοὶ ἐνισχύσουσι τὴν ἐπισκευὴν τοῦ οἴκου εἰς πᾶν ὃ εὑρεθήσεται ἐκεῖ ἐπισκευασθῆναι. « Et ipsi roborabunt apparatum domus, in omne quod inventum fuerit ibi egens præparatione. » Duas hic vides Symmachi interpretationes, ex duabus ejus editionibus desumptas, nisi fortasse vitio librarii littera Σ. pro A. aut Θ. substituta fuerit. In vocem autem [illegible] hæc notat Drusius : « *Hieron.*, sarta tecta dom. *Theodoretus*, Βεδὲκ καλεῖται τῶν ἐφθαρμένων ξύ ἢ λίθων ἡ θεραπεία. Ἡ δὲ τῶν Παραλειπομένων ὅλως ἀντὶ τοῦ, ποιῆσαι τὸ βεδὲκ, ἐπισκευάσαι «

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.	8. Καὶ ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὰς σαδηρώθ. Ἄλλος, καὶ ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὰ σιδηρώθ.	8. Πρὸς τοὺς περιβόλους.
10. Τὰ δόρατα καὶ τὴν πανοπλίαν.	10. Τοὺς σειρομάστας καὶ τοὺς τρισσούς. Ἄλλος, τὰς φαρέτρας καὶ τὰ δόρατα.	10.
12. Τὸ ἅγιον καὶ τὰ μαρτύρια.	12. Νέζερ καὶ τὸ μαρτύριον. Ἄλλος, τὸ ἁγίασμα.	1..
14.	14. Σύνδεσμος, σύνδεσμος. Ἄλλος, ἄνταρσις, ἄνταρσις.	14.
15.	15. Τῶν σαδηρώθ.	15. Τῶν περιβόλων.
16.	16. Ὁδὸν εἰσόδου τῶν ἵππων. Ἄλλος, μετὰ τῶν εὐνούχων.	16.
17.	17. Διαθήκην. Οἱ λοιποί, συνθήκην.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8.	8. Et ingrediens in ipsas saderoth. *Alius*, et ingrediens in ipsa sideroth.	8. In septa.
10. Hastas et omnis generis armaturam.	10. Siromastas et trissos. *Alius*, pharetras et hastas.	10.
12. Sanctum et testimonia.	12. Nezer et testimonium. *Alius*, sanctificationem.	12.
14.	14. Colligatio, colligatio. *Alius*, conjuratio, conjuratio.	14.
15.	15. Saderoth.	15. Septa.
16.	16. Viam introitus equorum. *Alius*, cum eunuchis.	16.
17.	17. Testamentum. *Reliqui* fœdus.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. IV Regum.

..., i. e. « Theodotio, *in septa*. Sic in Paralipomenis, *Et qui ingressus fuerit in domum Domini*, ... Et Josephus similiter. »

V. 10. Σ., τὰ δόρατα καὶ τὴν πανοπλίαν. Reg. et Coislin. 2. Symmachum sequi videtur Vulgata.

V. 12. Ἀ., τὸν ἀφ- Σ., τὸ ἅγιον etc. Coislin. 2. Ἄλλος, τὸ ἁγίασμα. Drusius.

V. 14. Ἄλλος, ἄνταρσις, ἄνταρσις. Reg. et Coislin. 2. Hieronymus Comment. in cap. II Jerem., v. 9, hæc habet : *Pro conjuratione, quam nos juxta Symmachum interpretati sumus, Aquila, et LXX, et Theodotio σύνδεσμόν transtulerunt, quam nos colligationem possumus dicere. Unde et Athalia, cum in Templo sibi parari insidias deprehendisset, eodem verbo locuta est*, conjuratio, conjuratio. Lectio autem illa, ἄνταρσις, ἄνταρσις, videtur haud dubie esse Symmachi, qui ita vertit Isa. XVIII, 12.

V. 15. Θ., τῶν περιβόλων. Reg.

V. 16. Ἄλλος, μετὰ τῶν εὐνούχων. Reg. Qui ita vertit legisse videtur סריסים pro סוסים, nam ר pro ו ob similitudinem litterarum legi, non insolitum est.

V. 17. Οἱ λοιποί, συνθήκην. Regius, qui hanc notam habet : Τὴν διαθήκην συνθήκην πανταχοῦ εἶπον οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταί. I. e. « *Testamentum* ubique *fœdus* vertunt alii interpretes. » Non semper quidem, sed frequentissime.

CAPUT XII LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. Καὶ αὐτοὶ ἐπισκευασάτωσαν τὰ δέοντα τοῦ οἴκου, ὅπου ἂν εὑρεθῇ δεόμενον ἐπισκευῆς.	5. Καὶ αὐτοὶ κρατήσουσι τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου εἰς πάντα οὗ ἐὰν εὑρεθῇ ἐκεῖ βεδέκ.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. Et ipsi præparent ea quæ desunt domui, ubicumque inventum fuerit quod egeat præparatione.	5. Et ipsi stabilient bedec domus in omnibus, ubicumque inventum fuerit ibi bedec.	5.

Nota.

... Κυρίου λέγει. *Alii*, rimas domus : *Alii*, rupturam domus. *In libro Nom. Hebraicorum* Bedec, instauratio. *Sic et glossæ veteres, nisi quod in iis reperiam beded legitur. Porro* בדק *exponitur, instauro, restauro : inde appellatio. Nam* בדק *proprie ... ruptus ac dirutus, ac proinde instaurandus. Sed R. David aliter opinatur, quem vide, si placet, in libro ubi vocum sensa collegit, qui vulgo Liber Radicum vocatur. Radices enim Hebræi appellant, quas Græci themata dicunt. Sane* בדק *scrutor, inquiro, investigo. Dictus ergo, inquit, Bedec, hujusmodi locus, quod inquisitionis ac visitationis indigeat.* »

Digitized by Google

CAPUT XVII LIB. IV REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 מנחה	3.	3. Δῶρον.
10 ואשרים	10.	10.
11 ויעשו דברים רעים להכעיס את־יהוה	11.	11. Καὶ ἐποίησαν ῥήματα κακὰ τοῦ παροργίσαι τὸν Κύριον.
16 ויעשו אשירה	16.	16. Καὶ ἐποίησαν ἀλσῶνα, καὶ ἐποίησαν ἄλσος περιβώμιον.
צבא		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Munus.	3. Tributa.	3. Donum.
10. Et lucos.	10. Et lucos.	10.
11. Et fecerunt verba mala ad irritandum Dominum.	11. Feceruntque verba pessima irritantes Dominum.	11. Et fecerunt verba mala ad irritandum Dominum.
16. Et fecerunt lucum.	16. Et lucos.	16. Et fecerunt lucum, et fecerunt lucum circa aram.
Militiæ.	Militiam.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII lib. IV Regum.

V. 3. Ἀ., δῶρον. Σ., φόρον. Ita Reg. Drusius vero sic habet, *Οἱ λοιποὶ*, δῶρα, cum hac nota. *Theodoretus*, μαναὰ, *δῶρα* ἡρμήνευσαν οἱ λοιποί. *Id est*, dona *sive* munera. *Hanc vocem multi cum* μαννά *confundunt, sed inscite imperiteque. Exponitur etiam sacrificium. Suidas*, μαναὰ, θυσία, σπονδὴ, sacrificium, libamen; *ita legendum*, *vulgo male* μαννά. *Nam* μαννά *id est* מן. Hactenus Drusius ex Theodoreto. Longe melius Regius codex et Coislin. 2 qui habent, Ἀ., δῶρον. Σ., φόρον.

CAPUT XVIII LIB. IV REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 נחשתן	4. Νοοσθαμ.	4. Νaaσθάμ.
9, 10 ויצר עליה וילכדה בקצה שלש שנים	9, 10.	9, 10.
34 הנע ועוה	34.	34. (Ἀνὲ καὶ Γαυά.)

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Nehustan.	4. Nohestan.	4. Naastham.
9, 10. Et obsedit eam, et cepit eam a fine trium annorum.	9, 10. Et oppugnavit eam, et cepit. Nam post annos tres.	9, 10.
34. Hana et Ava.	34. Ana et Ava.	34. Ane et Gava.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII lib. IV Regum.

V. 4. Ἄ*λλως*, νεεσθάν. Ἄ*λλος*, χαλκός. Reg. At trium interpretum et Hebraici lectionem clare effert Coislin. 2.

V. 9, 10. Σ., καὶ πολιορκήσας etc. Coislin. 2.

V. 34. [Α., Ἀνὲ καὶ Γαυά.] Σ., ἀνεστάτωσεν etc. Euseb. *De locis Hebraicis*, ubi sic legitur. Ἀν[illegible] θουσαῦ, ἐν Ἡσαΐᾳ. Ἀ., ἀνεστάτωσεν καὶ [illegible]σεν, καὶ ἐν βασιλείαις. Ubi legendum, Ἀναγουγάνα,

CAPUT XIX LIB. IV REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
23 קצה יער	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
23. Finis ejus: saltum.	23. Usque ad terminos ejus, et saltum.	23.

Digitized by Google

CAPUT XVII LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Φόρον.	3. Μαναά.	3.
10.	10. Καὶ ἄλση. *Οἱ λοιποὶ*, Ἀσταρώθ.	10.
11.	11. Καὶ ἐποίησαν κοινωνούς, καὶ ἐχάραξαν τοῦ παροργίσαι τὸν Κύριον. *Ἄλλος*, καὶ ἐποίησαν λόγους πονηρούς.	11.
16.	16. Καὶ ἐποίησαν ἄλση.	16.
	Τῇ δυνάμει. *Ἄλλος*, τῇ στρατιᾷ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Tributum.	3. Manaa.	3.
10.	10. Et lucos. *Reliqui*, Astaroth.	10.
11.	11. Et fecerunt participes, et sculpserunt ad irritandum Dominum. *Alius*, et fecerunt sermones malos.	11.
16.	16. Et fecerunt lucos.	16.
	Virtuti. *Alius*, militiæ.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII lib. IV Regum.

V. 10. *Οἱ λοιποί*, Ἀσταρώθ. Reg.
V. 11. Has lectiones exhibet Coislin. 2.
V. 16. Ἀ., καὶ ἐποί- Coislin. 2 qui duas hic Aquilæ versiones exhibet. At verisimile est alteram esse Symmachi, qui sæpius אשרה vertit περιδώμιον infra. Est autem περιδώμιον id quod circa aram ponitur, nec alia occurrit specialis ejus vocis significatio.
Ibid. *Ἄλλος*, τῇ στρατιᾷ. Reg.

CAPUT XVIII LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Νεεσθάμ.	4. Ἐσθάν. *Ἄλλως*, Νεεσθάν. *Ἄλλοι*, χαλκός.	4. Νεεσθέν
9, 10. Καὶ πολιορκίσας εἷλεν αὐτὴν μετὰ τρία ἔτη.	9, 10. Καὶ ἐπολιόρκει ἐπ' αὐτὴν, καὶ κατελάβετο αὐτὴν ἀπὸ τέλους τριῶν ἐτῶν.	9, 10
34. Ἀνεστάτωσεν καὶ ἐταπείνωσεν.	34. Ἀνὰ καὶ Ἀβά.	34.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Neestham.	4. Esthan. *Aliter*, Neesthan. *Alii*, æs.	4. Neesthen.
9, 10. Et cum obsedisset cepit eam post annos tres.	9, 10. Et obsidebat eam, et cepit eam a fine trium annorum.	9, 10.
34. Subvertit et humiliavit.	34. Ana et Aba.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII lib. IV Regum.

(sic LXX) ἐν Ἡσαΐᾳ. Ἀ., Ἀνὲ καὶ Γαυά. Σ., ἀνεστάτωσεν etc., ut quadret ad versionem Hieron. qui sic habet. *Aneugava : et hujus Esaias meminit, quam Aquila transtulit Ane et Gava* (*scilicet* ו *syllabam, quæ in medio nominis est posita, in conjunctionem* et *est interpretatus,*) *Symmachus vero, sollicitavit et humiliavit. Legimus super hoc et in Regnorum libris.* V. cap. 36 Isai. v. 13.

CAPUT XIX LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
23.	23. Εἰς μέσον δρυμοῦ. *Ἄλλος*, εἰς μέλος δρυμοῦ. *Ἄλλος*, εἰς μέρος δρυμοῦ. *Ἄλλος*, εἰς τέλος δρυμοῦ.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES	THEODOTIO.
23.	23. In medium sylvæ. *Alius*, in membrum sylvæ. *Alius*, in partem sylvæ. *Alius*, in finem sylvæ.	23.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
25 הלא־שמעת למרחוק אתה, עשיתי למימי קדם ויצרתיה	25.	25.
37 אררט.	37.	37.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
25. Numquid non audisti a longe? Illud feci a diebus quondam, et plasmavi illud.	25. Numquid non audisti quid ab initio fecerim? Ex diebus antiquis plasmavi illud.	25.
37. Ararat.	37. Armeniorum.	37.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX lib. IV Regum.

V. 23. Ἄλλος, εἰς μέλος δρυμοῦ etc. In notis edit. Rom. ubi legitur εἰς μέλον.

V. 25. Ἄλλος, μὴ οὐκ ἤκουσας; etc. Ibid. Hæc vero desunt in textu τῶν Οʹ.

CAPUT XX LIB. IV REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
12 ספרים ומנחה	12.	12.
18 יקח.	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Litteras et munus.	12. Litteras et munera.	12.
18. Tollent.	18. Tollentur.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX lib. IV Regum.

V. 12. Ἄλλος, ἐπιστολὰς καὶ δῶρα. Sic quædam exemplaria, et Complut.

CAPUT XXI LIB. IV REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 בשתי חצרות	5.	5.
6 ועשה אוב	6.	6. Καὶ ἐποίησε θελητήν.
וידענים		
7 וישם את־פסל האשרה אשר עשה בבית	7.	7.
16 פה לפה	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. In duobus atriis.	5. In duobus atriis.	5.
6. Et fecit Pythonem.	6. Et fecit Pythones.	6. Et fecit voluntarium
Et divinos.	Aruspices.	
7. Et posuit sculptile luci, quod fecerat in domo.	7. Posuit quoque idolum luci, quem fecerat, in templo.	7.
16. Os ad os.	16. Usque ad os.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI lib. IV Regum.

V. 5. Σ., Οʹ, ἐν ταῖς δυσὶν etc. Coisl. 2, qui etiam lectionem sequentem adfert.

V. 6. Ἀ. καὶ ἐποίησε θελητήν. Videtur esse versio Aquilæ, qui sic vertit אוב Levit. xx, 6, et alibi.

Ibid. Καὶ γνώστας. Γνώστας δὲ οἶμαι, inquit Theodoretus, τοὺς δι' ἥπατος μαντευομένους κλη-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
25.	25. *Ἄλλος*, μὴ οὐκ ἤκουσας; Εἰς ἀπο μακρόθεν αὐτὴν ἐποίησα, εἰς ἀπὸ ἡμερῶν ἀρχῆθεν ἔπλασα.	25.
37.	37. Ἀραράτ. [*Οἱ λοιποί*, Ἀρμενίας.]	37.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
25.	25. *Alius*, annon audisti a longe? Ipsam feci, a diebus primitus plasmavi.	25.
37.	37. Ararat. *Reliqui*, Armeniæ.	37.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX lib. IV Regum.

V. 37. Vide in Genesi cap. 8.

CAPUT XX LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12.	12. Βιβλία καὶ μαναά. *Ἄλλος*, ἐπιστολὰς καὶ δῶρα.	12.
18.	18. Λήψεται. *Ἄλλος*, ληφθήσονται. *Ἄλλος*, λήψονται.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12.	12. Libros et manaa. *Alius*, epistolas et munera.	12.
18.	18. Capiet. *Alius*, capientur. *Alius*, capient.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX lib. IV Regum.

V. 18. In notis edit. Rom. Videntur autem esse variæ ejusdem interpretis lectiones.

CAPUT XXI LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. Ἐν ταῖς δυσὶν αὐλαῖς.	5. Ἐν ταῖς δυσὶν αὐλαῖς. *Ἄλλως*, ἐν πάσαις αὐλαῖς.	5.
6.	6. Καὶ ἐποίησε τεμένη. *Ἄλλος*, ἐγγαστριμύθους.	6.
	Καὶ γνώστας. *Ἄλλος*, *id.*	
7. Καὶ ἔθηκεν γλυπτὸν ἐν τῷ (sic) τὸ περιβώμιον ὃ ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ.	7. Καὶ ἔθηκε τὸ γλυπτὸν τοῦ ἄλσους ἐν τῷ οἴκῳ.	7.
16. Ὥσπερ ἀγγεῖον ἄχρι στόματος.	16. Στόμα εἰς στόμα.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. In duabus aulis.	5. In duabus aulis. *Aliter*, in omnibus aulis.	5.
6.	6. Et fecit delubra. *Alius*, ventriloquos.	6.
	Et hariolos. *Alius*, *id.*	
7. Et posuit sculptile peribomium, quod fecit in domo.	7. Et posuit sculptile luci, in domo.	7.
16. Quasi vas usque ad os.	16. Os ad os.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI lib. IV Regum.

θῆναι. I. e. *Hariolos puto vocari eos qui a jecore vaticinabantur.*

V. 7. Σ., καὶ ἔθηκεν γλ- Coislin. 2.

V. 16. Σ., ὥσπερ ἀγγεῖον etc. Reg. et Coislin. 2.

Digitized by Google

CAPUT XXII LIB. IV REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
4 ויתם	4.	4.
14 אשת ׀ שלם	14.	14.
20 לכן הנני בשלום	20.	20. Ἐν εἰρήνῃ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et consummet.	4. Ut confletur.	4.
14. Uxorem Sellum.	14. Uxorem Sellum.	14.
20. Idcirco, ecce ego. In pace.	20. Idcirco. In pace.	20. In pace.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII lib. IV Regum.

V. 4. Ἄλλος, χωνεύσατε. Sic quædam exemplaria, et Complut. editio.

V. 14. Ἀλλ., γυναῖκα Σελλήμ. In notis ed. Rom.

V. 20. Σ., διὰ τοῦτο ἰδού. Coislin. 2.

Ibid. Οἱ τρεῖς, ἐν εἰρήνῃ. Reg. et sic etiam Coislin. 2. Adjecit vero Regius codex, Σύμμαχος δὲ, ἐν

CAPUT XXIII LIB. IV REGUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
4 לבעל ולאשרה ולכל צבא השמים	4.	4. Τῷ Βαὰλ καὶ τῷ ἀλσώματι.
בשדמות קדרון		Ἐν ἀρούραις Κέδρων.
5 ולמזלות	5.	5.
6 את־האשרה	6.	6.
7 ויתץ את־בתי הקדשים אשר בבית יהוה אשר הנשים ארגות שם בתים לאשרה	7. Αχχοδασιμ.	7. Καὶ κατέλυσε τοὺς οἴκους ἐνδιηλλαγμένων οἱ ἐν οἴκῳ Κυρίου· οὗ αἱ γυναῖκες ὕφαινον ἐκεῖ οἴκους τοῦ ἀλσώματος.
10 וטמא את־התפת אשר בגי בני־הנם לבלתי להעביר איש את־בנו ואת־בתו באש למלך	10.	10.
11 בפרורים	11.	11.
13 המשחית	13.	13.
35 אך העריך את־הארץ	35.	35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Ipsi Baal et luco, et universæ militiæ cœlorum.	4. Baal, et in luco, et universæ militiæ cœli.	4. Ipsi Baal et luco.
In campestribus Cedron.	In convalle Cedron.	In arvis Cedron.
5. Et influentiis.	5. Duodecim signis.	5.
6. Lucum.	6. Lucum.	6.
7. Et diruit domos prostitutorum qui in domo Domini, ubi mulieres texentes ibi domos luco.	7. Destruxit quoque ædiculas effœminatorum, quæ erant in domo Domini, pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci.	7. Et diruit domos prostitutorum qui in domo Domini: ubi mulieres texebant domos luci.
10. Et polluit Topheth quod in valle filii Ennom, ut non traduceret vir filium suum et filiam suam per ignem ipsi Moloch.	10. Contaminavit quoque Tophet, quod est in convalle filii Ennom: ut nemo consecraret filium suum aut filiam per ignem, Moloch.	10.
11. In suburbanis.	11. In Pharurim.	11.
13. Destructionis.	13. Offensionis.	13.
35. Verumtamen æstimari fecit terram.	35. Cum indixisset terræ per singulos.	35.

Digitized by Google

CAPUT XXII LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Σφάγισον. Ἄλλος, χωνεύσατε.	4.
14.	14. Μητέρα Σελλήμ. Ἄλλος, γυναῖκα Σελλήμ.	14.
20. Διὰ τοῦτο ἰδού.	20. Οὐχ οὕτως· ἰδού.	20.
Ἐν Ἱερουσαλήμ.		(Ἐν εἰρήνῃ.)

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
4.	4. Obsigna. *Alius*, conflate.	4.
14.	14. Matrem Sellem. *Alius*, uxorem Sellem.	14.
20. Propterea, ecce.	20. Non sic, ecce.	20.
In Jerusalem.		In pace.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII lib. IV Regum.

Ἱερουσαλήμ. Tres interpretes hic sunt *A. S. Th.*, nisi forte dicatur, cum Symmachus aliam interpretationem ediderit, illeque sit unus ex quatuor interpretibus, tres reliquos hic esse *A. LXX. Th.* Sed potuit Symm., qui duas versiones edidit, in altera posuisse ἐν Ἱερουσαλήμ, in altero vero ἐν εἰρήνῃ.

CAPUT XXIII LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Τῷ Βαὰλ, καὶ εἰς τὸ περιβώμιον, καὶ πάσῃ τῇ διατάξει τοῦ οὐρανοῦ.	4. Τῷ Βαὰλ καὶ τῷ ἄλσει, καὶ πάσῃ τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ.	4. Τῷ Βαὰλ, καὶ εἰς τὸ περιβώμιον, καὶ πάσῃ τῇ διατάξει τοῦ οὐρανοῦ.
Ἐν τῇ φάραγγι Κέδρων.	Ἐν σαδημὼθ Κέδρων.	Ἐν τῇ φάραγγι Κέδρων.
5.	5. Καὶ τοῖς μαζουρὼθ.	5.
6.	6. Ἄλσος. Οἱ λοιποὶ, Ἀσιρὼθ, ἢ Ἀσταρώθ.	6.
7. Τὸν οἶκον τῶν τελετῶν τῶν ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου, οὗ αἱ γυναῖκες ὕφαινον τῷ περιβωμίῳ.	7. Καὶ καθεῖλε τὸν οἶκον τῶν Καδησεὶμ τῶν ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου, οὗ αἱ γυναῖκες ὕφαινον ἐκεῖ χεττιὶμ τῷ ἄλσει.	7. Καὶ καθεῖλε τὸν οἶκον τῶν Καδησεὶμ τῶν ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου, οὗ αἱ γυναῖκες ὕφαινον ἐκεῖ βεττιεὶμ τῷ ἄλσει.
10. Καὶ ἐμόλυναν τὸν Ταφὲθ τὸν ἐν τῇ φάραγγι υἱοῦ Ἐννὸμ, ὥστε μὴ παραφέρειν ἄνδρα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ διὰ πυρὸς τῷ Μολόχ.	10. Καὶ ἐμίανε τὸν Ταφὲθ τὸν ἐν φάραγγι υἱοῦ Ἐννὸμ, τοῦ διαγαγεῖν ἄνδρα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἄνδρα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ Μολὸχ ἐν πυρί.	10.
11. Τοῦ φρουροῦ.	11. Ἐν φαρουρίμ.	11.
13.	13. Μοσθάθ. Ἄλλως, Μοσοάθ. Ἄλλος, ἀφανισμοῦ.	13.
35.	35. Πλὴν ἐτιμογράφησε τὴν γῆν. Ἄλλος, τότε ἤρξατο ἡ γῆ φορολογεῖσθαι.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Ipsi Baal, et in peribomium, et universo ordini cœli.	4. Baal et luco, et omni virtuti cœli.	4. Ipsi Baal, et in peribomium, et universo ordini cœli.
In valle Cedron.	In sademoth Cedron.	In valle Cedron.
5.	5. Et ipsis mazuroth.	5.
6.	6. Lucum. *Reliqui*, Asiroth, *vel* Astaroth.	6.
7. Domum initiationum, quæ in domo Domini, ubi mulieres texebant peribomio.	7. Et diruit domum ipsorum Cadesim, qui in domo Domini, ubi mulieres texebant illic chettiim luco.	7. Et diruit domum Cadesim qui in domo Domini, ubi mulieres texebant ibi bettiim luco.
10. Et contaminaverunt Tapheth qui erat in valle filii Ennom, ut ne traduceret vir filium suum et filiam suam per ignem ipsi Moloch.	10. Et contaminavit ipsum Tapheth qui in valle filii Ennom, ad traducendum virum filium suum, et virum filiam suam ipsi Moloch in igne.	10.
11. Præsidiarii.	11. In pharurim.	11.
13.	13. Mosthath. *Aliter*, Mosoath. *Alius*, destructionis.	13.
35.	35. Verumtamen æstimari fecit terram. *Al.*, tunc cœpit terra tributa solvere.	35.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII lib. IV Regum.

V. 4. 'A.; τῷ Βαὰλ etc. Has lectiones exhibet Coislin. 2.

Ibid. 'A., ἐν ἀρούρ- Coislin. 2, Σ., Θ., ἐν τῇ φάραγγι Κέδρων. Reg. et Coislin. 2.

V. 5. Καὶ τοῖς μαζουρώθ. Drusius. « *Alibi est* מזרות *unde* μαζουρώθ. *Interpres vetus*, et duodecim signis. *Hieronymus de veste sacerdotali*, et zodiaco circulo. *In libro Nominum Ebraicorum*, Mazaroth, ζώδιον, quæ 12 signa mathematici asserunt. *Veteres glossæ*, ζωδιακόν, qui est circulus, in quo 12 signa : *et alibi*, *Mazaroth*, ζώδιον, i. e. signa horoscopi per 12 horas. *Theodoretus ad hunc locum*, τὸ μαζουρὼθ ἀστέρος οἶμαι ὄνομα εἶναι, καὶ τοπάζω τὸν ἑωσφόρον οὕτως ὠνομάσθαι · *nomen puto esse stellæ, conjicicque Luciferum sic nominari.* »

V. 6. *Οἱ λοιποὶ*, 'Ασιρὼθ ἢ 'Ασταρώθ. Sic Reg. codex cum hac nota : Τὸ δὲ ἄλσος, ὡς εἴρηται, οἱ λοιποὶ, '*Ασιρὼθ*, ἢ '*Ασταρὼθ* ἑρμηνεύουσιν, ὃ τὴν

CAPUT XXIV LIB. IV REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 דוד	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Patruum ejus.	17. Patruum ejus.	17.

Nota.

V. 17. *Ἄλλος*, ἀδελφὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Reg.

CAPUT XXV LIB. IV REGUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
12 וּלְגבים	12.	12.
14 ואת-היעים	14.	14. Καὶ τὰ ἄγκιστρα.
17 וכותרת השבכה	17.	17. Καὶ ἡ κεφαλίς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Et in agricolas.	12. Agricolas.	12.
14. Et scopas.	14. Et trullas.	14. Et hamos.
17. Et coronamentum. Retiaculum.	17. Capitellum Retiaculum.	17. Et capitellum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV lib. IV Regum.

V. 12. *Ἄλλος*, εἰς βοθυνώτας. Reg. et Coislin. 2.

V. 14. 'A., καὶ τὰ ἄγκιστρα. Σ., καὶ τὰς ἀναλήπτῆρας. Coislin. 2. Forcipes vertimus divinando, horum enim vasorum formam nonnisi conjectura

LIBER PRIMUS PARALIPOMENON.

CAPUT PRIMUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 ומצרים ילד את־לודיים ואת־ענמים ואת־להבים ואת־נפתחים	11	11.
12 ואת־פתרסים ואת־כסלחים אשר יצאו משם פלשתים ואת־כפתרים	12.	12

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Et Misraim genuit Ludiim, et Anamim, et Lahabim, et Naphthuhim.	11. Mesraim vero genuit Ludim, et Anamim, et Laabim, et Nephthuim.	11.
12. Et Petrusim, et Casluhim, quibus egressi sunt inde Philistim et Caphthorim.	12. Phetrusim quoque et Casluim : de quibus egressi sunt Philisthiim et Caphtorim.	12.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII lib. IV Regum.

'Αστάρτην δηλοῖ, ἤτοι τὴν 'Αφροδίτην, ἧς τὸ ξόανον ἔνδον ἔστησαν ἐν τῷ θείῳ ναῷ. I. e. *Lucus, ut dictum est. Reliqui* Asiroth, *vel* Astaroth *interpretantur, quod Astartem significat, seu Venerem, cujus sculptam statuam intra divinum templum erexerunt.*

V. 7. 'Α., καὶ κατέλυσε etc. Has lectiones habet Coislin. 2, longe pleniores quam Reg. et Procop.

V. 10. Σ., καὶ ἐμόλυναν τὸν Ταφὲθ etc. Drus. Sed et Coislin. 2, qui pro ἄνδρα fert μηδένα. Id. in O' pro Ταφέθ habet Θοφόθ, et loco τῷ Μ. εν πυρί, habet διὰ πυρὸς τῷ Μ., *per ignem ipsi M.*

V. 11. Σ., τοῦ φρουροῦ. Drusius ex Theodoreto, qui hæc habet : τὸ δὲ Φαρουρὶμ, τοῦ φρουροῦ οἱ περὶ τὸν Σύμμαχον ἡρμήνευσαν. Sed Coislin. 2 habet Φαρουρὶμ παρὰ πᾶσι, Pharurim *apud omnes*. Potuit ergo Symmachus ita habuisse in altera edit.

V. 13. *Ἄλλος*, ἀφανισμοῦ. Reg.

V. 35. *Ἄλλος*, τότε ἤρξατο etc. Coislin. 2.

CAPUT XXIV LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17.	17. Υἱὸν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, ἀδελφὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.	17.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17.	17. Filium ejus. *Alius*, patruum ejus.	17.

CAPUT XXV LIB. IV REGUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12.	12. Εἰς Γαβίν. *Ἄλλος*, εἰς βοθυνῶτας.	12.
14. Καὶ τὰς ἀναλημπτῆρας.	14. Καὶ τὰ Ἰαμίν.	14.
17. Καὶ τὸ ἀκρογωνιαῖον.	17. Καὶ τὸ χωθάρ.	17.
Ἐπίθεμα.	Σαβαχά.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12.	12. In Gabin. *Alius*, in fossores.	12.
14. Et forcipes.	14. Et Iamin.	14.
17. Et angulare.	17. Et chothar.	17.
Coronamentum.	Sabacha.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV lib. IV Regum.

assequi possumus.

V. 17. 'Α., καὶ ἡ κεφαλίς. Σ., καὶ τὸ ἄκρογ. Idem Coislin 2, qui in textu τῶν O' habet, καὶ τὸ χωθάρθ. Ibid. Σ., ἐπίθεμα. Coislin. 2.

LIBER PRIMUS PARALIPOMENON.

CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.	11. *Ἀλλ.*, καὶ Μεσραῒμ ἐγέννησε τοὺς Λουδιεὶμ, καὶ τοὺς 'Αναμὶμ, καὶ τοὺς Λααβὶμ, καὶ τοὺς Νεφθωίμ.	11.
12.	12. *Ἀλλ.*, καὶ τοὺς Φοροσιεὶμ, καὶ τοὺς Χασλωεὶμ, ὅθεν ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν Φυλιστιεὶμ, καὶ τοὺς Καφθωριείμ.	12.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11.	11. *Al.*, et Mesraim genuit Ludiim, et Anamim, et Laabim, et Nephthoim.	11.
12.	12. *Al.*, et Phorosiim, et Casloim, unde egressi sunt inde Phylistiim, et ipsos Caphthoriim.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
13 וכנען ילד את-צידן בכרו ואת-חת׃	13.	13.
14 ואת-היבוסי ואת-האמרי ואת הגרגשי	14.	14.
15 ואת-החוי ואת-הערקי ואת-הסיני ·	15.	15.
16 ואת-הארודי ואת-הצמרי ואת-החמתי	16.	16.
17 בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד וארם ועוץ וחול וגתר ומשך	17.	17.
18 וארפכשד ילד את-שלח ושלח ילד את-עבר	18.	18.
19 ולעבר ילד שני בנים שם האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ ושם אחיו יקטן	19.	19.
20 ויקטן ילד את-אלמודד ואת-שלף ואת-חצרמות ואת-ירח	20.	20.
21 ואת-הדורם ואת-אוזל ואת-דקלה	21.	21.
22 ואת-עיבל ואת-אבימאל ואת-שבא	22.	22.
23 ואת-אופיר ואת-חוילה ואת יובב כל-אלה בני יקטן	23.	23.
26 אברם הוא אברהם	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Et Chanaan genuit Sidon primogenitum suum, et Heth.	13. Chanaan vero genuit Sidonem primogenitum suum, Hethæum quoque.	13.
14. Et Jebusæum, et Amoræum, et Gergesæum.	14. Et Jebusæum, et Amorrhæum, et Gergesæum.	14.
15. Et Hevæum, et Aracæum, et Sinæum.	15. Hevæumque, et Aracæum, et Sinæum.	15.
16. Et 'Arvadæum, et Samaræum, et Hamathæum.	16. Aradium quoque, et Samaræum, et Hamathæum.	16.
17. Filii Sem, Elam, et Assur, et Arphaxad, et Lud, et Aram, et Uz et Hul, et Gether et Mosech.	17. Filii Sem : Ælam, et Assur, et Arphaxad, et Lud, et Aram, et Hus, et Hul, et Gether, et Mosoch.	17.
18. Et Arphaxad genuit Selah, et Selah genuit Heber.	18. Arphaxad autem genuit Sale, qui et ipse genuit Heber.	18.
19. Et ipsi Heber nati sunt duo filii; nomen unius Phaleg, quia in diebus ejus divisa est terra; et nomen fratris ejus Jectan.	19. Porro Heber nati sunt duo filii, nomen uni Phaleg, quia in diebus ejus divisa est terra; et nomen fratris ejus Jectan.	19.
20. Et Jectan genuit Elmodad, et Saleph, et Hasermoth, et Jerah.	20. Jectan autem genuit Elmodad, et Saleph, et Asarmoth, et Jare.	20.
21. Et Hadoram, et Uzal, et Decla.	21. Adoram quoque, et Uzal, et Decla.	21.
22. Et Hebal, et Abimael, et Saba.	22. Hebal etiam, et Abimael, et Saba.	22.
23. Et Ophir, et Havila, et Jobab. Omnes isti filii Jectan.	23. Necnon et Ophir, et Hevila, et Jobab. Omnes isti filii Jectan.	23.
26. Abram ipse Abraham.	26. Abram, iste est Abraham.	26.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13.	13. Ἄλλ., καὶ Χαναὰν ἐγέννησε τὸν Σιδῶνα τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ, καὶ τὸν Χετταῖον.	13
14.	14. Ἄλλ., καὶ τὸν Ἰεβουσαῖον, καὶ τὸν Ἀμοῤῥαῖον, καὶ τὸν Γεργεσαῖον.	14
15.	15. Ἄλλ., καὶ τὸν Εὐαῖον, καὶ τὸν Ἀροχαῖον, καὶ τὸν Ἀσενναῖον.	15.
16.	16. Ἄλλ., καὶ τὸν Ἀράδιον, καὶ τὸν Σαμαραῖον, καὶ τὸν Ἀμαθί.	16.
17.	17. Ἄλλ., καὶ υἱοὶ Σὴμ, Αἰλὰμ, καὶ Ἀσσοὺρ, καὶ Ἀρφαξὰδ, καὶ Λοὺδ, καὶ Ἀράμ· καὶ υἱοὶ Ἀρὰμ, Οὒζ καὶ Οὒλ, καὶ Γεθὲρ, καὶ Μοσόχ.	17.
18.	18. Ἄλλ., καὶ Ἀρφαξὰδ ἐγέννησε τὸν Καϊνὰν, καὶ Καϊνὰ ἐγέννησε τὸν Σάλα· καὶ Σάλα ἐγέννησε τὸν Ἔβερ.	18.
19.	19. Ἄλλ., καὶ τῷ Ἔβερ ἐγεννήθησαν δύο υἱοί. Ὄνομα τῷ ἑνὶ Φαλέγ· ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ διεμερίσθη ἡ γῆ, καὶ ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἰεκτάν.	19.
20.	20. Ἄλλ., καὶ Ἰεκτὰν ἐγέννησε τὸν Ἐλμωδὰδ καὶ τὸν Σαλὲφ, καὶ τὸν Ἀσερμὼθ, καὶ τὸν Ἰαρέ.	20.
21.	21. Ἄλλ., καὶ τὸν Ἀδωρὰμ, καὶ τὸν Οὐζὰλ, καὶ τὸν Δεκλά.	21.
22.	22. Ἄλλ., καὶ τὸν Γαβαὰλ καὶ τὸν Ἀβιμαὴλ, καὶ τὸν Σαβά.	22.
23.	23. Ἄλλ., καὶ τὸν Ὠφὶρ, καὶ τὸν Εὐϊλὰ, καὶ τὸν Ἰωβάβ. Πάντες οὗτοι υἱοὶ Ἰεκτάν.	23.
26.	26. Ἀβραάμ. Ἄλλος, Ἄβραμ, αὐτὸς Ἀβραάμ.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
13.	13. *Al.*, et Chanaan genuit Sidonem primogenitum suum, et Chettæum.	13.
14.	14. *Al.*, et Jebusæum, et Amorrhæum, et Gergesæum.	14.
15.	15. *Al.*, et Evæum, et Arochæum, et Asennæum.	15.
16.	16. *Al.*, et Aradium, et Samaræum, et Amathi.	16.
17.	17. *Al.*, et filii Sem, Ælam, et Assur, et Arphaxad, et Lud, et Aram. Et filii Aram, Uz, et Ul, et Gether, et Mosoch.	17.
18.	18. *Al.*, et Arphaxad genuit Cainan, et Caina genuit Sala, et Sala genuit Eber.	18.
19.	19. *Al.*, et Eber nati sunt duo filii; nomen uni Phaleg: quia in diebus ejus divisa est terra: et nomen fratri ejus Jectan.	19.
20.	20. *Al.*, et Jectan genuit Elmodad, et Saleph, et Asermoth, et Jare.	20.
21.	21. *Al.*, et Adoram, et Uzal, et Decla.	21
22.	22. *Al.*, et Gabaal, et Abimael, et Saba.	22.
23.	23. *Al.*, et Ophir, et Evila, et Jobab. Omnes hi filii Jectan.	23.
26.	26. Abraham. *Alius*, Abram ipse Abraham.	26.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
43 אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך־מלך לבני ישראל	43.	43.
50 ושם אשתו מהיטבאל בת־ מטרד בת מי זהב וימת הדד ויהיו	50.	50.
54 עירם	54.	54.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
43. Qui regnaverunt in terra Edom, antequam regnaret rex in filios Israel.	43. Qui imperaverunt in terra Edom, antequam esset rex super filios Israel.	43.
50. Et nomen uxoris ejus Mehetabeel filia Matred, filiæ Mezaab. Et mortuus est Hadad : et fuerunt.	50. Et appellata est uxor ejus Meetabel filia Matred, filiæ Mezaab. Adad autem mortuo.	50.
54. Hiram.	54. Hiram.	54.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I lib. I Paralipom.

V. 11. Ἄλλος, καὶ Μεσραῒμ ἐγέννησε τοὺς Λουδιεὶμ etc. Ita Reg. cujus lectiones et nomina sinceriora sunt iis quæ in notis editionis Romanæ feruntur, atque paucis admodum exceptis cum Hebræo consonant. Hæc porro desiderantur in ed. τῶν Ο' Rom.

[V. 18 et 19. Ἔβερ, cum spiritu leni. Sic in omnibus optimæ notæ editionibus hic et Luc. III. In Genesi X autem omnes habent Ἕβερ. DRACH.]

CAPUT II LIB. I PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
14 רדי	14.	14.
25 וארן ואצם	25.	25.
31 ישעי	31	31.
34 ירחע	34.	34.
53 והאשתאלי	53.	53.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Raddai.	14. Raddai.	14.
25. Et Aran et Asom.	25. Et Aram et Asom.	25.
31. Isei.	31. Jesi.	31.
34. Jeraa.	34. Jeraa.	34.
53. Et Esthaolitæus.	53. Esthaolitæ.	53.

Nota.

Variæ hujus capitis lectiones fere eædem habentur in Reg., Alex. et in notis Romanæ edit.

CAPUT III LIB. I PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
23 אליועיני	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
23. Elioenai.	23. Elioenai.	23.

Nota.

V. 23. In notis Romanæ edit.

CAPUT IV LIB. I PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 הצללפוני	3.	3
5 חלאה ונערה	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Asalelphoni.	3. Asalelphoni.	3.
5. Halaa et Naara.	5. Halaa et Naara.	5.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
43.	43. *Ἄλλος*, οἱ βασιλεύσαντες ἐν Ἐδὼμ πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι βασιλέα ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ.	43.
50.	50. *Ἄλλος*, καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Μεταβὲλ, θυγάτηρ Ματρὲδ, θυγάτηρ Μεζαάδ. Καὶ ἀπέθανεν Ἀδὰδ, καὶ ἐγένοντο.	50.
54.	54. Ζαφωΐν. *Ἄλλοι*, Ἠράμ.	54.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
43.	43. *Alius*, qui regnaverunt in Edom, antequam regnaret rex in filiis Israel.	43.
50.	50 *Alius*, et nomen uxori ejus Metabel, filia Matred, filia Mezaad. Et mortuus est Adad: et facti sunt.	50.
54.	54. Zaphoin. *Alii*, Eram.	54.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I lib. I Paralipom.

V. 26. *Ἄλλος*, Ἄβραμ, αὐτὸς Ἀβραάμ. Reg., Alex. et alii (*).

V. 43. *Ἄλλος*, οἱ βασιλεύσαντες ἐν Ἐδὼμ πρὸ τοῦ etc. Reg., Alex. et alii in notis Rom. edit.

V. 50. *Ἄλλος*, καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Μεταβέλ. Iidem. Sed Reg. plenius habet θυγάτηρ Ματρέδ, θυγάτηρ Μεζαὰδ etc.

V. 54. *Ἄλλοι*, Ἡράμ. Idem.

(*) Nota in Græca V. T. versione Ἀβραάμ semper spiritu aspero scribi. Ita Georg. Pasor in Etymasi nominum propr. N. T. Drach.

CAPUT II LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14.	14. Ζαβδαΐ. *Ἄλλος*, Ῥηδί.	14.
25.	25. Καὶ Ἀρὰμ καὶ Ἀσάν. *Ἄλλος*, Ἀχιὰν καὶ Ἀσόμ.	25.
31.	31. Ἰσεμιήλ. *Ἄλλοι*, Ἰεσί.	31.
34.	34. Ἰωχήλ. *Ἄλλοι*, Ἰεραά.	34.
53.	53. Καὶ υἱοὶ Ἐσθάαμ. *Ἄλλοι*, καὶ οἱ Ἐσθαωλαῖοι.	53.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
14.	14. Zabdai. *Alius*, Redi.	14.
25.	25. Et Aram et Asan. *Alius*, Achian et Asom.	25.
31.	31. Isemiel. *Alii*, Jesi.	31.
34	34. Jochel. *Alii*, Jeraa.	34.
53.	53. Et filii Esthaam. *Alii*, et Esthaolæi.	53.

CAPUT III LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
23.	23. Ἐλιθενάν. *Ἄλλοι*, Ἐλιωναΐ.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
23.	23. Elithenan. *Alii*, Elionai.	23.

CAPUT IV LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἐσηλεββών. *Ἄλλοι*, Ἐσχαδεσφών.	3.
5.	5. Ἀωδὰ, καὶ Θοαδά. *Ἄλλοι*, Χαλὰ, καὶ Μααρά.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Eselebbon. *Alii*, Escadesphon.	3.
5.	5. Aoda, et Thoada. *Alii*, Chala et Maara.	5.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 יעבץ קראה שמו יעבץ	9.	9.
18 יקותיאל אבי זנוח	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Iabes. Vocavit nomen illius Iabes.	9. Jabes. Vocavit nomen illius Jabes.	9.
18. Jecuthiel patrem Zanoe.	18. Icuthiel patrem Zanoe.	18

Nota.

Hæ item lectiones ex iisdem desumptæ sunt. In versu 3, Reg., Ἐσηαδεσφών.

CAPUT V LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4–6 בנו גג בנו שמעי בנו מיס. בנו ראיה בנו בעל בנו בארה בנו	4-6.	4-6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4-6. Filius ejus, Gog filius ejus, Semei filius ejus, Micha filius ejus, Reia filius ejus, Baal filius ejus, Beera filius ejus.	4-6. Gog filius ejus, Semei filius ejus, Micha filius ejus, Reia filius ejus, Baal filius ejus, Beera filius ejus.	4-6.

Nota.

Hanc lectionem habent Reg. et editio Romana in notis.

CAPUT VI LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15 בהגלות יהוה	15.	15.
54 רטירותם	54.	54.
78 למזרח	78.	78.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. In transportando Domino.	15. Quando transtulit Dominus.	15.
54. In pagis eorum.	54. Per vicos.	54.
78. Ad orientem.	78. Contra orientem.	78.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. I Paralip.

V. 15. Ἄλλος, ἐν τῇ μετοικίᾳ Κυρίου. In notis editionis Romanæ.

V. 54. Ἄλλος, ἐπαύλεσιν. Sic quædam exemplaria, et Complut. Et sic infra.

CAPUT VII LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
26, 27 לעדן בנו עמיהוד בנו אלישמע בנו נן בנו יהושע בנו	26, 27.	26, 27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
26, 27. Laadan filius ejus, Ammiud filius ejus, Elisama filius ejus, Nun filius ejus, Josue filius ejus.	26, 27. Qui genuit Laadan. Hujus quoque filius Ammiud, qui genuit Elisama, de quo ortus est Nun, qui habuit filium Josue.	26, 27.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Ἰγαβής. Ἄλλος, Ἰαβής.	9.
	Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰγαβής. Ἄλλος, ἐν [illegible] · καὶ ἐκαλέσατο Ἰαβής.	
12.	12. Χετιήλ. Ἄλλος, Ἰεχεθιήλ, πατέρα Ζανώ.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. Igabes. Alii, Iabes.	9.
	Et vocavit nomen ejus Igabes. Alii, in ruina: et vocatus est Jaches.	
12.	12. Chetiel. Alius, Jechethiel, patrem Zanoi.	12.

CAPUT V LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4-6.	4-6. Υἱοὶ Γοὺγ υἱοῦ Σεμεΐ, υἱὸς αὐτοῦ Μιχά. Ἄλλοι, καὶ υἱοὶ Γὼγ, Σεμεΐ υἱὸς αὐτοῦ, Μιχὰ υἱὸς αὐτοῦ, Ῥησὶν υἱὸς αὐτοῦ, καὶ Βεηρὰ υἱὸς αὐτοῦ, ὃν μετῴκισε etc.	4-6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4-6.	4-6. Filii Goug filii Semei, filius ejus Micha. Alii, et filii Gog, Semei filius ejus, Micha filius ejus, Resin filius ejus, et Beera filius ejus, quem transtulit etc.	4-6.

CAPUT VI LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15.	15. Ἐν τῇ μετοικίᾳ. Ἄλλος, ἐν τῇ μετοικίᾳ Κυρίου.	15.
54.	54. Ἐν ταῖς κώμαις αὐτῶν. Ἄλλος, ἐπαύλεσιν.	54.
78.	78. Κατὰ δυσμάς. Ἄλλος, κατ' ἀνατολάς.	78.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15.	15. In transmigratione. *Alius*, in transmigratione Domini.	15.
54.	54. In pagis eorum. *Alius*, villis.	54.
78.	78. Ad occidentem. *Al.*, ad orientem.	78.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. I Paralip.

V. 78. *Ἄλλος, κατ' ἀνατολάς*. In notis editionis Romanæ.

CAPUT VII LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
26, 27.	26, 27. Τῷ Λααδὰν υἱῷ αὐτοῦ, υἱὸς Ἀμιούδ, υἱὸς Ἐλισαμαΐ, υἱὸς Νοὺν, υἱὸς Ἰησουέ, υἱοὶ αὐτοῦ. *Ἄλλοι*, τῷ Λαδὰν υἱὸς Ἀμιούδ, υἱὸς Ἐλισαμί, υἱὸς αὐτοῦ Νοὺν, υἱὸς αὐτοῦ Ἰησοῦς.	26, 27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
26, 27.	26, 27. Ipsi Laadan filio ejus, filius Amiud, filius Elisamai, filius Nun, filius Jesue, filii ejus. *Alii*, ipsi Ladan filius Amiud, filius Elisami, filius ejus Nun, filius ejus Jesus.	26, 27.

Digitized by Google

Nota.

V. 26. Ex edit. Rom. Reg. vero sic habet, υἱὸς αὐτοῦ Νοῦν, υἱὸς αὐτοῦ Ἰησοῦ.

CAPUT IX LIB. I PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
31 החבתים	31.	31.
33 בלשכת פטירים כי־יומם ולילה עליהם במלאכה	33.	33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
31. Sartaginum.	31. Eorum quæ in sartagine frigebantur.	31.
33. In cubiculis soluti, quia die et nocte super eos in opere.	33. Qui in exedris morabantur, ut die ac nocte jugiter suo ministerio deservirent.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX lib. I Paralip.

V. 31. Ἄλλος, τῶν τηγανιστῶν. Quædam exemplaria.

CAPUT XI LIB. I PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
5 ויאמרו ישבי יבוס לדויד	5.	5.
8 מן־המלוא ועד־הסביב ויואב יחיה את־שאר העיר	8.	8.
11 ישבעם	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Dixeruntque habitatores Jebus ad David.	5. Dixeruntque qui habitabant in Jebus ad David.	5.
8. A Mello et ad usque gyrum. Et Joab vivificavit residuum urbis.	8. A Mello usque ad gyrum. Joab autem reliqua urbis exstruxit.	8.
11. Jesebaam.	11. Jesbaam	11.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. I Paralip.

V. 5. Ἄλλος, εἶπον δὲ etc. Ita Reg. codex et in notis edit. Rom.

V. 8. Ἄλλοι, ἀπὸ τῆς Μααλῶ etc. Ibid. Reg vero habet ἀπὸ τῆς Μαλῶ etc.

CAPUT XII LIB. I PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
2 נשקי קשת מימינים ומשמאלים באבנים ובחצים בקשת	2	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Armati arcu dextrantes et sinistrantes, in lapidibus et in sagittis, in arcu	2. Tendentes arcum, et utraque manu fundis saxa jacientes, et dirigentes sagittas.	2.

Nota

V. 2. Ἄλλος, ἐκτείνοντες etc. Hæc prodeunt ex quibusdam exemplaribus, et ex Complut.

Digitized by Google

CAPUT IX LIB. I PARALIP.

SYMMACHUS.	Ο'.	THEODOTION.
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTION.
[illegible]	[illegible] Alius [illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

Notae et variae lectiones ad cap. IX lib. I Paralip.

V. [illegible] Ἄλλος [illegible] In notis edit. Rom.

CAPUT XI LIB. I PARALIP.

SYMMACHUS.	Ο'.	THEODOTION.
[illegible]	[illegible] Ἄλλος [illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible] Ἄλλος [illegible]	[illegible]
[illegible]	11. [illegible] Ἄλλος [illegible]	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTION.
[illegible]	[illegible] Alius [illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible] Alius [illegible]	[illegible]
11.	11. [illegible] Alii [illegible]	11.

Notae et variae lectiones ad cap. XI lib. I Paralip.

Ibid. Ἄλλος [illegible] In notis ad edit. Rom.

V. 11. Ἄλλος [illegible] pro [illegible]

CAPUT XII LIB. I PARALIP.

SYMMACHUS.	Ο'.	THEODOTION.
2.	2. [illegible] Ἄλλος [illegible]	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTION.
2.	2. Et arcu a dextris et a sinistris, et funditores in lapidibus et arcubus. Alius, tendentes arcum, [illegible] dextra et sinistra, et funditores in lapidibus, et in [illegible] et arc[illegible]	2.

Digitized by Google

CAPUT XV LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
27 אפוד בד	27.	27. Ἐπένδυμα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
27. Ephod lineum.	27. Ephod lineo.	27. Superindumentum

Nota.

V. 27. Ἀ., ἐπένδυμα etc. Has lectiones exhibet cod. Reg.

CAPUT XVI LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ושלמים	1.	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et pacifica.	1. Et pacifica.	1.

Nota.

V. 1. Ἄλλος, εἰρηνικά. Sic in edit. Rom. Videtur autem esse versio A. S. Th. qui sic frequenter

CAPUT XVII LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
5 מאהל אל־אהל וממשכן	5.	5.
19 וכלבך עשית את כל־הגדולה הזאת	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. De tentorio in tentorium, et de tabernaculo.	5. Mutans loca tabernaculi, et in tentorio.	5.
19. Et secundum cor tuum fecisti omnem magnitudinem hanc.	19. Juxta cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII lib. I Paralip.

V. 5. Sic Reg. et notæ edit. Rom. Reg. habet ἐν καταλύματι.

CAPUT XXI LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ:	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 נתעב דבר המלך את־יואב	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Abominabile fuit verbum regis ipsi Joab.	6. Eo quod Joab invitus exsequeretur regis imperium.	6.

Nota.

V. 6. Ἄλλος προσώχθισεν ὁ λόγος. In notis edit. Rom. Reg. vero sic, τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ βασιλέως etc.

Digitized by Google

CAPUT XV LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἐπωμίδα.	27. Στολῇ βυσσίνῃ. Ἄλλος, ἐπὶ Δαυὶδ ἐφοὺδ κοινόν.	27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
27. Superhumerale.	27. Stola byssina. *Alius*, super David ephud commune.	27.

CAPUT XVI LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ σωτηρίου. Ἄλλος, καὶ εἰρηνικά. Ἄλλος, καὶ τὰς εἰρηνικάς.	1.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	.. Et salutaris. *Alius*, et pacifica. *Alius*, et pacificas.	1.

reddunt in Levitico.

CAPUT XVII LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	5. Ἐν σκηνῇ καὶ ἐν καλύμματι. Ἄλλος, ἐν σκηνῇ εἰς σκέπην, καὶ ἐν καλύμματι. Ἄλλ., ἐν καταλύματι.	5.
19.	19. Ἄλλος, ταύτην κατὰ τὴν καρδίαν σου, τοῦ γνωρίσαι πάντα τὰ μεγαλεῖά σου, Κύριε.	19

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. In tabernaculo et in tegmine. *Alius*, in tabernaculo in tentorium, et in tegmine. *Alius*, in diversorio.	5.
19.	19. *Alius*, hanc secundum cor tuum, ad declarandas omnes magnificentias tuas, Domine.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII lib. I Paralip.

V. 19. Ita Reg. Hæc vero desiderantur in textu τῶν Ο'.

CAPUT XXI LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Κατίσχυσε λόγος. Ἄλλος, προσώχθισεν ὁ λόγος. Ἄλλος, τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἴσχυσεν ἐπὶ Ἰωάβ.	6.

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
6.	6. Prævaluit verbum. *Alius*, molestum fuit verbum. *Alius*, verbum autem regis invaluit super Joab.	6.

Digitized by Google

CAPUT XXII LIB. I PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
ועמך לרב 15	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Et tecum in multitudine.	15. Habes quoque plurimos artifices.	15.

Nota.

V. 15. Ἄλλος, καὶ μετὰ σοῦ Κυριος etc. In Reg. et in notis edit. Rom.

CAPUT XXIV LIB. I PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
ולבני אהרן מחלקותם בני אהרן 1	1.	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et filiis Aaron partitiones. filii Aaron.	1. Porro filiorum Aaron hæ partitiones erant: filii Aaron.	1.

Nota.

V. 1. Ἄλλος, Ἀαρὼν. καὶ αἱ etc. Reg. et in notis edit. Rom.

CAPUT XXV LIB. I PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
הנביאים בכנרות 1	1.	1. Τῶν προφητῶν.
בכנור הנבא 3	3	3. Κιθάρᾳ προφητεύων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA.	AQUILA.
1. Prophetantes in citharis.	1. Qui prophetarent in citharis.	1. Prophetarum.
3. In cithara prophetantis.	3. Qui in cithara prophetabat.	3. Cithara prophetans.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV lib. I Paralip.

V. 1. Ἀ., τῶν προφητῶν etc. Codex Reg. V. 3. Ἀ., κιθάρᾳ προφητεύων etc. Idem Reg. Ve*

CAPUT XXVI LIB. I PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
מן־המלחמות 27	27.	27.
לשטרים ולשפטים 29	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
27. De bellis.	27. De bellis.	27.
29. In præfectos et judices.	29. Ad docendum et judicandum.	29.

Notæ.

V. 27. Ἄλλοι, ἐκ πολέμων. In notis edit. Rom.

CAPUT XXVII LIB. I PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι	AKYΛAΣ.
ועל־הכרמים 27	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
27. Et super vineas.	27. Vinearumque cultoribus.	27.

Nota.

V. 27. Ἄλλος, καὶ ἐπὶ τῶν ἀμπελώνων. In notis edit. Rom. Reg. habet, καὶ ἐπὶ τῶν χωρίων, quod

Digitized by Google

CAPUT XXII LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15.	15. Καὶ μετὰ σοῦ πρόσθες εἰς πλῆθος. Ἄλλοι, καὶ μετὰ σοῦ Κύριος· πρόσθες εἰς πλῆθος.	15.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
15.	15. Et tecum adde in multitudine. *Alii*, et tecum Dominus: adde in multitudine.	15.

CAPUT XXIV LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀαρὼν διαιρέσει. Ἄλλος, Ἀαρὼν, καὶ αἱ διαιρέσεις υἱῶν Ἀαρών.	1.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
1.	1. Et filios Aaron distributione. *Alius*, Aaron, et distributiones filiorum Aaron.	1.

CAPUT XXV LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τῶν προφητευσάντων διὰ λύρας.	1. Τοὺς ἀποφθεγγομένους ἐν κινύραις.	1.
3. Διὰ λύρας τοῦ προφητεύοντος.	3. Ἐν κινύρᾳ ἀνακρουόμενοι.	3.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
1. Prophetantium per lyram.	1. Pronuntiantes in citharis.	1.
3. Per lyram prophetantis.	3. In cithara pulsantes.	3.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV lib. I Paralip.

[illegible] כנור uterque, Aquila videlicet et Symmachus, modo κιθάρα, modo λύρα vertunt.

CAPUT XXVI LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
27.	27. Ἐκ πόλεων. Ἄλλοι, ἐκ πολέμων.	27.
29. Εἰς παιδευτὰς καὶ κριτάς.	29. Τοῦ γραμματεύειν καὶ διακρίνειν.	29.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
27.	27. Ex civitatibus. *Al.*, de bellis.	27.
29. In præceptores et judices.	29. Ad scribendum et dijudicandum.	29.

Notæ.

V. 29. Σ., εἰς παιδευτὰς καὶ κριτάς. Reg.

CAPUT XXVII LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	27. Καὶ ἐπὶ τῶν χωρίων. Ἄλλος, καὶ ἐπὶ τῶν ἀμπελώνων.	27.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO**
27	27. Et super agros. *Alius*, et super vineas.	27

Nota

[illegible]ui reddunt, *et super cellas.*

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 יעבץ קראה שמו יעבץ	9.	9.
18 יקותיאל אבי זנוח	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Iabes. Vocavit nomen illius Iabes.	9. Jabes. Vocavit nomen illius Jabes.	9.
18. Jecuthiel patrem Zanoe.	18. Icuthiel patrem Zanoe.	18

Nota.

Hæ item lectiones ex iisdem desumptæ sunt. In versu 3, Reg., Ἐσηαδεσφών.

CAPUT V LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛ.
4-6 בנו גג בנו שמעי בנו מיס בנו ראיה בנו בעל בנו בארה בנו	4-6.	4-6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	A
4-6. Filius ejus, Gog filius ejus, Semei filius ejus, Micha filius ejus, Reia filius ejus, Baal filius ejus, Beera filius ejus.	4-6. Gog filius ejus, Semei filius ejus, Micha filius ejus, Reia filius ejus, Baal filius ejus, Beera filius ejus.	4-6.

Nota.

Hanc lectionem habent Reg. et editio Romana in notis.

CAPUT VI LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	
15 בהגלות יהוה	15.	15.
54 לטירותם	54.	54.
78 למזרח	78.	78.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	
15. In transportando Domino.	15. Quando transtulit Dominus.	15.
54. In pagis eorum.	54. Per vicos.	54.
78. Ad orientem.	78. Contra orientem.	78

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. I P.

V. 15. Ἄλλος, ἐν τῇ μετοικίᾳ Κυρίου. In notis editionis Romanæ.

V. 54. Ἄλλος, plaria, et Complut.

CAPUT VII LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
26, 27 לעדן בנו עמיהוד בנו אלישמע בנו נון בנו יהושע בנו	26, 27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.
26, 27. Laadan filius ejus, Ammiud filius ejus, Elisama filius ejus, Nun filius ejus, Josue filius ejus.	26, 27. Qui genuit Laadan. Huju quoque filius Ammiud, qui genu Elisama, de quo ortus est Nu qui habuit filium Josue.

Digitized by Google

ΟΤΙΩΝ.

ΕΟDOTIO.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

THEODOTIO.

8.

11.

I Paralip.

, Ἰεσεβαάλ. Ibid. ut in Regio cod.

ΑΡ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

καὶ ἀρι-
ν λίθοις
ἐκτείνοντες
ἀριστερεύον-
ἐν λίθοις, καὶ

ERPRETES.

THEODOTIO.

2.

2.

n a dextris et a sini-
funditores in lapidibus
nus. *Alius*, tendentes ar-
, utentes dextra et sinistra, et
nditeres in lapidibus, et in ja-
ulis et arc

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 יעבץ קראה שמו יעבץ	9.	9.
18 יקותיאל אבי זנוח	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Iabes. Vocavit nomen illius Iabes.	9. Jabes. Vocavit nomen illius Jabes.	9.
18. Jecuthiel patrem Zanoe.	18. Icuthiel patrem Zanoe.	18

Nota.

Hæ item lectiones ex iisdem desumptæ sunt. In versu 3, Reg., Ἐσηαδεσφών.

CAPUT V LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4–6 בנו גג בנו שמעי בנו מיס. בנו ראיה בנו בעל בנו בארה בנו	4-6.	4-6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4-6. Filius ejus, Gog filius ejus, Semei filius ejus, Micha filius ejus, Reia filius ejus, Baal filius ejus, Beera filius ejus.	4-6. Gog filius ejus, Semei filius ejus, Micha filius ejus, Reia filius ejus, Baal filius ejus, Beera filius ejus.	4-6.

Nota.

Hanc lectionem habent Reg. et editio Romana in notis.

CAPUT VI LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15 בהגלות יהוה	15.	15.
54 לטירותם	54.	54.
78 למזרח	78.	78.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. In transportando Domino.	15. Quando transtulit Dominus.	15.
54. In pagis eorum.	54. Per vicos.	54.
78. Ad orientem.	78. Contra orientem.	78.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. I Paralip.

V. 15. Ἄλλος, ἐν τῇ μετοικίᾳ Κυρίου. In notis editionis Romanæ.

V. 54. Ἄλλος, ἐπαύλεσιν. Sic quædam exemplaria, et Complut. Et sic infra.

CAPUT VII LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
26, 27 לעדן בנו עמיהוד בנו אלישמע בנו נון בנו יהושע בנו	26, 27.	26, 27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
26, 27. Laadan filius ejus, Ammiud filius ejus, Elisama filius ejus, Nun filius ejus, Josue filius ejus.	26, 27. Qui genuit Laadan. Hujus quoque filius Ammiud, qui genuit Elisama, de quo ortus est Nun, qui habuit filium Josue.	26, 27.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Ἰγαβῆς. *Ἄλλοι*, Ἰαβῆς.	9.
	Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰγαβῆς. *Ἄλλοι*, ἐν διαπτώσει· καὶ ἐπεκαλέσατο Ἰακβῆς.	
18.	18. Χετιήλ. *Ἄλλος*, Ἰεχεθιήλ, *πατέρα* Ζανωΐ.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. Igabes. *Alii*, Iabes.	9.
	Et vocavit nomen ejus Igabes. *Alii*, in ruina: et vocatus est Jacbes.	
18.	18. Chetiel. *Alius*, Jechethiel, patrem Zanoi.	18.

CAPUT V LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4-6.	4-6. Υἱοὶ Γοὺγ υἱοῦ Σεμεΐ, υἱὸς αὐτοῦ Μιχά. *Ἄλλοι*, καὶ υἱοὶ Γὼγ, Σεμεΐ υἱὸς αὐτοῦ, Μιχὰ υἱὸς αὐτοῦ, Ῥησὶν υἱὸς αὐτοῦ, καὶ Βεηρὰ υἱὸς αὐτοῦ, ὃν κατῴκισε etc.	4-6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4-6.	4-6. Filii Goug filii Semei, filius ejus Micha. *Alii*, et filii Gog, Semei filius ejus, Micha filius ejus, Resin filius ejus, et Beera filius ejus, quem transtulit etc.	4-6.

CAPUT VI LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15.	15. Ἐν τῇ μετοικίᾳ. *Ἄλλος*, ἐν τῇ μετοικίᾳ Κυρίου.	15.
54.	54. Ἐν ταῖς κώμαις αὐτῶν. *Ἄλλος*, ἐπαύλεσιν.	54.
78.	78. Κατὰ δυσμάς. *Ἄλλος*, κατ' ἀνατολάς.	78.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15.	15. In transmigratione. *Alius*, in transmigratione Domini.	15.
54.	54. In pagis eorum. *Alius*, villis.	54.
78.	78. Ad occidentem. *Al.*, ad orientem.	78.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI lib. I Paralip.

V. 78. *Ἄλλος*, κατ' ἀνατολάς. In notis editionis Romanæ.

CAPUT VII LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
26, 27.	26, 27. Τῷ Λααδὰν υἱῷ αὐτοῦ, υἱὸς Ἀμιοὺδ, υἱὸς Ἐλισαμαΐ, υἱὸς Νοὺν, υἱὸς Ἰησουὲ, υἱοὶ αὐτοῦ. *Ἄλλοι*, τῷ Λαδὰν υἱὸς Ἀμιοὺδ, υἱὸς Ἐλισαμὶ, υἱὸς αὐτοῦ Νοὺν, υἱὸς αὐτοῦ Ἰησοῦς.	26, 27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
26, 27.	26, 27. Ipsi Laadan filio ejus, filius Amiud, filius Elisamai, filius Nun, filius Jesue, filii ejus. *Alii*, ipsi Ladan filius Amiud, filius Elisami, filius ejus Nun, filius ejus Jesus.	26, 27.

Digitized by Google

Nota.

V. 26. Ex edit. Rom. Reg. vero sic habet, υἱὸς αὐτοῦ Νοῦν, υἱὸς αὐτοῦ Ἰησοῦ.

CAPUT IX LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
31 החבתים	31.	31.
33 בלשכת פטירים כי־יומם ולילה עליהם במלאכה	33.	33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
31. Sartaginum.	31. Eorum quæ in sartagine frigebantur.	31.
33. In cubiculis soluti, quia die et nocte super eos in opere.	33. Qui in exedris morabantur, ut die ac nocte jugiter suo ministerio deservirent.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX lib. I Paralip.

V. 31. Ἄλλος, τῶν τηγανιστῶν. Quædam exemplaria.

CAPUT XI LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 ויאמרו ישבי יבוס לדויד	5.	5.
8 מן־המלוא ועד־הסביב ויואב יחיה את־שאר העיר	8.	8.
11 ישבעם	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Dixeruntque habitatores Jebus ad David.	5. Dixeruntque qui habitabant in Jebus ad David.	5.
8. A Mello et ad usque gyrum. Et Joab vivificavit residuum urbis.	8. A Mello usque ad gyrum. Joab autem reliqua urbis exstruxit.	8.
11. Jesebaam.	11. Jesbaam	11.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. I Paralip.

V. 5. Ἄλλος, εἶπον δὲ etc. Ita Reg. codex et in notis edit. Rom.

V. 8. Ἄλλοι, ἀπὸ τῆς Μααλῶ etc. Ibid. Reg vero habet ἀπὸ τῆς Μαλῶ etc.

CAPUT XII LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 נשקי קשת מימינים ומשמאלים באבנים ובחצים בקשת	2	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Armati arcu dextrantes et sinistrantes, in lapidibus et in sagittis, in arcu	2. Tendentes arcum, et utraque manu fundis saxa jacientes, et dirigentes sagittas.	2.

Nota

V. 2. Ἄλλος, ἐκτείνοντες etc. Hæc prodeunt ex quibusdam exemplaribus, et ex Complut.

Digitized by Google

CAPUT IX LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
31.	31. Τοῦ τηγάνου. Ἄλλος, τῶν τηγανιστῶν.	31.
33.	33. Διατεταγμέναι ἐφημερίαι, ὅτι ἡμέρα καὶ νὺξ ἐπ' αὐτοῖς ἐν τοῖς ἔργοις. Ἄλλοι, ἐν τῷ παστοφορίῳ διατεταγμένοι εἰς ἐφημερίαν.	33.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
31.	31. Sartaginis. *Alius*, frigentium in sartagine.	31.
33.	33. Ordinatæ vices, quoniam dies ac nox super eos in operibus. *Alii*, in pastophorio constituti per vices in diurnam operam.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX lib. I Paralip.

V. 33. Ἄλλοι, ἐν τῷ παστοφορίῳ etc. Ex notis edit. Rom.

CAPUT XI LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Εἶπον τῷ Δαυίδ. Ἄλλος, εἶπον δὲ οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἰεβὴς τῷ Δαυίδ.	5.
8.	8. Ἄλλος, ἀπὸ τῆς Μααλὼ, καὶ ἕως τοῦ κύκλου. Καὶ Ἰωὰβ περιεποιήσατο τὸ λοιπὸν τῆς πόλεως, καὶ ἐπολέμησε, καὶ ἔλαβε τὴν πόλιν. Ἄλλοι, ἀπὸ τῆς ἄκρας.	8.
11.	11. Ἰεσεβαδά. Ἄλλοι, Ἰεσεβαάλ.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. Dixerunt Davidi. *Alius*, dixerunt autem habitantes Jebes Davidi.	5.
8.	8. *Alius*, a Maalo, usque ad circuitum. Et Joab conservavit residuum urbis : et bellavit, et cepit urbem. *Alii*, ab arce.	8.
11.	11. Jesebada. *Alii*, Jesebaal.	11.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI lib. I Paralip.

Ibid. Ἄλλοι, ἀπὸ τῆς ἄκρας. In notis ad edit. Rom.

V. 11. Ἄλλοι, Ἰεσεβαάλ. Ibid. ut in Regio cod. pro Ἰεσεβαάμ.

CAPUT XII LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καὶ τόξῳ ἐκ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, καὶ σφενδονῆται ἐν λίθοις καὶ τόξοις. Ἄλλος, ἐκτείνοντες τόξον δεξιάζοντες καὶ ἀριστερεύοντες, καὶ σφενδονῆται ἐν λίθοις, καὶ ἐν βέλεσι καὶ τόξῳ.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et arcu a dextris et a sinistris, et funditores in lapidibus et arcubus. *Alius*, tendentes arcum, utentes dextra et sinistra, et funditores in lapidibus, et in jaculis et arc	2.

CAPUT XV LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
27 אפד בד	27.	27. Ἐπένδυμα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
27. Ephod lineum.	27. Ephod lineo.	27. Superindumentum

Nota.

V. 27. Ἀ., ἐπένδυμα etc. Has lectiones exhibet cod. Reg.

CAPUT XVI LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ושלמים	1.	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et pacifica.	1. Et pacifica.	1.

Nota.

V. 1. Ἄλλος, εἰρηνικά. Sic in edit. Rom. Videtur autem esse versio A. S. Th. qui sic frequenter

CAPUT XVII LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
5 מאהל אל-אהל וממשכן	5.	5.
19 וכלבך עשית את כל-הגדולה הזאת	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. De tentorio in tentorium, et de tabernaculo.	5. Mutans loca tabernaculi, et in tentorio.	5.
19. Et secundum cor tuum fecisti omnem magnitudinem hanc.	19. Juxta cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII lib. I Paralip.

V. 5. Sic Reg. et notæ edit. Rom. Reg. habet ἐν καταλύματι.

CAPUT XXI LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 נתעב דבר המלך את-יואב	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Abominabile fuit verbum regis ipsi Joab.	6. Eo quod Joab invitus exsequeretur regis imperium.	6.

Nota.

V. 6. Ἄλλος προσώχθισεν ὁ λόγος. In notis edit. Rom. Reg. vero sic, τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ βασιλέως etc.

CAPUT XV LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἐπωμίδα.	27. Στολῇ βυσσίνῃ. Ἄλλος, ἐπὶ Δαυὶδ ἐφοὺδ κοινόν.	27.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
27. Superhumerale.	27. Stola byssina. *Alius*, super David ephud commune.	27.

CAPUT XVI LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ σωτηρίου. Ἄλλος, καὶ εἰρηνικά. Ἄλλος, καὶ τὰς εἰρηνικάς.	1.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
1.	1. Et salutaris. *Alius*, et pacifica. *Alius*, et pacificas.	1.

reddunt in Levitico.

CAPUT XVII LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	5. Ἐν σκηνῇ καὶ ἐν καλύμματι. Ἄλλος, ἐν σκηνῇ εἰς σκέπην, καὶ ἐν καλύμματι. Ἀλλ., ἐν καταλύματι.	5.
19.	19. Ἄλλος, ταύτην κατὰ τὴν καρδίαν σου, τοῦ γνωρίσαι πάντα τὰ μεγαλεῖά σου, Κύριε.	19
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
5.	5. In tabernaculo et in tegmine. *Alius*, in tabernaculo in tentorium, et in tegmine. *Alius*, in diversorio.	5.
19.	19. *Alius*, hanc secundum cor tuum, ad declarandas omnes magnificentias tuas, Domine.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII lib. I Paralip.

V. 19. Ita Reg. Hæc vero desiderantur in textu τῶν Ο'.

CAPUT XXI LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Κατίσχυσε λόγος. Ἄλλος, προσώχθισεν ὁ λόγος. Ἄλλος, τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἴσχυσεν ἐπὶ Ἰωάβ.	6.
SYMMACHUS	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO**
6.	6. Prævaluit verbum. *Alius*, molestum fuit verbum. *Alius*, verbum autem regis invaluit super Joab.	6.

Digitized by Google

CAPUT XXII LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15 ועמך לרב	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Et tecum in multitudine.	15. Habes quoque plurimos artifices.	15.

Nota.

V. 15. Ἄλλος, καὶ μετὰ σοῦ Κυριος etc. In Reg. et in notis edit. Rom.

CAPUT XXIV LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ולבני אהרן מחלקותם בני אהרן	1.	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et filiis Aaron partitiones. filii Aaron.	1. Porro filiorum Aaron hæ partitiones erant: filii Aaron.	1.

Nota.

V. 1. Ἄλλος, Ἀαρὼν. και αι etc. Reg. et in notis edit. Rom.

CAPUT XXV LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 הנביאים בכנרות	1.	1. Τῶν προφητῶν.
3 בכנור הנבא	3	3. Κιθάρᾳ προφητεύων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA.	AQUILA.
1. Prophetantes in citharis.	1. Qui prophetarent in citharis.	1. Prophetarum.
3. In cithara prophetantis.	3. Qui in cithara prophetabat.	3. Cithara prophetans.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV lib. I Paralip.

V. 1. Ἀ., τῶν προφητῶν etc. Codex Reg. V. 3. Ἀ., κιθάρᾳ προφητεύων etc. Idem Reg. Vc

CAPUT XXVI LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
27 מן־המלחמות	27.	27.
29 לשטרים ולשפטים	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
27. De bellis.	27. De bellis.	27.
29. In præfectos et judices.	29. Ad docendum et judicandum.	29.

Notæ.

V. 27. Ἄλλοι, ἐκ πολέμων. In notis edit. Rom.

CAPUT XXVII LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
27 ועל־הכרמים	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
27. Et super vineas.	27. Vinearumque cultoribus.	27.

Nota.

V. 27. Ἄλλος, καὶ ἐπὶ τῶν ἀμπελώνων. In notis edit. Rom. Reg. habet, καὶ ἐπὶ τῶν χωρίων, quod

Digitized by Google

CAPUT XXII LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15.	15. Καὶ μετὰ σοῦ πρόσθες εἰς πλῆθος. *Ἄλλοι*, καὶ μετὰ σοῦ Κύριος· πρόσθες εἰς πλῆθος.	15.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
15.	15. Et tecum adde in multitudine. *Alii*, et tecum Dominus: adde in multitudine.	15.	

CAPUT XXIV LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀαρὼν διαιρέσει. *Ἄλλος*, Ἀαρὼν, καὶ αἱ διαιρέσεις υἱῶν Ἀαρών.	1.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
1.	1. Et filios Aaron distributione. *Alius*, Aaron, et distributiones filiorum Aaron.	1.	

CAPUT XXV LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τῶν προφητευσάντων διὰ λύρας.	1. Τοὺς ἀποφθεγγομένους ἐν κινύραις.	1.	
3. Διὰ λύρας τοῦ προφητεύοντος.	3. Ἐν κινύρᾳ ἀνακρουόμενοι.	3.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
1. Prophetantium per lyram.	1. Pronuntiantes in citharis.	1.	
3. Per lyram prophetantis.	3. In cithara pulsantes.	3.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV lib. I Paralip.

cem. כנור uterque, Aquila videlicet et Symmachus, modo κιθάρα, modo λύρα vertunt.

CAPUT XXVI LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
27.	27. Ἐκ πόλεων. *Ἄλλοι*, ἐκ πολέμων.	27.	
29. Εἰς παιδευτὰς καὶ κριτάς.	29. Τοῦ γραμματεύειν καὶ διακρίνειν.	29.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
27.	27. Ex civitatibus. *Al.*, de bellis.	27.	
29. In præceptores et judices.	29. Ad scribendum et dijudicandum.	29.	

Notæ.

V. 29. Σ., εἰς παιδευτὰς καὶ κριτάς. Reg.

CAPUT XXVII LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	27. Καὶ ἐπὶ τῶν χωρίων. *Ἄλλος*, καὶ ἐπὶ τῶν ἀμπελώνων.	27.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
27	27. Et super agros. *Alius*, et super vineas.	27	

Nota

aliqui reddunt, *et super cellas.*

Digitized by Google

CAPUT XXIX LIB. I PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1,2 כי לא לאדם הבירה כי ליהוה אלהים ובכל־כחי	1, 2.	1, 2.
שהם		
6 ולשרי מלאכת המלך	6.	6.
11 וההוד לך יהוה הממלכה והמתנשא לכל ו לראש	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1, 2. Quia non homini ædes, sed Domino Deo. Et in omni fortitudine mea.	1, 2. Neque enim homini præparatur habitatio, sed Deo.	1, 2.
Sohem.	Onychinos.	
6. Et in principes operis regis.	6. Et principes possessionum regis.	6.
11. Et decor. Tibi, Domine, regnum et exaltatus ad omne caput.	11. Et tibi laus. Tuum, Domine, regnum, et tu es super omnes principes.	11.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX lib. I Paralip.

V. 1, 2. Ἄλλοι, ὅτι οὐκ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ἢ Κυρίῳ etc. In notis edit. Rom. Ἄλλος, ὅτι οὐκ ἀνθρώπῳ ἡ οἰκοδομή etc. Reg.

Ibid. Ἄλλος, ὄνυχος. Reg. Vide quæ diximus Gen. II, v. 12.

V. 6. Ἄλλος, καὶ οἱ οἰκονόμοι τοῦ βασιλέως. Ex

LIBER SECUNDUS PARALIPOMENON.

—

CAPUT SECUNDUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
13 לחורם אבי	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Huram-Abi.	13. Hiram patrem meum.	13

Nota.

V. 13. Ἄλλος, Χιρὰμ τὸν παῖδά μου. In Regio codice et notis edit. Rom.

CAPUT IV LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 שלשים באמה יסב אתו סביב	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Triginta in cubito circumdabat illud circum.	2. Triginta cubitorum ambiebat gyrum ejus.	2

Digitized by Google

CAPUT XXIX LIB. I PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1, 2.	1, 2. Ὅτι οὐκ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ἢ Κυρίῳ Θεῷ, κατὰ πᾶσαν τὴν δύναμιν. Ἄλλοι, ὅτι οὐκ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ἢ Κυρίῳ τῷ Θεῷ οἰκοδομεῖς. Καὶ ἐγὼ κατὰ πᾶσαν. Ἄλλοι, ὅτι οὐκ ἀνθρώπῳ ἡ οἰκοδομὴ, ἀλλ' ἢ Κυρίῳ τῷ Θεῷ.	1, 2.
	Σοάμ. Ἄλλως, σώμ. Ἄλλος, ὄνυχος.	
6.	6. Καὶ οἱ οἰκοδόμοι τοῦ βασιλέως. Ἄλλος, καὶ οἱ οἰκονόμοι τοῦ βασιλέως	6.
11.	11. *Vacat.* Ἄλλος, καὶ ἡ ἐξομολόγησις.	11.
	Vacat. Ἄλλοι, σοὶ, Κύριε, ἡ βασιλεία, καὶ ἡ ἔπαρσις εἰς πάντα, καὶ εἰς πᾶσαν ἀρχήν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1, 2.	1, 2. Quia non homini, sed Domino Deo, secundum omnem virtutem. *Alii*, quia non homini, sed Domino Deo ædificas. Et ego secundum omnem. *Alii*, quia non homini ædificatio, sed Domino Deo.	1, 2.
	Soam. *Aliter*, som. *Alius*, onychis.	
6.	6. Et ædificatores regis. *Alius*, et œconomi regis.	6.
11.	11. *Vacat. Alius*, et confessio.	11.
	Vacat. Alii, tibi, Domine, regnum et elevatio super omnia, et in omne imperium.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX lib. I Paralip.

V. 11. Ἄλλος, καὶ ἡ ἐξομολογησις. Ex notis edit. Rom.

Ibid. Ἄλλοι, σοὶ, Κύριε. † βασιλεία etc In notis edit. Rom.

LIBER SECUNDUS PARALIPOMENON.

CAPUT SECUNDUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13.	13. Χιρὰμ τὸν πατέρα μου. Ἄλλος, Χιρὰμ τὸν παῖδά μου.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13.	13. Chiram patrem meum. *Alius*, Chiram puerum meum.	13.

CAPUT IV LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Τριάκοντα πήχεων. Ἄλλος, τριάκοντα πήχεων ἐκύκλουν αὐτὴν κύκλῳ.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Triginta cubitorum. *Alius*, triginta cubitorum circumdabant illud in circuitu.	2.

Digitized by Google

Nota.

V. 2. Ἄλλος, τριάκοντα πήχεων etc. Ita Reg.

CAPUT V LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 אל־דביר הבית	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Ad oraculum domus.	7. Ad oraculum templi.	7.

Nota.

V. 7. Ἄλλος, εἰς τὸ χρηματιστήριον τοῦ οἴκου. Codex Regius. Vocem דביר sic vertunt A, Th.

CAPUT VIII LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 חמת צובה	3.	3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Emath Soba.	3. Emath Soba.	3.

Nota.

V. 3. Ἄλλος, εἰς Αἱμὰθ Σωβά. In Reg. et notis edit. Rom.

CAPUT X LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 קטני	10.	10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Parvus meus.	10. Minimus digitus meus.	10.

Nota.

V. 10. Ἄλλος, ὁ βραχύτατος δάκτυλός μου. Reg. Vide supra, III Reg. xii.

CAPUT XII LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 נכנעו	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Humiliati sunt.	7. Humiliati essent.	7.

Nota.

V. 7. Σ., ἐγνωσιμάχησαν. Reg. cum hac nota : Διὸ καὶ Θεὸς μετέβαλε τὴν ὀργὴν τοῦ μὴ πανολεθρίαν

CAPUT XIII LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 ויתאמצו על־רחבעם	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Et roboraverunt se contra Roboam.	7. Prævaluerunt contra Roboam.	7.

Nota.

V. 7. Ἄλλος, ἀνέστη. Ἄλλος, ἐνίσχυσεν ἐπὶ Ῥοβοάμ. In notis editionis Romanæ. Hæc postrema

—

Digitized by Google

CAPUT V LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Εἰς τὸ δαβὶρ τοῦ οἴκου. Ἄλλος, εἰς τὸ χρηματιστήριον τοῦ οἴκου.	7.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. In dabir domus. *Alius*, in oraculum domus.	7.

Nota.

III Reg. vi, 19, et A., S., Psalm. xxvii, 2.

CAPUT VIII LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Εἰς Βαισωβά. Ἄλλος, εἰς Αἱμὰθ Σωβά.	3.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. In Besoba. *Alius*, in Æmath Soba.	3.

CAPUT X LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Ὁ μικρὸς δάκτυλός μου. Ἄλλος, ὁ βραχύτατος δάκτυλός μου.	10
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. Parvus digitus meus. *Alius*, brevissimus digitus meus.	10.

CAPUT XII LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7. Ἐγνωσιμάχησαν.	7. Ἐνετράπησαν.	7.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7. Resipuerunt.	7. Confusi sunt.	7.

Nota.

αὐτῖς ἐπενεγκεῖν. I. e. *Quapropter Deus iram avertit, ne ipsis extremam perniciem inferret.*

CAPUT XIII LIB. II PARALIP

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	7. Ἀνέστη πρὸς Ῥοβοάμ. Ἄλλ., ἀντέστη. Ἄλλος, ἐνίσχυσεν ἐπὶ Ῥοβοάμ.	7.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Surrexit adversus Roboam. *Alius*, restitit. *Alius*, invaluit super Roboam.	7.

Nota.

lectio videtur esse alterius interpretis.

—

Digitized by Google

CAPUT XIV LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 עודנו הארץ לפנינו	7.	7.
15 אהלי מקנה	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Adhuc ipsa terra ad facies nostras.	7. Donec a bellis quieta sunt omnia.	7.
15. Tentoria acquisitionis.	15. Caulas ovium.	15.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV lib. II Paralip.

V. 7. Ἄλλος, ἐν ᾧ τῆς γῆς κυριεύσομεν. Reg. et notæ edit. Rom.

V. 15. Ἄλλος, κτηνῶν. Ibid. Reg. habet κτήσεων. Ibid. Ἄλλοι, Ἀμαζονεῖς. Ibid. Quid legerint qui

CAPUT XV LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 עודד	1.	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Oded.	1. Oded.	1.

Nota.

V. 1. Ἄλλος, Ἀδάδ, et sic habet Reg. Ἄλλος, Ἀδδώ. In notis edit. Rom.

CAPUT XVII LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 ותישים שבעת אלפים ושבע מאות	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Et hircos septem mille septingentos.	11. Et hircorum totidem.	11.

Nota.

V. 11. Hæ lectiones in notis edit. Rom. habentur. Reg. habet τράγους ἑπτακισχιλίους ἑπτακοσίους.

CAPUT XXI LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 יהואחז	17. –	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Joachaz.	17. Joachaz.	17.

Nota.

V. 17. Sic notæ editionis Romanæ et Regius codex, qui hanc notam habet in margine : Οἶμαι Ὀχο-

CAPUT XXII LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למחנה	1.	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad castrametationem.	1. Qui irruerant in castra.	1.

Digitized by Google

CAPUT XIV LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.		Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.		7. Ἐνώπιον τῆς γῆς κυριεύσομεν. Ἄλλος, ἐν ᾧ τῆς γῆς κυριεύσομεν.	7.	
15.		15. Σκηνὰς κτήσεων καὶ Ἀλιμαζονεῖς. Ἄλλος, κτηνῶν. Ἄλλοι, Ἀμαζονεῖς.	15.	
SYMMACHUS.		LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
7.		7. Coram terra dominabimur. *Alius*, in quo terræ dominabimur.	7.	
15.		15. Tabernacula possessionum et Alimazones. *Alius*, pecorum. *Alii*, Amazones.	15.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV lib. II Paralip.

ita verterunt, non satis video. LXX duplicem versionem exhibent τοῦ מקנה אהלי nempe σκηνὰς κτήσεων et Ἀλιμαζονεῖς.

CAPUT XV LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ		Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.		1. Ὠδήδ. Ἄλλος, Ἀδάδ. Ἄλλος, Ἀδδώ.	1.	
SYMMACHUS.		LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
1.		1. Oded. *Alius*, Adad. *Alius*, Addo.	1.	

CAPUT XVII LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ		Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.		11. Ἑπτακοσίους. Ἄλλος, τράγους ἑπτακισχιλίους ἑπτακοσίους. Ἄλλος, ἑπτακισχιλίους πεντακοσίους.	11.	
SYMMACHUS.		LXX INTERPRETES		THEODOTIO.
11.		11. Septingentos. *Alius*, hircos septem mille septingentos. *Alius*, septem mille quingentos.	11.	

CAPUT XXI LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.		Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17.		17. Ὀχοζίας. Ἄλλος, Ἰωάχαζ.	17.	
SYMMACHUS.		LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
17.		17. Ochozias *Alius*, Joachaz.	17.	

Nota.

ζίαν, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς εὑρίσκεται: i. e. *Puto Ochoziam, ut in sequentibus reperitur.*

CAPUT XXII LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.		Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.		1. Ἀλιμαζονεῖς. Ἄλλος, Ἀμαζονεῖς.	1.	
SYMMACHUS.		LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
1.		1. Alimazones. *Alius*, Amazones.	1.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ארבעים ושתים שנה 2	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Quadraginta duorum annorum.	2. Quadraginta duorum annorum.	2.

Nota.

V. 1. Ἄλλος, Ἀμαζονεῖς. V. supra. Reg. habet hoc loco, Ἀμαζονίμ.

CAPUT XXIII LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
השביעית 1	1.	1.
ויתן יהוידע הכהן לשרי המאות את־החניתים 9	9.	9.
קשר קשר 13	13.	13.
להעלות 18	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. [anno] septimo.	1. [anno] septimo.	1.
9. Et dedit Joiada sacerdos principibus centuriarum lanceas.	9. Deditque Joiada sacerdos centurionibus lanceas.	9.
13. Conjuratio, conjuratio.	13. Insidiæ, insidiæ.	13.
18. Ad ascendere faciendum.	18. Ut offerrent.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII lib. II Paralip.

V. 1. Ἄλλος, ἔτει ἑβδόμῳ. Regius et notæ edit. Rom.
V. 9. Ἄλλος, καὶ ἔδωκεν Ἰωδαὲ etc. Ibid.

CAPUT XXIV LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לבשה את־זכריה 20	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Induit Zachariam.	20. Induit Zachariam.	20.

Nota.

V. 20. Ἄλλος, ἐνέδυσε τὸν Ζαχαρίαν. In notis edit. Rom.

CAPUT XXVI LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
המבין בראת האלהים 5	5.	5.
הצליחו האלהים		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Intelligentis in visionibus Dei.	5. Intelligentis et videntis Deum.	5.
Prosperare fecit eum Deus.	Direxit eum in omnibus.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἐτῶν εἴκοσι. Ἀλλ., εἴκοσι καὶ δύο. Ἄλλος, τεσσαράκοντα καὶ δύο.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Annorum viginti. *Alius*, viginti duorum. *Alius*, quadraginta duorum.	2.

Nota.

V. 2. Hanc numerorum varietatem exhibent notæ edit. Rom. Reg. habet εἴκοσι tantum.

CAPUT XXIII LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. [Ἔτει] τῷ ὀγδόῳ. Ἄλλος, ἔτει ἑδδόμῳ.	1.
9.	9. Καὶ ἔδωκεν Ἰωδαὲ τὰς μαχαίρας. Ἄλλος, καὶ ἔδωκεν Ἰωδαὲ ὁ ἱερεὺς τοὺς ἑκατοντάρχους τεταγμένους, καὶ τὰς μαχαίρας.	9.
13.	13. Ἐπιτιθέμενοι ἐπιτίθεσθε. Ἄλλος, σύνδεσμος, σύνδεσμος.	13.
18.	18. Καὶ ἀνενέγκαι. Ἄλλος, καὶ αὐτὸς ἀνήνεγκεν.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. [Anno] octavo. *Al.* [illegible] septimo.	1.
9.	9. Et dedit Jodae gladios. *Alius*, et dedit Jodae sacerdos centuriones constitutos, et gladios.	9.
13.	13. Conjurantes conjuratis. *Alius*, colligatio, colligatio.	13.
18.	18. Et ad offerendum. *Alius*, et ipse obtulit.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII lib. II Paralip.

V. 13. Ἄλλος, σύνδεσμος, σύνδεσμος. Sic quædam exemplaria et Complut.
V. 18. Ἄλλος, καὶ αὐτὸς ἀνήνεγκεν. Ibid.

CAPUT XXIV LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. Ἐνέδυσε τὸν Ἀζαρίαν. Ἄλλος, ἐνέδυσε τὸν Ζαχαρίαν.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. Induit Azariam. *Alius*, induit Zachariam.	20.

CAPUT XXVI LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Τοῦ συνιόντος ἐν φόβῳ Κυρίου. Ἄλλος, τοῦ συνόντος ἐν ὁράσει Κυρίου. Ἄλλος, συνιέντος ἐν ὁράσει Θεοῦ. Εὐώδωσεν αὐτῷ Κύριος. Ἄλλος, κατηύθυνεν αὐτὸν ὁ Θεός.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
5.	5. Intelligentis in timore Domini. *Alius*, conversantis in visione Domini. *Alius*, intelligentis in visione Dei. Prospere agere ipsi fecit Dominus. *Alius*, direxit eum Deus.	5.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 ויפרץ	6.	6.
10 כי־אהב אדמה היה	10.	10.
21 החפשות	21.	21.
נגזר		
23 בשדה	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Et rupit.	6. Destruxit.	6.
10. Quia diligens terram erat.	10. Erat quippe homo agriculturæ deditus.	10.
21. Libera.	21. In domo separata.	21.
Excisus fuerat.	Ejectus fuerat.	
23. In agro.	23. In agro.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI lib. II Paralip

V. 5. Ἄλλος, τοῦ συνόντος etc. Ita Reg.
Ibid. Ἄλλος, κατηύθυνεν αὐτὸν ὁ Θεός. Sic Theodoretus, et edit. Complut. Hebraicum verbum צלח κατευθύνειν vertit Aquila.
V. 6. Ἄλλος, καθεῖλε. In notis edit. Rom.
V. 10. Ἄλλος, φιλογέωργος. Ita Reg. Ἄλλος,

CAPUT XXVII LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 ובחומת העפל בנה לרב	3.	3.
4 בירניות	4.	4.
5 נלחם עם־מלך	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et in muro Ophel ædificavit multum.	3. Et in muro Ophel multa construxit.	3.
4. Palatia.	4. Castella.	4.
5. Pugnavit cum rege.	5. Pugnavit contra regem.	5.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII lib. II Paralip.

V. 3. Ἄλλος, καὶ ἐν τῷ τείχει etc. Ita Reg. Aliæ lectiones in notis edit. Rom.
V. 4. Ἄλλος, βάρεις. Sic edit. Complut. Vide scholion ad Amos I, 12.

CAPUT XXVIII LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 עשה לבעלים	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Fecit ipsis Baalim.	2. Statuas fudit Baalim.	2.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Κατέσπασε. Ἄλλος, καθεῖλε.	6.
10.	10. Ὅτι γεωργὸς ἦν. Ἄλλος, φιλογέωργος. Ἄλλος, ἀνὴρ φιλογέωργος.	10.
21.	21. Ἀπφουσώθ. Ἄλλος, κρυφίως ἐγκεκλεισμένος. Οἱ λοιποὶ, κρυφαίως.	21.
	Ἀπεσχίσθη. Ἄλλος, ἐξώσθη.	
23.	23. Ἐν τῷ πεδίῳ. Ἄλλος, ἐν ἀγρῷ.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Demolitus est. *Alius*, abstulit.	6.
10.	10. Quia agricola erat. *Alius*, amans agriculturæ. *Alius*, vir amans agriculturæ.	10.
21.	21. Apphusoth. *Alius*, clam inclusus. *Reliqui*, clam	21.
	Abscissus fuerat. *Alius*, expulsus fuerat.	
23.	23. In campo. *Alius*, in agro.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI lib. II Paralip

ἀνὴρ φιλογέωργος. In notis edit. Rom.
V. 21. *Οἱ λοιποὶ*, κρυφαίως. Regius codex has lectiones exhibet.

Ibid. Ἄλλος, ἐξώσθη. Sic Aldina.
V. 23. Ἄλλος, ἐν ἀγρῷ. In notis edit. Rom.

CAPUT XXVII LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Καὶ ἐν τείχει Ὀπὲλ ᾠκοδόμησε πολλά. Ἄλλ., καὶ ἐν τῷ τείχει αὐτῆς ἀπέθετο ὅπλα, καὶ ᾠκοδόμησε πόλεις. Ἄλλος, καὶ ἐν τῷ τείχει τοῦ Ὠφὲλ ᾠκοδόμησεν εἰς πλῆθος.	3.
4.	4. Οἰκήσεις. Ἄλλος, βάρεις.	4.
5.	5. Ἐμαχέσατο πρὸς βασιλέα. Ἄλλος, ἐπολέμησε μετὰ τοῦ βασιλέως.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Et in muro Opel ædificavit multa. *Alius*, et in muro ejus deposuit arma, et ædificavit urbes. *Alius*, et in muro Ophel ædificavit quam plurimum.	3.
4.	4. Habitationes. *Alius*, magnas domos.	4.
5.	5. Pugnavit adversus regem. *Alius*, pugnavit cum rege.	5.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII lib. II Paralip.

V. 5. Ἄλλος, ἐπολέμησε etc. In notis edit. Rom.

CAPUT XXVIII LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καὶ τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. Ἄλλος, ἐποίησε τοῖς Βααλεὶμ.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et idolis eorum. *Alius*, fecit ipsis Baalim.	2.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
3 בגיא בן־הנם	3.	3.
אשר הריש		
8 מאתים אלף	8.	8.
12 עזריהו בן־יהוחנן	12.	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. In valle Benennom.	3. In valle Benennom.	3.
Quas expulit.	Quas interfecit.	
8. Ducenta millia	8. Ducenta millia.	8.
12. Azariahu filius Johanan.	12. Azarias filius Johanan.	12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII lib. II Paralip.

V. 2. Ἄλλος, ἐποίησε τοῖς Βααλείμ. In notis edit. Rom.

V. 3. Has lectiones præferunt notæ edit. Rom. et edit. Complut. Reg. habet, ἐν γῇ Ἐννόμ.

Ibid. Ἄλλος, ὧν ἐξῆρε. In notis edit. Rom. Sed Reg,. ἃ ἐξωλόθρευσε.

CAPUT XXIX LIB. II PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
9, 10 בשבי על־זאת. עתה עם־לבבי לכרות ב־ית ליהוה אלהי ישראל	9, 10.	9, 10.
17 ששה עשר	17.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9, 10. In captivitatem super hoc. Nunc cum corde meo pangere fœdus Domino Deo Israel.	9, 10. Propter hoc scelus. Nunc ergo placet mihi ut ineamus fœdus cum Domino Deo Israel.	9, 10.
17. Sextadecima.	17. Sextadecima.	17.

Notæ.

V. 9, 10. Ἄλλοι, καὶ νῦν εἰσιν etc. In Reg. et in notis edit. Rom.

CAPUT XXX LIB. II PARALIP.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
8 ערפכם	8.	8.
15 ויתקדשו	15.	15.
25 מישראל	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA	AQUILA.
8. Cervicem vestram.	8. Cervices vestras.	8.
15. Et sanctificaverunt se.	15. Tandem sanctificati.	15.
25. Ex Israel.	25. Ex Israel.	25.

Digitized by Google

	ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.		3. Ἐν Γὲ Βενεννόμ. *Ἄλλος*, ἐν γῇ Ἐννόμ. *Ἄλλος*, ἐν φάραγγι Βενεννόμ.	3.	
8.		Ὧν ἐξωλόθρευσε. *Ἄλλος*, ὧν ἐξῇρε.		
		8. Τριακοσίας χιλιάδας. *Ἄλλος*, ὀκτακοσίας χιλιάδας. *Ἄλλος*, διακοσίας χιλιάδας.	8.	
12.		12. Οὐδείας ὁ τοῦ Ἰωανοῦ. *Ἄλλος*, Ἀζαρίας ὁ τοῦ Ἰωανάν.	12.	

	SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
3		3. In Ge Benennom. *Alius*, in terra Ennom. *Alius*, in valle Benennom.	3.	
		Quas exterminaverat. *Alius*, quas abstulerat.		
8.		8. Trecenta millia. *Alius*, octingenta millia. *Alius*, ducenta millia.	8.	
12.		12. Udias filius Joani. *Alius*, Azarias filius Joanan.	12.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII lib. II Paralip.

V. 8. *Ἄλλος*, ὀκταχοσίας χιλ- etc. Ita Reg et notæ edit. Rom.

V. 12. *Ἄλλος*, Ἀζαρίας ὁ τοῦ Ἰωανάν. Reg. et alii.

CAPUT XXIX LIB. II PARALIP.

	ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9, 10.		9, 10. Ὁ καὶ νῦν ἐστιν. Ἐπὶ τούτοις νῦν ἐστιν ἐπὶ καρδίας διαθέσθαι διαθήκην μου, διαθήκην Κυρίου Θεοῦ Ἰσραήλ. *Ἄλλοι*, καὶ νῦν εἰσιν ἐπὶ τούτοις. Νῦν οὖν θέσθε ἐπὶ καρδίας ὑμῶν, τοῦ διαθέσθαι διαθήκην μετὰ Κυρίου Θεοῦ Ἰσραήλ.	9, 10.	
17.		17. Τρισκαιδεκάτῃ. *Ἄλλος*, ἐκκαιδεκάτῃ.	17.	

	SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
9, 10		9, 10. Quod et nunc est. Pro his nunc est super cor disponere testamentum meum, testamentum Domini Dei Israel. *Alii*, et nunc sunt super his. Nunc igitur ponite super cor vestrum, disponere testamentum cum Domino Deo Israel.	9, 10.	
17.		17. Tertiadecima. *Alius*, sextadecima.	17.	

Notæ.

V. 17. *Ἄλλος*, ἐκκαιδεκάτῃ. Reg.

CAPUT XXX LIB. II PARALIP.

	ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.		8. Καρδίας ὑμῶν. *Ἄλλοι*, τοὺς τραχήλους ὑμῶν.	8.	
15.		15. Ἥγνισαν. *Ἄλλος*, ἡγνίσθησαν. *Ἄλλος*, ἡγιάσθησαν.	15.	
25.		25. Ἐξ Ἱερουσαλήμ. *Ἄλλος*, ἐξ Ἰσραήλ.	25.	

	SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.		THEODOTIO.
8.		8. Corda vestra. *Alii*, colla vestra.	8.	
15.		15. Purificaverunt. *Alius*, purificati sunt. *Alius*, sanctificati sunt.	15.	
25.		25. De Jerusalem. *Alius*, ex Israel.	25.	

Digitized by Google

Notæ.

V. 8. Ἄλλοι, τοὺς τραχήλους ὑμῶν. Ita Reg. et alii in notis edit. Rom.
V. 15. Ἄλλος, ἡγνίσθησαν, et sic Reg. Ἄλλος, ἡγιάσθησαν. In notis edit. Rom.

CAPUT XXXII LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 ויחזק את־המלוא	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Et munivit Mello.	5. Instauravitque Mello.	5.

Nota.

V. 5. Ἄλλος, καὶ ᾠκοδόμησε τὸ ἀνάλημμα. Utramque lectionem adfert Regius codex.

CAPUT XXXIV LIB. II PARALIP.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
22 שומר הבגדים	22.	22.
במשנה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
22. Custodis vestium.	22. Custodis vestium.	22.
In secunda.	In secunda.	

Notæ.

V. 22. Ἄλλος, ἱματιοφύλακος. In notis edit. Rom. Ο', φυλάσσουσαν τὰς ἐντολάς, corrupte pro, φυλάσσοντος τὰς στολάς.

IN LIBRUM JOB MONITUM.

In colligendis libri Job variis interpretationibus et lectionibus hi nobis codices manuscripti et editi auxilio fuere:

Codex Colbertinus num. 1952 recens quidem, sed ad antiqui et egregii exemplaris fidem descriptus, qui plura nobis suppeditavit quam cæteri omnes mss. Ibi asterisci et obeli notantur.

Codex Regius num. 1896. memb. XI. sæculi.

Codex Reg. 2434. membranaceus X. sæculi, ubi omnia, quæ possunt pictura exprimi, depictis imaginibus repræsentantur.

CAPUT PRIMUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 איש היה בארץ־עוץ	1.	1. Ἀνὴρ ἦν ἐν γῇ Οὔς.
תם וישר וירא אלהים		Ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν.
3 ועבדה רבה מאד גדול מכל־בני־קדם	3.	3. Καὶ δουλεία πολλὴ σφόδρα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Vir erat in terra Hus.	1. Vir erat in terra Hus.	1. Vir erat in terra Us.
Perfectus, et rectus, et timens Deum.	Simplex, et rectus, ac timens Deum.	Simplex, et rectus, ac timens Deum.
3. Et famulitium multum valde.	3. Ac familia multa nimis.	3. Et servitus multa valde.
Magnus præ omnibus filiis orientis.	Magnus inter orientales.	

Digitized by Google

Notæ.

V. 25. Ἄλλος, ἐξ Ἰσραήλ. In notis edit. Rom.

CAPUT XXXII LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Καὶ κατίσχυσε τὸ ἀνάλημμα. Ἄλλος, καὶ ᾠκοδόμησε τὸ ἀνάλημμα.	5.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
5.	5. Et firmavit plenitudinem. *Alius*, et ædificavit plenitudinem.	5.

CAPUT XXXIV LIB. II PARALIP.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
22.	22. Φυλάσσουσαν τὰς ἐντολάς. Ἄλλος, ἱματιοφύλακος.	22.
Ἐν τῇ δευτερώσει.	Ἐν Μασαναί. Ἄλλος, ἐν Μασανά. Ἄλλος, ἐν Μασσεναί.	
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
22.	22. Custodientem mandata. *Alius*, custodis vestium.	22.
In deuterosi.	In Masanæ. *Alius*, in Masana. *Alius*, in Massenæ.	

Notæ.

Ibid. Σ., ἐν τῇ δευτερώσει. Reg. Reliquæ lectiones ex edit. Rom.

IN LIBRUM JOB MONITUM.

Codex RR. PP. Oratorii in vico S. Honorati, membranaceus X. sæculi; commodante viro doctissimo Jacobo le Long, Congregationis Oratorii Presbytero.
Hieronymi versio libri Job, secundum editionem τῶν Ο' *Hexaplarem, edita primo tomo operum S. Hieronymi a D. Joanne Martianæo nostro.*
Nicetæ Catena in Job. cusa Londini anno 1637.
Notæ editionis Romanæ et Drusii.

CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἄνθρωπός τις ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσιτίδι.	1. Ἀνὴρ ἦν ἐν γῇ Οὖς.
Ἄμωμος.	Ἀληθινὸς, ἄμεμπτος, δίκαιος, θεοσεβής.	Ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν.
3. Καὶ οἰκετία πολλὴ σφόδρα.	3. Καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα.	3.
Μέγιστος πάντων τῶν ἀνατολικῶν.	Εὐγενὴς τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν. Ἄλλος, μέγας.	
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
1.	1. Homo quidam erat in regione Ausitide.	1. Vir erat in terra Us.
Inculpatus	Verax, sine crimine, justus, colens Deum.	Simplex, et rectus, ac timens Deum.
3. Et familia multa valde.	3. Et ministerium multum valde.	3.
Maximus omnium orientalium.	Nobilis inter eos qui a solis ortu. *Alius*, magnus.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 איש יומו	4.	4.
5 הקיפו	5.	5.
אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם		Εἴπως ἥμαρτον οἱ υἱοί μου, καὶ ηὐλόγησαν Θεὸν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν
6 בני האלהים	6.	6.
ויבוא גם-השטן בתוכם		Καίγε Σατὰν ἐν μέσῳ αὐτῶν.
8 על-עבדי	8.	8. Ἐπὶ τὸν δοῦλόν μου.
איש תם וישר ירא אלהים		Ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν.
9 החנם ירא איוב אלהים	9.	9. [Μὴ δωρεὰν] φοβεῖται τὸν Θεόν;
11 אם-לא על-פניך יברכך	11.	11. Ἢ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.
13 אכלים ושתים יין	13.	13.
14 ומלאך בא אל-איוב	14.	14. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε πρὸς Ἰώβ.
15 ותפל שבא Ὁ Ἑβραῖος, ἐπέπεσον οἱ Σαββαῖται.	15.	15. Ἐπέπεσε Σαβά.
ואמלטה רק-אני לבדי להגיד לך Ὁ Ἑβραῖος, ἐσώθην τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.		
16 עוד זה מדבר וזה בא	16.	16. Ἔτι οὗτος ἐλάλει, καὶ οὗτος ἦλθε.
אש אלהים נפלה מן-השמים		Πῦρ Θεοῦ.
ותאכלם		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Vir die suo.	4. Unusquisque in die suo.	4.
5. Circuierunt.	5. In orbem transissent.	5.
Forsitan peccaverunt filii mei, et benedixerunt Deum in corde suo.	Ne forte peccaverint filii mei, et benedixerint Deo in cordibus suis.	Si forte peccaverunt filii mei, et benedixerunt Deum in corde suo.
6. Filii Dei.	6. Filii Dei.	6.
Et venit etiam Satan in medium eorum.	Affuit inter eos etiam Satan.	Et etiam Satan in medio eorum.
8. Super servum meum.	8. Servum meum.	8. Super servum meum.
Vir perfectus, et rectus, timens Deum.	Homo simplex et rectus, ac timens Deum.	Vir simplex, et rectus, et timens Deum.
9. Numquid gratis timet Job Deum?	9. Numquid Job frustra timet Deum?	9. Num gratis timet Deum?
11. Si non super facies tuas benedixerit tibi.	11. Nisi in faciem benedixerit tibi.	11. Annon in faciem tuam benedicet te.
13. Comedentes et bibentes vinum.	13. Cum..... comederent et biberent vinum.	13.
14. Et nuntius venit ad Job.	14. Nuntius venit ad Job.	14. Et ecce nuntius venit ad Job.
15. Et delapsus est Saba. *Hebr.*, inciderunt Sabbaitæ.	15. Et irruerunt Sabæi.	15. Incidit Saba.
Et evasi tantum ego, solus ego ad nuntiandum tibi. *Hebræus*, salvatus autem sum ad annuntiandum tibi.	Et evasi ego solus ut nuntiarem tibi.	
16. Adhuc illo loquente et hic venit.	16. Cumque adhuc ille loqueretur, venit alter.	16. Adhuc hic loquebatur, et hic venit.
Ignis Dei cecidit de cœlo.	Ignis Dei cecidit de cœlo.	Ignis Dei.
Et devoravit eos.	Consumpsit.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Ἄλλος, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν.	4.
5.	5. Συνετελέσθησαν. Ἄλλος, ἤρξαντο.	5.
	Μήποτε οἱ υἱοί μου ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν κακὰ ἐνενόησαν πρὸς Θεόν.	
6.	6. Οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ. Ἄλλος, οἱ υἱοὶ Θεοῦ.	6.
	Καὶ ὁ διάβολος ἦλθε μετ' αὐτῶν.	Ἀντικείμενος ἐν μέσῳ αὐτῶν.
8. Ἐπὶ τὸν δοῦλόν μου.	8. Κατὰ τοῦ παιδός μου.	8. Ἐπὶ τὸν δοῦλόν μου.
	Ἄνθρωπος ἄμεμπτος, ἀληθινὸς, θεοσεβής.	Ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν.
9.	9. Μὴ δωρεὰν Ἰὼβ σέβεται τὸν Κύριον;	9.
11.	11. Ἦ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει.	11.
13.	13. ※ Ἔφαγον ⁚ καὶ ἔπινον οἶνον.	13.
14.	14. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε πρὸς Ἰώβ.	14.
15.	15. Καὶ ἐλθόντες οἱ αἰχμαλωτεύοντες.	15.
	Σωθεὶς δὲ ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.	
16.	16. Ἔτι τούτου λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος.	16. Ἔτι οὗτος ἐλάλει, καὶ ἄλλος ἦλθε.
	Πῦρ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Ἄλλος, πῦρ παρὰ τοῦ Θεοῦ κατηνέχθη.	Πῦρ Θεοῦ.
[illegible]	Κατέφαγεν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTION.
4.	4. Per singulos dies. Alius, unusquisque diem suum.	4.
5.	5. Consummati fuissent. Alius, cœpissent.	5.
	Ne forte filii mei in mente sua mala cogitaverint adversus Deum.	
6.	6. Angeli Dei. Alius, filii Dei.	6.
	Et diabolus venit cum eis.	Adversarius in medio eorum.
8. Super servum meum.	8. Super puerum meum.	8. Super servum meum.
	[illegible]	Vir simplex, et rectus et timens Deum.
9.	9. [illegible]	9.
11.	11. [illegible]	11.
13.	13. ※ [illegible]	13.
14.	14. [illegible]	14.
15.	15. [illegible]	15.
	[illegible]	
16.	16. [illegible]	16. [illegible]
	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 כשדים שמו שלשה ראשים	17.	17. Οἱ Χαλδαῖοι ἐπέθηκαν τρεῖς ἀρχάς.
19 רוח גדולה	19.	19. Ἄνεμος μέγας.
20 את-מעלו	20.	20. Ἔνδυμα αὐτοῦ.
21	21.	21.
22 ולא-נתן תפלה לאלהים Ὁ Ἑβραῖος, οὐκ ἐμέμψατο τῷ Θεῷ.	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Chasdim posuerunt tria capita.	17. Chaldæi fecerunt tres turmas.	17. Chaldæi imposuerunt tres principatus, *vel* tres turmas.
19. Ventus magnus.	19. Ventus vehemens.	19. Ventus magnus.
20. Pallium suum.	20. Vestimenta sua.	20. Indumentum suum.
21.	21. Sicut Domino placuit, ita factum est.	21.
22. Et non dedit insulsum Deo. *Hebræus*, non convitiatus est Deo.	22. Neque stultum quid contra Deum locutus est.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Job.

V. 1. Ἀ., Θ., ἀνὴρ ἦν ἐν γῇ Οὖς. Sic Colbertinus codex, ubi Οὖς cum tenui spiritu. Drusius vero Aquilam unum sic vertisse notat. Idem vero adjicit τὸ Οὖς perperam aspiratum præferri contra veterum morem, qui ע non aspirabant. Ea vero de re agitur in præliminaribus hujusce editionis col. 50. Priora verba, ἀνὴρ ἦν, secundum Aquilam et Theodotionem, ut versu 8.

Ibid. Ἀ., Θ. ἁπλοῦς, Σ., ἄμωμος. Ita, præter Drusium, Orat. et unus Regius. Et quod alii plenius habent, interprete non indicato : ἁπλοῦς, καὶ εὐθὺς, καὶ φοβ-, non dubitamus esse Aquilæ et Theodotionis, ut infra, v. 8.

V. 3. Ita lectiones Aquilæ et Symmachi pleniores habent Orat. et unus Regius, quam Drusius, qui legit, Ἀ., δουλεία. Σ., οἰκετία.

Ibid. Σ., μέγιστος πάντων τῶν ἀνατολικῶν. Sic Orat. et unus Reg.

V. 4. Ἄλλος, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν. Sic Regius unus cum Drusio.

V. 5. Ἄλλος, ἤρξαντο. Drusius cum hac nota : *Id est*, החלו. *Hujus contrarium in LXX*, ὡς ἂν συνετελέσθησαν. *Noster habet, « cum in orbem transissent, » et melius.*

Ibid. Ἀ., εἴπως ἥμαρτον etc. Drusius. Ηὐλόγησαν ibi ponitur pro κατηράσαντο, id est, *benedixerunt* pro *maledixerunt* : nam ברך utrumque significat, quemadmodum Latine, *sacer*, sanctum, et exsecrandum sibi vult.

V. 6. Ἄλλος, οἱ υἱοὶ Θεοῦ. Ita Drusius et mss. Hæc porro videtur esse lectio reliquorum interpretum : nam id littera Hebraice sonat. LXX, ἄγγελοι Θεοῦ, et sic etiam Deut. xxxii, 43.

Ibid. Ἀ., καίγε Σατὰν etc. Lectionem Aquilæ et Theodotionis habent Drusius et mss. שטן porro Σατάν reddit Aquila Num. xxii, 22.

V. 8. Ἀ., Σ., Θ., ἐπὶ τὸν δοῦλόν μου. Sic Reg. unus et Colbertinus bombycinus.

Ibid. Ἀ., Θ., ἀνὴρ ἁπλοῦς etc. Drusius. Hæc versio videtur esse Aquilæ et Theodotionis, qui supra v. 1 תם verterunt ἁπλοῦς.

V. 9. Ἀ., φοβεῖται τὸν Θεόν. Hæc interpretatio quasi scholium adfertur a Drusio. Sed Reg. unus et Colb. Aquilæ tribuunt.

V. 11. Ἀ., ἢ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε. Sic Colb. et Reg. unus. Drusius non habet ἤ.

CAPUT II JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בני האלהים	1.	1.
על-יהוה		Ἐναντίον τοῦ Κυρίου.
2 ויאמר	2.	2.
3 ועדנו מחזיק בתמתו Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἔτι ἔχεται τῆς ἑαυτοῦ τελειότητος.	3.	3.
ותסיתני בו לבלעו חנם		Καὶ ἀνέσεισάς με ἐπ' αὐτῷ τοῦ καταποντίσαι αὐτὸν δωρεάν.

1. Filii Dei.	1. Filii Dei.	1.
Coram Domino.	In conspectu ejus.	Coram Domino.
2. Et dixit.	2. Qui respondens ait.	2.
3. Et adhuc ipse insistens in perfectione sua. *Hebræus*, et adhuc hæret suæ perfectioni.	3. Et adhuc retinens innocentiam.	3.
Et incitasti me in eum ad deglutiendum eum gratis.	Tu autem commovisti me adversus eum, ut affligerem eum frustra.	Et incitasti me super ipso ad præcipitandum eum gratis.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17.	17. Ἱππεῖς ἐποίησαν ἡμῖν κεφαλὰς τρεῖς. Ἄλλος, τάγματα τρία.	17.
19.	19. Πνεῦμα μέγα.	19.
20. Ἐφεστρίδα αὐτοῦ.	20. Ἱμάτια ἑαυτοῦ.	20. [illegible]
21.	21. ÷ Ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως ἐγένετο ⁚	21.
22. Οὐδὲ ἠφρονεύσατο πρὸς τὸν Θεόν.	22. Οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ Θεῷ.	22.

SIMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17.	17. Equites fecerunt nobis capita tria. *Alius*, ordines tres.	17.
19.	19. Spiritus magnus.	19.
20. Sagum suum.	20. Vestimenta sua.	20. [illegible]
21.	21. ÷ Sicut Domino placuit, ita factum est ⁚	21.
22. Non stulte egit adversus Deum.	22. Non dedit insipientiam Deo.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Job.

V. 13. Hæc vox ἔφαγον, asterisco notabatur, ut videre est in edit. Job Latina apud Hieron. t. I.

V. 14. Ἀ., καὶ ἰδοὺ ἄγγελος etc. Colb.

V. 15. Ὁ Ἑβραῖος, ἐπέπεσον οἱ Σαββαῖοι. Sic Reg. unus et Colb. Sed prior pleniorem lectionem habet, et notam sequentem. Ἀντὶ μέν τοι τοῦ, [illegible] [illegible], ἐπέπεσον οἱ Σαββαῖοι, [illegible] Ἑβραϊκὸν (Colb. ὁ Ἑβραῖος,) εἴρηνν οἱ Σαβαῖοι [illegible], ἐσώθην ἐγὼ μόνος, καὶ ἦλθον ἀπαγγεῖλαί σοι, ὁ Ἑβραῖος, ἐσώθην, ἔχει, τοῦ ἀπαγγεῖλαι [illegible] vero sic habet, Ἀλ. καὶ ἐπέπεσε. [illegible] Ἑβραῖος, οἱ Σαββαῖοι, ἔχει ἀντὶ τοῦ, οἱ Σαβαῖοι. Uterque igitur dicit [illegible] [illegible]. Quis autem sit Hebræus ille, cujus [illegible] [illegible] [illegible].

V. 16. Ἀ., Θ., [illegible] etc. Sic Colbert. [illegible] hanc lectionem quasi scholium [illegible].

Ibid. Ἀ., Θ., [illegible]. Idem Colb. Ἄλλος, [illegible] [illegible]. Drusius. [illegible] [illegible] Symmachi. [illegible], [illegible] [illegible], quia [illegible] in LXX, ut [illegible] est in [illegible] Job Latina, de qua supra.

Ibid. Σ., [illegible]. Colbert.

V. 17. Ἀ., οἱ Χαλδαῖοι etc. Sic Colbert. Hanc vero interpretationem Drusius sine interpretis nomine et quasi scholium edidit. Aliam vero, [illegible], Aquilæ tribuit edit. Rom.

Ibid. Ἀ., ἄνεμος μέγας. Sic Colbert. et Reg. I, itemque Drusius.

V. 20. Ἀ., [illegible]. Σ., ἐφεστρίδα [illegible]. Sic Colbert. et Reg. I. [illegible] [illegible]. Lectio nostra [illegible] ad Levit. [illegible], ubi Aquila [illegible], et ad I Reg. [illegible], ubi [illegible] eamdem vocem vertit, [illegible].

V. 21. Ὡς τῷ etc. Ad hæc addit Colbertinus [illegible] [illegible] τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, [illegible] [illegible], quæ ab Hebraico absunt, [illegible] notantur in Hexaplari τῶν Οʹ editione, ut videre est in editione Job Latina, de qua supra.

V. 22. Priorem lectionem Hebræi interpretis habent cum Drusio Colbertinus codex et Regii duo. Alteram Symmachi Regius unus cum Drusio.

CAPUT II JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. [illegible]	1. [illegible]
2.	2. [illegible]	2.
3.	3. [illegible]	3.
	[illegible]	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	[illegible]	1. [illegible]
2.	2. [illegible]	2.
3.	3. [illegible]	3.
	3. [illegible]	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו	4.	4.
5 אם־לא אל־פניך יברכך 'Ο Ἑβρ., εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.	5.	5. Εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου λογήσει σε.
6 את־נפשו שמר	6.	6.
7 בשחין רע	7.	7
8 להתגרד בו 'Ο Ἑβραῖος, τὸ κνᾶσθαι ἐν αὐτῷ.	8.	8.
בתוך־האפר		Ἐντὸς τῆς σποδοῦ.
9	9.	9.
ותאמר לו אשתו		Καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτε
עדך מחזיק בתמתך		
ברך אלהים		
10 הנבלות	10	10. Ἀποῤῥεουσῶν.
11 התימני	11.	11.
השוחי		
הנעמתי		
ויועדו יחדו לבוא לנוד־לו ולנחמו		
12 השמימה	12.	12.
13 וישבו אתו לארץ 'Ο Ἑβραῖος, καὶ ἐκάθισαν παρ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς.	13.	13.
ואין־דבר אליו דבר		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Pellem pro pelle, et cuncta, quæ viro, dabit pro anima sua.	4. Pellem pro pelle, et cuncta quæ habet homo, dabit pro anima sua.	4.
5. Si non ad facies tuas benedicet tibi. *Hebræus*, si non in faciem tuam blasphemabit te.	5. Quod in faciem benedicat tibi.	5. Si non in faciem tuam benecet te.
6. Animam ejus serva.	6. Animam illius serva.	6.
7. In inflammatione mala.	7. Ulcere pessimo.	7.
8. Ad scalpendum se in ea. *Hebræus*, ad scalpendum se in eo.	8. Saniem radebat.	8.
In medio cineris.	In sterquilinio.	Intra cinerem.
9.	9.	9.
Et dixit ei uxor sua.	Dixit autem illi uxor sua.	Et dixit ei uxor sua.
Adhuc tu insistens in perfectione tua.	Adhuc tu permanes in simplicitate tua.	
Benedic Deo.	Benedic Deo.	
10. Fatuarum.	10. De stultis.	10. Defluentium.
11. Themanites.	11. Themanites.	11.
Suhites.	Suhites.	
Naamathites.	Naamathites.	
Convenerunt enim simul ad veniendum ad condolendum ei, et ad consolandum eum.	Condixerant enim, ut pariter venientes visitarent eum et consolarentur.	
12. In cœlum.	12. In cœlum.	12.
13. Et sederunt cum eo in terra. *Hebræus*, et sederunt juxta eum super terram.	13. Et sederunt cum eo in terra.	13.
Et non loquens ad eum verbum.	Et nemo loquebatur ei verbum.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Χρῶτα ὑπὲρ χρωτὸς, καὶ πάντα ὅσα ἔχει (ἀνὴρ) προήσεται ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.	4. Δέρμα ὑπὲρ δέρματος, ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐκτίσει.	4.
5.	5. Ἡ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει.	
6. Τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐχ ἅψῃ.	6. Τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον.	6. Τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐχ ἅψῃ.
7.	7. Ἕλκει πονηρῷ. Ἄλλος, ἐλέφαντι.	7.
8.	8. Ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ.	8.
Ἐπὶ σποδοῦ.	Ἐπὶ τῆς κοπρίας.	
9.	9. ÷ Χρόνου δὲ πολλοῦ προβεβηκότος ⁚	9.
	Εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ.	Καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ.
Ἔτι ἐμμένεις τῇ ἁπλότητί σου;	Μέχρι τίνος καρτερήσεις;	
	Εἰπόν τι ῥῆμα εἰς Κύριον. Ἄλλος, κατάρασαι τὸν Θεόν. Α΄, εὐλόγησον Θεόν.	
10.	10. Ἀφρόνων.	10.
11. Ὁ Θαιμανίτης.	11. Θαιμανῶν βασιλεύς.	11.
	Σαυχέων τύραννος.	Σαυΐτης.
Ναμαθίτης.	Μιναίων βασιλεύς.	Ναμαθίτης.
Συνετάξαντο γὰρ ὁμοῦ ἐλθόντες συναλγῆσαι αὐτῷ καὶ παραμυθήσασθαι αὐτόν.	Καὶ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν, τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπισκέψασθαι αὐτόν.	
12.	12. ※ Εἰς τὸν οὐρανόν.	12.
13.	13. Παρεκάθισαν αὐτῷ ※ ἐπὶ τὴν γῆν.	13.
Καὶ οὐδεὶς ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν ῥῆμα.	Καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησεν.	Καὶ οὐδεὶς ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν λόγον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Pellem pro pelle, et omnia quaecumque habet (vir) largietur pro anima sua.	4. Pellem pro pelle, quaecumque sunt homini, pro anima sua pendet.	4.
5.	5. Certe in faciem te benedicet.	5.
6. Animae ejus ne tangas.	6. Animam ejus custodi.	6. Animae ejus ne tangas.
7.	7. Ulcere maligno. Alius, elephantiasi.	7.
8.	8. Ut saniem raderet.	8.
Supra cinerem.	Supra sterquilinium.	
9.	9. ÷ Tempore autem multo transacto ⁚	9.
	Dixit ei uxor sua.	Et dixit ei uxor sua.
Adhuc manes in simplicitate tua.	Usquequo perseverabis?	
	Dic aliquod verbum in Dominum. Alius, maledic Deum. Aquila, benedic Deum.	
10.	10. Insipientium.	10.
11. Themanites.	11. Themanorum rex.	11.
	Sauchaeorum tyrannus.	Suites.
Naamathites.	Minaeorum rex.	Naamathites.
Constituerunt enim simul congressi condolere illi et consolari eum.	Et advenerunt ad eum unanimiter ad consolandum et ad visitandum eum.	
12.	12. ※ In caelum.	12.
13.	13. Assederunt ei ※ in terram.	13.
Et nemo locutus est ad eum verbum.	Et nemo eorum locutus est.	Et nemo locutus est ad eum verbum.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Job.

V. 1. Ἄλλοι, οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ. Est haud dubie versio reliquorum interpretum. In versione Latina libri Job, quæ ad LXX interpretum fidem concinnata est (de qua superius) legitur, *filii Dei*.

Ibid. Ἀ., Ο', Θ., ἐναντίον τοῦ Κυρίου. Hæc bis leguntur eodem versu, ac postremo notantur asterisco in versione Latina sic ※ *ut staret coram Domino*. In codice autem Colbertino in hæc verba, ἐναντίον Κυρίου, hæc leguntur, Ἀ., Θ., ὅσα ἠστέρισται οὐκ ἔστι τῶν ἑβδομήκοντα, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρας ἐκδόσεως ἐπεισήχθη, ὡς δὴ τοῦ Ἑβραϊκοῦ οὕτως ἔχοντος. I. e. A., Th., *quæcunque asterisco notantur, non sunt LXX Interpretum: sed ab altera editione inducta sunt, quia nempe Hebraicum sic habet.*

V. 2. Οἱ λοιποί, καὶ εἶπεν. Colbert.

V. 3. Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἔτι etc. Sic in Colbertino Apollinarius Hebræi interpretis versionem adfert; atque in Regio et Oratoriensi Polychronius.

Ibid. Ἀ., καὶ ἀνέσεισας etc. Sic omnes mss. Colbert. autem et Regius unus habent, ἐπ' αὐτῷ τοῦ καταποντίσαι αὐτόν. In hæc verba Drusius:

Ad præcipitandum eum, in mare videlicet calamitatum, ad demergendum eum: aut potius, ut præcipitarem, ut demergerem. *Psalm.* LV, 10, בלע LXX, καταπόντισον, *Hieron. præcipita. Thren.* II, 5, בלע LXX, κατεπόντισεν. *Hieron. præcipitavit. Cohel.* X, 12, תבלענו καταποντιοῦσιν αὐτόν, *præcipitabunt eum. Hæc loca faciunt ut suspicer Aquilam edidisse ἀπολέσαι, ad* perdendum, *quod nunc in editione Vulgata, et LXX,* καταποντίσαι, ut præcipitarem: *tamen non adsevero. Volo ut sit arbitrarium, non certum.*

Hactenus Drusius, et modeste quidem. Verum Aquilæ et LXX lectiones nimia veterum codicum auctoritate nituntur, quam ut alias proponere liceat. Et alioquin Aquila vocem בלע solet vertere καταποντίζειν. Quare huic omnino standum lectioni.

V. 4. Σ., χρῶτα ὑπὲρ χρωτὸς etc. Sic Regius unus et Oratoriensis atque Drusius.

V. 5. Ἀ., εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε. Colbertinus. Ὁ Ἑβραῖος, εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου βλασφημήσει σε. Regius unus.

V. 6. Σ., Θ., τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐχ ἅψη. Hanc lectionem ut Symmachi adfert Drusius. Regii autem duo ut Theodotionis.

V. 7. Ἄλλος, ἐλέφαντι. Colbert. Hanc vero lectionem notat infra scholion ejusdem codicis, ubi de Job, extra urbem super fimo sedente dicitur, Οὐκ ἐῶνται γὰρ ἐν πόλεσιν ὁμοδίαιτοι τοῖς ἄλλοις, οἱ ἐλεφαντιῶντες. *Non sinuntur enim in urbibus cum aliis vivere, ii qui elephantiasis morbo laborant.*

V. 8. Ὁ Ἑβραῖος, τὸ κνᾶσθαι ἐν αὐτῷ. Sic Colbert. ex Apollinario, et Orat.

Ibid. Ἀ., ἐντὸς τῆς σποδοῦ. Drusius. Σ., ἐπὶ σποδοῦ. Colbert. et Regius unus. Drusius vero, Σ., ἐπὶ

CAPUT III JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ויקלל	1.	1.
3 והלילה אמר הרה גבר Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ ἐκυήθη ἄνθρωπος.	3.	3.
4 היום ההוא אל־ידרשהו	4.	4.
5 יגאלהו	5.	5. Μολύναι αὐτήν.
חשך		Νέφωσις.
יבעתהו כמרירי יום		Καὶ ἐκθαμβήσαισαν αὐτὴν ὡς πικραμμοί.
6 יקחהו אפל	6.	6. Σκοτομηνία.
אל־יחד		
7 גלמוד Ὁ Ἑβραῖος, μεμονωμένη.	7	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et maledixit.	1. Maledixit.	1.
3. Et nox dixit: Conceptus est vir. *Hebræus*, et nox in qua conceptus est homo.	3. Et nox in qua dictum est: Conceptus est homo.	3.
4. Dies illa.	4. Dies ille.	4.
Ne requirat eam.	Non requirat eum.	
5. Polluant eam.	5. Obscurent eum.	5. Polluat eam.
Obscuritas.	Tenebræ.	Obnubilatio.
Terreant illam tamquam amari diei.	Et involvatur amaritudine.	Et expavere faciant eam quasi amaritudines.
6. Tollat eam caligo.	6. Noctem illam tenebrosus turbo possideat.	6. Nox illunis.
Ne adunetur.	Non computetur.	
7. Solitaria. *Hebræus*, sola relicta.	7. Solitaria.	7.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Job.

τῆς σποδοῦ. Nec prætermittendum est ibidem in hæc verba τῶν O', καὶ αὐτὸς ἐκάθητο. in Colbertino notari ad marginem, οὗτος ἦν πολύς, quæ verba quorsum spectent, non satis assequimur.

V. 9. Hæc abesse ab Hebræo sic notat Colbertinus : οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, *non exstat in Hebraico.*

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ εἶπεν etc. Colbert.

Ibid. Σ., ἔτι ἐμμένῃς τῇ ἁπλότητί σου. Sic Colb. et Regius unus. Quæ sequuntur autem in LXX ab his verbis, λέγων, ἰδοὺ ἀναμένω χρόνον ἔτι μικρόν, usque ad hæc verba, αἳ μὲ νῦν συνέχουσιν, in Hebræo desunt, et obelis notantur in versione Latina. Origenes Epist. ad African. ait, πλείονα δὲ ἐν τοῖς ἡμετέροις παρὰ τὰ Ἑβραϊκά. *Plura sunt in nostris exemplaribus, quam in Hebraicis.*

Ibid. In Colbertino sic habetur Δ= γρ. εὐλόγησον Θεόν. Illud vero Δ= ni fallor, significat Tetrapla, ubi sic scriptum habebatur. *Ἄλλος*, κατάρασον τὸν Θεόν. Drusius. Videtur autem esse scholion.

V. 10. Ἀ., ἀποῤῥεουσῶν. Sic Colbertinus. Vocem נבל Aquila vertere solet ἀποῤῥέων.

V. 11. Σ., ὁ Θαιμανίτης. Sic Colbert. qui hoc scholion habet, ἔθνος περὶ Σινά. I. e. *Gens circa montem Sina.*

Ibid. Θ., Σωΐτης. Colbert. qui notat etymon hoc modo : Σαυχαίων, ἀδολεσχία αὐτῶν. Et infra, Ἐλιφάζ, Θεός με διέσπειρεν, ἢ Θεός μου φαυλισμός. Θαιμάν, ἔκλειψις αὐτῶν. Βαλδάδ, παλαίωσις ἡ ἐπίδοξος. Θαιμὰν πόλις Ἰδουμαίας, ὡς φησὶ καὶ ὁ προφήτης Ἀμώς. Ὁ δὲ Ἐλιφὰζ υἱὸς Θεμὰν, τοῦ Ἡσαῦ, ἀφ' οὗ ἡ χώρα καὶ ἡ κώμη Θεμὰν, ἀπέχουσα Πετρῶν δεκαπέντε σημεῖα. Τὴν Σαυχόπολιν εἶναι φασὶ Μωαβιτῶν. Τούτων ἦν βασιλεὺς ὁ Βαλδάδ· τὸ γὰρ τύραννος ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ βασιλέως κεῖται. I. e. *Sauchæorum, i. e. exercitatio, sive meditatio eorum.* Et infra : *Eliphaz, Deus me dissipavit, sive Deus meus contemptio : Thæman, deliquium eorum : Baldad, vetustas gloriosa. Thæman est urbs Idumææ, ut ait etiam propheta Amos. Eliphaz vero filius Theman, filii Esau, a quo Theman habuere nomen regio et vicus qui est decimo quinto a Petris lapide. Sauchopolim dicunt esse Moabitarum. Horum rex erat Baldad : nam tyrannus hic pro rege usurpatur.*

Ibid. Σ., Ναμαθίτης. Θ., Νωμαθίτης. Colbert.

Ibid. Σ., συνετάξαντο γὰρ etc. Drusius.

V. 12. Hæc quæ asteriscis notantur hic et in edit. Latina Hieronymi, desunt in LXX. Polychronius vero dicit, τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχει, καὶ ἀναβλέψαντες εἰς τὸν οὐρανόν. I. e. *Quædam exemplaria habent*, et suspicientes in cœlum.

V. 13. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἐκάθισαν etc. Orat. et Drusius, itemque Nicetæ catena edita.

Ibid. Σ., Θ., καὶ οὐδεὶς etc. Colbert.

CAPUT III JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	O'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Κατηράσατο. *Ἄλλος*, ἐλοιδόρησεν.	1.
3. Καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ ἐκυήθη ἄνθρωπος.	3. Καὶ ἡ νὺξ ἐκείνη, ᾗ εἶπαν, Ἰδοὺ ἄρσεν.	3.
4. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη.	4. Ἡ νὺξ ἐκείνη.	4. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη.
Μὴ ἀντιποιήσαιτο αὐτῆς.	Μὴ ἀναζητήσαι αὐτήν. *Ἄλλος*, μὴ γένοιτο ἐν καταλόγῳ νυκτῶν.	
5.	5. Ἐκλάβοι δὲ αὐτήν.	5. Ἀγχιστευσάτω αὐτήν.
Ἀχλύς.	Σκότος.	Συννέφεια.
	Καταραθείη ἡ ἡμέρα. *Ἄλλος*, καταραχθείη ἡ ἡμέρα. *Ἄλλος*, καὶ ταραχθείη.	
6.	6. Ἀπενέγκοιτο αὐτὴν σκότος. *Ἄλλος*, ἀνατεῖλαι ἐπ' αὐτὴν (σκότος.)	6.
Μηδὲ συναφθείη.	Μὴ εἴη.	
7. Ἔκβλητος.	7. Ὀδύνη.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Maledixit. *Alius*, convitiatu. est.	1.
3. Et nox in qua conceptus est homo.	3. Et nox illa, qua dixerunt, Ecce masculus.	3.
4. Dies illa.	4. Nox illa.	4. Dies illa.
Ne sibi vindicet eam.	Ne requirat eam. *Alius*, ne sit in catalogo noctium.	
5.	5. Excipiat autem eam.	5. Jure propinquitatis redima illam.
Caligo.	Tenebræ.	Nubium coactio.
	Maledicta sit dies. *Alius*, perstringatur dies. *Alius*, et turbetur.	
6.	6. Auferant eam tenebræ. *Alius*, oriantur super eam (tenebræ).	6.
Neque conjungatur.	Ne sit.	
7. Ejecta.	7. Dolor.	7.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 איש יומו	4.	4.
5 הקיפו	5.	5.
אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם		Εἴπως ἥμαρτον οἱ υἱοί μου, καὶ ηὐλόγησαν Θεὸν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν
6 בני האלהים	6.	6.
ויבוא גם-השטן בתוכם		Καίγε Σατὰν ἐν μέσῳ αὐτῶν.
8 על-עבדי	8.	8. Ἐπὶ τὸν δοῦλόν μου.
איש תם וישר ירא אלהים		Ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν.
9 החנם ירא איוב אלהים	9.	9. [Μὴ δωρεὰν] φοβεῖται τὸν Θεόν;
11 אם-לא על-פניך יברכך	11.	11. Ἢ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.
13 אכלים ושתים יין	13.	13.
14 ומלאך בא אל-איוב	14.	14. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε πρὸς Ἰώβ.
15 ותפל שבא Ὁ Ἑβραῖος, ἐπέπεσον οἱ Σαββαῖται.	15.	15. Ἐπέπεσε Σαβά.
ואמלטה רק-אני לבדי להגיד לך Ὁ Ἑβραῖος, ἐσώθην τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.		
16 עוד זה מדבר וזה בא	16.	16. Ἔτι οὗτος ἐλάλει, καὶ οὗτος ἦλθε.
אש אלהים נפלה מן-השמים		Πῦρ Θεοῦ.
ותאכלם		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Vir die suo.	4. Unusquisque in die suo.	4.
5. Circuierunt.	5. In orbem transissent.	5.
Forsitan peccaverunt filii mei, et benedixerunt Deum in corde suo.	Ne forte peccaverint filii mei, et benedixerint Deo in cordibus suis.	Si forte peccaverunt filii mei, et benedixerunt Deum in corde suo.
6. Filii Dei.	6. Filii Dei.	6.
Et venit etiam Satan in medium eorum.	Affuit inter eos etiam Satan.	Et etiam Satan in medio eorum.
8. Super servum meum.	8. Servum meum.	8. Super servum meum.
Vir perfectus, et rectus, timens Deum.	Homo simplex et rectus, ac timens Deum.	Vir simplex, et rectus, et timens Deum.
9. Numquid gratis timet Job Deum?	9. Numquid Job frustra timet Deum?	9. Num gratis timet Deum?
11. Si non super facies tuas benedixerit tibi.	11. Nisi in faciem benedixerit tibi.	11. Annon in faciem tuam benedicet te.
13. Comedentes et bibentes vinum.	13. Cum..... comederent et biberent vinum.	13.
14. Et nuntius venit ad Job.	14. Nuntius venit ad Job.	14. Et ecce nuntius venit ad Job.
15. Et delapsus est Saba. *Hebr.*, inciderunt Sabbaitæ.	15. Et irruerunt Sabæi.	15. Incidit Saba.
Et evasi tantum ego, solus ego ad nuntiandum tibi. *Hebræus*, salvatus autem sum ad annuntiandum tibi.	Et evasi ego solus ut nuntiarem tibi.	
16. Adhuc illo loquente et hic venit.	16. Cumque adhuc ille loqueretur, venit alter.	16. Adhuc hic loquebatur, et hic venit.
Ignis Dei cecidit de cœlo.	Ignis Dei cecidit de cœlo.	Ignis Dei.
Et devoravit eos.	Consumpsit.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν. *Ἄλλος*, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν.	4.
5.	5. Συνετελέσθησαν. *Ἄλλος*, ἤρξαντο.	5.
	Μήποτε οἱ υἱοί μου ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν κακὰ ἐνενόησαν πρὸς Θεόν.	
6.	6. Οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ. *Ἄλλος*, οἱ υἱοὶ Θεοῦ.	6.
	Καὶ ὁ διάβολος ἦλθε μετ' αὐτῶν.	Ἀντικείμενος ἐν μέσῳ αὐτῶν.
8. Ἐπὶ τὸν δοῦλόν μου.	8. Κατὰ τοῦ παιδός μου.	8. Ἐπὶ τὸν δοῦλόν μου.
	Ἄνθρωπος ἄμεμπτος, ἀληθινὸς, θεοσεβής.	Ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν.
9.	9. Μὴ δωρεὰν Ἰὼβ σέβεται τὸν Κύριον;	9.
11.	11. Ἦ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει.	11
13.	13. ※ Ἔφαγον : καὶ ἔπινον οἶνον.	13.
14.	14. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε πρὸς Ἰώβ.	14.
15.	15. Καὶ ἐλθόντες οἱ αἰχμαλωτεύοντες.	15.
	Σωθεὶς δὲ ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.	
16.	16. Ἔτι τούτου λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος.	16. Ἔτι οὗτος ἐλάλει, καὶ οὗτος ἦλθε.
	Πῦρ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. *Ἄλλος*, πῦρ παρὰ τοῦ Θεοῦ κατηνέχθη.	Πῦρ Θεοῦ.
Ἀπέκτεινεν.	Κατέφαγεν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
4.	4. Per singulos dies. *Alius*, unusquisque diem suum.	4.
5.	5. Consummati fuissent. *Alius*, cœpissent.	5.
	Ne forte filii mei in mente sua mala cogitaverint adversus Deum.	
6.	6. Angeli Dei. *Alius*, filii Dei.	6.
	Et diabolus venit cum eis.	Adversarius in medio eorum.
8. Super servum meum.	8. Super puerum meum.	8. Super servum meum.
	Homo sine crimine, verax, colens Deum.	Vir simplex, et rectus, et timens Deum.
9.	9. Num gratis Job colit Dominum?	9.
11.	11. Certe in faciem te benedicet.	11.
13.	13. ※ Comedebant : et bibebant vinum.	13.
14.	14. Et ecce nuntius venit ad Job.	14.
15.	15. Et venientes prædones.	15.
	Salvatus autem ego solus veni ad annuntiandum tibi.	
16.	16. Adhuc isto loquente venit alius.	16. Adhuc hic loquebatur, et hic venit.
	Ignis cecidit de cœlo. *Alias*, ignis a Deo delapsus est.	Ignis Dei.
Occidit.	Devoravit.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 כשדים שמו ׀ שלשה ראשים	17.	17. Οἱ Χαλδαῖοι ἐπέθηκαν τρεῖς ἀρχάς.
19 רוח גדולה	19.	19. Ἄνεμος μέγας.
20 את-מעלו	20.	20. Ἔνδυμα αὐτοῦ.
21	21.	21.
22 ולא-נתן תפלה לאלהים *Ὁ Ἑβραῖος*, οὐκ ἐμέμψατο τῷ Θεῷ.	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Chasdim posuerunt tria capita.	17. Chaldæi fecerunt tres turmas.	17. Chaldæi imposuerunt tres principatus, *vel* tres turmas.
19. Ventus magnus.	19. Ventus vehemens.	19. Ventus magnus.
20. Pallium suum.	20. Vestimenta sua.	20. Indumentum suum.
21.	21. Sicut Domino placuit, ita factum est.	21.
22. Et non dedit insulsum Deo. *Hebræus*, non conviliatus est Deo.	22. Neque stultum quid contra Deum locutus est.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Job.

V. 1. Ἀ., Θ., ἀνὴρ ἦν ἐν γῇ Οὒς. Sic Colbertinus codex, ubi Οὒς cum tenui spiritu. Drusius vero Aquilam unum sic vertisse notat. Idem vero adjicit τὸ Οὒς perperam aspiratum præferri contra veterum morem, qui ע non aspirabant. Ea vero de re agitur in præliminaribus hujusce editionis col. 50. Priora verba, ἀνὴρ ἦν, secundum Aquilam et Theodotionem, ut versu 8.

Ibid. Ἀ., Θ. ἁπλοῦς, Σ., ἄμωμος. Ita, præter Drusium, Orat. et unus Regius. Et quod alii plenius habent, interprete non indicato: ἁπλοῦς, καὶ εὐθὺς, καὶ φοβ-, non dubitamus esse Aquilæ et Theodotionis, ut infra, v. 8.

V. 3. Ita lectiones Aquilæ et Symmachi pleniores habent Orat. et unus Regius, quam Drusius, qui legit, Ἀ., δουλεία. Σ., οἰκετία.

Ibid. Σ., μέγιστος πάντων τῶν ἀνατολικῶν. Sic Orat. et unus Reg.

V. 4. *Ἄλλος*, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν. Sic Regius unus cum Drusio.

V. 5. *Ἄλλος*, ἤρξαντο. Drusius cum hac nota: *Id est*, החלו. *Hujus contrarium in LXX*, ὡς ἂν συνετελέσθησαν. *Noster habet*, « *cum in orbem transissent*, » *et melius*.

Ibid. Ἀ., εἴπως ἥμαρτον etc. Drusius. Ηὐλόγησαν ibi ponitur pro κατηράσαντο, id est, *benedixerunt* pro *maledixerunt*: nam ברך utrumque significat, quemadmodum Latine, *sacer*, sanctum, et exsecrandum sibi vult.

V. 6. *Ἄλλος*, οἱ υἱοὶ Θεοῦ. Ita Drusius et mss. Hæc porro videtur esse lectio reliquorum interpretum: nam id littera Hebraice sonat. LXX, ἄγγελοι Θεοῦ, et sic etiam Deut. XXXII, 43.

Ibid. Ἀ., καίγε Σατὰν etc. Lectionem Aquilæ et Theodotionis habent Drusius et mss. שטן porro Σατάν reddit Aquila Num. XXII, 22.

V. 8. Ἀ., Σ., Θ., ἐπὶ τὸν δοῦλόν μου. Sic Reg. unus et Colbertinus bombycinus.

Ibid. Ἀ., Θ., ἀνὴρ ἁπλοῦς etc. Drusius. Hæc versio videtur esse Aquilæ et Theodotionis, qui supra v. 1 תם verterunt ἁπλοῦς.

V. 9. Ἀ., φοβεῖται τὸν Θεόν. Hæc interpretatio quasi scholium adfertur a Drusio. Sed Reg. unus et Colb. Aquilæ tribuunt.

V. 11. Ἀ., ἢ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε. Sic Colb. et Reg. unus. Drusius non habet ἤ.

CAPUT II JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בני האלהים	1.	1.
על-יהוה		Ἐναντίον τοῦ Κυρίου.
2 ויאמר	2.	2.
3 ועדנו מחזיק בתמתו *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἔτι ἔχεται τῆς ἑαυτοῦ τελειότητος.	3.	3.
ותסיתני בו לבלעו חנם		Καὶ ἀνέσεισάς με ἐπ' αὐτῷ τοῦ καταποντίσαι αὐτὸν δωρεάν.

1. Filii Dei.	1. Filii Dei.	1.
Coram Domino.	In conspectu ejus.	Coram Domino.
2. Et dixit.	2. Qui respondens ait.	2.
3. Et adhuc ipse insistens in perfectione sua. *Hebræus*, et adhuc hæret suæ perfectioni.	3. Et adhuc retinens innocentiam.	3.
Et incitasti me in eum ad deglutiendum eum gratis.	Tu autem commovisti me adversus eum, ut affligerem eum frustra.	Et incitasti me super ipso ad præcipitandum eum gratis.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17.	17. Ἱππεῖς ἐποίησαν ἡμῖν κεφαλὰς τρεῖς. *Ἄλλος*, τάγματα τρία.	17.
19.	19. Πνεῦμα μέγα.	19.
20. Ἐφεστρίδα αὐτοῦ.	20. Ἱμάτια ἑαυτοῦ.	20. Τὸν ἐπενδύτην αὐτοῦ.
21.	21. ÷ Ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως ἐγένετο ⁚	21.
22. Οὐδὲ ἠφρονεύσατο πρὸς τὸν Θεόν.	22. Οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ Θεῷ.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17.	17. Equites fecerunt nobis capita tria. *Alius*, ordines tres.	17.
19.	19. Spiritus magnus.	19.
20. Sagum suum.	20. Vestimenta sua.	20. Ependyten suum.
21.	21. ÷ Sicut Domino placuit, ita factum est ⁚	21.
22. Non stulte egit adversus Deum.	22. Non dedit insipientiam Deo.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Job.

V. 13. Hæc vox ἔφαγον. asterisco notabatur, ut videre est in edit. Job Latina apud Hieron. t. I.

V. 14. Ἀ., καὶ ἰδοὺ ἄγγελος etc. Colb.

V. 15. *Ὁ Ἑβραῖος*, ἐπέπεσον οἱ Σαββαῖται. Sic Reg. unus et Colb. Sed prior pleniorem lectionem habet, et notam sequentem. Ἀντὶ μέν τοι τοῦ, ἐλθόντες οἱ *αἰχμαλωτεύσαντες*, ἐπέπεσον οἱ Σαββαῖται λέγει τὸ Ἑβραϊκὸν (Colb. ὁ Ἑβραῖος,) εἴτουν οἱ Σαρακηνοί· τὸ δὲ, ἐσώθην ἐγὼ μόνος, καὶ ἦλθον ἀπαγγεῖλαί σοι, ὁ Ἑβραῖος, ἐσώθην, ἔχει, τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι. Colbertinus vero sic habet, Ἀκ., καὶ ἐπέπεσε. Ὁ Ἑβραῖος, οἱ Σαββαῖται, ἔχει, ἀντὶ τοῦ, οἱ Σαρακηνοί. Uterque igitur dicit Sabaitas esse eosdem qui Saraceni. Quis autem sit Hebræus ille, cujus lectiones adfert uterque, in præliminaribus disquisitionibus.

V. 16. Ἀ., Θ., ἔτι οὗτος ἐλάλει etc. Sic Colbert. Drusius hanc lectionem quasi scholion adfert.

Ibid. Ἀ., Θ., πῦρ Θεοῦ. Idem Colb. *Ἄλλος*, πῦρ παρὰ τοῦ Θεοῦ κατηνέχθη. Drusius. Videtur autem esse interpretatio Symmachi. Illud Θεοῦ, asterisco notabatur, quia deerat in LXX, ut videre est in edito Job Latino, de quo supra.

Ibid. Σ, ἀπέκτεινεν. Colbert.

V. 17. Ἀ., οἱ Χαλδαῖοι etc. Sic Colbert. Hanc vero interpretationem Drusius sine interpretis nomine et quasi scholion adfert. Aliam vero, τάγματα τρία, Aquilæ tribuit edit. Rom.

Ibid. Ἀ., ἄνεμος μέγας. Ita Colbert. et Reg. 1, itemque Drusius.

V. 20. Ἀ., ἔνδυμα αὐτοῦ. Σ., ἐφεστρίδα αὐτοῦ. Θ., τὸν ἐπενδύτην αὐτοῦ. Ex Colbert. et Reg. 1. Drusius vero, schol., ἔνδυμα. Ἀ., ἐφεστρίδα. Θ., τὸν ἐπενδύτην. Lectio nostra asseritur ex Levit. VIII, 7, ubi Aquila מעיל vertit ἔνδυμα, et ex I Reg. II, 19, ubi Symmachus eamdem vocem vertit, ἐφεστρίς.

V. 21. Ὡς τῷ etc. Ad hæc addit Colbertinus codex : οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. Hæc igitur verba, ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως ἐγένετο, *non jacent in Hebræo*, utpote quæ ab Hebraico abessent, obelo notabantur in Hexaplari τῶν Ο' editione, ut videre est in editione Job Latina, de qua supra.

V. 22. Priorem lectionem Hebræi interpretis habent cum Drusio Colbertinus codex et Regii duo. Alteram Symmachi Regius unus cum Drusio.

CAPUT II JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ. *Ἄλλοι*, οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ	1.
	Ἐναντίον τοῦ Κυρίου.	Ἐναντίον τοῦ Κυρίου.
2.	2. Τότε εἶπεν. *Οἱ λοιποί*, καὶ εἶπεν.	2.
3.	3. Ἔτι δὲ ἔχεται ἀκακίας.	3.
	Σὺ δὲ εἶπας ὑπάρχοντα αὐτοῦ διακενῆς ἀπολέσαι.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Angeli Dei. *Alii*, filii Dei.	1.
	Coram Domino.	Coram Domino.
2.	2. Tunc dixit. *Reliqui*, et dixit.	2.
3.	3. Adhuc autem hæret innocentiæ.	3.
	Tu vero dixisti substantiam ejus frustra perdere.	

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
4 עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו	4.	4.
5 אם־לא אל־פניך יברכך *Ὁ Ἑβρ.*, εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.	5.	5. Εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου [illegible]λογήσει σε.
6 את־נפשו שמר	6.	6.
7 בשחין רע	7.	7
8 להתגרד בו *Ὁ Ἑβραῖος*, τὸ κνᾶσθαι ἐν αὐτῷ.	8.	8.
בתוך־האפר		Ἐντὸς τῆς σποδοῦ.
9	9.	9.
ותאמר לו אשתו		Καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ
עדך מחזיק בתמתך		
ברך אלהים		
10 הנבלות	10	10. Ἀποῤῥεουσῶν.
11 התימני	11.	11.
השוחי		
הנעמתי		
ויועדו יחדו לבוא לנוד־לו ולנחמו		
12 השמימה	12.	12.
13 וישבו אתו לארץ *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἐκάθισαν παρ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς.	13.	13.
ואין־דבר אליו דבר		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Pellem pro pelle, et cuncta, quæ viro, dabit pro anima sua.	4. Pellem pro pelle, et cuncta quæ habet homo, dabit pro anima sua.	4.
5. Si non ad facies tuas benedicet tibi. *Hebræus*, si non in faciem tuam blasphemabit te.	5. Quod in faciem benedicat tibi.	5. Si non in faciem tuam benedicet te.
6. Animam ejus serva.	6. Animam illius serva.	6.
7. In inflammatione mala.	7. Ulcere pessimo.	7.
8. Ad scalpendum se in ea. *Hebræus*, ad scalpendum se in eo.	8. Saniem radebat.	8.
In medio cineris.	In sterquilinio.	Intra cinerem.
9.	9.	9.
Et dixit ei uxor sua.	Dixit autem illi uxor sua.	Et dixit ei uxor sua.
Adhuc tu insistens in perfectione tua.	Adhuc tu permanes in simplicitate tua.	
Benedic Deo.	Benedic Deo.	
10. Fatuarum.	10. De stultis.	10. Defluentium.
11. Themanites.	11. Themanites.	11.
Suhites.	Suhites.	
Naamathites.	Naamathites.	
Convenerunt enim simul ad veniendum ad condolendum ei, et ad consolandum eum.	Condixerant enim, ut pariter venientes visitarent eum et consolarentur.	
12. In cœlum.	12. In cœlum.	12.
13. Et sederunt cum eo in terra. *Hebræus*, et sederunt juxta eum super terram.	13. Et sederunt cum eo in terra.	13.
Et non loquens a[illegible] [illegible]bum.	Et nemo loquebatur ei verbum.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Χρῶτα ὑπὲρ χρωτός, καὶ πάντα ὅσα ἔχει (ἀνὴρ) προήσεται ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.	4. Δέρμα ὑπὲρ δέρματος, ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐκτίσει.	4
5.	5. Ἦ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει.	
6. Τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐχ ἅψῃ.	6. Τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον.	6. Τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐχ ἅψῃ.
7.	7. Ἕλκει πονηρῷ. Ἄλλος, ἐλέφαντι.	7.
8.	8. Ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ.	8.
Ἐπὶ σποδοῦ.	Ἐπὶ τῆς κοπρίας.	
9.	9. ÷ Χρόνου δὲ πολλοῦ προβεβηκότος :	9.
	Εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ.	Καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ.
Ἔτι ἐμμένεις τῇ ἁπλότητί σου;	Μέχρι τίνος καρτερήσεις;	
	Εἰπόν τι ῥῆμα εἰς Κύριον. Ἄλλος, κατάρασαι τὸν Θεόν. Δ', εὐλόγησον Θεόν.	
10.	10. Ἀφρόνων.	10.
11. Ὁ Θαιμανίτης.	11. Θαιμανῶν βασιλεύς.	11.
	Σαυχέων τύραννος.	Σωΐτης.
Ναμαθίτης.	Μιναίων βασιλεύς.	Νωμαθίτης.
Συνετάξαντο γὰρ ὁμοῦ ἐλθόντες συλλυπηθῆναι αὐτῷ καὶ παραμυθήσασθαι αὐτόν.	Καὶ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν, τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπισκέψασθαι αὐτόν.	
12.	12. ※ Εἰς τὸν οὐρανόν.	12.
13.	13. Παρεκάθισαν αὐτῷ ※ εἰς τὴν γῆν.	13.
Καὶ οὐδεὶς ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν λόγον.	Καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησεν.	Καὶ οὐδεὶς ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν λόγον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Pellem pro pelle, et omnia quæcumque habet (vir) largietur pro anima sua.	4. Pellem pro pelle, quæcumque sunt homini, pro anima sua pendet.	4.
5.	5. Certe in faciem te benedicet.	5.
6. Animæ ejus ne tangas.	6. Animam ejus custodi.	6. Animæ ejus ne tangas.
7.	7. Ulcere maligno. *Alius*, elephantiasi.	7.
8.	8. Ut saniem raderet.	8.
Supra cinerem.	Supra sterquilinium.	
9	9. ÷ Tempore autem multo transacto :	9.
	Dixit ei uxor sua.	Et dixit ei uxor sua.
Adhuc maneas in simplicitate tua.	Usquequo perseverabis?	
	Dic aliquod verbum in Dominum. *Alius*, maledic Deum. *Tetrapl.*, benedic Deum.	
10.	10. Insipientium.	10.
11. Thæmanites.	11. Thæmanorum rex.	11.
	Sauchæorum tyrannus.	Soites.
Namathites.	Minæorum rex.	Nomathites.
Constituerunt enim simul congressi condolere illi et consolari eum.	Et accesserunt ad eum unanimiter ad consolandum et ad visitandum eum.	
12.	12. ※ In cœlum.	12.
13.	13. Assederunt ei ※ in terram.	13.
Et nemo locutus est ad eum verbum.	Et nemo eorum locutus est.	Et nemo locutus est ad eum verbum.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Job.

V. 1. *Ἄλλοι*, οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ. Est haud dubie versio reliquorum interpretum. In versione Latina libri Job, quæ ad LXX interpretum fidem concinnata est (de qua superius) legitur, *filii Dei*.

Ibid. Ἀ., Ο', Θ., ἐναντίον τοῦ Κυρίου. Hæc bis leguntur eodem versu, ac postremo notantur asterisco in versione Latina sic ※ *ut staret coram Domino*. In codice autem Colbertino in hæc verba, ἐναντίον Κυρίου, hæc leguntur, Ἀ., Θ., ὅσα ἠστέρισται οὐκ ἔστι τῶν ἑβδομήκοντα, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρας ἐκδόσεως ἐπεισήχθη, ὡς δὴ τοῦ Ἑβραϊκοῦ οὕτως ἔχοντος. I. e. A., Th., *quæcunque asterisco notantur, non sunt LXX Interpretum: sed ab altera editione inducta sunt, quia nempe Hebraicum sic habet.*

V. 2. *Οἱ λοιποί*, καὶ εἶπεν. Colbert.

V. 3. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἔτι etc. Sic in Colbertino Apollinarius Hebræi interpretis versionem adfert; atque in Regio et Oratoriensi Polychronius.

Ibid. Ἀ., καὶ ἀνέσεισας etc. Sic omnes mss. Colbert. autem et Regius unus habent, ἐπ' αὐτῷ τοῦ καταποντίσαι αὐτόν. In hæc verba Drusius:

Ad præcipitandum eum, in mare videlicet calamitatum, ad demergendum eum: aut potius, ut præcipitarem, ut demergerem. *Psalm.* LV, 10, בלע LXX, καταπόντισον. *Hieron. præcipita. Thren.* II, 5, בלע LXX, κατεπόντισεν. *Hieron. præcipitavit. Cohel.* X, 12, תבלענו καταποντιοῦσιν αὐτόν, *præcipitabunt eum. Hæc loca faciunt ut suspicer Aquilam edidisse ἀπολέσαι*, ad perdendum, *quod nunc in editione Vulgata, et LXX*, καταποντίσαι, ut præcipitarem: *tamen non adsevero. Volo ut sit arbitrarium, non certum.*

Hactenus Drusius, et modeste quidem. Verum Aquilæ et LXX lectiones nimia veterum codicum auctoritate nituntur, quam ut alias proponere liceat. Et alioquin Aquila vocem בלע solet vertere καταποντίζειν. Quare huic omnino standum lectioni.

V. 4. Σ., χρῶτα ὑπὲρ χρωτὸς etc. Sic Regius unus et Oratoriensis atque Drusius.

V. 5. Ἀ., εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε. Colbertinus. *Ὁ Ἑβραῖος*, εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου βλασφημήσει σε. Regius unus.

V. 6. Σ., Θ., τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐχ ἅψῃ. Hanc lectionem ut Symmachi adfert Drusius. Regii autem duo ut Theodotionis.

V. 7. *Ἄλλος*, ἐλέφαντι. Colbert. Hanc vero lectionem notat infra scholion ejusdem codicis, ubi de Job, extra urbem super fimo sedente dicitur, Οὐκ ἐῶνται γὰρ ἐν πόλεσιν ὁμοδίαιτοι τοῖς ἄλλοις, οἱ ἐλεφαντιῶντες. *Non sinuntur enim in urbibus cum aliis vivere, ii qui elephantiasis morbo laborant.*

V. 8. *Ὁ Ἑβραῖος*, τὸ κνᾶσθαι ἐν αὐτῷ. Sic Colbert. ex Apollinario, et Orat.

Ibid. Ἀ., ἐντὸς τῆς σποδοῦ. Drusius. Σ., ἐπὶ σποδοῦ. Colbert. et Regius unus Drusius vero, Σ., ἐπὶ

CAPUT III JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ויקלל 1	1.	1.
והלילה אמר הרה גבר 3 'Ο 'Εβραῖος, καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ ἐκυήθη ἄνθρωπος.	3.	3.
היום ההוא 4	4.	4.
אל־ידרשהו		
יגאלהו 5	5.	5. Μολύναι αὐτήν.
חשך		Νέφωσις.
יבעתהו כמרירי יום		Καὶ ἐκθαμβήσαισαν αὐτὴν ὡς πικραμμοί.
יקחהו אפל 6	6.	6. Σκοτομηνία.
אל־יחד		
גלמוד 7 'Ο 'Εβραῖος, μεμονωμένη.	7	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et maledixit.	1. Maledixit.	1.
3. Et nox dixit: Conceptus est vir. *Hebræus*, et nox in qua conceptus est homo.	3. Et nox in qua dictum est: Conceptus est homo.	3.
4. Dies illa.	4. Dies ille.	4.
Ne requirat eam.	Non requirat eum.	
5. Polluant eam.	5. Obscurent eum.	5. Polluat eam.
Obscuritas.	Tenebræ.	Obnubilatio.
Terreant illam tamquam amari diei.	Et involvatur amaritudine.	Et expavere faciant eam quasi amaritudines.
6. Tollat eam caligo.	6. Noctem illam tenebrosus turbo possideat.	6. Nox illunis.
Ne adunetur.	Non computetur.	
7. Solitaria. *Hebræus*, sola relicta.	7. Solitaria.	7.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Job.

τῆς σποδοῦ. Nec prætermittendum est ibidem in hæc verba τῶν Ο', καὶ αὐτὸς ἐκάθητο. in Colbertino notari ad marginem, οὗτος ἦν πολύς, quæ verba quorsum spectent, non satis assequimur.

V. 9. Hæc abesse ab Hebræo sic notat Colbertinus : οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, *non exstat in Hebraico.*

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ εἶπεν etc. Colbert.

Ibid. Σ., ἔτι ἐμμένης τῇ ἁπλότητί σου. Sic Colb. et Regius unus. Quæ sequuntur autem in LXX ab his verbis, λέγων, ἰδοὺ ἀναμένω χρόνον ἔτι μικρόν, usque ad hæc verba, αἵ με νῦν συνέχουσιν, in Hebræo desunt, et obelis notantur in versione Latina. Origenes Epist. ad African. ait, πλείονα δὲ ἐν τοῖς ἡμετέροις παρὰ τὰ Ἑβραϊκά. *Plura sunt in nostris exemplaribus, quam in Hebraicis.*

Ibid. In Colbertino sic habetur Δ= γρ. εὐλόγησον Θεόν. Illud vero Δ= ni fallor, significat Tetrapla, ubi sic scriptum habebatur. Ἄλλος, κατάρασον τὸν Θεόν. Drusius. Videtur autem esse scholion.

V. 10. Ἀ., ἀποῤῥεουσῶν. Sic Colbertinus. Vocem נבל Aquila vertere solet ἀποῤῥέων.

V. 11. Σ., ὁ Θαιμανίτης. Sic Colbert. qui hoc scholion habet, ἔθνος περὶ Σινά. I. e. *Gens circa montem Sina.*

Ibid. Θ., Σωΐτης. Colbert. qui notat etymon hoc modo : Σαυχαίων, ἀδολεσχία αὐτῶν. Et infra, Ἐλιφὰζ, Θεός με διέσπειρεν, ἢ Θεός μου φαυλισμός. Θαιμᾶν, ἔκλειψις αὐτῶν. Βαλδάδ, παλαίωσις ἡ ἐπίδοξος. Θαιμᾶν πόλις Ἰδουμαίας, ὥς φησι καὶ ὁ προφήτης Ἀμώς. Ὁ δὲ Ἐλιφὰζ υἱὸς Θεμᾶν, τοῦ Ἡσαῦ, ἀφ' οὗ ἡ χώρα καὶ ἡ κώμη Θεμᾶν, ἀπέχουσα Πετρῶν δεκαπέντε σημεῖα. Τὴν Σαυχόπολιν εἶναι φασὶ Μωαβιτῶν. Τούτων ἦν βασιλεὺς ὁ Βαλδάδ· τὸ γὰρ τύραννος ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ βασιλέως κεῖται. I. e. *Sauchæorum, i. e. exercitatio, sive meditatio eorum.* Et infra : *Eliphaz, Deus me dissipavit, sive Deus meus contemptio : Theman, deliquium eorum : Baldad, vetustas gloriosa. Theman est urbs Idumææ, ut ait etiam propheta Amos. Eliphaz vero filius Theman, filii Esau, a quo Theman habuere nomen regio et vicus qui est decimo quinto a Petris lapide. Sauchopolim dicunt esse Moabitarum. Horum rex erat Baldad : nam tyrannus hic pro rege usurpatur.*

Ibid. Σ., Ναμαθίτης. Θ., Νωμαθίτης. Colbert.

Ibid. Σ., συνετάξαντο γὰρ etc. Drusius.

V. 12. Hæc quæ asteriscis notantur hic et in edit. Latina Hieronymi, desunt in LXX. Polychronius vero dicit, τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχει, καὶ ἀναβλέψαντες εἰς τὸν οὐρανόν. I. e. *Quædam exemplaria habent*, et suspicientes in cœlum.

V. 13. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἐκάθισαν etc. Orat. et Drusius, itemque Nicetæ catena edita.

Ibid. Σ., Θ., καὶ οὐδεὶς etc. Colbert.

CAPUT III JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Κατηράσατο. *Ἄλλος*, ἐλοιδόρησεν.	1.
3. Καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ ἐκυήθη ἄνθρωπος.	3. Καὶ ἡ νὺξ ἐκείνη, ᾗ εἶπαν, Ἰδοὺ ἄρσεν.	3.
4. Ἡ *ἡμέρα ἐκείνη.*	4. Ἡ νὺξ ἐκείνη.	4. Ἡ *ἡμέρα ἐκείνη.*
Μὴ ἀντιποιήσαιτο αὐτῆς.	Μὴ ἀναζητήσαι αὐτήν. *Ἄλλος*, μὴ γένοιτο ἐν καταλόγῳ νυκτῶν.	
5.	5. Ἐκλάβοι δὲ αὐτήν.	5. Ἀγχιστευσάτω αὐτήν.
Ἀχλύς.	Σκότος.	Συννέφεια.
	Καταραθείη ἡ ἡμέρα. *Ἄλλος*, καταραχθείη ἡ ἡμέρα. *Ἄλλος*, καὶ ταραχθείη.	
6.	6. Ἀπενέγκοιτο αὐτὴν σκότος. *Ἄλλος*, ἀνατεῖλαι ἐπ' αὐτὴν (σκότος.)	6.
Μηδὲ συναφθείη.	Μὴ εἴη.	
7. Ἔκβλητος.	7. Ὀδύνη.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Maledixit. *Alius*, convitiatus est.	1.
3. Et nox in qua conceptus est homo.	3. Et nox illa, qua dixerunt, Ecce masculus.	3.
4. Dies illa.	4. Nox illa.	4. Dies illa.
Ne sibi vindicet eam.	Ne requirat eam. *Alius*, ne sit in catalogo noctium.	
5.	5. Excipiat autem eam.	5. Jure propinquitatis redimat illam.
Caligo.	Tenebræ.	Nubium coactio.
	Maledicta sit dies. *Alius*, perfringatur dies. *Alius*, et turbetur.	
6.	6. Auferant eam tenebræ. *Alius*, oriantur super eam (tenebræ).	6.
Neque conjungatur.	Ne sit.	
7. Ejecta.	7. Dolor.	7.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
רננה		
8 העתידים עורר לויתן	8.	8. Οἱ παρεσκευασμένοι ἐξεγεῖραι Λευιαθάν.
9 יקו־לאור ואין ואל־יראה בעפעפי	9.	9.
12 ומה־שדים כי אינק	12.	12.
15 הממלאים בתיהם כסף	15.	15.
16 כנפל	16.	16.
כעללים לא ראו אור		
17 חדלו רגז	17.	17. Ἐπαύσαντο κλονήσεως.
כח		
18 יחד אסירים שאננו לא שמעו קול נגש	18.	18. Ἅμα δέσμιοι εὐθύνησαν, ουκ ἤκουσαν φωνὴν εἰσπράσσοντος.
19 חפשי מאדניו	19.	19.
23 אשר דרכו נסתרה	23.	23.
ויסך אלוה בעדו		
24 כי־לפני לחמי אנחתי תבא	24.	24. Ὅτι εἰς πρόσωπον ἄρτου μου στεναγμός μοι ἐλεύσεται.
ויתכו כמים שאגתי		
26 לא שלותי	26.	26. Οὐκ εὐπάθησα.
רגז		Κλόνησις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Canticum.	Laude digna.	
8. Parati suscitare Leviathan.	8. Qui parati sunt suscitare Leviathan.	8. Qui præparati sunt ad excitandum Leviathan.
9. Exspectet ad lucem, et non : nec videat in palpebris.	9. Expectet lucem, et non videat, nec ortum surgentis auroræ.	9.
12. Et cur ubera, quod sugerem.	12. Cur lactatus uberibus.	12.
15. Implentibus domos suas argento.	15. Et replent domos suas argento.	15.
16. Sicut abortivus.	16. Abortivum.	16.
Sicut parvuli non viderunt lucem.	Vel qui concepti non viderunt lucem.	
17. Cessaverunt terrorem.	17. Cessaverunt a tumultu.	17. Cessaverunt a commotione.
Robore.	Robore.	
18. Pariter vincti pacati fuerunt, non audierunt vocem exactoris.	18. Et quondam vincti pariter sine molestia, non audierunt vocem exactoris.	18. Simul vincti abundarunt, non audierunt vocem exactoris.
19. Manumissus a domino suo.	19. Et servus liber a domino suo.	19.
23. Cujus via abscondita est.	23. Cujus abscondita est via.	23.
Et texit Deus circa eum.	Et circumdedit eum Deus tenebris.	
24. Quia ad facies panis mei suspirium meum veniet.	24. Antequam comedam suspiro.	24. Quia in faciem panis mei suspirium mihi veniet.
Et effusi sunt sicut aqua rugitus mei.	Et tamquam inundantes aquæ, sic rugitus meus.	
26. Non tranquillus fui.	26. Nonne dissimulavi ?	26. Non bene fuit mihi.
Tremor.	Indignatio.	Commotio.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Εὐφροσύνη. *Ἄλλος*, ἀγαλλίαμα.	
8. Οἱ μέλλοντες διεγείρειν τον Λευιαθάν.	8. Ὁ μέλλων τὸ μέγα κῆτος χειρώσασθαι.	8. Οἱ ἕτοιμοι ἐξυπνίσαι δράκοντα.
9. Προσδοκηθείη φῶς καὶ μὴ εἴη ὑπομεῖναι ἐν σκότῳ.	9. Ὑπομεῖναι, καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθοι, καὶ μὴ ἴδοι ἑωσφόρον ἀνατέλλοντα.	9.
12.	12. Ἵνα τί δὲ μαστοὺς ἐθήλασα. *Ἄλλος*, τὴν κακίαν ηὔξησα.	12.
15. Οἰκοδομησάντων ἐρείπια ἑαυτοῖς.	15. Οἳ ἔπλησαν τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀργυρίου.	15.
16. Κατορυγέν.	16. Ἔκτρωμα.	16.
	Ὥσπερ νήπιοι οἳ οὐκ εἶδον φῶς.	Ἔμβρυον μὴ ἰδὼν φῶς.
17. Ἐπαύσαντο σείοντες.	17. Ἐξέκαυσαν θυμὸν ὀργῆς.	17. Ἐκόπασαν ὀργῆς θυμόν.
	Σώματι. *Οἱ λοιποί*, ἰσχύϊ.	
18. Ὁμοῦ δεσμῶται ἀόχλητοι, οὐκ ἤκουσαν φωνὴν ἐπαναγκάστου.	18. Ὁμοθυμαδὸν δὲ οἱ αἰώνιοι οὐκ ἤκουσαν φωνὴν φορολόγου.	18.
19.	19. Καὶ θεράπων οὐ δεδοικὼς τὸν κύριον ἑαυτοῦ. *Οἱ λοιποί*, ἐλεύθερος ἀπὸ τῶν κυρίων ἑαυτοῦ.	19.
23.	23.	23. ⋇ Οὗ ἡ ὁδὸς ἀπεκρύβη ἀπ' αὐτοῦ.
Ἀπέφραξεν ὁ Θεὸς κατ' αὐτοῦ.	Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς κατ' αὐτοῦ.	
24.	24. Πρὸ γὰρ τῶν σίτων μου στεναγμὸς ἥκει.	24.
	Δακρύω δὲ ἐγὼ συνεχόμενος φόβῳ. *Ἄλλος*, καὶ χυθήσεται ὡς ὕδατα βρυχήματά μου.	
26.	26. Οὔτε εἰρήνευσα.	26.
	Ὀργή.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Lætitia. *Alius*, exsultatio.	
8. Qui excitaturi sunt Leviathan.	8. Qui magnum cetum capturus est.	8. Qui parati sunt excitare draconem.
9. Expectetur lux, et non sit ad manendum in tenebris.	9. Permaneat, et in lucem non veniat, nec videat Luciferum exorientem.	9.
12.	12. Quare autem ubera suxi. *Alius*, malitiam auxi.	12.
15. Qui ædificaverunt structuras sibi.	15. Qui repleverunt domos suas argento.	15.
16. Abortivum.	16. Abortivum.	16.
	Sicut infantes qui non viderunt lucem.	Fetus non videns lucem.
17. Cessaverunt concitantes.	17. Accenderunt furorem iræ.	17. Sedaverunt iræ furorem.
	Corpore. *Reliqui*, fortitudine.	
18. Simul vincti vacui a turbis, non audierunt vocem coactoris.	18. Pariter autem sæculares non audierunt vocem exactoris.	18.
19	19. Et servus non timens dominum suum. *Reliqui*, liber a dominis suis.	19
23.	23.	23. ⋇ Cujus via abscondita est ab eo.
Obstruxit Deus contra eum.	Conclusit enim Deus contra eum.	
24.	24. Ante cibum enim meum gemitus venit.	24.
	Et fleo ego coarctatus timore. *Alius*, et effundentur ut aquæ rugitus mei.	
26.	26. Neque in pace fui.	26.
	Ira.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 כשדים שמו ׀ שלשה ראשים	17.	17. Οἱ Χαλδαῖοι ἐπέθηκαν τρεῖς ἀρχάς.
19 רוח גדולה	19.	19. Ἄνεμος μέγας.
20 את-מעלו	20.	20. Ἔνδυμα αὐτοῦ.
21	21.	21.
22 ולא-נתן תפלה לאלהים Ὁ Ἑβραῖος, οὐκ ἐμέμψατο τῷ Θεῷ.	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Chasdim posuerunt tria capita.	17. Chaldæi fecerunt tres turmas.	17. Chaldæi imposuerunt tres principatus, *vel* tres turmas.
19. Ventus magnus.	19. Ventus vehemens.	19. Ventus magnus.
20. Pallium suum.	20. Vestimenta sua.	20. Indumentum suum.
21.	21. Sicut Domino placuit, ita factum est.	21.
22. Et non dedit insulsum Deo. *Hebræus*, non conviciatus est Deo.	22. Neque stultum quid contra Deum locutus est.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Job.

V. 1. Ἀ., Θ., ἀνὴρ ἦν ἐν γῇ Οὖς. Sic Colbertinus codex, ubi Οὖς cum tenui spiritu. Drusius vero Aquilam unum sic vertisse notat. Idem vero adjicit τὸ Οὖς perperam aspiratum præferri contra veterum morem, qui ע non aspirabant. Ea vero de re agitur in præliminaribus hujusce editionis col. 50. Priora verba, ἀνὴρ ἦν, secundum Aquilam et Theodotionem, ut versu 8.

Ibid. Ἀ., Θ. ἁπλοῦς, Σ., ἄμωμος. Ita, præter Drusium, Orat. et unus Regius. Et quod alii plenius habent, interprete non indicato: ἁπλοῦς, καὶ εὐθὺς, καὶ φοβ-, non dubitamus esse Aquilæ et Theodotionis, ut infra, v. 8.

V. 3. Ita lectiones Aquilæ et Symmachi pleniores habent Orat. et unus Regius, quam Drusius, qui legit, Ἀ., δουλεία. Σ., οἰκετία.

Ibid. Σ., μέγιστος πάντων τῶν ἀνατολικῶν. Sic Orat. et unus Reg.

V. 4. Ἄλλος, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν. Sic Regius unus cum Drusio.

V. 5. Ἄλλος, ἤρξαντο. Drusius cum hac nota: *Id est*, החלו. *Hujus contrarium in LXX*, ὡς ἂν συνετελέσθησαν. *Noster habet*, « *cum in orbem transissent*, » *et melius*.

Ibid. Ἀ., εἴπως ἥμαρτον etc. Drusius. Ηὐλόγησαν ibi ponitur pro κατηράσαντο, id est, *benedixerunt* pro *maledixerunt*: nam ברך utrumque significat, quemadmodum Latine, *sacer*, sanctum, et exsecrandum sibi vult.

V. 6. Ἄλλος, οἱ υἱοὶ Θεοῦ. Ita Drusius et mss. Hæc porro videtur esse lectio reliquorum interpretum: nam id littera Hebraice sonat. LXX, ἄγγελοι Θεοῦ, et sic etiam Deut. XXXII, 43.

Ibid. Ἀ., καίγε Σατὰν etc. Lectionem Aquilæ et Theodotionis habent Drusius et mss. שטן porro Σατάν reddit Aquila Num. XXII, 22.

V. 8. Ἀ., Σ., Θ., ἐπὶ τὸν δοῦλόν μου. Sic Reg. unus et Colbertinus bombycinus.

Ibid. Ἀ., Θ., ἀνὴρ ἁπλοῦς etc. Drusius. Hæc versio videtur esse Aquilæ et Theodotionis, qui supra v. 1 תם verterunt ἁπλοῦς.

V. 9. Ἀ., φοβεῖται τὸν Θεόν. Hæc interpretatio quasi scholium adfertur a Drusio. Sed Reg. unus et Colb. Aquilæ tribuunt.

V. 11. Ἀ., ἢ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε. Sic Colb. et Reg. unus. Drusius non habet ἤ.

CAPUT II JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בני האלהים	1.	1.
על-יהוה		Ἐναντίον τοῦ Κυρίου.
2 ויאמר	2.	2.
3 ועדנו מחזיק בתמתו Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἔτι ἔχεται τῆς ἑαυτοῦ τελειότητος.	3.	3.
ותסיתני בו לבלעו חנם		Καὶ ἀνέσεισάς με ἐπ' αὐτῷ τοῦ καταποντίσαι αὐτὸν δωρεάν.

1. Filii Dei.	1. Filii Dei.	1.
Coram Domino.	In conspectu ejus.	Coram Domino.
2. Et dixit.	2. Qui respondens ait.	2.
3. Et adhuc ipse insistens in perfectione sua. *Hebræus*, et adhuc hæret suæ perfectioni.	3. Et adhuc retinens innocentiam.	3.
Et incitasti me in eum ad deglutiendum eum gratis.	Tu autem commovisti me adversus eum, ut affligerem eum frustra.	Et incitasti me super ipso ad præcipitandum eum gratis.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17.	17. Ἱππεῖς ἐποίησαν ἡμῖν κεφαλὰς τρεῖς. Ἄλλος, τάγματα τρία.	17.
19.	19. Πνεῦμα μέγα.	19.
20. Ἐφεστρίδα αὐτοῦ.	20. Ἱμάτια ἑαυτοῦ.	20. Τὸν ἐπενδύτην αὐτοῦ.
21.	21. ÷ Ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως ἐγένετο ⁚	21.
22. Οὐδὲ ἠφρονεύσατο πρὸς τὸν Θεόν.	22. Οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ Θεῷ.	22.

SIMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17.	17. Equites fecerunt nobis capita tria. *Alius*, ordines tres.	17.
19.	19. Spiritus magnus.	19.
20. Sagum suum.	20. Vestimenta sua.	20. Ependyten suum.
21.	21. ÷ Sicut Domino placuit, ita factum est ⁚	21.
22. Non stulte egit adversus Deum.	22. Non dedit insipientiam Deo.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Job.

V. 13. Hæc vox ἔφαγον. asterisco notabatur, ut videre est in edit. Job Latina apud Hieron. t. I.

V. 14. Ἀ., καὶ ἰδοὺ ἄγγελος etc. Colb.

V. 15. *Ὁ Ἑβραῖος*, ἐπέπεσον οἱ Σαββαῖται. Sic Reg. unus et Colb. Sed prior pleniorem lectionem habet, et notam sequentem. Ἀντὶ μέν τοι τοῦ, ἐλθόντες οἱ αἰχμαλωτεύσαντες, ἐπέπεσον οἱ Σαββαῖται ἔχει τὸ Ἑβραϊκὸν (Colb. ὁ Ἑβραῖος,) εἶτουν οἱ Σαρακηνοί· τὸ δὲ, ἐσώθην ἐγὼ μόνος, καὶ ἦλθον ἀπαγγεῖλαί σοι, ὁ Ἑβραῖος, ἐσώθην, ἔχει, τοῦ ἀπαγγεῖλαί σε. Colbertinus vero sic habet, Ἀκ., καὶ ἐπέπεσε. Ὁ δὲ Ἑβραῖος, οἱ Σαββαῖται, ἔχει, ἀντὶ τοῦ, οἱ Σαρακηνοί. Uterque igitur dicit Sabaitas esse eosdem qui Saraceni. Quis autem sit Hebræus ille, cujus lectiones adfert uterque, in præliminaribus disquirimus.

V. 16. Ἀ., Θ., ἔτι οὗτος ἐλάλει etc. Sic Colbert. Drusius hanc lectionem quasi scholion adfert.

Ibid. Ἀ., Θ., πῦρ Θεοῦ. Idem Colb. *Ἄλλος*, πῦρ παρὰ τοῦ Θεοῦ κατηνέχθη. Drusius. Videtur autem esse interpretatio Symmachi. Illud Θεοῦ, asterisco notabatur, quia deerat in LXX, ut videre est in edito Job Latino, de quo supra.

Ibid. Σ, ἀπέκτεινεν. Colbert.

V. 17. Ἀ., οἱ Χαλδαῖοι etc. Sic Colbert. Hanc vero interpretationem Drusius sine interpretis nomine et quasi scholion adfert. Aliam vero, τάγματα τρία, Aquilæ tribuit edit. Rom.

Ibid. Ἀ., ἄνεμος μέγας. Ita Colbert. et Reg. 1, itemque Drusius.

V. 20. Ἀ., ἔνδυμα αὐτοῦ. Σ., ἐφεστρίδα αὐτοῦ. Θ., τὸν ἐπενδύτην αὐτοῦ. Ex Colbert. et Reg. 1. Drusius vero, schol., ἔνδυμα. Ἀ., ἐφεστρίδα. Θ., τὸν ἐπενδύτην. Lectio nostra asseritur ex Levit. VIII, 7, ubi Aquila מעיל vertit ἔνδυμα, et ex I Reg. II, 19, ubi Symmachus eamdem vocem vertit, ἐφεστρίς.

V. 21. Ὡς τῷ etc. Ad hæc addit Colbertinus codex : οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. Hæc igitur verba, ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως ἐγένετο, *non jacent in Hebræo*, utpote quæ ab Hebraico abessent, obelo notabantur in Hexaplari τῶν Ο' editione, ut videre est in editione Job Latina, de qua supra.

V. 22. Priorem lectionem Hebræi interpretis habent cum Drusio Colbertinus codex et Regii duo. Alteram Symmachi Regius unus cum Drusio.

CAPUT II JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ. Ἄλλοι, οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ	1.
	Ἐναντίον τοῦ Κυρίου.	Ἐναντίον τοῦ Κυρίου.
2.	2. Τότε εἶπεν. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ εἶπεν.	2.
3.	3. Ἔτι δὲ ἔχεται ἀκακίας.	3.
	Σὺ δὲ εἶπας ὑπάρχοντα αὐτοῦ διακενῆς ἀπολέσαι.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Angeli Dei. *Alii*, filii Dei.	1.
	Coram Domino.	Coram Domino.
2.	2. Tunc dixit. *Reliqui*, et dixit.	2.
3.	3. Adhuc autem hæret innocentiæ.	3.
	Tu vero dixisti substantiam ejus frustra perdere.	

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
4 עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו	4.	4.
5 אם־לא אל־פניך יברכך 'Ο Ἑβρ., εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.	5.	5. Εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.
6 את־נפשו שמר	6.	6.
7 בשחין רע	7.	7
8 להתגרד בו 'Ο Ἑβραῖος, τὸ κνᾶσθαι ἐν αὐτῷ.	8.	8.
בתוך־האפר		Ἐντὸς τῆς σποδοῦ.
9	9.	9.
ותאמר לו אשתו		Καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ.
עדך מחזיק בתמתך		
ברך אלהים		
10 הנבלות	10	10. Ἀποῤῥεουσῶν.
11 התימני	11.	11.
השוחי		
הנעמתי		
ויועדו יחדו לבוא לנוד־לו ולנחמו		
12 השמימה	12.	12.
13 וישבו אתו לארץ 'Ο Ἑβραῖος, καὶ ἐκάθισαν παρ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς.	13.	13.
ואין־דבר אליו דבר		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Pellem pro pelle, et cuncta, quæ viro, dabit pro anima sua.	4. Pellem pro pelle, et cuncta quæ habet homo, dabit pro anima sua.	4.
5. Si non ad facies tuas benedicet tibi. *Hebræus*, si non in faciem tuam blasphemabit te.	5. Quod in faciem benedicat tibi.	5. Si non in faciem tuam benedicet te.
6. Animam ejus serva.	6. Animam illius serva.	6.
7. In inflammatione mala.	7. Ulcere pessimo.	7.
8. Ad scalpendum se in ea. *Hebræus*, ad scalpendum se in eo.	8. Saniem radebat.	8.
In medio cineris.	In sterquilinio.	Intra cinerem.
9.	9.	9.
Et dixit ei uxor sua.	Dixit autem illi uxor sua.	Et dixit ei uxor sua.
Adhuc tu insistens in perfectione tua.	Adhuc tu permanes in simplicitate tua.	
Benedic Deo.	Benedic Deo.	
10. Fatuarum.	10. De stultis.	10. Defluentium.
11. Themanites.	11. Themanites.	11.
Subites.	Suhites.	
Naamathites.	Naamathites.	
Convenerunt enim simul ad veniendum ad condolendum ei, et ad consolandum eum.	Condixerant enim, ut pariter venientes visitarent eum et consolarentur.	
12. In cœlum.	12. In cœlum.	12.
13. Et sederunt cum eo in terra. *Hebræus*, et sederunt juxta eum super terram.	13. Et sederunt cum eo in terra.	13.
Et non loquens ad eum verbum.	Et nemo loquebatur ei verbum.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Χρῶτα ὑπὲρ χρωτὸς, καὶ πάντα ὅσα ἔχει (ἀνὴρ) προήσεται ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτου.	4. Δέρμα ὑπὲρ δέρματος, ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐκτίσει.	4
5.	5. Ἦ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει.	
6. Τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐχ ἅψῃ.	6. Τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον.	6. Τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐχ ἅψῃ.
7.	7. Ἕλκει πονηρῷ. *Ἄλλος*, ἐλέφαντι.	7.
8.	8. Ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ.	8.
Ἐπὶ σποδοῦ.	Ἐπὶ τῆς κοπρίας.	
9.	9. ÷ Χρόνου δὲ πολλοῦ προβεβηκότος ⁏	9.
	Εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ.	Καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ.
Ἔτι ἐμμένῃς τῇ ἁπλότητί σου.	Μέχρι τίνος καρτερήσεις;	
	Εἰπόν τι ῥῆμα εἰς Κύριον. *Ἄλλος*, κατάρασον τὸν Θεόν. Δ', εὐλόγησον Θεόν.	
10.	10. Ἀφρόνων.	10.
11. Ὁ Θαιμανίτης.	11. Θαιμανῶν βασιλεύς.	11.
	Σαυχέων τύραννος.	Σωΐτης.
Ναμαθίτης.	Μιναίων βασιλεύς.	Νωμαθίτης.
Συνετάξαντο γὰρ ὁμοῦ ἐλθόντες συμπαθῆσαι αὐτῷ καὶ παραμυθήσασθαι αὐτόν.	Καὶ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν, τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπισκέψασθαι αὐτόν.	
12.	12. ⋇ Εἰς τὸν οὐρανόν.	12.
13.	13. Παρεκάθισαν αὐτῷ ⋇ εἰς τὴν γῆν.	13.
Καὶ οὐδεὶς ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν λόγον.	Καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησεν.	Καὶ οὐδεὶς ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν λόγον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Pellem pro pelle, et omnia quæcumque habet (vir) largietur pro anima sua.	4. Pellem pro pelle, quæcumque sunt homini, pro anima sua pendet.	4.
5.	5. Certe in faciem te benedicet.	5.
6. Animæ ejus ne tangas.	6. Animam ejus custodi.	6. Animæ ejus ne tangas.
7.	7. Ulcere maligno. *Alius*, elephantiasi.	7.
8.	8. Ut saniem raderet.	8.
Supra cinerem.	Supra sterquilinium.	
9	9. ÷ Tempore autem multo transacto ⁏	9.
	Dixit ei uxor sua.	Et dixit ei uxor sua.
Adhuc maneas in simplicitate tua.	Usquequo perseverabis?	
	Dic aliquod verbum in Dominum. *Alius*, maledic Deum. *Tetrapl.*, benedic Deum.	
10.	10. Insipientium.	10.
11. Thæmanites.	11. Thæmanorum rex.	11.
	Sauchæorum tyrannus.	Soites.
Namathites.	Minæorum rex.	Nomathites.
Constituerunt enim simul congressi condolere illi et consolari eum.	Et accesserunt ad eum unanimiter ad consolandum et ad visitandum eum.	
12.	12. ⋇ In cœlum.	12.
13.	13. Assederunt ei ⋇ in terram.	13.
Et nemo locutus est ad eum verbum.	Et nemo eorum locutus est.	Et nemo locutus est ad eum verbum.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Job.

V. 1. *Ἄλλοι*, οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ. Est haud dubie versio reliquorum interpretum. In versione Latina libri Job, quæ ad LXX interpretum fidem concinnata est (de qua superius) legitur, *filii Dei*.

Ibid. Ἀ., Ο', Θ., ἐναντίον τοῦ Κυρίου. Hæc bis leguntur eodem versu, ac postremo notantur asterisco in versione Latina sic ⋇ *ut staret coram Domino*. In codice autem Colbertino in hæc verba, ἐναντίον Κυρίου, hæc leguntur, Ἀ., Θ., ὅσα ἠστέρισται οὐκ ἔστι τῶν ἑβδομήκοντα, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρας ἐκδόσεως ἐπεισήχθη, ὡς δὴ τοῦ Ἑβραϊκοῦ οὕτως ἔχοντος. I. e. A., Th., *quæcunque asterisco notantur, non sunt LXX Interpretum : sed ab altera editione inducta sunt, quia nempe Hebraicum sic habet.*

V. 2. *Οἱ λοιποί*, καὶ εἶπεν. Colbert.

V. 3. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἔτι etc. Sic in Colbertino Apollinarius Hebræi interpretis versionem adfert; atque in Regio et Oratoriensi Polychronius.

Ibid. Ἀ., καὶ ἀνέσεισας etc. Sic omnes mss. Colbert. autem et Regius unus habent, ἐπ' αὐτῷ τοῦ καταποντίσαι αὐτόν. In hæc verba Drusius :

Ad præcipitandum eum, in mare videlicet calamitatum, ad demergendum eum : aut potius, ut præcipitarem, ut demergerem. *Psalm.* LV, 10, בלע LXX, καταπόντισον. *Hieron. præcipita. Thren.* II, 5, בלע LXX, κατεπόντισεν. *Hieron. præcipitavit. Cohel.* X, 12, תבלענו καταποντιοῦσιν αὐτόν, *præcipitabunt eum. Hæc loca faciunt ut suspicer Aquilam edidisse* ἀπολέσαι, ad perdendum, *quod nunc in editione Vulgata, et LXX*, καταποντίσαι, ut præcipitarem : *tamen non adsevero. Volo ut sit arbitrarium, non certum.*

Hactenus Drusius, et modeste quidem. Verum Aquilæ et LXX lectiones nimia veterum codicum auctoritate nituntur, quam ut alias proponere liceat. Et alioquin Aquila vocem בלע solet vertere καταποντίζειν. Quare huic omnino standum lectioni.

V. 4. Σ., χρῶτα ὑπὲρ χρωτὸς etc. Sic Regius unus et Oratoriensis atque Drusius.

V. 5. Ἀ., εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε. Colbertinus. *Ὁ Ἑβραῖος*, εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου βλασφημήσει σε. Regius unus.

V. 6. Σ., Θ., τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐχ ἅψῃ. Hanc lectionem ut Symmachi adfert Drusius. Regii autem duo ut Theodotionis.

V. 7. *Ἄλλος*, ἐλέφαντι. Colbert. Hanc vero lectionem notat infra scholion ejusdem codicis, ubi de Job, extra urbem super fimo sedente dicitur, Οὐκ ἐῶνται γὰρ ἐν πόλεσιν ὁμοδίαιτοι τοῖς ἄλλοις, οἱ ἐλεφαντιῶντες. *Non sinuntur enim in urbibus cum aliis vivere, ii qui elephantiasis morbo laborant.*

V. 8. *Ὁ Ἑβραῖος*, τὸ κνᾶσθαι ἐν αὐτῷ. Sic Colbert. ex Apollinario, et Orat.

Ibid. Ἀ., ἐντὸς τῆς σποδοῦ. Drusius. Σ., ἐπὶ σποδοῦ. Colbert. et Regius unus Drusius vero, Σ., ἐπὶ

CAPUT III JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ויקלל	1.	1.
3 והלילה אמר הרה גבר *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ ἐκυήθη ἄνθρωπος.	3.	3.
4 היום ההוא אל־ידרשהו	4.	4.
5 יגאלהו חשך יבעתהו כמרירי יום	5.	5. Μολύναι αὐτήν. Νέφωσις. Καὶ ἐκθαμβήσαισαν αὐτὴν ὡς πικραμμοί.
6 יקחהו אפל אל־יחד	6.	6. Σκοτομηνία.
7 גלמוד *Ὁ Ἑβραῖος*, μεμονωμένη.	7	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et maledixit.	1. Maledixit.	1.
3. Et nox dixit : Conceptus est vir. *Hebræus*, et nox in qua conceptus est homo.	3. Et nox in qua dictum est : Conceptus est homo.	3.
4. Dies illa.	4. Dies ille.	4.
Ne requirat eam.	Non requirat eum.	
5. Polluant eam.	5. Obscurent eum.	5. Polluat eam.
Obscuritas.	Tenebræ.	Obnubilatio.
Terreant illam tamquam amari diei.	Et involvatur amaritudine.	Et expavere faciant eam quasi amaritudines.
6. Tollat eam caligo.	6. Noctem illam tenebrosus turbo possideat.	6. Nox illunis.
Ne adunetur.	Non computetur.	
7. Solitaria. *Hebræus*, sola relicta.	7. Solitaria.	7.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Job.

τῆς σποδοῦ. Nec prætermittendum est ibidem in hæc verba τῶν Ο', καὶ αὐτὸς ἐκάθητο, in Colbertino notari ad marginem, οὗτος ἦν πολύς, quæ verba quorsum spectent, non satis assequimur.

V. 9. Hæc abesse ab Hebræo sic notat Colbertinus : οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, *non exstat in Hebraico*.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ εἶπεν etc. Colbert.

Ibid. Σ., ἔτι ἐμμένης τῇ ἁπλότητί σου. Sic Colb. et Regius unus. Quæ sequuntur autem in LXX ab his verbis, λέγων, ἰδοὺ ἀναμένω χρόνον ἔτι μικρόν, usque ad hæc verba, αἳ μὲ νῦν συνέχουσιν, in Hebræo desunt, et obelis notantur in versione Latina. Origenes Epist. ad African. ait, πλεῖονα δὲ ἐν τοῖς ἡμετέροις παρὰ τὰ Ἑβραϊκά. *Plura sunt in nostris exemplaribus, quam in Hebraicis*.

Ibid. In Colbertino sic habetur Δ* γρ. εὐλόγησον Θεόν. Illud vero Δ* ni fallor, significat Tetrapla, ubi sic scriptum habebatur. Ἄλλος, κατάρασον τὸν Θεόν. Drusius. Videtur autem esse scholion.

V. 10. Ἀ., ἀποῤῥεουσῶν. Sic Colbertinus. Vocem נבל Aquila vertere solet ἀποῤῥέων.

V. 11. Σ., ὁ Θαιμανίτης. Sic Colbert. qui hoc scholion habet, ἔθνος περὶ Σινά. I. e. *Gens circa montem Sina*.

Ibid. Θ., Σωΐτης. Colbert. qui notat etymon hoc modo : Σαυχαίων, ἀδολεσχία αὐτῶν. Et infra, Ἐλιφάζ, Θεός με διέσπειρεν, ἢ Θεός μου φαυλισμός. Θαιμὰν, ἔκλειψις αὐτῶν. Βαλδὰδ, παλαίωσις ἡ ἐπίδοξος. Θαιμὰν πόλις Ἰδουμαίας, ὡς φησὶ καὶ ὁ προφήτης Ἀμώς. Ὁ δὲ Ἐλιφὰζ υἱὸς Θεμὰν, τοῦ Ἡσαῦ, ἀφ' οὗ ἡ χώρα καὶ ἡ κώμη Θεμὰν, ἀπέχουσα Πετρῶν δεκαπέντε σημεῖα. Τὴν Σαυχόπολιν εἶναι φασὶ Μωαβιτῶν. Τούτων ἦν βασιλεὺς ὁ Βαλδάδ· τὸ γὰρ τύραννος ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ βασιλέως κεῖται. I. e. *Sauchæorum, i. e. exercitatio, sive meditatio eorum*. Et infra : *Eliphaz, Deus me dissipavit, sive Deus meus contemptio : Theman, deliquium eorum : Baldad, vetustas gloriosa. Thæman est urbs Idumææ, ut ait etiam propheta Amos. Eliphaz vero filius Theman, filii Esau, a quo Theman habuere nomen regio et vicus qui est decimo quinto a Petris lapide. Sauchopolim dicunt esse Moabitarum. Horum rex erat Baldad : nam tyrannus hic pro rege usurpatur*.

Ibid. Σ., Ναμαθίτης. Θ., Νωμαθίτης. Colbert.

Ibid. Σ., συνετάξαντο γὰρ etc. Drusius.

V. 12. Hæc quæ asteriscis notantur hic et in edit. Latina Hieronymi, desunt in LXX. Polychronius vero dicit, τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχει, καὶ ἀναβλέψαντες εἰς τὸν οὐρανόν. I. e. *Quædam exemplaria habent*, et suspicientes in cœlum.

V. 13. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἐκάθισαν etc. Orat. et Drusius, itemque Nicetæ catena edita.

Ibid. Σ., Θ., καὶ οὐδεὶς etc. Colbert.

CAPUT III JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Κατηράσατο. *Ἄλλος*, ἐλοιδόρησεν.	1.
3. Καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ ἐκυήθη ἄνθρωπος.	3. Καὶ ἡ νὺξ ἐκείνη, ᾗ εἶπαν, Ἰδοὺ ἄρσεν.	3.
4. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη.	4. Ἡ νὺξ ἐκείνη.	4. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη.
Μὴ ἀντιποιήσαιτο αὐτῆς.	Μὴ ἀναζητήσαι αὐτήν. *Ἄλλος*, μὴ γένοιτο ἐν καταλόγῳ νυκτῶν.	
5.	5. Ἐκλάβοι δὲ αὐτήν.	5. Ἀγχιστευσάτω αὐτήν.
Ἀχλύς.	Σκότος.	Συννέφεια.
	Καταραθείη ἡ ἡμέρα. *Ἄλλος*, καταραχθείη ἡ ἡμέρα. *Ἄλλος*, καὶ ταραχθείη.	
6.	6. Ἀπενέγκοιτο αὐτὴν σκότος. *Ἄλλος*, ἀνατεῖλαι ἐπ' αὐτὴν (σκότος.)	6.
Μηδὲ συναφθείη.	Μὴ εἴη.	
7. Ἔκβλητος.	7. Ὀδύνη.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Maledixit. *Alius*, convitiatus est.	1.
3. Et nox in qua conceptus est homo.	3. Et nox illa, qua dixerunt, Ecce masculus.	3.
4. Dies illa.	4. Nox illa.	4. Dies illa.
Ne sibi vindicet eam.	Ne requirat eam. *Alius*, ne sit in catalogo noctium.	
5.	5. Excipiat autem eam.	5. Jure propinquitatis redimat illam.
Caligo.	Tenebræ.	Nubium coactio.
	Maledicta sit dies. *Alius*, perfringatur dies. *Alius*, et turbetur.	
6.	6. Auferant eam tenebræ. *Alius*, oriantur super eam (tenebræ).	6.
Neque conjungatur.	Ne sit.	
7. Ejecta.	7. Dolor.	7.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
רננה		
8 העתידים עורר לויתן	8.	8. Οἱ παρεσκευασμένοι ἐξεγεῖραι Λευιαθάν.
9 יקו־לאור ואין ואל־יראה בעפעפי	9.	9.
12 ומה־שדים כי אינק	12.	12.
15 הממלאים בתיהם כסף	15.	15.
16 כנפל	16.	16.
כעללים לא ראו אור		
17 חדלו רגז	17.	17. Ἐπαύσαντο κλονήσεως.
כח		
18 יחד אסירים שאננו לא שמעו קול נגש	18.	18. Ἅμα δέσμιοι εὐθύνησαν, οὐκ ἤκουσαν φωνὴν εἰσπράσσοντος.
19 חפשי מאדניו	19.	19.
23 אשר דרכו נסתרה	23.	23.
ויסך אלוה בעדו		
24 כי־לפני לחמי אנחתי תבא	24.	24. Ὅτι εἰς πρόσωπον ἄρτου μου στεναγμός μοι ἐλεύσεται.
ויתכו כמים שאגתי		
26 לא שלותי	26.	26. Οὐκ εὐπάθησα.
רגז		Κλόνησις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Canticum.	Laude digna.	
8. Parati suscitare Leviathan.	8. Qui parati sunt suscitare Leviathan.	8. Qui præparati sunt ad excitandum Leviathan.
9. Exspectet ad lucem, et non : nec videat in palpebris.	9. Expectet lucem, et non videat, nec ortum surgentis auroræ.	9.
12. Et cur ubera, quod sugerem.	12. Cur lactatus uberibus.	12.
15. Implentibus domos suas argento.	15. Et replent domos suas argento.	15.
16. Sicut abortivus.	16. Abortivum.	16.
Sicut parvuli non viderunt lucem.	Vel qui concepti non viderunt lucem.	
17. Cessaverunt terrorem.	17. Cessaverunt a tumultu.	17. Cessaverunt a commotione.
Robore.	Robore.	
18. Pariter vincti pacati fuerunt, non audierunt vocem exactoris.	18. Et quondam vincti pariter sine molestia, non audierunt vocem exactoris.	18. Simul vincti abundarunt, non audierunt vocem exactoris.
19. Manumissus a domino suo.	19. Et servus liber a domino suo.	19.
23. Cujus via abscondita est.	23. Cujus abscondita est via.	23.
Et texit Deus circa eum.	Et circumdedit eum Deus tenebris.	
24. Quia ad facies panis mei suspirium meum veniet.	24. Antequam comedam suspiro.	24. Quia in faciem panis mei suspirium mihi veniet.
Et effusi sunt sicut aqua rugitus mei.	Et tamquam inundantes aquæ, sic rugitus meus.	
26. Non tranquillus fui.	26. Nonne dissimulavi ?	26. Non bene fuit mihi.
Tremor.	Indignatio.	Commotio.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Εὐφροσύνη. *Ἄλλος*, ἀγαλλίαμα.	
8. Οἱ μέλλοντες διεγείρειν τον Λευιαθάν.	8. Ὁ μέλλων τὸ μέγα κῆτος χειρώσασθαι.	8. Οἱ ἕτοιμοι ἐξυπνίσαι δράκοντα.
9. Προσδοκηθείη φῶς καὶ μὴ εἴη ὑπομεῖναι ἐν σκότῳ.	9. Ὑπομεῖναι, καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθοι, καὶ μὴ ἴδοι ἑωσφόρον ἀνατέλλοντα.	9.
12.	12. Ἵνα τί δὲ μαστοὺς ἐθήλασα. *Ἄλλος*, τὴν κακίαν ηὔξησα.	12.
15. Οἰκοδομησάντων ἐρείπια ἑαυτοῖς.	15. Οἳ ἔπλησαν τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀργυρίου.	15.
16. Κατορυγέν.	16. Ἔκτρωμα.	16.
	Ὥσπερ νήπιοι οἳ οὐκ εἶδον φῶς.	Ἔμβρυον μὴ ἰδὼν φῶς.
17. Ἐπαύσαντο σείοντες.	17. Ἐξέκαυσαν θυμὸν ὀργῆς.	17. Ἐκόπασαν ὀργῆς θυμόν.
	Σώματι. *Οἱ λοιποί*, ἰσχύϊ.	
18. Ὁμοῦ δεσμῶται ἀόχλητοι, οὐκ ἤκουσαν φωνὴν ἐπαναγκάστου.	18. Ὁμοθυμαδὸν δὲ οἱ αἰώνιοι οὐκ ἤκουσαν φωνὴν φορολόγου.	18.
19.	19. Καὶ θεράπων οὐ δεδοικὼς τὸν κύριον ἑαυτοῦ. *Οἱ λοιποί*, ἐλεύθερος ἀπὸ τῶν κυρίων ἑαυτοῦ.	19.
23.	23.	23. ※ Οὗ ἡ ὁδὸς ἀπεκρύβη ἀπ' αὐτοῦ.
Ἀπέφραξεν ὁ Θεὸς κατ' αὐτου.	Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς κατ' αὐτοῦ.	
24.	24. Πρὸ γὰρ τῶν σίτων μου στεναγμὸς ἥκει.	24.
	Δακρύω δὲ ἐγὼ συνεχόμενος φόβῳ. *Ἄλλος*, καὶ χυθήσεται ὡς ὕδατα βρυχήματά μου.	
26.	26. Οὔτε εἰρήνευσα.	26.
	Ὀργή.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Lætitia. *Alius*, exsultatio.	
8. Qui excitaturi sunt Leviathan.	8. Qui magnum cetum capturus est.	8. Qui parati sunt excitare draconem.
9. Expectetur lux, et non sit ad manendum in tenebris.	9. Permaneat, et in lucem non veniat, nec videat Luciferum exorientem.	9.
12.	12. Quare autem ubera suxi. *Alius*, malitiam auxi.	12.
15. Qui ædificaverunt structuras sibi.	15. Qui repleverunt domos suas argento.	15.
16. Abortivum.	16. Abortivum.	16.
	Sicut infantes qui non viderun lucem.	Fetus non videns lucem.
17. Cessaverunt concitantes.	17. Accenderunt furorem iræ.	17. Sedaverunt iræ furorem.
	Corpore. *Reliqui*, fortitudine.	
18. Simul vincti vacui a turbis, non audierunt vocem coactoris.	18. Pariter autem sæculares non audierunt vocem exactoris.	18.
19	19. Et servus non timens dominum suum. *Reliqui*, liber a dominis suis.	19
23.	23.	23. ※ Cujus via abscondita est ab eo.
Obstruxit Deus contra eum.	Conclusit enim Deus contra eum.	
24.	24. Ante cibum enim meum gemitus venit.	24.
	Et fleo ego coarctatus timore. *Alius*, et effunduntur ut aquæ rugitus mei.	
26.	26. Neque in pace fui.	26.
	Ira.	

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Job.

V. 1. In Colbert. sic Δ*. ἐλοιδόρησεν. Vide in notis ad cap. II, v. 9.

V. 2. *Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σ.*, καὶ ἡ νὺξ etc. Sic Regius unus. Hanc autem versionem Drusius uni Symmacho tribuit.

V. 4. Σ., Θ., ἡ *ἡμέρα* ἐκείνη. Colbert. et Regius unus.

Ibid. Σ., μὴ ἀντιποιήσαιτο αὐτῆς. Colbert. et Regius unus. Drusius autem hanc lectionem in sequenti versu mutilam reposuerat. Ibid. *Ἄλλος*, μὴ γένοιτο etc. Colbert. est forte scholion.

V. 5. Ἀ., μολύναι αὐτήν. Θ., ἀγχιστευσάτω αὐτήν. Drusius.

Ibid. Ἀ., νέφωσις etc. Sic Drusius et Nicetas cum Oratoriensi, qui duo postremi ad Θ. habent συννέφεια. Drusius, συννεφία.

Ibid. Ἀ., καὶ ἐκθαμβήσαισαν etc. Drusius. *Ἄλλ.*, καταραχθείη ἡ ἡμέρα. Colbert. qui habet, ἐν ἄλλῳ ἀντιγράφῳ, καταραχθείη. *Ἄλλ.*, καὶ ταραχθείη. In edit. Job Latina hæc cum asterisco leguntur, *et conturbent eam quasi amaritudines diei.*

V. 6. Ἀ., σκοτομηνία. Nicetas et Drusius. Ibid. Colbert. Δ'. γρ. ἀνατεῖλαι ἐπ' αὐτὴν σκότος. Vide in notis ad cap. II, v. 9.

Ibid. Colbert., Orat. et Drusius. Σ., μηδὲ συναφθείη.

V. 7. *Ὁ Ἑβραῖος*, μεμονωμένη. Colbert., Regius unus et Nicetas. Σ., ἔκβλητος. Regius unus et Colbert., hic postremus cum asterisco.

Ibid. *Ἄλλ.*, ἀγαλλίαμα. Drusius.

V. 8. Ἀ., οἱ παρεσκευασμένοι etc. Has lectiones exhibet Drusius.

V. 9. Σ., προσδοχηθείη φῶς etc. Sic lectionem plenam exhibent Oratoriensis et Nicetas. Partem

CAPUT IV JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
2 הנסה דבר אליך תלאה.	2.	2. Μήτι ἐπαροῦμεν λαλῆσαι πρὸς σέ;
4 כשל	4.	4.
5 ותבהל	5.	5.
6 תקותך ותם דרכך	6.	6. Ἡ ὑπομονή σου, καὶ ἁπλότης τῶν ὁδῶν σου.
8 און	8.	8. Ἀνωφελές.
11 ליש אבד כבלי-טרף	11.	11. Λὶς ὤλετο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν θήραν.
12 ואלי דבר יגנב	12.	12.
ותקח אזני שמץ מנהו		
13 בשעפים מחזינות לילה	13.	13. Ἐν παραλλαγαῖς ἀπὸ ὁραματισμῶν νυκτός.
15 על-פני	15.	15.
יחלף		Ὤχετο.
תסמר שערת בשרי *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἔφριξαν αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου.		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2 Numquid tentabimus verbum ad te? Moleste feres.	2. Si cœperimus loqui tibi, forsitan moleste accipies.	2. Numquid assumemus loqui ad te?
4. Labantem.	4. Vacillantes.	4.
5. Et territus es.	5. Conturbatus es.	5.
6 Exspectatio tua, et integritas viarum tuarum.	6. Patientia tua, et perfectio viarum tuarum.	6. Patientia tua, et simplicitas viarum tuarum.
8. Iniquitatem.	8. Iniquitatem.	8. Inutile.
11. Leo major periit absque præda.	11. Tigris periit eo quod non haberet prædam.	11. Leo periit eo quod non haberet venationem.
12. Et ad me verbum furtive dictum est.	12. Porro ad me dictum est verbum absconditum.	12.
Et suscepit auris mea pusillum de eo.	Et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri ejus.	
13. In ramusculis a visionibus noctis.	13. In horrore visionis nocturnæ.	13. In alterationibus a visionibus noctis.
15. Super facies meas.	15. Me præsente.	15.
Transibit.	Transiret.	Abiit.
Horripilare faciet crinem carnis meæ. *Hebræus*, et inhorruerunt crines capitis mei.	Inhorruerunt pili carnis meæ.	

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Job.

vero solam postremam adfert Colbert., καὶ μὴ εἴη ἐπαμεῖναι ἐν σκότει.

V. 12. Ἄλλ., τὴν κακίαν ηὔξησα. Colbert. Videtur esse scholion.

V. 15. Σ., οἰκοδομησάντων ἐρίπια (sic, pro ἐρείπια) ἑαυτοῖς. Regius unus. Colbert. autem et Regius alter, οἰκοδομήσαντο. *

V. 16. Σ., κατορυγέν. Colbert.

Ibid. Θ., ἔμβρυον μὴ ἰδὼν (sic, pro ἰδὸν) φῶς. Colbert.

V. 17. Ἀ., ἐπαύσαντο κλονήσεως. Sic Colbert. et Regius unus. Drusius, κλονῆσαι. Symmachi et Theodotionis lectionem exhibent iidem codd. Drusius omnia inverterat.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, ἰσχύϊ. Colbert.

V. 18. Ἀ., ἅμα δέσμιοι etc. Sic lectiones plenas ex Colbert. et aliis mutuamur. In edit. Job Latina pro εὐθύνησαν, quod habet Aquila, legitur, *abundaverunt*, cum asterisco.

V. 19. *Οἱ λοιποί*, ἐλεύθερος etc. Ita Colbert. et Regius unus. In LXX, οὐ ante δεδοικώς deest in edit. Rom.

V. 23. Θ., οὗ ἡ ὁδὸς etc. Ita Colbert., cum asterisco. Hic vero LXX vacant, sed in quibusdam Bibliis hæc adjuncta sunt, ut notat ibidem Colbert., τινὰ δὲ τῶν βιβλίων ἔχει ἐν τῷ μεταξὺ, οὗ ἡ ὁδὸς ἀπεκρύβη ἀπ' αὐτοῦ.

Ibid. Σ., ἀπέφραξεν etc. Orat. et Regius unus cum Drusio.

V. 24. Ἀ., ὅτι εἰς πρόσωπον etc. Colb. et Drus.

Ibid. Ἄλλ., καὶ χυθήσεται etc. Drusius. Videtur autem esse Aquilæ, qui שאגה βρύχημα vertere solet.

V. 26. Ἀ., οὐκ εὐπάθησα. Drusius.

Ibid. Ἀ., κλόνησις. Colbert. Drusius vero hic vocem κλόνος, quasi scholion adfert.

* Perperam retulit huc Montf. hanc Symmachi versionem quæ pertinet ad alteram versus 14 partem : הבנים חרבות למו; *qui ædificant solitudines sibi*. Drach.

CAPUT IV JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἐὰν ἀναλάβωμεν λόγον μοχθήσεις.	2. Μὴ πολλάκις σοι λελάληται ἐν κόπῳ;	2. Εἰ ληψόμεθα λαλῆσαι πρὸς σὲ κοπιάσεις.
4. Σφαλέντας.	4. Ἀσθενοῦντας.	4.
5.	5. Ἐσπούδασας. Ἄλ., ἐθορυβήθης.	5.
6.	6. Ἐλπίς σου, καὶ ἡ κακία [l. ἀκακία] τῆς ὁδοῦ σου.	6. Ἡ ὑπομονή σου, καὶ ἁπλότης τῶν ὁδῶν σου.
8.	8. Τὰ ἄτοπα.	8.
11. Ἀνυπόστατος λέων ἀπώλετο.	11. Μυρμηκολέων ὤλετο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν βοράν.	11. Θήραν.
12. Πρὸς ἐμὲ δὲ ἐλαλήθη λαθραίως ὡς ἐν κλοπῇ.	12. Εἰ δέ τι ῥῆμα ἀληθινὸν ἐγεγόνει ἐν λόγοις σου.	12.
Καὶ ἐδέξατο τὸ οὖς μου ψιθυρισμὸν παρ' αὐτοῦ.	Πότερον οὐ δέξεταί μου τὸ οὖς ἐξαίσια παρ' αὐτοῦ ;	
13. Ἐν ἐκπλήξει ἀπὸ ὁραμάτων νυκτερινῶν.	13. Φόβῳ δὲ καὶ ἤχῳ νυκτερινῇ.	13.
15	15. Ἐπὶ πρόσωπόν μου. Ἄλλος, διὰ τοῦ προσώπου μου.	15.
	Ἐπῆλθεν.	
	Ἔφριξαν δέ μου τρίχες, καὶ σάρκες. Ἄλλος, ἀντιπνέει μοι ὁ φόβος.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Si assumamus sermonem moleste feres.	2. Num sæpe sermo tibi habitus est in molestia ?	2. Si assumamus loqui ad te, laborabis.
4. Lapsos.	4. Infirmantes.	4.
5.	5. Festinasti. *Alius*, conturbatus es.	5.
6.	6. Spes tua, et simplicitas viæ tuæ.	6. Patientia tua, et simplicitas viarum tuarum.
8.	8. Absurda.	8.
11. Subsistere non potens leo periit.	11. Myrmecoleon periit eo quod non haberet escam.	11. Venationem.
12. Ad me vero sermo factus est clam quasi furtim.	12. Si quod autem verbum verax fuisset in sermonibus tuis.	12.
Et suscepit auris mea susurrationem ab eo	Numquid non capiet auris mea ab eo magnifica ?	
13. In terrore a visionibus nocturnis	13. Timore autem et sonitu nocturno.	13.
15	15. In faciem meam. *Alius*, per faciem meam.	15.
	Incurrit.	
	Horruerunt autem pili mei et carnes. *Alius*, ex opposito spirat mihi terror.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
16 יעמד ׀ ולא־אכיר מראהו	16	16.
דממה וקול אשמע		
18 הן בעבדיו לא יאמין ובמלאכיו ישים תהלה	18.	18
19 אף ׀ שכני בתי־חמר	19.	9.
אשר־בעפר יסודם ·		Ὧν γήϊνος ὁ θεμέλιος.
21 הלא־נסע־יתרם בם	21.	21.
ולא		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
16. Stabit, et non agnoscam aspectum ejus.	16. Stetit quidam, cuius non agnoscebam vultum.	16.
Murmur silens et vocem audiam.	Et vocem quasi auræ lenis audivi.	
18. Ecce in servis suis non credet, et in angelis suis ponet vesaniam.	18. Ecce qui serviunt ei, non sunt stabiles, et in angelis suis reperit pravitatem.	18.
19. Etiam habitantes domos luti.	19. Quanto magis hi qui habitant domos luteas.	19.
Quorum in pulvere fundamentum.	Qui terrenum habent fundamentum.	Quorum terrenum est fundamentum.
21. Nonne profecta est dignitas eorum in eis.	21. Qui autem reliqui fuerint, auferentur ex eis.	21.
Et non.	Et non.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Job.

V. 2. Sic omnes mss. Drusius vero lectiones Symmachi et Theodotionis permixtas et truncas refert sic : εἰ λῃψόμεθα λαλῆσαι πρὸς σὲ, ἐὰν ἀναλάβωμεν λόγον.

V. 4. Σ., σφαλέντας. Ita Colbert. et Regius unus

V. 5. Ἄλλος, ἐθορυβήθης. Sic Drusius. Colbertinus autem hoc scholion adjicit : σπεύδεις ἀποῤῥίψαι μὴ φέρων αὐτόν.

V. 6. Ἀ., Θ., ἡ ὑπομονή σου etc. Pergit Reg. unus, μάταιον πλέκει συλλογισμόν, quæ postrema verba scholion haud dubie sunt. Interpretationem autem illam, ἡ ὑπομονή σου etc. Oratoriensis codex et Drusius Aquilæ tribuunt. Colbertinus autem et Regius unus, Theodotioni. Utriusque putamus esse.

V. 8. Ἀ., ἀνωφελές. Colbert. et Regius unus. Sic vocem און vertere solet Aquila. Addit Colb. Δ* γρ. ἄτοπα. I. e., *in Tetraplis scriptum*, absurda. Vide in notis cap. II. v. 9.

V. 11. Ἀ., λὶς ὤλετο etc. Sic Drusius, et Regius unus, qui habet, λεὶς (*). Colbertinus autem, εἰσώ-

(*) Λίς. Sic sine vocis discrimine, iisdemque litteris, reddit Aquila vocem ליש fontis Hebraici. Verum non raro et apud profanos occurrit hoc vocabulum, sed accentu signatum circumflexo. Hesiod. Scut. 172, μέγας λῖς. Theocritus sæpe. Hom., λῖν σίντην et λῖς ἠϋγένειος. Iliad. Λ', 480, Ο', 275. Necnon alii quos longius foret nominare. Drach.

CAPUT V JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 כי לאויל יהרג־כעש	2.	2.
ופתה		Θελγόμενον.
3 ואקוב נוהו פתאם	3.	3. Καὶ κατηρασάμην τὴν εὐπρέπειαν αὐτοῦ παραχρῆμα.
4 וידכאו	4.	4. Καὶ ἐπιτριβήσονται.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Quia stultum occidet iracundia.	2. Vere stultum interficit iracundia.	2
Et ardelionem.	Parvulum.	Eum qui demulcetur.
3. Et imprecatus sum habitaculo ejus statim.	3. Et maledixi pulchritudini ejus statim.	3. Et maledixi decori ejus statim.
4. Et conterentur.	4. Et conterentur.	4. Et conterentur.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
16. Ἔστη τις ὃν (l. οὗ) οὐκ ἐγνώρισα τὸ εἶδος.	16. Εἶδον καὶ οὐκ ἦν μορφὴ πρὸ ὀφθαλμῶν μου.	16.
Ἠρεμίας φωνῆς ἤκουσα.	Ἀλλ' ἢ αὔραν καὶ φωνὴν ἤκουον.	
18. Ὅρα ἐν δούλοις αὐτοῦ ἀβεβαιότης, καὶ ἐν ἀγγέλοις αὐτοῦ εὑρήσει ματαιότητα.	18. Εἰ κατὰ παίδων αὐτοῦ οὐ πιστεύει, κατὰ δὲ ἀγγέλων αὐτοῦ σκολιόν τι ἐπενόησε.	18.
19. Πόσῳ μᾶλλον εν τοις κατασκηνοῦσιν οἰκίας πηλίνας.	19. Τοὺς δὲ κατοικοῦντας οἰκίας πηλίνας.	19.
Ὧν γήϊνος ὁ θεμέλιος.	Ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἐσμεν.	
21	21. Ἐνεφύσησε γὰρ αὐτοῖς καὶ ἐξηράνθησαν. *Ἄλλος*, συνεξῆρεν τὸ ὑπόλειμμα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, ἐξέλιπον.	21.
	Παρὰ τὸ μὴ ἔχειν. *Τετραπλ.*, διὰ τὸ μὴ ἔχειν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
16. Stetit quidam, cujus non agnovi speciem.	16. Vidi, et non erat figura ante oculos meos.	16.
Quietam vocem audivi.	Sed auram et vocem audiebam.	
18. Vide, in servis suis inconstantia, et in angelis suis inveniet vanitatem.	18. Si contra pueros suos non credit, adversus angelos autem suos pravum quid cogitavit.	18.
19. Quanto magis in habitantibus domos luteas.	19. Habitantes autem domos luteas.	19.
Quorum terrenum est fundamentum.	Ex quibus et ipsi de eodem luto sumus.	
21	21. Insufflavit enim eis, et exaruerunt. *Alius*, una abstulit residuum illorum in ipsis: defecerunt.	21.
	Quia non habebant. *Tetrapl.*, propterea quod non habebant.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Job.

leo mendose. Σ., ἀνυπόστατος λέων ἀπώλετο. Sic Colb. et Regius unus, qui habet, ἀπώλοντο. Colb. iidem, Θ., θήραν, cum hoc scholio subjuncto, καὶ οἱ δυνατοὶ οὐκ εἰς διαδοχὰς παραπέμπονται.

V. 12. Σ., πρὸς ἐμὲ δὲ etc. Ita Regius unus et Colbert. Regius alter habet πρὸς ἐμὲ διελαλήθη. Apud Drus. et Orat. deest ὡς post λαθραίως, male.

Ibid. Σ., καὶ ἐδέξατο etc. Colbert., Regii duo. et Drusius, qui omittit illud παρ' αὐτοῦ.

V. 13. Ἀ., ἐν παραλλαγαῖς etc. Drusius. Σ., ἐν ἐκπλήξει etc. Sic Colbert. et Regius unus. Drusius vero sic habet, ἐν ἐκπλήξει ἀπὸ ὁραμάτων μου νυκτερινοῦ.

V. 15. Ἀλλ., διὰ τοῦ προσώπου μου. Drusius.

Ibid. Ἀ., ᾤχετο. Colbert.

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἔφριξαν etc. Colbert.

V. 16. Σ., ἔστη τις etc. Sic Regius et Colbert. Apud Drusium perperam legitur, Symm., ἔστην καὶ οὐκ ἐπεγνώσθμαι.

V. 18. Σ., ὅρα ἐν δούλοις αὐτοῦ. Colbert. Apud Drusium autem deest, ὅρα.

V. 19. Σ., πόσῳ μᾶλλον etc. Sic Colbertinus, Regius unus, Nicetas, et Drusius, in quo postremo deest ἐν.

Ibid. Ἀ., Σ., ὧν γήϊνος ὁ θεμέλιος. Nicetas et Drusius Aquilæ tribuunt. Colbert. et Regius unus Symmacho. Puto esse utriusque.

V. 21. Ἀλλ., συνεξῆρεν etc. Drusius. Colbertinus autem sic habet Δ. ἐξέλιπον.

Ibid. Δ., διὰ τὸ μὴ ἔχειν.

CAPUT V JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καὶ γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή.	2. Τὸν γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή.
Νήπιον.	Πεπλανημένον.	
3.	3. Ἀλλ' εὐθέως ἐβρώθη αὐτῶν ἡ δίαιτα.	3.
4. Καὶ ταπεινωθήσονται.	4. Κολαβρισθείησαν.	4. Καὶ κατεκλάσθησαν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Etenim stultum perimit ira.	2. Stultum enim occidit ira.
Infantem.	Errantem.	
3.	3. Sed statim absumpta est illorum habitatio.	3.
4. Et humiliabuntur.	4. Conterantur.	4. Et confracti sunt.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 אשר קצירו	5.	5.
רעב יאכל		Πεινῶν φάγεται.
ואל־מצנים יקחהו		Αὐτὸς δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσεται.
ושאף צמים חילם		Ἀφειλκύσαντο διψῶντες εὐπορίαν αὐτοῦ.
6 כי לא־יצא מעפר און	6.	6.
7 ובני רשף יגביהו עוף	7.	7. Καὶ υἱοὶ πτήνους.
10 על־פני חוצות	10.	10. Ἐπὶ πρόσωπον ἐξωτάτων.
11 ישע	11.	11.
12 מפר	12	12. Ἀχυροῦντα.
13 ועצת נפתלים נמהרה	13.	13.
16 לדל	16.	16. Ἀτόνῳ.
18 ויחבש	18.	18. Καὶ μοτώσει.
19 בשש צרות יצילך	19.	19. Ἐν ἓξ θλίψεσι ῥύσεταί σε.
ובשבע		Καὶ ἐν ἑπτά.
21 בשוט לשון תחבא	21.	21.
משוד כי יבוא		Ἀπὸ προνομῆς ἐπερχομένων.
23 כי עם־אבני השדה בריתך	23.	23.
24 ופקדת נוך ולא תחטא	24.	24. Καὶ ἐπισκέψῃ ὡραιότητά σου, καὶ οὐ μὴ ἁμαρτήσῃ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Cujus messem.	5. Cujus messem.	5.
Famelicus comedet.	Famelicus comedet.	Esuriens comedit.
Et de spinis capiet eam.	Et ipsum rapiet armatus.	Ipse autem ab armatis tolletur.
Et absorbebunt sitibundi virtutem eorum	Et bibent sitientes divitias ejus.	Abstraxerunt sitientes opulentiam ejus.
6. Quia non egredietur de pulvere iniquitas.	6. Et de humo non oritur dolor.	6.
7. Et filii pennæ elevabunt volatum.	7. Et avis ad volatum.	7. Et filii volucris.
10. Super facies platearum.	10. Universa.	10. Super faciem extimarum.
11. Salute.	11. Sospitate.	11.
12. Et facientem irritas.	12. Qui dissipat.	12. Abrogantem.
13. Et consilium pravorum præcipitatur.	13. Et consilium pravorum dissipat.	13.
16. Tenui.	16. Egeno.	16. Invalido.
18. Et fasciabit.	18. Medetur.	18. Et curabit.
19. In sex angustiis eruet te.	19. In sex tribulationibus liberabit te.	19. In sex tribulationibus liberabit te.
Et in septima.	Et in septima.	Et in septem.
21. In flagello linguæ abscondes te.	21. A flagello linguæ absconderis.	21.
A vastitate cum veniet.	Calamitatem, cum venerit.	A direptione invadentium.
23. Quia cum lapidibus agri fœdus tuum.	23 Sed cum lapidibus regionum pactum tuum.	23.
24. Et visitabis habitaculum tuum, et non peccabis.	24. Et visitans speciem tuam, non peccabis.	24. Et visitabis decorem tuum, et non peccabis.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Ἃ γὰρ ἐκεῖνοι συνήγαγον. *Ἄλλος*, ἐθέρισαν.	5.
Πεινῶντες φάγονται.	Δίκαιοι ἔδονται.	
Αὐτοὶ δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσονται.	Αὐτοὶ δὲ ἐκ κακῶν οὐκ ἐξαίρετοι ἔσονται.	
Ἀναῤῥοφήσαι διψῶν τὴν δύναμιν αὐτῶν.	Ἐκσιφωνισθείη αὐτῶν ἡ ἰσχύς.	
6. Οὐ γὰρ ἐξελεύσεται ἀπὸ χόνεως ὀδύνη.	6. Οὐ γὰρ μὴ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς γῆς κόπος.	6.
7. Τὰ τέκνα τῶν πετεινῶν ὑψοῦσι πτερά.	7. Νεοσσοὶ δὲ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται. *Ἄλλος*, νεοσσοὶ δὲ ἀετῶν τὰ ὑψηλὰ πέτανται.	7.
10.	10. Ἐπὶ τὴν ὑπ' οὐρανόν.	10.
11.	11. ※ Ἐν σωτηρίᾳ.	11.
12. Διαλύσει.	12. Διαλλάσσοντα.	12. Διασκεδάσει.
13. Βουλὴ δὲ σκολιὰ ταραχθήσεται.	13. Βουλὴν δὲ πολυπλόκων ἐξέστησεν.	13.
16. Πτωχῷ.	16. Ἀδυνάτῳ.	16.
18. Ἐπιδήσει.	18. Πάλιν ἀποκαθίστησιν.	18.
19.	19. Ἑξάκις ἐξ ἀναγκῶν σε ἐξελεῖται.	19.
	Ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ.	Καὶ ἐν ἑπτά.
21.	21. Ἀπὸ μάστιγος γλώσσης σε κρύψει. *Ἄλλος*, σκεπάσεις γὰρ αὐτοὺς ἀπὸ ἀντιλογίας γλώσσης. *Ἄλλος*, ἀπὸ συκοφαντίας.	21.
	Ἀπὸ κακῶν ἐρχομένων.	
23.	23. ※ Ὅτι μετὰ λίθων ἀγροῦ συνθήκη σου.	23.
24. Οὐ δυσπραγήσῃ.	24. Ἡ δὲ δίαιτα τῆς σκηνῆς σου οὐ μὴ ἁμάρτῃ.	24.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. Quæ enim illi congregaverunt. *Alius*, messuerunt.	5.
Esurientes comedent.	Justi comedent.	
Ipsi autem ab armatis tollentur.	Ipsi vero de malis non liberabuntur.	
Absorbeat sitiens virtutem eorum.	Exhauriatur fortitudo eorum.	
6. Non enim egredietur de pulvere dolor.	6. Non enim prodiet de terra labor.	6.
7. Filii volatilium extollunt alas.	7. Pulli autem vulturis alte volant. *Alius*, pulli autem aquilarum alte volant.	7.
10.	10. Super eam quæ sub cœlo.	10.
11.	11. ※ In salutem.	11.
12. Dissolvet.	12. Qui avertit.	12. Dissipabit.
13. Consilium autem tortuosum turbabitur.	13. Consilium autem astutorum disjecit.	13.
16. Pauperi.	16. Infirmo.	16.
18. Obligabit.	18. Rursus restituit.	18.
19.	19. Sexies de necessitatibus te eruet.	19.
	In septimo autem.	Et in septem.
21.	21. A flagello linguæ abscondet te. *Alius*, teges enim eos a contradictione linguæ. *Alius*, a calumnia.	21.
	A malis venientibus.	
23.	23. ※ Quia cum lapidibus agri fœdus tuum.	23.
24. Non infeliciter ages.	24. Conversatio autem tabernaculi tui non peccabit.	24.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
גדיש 26	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
26. Acervus tritici.	26. Acervus tritici.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Job.

V. 2. Θ., τὸν γὰρ etc. Sic unus cod.

Ibid. Drusius. Ἀ., θελγόμενον. Σ., νήπιον, bene. Colbertinus vero, Ἀ., θελγόμενον καὶ νήπιον. Unus Regius, Ἀ., θελγόμεθα. Præstat lectio Drusii.

V. 3. Ἀ., καὶ κατηρασάμην τὴν εὐπρέπειαν αὐτοῦ παραχρῆμα. Omnes præter Drusium habent αὐτῶν pro αὐτοῦ, quæ postrema lectio cum Hebraico consonat. Nicetas unus hunc locum Symmacho tribuit: cæteri, Aquilæ.

V. 4. Ἀ., καὶ ἐπιτριβήσονται. Sic omnes. Σ., καὶ ταπεινωθήσονται. Hanc lectionem omnes Symmacho tribuunt præter Drusium. Estque vere Symmachi. Sed Olympiodorus apud Nicetam, et cod. Oratoriensis, καὶ ταπεινωθήτωσαν, *et humilientur*, legunt. Θ., καὶ κατεκλάσθησαν. Omnes præter Drusium, qui Symmacho καὶ κατεκλάσθησαν, et Theodotioni καὶ ταπεινωθήσονται tribuit.

V. 5. Ἄλλος, ἐθέρισαν. Drusius.

Ibid. Ἀ., πεινῶν φάγεται. Drusius. Σ., πεινῶντες φάγονται. Regius unus cum Drusio. Colbertinus autem, πεινῶντες, φαγόντες.

Ibid. Ἀ., αὐτὸς δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσεται. Sic Regius unus et Colbert. qui habet ἔνοπλον. Symmachi vero lectionem adfert Drusius.

Ibid. Ἀ., ἀφειλκύσαντο etc. Drusius. Σ., ἀναῤῥοφῆσαι διψῶν τὴν δύναμιν αὐτῶν. Colbert. pro δύναμιν, διάνοιαν habet male. Ad Aquilam videtur legendum αὐτῶν pro αὐτοῦ.

V. 6. Σ., οὐ γὰρ ἐξελεύσεται etc. Sic omnes.

V. 7. Σ., τὰ τέκνα τῶν πετεινῶν ὑψοῦσι πτερά. Ἀ., καὶ υἱοὶ πτήνους. Sic Drusius. Colbert. autem, Ἀ., πτήνου οἷον γυμνός. Lege πτήνους οἷον γυπός. *Avis, quasi vulturis*. Idem Colbert. aliam lectionem adfert, νεοσσοὶ δὲ ἀετῶν τὰ ὑψηλὰ πέτανται.

CAPUT VI JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑ..
לו שקול ישקל כעשי 2	2.	2.
על־כן דברי לעו 3	3	3. Ἐπὶ τοῦτο ῥήματά μου κατεπατήθησαν.
שדי 4 *Τὸ Ἑβραϊκόν*, Σαδδαΐ.	4.	4. Τοῦ ἱκανοῦ
רוחי		Πνεῦμά μου.
הינהק פרא עלי־דשא 5	5.	5.
אם יגעה		
היאכל תפל מבלי־מלח 6	6.	6.
ותקותי 8	8.	8. Ὑπομονήν.
יתר ידו 9	9.	9. Ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα.
ותהי־עוד ׀ נחמתי 10	10.	10. Καὶ ἔσται ἔτι παράκλησίς μου.
ומה־קצי כי־אאריך נפשי 11	11.	11. Καὶ τί τὸ τέλος μου, ὅτι μακροθυμήσω;

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Utinam appendendo appenderetur mea ira.	2. Utinam appenderentur peccata mea, quibus iram merui.	2.
3. Ideo verba mea absorpta sunt.	3. Unde et verba mea dolore sunt plena.	3. Super hoc verba mea conculcata sunt.
4. Saddai. *Hebræus, id.*	4. Domini.	4. Potentis.
Spiritus meus.	Spiritum meum.	Spiritus meus.
5. Numquid rudet onager super gramen?	5. Numquid rugiet onager, cum habuerit herbam?	5.
An mugiet?	Aut mugiet?	
6. Numquid comedetur insipidum absque sale?	6. Aut poterit comedi insulsum, quod non est sale conditum?	6.
8. Et exspectationem meam.	8. Quod exspecto.	8. Patientiam.
9. Solvat manum suam.	9. Solvat manum suam.	9. Cum injecerit manum.
10. Et erit adhuc consolatio mea.	10. Et hæc mihi sit consolatio.	10. Et erit adhuc consolatio mea.
11. Et quis finis meus, ut prolongem animam meam?	11. Aut quis finis meus, ut patienter agam?	11. Et quis finis meus, quia longanimis ero?

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
26.	26. Θημωνία. Ἄλλος, σωρός.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
26.	26. Acervus. *Alius*, cumulus.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Job.

V. 10. Ἀ., ἐπὶ πρόσωπον ἐξωτάτων. Colbert. et Reg. unus. Drusius vero id quasi scholion adfert.

V. 11. Ἐν σωτηρίᾳ. Sic Colbert. cum asterisco. In versione Latina legitur, *in salutem*, cum asterisco item, quia omissum fuerat in LXX Interpret.

V. 12. Ἀ., ἀχυροῦντα. Σ., διαλύσει. Θ., διασκεδάσει. Sic Colbert. et Regius unus. At Drusius et Nicetas ex Olympiodoro, Ἀ., ἀχυροῦντα. Σ., διαλύοντα, διασκεδάζοντα. Postremas vero Symmachi et Theodotionis lectiones sic retulisse videtur Olympiodorus, ut cum Aquilæ lectione consonarent. Colbertinus fide dignior est, quia exscriptus ex alio qui ad Tetrapla ipsa adornatus fuerat.

V. 13. Σ., βουλὴ δὲ σκολιὰ ταραχθήσεται. Nicetas, et Drusius, et Colbertinus, qui postremus interpretis nomen tacet.

V. 16. Ἀ., ἀτόνῳ. Σ., πτωχῷ. Drusius. Colbert. vero habet πτωχῷ tantum, sine interpretis nomine.

V. 18. Ἀ., καὶ μοτώσει. Σ., ἐπιδήσει. Drusius.

V. 19. Ἀ., ἐν ἕξ etc. Drusius. Videtur Theodotionis quoque esse, ut sequens lectio.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ ἐν ἑπτά. Drusius.

V. 21. Ἄλλος, σκεπάσεις γὰρ etc. Colbertinus. Suspicor desumptum ex alio loco. Ἄλλος, ἀπὸ συκοφαντίας. Idem Colbert.

Ibid. Ἀ., ἀπὸ προνομῆς ἐπερχομένων. Sic omnes.

V. 23. Hunc versiculum cum asterisco adfert editio libri Job Latina, quia in LXX non legitur.

V. 24. Ἀ., καὶ ἐπισκέψῃ ὡραιότητά σου, καὶ οὐ μὴ ἁμαρτήσῃ. Drusius et Regius unus, qui postremus habet καὶ οὐ διαμαρτήσῃ. Σ., οὐ δυσπραγήσῃ. Drusius.

V. 26. Ἄλλος, σωρός. Regius unus.

CAPUT VI JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ὡς εἴθε ἐσταθμίζετό μου ἡ ὀργή.	2. Εἰ γάρ τις ἱστῶν στήσαι μου τὴν ὀργήν.	2.
3. Διὰ τοῦτο οἱ λόγοι μου κατάπικροι.	3. Ἀλλ' ὡς ἔοικε τὰ ῥήματά μου ἐστὶ φαῦλα.	3. Ἔγκοποι.
4. Σαδδαΐ.	4. Κυρίου.	4.
Ἀναπνοή μου.	Θυμός. Ἄλλος, χόλος.	
5. Μὴ στένει λιμῷ ὄναγρος παρούσης χλόης;	5. Τί γάρ; μὴ διακενῆς κεκράξεται ὄνος ἄγριος, ἀλλ' ἢ τὰ σῖτα ζητῶν;	5.
Ἢ μηκήσεται;	Εἰ δὲ καὶ ῥήξει;	
6. Μήτι βρωθήσεται ἀνάρτυτον, τῷ μὴ ἔχειν ἅλας;	6. Εἰ βρωθήσεται ἄρτος ἄνευ ἁλός;	6.
8.	8. Ἐλπίδα.	8.
9. Ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα.	9. Εἰς τέλος δέ.	9.
10.	10. Εἴη δέ μου πόλις τάφος.	10. Καὶ ἔσται ἔτι παράκλησί μου.
11.	11. Τίς μου ὁ χρόνος, ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή;	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Utinam appenderetur ira mea.	2. Si enim quis appendens appenderet iram meam.	2.
3. Ideo sermones mei peramari	3. Sed ut videtur verba mea sunt mala.	3. Laboriosa.
4. Saddai.	4. Domini.	4.
Respiratio mea	Furor. *Alius*, ira.	
5. Num gemet fame onager, præsente gramine?	5. Quid enim? Numquid frustra onager clamabit, nisi escas requiens?	5.
Aut mugiet?	Numquid et erumpet?	
6. Numquid comedetur insipidum, quod non habeat salem?	6. Si comedetur panis absque sale?	6.
8.	8. Spem.	8.
9. Cum injecerit manum.	9. In finem autem.	9.
10.	10. Sit autem mea civitas sepulcrum.	10. Et erit adhuc consolatio mea.
11.	11. Quod tempus meum, ut sustineat anima mea?	11.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15 אחי	15.	15.
17 ממקומם	17.	17.
19 הביטו ארחות תמא הליכות שבא קוו־למו	19.	19
21 כי־עתה	21.	21. Ὅτι νῦν.
25 מה־נמרצו אמרי־ישר	25.	25. Τί ἐμοχθηρώθησαν λόγοι εὐθοῦς.
28 פנו־בי	28.	28.
29 שבו נא אל־תהי עולה	29.	29. Μὴ γίνησθε παρανομία.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Fratres mei.	15. Fratres mei.	15.
17. De loco suo.	17. De loco suo.	17.
19. Respexerunt semitas Thema: itinera Saba exspectaverunt sibi.	19. Considerate semitas Thema, itinera Saba, et exspectate paulisper.	19.
21. Quia nunc.	21. Nunc.	21. Quia nunc.
25. Quam roborata sunt eloquia rectitudinis.	25. Quare detraxistis sermonibus veritatis.	25. Quam improbi fuerunt sermones recti.
28. Respicite in me.	28. Præbete aurem.	28.
29. Convertimini nunc ne sit iniquitas.	29. Respondete, obsecro, absque contentione.	29. Ne sitis iniquitas.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Job.

V. 2. Σ., ὡς εἴθε etc. Drusius.

V. 3. Ἀ., ἐπὶ τοῦτο ῥήματά μου κατεπατήθησαν. Drusius, qui hanc notam adjicit: κατεπατήθησαν, *proculcata fuerunt, i. e. spreta et contempta vehementer. Fieri potest ut fallar. Inclino ut credam hunc interpretem edidisse*, κατεπόθησαν, *id est, absorpta fuerunt. Quod verbum Hebræum* לעו *potius denotat.* Drusii conjecturæ libenter adstipulor: cum maxime facillima sit hujusmodi vocum commutatio. Σ., διὰ τοῦτο οἱ λόγοι μου κατάπικροι. Ita omnes mss. Apud Drusium deest illud, διὰ τοῦτο. Th., ἔγκοποι. Sic Colbert, Regius unus, et Drusius.

V. 4. Ἀ., τοῦ ἱκανοῦ. Τὸ Ἑβρ., Σ., σαδδαΐ. Caveat eruditus lector ne hic illud τὸ Ἑβραϊκόν confundat cum interprete Hebræo, qui passim adfertur hoc libro: nam hic agitur de voce Hebraica σαδδαΐ Græcis litteris reddita, ut in Hexaplis erat. Id vero notat Scholiastes codicis Colbertini, qui sic habet, ἀντὶ τοῦ Κυρίου, σαδδαΐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ὃ ἑρμηνεύεται, *ἱκανόν*. Drusius ad vocem τοῦ ἱκανοῦ hæc notat:

« *Suspicor, non affirmo, Aquilæ esse. In edit. Romana Symm.*, Σαδδαΐ. *Schol.*, ἀντὶ τοῦ, *ἱκανοῦ. Suspicionem meam juvat, vel potius roborat, quod Exod.* v, 3, באל שדי, *A.*, ἐν Θεῷ ἱκανῷ. *Hieron. in Comment. Ezech.* I. Saddai, Aquila, Symmachus, Theodotio ἱκανόν transtulerunt, quod fortem potentemque significat. *Idem Epist.* 136. Saddai Aquila interpretatur, ἄλκιμον, quod nos *robustum*, et *sufficientem ad omnia perpetranda* possumus dicere. *Hoc nomen Dei non certe percepit Philo Byblius in historia Phœnicum, quam Sanchuniato composuit lingua patria, cum* Saddai *Græce redderet, dicens significare* ἀγρόν *aut* ἀγρότην. *Nam perspicue confundit* שדי

CAPUT VII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 הלא־צבא לאנוש על־ארץ	1.	1. Μήτι οὐ στρατεία τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς;
4 מתי אקום	4.	4. Πότε ἀναστήσομαι.
6 ימי	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Nonne militia homini super terram?	1. Militia est vita hominis super terram.	1. Numquid non militia hominum super terram?
4. Quando surgam.	4. Quando consurgam.	4. Quando surgam.
6. Dies mei.	6. Dies mei.	6.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15.	15. Ἐγγύτατοί μου. Ἄλλος, ἀδελφοί μου.	15.
17.	17. Ὅπερ ἦν. Ἄλλος, ὅπου ἦν.	17.
19.	19. Ἴδετε ὁδοὺς Θαιμανῶν, ἀτραποὺς Σαβῶν οἱ διορῶντες. Ἄλλος, ἀποβλέπουσιν εἰς ὁδοὺς Θαιμάν, ὁδοιπορίας Σαβὰ προσδοκῶσιν ἑαυτοῖς.	19.
21.	21. Ἀτὰρ δέ.	21. Ἀλλὰ μήν.
25.	25. Ἀλλ' ὡς ἔοικε φαῦλα ἀληθινοῦ ῥήματα. Ἄλλος, λυπηρά.	25.
28.	28. ⋇ Σχολάσατέ μοι.	28.
29.	29. Καθίσατε δή, καὶ μὴ εἴη ἄδικον.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15.	15. Proximi mei. *Alius*, fratres mei.	15.
17.	17. Quod erat. *Alius*, ubi erat.	17.
19.	19. Videte vias Themanorum, semitas Sabæorum intuentes. *Alius*, respiciunt in vias Thæman, itinera Saba expectant sibi.	19.
21.	21. Nunc autem.	21. Sed quidem.
25.	25. Sed ut videntur vilia veracis verba. *Alius*, tristia.	25.
28.	28. ⋇ Vacate mihi.	28.
29.	29. Sedete utique, et ne sit iniquum.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Job.

cum שׂדי, *quæ vox posterior agrum denotat, qui et* שׂדה *dicitur.* »

Ibid. Ἀ., πνεῦμα. Σ., ἀναπνοή. Ἄλλος, χόλος. Colbert. et Regius unus.

V. 5. Σ., μὴ στένει λιμῷ etc. Omnes mss. et Drusius.

Ibid. Σ., ἢ μηκήσεται. Regius unus et Colbert.

V. 6. Σ., μήτι βρωθήσεται etc. Omnes mss. et Drusius.

V. 8. Ἀ., ὑπομονήν. Colbert. Regius unus habet ἀπομονήν, minus recte.

V. 9. Ἀ., Σ., ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα. Omnes mss. et Drusius.

V. 10. Ἀ., Θ., καὶ ἔσται ἔτι παράκλησίς μου. Omnes mss. et Drusius. Ubi vocem עוד *adhuc*, עיר legerunt LXX, qui verterunt πόλις. Mutatio τοῦ ו in י et ד in ר admodum frequens est.

V. 11. Ἀ., καὶ τί τὸ τέλος etc. Colbert. et Orat. Apud Drusium καὶ desideratur.

V. 15. Ἀλλ., ἀδελφοί μου. Colbert. Videtur esse reliquorum interpretum.

V. 17. Ἄλλος, ὅπου ἦν. Colbert.

V. 19. Ἄλλος, ἀποβλέπουσιν εἰς ὁδοὺς etc. Sic mss. et Drusius. Regius unus ait ex altero interprete desumptum esse, ἕτερος τῶν ἑρμηνευτῶν.

V. 21. Ἀ., ὅτι νῦν. Θ., ἀλλὰ μήν. Sic mss.

V. 25. Ἄλλος, λυπηρά. Colbert.

Ibid. Ἀ., τί ἐμοχθηρώθησαν etc. Drus. et Colb.

V. 28. Hæc cum asterisco erant in Hexaplis. In editione Latina legitur *vacate mihi*, cum asterisco.

V. 29. Ἀ., μὴ γίνησθε παρανομία. Drusius

CAPUT VII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Πότερον οὐχὶ πειρατήριόν ἐστιν ὁ βίος ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς;	1.
4.	4. Πότε ἡμέρα, ὡς δ' ἂν ἀναστῶ;	4. Πότε ἀναστήσομαι.
6.	6. Ὁ δὲ βίος μου. *Οἱ λοιποί*, αἱ ἡμέραι μου.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Numquid non tentatio est vita hominis super terram?	1.
4.	4. Quando dies, ut resurgam?	4. Quando surgam.
6.	6. Vita autem mea. *Reliqui*, dies mei.	6.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
קלו מני-ארג		
ויכלו באפס תקוה		
8 לא-תשורני עין ראי	8.	8. ※ Οὐ περιβλέψεται ὁ ὀφθαλ- ※ μὸς ὁρῶντός με;
עיניך בי ואינני		
9 כלה ענן וילך	9.	9.
11 גם אשיחה במר נפשי	11.	11. Τοιγαροῦν.
12 אם-תנין משמר Ὁ Ἑβραῖος, πόνους.	12.	12.
13 תנחמני ישא בשיחי משכבי	13.	13.
15 ותבחר מחנק נפשי	15.	15. Καὶ αἱρεῖται ἀγχόνην ἡ ψυχή μου.
מות מעצמותי		
16 מאסתי כי הבל ימי	16.	16. Ὅτι ματαιότης αἱ ἡμέραι μου.
18 ותפקדנו לבקרים	18.	18.
לרגעים תבחננו		
20 מה אפעל Ὁ Ἑβραῖος, τί σε ἔβλαψα;	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Fuerunt veloces præ radio texentis.	Velocius transierunt, quam a texente tela succiditur.	
Et defecerunt in fine expectationis.	Et consumpti sunt absque ulla spe.	
8. Non intuebitur me oculus videntis me.	8. Nec aspiciet me visus hominis.	8. ※ Nonne cognoscit oculus vi ※ dentis me?
Oculi tui in me, et non ego.	Oculi tui in me, et non subsistam.	
9. Defecit nubes et abiit.	9. Sicut consumitur nubes et pertransit.	9.
11. Etiam.	11. Quapropter.	11. Quapropter.
Confabulabor in amaritudine animæ meæ.	Confabulabor cum amaritudine animæ meæ.	
12. Aut cetus.	12. Aut cetus.	12.
Custodiam. *Hebræus*, labores.	Carcere.	
13. Consolabitur me.	13. Consolabitur me.	13.
Se tollet in eloquio meo meum cubile.	Et revelabor loquens mecum in strato meo.	
15. Et elegit strangulationem anima mea.	15. Elegit suspendium anima mea.	15. Et eligit laqueum anima mea.
Mortem ab ossibus meis.	Et mortem ossa mea.	
16. Recusavi.	16. Desperavi.	16.
Quia vanitas dies mei	Nihil enim sunt dies mei.	Quia vanitas dies mei.
18. Et visites eum in matutinis.	18. Visitas eum diluculo.	18.
Ad momenta probabis eum.	Subito probas illum.	
20. Quid faciam? *Hebræus*, quid te læsi?	20. Quid faciam?	20.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ταχυτέρα ὑφάσματος.	Ἐλαφρότερος λαλιᾶς. *Τετρ.*, δρομέως.	
Αἱ ἡμέραι μου ἀνηλώθησαν, μὴ οὔσης ἐλπίδος.	Ἀπόλωλε δὲ ἐν κενῇ ἐλπίδι.	
8.	8. ※ Οὐ περιβλέψεται ὁ ὀφθαλ- ※ μὸς ὁρῶντός με.	8. ※ Οὐ περιβλέψεται ὁ ὀφθαλ- ※ μὸς ὁρῶντός με.
	※ Οἱ ὀφθαλμοί σου ἐν ἐμοὶ, καὶ ※ οὐκέτι εἰμί.	
9. Καθάπερ ἀναλωθεῖσα νεφέλη ἀπαλλαγήσεται.	9. Ὥσπερ νέφος ἀποκαθαρθὲν ἀπ' οὐρανοῦ.	9.
11	11. Ἀτὰρ οὖν.	11. Τοιγαροῦν.
Διαλεχθήσομαι τῷ παραπικρασμῷ τῆς ψυχῆς μου.	Ἀνοίξω πικρίαν ψυχῆς μου.	
12.	12. Ἢ δράκων. *Ἄλλος*, ἢ κῆτος.	12.
	Φυλακήν.	
13. Παρηγορήσει με.	13. Παρακαλέσει με.	13.
	Ἀνοίσω δὲ πρὸς ἐμαυτὸν ἰδίᾳ λόγον τῇ κοίτῃ μου.	Συμβαστάσει με ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου ἡ κοίτη μου.
15.	15. Ἀπαλλάξεις ἀπὸ πνεύματός μου τὴν ψυχήν μου.	15.
Καὶ θάνατον διὰ τῶν ὀστέων μου.	Ἀπὸ δὲ θανάτου τὰ ὀστᾶ μου.	
16.	16. ※ (Ἀπωσάμην.)	16.
Ὅτι ματαιότης αἱ ἡμέραι μου.	Κενὸς γάρ μου ὁ βίος. *Ἄλλος*, ἀτμὸς γὰρ αἱ ἡμέραι μου.	
18.	18. Ἢ ἐπισκοπὴν αὐτοῦ ποιήσῃ ἕως τὸ πρωΐ. *Ἄλλος*, καὶ ἐπισκέπτῃ αὐτὸν πρωΐας.	18.
Αἰφνιδίως ἐκδοκιμάζεις αὐτόν.	Καὶ εἰς ἀνάπαυσιν αὐτὸν κρινεῖς.	
20.	20. Τί δυνήσομαί σοι πρᾶξαι·	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Velocior textura.	Exilior est quam loquela. *Tetrapl.*, cursore.	
Dies mei consumpti sunt, non existente spe.	Periit autem in vana spe.	
8.	8. ※ Non cognoscit oculus vi- ※ dentis me.	8. ※ Non cognoscit oculus vi- ※ dentis me.
	※ Oculi tui in me, et non sub- ※ sisto.	
9. Ut consumpta nubes abibit.	9. Tamquam nubes expurgata de cœlo.	9.
11.	11. Propterea itaque.	11. Quapropter.
Colloquar cum amaritudine animæ meæ.	Aperiam amaritudinem animæ meæ.	
12.	12. Aut draco. *Alius*, aut cetus.	12.
	Custodiam.	
13. Consolabitur me.	13. Solabitur me.	13.
	Et referam ad me ipsum privatim sermonem lecto meo.	Simul portabit me in meditatione mea lectus meus.
15.	15. Absolves a spiritu meo animam meam.	15.
Et mortem per ossa mea.	A morte autem ossa mea.	
16.	16. ※ Repuli.	16.
Quia vanitas dies mei.	Vana est enim vita mea. *Alius*, vapor enim dies mei.	
18.	18. Certe visitationem ejus facies usque mane. *Alius*, et visites eum mane.	18.
Subito probas illum.	Et in requie judicabis eum.	
20.	20: Quid potero tibi facere?	20.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
למפגע		
למשא		
21 ושחרתני ואינני	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In occursum.	Contrarium.	
In onus.	Gravis.	
21. Et quæres me mane, et non ego.	21. Et si mane me quæsieris, non subsistam.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Job.

V. 1. Ἀ., μήτι οὐ στρατεία etc. Colbert. et Regius unus.

V. 4. Ἀ., Θ., πότε ἀναστήσομαι. Sic omnes.

V. 6. *Οἱ λοιποί*, αἱ ἡμέραι μου. Colbertinus.

Ibid. Σ., ταχυτέρα ὑφάσματος. Δ* γρ. δρομέως. Sic Colbertinus post Symmachi versionem, indicans, ut putamus, in Tetraplis legi δρομέως pro ὑφάσματος. Hæc autem lectio δρομέως, videtur huc translata ex cap. IX, v. 24. Coislinianus bombycinus XIV sæculi, qui incipit a fine capitis VI habet, *οἱ λοιπ.*, δρομέως.

Ibid. Σ., *αἱ* ἡμέραι etc. Sic Reg. unus et Drusius. Suspicor autem, illud *αἱ* ἡμέραι, non a Symmacho repetitum, sed postea, ut sententia quadraret, additum.

V. 8. Ἀ., Θ., οὐ περιβλέψεται etc. Hæc asterisco notantur in cod. Colbertino, ut indicetur hæc quæ olim in τοῖς Ο' desiderabantur, ex Aquila et Theodotione desumpta fuisse. Asterisco etiam notantur in versione Latina de qua sæpe agimus. In Tetraplis legebatur, οὐκ ἀτενιεῖ, *non perspiciet*, ut notat Colb.

Ibid. Οἱ ὀφθαλμοί σου etc. Hæc item asterisco signantur in Colbert. et in edit. Latina.

V. 9. Σ., καθάπερ etc. Sic tres mss., Nicetas et Drusius.

V. 11. Ἀ., Θ., τοιγαροῦν. Colb. et Regius unus.

Ibid. Σ., διαλεχθήσομαι etc. Sic quatuor mss. Nicetas et Drusius.

CAPUT VIII JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
2 ורוח כביר	2.	2.
3 יעות	3.	3. Σκελίσει.
יעות-צדק		
6 נות	6.	6.
9 ימינו	9.	9.
11 ישגא-אחו	11.	11. Ἢ πληθυνθήσεται ἕλος.
12 עדנו באבו לא יקטף	12.	12. Ἔτι αὐτοῦ ἐν ὥρᾳ αὐτοῦ οὐ περικλασθήσεται.
14 ובית עכביש מבטחו	14.	14. Οἶκος ἀράχνης ἡ πεποίθησις αὐτοῦ.
15 ישען על-ביתו ולא יעמד	15.	15.
16 רטב הוא לפני-שמש	16.	16. Ἔνικμός ἐστιν εἰς πρόσωπον ἡλίου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et spiritus validus.	2. Spiritus multiplex.	2.
3. Pervertet.	3. Supplantat.	3. Supplantabit.
Pervertet justitiam.	Subvertit quod justum est.	
6. Habitaculum.	6. Habitaculum.	6.
9. Dies nostri.	9. Dies nostri.	9.
11. Crescet pratum.	11. Aut crescere carectum.	11. Aut crescet palus.
12. Adhuc eo in virore suo, non succidetur.	12. Cum adhuc sit in flore, nec carpatur manu.	12. Adhuc eo in specie sua existente, non perfringetur.
14. Domus araneæ fiducia ejus.	14. Et sicut tela aranearum fiducia ejus.	14. Domus araneæ fiducia ejus.
15. Innitetur super domum suam, et non stabit.	15. Innitetur super domum suam, et non stabit.	15.
16. Humidus ipse ad facies solis.	16. Humectus videtur, antequam veniat sol.	16. Humidus est coram sole.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Κατεντευκτήν σου; *Ἄλλος*, ἐναντιοῦσθαι;	
	Φορτίον. *Ἄλλος*, φορτικός.	
21. Καὶ ζητήσεις με, καὶ οὐκέτι ὑπάρξω.	21. Ὀρθρίζων δὲ οὐκέτι εἰμί.	21.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Ut loquerer adversum te? *Alius*, ad adversandum?	
	Pondus. *Alius*, molestus.	
21. Et quæres me, et non ultra existam.	21. Mane autem surgens ultra non ero.	21

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Job.

V. 12. *Ἄλλος*, ἢ κῆτος. Colbert. Vocem תנין κῆτος vertunt Symmachus psalm. LXXIII, 13, et Aquila Isai. XXVII, 1.

Ibid. *Ὁ Ἑβραῖος*, πόνους. Sic omnes.

V. 13. Σ., παρηγορήσει με. Sic omnes mss. Drusius vero perperam κατηγόρησε.

Ibid. Θ., συμβαστάσει με etc. Sic mss. et Drus.

V. 15. Ἀ., καὶ *αἱρεῖται* etc. Sic Oratoriensis, Regius unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Σ., καὶ θάνατον etc. Sic omnes.

V. 16. In versione Latina, *repuli* cum asterisco legitur, quia deest in LXX. Græca conjectando dedimus.

Ibid. Ἀ., Σ., ὅτι *ματαιότης αἱ* ἡμέραι μου. Hic variant mss. Colbert. et Oratoriensis locum hunc Aquilæ tribuunt; Regius unus, Nicetas, et Drusius, Symmacho. Ibid. *Ἄλλ.*, ἀτμὸς γὰρ αἱ ἡμέραι μου. Duo mss. et Drus. Prior lectio est forte Aquilæ; posterior vero Symmachi.

V. 18. *Ἄλλ.*, καὶ ἐπισκέπτῃ etc. Regius unus et Drusius.

Ibid. Σ., *αἰφνιδίως* ἐκδοκιμάζεις αὐτόν. Sic duo mss. Drusius, ἐκδοκιμάσεις.

V. 20. *Ὁ Ἑβραῖος*, τί σε *ἔβλαψα*. Sic Colbertinus, Regius unus et Drusius.

Ibid. *Ἄλλ.*, ἐναντιοῦσθαι. Drusius.

Ibid. *Ἄλλ.*, φορτικός. Drusius, qui ut scholion adfert : sed videtur esse varia lectio.

V. 21. Σ., καὶ ζητήσεις με etc. Sic Regius unus.

CAPUT VIII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Πνεῦμα πολυῤῥῆμον.	2. Πνεῦμα *βαρύτατον*.
3.	3. Ἀδικήσει.	3.
Εἰς ἄδικον *μεταστρέψεται* τὸ δίκαιον.	Ταράξει τὸ δίκαιον.	
6.	6. Δίαιταν.	6. *Εὐπρέπειαν*.
9.	9. Ὁ βίος ἡμῶν. *Οἱ λοιποί*, αἱ ἡμέραι ἡμῶν.	9.
11. Ἢ πληθυνθήσεται ἕλος.	11. Ἢ ὑψωθήσεται βούτομον	11. Ἀχί.
21.	12. Ἔτι ὂν ἐπὶ ῥίζης, καὶ οὐ μὴ θερισθῇ.	12.
14. Οἶκος ἀράχνης ἡ πεποίθησις αὐτοῦ.	14. Ἀράχνη δὲ αὐτοῦ ἀποβήσεται ἡ σκηνή.	14.
15. Ἐρεισθήσεται ἐπ' οἶκον καὶ οὐ στήσεται.	15. Ἐὰν ὑπερείσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, οὐ μὴ στῇ	15.
16.	16. Ὑγρὸς γάρ ἐστιν ὑπὸ ἡλίου.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Spiritus multiloquus.	2. Spiritus gravissimus.
3.	3. Injuste aget.	3.
In id quod injustum est pervertet quod justum est.	Turbabit quod justum est.	
6.	6. Habitationem.	6. Decorem
9.	9. Vita nostra. *Reliqui*, dies nostri.	9.
11. Aut crescet palus.	11. Aut exaltabitur pratum?	11. Achi.
12.	12. Adhuc in sua radice consistit, et non metetur.	12.
14. Domus araneæ fiducia ejus.	14. Aranea autem evadet ejus tabernaculum.	14.
15. Innitetur super domum suam, et non stabit.	15. Si suffulserit domum suam, non stabit.	15.
16.	16. Humidus enim est sub sole.	16.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
יונקתו		Ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
17 על־גל שרשיו	17	17.
יחזה		
20 הן־אל לא ימאס־תם	20.	20.
ולא יחזיק ביד־מרעים		
21 שחוק	21.	21.
תרועה		Ἀλαλαγμοῦ.
22 ואהל	22.	22. Καὶ σκέπη.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Ramus ejus tener.	Germen ejus.	In conspectu ejus.
17. Super fontem radices ejus.	17. Super acervum petrarum radices ejus.	17.
Aspiciet.	Commorabitur.	
20. Ecce Deus non reprobabit perfectum.	20. Deus non projiciet simplicem.	20.
Nec apprehendet in manu malignorum.	Nec porriget manum malignis.	
21. Risu.	21. Risu.	21.
Jubilatione.	Jubilo.	Jubilatione.
22. Et tentorium.	22. Et tabernaculum.	22. Et tentorium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Job.

V. 2. Θ., πνεῦμα βαρύτατον. Tres mss. et Drus.

V. 3. Ἀ., σκελίσει. Sic Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., εἰς ἄδικον etc. Drusius.

V. 6. Θ., εὐπρέπειαν. Colbert. et Reg. unus.

V. 9. *Οἱ λοιποὶ*, αἱ ἡμέραι ἡμῶν. Colbert. et Reg.

V. 11. Ἀ., Σ., ἢ πληθυνθήσεται ἕλος. Colbert. Drusius vero uni Symmacho tribuit. Θ., Ἄχί. Sic Colbert. Vide quæ diximus Gen. XLI, 2.

V. 12. Ἀ., ἔτι αὐτοῦ etc. Colbert.

V. 14. Ἀ., Σ., οἶκος ἀράχνης ἡ πεποίθησις αὐτοῦ. Ex Colbertino qui sic habet, Ἀ., Σ., ἡ πεποίθησις. Drusius locum totum adfert, sed quasi scholion.

V. 15. Σ., ἐρεισθήσεται etc. Sic omnes mss. cetas et Drusius.

V. 16. Ἀ., ἔνικμος etc. Sic omnes mss., Ni et Drusius. Colbertinus tamen, Oratoriensis et gius unus habent ἄνικμος. Regius alter, Nice Drusius, ἔνικμος, quæ lectio præstare videtur.

Ibid. Ἀ., ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Sic Colberti quid vero legerit Aquila, ignoro. Symmac Theodotionis lectionem adferunt duo mss. et

V. 17. Θ., ἐπὶ βουνὸν ῥίζαι αὐτοῦ. Drusius conjectando tantum Theodotioni tribuit, et ha tam adjicit : « *Hieron.*, super acervum petrar

CAPUT IX. JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
3 לא יעננו	3.	3.
אלף		
4 וישלם	4.	4. Εἰρήνευσεν.
5 המעתיק הרים ולא ידעו	5.	5.
6 יתפלצון	6.	6.
9 וכימה וחדרי תמן *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ πάντα τὰ ἄστρα τὰ κυκλοῦντα νότον.	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Non respondebit ei.	3. Non poterit ei respondere.	3.
Mille.	Mille.	
4. Pacem habuit.	4. Pacem habuit.	4. Pacem habuit.
5. Transferens montes, et non cognoverunt.	5. Qui transtulit montes, et nescierunt.	5.
6. Contremiscent.	6. Concutiuntur.	6.
9. Et Chima, et penetralia austri. *Hebræus*, et omnia astra circumdantia austrum.	9. Et Hyadas, et interiora austri.	9.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Κλάδος αὐτοῦ.	Ῥάδαμνος αὐτοῦ.	Παραφυὰς αὐτοῦ.
17.	17. Ἐπὶ συναγωγὴν λίθων κοιμᾶται.	17. Ἐπὶ βουνὸν ῥίζαι αὐτοῦ.
	Ζήσεται. Ἄλλος, συμπλακήσεται.	
20.	20. Ὁ γὰρ Κύριος οὐ μὴ ἀποποιήσεται τὸν ἄκακον. Ἄλλος, παρὰ τὸν ἀσεβῆ εἴη ἂν ὁ εὐσεβής.	20. Οὐκ ἀπώσεται.
Οὐδὲ ὀρέξει χεῖρα κακούργοις.	Πᾶν δὲ δῶρον ἀσεβοῦς οὐ δέξεται.	
21.	21. Γέλωτος.	21.
	Ἐξομολογήσεως.	Ἀλαλαγμοῦ.
22. Καὶ σκηνή.	22. Δίαιτα δέ.	22. Καὶ σκηνή.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Ramus ejus.	Germen ejus.	Fruticatio ejus.
17.	17. In congregatione lapidum dormit.	17. Super collem radices ejus.
	Vivet. *Alius*, complicabitur.	
20.	20. Dominus enim non improbabit innocentem. *Alius*, præ impio fuerit certe pius.	20. Non repellet.
Nec porriget manum malignis.	Nec ullum munus impii accipiet.	
21.	21. Risu.	21.
	Confessione.	Jubilatione.
22. Et tabernaculum.	22. Habitatio autem.	22. Et tabernaculum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Job.

Alibi גל *idem reddit* acervus lapidum : *Aquila*, λιθούριον *vel* λιθόριον. *Hoseæ* XII, גלים. *Hieronymus*, acervus. *Et in Comment. dicit proprie significare* θῖνας. I. e. *ex arena tumulos congregatos, qui maxime in deserto et in littoribus flante vento, vel augentur, vel minuuntur. LXX ibi transferunt*, χελῶνας, testudines : *Symm.*, lapidum acervos : *Theodotio*, colles. Et revera, *inquit*, si θῖνας respicias, habent similitudinem magnarum testudinum in deserto agro, vel in ripis atque littoribus paullulum humo eminentium. »

Ibid. *Ἄλλος*, συμπλακήσεται. Reg. unus.

V. 20. Θ., οὐκ ἀπώσεται. *Ἄλλος*, παρὰ τὸν ἀσεβῆ etc. Sic Regius. Sed hoc postremum videtur esse scholion.

Ibid. Σ., οὐδὲ ὀρέξει etc. Colbert.

V. 21. Colbertinus habet ad verbum γέλωτος. Δ*. γρ. ἀγαλλιάσεως. I. e., *Tetrapla habent scriptum*, exultatione.

Ibid. Ἀ., Θ., ἀλαλαγμοῦ. Sic Colbert. et Reg Hanc vero interpretationem Drusius ut scholion adfert.

V. 22. Ἀ., καὶ σκέπη. Σ., Θ., καὶ σκηνη. Colbert et Reg. unus.

CAPUT IX JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. ※ Οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ.	3. Ἵνα μὴ ἀντείπῃ.	3. ※ Οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ.
Χιλίων.	Χιλίων.	
4. Διετέλεσεν.	4. Ὑπέμεινεν.	4.
5. Ἐξαιρῶν ὄρη καὶ ἀδηλοποιῶν αὐτά.	5. Ὁ παλαιῶν ὄρη, καὶ οὐκ οἴδασι.	5.
6.	6. Σαλεύονται. *Οἱ λοιποί*, περιτραπήσονται.	6.
9.	Καὶ Ἀρκτοῦρον, καὶ ταμεῖα νότου.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. ※ Non respondebit ei.	3. Ut non contradicat.	3. ※ Non respondebit ei
Mille.	Mille.	
4. Perseveravit.	4. Sustinuit.	4.
5. Qui aufert montes, et occultos reddit eos.	5. Qui in vetustatem perducit montes, et nesciunt.	5.
6.	6. Quatiuntur. *Reliqui*, subvertentur	6.
9.	9. Et Arcturum, et penetralia austri.	9.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 ונפלאות	10.	10. Θαυμάσια.
11 ולא־אבין	11.	11.
12 הן יחתף	12.	12.
13 אלוה לא־ישיב אפו	13.	13.
תחתו שחחו עזרי רהב ʼΟ ʼΕβρ., ὑπ' αὐτοῦ πάντα ἀπόλλυται.		Μετ' αὐτοῦ.
15 אשר אם־צדקתי לא אענה	15.	15.
למשפטי אתחנן		
17 בשערה	17.	17.
חנם		Καὶ δωρεάν.
19 אם־לכח אמיץ	19.	19.
20 אם־אצדק פי ירשיעני	20.	20.
תם־אני ויעקשני		
23 פתאם למסת נקים	23.	23.
24 ארץ נתנה ביד־רשע פני־שפטיה יכסה אם־לא אפו מי־הוא	24.	24.
25 וימי קלו מני רץ	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Et mirabilia.	10. Et mirabilia.	10. Admiranda.
11. Et non intelligam.	11. Non intelligam.	11.
12. En rapiet.	12. Si repente interroget.	12.
13. Deus non avertet iram suam.	13. Deus, cujus iræ nemo resistere potest.	13.
Sub eo incurvaverunt se adjutores superbiæ. *Hebræus*, sub eo omnia pereunt.	Sub quo curvantur qui portant orbem.	Cum eo.
15. Qui si justus fuero, non respondebo.	15. Qui etiam si habuero quidpiam justum, non respondebo.	15.
Ad facientem judicare me deprecabor.	Sed meum judicem deprecabor.	
17. In turbine.	17. In turbine.	17.
Gratis.	Sine causa.	Et gratis.
19. Si ad potentiam robustus.	19. Si fortitudo quæritur, robustissimus est.	19
20. Si justificavero me, os meum condemnabit me.	20. Si justificare me voluero, os meum condemnabit me.	20.
Integer ego, et perversum faciet me.	Si innocentem ostendero, pravum me comprobabit.	
23. Subito ad tentationem innocentium.	23. Et non de pœnis innocentium.	23.
24. Terra data est in manu impii, facies judicum ejus operiet. Si non, ubi, quis ipse?	24. Terra data est in manus impii, vultum judicum ejus operit: quod si non ille est, quis ergo est?	24.
25. Et dies mei leves fuerunt præ cursore.	25. Dies mei velociores fuerunt cursore.	25

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

10.

11.

12. Ἰδοὺ ἀναρπάσει.

13. Ὁ Θεὸς οὗ ἀναπόστρεπτος ἡ ὀργή.

Ὑποκάτω δὲ αὐτοῦ καμφθήσονται οἱ ἐπερειδόμενοι ἀλαζονείᾳ.

15.

17. Διὰ καταιγίδος.

19. Ἐν τῇ ἰσχύϊ κραταιός ἐστι.

20. Ἐὰν δικαιότερος ἀναφανῶ, στόμα μου καταδικάσει με.

23. Ἄφνω δίκαιοι.

24. Καὶ νῦν τίς ἐστιν

25. Αἱ ἡμέραι μου ἀπέδρασαν, καὶ οὐκ εἶδοσαν.

Ο'.

10. Ἐξαίσια.

11. Οὐδ' ὡς ἔγνων. *Ἄλλος*, οὐδὲ ἐννοήσω.

12. Ἐὰν ἀπαλλάξῃ.

13. Αὐτὸς γὰρ ἀπέστραπται ὀργήν.

Ὑπ' αὐτοῦ ἐκάμφθησαν κήτη τὰ ὑπ' οὐρανόν.

15. Ἐὰν γὰρ ὦ δίκαιος, οὐκ εἰσακούσεταί μου.

※ Τοῦ κρίματος αὐτοῦ δεηθήσο-
※ μαι.

17. Γνόφῳ.

Διακενῆς. *Ἄλλος*, ἀναιτίως.

19. Ὅτι μὲν γὰρ ἰσχύει κράτει.

20. Ἐὰν γὰρ ὦ δίκαιος, τὸ στόμα μου ἀσεβήσει. *Οἱ λοιποί*, καταδικάσῃ με.

Ἐάν τε ὦ ἄμεμπτος, σκολιὸς ἀποβήσομαι. *Ἄλλος*, κἂν ἀναίτιος ὦ, οὐ γνώσομαι. *Ἄλλος*, ἁπλοῦς ἐγὼ, καὶ ἐστρέβλωσέ με.

23. Ἀλλὰ δίκαιοι.

24. ※ Παραδέδοται ἡ γῆ εἰς χεῖ-
※ ρας ἀσεβῶν, πρόσωπα κριτῶν
※ αὐτῆς συγκαλύπτει. Εἰ δὲ μὴ
※ αὐτὸς, τίς ἐστιν; *Ἄλλοι*, πρόσωπον.

25. ※ Ὁ δὲ βίος μου ἐστὶν ἐλα-
※ φρότερος δρομέως. *Οἱ λοιποί*, αἱ ἡμέραι μου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

10. Ὑπερμεγέθη.

11.

12.

13.

Μετ' αὐτοῦ.

15. Ὅστις εἰ δικαιωθήσομαι, οὐκ ἀποκριθήσεταί μοι.

※ Τοῦ κρίματος αὐτοῦ δεηθήσο-
※ μαι.

17.

Καὶ δωρεάν.

19.

20.

23. Ἄφνω δίκαιοι.

24. ※ Παραδέδοται ἡ γῆ εἰς χεῖ-
※ ρας ἀσεβῶν, πρόσωπα κριτῶν
※ αὐτῆς συγκαλύπτει. Εἰ δὲ μὴ
※ αὐτὸς, τίς ἐστιν;

25. ※ Ὁ δὲ βίος μου ἐστὶν ἐλα-
※ φρότερος δρομέως.

SYMMACHUS.

10.

11.

12. Ecce abripiet.

13. Deus cujus ira averti non potest.

Sub illo autem curvabuntur, qui nituntur arrogantia.

15.

17. Per procellam.

19. In robore validus est.

20. Si justior appaream, os meum condemnabit me.

23. Statim justi.

24. Et nunc quis est?

25. Dies mei aufugerunt, et non noverunt.

LXX INTERPRETES.

10. Admirabilia.

11. Neque sic novi. *Alius*, neque cogitabo.

12. Si removerit.

13. Ipse enim avertit a se iram.

Sub eo incurvati sunt ceti, qui sub cœlo.

15. Si enim fuero justus, non exaudiet me.

※ Judicium ejus rogabo.

17. Caligine.

In vanum. *Alius*, sine causa.

19. Quoniam scilicet valet potentia.

20. Si enim fuero justus, os meum impia loquetur. *Reliqui*, condemnabit me.

Sive fuero sine crimine, pravus evadam. *Alius*, quamvis innoxius fuero, non cognoscam. *Alius*, simplex ego, et depravavit me.

23. Sed justi.

24. ※ Terra tradita est in ma-
※ nus impiorum. Facies judicum
※ ejus operit. Quod si non ipse,
※ quis est? *Alii*, vultum.

25. ※ Vita autem mea levior est
※ cursore. *Reliqui*, dies mei.

THEODOTIO.

10. Admodum excellentia.

11.

12.

13.

Cum eo.

15. Qui si justificatus fuero, non respondebit mihi.

※ Judicium ejus rogabo.

17.

Et gratis.

19.

20.

23. Statim justi.

24. ※ Terra tradita est in ma-
※ nus impiorum. Facies judicum
※ ejus operit. Quod si non ipse,
※ quis est?

25. ※ Vita autem mea levior est
※ cursore.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
טובה		
26 חלפו עם-אניות אבה כנשר יטוש עלי-אכל	26.	26.
27 שיחי	27.	27
29 למה-זה הבל איגע	29.	29. Εἰς τί τοῦτο μάτην κοπιῶ;
31 אז בשחת תטבלני	31.	31. Καὶ τότε ἐν διαφθορᾷ βαπτίσεις με.
34 יסר	34.	34. .
ואמתו		Αὐτοῦ.
אל-תבעתני		Μὴ ἐκθλιβέτω με.
35 כי-לא-כן אנכי עמדי	35.	35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Bonum.	Bonum.	
26. Transierunt cum navibus Ebeh, sicut aquila volabit ad escam.	26. Pertransierunt quasi naves poma portantes, sicut aquila volans ad escam.	26.
27. Eloquii mei.	27. Loquar.	27.
29. Utquid jam vane laborabo !	29. Quare frustra laboravi ?	29. Ad quid hoc frustra laboro?
31. Tunc in foveam demerges me.	31. Tamen sordibus intinges me.	31. Et tunc in corruptionem demerges me.
34. Removeat.	34. Auferat.	34.
Et terror ejus.	Et pavos ejus.	Ejus.
Ne me terreat.	Non me terreat.	Non me atterat.
35. Quia non sic ego apud me.	35. Neque enim possum metuens respondere.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Job.

V. 3. Σ., Θ., οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ. Sic Colbert. cum asterisco. Versio autem Symmachi et Theodot. versioni LXX Interpretum præmissa fuit in Hexaplis; ita ut utraque postea remaneret. LXX vero sic habent, ἵνα μὴ ἀντείπῃ. Interpretationes autem tam Symmachi et Theodotionis, quam LXX quæ ambæ in hodiernis Bibliis habentur, respondent his vocibus Hebraicis לא יעננו. Colbert. notat in Tetraplis legi οὐδ' οὐ μὴ ἀντείπῃ, *non contradicet*, in versione videlicet LXX hac posita nota de more. Δ*. γρ. οὐδ' οὐ etc.

Ibid. Σ., Ο', χιλίων. Sic unus codex.

V. 4. Ἀ., εἰρήνευσεν. Σ., διετέλεσεν. Sic omnes mss., Nicetas et Drusius.

V. 5. Σ., ἐξαιρῶν ὄρη, καὶ ἀδηλοποιῶν αὐτά. Sic omnes mss., Nicetas et Drusius. [Edit. Rom. effert ἐξαίρων. Drach.]

V. 6. *Οἱ λοιποί*, περιτραπήσονται. Drusius.

V. 9. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ πάντα etc. Sic Colbert., Nicetas et Drusius.

V. 10. Ἀ., θαυμάσια. Θ., ὑπερμεγέθη. Colbert.

V. 11. *Ἄλλος*, οὐδὲ ἐννοήσω. Colbert.

V. 12. Σ., ἰδοὺ ἀναρπάσει. Sic Reg. unus. Colbert. habet ἴδοι ἀναρπάσῃ.

V. 13. Σ., ὁ Θεὸς οὗ ἀναπόστρεπτος ἡ ὀργή. Orat. et Colbert. qui postremus οὖν pro οὗ habet perperam. Hanc versionem exhibent Nicetas et Drusius, qui legunt οὗ.

Ibid. Σ., ὑποκάτω δὲ αὐτοῦ etc. Sic omnes; sed Colbert. et Regius unus habent ἀλαζονείαν male, ut videtur. Ἀ., Θ., μετ' αὐτοῦ. Colbert. et Reg. unus. Hebræi vero interpretis lectionem adferunt omnes præter Drusium.

V. 15. Θ., ὅστις εἰ δικαιωθ-. Sic Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Θ., τοῦ κρίματος αὐτοῦ δεηθήσομαι. Sic Reg. unus et Colbert. qui postremus habet Θ. cum asterisco, ut notet hæc ex Theodotione in textum LXX Interpretum, qui hic deficiebat, inducta fuisse. Versio item Latina vetus, de qua supra, hæc cum asterisco refert, ut nos edimus.

V. 17. Σ., διὰ καταιγίδος. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ δωρεάν. Sic Colbert. et Reg. unus. Id vero Drusius quasi scholion adfert. *Ἄλλ.*.

CAPUT X JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 עלי	1.	1. Ἐπ' ἐμέ.
2 אל-תרשיעני	2.	2. Μὴ καταδικάσῃς με.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Adversum me.	1. Adversum me.	1. Super me.
2. Ne condemnes me.	2. Noli me condemnare.	2. Ne condemnes me.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
※ Ἀγαθόν.	※ Ἀγαθόν.	※ Ἀγαθόν.
26. Ἀπῆλθον ὁμοίως ναυσὶ σπευδούσαις ὡς ἀετὸς ἱπτάμενος ἐπὶ βορὰν.	26. Ἦ καί ἐστι ναυσὶν ἴχνος ὁδοῦ, ἢ ἀετοῦ πετομένου ζητοῦντος βοράν;	26.
27.	27. Λαλῶν.	27. Ἀδολεσχίας.
29.	29. Διὰ τί οὐκ ἀπέθανον;	29.
31.	31. Ἱκανῶς ἐν ῥύπῳ με ἔβαψας.	31.
34.	34. Ἀπαλλαξάτω. *Οἱ λοιποὶ*, ἀποστησάτω.	34.
Αὐτοῦ.	Ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ.	Αὐτοῦ.
	Μή με στροβείτω.	Μὴ ἐκθλιβέτω με.
35. Οὐ γάρ εἰμι ἐγὼ ὁ αὐτος παρ' ἐμαυτῷ.	35. Οὐ γὰρ οὕτω συνεπίσταμαι.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
※ Bonitatem.	※ Bonitatem.	※ Bonitatem.
26. Abierunt quemadmodum naves festinantes, ut aquila volans ad cibum.	26. Numquid est et navibus vestigium viæ, aut aquilæ volantis quærentis escam?	26.
27.	27. Loquens.	27. Confabulationis.
29.	29. Quare non mortuus sum?	29.
31.	31. Satis in sorde me tinxisti.	31.
34.	34. Avertat. *Reliqui*, abscedere faciat.	34.
Ejus.	Timor autem ejus.	Ejus.
	Non me transversum agat.	Me non alterat.
35. Non enim sum ego ipse apud me ipsum.	35. Non enim sic conscius sum.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Job.

ἀναιτίως. Nicetas et Drusius sic habent, *οἱ λοιποὶ*, ἀναιτίως.

V. 19. Σ., ἐν τῇ ἰσχύϊ κραταιός ἐστι. Sic Orator., Reg. unus, Nicetas et Drusius. Reg. vero alter hæc Theodotioni tribuit.

V. 20. Σ., ἐὰν δικαιότερος etc. Drusius. Nicetas autem habet, *οἱ λοιποὶ*, καταδικάσῃ με.

Ibid. *Ἄλλος*, κἂν ἀναίτιος ὦ, οὐ γνώσομαι. Sic Reg. unus; sed illud alio pertinet, nempe ad versum 21, ubi תם אני לא אדע. *Ἄλλος*, ἁπλοῦς ἐγὼ etc. Drusius.

V. 23. Σ., Θ., ἄφνω δίκαιοι. Sic unus codex.

V. 24 et 25. Hosce quatuor στίχους, seu versiculos, asteriscis notat versio Latina Job apud Hieronymum. Duos tantum versiculos notat Colbert., nempe, πρόσωπα κριτῶν αὐτῆς συγκαλύπτει, εἰ δὲ μὴ αὐτὸς, τίς ἐστιν. De quibus ait ἐκ Θ' οἱ β', i. e., *duo versiculi ex Theodotione*. Verum quia versiculos asterisco notatos non raro prætermittit Colbertinus, editionem Latinam Hieronymi sequimur. Notandum autem est in Bibliis τῶν Ο' legi, παραδέδονται γάρ, pro παραδέδοται γῆ, quam postremam lectionem veram esse arguunt tum textus Hebraicus, tum editio illa Latina Hieronymi ad LXX fidem cum obelis et asteriscis concinnata. Unde nos versionem Latinam horum versuum excerpsimus. Σ., αἱ ἡμέραι μου etc. Coislin. bomb. Postrema verba, ἀπέδρασαν, καὶ οὐκ εἴδοσαν, habentur in τοῖς Ο' edit. Rom.

Ibid. *Ἄλλοι*, πρόσωπον. Sic Colbertinus.

Ibid. Σ., καὶ νῦν τίς ἐστιν; Sic omnes.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, αἱ ἡμέραι μου. Sic Colbert. melius quam Drusius, qui uni Symmacho tribuit.

Ibid. Σ., Θ., ἀγαθὸν cum asterisco. Editio Latina Hieronymiana habet, *bonitatem*, cum asterisco item.

V. 26. Σ., ἀπῆλθον ὁμοίως etc. Sic omnes.

V. 27. Θ., ἀδολεσχίας. Colbertinus.

V. 29. Ἀ., εἰς τί τοῦτο etc. Sic omnes.

V. 31. Ἀ., καὶ τότε etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 34. *Οἱ λοιποὶ*, ἀποστησάτω. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., αὐτοῦ. Iidem.

Ibid. Ἀ., Θ., μὴ ἐκθλιβέτω με. Iidem. Sed Colb. uni Aquilæ tribuit.

V. 35. Σ., οὐ γὰρ εἰμι ἐγὼ etc. Iidem.

CAPUT X JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐπ' αὐτον.	1. Εἰς ἐμαυτόν.
2.	2. Μή με ἀσεβεῖν δίδασκε.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Super meipsum.	1. In meipsum.
2.	2. Ne me esse impium doceas.	2.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
3 הטוב לך ׀ כי־תעשק	3.	3.
4 אם־כראות אנוש תראה	4.	4.
5 כימי גבר	5.	5.
8 עצבוני	8.	8.
יחד סביב ותבלעני		Ἅμα κυκλῳ κατεποντισάς με.
10 תתיכני	10.	10. Ἀπέσ
תקפיאני		Ἔπηξας.
11 תשככני	11.	11.
12 עשית עמדי	12.	12. Ἐποίησας μετ' ἐμοῦ.
13 בלבבך	13.	13.
14 לא תנקני	14.	14. Οὐκ ἀθωώσεις με.
15 וצדקתי לא־אשא ראשי	15.	15. Καὶ δικαιωθεὶς οὐκ ἀρῶ κεφαλήν.
16 ויגאה כשחל תצודני *Τὸ Ἑβραϊκὸν*, ἐάν τε γὰρ εὐσθενὴς ὦ ὡς λέων, πιάσεις με.	16.	16.
ותשב תתפלא בי		Καὶ ἐπιστρέψας ἐθαυμάστωσας ἐν ἐμοί.
17 עדיך ׀ נגדי ותרב	17.	17.
וצבא		Καὶ στρατιάς.
19 אובל	19.	19. Οὐκ ἀνηνέχθην.
21 בטרם אלך	21.	21.
וצלמות		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
3. Numquid bonum tibi quod opprimas?	3. Numquid bonum tibi videtur, si calumnieris me?	3.
4. Num secundum videre hominis videbis?	4. Aut sicut videt homo, et tu videbis?	4.
5. Sicut dies viri?	5. Sicut humana sunt tempora	5.
8. Elaboraverunt me.	8. Plasmaverunt me.	8.
Pariter circum, et deglutiesme.	Totum in circuitu: et sic repente præcipitas me.	Simul in orbem præcipitasti me.
10. Fundes me.	10. Mulsisti me.	10. Stillare fecisti me.
Coagulabis me.	Me coagulasti.	Coagulasti.
11. Cooperies me.	11. Compegisti me.	11.
12. Fecisti mecum.	12. Tribuisti mihi.	12. Fecisti mecum.
13. In corde tuo.	13. In corde tuo.	13.
14. Non mundes me.	14. Mundum me esse non pateris.	14. Non purgabis me.
15. Et si justus fui, non elevabo caput meum.	15. Et si justus, non levabo caput.	15. Et justificatus non extollam caput meum.
16. Et multiplicetur sicut leo veneris me. *Hebræus*, si enim robustus fuero sicut leo, apprehendes me.	16. Et propter superbiam quasi leænam capies me.	16.
Et revertaris, mirabilis sis in me.	Reversusque mirabiliter me crucias.	Et reversus mirabilis fuisti in me.
17. Testes tuos coram me et se multiplicet.	17. Instauras testes tuos contra me.	17.
Et militia.	Et pœnæ militant in me.	Et militias.
19. Deferar.	19. Translatus.	19. Non delatus sum.
21. Antequam vadam.	21. Antequam vadam.	21.
Et umbra mortis.	Opertam mortis caligine.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἢ καλόν σοι ἐὰν ἀδικήσω; Ἄλλος, μὴ ἀγαθόν σοι ἵνα συκοφαντήσῃς;	3.
4.	4. ※ Ἢ καθὼς ὁρᾷ ἄνθρωπος, ※ ὄψει;	4. ※ Ἢ καθὼς ὁρᾷ ἄνθρωπος, ※ ὄψει;
5.	5. ※ Ἢ ὡς ἡμέραι ἀνθρώπου;	5.
8.	8. Ἔπλασάν με. Ἄλλος, ἡτοίμασαν.	8.
	Μετὰ ταῦτα μεταβαλών με ἔπαισας.	Ἅμα κύκλῳ κατεπόντισάς με.
10.	10. Ἢ ἤμελξας.	10.
	Ἐτύρωσας.	
11.	11. Ἐνεῖρας. Ἄλλ., συνέφηξας.	11.
12. Παρέσχες μοι.	12. Ἔθου παρ' ἐμοί.	12. Ἐποίησας μετ' ἐμοῦ.
13.	13. Ἐν σεαυτῷ.	13.
14. Οὐ καθαριεῖς με.	14. Οὐκ ἀθῷόν με πεποίηκας.	14. Οὐκ ἀθωώσεις με.
15.	15. Ἐὰν δὲ ὦ δίκαιος, οὐ δύναμαι ἀνακύψαι.	15.
16.	16. Ἀγρεύομαι γὰρ ὥσπερ λέων εἰς σφαγήν.	16.
	Πάλιν γὰρ μεταβαλὼν δεινῶς με ὀλέκεις.	Καὶ ἐπιστρέψας θαυμαστῶς [illegible] ἐν ἐμοί.
17. Μάρτυράς σου καινιεῖς μοι αὔξησιν.	17. Ἐπανακαινίζων ἐπ' ἐμὲ τὴν ἔτασίν μου.	17.
	Πειρατήρια.	Δυνάμεις.
19.	19. Οὐκ ἀπηλλάγην.	19. Οὐκ ἀνηνέχθην.
21.	21. Πρὸ τοῦ με πορευθῆναι. Ἄλλος, πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν.	21.
Ἐσκοτισμένην θανάτῳ.	Σκοτεινὴν καὶ γνοφεράν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. An bonum est tibi, si inique egero? *Alius*, numquid bonum tibi quod calumnieris?	3.
4.	4. ※ Aut sicut videt homo, ※ videbis?	4. ※ Aut sicut videt homo, videbis?
5.	5. ※ Sicut dies hominis?	5.
8.	8. Plasmaverunt me. *Alius*, praeparaverunt.	8.
	Postea mutans percussisti me.	Simul in orbem praecipitasti me.
10.	10. Mulsisti me.	10.
	Coagulasti.	
11.	11. Conseruisti. *Alius*, consuisti.	11.
12. Tribuisti mihi.	12. Posuisti apud me.	12. Fecisti mecum.
13.	13. In teipso.	13.
14. Non mundabis me.	14. Non innocentem me fecisti.	14. Non purgabis me.
15.	15. Si autem justus fuero, non possum suspicere.	15.
16.	16. Capior enim sicut leo ad occisionem.	16.
	Iterum enim commutans graviter me perdis.	Et reversus mirabilis fuisti in me.
17. Testes tuos coram me multiplicans.	17. Instaurans in me inquisitionem meam.	17.
	Tentationes.	Virtutes.
19.	19. Non sum translatus.	19. Non delatus sum.
21.	21. Antequam eam. *Alius*, antequam abeam.	21.
Tectam morte.	Tenebrosam et caliginosam.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
14 ואל־תשכן באהליך עולה	14.	14. Μὴ σκηνωσάτω ἐν σκέπῃ σου παρανομία.
18 לבטח תשכב	18.	18. Ἐν ἐλπίδι κοιμηθήσῃ.
20 ועיני רשעים תכלינה	20.	20.
ותקותם מפח־נפש		※ Ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἀπώλεια.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Et ne habitare facias in tentoriis tuis iniquitatem.	14. Et non manserit in tabernaculo tuo injustitia.	14. Ne habitet in tentorio tuo iniquitas.
18. In fiducia jacebis.	18. Securus dormies.	18. In spe dormies.
20. Et oculi impiorum deficient.	20. Oculi autem impiorum deficient.	20.
Et spes eorum exhalatio animæ.	Et spes illorum abominatio.	※ Spes enim eorum perditio.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Job.

V. 2. Σ., μὴ ὁ πολυλάλος etc. Sic omnes mss. præter Colbertinum, qui deficit, ut diximus. Sic item Nicetas et Drusius.

V. 3. Ἀ., καὶ οὐκ ἔστιν etc. Sic Reg. unus.

V. 4. Editio Latina Hieronymi hæc cum asterisco habet, *fui ante eum.*

V. 5. Ἄλλος, ἀλλ' εἴθε ἦν ὅπως ἄν. Drusius.

Ibid. Καὶ ἀνοίξει χείλη αὐτοῦ μετὰ σοῦ. Hujus loci versionem cum asterisco habet editio Latina supra memorata.

V. 6. Ἀ., ἀποῤῥήτους σοφίας. Drusius. Σ., ἀποῤῥήτου σοφίας. Reg. unus.

Ibid. Ἄλλος, παρεωραμένα. Drusius, qui hanc vocem ut scholion adfert.

V. 7. Ἀ., μήτι ἐξιχνιασμὸν Θεοῦ; Reg. unus.

V. 8. Ἄλλος, μετεωρότητας etc. Drusius, qui hæc ut scholion adfert. Sed est revera alicujus interpretis. Symmachi autem versio an huc pertineat, ignoramus. (*)

V. 10. Editio Latina Hieronymi cum asterisco habet illud, *et congregaverit*, quod in LXX prætermittitur.

V. 12. Σ., διακενῆς θρασύνεται. Sic Colbertinus. Drusius vero θρασύνεται solum habet.

(*) Hic Symmachi locus respicit priorem præcedentis commatis partem, החקר אלוה תמצא, *num pervestigationem Dei assequeris?* Sic vero restituendum docet Schleusnerus: πορείας Θεοῦ πῶς ἂν ἐφίκοιο; Drach.

CAPUT XII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ועמכם תמות חכמה	2.	2. Καὶ συν ὑμῖν τελειώματα σοφίας.
7 ותרך	7.	7. Καὶ φωτίσῃ σοι.
8 או שיח לארץ ותרך ויספרו לך דגי הים	8.	8.
9 מי לא־ידע בכל־אלה כי יד יהוה עשתה זאת	9.	9.
10 בשר	10.	10. ※ Κρέως.
12 בישישים חכמה	12.	12. Ἐν παλαιοῖς σοφία.
14 על־איש	14.	14. Ἐπ' ἄνδρα.
16 ותושיה	16.	16.
17 מוליך יועצים שולל	17.	17. Ἀπάγων συμβούλους λάφυρα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et vobiscum morietur sapientia.	2. Et vobiscum morietur sapientia.	2. Et vobiscum perfectiones sapientiæ.
7. Et docebit te.	7. Et docebunt te.	7. Et illuminet tibi.
8. Vel loquere terræ, et docebit te.	8. Loquere terræ, et respondebit tibi.	8.
Et narrabunt tibi pisces maris.	Et narrabunt pisces maris.	
9. Quis non scit in omnibus his, quia manus Domini fecit hæc?	9. Quis ignorat quod omnia hæc manus Domini fecerit?	9.
10. Carnis.	10. Carnis.	10. ※ Carnis.
12. In decrepitis sapientia.	12. In antiquis est sapientia.	12. In antiquis sapientia.
14. Super virum.	14. Hominem.	14. Super virum.
16. Et persistentia.	16. Et sapientia.	16.
17. Abducens consiliarios manubias.	17. Adducit consiliarios in stultum finem.	17. Abducens consiliarios manubias.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

14. Μὴ σκηνωσάτω ἐν σκηνῇ σου παρανομία.

18.

20.

※ Ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἀπώλεια.

O'.

14. Ἀδικία δὲ ἐν διαίτῃ σου μὴ αὐλισθήτω.

18. Ἀναφανεῖταί σοι εἰρήνη.

20. ※ Ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν τα-
※ κήσονται.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

14. Μὴ σκηνωσάτω ἐν σκηνῇ σου παρανομία.

18.

20. Ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκλείψουσιν.

※ Ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἀπώλεια.

SYMMACHUS.

14. Ne habitet in tabernaculo tuo iniquitas.

18.

20.

※ Spes enim eorum perditio.

LXX INTERPRETES.

14. Iniquitas autem in habitatione tua non maneat.

18. Apparebit tibi pax.

20. ※ Oculi autem impiorum
※ tabescent.

THEODOTIO.

14. Ne habitet in tabernaculo tuo iniquitas.

18.

20. Oculi autem impiorum deficient.

※ Spes enim eorum perditio.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Job.

V. 13. Ἀ., ἐκπετάξεις. Sic Reg. unus. Colbert. vero, ἐκπετάζεις. Σ., ἁπλώσεις etc. Sic Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius. Θ., ἐπέτασας. Oratoriensis, Regius alter et Drusius.

V. 14. Ἀ., μὴ σκηνωσάτω ἐν σκέπῃ etc. Hæc ut scholion affert Drusius. Videntur autem Aquilæ esse, ut supra, VIII, 22. Σ., Θ., μὴ σκηνωσάτω ἐν σκηνῇ etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 18. Ἀ., ἐν ἐλπίδι κοιμηθήσῃ. Sic Oratoriensis et Reg. unus cum Drusio. Colbert. autem et Reg. alter, κοιμηθῆναι.

V. 20. Ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν ταχήσονται. Horum versio in editione Latina Hieronymi cum asterisco legitur sic, *oculi autem impiorum tabescent*. Θ., ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκλείψουσιν. Sic Colbert. et Reg. unus, melius quam Drusius et Regius alter, qui habent, Θ., οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκλείψουσιν.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἀπώλεια. Sic Colbert. cum asterisco. Sic item LXX in Bibliis hodiernis, ita ut hæc præpostero ordine ponantur, et versiculus præcedens hunc sequatur, secus quam in Hebræo et in Vulgata, ubi hic ultimus, ille penultimus locatur.

CAPUT XII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2. Ἢ σὺν ὑμῖν ἡ τελειότης τῆς σοφίας;

7. Καὶ δηλώσῃ σοι.

8. Ἢ ὁμίλησον τῇ γῇ καὶ μηνύσει σοι.

9.

10.

12. ἐν μακροχρονήσασι σοφία.

14.

16.

17. Διάγων βουλευτικοὺς εἰς ἀβουλίαν.

O'.

2. Ἢ μεθ' ὑμῶν τελευτήσει σοφία;

7. Ἐάν σοι εἴπωσι.

8. Ἐκδιήγησαι γῇ, ἐάν σοι φράσῃ.

9. ※ Καὶ ἐξηγήσονταί σοι οἱ
※ ἰχθύες τῆς θαλάσσης. Τίς οὐκ
※ ἔγνω ἐν πᾶσι τούτοις, ὅτι χεὶρ
※ Κυρίου ἐποίησε ταῦτα;

10. ※ Κρέως.

12. Ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία.

14. Κατ' ἀνθρώπων.

16. Καὶ ἰσχύς.

17. Διάγων βουλευτὰς αἰχμαλώτους.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.

7.

8.

9. ※ Καὶ ἐξηγήσονταί σοι οἱ
※ ἰχθύες τῆς θαλάσσης. Τίς οὐκ
※ ἔγνω ἐν πᾶσι τούτοις, ὅτι χεὶρ
※ Κυρίου ἐποίησε ταῦτα;

10.

12.

14.

16. Καὶ σωτηρία.

17.

SYMMACHUS.

2. Aut vobiscum perfectio sapientiæ?

7. Et declaret tibi.

8. Aut colloquere terræ, et indicabit tibi.

9.

10.

12. In longævis sapientia.

14.

16.

17. Traducens consiliarios ad inopiam consilii.

LXX INTERPRETES.

2. Aut vobiscum morietur sapientia?

7. Si tibi dicant.

8. Enarra terræ, si tibi dicat.

9. ※ Et referent tibi pisces
※ maris. Quis nescit in his om-
※ nibus, quia manus Domini fecit
※ hæc?

10. ※ Carnis.

12. In multo tempore sapientia.

14. Contra homines.

16. Et virtus.

17. Qui ducit consultores captivos.

THEODOTIO.

2.

7.

8.

9. ※ Et referent tibi pisces
※ maris. Quis nescit in his om-
※ nibus, quia manus Domini fecit
※ hæc?

10.

12.

14.

16. Et salus.

17.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
יהולל		
18 ויאסר אזור במתניהם	18.	18.
20 מסיר שפה לנאמנים	20.	20.
וטעם זקנים יקח		... λήψεται
23 משגיא לגוים ויאבדם שטח לגוים וינחם	23.	23.
24 מסיר	24.	24. Ἀφιστῶν.
לא־דרך		
25 ימששו	25.	25.
ויתעם		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Infatuabit.	In stuporem.	
18. Et ligavit cingulum in lumbis eorum.	18. Et præcingit fune renes eorum.	18.
20. Removens labium veracibus.	20. Commutans labium veracium.	20.
Et discretionem senum tollet.	Et doctrinam senum auferens.	... Accipiet.
23. Multiplicans gentes, et perdit eas : distendens gentes, et ducit eas.	23. Qui multiplicat gentes, et perdit eas, et subversas in integrum restituit.	23.
24. Removens.	24. Qui immutat.	24. Removens.
Absque via.	Per invium.	
25. Palpabunt.	25. Palpabunt.	25.
Et errare fecit eos.	Et errare eos faciet.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Job.

V. 2. Ἀ., καὶ σὺν ὑμῖν τελειώματα σοφίας. Drus. habet τελειώματα σοφίας tantum. Σ., ἡ σὺν ὑμῖν ἡ τελειότης τῆς σοφίας. Colbert.

V. 7. Ἀ., καὶ φωτίσῃ σοι. Σ., καὶ δηλώσῃ σοι. Sic Colbert. Reg. unus habet, φωτίσει, et δηλώσει.

V. 8. Σ., ἢ ὁμίλησον etc. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. et v. 9. Quæ asteriscis notantur, ex Theodot. in textum LXX Interpretum invecta sunt, ut notat Colbert. codex his verbis, ἐκ Θ. οἱ γ', i. e., *tres* στίχοι, *seu versiculi ex Theodotione desumpti sunt*. Στίχοι autem dicebantur sectiones sive κόμματα periodi, quæ a linea ducebantur; ita ut hi tres versiculi hoc modo jacerent in antiquis exemplaribus :

Καὶ ἐξηγήσονταί σοι οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης,
Τίς (Ed. R. τίς οὖν) οὐκ ἔγνω ἐν πᾶσι τούτοις,
Ὅτι χεὶρ Κυρίου ἐποίησε ταῦτα;

Editio item Latina Hieronymi hæc asteriscis notat.

V. 10. Ἀ., Ο', κρέως. Colb. cum asterisco, similiterque in edit. Latina, *carnis*, cum asterisco.

V. 12. Ἀ., ἐν παλαιοῖς σοφία. Σ., ἐν μακροχρονήσασι σοφία. Orat. et Regii duo.

V. 14. Ἀ., ἐπ' ἄνδρα. Colbert. Editio Latina habet, *circum hominem*, cum asterisco, forte ex Theodotione, qui Græce habuerit, περὶ ἄνθρωπον.

CAPUT XIII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 לא־נפל אנכי מכם	2.	2.
3 והוכח אל־אל אחפץ	3.	3.
4 טפלי־שקר רפאי אלל כלכם	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Non cadens ego a vobis.	2. Nec inferior vestri sum.	2.
3. Et altercari ad Deum volo.	3. Et disputare cum Deo cupio.	3.
4. Concinnatores mendacii, medici nihili omnes vos.	4. Prius vos ostendens fabricatores mendacii, et cultores perversorum dogmatum.	4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἐξιστῶν.	Ἐξέστησε.	Ἐξιστῶν.
18. Καὶ περιζωννύων αὐτοὺς σχοινίῳ κατὰ λαγόνων.	18. ⋇ Καὶ περιέδησε ζώνῃ ὀσ- ⋇ φύας αὐτῶν.	18.
20. Περιτρέπων χείλη ἀπλανήτων.	20. Διαλλάσσων χείλη πιστῶν.	20.
Καὶ ἐπιστήμην γερόντων ἀφαιρῶν.	Σύνεσιν δὲ πρεσβυτέρων ἔγνω.	
23.	23. ⋇ Πλανῶν ἔθνη καὶ ἀπολ- ⋇ λύων αὐτὰ, καταστρωννύων ⋇ ἔθνη, καὶ καθοδηγῶν αὐτά.	23. ⋇ Πλανῶν ἔθνη καὶ ἀπολ- ⋇ λύων αὐτὰ, καταστρωννύων ⋇ ἔθνη, καὶ καθοδηγῶν αὐτά.
24. Παρατρέπων.	24. Διαλλάσσων.	24. Μεθιστῶν.
Δι' ἀνοδίας.	Ἐν ὁδῷ ᾗ οὐκ ᾔδεισαν.	
25.	25. Ψηλαφήσαισαν. *Ἄλλος*, ψηλαφῶντας.	25.
	Πλανηθείησαν. *Ἄλλος*, πλανωμένους.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
In pavorem mittens.	In pavorem misit.	In pavorem mittens.
18. Et circumcingens eos fune circum ilia.	18. ⋇ Et circumdedit cingulo ⋇ lumbos eorum.	18.
20. Convertens labia non errantium.	20. Qui permutat labia fidelium.	20.
Et scientiam senum auferens.	Intelligentiam autem senum novit.	
23.	23. ⋇ Decipiens gentes, et per- ⋇ dens eas; sternens gentes, et ⋇ in via deducens eas.	23. ⋇ Decipiens gentes, et per- ⋇ dens eas; sternens gentes, et ⋇ et in via deducens eas.
24. Evertens.	24. Permutans.	24. Transferens.
Per inviam.	In via, quam non noverunt.	
25.	25. Palpent. *Alius*, palpantes.	25.
	Errent. *Alius*, errantes.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Job.

V. 16. Θ., καὶ σωτηρία. Colbert. et Reg. unus.

V. 17. Ἀ., ἀπάγων etc. Has Aquilæ et Symmachi lectiones habent Orat., Regii duo et Drusius.

Ibid. Σ., Θ., ἐξιστῶν. Colbert. et Reg. unus.

V. 18. Σ., καὶ περιζωννύων etc. Sic omnes. In editione Latina cum asterisco legitur : *Et circumdedit balteo renes eorum.*

V. 20. Σ., περιτρέπων etc. Sic Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Ἀ., λήψεται. Colbert. Σ., καὶ ἐπιστήμην γερόντων ἀφαιρῶν. Orator., Regius unus et Drusius. Psalm. XXXIII, v. 1, vocem טעם vertit Aquila, γεῦμα, *gustum*; Symmachus vero, τρόπον, *modum*.

V. 23. Colbertinus hic habet, ἐκ Θ. οἱ β', id est, hi duo στίχοι, seu versiculi, ex Theodotione desumuntur. Sunt autem hi duo στίχοι :

Πλανῶν ἔθνη καὶ ἀπολλύων αὐτά,

Καταστρωννύων ἔθνη καὶ καθοδηγῶν αὐτά.

Editio item Latina hæc asterisco notat.

V. 24. Ἀ., ἀφιστῶν. Σ., παρατρέπων. Θ., μεθιστῶν. Sic Orat., Reg. unus et Nicetas. Colbert. vero ad Aquilam legit, ἀφίστησι. Drusius perperam, Ἀ., Θ., μεθιστῶν.

Ibid. Σ., δι' ἀνοδίας. Reg. unus.

V. 25. Ἄλλος, ψηλαφῶντας. Drusius.

Ibid. Ἄλλος, πλανωμένους. Drusius.

CAPUT XIII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Καὶ οὐ καταδεέστερός εἰμι ὑμῶν.	2. ⋇ Καὶ οὐχ ἀσυνετώτερός εἰμι ⋇ ὑμῶν.	2.
3.	3. Ἐλέγξω δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, ἐὰν βούληται. *Ἄλλος*, ἐὰν θέλοι ἐλέγχω ὑμᾶς.	3.
4. Προστίθεσθε ψεύσματι, καὶ ἰατροὶ ἐπίπλαστοί μου, κατασκευάζοντες ἄλογα.	4. Ὑμεῖς δέ ἐστε ἰατροὶ ἄδικοι, καὶ ἰαταὶ κακῶν πάντες.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Nec inferior vestri sum.	2. ⋇ Et quidem ego non sum ⋇ vobis insipientior.	2.
3.	3. Et arguam in conspectu ejus, si voluerit. *Alius*, si voluerit, arguam vos.	3.
4. Adjungimini mendacio, et medici fucati mei, conciunantes absurda.	4. Vos autem estis medici injusti, et curatores malorum omnes.	4.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 ותהי לכם לחכמה	5.	5.
7 הלאל תדברו	7.	7.
ולו		
8 הפניו תשאון Ὁ Ἑβραῖος, δυσωπεῖσθε;	8.	8.
9 הטוב כי־יחקר אתכם	9.	9.
10 אם־בסתר פנים תשאון	10.	10.
11 הלא שאתו תבעת אתכם Ὁ Ἑβραῖος, ἐὰν ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ταραχθήσεσθε.	11.	11.
12 זכרניכם	12.	12.
15 הן	15.	15. Ἰδοὺ δή με.
19 כי־עתה אחריש Ὁ Ἑβραῖος, ἵνα μὴ λαλήσω.	19.	19.
20 אך־שתים אל־תעש עמדי	20.	20. Πλὴν δύο μὴ ποιήσῃς μετ' ἐμοῦ.
לא אסתר Ὁ Ἑβραῖος, οὐκ ἐκκλινῶ.		
21 הרחק	21.	21. Μάκρυνον.
22 או אדבר והשיבני	22.	22.
25 העלה נדף תערץ	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Et esset vobis ad sapientiam.	5. Ut putaremini esse sapientes.	5.
7. Numquid Deo loquemini?	7. Numquid Deus indiget vestro mendacio?	7.
Et ei.	Ut pro illo.	
8. Num facies ejus accipietis? *Hebræus*, reveremini?	8. Numquid faciem ejus accipitis?	8.
9. Numquid bonum quod inquireret vos?	9. Aut placebit ei quem celare nihil potest?	9.
10. Si in abscondito facies acceperitis.	10. Quoniam in abscondito faciem ejus accipitis.	10.
11. Nonne celsitudo ejus terrebit vos? *Hebræus*, si averterit faciem suam, turbabimini.	11. Statim ut se commoverit, turbabit vos.	11.
12. Memoriæ vestræ.	12. Memoria vestra.	12.
15. Ecce.	15. Etiam si.	15. Ecce vero me.
19. Quia nunc tacuero. *Hebræus*, ut non loquar.	19. Quare tacens consumor?	19.
20. Verumtamen duo ne facias mecum.	20. Duo tantum ne facias mihi.	20. Verumtamen duo ne facias mecum.
Ne abscondam me. *Hebræus*, non declinabo.	Non abscondar.	
21. Longe fac.	21. Longe fac.	21. Longe fac.
22. Aut loquar, et responde mihi.	22. Aut certe loquar, et tu responde mihi.	22.
25. Num folium propulsatum confringes?	25. Contra folium quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam.	25.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. Καὶ νομισθήσεσθε φρόνιμοι.	5. Καὶ ἀποβήσεται ὑμῖν σοφια. *Ἄλλως*, εἰς σοφίαν.	5.
7. Ἄρα ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ λαλεῖτε ;	7. Πότερον οὐκ ἔναντι Κυρίου λαλεῖτε ;	7.
	Ἔναντι δὲ αὐτοῦ. *Ἄλλος*, ἐναντίον τῷ Θεῷ.	
8. Ἄρα δύνασθε κρυψαι αὐτόν;	8. Ἢ ὑποστελεῖσθε;	8. Ἢ πρόσωπον αὐτοῦ λαμβάνετε ;
9.	9. Καλὸν γὰρ ἐὰν ἐξιχνιάσῃ ὑμᾶς. *Ἄλλος*, μήτι ἀγαθόν; *Ἄλλος*, συμφέρει μοι γὰρ ἐξετασθῆναι ὑμᾶς.	9.
10. Μὴ κρύφα πρόσωπον αὐτοῦ δυσωπηθήσεσθε;	10. Εἰ δὲ καὶ κρυφῇ πρόσωπα θαυμάσεσθε.	10.
11. Μὴ οὐχὶ ἡ κίνησις αὐτοῦ πτοήσει ὑμᾶς ;	11. Πότερον οὐχ ἡ δῖνα αὐτοῦ στροβήσει ὑμᾶς ;	11.
12.	12. Ὑμῶν τὸ γαυρίαμα. *Οἱ λοιποὶ*, μνημόσυνον ὑμῶν.	12.
15.	15. Ἐάν με.	15.
19.	19. Ὅτι νῦν κωφεύσω.	19.
20.	20. Δυεῖν δέ μοι χρήσῃ.	20. Πλὴν δύο μὴ ποιήσῃς μετ' ἐμοῦ.
	Οὐ κρυβήσομαι.	
21.	21. Ἀπέχου.	21. Μάκρυνον.
22.	22. Ἢ λαλήσεις, ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀνταπόκρισιν. *Οἱ λοιποὶ*, λαλήσω, καὶ ἀποκρίνῃ μοι.	22.
25. Ἄρα φύλλον ἐκπίπτον σὺ καταδυναστεύεις;	25. Ἢ ὡς φύλλον κινούμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου εὐλαβηθήσῃ ;	25.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. Et reputabimini prudentes.	5. Et evadet vobis sapientia. *Aliter*, ad sapientiam.	5
7. Numquid pro Deo loquimini?	7. Numquid non coram Domino loquimini?	7.
	In conspectu autem ejus. *Alius*, coram Deo.	
8. Num potestis abscondere ipsum? (*f.* abscondi ab eo?)	8. An subtrahetis?	8. An faciem ejus accipitis?
9.	9. Bonum enim si investiget vos. *Alius*, Nonne bonum? *Alius*, convenit enim mihi examinari vos.	9.
10. Numquid clam faciem ejus reverebimini?	10. Quod si clam personas mirati fueritis.	10.
11. Annon commotio ejus terrebit vos?	11. Nonne commotio ejus versabit vos?	11.
12.	12. Elatio vestra. *Reliqui*, memoriale vestrum.	12.
15.	15. Si me.	15.
19.	19. Quia nunc obmutescam.	19.
20.	20. Duo autem mihi præbeas.	20. Verumtamen duo ne facias mecum.
	Non abscondar.	
21.	21. Abstine.	21. Longe fac.
22.	22. Aut loqueris: ego autem tibi dabo responsum. *Reliqui*, loquar, et respondebis mihi.	22.
25. Num folium excidens tu dominio subigis?	25. Numquid quasi folium, quod movetur a vento, tu vereberis?	25.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
27 ותשם בסד ׀ רגלי	27.	27. Καὶ ἔθηκας ἐν ξυλοπέδῃ τὸν πόδα μου.
על־שרשי רגלי תתחקה Ὁ Ἑβραῖος, τὰ δὲ ἴχνη τῶν ποδῶν μου περιχαράττεις.		
28 והוא כרקב יבלה	28.	28.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
27. Et pones in cippo pedes meos.	27. Posuisti in nervo pedem meum.	27. Et posuisti in compede pedem meum.
Super radices pedum meorum imprimetur. *Hebræus*, vestigia autem pedum meorum circumscribis.	Et vestigia pedum meorum considerasti.	
28. Et ipse ut putredo veterascet.	28. Qui quasi putredo consumendus sum.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Job.

V. 2. Σ., καὶ οὐ καταδεέστερός εἰμι ὑμῶν. Sic Reg. unus. Versio autem quæ fertur LXX Interpretum, asterisco notatur in edit. Latina Hieronymi, quia est forte Theodotionis.

V. 3. *Ἄλλος*, ἐὰν θέλοι etc. Colbert. sine interpretis nomine.

V. 4. Σ., προστίθεσθε ψεύσματι etc. Orator., Reg. unus, Nicetas et Drusius. Colbertinus hæc tantum Symmacho tribuit, καὶ ἰατροὶ ἐπίπλαστοι etc., quibus asteriscum præmittit. Drusius suspicatur illud, κατασκευάζοντες ἄλογα, esse Symmachi, vel Theodotionis : sed reclamant omnes mss. et editi.

V. 5. Σ., καὶ νομισθήσεσθε φρόνιμοι. Colbert. et Reg. unus.

V. 7. Σ., ἆρα ὑπὲρ etc. Colbert.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐναντίον τῷ Θεῷ. Colbert.

V. 8. Σ., ἆρα δύνασθε κρύψαι αὐτόν; Colbert. sine Symmachi nota; nam ex conjectura tantum Symmacho adscribitur. Θ., ἢ πρόσωπον αὐτοῦ λαμβάνετε; Colb., Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius. Postea, ὁ *Ἑβραῖος*, δυσωπεῖσθε. Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius ex Olympiodoro.

V. 9. *Ἄλλος*, μήτι ἀγαθόν. *Ἄλλος*, συμφέρει etc. Colb. Hoc postremum videtur esse scholion.

V. 10. Σ., μὴ κρύφα etc. Orat., Nicet. et Drusius.

V. 11. *Ὁ Ἑβραῖος*, ἐὰν ἀποστρέψῃ etc. Colbert., Orat. et Drusius. Σ., μὴ οὐχὶ etc. Colbert., Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

V. 12. *Οἱ λοιποί*, μνημόσυνον ὑμῶν. Colbert.

V. 15. Ἀ., ἰδοὺ δή με. Colbert. Reg. autem unus bis habet, ἰδοὺ λή με, mendose.

V. 19. *Ὁ Ἑβραῖος*, ἵνα μὴ λαλήσω. Reg. unus et Drusius.

V. 20. Ἀ., Θ., πλὴν δύο etc. Colbert., Regii duo,

CAPUT XIV JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ושבע־רגז	1.	1. Πλήρης κλονήσεως.
4 מי־יתן טהור מטמא	4.	4. Τίς δώσει καθαρὸν ἀπὸ μεμιασμένου;
5 אתך	5.	5.
חקו עשית		
6 שעה	6.	6.
7 וינקתו	7.	7. Καὶ ὁ κορμὸς αὐτοῦ.
8 ובעפר Ὁ *Ἑβραῖος*, ἐν σποδιᾷ.	8.	8. Ἐν χοΐ.
9 ועשה קציר כמו נטע Ὁ *Ἑβραῖος*, ἀπὸ τοῦ πράγματος ποιήσει καρπόν.	9.	9.
11 אזלו־מים מני־ים	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et saturus tremore.	1. Repletur multis miseriis.	1. Plenus commotionis.
4. Quis dabit mundum ex immundo?	4. Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine?	4. Quis dabit purum ex polluto.
5. Tecum.	5. Apud te.	5.
Statuta ejus fecisti.	Constituisti terminos ejus.	
6. Recede.	6. Recede.	6.
7. Et rejuvenescentia ejus.	7. Rami.	7. Et truncus ejus.
8. Et in pulvere. *Hebræus*, in cinere.	8. In pulvere.	8. In pulvere.
9. Et faciet messem sicut plantatio. *Hebræus*, a re faciet fructum.	9. Et faciet comam quasi cum primum plantatum est.	9.
11. Abierunt aquæ de mari.	11. Quomodo si recedant aquæ de mari.	11

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
27. Ὑπὸ ξύλον εἱρκτῆς τὸν πόδα μου.	27. Ἔθου δέ μου τὸν πόδα ἐν κωλύματι. Ἄλλος, ἐν ποδοκάκῃ. Εἰς δὲ ῥίζας τῶν ποδῶν μου ἀφίκου.	27. Ἐν ταλαιπωρίᾳ τὸν πόδα μου.
28. Τοῦ ὁμοίως σηπεδόνι παλαιουμένου.	28. Ὃ παλαιοῦται ἴσα ἀσκῷ.	28.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
27. Sub ligno carceris pedem meum.	27. Posuisti pedem meum in impedimento. *Alius*, in pedica. Ad radices autem pedum meorum pervenisti.	27. In miseria pedem meum.
28. Qui tamquam ulcus putridum veterascit.	28. Quod veterascit sicut uter.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Job.

Nicetas et Drusius. Ibid. Colbert. Δ^{s}. γρ., μοι χρεία. *In Tetraplis scriptum*, mihi opus.

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, οὐκ ἐκκλινῶ. Colbert., Reg. unus et Drusius.

V. 21. Ἀ., Θ., μάκρυνον. Colbert. et Reg. unus.

V. 25. Σ., ἆρα φύλλον etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 27. Ἀ., καὶ ἔθηκας etc. Colbert., Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius. Σ., ὑπὸ ξύλον etc. Colb., Orat., Reg. unus. Θ., ἐν ταλαιπωρίᾳ etc. Colbert. Illas lectiones germanas esse non ambigimus. Aliæ proponuntur, sed vitiatæ et mendosæ, nimirum in edit. Romana., Ἀ., ὡς ἀπὸ ξύλου εἱρκτῆς. Σ., ἐν ταλαιπωρίᾳ. Regii duo et Oratoriensis, Ἀκ. δὲ καὶ Σύμμαχος, ὁ μὲν, ἐν ταλαιπωρίᾳ, ὁ δὲ, ὑπὸ ξύλον εἱρκτῆς. Unus tamen Regius habet, ὡς ἀπὸ ξύλου εἱρκτῆς. Nicetas vero ex Polychronio et Olympiodoro: Ἀκ. μὲν καὶ Σύμμ., ὁ μὲν, ἐν ταλαιπωρίᾳ, ὡς ὑπὸ ξύλον εἱρκτῆς· ὁ δὲ, ἐν ξυλοπέδῃ. Ubi notes Oratoriensem, Regium unum, et Nicetam, qui perplexas illas lectiones attulerant, mox veram Aquilæ lectionem, qualem nos adoptavimus, Aquilæ nomine adferre (*).

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, τὰ δὲ ἴχνη etc. Orat., Regii duo et Drusius.

V. 28. Σ., τοῦ ὁμοίως etc. Colbert., Reg. unus et Nicetas.

(*) Lectionem incerti vitiose edidit Mont.. εν ποδακάκη, hic et in lexico græco hexaplari. Nos reposuimus ποδοκάκῃ. Cf. Hesychium sub hac voce, necnon Pollucis onomast. VIII, 12. Drach.

CAPUT XIV JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Πλήρης ὀργῆς.	1.
4.	4. Τίς γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ῥύπου;	4.
5. Παρὰ σοί.	5. Παρ' αὐτοῦ. Ἀλ., παρ' αὐτῷ.	5.
Ὅρον αὐτοῦ ἔταξας.	Εἰς χρόνον ἔθου.	
6.	6. Ἀπόστα.	6. Ἄνες.
7.	7. Καὶ ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ.	7. Καὶ ὁ κορμὸς αὐτοῦ.
8.	8. Ἐν γῇ.	8. Ἐν χώματι.
9.	9. Ποιήσει δὲ θερισμὸν ὥσπερ νεόφυτον.	9.
11. Ὡς ἐκρεῖ ὕδατα ἀπὸ θαλάσσης.	11. Χρόνῳ γὰρ σπανίζεται θάλασσα.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Plenus iracundiæ.	1.
4.	4. Quis enim mundus erit a sorde?	4.
5. Apud te.	5. Ab eo. *Alius*, apud eum.	5.
Terminum ejus constituisti.	In tempus posuisti.	
6.	6. Discede.	6. Remitte.
7.	7. Et germen ejus.	7. Et truncus ejus.
8.	8. In terra.	8. In aggere.
9.	9. Faciet autem messem sicut novella plantatio.	9.
11. Sicut effluunt aquæ a mari.	11. Tempore enim rarefit mare.	11.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
ונהר Ὁ Ἑβραῖος, καὶ χειμάῤῥους.		
12 עד־בלתי שמים לא יקיצו	12.	12. Ἕως παλαιωθῇ ὁ οὐρανὸς οὐκ ἐξεγερθήσονται.
ולא יערו משנתם		
14 היחיה	14.	14. Μήτι ζήσεται;
איחל עד־בוא חליפתי		Ἐλπιῶ ἕως ἂν ἔλθῃ τὸ ἄλλαγμά μου.
15 תכסף	15.	15.
16 צעדי	16.	16.
17 חתם בצרור פשעי	17.	17.
18, 19 ואולם הר־נופל יבול וצור יעתק ממקמו : אבנים שחקו מים תשטף ספיחיה עפר־ארץ ותקות אנוש האבדת	18, 19.	18, 19.
21 ולא־יבין למו	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et fluvius. *Hebræus*, et torrens.	Fluvius.	
12. Usque ad non cœlos non expergiscentur.	12. Donec atteratur cœlum, non evigilabit.	12. Donec veterascat cœlum non expergiscentur.
Et non suscitabuntur a somno suo.	Nec consurget de somno suo.	
14. Numquid vivet?	14. Rursum vivat?	14. Numquid vivet?
Expectabo donec veniat immutatio mea.	Expecto donec veniat immutatio mea.	Sperabo donec venerit mutatio mea.
15. Concupisces.	15. Porriges dexteram.	15.
16. Gressus meos.	16. Gressus meos.	16.
17. Signata in fasciculo prævaricatio mea.	17. Signasti quasi in sacculo delicta mea.	17.
18, 19. Et vere mons cadens defluit, et saxum transferetur e loco suo. Lapides contuderunt aquæ, inundabit nascentia sponte ejus pulverem terræ, et expectationem hominis perdidisti.	18, 19. Mons cadens defluit, et saxum transfertur de loco suo. Lapides excavant aquæ, et alluvione paulatim terra consumitur: et hominem ergo similiter perdes.	18, 19.
21. Et non advertet eis.	21. Non intelliget.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Job.

V. 1. Ἀ., πλήρης κλονήσεως. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

V. 4. Ἀ., τίς δώσει etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 5. Σ., παρὰ σοί. Iidem. Manuscripti vero in textu τῶν Ο' habent παρ' αὐτῷ, editi, παρ' αὐτοῦ.

Ibid. Σ., ὅρον αὐτοῦ ἔταξας. Colb. et Reg. unus.

V. 6. Θ., ἄνες. Iidem.

V. 7. Ἀ., Θ., καὶ ὁ κορμὸς αὐτοῦ. Sic Drusius. Colbert. vero, οἱ λοιποὶ, ὁ κορμός.

V. 8. Ὁ Ἑβραῖος, ἐν σποδιᾷ etc. Sic omnium lectiones recte Nicetas notavit. Drusius vero et Colbert. Aquilæ et Theodotionis lectionem conjungunt, et uni Aquilæ tribuunt sic, Ἀ., ἐν χοῖ ἐν χώματι.

V. 9. Ὁ Ἑβραῖος, ἀπὸ τοῦ πράγματος etc. Sic habent duo mss. et Drusius ex Polychronio: ὁ μὲν Ἑλληνικὸς, ἀπὸ τοῦ τέλους εἴρηκεν· ὁ δὲ Ἑβραῖος, ἀπὸ τοῦ πράγματος ποιήσει καρπόν. Ille vero Hellenicus, sive Græcus, videtur esse aliquis interpretum, nempe Aq., Sym. vel Theodotio; Hebræus autem, ut alibi diximus, videtur esse Græcus quidam interpres ex Hebræis. Sed res dubio non vacat, ac secus opinatur Drusius, qui credit ipsum textum Hebraicum aliquando ab Olympiodoro, nonnunquam a Polychronio citari, ipsosque verba Hebraica Græce reddere. Vide in Præliminaribus.

V. 11. Σ., ὡς ἐκρεῖ ὕδατα ἐκ τῆς θαλάσσης. Sic omnes mss. et editi. Duo legunt, ἐκ θαλάσσης.

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, καὶ χειμάῤῥους. Omnes mss. Drusius illud quasi scholion adfert.

V. 12. Ἀ., Θ., ἕως παλαιωθῇ etc. Ex Colbertino et Regio uno. Ο' ed. Rom. non habent ἢ ante οὐ μή.

Ibid. Hæc Theodotionis lectio cum asterisco

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ποταμὸς δέ.	
12.	12. Ἕως ἂν ὁ οὐρανὸς ᾖ, οὐ μὴ συῤῥαφῇ, καὶ οὐκ ἐξυπνισθήσονται.	12. Ἕως παλαιωθῇ ὁ οὐρανὸς οὐκ ἐξεγερθήσονται.
	※ Οὐκ ἐξυπνισθήσεται ἐκ τοῦ ※ ὕπνου αὐτοῦ.	※ Οὐκ ἐξυπνισθήσεται ἐκ τοῦ ※ ὕπνου αὐτοῦ.
14.	14. Ζήσεται;	14. Μήτι ζήσεται;
. . . ἕως ἂν ἔλθῃ ἡ ἁγία φύσις μου.	Ὑπομενῶ ἕως πάλιν γένωμαι.	Ἐλπιῶ ἕως ἂν ἔλθῃ τὸ ἄλλαγμά μου.
15.	15. Μὴ ἀποποιοῦ.	15. Ἐπιποθήσεις.
16.	16. Μοῦ τὰ ἐπιτηδεύματα. *Οἱ λοιποί*, τὰ διαβήματά μου.	16.
17. Ἐπισωρεύσεις γὰρ τὴν ἀνομίαν μου.	17. Ἐσφράγισας δέ μου τὰς ἀνομίας ἐν βαλαντίῳ.	17.
18, 19. Τὰ παραλελειμμένα . . . οὕτω προσδοκίαν ἀνδρὸς ἀπολέσεις.	18, 19. ※ Καὶ πλὴν ὄρος πίπτον ※ διαπεσεῖται, καὶ πέτρα παλαιω- ※ θήσεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς. ※ Λίθους ἐλέαναν ὕδατα, καὶ κατ- ※ έκλυσεν ὕδατα ὕπτια τοῦ χώμα- ※ τος τῆς γῆς· καὶ ὑπομονὴν ἀν- ※ θρώπου ἀπώλεσας.	18, 19. ※ Καὶ πλὴν ὄρος πίπτον ※ διαπεσεῖται, καὶ πέτρα παλαιω- ※ θήσεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς. ※ Λίθους ἐλέαναν ὕδατα, καὶ κατ- ※ έκλυσεν ὕδατα ὕπτια τοῦ χώμα- ※ τος τῆς γῆς· καὶ ὑπομονὴν ἀν- ※ θρώπου ἀπώλεσας.
21.	21. Οὐκ ἐπίσταται ※ περὶ αὐτῶν.	21.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Et fluvius.	
12.	12. Donec fuerit cœlum, non consuetur, et non evigilabunt.	12. Donec veterascat cœlum non expergiscentur.
	※ Non suscitabitur de somno ※ suo.	※ Non suscitabitur de somno ※ suo.
14.	14. Vivet?	14. Numquid vivet?
... Donec venerit sancta natura mea.	Sustinebo donec rursus fiam.	Sperabo donec venerit mutatio mea.
15.	15. Ne repellas.	15. Desiderabis.
16.	16. Adinventiones meas. *Reliqui*, gressus meos.	16.
17. Accumulabis enim iniquitatem meam.	17. Signasti autem iniquitates meas in sacculo.	17.
18, 19. Residua... sic expectationem viri perdes.	18, 19. ※ Equidem mons cadens ※ deficiet, et petra veterascet de ※ loco suo. Lapides consumun- ※ tur aquis, et alluvione frequen- ※ tium gurgitum minuitur arena ※ terræ: spem vero hominis per- ※ didisti.	18, 19. ※ Equidem mons cadens ※ deficiet, et petra veterascet de ※ loco suo. Lapides consumuntur ※ aquis, et alluvione frequentium ※ gurgitum minuitur arena terræ: ※ spem vero hominis perdidisti.
21.	21. Ignorat ※ de iis.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Job.

Græce prodit ex Colbertino; Latine ex editione Latina Hieronymi.

V. 14. Ἀ., Θ., μήτι ζήσεται; Colbert.

Ibid. Ἀ., Θ., ἐλπιῶ etc. Has A., Th. et sequentem Symmachi lectiones habent omnes mss. et editi. Illud porro Symmachi, ἡ ἁγία φύσις, vitiatum prorsus videtur. An legendum ἡ ἄλλαξις, ut respondeat Hebraicæ voci חליפתי?

V. 15. Θ, ἐπιποθήσεις. Colbert. et Reg. unus.

V. 16. *Οἱ λοιποί*, τὰ διαβήματά μου. Colbert. et Reg. unus.

V. 17. Σ., ἐπισωρεύσεις γὰρ etc. Iidem.

V. 18, 19. Notat Colbertinus, hic quinque versiculos ex Theodotione desumptos esse, ἐκ Θ. οἱ ε', i. e., *ex Theodotione quinque versiculi*. Erant autem illi 5 versiculi:

Καὶ πλὴν ὄρος πίπτον διαπεσεῖται,
Καὶ πέτρα παλαιωθήσεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς.
Λίθους ἐλέαναν ὕδατα,
Καὶ κατέκλυσεν ὕδατα ὕπτια τοῦ χώματος τῆς γῆς,
Καὶ ὑπομονὴν ἀνθρώπου ἀπώλεσας.

quorum versionem exscripsimus ex edit. Latina Hieron. ubi asteriscis notantur, quemadmodum et in Colbert. Sed Latina a Græcis tantillum differunt.

Ibid. Σ., τὰ παραλελειμμένα. Colb. et Reg. unus.

Ibid. Σ., οὕτω προσδοκίαν ἀνδρὸς ἀπολέσεις. Sic Colbert. Drusius vero, προσδοκίαν ἑκάστου ἀνδρὸς ἀπολέσεις.

V. 21. Περὶ αὐτῶν. Sic Colbert. cum asterisco, et edit. Latina item cum asterisco, *de iis*, quia deest in LXX.

Digitized by Google

CAPUT XV JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 דעת־רוח	2.	2.
4 אף אתה תפר יראה ותגרע שיחה לפני־אל	4.	4.
5 ותבחר לשון ערומים	5.	5.
7 חוללת 'Ο Ἑβραῖος, συνελήφθης.	7.	7.
8 הבסוד אלוה תשמע	8.	8. Ἀπόῤῥητα.
10 גם־שב גם־ישיש בנו כביר מאביך ימים	10.	10.
12 מה־יקחך לבך ומה־ירזמון עיניך	12.	12.
14 מה־אנוש	14.	14.
וכי יצדק ילוד אשה 'Ο Ἑβραῖος, καὶ πῶς δικαιωθήσεται γέννημα γυναικός;		Καὶ ὅτι δικαιωθήσεται;
15 הן בקדשו לא יאמין ושמים לא־זכו בעיניו	15	15.
16 אף־כי	16.	16.
18 ולא כחדו מאבותם	18.	18.
20 מתחולל	20.	20. Ἐν ὀδύνῃ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Scientiam venti.	2. Quasi in ventum loquens.	2.
4. Etiam tu dissipabis timorem.	4. Quantum in te est, evacuasti timorem.	4.
Et imminues loquelam ad facies Dei.	Et tulisti preces coram Deo.	
5. Et eliges linguam versutorum.	5. Et imitaris linguam blasphemantium.	5.
7. Es formatus. *Hebræus*, conceptus es.	7. Formatus.	7.
8. Aut in secreto Dei audies?	8. Numquid consilium Dei audisti?	8. Secreta.
10. Etiam canus, etiam decrepitus inter nos, provectus præ patre tuo diebus.	10. Et senes et antiqui sunt in nobis, multo vetustiores quam patres tui.	10.
12. Quid capiet te cor tuum?	12. Quid te elevat cor tuum?	12.
Et quid connivent oculi tui?	Et quasi magna cogitans, attonitos habes oculos.	
14. Quid homo?	14. Quid est homo?	14.
Et quod justificet se natus mulieris? *Hebræus*, et quomodo justificabitur proles mulieris?	Et ut justus appareat natus de muliere?	Et quod justificabitur?
15. Ecce in sanctis suis non credet, et cœli non fuerunt mundi in oculis ejus.	15. Ecce inter sanctos ejus nemo immutabilis, et cœli non sunt mundi in conspectu ejus.	15.
16. Etiam quia.	16. Quanto magis.	16.
18. Et non celarunt a patribus suis.	18. Et non abscondunt patres suos.	18.
20. Excrucians se.	20. Superbit.	20. In dolore.

Digitized by Google

CAPUT XV JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Περὶ γνώσεως πνεύματος.	2. Συνέσεως πνεῦμα.	2.
4.	4. Οὐ καὶ σὺ ἀπεποιήσω φόβον ;	4. Οὐ γὰρ σὺ παρῃτήσω φόβον.
Καὶ ἀναίδην ὡμίλησας εναντία τῷ Θεῷ.	Συνετελέσω δὲ ῥήματα τοιαῦτα ἔναντι τοῦ Κυρίου.	
5.	5. Οὐδὲ διέκρινας ῥήματα δυναστῶν.	5. Καὶ ἐξελέξω γλῶσσαν πανοῦργον.
7.	7. Ἐπάγης.	7.
8. Ὁμιλίαν.	8. Ἢ σύνταγμα Κυρίου ἀκήκοας ; *Ἄλλος*, ἢ συμβούλῳ σοι ἐχρήσατο ὁ Θεός ;	8. Μυστήριον.
10. Πολυχρονιώτερος.	10. ⋇ Καίγε πρεσβύτης καίγε ⋇ παλαιὸς ἐν ἡμῖν βαρύτερος τοῦ ⋇ πατρός σου ἡμέραις.	10. ⋇ Καίγε πρεσβύτης καίγε ⋇ παλαιὸς ἐν ἡμῖν βαρύτερος τοῦ ⋇ πατρός σου ἡμέραις.
12. Τί ὅτι ἐπῆρέ σε ἡ καρδία σου ;	12. Τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου ; Ἢ τί ὑπήνεγκαν (al. ἐπήνεγκαν) οἱ ὀφθαλμοί σου ; *Ἄλλος*, ἢ τί ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοί σου ;	12. Τί ὅτι ἐπῆρε σε ἡ καρδία σου ;
14.	14. Τίς γὰρ ὢν βροτός ; Ἢ ὡς ἐσόμενος δίκαιος γεννητὸς γυναικός ;	14. Τί ἐστιν ἄνθρωπος ; Καὶ ὅτι δικαιωθήσεται ;
15. Ἰδοὺ ἐν ἁγίοις αυτου ουδεὶς ἄτρεπτος, οὐδὲ οὐρανὸς ἄσπιλος, (πόσῳ μᾶλλον ἄνθρωπος ;)	15. Εἰ κατὰ ἁγίων οὐ πιστεύει, οὐρανὸς δὲ οὐ καθαρὸς ἐναντίον αὐτοῦ.	15.
16. Πόσῳ μᾶλλον ;	16. Ἔα δέ.	16.
18. Καὶ οὐχ ἠρνήσαντο ἀπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν.	18. Καὶ οὐχ ἔκρυψαν πατέρες αὐτῶν.	18.
20. Ἀλαζονεύεται.	20. Ἐν φροντίδι.	20. Ματαιοῦται.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
2. Circa scientiam spiritus.	2. Scientiæ spiritus.	2.
4.	4. Nonne et tu repulisti timorem ?	4. Non enim tu repudiasti metum.
Et impudenter collocutus es contraria Deo.	Consummasti autem verba talia coram Domino.	
5.	5. Nec dijudicasti verba potentium.	5. Et elegisti linguam versutam.
7.	7. Concretus es.	7.
8. Colloquium.	8. Aut constitutionem Dei audisti ? *Alius*, aut te consiliario usus est Deus ?	8. Mysterium.
10. Provectior.	10. ⋇ Sed et senex et decrepi- ⋇ tus in nobis est, gravior patris ⋇ tui diebus.	10. ⋇ Sed et senex et decrepi- ⋇ tus in nobis est, senior patris ⋇ tui diebus
12. Quid quod extulit te cor tuum ?	12. Quid ausum fuit cor tuum ? Aut quid sustinuerunt oculi tui ? *Alius*, et quid respexerunt oculi tui ?	12. Quid quod extulit te cor tuum ?
14.	14. Quis enim cum homo sit ? Aut tamquam futurus justus natus de muliere ?	14. Quid est homo ? Et quod justificabitur ?
15. Ecce in sanctis ejus nemo non mutabilis, neque cœlum est sine macula, (quanto magis homo ?)	15. Si in sanctis non credit, et cœlum non est mundum ante eum.	15.
16. Quanto magis ?	16. Sine vero.	16.
18. Et non negarunt a patribus suis.	18. Et non celaverunt patres eorum.	18.
20. Arrogauter agit.	20. In solicitudine.	20. Vanus fit.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ומספר שנים נצפנו לעריץ		
שוד 21 'Ο Ἑβραῖος, σκύλευσις.	21.	21.
וצפו הוא אלי־חרב 22	22.	22.
יתגבר 25	25.	25.
בעבי גבי מגניו 26	26.	26.
כי־כסה פניו בחלבו ויעש פימה עלי־כסל 27 'Ο Ἑβραῖος, τὴν καρδίαν αὐτοῦ... πιμελὴν καὶ διπλοΐδα.	27.	27.
לא רעננה 32	32.	32.
כי־עדת חנף גלמוד 34	34.	34. Ὅτι συναγωγὴ ὑποκριτοῦ ἄκαρπος.
הרה עמל וילד און 35	35.	35. Συνέλαβε (πόνον), καὶ ἔτεκε ἀνωφελές.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et numerus annorum absconditi sunt ad timendum.	Et numerus annorum incertus est tyrannidis ejus.	
21. Vastator. *Hebræus*, spoliatio.	21. Insidias.	21.
22. Et conspectus ipse ad gladium.	22. Circumspectans undique gladium.	22.
25. Se roborabit.	25. Roboratus est.	25.
26. In densitate umbonum scutorum ejus.	26. Et pingui cervice armatus est.	26.
27. Quia operuit facies suas in adipe suo et fecit lubricum super inguine. *Hebræus*, cor suum.... ..arvinam et diploidem.	27. Operuit faciem ejus crassitudo, et de lateribus ejus arvina dependet.	27.
32. Non viruit.	32. Arescent.	32.
34. Quia comitium hypocritæ solitarium.	34. Congregatio enim hypocritæ sterilis.	34. Quia synagoga hypocritæ infructuosa.
35. Concipere laborem, et parere mendacium.	35. Concepit dolorem, et peperit iniquitatem.	35. Concepit laborem et peperit inutile.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Job.

V. 2. Σ., περὶ γνώσεως πνεύματος. Colbert.
V. 4. Θ., οὐ γὰρ σὺ παρ-. Colbert., Regii duo, Nicetas et Drusius.
Ibid. Σ., καὶ ἀναίδην etc. Sic omnes mss. et editi. Oratoriensis tamen, Regius unus et editio Rom. habent ἀνέδην. Nicetas et Colbertinus, ἀναίδην. Drusius item habet ἀναίδην, quia in exemplari suo erat. Romanæ ita emendatum calamo fuerat, in nostro item ita correctum est. Utraque lectio quadrare potest.
V. 5. Θ., καὶ ἐξελέγξω etc. Colbert., Reg. unus.
V. 7. 'Ο Ἑβραῖος, συνελήφθης. Sic omnes mss. et Nicetas. Drusius vero id quasi scholion adfert.
V. 8. Ἀ., ἀπόῤῥητα etc. Has lectiones eodem modo omnes referunt.
Ibid. Ἄλλος, ἢ συμβούλῳ etc. Colbert. Est fortasse scholion, nisi sit Hebræi interpretis, qui liberiori modo vertere solet.

V. 10. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ β'. I. e. *Ex Theodotione duo versiculi*. Sunt autem hi versiculi,
Καί γε πρεσβύτης, καί γε παλαιὸς ἐν ἡμῖν,
Βαρύτερος τοῦ πατρός σου ἡμέραις.
Versionem exscripsimus ex edit. Latina Hieronymi, ubi hæc asteriscis notantur.
Ibid. Σ., πολυχρονιώτερος. Sic omnes.
V. 12. Σ., Θ., τί ὅτι ἐπῆρέ σε etc. Hunc locum Nicetas et Drusius uni Symmacho tribuunt; Colb. et alter codex Theodotioni et Symmacho.
Ibid. Ἄλλος, ἢ τί ἀνέβλεψαν etc. Sic unus codex.
V. 14. Θ., τί ἐστιν ἄνθρωπος; Colbert., Reg. unus et Drusius.
Ibid. Lectiones Hebræi, Aquilæ et Theodotionis habent omnes mss.
V. 15. Σ., ἰδοὺ ἐν ἁγίοις etc. Sic omnes mss. et Drusius. Illud vero, πόσῳ μᾶλλον ἄνθρωπος, habet Drusius tantum, videturque scholion esse; nam

CAPUT XVI JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מנחמי עמל כלכם 2	2.	2. Παράκλητοι πόνων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Consolatores laboris omnes vos.	2. Consolatores onerosi omnes vos estis.	2. Consolatores laborum.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Καὶ ἀριθμὸς ἐτῶν κεκρυμμένος ἰσχυρῷ.	Ἔτη δὲ ἀριθμητὰ δεδομένα δυνάστῃ. Ἄλλος, ἐν ὀλίγῳ δυναστεύουσιν.	Καὶ ἀριθμὸς ἐτῶν κεκρυμμένος ἰσχυρῷ.
21.	21. Καταστροφή.	21.
22. Προεσκοπεύθη γὰρ εἰς μάχαιραν.	22. Ἐντέταλται γὰρ ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου.	22.
25.	25. Ἐτραχηλίασεν.	25. Κατισχύσατο.
26.	26. ※ Ἐν πάχει νώτου ἀσπίδος ※ αὐτοῦ. Ἄλλος, θαῤῥῶν τοῖς ἀμυντηρίοις αὐτοῦ.	26. ※ Ἐν πάχει νώτου ἀσπίδος ※ αὐτοῦ.
27. Ἐπεκαλύφθη γάρ... καὶ ἐπάχυνε πιμελὴν κατὰ ψόας.	27. ※ Ὅτι ἐκάλυψε τὸ πρόσω- ※ πον αὐτοῦ ἐν στέατι αὐτοῦ, καὶ ※ ἐποίησε περιστόμιον περὶ τῶν ※ μηρίων.	27. ※ Ὅτι ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον ※ αὐτοῦ ἐν στέατι αὐτοῦ, καὶ ἐποί- ※ ησε περιστόμιον περὶ τῶν μη- ※ ρίων.
32. Οὐκ εὐθαλήσει.	32. Οὐ μὴ πυκάσῃ.	32.
34.	34. Μαρτύριον γὰρ ἀσεβοῦς θάνατος.	34. Ὅτι συναγωγὴ ὑποκριτοῦ ἄκαρπος.
35.	35. Ἐν γαστρὶ δὲ λήψεται ὀδύνας, ἀποβήσεται δὲ αὐτῷ κενά.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Et numerus annorum absconditus est forti.	Anni autem numerati potenti dati sunt. *Alius*, in parvo dominatum habent.	Et numerus annorum absconditus est forti.
21.	21. Subversio.	21.
22. Prævisus enim est ad gladium:	22. Decretus enim est jam in manus ferri.	22.
25.	25. Induravit cervicem.	25. Roboratus est.
26.	26. ※ In crassa cervice scuti ※ sui. *Alius*, confidens armis ad defensionem suam.	26. ※ In crassa cervice scuti ※ sui.
27. Opertus est enim... et pinguem addidit arvinam juxta lumbos.	27. ※ Quia operuit faciem ejus in ※ adipe suo; et fecit capistrum ※ super femora.	27. ※ Quia operuit faciem ejus ※ in adipe suo; et fecit capi- ※ strum super femora.
32. Non florebit.	32. Non condensabitur.	32.
34.	34. Testimonium enim impii mors.	34. Quia synagoga hypocritæ infructuosa.
35.	35. In ventre enim concipiet dolores, evenient autem ei vana.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Job.

illud ad versum sequentem pertinet.

V. 16. Σ., πόσῳ μᾶλλον. Sic Colb. et Reg. unus.

V. 18. Σ., καὶ οὐκ ἠρνήσαντο etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 20. Lectiones A., S., Th. habent omnes.

Ibid. Σ., Θ., καὶ ἀριθμὸς etc. Sic omnes; sed alii Symmacho, alii Theodotioni tribuunt.

V. 21. Ὁ Ἑβραῖος, σκύλευσις. Sic tres mss., Nicetas et Drusius.

V. 22. Σ., προεσκοπεύθη etc. Omnes mss. et Drusius.

V. 25. Θ., κατισχύσατο. Colbert.

V. 26. Ἄλλος, θαῤῥῶν τοῖς ἀμ-. Colbert. Videtur esse scholion.

Ibid. Colbert., ex Θ. οἱ γ', id est, *tres versiculi ex Theodotione*, cum asteriscis, nimirum :

Ἐν πάχει νώτου ἀσπίδος αὐτοῦ,
Ὅτι ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν στέατι αὐτοῦ,
Καὶ ἐποίησε περιστόμιον περὶ τῶν μηρίων.

Versio asteriscis notata ex editione Latina Hieronymi prodit.

V. 27. Σ., ἐπεκαλύφθη γάρ. Omnes. Respondet τῷ כִּי־כִסָּה.

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Colbert., Nicetas, et Drusius. Textus habet פָּנָיו.

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, πιμελὴν καὶ διπλοΐδα. Sic omnes. Textus, פִּימָה.

Ibid. Σ., καὶ ἐπάχυνε πιμελὴν κατὰ ψόας. Sic mss. Unus tamen habet κατὰ ψυχῆς, male. Hebr., וַיַּעַשׂ פִּימָה עֲלֵי־כָסֶל.

V. 32. Σ., οὐκ εὐθαλήσει. Colbert. et Reg. unus.

V. 34. Ἀ., Θ., ὅτι συναγ- etc. Iidem.

V. 35. Ἀ., συνέλαβε πόνον, καὶ etc. Sic omnes. Vox autem πόνον excidit· sed mox legitur in versione Aquilæ cap. XVI, 2.

CAPUT XVI JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Παρηγοροῦντες πάντες ἐπαχθεῖς ἐστε.	2. Παρακλήτορες κακῶν πάντες.	2. Παράκλητοι κόπων.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Consolatores omnes onerosi estis.	2. Consolatores malorum omnes.	2. Consolatores laborum.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 הקץ או מה־ימריצך כי תענה	3.	3.
4 לו יש נפשכם תחת נפשי אחבירה עליכם במלים ואניעה עליכם במו ראשי	4.	4. Ὄφελον.
5 אאמצכם במו־פי	5.	5.
6 לא־יחשך כאבי מה מני יהלך	6.	6.
7 הלאני השמות כל־עדתי	7.	7.
8 לעד היה ויקם בי כחשי בפני יענה	8.	8.
9 צרי ׀ ילטוש עיניו לי	9.	9.
11 ועל ידי רשעים ירטני	11.	11.
12 ואחז בערפי ויפצפצני Ὁ Ἑβραῖος, λαβών με τοῦ τένοντος διετίναξεν	12.	12.
16 צלמות	16.	16.
18 תכסי	18.	18.
מקום 22 כי־שנות מספר	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Numquid finis ?	3. Numquid habebunt finem ?	3.
Aut quid roborabit te, si responderis ?	Aut aliquid tibi molestum est, si loquaris ?	
4. Utinam esset anima vestra pro anima mea : adjungerem me super vos in sermonibus, et moverem super vos in caput meum.	4. Atque utinam esset anima vestra pro anima mea : consolarer et ego vos sermonibus, et moverem caput meum super vos.	4. Utinam.
5. Roborarem vos in ore meo.	5. Roborarem vos ore meo.	5.
6. Non prohibebitur dolor meus.	6. Non quiescet dolor meus.	6.
Quid a me abibit.	Non recedet a me.	
7. Laborare me fecit.	7. Oppressit me.	7.
Desolasti omnem conventum meum.	Et in nihilum redacti sunt omnes artus mei.	
8. In testem fuit, et surrexit in me macies mea, in facies meas respondebit.	8. Et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam contradicens mihi.	8.
9. Hostis meus acuet oculos suos in me.	9. Hostis meus terribilibus oculis me intuitus est.	9.
11. Super manus impiorum divertere faciet me.	11. Et manibus impiorum me tradidit.	11.
12. Et apprehendit in cervicem meam, et contritum dispersit me. *Hebræus*, prehensa cervice mea discussit me.	12. Tenuit cervicem meam, confregit me.	12.
16. Umbra mortis.	16. Caligaverunt.	16.
18. Operias.	18. Operias.	18.
Locus.	Locum.	
22. Quia anni numeri.	22. Breves anni.	22.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Τάξις. *Οἱ λοιποὶ*, πέρας.	3.
Ἵνα.	※ Ἢ τί παρενοχλήσει σοι, ὅτι ※ ἀποκρίνῃ ;	※ Ἢ τί παρενοχλήσει σοι, ὅτι ※ ἀποκρίνῃ;
4. Εἴθε ὑμεῖς τοῖς ἐμοῖς ὑπέκεισθε πάθεσιν, ἑτέροις προσεγενόμην ἂν ὑμῖν λόγοις, καὶ ἐκίνησα ἂν ἐφ' ὑμῖν τὴν κεφαλήν.	4. Εἰ ὑπέκειτό γε ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἀντὶ τῆς ἐμῆς. Εἶτ' ἐναλοῦμαι ὑμῖν ῥήμασι, κινήσω δὲ καθ' ὑμῶν κεφαλήν.	4.
5. Καὶ ἐπέῤῥωσα ἂν ὑμᾶς ἐν τῷ στόματί μου.	5. Εἴη δὲ ἰσχὺς ἐν τῷ στόματί μου.	5.
6. Οὐκ ἐνδώσει ὁ πόνος μου.	6. Οὐκ ἀλγήσω τὸ τραῦμα.	6.
Τί μου ἀποχωρήσει ;	Τί ἔλαττον τρωθήσομαι;	
7. Ἐκόπωσέ με.	7. Κατάκοπόν με πεποίηκε.	7.
Κατέδησάς με ἀδιαλείπτως ἐν ζυγῷ.	※ Καὶ ἐπελάβου με.	
8. Καὶ ἀνέστη μοι καταψευδόμενος, κατὰ ποόσωπόν μου ἀντιλέγων μοι.	8. ※ Καὶ εἰς μαρτύριον εγεννήθην, ※ καὶ ἀνέστη ἐπ' ἐμὲ τὸ ψεῦδός ※ μου, κατὰ πρόσωπόν μου ※ ἀνταποκριθήσεται.	8.
9. Οι εναντιόν μου ὤξυναν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, ἕκαστος εἰς ἐμέ.	9. Ἀκίσιν ὀφθαλμῶν ἐνήλατο.	9.
11. Εἰς χεῖρας ἀσεβῶν ἐνέβαλέ με.	11. Ἐπὶ δὲ ἀσεβέσιν ἔῤῥιψέ με.	11.
12.	12. Λαβών με τῆς κόμης διέτιλε.	12.
16.	16. Σκιά. *Ἄλλοι*, σκιὰ θανάτου.	16.
18.	18. Ἐπικαλύψῃς. *Οἱ λοιποὶ*, προσέχῃ.	18.
	Τόπος. *Ἄλλος*, στάσις.	
22.	22. Ἔτη δὲ ἀριθμητά. *Ἄλλος*, τὸ πέρας.	22.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Ordo. *Reliqui*, terminus.	3.
Ut.	※ Aut in quo molestum tibi ※ erit, quia respondebis?	※ Aut in quo molestum tibi ※ erit, quia respondebis?
4. Utinam vos meis subjiceremini affectibus: aliis collocutus fuissem vobiscum sermonibus, et movissem super vos caput.	4. Si subjecta esset anima vestra pro mea. Deinde insultabo in vos verbis : movebo autem contra vos caput.	4.
5. Et roborassem vos in ore meo.	5. Sit autem fortitudo in ore meo.	5.
6. Non minuetur labor meus.	6. Non dolebo vulnus.	6.
Quid a me abscedet ?	Quid minus vulnerabor ?	
7. Laborare me fecit.	7. Lassatum me fecit.	7.
Colligasti me indesinenter in jugo.	※ Et apprehendisti me.	
8. Et insurrexit in me calumnians, ad faciem meam contradicens mihi.	8. ※ Et in testimonium factus ※ sum, et surrexit super me ※ mendacium meum : contra fa- ※ ciem meam respondebit.	8.
9. Qui contra me sunt acuerunt oculos suos, unusquisque in me.	9. Acie oculorum irruit.	9.
11. In manus impiorum injecit me.	11. Et super impios projecit me.	11.
12.	12. Tenens me coma divulsit.	12.
16.	16. Umbra. *Alii*, umbra mortis.	16.
18.	18. Operias. *Reliqui*, attendas.	18.
	Locus. *Alius*, statio.	
22.	22. Anni enim dinumerati. *Alius*, terminus.	22.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Job.

V. 2. 'A., παράκλητοι πόνων etc. Trium lectiones habent omnes mss. et editi sine discrimine.

V. 3. *Οἱ λοιποί*, πέρας. Sic Colbert. Idem vero adjicit, Δ*. πάταξις. Sic mendose pro παράταξις, ut liquidum videtur. « *Tetrapla*, acies. »

Ibid. Σ., ἵνα. Colbert.

Ibid. Hæc Theodotionis lectio in textum LXX inducta fuit; ideo asterisco notatur in Colbert. et in editione Latina Hieron. cujus versionem adscripsimus cum asterisco.

V. 4. 'A., ὄφελον. Sic omnes.

Ibid. Σ., εἴθε ὑμεῖς τοῖς ἐμοῖς etc. Sic omnes mss. Symmacho tribuunt. Drusius id quasi incerti attulerat; sed est vere interpretatio Symmachi

V. 5. Σ., καὶ ἐπέῤῥωσα etc. Sic omnes.

V. 6. Σ., οὐκ ἐνδώσει ὁ πόνος μου. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Σ., τί μου ἀποχωρήσει. Colb. et Reg. unus.

V. 7. Σ., ἐκόπωσέ με. Iidem.

Ibid. Σ., κατέδησάς με etc. Regii duo, Orato-

CAPUT XVII JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 רוחי חבלה	1.	1.
2 אם־לא התרים	2.	2.
3–5 מי־הוא לידי יתקע : כי־לבם צפנת משכל על־כי לא תרומם : לחלק יגיד רעים	3, 5.	3, 5.
ועיני בניו תכלנה		
6 למשל	6.	6. Παραβολήν.
7 ותכה	7.	7.
8 ונקי על־חנף יתערר	8.	8.
9 ויאחז צדיק דרכו	9.	9.
10 תשובו	10.	10. ⋇ Ἐπιστράφητε.
12 לילה ליום ישימו אור קרוב מפני־חשך	12.	12.
14 לרמה	14.	14. Σήπην.
15 תקותי	15	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Spiritus meus corruptus est.	1. Spiritus meus attenuabitur.	1
2. Si non illusores.	2. Non peccavi.	2.
3-5. Quis ipse ad manum meam percutiat se. Quia cor eorum abscondisti ab intelligentia: propterea non exaltabis. Sed partem indicabit amicis.	3-5. Et cujusvis manus pugnet contra me. Cor eorum longe fecisti a disciplina, propterea non exaltabuntur. Prædam pollicetur sociis.	3-5.
Et oculi filiorum ejus consumentur.	Et oculi filiorum ejus deficient.	
6. In proverbium.	6. In proverbium.	6. Parabolam.
7. Et caligavit.	7. Caligavit.	7.
8. Et innocens super hypocritam suscitabitur.	8. Et innocens contra hypocritam suscitabitur.	8.
9. Et tenebit justus viam suam.	9. Et tenebit justus viam suam.	9.
10. Revertimini.	10. Convertimini.	10. ⋇ Convertimini.
12. Noctem in diem ponent: lucem propinquam a facie tenebrarum.	12. Noctem verterunt in diem, et rursum post tenebras spero lucem.	12.
14. In vermem.	14. Vermibus.	14. Putredinem.
15. Præstolatio mea.	15. Præstolatio mea.	15.

Digitized by Google

Notae et variae lectiones ad cap. XVI Job.

[illegible]

CAPUT XVII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. [illegible]	1.
2. [illegible]	2. [illegible]	2.
3-5. ※ [illegible]	3-5. ※ [illegible]	3-5. ※ [illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
6. Παραβολήν.	6. [illegible]	6. Παραβολήν.
7.	7. [illegible]	7.
8.	8. [illegible]	8.
9.	9. [illegible]	9. Καὶ κρατήσει δίκαιος τὴν ἑαυτοῦ ὁδόν.
10.	10. [illegible]	10. ※ Ἐπιστράφητε.
12.	12. ※ Νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκαν· ※ φῶς ἐγγὺς ἀπὸ ※ προσώπου σκότους.	12. ※ Νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκαν· ※ φῶς ἐγγὺς ἀπὸ ※ προσώπου σκότους.
14. Σκωληκίασιν.	14. [illegible]	14. Σκωληκίασιν.
15.	15. Ἡ ἐλπίς μου. Οἱ λοιποί, ἡ [illegible] μου.	15.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Pereo spiritu agitatus. *Alius*, interimor cogitationibus.	1.
2. Circumventus sum.	2. Supplico.	2.
3-5. ※ Quia cor eorum abscon- ※ disti a prudentia. Propter hoc ※ non exaltabis eos. Parti an- ※ nuntiabit mala.	3-5 ※ Quis est iste? Ad manum ※ meam ligetur; quia cor eorum ※ abscondisti a prudentia. Pro- ※ pter hoc non exaltabis eos. ※ Parti annuntiabit mala.	3-5. ※ Quis est iste? Ad manum ※ meam ligetur; quia cor eorum ※ abscondisti a prudentia. Pro- ※ pter hoc non exaltabis eos. ※ Parti annuntiabit mala.
Oculi autem filiorum eorum deficient.	Oculi autem super filios tabuerunt.	Oculi autem filiorum eorum deficient.
6. Parabolam.	6. Fabulam.	6. Parabolam.
7.	7. Exercati sunt. *Reliqui*, obscurati sunt.	7.
8.	8. Justus autem super iniquum consurgat.	8.
9.	9. Teneat autem fidelis viam suam.	9. Et retinebit justus viam suam.
10.	10. Incumbite et venite, quæso.	10. ※ Convertimini.
12.	12. ※ Noctem in diem posue- ※ runt. Lux prope faciem tene- ※ brarum.	12. ※ Noctem in diem posue- ※ runt. Lux prope faciem tene- ※ brarum.
14. Vermiculationem.	14. Tabem.	14. Vermiculationem.
15.	15. Spes mea. *Reliqui*, patientia mea.	15.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ותקותי מי ישורנה		
אם־יחד על־עפר נחת 16	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et præstolationem meam quis intuebitur eam ?	Et patientiam meam quis considerat?	
16. Num pariter super pulverem requies ?	16. Putasne saltem ibi erit requies mihi ?	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Job.

V. 1. Ἄλλος, φονεύομαι τοῖς λογισμοῖς. Colbert.
V. 2. Σ., παραλελόγισμαι. Colbert.
V. 3. Colbertinus habet, ἐκ Θ. οἱ δ', id est, *quatuor versiculi*, στίχοι, *ex Theodotione*. Notat postea post primum versiculum, Symmachum deinde cum Theodotione concurrere. Itaque sic quatuor versiculi erant in Hexaplari τῶν Ο' editione :
※ Θ. τίς ἐστιν οὗτος ; τῇ χειρί μου συνδεθήτω,
※ Σ. Θ. ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψαν (l. ἔκρυψας) ἀπὸ φρονήσεως
※ Διὰ τοῦτο οὐ μὴ ὑψώσῃς αὐτούς.
※ Τῇ μερίδι ἀναγγέλλει (l. ἀναγγελεῖ) κακίας.
Hos item versus asteriscis notat editio Latina, ut nos edimus. In codice Colbertino post illud ἐκ Θ. οἱ δ' subjicitur [siglum] [siglum] ᾱ, quo significatur, ut puto, solum Theodotionem in primo versiculo haberi μόνος πρὸς ᾱ. Symmachum deinde indicat pro secundo, tertio et quarto, hoc modo, ※C※※※. (*)

(*) Certo certius est alterum siglum, [siglum] non πρός sed Θεοδοτίων significare : sic vero enodantur omnes difficultates e quibus se non potuit expedire ill. hexaplorum instaurator, ut ingenue fatetur in

CAPUT XVIII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מדוע 3	3.	3.
טרף נפשו באפו 4	4.	4.
ולא־יגה שביב אשו 5	5.	5.
אור חשך באהלו 6	6.	6.
עליו		
ותשליכהו עצתו 7	7.	7.
יחזק עליו צמים 9	9.	9.
ומלכדתו על־נתיב 10	10.	10.
לרגליו יהי רעב אנו 12, 11	11, 12.	11, 12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Quare.	3. Quare.	3.
4. Rapiens animam suam in furore suo.	4. Qui perdis animam tuam in furore tuo.	4.
5. Et non splendebit scintilla ignis ejus.	5. Nec splendebit flamma ignis ejus.	5.
6. Lux tenebrescit in tabernaculo ejus.	6. Lux obtenebrescet in tabernaculo illius.	6.
Super eum.	Super eum.	
7. Et projiciet eum consilium suum.	7. Et præcipitabit eum consilium suum.	7.
9. Roborabit super eum sitibundos.	9. Et exardescet contra eum sitis.	9.
10. Et decipula ejus super semitam.	10. Et decipula illius super semitam.	10.
11, 12. In pedibus ejus. Erit famelicum robur ejus.	11, 12. Et involvent pedes ejus. Attenuetur fame robur ejus.	11, 12.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἢ τὰ ἀγαθά μου ὄψομαι;	Καὶ τὴν ἐλπίδα μου τίς προνοήσει;
16.	16. ※ Ἢ ομοθυμαδὸν ἐπὶ χώ- ※ ματος καταβησόμεθα;	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Aut bona mea videbo?	Et spem meam quis prævidebit?
16.	16. ※ Aut pariter in cinerem descendemus?	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Job.[1]

V. 5. Σ., Θ., ὀφθαλμοὶ δὲ etc. Colb. et Reg. unus.

V. 6. Ἀ., Σ., Θ., παραβολήν. Colbert. legit Ἀ., Θ. Orat. et Reg. unus, Σ., Θ. Drusius, *οἱ λοιποί*.

V. 7. *Οἱ λοιποί*, ἠμαυρώθησαν. Colbert. et Reg. unus.

V. 8. Colbertinus sic habet, Δ*. δικαίῳ παρόνομος ἐπανέστη. « *Tetrapla*, justo iniquus insurrexit. »

V. 9. Θ., καὶ ἀνθέξεται etc. Sic mss. et Drusius.

V. 10. Ἀ., Θ., ἐπιστράφητε. Colbertinus cum asterisco.

V. 11. Colbert. ἐκ Θ. οἱ β', id est, *hi duo versiculi ex Theodotione*.

Νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκα,

Φῶς ἐγγὺς ἀπὸ προσώπου σκότους.

In versione tamen Latina non notantur asteriscis, quia quædam hujusmodi prætermittuntur.

V. 14. Ἀ., σήπην. Reg. et Colbert. Σ., Θ., σκωληκίασιν. Iidem. Sed Reg. Theodotioni, Colbert. Symmacho tribuit.

V. 15. *Οἱ λοιποί*, ἡ ὑπομονή. Iidem.

Ibid. Θ., καὶ τὴν ἐλπίδα etc. Iidem.

V. 16. Hæc notantur asterisco in edit. Latina.

Præliminaribus necnon in nota ad XXI, 21 hujus libri. Cf. infra XX, 23, et XXI, 21, 28. Drach.

CAPUT XVIII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Διατί δέ; *Ἄλλος*, ἵνα τί δέ;	3.
4.	4. Κέχρηταί σοι ὀργή.	4. Διαρπάζων ψυχὴν αὐτοῦ ἐν θυμῷ αὐτοῦ.
5. Μέντοιγε καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ.	5. Καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ.	5. Οὐ λάμψει τὸ φῶς αὐτοῦ.
6.	6. Τὸ φῶς αὐτοῦ σκότος ἐν διαίτῃ. *Ἄλλος*, τὸ δὲ φῶς οὐ μακράν μοι σκότους.	6.
	Ἐπ' αὐτῷ. *Οἱ λοιποί*, αὐτοῦ.	
7.	7. Σφάλαι δὲ αὐτοῦ ἡ βουλή.	7. Καταῤῥάξει αὐτὸν ἡ βουλὴ αὐτοῦ.
9.	9. ※ Κατισχύσει ἐπ' αὐτὸν δι- ※ ψῶντας.	9.
10.	10. ※ Καὶ ἡ σύλληψις αὐτοῦ ἐπὶ ※ τρίβους.	10.
11, 12.	11, 12. Πολλοὶ δὲ περὶ πόδα αὐτοῦ ἔλθοισαν ἐν λιμῷ στενῷ. *Ἀλλ.*, πολλοὶ περὶ πόδας αὐτοῦ ἐν λιμῷ	11, 12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Cur autem? *Alius*, ut quid autem?	3.
4.	4. Usa est te ira.	4. Diripiens animam suam in furore suo.
5. Si quidem et non procedet eorum flamma.	5. Et non procedet flamma eorum.	5. Non splendebit lumen ejus.
6.	6. Lux ejus tenebræ in habitaculo. *Alius*, lux autem non procul mihi tenebris.	6.
	Super eum. *Reliqui*, ejus.	
7.	7. Erret autem ejus consilium.	7. Cum impetu deturbabit eum consilium suum.
9.	9. ※ Confortabit super eum sitientes.	9.
10.	10. ※ Et captio ejus in semitis.	10.
11, 12.	11, 12. Multi autem circa pedes ejus veniant, in angustia fa-	11, 12.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בכור מות 13	13.	13.
מאהלו 14	14.	14.
ותצעידהו למלך בלהות		Καὶ ἐπιδήσεται αὐτῷ τοῦ βασιλέως ἀνυπαρξία.
תשכון באהלו מבלי-לו 15 Ὁ Ἑβραῖος, κατασκηνώσει ἐν σκηναῖς οὐκ αὐτοῦ.	15.	15.
יזרה על-נוהו גפרית		
קצירו 16	16.	16.
זכרו 17	17.	17.
ולא-שם לו על-פני-חוץ		
לא נין לו ולא-נכד בעמו 19	19.	19. Οὐ γονεῖς αὐτῷ, καὶ οὐκ ἔγγονοι ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ.
על-יומו נשמו אחרנים 20	20.	20. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτῶν ἀδημονήσουσιν ὕστερον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Primogenitus mortis.	13. Primogenita mors.	13.
14. De tabernaculo ejus.	14. De tabernaculo suo.	14.
Et incedere faciet eum ad regem terrorum.	Et calcet super eum, quasi rex, interitus.	Et invadet eum regis interitus.
15. Habitabit in tabernaculo ejus sine illo. *Heb. int.*, habitabit in tabernaculis non suis.	15. Habitent in tabernaculo illius socii ejus, qui non est.	15.
Spargetur super habitaculum ejus sulphur.	Aspergatur in tabernaculo ejus sulphur.	
16. Messis ejus.	16. Messis ejus.	16.
17. Memoria illius.	17. Memoria illius.	17.
Et non nomen ei super faciebus plateæ.	Et non celebretur nomen ejus in plateis.	
19. Non filius ei, et non nepos in populo ejus.	19. Non erit semen ejus, neque progenies in populo suo.	19. Non parentes ei, et non nepotes in populo ejus.
20. Super diem ejus obstupuerunt novissimi.	20. In die ejus stupebunt novissimi.	20. In die eorum terrebuntur postea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Job.

V. 2. Ἄλλος, ἵνα τί δέ. Colbert.

V. 4. Θ., διαρπάζων etc. Colbert. et Drusius.

V. 5. Σ., μέντοιγε καὶ οὐκ etc. Colbert., Orat. et Reg. unus. Lectionem Theodotionis iidem.

V. 6. Ἄλλος, τὸ δὲ φῶς etc. Reg. unus.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, αὐτοῦ. Colbert.

V. 7. Θ., καταῤῥάξει etc. Omnes.

V. 9 et 10. Hæc asteriscis notantur in edit. Latina Hieronymi.

V. 11, 12. Ἄλλος, πολλοὶ περὶ πόδας etc. Has lectiones mutuamur ex codicibus, et ex Niceta.

V. 13. Σ., Θ., πρώϊμος θάνατος. Sic Reg. unus et Colbert. cum asterisco ad vocem πρώϊμος. In editione Latina Hieronymi legitur, *matura mors*, cum asterisco, ad vocem *matura*.

V. 14. Σ., Θ., ἐκ σκηνῆς αὐτοῦ. Reg. unus Symmacho, Colbert. Theodotioni tribuit.

Ibid. Ἀ., καὶ ἐπιδήσεται etc. Sic omnes mss. et editi.

V. 15. *Ὁ Ἑβραῖος*, κατασκηνώσει etc. Sic Colb., Reg. unus, Orat., Nicetas et Drusius. Θ., κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἀνυπαρξία. Nicetas et Drusius. LXX, κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ, *in nocte ejus*, sive ut alia exemplaria habent, ἐν σώματι αὐτοῦ, *in corpore ejus*. Qui verterunt ἐν νυκτὶ αὐτοῦ, legerint oportet conjunctim בלילו. Hactenus quidem omnia quadrant. Verum magnam hic perturbationem adfert Colbertinus codex, qui ad hunc locum notam hujusmodi adfert prætermisso asterisco, ἐκ Θ. οἱ Λ", ubi existimo illud Λ" mendose poni pro Λοι, id est λοιποί, et tunc significabit, *ex Theodotione reliqui versiculi*. Quinam vero sint illi reliqui versiculi, non difficile est assequi; scilicet ii qui consequenter ponuntur, antequam commentaria variorum adjiciat, ut facere solet: quod etiam indicat librarius, cum ad ultimum versiculum notulam habet cum asterisco, ut indicet asteriscos huc desinere. Sunt autem illi versiculi

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	στενῷ. Ἄλλ., πολλῶν δὲ περὶ πόδας ἔλθοι ἐν λιμῷ στενῷ.	
13. ※ Πρώϊμος ⁝ θάνατος.	13. ※ Πρώϊμος ⁝ θάνατος. Ἄλλως, αὐτοῦ τὰ ὡραῖα θάνατος.	13. ※ Πρώϊμος ⁝ θάνατος.
14. Ἐκ σκηνῆς αὐτοῦ.	14. Ἐκ διαίτης αὐτοῦ.	14. Ἐκ σκηνῆς αὐτου.
	Σχοίη δὲ αὐτὸν ἀνάγκη αἰτίᾳ βασιλικῇ.	
15.	15. Κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ. Ἄλλοι, ἐν σώματι αὐτοῦ.	15. Κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἀνυπαρξίᾳ.
	Κατασπαρήσονται τὰ εὐπρεπῆ αὐτοῦ θείῳ.	※ Λιχμηθήσεται ἐπὶ ὡραιότητι ※ αὐτοῦ θεῖον.
16. Ἡ χαίτη.	16. Θερισμὸς αὐτοῦ.	16.
17.	17. Τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ. Ἄλλοι, οἱ παῖδες αὐτοῦ.	17.
Καὶ οὐκ ἔσται ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ προσώπου ἀγορᾶς.	※ Καὶ ὑπάρξει ὄνομα αὐτῷ ἐπὶ προσώπῳ ἐξωτέρω. Ἄλλος, καὶ ὑπάρχει.	※ Καὶ ὑπάρξει ὄνομα αὐτῷ ἐπὶ ※ προσώπῳ ἐξωτέρω.
19.	19. Οὐκ ἔσται ἐπίγνωστος ἐν λαῷ αὐτοῦ.	19.
20.	20. Ἐπ' αὐτῷ ἐστέναξον ἔσχατοι.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	mis. *Al.*, multi circa pedes ejus in angustia famis. *Al.*, multorum autem circa pedes veniat in angustia famis.	
13. ※ Matura ⁝ mors.	13. ※ Matura ⁝ mors. *Aliter*, mors speciosa ejus.	13. ※ Matura ⁝ mors.
14. De tabernaculo ejus.	14. De habitaculo ejus.	14. De tabernaculo ejus.
	Et teneat eum necessitas causa regali.	
15.	15. Habitabit in tabernaculo ejus in nocte ejus. *Alii*, in corpore ejus.	15. Habitabit in tabernaculo ejus interitus.
	Aspergentur speciosa ejus sulphure.	※ Ventilabitur in pulchritudine ※ ejus sulphur.
16. Coma.	16. Messis ejus.	16.
17.	17. Memoriale ejus. *Alii*, pueri ejus.	17.
Et non erit nomen ejus super faciem fori.	※ Et erit nomen ei super ※ faciem extra. *Alius*, et est.	※ Et erit nomen ei super faciem extra
19.	19. Non erit cognominatus in populo suo.	19.
20.	20. Super eum gemuerunt ultimi.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Job.

tres numero, nempe

Κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ,
Κατασπαρήσονται τὰ εὐπρεπῆ αὐτοῦ ἐν θείῳ,
Ὑποκάτωθεν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ ξηρανθήσονται.

His vero tribus versiculis asteriscum unum præmittit editio Latina Hieronymi, quæ sic habet,

Habitet in tabernaculo ejus in nocte ejus,
Aspergentur speciosa ejus sulphure,
Subter radices ejus siccabuntur.

Hinc autem videatur tres illos versiculos ex Theodotione in editionem τῶν Ο' inductos fuisse de more, quia illa deficiebat. Attamen versus primi versio alia Theodotionis adfertur supra ex Drusio et Niceta, nempe κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἀνυπαρξίᾳ. Hanc autem versionem nec Colbertinus, nec alii codices habent : unde suspicio oritur illud ἀνυπαρξίᾳ, quod jacet pro, ἐν νυκτὶ αὐτοῦ, translatum huc fuisse ex versione Aquilæ præcedentis versus : ac Theodotionem vere transtulisse ἐν αὐτοῦ, quamobrem hanc difficultatem non tanti esse putamus. Sed altera major oritur ex ipso Colbertino codice, qui postquam notam illam ex Θ. οἱ Λ" posuerat, statim subjicit pro versu sequenti præmisso asterisco, Θ., λιχμηθήσεται ἐπὶ ὡραιότητι αὐτοῦ θεῖον, ubi legitur in editione τῶν Ο' hodierna, κατασπαρήσονται τὰ εὐπρεπῆ αὐτοῦ ἐν θείῳ. Unde sequatur versionem quæ in τοῖς Ο' legitur, non desumptam fuisse ex Theodotione, secus quam in nota codicis Colbertini dicitur, quandoquidem ipse Colbertinus et reliqui codices aliam Theodotionis adferunt longe diversam ab ea quam præferunt LXX quæ tempore Hieronymi eadem erat, ut videre est in versione Latina supra. Libenter crederemus hic Theodotionis nomen substitutum fuisse pro alterius interpretis nomine, quod sane non infrequenter accidit : quia enim prima tantum nominis littera præmittitur, facile est ut in aliam litteram commutetur. Verumtamen non raro accidit ut ejus-

Digitized by Google

dem interpretis diversæ non modo lectiones, sed etiam interpretationes ferantur : qua de re in Præliminaribus.

V. 16. Σ., ἡ χαίτη. Colbertinus.
V. 17. Ἄλλοι, οἱ παῖδες αὐτοῦ. Idem.
Ibid. Σ., καὶ οὐκ ἔσται etc. Omnes. Reg. ta

CAPUT XIX JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
3 זה ׀ עשר פעמים תכלימוני	3.	3.
4 משוגתי	4.	4.
5 ותוכיחו עלי חרפתי	5.	5. Καὶ ἐλέγχετε ἐπ' ἐμὲ ὀ σμόν μου.
6 עותני Ὁ Ἑβραῖος, ἔπληξε.	6.	6.
7 הן אצעק חמס ולא אענה	7.	7.
8 ארחי גדר ולא אעבור	8.	8.
ועל־נתיבותי		
12 גדודיו	12.	12.
ויסלו עלי דרכם ויחנו סביב לאהלי		
15 נכרי	15.	15. Ξένος.
17 וחנותי לבני בטני	17.	17.
18 גם־עוילים מאסו בי	18.	18.
19 מתי סודי	19.	19
20 בעורי ובבשרי דבקה עצמי	20.	20. Ἐν δέρματί μου καὶ ἐν : μου ἐκολλήθη τὸ ὀστοῦν μου.
ואתמלטה בעור שני		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Jam decem vicibus pudore affecistis me.	3. En decies confunditis me.	3.
4. Error meus.	4. Ignorantia.	4.
5. Et argueritis super me opprobrium meum.	5. Et arguitis me opprobriis meis.	5. Et arguitis super me op brium meum.
6. Pervertit me. *Hebræus*, percussit.	6. Affixerit me.	6.
7. En clamabo injuriam, et non exaudiar.	7. Ecce clamabo vim patiens, et nemo audiet.	7.
8. Semitam meam sepsit, et non transibo.	8. Semitam meam circumsepsit, et transire non possum.	8.
Et super semitis meis.	Et in calle meo.	
12. Exercitus ejus.	12. Latrones ejus.	12.
Et straverunt super me viam suam, et castrametati sunt circa tabernaculum meum.	Et fecerunt sibi viam per me, et obsederunt in gyro tabernaculum meum.	
15. Extraneus.	15. Peregrinus.	15. Peregrinus.
17. Et deprecabor filios uteri mei.	17. Et orabam filios uteri mei.	17.
18. Etiam iniqui despexerunt in me.	18. Stulti quoque despiciebant me.	18.
19. Viri secreti mei.	19. Consiliarii mei.	19.
20. In pelle mea et in carne mea adhæsit os meum.	20. Pelli meæ, consumptis carnibus, adhæsit os meum.	20. In pelle mea et in c mea agglutinatum est os meu
Et evasi in pelle dentium meorum.	Et derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos.	

Digitized by Google

unus habet, καὶ οὐκ ἔστι. Ibid. Theodotioni versio τῶν Ο' tribuitur a Colbertino cum asterisco.
V. 19. 'Α., οὐ γονεῖς αὐτοῦ etc. Tres mss., Nicetas et Drusius.
V. 20. 'Α., ἐν τῇ ἡμέρᾳ etc. Oratoriensis, Reg. unus et Drusius.

CAPUT XIX JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
3. Τοῦτο δέκατον κατῃσχύνατέ με.	3. Καταλαλεῖτέ μου.	3. Τοῦτο δέκατον κατῃσχύνατέ με.
4.	4. Πλάνος. *Οἱ λοιποὶ*, ἀγνόημα.	4.
5.	5. Ἐνάλλεσθε δέ μοι ὀνείδει.	5. Καὶ ἐλέγχετε ἐπ' ἐμὲ ὀνειδισμόν μου.
6.	6. Ὁ ταράξας.	6.
7. Ἐὰν κραυγάσω ἀδικούμενος, οὐκ εἰσακουσθήσομαι.	7. Ἰδοὺ γελῶ ὀνείδει, οὐ λαλήσω.	7.
8.	8. ⋇ Κύκλῳ περιῳκοδόμημαι, ⋇ καὶ οὐ μὴ διαδῶ.	8.
	Ἐπὶ πρόσωπόν μου.	
12. Λόχοι αὐτοῦ.	12. Πειρατήρια αὐτοῦ.	12. Μονόζωνοι αὐτοῦ.
	⋇ Καὶ ἐποίησαν δι' ἐμοῦ τὴν ⋇ ὁδὸν αὐτῶν, καὶ περιεκύκλωσαν ⋇ τὴν σκηνήν μου. *Ἄλλως*, ταῖς ὁδοῖς μου ἐκύκλωσαν ἐγκάθετοι.	
15.	15. Ἀλλογενής.	15. Ξένος.
17. Καὶ προσεκαλούμην κολακεύων υἱοὺς παίδων μου.	17. Προσεκαλούμην δὲ κολακεύων υἱοὺς παλλακίδων μου.	17.
18.	18. Οἱ δὲ εἰς τὸν αἰῶνά με ἀπεποιήσαντο	18. Καίγε ἄφρονες ἀπώσαντό με.
19. Οἱ συνόμιλοί μου.	19. Οἱ ἰδόντες με.	19.
20.	20. Ἐν δέρματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου.	20.
Καὶ ἐξέτιλλον τὸ δέρμα μου ὀδοῦσιν ἐμοῖς.	Τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἐν ὀδοῦσιν ἔχεται.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Jam decies pudore affecistis me.	3. Loquimini contra me.	3. Jam decies pudore affecistis me.
4.	4. Error. *Reliqui*, ignorantia.	4.
5.	5. Insultatis autem mihi opprobrio.	5. Et arguitis super me opprobrium meum.
6.	6. Qui turbavit.	6.
7. Si clamavero injuria affectus, non exaudiar.	7. Ecce ridebo vituperio, non loquar.	7.
8.	8. ⋇ Circumseptus sum, nec evado.	8.
	In vultu meo.	
12. Turmæ ejus.	12. Tentationes ejus.	12. Accincti ejus.
	⋇ Et fecerunt per me viam ⋇ suam, et circumdederunt ta- ⋇ bernaculum meum. *Aliter*, viis meis in circuitu insederunt insidiantes.	
15.	15. Alienigena.	15. Peregrinus.
17. Et advocabam adulans filios puerorum meorum.	17. Et advocabam adulans filios pellicum mearum.	17.
18.	18. Illi vero in sæculum me aversati sunt.	18. Etiam insipientes repulerunt me.
19. Sodales mei.	19. Qui videbant me.	19.
20.	20. In pelle mea putruerunt carnes meæ.	20.
Et evellebam pellem meam dentibus meis.	Et ossa mea in dentibu rent.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
21 חנני	21.	21.
24 בעט־ברזל לעד בצור יחצבון	24.	24.
25 גאלי חי ואחרון על־עפר יקום	25.	25.
27 כלו כליותי בחקי	27.	27.
28 כי תאמרו מה־נרדף־לו ושרש דבר נמצא־בי Ὁ Ἑβραῖος, ... καὶ ἁμάρτημα λόγου.	28.	28.
29 גורו לכם ׀ מפני־חרב	29.	29.
למען תדעון שדין		Ὅπως γνῶτε ⋇ ὅτι ἐστὶ κρίσις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Miseremini mei.	21. Miseremini mei.	21.
24. In stylo ferreo. In perpetuum in petra sculperentur.	24. In stylo ferreo. Vel celte sculpantur in silice.	24.
25. Redemptor meus vivit, et novissime super pulverem staturus.	25. Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum.	25.
27. Defecerunt renes mei in sinu meo.	27. Reposita est hæc spes mea in sinu meo.	27.
28. Quia dicitis, Cur persequimur eum, et radix verbi inventa est in me? *Hebræus*,... et peccatum verbi.	28. Quare ergo nunc dicitis, Persequamur eum, et radicem verbi inveniamus contra eum?	28.
29. Timete vobis a faciebus gladii. Ut sciatis quod judicium.	29. Fugite ergo a facie gladii. Et scitote esse judicium.	29. Ut sciatis ⋇ quia est judicium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Job.

V. 1. Σ., Θ., τοῦτο δέκατον κατῃσχύνατέ με. Reg. unus et Nicetas, melius quam cæteri et Drusius qui habent, μοι.

V. 4. *Οἱ λοιποί*, ἀγνόημα. Sic Reg. unus, Nicetas et Drusius.

V. 5. Ἀ., Θ., καὶ ἐλέγχετε etc. Sic duo mss. et Drusius. Colbertinus vero, καὶ ἐλέγχεται ἐπ' ἐμὲ ὀνειδισμῷ.

V. 6. Ὁ Ἑβραῖος, ἔπληξε. Sic Orator., sic item Colbert. ex Polychronio, Nicetas ex Olympiodoro, Drusius ex Origene.

V. 7. Σ., ἐὰν κραυγάσω etc. Sic Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius; sed Colbert., ἐπακουσθήσομαι.

V. 8. ⋇ κύκλῳ περιῳκοδ-. etc. Hæc notantur asterisco in edit. Latina.

Ibid. Colbertinus, Δ*, ἐπὶ δὲ ἀτραπούς μου, *super semitas autem meas*. Reliqui autem mss. et editi, οἱ ἄλλοι, ἐπὶ δὲ ἀτρ-.

V. 12. Σ., λόχοι αὐτοῦ. Θ., μονόζωνοι αὐτοῦ. Omnes.

Ibid. Hæc, *Et fecerunt per me viam suam, et circumdederunt tabernaculum meum*, in Latina Hieronymi editione cum asteriscis jacent, quia nempe in editionem τῶν Ο' Hexaplarem invecta fuerant. Hodie in textu τῶν Ο' non leguntur. Ex Latinis porro non dubia conjectura Græca concinnavimus, qualia erant apud Theodotionem, vel Aquilam, vel apud utrumque.

V. 15. Ἀ., Θ., ξένος. Colbert. et Reg. unus.

CAPUT XX JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3, 4 מוסר כלמתי אשמע ורוח מבינתי יענני הזאת ידעת מני־עד מני שים אדם עלי־ארץ	3, 4.	3, 4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3, 4. Correctionem ignominiæ meæ audiam, et spiritus intelligentiæ meæ respondebit mihi. Non-	3, 4. Doctrinam, qua me arguis, audiam, et spiritus intelligentiæ meæ respondebit mihi. Hoc scio a	3, 4.

Digitized by Google

SYMMACHUS.	Θ.	THEODOTION.
21.	21. Ἐλεήσατέ με. Ἄλλως, ἐγγίσατέ μοι.	21.
24.	24. ※ Ἐν γραφείῳ σιδηρῷ; ※ Εἰς μαρτύριον; ἢ ἐν πέτραις ἐγγλυφῆναι.	24.
25.	25. Ἀέναός ἐστιν ὁ ἐκλύειν με μέλλων ἐπὶ γῆς.	25. Ὁ ἀγχιστεύς μου ζῇ, καὶ ἔσχατον ἐπὶ χώματος ἀναστήσει.
27.	27. Πάντα δέ μοι συντετέλεσται ἐν κόλπῳ.	27. Ἐξέλιπον οἱ νεφροί μου ἐν τῷ κόλπῳ μου.
28. Λέγετε δέ· Τί ἐστιν ῳ διώξομεν αὐτὸν, καὶ ῥίζαν λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ;	28. Εἰ δὲ καὶ ἐρεῖτε, Τί ἐροῦμεν ἔναντι αὐτοῦ, καὶ ῥίζαν λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ;	28.
29. Εὐλαβεῖσθε ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν μάχαιραν.	29. Εὐλαβήθητε δὲ καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπικαλύμματος.	29.
	Καὶ τότε γνώσονται ποῦ ἐστιν αὐτῶν ἡ ὕλη. Ἄλλως, καὶ τότε γνώσετε ※ ὅτι ἐστὶ κρίσις.	Ὅπως γνῶτε ※ ὅτι ἔστι κρίσις.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21.	21. Miseremini mei. *Alius*, appropinquate mihi.	21.
24.	24. ※ In stylo ferreo;	24.
	※ In testimonium; aut in petris insculpta.	
25.	25. *Perennis est qui soluturus me est super terram.*	*Propinquus meus vivit, et ultimum in pulvere suscitabit.*
27.	27. *Omnia vero mihi consummata sunt in sinu.*	27. *Defecerunt renes mei in sinu meo.*
28. Dicitis autem: Quid est quo persequemur eum, et radicem verbi inveniemus in eo?	28. *Quod si et dixeritis, Quid dicemus contra eum, et radicem verbi inveniemus in eo?*	28.
29. Metuite vobis gladium.	29. *Cavete vobisque et vos a tegmine.*	29.
	Et tunc cognoscent, ubi est eorum materia. Aliter, et tunc cognoscetis ※ quia est judicium.	*Et sciatis ※ quia est judicium.*

Notae et variae lectiones ad cap. XIX Job.

[illegible]

CAPUT XX JOB.

[illegible]

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 כי רננת רשעים מקרוב Ὁ Ἑβραῖος, ἡ γὰρ ἀγαλλίασις τῶν ἀσεβῶν πρὸς βραχύ.	5.	5.
ושמחת חנף עדי־רגע Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἡ χαρμοσύνη αὐτῶν πρὸς ῥοπήν.		Καὶ εὐφροσύνη ὑποκρίτου ἐν ἀθρόου.
6 שיאו	6.	6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.
וראשו		
10 ירצו	10.	10. Ἐπιστρέψουσιν.
11-13 עצמותיו מלאו עלומו ועמו על־עפר תשכב : אם־תמתיק בפיו רעה יכחידנה תחת לשונו : יחמל עליה ולא יעזבנה	11-13.	11-13.
וימנענה		
14 מרורת פתנים בקרבו Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἐγένετο ἰὸς ἀσπίδων ἐν ἐγκάτοις αὐτοῦ.	14.	14.
15 מבטנו	15.	15.
16 ראש פתנים יינק	16.	16.
17 נחלי דבש	17.	17.
19 בית גזל ולא יבנהו	19.	19.
20 בחמודו לא ימלט	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
ne hæc nosti a sæculo, a quo positus est homo super terram?	principio, ex quo positus est homo super terram.	
5. Quod laus impiorum de propinquo. *Hebræus*, exultatio enim impiorum ad breve.	5. Quod laus impiorum brevis sit.	5.
Et lætitia hypocritæ ad momentum. *Hebræus*, et lætitia eorum ad momentum.	Et gaudium hypocritæ ad instar puncti.	Et lætitia hypocritæ conferti
6. Sublimitas ejus.	6. Superbia ejus.	6. Elatio ejus.
Et caput ejus.	Et caput ejus.	
10. Placabunt.	10. Atterentur.	10. Convertent se.
11-13. Ossa ejus repleta sunt occultis ejus, et cum eo super pulverem jacebit. Si dulce fuerit in ore ejus malum, celabit illud sub lingua sua. Parcet super eo, et non derelinquet illud.	11-13. Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus, et cum eo in pulvere dormient. Cum enim dulce fuerit in ore ejus malum, abscondet illud sub lingua sua. Parcet illi, non derelinquet illud.	11-13.
Et prohibebit illud.	Et celabit.	
14. Fel aspidum in interiori ejus. *Hebræus*, et fuit venenum aspidum in intestinis ejus.	14. In fel aspidum intrinsecus.	14.
15. De ventre illius.	15. De ventre illius.	15.
16. Caput aspidum suget.	16. Caput aspidum suget.	16.
17. Torrentes mellis.	17. Torrentes mellis.	17.
19. Domum rapuit, et non ædificabit eam.	19. Domum rapuit, et non ædificavit eam.	19.
20. In desiderio ejus non evadet.	20. Et cum habuerit quæ concup[illegible] possidere non poterit.	20.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	※ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' ※ οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;	※ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ※ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;
5. Ὅτι εὐθηνία ἀσεβῶν ἐπ' ὀλίγον.	5. Εὐφροσύνη δὲ ἀσεβῶν πτῶμα ἐξαίσιον.	5.
	Χαρμονὴ δὲ παρανόμων ἀπώλεια.	
6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.	6. Αὐτοῦ τὰ δῶρα. Ἡ δὲ θυσία αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ.	6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.
10. Ἐποίσουσιν.	10. Ὀλέσαισαν.	10.
11-13. Παραβάσεως αὐτοῦ.	11-13. ※ Ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλή- ※ σθησαν νεότητος αὐτοῦ, καὶ μετ' ※ αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσε- ※ ται. Ἐὰν γλυκανθῇ ἐν τῷ στό- ※ ματι αὐτοῦ κακία, κρύψει αὐ- ※ τὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ※ φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκα- ※ ταλείψει αὐτήν. Καὶ συνάξει. *Ἄλλος*, καὶ συνέξει.	11-13.
14	14. ※ Χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ	14. ※ Χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.
15.	15. Ἐξ οἰκίας αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ.	15.
16. Χολὴν ἀσπίδων μυζήσεται.	16. Θυμὸν δὲ δρακόντων θηλάσειεν. *Οἱ λοιποί*, χολὴν ἀσπίδων μυζήσει.	16.
17. Ῥεῖθρα μέλιτος.	17. Νομὰς μέλιτος.	17.
19. Οἰκίαν ἥρπασε, καὶ οὐκ ἀνοικοδομήσει αὐτήν.	19. Δίαιταν δὲ ἥρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν.	19.
20. Σχὼν ἃ ἐπεθύμει οὐ διασώσει.	20. Ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	※ Numquid hæc nosti a sæculis ※ ex quo positus est homo super ※ terram?	※ Numquid hæc nosti a sæculis ※ ex quo positus est homo super ※ terram?
5. Quoniam prosperitas impiorum brevis.	5. Lætitia autem impiorum ruina insignis.	5.
	Gaudium vero iniquorum perditio.	
6. Elatio ejus.	6. Ejus dona. Sacrificium autem ejus. *Reliqui*, et caput ejus.	6. Elatio ejus.
10. Inferent.	10. Disperdant.	10.
11-13. Transgressionis ejus.	11-13. ※ Ossa ejus repleta sunt ※ juventute ejus, et cum illo in ※ cinere dormient, si dulcis fue- ※ rit in ore ejus malitia, abscon- ※ det eam sub lingua sua, parcet ※ ei, et non relinquet eam. Etcongregabit. *Al.*, etcontinebit.	11-13.
14.	14. ※ Fel aspidis in ventre ※ ejus.	14. Fel aspidis in ventre ejus.
15.	15. Ex domo ejus. *Reliqui*, de ventre illius.	15.
16. Fel aspidum suget.	16. Furorem draconum sugat. *Reliqui*, fel aspidum suget.	16.
17. Fluenta mellis.	17. Pabula mellis.	17.
19. Domum rapuit, et non reædificabit eam.	19. Et habitaculum diripuit, et non statuit.	19.
20. Habens quæ desiderabat, non servabit.	20. In desiderio suo non salvabitur.	20.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
21 אין־שריד לאכלו	21.	21.
23 יהי ׀ למלא בטנו	23.	23.
וימטר		
25 וברק ממררתו יהלך עליו	25.	25. Καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ᾽ αὐτόν.
26 טמון לצפוניו	26.	26. Ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεκρυμμένοις αὐτοῦ.
אש לא־נפח		Πῦρ μὴ φυσηθέν.
29 רשע מאלהים	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Non superstes ad comedendum eum.	21. Non remansit de cibo ejus.	21.
23. Fuerit ad replendum ventrem suum.	23. Utinam impleatur venter ejus.	23.
Et faciet pluere.	Pluat.	
25. Et fulgur de felle ejus ibit super eum.	25. Et fulgurans in amaritudine sua, vadent et venient super eum.	25. Et fulgur a facie ejus ibit super eum.
26 Absconditæ in occultis ejus.	26. Absconditæ sunt in occultis ejus.	26. Absconditum est occultis ejus.
Ignis non sufflatus.	Ignis, qui non succenditur.	Ignis non sufflatus.
29. Impii a Deo.	29. Impii a Deo.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Job.

V. 3 et 4. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ γ', id est, *hi tres versiculi ex Theodotione desumpti sunt.*

Παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι,
Καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι.
Μὴ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ᾽ οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;

Quæ item asteriscis notantur in editione Hieronymi, unde Latinam versionem decerpsimus.

Ibid. Σ., ἀπ᾽ αἰῶνος. Sic Colb., Orat., Nicetas et Drusius.

V. 5. Hebræi interpretis et Symmachi versiones exhibent Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Χαρμονὴ δὲ παραν-. Iidem. Sed Drusius et Nicetas habent χαρμονή. Colbert. et Reg. unus, χαρμοσύνη.

V. 6. Ἀ., Σ., Θ., ἔπαρμα αὐτοῦ. Colbert.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ. Colbert.

V. 10. Ἀ., ἐπιστρέψουσιν. Σ., ἐποίσουσιν. Sic omnes.

V. 11, 13. Hi quinque versiculi asteriscis notantur in Colbertino et in versione Latina, quam sequimur.

Ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν νεότητος αὐτοῦ,
Καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσεται.
Ἐὰν γλυκανθῇ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ κακία,
Κρύψει αὐτὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ,
Φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν.

In editione τῶν Ο' ad postremum versiculum legitur οὐ φείσεται, quod emendatum fuerat in Hexaplis.

Ibid. Σ., παραβάσεως αὐτοῦ. Ita reddit עלומו.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ συνέξει. Sic Colbert.

V. 14. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἐγένετο etc. Sic Colb., Orat., Nicetas et Drusius. In Colbert. ad versionem LXX habetur hæc nota Θ. cum asterisco, ut indicetur hæc ex Theodotione desumpta esse.

V. 15. Colbert. *Οἱ λοιποὶ*, ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ. Itemque Nicetas et Drusius.

CAPUT XXI JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
2 ותהי־זאת תנחומתיכם	2.	2.
3 שאוני	3.	3.
ואחר דברי תלעיג		
4 ואם־מדוע	4.	4.
5 והשמו	5.	5. Ἐξαπορήθητε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et sit hoc consolationes vestræ.	2. Et agite pœnitentiam.	2.
3. Ferte me	3. Sustinete.	3.
Et postea verba mea subsannes.	Et post mea, si videbitur, verba ridete.	
4. Et si cur.	4. Ut merito.	4.
5. Et obstupescite.	5. Obstupescite.	5. Obstupescite.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

21. Οὐκ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ.

23.

Ἐπιβρέξει.

25.

26.

Ἄνευ φυσήματος.

29. Ἀντιλογίας ἀπὸ Θεοῦ.

Ο'.

21. ※ Οὐκ ἔστιν ὑπόλειμμα τοῖς ※ βρώμασιν αὐτοῦ.

23. Εἴπως εἰ πλημμύσαι γαστέρα αὐτοῦ.

Νίψαι.

25. Ἄστρα δὲ ἐν διαίταις αὐτοῦ περιπατήσαισαν.

26. Πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομείναι.

Πῦρ ἄκαυστον. Ἄλλος, πυρετός.

29. Ἀσεβοῦς παρὰ Κυρίου.

[illegible]

21.

23. [illegible]

[illegible]

25. [illegible]

26. [illegible]

[illegible]

29.

SYMMACHUS.

21. Non reliquit de cibo suo.

23.

Pluet super.

25.

26.

Absque flatu.

29. Contradictionis a Deo.

LXX INTERPRETES.

21. ※ Non erunt reliquiæ ※ cibis ejus.

23. Si quo modo sit implere ventrem suum.

Lavet.

25. Astra autem in habitaculis ejus ambulabant.

26. Omnes autem tenebræ ipsi permaneant.

Ignis qui non accenditur. Aliter, febris.

29. Impii a Domino.

THEODOTIO.

21.

23. [illegible]

[illegible]

25. [illegible]

26. [illegible]

[illegible]

29.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
24 ומח עצמותיו ישקה	24.	24.
26 ורמה	26.	26. Σήπη.
27 ידעתי מחשבותיכם ומזמות עלי תחמסו	27.	27.
28–33 כי תאמרו איה בית־נדיב ואיה אהל משכנות רשעים : הלא שאלתם עוברי דרך ואתתם לא תנכרו : כי ליום איד יחשך רע ליום עברות יובלו : מי־יגיד על־פניו דרכו והוא־עשה מי ישלם־לו : והוא לקברות יובל ועל־גדיש ישקוד : מתקו־לו רגבי נחל ואחריו כל־אדם ימשוך ולפניו אין מספר	28–33.	28–33. Ὑπεξαιρεθήσεται. Ἐπὶ θημωνίας.
34 ותשובתיכם נשאר־מעל	34.	34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
24. Et medulla ossa ejus irrigantur.	24. Et medullis ossa illius irrigantur.	24.
26. Et vermis.	26. Vermes.	26. Putredo.
27. Novi cogitationes vestras, et molimina super me injuste excogitabitis.	27. Certe novi cogitationes vestras et sententias contra me iniquas.	27.
28–33. Nam dicetis, Ubi domus principis, et ubi tabernaculum habitaculorum impiorum? Numquid non interrogastis transeuntes viam, et signa eorum non dissimulabitis? Quia in die exitii prohibebitur malus, in die furorum inducentur. Quis nuntiabit super facies ejus viam ejus? Et ipse fecit, quis reddet ei? Et ipse ad sepulcra ducetur, et super acervo vigilabit. Dulcuerunt ei cespites torrentis, et post se omnem hominem trahet, et ad facies suas non numerus.	28–33. Dicitis enim, Ubi est domus principis, et ubi tabernacula impiorum? Interrogate quemlibet de viatoribus, et hæc eadem illum intelligere cognoscetis. Quia in diem perditionis servatur malus, et ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo viam ejus, et quæ fecit quis reddet illi? Ipse ad sepulcra ducetur, et in congerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit glareis Cocyti, et post se omnem hominem trahet, et ante se innumerabiles.	28–33. Eruetur. Super acervo.
34. Et responsionibus vestris remansit prævaricatio.	34. Cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap XXI Job.

V. 2. Σ., καὶ γινέσθω etc. Sic omnes.

V. 3. Σ., ἀνάσχεσθε. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., καὶ μετὰ τοὺς etc. Sic omnes.

V. 4. Θ., εἰ μή. Colbert. et Reg. unus.

V. 5. Aquilæ et Symmachi lectiones sic omnes, uno excepto Regio, qui ad Symmachum habet ἄφθονα.

Ibid. Οἱ λοιποὶ, ἐπὶ στόματι. Omnes.

V. 6. Σ., θορυβοῦμαι. Omnes.

V. 8. Σ., διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν. Item omnes.

V. 10. Ἀ., οὐκ ἐξέβαλε. Σ., οὐκ ἐξέτρωσε. Sic Colbert. et Reg. unus. Nicetas vero et Drusius, Σ., οὐκ ἐξέτρωσε, tantum habent. Palam est primam esse Aquilæ, secundam Symmachi.

Ibid. Ἀ., δάμαλις αὐτοῦ. Sic omnes.

V. 11. Ἄλλος, ταῖς ἐπιγοναῖς. Colbert. Hoc loco editio Latina Hieronymi sic cum asterisco habet, *Et mittunt sicut infantes suos.*

V. 12. Ἀ., ὀργάνου. Σ., κιθάρας. Sic Colbert. et Reg. unus. Sed illud, Ἀ., ὀργάνου, inductum in textum τῶν Ο' cum asterisco erat, ut habetur in edit. Latina.

V. 13. Hi versus asteriscis notantur in ed. Latina.

V. 15. Colbertinus, præmisso asterisco, ἐκ Θ. εἰ ϛ', i. e. *hi duo versiculi ex Theodotione.* Postea subsequitur. Σ., ἵνα. Ac deinde, præmisso item asterisco, et ἐὰν pro ἐπὶ, pergit idem, καὶ ταῦτα κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, i. e. *Hæc etiam in Hebraico*

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

24. Καὶ τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἀρδόμενος.

26.

27. Οἶδα τὰς ἐνθυμήσεις ὑμῶν καὶ τὰς ἐννοίας ὑμῶν τὰς ἀδίκους κατ' ἐμοῦ.

28-33. Συντηρεῖται.

34. Καὶ γὰρ ἀντιῤῥήσεις ὑμῶν ὑπελείφθησαν ἀνεπιστημόνως.

Ο'.

24. Μυελὸς δὲ αὐτοῦ διαχεῖται.

26. Σαπρία.

27. Ὥστε οἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι.

28-33. ※ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν
※ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν
※ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν
※ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο-
※ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα
※ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.
※ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου-
※ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν
※ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς
※ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
※ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί-
※ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ
※ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, Καὶ
※ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνησεν.
※ Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλικες
※ χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ
※ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ
※ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.
Ἄλλος, ἐπὶ σωροῦ.

34. Τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

24.

26.

27.

28-33. ※ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν
※ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν
※ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν
※ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο-
※ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα
※ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.
※ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου-
※ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν
※ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς
※ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
※ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί-
※ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ
※ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη,
※ Καὶ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνη-
※ σεν. Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλι-
※ κες χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ
※ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ
※ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.

34.

SYMMACHUS.

24. Et medulla ossium ejus irrigatus.

26.

27. Novi cogitationes vestras et mentes vestras injustas contra me.

28-33. Conservatur.

34. Etenim contradictiones vestræ relictæ sunt inscienter.

LXX INTERPRETES.

※ bundantia et felicitate. *Reliqui*, fortis inculpatus.

24. Medulla autem ejus diffunditur.

26. Putredo.

27. Itaque scio vos audacter mihi insistere.

28-33. ※ Quia dicitis, Ubi est
※ domus principis, et ubi est ve-
※ lamen in tabernaculis impio-
※ rum? Interrogate eos qui trans-
※ eunt per viam, et signa eorum
※ non ignorabitis. Quia in die
※ perditionis salvabitur malus,
※ in diem iræ deducentur. Quis
※ annuntiabit coram eo viam ejus,
※ et quæ ipse fecit? Quis reddet
※ ei? Et ipse in sepulcra dedu-
※ ctus est, et super acervum vi-
※ gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli
※ torrentis, et post eum omnis
※ homo sequitur, et ante eum
※ innumerabiles. *Alius*, super
tumulum.

34. Quod autem ego quiescam a vobis, nihil est.

THEODOTIO.

※ bundantia et felicitate.

24.

26.

27.

28-33. ※ Quia dicitis, Ubi est
※ domus principis, et ubi est
※ velamen in tabernaculis impio-
※ rum? Interrogate eos qui trans-
※ eunt per viam, et signa eorum
※ non ignorabitis. Quia in die
※ perditionis salvabitur malus,
※ in diem iræ deducentur. Quis
※ annuntiabit coram eo viam ejus,
※ et quæ ipse fecit? Quis reddet
※ ei? Et ipse in sepulcra dedu-
※ ctus est, et super acervum vi-
※ gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli
※ torrentis, et post eum omnis
※ homo sequitur, et ante eum
※ innumerabiles.

31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Job.

jacent. In editione quoque Latina hi versiculi asteriscis notantur.

V. 19. Θ., ὁ Θεὸς κατακρύψει etc. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Θ., ἀνταποδώσει etc. Colbert. cum asterisco. Item editio Latina illud, *Reddet ei, et sciet*, cum asterisco habet.

V. 20. Σ., πτῶσιν. Omnes.

V. 21. Hic Colbertinus, præmisso asterisco, ἐκ Θ. ιί β', οὕτω τοῦ Θεοῦ μℓ γπ ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ, τί γὰρ χρήζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ. I. e. *duo versiculi ex Theodotione desumpti sunt*, qui item in editione Latina, unde versionem excerpsimus asteriscis notantur. Quæ sequuntur autem, οὕτω τοῦ Θεοῦ, indicare videntur, in eo exemplari quo utebatur is qui hæc scripsit, pro θέλημα αὐτοῦ legi θέλημα τοῦ Θεοῦ. Postrema autem verba cum siglo quo pacto intelligenda sint, non satis perspectum habeo. (*)

Ibid. Ἀ., Ἄλλως, ἡμισεύθησαν. Sic omnes præter

(*) Neque primam partem, ut nobis videtur, satis perspexit ill. Montf. Nimirum in LXX hexapl. extabat, ut testantur B. Hieronymi versio latina Beatique Augustini annotationes in Job: *Quia nulla voluntas ejus* (illud *ejus* præteritur in editione hexaplorum Montfauconiana) *in domo sua post eum*. Quid

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
21 חנני	21.	21.
24 בעט־ברזל לעד בצור יחצבון	24.	24.
25 גאלי חי ואחרון על־עפר יקום	25.	25.
27 כלו כליתי בחקי	27.	27.
28 כי תאמרו מה־נרדף־לו ושרש דבר נמצא־בי Ὁ Ἑβραῖος, ... καὶ ἁμάρτημα λόγου.	28.	28.
29 גורו לכם ׀ מפני־חרב	29.	29.
למען תדעון שדין		Ὅπως γνωτε ※ ὅτι ἐστὶ κρίσις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Miseremini mei.	21. Miseremini mei.	21.
24. In stylo ferreo. In perpetuum in petra sculperentur.	24. In stylo ferreo. Vel celte sculpantur in silice.	24.
25. Redemptor meus vivit, et novissime super pulverem staturus.	25. Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum.	25.
27. Defecerunt renes mei in sinu meo.	27. Reposita est hæc spes mea in sinu meo.	27.
28. Quia dicitis, Cur persequimur eum, et radix verbi inventa est in me? *Hebræus*,... et peccatum verbi.	28. Quare ergo nunc dicitis, Persequamur eum, et radicem verbi inveniamus contra eum?	28.
29. Timete vobis a faciebus gladii. Ut sciatis quod judicium.	29. Fugite ergo a facie gladii. Et scitote esse judicium.	29. Ut sciatis ※ quia est judicium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Job.

V. 1. Σ., Θ., τοῦτο δέκατον κατῃσχύνατέ με. Reg. unus et Nicetas, melius quam cæteri et Drusius qui habent, μοι.

V. 4. *Οἱ λοιποί*, ἀγνόημα. Sic Reg. unus, Nicetas et Drusius.

V. 5. Ἀ., Θ., καὶ ἐλέγχετε etc. Sic duo mss. et Drusius. Colbertinus vero, καὶ ἐλέγχεται ἐπ' ἐμὲ ὀνειδισμῷ.

V. 6. *Ὁ Ἑβραῖος*, ἔπληξε. Sic Orator., sic item Colbert. ex Polychronio, Nicetas ex Olympiodoro, Drusius ex Origene.

V. 7. Σ., ἐὰν κραυγάσω etc. Sic Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius; sed Colbert., ἐπακουσθήσομαι.

V. 8. ※ κύκλῳ περιῳκοδ-. etc. Hæc notantur asterisco in edit. Latina.

Ibid. Colbertinus, Δ*, ἐπὶ δὲ ἀτραπούς μου, *super semitas autem meas*. Reliqui autem mss. et editi, οἱ ἄλλοι, ἐπὶ δὲ ἀτρ-.

V. 12. Σ., λόχοι αὐτοῦ. Θ., μονόζωνοι αὐτοῦ. Omnes.

Ibid. Hæc, *Et fecerunt per me viam suam, et circumdederunt tabernaculum meum*, in Latina Hieronymi editione cum asteriscis jacent, quia nempe in editionem τῶν O' Hexaplarem invecta fuerant. Hodie in textu τῶν O' non leguntur. Ex Latinis porro non dubia conjectura Græca concinnavimus, qualia erant apud Theodotionem, vel Aquilam, vel apud utrumque.

V. 15. Ἀ., Θ., ξένος. Colbert. et Reg. unus.

CAPUT XX JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3, 4 מוסר כלמתי אשמע ורוח מבינתי יענני הזאת ידעת מני־עד מני שים אדם עלי־ארץ	3, 4.	3, 4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3, 4. Correctionem ignominiæ meæ audiam, et spiritus intelligentiæ meæ respondebit mihi. Non-	3, 4. Doctrinam, qua me arguis, audiam, et spiritus intelligentiæ meæ respondebit mihi. Hoc scio a	3, 4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21.	21. Ἐλεήσατέ με. Ἄλλος, ἐγγίσατέ μοι.	21.
24.	24. ⋇ Ἐν γραφείῳ σιδηρῷ ⁚	24.
	⋇ Εἰς μαρτύριον ⁚ ἢ ἐν πέτραις ἐγγλυφῆναι.	
25.	25. Ἀέναός ἐστιν ὁ ἐκλύειν με μέλλων ἐπὶ γῆς.	25. Ὁ ἀγχιστεύς μου ζῇ, καὶ ἔσχατον ἐπὶ χώματος ἀναστήσει.
27.	27. Πάντα δέ μοι συντετέλεσται ἐν κόλπῳ.	27. Ἐξέλιπον οἱ νέφροι μου ἐν τῷ κόλπῳ μου.
28. Λέγετε δέ· Τί ἐστιν ᾧ διώξομεν αὐτὸν, καὶ ῥίζαν λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ ;	28. Εἰ δὲ καὶ ἐρεῖτε, Τί ἐροῦμεν ἔναντι αὐτοῦ, καὶ ῥίζαν λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ ;	28.
29. Εὐλαβεῖσθε ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν μάχαιραν.	29. Εὐλαβήθητε δὲ καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπικαλύμματος.	29.
	Καὶ τότε γνώσονται ποῦ ἐστιν αὐτῶν ἡ ὕλη. Ἄλλως, καὶ τότε γνώσετε ⋇ ὅτι ἐστὶ κρίσις.	Ὅπως γνῶτε ⋇ ὅτι ἐστὶ κρίσις.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21.	21. Miseremini mei. *Alius*, appropinquate mihi.	21.
24.	24. ⋇ In stylo ferreo ⁚	24.
	⋇ In testimonium ⁚ aut in petris insculpta.	
25.	25. Perennis est qui soluturus me est super terra.	Propinquus meus vivit, et ultimum e pulvere excitabit.
27.	27. Omnia vero mihi consummata sunt in sinu.	27. Defecerunt renes mei in sinu meo.
28. Dicitis autem : Quid est quo persequemur eum, et radicem verbi inveniemus in eo ?	28. Quod si et dixeritis, Quid dicemus contra eum, et radicem verbi inveniemus in eo ?	28.
29. Metuite vobis gladium.	29. Cavete utique et vos a tegmine.	29.
	Et tunc cognoscent, ubi est eorum materia. *Aliter*, et tunc cognoscetis ⋇ quia est judicium.	Ut sciatis ⋇ quia est judicium.

Notæ et variæ lectiones aa cap. XIX Job.

V. 17. Σ., καὶ προσεκαλούμην etc. Sic Colbert. Reg. unus habet προσεποιούμην etc. Editio Latina, ⋇ *uteri mei.*

V. 18. Θ., καίγε ἄφρονες etc. Sic tres mss. et editi.

V. 19. Σ., οἱ συνόμιλοί μου. Colb. et Reg. unus.

V. 20. Ἀ., ἐν δέρματι etc. Sic omnes mss. et editi.

Ibid. Σ., καὶ ἐξέτιλλον etc. Sic omnes. Hæc perplexa sunt in τοῖς Ο'.

V. 21. Ἄλλ., ἐγγίσατέ μοι. Colb. et Reg. unus.

V. 24. *In stylo ferreo.* Hæc asterisco notantur in edit. Latina. Et infra, εἰς μαρτύριον, apud Colb. In edit. vero Latina *in testimoniis* cum asterisco legitur.

V. 25. Θ., ὁ ἀγχιστεύς μου etc. Sic Colbert., Reg. unus, Drusius et Nicetas.

V. 27. Θ., ἐξέλιπον etc. Omnes.

V. 28. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἁμάρτημα λόγου. Sic omnes. Symmachi vero lectionem sic pleniorem habent Orat. et Reg. unus; alii non habent illud, καὶ ῥίζαν λόγου etc.

V. 29. Σ., εὐλαβεῖσθε etc. Sic Colb., Reg. unus, Nicetas et Drusius. Versio Latina Hieron., ⋇ a gladio.

Ibid. Ἀ., Θ., ὅπως γνῶτε ὅτι ἐστὶ κρίσις. Sic Colbert. Cæteri vero, οἱ λοιποί habent. I. e. *Reliqui interpretes*. Illud autem, ὅτι ἐστὶ κρίσις, *quia est judicium*, asterisco notatur in edit. Latina Hieronymi, quia cum in LXX deesset, ex Aquila et Theodotione desumptum fuit. Græca ex eadem Hieronymiana editione restituimus.

CAPUT XX JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟ	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3, 4. Ἀπ' αἰῶνος.	3, 4. ⋇ Παιδείαν ἐντροπῆς μου ⋇ ἀκούσομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς ⋇ συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι. Μὴ	3, 4. ⋇ Παιδείαν ἐντροπῆς μου ⋇ ἀκούσομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς ⋇ συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι. Μὴ

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3, 4. A sæculo.	3, 4. ⋇ Eruditionem confusio- ⋇ nis meæ audiam, et spiritus ⋇ sapientiæ respondebit mihi.	3, 4. ⋇ Eruditionem confusio- ⋇ nis meæ audiam, et spiritus ⋇ sapientiæ respondebit mihi.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
21 חנני	21.	21.
24 בעט־ברזל לעד בצור יחצבון	24.	24.
25 גאלי חי ואחרון על־עפר יקום	25.	25.
27 כלו כליותי בחקי	27.	27.
28 כי תאמרו מה־נרדף־לו ושרש דבר נמצא־בי Ὁ Ἑβραῖος, ... καὶ ἁμάρτημα λόγου.	28.	28.
29 גורו לכם ׀ מפני־חרב	29.	29.
למען תדעון שדין		Ὅπως γνωτε ⋇ ὅτι ἐστὶ κρίσις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Miseremini mei.	21. Miseremini mei.	21.
24. In stylo ferreo. In perpetuum in petra sculperentur.	24. In stylo ferreo. Vel celte sculpantur in silice.	24.
25. Redemptor meus vivit, et novissime super pulverem staturus.	25. Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum.	25.
27. Defecerunt renes mei in sinu meo.	27. Reposita est hæc spes mea in sinu meo.	27.
28. Quia dicitis, Cur persequimur eum, et radix verbi inventa est in me? *Hebræus*,... et peccatum verbi.	28. Quare ergo nunc dicitis, Persequamur eum, et radicem verbi inveniamus contra eum?	28.
29. Timete vobis a faciebus gladii. Ut sciatis quod judicium.	29. Fugite ergo a facie gladii. Et scitote esse judicium.	29. Ut sciatis ⋇ quia est judicium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Job.

V. 1. Σ., Θ., τοῦτο δέκατον κατῃσχύνατέ με. Reg. unus et Nicetas, melius quam cæteri et Drusius qui habent, μοι.

V. 4. *Οἱ λοιποί*, ἀγνόημα. Sic Reg. unus, Nicetas et Drusius.

V. 5. Ἀ., Θ., καὶ ἐλέγχετε etc. Sic duo mss. et Drusius. Colbertinus vero, καὶ ἐλέγχεται ἐπ' ἐμὲ ὀνειδισμῷ.

V. 6. *Ὁ Ἑβραῖος*, ἔπληξε. Sic Orator., sic item Colbert. ex Polychronio, Nicetas ex Olympiodoro, Drusius ex Origene.

V. 7. Σ., ἐὰν κραυγάσω etc. Sic Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius; sed Colbert., ἐπακουσθήσομαι.

V. 8. ⋇ κύκλῳ περιῳκοδ-. etc. Hæc notantur asterisco in edit. Latina.

Ibid. Colbertinus, Δ", ἐπὶ δὲ ἀτραπούς μου, *super semitas autem meas*. Reliqui autem mss. et editi, οἱ ἄλλοι, ἐπὶ δὲ ἀτρ-.

V. 12. Σ., λόχοι αὐτοῦ. Θ., μονόζωνοι αὐτοῦ. Omnes.

Ibid. Hæc, *Et fecerunt per me viam suam, et circumdederunt tabernaculum meum*, in Latina Hieronymi editione cum asteriscis jacent, quia nempe in editionem τῶν Ο' Hexaplarem invecta fuerant. Hodie in textu τῶν Ο' non leguntur. Ex Latinis porro non dubia conjectura Græca concinnavimus, qualia erant apud Theodotionem, vel Aquilam, vel apud utrumque.

V. 15. Ἀ., Θ., ξένος. Colbert. et Reg. unus.

CAPUT XX JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3, 4 מוסר כלמתי אשמע ורוח מבינתי יענני הזאת ידעת מני־עד מני שים אדם עלי־ארץ	3, 4.	3, 4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3, 4. Correctionem ignominiæ meæ audiam, et spiritus intelligentiæ meæ respondebit mihi. Non-	3, 4. Doctrinam, qua me arguis, audiam, et spiritus intelligentiæ meæ respondebit mihi. Hoc scio a	3, 4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

21.

24.

25.

27.

28. Λέγετε δέ· Τί ἐστιν ᾧ διώξομεν αὐτὸν, καὶ ῥίζαν λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ;

29. Εὐλαβεῖσθε ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν μάχαιραν.

Ο'.

21. Ἐλεήσατέ με. *Ἄλλος*, ἐγγίσατέ μοι.

24. ※ Ἐν γραφείῳ σιδηρῷ :

※ Εἰς μαρτύριον : ἢ ἐν πέτραις ἐγγλυφῆναι.

25. Ἀέναός ἐστιν ὁ ἐκλύειν με μέλλων ἐπὶ γῆς.

27. Πάντα δέ μοι συντετέλεσται ἐν κόλπῳ.

28. Εἰ δὲ καὶ ἐρεῖτε, Τί ἐροῦμεν ἔναντι αὐτοῦ, καὶ ῥίζαν λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ;

29. Εὐλαβήθητε δὲ καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπικαλύμματος.

Καὶ τότε γνώσονται ποῦ ἐστιν αὐτῶν ἡ ὕλη. *Ἄλλως*, καὶ τότε γνώσετε ※ ὅτι ἐστὶ κρίσις.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

21.

24.

25. Ὁ ἀγχιστεύς μου ζῇ, καὶ ἔσχατον ἐπὶ χώματος ἀναστήσει.

27. Ἐξέλιπον οἱ νέφροι μου ἐν τῷ κόλπῳ μου.

28.

29.

Ὅπως γνῶτε ※ ὅτι ἐστὶ κρίσις.

SYMMACHUS.

21.

24.

25.

27.

28. Dicitis autem : Quid est quo persequemur eum, et radicem verbi inveniemus in eo?

29. Metuite vobis gladium.

LXX INTERPRETES.

21. Miseremini mei. *Alius*, appropinquate mihi.

24. ※ In stylo ferreo :

※ In testimonium : aut in petris insculpta.

25. Perennis est qui soluturus me est super terra.

27. Omnia vero mihi consummata sunt in sinu.

28. Quod si et dixeritis, Quid dicemus contra eum, et radicem verbi inveniemus in eo?

29. Cavete utique et vos a tegmine.

Et tunc cognoscent, ubi est eorum materia. *Aliter*, et tunc cognoscetis ※ quia est judicium.

THEODOTIO.

21.

24.

Propinquus meus vivit, et ultimum e pulvere excitabit.

27. Defecerunt renes mei in sinu meo,

28.

29.

Ut sciatis ※ quia est judicium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Job.

V. 17. Σ., καὶ προσεκαλούμην etc. Sic Colbert. Reg. unus habet προσεποιούμην etc. Editio Latina, ※ *uteri mei.*

V. 18. Θ., καίγε ἄφρονες etc. Sic tres mss. et editi.

V. 19. Σ., οἱ συνόμιλοί μου. Colb. et Reg. unus.

V. 20. Ἀ., ἐν δέρματι etc. Sic omnes mss. et editi.

Ibid. Σ., καὶ ἐξέτιλλον etc. Sic omnes. Hæc perplexa sunt in τοῖς Ο'.

V. 21. *Ἀλλ.*, ἐγγίσατέ μοι. Colb. et Reg. unus.

V. 24. *In stylo ferreo.* Hæc asterisco notantur in edit. Latina. Et infra, εἰς μαρτύριον, apud Colb. In edit. vero Latina *in testimoniis* cum asterisco legitur.

V. 25. Θ., ὁ ἀγχιστεύς μου etc. Sic Colbert., Reg. unus, Drusius et Nicetas.

V. 27. Θ., ἐξέλιπον etc. Omnes.

V. 28. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἁμάρτημα λόγου. Sic omnes. Symmachi vero lectionem sic pleniorem habent Orat. et Reg. unus; alii non habent illud, καὶ ῥίζαν λόγου etc.

V. 29. Σ., εὐλαβεῖσθε etc. Sic Colb., Reg. unus, Nicetas et Drusius. Versio Latina Hieron., ※ a gladio.

Ibid. Ἀ., Θ., ὅπως γνῶτε ὅτι ἐστὶ κρίσις. Sic Colbert. Cæteri vero, οἱ λοιποὶ habent. I. e. *Reliqui interpretes.* Illud autem, ὅτι ἐστὶ κρίσις, *quia est judicium*, asterisco notatur in edit. Latina Hieronymi, quia cum in LXX deesset, ex Aquila et Theodotione desumptum fuit. Græca ex eadem Hieronymiana editione restituimus.

CAPUT XX JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟ[Σ].

3, 4. Ἀπ' αἰῶνος.

Ο'.

3, 4. ※ Παιδείαν ἐντροπῆς μου ※ ἀκούσομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς ※ συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι. Μὴ

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3, 4. ※ Παιδείαν ἐντροπῆς μου ※ ἀκούσομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς ※ συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι. Μὴ

SYMMACHUS.

3, 4. A sæculo.

LXX INTERPRETES.

3, 4. ※ Eruditionem confusionis meæ audiam, et spiritus ※ sapientiæ respondebit mihi.

THEODOTIO.

3, 4. ※ Eruditionem confusionis meæ audiam, et spiritus ※ sapientiæ respondebit mihi.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 כי רננת רשעים מקרוב Ὁ Ἑβραῖος, ἡ γὰρ ἀγαλλίασις τῶν ἀσεβῶν πρὸς βραχύ.	5.	5.
ושמחת חנף עדי־רגע Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἡ χαρμοσύνη αὐτῶν πρὸς ῥοπήν.		Καὶ εὐφροσύνη ὑποκρίτου ἕως ἀθρόου.
6 שיאו	6.	6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.
וראשו		
10 ירצו	10.	10. Ἐπιστρέψουσιν.
11-13 עצמותיו מלאו עלומו ועמו על־עפר תשכב : אם־תמתיק בפיו רעה יכחידנה תחת לשונו : יחמל עליה ולא יעזבנה	11-13.	11-13.
וימנענה		
14 מרורת פתנים בקרבו Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἐγένετο ἰὸς ἀσπίδων ἐν ἐγκάτοις αὐτοῦ.	14.	14.
15 מבטנו	15.	15.
16 ראש פתנים יינק	16.	16.
17 נחלי דבש	17.	17.
19 בית גזל ולא יבנהו	19.	19.
20 בחמודו לא ימלט	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
ne hæc nosti a sæculo, a quo positus est homo super terram?	principio, ex quo positus est homo super terram.	
5. Quod laus impiorum de propinquo. *Hebræus*, exultatio enim impiorum ad breve.	5. Quod laus impiorum brevis sit.	5.
Et lætitia hypocritæ ad momentum. *Hebræus*, et lætitia eorum ad momentum.	Et gaudium hypocritæ ad instar puncti.	Et lætitia hypocritæ confertim.
6. Sublimitas ejus.	6. Superbia ejus.	6. Elatio ejus.
Et caput ejus.	Et caput ejus.	
10. Placabunt.	10. Atterentur.	10. Convertent se.
11-13. Ossa ejus repleta sunt occultis ejus, et cum eo super pulverem jacebit. Si dulce fuerit in ore ejus malum, celabit illud sub lingua sua. Parcet super eo, et non derelinquet illud.	11-13. Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus, et cum eo in pulvere dormient. Cum enim dulce fuerit in ore ejus malum, abscondet illud sub lingua sua. Parcet illi, non derelinquet illud.	11-13.
Et prohibebit illud.	Et celabit.	
14. Fel aspidum in interiori ejus. *Hebræus*, et fuit venenum aspidum in intestinis ejus.	14. In fel aspidum intrinsecus.	14.
15. De ventre illius.	15. De ventre illius.	15.
16. Caput aspidum suget.	16. Caput aspidum suget.	16.
17. Torrentes mellis.	17. Torrentes mellis.	17.
19. Domum rapuit, et non ædificabit eam.	19. Domum rapuit, et non ædificavit eam.	19.
20. In desiderio ejus non evadet.	20. Et cum habuerit quæ concupierat, possidere non poterit.	20.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	⋇ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' ⋇ οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;	⋇ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ⋇ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;
5. Ὅτι εὐθηνία ἀσεβῶν ἐπ' ὀλίγον.	5. Εὐφροσύνη δὲ ἀσεβῶν πτῶμα ἐξαίσιον.	5.
	Χαρμονὴ δὲ παρανόμων ἀπώλεια.	
6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.	6. Αὐτοῦ τὰ δῶρα.	6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.
	Ἡ δὲ θυσία αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ.	
10. Ἐποίσουσιν.	10. Ὀλέσαισαν.	10.
11-13. Παραβάσεως αὐτοῦ.	11-13. ⋇ Ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλή- ⋇ σθησαν νεότητος αὐτοῦ, καὶ μετ' ⋇ αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσε- ⋇ ται. Ἐὰν γλυκανθῇ ἐν τῷ στό- ⋇ ματι αὐτοῦ κακία, κρύψει αὐ- ⋇ τὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ⋇ φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκα- ⋇ ταλείψει αὐτήν.	11-13.
	Καὶ συνάξει. *Ἄλλος*, καὶ συνέξει.	
14	14. ⋇ Χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ	14. ⋇ Χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.
15.	15. Ἐξ οἰκίας αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ.	15.
16. Χολὴν ἀσπίδων μυζήσεται.	16. Θυμὸν δὲ δρακόντων θηλάσειεν. *Οἱ λοιποί*, χολὴν ἀσπίδων μυζήσει.	16.
17. Ῥεῖθρα μέλιτος.	17. Νομὰς μέλιτος.	17.
19. Οἰκίαν ἥρπασε, καὶ οὐκ ἀνοικοδομήσει αὐτήν.	19. Δίαιταν δὲ ἥρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν.	19.
20. Σχὼν ἃ ἐπεθύμει οὐ διασώσει.	20. Ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	⋇ Numquid hæc nosti a sæculis ⋇ ex quo positus est homo super ⋇ terram?	⋇ Numquid hæc nosti a sæculis ⋇ ex quo positus est homo super ⋇ terram?
5. Quoniam prosperitas impiorum brevis.	5. Lætitia autem impiorum ruina insignis.	5.
	Gaudium vero iniquorum perditio.	
6. Elatio ejus.	6. Ejus dona.	6. Elatio ejus.
	Sacrificium autem ejus. *Reliqui*, et caput ejus.	
10. Inferent.	10. Disperdant.	10.
11-13. Transgressionis ejus.	11-13. ⋇ Ossa ejus repleta sunt ⋇ juventute ejus, et cum illo in ⋇ cinere dormient, si dulcis fue- ⋇ rit in ore ejus malitia, abscon- ⋇ det eam sub lingua sua, parcet ⋇ ei, et non relinquet eam.	11-13.
	Et congregabit. *Al.*, et continebit.	
14.	14. ⋇ Fel aspidis in ventre ⋇ ejus.	14. Fel aspidis in ventre ejus.
15.	15. Ex domo ejus. *Reliqui*, de ventre illius.	15.
16. Fel aspidum suget.	16. Furorem draconum sugat. *Reliqui*, fel aspidum suget.	16.
17. Fluenta mellis.	17. Pabula mellis.	17.
19. Domum rapuit, et non reædificabit eam.	19. Et habitaculum diripuit, et non statuit.	19.
20. Habens quæ desiderabat, non servabit.	20. In desiderio suo non salvabi	20.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אין־שריד לאכלו 21	21.	21.
יהי ׀ למלא בטנו 23	23.	23.
וימטר		
וברק ממררתו יהלך עליו 25	25.	25. Καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.
טמון לצפוניו 26	26.	26. Ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεκρυμμένοις αὐτοῦ.
אש לא־נפח		Πῦρ μὴ φυσηθέν.
רשע מאלהים 29	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Non superstes ad comedendum eum.	21. Non remansit de cibo ejus.	21.
23. Fuerit ad replendum ventrem suum.	23. Utinam impleatur venter ejus.	23.
Et faciet pluere.	Pluat.	
25. Et fulgur de felle ejus ibit super eum.	25. Et fulgurans in amaritudine sua, vadent et venient super eum.	25. Et fulgur a facie ejus ibit super eum.
26 Absconditæ in occultis ejus.	26. Absconditæ sunt in occultis ejus.	26. Absconditum est occultis ejus.
Ignis non sufflatus.	Ignis, qui non succenditur.	Ignis non sufflatus.
29. Impii a Deo.	29. Impii a Deo.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Job.

V. 3 et 4. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ γ', id est, *hi tres versiculi ex Theodotione desumpti sunt.*

Παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι,
Καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι.
Μὴ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;

Quæ item asteriscis notantur in editione Hieronymi, unde Latinam versionem decerpsimus.

Ibid. Σ., ἀπ' αἰῶνος. Sic Colb., Orat., Nicetas et Drusius.

V. 5. Hebræi interpretis et Symmachi versiones exhibent Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Χαρμονὴ δὲ παραν-. Iidem. Sed Drusius et Nicetas habent χαρμονή. Colbert. et Reg. unus, χαρμοσύνη.

V. 6. Ἀ., Σ., Θ., ἔπαρμα αὐτοῦ. Colbert.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ. Colbert.

V. 10. Ἀ., ἐπιστρέψουσιν. Σ., ἐποίησουσιν. Sic omnes.

V. 11, 13. Hi quinque versiculi asteriscis notantur in Colbertino et in versione Latina, quam sequimur.

Ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν νεότητος αὐτοῦ,
Καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσεται.
Ἐὰν γλυκανθῇ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ κακία,
Κρύψει αὐτὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ,
Φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν.

In editione τῶν Ο' ad postremum versiculum legitur οὐ φείσεται, quod emendatum fuerat in Hexaplis.

Ibid. Σ., παραδόσεως αὐτοῦ. Ita reddit עלומו.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ συνέξει. Sic Colbert.

V. 14. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἐγένετο etc. Sic Colb., Orat., Nicetas et Drusius. In Colbert. ad versionem LXX habetur hæc nota Θ. cum asterisco, ut indicetur hæc ex Theodotione desumpta esse.

V. 15. Colbert. *Οἱ λοιποί*, ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ. Itemque Nicetas et Drusius.

CAPUT XXI JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
ותהי־זאת תנחומתיכם 2	2.	2.
שאוני 3	3.	3.
ואחר דברי תלעיג		
ואם־מדוע 4	4.	4.
והשמו 5	5.	5. Ἐξαπορήθητε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et sit hoc consolationes vestræ.	2. Et agite pœnitentiam.	2.
3. Ferte me	3. Sustinete.	3.
Et postea verba mea subsannes.	Et post mea, si videbitur, verba ridete.	
4. Et si cur.	4. Ut merito.	4.
5. Et obstupescite.	5. Obstupescite.	5. Obstupescite.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21. Οὐκ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ.	21. ⁎ Οὐκ ἔστιν ὑπόλειμμα τοῖς ⁎ βρώμασιν αὐτοῦ.	21.
23.	23. Εἴπως εἶ πληρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ.	23. Εἴπως εἶ πληρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ.
Ἐπιβρέξει.	Νίψαι.	Ἐπιβρέξει.
25.	25. Ἄστρα δὲ ἐν διαίταις αὐτου περιπατήσαισαν.	25. Καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.
26.	26. Πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομεῖναι.	26. Ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεχρυμμένοις αὐτοῦ.
Ἄνευ φυσήματος.	Πῦρ ἄκαυστον. Ἄλλος, πυρετός.	Πῦρ μὴ φυσηθέν.
29. Ἀντιλογίας ἀπὸ Θεοῦ.	29. Ἀσεβοῦς παρὰ Κυρίου.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21. Non reliquit de cibo suo.	21. ⁎ Non erunt reliquiæ ae ⁎ cibis ejus.	21.
23.	23. Si quo modo sit implere ventrem suum.	23. Si quo moao sit implere ventrem suum.
Pluet super.	Lavet.	Pluet super.
25.	25. Astra autem in habitaculis ejus obambulent.	25. Et fulgur a facie ejus ibit super eum.
26.	26. Omnes autem tenebræ ipsi permaneant.	26. Absconditum est occultis ejus.
Absque flatu.	Ignis qui non accenditur. *Alius*, febris.	Iguis non sufflatus.
29. Contradictionis a Deo.	29. Impii a Domino.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Job.

V. 16. Σ., χολὴν ἀσπίδων μυζήσεται. Reg. unus. Colbertinus autem et Drusius, *οἱ λοιποί*, χολὴν ἀσπίδων μυζήσει.

V. 17. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius, Σ., ῥεῖθρα μέλιτος.

V. 19. Σ., οἰκίαν ἥρπασε etc. Sic omnes mss. et Drusius.

V. 20. Σ., σχὼν ἃ ἐπεθ-. Sic omnes.

V. 21. Σ., οὐκ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Sic Colbert. et Reg. unus. Drusius vero, οὐκ ἀπολείψει ἀπὸ τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Versio hujus loci τῶν Ο' notatur asterisco in Colbertino et in editione Latina.

V. 23. In Colbertino codice notatur Θ. post sequitur ⁎ et consequenter μθ ἀντὶ τοῦ ὅπως quo forte significatur solum Theodotionem εἴπως pro ὅπως habere. Sed hæc hariolando dicimus. [Notam codicis hoc modo legas : μόνος Θεοδοτίων ἀντὶ etc. Cf. supra XVII, 3. DRACH.]

Ibid. Σ., Θ., ἐπιβρέξει. Reg. unus, Nicetas et Drusius Symmacho tribuunt; Colbert. et Reg. alter Theodotioni. Drusius solus legit, βρέξει.

V. 25. Ἀ., Θ., καὶ ἀστραπὴ etc. Colbert. et Reg. unus. Nicetas autem et Drusius uni Aquilæ tribuunt. Consequenter in edit. Latina hæc, *Discurrant super eum terribiliter*, asterisco notantur : secus in Colbertino.

V. 26. Ἀ., Θ., ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεχρυμμένοις αὐτοῦ. Sic Colbert. et Reg. unus. Nicetas et Drusius habent, Ἀ., ἐγκέκρυπται τοῖς ἐγκειμένοις αὐτοῦ.

Ibid. Ἀ., Θ., πῦρ μὴ φυσηθέν. Σ., ἄνευ φυσήματος. Sic omnes præter Drusium, qui habet, Ἀ., Θ., πῦρ μὴ φυσηθὲν ἄνευ φυσήματος, omissa Symmachi nota.

V. 29. Σ., ἀντιλογίας ἀπὸ Θεοῦ. Colbert.

CAPUT XXI JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Καὶ γινέσθω τοῦτο μεταβούλευμα ὑμῶν.	2. Ἵνα μὴ ᾖ μοι παρ' ὑμῶν αὕτη ἡ παράκλησις.	2.
3. Ἀνάσχεσθε.	3. Ἄρατε.	3. Ὑπηνέγκατε.
Καὶ μετὰ τοὺς λόγους μου στήσετε.	Εἶτ' οὐ καταγελάσετέ με.	
4.	4. Ἢ διατί.	4. Εἰ μή.
5. Ἄφθογγοι γίνεσθε.	5. Θαυμάσετε.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2 Et sit hoc pœnitentia vestra.	2. Ut non sit mihi a vobis hæc consolatio.	2.
3. Sustiuete.	3. Sustinete.	3. Sustinete.
Et post sermones meos sistetis.	Deinde non deridebitis me.	
4.	4. Aut quare.	4. Nisi.
5. Obmutescite.	5. Mirabimini.	5.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
על־פה		
6 ונבהלתי	6.	6.
8 נכון לפניהם	8.	8.
10 ולא יגעל	10.	10. Οὐκ ἐξέβαλε.
פרתו		Δάμαλις αὐτοῦ.
11 כצאן עויליהם	11.	11.
12 עוגב	12.	12. ⋇ Ὀργάνου.
13 יבלו בטוב ימיהם וברגע שאול יחתו	13.	13.
15 מה־שדי כי־נעבדנו ומה־נועיל כי נפגע־בו	15.	15.
19 אלוה יצפן־לבניו אונו	19.	19.
ישלם		
20 כידו	20.	20.
21 כי מה־חפצו בביתו אחריו ומספר חדשיו חצצו *Ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ.* Τί γὰρ χρήζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ;	21.	21. Ἡμισεύθησαν.
22 הלאל ילמד דעת	22.	22.
רמים		
23 זה ימות בעצם תמו כלו שלאנן ושליו	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Super os.	Ori vestro.	
6. Et attonitus sum.	6. Pertimesco.	6.
8. Stabile ad facies eorum.	8. Permanet coram eis.	8.
10. Et non projecit semen extra.	10. Non abortivit.	10. Non ejecit.
Vacca ejus.	Vacca.	Vacca eius.
11. Velut ovem parvulos suos.	11. Quasi greges parvuli eorum.	11.
12. Organi.	12. Organi.	12. ⋇ Organi.
13. Terent vetustate in bono dies suos, et in momento sepulcrum descendent.	13. Ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendent.	13.
15. Quid Saddai, quod serviemus ei, et quid utilitatis capiemus, quod occurrerimus ei?	15. Quis est Omnipotens ut serviamus ei, et quid nobis prodest si oraverimus illum?	15.
19. Deus abdet filiis ejus robur ejus.	19. Deus servabit filiis illius dolorem patris.	19.
Reddet.	Et cum reddiderit.	
20. Infortunium suum.	20. Interfectionem.	20.
21. Nam quæ voluntas ejus in domo sua post se? et numerus mensium ejus dimidiati sunt. *Ex Hebraico.* Quid enim opus habet domo sua post se?	21. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se? et si numerus mensium ejus dimidietur.	21. Dimidiati sunt.
22. Numquid Deum docebit scientiam?	22. Numquid Deum docebit quispiam scientiam?	22.
Excelsos.	Excelsos.	
23. Iste morietur in fortitudine integritatis suæ. Totus ipse quietus et pacificus.	23. Iste morietur robustus et sanus, dives et felix.	23.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐπὶ σιαγόνι. *Οἱ λοιποὶ*, ἐπὶ στόματι.	
6. Θορυβοῦμαι.	6. Ἐσπούδακα.	6.
8. Διαμένει ἔμπροσθεν αὐτων.	8. Κατὰ ψυχήν.	8.
10. Οὐκ ἐξέτρωσε.	10. Οὐκ ὠμοτόκησε.	10.
	Ἐν γαστρὶ ἔχουσα.	
11.	11. Ὡς πρόβατα αἰώνια. *Ἄλλος*, ταῖς ἐπιγοναῖς.	11.
12. ※ Κιθάρας.	12. Ψαλμοῦ.	12.
13.	13. ※ Συνετέλεσαν δὲ ἐν ἀγαθοῖς ※ τὸν βίον αὐτῶν, ἐν δὲ ἀναπαύσει ※ ᾅδου ἐκοιμήθησαν.	13.
15. Ἵνα δουλεύσωμεν αὐτῷ	15. ※ Τί Ἱκανὸς ὅτι δουλεύσω- ※ μεν αὐτῷ, καὶ τίς ὠφέλεια ὅτι ※ ἀπαντήσωμεν αὐτῷ; *Ἄλλος*, ἐὰν δουλεύσωμεν αὐτῷ;	15.
19.	19. Ἐκλείποι υἱοὺς (al. υἱοῖς) τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.	19. Ὁ Θεὸς κατακρύψει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀδικίας αὐτοῦ.
	※ Ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ ※ γνώσεται.	※ Ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ ※ γνώσεται.
20. Πτῶσιν.	20. Σφαγήν.	20.
21.	21. ※ Ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν ※ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ※ ἀριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθη- ※ σαν. *Ἄλλως*, ἡμισεύθησαν.	21. ※ Ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν ※ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἀ- ※ ριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθησαν.
22. Μὴ τὸν Θεὸν διδάξει τις ἐπιστήμην;	22. Πότερον οὐχὶ ὁ Κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν;	22.
	Σοφούς. *Ἄλλ.*, φόνους. *Οἱ λοιποί*, ὑψηλούς.	
23.	23. ※ Οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κρά- ※ τει ἁπλοσύνης αὐτοῦ· ὅλος δὲ ※ εὐθυνῶν καὶ εὐπαθῶν. *Οἱ λοιποί*, ἰσχύων ἄμωμος.	23. ※ Οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κρά- ※ τει ἁπλοσύνης αὐτοῦ· ὅλος δὲ ※ εὐθυνῶν καὶ εὐπαθῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Super maxillam. *Rel.*, super os.	
6. Perturbor.	6. Solicitus sum.	6.
8. Permanet in conspectu eorum.	8. Secundum animam.	8.
10. Non abortivit.	10. Non fœtum immaturum peperit.	10.
	Prægnans.	
11.	11. Sicut oves æternæ. *Alius*, fœturis.	11.
12. Citharæ.	12. Psalmi.	12.
13.	13. ※ Et finierunt in bonis vi- ※ tam suam, atque in requie in- ※ feri dormierunt.	13.
15. Ut serviamus ei.	15. ※ Quid est Omnipotens quia ※ serviemus ei, aut quæ utilitas, ※ quia obviam ibimus ei? *Alius*, si serviamus ei?	15.
19.	19. Deficiant filiis bona ejus.	19. Deus abscondet filiis ejus injustitias ejus.
	※ Reddet ei, et sciet.	※ Reddet ei, et sciet.
20. Casum.	20. Necem.	20.
21.	21. ※ Quia nulla (*sic*) voluntas ※ ejus in domo sua post eum. ※ Licet numerus mensium ejus ※ dimidiatus sit. *Aliter*, dimidiati sunt.	21. ※ Quia nulla (*sic*) voluntas ※ ejus in domo sua post eum. ※ Licet numerus mensium ejus ※ dimidiatus sit.
22. Numquid Deum docebit quis scientiam?	22. Annon Dominus est qui docet intelligentiam?	22.
	Sapientes. *Alius*, cædes. *Reliqui*, excelsos.	
23.	23. ※ Hic morietur in robore ※ simplicitatis suæ, totus in a-	23. ※ Hic morietur in robore ※ simplicitatis suæ, totus in a-

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
24 ומח עצמתיו ישקה	24.	24.
26 ורמה	26.	26. Σήπη.
27 ידעתי מחשבתיכם ומזמות עלי תחמסו	27.	27.
28-33 כי תאמרו איה בית-נדיב ואיה אהל משכנות רשעים: הלא שאלתם עוברי דרך ואתתם לא תנכרו: כי ליום איד יחשך רע ליום עברות יובלו: מי-יגיד על-פניו דרכו והוא-עשה מי ישלם-לו: והוא לקברות יובל ועל-גדיש ישקוד: מתקו-לו רגבי נחל ואחריו כל-אדם ימשוך ולפניו אין מספר	28-33.	28-33. Ὑπεξαιρεθήσεται. Ἐπὶ θημωνίας.
34 ותשובתיכם נשאר-מעל	34.	34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
24. Et medulla ossa ejus irrigantur.	24. Et medullis ossa illius irrigantur.	24.
26. Et vermis.	26. Vermes.	26. Putredo.
27. Novi cogitationes vestras, et molimina super me injuste excogitabitis.	27. Certe novi cogitationes vestras et sententias contra me iniquas.	27.
28-33. Nam dicetis, Ubi domus principis, et ubi tabernaculum habitaculorum impiorum? Numquid non interrogastis transeuntes viam, et signa eorum non dissimulabitis? Quia in die exitii prohibebitur malus, in die furorum inducentur. Quis nuntiabit super facies ejus viam ejus? Et ipse fecit, quis reddet ei? Et ipse ad sepulcra ducetur, et super acervo vigilabit. Dulcuerunt ei cespites torrentis, et post se omnem hominem trahet, et ad facies suas non numerus.	28-33. Dicitis enim, Ubi est domus principis, et ubi tabernacula impiorum? Interrogate quemlibet de viatoribus, et hæc eadem illum intelligere cognoscetis. Quia in diem perditionis servatur malus, et ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo viam ejus, et quæ fecit quis reddet illi? Ipse ad sepulcra ducetur, et in congerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit glareis Cocyti, et post se omnem hominem trahet, et ante se innumerabiles.	28-33. Eruetur. Super acervo.
34. Et responsionibus vestris remansit prævaricatio.	34. Cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap XXI Job.

V. 2. Σ., καὶ γινέσθω etc. Sic omnes.

V. 3. Σ., ἀνάσχεσθε. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., καὶ μετὰ τοὺς etc. Sic omnes.

V. 4. Θ., εἰ μή. Colbert. et Reg. unus.

V. 5. Aquilæ et Symmachi lectiones sic omnes, uno excepto Regio, qui ad Symmachum habet ἄφθονοι.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, ἐπὶ στόματι. Omnes.

V. 6. Σ., θορυβοῦμαι. Omnes.

V. 8. Σ., διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν. Item omnes.

V. 10. Ἀ., οὐκ ἐξέβαλε. Σ., οὐκ ἐξέτρωσε. Sic Colbert. et Reg. unus. Nicetas vero et Drusius, Σ., οὐκ ἐξέτρωσε, tantum habent. Palam est primam esse Aquilæ, secundam Symmachi.

Ibid. Ἀ., δάμαλις αὐτοῦ. Sic omnes.

V. 11. *Ἄλλος*, ταῖς ἐπιγοναῖς. Colbert. Hoc loco editio Latina Hieronymi sic cum asterisco habet, *Et mittunt sicut infantes suos.*

V. 12. Ἀ., ὀργάνου. Σ., κιθάρας. Sic Colbert. et Reg. unus. Sed illud, Ἀ., ὀργάνου, inductum in textum τῶν Ο' cum asterisco erat, ut habetur in edit. Latina.

V. 13. Hi versus asteriscis notantur in ed. Latina.

V. 15. Colbertinus, præmisso asterisco, ἐκ Θ. οἱ β', i. e. *hi duo versiculi ex Theodotione*. Postea subsequitur, Σ., ἵνα. Ac deinde, præmisso item asterisco, et ἐάν pro ὅτι, pergit idem, καὶ ταῦτα κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. I. e. *Hæc etiam in Hebraico*

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

24. Καὶ τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἀρδόμενος.

26.

27. Οἶδα τὰς ἐνθυμήσεις ὑμῶν καὶ τὰς ἐννοίας ὑμῶν τὰς ἀδίκους κατ' ἐμοῦ.

28-33. Συντηρεῖται.

34. Καὶ γὰρ ἀντιῤῥήσεις ὑμῶν ὑπελείφθησαν ἀνεπιστημόνως.

Ο'.

24. Μυελὸς δὲ αὐτοῦ διαχεῖται.

26. Σαπρία.

27. Ὥστε οἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι.

28-33. ※ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν
※ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν
※ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν
※ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο-
※ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα
※ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.
※ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου-
※ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν
※ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς
※ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
※ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί-
※ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ
※ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, Καὶ
※ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνησεν.
※ Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλικες
※ χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ
※ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ
※ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.
Ἄλλος, ἐπὶ σωροῦ.

34. Τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

24.

26.

27.

28-33. ※ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν
※ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν
※ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν
※ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο-
※ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα
※ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.
※ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου-
※ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν
※ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς
※ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
※ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί-
※ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ
※ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη,
※ Καὶ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνη-
※ σεν. Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλι-
※ κες χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ
※ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ
※ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.

34.

SYMMACHUS.

24. Et medulla ossium ejus irrigatus.

26.

27. Novi cogitationes vestras et mentes vestras injustas contra me.

28-33. Conservatur.

34. Etenim contradictiones vestræ relictæ sunt inscienter.

LXX INTERPRETES.

※ bundantia et felicitate. *Reliqui*, fortis inculpatus.

24. Medulla autem ejus diffunditur.

26. Putredo.

27. Itaque scio vos audacter mihi insistere.

28-33. ※ Quia dicitis, Ubi est
※ domus principis, et ubi est ve-
※ lamen in tabernaculis impio-
※ rum? Interrogate eos qui trans-
※ eunt per viam, et signa eorum
※ non ignorabitis. Quia in die
※ perditionis salvabitur malus,
※ in diem iræ deducentur. Quis
※ annuntiabit coram eo viam ejus,
※ et quæ ipse fecit? Quis reddet
※ ei? Et ipse in sepulcra dedu-
※ ctus est, et super acervum vi-
※ gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli
※ torrentis, et post eum omnis
※ homo sequitur, et ante eum
※ innumerabiles. *Alius*, super
tumulum.

34. Quod autem ego quiescam a vobis, nihil est.

THEODOTIO.

※ bundantia et felicitate.

24.

26.

27.

28-33. ※ Quia dicitis, Ubi est
※ domus principis, et ubi est
※ velamen in tabernaculis impio-
※ rum? Interrogate eos qui trans-
※ eunt per viam, et signa eorum
※ non ignorabitis. Quia in die
※ perditionis salvabitur malus,
※ in diem iræ deducentur. Quis
※ annuntiabit coram eo viam ejus,
※ et quæ ipse fecit? Quis reddet
※ ei? Et ipse in sepulcra dedu-
※ ctus est, et super acervum vi-
※ gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli
※ torrentis, et post eum omnis
※ homo sequitur, et ante eum
※ innumerabiles.

34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Job.

jacent. In editione quoque Latina hi versiculi asteriscis notantur.

V. 19. Θ., ὁ Θεὸς κατακρύψει etc. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Θ., ἀνταποδώσει etc. Colbert. cum asterisco. Item editio Latina illud, *Reddet ei*, *et sciet*, cum asterisco habet.

V. 20. Σ., πτῶσιν. Omnes.

V. 21. Hic Colbertinus, præmisso asterisco, ἐκ Θ. οἱ β', οὕτω τοῦ Θεοῦ [sigla] ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ, τί γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ. I. e. *duo versiculi ex Theodotione desumpti sunt*, qui item in editione Latina, unde versionem excerpsimus asteriscis notantur. Quæ sequuntur autem, οὕτω τοῦ Θεοῦ, indicare videntur, in eo exemplari quo utebatur is qui hæc scripsit, pro θέλημα αὐτοῦ legi θέλημα τοῦ Θεοῦ. Postrema autem verba cum siglo quo pacto intelligenda sint, non satis perspectum habeo. (*)

Ibid. Α., *Ἄλλως*, ἡμισεύθησαν. Sic omnes præter

(*) Neque primam partem, ut nobis videtur, satis perspexit ill. Montf. Nimirum in LXX hexapl. exstabat, ut testantur B. Hieronymi versio latina Beatique Augustini annotationes in Job: *Quia nulla voluntas ejus* (illud *ejus* præteritur in editione hexaplorum Montfauconiana) *in domo sua post eum*. Quid

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

5 כי רננת רשעים מקרוב 'Ο Ἑβραῖος, ἡ γὰρ ἀγαλλίασις τῶν ἀσεβῶν πρὸς βραχύ.

ושמחת חנף עדי־רגע 'Ο Ἑβραῖος, καὶ ἡ χαρμοσύνη αὐτῶν πρὸς ῥοπήν.

6 שיאו

וראשו

10 ירצו

13-11 עצמותיו מלאו עלומו ועמו על־עפר תשכב : אם־תמתיק בפיו רעה יכחידנה תחת לשונו : יחמל עליה ולא יעזבנה

וימנענה

14 מרורת פתנים בקרבו 'Ο Ἑβραῖος, καὶ ἐγένετο ἰὸς ἀσπίδων ἐν ἐγκάτοις αὐτοῦ.

15 מבטנו

16 ראש פתנים יינק

17 נחלי דבש

19 בית גזל ולא יבנהו

20 בחמודו לא ימלט

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

5.

6.

10.

11-13.

14.

15.

16.

17.

19.

20.

ΑΚΥΛΑΣ.

5.

Καὶ εὐφροσύνη ὑποκρίτου ἕως ἀθρόου.

6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.

10. Ἐπιστρέψουσιν.

11-13.

14.

15.

16.

17.

19.

20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

me hæc nosti a sæculo, a quo positus est homo super terram?

5. Quod laus impiorum de propinquo. *Hebræus*, exultatio enim impiorum ad breve.

Et lætitia hypocritæ ad momentum. *Hebræus*, et lætitia eorum ad momentum.

6. Sublimitas ejus.

Et caput ejus.

10. Placabunt.

11-13. Ossa ejus repleta sunt occultis ejus, et cum eo super pulverem jacebit. Si dulce fuerit in ore ejus malum, celabit illud sub lingua sua. Parcet super eo, et non derelinquet illud.

Et prohibebit illud.

14. Fel aspidum in interiori ejus. *Hebræus*, et fuit venenum aspidum in intestinis ejus.

15. De ventre illius.

16. Caput aspidum suget.

17. Torrentes mellis.

19. Domum rapuit, et non ædificabit eam.

20. In desiderio ejus non evadet.

VULGATA LATINA.

principio, ex quo positus est homo super terram.

5. Quod laus impiorum brevis sit.

Et gaudium hypocritæ ad instar puncti.

6. Superbia ejus.

Et caput ejus.

10. Atterentur.

11-13. Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus, et cum eo in pulvere dormient. Cum enim dulce fuerit in ore ejus malum, abscondet illud sub lingua sua. Parcet illi, non derelinquet illud.

Et celabit.

14. In fel aspidum intrinsecus.

15. De ventre illius.

16. Caput aspidum suget.

17. Torrentes mellis.

19. Domum rapuit, et non ædificavit eam.

20. Et cum habuerit quæ concupierat, possidere non poterit.

AQUILA.

5.

Et lætitia hypocritæ confertim.

6. Elatio ejus.

10. Convertent se.

11-13.

14.

15.

16.

17.

19.

20.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	※ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' ※ οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;	※ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ※ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;
5. Ὅτι εὐθηνία ἀσεβῶν ἐπ' ὀλίγον.	5. Εὐφροσύνη δὲ ἀσεβῶν πτῶμα ἐξαίσιον.	5.
	Χαρμονὴ δὲ παρανόμων ἀπώλεια.	
6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.	6. Αὐτοῦ τὰ δῶρα.	6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.
	Ἡ δὲ θυσία αὐτοῦ. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ.	
10. Ἐποίσουσιν.	10. Ὀλέσαισαν.	10.
11-13. Παραβάσεως αὐτοῦ.	11-13. ※ Ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλή- ※ σθησαν νεότητος αὐτοῦ, καὶ μετ' ※ αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσε- ※ ται. Ἐὰν γλυκανθῇ ἐν τῷ στό- ※ ματι αὐτοῦ κακία, κρύψει αὐ- ※ τὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ※ φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκα- ※ ταλείψει αὐτήν.	11-13.
	Καὶ συνάξει. *Ἄλλος*, καὶ συνέξει.	
14	14. ※ Χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ	14. ※ Χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.
15.	15. Ἐξ οἰκίας αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ.	15.
16. Χολὴν ἀσπίδων μυζήσεται.	16. Θυμὸν δὲ δρακόντων θηλάσειεν. *Οἱ λοιποί*, χολὴν ἀσπίδων μυζήσει.	16.
17. Ῥεῖθρα μέλιτος.	17. Νομὰς μέλιτος.	17.
19. Οἰκίαν ἥρπασε, καὶ οὐκ ἀνοικοδομήσει αὐτήν.	19. Δίαιταν δὲ ἥρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν.	19.
20. Σχὼν ἃ ἐπεθύμει οὐ διασώσει.	20. Ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	※ Numquid hæc nosti a sæculis ※ ex quo positus est homo super ※ terram?	※ Numquid hæc nosti a sæculis ※ ex quo positus est homo super ※ terram?
5. Quoniam prosperitas impiorum brevis.	5. Lætitia autem impiorum ruina insignis.	5.
	Gaudium vero iniquorum perditio.	
6. Elatio ejus.	6. Ejus dona.	6. Elatio ejus.
	Sacrificium autem ejus. *Reliqui*, et caput ejus.	
10. Inferent.	10. Disperdant.	10.
11-13. Transgressionis ejus.	11-13. ※ Ossa ejus repleta sunt ※ juventute ejus, et cum illo in ※ cinere dormient, si dulcis fue- ※ rit in ore ejus malitia, abscon- ※ det eam sub lingua sua, parcet ※ ei, et non relinquet eam.	11-13.
	Etcongregabit. *Al.*, etcoutinebit.	
14.	14. ※ Fel aspidis in ventre ※ ejus.	14. Fel aspidis in ventre ejus.
15.	15. Ex domo ejus. *Reliqui*, de ventre illius.	15.
16. Fel aspidum suget.	16. Furorem draconum sugat. *Reliqui*, fel aspidum suget.	16.
17. Fluenta mellis.	17. Pabula mellis.	17.
19. Domum rapuit, et non reædificabit eam.	19. Et habitaculum diripuit, et non statuit.	19.
20. Habens quæ desiderabat, non servabit.	20. In desiderio suo non salvabitur.	20.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
אין־שריד לאכלו 21	21.	21.
יהי ו למלא בטנו 23	23.	23.
וימטר		
וברק ממררתו יהלך עליו 25	25.	25. Καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.
טמון לצפוניו 26	26.	26. Ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεκρυμμένοις αὐτοῦ.
אש לא־נפח		Πῦρ μὴ φυσηθέν.
רשע מאלהים 29	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Non superstes ad comedendum eum.	21. Non remansit de cibo ejus.	21.
23. Fuerit ad replendum ventrem suum.	23. Utinam impleatur venter ejus.	23.
Et faciet pluere.	Pluat.	
25. Et fulgur de felle ejus ibit super eum.	25. Et fulgurans in amaritudine sua, vadent et venient super eum.	25. Et fulgur a facie ejus ibit super eum.
26 Absconditæ in occultis ejus.	26. Absconditæ sunt in occultis ejus.	26. Absconditum est occultis ejus.
Ignis non sufflatus.	Ignis, qui non succenditur.	Ignis non sufflatus.
29. Impii a Deo.	29. Impii a Deo.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Job.

V. 3 et 4. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ γ', id est, *hi tres versiculi ex Theodotione desumpti sunt.*
Παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι,
Καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι.
Μὴ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;
Quæ item asteriscis notantur in editione Hieronymi, unde Latinam versionem decerpsimus.

Ibid. Σ., ἀπ' αἰῶνος. Sic Colb., Orat., Nicetas et Drusius.

V. 5. Hebræi interpretis et Symmachi versiones exhibent Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Χαρμονὴ δὲ παραν-. Iidem. Sed Drusius et Nicetas habent χαρμονή. Colbert. et Reg. unus, χαρμοσύνη.

V. 6. Ἀ., Σ., Θ., ἔπαρμα αὐτοῦ. Colbert.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ. Colbert.

V. 10. Ἀ., ἐπιστρέψουσιν. Σ., ἐποίησουσιν. Sic omnes.

V. 11, 13. Hi quinque versiculi asteriscis notantur in Colbertino et in versione Latina, quam sequimur.
Ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν νεότητος αὐτοῦ,
Καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσεται.
Ἐὰν γλυκανθῇ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ κακία,
Κρύψει αὐτὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ,
Φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν.
In editione τῶν Ο' ad postremum versiculum legitur οὐ φείσεται, quod emendatum fuerat in Hexaplis.

Ibid. Σ., παραβάσεως αὐτοῦ. Ita reddit עלומו.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ συνέξει. Sic Colbert.

V. 14. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἐγένετο etc. Sic Colb., Orat., Nicetas et Drusius. In Colbert. ad versionem LXX habetur hæc nota Θ. cum asterisco, ut indicetur hæc ex Theodotione desumpta esse.

V. 15. Colbert. *Οἱ λοιποί*, ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ. Itemque Nicetas et Drusius.

CAPUT XXI JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ
ותהי־זאת תנחומתיכם 2	2.	2.
שאוני 3	3.	3.
ואחר דברי תלעיג		
ואם־מדוע 4	4.	4.
והשמו 5	5.	5. Ἐξαπορήθητε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et sit hoc consolationes vestræ.	2. Et agite pœnitentiam.	2.
3. Ferte me	3. Sustinete.	3.
Et postea verba mea subsannes.	Et post mea, si videbitur, verba ridete.	
4. Et si cur.	4. Ut merito.	4.
5. Et obstupescite.	5. Obstupescite.	5. Obstupescite.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21. Οὐχ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ.	21. ※ Οὐχ ἔστιν ὑπόλειμμα τοῖς ※ βρώμασιν αὐτοῦ.	21.
23.	23. Εἴπως εἶ πληρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ.	23. Εἴπως εἶ πληρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ.
Ἐπιβρέξει.	Νίψαι.	Ἐπιβρέξει.
25.	25. Ἄστρα δὲ ἐν διαίταις αὐτου περιπατήσαισαν.	25. Καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.
26.	26. Πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομεῖναι.	26. Ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεκρυμμένοις αὐτοῦ.
Ἄνευ φυσήματος.	Πῦρ ἄκαυστον. *Ἄλλος*, πυρετός.	Πῦρ μὴ φυσηθέν.
29. Ἀντιλογίας ἀπὸ Θεοῦ.	29. Ἀσεβοῦς παρὰ Κυρίου.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21. Non reliquit de cibo suo.	21. ※ Non erunt reliquiæ de ※ cibis ejus.	21.
23.	23. Si quo modo sit implere ventrem suum.	23. Si quo modo sit implere ventrem suum.
Pluet super.	Lavet.	Pluet super.
25.	25. Astra autem in habitaculis ejus obambulent.	25. Et fulgur a facie ejus ibit super eum.
26.	26. Omnes autem tenebræ ipsi permaneant.	26. Absconditum est occultis ejus.
Absque flatu.	Ignis qui non accenditur. *Alius*, febris.	Ignis non sufflatus.
29. Contradictionis a Deo.	29. Impii a Domino.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Job.

V. 16. Σ., χολὴν ἀσπίδων μυζήσεται. Reg. unus. Colbertinus autem et Drusius, *οἱ λοιποί*, χολὴν ἀσπίδων μυζήσει.

V. 17. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius, Σ., ῥεῖθρα μέλιτος.

V. 19. Σ., οἰκίαν ἥρπασε etc. Sic omnes mss. et Drusius.

V. 20. Σ., σχὼν ἃ ἐπεθ-. Sic omnes.

V. 21. Σ., οὐχ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Sic Colbert. et Reg. unus. Drusius vero, οὐχ ἀπολείψει ἀπὸ τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Versio hujus loci τῶν Ο' notatur asterisco in Colbertino et in editione Latina.

V. 23. In Colbertino codice notatur Θ. post sequitur ※ et consequenter μθ ἀντὶ τοῦ ὅπως quo forte significatur solum Theodotionem εἴπως pro ὅπως habere. Sed hæc hariolando dicimus. [Notam codicis hoc modo legas : μόνος Θεοδοτίων ἀντὶ etc. Cf. supra XVII, 3. Drach.]

Ibid. Σ., Θ., ἐπιβρέξει. Reg. unus, Nicetas et Drusius Symmacho tribuunt; Colbert. et Reg. alter Theodotioni. Drusius solus legit, βρέξει.

V. 25. Ἀ., Θ., καὶ ἀστραπὴ etc. Colbert. et Reg. unus. Nicetas autem et Drusius uni Aquilæ tribuunt. Consequenter in edit. Latina hæc, *Discurrant super eum terribiliter*, asterisco notantur : secus in Colbertino.

V. 26. Ἀ., Θ., ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεκρυμμένοις αὐτοῦ. Sic Colbert. et Reg. unus. Nicetas et Drusius habent, Ἀ., ἐγκέκρυπται τοῖς ἐγκειμένοις αὐτοῦ.

Ibid. Ἀ., Θ., πῦρ μὴ φυσηθέν. Σ., ἄνευ φυσήματος. Sic omnes præter Drusium, qui habet, Ἀ., Θ., πῦρ μὴ φυσηθὲν ἄνευ φυσήματος, omissa Symmachi nota.

V. 29. Σ., ἀντιλογίας ἀπὸ Θεοῦ. Colbert.

CAPUT XXI JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Καὶ γινέσθω τοῦτο μεταβούλευμα ὑμῶν.	2. Ἵνα μὴ ᾖ μοι παρ' ὑμῶν αὕτη ἡ παράκλησις.	2.
3. Ἀνάσχεσθε.	3. Ἄρατε.	3. Ὑπηνέγκατε.
Καὶ μετὰ τοὺς λόγους μου στήσετε.	Εἶτ' οὐ καταγελάσετέ με.	
4.	4. Ἢ διατί.	4. Εἰ μή.
5. Ἄφθογγοι γίνεσθε.	5. Θαυμάσετε.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Et sit hoc pœnitentia vestra.	2. Ut non sit mihi a vobis hæc consolatio.	2.
3. Sustinete.	3. Sustinete.	3. Sustinete.
Et post sermones meos sistetis.	Deinde non deridebitis me.	
4.	4. Aut quare.	4. Nisi.
5. Obmutescite.	5. Mirabimini.	5.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
על־פה		
6 ונבהלתי	6.	6.
8 נכון לפניהם	8.	8.
10 ולא יגעל	10.	10. Οὐκ ἐξέβαλε.
פרתו		Δάμαλις αὐτοῦ.
11 כצאן עויליהם	11.	11.
12 עוגב	12.	12. ⋇ Ὀργάνου.
13 יבלו בטוב ימיהם וברגע שאול יחתו	13.	13.
15 מה־שדי כי־נעבדנו ומה־נועיל כי נפגע־בו	15.	15.
19 אלוה יצפן־לבניו אונו	19.	19.
ישלם		
20 כידו	20.	20.
21 כי מה־חפצו בביתו אחריו ומספר חדשיו חצצו *Ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ.* Τί γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ;	21.	21. Ἡμισεύθησαν.
22 הלאל ילמד דעת	22.	22.
רמים		
23 זה ימות בעצם תמו כלו שלאנן ושליו	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Super os.	Ori vestro.	
6. Et attonitus sum.	6. Pertimesco.	6.
8. Stabile ad facies eorum.	8. Permanet coram eis.	8.
10. Et non projecit semen extra.	10. Non abortivit.	10. Non ejecit.
Vacca ejus.	Vacca.	Vacca ejus.
11. Velut ovem parvulos suos.	11. Quasi greges parvuli eorum.	11.
12. Organi.	12. Organi.	12. ⋇ Organi.
13. Terent vetustate in bono dies suos, et in momento sepulcrum descendent.	13. Ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendent.	13.
15. Quid Saddai, quod serviemus ei, et quid utilitatis capiemus, quod occurrerimus ei?	15. Quis est Omnipotens ut serviamus ei, et quid nobis prodest si oraverimus illum?	15.
19. Deus abdet filiis ejus robur ejus.	19. Deus servabit filiis illius dolorem patris.	19.
Reddet.	Et cum reddiderit.	
20. Infortunium suum.	20. Interfectionem.	20.
21. Nam quæ voluntas ejus in domo sua post se? et numerus mensium ejus dimidiati sunt. *Ex Hebraico.* Quid enim opus habet domo sua post se?	21. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se? et si numerus mensium ejus dimidietur.	21. Dimidiati sunt.
22. Numquid Deum docebit scientiam?	22. Numquid Deum docebit quispiam scientiam?	22.
Excelsos.	Excelsos.	
23. Iste morietur in fortitudine integritatis suæ. Totus ipse quietus et pacificus.	23. Iste morietur robustus et sanus, dives et felix.	23.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐπὶ σιαγόνι. *Οἱ λοιποί*, ἐπὶ στόματι.	
6. Θορυβοῦμαι.	6. Ἐσπούδακα.	6.
8. Διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν.	8. Κατὰ ψυχήν.	8.
10. Οὐκ ἐξέτρωσε.	10. Οὐκ ὠμοτόκησε.	10.
	Ἐν γαστρὶ ἔχουσα.	
11.	11. Ὡς πρόβατα αἰώνια. *Ἄλλος*, ταῖς ἐπιγοναῖς.	11.
12. ⋇ Κιθάρας.	12. Ψαλμοῦ.	12.
13.	13. ⋇ Συνετέλεσαν δὲ ἐν ἀγαθοῖς ⋇ τὸν βίον αὐτῶν, ἐν δὲ ἀναπαύσει ⋇ ᾅδου ἐκοιμήθησαν.	13.
15. Ἵνα δουλεύσωμεν αὐτῷ	15. ⋇ Τί Ἱκανὸς ὅτι δουλεύσο- ⋇ μεν αὐτῷ, καὶ τίς ὠφέλεια ὅτι ⋇ ἀπαντήσομεν αὐτῷ; *Ἄλλος*, ἐὰν δουλεύσωμεν αὐτῷ;	15.
19.	19. Ἐκλείποι υἱοὺς (al. υἱοῖς) τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.	19. Ὁ Θεὸς κατακρύψει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀδικίας αὐτοῦ.
	⋇ Ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ ⋇ γνώσεται.	⋇ Ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ ⋇ γνώσεται.
20. Πτῶσιν.	20. Σφαγήν.	20.
21.	21. ⋇ Ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν ⋇ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ⋇ ἀριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθη- ⋇ σαν. *Ἄλλως*, ἡμισεύθησαν.	21. ⋇ Ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν ⋇ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἀ- ⋇ ριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθησαν.
22. Μὴ τὸν Θεὸν διδάξει τις ἐπιστήμην;	22. Πότερον οὐχὶ ὁ Κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν;	22.
	Σοφούς. *Ἀλλ.*, φόνους. *Οἱ λοιποί*, ὑψηλούς.	
23.	23. ⋇ Οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κρά- ⋇ τει ἁπλοσύνης αὐτοῦ· ὅλος δὲ ⋇ εὐθυνῶν καὶ εὐπαθῶν. *Οἱ λοιποί*, ἰσχύων ἄμωμος.	23. ⋇ Οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κρά- ⋇ τει ἁπλοσύνης αὐτοῦ· ὅλος δὲ ⋇ εὐθυνῶν καὶ εὐπαθῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Super maxillam. *Rel.*, super os.	
6. Perturbor.	6. Solicitus sum.	6.
8. Permanet in conspectu eorum.	8. Secundum animam.	8.
10. Non abortivit.	10. Non fœtum immaturum peperit.	10.
	Prægnans.	
11.	11. Sicut oves æternæ. *Alius*, fœturis.	11.
12. Citharæ.	12. Psalmi.	12.
13.	13. ⋇ Et finierunt in bonis vi- ⋇ tam suam, atque in requie in- ⋇ feri dormierunt.	13.
15. Ut serviamus ei.	15. ⋇ Quid est Omnipotens quia ⋇ serviemus ei, aut quæ utilitas, ⋇ quia obviam ibimus ei? *Alius*, si serviamus ei?	15.
19.	19. Deficiant filiis bona ejus.	19. Deus abscondet filiis ejus injustitias ejus.
	⋇ Reddet ei, et sciet.	⋇ Reddet ei, et sciet.
20. Casum.	20. Necem.	20.
21.	21. ⋇ Quia nulla (*sic*) voluntas ⋇ ejus in domo sua post eum. ⋇ Licet numerus mensium ejus ⋇ dimidiatus sit. *Aliter*, dimidiati sunt.	21. ⋇ Quia nulla (*sic*) voluntas ⋇ ejus in domo sua post eum. ⋇ Licet numerus mensium ejus ⋇ dimidiatus sit.
22. Numquid Deum docebit quis scientiam?	22. Annon Dominus est qui docet intelligentiam?	22.
	Sapientes. *Alius*, cædes. *Reliqui*, excelsos.	
23.	23. ⋇ Hic morietur in robore ⋇ simplicitatis suæ, totus in a-	23. ⋇ Hic morietur in robore ⋇ simplicitatis suæ, totus in a-

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
24 ומח עצמתיו ישקה	24.	24.
26 ורמה	26.	26. Σήπη.
27 ידעתי מחשבתיכם ומזמות עלי תחמסו	27.	27.
28–33 כי תאמרו איה בית־נדיב ואיה אהל משכנות רשעים : הלא שאלתם עוברי דרך ואתתם לא תנכרו : כי ליום איד יחשך רע ליום עברות יובלו : מי־יגיד על־פניו דרכו והוא־עשה מי ישלם־לו : והוא לקברות יובל ועל־גדיש ישקוד : מתקו־לו רגבי נחל ואחריו כל־אדם ימשוך ולפניו אין מספר	28-33.	28-33. Ὑπεξαιρεθήσεται. Ἐπὶ θημωνίας.
34 ותשובתיכם נשאר־מעל	34.	34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
24. Et medulla ossa ejus irrigantur.	24. Et medullis ossa illius irrigantur.	24.
26. Et vermis.	26. Vermes.	26. Putredo.
27. Novi cogitationes vestras, et molimina super me injuste excogitabitis.	27. Certe novi cogitationes vestras et sententias contra me iniquas.	27.
28-33. Nam dicetis, Ubi domus principis, et ubi tabernaculum habitaculorum impiorum? Numquid non interrogastis transeuntes viam, et signa eorum non dissimulabitis? Quia in die exitii prohibebitur malus, in die furorum inducentur. Quis nuntiabit super facies ejus viam ejus? Et ipse fecit, quis reddet ei? Et ipse ad sepulcra ducetur, et super acervo vigilabit. Dulcuerunt ei cespites torrentis, et post se omnem hominem trahet, et ad facies suas non numerus.	28-33. Dicitis enim, Ubi est domus principis, et ubi tabernacula impiorum? Interrogate quemlibet de viatoribus, et hæc eadem illum intelligere cognoscetis. Quia in diem perditionis servatur malus, et ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo viam ejus, et quæ fecit quis reddet illi? Ipse ad sepulcra ducetur, et in congerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit glareis Cocyti, et post se omnem hominem trahet, et ante se innumerabiles.	28-33. Eruetur. Super acervo.
34. Et responsionibus vestris remansit prævaricatio.	34. Cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap XXI Job.

V. 2. Σ., καὶ γινέσθω etc. Sic omnes.

V. 3. Σ., ἀνάσχεσθε. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., καὶ μετὰ τοὺς etc. Sic omnes.

V. 4. Θ., εἰ μή. Colbert. et Reg. unus.

V. 5. Aquilæ et Symmachi lectiones sic omnes, uno excepto Regio, qui ad Symmachum habet ἄφθονοι.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, ἐπὶ στόματι. Omnes.

V. 6. Σ., θορυβοῦμαι. Omnes.

V. 8. Σ., διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν. Item omnes.

V. 10. Ἀ., οὐκ ἐξέβαλε. Σ., οὐκ ἐξέτρωσε. Sic Colbert. et Reg. unus. Nicetas vero et Drusius, Σ., οὐκ ἐξέτρωσε, tantum habent. Palam est primam esse Aquilæ, secundam Symmachi.

Ibid. Ἀ., δάμαλις αὐτοῦ. Sic omnes.

V. 11. *Ἄλλος*, ταῖς ἐπιγοναῖς. Colbert. Hoc loco editio Latina Hieronymi sic cum asterisco habet, *Et mittunt sicut infantes suos.*

V. 12. Ἀ., ὀργάνου. Σ., κιθάρας. Sic Colbert. et Reg. unus. Sed illud, Ἀ., ὀργάνου, inductum in textum τῶν Ο' cum asterisco erat, ut habetur in edit. Latina.

V. 13. Hi versus asteriscis notantur in ed. Latina.

V. 15. Colbertinus, præmisso asterisco, ἐκ Θ. οἱ β', i. e. *hi duo versiculi ex Theodotione.* Postea subsequitur, Σ., ἵνα. Ac deinde, præmisso item asterisco, et ἐάν pro ὅτι, pergit idem, καὶ ταῦτα κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. I. e. *Hæc etiam in Hebraico*

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

24. Καὶ τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἀρδόμενος.

26.

27. Οἶδα τὰς ἐνθυμήσεις ὑμῶν καὶ τὰς ἐννοίας ὑμῶν τὰς ἀδίκους κατ' ἐμοῦ.

28-33. Συντηρεῖται.

34. Καὶ γὰρ ἀντιῤῥήσεις ὑμῶν ὑπελείφθησαν ἀνεπιστημόνως.

Ο'.

24. Μυελὸς δὲ αὐτοῦ διαχεῖται.

26. Σαπρία.

27. Ὥστε οἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι.

28-33. ※ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν
※ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν
※ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν
※ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο-
※ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα
※ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.
※ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου-
※ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν
※ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς
※ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
※ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί-
※ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ
※ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, Καὶ
※ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνησεν.
※ Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλικες
※ χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ
※ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ
※ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.
Ἄλλος, ἐπὶ σωροῦ.

34. Τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

24.

26.

27.

28-33. ※ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν
※ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν
※ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν
※ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο-
※ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα
※ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.
※ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου-
※ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν
※ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς
※ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
※ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί-
※ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ
※ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη,
※ Καὶ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνη-
※ σεν. Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλι-
※ κες χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ
※ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ
※ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.

34.

SYMMACHUS.

24. Et medulla ossium ejus irrigatus.

26.

27. Novi cogitationes vestras et mentes vestras injustas contra me.

28-33. Conservatur.

34. Etenim contradictiones vestræ relictæ sunt insciemter.

LXX INTERPRETES.

※ bundantia et felicitate. *Reliqui*, fortis inculpatus.

24. Medulla autem ejus diffunditur.

26. Putredo.

27. Itaque scio vos audacter mihi insistere.

28-33. ※ *Quia dicitis, Ubi est*
※ *domus principis, et ubi est ve-*
※ *lamen in tabernaculis impio-*
※ *rum? Interrogate eos qui trans-*
※ *eunt per viam, et signa eorum*
※ *non ignorabitis. Quia in die*
※ *perditionis salvabitur malus,*
※ *in diem iræ deducentur. Quis*
※ *annuntiabit coram eo viam ejus,*
※ *et quæ ipse fecit? Quis reddet*
※ *ei? Et ipse in sepulcra dedu-*
※ *ctus est, et super acervum vi-*
※ *gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli*
※ *torrentis, et post eum omnis*
※ *homo sequitur, et ante eum*
※ *innumerabiles. Alius*, super tumulum.

34. Quod autem ego quiescam a vobis, nihil est.

THEODOTIO.

※ bundantia et felicitate.

24.

26.

27.

28-33. ※ *Quia dicitis, Ubi est*
※ *domus principis, et ubi est*
※ *velamen in tabernaculis impio-*
※ *rum? Interrogate eos qui trans-*
※ *eunt per viam, et signa eorum*
※ *non ignorabitis. Quia in die*
※ *perditionis salvabitur malus,*
※ *in diem iræ deducentur. Quis*
※ *annuntiabit coram eo viam ejus,*
※ *et quæ ipse fecit? Quis reddet*
※ *ei? Et ipse in sepulcra dedu-*
※ *ctus est, et super acervum vi-*
※ *gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli*
※ *torrentis, et post eum omnis*
※ *homo sequitur, et ante eum*
※ *innumerabiles.*

34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Job.

jecit. In editione quoque Latina hi versiculi asteriscis notantur.

V. 19. Θ., ὁ Θεὸς καταπαύσαι etc. Colbert., Regium, Nicetas et Drusius.

Ibid. Θ., ἀνταποδώσει etc. Colbert. cum asterisco. Item editio Latina illud, *Reddet ei, et sciet*, cum asterisco habet.

V. 20. Σ., πιέσαι. Omnes.

V. 21. Hic Colbertinum, præmisso asterisco, πλὴν [illegible] οἶδα τοῦ Θεοῦ [illegible] τοῦ [illegible] εἰ γὰρ ἀρήξει [illegible] αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. I. e. duo versiculi ex Theodotione desumpti sunt, qui item in editione Latina, unde versionem excerpsimus, asteriscis notantur. Quæ sequuntur autem, οἶκον τοῦ Θεοῦ, indicare videntur, in eo exemplari quo utebatur is qui hæc scripsit, pro θέλημα αὐτοῦ legi θέλημα τοῦ Θεοῦ. Postrema autem verba cum siglo quo pacto intelligenda sint, non satis perspectum habeo. (*)

Ibid. Α., Ἄλλος, ἐμεσεύθησαν. Sic omnes præter

(*) Neque primam partem, ut nobis videtur, satis perspexit ill. Montf. Nimirum in LXX hexapl. exemplari, ut testatur B. Hieronymi versio latina Bastique vigesimi annotationes in Job: *Quia nulla est* [illegible] *domus ejus* (illud *ejus* prætermittitur in editione hexaplorum Montfauconiana) *in domo sua post eum. Quid* [illegible]

Digitized by Google

Drusium, qui legit ἠμιασυθήσεται, minus recte.

V. 22. Σ., μὴ τὸν Θεὸν etc. Colb., Nicetas et Drusius.

Ibid. Οἱ λοιποὶ, ὑψηλούς. Colbert. Alius vero, φόνους forte mendose, et sic edit. Rom.

V. 23. Colbert., ἐκ Θ. οἱ β', i. e. *hi duo versiculi ex Theodotione*, cum asteriscis de more. In edit. etiam Latina asterisco notantur.

Ibid. Οἱ λοιποὶ, ἰσχύων ἄμωμος. Colbert.

V. 24. Σ., καὶ τῷ μυελῷ etc. Sic Colb. et Orat. qui postremus habet ἀρδόμενος.

sibi vult hoc *ejus*, αὐτοῦ? Respondent Aug. pariter et Nicetas, hoc pronomen referri ad Deum (nominatum in fine versus præcedentis). Sensus igitur, ut exponunt iidem, planus evadit. « Dum vivit impius (in « domo sua), nullo modo obsequitur voluntati Dei (nulla voluntas ejus), ut Deo adhæreat (post eum, *vel « ut nunc jacet in textu* LXX, cum eo, μετ' αὐτοῦ). » Ergo, recte observat codex Colb. ad primum αὐτοῦ : *οὕτω, τοῦ Θεοῦ*, i. e. *Sic, Dei*; quasi diceret : Hoc αὐτοῦ non expungendum propter alterum αὐτοῦ proxime sequens; primum enim refertur ad Deum, alterum vero ad impium, scil. ἐν οἴκῳ αὐτοῦ, *in domo sua* (ipsius impii), ut dedita opera vertunt SS. Hier. et Aug., non autem, *in domo ejus*, ut aliqui male. Post hujusmodi monitum ita pergit codex : *μόνος Θεοδοτίων ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ τί* γάρ, etc. I. e., *solus Theodotio præfert hæc ex Hebraico fonte*, quid enim etc. Cf. quæ diximus supra ad XVII, 3. DRACH.

CAPUT XXII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 החפץ לשדי כי תצדק ואם־בצע כי־תתם דרכיך	3.	3.
4 יכיחך	4.	4.
6 חנם	6.	6.
10 ויבהלך פחד פתאום	10.	10.
11 ושפעת־מים תכסך	11.	11. Καὶ πλῆθος ὑδάτων καλύψει σε.
12 גבה	12.	12.
13-16 ואמרת מה־ידע אל הבעד ערפל ישפוט : עבים סתר־לו ולא יראה וחוג שמים יתהלך : הארח עולם תשמור אשר דרכו מתי־און : אשר־קמטו ולא־עת נהר יוצק יסודם	13-16.	13-16.
17 ומה־יפעל	17.	17.
18 והוא מלא בתיהם טוב	18.	18. Καὶ αὐτὸς δὲ ἐνέπλησε τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀγαθῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Numquid voluntas Saddai quod justificeris? et si lucrum quod perficias vias tuas?	3. Quid prodest Deo, si justus fueris? aut quid ei confers, si immaculata fuerit via tua?	3.
4. Arguet te.	4. Arguet te.	4.
6. Gratis.	6. Sine causa.	6.
10. Et terruit te pavor subito.	10. Et conturbat te formido subita.	10.
11. Et inundatio aquarum operiet te.	11. Et impetu aquarum inundantium non oppressum iri.	11. Et multitudo aquarum operiet te.
12. In sublimitate.	12. Excelsior.	12.
13-16. Et dixisti, Quid novit Deus? Numquid per caliginem judicabit? Nubes absconsio ei, ut non videat, et ambitum cœlorum perambulabit. Numquid semitam sæculi observabis, quam calcaverunt viri iniquitatis? qui succisi sunt, et non tempus : fluvius diffusus est fundamento eorum.	13-16. Et dicis, Quid enim novit Deus? et quasi per caliginem judicat. Nubes latibulum ejus, nec nostra considerat, et circa cardines cœli perambulat. Numquid semitam sæculorum custodire cupis, quam calcaverunt viri iniqui? Qui sublati sunt ante tempus suum, et fluvius subvertit fundamentum eorum.	13-16.
17. Et quid operabitur?	17. Et quasi nihil posset facere.	17.
18. Et ipse implevit domos eorum bono.	18. Cum ille implesset domos eorum bonis.	18. Et ipse implevit domos eorum bonis.

Digitized by Google

V. 26. Ἀ., σήπη. Colbert.

V. 27. Σ., οἶδα τὰς etc. Colbert., Reg. unus, Orat., Nicetas et Drusius.

V. 28-33. Ὅτι ἐρεῖτε. Sic Colbert. In edit. Rom. legitur, ὥστε ἐρεῖτε. Hic vero notat Colbert., ἐκ Θ. οἱ ιγ', id est, *ex Theodotione tredecim versiculi*, præmisso de more asterisco. Illi vero 13 versiculi asteriscis notantur in editione Latina Hieronymi, unde versionem desumpsimus. Illos autem versiculos littera majuscula initiali singulos distinximus in Græco, neque necesse est eos hic repetere. In fine 13 versiculorum notat Colbertinus μ θ τὰ ΙΓ, id est, nisi fallimur, μόνος πρὸς τὰ ιγ', i. e. *solus ad tredecim versiculos*, scilicet Theodotio, τά pro τούς mendose. (**)

Ibid. Ἀ., ὑπεξαιρεθήσεται. Σ., συντηρεῖται. Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐπὶ θημωνίας. Colb. et Reg. unus addunt Θ.

V. 34. Σ., καὶ γὰρ ἀντιῤῥήσεις etc. Colbert.

(**) Confidimus jam tibi, benigne lector, persuasum esse sigla quæ nunc denuo ob oculos habes, nihil aliud significare quam, μόνος Θ. Præterea τὰ ΙΓ' minime est mendose scriptum, denotat enim τά articulus, *ea quæ* ferunt isti versiculi. Sensus porro notæ integræ is est: μόνος Θ. τὰ ιγ', i. e., solus Theodotio habet ea quæ legis in his tredecim versiculis. DRACH.

CAPUT XXII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Μὴ χρῄζει Ἱκανὸς ἵνα δικαιωθῇς; ἢ κερδανεῖ (κἂν) ἄμωμος ἡ ὁδός σου;	3. Τί γὰρ μέλει τῷ Κυρίῳ, ἐὰν σὺ ἦσθα τοῖς ἔργοις ἄμεμπτος; ἢ ὠφέλεια, ὅτι ἁπλώσῃς τὴν ὁδόν σου;	3.
4.	4. Ἐλέγξει. Ἄλλος, διαλεχθήσεταί σοι.	4.
6. Ἐπ' ἀναιτίους.	6. Διακενῆς.	6.
10. Καὶ ταράσσει σε φόβος ἐξαίφνης.	10. Καὶ ἐσπούδασέ σε πόλεμος ἐξαίσιος.	10.
11.	11. Κοιμηθέντα δὲ ὕδωρ σε ἐκάλυψε.	11. Καὶ πλῆθος ὑδάτων καλύψει σε.
12.	12. Ναίων. Ἄλλος, οἰκῶν.	12.
13-16. Περιγραφήν... ἀλώσονται πρὸ καιροῦ.	13-16. ※ Καὶ εἶπας, τί ἔγνω ὁ ※ Ἰσχυρός, Ἢ κατὰ τοῦ γνόφου ※ κρινεῖ; Νεφέλη ἀποκρυφὴ αὐ- ※ τοῦ, καὶ οὐχ ὁρασθήσεται, Καὶ ※ γῦρον οὐρανοῦ διαπορεύσεται. ※ Μὴ τρίβον αἰώνιον φυλάξεις, ※ Ἣν ἐπάτησαν ἄνδρες δίκαιοι ※ (l. ἄδικοι), Οἳ συνελήφθησαν ※ ἄωροι; Ποταμὸς ἐπιῤῥέων οἱ θε- ※ μέλιοι αὐτῶν.	13-16.
17.	17. Τί ἐπάξεται.	17. Τί ἐργᾶται.
18.	18. Ὃς δὲ ἐνέπλησε τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀγαθῶν.	18. Καὶ αὐτὸς δὲ ἐνέπλησε τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀγαθῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Numquid indiget Potens, (*i.* Deus,) ut justus sis? aut lucrabitur si immaculata fuerit via tua?	3. Quid enim curæ est Domino, si tu fuisti operibus sine crimine? aut utilitas, quod simplicem facies viam tuam?	3.
4.	4. Arguet. *Alius*, disseret tecum.	4.
6. Super culpæ expertes.	6. Frustra.	6.
10. Et turbat te metus repente.	10. Et solicitavit te bellum insigne.	10.
11.	11. Et dormientem te aqua operuit.	11. Et multitudo aquarum operiet te.
12.	12. Habitans. *Alius*, *id.*	12.
13-16. Circumscriptionem...... Capientur (*vel* destruentur) ante tempus.	13-14. ※ Et dixisti, Quid novit ※ Deus? et an per nebulam judicat? Nubes latibulum ejus: ※ non videbitur. Et ambitum cœli ※ percurrit. Ergone semitam sæ- ※ culi custodis, quam calcave- ※ runt viri iniqui, qui capti sunt ※ immaturi? Fluminis decurren- ※ tis fundamenta eorum.	13-14.
17.	17. Quid inducet.	17. Quid facit.
18.	18. Ille vero implevit domos eorum bonis.	18. Et ipse implevit domos eorum bonis.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
20 אם־לא נכחד קימנו ויתרם אכלה אש	20.	20.
22 תורה	22.	22. Νόμον.
24 ושית־על־עפר בצר ובצור נחלים אופיר	24.	24.
28 ותגזר־אמר ויקם לך	28.	28.
29, 30 כי־השפילו ותאמר גוה ושח עינים יושע : ימלט אי־נקי ונמלט בבר כפיך	29, 30.	29, 30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Si non succisa fuit subsistentia nostra, et residuum eorum devoravit ignis.	20. Nonne succisa est erectio eorum, et reliquias eorum devoravit ignis?	20.
22. Legem.	22. Legem.	22. Legem.
24. Et pone super pulverem munitionem, et in petra torrentes Ophir.	24. Dabit pro terra silicem, et pro silice torrentes aureos.	24.
28. Et decernes sermonem, et firmus erit tibi.	28. Decernes rem, et veniet tibi.	28.
29, 30. Cum humiliaverint se, et dices: Exaltatio, et demissum oculis salvabit. Liberabit insulam innocens, et liberabitur in puritate volarum tuarum.	29, 30. Qui enim humiliatus fuerit, erit in gloria: et qui inclinaverit oculos, ipse salvabitur. Salvabitur innocens: salvabitur autem in munditia manuum suarum.	29, 30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Job.

V. 3. Σ., μὴ χρήζει Ἱκανὸς etc. Sic Colb., Orat., Reg. unus, Nicet. et Drusius. In hæc autem, ἡ ὠφέλεια, ὅτι ἁπλώσῃς, notat Colbertinus præmisso asterisco, Θ., ✱ [illegible] κ', quo significari videtur viginti versiculos sequentes ad unum Theodotionem emendatos fuisse.

V. 4. Ἄλλος, διαλεχθήσεταί σοι. Colbert. Reg. autem unus, διελεγχθήσεταί σοι.

V. 6. Σ., ἐπ' ἀναιτίους. Sic Regii duo et Orat. Drusius autem ἀναιτίους solum.

V. 10. Σ., καὶ ταράσσει σε φόβος ἐξαίφνης. Sic Colbert. et Reg. unus recte. Nicetas autem et Drusius ἐξαίσιος pro ἐξαίφνης habent perperam, ut ex Hebraica voce פתאום arguitur.

V. 11. Ἀ., Θ., καὶ πλῆθος ὑδάτων καλύψει σε. Sic Colb. et Reg. unus, qui postremus habet πλήθους. Drusius et Nicetas loco τοῦ Ἀ. Θ. habent, ἄλλοι, leguntque καλύψαι.

V. 12. Ἄλλος, οἰκῶν. Colbert. et Reg. unus.

V. 13-16. Colbertinus hanc notam habet, ἐκ Θ. οἱ η', id est, *Hi octo versus ex Theodotione*. In edit. quoque Latina, unde interpretationem desumpsimus, hi versiculi asteriscis notantur.

Ibid. Σ., περιγραφήν. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., ἁλώσονται πρὸ καιροῦ. Sic omnes.

CAPUT XXIII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3, 4 עד־תכונתו אערכה לפניו משפט	3, 4.	3, 4.
5 מלים	5.	5.
6 יריב עמדי	6.	6.
לא אך־הוא ישם בי		
8 הן קדם אהלך ואיננו ואחור ולא־אבין לו	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3, 4. Usque ad locum ejus: disponerem ad faciem ejus judicium.	3, 4. Et veniam usque ad solium ejus. Ponam coram eo judicium.	3, 4.
5. Eloquia.	5. Verba.	5.
6. Disceptabit mecum.	6. Contendat mecum.	6.
Non tamen ipse ponet in me.	Nec magnitudinis suæ mole me premat.	
8. En ante ibo, et non ipse; et retro, et non intelligam eum.	8. Si ad orientem iero, non apparet; si ad occidentem, non intelligam eum.	8.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

20.

22. Ἐξομολόγησιν.

24. Καὶ ἐν τῷ ἀκροτόμῳ ὡς ὀχετοὺς χρυσίου πρωτείου.

28.

29, 30. Καὶ διαφεύξεται καθαρότητι χειρῶν ἕκαστος.

Ο'.

20. ※ Εἰ μὴ ἠφανίσθη ἡ ὑπό- ※ στασις αὐτῶν, καὶ κατάλειμμα ※ αὐτῶν καταφάγεται πῦρ. *Ἄλλος*, εἰ μὴν ἠφάνισται.

22. Ἐξηγορίαν.

24. ※ Καὶ θήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν ※ πέτρᾳ, Καὶ ὡς πέτρα χειμάῤῥου ※ Σωφίρ.

28. Ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν.

29, 30. ※ Ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυ- ※ τὸν καὶ ἐρεῖς, ὑπερηφανεύσατο. ※ Καὶ κύφοντα ὀφθαλμοῖς σώσει. ※ Ῥύσεται ἀθῷον, Καὶ διασώθητι ※ ἐν καθαραῖς χερσί σου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

20.

22.

24. ※ Καὶ θήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν ※ πέτρᾳ, Καὶ ὡς πέτρα χειμάῤῥου ※ Σωφίρ.

28. Καὶ ὁριεῖς ῥῆμα καὶ σταθήσεταί σοι.

29, 30 ※ Ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυ- ※ τὸν καὶ ἐρεῖς, ὑπερηφανεύσατο. ※ Καὶ κύφοντα ὀφθαλμοῖς σώσει. ※ Ῥύσεται ἀθῷον, Καὶ διασώθητι ※ ἐν καθαραῖς χερσί σου.

SYMMACHUS.

20.

22. Confessionem.

24. Et in prærupto quasi rivos auri primi.

28.

29, 30. Et effugiet munditia manuum unusquisque.

LXX INTERPRETES.

20. ※ Numquid non demolita ※ est substantia eorum, et reli- ※ quias eorum comedit ignis? *Alius*, si quidem deleta est.

22. Enuntiationem.

24. ※ Et pones illud super ag- ※ gerem in petram, et in saxa ※ torrentis Ophir.

28. Et restituet tibi habitaculum.

29, 30. ※ Quia humiliavit semet- ※ ipsum, et dices, Elevatus est super- ※ bia, et inclinatum oculis salva- ※ bit. Erue innocentem, et salvabe- ※ ris in munditia manuum tuarum.

THEODOTIO.

20.

22.

24. ※ Et pones super agge- ※ rem in petra, et tanquam pe- ※ tra torrentis Ophir.

28. Et definies verbum, et stabit tibi.

29, 30. ※ Quia humiliavit semet- ※ ipsum et dices, Elevatus est super- ※ bia, et inclinatum oculis salva- ※ bit. Erue innocentem, et salvabe- ※ ris in munditia manuum tuarum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Job.

V. 17. Θ., τί ἐργᾶται. Sic omnes.

V. 18. Ἀ., Θ., καὶ αὐτὸς δὲ etc. Sic Reg. unus. At Colbert. et Regius alter, Ἀ., Θ., καὶ αὐτός tantum. Drusius, Θ., αὐτὸς δὲ ἐνέπλησε tantum.

V. 20. Colbertinus notat ἐκ Θ. οἱ β', id est, *Hi duo versiculi ex Theodotione*. Cum asteriscis, ut et Colb., adfert editio Latina Hieronymi.

Ibid. *Ἄλλος*, εἰ μὴν ἠφάνισται. Colbert.

V. 22. Ἀ., νόμον. Σ., ἐξομολόγησιν. Colbert. et Reg. unus.

V. 24. Colbert. ut supra, ἐκ Θ. οἱ β'. Hi autem duo versiculi asteriscis item notantur in editione Latina.

[Ad Theodotionem apposuimus versionem latinam secundum litteram; quia Hieronymiana, ut vides, nimis discrepat a Græco. Drach.]

Ibid. Σ., καὶ ἐν τῷ ἀκροτ. Sic omnes. Apud Drusium deest καί.

V. 28. Θ., καὶ ὁριεῖς ῥῆμα etc. Omnes.

V. 29, 30. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ δ'. Notans hos quatuor versiculos ex Theodotione desumptos esse. In editione Latina lapsu graphico obeli positi fuerant pro asteriscis.

Ibid. Σ., καὶ διαφεύξεται καθαρ etc. Colb., Regii duo, Nicetas et Drusius.

CAPUT XXIII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

3, 4. Ἕως τῆς ἕδρας αὐτοῦ· προσθήσω ἔμπροσθεν αὐτοῦ κρίσιν.

5. Ῥήματα.

6. Διαδικάζεταί μοι.

Μόνον αὐτὸς μὴ ἐπιτιθέσθω μοι.

8. Ἰδοὺ ἐὰν προέρχωμαι αὐτὸν, ἀφανής ἐστιν· κἂν ἀκολουθῶ, οὐκ αἰσθήσομαι.

Ο'.

3, 4. Καὶ ἔλθοιμι εἰς τέλος· εἴποιμι δὲ ἐμαυτοῦ κρίμα.

5. Ἰάματα.

6. Ἐπελεύσεταί μοι. *Ἄλλος*, διαδικάσει με.

Εἶτα ἐν ἀπειλῇ μοι οὐ χρήσεται.

8. Εἰ γὰρ πρῶτος πορεύσομαι, καὶ οὐκ ἔτι εἰμί· τὰ δὲ ἐπ' ἐσχάτοις, τί οἶδα;

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3, 4.

5.

6.

8.

SYMMACHUS.

3, 4. Usque ad sedem ejus, apponam in conspectu ejus judicium.

5. Verba.

6. Disceptat mecum.

Solummodo ipse ne imponat mihi.

8. Ecce si præcessero eum, non apparet; et si sequar, non sentiam.

LXX INTERPRETES.

3, 4. Et venerim in finem, dicam vero mei ipsius judicium.

5. Sanationes.

6. Superveniet mihi. *Alius*, disceptabit mecum.

Deinde in minis me non utetur.

8. Nam si primus ambulavero, et non ultra sum; quæ autem in novissimis, quid novi?

[THEODOTIO.]

3, 4.

5.

6.

8.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
20 אם-לא נכחד קימנו ויתרם אכלה אש	20.	20.
22 תורה	22.	22. Νόμον.
24 ושית-על-עפר בצר ובצור נחלים אופיר	24.	24.
28 ותגזר-אמר ויקם לך	28.	28.
29, 30 כי-השפילו ותאמר גוה ושח עינים יושע : ימלט אי-נקי ונמלט בבר כפיך	29, 30.	29, 30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Si non succisa fuit subsist ntia nostra, et residuum eorum devoravit ignis.	20. Nonne succisa est erectio eorum, et reliquias eorum devoravit ignis?	20.
22. Legem.	22. Legem.	22. Legem.
24. Et pone super pulverem munitionem, et in petra torrentes Ophir.	24. Dabit pro terra silicem, et pro silice torrentes aureos.	24.
28. Et decernes sermonem, et firmus erit tibi.	28. Decernes rem, et veniet tibi.	28.
29, 30. Cum humiliaverint se, et dices: Exaltatio, et demissum oculis salvabit. Liberabit insulam innocens, et liberabitur in puritate volarum tuarum.	29, 30. Qui enim humiliatus fuerit, erit in gloria: et qui inclinaverit oculos, ipse salvabitur. Salvabitur innocens: salvabitur autem in munditia manuum suarum.	29, 30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Job.

V. 3. Σ., μὴ χρῄζει Ἱκανὸς etc. Sic Colb., Orat., Reg. unus, Nicet. et Drusius. In hæc autem, ἢ ὠφέλεια, ὅτι ἁπλώσῃς, notat Colbertinus præmisso asterisco, Θ., μ̄ι̅ π̄ρ̄ι̅ κ', quo significari videtur viginti versiculos sequentes ad unum Theodotionem emendatos fuisse.

V. 4. Ἄλλος, διαλεχθήσεταί σοι. Colbert. Reg. autem unus, διελεγχθήσεταί σοι.

V. 6. Σ., ἐπ' ἀναιτίους. Sic Regii duo et Orat. Drusius autem ἀναιτίους solum.

V. 10. Σ., καὶ ταράσσει σε φόβος ἐξαίφνης. Sic Colbert. et Reg. unus recte. Nicetas autem et Drusius ἐξαίσιος pro ἐξαίφνης habent perperam, ut ex Hebraica voce פתאום arguitur.

V. 11. Ἀ., Θ., καὶ πλῆθος ὑδάτων καλύψει σε. Sic Colb. et Reg. unus, qui postremus habet πλήθους. Drusius et Nicetas loco τοῦ Ἀ. Θ. habent, ἄλλοι, leguntque καλύψαι.

V. 12. Ἄλλος, οἰκῶν. Colbert. et Reg. unus.

V. 13-16. Colbertinus hanc notam habet, ἐκ Θ. οἱ η', id est, *Hi octo versus ex Theodotione.* In edit. quoque Latina, unde interpretationem desumpsimus, hi versiculi asteriscis notantur.

Ibid. Σ., περιγραφήν. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., ἁλώσονται πρὸ καιροῦ. Sic omnes.

CAPUT XXIII JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
3, 4 עד-תכונתו אערכה לפניו משפט	3, 4.	3, 4.
5 מלים	5.	5.
6 יריב עמדי	6.	6.
לא אך-הוא ישם בי		
8 הן קדם אהלך ואיננו ואחור ולא-אבין לו	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3, 4. Usque ad locum ejus: disponerem ad faciem ejus judicium.	3, 4. Et veniam usque ad solium ejus. Ponam coram eo judicium.	3, 4.
5. Eloquia.	5. Verba.	5.
6. Disceptabit mecum.	6. Contendat mecum.	6.
Non tamen ipse ponet in me.	Nec magnitudinis suæ mole me premat.	
8. En ante ibo, et non ipse; et retro, et non intelligam eum.	8. Si ad orientem iero, non apparet; si ad occidentem, non intelligam eum.	8.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

20.

22. Ἐξομολόγησιν.

24. Καὶ ἐν τῷ ἀκροτόμῳ ὡς ὀχετοὺς χρυσίου πρωτείου.

28.

29, 30. Καὶ διαφεύξεται καθαρότητι χειρῶν ἕκαστος.

Ο'.

20. ※ Εἰ μὴ ἠφανίσθη ἡ ὑπό- ※ στασις αὐτῶν, καὶ κατάλειμμα ※ αὐτῶν καταφάγεται πῦρ. Ἄλλος, εἰ μὴν ἠφάνισται.

22. Ἐξηγορίαν.

24. ※ Καὶ θήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν ※ πέτρᾳ, Καὶ ὡς πέτρα χειμάῤῥου ※ Σωφίρ.

28. Ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν.

29, 30. ※ Ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυ- ※ τὸν καὶ ἐρεῖς, ὑπερηφανεύσατο. ※ Καὶ κύφοντα ὀφθαλμοῖς σώσει. ※ Ῥύσεται ἀθῶον, Καὶ διασώθητι ※ ἐν καθαραῖς χερσί σου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

20.

22.

24. ※ Καὶ θήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν ※ πέτρᾳ, Καὶ ὡς πέτρα χειμάῤῥου ※ Σωφίρ.

28. Καὶ ὁριεῖς ῥῆμα καὶ σταθήσεταί σοι.

29, 30 ※ Ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυ- ※ τὸν καὶ ἐρεῖς, ὑπερηφανεύσατο. ※ Καὶ κύφοντα ὀφθαλμοῖς σώσει. ※ Ῥύσεται ἀθῶον, Καὶ διασώθητι ※ ἐν καθαραῖς χερσί σου.

SYMMACHUS.

20.

22. Confessionem.

24. Et in prærupto quasi rivos auri primi.

28.

29, 30. Et effugiet munditia manuum unusquisque.

LXX INTERPRETES.

20. ※ Numquid non demolita ※ est substantia eorum, et reli- ※ quias eorum comedit ignis? *Alius*, si quidem deleta est.

22. Enuntiationem.

24. ※ Et pones illud super ag- ※ gerem in petram, et in saxa ※ torrentis Ophir.

28. Et restituet tibi habitaculum.

29, 30. ※ Quia humiliavit semet- ※ ipsum, et dices, Elevatus est super- ※ bia, et inclinatum oculis salva- ※ bit. Erue innocentem, et salvabe- ※ ris in munditia manuum tuarum.

THEODOTIO.

20.

22.

24. ※ Et pones super agge- ※ rem in petra, et tanquam pe- ※ tra torrentis Ophir.

28. Et definies verbum, et stabit tibi.

29, 30. ※ Quia humiliavit semet- ※ ipsum et dices, Elevatus est super- ※ bia, et inclinatum oculis salva- ※ bit. Erue innocentem, et salvabe- ※ ris in munditia manuum tuarum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Job.

V. 17. Θ., τί ἐργᾶται. Sic omnes.

V. 18. Ἀ., Θ., καὶ αὐτὸς δὲ etc. Sic Reg. unus. At Colbert. et Regius alter, Ἀ., Θ., καὶ αὐτός tantum. Drusius, Θ., αὐτὸς δὲ ἐνέπλησε tantum.

V. 20. Colbertinus notat ἐκ Θ. οἱ β', id est, *Hi duo versiculi ex Theodotione*. Cum asteriscis, ut et Colb., affert editio Latina Hieronymi.

Ibid. Ἄλλος, εἰ μὴν ἠφάνισται. Colbert.

V. 22. Ἀ., νόμον. Σ., ἐξομολόγησιν. Colbert. et Reg. unus.

V. 24. Colbert. ut supra, ἐκ Θ. οἱ β'. Hi autem duo versiculi asteriscis item notantur in editione Latina.

[Ad Theodotionem apposuimus versionem latinam secundum litteram; quia Hieronymiana, ut vides, nimis discrepat a Græco. DRACH.]

Ibid. Σ., καὶ ἐν τῷ ἀκροτ. Sic omnes. Apud Drusium deest καί.

V. 28. Θ., καὶ ὁριεῖς ῥῆμα etc. Omnes.

V. 29, 30. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ δ'. Notans hos quatuor versiculos ex Theodotione desumptos esse. In editione Latina lapsu graphico obeli positi fuerant pro asteriscis.

Ibid. Σ., καὶ διαφεύξεται καθαρ etc. Colb., Regii duo, Nicetas et Drusius.

CAPUT XXIII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

3, 4. Ἕως τῆς ἕδρας αὐτοῦ· προσθήσω ἔμπροσθεν αὐτοῦ κρίσιν.

5. Ῥήματα.

6. Διαδικάζεταί μοι.

Μόνον αὐτὸς μὴ ἐπιτιθέσθω μοι.

8. Ἰδοὺ ἐὰν προέρχωμαι αὐτὸν, ἀφανής ἐστιν· κἂν ἀκολουθῶ, οὐκ αἰσθήσομαι.

Ο'.

3, 4. Καὶ ἔλθοιμι εἰς τέλος· εἴποιμι δὲ ἐμαυτοῦ κρίμα.

5. Ἰάματα.

6. Ἐπελεύσεταί μοι. Ἄλλος, διαδικάσει με.

Εἶτα ἐν ἀπειλῇ μοι οὐ χρήσεται.

8. Εἰ γὰρ πρῶτος πορεύσομαι, καὶ οὐκ ἔτι εἰμί· τὰ δὲ ἐπ' ἐσχάτοις, τί οἶδα;

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3, 4.

5.

6.

8.

SYMMACHUS.

3, 4. Usque ad sedem ejus, apponam in conspectu ejus judicium.

5. Verba.

6. Disceptat mecum.

Solummodo ipse ne imponat mihi.

8. Ecce si præcessero eum, non apparet; et si sequar, non sentiam.

LXX INTERPRETES.

3, 4. Et venerim in finem, dicam vero mei ipsius judicium.

5. Sanationes.

6. Superveniet mihi. *Alius*, disceptabit mecum.

Deinde in minis mecum non utetur.

8. Nam si primus ambulavero, et non ultra sum; quæ autem in novissimis, quid novi?

THEODOTIO.

3, 4.

5.

6.

8.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אין־שריד לאכלו 21	21.	21.
יהי ׀ למלא בטנו 23	23.	23.
וימטר		
וברק ממררתו יהלך עליו 25	25.	25. Καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.
טמון לצפוניו 26	26.	26. Ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεκρυμμένοις αὐτοῦ.
אש לא־נפח		Πῦρ μὴ φυσηθέν.
רשע מאלהים 29	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Non superstes ad comedendum eum.	21. Non remansit de cibo ejus.	21.
23. Fuerit ad replendum ventrem suum.	23. Utinam impleatur venter ejus.	23.
Et faciet pluere.	Pluat.	
25. Et fulgur de felle ejus ibit super eum.	25. Et fulgurans in amaritudine sua, vadent et venient super eum.	25. Et fulgur a facie ejus ibit super eum.
26 Absconditæ in occultis ejus.	26. Absconditæ sunt in occultis ejus.	26. Absconditum est occultis ejus.
Ignis non sufflatus.	Ignis, qui non succenditur.	Ignis non sufflatus.
29. Impii a Deo.	29. Impii a Deo.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Job.

V. 3 et 4. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ γ', id est, *hi tres versiculi ex Theodotione desumpti sunt.*

Παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι,
Καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι.
Μὴ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;

Quæ item asteriscis notantur in editione Hieronymi, unde Latinam versionem decerpsimus.

Ibid. Σ., ἀπ' αἰῶνος. Sic Colb., Orat., Nicetas et Drusius.

V. 5. Hebræi interpretis et Symmachi versiones exhibent Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Χαρμονὴ δὲ παραν-. Iidem. Sed Drusius et Nicetas habent χαρμονή. Colbert. et Reg. unus, χαρμοσύνη.

V. 6. Ἀ., Σ., Θ., ἔπαρμα αὐτοῦ. Colbert.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ. Colbert.

V. 10. Ἀ., ἐπιστρέψουσιν. Σ., ἐποίσουσιν. Sic omnes.

V. 11, 13. Hi quinque versiculi asteriscis notantur in Colbertino et in versione Latina, quam sequimur.

Ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν νεότητος αὐτοῦ,
Καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσεται.
Ἐὰν γλυκανθῇ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ κακία,
Κρύψει αὐτὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ,
Φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν.

In editione τῶν O' ad postremum versiculum legitur οὐ φείσεται, quod emendatum fuerat in Hexaplis.

Ibid. Σ., παραβάσεως αὐτοῦ. Ita reddit עלמו.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ συνέξει. Sic Colbert.

V. 14. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἐγένετο etc. Sic Colb., Orat., Nicetas et Drusius. In Colbert. ad versionem LXX habetur hæc nota Θ. cum asterisco, ut indicetur hæc ex Theodotione desumpta esse.

V. 15. Colbert. *Οἱ λοιποί*, ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ. Itemque Nicetas et Drusius.

CAPUT XXI JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
ותהי־זאת תנחומתיכם 2	2.	2.
שאוני 3	3.	3.
ואחר דברי תלעיג		
ואם־מדוע 4	4.	4.
והשמו 5	5.	5. Ἐξαπορήθητε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et sit hoc consolationes vestræ.	2. Et agite pœnitentiam.	2.
3. Ferte me	3. Sustinete.	3.
Et postea verba mea subsannes.	Et post mea, si videbitur, verba ridete.	
4. Et si cur.	4. Ut merito.	4.
5. Et obstupescite.	5. Obstupescite.	5. Obstupescite.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21. Οὐχ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ.	21. ⋇ Οὐκ ἔστιν ὑπόλειμμα τοῖς ⋇ βρώμασιν αὐτοῦ.	21.
23.	23. Εἴπως εἶ πληρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ.	23. Εἴπως εἶ πληρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ.
Ἐπιβρέξει.	Νίψαι.	Ἐπιβρέξει.
25.	25. Ἄστρα δὲ ἐν διαίταις αὐτου περιπατήσαισαν.	25. Καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.
26.	26. Πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομεῖναι.	26. Ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεχρυμμένοις αὐτοῦ.
Ἄνευ φυσήματος.	Πῦρ ἄκαυστον. *Ἄλλος*, πυρετός.	Πῦρ μὴ φυσηθέν.
29. Ἀντιλογίας ἀπὸ Θεοῦ.	29. Ἀσεβοῦς παρὰ Κυρίου.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21. Non reliquit de cibo suo.	21. ⋇ Non erunt reliquiæ ae ⋇ cibis ejus.	21.
23.	23. Si quo modo sit implere ventrem suum.	23. Si quo moao sit implere ventrem suum.
Pluet super.	Lavet.	Pluet super.
25.	25. Astra autem in habitaculis ejus obambulent.	25. Et fulgur a facie ejus ibit super eum.
26.	26. Omnes autem tenebræ ipsi permaneant.	26. Absconditum est occultis ejus.
Absque flatu.	Ignis qui non accenditur. *Alius*, febris.	Ignis non sufflatus.
29. Contradictionis a Deo.	29. Impii a Domino.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Job.

V. 16. Σ., χολὴν ἀσπίδων μυζήσεται. Reg. unus. Colbertinus autem et Drusius, *οἱ λοιποί*, χολὴν ἀσπίδων μυζήσει.

V. 17. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius, Σ., *ῥεῖθρα μέλιτος*.

V. 19. Σ., οἰκίαν ἥρπασε etc. Sic omnes mss. et Drusius.

V. 20. Σ., σχὼν ἃ ἐπεθ-. Sic omnes.

V. 21. Σ., οὐχ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Sic Colbert. et Reg. unus. Drusius vero, οὐκ ἀπολείψει ἀπὸ τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Versio hujus loci τῶν Ο' notatur asterisco in Colbertino et in editione Latina.

V. 23. In Colbertino codice notatur Θ. post sequitur ⋇ et consequenter μΘ ἀντὶ τοῦ *ὅπως* quo forte significatur solum Theodotionem εἴπως pro ὅπως habere. Sed hæc hariolando dicimus. [Notam codicis hoc modo legas : μόνος Θεοδοτίων ἀντὶ etc. Cf. supra XVII, 3. DRACH.]

Ibid. Σ., Θ., ἐπιβρέξει. Reg. unus, Nicetas et Drusius Symmacho tribuunt; Colbert. et Reg. alter Theodotioni. Drusius solus legit, βρέξει.

V. 25. Ἀ., Θ., καὶ ἀστραπὴ etc. Colbert. et Reg. unus. Nicetas autem et Drusius uni Aquilæ tribuunt. Consequenter in edit. Latina hæc, *Discurrant super eum terribiliter*, asterisco notantur : secus in Colbertino.

V. 26. Ἀ., Θ., ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεχρυμμένοις αὐτοῦ. Sic Colbert. et Reg. unus. Nicetas et Drusius habent, Ἀ., *ἐγκέκρυπται* τοῖς ἐγκειμένοις αὐτοῦ.

Ibid. Ἀ., Θ., πῦρ μὴ φυσηθέν. Σ., ἄνευ φυσήματος. Sic omnes præter Drusium, qui habet, Ἀ., Θ., πῦρ μὴ φυσηθὲν ἄνευ φυσήματος, omissa Symmachi nota.

V. 29. Σ., ἀντιλογίας ἀπὸ Θεοῦ. Colbert.

CAPUT XXI JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Καὶ γινέσθω τοῦτο μεταβούλευμα ὑμῶν.	2. Ἵνα μὴ ᾖ μοι παρ' ὑμῶν αὕτη ἡ παράκλησις.	2.
3. Ἀνάσχεσθε.	3. Ἄρατε.	3. Ὑπηνέγκατε.
Καὶ μετὰ τοὺς λόγους μου στήσετε.	Εἶτ' οὐ καταγελάσετέ με.	
4.	4. Ἢ διατί.	4. Εἰ μή.
5. Ἄφθογγοι γίνεσθε.	5. Θαυμάσετε.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Et sit hoc pœnitentia vestra.	2. Ut non sit mihi a vobis hæc consolatio.	2.
3. Sustinete.	3. Sustinete.	3. Sustinete.
Et post sermones meos sistetis.	Deinde non deridebitis me.	
4.	4. Aut quare.	4. Nisi.
5. Obmutescite.	5. Mirabimini.	5.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
על־פה		
6 ונבהלתי	6.	6.
8 נכון לפניהם	8.	8.
10 ולא יגעל	10.	10. Οὐκ ἐξέβαλε.
פרתו		Δάμαλις αὐτοῦ.
11 כצאן עויליהם	11.	11.
12 עוגב	12.	12. ⋇ 'Οργάνου.
13 יבלו בטוב ימיהם וברגע שאול יחתו	13.	13.
15 מה־שדי כי־נעבדנו ומה־נועיל כי נפגע־בו	15.	15.
19 אלוה יצפן־לבניו אונו	19.	19.
ישלם		
20 כידו	20.	20.
21 כי מה־חפצו בביתו אחריו ומספר חדשיו חצצו *'Εκ τοῦ 'Εβραϊκοῦ.* Τί γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ ;	21.	21. 'Ημισεύθησαν.
22 הלאל ילמד דעת	22.	22.
רמים		
23 זה ימות בעצם תמו כלו שלאנן ושליו	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Super os.	Ori vestro.	
6. Et attonitus sum.	6. Pertimesco.	6.
8. Stabile ad facies eorum.	8. Permanet coram eis.	8.
10. Et non projecit semen extra.	10. Non abortivit.	10. Non ejecit.
Vacca ejus.	Vacca.	Vacca ejus.
11. Velut ovem parvulos suos.	11. Quasi greges parvuli eorum.	11.
12. Organi.	12. Organi.	12. ⋇ Organi.
13. Terent vetustate in bono dies suos, et in momento sepulcrum descendent.	13. Ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendent.	13.
15. Quid Saddai, quod serviemus ei, et quid utilitatis capiemus, quod occurrerimus ei ?	15. Quis est Omnipotens ut serviamus ei, et quid nobis prodest si oraverimus illum ?	15.
19. Deus abdet filiis ejus robur ejus.	19. Deus servabit filiis illius dolorem patris.	19.
Reddet.	Et cum reddiderit.	
20. Infortunium suum.	20. Interfectionem.	20.
21. Nam quæ voluntas ejus in domo sua post se ? et numerus mensium ejus dimidiati sunt. *Ex Hebraico.* Quid enim opus habet domo sua post se?	21. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se ? et si numerus mensium ejus dimidietur.	21. Dimidiati sunt.
22. Numquid Deum docebit scientiam ?	22. Numquid Deum docebit quispiam scientiam ?	22.
Excelsos.	Excelsos.	
23. Iste morietur in fortitudine integritatis suæ. Totus ipse quietus et pacificus.	23. Iste morietur robustus et sanus, dives et felix.	23.

Digitized by Google

6. Θορυβοῦμαι.

8.

10.

11.

12.

13.

15.

19.

20.

21.

22.

25.

1.

2.

3.

4.

5.

7.

8.

9.

10.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
על־פה		
6 ונבהלתי	6.	6.
8 נכון לפניהם	8.	8.
10 ולא יגעל	10.	10. Οὐκ ἐξέβαλε.
פרתו		Δάμαλις αὐτοῦ.
11 כצאן עויליהם	11.	11.
12 עוגב	12.	12. ※ Ὀργάνου.
13 יבלו בטוב ימיהם וברגע שאול יחתו	13.	13.
15 מה־שדי כי־נעבדנו ומה־נועיל כי נפגע־בו	15.	15.
19 אלוה יצפן־לבניו אונו	19.	19.
ישלם		
20 כידו	20.	20.
21 כי מה־חפצו בביתו אחריו ומספר חדשיו חצצו *Ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ.* Τί γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ ;	21.	21. Ἡμισεύθησαν.
22 הלאל ילמד דעת	22.	22.
רמים		
23 זה ימות בעצם תמו כלו שלאנן ושליו	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Super os.	Ori vestro.	
6. Et attonitus sum.	6. Pertimesco.	6.
8. Stabile ad facies eorum.	8. Permanet coram eis.	8.
10. Et non projecit semen extra.	10. Non abortivit.	10. Non ejecit.
Vacca ejus.	Vacca.	Vacca ejus.
11. Velut ovem parvulos suos.	11. Quasi greges parvuli eorum.	11.
12. Organi.	12. Organi.	12. ※ Organi.
13. Terent vetustate in bono dies suos, et in momento sepulcrum descendent.	13. Ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendent.	13.
15. Quid Saddai, quod serviemus ei, et quid utilitatis capiemus, quod occurrerimus ei ?	15. Quis est Omnipotens ut serviamus ei, et quid nobis prodest si oraverimus illum ?	15.
19. Deus abdet filiis ejus robur ejus.	19. Deus servabit filiis illius dolorem patris.	19.
Reddet.	Et cum reddiderit.	
20. Infortunium suum.	20. Interfectionem.	20.
21. Nam quæ voluntas ejus in domo sua post se ? et numerus mensium ejus dimidiati sunt. *Ex Hebraico.* Quid enim opus habet domo sua post se?	21. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se ? et si numerus mensium ejus dimidietur.	21. Dimidiati sunt.
22. Numquid Deum docebit scientiam ?	22. Numquid Deum docebit quispiam scientiam ?	22.
Excelsos.	Excelsos.	
23. Iste morietur in fortitudine integritatis suæ. Totus ipse quietus et pacificus.	23. Iste morietur robustus et sanus, dives et felix.	23.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐπὶ σιαγόνι. *Οἱ λοιποὶ*, ἐπὶ στόματι.	
6. Θορυβοῦμαι.	6. Ἐσπούδακα.	6.
8. Διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν.	8. Κατὰ ψυχήν.	8.
10. Οὐκ ἐξέτρωσε.	10. Οὐκ ὠμοτόκησε.	10.
	Ἐν γαστρὶ ἔχουσα.	
11.	11. Ὡς πρόβατα αἰώνια. *Ἄλλος*, ταῖς ἐπιγοναῖς.	11.
12. ※ Κιθάρας.	12. Ψαλμοῦ.	12.
13.	13. ※ Συνετέλεσαν δὲ ἐν ἀγαθοῖς ※ τὸν βίον αὐτῶν, ἐν δὲ ἀναπαύσει ※ ᾅδου ἐκοιμήθησαν.	13.
15. Ἵνα δουλεύσωμεν αὐτῷ	15. ※ Τί Ἱκανὸς ὅτι δουλεύσω- ※ μεν αὐτῷ, καὶ τίς ὠφέλεια ὅτι ※ ἀπαντήσωμεν αὐτῷ; *Ἄλλος*, ἐὰν δουλεύσωμεν αὐτῷ;	15.
19.	19. Ἐκλείποι υἱοὺς (al. υἱοῖς) τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.	19. Ὁ Θεὸς καταχρύψει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀδικίας αὐτοῦ.
	※ Ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ ※ γνώσεται.	※ Ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ ※ γνώσεται.
20. Πτῶσιν.	20. Σφαγήν.	20.
21.	21. ※ Ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν ※ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ※ ἀριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθη- ※ σαν. *Ἄλλως*, ἡμισεύθησαν.	21. ※ Ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν ※ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἀ- ※ ριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθησαν.
22. Μὴ τὸν Θεὸν διδάξει τις ἐπιστήμην;	22. Πότερον οὐχὶ ὁ Κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν;	22.
	Σοφούς. *Ἀλλ.*, φόνους. *Οἱ λοιποί*, ὑψηλούς.	
23.	23. ※ Οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κρά- ※ τει ἁπλοσύνης αὐτοῦ· ὅλος δὲ ※ εὐθυνῶν καὶ εὐπαθῶν. *Οἱ λοιποί*, ἰσχύων ἄμωμος.	23. ※ Οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κρά- ※ τει ἁπλοσύνης αὐτοῦ· ὅλος δὲ ※ εὐθυνῶν καὶ εὐπαθῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Super maxillam. *Rel.*, super os.	
6. Perturbor.	6. Solicitus sum.	6.
8. Permanet in conspectu eorum.	8. Secundum animam.	8.
10. Non abortivit.	10. Non fœtum immaturum peperit.	10.
	Prægnans.	
11.	11. Sicut oves æternæ. *Alius*, fœturis.	11.
12. Citharæ.	12. Psalmi.	12.
13.	13. ※ Et finierunt in bonis vi- ※ tam suam, atque in requie in- ※ feri dormierunt.	13.
15. Ut serviamus ei.	15. ※ Quid est Omnipotens quia ※ serviemus ei, aut quæ utilitas, ※ quia obviam ibimus ei? *Alius*, si serviamus ei?	15.
19.	19. Deficiant filiis bona ejus.	19. Deus abscondet filiis ejus injustitias ejus.
	※ Reddet ei, et sciet.	※ Reddet ei, et sciet.
20. Casum.	20. Necem.	20.
21.	21. ※ Quia nulla (*sic*) voluntas ※ ejus in domo sua post eum. ※ Licet numerus mensium ejus ※ dimidiatus sit. *Aliter*, dimidiati sunt.	21. ※ Quia nulla (*sic*) voluntas ※ ejus in domo sua post eum. ※ Licet numerus mensium ejus ※ dimidiatus sit.
22. Numquid Deum docebit quis scientiam?	22. Annon Dominus est qui docet intelligentiam?	22.
	Sapientes. *Alius*, cædes. *Reliqui*, excelsos.	
23.	23. ※ Hic morietur in robore ※ simplicitatis suæ, totus in a-	23. ※ Hic morietur in robore ※ simplicitatis suæ, totus in a-

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
24 ומח עצמתיו ישקה	24.	24.
26 ורמה	26.	26. Σήπη.
27 ידעתי מחשבותיכם ומזמות עלי תחמסו	27.	27.
28-33 כי תאמרו איה בית־נדיב ואיה אהל משכנות רשעים : הלא שאלתם עוברי דרך ואתתם לא תנכרו : כי ליום איד יחשך רע ליום עברות יובלו : מי־יגיד על־פניו דרכו והוא־עשה מי ישלם־לו : והוא לקברות יובל ועל־גדיש ישקוד : מתקו־לו רגבי נחל ואחריו כל־אדם ימשוך ולפניו אין מספר	28-33.	28-33. Ὑπεξαιρεθήσεται. Ἐπὶ θημωνίας.
34 ותשובתיכם נשאר־מעל	34.	34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
24. Et medulla ossa ejus irrigantur.	24. Et medullis ossa illius irrigantur.	24.
26. Et vermis.	26. Vermes.	26. Putredo.
27. Novi cogitationes vestras, et molimina super me injuste excogitabitis.	27. Certe novi cogitationes vestras et sententias contra me iniquas.	27.
28-33. Nam dicetis, Ubi domus principis, et ubi tabernaculum habitaculorum impiorum? Numquid non interrogastis transeuntes viam, et signa eorum non dissimulabitis? Quia in die exitii prohibebitur malus, in die furorum inducentur. Quis nuntiabit super facies ejus viam ejus? Et ipse fecit, quis reddet ei? Et ipse ad sepulcra ducetur, et super acervo vigilabit. Dulcuerunt ei cespites torrentis, et post se omnem hominem trahet, et ad facies suas non numerus.	28-33. Dicitis enim, Ubi est domus principis, et ubi tabernacula impiorum? Interrogate quemlibet de viatoribus, et hæc eadem illum intelligere cognoscetis. Quia in diem perditionis servatur malus, et ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo viam ejus, et quæ fecit quis reddet illi? Ipse ad sepulcra ducetur, et in congerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit glareis Cocyti, et post se omnem hominem trahet, et ante se innumerabiles.	28-33. Eruetur. Super acervo.
34. Et responsionibus vestris remansit prævaricatio.	34. Cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap XXI Job.

V. 2. Σ., καὶ γινέσθω etc. Sic omnes.

V. 3. Σ., ἀνάσχεσθε. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., καὶ μετὰ τοὺς etc. Sic omnes.

V. 4. Θ., εἰ μή. Colbert. et Reg. unus.

V. 5. Aquilæ et Symmachi lectiones sic omnes, uno excepto Regio, qui ad Symmachum habet ἄφθονοι.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, ἐπὶ στόματι. Omnes.

V. 6. Σ., θορυβοῦμαι. Omnes.

V. 8. Σ., διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν. Item omnes.

V. 10. Ἀ., οὐκ ἐξέβαλε. Σ., οὐκ ἐξέτρωσε. Sic Colbert. et Reg. unus. Nicetas vero et Drusius, Σ., οὐκ ἐξέτρωσε, tantum habent. Palam est primam esse Aquilæ, secundam Symmachi.

Ibid. Ἀ., δάμαλις αὐτοῦ. Sic omnes.

V. 11. *Ἄλλος*, ταῖς ἐπιγοναῖς. Colbert. Hoc loco editio Latina Hieronymi sic cum asterisco habet, *Et mittunt sicut infantes suos.*

V. 12. Ἀ., ὀργάνου. Σ., κιθάρας. Sic Colbert. et Reg. unus. Sed illud, Ἀ., ὀργάνου, inductum in textum τῶν Ο' cum asterisco erat, ut habetur in edit. Latina.

V. 13. Hi versus asteriscis notantur in ed. Latina.

V. 15. Colbertinus, præmisso asterisco, ἐκ Θ. οἱ β', i. e. *hi duo versiculi ex Theodotione.* Postea subsequitur, Σ., ἵνα. Ac deinde, præmisso item asterisco, et ἐάν pro ὅτι, pergit idem, καὶ ταῦτα κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. I. e. *Hæc etiam in Hebraico*

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

24. Καὶ τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἀρδόμενος.

26.

27. Οἶδα τὰς ἐνθυμήσεις ὑμῶν καὶ τὰς ἐννοίας ὑμῶν τὰς ἀδίκους κατ' ἐμοῦ.

28-33. Συντηρεῖται.

34. Καὶ γὰρ ἀντιῤῥήσεις ὑμῶν ἐλείφθησαν ἀνεπιστημόνως.

Ο'.

24. Μυελὸς δὲ αὐτοῦ διαχεῖται.

26. Σαπρία.

27. Ὥστε οἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι.

28-33. ※ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν
※ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν
※ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν
※ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο-
※ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα
※ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.
※ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου-
※ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν
※ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς
※ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
※ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί-
※ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ
※ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, Καὶ
※ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνησεν.
※ Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλικες
※ χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ
※ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ
※ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.
Ἄλλος, ἐπὶ σωροῦ.

34. Τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

24.

26.

27.

28-33. ※ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν
※ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν
※ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν
※ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο-
※ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα
※ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.
※ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου-
※ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν
※ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς
※ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
※ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί-
※ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ
※ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη,
※ Καὶ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνη-
※ σεν. Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλι-
※ κες χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ
※ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ
※ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.

34.

SYMMACHUS.

24. Et medulla ossium ejus irrigatus.

26.

27. Novi cogitationes vestras et mentes vestras injustas contra me.

28-33. Conservatur.

34. Etenim contradictiones vestræ relictæ sunt inscienter.

LXX INTERPRETES.

※ bundantia et felicitate. *Reliqui*, fortis inculpatus.

24. Medulla autem ejus diffunditur.

26. Putredo.

27. Itaque scio vos audacter mihi insistere.

28-33. ※ Quia dicitis, Ubi est
※ domus principis, et ubi est ve-
※ lamen in tabernaculis impio-
※ rum? Interrogate eos qui trans-
※ eunt per viam, et signa eorum
※ non ignorabitis. Quia in die
※ perditionis salvabitur malus,
※ in diem iræ deducentur. Quis
※ annuntiabit coram eo viam ejus,
※ et quæ ipse fecit? Quis reddet
※ ei? Et ipse in sepulcra dedu-
※ ctus est, et super acervum vi-
※ gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli
※ torrentis, et post eum omnis
※ homo sequitur, et ante eum
※ innumerabiles. *Alius*, super
tumulum.

34. Quod autem ego quiescam a vobis, nihil est.

THEODOTIO.

※ bundantia et felicitate.

24.

26.

27.

28-33. ※ Quia dicitis, Ubi est
※ domus principis, et ubi est
※ velamen in tabernaculis impio-
※ rum? Interrogate eos qui trans-
※ eunt per viam, et signa eorum
※ non ignorabitis. Quia in die
※ perditionis salvabitur malus,
※ in diem iræ deducentur. Quis
※ annuntiabit coram eo viam ejus,
※ et quæ ipse fecit? Quis reddet
※ ei? Et ipse in sepulcra dedu-
※ ctus est, et super acervum vi-
※ gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli
※ torrentis, et post eum omnis
※ homo sequitur, et ante eum
※ innumerabiles.

34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Job.

jacent. In editione quoque Latina hi versiculi asteriscis notantur.

V. 19. Θ., ὁ Θεὸς καταχρύψει etc. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Θ., ἀνταποδώσει etc. Colbert. cum asterisco. Item editio Latina illud, *Reddet ei*, *et sciet*, cum asterisco habet.

V. 20. Σ., πτῶσιν. Omnes.

V. 21. Hic Colbertinus, præmisso asterisco, ἐκ Θ. et β', οὕτω τοῦ Θεοῦ μL γh ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ, τί γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ. I. e. *duo versiculi ex Theodotione desumpti sunt*, qui item in editione Latina, unde versionem excerpsimus asteriscis notantur. Quæ sequuntur autem, οὕτω τοῦ Θεοῦ, indicare videntur, in eo exemplari quo utebatur is qui hæc scripsit, pro θέλημα αὐτοῦ legi θέλημα τοῦ Θεοῦ. Postrema autem verba cum siglo quo pacto intelligenda sint, non satis perspectum habeo. (*)

Ibid. Ἀ., *Ἄλλως*, ἡμισεύθησαν. Sic omnes præter

(*) Neque primam partem, ut nobis videtur, satis perspexit ill. Montf. Nimirum in LXX hexapl. exstabat, ut testantur B. Hieronymi versio latina Beatique Augustini annotationes in Job : *Quia nulla voluntas ejus* (illud *ejus* præteritur in editione hexaplorum Montfauconiana) *in domo sua post eum*. Quid

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
21 חנני	21.	21.
24 בעט־ברזל לעד בצור יחצבון	24.	24.
25 גאלי חי ואחרון על־עפר יקום	25.	25.
27 כלו כליותי בחקי	27.	27.
28 כי תאמרו מה־נרדף־לו ושרש דבר נמצא־בי 'Ο Ἑβραῖος, ... καὶ ἁμάρτημα λόγου.	28.	28.
29 גורו לכם ׀ מפני־חרב	29.	29.
למען תדעון שדין		Ὅπως γνῶτε ※ ὅτι ἐστὶ κρίσις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Miseremini mei.	21. Miseremini mei.	21.
24. In stylo ferreo.	24. In stylo ferreo.	24.
In perpetuum in petra sculperentur.	Vel celte sculpantur in silice.	
25. Redemptor meus vivit, et novissime super pulverem staturus.	25. Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum.	25.
27. Defecerunt renes mei in sinu meo.	27. Reposita est hæc spes mea in sinu meo.	27.
28. Quia dicitis, Cur persequimur eum, et radix verbi inventa est in me? *Hebræus*,... et peccatum verbi.	28. Quare ergo nunc dicitis, Persequamur eum, et radicem verbi inveniamus contra eum?	28.
29. Timete vobis a faciebus gladii.	29. Fugite ergo a facie gladii.	29.
Ut sciatis quod judicium.	Et scitote esse judicium.	Ut sciatis ※ quia est judicium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Job.

V. 1. Σ., Θ., τοῦτο δέκατον κατῃσχύνατέ με. Reg. unus et Nicetas, melius quam cæteri et Drusius qui habent, μοι.

V. 4. *Οἱ λοιποί*, ἀγνόημα. Sic Reg. unus, Nicetas et Drusius.

V. 5. Ἀ., Θ., καὶ ἐλέγχετε etc. Sic duo mss. et Drusius. Colbertinus vero, καὶ ἐλέγχεταί ἐπ' ἐμὲ ὀνειδισμῷ.

V. 6. *'Ο Ἑβραῖος*, ἔπληξε. Sic Orator., sic item Colbert. ex Polychronio, Nicetas ex Olympiodoro, Drusius ex Origene.

V. 7. Σ., ἐὰν κραυγάσω etc. Sic Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius; sed Colbert., ἐπακουσθήσομαι.

V. 8. ※ κύκλῳ περιφκοδ-. etc. Hæc notantur asterisco in edit. Latina.

Ibid. Colbertinus, Δ", ἐπὶ δὲ ἀτραπούς μου, *super semitas autem meas*. Reliqui autem mss. et editi, οἱ ἄλλοι, ἐπὶ δὲ ἀτρ-.

V. 12. Σ., λόχοι αὐτοῦ. Θ., μονόζωνοι αὐτοῦ. Omnes.

Ibid. Hæc, *Et fecerunt per me viam suam, et circumdederunt tabernaculum meum*, in Latina Hieronymi editione cum asteriscis jacent, quia nempe in editionem τῶν O' Hexaplarem invecta fuerant. Hodie in textu τῶν O' non leguntur. Ex Latinis porro non dubia conjectura Græca concinnavimus, qualia erant apud Theodotionem, vel Aquilam, vel apud utrumque.

V. 15. Ἀ., Θ., ξένος. Colbert. et Reg. unus.

CAPUT XX JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
3, 4 מוסר כלמתי אשמע ורוח מבינתי יענני הזאת ידעת מני־עד מני שים אדם עלי־ארץ	3, 4.	3, 4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3, 4. Correctionem ignominiæ meæ audiam, et spiritus intelligentiæ meæ respondebit mihi. Non-	3, 4. Doctrinam, qua me arguis, audiam, et spiritus intelligentiæ meæ respondebit mihi. Hoc scio a	3, 4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

21.

24.

25.

27.

28. Λέγετε δέ· Τί ἐστιν ᾧ διώξομεν αὐτὸν, καὶ ῥίζαν λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ;

29. Εὐλαβεῖσθε ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν μάχαιραν.

Ο'.

21. Ἐλεήσατέ με. *Ἄλλος*, ἐγγίσατέ μοι.

24. ※ Ἐν γραφείῳ σιδηρῷ ↙

※ Εἰς μαρτύριον ↙ ἢ ἐν πέτραις ἐγγλυφῆναι.

25. Ἀέναός ἐστιν ὁ ἐκλύειν με μέλλων ἐπὶ γῆς.

27. Πάντα δέ μοι συντετέλεσται ἐν κόλπῳ.

28. Εἰ δὲ καὶ ἐρεῖτε, Τί ἐροῦμεν ἔναντι αὐτοῦ, καὶ ῥίζαν λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ;

29. Εὐλαβήθητε δὲ καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπικαλύμματος.

Καὶ τότε γνώσονται ποῦ ἐστιν αὐτῶν ἡ ὕλη. *Ἄλλως*, καὶ τότε γνώσετε ※ ὅτι ἐστὶ κρίσις.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

21.

24.

25. Ὁ ἀγχιστεύς μου ζῇ, καὶ ἔσχατον ἐπὶ χώματος ἀναστήσει.

27. Ἐξέλιπον οἱ νέφροι μου ἐν τῷ κόλπῳ μου.

28.

29.

Ὅπως γνῶτε ※ ὅτι ἐστὶ κρίσις.

SYMMACHUS.

21.

24.

25.

27.

28. Dicitis autem: Quid est quo persequemur eum, et radicem verbi inveniemus in eo?

29. Metuite vobis gladium.

LXX INTERPRETES.

21. Miseremini mei. *Alius*, appropinquate mihi.

24. ※ In stylo ferreo ↙

※ In testimonium ↙ aut in petris insculpta.

25. Perennis est qui soluturus me est super terra.

27. Omnia vero mihi consummata sunt in sinu.

28. Quod si et dixeritis, Quid dicemus contra eum, et radicem verbi inveniemus in eo?

29. Cavete utique et vos a tegmine.

Et tunc cognoscent, ubi est eorum materia. *Aliter*, et tunc cognoscetis ※ quia est judicium.

THEODOTIO.

21.

24.

Propinquus meus vivit, et ultimum e pulvere excitabit.

27. Defecerunt renes mei in sinu meo.

28.

29.

Ut sciatis ※ quia est judicium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Job.

V. 17. Σ., καὶ προσεκαλούμην etc. Sic Colbert. Reg. unus habet προσεποιούμην etc. Editio Latina, ※ *uteri mei.*

V. 18. Θ., καίγε ἄφρονες etc. Sic tres mss. et editi.

V. 19. Σ., οἱ συνόμιλοί μου. Colb. et Reg. unus.

V. 20. Ἀ., ἐν δέρματι etc. Sic omnes mss. et editi.

Ibid. Σ., καὶ ἐξέτιλλον etc. Sic omnes. Hæc perplexa sunt in τοῖς Ο'.

V. 21. Ἀλλ., ἐγγίσατέ μοι. Colb. et Reg. unus.

V. 24. *In stylo ferreo.* Hæc asterisco notantur in edit. Latina. Et infra, εἰς μαρτύριον, apud Colb. In edit. vero Latina *in testimoniis* cum asterisco legitur.

V. 25. Θ., ὁ ἀγχιστεύς μου etc. Sic Colbert., Reg. unus, Drusius et Nicetas.

V. 27. Θ., ἐξέλιπον etc. Omnes.

V. 28. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἁμάρτημα λόγου. Sic omnes. Symmachi vero lectionem sic pleniorem habent Orat. et Reg. unus; alii non habent illud, καὶ ῥίζαν λόγου etc.

V. 29. Σ., εὐλαβεῖσθε etc. Sic Colb., Reg. unus, Nicetas et Drusius. Versio Latina Hieron., ※ a gladio.

Ibid. Ἀ., Θ., ὅπως γνῶτε ὅτι ἐστὶ κρίσις. Sic Colbert. Cæteri vero, οἱ λοιποὶ habent. I. e. *Reliqui interpretes*. Illud autem, ὅτι ἐστὶ κρίσις, *quia est judicium*, asterisco notatur in edit. Latina Hieronymi, quia cum in LXX deesset, ex Aquila et Theodotione desumptum fuit. Græca ex eadem Hieronymiana editione restituimus.

CAPUT XX JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

3, 4. Ἀπ' αἰῶνος.

Ο'.

3, 4. ※ Παιδείαν ἐντροπῆς μου ※ ἀκούσομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς ※ συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι. Μὴ

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3, 4. ※ Παιδείαν ἐντροπῆς μου ※ ἀκούσομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς ※ συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι. Μὴ

SYMMACHUS.

3, 4. A sæculo.

LXX INTERPRETES.

3, 4. ※ Eruditionem confusio- ※ nis meæ audiam, et spiritus ※ sapientiæ respondebit mihi.

THEODOTIO.

3, 4. ※ Eruditionem confusio- ※ nis meæ audiam, et spiritus ※ sapientiæ respondebit mihi.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 כי רננת רשעים מקרוב Ὁ Ἑβραῖος, ἡ γὰρ ἀγαλλίασις τῶν ἀσεβῶν πρὸς βραχύ.	5.	5.
ושמחת חנף עדי־רגע Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἡ χαρμοσύνη αὐτῶν πρὸς ῥοπήν.		Καὶ εὐφροσύνη ὑποκρίτου ἕως ἀθρόου.
6 שיאו	6.	6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.
וראשו		
10 ירצו	10.	10. Ἐπιστρέψουσιν.
11-13 עצמותיו מלאו עלומו ועמו על־עפר תשכב : אם־תמתיק בפיו רעה יכחידנה תחת לשונו : יחמל עליה ולא יעזבנה	11-13.	11-13.
וימנענה		
14 מרורת פתנים בקרבו Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἐγένετο ἰὸς ἀσπίδων ἐν ἐγκάτοις αὐτοῦ.	14.	14.
15 מבטנו	15.	15.
16 ראש פתנים יינק	16.	16.
17 נחלי דבש	17.	17.
19 בית גזל ולא יבנהו	19.	19.
20 בחמודו לא ימלט	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
ne hæc nosti a sæculo, a quo positus est homo super terram?	principio, ex quo positus est homo super terram.	
5. Quod laus impiorum de propinquo. *Hebræus*, exultatio enim impiorum ad breve.	5. Quod laus impiorum brevis sit.	5.
Et lætitia hypocritæ ad momentum. *Hebræus*, et lætitia eorum ad momentum.	Et gaudium hypocritæ ad instar puncti.	Et lætitia hypocritæ confertim.
6. Sublimitas ejus.	6. Superbia ejus.	6. Elatio ejus.
Et caput ejus.	Et caput ejus.	
10. Placabunt.	10. Atterentur.	10. Convertent se.
11-13. Ossa ejus repleta sunt occultis ejus, et cum eo super pulverem jacebit. Si dulce fuerit in ore ejus malum, celabit illud sub lingua sua. Parcet super eo, et non derelinquet illud.	11-13. Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus, et cum eo in pulvere dormient. Cum enim dulce fuerit in ore ejus malum, abscondet illud sub lingua sua. Parcet illi, non derelinquet illud.	11-13.
Et prohibebit illud.	Et celabit.	
14. Fel aspidum in interiori ejus. *Hebræus*, et fuit venenum aspidum in intestinis ejus.	14. In fel aspidum intrinsecus.	14.
15. De ventre illius.	15. De ventre illius.	15.
16. Caput aspidum suget.	16. Caput aspidum suget.	16.
17. Torrentes mellis.	17. Torrentes mellis.	17.
19. Domum rapuit, et non ædificabit eam.	19. Domum rapuit, et non ædificavit eam.	19.
20. In desiderio ejus non evadet.	20. Et cum habuerit quæ concupierat, possidere non poterit.	20.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	※ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' ※ οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;	※ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ※ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;
5. Ὅτι εὐθηνία ἀσεβῶν ἐπ' ὀλίγον.	5. Εὐφροσύνη δὲ ἀσεβῶν πτῶμα ἐξαίσιον. Χαρμονὴ δὲ παρανόμων ἀπώλεια.	5.
6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.	6. Αὐτοῦ τὰ δῶρα. Ἡ δὲ θυσία αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ.	6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.
10. Ἐποίσουσιν.	10. Ὀλέσαισαν.	10.
11-13. Παραβάσεως αὐτοῦ.	11-13. ※ Ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλή- ※ σθησαν νεότητος αὐτοῦ, καὶ μετ' ※ αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσε- ※ ται. Ἐὰν γλυκανθῇ ἐν τῷ στό- ※ ματι αὐτοῦ κακία, κρύψει αὐ- ※ τὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ※ φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκα- ※ ταλείψει αὐτήν. Καὶ συνάξει. *Ἄλλος*, καὶ συνέξει.	11-13.
14	14. ※ Χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ	14. ※ Χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.
15.	15. Ἐξ οἰκίας αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ.	15.
16. Χολὴν ἀσπίδων μυζήσεται.	16. Θυμὸν δὲ δρακόντων θηλάσειεν. *Οἱ λοιποί*, χολὴν ἀσπίδων μυζήσει.	16.
17. Ῥεῖθρα μέλιτος.	17. Νομὰς μέλιτος.	17.
19. Οἰκίαν ἥρπασε, καὶ οὐκ ἀνοικοδομήσει αὐτήν.	19. Δίαιταν δὲ ἥρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν.	19.
20. Σχὼν ἃ ἐπεθύμει οὐ διασώσει.	20. Ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	※ Numquid hæc nosti a sæculis ※ ex quo positus est homo super ※ terram?	※ Numquid hæc nosti a sæculis ※ ex quo positus est homo super ※ terram?
5. Quoniam prosperitas impiorum brevis.	5. Lætitia autem impiorum ruina insignis. Gaudium vero iniquorum perditio.	5.
6. Elatio ejus.	6. Ejus dona. Sacrificium autem ejus. *Reliqui*, et caput ejus.	6. Elatio ejus.
10. Inferent.	10. Disperdant.	10.
11-13. Transgressionis ejus.	11-13. ※ Ossa ejus repleta sunt ※ juventute ejus, et cum illo in ※ cinere dormient, si dulcis fuerit in ore ejus malitia, abscon- ※ det eam sub lingua sua, parcet ※ ei, et non relinquet eam. Etcongregabit. *Al.*, etcontinebit.	11-13.
14.	14. ※ Fel aspidis in ventre ※ ejus.	14. Fel aspidis in ventre ejus.
15.	15. Ex domo ejus. *Reliqui*, de ventre illius.	15.
16. Fel aspidum suget.	16. Furorem draconum sugat. *Reliqui*, fel aspidum suget.	16.
17. Fluenta mellis.	17. Pabula mellis.	17.
19. Domum rapuit, et non reædificabit eam.	19. Et habitaculum diripuit, et non statuit.	19.
20. Habens quæ desiderabat, non servabit.	20. In desiderio suo non salvabitur.	20.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
אין־שריד לאכלו 21	21.	21.
יהי ׀ למלא בטנו 23 וימטר	23.	23.
וברק ממררתו יהלך עליו 25	25.	25. Καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.
טמון לצפוניו 26	26.	26. Ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεκρυμμένοις αὐτοῦ.
אש לא־נפח		Πῦρ μὴ φυσηθέν.
רשע מאלהים 29	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Non superstes ad comedendum eum.	21. Non remansit de cibo ejus.	21.
23. Fuerit ad replendum ventrem suum.	23. Utinam impleatur venter ejus.	23.
Et faciet pluere.	Pluat.	
25. Et fulgur de felle ejus ibit super eum.	25. Et fulgurans in amaritudine sua, vadent et venient super eum.	25. Et fulgur a facie ejus ibit super eum.
26 Absconditæ in occultis ejus.	26. Absconditæ sunt in occultis ejus.	26. Absconditum est occultis ejus.
Ignis non sufflatus.	Ignis, qui non succenditur.	Ignis non sufflatus.
29. Impii a Deo.	29. Impii a Deo.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Job.

V. 3 et 4. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ γ', id est, *hi tres versiculi ex Theodotione desumpti sunt.*

Παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι,
Καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι.
Μὴ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;

Quæ item asteriscis notantur in editione Hieronymi, unde Latinam versionem decerpsimus.

Ibid. Σ., ἀπ' αἰῶνος. Sic Colb., Orat., Nicetas et Drusius.

V. 5. Hebræi interpretis et Symmachi versiones exhibent Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Χαρμονὴ δὲ παραν-. Iidem. Sed Drusius et Nicetas habent χαρμονή. Colbert. et Reg. unus, χαρμοσύνη.

V. 6. Ἀ., Σ., Θ., ἔπαρμα αὐτοῦ. Colbert.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ. Colbert.

V. 10. Ἀ., ἐπιστρέψουσιν. Σ., ἐποίησουσιν. Sic omnes.

V. 11, 13. Hi quinque versiculi asteriscis notantur in Colbertino et in versione Latina, quam sequimur.

Ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν νεότητος αὐτοῦ,
Καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσεται.
Ἐὰν γλυκανθῇ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ κακία,
Κρύψει αὐτὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ,
Φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν.

In editione τῶν Ο' ad postremum versiculum legitur οὐ φείσεται, quod emendatum fuerat in Hexaplis.

Ibid. Σ., παραβάσεως αὐτοῦ. Ita reddit עלמו.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ συνέξει. Sic Colbert.

V. 14. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἐγένετο etc. Sic Colb., Orat., Nicetas et Drusius. In Colbert. ad versionem LXX habetur hæc nota Θ. cum asterisco, ut indicetur hæc ex Theodotione desumpta esse.

V. 15. Colbert. *Οἱ λοιποί*, ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ. Itemque Nicetas et Drusius.

CAPUT XXI JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ
ותהי־זאת תנחומתיכם 2	2.	2.
שאוני 3 ואחר דברי תלעיג	3.	3.
ואם־מדוע 4	4.	4.
והשמו 5	5.	5. Ἐξαπορήθητε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et sit hoc consolationes vestræ.	2. Et agite pœnitentiam.	2.
3. Ferte me	3. Sustinete.	3.
Et postea verba mea subsannes.	Et post mea, si videbitur, verba ridete.	
4. Et si cur.	4. Ut merito.	4.
5. Et obstupescite.	5. Obstupescite.	5. Obstupescite.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21. Οὐκ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ.	21. ※ Οὐκ ἔστιν ὑπόλειμμα τοῖς ※ βρώμασιν αὐτοῦ.	21.
23.	23. Εἴπως εἶ πληρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ.	23. Εἴπως εἶ πληρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ.
Ἐπιβρέξει.	Νίψαι.	Ἐπιβρέξει.
25.	25. Ἄστρα δὲ ἐν διαίταις αὐτου περιπατήσαισαν.	25. Καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.
26.	26. Πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομείναι.	26. Ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεχρυμμένοις αὐτοῦ.
Ἄνευ φυσήματος.	Πῦρ ἄκαυστον. *Ἄλλος*, πυρετός.	Πῦρ μὴ φυσηθέν.
29. Ἀντιλογίας ἀπὸ Θεοῦ.	29. Ἀσεβοῦς παρὰ Κυρίου.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21. Non reliquit de cibo suo.	21. ※ Non erunt reliquiæ ae ※ cibis ejus.	21.
23.	23. Si quo modo sit implere ventrem suum.	23. Si quo modo sit implere ventrem suum.
Pluet super.	Lavet.	Pluet super.
25.	25. Astra autem in habitaculis ejus obambulent.	25. Et fulgur a facie ejus ibit super eum.
26.	26. Omnes autem tenebræ ipsi permaneant.	26. Absconditum est occultis ejus.
Absque flatu.	Ignis qui non accenditur. *Alius*, febris.	Ignis non sufflatus.
29. Contradictionis a Deo.	29. Impii a Domino.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Job.

V. 16. Σ., χολὴν ἀσπίδων μυζήσεται. Reg. unus. Colbertinus autem et Drusius, *οἱ λοιποί*, χολὴν ἀσπίδων μυζήσει.

V. 17. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius, Σ., ῥεῖθρα μέλιτος.

V. 19. Σ., οἰκίαν ἥρπασε etc. Sic omnes mss. et Drusius.

V. 20. Σ., σχὼν ἃ ἐπεθ-. Sic omnes.

V. 21. Σ., οὐκ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Sic Colbert. et Reg. unus. Drusius vero, οὐκ ἀπολείψει ἀπὸ τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Versio hujus loci τῶν Ο' notatur asterisco in Colbertino et in editione Latina.

V. 23. In Colbertino codice notatur Θ. post sequitur ※ et consequenter μθ ἀντὶ τοῦ ὅπως quo forte significatur solum Theodotionem εἴπως pro ὅπως habere. Sed hæc hariolando dicimus. [Notam codicis hoc modo legas : μόνος Θεοδοτίων ἀντὶ etc. Cf. supra XVII, 3. DRACH.]

Ibid. Σ., Θ., ἐπιβρέξει. Reg. unus, Nicetas et Drusius Symmacho tribuunt; Colbert. et Reg. alter Theodotioni. Drusius solus legit, βρέξει.

V. 25. Ἀ., Θ., καὶ ἀστραπὴ etc. Colbert. et Reg. unus. Nicetas autem et Drusius uni Aquilæ tribuunt. Consequenter in edit. Latina hæc, *Discurrant super eum terribiliter*, asterisco notantur : secus in Colbertino.

V. 26. Ἀ., Θ., ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεχρυμμένοις αὐτοῦ. Sic Colbert. et Reg. unus. Nicetas et Drusius habent, Ἀ., ἐγκέκρυπται τοῖς ἐγκειμένοις αὐτοῦ.

Ibid. Ἀ., Θ., πῦρ μὴ φυσηθέν. Σ., ἄνευ φυσήματος. Sic omnes præter Drusium, qui habet, Ἀ., Θ., πῦρ μὴ φυσηθὲν ἄνευ φυσήματος, omissa Symmachi nota.

V. 29. Σ., ἀντιλογίας ἀπὸ Θεοῦ. Colbert.

CAPUT XXI JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Καὶ γινέσθω τοῦτο μεταβούλευμα ὑμῶν.	2. Ἵνα μὴ ᾖ μοι παρ' ὑμῶν αὕτη ἡ παράκλησις.	2.
3. Ἀνάσχεσθε.	3. Ἄρατε.	3. Ὑπηνέγκατε.
Καὶ μετὰ τοὺς λόγους μου στήσετε.	Εἶτ' οὐ καταγελάσετέ με.	
4.	4. Ἢ διατί.	4. Εἰ μή.
5. Ἄφθογγοι γίνεσθε.	5. Θαυμάσετε.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Et sit hoc pœnitentia vestra.	2. Ut non sit mihi a vobis hæc consolatio.	2.
3. Sustinete.	3. Sustinete.	3. Sustinete.
Et post sermones meos sistetis.	Deinde non deridebitis me.	
4.	4. Aut quare.	4. Nisi.
5. Obmutescite.	5. Mirabimini.	5.

Digitized by Google

ΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
ῷ μυελῷ τῶν ὀστέων ;ένος.	24. Μυελὸς δὲ αὐτοῦ διαχεῖται.	24.
	26. Σαπρία.	26.
τὰς ἐνθυμήσεις ὑμῶν ιίας ὑμῶν τὰς ἀδίκους	27. Ὥστε οἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι.	27.
ντηρεῖται.	28-33. ※ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν ※ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν ※ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ※ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο- ※ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα ※ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε. ※ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου- ※ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν ※ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς ※ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ※ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί- ※ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ ※ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, Καὶ ※ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνησεν. ※ Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλικες ※ χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ※ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ ※ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι. *Ἄλλος*, ἐπὶ σωροῦ.	28-33. ※ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν ※ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν ※ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ※ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο- ※ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα ※ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε. ※ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου- ※ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν ※ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς ※ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ※ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί- ※ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ ※ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, ※ Καὶ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνη- ※ σεν. Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλι- ※ κες χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ※ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ ※ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.
ῥὰρ ἀντιῤῥήσεις ὑμῶν ἀνεπιστημόνως.	34. Τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν.	34.

ΥMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	※ bundantia et felicitate. *Reliqui*, fortis inculpatus.	※ bundantia et felicitate.
edulla ossium ejus irri-	24. Medulla autem ejus diffunditur.	24.
	26. Putredo.	26.
cogitationes vestras et tras injustas contra me.	27. Itaque scio vos audacter mihi insistere.	27.
onservatur.	28-33. ※ Quia dicitis, Ubi est ※ domus principis, et ubi est velamen in tabernaculis impio- ※ rum? Interrogate eos qui trans- ※ eunt per viam, et signa eorum ※ non ignorabitis. Quia in die ※ perditionis salvabitur malus, ※ in diem iræ deducentur. Quis ※ annuntiabit coram eo viam ejus, ※ et quæ ipse fecit? Quis reddet ※ ei? Et ipse in sepulcra dedu- ※ ctus est, et super acervum vi- ※ gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli ※ torrentis, et post eum omnis ※ homo sequitur, et ante eum ※ innumerabiles. *Alius*, super tumulum.	28-33. ※ Quia dicitis, Ubi est ※ domus principis, et ubi est ※ velamen in tabernaculis impio- ※ rum? Interrogate eos qui trans- ※ eunt per viam, et signa eorum ※ non ignorabitis. Quia in die ※ perditionis salvabitur malus, ※ in diem iræ deducentur. Quis ※ annuntiabit coram eo viam ejus, ※ et quæ ipse fecit? Quis reddet ※ ei? Et ipse in sepulcra dedu- ※ ctus est, et super acervum vi- ※ gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli ※ torrentis, et post eum omnis ※ homo sequitur, et ante eum ※ innumerabiles.
im contradictiones ve- ; sunt inscienter.	34. Quod autem ego quiescam a vobis, nihil est.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Job.

:ditione quoque Latina hi versiculi asteıntur.

)., ὁ Θεὸς καταχρύψει etc. Colbert., Reg. tas et Drusius.

, ἀνταποδώσει etc. Colbert. cum astei editio Latina illud, *Reddet ei, et sciet*, sco habet.

., πτῶσιν. Omnes.

ic Colbertinus, præmisso asterisco, ἐκ Θ. τοῦ Θεοῦ [illegible] ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ, τί γὰρ χρήζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ. I. e. *duo versiculi ex Theodotione desumpti sunt*, qui item in editione Latina, unde versionem excerpsimus asteriscis notantur. Quæ sequuntur autem, οὕτω τοῦ Θεοῦ, indicare videntur, in eo exemplari quo utebatur is qui hæc scripsit, pro θέλημα αὐτοῦ legi θέλημα τοῦ Θεοῦ. Postrema autem verba cum siglo quo pacto intelligenda sint, non satis perspectum habeo. (*)

Ibid. Ἀ., Ἄλλως, ἡμισεύθησαν. Sic omnes præter

e primam partem, ut nobis videtur, satis perspexit ill. Montf. Nimirum in LXX hexapl. extestantur B. Hieronymi versio latina Beatique Augustini annotationes in Job: *Quia nulla ro*. (illud *ejus* præteritur in editione hexaplorum Montfauconiana) *in domo sua post eum*. Quid

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
על־פה		
6 ונבהלתי	6.	6.
8 נכון לפניהם	8.	8.
10 ולא יגעל	10.	10. Οὐκ ἐξέβαλε.
פרתו		Δάμαλις αὐτοῦ.
11 כצאן עויליהם	11.	11.
12 עוגב	12.	12. ⋇ Ὀργάνου.
13 יבלו בטוב ימיהם וברגע שאול יחתו	13.	13.
15 מה־שדי כי־נעבדנו ומה־נועיל כי נפגע־בו	15.	15.
19 אלוה יצפן־לבניו אונו	19.	19.
ישלם		
20 כידו	20.	20.
21 כי מה־חפצו בביתו אחריו ומספר חדשיו חצצו *Ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ.* Τί γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ;	21.	21. Ἡμισεύθησαν.
22 הלאל ילמד דעת	22.	22.
רמים		
23 זה ימות בעצם תמו כלו שלאנן ושליו	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Super os.	Ori vestro.	
6. Et attonitus sum.	6. Pertimesco.	6.
8. Stabile ad facies eorum.	8. Permanet coram eis.	8.
10. Et non projecit semen extra.	10. Non abortivit.	10. Non ejecit.
Vacca ejus.	Vacca.	Vacca ejus.
11. Velut ovem parvulos suos.	11. Quasi greges parvuli eorum.	11.
12. Organi.	12. Organi.	12. ⋇ Organi.
13. Terent vetustate in bono dies suos, et in momento sepulcrum descendent.	13. Ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendent.	13.
15. Quid Saddai, quod serviemus ei, et quid utilitatis capiemus, quod occurrerimus ei?	15. Quis est Omnipotens ut serviamus ei, et quid nobis prodest si oraverimus illum?	15.
19. Deus abdet filiis ejus robur ejus.	19. Deus servabit filiis illius dolorem patris.	19.
Reddet.	Et cum reddiderit.	
20. Infortunium suum.	20. Interfectionem.	20.
21. Nam quæ voluntas ejus in domo sua post se? et numerus mensium ejus dimidiati sunt. *Ex Hebraico.* Quid enim opus habet domo sua post se?	21. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se? et si numerus mensium ejus dimidietur.	21. Dimidiati sunt.
22. Numquid Deum docebit scientiam?	22. Numquid Deum docebit quispiam scientiam?	22.
Excelsos.	Excelsos.	
23. Iste morietur in fortitudine integritatis suæ. Totus ipse quietus et pacificus.	23. Iste morietur robustus et sanus, dives et felix.	23.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐπὶ σιαγόνι. *Οἱ λοιποὶ*, ἐπὶ στόματι.	
6. Θορυβοῦμαι.	6. Ἐσπούδακα.	6.
8. Διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν.	8. Κατὰ ψυχήν.	8.
10. Οὐκ ἐξέτρωσε.	10. Οὐκ ὠμοτόκησε.	10.
	Ἐν γαστρὶ ἔχουσα.	
11.	11. Ὡς πρόβατα αἰώνια. *Ἄλλος*, ταῖς ἐπιγοναῖς.	11.
12. ※ Κιθάρας.	12. Ψαλμοῦ.	12.
13.	13. ※ Συνετέλεσαν δὲ ἐν ἀγαθοῖς ※ τὸν βίον αὐτῶν, ἐν δὲ ἀναπαύσει ※ ᾅδου ἐκοιμήθησαν.	13.
15. Ἵνα δουλεύσωμεν αὐτῷ	15. ※ Τί Ἱκανὸς ὅτι δουλεύσω- ※ μεν αὐτῷ, καὶ τίς ὠφέλεια ὅτι ※ ἀπαντήσωμεν αὐτῷ; *Ἄλλος*, ἐὰν δουλεύσωμεν αὐτῷ;	15.
19.	19. Ἐκλείποι υἱοὺς (al. υἱοῖς) τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.	19. Ὁ Θεὸς καταχρύψει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀδικίας αὐτοῦ.
	※ Ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ ※ γνώσεται.	※ Ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ ※ γνώσεται.
20. Πτῶσιν.	20. Σφαγήν.	20.
21.	21. ※ Ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν ※ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ※ ἀριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθη- ※ σαν. *Ἄλλως*, ἡμισεύθησαν.	21. ※ Ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν ※ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἀ- ※ ριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθησαν.
22. Μὴ τὸν Θεὸν διδάξει τις ἐπιστήμην;	22. Πότερον οὐχὶ ὁ Κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν;	22.
	Σοφούς. *Ἄλλ.*, φόνους. *Οἱ λοιποί*, ὑψηλούς.	
23.	23. ※ Οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κρά- ※ τει ἁπλοσύνης αὐτοῦ· ὅλος δὲ ※ εὐθυνῶν καὶ εὐπαθῶν. *Οἱ λοιποί*, ἰσχύων ἄμωμος.	23. ※ Οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κρά- ※ τει ἁπλοσύνης αὐτοῦ· ὅλος δὲ ※ εὐθυνῶν καὶ εὐπαθῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Super maxillam. *Rel.*, super os.	
6. Perturbor.	6. Solicitus sum.	6.
8. Permanet in conspectu eorum.	8. Secundum animam.	8.
10. Non abortivit.	10. Non fœtum immaturum peperit.	10.
	Prægnans.	
11.	11. Sicut oves æternæ. *Alius*, fœturis.	11.
12. Citharæ.	12. Psalmi.	12.
13.	13. ※ Et finierunt in bonis vi- ※ tam suam, atque in requie in- ※ feri dormierunt.	13.
15. Ut serviamus ei.	15. ※ Quid est Omnipotens quia ※ serviemus ei, aut quæ utilitas, ※ quia obviam ibimus ei? *Alius*, si serviamus ei?	15.
19.	19. Deficiant filiis bona ejus.	19. Deus abscondet filiis ejus injustitias ejus.
	※ Reddet ei, et sciet.	※ Reddet ei, et sciet.
20. Casum.	20. Necem.	20.
21.	21. ※ Quia nulla (*sic*) voluntas ※ ejus in domo sua post eum. ※ Licet numerus mensium ejus ※ dimidiatus sit. *Aliter*, dimidiati sunt.	21. ※ Quia nulla (*sic*) voluntas ※ ejus in domo sua post eum. ※ Licet numerus mensium ejus ※ dimidiatus sit.
22. Numquid Deum docebit quis scientiam?	22. Annon Dominus est qui docet intelligentiam?	22.
	Sapientes. *Alius*, cædes. *Reliqui*, excelsos.	
23.	23. ※ Hic morietur in robore ※ simplicitatis suæ, totus in a-	23. ※ Hic morietur in robore ※ simplicitatis suæ, totus in a-

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
24 ומח עצמתיו ישקה	24.	24.
26 ורמה	26.	26. Σήπη.
27 ידעתי מחשבותיכם ומזמות עלי תחמסו	27.	27.
28–33 כי תאמרו איה בית-נדיב ואיה אהל ו משכנות רשעים: הלא שאלתם עוברי דרך ואתתם לא תנכרו: כי ליום איד יחשך רע ליום עברות יובלו: מי-יגיד על-פניו דרכו והוא-עשה מי ישלם-לו: והוא לקברות יובל ועל-גדיש ישקוד: מתקו-לו רגבי נחל ואחריו כל-אדם ימשוך ולפניו אין מספר	28-33.	28-33. Ὑπεξαιρεθήσεται. Ἐπὶ θημωνίας.
34 ותשובתיכם נשאר-מעל	34.	34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
24. Et medulla ossa ejus irrigantur.	24. Et medullis ossa illius irrigantur.	24.
26. Et vermis.	26. Vermes.	26. Putredo.
27. Novi cogitationes vestras, et molimina super me injuste excogitabitis.	27. Certe novi cogitationes vestras et sententias contra me iniquas.	27.
28-33. Nam dicetis, Ubi domus principis, et ubi tabernaculum habitaculorum impiorum? Numquid non interrogastis transeuntes viam, et signa eorum non dissimulabitis? Quia in die exitii prohibebitur malus, in die furorum inducentur. Quis nuntiabit super facies ejus viam ejus? Et ipse fecit, quis reddet ei? Et ipse ad sepulcra ducetur, et super acervo vigilabit. Dulcuerunt ei cespites torrentis, et post se omnem hominem trahet, et ad facies suas non numerus.	28-33. Dicitis enim, Ubi est domus principis, et ubi tabernacula impiorum? Interrogate quemlibet de viatoribus, et hæc eadem illum intelligere cognoscetis. Quia in diem perditionis servatur malus, et ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo viam ejus, et quæ fecit quis reddet illi? Ipse ad sepulcra ducetur, et in congerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit glareis Cocyti, et post se omnem hominem trahet, et ante se innumerabiles.	28-33. Eruetur. Super acervo.
34. Et responsionibus vestris remansit prævaricatio.	34. Cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap XXI Job.

V. 2. Σ., καὶ γινέσθω etc. Sic omnes.

V. 3. Σ., ἀνάσχεσθε. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., καὶ μετὰ τοὺς etc. Sic omnes.

V. 4. Θ., εἰ μή. Colbert. et Reg. unus.

V. 5. Aquilæ et Symmachi lectiones sic omnes, uno excepto Regio, qui ad Symmachum habet ἄφθονοι.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, ἐπὶ στόματι. Omnes.

V. 6. Σ., θορυβοῦμαι. Omnes.

V. 8. Σ., διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν. Item omnes.

V. 10. Ἀ., οὐκ ἐξέβαλε. Σ., οὐκ ἐξέτρωσε. Sic Colbert. et Reg. unus. Nicetas vero et Drusius, Σ., οὐκ ἐξέτρωσε, tantum habent. Palam est primam esse Aquilæ, secundam Symmachi.

Ibid. Ἀ., δάμαλις αὐτοῦ. Sic omnes.

V. 11. *Ἄλλος*, ταῖς ἐπιγοναῖς. Colbert. Hoc loco editio Latina Hieronymi sic cum asterisco habet, *Et mittunt sicut infantes suos.*

V. 12. Ἀ., ὀργάνου. Σ., κιθάρας. Sic Colbert. et Reg. unus. Sed illud, Ἀ., ὀργάνου, inductum in textum τῶν Ο' cum asterisco erat, ut habetur in edit. Latina.

V. 13. Ili versus asteriscis notantur in ed. Latina.

V. 15. Colbertinus, præmisso asterisco, ἐκ Θ. οἱ β', i. e. *hi duo versiculi ex Theodotione.* Postea subsequitur, Σ., ἵνα. Ac deinde, præmisso item asterisco, et ἐάν pro ὅτι, pergit idem, καὶ ταῦτα κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. I. e. *Hæc etiam in Hebraico*

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

24. Καὶ τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἀρδόμενος.

26.

27. Οἶδα τὰς ἐνθυμήσεις ὑμῶν καὶ τὰς ἐννοίας ὑμῶν τὰς ἀδίκους κατ' ἐμοῦ.

28-33. Συντηρεῖται.

34. Καὶ γὰρ ἀντιῤῥήσεις ὑμῶν ἐλείφθησαν ἀνεπιστημόνως.

Ο'.

24. Μυελὸς δὲ αὐτοῦ διαχεῖται.

26. Σαπρία.

27. Ὥστε οἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι.

28-33. ※ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν ※ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν ※ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ※ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο- ※ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα ※ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε. ※ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου- ※ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν ※ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς ※ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ※ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί- ※ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ ※ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, Καὶ ※ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνησεν. ※ Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλικες ※ χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ※ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ ※ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι. *Ἄλλος*, ἐπὶ σωροῦ.

34. Τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

24.

26.

27.

28-33. ※ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν ※ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν ※ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ※ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο- ※ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα ※ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε. ※ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου- ※ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν ※ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς ※ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ※ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί- ※ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ ※ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, ※ Καὶ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνη- ※ σεν. Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλι- ※ κες χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ※ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ ※ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.

34.

SYMMACHUS.

24. Et medulla ossium ejus irrigatus.

26.

27. Novi cogitationes vestras et mentes vestras injustas contra me.

28-33. Conservatur.

34. Etenim contradictiones vestræ relictæ sunt inscienter.

LXX INTERPRETES.

※ bundantia et felicitate. *Reliqui*, fortis inculpatus.

24. Medulla autem ejus diffunditur.

26. Putredo.

27. Itaque scio vos audacter mihi insistere.

28-33. ※ Quia dicitis, Ubi est ※ domus principis, et ubi est velamen in tabernaculis impio- ※ rum? Interrogate eos qui trans- ※ eunt per viam, et signa eorum ※ non ignorabitis. Quia in die ※ perditionis salvabitur malus, ※ in diem iræ deducentur. Quis ※ annuntiabit coram eo viam ejus, ※ et quæ ipse fecit? Quis reddet ※ ei? Et ipse in sepulcra dedu- ※ ctus est, et super acervum vi- ※ gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli ※ torrentis, et post eum omnis ※ homo sequitur, et ante eum ※ innumerabiles. *Alius*, super tumulum.

34. Quod autem ego quiescam a vobis, nihil est.

THEODOTIO.

※ bundantia et felicitate.

24.

26.

27.

28-33. ※ Quia dicitis, Ubi est ※ domus principis, et ubi est ※ velamen in tabernaculis impio- ※ rum? Interrogate eos qui trans- ※ eunt per viam, et signa eorum ※ non ignorabitis. Quia in die ※ perditionis salvabitur malus, ※ in diem iræ deducentur. Quis ※ annuntiabit coram eo viam ejus, ※ et quæ ipse fecit? Quis reddet ※ ei? Et ipse in sepulcra dedu- ※ ctus est, et super acervum vi- ※ gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli ※ torrentis, et post eum omnis ※ homo sequitur, et ante eum ※ innumerabiles.

34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Job.

jacent. In editione quoque Latina hi versiculi asteriscis notantur.

V. 19. Θ., ὁ Θεὸς καταχρύψει etc. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Θ., ἀνταποδώσει etc. Colbert. cum asterisco. Item editio Latina illud, *Reddet ei*, *et sciet*, cum asterisco habet.

V. 20. Σ., πτῶσιν. Omnes.

V. 21. Hic Colbertinus, præmisso asterisco, ἐκ Θ. εἰ β', οὕτω τοῦ Θεοῦ ... ... ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ, τί γὰρ χρήζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ. I. e. *duo versiculi ex Theodotione desumpti sunt*, qui item in editione Latina, unde versionem excerpsimus asteriscis notantur. Quæ sequuntur autem, οὕτω τοῦ Θεοῦ, indicare videntur, in eo exemplari quo utebatur is qui hæc scripsit, pro θέλημα αὐτοῦ legi θέλημα τοῦ Θεοῦ. Postrema autem verba cum siglo quo pacto intelligenda sint, non satis perspectum habeo. (*)

Ibid. Ἀ., Ἄλλως, ἡμισεύθησαν. Sic omnes præter

(*) Neque primam partem, ut nobis videtur, satis perspexit ill. Montf. Nimirum in LXX hexapl. exstabat, ut testantur B. Hieronymi versio latina Beatique Augustini annotationes in Job: *Quia nulla voluntas ejus* (illud *ejus* præteritur in editione hexaplorum Montfauconiana) *in domo sua post eum*. Quid

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 כי רננת רשעים מקרוב Ὁ Ἑβραῖος, ἡ γὰρ ἀγαλλίασις τῶν ἀσεβῶν πρὸς βραχύ.	5.	5.
ושמחת חנף עדי־רגע Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἡ χαρμοσύνη αὐτῶν πρὸς ῥοπήν.		Καὶ εὐφροσύνη ὑποκρίτου ἕως ἀθρόου.
6 שיאו	6.	6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.
וראשו		
10 ירצו	10.	10. Ἐπιστρέψουσιν.
11-13 עצמותיו מלאו עלומו ועמו על־עפר תשכב : אם־תמתיק בפיו רעה יכחידנה תחת לשונו : יחמל עליה ולא יעזבנה	11-13.	11-13.
וימנענה		
14 מרורת פתנים בקרבו Ὁ Ἑβραῖος, καὶ ἐγένετο ἰὸς ἀσπίδων ἐν ἐγκάτοις αὐτοῦ.	14.	14.
15 מבטנו	15.	15.
16 ראש פתנים יינק	16.	16.
17 נחלי דבש	17.	17.
19 בית גזל ולא יבנהו	19.	19.
20 בחמודו לא ימלט	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
ne hæc nosti a sæculo, a quo positus est homo super terram?	principio, ex quo positus est homo super terram.	
5. Quod laus impiorum de propinquo. *Hebræus*, exultatio enim impiorum ad breve.	5. Quod laus impiorum brevis sit.	5.
Et lætitia hypocritæ ad momentum. *Hebræus*, et lætitia eorum ad momentum.	Et gaudium hypocritæ ad instar puncti.	Et lætitia hypocritæ confertim.
6. Sublimitas ejus.	6. Superbia ejus.	6. Elatio ejus.
Et caput ejus.	Et caput ejus.	
10. Placabunt.	10. Atterentur.	10. Convertent se.
11-13. Ossa ejus repleta sunt occultis ejus, et cum eo super pulverem jacebit. Si dulce fuerit in ore ejus malum, celabit illud sub lingua sua. Parcet super eo, et non derelinquet illud.	11-13. Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus, et cum eo in pulvere dormient. Cum enim dulce fuerit in ore ejus malum, abscondet illud sub lingua sua. Parcet illi, non derelinquet illud.	11-13.
Et prohibebit illud.	Et celabit.	
14. Fel aspidum in interiori ejus. *Hebræus*, et fuit venenum aspidum in intestinis ejus.	14. In fel aspidum intrinsecus.	14.
15. De ventre illius.	15. De ventre illius.	15.
16. Caput aspidum suget.	16. Caput aspidum suget.	16.
17. Torrentes mellis.	17. Torrentes mellis.	17.
19. Domum rapuit, et non ædificabit eam.	19. Domum rapuit, et non ædificavit eam.	19.
20. In desiderio ejus non evadet.	20. Et cum habuerit quæ concupierat, possidere non poterit.	20.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	⋇ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' ⋇ οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;	⋇ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ⋇ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;
5. Ὅτι εὐθηνία ἀσεβῶν ἐπ' ὀλίγον.	5. Εὐφροσύνη δὲ ἀσεβῶν πτῶμα ἐξαίσιον.	5.
	Χαρμονὴ δὲ παρανόμων ἀπώλεια.	
6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.	6. Αὐτοῦ τὰ δῶρα.	6. Ἔπαρμα αὐτοῦ.
	Ἡ δὲ θυσία αὐτοῦ. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ.	
10. Ἐποίσουσιν.	10. Ὀλέσαισαν.	10.
11-13. Παραβάσεως αὐτοῦ.	11-13. ⋇ Ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλή- ⋇ σθησαν νεότητος αὐτοῦ, καὶ μετ' ⋇ αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσε- ⋇ ται. Ἐὰν γλυκανθῇ ἐν τῷ στό- ⋇ ματι αὐτοῦ κακία, κρύψει αὐ- ⋇ τὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ⋇ φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκα- ⋇ ταλείψει αὐτήν.	11-13.
	Καὶ συνάξει. *Ἄλλος*, καὶ συνέξει.	
14	14. ⋇ Χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ	14. ⋇ Χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.
15.	15. Ἐξ οἰκίας αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ.	15.
16. Χολὴν ἀσπίδων μυζήσεται.	16. Θυμὸν δὲ δρακόντων θηλάσειεν. *Οἱ λοιποί*, χολὴν ἀσπίδων μυζήσει.	16.
17. Ῥεῖθρα μέλιτος.	17. Νομὰς μέλιτος.	17.
19. Οἰκίαν ἥρπασε, καὶ οὐκ ἀνοικοδομήσει αὐτήν.	19. Δίαιταν δὲ ἥρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν.	19.
20. Σχὼν ἃ ἐπεθύμει οὐ διασώσει.	20. Ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	⋇ Numquid hæc nosti a sæculis ⋇ ex quo positus est homo super ⋇ terram?	⋇ Numquid hæc nosti a sæculis ⋇ ex quo positus est homo super ⋇ terram?
5. Quoniam prosperitas impiorum brevis.	5. Lætitia autem impiorum ruina insignis.	5.
	Gaudium vero iniquorum perditio.	
6. Elatio ejus.	6. Ejus dona.	6. Elatio ejus.
	Sacrificium autem ejus. *Reliqui*, et caput ejus.	
10. Inferent.	10. Disperdant.	10.
11-13. Transgressionis ejus.	11-13. ⋇ Ossa ejus repleta sunt ⋇ juventute ejus, et cum illo in ⋇ cinere dormient, si dulcis fue- ⋇ rit in ore ejus malitia, abscon- ⋇ det eam sub lingua sua, parcet ⋇ ei, et non relinquet eam.	11-13.
	Et congregabit. *Al.*, et continebit.	
14.	14. ⋇ Fel aspidis in ventre ⋇ ejus.	14. Fel aspidis in ventre ejus.
15.	15. Ex domo ejus. *Reliqui*, de ventre illius.	15.
16. Fel aspidum suget.	16. Furorem draconum sugat. *Reliqui*, fel aspidum suget.	16.
17. Fluenta mellis.	17. Pabula mellis.	17.
19. Domum rapuit, et non reædificabit eam.	19. Et habitaculum diripuit, et non statuit.	19.
20. Habens quæ desiderabat, non servabit.	20. In desiderio suo non salvabitur.	20.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
אין־שריד לאכלו 21	21.	21.
יהי ׀ למלא בטנו 23	23.	23.
וימטר		
וברק ממררתו יהלך עליו 25	25.	25. Καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.
טמון לצפוניו 26	26.	26. Ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεκρυμμένοις αὐτοῦ.
אש לא־נפח		Πῦρ μὴ φυσηθέν.
רשע מאלהים 29	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Non superstes ad comedendum eum.	21. Non remansit de cibo ejus.	21.
23. Fuerit ad replendum ventrem suum.	23. Utinam impleatur venter ejus.	23.
Et faciet pluere.	Pluat.	
25. Et fulgur de felle ejus ibit super eum.	25. Et fulgurans in amaritudine sua, vadent et venient super eum.	25. Et fulgur a facie ejus ibit super eum.
26 Absconditæ in occultis ejus.	26. Absconditæ sunt in occultis ejus.	26. Absconditum est occultis ejus.
Ignis non sufflatus.	Ignis, qui non succenditur.	Ignis non sufflatus.
29. Impii a Deo.	29. Impii a Deo.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Job.

V. 3 et 4. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ γ', id est, *hi tres versiculi ex Theodotione desumpti sunt*.

Παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι,
Καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι.
Μὴ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;

Quæ item asteriscis notantur in editione Hieronymi, unde Latinam versionem decerpsimus.

Ibid. Σ., ἀπ' αἰῶνος. Sic Colb., Orat., Nicetas et Drusius.

V. 5. Hebræi interpretis et Symmachi versiones exhibent Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Χαρμονὴ δὲ παραν-. Iidem. Sed Drusius et Nicetas habent χαρμονή. Colbert. et Reg. unus, χαρμοσύνη.

V. 6. Ἀ., Σ., Θ., ἔπαρμα αὐτοῦ. Colbert.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ. Colbert.

V. 10. Ἀ., ἐπιστρέψουσιν. Σ., ἐποίσουσιν. Sic omnes.

V. 11, 13. Hi quinque versiculi asteriscis notantur in Colbertino et in versione Latina, quam sequimur.

Ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν νεότητος αὐτοῦ,
Καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσεται.
Ἐὰν γλυκανθῇ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ κακία,
Κρύψει αὐτὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ,
Φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν.

In editione τῶν Ο' ad postremum versiculum legitur οὐ φείσεται, quod emendatum fuerat in Hexaplis.

Ibid. Σ., παραβάσεως αὐτοῦ. Ita reddit עלומו.

Ibid. Ἄλλος, καὶ συνέξει. Sic Colbert.

V. 14. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ ἐγένετο etc. Sic Colb., Orat., Nicetas et Drusius. In Colbert. ad versionem LXX habetur hæc nota Θ. cum asterisco, ut indicetur hæc ex Theodotione desumpta esse.

V. 15. Colbert. *Οἱ λοιποί*, ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ. Itemque Nicetas et Drusius.

CAPUT XXI JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ
ותהי־זאת תנחומתיכם 2	2.	2.
שאוני 3	3.	3.
ואחר דברי תלעיג		
ואם־מדוע 4	4.	4.
והשמו 5	5.	5. Ἐξαπορήθητε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et sit hoc consolationes vestræ.	2. Et agite pœnitentiam.	2.
3. Ferte me	3. Sustinete.	3.
Et postea verba mea subsannes.	Et post mea, si videbitur, verba ridete.	
4. Et si cur.	4. Ut merito.	4.
5. Et obstupescite.	5. Obstupescite.	5. Obstupescite.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21. Οὐκ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ.	21. ※ Οὐκ ἔστιν ὑπόλειμμα τοῖς ※ βρώμασιν αὐτοῦ.	21.
23.	23. Εἴπως εἶ πληρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ.	23. Εἴπως εἶ πληρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ.
Ἐπιβρέξει.	Νίψαι.	Ἐπιβρέξει.
25.	25. Ἄστρα δὲ ἐν διαίταις αὐτου περιπατήσαισαν.	25. Καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.
26.	26. Πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομεῖναι.	26. Ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεχρυμμένοις αὐτοῦ.
Ἄνευ φυσήματος.	Πῦρ ἄκαυστον. *Ἄλλος*, πυρετός.	Πῦρ μὴ φυσηθέν.
29. Ἀντιλογίας ἀπὸ Θεοῦ.	29. Ἀσεβοῦς παρὰ Κυρίου.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21. Non reliquit de cibo suo.	21. ※ Non erunt reliquiæ ae ※ cibis ejus.	21.
23.	23. Si quo modo sit implere ventrem suum.	23. Si quo modo sit implere ventrem suum.
Pluet super.	Lavet.	Pluet super.
25.	25. Astra autem in habitaculis ejus obambulent.	25. Et fulgur a facie ejus ibit super eum.
26.	26. Omnes autem tenebræ ipsi permaneant.	26. Absconditum est occultis ejus.
Absque flatu.	Ignis qui non accenditur. *Alius*, febris.	Ignis non sufflatus.
29. Contradictionis a Deo.	29. Impii a Domino.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Job.

V. 16. Σ., χολὴν ἀσπίδων μυζήσεται. Reg. unus. Colbertinus autem et Drusius, *οἱ λοιποί*, χολὴν ἀσπίδων μυζήσει.

V. 17. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius, Σ., ῥεῖθρα μέλιτος.

V. 19. Σ., οἰκίαν ἥρπασε etc. Sic omnes mss. et Drusius.

V. 20. Σ., σχὼν ἃ ἐπεθ-. Sic omnes.

V. 21. Σ., οὐκ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Sic Colbert. et Reg. unus. Drusius vero, οὐκ ἀπολείψει ἀπὸ τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Versio hujus loci τῶν Ο′ notatur asterisco in Colbertino et in editione Latina.

V. 23. In Colbertino codice notatur Θ. post sequitur ※ et consequenter μ θ ἀντὶ τοῦ ὅπως quo forte significatur solum Theodotionem εἴπως pro ὅπως habere. Sed hæc hariolando dicimus. [Notam codicis hoc modo legas : μόνος Θεοδοτίων ἀντὶ etc. Cf. supra XVII, 3. DRACH.]

Ibid. Σ., Θ., ἐπιβρέξει. Reg. unus, Nicetas et Drusius Symmacho tribuunt; Colbert. et Reg. alter Theodotioni. Drusius solus legit, βρέξει.

V. 25. Ἀ., Θ., καὶ ἀστραπὴ etc. Colbert. et Reg. unus. Nicetas autem et Drusius uni Aquilæ tribuunt. Consequenter in edit. Latina hæc, *Discurrant super eum terribiliter*, asterisco notantur : secus in Colbertino.

V. 26. Ἀ., Θ., ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεχρυμμένοις αὐτοῦ. Sic Colbert. et Reg. unus. Nicetas et Drusius habent, Ἀ., ἐγκέκρυπται τοῖς ἐγκειμένοις αὐτοῦ.

Ibid. Ἀ., Θ., πῦρ μὴ φυσηθέν. Σ., ἄνευ φυσήματος. Sic omnes præter Drusium, qui habet, Ἀ., Θ., πῦρ μὴ φυσηθὲν ἄνευ φυσήματος, omissa Symmachi nota.

V. 29. Σ., ἀντιλογίας ἀπὸ Θεοῦ. Colbert.

CAPUT XXI JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Καὶ γινέσθω τοῦτο μεταβούλευμα ὑμῶν.	2. Ἵνα μὴ ᾖ μοι παρ' ὑμῶν αὕτη ἡ παράκλησις.	2.
3. Ἀνάσχεσθε.	3. Ἄρατε.	3. Ὑπηνέγκατε.
Καὶ μετὰ τοὺς λόγους μου στήσετε.	Εἶτ' οὐ καταγελάσετέ με.	
4.	4. Ἢ διατί.	4. Εἰ μή.
5. Ἄφθογγοι γίνεσθε.	5. Θαυμάσετε.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2 Et sit hoc pœnitentia vestra.	2. Ut non sit mihi a vobis hæc consolatio.	2.
3. Sustinete.	3. Sustinete.	3. Sustinete.
Et post sermones meos sistetis.	Deinde non deridebitis me.	
4.	4. Aut quare.	4. Nisi.
5. Obmutescite.	5. Mirabimini.	5.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
על־פה		
6 ונבהלתי	6.	6.
8 נכון לפניהם	8.	8.
10 ולא יגעל	10.	10. Οὐκ ἐξέβαλε.
פרתו		Δάμαλις αὐτοῦ.
11 כצאן עויליהם	11.	11.
12 עוגב	12.	12. ⋇ Ὀργάνου.
13 יבלו בטוב ימיהם וברגע שאול יחתו	13.	13.
15 מה־שדי כי־נעבדנו ומה־נועיל כי נפגע־בו	15.	15.
19 אלוה יצפן־לבניו אונו	19.	19.
ישלם		
20 כידו	20.	20.
21 כי מה־חפצו בביתו אחריו ומספר חדשיו חצצו 'Εκ τοῦ 'Εβραϊκοῦ. Τί γὰρ χρήζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ;	21.	21. Ἡμισεύθησαν.
22 הלאל ילמד דעת	22.	22.
רמים		
23 זה ימות בעצם תמו כלו שלאנן ושליו	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Super os.	Ori vestro.	
6. Et attonitus sum.	6. Pertimesco.	6.
8. Stabile ad facies eorum.	8. Permanet coram eis.	8.
10. Et non projecit semen extra.	10. Non abortivit.	10. Non ejecit.
Vacca ejus.	Vacca.	Vacca ejus.
11. Velut ovem parvulos suos.	11. Quasi greges parvuli eorum.	11.
12. Organi.	12. Organi.	12. ⋇ Organi.
13. Terent vetustate in bono dies suos, et in momento sepulcrum descendent.	13. Ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendent.	13.
15. Quid Saddai, quod serviemus ei, et quid utilitatis capiemus, quod occurrerimus ei?	15. Quis est Omnipotens ut serviamus ei, et quid nobis prodest si oraverimus illum?	15.
19. Deus abdet filiis ejus robur ejus.	19. Deus servabit filiis illius dolorem patris.	19.
Reddet.	Et cum reddiderit.	
20. Infortunium suum.	20. Interfectionem.	20.
21. Nam quæ voluntas ejus in domo sua post se? et numerus mensium ejus dimidiati sunt. *Ex Hebraico.* Quid enim opus habet domo sua post se?	21. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se? et si numerus mensium ejus dimidietur.	21. Dimidiati sunt.
22. Numquid Deum docebit scientiam?	22. Numquid Deum docebit quispiam scientiam?	22.
Excelsos.	Excelsos.	
23. Iste morietur in fortitudine integritatis suæ. Totus ipse quietus et pacificus.	23. Iste morietur robustus et sanus, dives et felix.	23.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐπὶ σιαγόνι. *Οἱ λοιποὶ*, ἐπὶ στόματι.	
6. Θορυβοῦμαι.	6. Ἐσπούδακα.	6.
8. Διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν.	8. Κατὰ ψυχήν.	8.
10. Οὐκ ἐξέτρωσε.	10. Οὐκ ὠμοτόκησε.	10.
	Ἐν γαστρὶ ἔχουσα.	
11.	11. Ὡς πρόβατα αἰώνια. *Ἄλλος*, ταῖς ἐπιγοναῖς.	11.
12. ※ Κιθάρας.	12. Ψαλμοῦ.	12.
13.	13. ※ Συνετέλεσαν δὲ ἐν ἀγαθοῖς ※ τὸν βίον αὐτῶν, ἐν δὲ ἀναπαύσει ※ ᾅδου ἐκοιμήθησαν.	13.
15. Ἵνα δουλεύσωμεν αὐτῷ	15. ※ Τί Ἱκανὸς ὅτι δουλεύσω- ※ μεν αὐτῷ, καὶ τίς ὠφέλεια ὅτι ※ ἀπαντήσωμεν αὐτῷ; *Ἄλλος*, ἐὰν δουλεύσωμεν αὐτῷ;	15.
19.	19. Ἐκλείποι υἱοὺς (al. υἱοῖς) τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.	19. Ὁ Θεὸς κατακρύψει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀδικίας αὐτοῦ.
	※ Ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ ※ γνώσεται.	※ Ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ ※ γνώσεται.
20. Πτῶσιν.	20. Σφαγήν.	20.
21.	21. ※ Ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν ※ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ※ ἀριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθη- ※ σαν. *Ἄλλως*, ἡμισεύθησαν.	21. ※ Ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν ※ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἀ- ※ ριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθησαν.
22. Μὴ τὸν Θεὸν διδάξει τις ἐπιστήμην;	22. Πότερον οὐχὶ ὁ Κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν;	22.
	Σοφούς. *Ἄλλ.*, φόνους. *Οἱ λοιποί*, ὑψηλούς.	
23.	23. ※ Οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κρά- ※ τει ἁπλοσύνης αὐτοῦ· ὅλος δὲ ※ εὐθυνῶν καὶ εὐπαθῶν. *Οἱ λοιποί*, ἰσχύων ἄμωμος.	23. ※ Οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κρά- ※ τει ἁπλοσύνης αὐτοῦ· ὅλος δὲ ※ εὐθυνῶν καὶ εὐπαθῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Super maxillam. *Rel.*, super os.	
6. Perturbor.	6. Solicitus sum.	6.
8. Permanet in conspectu eorum.	8. Secundum animam.	8.
10. Non abortivit.	10. Non fœtum immaturum peperit.	10.
	Prægnans.	
11.	11. Sicut oves æternæ. *Alius*, fœturis.	11.
12. Citharæ.	12. Psalmi.	12.
13.	13. ※ Et finierunt in bonis vi- ※ tam suam, atque in requie in- ※ feri dormierunt.	13.
15. Ut serviamus ei.	15. ※ Quid est Omnipotens quia ※ serviemus ei, aut quæ utilitas, ※ quia obviam ibimus ei? *Alius*, si serviamus ei?	15.
19.	19. Deficiant filiis bona ejus.	19. Deus abscondet filiis ejus injustitias ejus.
	※ Reddet ei, et sciet.	※ Reddet ei, et sciet.
20. Casum.	20. Necem.	20.
21.	21. ※ Quia nulla (*sic*) voluntas ※ ejus in domo sua post eum. ※ Licet numerus mensium ejus ※ dimidiatus sit. *Aliter*, dimidiati sunt.	21. ※ Quia nulla (*sic*) voluntas ※ ejus in domo sua post eum. ※ Licet numerus mensium ejus ※ dimidiatus sit.
22. Numquid Deum docebit quis scientiam?	22. Annon Dominus est qui docet intelligentiam?	22.
	Sapientes. *Alius*, cædes. *Reliqui*, excelsos.	
23.	23. ※ Hic morietur in robore ※ simplicitatis suæ, totus in a-	23. ※ Hic morietur in robore ※ simplicitatis suæ, totus in a-

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

24 ומח עצמותיו ישקה

26 ורמה

27 ידעתי מחשבותיכם ומזמות עלי תחמסו

28-33 כי תאמרו איה בית-נדיב ואיה אהל משכנות רשעים: הלא שאלתם עוברי דרך ואתתם לא תנכרו: כי ליום איד יחשך רע ליום עברות יובלו: מי-יגיד על-פניו דרכו והוא-עשה מי ישלם-לו: והוא לקברות יובל ועל-גדיש ישקוד: מתקו-לו רגבי נחל ואחריו כל-אדם ימשוך ולפניו אין מספר

34 ותשובתיכם נשאר-מעל

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

24.

26.

27.

28-33.

34.

ΑΚΥΛΑΣ.

24.

26. Σήπη.

27.

28-33. Ὑπεξαιρεθήσεται. Ἐπὶ θημωνίας.

34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

24. Et medulla ossa ejus irrigantur.

26. Et vermis.

27. Novi cogitationes vestras, et molimina super me injuste excogitabitis.

28-33. Nam dicetis, Ubi domus principis, et ubi tabernaculum habitaculorum impiorum? Numquid non interrogastis transeuntes viam, et signa eorum non dissimulabitis? Quia in die exitii prohibebitur malus, in die furorum inducentur. Quis nuntiabit super facies ejus viam ejus? Et ipse fecit, quis reddet ei? Et ipse ad sepulcra ducetur, et super acervo vigilabit. Dulcuerunt ei cespites torrentis, et post se omnem hominem trahet, et ad facies suas non numerus.

34. Et responsionibus vestris remansit prævaricatio.

VULGATA LATINA.

24. Et medullis ossa illius irrigantur.

26. Vermes.

27. Certe novi cogitationes vestras et sententias contra me iniquas.

28-33. Dicitis enim, Ubi est domus principis, et ubi tabernacula impiorum? Interrogate quemlibet de viatoribus, et hæc eadem illum intelligere cognoscetis. Quia in diem perditionis servatur malus, et ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo viam ejus, et quæ fecit quis reddet illi? Ipse ad sepulcra ducetur, et in congerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit glareis Cocyti, et post se omnem hominem trahet, et ante se innumerabiles.

34. Cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati.

AQUILA.

24.

26. Putredo.

27.

28-33. Eruetur. Super acervo.

34.

Notæ et variæ lectiones ad cap XXI Job.

V. 2. Σ., καὶ γινέσθω etc. Sic omnes.

V. 3. Σ., ἀνάσχεσθε. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., καὶ μετὰ τοὺς etc. Sic omnes.

V. 4. Θ., εἰ μή. Colbert. et Reg. unus.

V. 5. Aquilæ et Symmachi lectiones sic omnes, uno excepto Regio, qui ad Symmachum habet ἄφθονοι.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, ἐπὶ στόματι. Omnes.

V. 6. Σ., θορυβοῦμαι. Omnes.

V. 8. Σ., διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν. Item omnes.

V. 10. Ἀ., οὐκ ἐξέβαλε. Σ., οὐκ ἐξέτρωσε. Sic Colbert. et Reg. unus. Nicetas vero et Drusius, Σ., οὐκ ἐξέτρωσε, tantum habent. Palam est primam esse Aquilæ, secundam Symmachi.

Ibid. Ἀ., δάμαλις αὐτοῦ. Sic omnes.

V. 11. *Ἄλλος*, ταῖς ἐπιγοναῖς. Colbert. Hoc loco editio Latina Hieronymi sic cum asterisco habet, *Et mittunt sicut infantes suos.*

V. 12. Ἀ., ὀργάνου. Σ., κιθάρας. Sic Colbert. et Reg. unus. Sed illud, Ἀ., ὀργάνου, inductum in textum τῶν Ο' cum asterisco erat, ut habetur in edit. Latina.

V. 13. Hi versus asteriscis notantur in ed. Latina.

V. 15. Colbertinus, præmisso asterisco, ἐκ Θ. οἱ β', i. e. *hi duo versiculi ex Theodotione*. Postea subsequitur, Σ., ἵνα. Ac deinde, præmisso item asterisco, et ἐάν pro ὅτι, pergit idem, καὶ ταῦτα κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. I. e. *Hæc etiam in Hebraico*

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
24. Καὶ τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἀρδόμενος.	24. Μυελὸς δὲ αὐτοῦ διαχεῖται.	24.
26.	26. Σαπρία.	26.
27. Οἶδα τὰς ἐνθυμήσεις ὑμῶν καὶ τὰς ἐννοίας ὑμῶν τὰς ἀδίκους κατ' ἐμοῦ.	27. Ὥστε οἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι.	27.
28-33. Συντηρεῖται.	28-33. ⋇ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν ⋇ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν ⋇ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ⋇ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο- ⋇ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα ⋇ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε. ⋇ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου- ⋇ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν ⋇ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς ⋇ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ⋇ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί- ⋇ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ ⋇ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, Καὶ ⋇ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνησεν. ⋇ Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλικες ⋇ χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ⋇ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ ⋇ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι. *Ἄλλος*, ἐπὶ σωροῦ.	28-33. ⋇ Ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν ⋇ οἶκος ἄρχοντος, Καὶ ποῦ ἐστιν ⋇ ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ⋇ ἀσεβῶν; Ἐρωτήσατε παραπο- ⋇ ρευομένους ὁδὸν, Καὶ τὰ σημεῖα ⋇ αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε. ⋇ Ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κου- ⋇ φίζεται ὁ πονηρὸς, Εἰς ἡμέραν ⋇ ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται· Τίς ⋇ ἀναγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ⋇ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, Καὶ ἃ αὐτὸς ἐποί- ⋇ ησε; Τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ ⋇ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, ⋇ Καὶ αὐτὸς ἐπὶ σωρῶν ἠγρύπνη- ⋇ σεν. Ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλι- ⋇ κες χειμάῤῥου, Καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ⋇ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, Καὶ ⋇ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.
34. Καὶ γὰρ ἀντιῤῥήσεις ὑμῶν ἐλείφθησαν ἀνεπιστημόνως.	34. Τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν.	34.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	⋇ bundantia et felicitate. *Reliqui*, fortis inculpatus.	⋇ bundantia et felicitate.
24. Et medulla ossium ejus irrigatus.	24. Medulla autem ejus diffunditur.	24.
26.	26. Putredo.	26.
27. Novi cogitationes vestras et mentes vestras injustas contra me.	27. Itaque scio vos audacter mihi insistere.	27.
28-33. Conservatur.	28-33. ⋇ Quia dicitis, Ubi est ⋇ domus principis, et ubi est ve- ⋇ lamen in tabernaculis impio- ⋇ rum? Interrogate eos qui trans- ⋇ eunt per viam, et signa eorum ⋇ non ignorabitis. Quia in die ⋇ perditionis salvabitur malus, ⋇ in diem iræ deducentur. Quis ⋇ annuntiabit coram eo viam ejus, ⋇ et quæ ipse fecit? Quis reddet ⋇ ei? Et ipse in sepulcra dedu- ⋇ ctus est, et super acervum vi- ⋇ gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli ⋇ torrentis, et post eum omnis ⋇ homo sequitur, et ante eum ⋇ innumerabiles. *Alius*, super tumulum.	28-33. ⋇ Quia dicitis, Ubi est ⋇ domus principis, et ubi est ⋇ velamen in tabernaculis impio- ⋇ rum? Interrogate eos qui trans- ⋇ eunt per viam, et signa eorum ⋇ non ignorabitis. Quia in die ⋇ perditionis salvabitur malus, ⋇ in diem iræ deducentur. Quis ⋇ annuntiabit coram eo viam ejus, ⋇ et quæ ipse fecit? Quis reddet ⋇ ei? Et ipse in sepulcra dedu- ⋇ ctus est, et super acervum vi- ⋇ gilavit. Dulces ei fuerunt lapilli ⋇ torrentis, et post eum omnis ⋇ homo sequitur, et ante eum ⋇ innumerabiles.
34. Etenim contradictiones vestræ relictæ sunt inscienter.	34. Quod autem ego quiescam a vobis, nihil est.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Job.

jacent. In editione quoque Latina hi versiculi asteriscis notantur.

V. 19. Θ., ὁ Θεὸς καταχρύψει etc. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Θ., ἀνταποδώσει etc. Colbert. cum asterisco. Item editio Latina illud, *Reddet ei*, *et sciet*, cum asterisco habet.

V. 20. Σ., πτῶσιν. Omnes.

V. 21. Hic Colbertinus, præmisso asterisco, ἐκ Θ. εἰ β', οὕτω τοῦ Θεοῦ [illegible] [illegible] ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ, τί γὰρ χρήζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ. I. e. *duo versiculi ex Theodotione desumpti sunt*, qui item in editione Latina, unde versionem excerpsimus asteriscis notantur. Quæ sequuntur autem, οὕτω τοῦ Θεοῦ, indicare videntur, in eo exemplari quo utebatur is qui hæc scripsit, pro θέλημα αὐτοῦ legi θέλημα τοῦ Θεοῦ. Postrema autem verba cum siglo quo pacto intelligenda sint, non satis perspectum habeo. (*)

Ibid. Α., Ἄλλως, ἡμισεύθησαν. Sic omnes præter

(*) Neque primam partem, ut nobis videtur, satis perspexit ill. Montf. Nimirum in LXX hexapl. exstabat, ut testantur B. Hieronymi versio latina Beatique Augustini annotationes in Job: *Quia nulla voluntas ejus* (illud *ejus* præteritur in editione hexaplorum Montfauconiana) *in domo sua post eum*. Quid

Digitized by Google

Drusium, qui legit ἠμαυθήσεται, minus recte.

V. 22. Σ., μὴ τὸν Θεὸν etc. Colb., Nicetas et Drusius.

Ibid. Οἱ λοιποί, ὑψηλούς. Colbert. Alius vero, φόνους forte mendose, et sic edit. Rom.

V. 23. Colbert., ἐκ Θ. οἱ β', i. e. *hi duo versiculi* *ex Theodotione*, cum asteriscis de more. In edit. etiam Latina asterisco notantur.

Ibid. Οἱ λοιποί, ἰσχύων ἄμωμος. Colbert.

V. 24. Σ., καὶ τῷ μυελῷ etc. Sic Colb. et Orat. qui postremus habet ἀρδόμενος.

sibi vult hoc *ejus*, αὐτοῦ? Respondent Aug. pariter et Nicetas, hoc pronomen referri ad Deum (nominatum in fine versus præcedentis). Sensus igitur, ut exponunt iidem, planus evadit. « Dum vivit impius (in « domo sua), nullo modo obsequitur voluntati Dei (nulla voluntas ejus), ut Deo adhæreat (post eum, *vel* « *ut nunc jacet in textu* LXX, cum eo, μετ' αὐτοῦ). » Ergo, recte observat codex Colb. ad primum αὐτοῦ : *οὕτω, τοῦ Θεοῦ*, i. e. *Sic, Dei*; quasi diceret : Hoc αὐτοῦ non expungendum propter alterum αὐτοῦ proxime sequens; primum enim refertur ad Deum, alterum vero ad impium, scil. ἐν οἴκῳ αὐτοῦ, *in domo sua* (ipsius impii), ut dedita opera vertunt SS. Hier. et Aug., non autem, *in domo ejus*, ut aliqui male. Post hujusmodi monitum ita pergit codex ; *μόνος Θεοδοτίων ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ τί* γάρ, etc. I. e., *solus Theodotio præfert hæc ex Hebraico fonte*, quid enim etc. Cf. quæ diximus supra ad XVII, 3. Drach.

CAPUT XXII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 החפץ לשדי כי תצדק ואם־בצע כי־תתם דרכיך	3.	3.
4 יכיחך	4.	4.
6 חנם	6.	6.
10 ויבהלך פחד פתאום	10.	10.
11 ושפעת־מים תכסך	11.	11. Καὶ πλῆθος ὑδάτων καλύψει σε.
12 גבה	12.	12.
13–16 ואמרת מה־ידע אל הבעד ערפל ישפוט : עבים סתר־לו ולא יראה וחוג שמים יתהלך : הארח עולם תשמר אשר דרכו מתי־און : אשר־קמטו ולא־עת נהר יוצק יסודם	13-16.	13-16.
17 ומה־יפעל	17.	17.
18 והוא מלא בתיהם טוב	18.	18. Καὶ αὐτὸς δὲ ἐνέπλησε τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀγαθῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Numquid voluntas Saddai quod justificeris? et si lucrum quod perficias vias tuas?	3. Quid prodest Deo, si justus fueris? aut quid ei confers, si immaculata fuerit via tua?	3.
4. Arguet te.	4. Arguet te.	4.
6. Gratis.	6. Sine causa.	6.
10. Et terruit te pavor subito.	10. Et conturbat te formido subita.	10.
11. Et inundatio aquarum operiet te.	11. Et impetu aquarum inundantium non oppressum iri.	11. Et multitudo aquarum operiet te.
12. In sublimitate.	12. Excelsior.	12.
13-16. Et dixisti, Quid novit Deus? Numquid per caliginem judicabit? Nubes absconsio ei, ut non videat, et ambitum cœlorum perambulabit. Numquid semitam sæculi observabis, quam calcaverunt viri iniquitatis? qui succisi sunt, et non tempus : fluvius diffusus est fundamento eorum.	13-16. Et dicis, Quid enim novit Deus? et quasi per caliginem judicat. Nubes latibulum ejus, nec nostra considerat, et circa cardines cœli perambulat. Numquid semitam sæculorum custodire cupis, quam calcaverunt viri iniqui? Qui sublati sunt ante tempus suum, et fluvius subvertit fundamentum eorum.	13-16.
17. Et quid operabitur?	17. Et quasi nihil posset facere.	17.
18. Et ipse implevit domos eorum bono.	18. Cum ille implesset domos eorum bonis.	18. Et ipse implevit domos eorum bonis.

Digitized by Google

V. 26. 'Α., σήπη. Colbert.

V. 27. Σ., οἶδα τὰς etc. Colbert., Reg. unus, Orat., Nicetas et Drusius.

V. 28-33. Ὅτι ἐρεῖτε. Sic Colbert. In edit. Rom. legitur, ὥστε ἐρεῖτε. Hic vero notat Colbert., ἐκ Θ. οἱ ιγ', id est, *ex Theodotione tredecim versiculi*, præmisso de more asterisco. Illi vero 13 versiculi asteriscis notantur in editione Latina Hieronymi, unde versionem desumpsimus. Illos autem versiculos littera majuscula initiali singulos distinximus in Græco, neque necesse est eos hic repetere. In fine 13 versiculorum notat Colbertinus μ. Θ. τὰ ΙΓ', id est, nisi fallimur, μόνος πρὸς τὰ ιγ', i. e. *solus ad tredecim versiculos*, scilicet Theodotio, τά pro τούς mendose. (**)

Ibid. 'Α., ὑπεξαιρεθήσεται. Σ., συντηρεῖται. Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. 'Α., ἐπὶ θημωνίας. Colb. et Reg. unus addunt Θ.

V. 34. Σ., καὶ γὰρ ἀντιῤῥήσεις etc. Colbert.

(**) Confidimus jam tibi, benigne lector, persuasum esse sigla quæ nunc denuo ob oculos habes, nihil aliud significare quam, μόνος Θ. Præterea τὰ ΙΓ' minime est mendose scriptum, denotat enim τὰ articulus, *ea quæ* ferunt isti versiculi. Sensus porro notæ integræ is est : μόνος Θ. τὰ ιγ', i. e., solus Theodotio habet ea quæ legis in his tredecim versiculis. DRACH.

CAPUT XXII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Μὴ χρήζει Ἱκανὸς ἵνα δικαιωθῇς ; ἢ κερδανεῖ (κἂν) ἄμωμος ἡ ὁδός σου ;	3. Τί γὰρ μέλει τῷ Κυρίῳ, ἐὰν σὺ ἦσθα τοῖς ἔργοις ἄμεμπτος ; ἢ ὠφέλεια, ὅτι ἁπλώσῃς τὴν ὁδόν σου ;	3.
4.	4. Ἐλέγξει. Ἄλλος, διαλεχθήσεταί σοι.	4.
6. Ἐπ' ἀναιτίους.	6. Διακενῆς.	6.
10. Καὶ ταράσσει σε φόβος ἐξαίφνης.	10. Καὶ ἐσπούδασέ σε πόλεμος ἐξαίσιος.	10.
11.	11. Κοιμηθέντα δὲ ὕδωρ σε ἐκάλυψε.	11. Καὶ πλῆθος ὑδάτων καλύψει σε.
12.	12. Ναίων. Ἄλλος, οἰκῶν.	12.
13-16. Περιγραφήν... ἁλώσονται πρὸ καιροῦ.	13-16. ※ Καὶ εἶπας, τί ἔγνω ὁ ※ Ἰσχυρὸς, Ἦ κατὰ τοῦ γνόφου ※ κρινεῖ; Νεφέλη ἀποκρυφὴ αὐ- ※ τοῦ, καὶ οὐχ ὁρασθήσεται, Καὶ ※ γῦρον οὐρανοῦ διαπορεύσεται. ※ Μὴ τρίβον αἰώνιον φυλάξεις, ※ Ἣν ἐπάτησαν ἄνδρες δίκαιοι ※ (l. ἄδικοι), Οἳ συνελήφθησαν ※ ἄωροι ; Ποταμὸς ἐπιῤῥέων οἱ θε- ※ μέλιοι αὐτῶν.	13-16.
17.	17. Τί ἐπάξεται.	17. Τί ἐργᾶται.
18.	18. Ὃς δὲ ἐνέπλησε τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀγαθῶν.	18. Καὶ αὐτὸς δὲ ἐνέπλησε τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀγαθῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Numquid indiget Potens, (*i.* Deus,) ut justus sis ? aut lucrabitur si immaculata fuerit via tua ?	3. Quid enim curæ est Domino, si tu fuisti operibus sine crimine ? aut utilitas, quod simplicem facies viam tuam ?	3.
4.	4. Arguet. *Alius*, disseret tecum.	4.
6. Super culpæ expertes.	6. Frustra.	6.
10. Et turbat te metus repente.	10. Et solicitavit te bellum insigne.	10.
11.	11. Et dormientem te aqua operuit.	11. Et multitudo aquarum operiet te.
12.	12. Habitans. *Alius*, *id.*	12.
13-16. Circumscriptionem...... Capientur (*vel* destruentur) ante tempus.	13-14. ※ Et dixisti, Quid novit ※ Deus ? et an per nebulam ju- ※ dicat ? Nubes latibulum ejus : ※ non videbitur. Et ambitum cœli ※ percurrit. Ergone semitam sæ- ※ culi custodis, quam calcave- ※ runt viri iniqui, qui capti sunt ※ immaturi ? Fluminis decurren- ※ tis fundamenta eorum.	13-14.
17.	17. Quid inducet.	17. Quid facit.
18.	18. Ille vero implevit domos eorum bonis.	18. Et ipse implevit domos eorum bonis.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
20 אם-לא נכחד קימנו ויתרם אכלה אש	20.	20.
22 תורה	22.	22. Νόμον.
24 ושית-על-עפר בצר ובצור נחלים אופיר	24.	24.
28 ותגזר-אמר ויקם לך	28.	28.
29, 30 כי-השפילו ותאמר גוה ושח עינים יושע : ימלט אי-נקי ונמלט בבר כפיך	29, 30.	29, 30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Si non succisa fuit subsistentia nostra, et residuum eorum devoravit ignis.	20. Nonne succisa est erectio eorum, et reliquias eorum devoravit ignis?	20.
22. Legem.	22. Legem.	22. Legem.
24. Et pone super pulverem munitionem, et in petra torrentes Ophir.	24. Dabit pro terra silicem, et pro silice torrentes aureos.	24.
28. Et decernes sermonem, et firmus erit tibi.	28. Decernes rem, et veniet tibi.	28.
29, 30. Cum humiliaverint se, et dices: Exaltatio, et demissum oculis salvabit. Liberabit insulam innocens, et liberabitur in puritate volarum tuarum.	29, 30. Qui enim humiliatus fuerit, erit in gloria : et qui inclinaverit oculos, ipse salvabitur. Salvabitur innocens : salvabitur autem in munditia manuum suarum.	29, 30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Job.

V. 3. Σ., μὴ χρήζει Ἱκανὸς etc. Sic Colb., Orat., Reg. unus, Nicet. et Drusius. In hæc autem, ἢ ὠφέλεια, ὅτι ἁπλώσῃς, notat Colbertinus præmisso asterisco, Θ., μ̄ π̄η̄ κ', quo significari videtur viginti versiculos sequentes ad unum Theodotionem emendatos fuisse.

V. 4. Ἄλλος, διαλεχθήσεταί σοι. Colbert. Reg. autem unus, διελεγχθήσεταί σοι.

V. 6. Σ., ἐπ' ἀναιτίους. Sic Regii duo et Orat. Drusius autem ἀναιτίους solum.

V. 10. Σ., καὶ ταράσσει σε φόβος ἐξαίφνης. Sic Colbert. et Reg. unus recte. Nicetas autem et Drusius ἐξαίσιος pro ἐξαίφνης habent perperam, ut ex Hebraica voce פתאום arguitur.

V. 11. Ἀ., Θ., καὶ πλῆθος ὑδάτων καλύψει σε. Sic Colb. et Reg. unus, qui postremus habet πλήθους. Drusius et Nicetas loco τοῦ Ἀ. Θ. habent, ἄλλοι, leguntque καλύψαι.

V. 12. Ἄλλος, οἰκῶν. Colbert. et Reg. unus.

V. 13-16. Colbertinus hanc notam habet, ἐκ Θ. οἱ η', id est, *Hi octo versus ex Theodotione*. In edit. quoque Latina, unde interpretationem desumpsimus, hi versiculi asteriscis notantur.

Ibid. Σ., περιγραφήν. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., ἁλώσονται πρὸ καιροῦ. Sic omnes.

CAPUT XXIII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3, 4 עד-תכונתי אערכה לפניו משפט	3, 4.	3, 4.
5 מלים	5.	5.
6 יריב עמדי	6.	6.
לא אך-הוא ישם בי		
8 הן קדם אהלך ואיננו ואחור ולא-אבין לו	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3, 4. Usque ad locum ejus : disponerem ad faciem ejus judicium.	3, 4. Et veniam usque ad solium ejus. Ponam coram eo judicium.	3, 4.
5. Eloquia.	5. Verba.	5.
6. Disceptabit mecum.	6. Contendat mecum.	6.
Non tamen ipse ponet in me.	Nec magnitudinis suæ mole me premat.	
8. En ante ibo, et non ipse; et retro, et non intelligam eum.	8. Si ad orientem iero, non apparet; si ad occidentem, non intelligam eum.	8.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. ※ Εἰ μὴ ἠφανίσθη ἡ ὑπό- ※ στασις αὐτῶν, καὶ κατάλειμμα ※ αὐτῶν καταφάγεται πῦρ. Ἄλλος, εἰ μὴν ἠφάνισται.	20.
22. Ἐξομολόγησιν.	22. Ἐξηγορίαν.	22.
24. Καὶ ἐν τῷ ἀκροτόμῳ ὡς ὀχετοὺς χρυσίου πρωτείου.	24. ※ Καὶ θήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν ※ πέτρᾳ, Καὶ ὡς πέτρα χειμάῤῥου ※ Σωφίρ.	24. ※ Καὶ θήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν ※ πέτρᾳ, Καὶ ὡς πέτρα χειμάῤῥου ※ Σωφίρ.
28.	28. Ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν.	28. Καὶ ὁριεῖς ῥῆμα καὶ σταθήσεταί σοι.
29, 30. Καὶ διαφεύξεται καθαρότητι χειρῶν ἕκαστος.	29, 30. ※ Ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυ- ※ τὸν καὶ ἐρεῖς, ὑπερηφανεύσατο. ※ Καὶ κύφοντα ὀφθαλμοῖς σώσει. ※ Ῥύσεται ἀθῶον, Καὶ διασώθητι ※ ἐν καθαραῖς χερσί σου.	29, 30 ※ Ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυ- ※ τὸν καὶ ἐρεῖς, ὑπερηφανεύσατο. ※ Καὶ κύφοντα ὀφθαλμοῖς σώσει. ※ Ῥύσεται ἀθῶον, Καὶ διασώθητι ※ ἐν καθαραῖς χερσί σου.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. ※ Numquid non demolita ※ est substantia eorum, et reli- ※ quias eorum comedit ignis? *Alius*, si quidem deleta est.	20.
22. Confessionem.	22. Enuntiationem.	22.
24. Et in prærupto quasi rivos auri primi.	24. ※ Et pones illud super ag- ※ gerem in petram, et in saxa ※ torrentis Ophir.	24. ※ Et pones super agge- ※ rem in petra, et tanquam pe- ※ tra torrentis Ophir.
28.	28. Et restituet tibi habitaculum.	28. Et definies verbum, et stabit tibi.
29, 30. Et effugiet munditia manuum unusquisque.	29, 30. ※ Quia humiliavit semet- ※ ipsum, et dices, Elevatus est super- ※ bia, et inclinatum oculis salva- ※ bit. Erue innocentem, et salvabe- ※ ris in munditia manuum tuarum.	29, 30. ※ Quia humiliavit semet- ※ ipsum et dices, Elevatus est super- ※ bia, et inclinatum oculis salva- ※ bit. Erue innocentem, et salvabe- ※ ris in munditia manuum tuarum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Job.

V. 17. Θ., τί ἐργᾶται. Sic omnes.

V. 18. Ἀ., Θ., καὶ αὐτὸς δὲ etc. Sic Reg. unus. At Colbert. et Regius alter, Ἀ., Θ., καὶ αὐτός tantum. Drusius, Θ., αὐτὸς δὲ ἐνέπλησε tantum.

V. 20. Colbertinus notat ἐκ Θ. οἱ β', id est, *Hi duo versiculi ex Theodotione*. Cum asteriscis, ut et Colb., adfert editio Latina Hieronymi.

Ibid. Ἄλλος, εἰ μὴν ἠφάνισται. Colbert.

V. 22. Ἀ., νόμον. Σ., ἐξομολόγησιν. Colbert. et Reg. unus.

V. 24. Colbert. ut supra, ἐκ Θ. οἱ β'. Hi autem duo versiculi asteriscis item notantur in editione Latina.

[Ad Theodotionem apposuimus versionem latinam secundum litteram; quia Hieronymiana, ut vides, nimis discrepat a Græco. Drach.]

Ibid. Σ., καὶ ἐν τῷ ἀκροτ. Sic omnes. Apud Drusium deest καί.

V. 28. Θ., καὶ ὁριεῖς ῥῆμα etc. Omnes.

V. 29, 30. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ δ'. Notans hos quatuor versiculos ex Theodotione desumptos esse. In editione Latina lapsu graphico obeli positi fuerant pro asteriscis.

Ibid. Σ., καὶ διαφεύξεται καθαρ etc. Colb., Regii duo, Nicetas et Drusius.

CAPUT XXIII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3, 4. Ἕως τῆς ἕδρας αὐτοῦ· προσθήσω ἔμπροσθεν αὐτοῦ κρίσιν.	3, 4. Καὶ ἔλθοιμι εἰς τέλος· εἴποιμι δὲ ἐμαυτοῦ κρίμα.	3, 4.
5. Ῥήματα.	5. Ἰάματα.	5.
6. Διαδικάζεταί μοι.	6. Ἐπελεύσεταί μοι. Ἄλλος, διαδικάσει με.	6.
Μόνον αὐτὸς μὴ ἐπιτιθέσθω μοι.	Εἶτα ἐν ἀπειλῇ μοι οὐ χρήσεται.	
8. Ἰδοὺ ἐὰν προέρχωμαι αὐτὸν, ἀφανής ἐστιν· κἂν ἀκολουθῶ, οὐκ αἰσθήσομαι.	8. Εἰ γὰρ πρῶτος πορεύσομαι, καὶ οὐκ ἔτι εἰμί· τὰ δὲ ἐπ' ἐσχάτοις, τί οἶδα;	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	
3, 4. Usque ad sedem ejus, apponam in conspectu ejus judicium.	3, 4. Et venerim in finem, dicam vero mei ipsius judicium.	3, 4.
5. Verba.	5. Sanationes.	5.
6. Disceptat mecum.	6. Superveniet mihi. *Alius*, disceptabit mecum.	6.
Solummodo ipse ne imponat mihi.	Deinde in minis meis non utetur.	
8. Ecce si præcessero eum, non apparet; et si sequar, non sentiam.	8. Nam si primus ambulavero, et non ultra sum; quæ autem in novissimis, quid novi?	8.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
20 אם־לא נכחד קימנו ויתרם אכלה אש	20.	20.
22 תורה	22.	22. Νόμον.
24 ושית־על־עפר בצר ובצור נחלים אופיר	24.	24.
28 ותגזר־אמר ויקם לך	28.	28.
29, 30 כי־השפילו ותאמר גוה ושח עינים יושע : ימלט אי־נקי ונמלט בבר כפיך	29, 30.	29, 30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Si non succisa fuit subsistntia nostra, et residuum eorum devoravit ignis.	20. Nonne succisa est erectio eorum, et reliquias eorum devoravit ignis?	20.
22. Legem.	22. Legem.	22. Legem.
24. Et pone super pulverem munitionem, et in petra torrentes Ophir.	24. Dabit pro terra silicem, et pro silice torrentes aureos.	24.
28. Et decernes sermonem, et firmus erit tibi.	28. Decernes rem, et veniet tibi.	28.
29, 30. Cum humiliaverint se, et dices: Exaltatio, et demissum oculis salvabit. Liberabit insulam innocens, et liberabitur in puritate volarum tuarum.	29, 30. Qui enim humiliatus fuerit, erit in gloria: et qui inclinaverit oculos, ipse salvabitur. Salvabitur innocens: salvabitur autem in munditia manuum suarum.	29, 30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Job.

V. 3. Σ., μὴ χρῄζει Ἱκανὸς etc. Sic Colb., Orat., Reg. unus, Nicet. et Drusius. In hæc autem, ἡ ὠφέλεια, ὅτι ἁπλώσῃς, notat Colbertinus præmisso asterisco, Θ., μῖ τῆ x', quo significari videtur viginti versiculos sequentes ad unum Theodotionem emendatos fuisse.

V. 4. Ἄλλος, διαλεχθήσεταί σοι. Colbert. Reg. autem unus, διελεγχθήσεταί σοι.

V. 6. Σ., ἐπ' ἀναιτίους. Sic Regii duo et Orat. Drusius autem ἀναιτίους solum.

V. 10. Σ., καὶ ταράσσει σε φόβος ἐξαίφνης. Sic Colbert. et Reg. unus recte. Nicetas autem et Drusius ἐξαίσιος pro ἐξαίφνης habent perperam, ut ex Hebraica voce פתאום arguitur.

V. 11. Ἀ., Θ., καὶ πλῆθος ὑδάτων καλύψει σε. Sic Colb. et Reg. unus, qui postremus habet πλήθους. Drusius et Nicetas loco τοῦ Ἀ. Θ. habent, ἄλλοι, leguntque καλύψαι.

V. 12. Ἄλλος, οἴκων. Colbert. et Reg. unus.

V. 13-16. Colbertinus hanc notam habet, ἐκ Θ. οἱ η', id est, *Hi octo versus ex Theodotione*. In edit. quoque Latina, unde interpretationem desumpsimus, hi versiculi asteriscis notantur.

Ibid. Σ., περιγραφήν. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., ἁλώσονται πρὸ καιροῦ. Sic omnes.

CAPUT XXIII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3, 4 עד־תכונתו אערכה לפניו משפט	3, 4.	3, 4.
5 במלים	5.	5.
6 יריב עמדי	6.	6.
לא אך־הוא ישם בי		
8 הן קדם אהלך ואיננו ואחור ולא־אבין לו	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3, 4. Usque ad locum ejus: disponerem ad faciem ejus judicium.	3, 4. Et veniam usque ad solium ejus. Ponam coram eo judicium.	3, 4.
5. Eloquia.	5. Verba.	5.
6. Disceptabit mecum.	6. Contendat mecum.	6.
Non tamen ipse ponet in me.	Nec magnitudinis suæ mole me premat.	
8. En ante ibo, et non ipse; et retro, et non intelligam eum.	8. Si ad orientem iero, non apparet; si ad occidentem, non intelligam eum.	8.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. ※ Εἰ μὴ ἠφανίσθη ἡ ὑπό- ※ στασις αὐτῶν, καὶ κατάλειμμα ※ αὐτῶν καταφάγεται πῦρ. Ἄλλος, εἰ μὴν ἠφάνισται.	20.
22. Ἐξομολόγησιν.	22. Ἐξηγορίαν.	22.
24. Καὶ ἐν τῷ ἀκροτόμῳ ὡς ὀχετοὺς χρυσίου πρωτείου.	24. ※ Καὶ θήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν ※ πέτρᾳ, Καὶ ὡς πέτρα χειμάῤῥου ※ Σωφίρ.	24. ※ Καὶ θήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν ※ πέτρᾳ, Καὶ ὡς πέτρα χειμάῤῥου ※ Σωφίρ.
28.	28. Ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν.	28. Καὶ ὁριεῖς ῥῆμα καὶ σταθήσεταί σοι.
29, 30. Καὶ διαφεύξεται καθαρότητι χειρῶν ἕκαστος.	29, 30. ※ Ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυ- ※ τὸν καὶ ἐρεῖς, ὑπερηφανεύσατο. ※ Καὶ κύφοντα ὀφθαλμοῖς σώσει. ※ Ῥύσεται ἀθῷον, Καὶ διασώθητι ※ ἐν καθαραῖς χερσί σου.	29, 30 ※ Ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυ- ※ τὸν καὶ ἐρεῖς, ὑπερηφανεύσατο. ※ Καὶ κύφοντα ὀφθαλμοῖς σώσει. ※ Ῥύσεται ἀθῷον, Καὶ διασώθητι ※ ἐν καθαραῖς χερσί σου.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. ※ Numquid non demolita ※ est substantia eorum, et reli- ※ quias eorum comedit ignis? *Alius*, si quidem deleta est.	20.
22. Confessionem.	22. Enuntiationem.	22.
24. Et in prærupto quasi rivos auri primi.	24. ※ Et pones illud super ag- ※ gerem in petram, et in saxa ※ torrentis Ophir.	24. ※ Et pones super agge- ※ rem in petra, et tanquam pe- ※ tra torrentis Ophir.
28.	28. Et restituet tibi habitaculum.	28. Et definies verbum, et stabit tibi.
29, 30. Et effugiet munditia manuum unusquisque.	29, 30. ※ Quia humiliavit semet- ※ ipsum, et dices, Elevatus est super- ※ bia, et inclinatum oculis salva- ※ bit. Erue innocentem, et salvabe- ※ ris in munditia manuum tuarum.	29, 30. ※ Quia humiliavit semet- ※ ipsum et dices, Elevatus est super- ※ bia, et inclinatum oculis salva- ※ bit. Erue innocentem, et salvabe- ※ ris in munditia manuum tuarum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Job.

V. 17. Θ., τί ἐργᾶται. Sic omnes.

V. 18. Ἀ., Θ., καὶ αὐτὸς δὲ etc. Sic Reg. unus. At Colbert. et Regius alter, Ἀ., Θ., καὶ αὐτός tantum. Drusius, Θ., αὐτὸς δὲ ἐνέπλησε tantum.

V. 20. Colbertinus notat ἐκ Θ. οἱ β', id est, *Hi duo versiculi ex Theodotione*. Cum asteriscis, ut et Colb., adfert editio Latina Hieronymi.

Ibid. Ἄλλος, εἰ μὴν ἠφάνισται. Colbert.

V. 22. Ἀ., νόμον. Σ., ἐξομολόγησιν. Colbert. et Reg. unus.

V. 24. Colbert. ut supra, ἐκ Θ. οἱ β'. Hi autem duo versiculi asteriscis item notantur in editione Latina.

[Ad Theodotionem apposuimus versionem latinam secundum litteram; quia Hieronymiana, ut vides, nimis discrepat a Græco. Drach.]

Ibid. Σ., καὶ ἐν τῷ ἀκροτ. Sic omnes. Apud Drusium deest καί.

V. 28. Θ., καὶ ὁριεῖς ῥῆμα etc. Omnes.

V. 29, 30. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ δ'. Notans hos quatuor versiculos ex Theodotione desumptos esse. In editione Latina lapsu graphico obeli positi fuerant pro asteriscis.

Ibid. Σ., καὶ διαφεύξεται καθαρ etc. Colb., Regii duo, Nicetas et Drusius.

CAPUT XXIII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3, 4. Ἕως τῆς ἕδρας αὐτοῦ· προσθήσω ἔμπροσθεν αὐτοῦ κρίσιν.	3, 4. Καὶ ἔλθοιμι εἰς τέλος· εἴποιμι δὲ ἐμαυτοῦ κρίμα.	3, 4.
5. Ῥήματα.	5. Ἰάματα.	5.
6. Διαδικάζεταί μοι.	6. Ἐπελεύσεταί μοι. Ἄλλος, διαδικάσει με.	6.
Μόνον αὐτὸς μὴ ἐπιτιθέσθω μοι.	Εἶτα ἐν ἀπειλῇ μοι οὐ χρήσεται.	
8. Ἰδοὺ ἐὰν προέρχωμαι αὐτὸν, ἀφανής ἐστιν· κἂν ἀκολουθῶ, οὐκ αἰσθήσομαι.	8. Εἰ γὰρ πρῶτος πορεύσομαι, καὶ οὐκ ἔτι εἰμί· τὰ δὲ ἐπ' ἐσχάτοις, τί οἶδα;	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	
3, 4. Usque ad sedem ejus, apponam in conspectu ejus judicium.	3, 4. Et venerim in finem, dicam vero mei ipsius judicium.	3, 4.
5. Verba.	5. Sanationes.	5.
6. Disceptat mecum.	6. Superveniet mihi. *Alius*, disceptabit mecum.	6.
Solummodo ipse ne imponat mihi.	Deinde in minis mecum non utetur.	
8. Ecce si præcessero eum, non apparet; et si sequar, non sentiam.	8. Nam si primus ambulavero, et non ultra sum; quæ autem in novissimis, quid novi?	8.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 שמאל בעשתו ולא־אחז יעטף ימין ולא אראה	9.	9.
10 בחנני	10.	10. Ἐδοκίμασαν.
11 באשרו אחזה רגלי	11.	11.
15 על־כן מפניו אבהל אתבונן ואפחד ממנו	15.	15. ※ Ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ προσώπου ※ αὐτοῦ κατασπουδασθῶ, (al. τε-※ τάραγμαι) κατανοήσω καὶ πτοη-※ θήσομαι ἐξ αὐτοῦ.
16 הבהילני	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Sinistra cum faciet ipse, et non apprehendam : operiet dextera, et non videbo.	9. Si ad sinistram, quid agam? non apprehendam eum : si me vertam ad dexteram, non videbo illum.	9.
10. Probavit me.	10. Probavit me.	10. Probaverunt.
11. In gressum ejus apprehendit pes meus.	11. Vestigia ejus secutus est pes meus.	11.
15. Idcirco a facie ejus terrebor, intelligam et timebo ab eo.	15. Et idcirco a facie ejus turbatus sum, et considerans eum, timore solicitor.	15. ※ Idcirco a facie ejus tur-※ babor : considerabo, et timebo ※ ab eo.
16. Terruit me.	16. Conturbavit me.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Job.

V. 3, 4. Σ., ἕως τῆς ἕδρας etc. Sic Regii duo, Orat., Nicetas et Drusius.

V. 5. Σ., ῥήματα. Regii duo, Orat. et Drusius.

V. 6. Σ., διαδικάζεταί μοι. Reg. unus, Orator., Nicet. et Drusius; alter vero Regius, διαδικάσει με.

Ibid. Σ., μόνον αὐτὸς etc. Sic omnes.

V. 8. Σ., ἰδοὺ ἐὰν etc. Sic omnes. Colbertinus tamen habet, αἰδεσθήσομαι pro αἰσθήσομαι.

V. 9. Colbertinus hic habet cum asterisco, ἐκ Θ. οἱ β', id est, *Hi duo versiculi ex Theodotione*. Editio Latina Hieronymi hos versiculos cum asteriscis adfert, quales nos edimus : sed a Græco discrepant.

V. 10. 'Α., ἐδοκίμασαν. Colbert. et Reg. unus.

V. 11. Θ., ἐκράτησεν etc. Hæc asterisco notantur

CAPUT XXIV JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 עתים לא־חזו ימיו	1.	1. Καιροί.
2 ישיגו	2.	2. Προσλαμβάνουσιν.
3 חמור	3.	3.
4 יטו אביונים מדרך יחד חבאו עניי־ארץ	4.	4.
5 פראים במדבר Ὁ Ἑβραῖος, ἐπ' ἐρήμου.	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Tempora. Non viderunt dies ejus.	1. Tempora. Ignorant dies illius.	1. Tempora.
2. Attigerunt.	2. Transtulerunt.	2. Assumunt.
3. Asinum.	3. Asinum.	3.
4. Divertere facient egentes de via. Pariter latuerunt humiles terræ.	4. Subverterunt pauperum viam. Oppresserunt pariter mansuetos terræ.	4.
5. Onagri. In deserto. *Hebr. int., id.*	5. Onagri. In deserto.	5.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. ※ Ἀριστερᾷ ποιήσαντος αὐ- ※ τοῦ, καὶ οὐ κατέσχον. Περιβα- ※ λεῖ δεξιᾷ, καὶ οὐκ ὄψομαι.	9. ※ Ἀριστερᾷ ποιήσαντος αὐ- ※ τοῦ, καὶ οὐ κατέσχον. Περιβα- ※ λεῖ δεξιᾷ, καὶ οὐκ ὄψομαι.
10.	10. Διέκρινε δέ με.	10.
11.	11. Ἐξελεύσομαι δὲ ἐν ἐντάλμασιν αὐτοῦ. *Ἄλλως*, ※ ἐκράτησεν ※ ὁ πούς μου τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ.	11. ※ Ἐκράτησεν ὁ πούς μου ※ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ.
15.	15. ※ Ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ προσώπου ※ αὐτοῦ κατασπουδασθῶ, (al. τε- ※ τάραγμαι) κατανοήσω καὶ πτοη- ※ θήσομαι ἐξ αὐτοῦ. *Ἄλλος*, ἀμη- ※ χανῶ, καὶ κατανοῶν πτοοῦμαι.	15. ※ Ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ προσώπου ※ αὐτοῦ κατασπουδασθῶ, (al. τε- ※ τάραγμαι) κατανοήσω καὶ πτοη- ※ θήσομαι ἐξ αὐτοῦ.
16. Ἐθορύβησέ με.	16. Ἐσπούδασέ με.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. ※ Ad lævam quid agam? ※ non apprehendam. Convertatur ※ ad dexteram, et non videbo.	9. ※ Ad lævam quid agam? non ※ apprehendam. Convertatur ad ※ dexteram, et non videbo.
10.	10. Probavit autem me.	10.
11.	11. Egrediar autem in præceptis ejus. *Aliter*, ※ tenuit pes ※ meus vias ejus.	11. ※ Tenuit pes meus vias ※ ejus.
15.	15. ※ Idcirco a facie ejus tur- ※ babor: considerabo, et timebo ※ ab eo. *Alius*, anxius sum et considerans obstupesco.	15. ※ Idcirco a facie ejus tur- ※ babor: considerabo, et timebo ※ ab eo.
16. Conturbavit me.	16. Solicitavit me.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Job.

in Colbertino, eorumque versio in editione item Latina Hieronymi asterisco notatur, qualem nos damus.

V. 15. Colbertinus præmisso asterisco, ἐκ τῶν Ἀκύλα καὶ Θ. οἱ β', τετάραγμαι. Id est, *Hi duo versiculi ex Aquila et Theodotione.* Illud autem τετάραγμαι videtur item esse Aquilæ et Theodotionis, loco τοῦ κατασπουδασθῶ, quod hodie in versione τῶν Ο' legitur. Editio Latina Hieronymi quam sequimur, habet *turbabor*, et hos duos versiculos asteriscis notat. Drusius ad hanc vocem אבהל hoc ceu scholion adfert, ἐθροήθην καὶ ἐταράχθην, i. e., *perculsus et turbatus sum.*

V. 16. Σ., ἐθορύβησέ με. Sic Colbert. et Regius unus.

CAPUT XXIV JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ὧραι.	1. Καιροί.
	※ (Οὐκ οἴδασι τὰς ἡμέρας αὐ- ※ τοῦ.)	
2.	2. Ὑπερέβησαν.	2.
3.	3. Ὑποζύγιον. *Ἄλλος*, ὄνον.	3.
4. Παρέτρεψαν γὰρ πενήτων ὁδόν.	4. Ἐξέκλιναν ἀδυνάτους ἐξ ὁδοῦ δικαίας.	4.
Ὁμοῦ ἀφανεῖς ἐποίησαν πραεῖς γῆς.	※ Ὁμοθυμαδὸν δὲ ἐκρύβησαν ※ πραεῖς γῆς.	※ Ὁμοθυμαδὸν δὲ ἐκρύβησαν ※ πραεῖς γῆς.
5.	5. Ὄνοι ※ ἄγριοι.	5.
	Ἐν ἀγρῷ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Horæ.	1. Tempora.
	※ Nescierunt dies ejus.	
2.	2. Transgressi sunt.	2.
3.	3. Subjugale. *Alius*, asinum.	3
4. Subverterunt enim pauperum viam.	4. Divertere fecerunt impotentes a via justa.	4.
Simul latentes fecerunt mites terræ.	※ Et simul absconditi sunt mi- ※ tes terræ.	※ Et simul absconditi sunt mi- ※ tes terræ.
5.	5. Asini ※ feri.	5.
	In agro.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ἈΚΥΛΑΣ.
יצאו בפעלם משחרי לטרף		Ἐξέρχονται ἐν κατέργῳ αὐτῶν, ὀρθρίζοντες εἰς ἅλωσιν.
ערבה לו לחם לנערים		
8 מזרם הרים ירטבו	8.	8.
9 ועל-עני יחבלו	9.	9.
12, 13 ואלוה לא-ישים תפלה : המה ׀ היו במרדי-אור	12, 13.	12, 13.
14-18 ובלילה יהי כגנב : ועין נאף שמרה נשף לאמר לא-תשורני עין וסתר פנים ישים : חתר בחשך בתים יומם חתמו-למו לא-ידעו אור : כי יחדו ׀ בקר למו צלמות כי יכיר בלהות צלמות : קל-הוא ׀ על-פני-מים	14-18.	14-18.
24 ככל	24.	24.
25 ואם-לא אפו וישם לאל מלתי	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Egressi sunt ad opus suum surgentes mane ad rapinam.	Egrediuntur ad opus suum : vigilantes ad prædam.	Egrediuntur in opus suum, mane surgentes ad capturam.
Solitudo ei panis pueris.	Præparant panem liberis.	
8. Ab inundatione montium madescunt.	8. Quos imbres montium rigant.	8.
9. Et super pauperem accipient pignus.	9. Et vulgum pauperem spoliaverunt.	9.
12, 13. Et Deus non ponet insulsum : ipsi fuerunt inter rebelles luminis.	12, 13. Et Deus inultum abire non patitur. Ipsi fuerunt rebelles lumini.	12, 13.
14-18. Et in nocte erit tamquam fur : et oculus adulteri observavit crepusculum, dicendo, Non aspiciet me oculus, et absconsionem facierum ponet. Fodit in tenebris domos, die signaverunt sibi : non cognoverunt lucem. Quia pariter mane eis umbra mortis. Cum agnoverit terrores umbræ mortis : levis ipse super facies aquarum.	14-18. Per noctem vero erit quasi fur. Oculus adulteri observat caliginem dicens : Non me videbit oculus : et operiet vultum suum. Perfodit in tenebris domos, sicut in die condixerant sibi, et ignoraverunt lucem. Si subito apparuerit aurora, arbitrantur umbram mortis : et sic in tenebris quasi in luce ambulant. Levis est super faciem aquæ.	14-18.
24. Sicut omnes.	24. Sicut omnia.	24.
25. Et si non, ubi.	25. Quod si non est ita.	25.
Et ponet ad Deum sermonem meum.	Et ponere ante Deum verba mea.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Job.

V. 1. Ἀ., Θ., καιροί. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Illud, *nescierunt dies ejus*, non expressum in LXX asterisco notatur in edit. Latina Hieronymi. Ex Latinis Græca restituta uncinis inclusimus.

V. 2. Ἀ., προσλαμβάνουσι. Sic unus. Reg., προσελάβοντο, *assumpserunt*. Colbert., προσελάβου, *assumpsisti*. Nicetas, προσλαμβάνοντες, *assumentes*.

V. 3. Ἄλλος, ὄνον. Colbert. et Reg. unus.

V. 4. Σ., παρέτρεψαν γὰρ etc. Colbert., Regius unus et Drusius.

Ibid. Σ., ὁμοῦ ἀφανεῖς etc. Omnes. Lectionem vero τῶν Ο' ex Theodotione desumptam cum asterisco et Θ. notat Colbertinus, et editio Latina Hieronymi, cujus versionem adhibemus.

V. 5. Vox ἄγριοι asterisco notatur, et in editione Latina *feri* notatur cum asterisco.

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, ἐπ' ἐρήμου. Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐξέρχονται ἐν κατ- Omnes. Colbertinus

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ἐκπορεύονται.

Ἡδὺς ἑκάστῳ αὐτῶν ἄρτος εἰς νεανίσκους.

8.

9. Καὶ πτωχὸν ἠνεχύραζον.

12, 13. Ὁ Θεὸς δὲ οὐκ ἐμπνέει μωρίαν. Ἀλλ' αὐτοὶ γεγόνασιν ἀποστάται φωτός.

14-18. Σκέπαστρον προσώπου περιτιθέμενος.... Ὡς ἐν σφραγῖδι κρύψουσιν ἑαυτοὺς, ἐὰν γένηται αὐτοῖς ὄρθρος σκιὰ θανάτου. Φωραθεὶς γὰρ ἀνύπαρκτος ἔσται βιασθεὶς θανάτῳ.... Ἐπιπλέων ὕδατι.

24.

25. Ἀλλὰ νῦν.

Καὶ τάξει παρὰ τῷ Θεῷ τὸν λόγον ὑπὲρ ἐμοῦ.

Ο'.

Ἐξελθόντες τὴν ἑαυτῶν τάξιν.

※ Ἡδύνθη αὐτῷ ἄρτος εἰς νεω-
※ τέρους.
8. ※ Ἀπὸ ψεκάδων ὀρέων ὑγραί-
※ νονται.

9. Ἐκπεπτωκότα δὲ ἐταπείνωσαν.

12, 13. Αὐτὸς δὲ διατί τούτων ἐπισκοπὴν οὐ πεποίηται; ἐπὶ γῆς ὄντων καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν.

14-18. ※ Καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς
※ κλέπτης. Καὶ ὀφθαλμὸς μοιχοῦ
※ ἐφύλαξε σκότος, Λέγων, οὐ προ-
※ νοήσει με ὀφθαλμός. Καὶ ἀπο-
※ κρυφὴν προσώπου ἔθετο. Διώρυ-
※ ξεν ἐν σκότει οἰκίας. Ἡμέρας
※ ἐσφράγισαν ἑαυτούς. Οὐκ ἐπέ-
※ γνωσαν φῶς. Ὅτι ὁμοθυμαδὸν τὸ
※ πρωῒ αὐτοῖς σκιὰ θανάτου. Ὅτι
※ γνώσεται ταραχὰς σκιᾶς θανά-
※ του. Ἐλαφρός ἐστιν ἐπὶ πρόσ-
※ ωπον ὕδατος.

24. Ὥσπερ μολόχη. *Ἄλλος*, ὥσπερ χλόη.

25. Εἰ δὲ μή.

Καὶ θήσει εἰς οὐδὲν τὰ ῥήματά μου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

※ Ἡδύνθη αὐτῷ ἄρτος εἰς νεω-
※ τέρους.
8. ※ Ἀπὸ ψεκάδων ὀρέων ὑγραί-
※ νονται.

9.

12, 13.

14-18. ※ Καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς
※ κλέπτης. Καὶ ὀφθαλμὸς μοιχοῦ
※ ἐφύλαξε σκότος, Λέγων, οὐ προ-
※ νοήσει με ὀφθαλμός. Καὶ ἀπο-
※ κρυφὴν προσώπου ἔθετο. Διώ-
※ ρυξεν ἐν σκότει οἰκίας. Ἡμέρας
※ ἐσφράγισαν ἑαυτούς. Οὐκ ἐπέ-
※ γνωσαν φῶς. Ὅτι ὁμοθυμαδὸν
※ τὸ πρωῒ αὐτοῖς σκιὰ θανάτου.
※ Ὅτι γνώσεται ταραχὰς σκιᾶς
※ θανάτου. Ἐλαφρός ἐστιν ἐπὶ
※ πρόσωπον ὕδατος.

24.

25.

SYMMACHUS.

Exeunt.

Suavis unicuique ipsorum panis ad pueros.

8.

9. Et a paupere pignus tollebant.

12, 13. Deus autem non inspirat stultitiam. Sed ipsi fuerunt deficientes a luce.

14-18. Operimentum vultus circumponens... Quasi in sigillo abscondent seipsos, si fuerit eis matutinum umbra mortis; deprehensus enim de medio tolletur morte violenta... Innavigans aquæ.

24.

25. Sed nunc.

Et statuet apud Deum sermonem pro me.

LXX INTERPRETES.

Egressi suum ipsorum ordinem.

※ Suavis factus est ei panis in
※ adolescentes.
8. ※ De stillicidiis montium
※ madescent.

9. Eum autem qui ceciderat humiliaverunt.

12, 13. Ipse cur horum visitationem non fecit? cum super terram ipsi essent, et non agnoverunt.

14-18. ※ Et nocte erit sicut
※ fur. Oculus adulteri observat
※ tenebras, dicens, Non videbit
※ me oculus. Et latibulum faciei
※ posuit. Suffodit in tenebris do-
※ mos. Per diem obsignaverunt
※ semetipsos. Non cognoverunt
※ lucem, quia simul eis mane
※ umbra mortis. Quia cognoscet
※ perturbationem umbræ mortis.
※ Levis est super faciem aquæ.

24. Sicut malva. *Alius*, sicut herba.

25. Alioquin.

Et ponet in nihilum verba mea.

THEODOTIO.

※ Suavis factus est ei panis in
※ adolescentes.
8. ※ De stillicidiis montium
※ madescent.

9.

12, 13.

14-18. ※ Et nocte erit sicut
※ fur. Oculus adulteri observat
※ tenebras, dicens, Non videbit
※ me oculus. Et latibulum faciei
※ posuit. Suffodit in tenebris do-
※ mos. Per diem obsignaverunt
※ semetipsos. Non cognoverunt
※ lucem, quia simul eis mane
※ umbra mortis. Quia cognoscet
※ perturbationem umbræ mortis.
※ Levis est super faciem aquæ.

24.

25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Job.

tamen habet ἐπέρχονται. Sed alio loco idem legit ἐξέρχονται. Idem codex hæc notat in versionem τῶν Ο', τάξιν οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. Σ., ἐκπορεύονται. Sic Reg. unus.

Ibid. Σ., ἡδὺς ἑκάστῳ etc. Sic omnes. Ibidem autem notat Colbertinus litteram Θ. præmisso asterisco, ut indicet versionem quæ ἐν τοῖς Ο' habetur, esse Theodotionis. Similiter editio Latina eidem asteriscum præmittit.

V. 8. Hæc pariter asterisco notantur in Colbert. cum nota Θ. Asteriscus etiam præmittitur in edit. Latina.

V. 9. Σ., καὶ πτωχὸν ἠνεχύραζον. Omnes.

V. 12, 13. Σ., ὁ Θεὸς δὲ οὐκ etc. Hunc insignem Symmachi locum ex Colbertino et ex duobus Regiis mutuamur.

V. 14-18. Hi novem versiculi asteriscis notantur in Colbertino, quemadmodum et in edit. Latina

Digitized by Google

Hieronymi, unde versionem mutuamur.

Ibid. Σ., σκέπαστρον προσώπου etc. Sic omnes mss. et Nicetas.

Ibid. Σ., ὡς ἐν σφραγῖδι etc. Hunc Symmachi locum, cujus minimam partem adfert Drusius, plenum ex mss. mutuamur.

CAPUT XXV JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 המשל שלום	2.	2. Ἐξουσίας.
3 היש מספר לגדודיו אורהו	3.	3.
4 ומה-יזכה ילוד אשה	4.	4.
5 לא-זכו	5.	5. Οὐ διαυγισθήσεται.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Dominium.	2. Potestas.	2. Dominii.
Pacem.	Concordiam.	
3. Numquid est numerus agminibus ejus?	3. Numquid est numerus militum ejus?	3.
Lux ejus.	Lumen illius.	
4. Et quomodo mundus erit natus muliere.	4. Aut apparere mundus natus de muliere.	4.
5. Non sunt mundæ.	5. Non sunt mundæ.	5. Non dilucidæ erunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Job.

V. 2. Ἀ., Θ., ἐξουσίας. Colbert. et Reg. unus.
Ibid. Οἱ λοιποί, τὴν εἰρήνην. Colbert.

V. 3. Σ., μή ἐστιν etc. Colbert., Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

CAPUT XXVI JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 יעצת	3.	3. Συνεβούλευσας.
5-10 הרפאים יחולל מתחת מים ושכניהם : ערום שאול נגדו ואין כסות לאבדון : נטה צפון על-תהו תלה ארץ על-בלימה : צרר-מים בעביו ולא נבקע ענן תחתם : מאחז פני-כסה פרשז עליו עננו : חק חג על-פני-מים עד-תכלית אור עם-חשך	5-10.	5-10. Ῥαφαείμ... ἐπὶ κενώματι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Consuluisti.	3. Dedisti consilium.	3. Consuluisti.
5-10. Numquid gigantes formabuntur de sub aquis, et habitatores eorum. Nudus infernus coram eo, et non operimentum perditioni. Extendens aquilonem super vacuum, suspendens terram super nihilum, ligans aquas in nubibus suis, et non scissa est nubes sub eis : tenens facies solii : expandit super illud nubem suam : statutum circino descripsit super facies aquarum, usque ad perfectionem lucis cum obscuritate.	5-10. Ecce gigantes gemunt sub aquis, et qui habitant cum eis. Nudus est infernus coram illo, et nullum est operimentum perditioni. Qui extendit aquilonem super vacuum, et appendit terram super nihilum. Qui ligat aquas in nubibus suis, ut non erumpant pariter deorsum. Qui tenet vultum solii sui, et expandit super illud nebulam suam. Terminum circumdedit aquis, usque dum finiantur lux et tenebræ.	5-10. Raphaim... super inane...

Digitized by Google

Ibid. Σ., ἐπιπλέων ὕδατι. Sic legendum, non ut habent aliquot mss. et Drusius, ἐπιπλέον.
V. 24. Ἄλλος, ὥσπερ χλόη. Sic Reg. unus.

V. 25. Σ., ἀλλὰ νῦν. Colbert.
Ibid. Σ., καὶ τάξει etc. Ita Colbert. et Reg. unus.

CAPUT XXV JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2.

3. Μή ἐστιν ἀριθμὸς τῶν στρατιῶν αὐτοῦ;

Ἐπιτάγματα.

4. Διὰ τίνος ἄῤῥυπος ἔσται τεχθεὶς ὑπὸ γυναικός;

5.

O'.

2. Προοίμιον.

Τὴν σύμπασαν. *Οἱ λοιποί*, τὴν εἰρήνην.

3. Μὴ γάρ τις ὑπολάβοι ὅτι ἐστὶ παρέλκυσις πειραταῖς.

Ἔνεδρα παρ' αὐτοῦ.

4. Ἢ τίς ἂν ἀποκαθαρίσαι αὑτὸν γεννητὸς γυναικός;

5. Οὐ καθαρά.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Ἐξουσίας.

3.

4.

5.

SYMMACHUS.

2.

3. Num est numerus exercituum ejus?

Præcepta.

4. Quare mundus erit natus e muliere?

5.

LXX INTERPRETES.

2. Exordium.

Universitatem. *Reliqui*, pacem.

3. Nemo enim putet esse moram piratis.

Insidiæ ab eo.

4. Vel quisnam mundaverit se natus ex muliere?

5. Non mundæ.

THEODOTIO.

2. Dominii.

3.

4.

5.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Job.

Ibid. Σ., ἐπιτάγματα. Colbert. et Drusius.
V. 4. Σ., διὰ τίνος etc. Colbert., Reg. unus, Orat., Nicetas et Drusius.
V. 5. Ἀ., οὐ διαυγισθήσεται. Reg. unus.

CAPUT XXVI JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

3. Συνεβούλευσας.

5-10. Θεομάχοι.... καὶ οἱ γειτνιῶντες αὐτοῖς.... ὅρον περιέγραψεν.

O'.

3. Συμβεβούλευσαι.

5-10. ※ Μὴ γίγαντες μαιωθή-
※ σονται Ὑποκάτωθεν ὕδατος,
※ καὶ τῶν γειτόνων αὐτοῦ; Καὶ
※ οὐκ ἔστι περιβολαῖον τῇ ἀπω-
※ λείᾳ. Ἐκτείνων βορέαν ἐπ' οὐ-
※ δὲν, Κρεμάζων γῆν ἐπὶ μηδενός.
※ Δεσμεύων ὕδωρ ἐν νεφέλαις αὐ-
※ τοῦ, Καὶ οὐκ ἐῤῥάγη νέφος ὑπο-
※ κάτω αὐτοῦ. Ὁ κρατῶν πρόσ-
※ ωπον θρόνου, Ἐκπετάζων ἐπ'
※ αὐτὸν νέφος αὐτοῦ. Πρόσταγμα
※ ἐγύρωσεν ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος,
※ Μέχρι συντελείας φωτὸς μετὰ
※ σκότους. *Ἄλλος*, οὐκ ἔῤῥανε...
Ἄλλος, ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.

5-10. ※ Μὴ γίγαντες μαιωθή-
※ σονται Ὑποκάτωθεν ὕδατος,
※ καὶ τῶν γειτόνων αὐτοῦ; Καὶ
※ οὐκ ἔστι περιβολαῖον τῇ ἀπω-
※ λείᾳ. Ἐκτείνων βορέαν ἐπ' οὐ-
※ δὲν, Κρεμάζων γῆν ἐπὶ μηδε-
※ νός. Δεσμεύων ὕδωρ ἐν νεφέλαις
※ αὐτοῦ, Καὶ οὐκ ἐῤῥάγη νέφος
※ ὑποκάτω αὐτοῦ. Ὁ κρατῶν
※ πρόσωπον θρόνου, Ἐκπετάζων
※ ἐπ' αὐτὸν νέφος αὐτοῦ. Πρόσ-
※ ταγμα ἐγύρωσεν ἐπὶ πρόσωπον
※ ὕδατος, Μέχρι συντελείας φωτὸς
※ μετὰ σκότους.

SYMMACHUS.

3. Consuluisti.

5-10. Dei hostes... et qui vicini erant eis... terminum circumscripsit.

LXX INTERPRETES.

3. Dedisti consilium.

5-10. ※ Numquid gigantes re-
※ digentur in nihilum subter a-
※ quam, et proximi eorum? Nu-
※ dus infernus coram eo, et non
※ est velamen perditioni. Exten-
※ dens aquilonem super nihilum,
※ suspendens terram super nihi-
※ lum (in aerem), ligans aquam in
※ nubibus suis, et non est scissa
※ nubes ab eo. Qui tenet faciem
※ solii, et extendens super eum
※ nubem suam. Præceptum cir-
※ cumdedit super faciem aquæ,
※ usque ad consummationem lu-
※ cis. *Alius*, non irrigavit. *Alius*,
posuit tenebras latibulum suum.

THEODOTIO.

3.

5-10. ※ Numquid gigantes re-
※ digentur in nihilum subter a-
※ quam, et proximi eorum? Nu-
※ dus infernus coram eo, et non
※ est velamen perditioni. Exten-
※ dens aquilonem super nihilum,
※ suspendens terram super nihi-
※ lum (in aerem), ligans aquam
※ in nubibus suis, et non est
※ scissa nubes ab eo. Qui tenet
※ faciem solii, et extendens super
※ eum nubem suam. Præceptum
※ circumdedit super faciem aquæ,
※ usque ad consummationem lu-
※ cis.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
11 ירופפו ויתמהו	11.	11. Διεκινήθησαν.
12 מחץ רהב	12.	12.
13 נחש ברח	13.	13.
14 ומה־שמץ דבר נשמע־בו ורעם גבורתו מי יתבונן	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Conterentur. Et admirabuntur.	11. Contremiscunt. Pavent.	11. Concussæ fuerunt.
12. Percussit superbiam.	12. Percussit superbum.	12.
13. Serpentem fugacem.	13. Coluber tortuosus.	13.
14. Et quam pusillum verbum audivimus ab eo, et tonitru fortitudinum ejus quis intelliget.	14. Et cum vix parvam stillam sermonis ejus audierimus, quis poterit tonitruum magnitudini illius intueri?	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Job.

V. 3. 'A., Σ., συνεβούλευσας. Colbert.

V. 5-10. Colbertinus cum asteriscis habet, ἐκ Θ. οἱ ια', id est, *Hi undecim versiculi ex Theodotione*, videlicet inducti sunt in versionem LXX. Hos item versiculos asteriscis notat editio Latina Hieronymi, unde versionem excerpsimus (*). Ultimus porro versiculus deficit: ac post illud, *ad consummationem lucis*, addas, *cum tenebris*, ut cum Hebræo consonet עם־חשך.

Ibid. 'A., 'Ραφαείμ. Σ., θεομάχοι. Sic Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Colbert. Σ., καὶ οἱ γειτνιῶντες αὐτοῖς, melius quam Drusius qui habet γείτονες.

Ibid. 'A., ἐπὶ κενώματι. Sic omnes.

(*) Duodecim habet hæc versio versiculos (στίχους), quorum tertius est: *Nudus infernus coram eo*, et non exprimitur græce in textu Theodotii qualem eum profert Montf. Editio autem Rom. LXX habet: Γυμνὸς ὁ ᾅδης ἐνώπιον αὐτοῦ, et ad amussim respondet hebraico, ערום שאול נגדו. DRACH.

CAPUT XXVII JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
1 ויסף איוב שאת משלו	1.	1. Καὶ προσέθηκεν Ἰὼβ ἆραι παραβολὴν αὐτοῦ.
2 הסיר משפטי	2.	2.
3 כי־כל־עוד נשמתי בי	3.	3.
5 לא־אסיר תמתי	5.	5.
6 ולא ארפה	6.	6.
8 כי יבצע	8.	8.
9 כי־תבוא	9.	9.
13 ונחלת עריצים משדי יקחו	13.	13.
17 נקי	17.	17. Ἀθῶοι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et addidit Job assumere parabolam suam.	1. Addidit quoque Job assumens parabolam suam.	1. Et addidit Job assumens parabolam suam.
2. Removere fecit judicium meum.	2. Qui abstulit judicium meum.	2.
3. Quia omni tempore halitus meus in me.	3. Quia donec superest halitus in me.	3.
5. Non removebo perfectionem meam.	5. Non recedam ab innocentia mea.	5.
6. Et non dimittam eam.	6. Non deseram.	6.
8. Cum corraserit.	8. Si avare rapiat.	8.
9. Cum venerit.	9. Cum venerit.	9.
13. Et hæreditatem fortium ab Omnipotente accipient.	13. Et hæreditas violentorum, quam ab Omnipotente suscipient.	13.
17. Innocens.	17. Innocens.	17. Innocentes.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.	11. Ἐπετάσθησαν.	11.
Θαμβοῦνται.	Ἐξέστησαν.	
12. Συγκλᾷ ἀλαζονείαν.	12. Ἔστρωται τὸ κῆτος.	12.
13. Τὸν ὄφιν τὸν συγκλείοντα.	13. Δράκοντα ἀποστάτην.	13.
14. Τί δὲ ψιθύρισμα τῶν λόγων αὐτοῦ ἀκούσομεν, ὅπου βροντὴν δυναστείας αὐτοῦ οὐδεὶς ἐννοήσει;	14. Καὶ ἐπὶ ἰκμάδα λόγου ἀκουσόμεθα ἐν αὐτῷ. Σθένος δὲ βροντῆς αὐτοῦ τίς οἶδεν;	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11.	11. Expansæ sunt.	11.
Obstupescunt.	Obstupuerunt.	
12. Confringit arrogantiam.	12. Stratus est cetus.	12.
13. Serpentem concludentem.	13. Draconem desertorem.	13.
14. Quid vero susurrum sermonum ejus audiemus, quando tonitru potentiæ ejus nemo cogitabit?	14. Et super stillam verbi audiemus in eo: virtutem autem tonitrui ejus quis scivit?	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Job.

Ibid. Ἄλλος, οὐκ ἔῤῥανε. Colbert. Suspectum.
Ibid. Ἄλλος, ἔθετο σκότος etc. Colbert. (**)
Ibid. Σ., ὅρον περιέγραψεν. Omnes.
V. 11. Ἀ., διεκινήθησαν. Omnes. Et similiter sequentem Symmachi lectionem, θαμβοῦνται.
V. 12. Σ., συγκλᾷ ἀλαζονείαν. Omnes.
V. 13. Σ., τὸν ὄφιν etc. Omnes.
V. 14. Σ., τί δὲ ψιθύρισμα etc. Hunc locum Symmachi mutilum adfert Drusius. Sed Colbert., Orat. et Nicetas plenum habent, ut nos edimus.

(*) Nihil habetur in hebraico textu cui respondere possit hæc lectio quam Montfauconius nobis venditat pro incerti interpretis fragmento. Est autem scholion ex psal. xvii, 12 depromptum, ubi LXX, καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ (hebr. ישת חשך | סתרו, *posuit tenebras latibulum suum*), a lectore quodam, ut non inepte autumat Kreyssigius, hic in Colbertino codice adscriptum. DRACH.

CAPUT XXVII IOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἔτι δὲ προσθεὶς Ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ.	1.
2. Ὃς παρεῖδε τὴν κρίσιν μου.	2. Ὅς οὕτω με κέκρικε.	2.
3. Ὅτι μέχρις οὗ ἡ ἀναπνοή μου ἐν ἐμοί.	3. Εἰ μὴν ἔτι τῆς πνοῆς μου ἐνούσης.	3.
5. Οὐκ ἐκστήσομαι τῆς ἁπλότητός μου.	5. Οὐ γὰρ ἀπαλλάξω μου τὴν ἀκακίαν μου.	5.
6.	6. Οὐ μὴν προῶμαι. Ἄλλος, οὐ μὴ προῶμαι.	6. Οὐκ ἀφήσω.
8.	8. Ὅτι ἐπέχει. Οἱ λοιποί, ὅτι πλεονεκτεῖ.	8.
9.	9. Ἢ ἐπελθούσης. Οἱ λοιποί, μὴ ἐπελθούσης.	9.
13. Καὶ κληρονομία ἣν οἱ ἀκαμπεῖς παρὰ τοῦ Ἱκανοῦ κομίζονται.	13. Κτῆμα δὲ δυναστῶν ἐλεύσεται παρὰ Παντοκράτορος ἐπ' αὐτούς.	13. Καὶ κληρονομία ἣν οἱ ἀκαμπεῖς παρὰ τοῦ Ἱκανοῦ κομίζονται.
17. Ἀναίτιοι.	17. Ἀληθινοί.	17. Ἀθῶοι.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Adhuc autem adjiciens Job dixit procemio.	1.
2. Qui neglexit judicium meum.	2. Qui sic me judicavit.	2.
3. Quia donec halitus meus in me.	3. Si quidem adhuc halitu meo immanente.	3.
5. Non recedam a simplicitate mea.	5. Non enim separabo a me innocentiam meam.	5.
6.	6. Non certe dimittam. *Alius*, nequaquam dimittam.	6. Non amittam.
8.	8. Quia exspectat. *Reliqui*, quia avarus est.	8.
9.	9. Aut adveniente. *Reliqui*, ipsa non adveniente.	9.
13. Et hæreditas quam inflexibiles ab Omnipotente referunt.	13. Possessio vero potentium veniet ab Omnipotente super eos.	13. Et hæreditas quam inflexibiles ab Omnipotente referunt.
17. Inculpati.	17. Veraces.	17. Innocentes.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
18 נצר	18.	18.
20 בלהות לילה גנבתו סופה	20.	20. Ἀνυπαρξία. Νυκτὸς ἐκ περιστάσει μὴ ἐκφύγοι.
21-23 ישאהו קדים וילך וישערהו ממקמו : וישלך עליו ולא יחמול מידו ברוח יברח : ישפק עלימו כפימו וישרק עליו ממקמו	21-23.	21-23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
18. Custos.	18. Custos.	18.
20. Terrores. Nocte furatus est eum turbo.	20. Inopia. Nocte opprimet eum tempestas.	20. Inexistentia. Nocte in adverso casu ne effugiat.
21-23. Tollet eum eurus, et ibit, et turbine commovebit eum de loco suo : et projiciet super eum, et non parcet : de manu ejus fugiendo fugiet. Plaudet super eum palmis suis, et sibilabit super eum de loco suo.	21-23. Tollet eum ventus urens, et auferet, et velut turbo rapiet eum de loco suo. Et mittet super eum, et non parcet : de manu ejus fugiens fugiet. Stringet super eum manus suas, et sibilabit super illum intuens locum ejus.	21-23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Job.

V. 1. Ἀ., καὶ προσέθηκεν etc. Reg. unus, Nicetas et Drusius.

V. 2. Σ., ὃς παρεῖδε etc. Colbert., Reg. unus, Orat., Nicetas et Drusius.

V. 3. Σ., ὅτι μέχρις οὗ etc. Colbert.

V. 5. Σ., οὐκ ἐκστήσομαι etc. Omnes.

V. 6. Θ., οὐκ ἀφήσω. Colbert., Reg. unus.

V. 8. Οἱ λοιποί, ὅτι πλεονεκτεῖ. Sic Colb. Reg. unus, Nicetas et Drusius.

V. 9. Οἱ λοιποί, μὴ ἐπελθούσης. Colbert.

V. 13. Σ., Θ., καὶ κληρονομία etc. Sic omnes : sed Drusius, κληρονομίαν.

V. 17. Ἀ., Θ., ἀθῷοι. Σ., ἀναίτιοι. Colbert. et Reg. unus.

V. 18. Colbert. in hæc verba, ὃ συνετήρησε, quæ ibi in textu locantur, in marg. asteriscum ponit

CAPUT XXVIII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
יוצק	1.	1.
2 ואבן יצוק נחושה Ὁ Ἑβραῖος, χαλκὸς δὲ ἀπὸ λίθων χωνεύεται	2.	2.
3 קץ	3.	3. Τέλος.
4-9 נעו : ארץ ממנה יצא-לחם ותחתיה נהפך כמו-אש : מקום-ספיר אבניה ועפרת זהב לו : נתיב לא-ידעו עיט ולא שזפתו עין איה : לא-הדריכהו בני-שחץ לא-עדה עליו שחל : בחלמיש שלח ידו	4-9.	4-9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Fundent.	1. In quo conflatur.	1.
2. Et lapis fusus æs. *Hebræus*, æs autem e lapidibus conflatur.	2. Et lapis solutus calore, in æs vertitur.	2.
3. Finem.	3. Tempus.	3. Finem.
4-9. Motæ sunt. Terra ex ipsa egredietur panis, et subter eam versus est ut ignis : locus sapphiri lapides ejus, et pulveres auri ei. Semitam non cognovit avis, nec vidit eam oculus vulturis. Non calcaverunt eam filii superbiæ :	4-9. Et invios. Terra, de qua oriebatur panis in loco suo, igne subversa est. Locus sapphiri lapides ejus, et glebæ illius aurum. Semitam ignoravit avis, nec intuitus est eam oculus vulturis. Non calcaverunt eam filii institorum,	4-9.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

18. Ἃ συνετήρησε.

20. Ἀνυπαρξία.

Νυκτὸς ἐν περιστάσει μὴ ἐκφύγοι.

21-23. Ἐχσυριεῖ.

Ο'.

18. ※ Ἃ συνετήρησε.

20. Αἱ ὀδύναι.

Νυκτὶ δὲ ὑφείλετο αὐτὸν γνόφος.

21-23. ※ Ἀναλήψεται αὐτὸν ※ καύσων, καὶ ἀπελεύσεται, Καὶ ※ λικμήσει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐ- ※ τοῦ. Καὶ ἐπιῤῥίψει ἐπ' αὐτὸν, ※ καὶ οὐ φείσεται. Ἐκ χειρὸς αὐ- ※ τοῦ φυγῇ φεύξεται. Κροτήσει ※ ἐπ' αὐτὸν χεῖρας αὐτοῦ. Καὶ ※ συριεῖ αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐ- ※ τοῦ. *Ἄλλος*, ὡς κονιορτός.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

18.

20.

Νυκτὸς ἐν περιστάσει μὴ ἐκφύγοι.

21-23. ※ Ἀναλήψεται αὐτὸν ※ καύσων, καὶ ἀπελεύσεται, Καὶ ※ λικμήσει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου ※ αὐτοῦ. Καὶ ἐπιῤῥίψει ἐπ' αὐτὸν, ※ καὶ οὐ φείσεται. Ἐκ χειρὸς αὐ- ※ τοῦ φυγῇ φεύξεται. Κροτήσει ※ ἐπ' αὐτὸν χεῖρας αὐτοῦ. Καὶ ※ συριεῖ αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐ- ※ τοῦ.

SYMMACHUS.

18. Quæ servavit.

20. Inexistentia.

Nocte in adverso casu ne effugiat.

21-23. Exsibilabit.

LXX INTERPRETES.

18. Quæ servavit.

20. Dolores.

Nocte autem sustulit eum caligo.

21-23. ※ Tollet eum æstus, et ※ abibit, et ventilabit eum de ※ loco suo, et projiciet super ※ eum, et non parcet. De manu ※ enim ejus fuga fugiet. Plaudet ※ super eum manibus suis, et ※ trahet eum de loco suo. *Alius*, ut pulvis.

THEODOTIO.

18.

20.

Nocte in adverso casu ne effugiat.

21-23. ※ Tollet eum æstus, et ※ abibit, et ventilabit eum de loco ※ suo, et projiciet super eum, et ※ non parcet. De manu enim ejus ※ fuga fugiet. Plaudet super eum ※ manibus suis, et trahet eum de ※ loco suo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Job.

hæc spectantem, ἃ συνετήρησε, ubi versio Latina Hieron. habet, *quæ servavit*. Hæc vero absunt hodie a versione τῶν Ο', sed olim ex Symmacho addita fuerant, ut indicat Colbert. his verbis, ἐκ τῶν Σ., *ex versione Symmachi*.

V. 20. Ἀ., Σ., ἀνυπαρξία. Sic Colbert. et Reg. unus. Drusius vero uni Symmacho tribuit. Supra cap. XVIII, v. 14, eamdem vocem vertit Aquila ἀνυπαρξία.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., νυκτὸς ἐν περιστάσει etc. Colb. et Reg. unus.

V. 21-23. Colbert. cum asteriscis, ἐκ Θ., οἱ ς', id est, *Hi sex versus ex Theodotione*. Notantur item asteriscis in edit. Latina Hieronymi: sed asterisci quidam excidere, ut contingit non raro in ea edit.

Ibid. *Ἄλλος*, ὡς κονιορτός. Colbert.

Ibid. Σ., ἐχσυριεῖ. Colbert. et Reg. unus.

CAPUT XXVIII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ

1.

2.

3. Προθεσμίαν.

4-9.

Ο'.

1. Ὅθεν διηθεῖται. *Οἱ λοιποί*, ὅθεν χωνευθῇ.

2. Χαλκὸς δὲ ἴσα λίθῳ λατομεῖται.

3. Τάξιν.

4-9. ※ Ἐσαλεύθησαν. Γῆ ἐξ ※ αὐτῆς ἐξελεύσεται ἄρτος, Ὑπο- ※ κάτω αὐτῆς ἐστράφη ὡσεὶ πῦρ. ※ Τόπος σαπφείρου οἱ λίθοι αὐτῆς, ※ Καὶ χῶμα χρυσίον αὐτῆς· Τρί- ※ βος, οὐκ ἔγνω αὐτὴν πετεινὸν, ※ Καὶ οὐ παρέβλεψεν αὐτὴν ὀφθαλ- ※ μὸς γυπός. Οὐκ ἐπάτησαν αὐ-

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

2.

3. Πέρας.

4-9. ※ Ἐσαλεύθησαν. Γῆ ἐξ ※ αὐτῆς ἐξελεύσεται ἄρτος, Ὑπο- ※ κάτω αὐτῆς ἐστράφη ὡσεὶ πῦρ. ※ Τόπος σαπφείρου οἱ λίθοι αὐ- ※ τῆς, Καὶ χῶμα χρυσίον αὐτῆς· ※ Τρίβος, οὐκ ἔγνω αὐτὴν πετει- ※ νὸν, Καὶ οὐ παρέβλεψεν αὐτὴν ※ ὀφθαλμὸς γυπός. Οὐκ ἐπάτησαν

SYMMACHUS.

1.

2.

3. Tempus præstitutum.

4-9.

LXX INTERPRETES.

1. Unde percolatur. *Reliqui*, unde confletur.

2. Æs autem quemadmodum lapis cæditur.

3. Ordinem.

4-9. ※ Commoti sunt. Terra ※ de qua egressus est panis, sub- ※ ter eam versus est quasi ignis. ※ Locus sapphiri lapides ejus, ※ et aurum ejus agger est. Se- ※ mitam quam non cognovit avis, ※ nec vidit eam oculus vulturis,

THEODOTIO.

1.

2.

3. Terminum.

4-9. ※ Commoti sunt. Terra ※ de qua egressus est panis, sub- ※ ter eam versus est quasi ignis. ※ Locus sapphiri lapides ejus, ※ et aurum ejus agger est. Semi- ※ tam quam non cognovit avis, ※ nec vidit eam oculus vulturis,

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 בצורות יארים ראתה עינו	10.	10.
11 חבש ותעלמה יצא אור	11.	11. Ἐξερεύνησεν.
12 תמצא	12.	12.
13 ערכה	13.	13. Τάξιν αὐτῆς.
14–19 תהום אמר לא בי־היא וים אמר אין עמדי : לא־יתן סגור תחתיה ולא ישקל כסף מחירה : לא תסלה בכתם אופיר בשהם יקר וספיר : לא־יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי־פז : ראמות וגביש לא יזכר ומשך חכמה מפנינים : לא־יערכנה פטדת־כוש בכתם טהור לא תסלה	14-19.	14-19. Οὐκ ἀναβληθήσεται..... Γλυκὺ δὲ σοφία παρὰ τὰ περίβλεπτα.
21 ונעלמה מעיני כל־חי ומעוף השמים נסתרה	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
non transiit juxta eam leo. In silicem misit manum suam.	nec pertransivit per eam leæna. Ad silicem extendit manum suam.	
10. In rupibus. Rivos. Vidit oculus ejus.	10. In petris. Rivos. Vidit oculus ejus.	10.
11. Fasciavit. Et absconditum educet lucem.	11. Scrutatus est. Et abscondita in lucem produxit.	11. Perscrutatus est.
12. Invenietur.	12. Invenitur.	12.
13. Ordinem ejus.	13. Pretium ejus.	13. Ordinem ejus.
14-19. Vorago dixit, Non in me ipsa; et mare dixit Non apud me. Non dabitur aurum purum pro ea, et non ponderabitur argento pretium ejus: non æstimabitur cum auro Ophir, cum onyche pretioso et sapphiro. Non adæquabit eam aurum et crystallus, nec permutatio ejus vas obrizi. Coralia et unio non commemorabuntur, et attractio sapientiæ præ margaritis. Non adæquabit eam smaragdus Æthiopiæ, cum auro mundo non æstimabitur.	14-19. Abyssus dicit, Non est in me: et mare loquitur, Non est mecum. Non dabitur aurum obrizum pro ea, nec appendetur argentum in commutatione ejus. Non conferetur tinctis Indiæ coloribus, nec lapidi sardonycho pretiosissimo, vel sapphiro. Non adæquabitur ei aurum vel vitrum, nec commutabuntur pro eo vasa auri: Excelsa et eminentia non memorabuntur comparatione ejus: trahitur autem sapientia de occultis. Non adæquabitur ei topazius de Æthiopia, nec tincturæ mundissimæ componetur.	14-19. Non rejicietur...(res) dulcis autem sapientia est præ rebus spectabilibus.
21. Abscondit se ab oculis omnis viventis, et a volucri cœli occultata est.	21. Abscondita est ab oculis omnium viventium, volucres quoque cœli latet.	21.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

10. Ῥεῖθρα.

11. Ἀπὸ δὲ ὑπερορωμένου προῆλθε φῶς.

12.

13. Τίμημα αὐτῆς.

14-19. Χρυσίῳ πρωτείῳ... [Κρύσταλλος διαφανής], οὐδὲ ἀντικαταλλαγήσεται σκεύεσι χρυσοῖς..... ὑψηλὰ καὶ ὑπερηρμένα οὐ μνησθήσεται.... οὐκ ἀναβληθήσεται.

21.

Ο'.

※ τὴν υἱοὶ ἀλαζόνων. Οὐ παρῆλθεν ※ αὐτὴν λέων. Ἐν ἀκροτόμῳ ἐξέ- ※ τεινε χεῖρα αὐτοῦ.

10. Δίνας. *Ἄλλος*, Θῖνας.

Ποταμῶν.

Εἶδέ μου ὁ ὀφθαλμός. *Οἱ λοιποὶ*, εἶδε αὐτοῦ.

11. Ἀνεκάλυψεν.

Ἔδειξε δὲ αὐτοῦ δύναμιν εἰς φῶς.

12. Εὑρέθη. *Οἱ λοιποὶ*, εὑρεθήσεται.

13. Ὁδὸν αὐτῆς.

14-19. ※ Ἄβυσσος εἶπεν, οὐκ ※ ἔστιν ἐν ἐμοί, Καὶ θάλασσα εἶ- ※ πεν, οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ. Οὐ δώ- ※ σει συγκλεισμὸν ἀντ' αὐτῆς, ※ Καὶ οὐ σταθήσεται ἀργύριον ※ ἀντάλλαγμα αὐτῆς, Καὶ οὐ συμ- ※ βασταχθήσεται χρυσίῳ Ὠφείρ, ※ Ἐν ὄνυχι, τιμίῳ καὶ σαπφεί- ※ ρῳ. Οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ χρυ- ※ σίον καὶ ὕαλος, Καὶ τὸ ἄλλαγμα ※ αὐτῆς σκεύη χρυσᾶ. Μετέωρα ※ καὶ Γαβὶς οὐ μνησθήσεται. Καὶ ※ ἕλκυσον σοφίαν ὑπὲρ τὰ ἐσώ- ※ τατα. Οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ τοπά- ※ ζιον Αἰθιοπίας, Χρυσίῳ καθαρῷ ※ οὐ συμβασταχθήσεται. *Ἄλλος*, σαπφειρίῳ. *Ἄλλος*, οὐκ ἀντιπαραβληθήσεται.

21. ※ Λέληθε πάντα ἄνθρωπον, ※ καὶ ἀπὸ πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ ※ ἐκρύβη.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

※ αὐτὴν υἱοὶ ἀλαζόνων. Οὐ παρ- ※ ῆλθεν αὐτὴν λέων. Ἐν ἀκροτό- ※ μῳ ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ.

10. Ὀχυρώματα.

11. Ἐξερεύνησεν.

12.

13. Σύνεσιν.

14-19. ※ Ἄβυσσος εἶπεν, οὐκ ※ ἔστιν ἐν ἐμοί, Καὶ θάλασσα εἶ- ※ πεν, οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ. Οὐ ※ δώσει συγκλεισμὸν ἀντ' αὐτῆς, ※ Καὶ οὐ σταθήσεται ἀργύριον ※ ἀντάλλαγμα αὐτῆς, Καὶ οὐ συμ- ※ βασταχθήσεται χρυσίῳ Ὠφείρ, ※ Ἐν ὄνυχι, τιμίῳ καὶ σαπφεί- ※ ρῳ. Οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ χρυ- ※ σίον καὶ ὕαλος, Καὶ τὸ ἄλλαγμα ※ αὐτῆς σκεύη χρυσᾶ. Μετέωρα ※ καὶ Γαβὶς οὐ μνησθήσεται. Καὶ ※ ἕλκυσον σοφίαν ὑπὲρ τὰ ἐσώτα- ※ τα. Οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ τοπά- ※ ζιον Αἰθιοπίας, Χρυσίῳ καθαρῷ ※ οὐ συμβασταχθήσεται.

21. ※ Λέληθε πάντα ἄνθρωπον, ※ καὶ ἀπὸ πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ ※ ἐκρύβη.

SYMMACHUS.

10. Fluenta.

11. Ex despecto autem processit lux.

12.

13. Pretium ejus.

14-19. Auro primo... crystallus pellucida... neque commutabitur vasis aureis... excelsa et eminentia non memorabuntur... non reputabitur.

21.

LXX INTERPRETES.

※ nec calcaverunt eam filii arrogantium, nec transiit super ※ eam leo. In durissimo lapide ※ extendit manum suam.

10. Gurgites. *Al.*, arenas.

Fluviorum.

Vidit meus oculus. *Reliqui*, vidit (oculus) ejus.

11. Revelavit.

Ostendit autem virtutem suam in lumine.

12. Inventa est. *Reliqui*, invenietur.

13. Viam ejus.

14-19. ※ Abyssus dixit, Non ※ est in me, et mare dixit, Non ※ est mecum. Non dabitur aurum ※ conclusum pro ea, et non ap- ※ pendetur argentum in commutatione ejus. Non erit deferendum ※ auro Ophir, onyche pretioso et ※ sapphiro: non æquabitur ei ※ aurum et vitrum, nec commu- ※ tatio ejus vasa aurea: et ex- ※ celsa et Gabis non erunt in ※ memoria, et trahe sapientiam ※ de occultis. Non comparabitur ※ ei topazium Æthiopiæ: auro ※ mundo non comparabitur. *Alius*, sapphiro. *Alius*, non comparabitur.

21. ※ Latet ab oculis hominis, ※ et a volucribus (sic) cœli abscondita est.

THEODOTIO.

※ nec calcaverunt eam filii arrogantium, nec transiit super eam ※ leo. In durissimo lapide exten- ※ dit manum suam.

10. Munimenta.

11. Perscrutatus est.

12.

13. Intelligentiam.

14-19. ※ Abyssus dixit, Non ※ est in me, et mare dixit, Non ※ est mecum. Non dabitur aurum ※ conclusum pro ea, et non ap- ※ pendetur argentum in commutatione ejus. Non erit deferendum ※ auro Ophir, onyche pretioso ※ et sapphiro: non æquabitur ei ※ aurum et vitrum, nec commu- ※ tatio ejus vasa aurea: et ex- ※ celsa et Gabis non erunt in ※ memoria, et trahe sapientiam ※ de occultis. Non comparabitur ※ ei topazium Æthiopiæ: auro ※ mundo non comparabitur.

21. ※ Latet ab oculis homin. ※ et a volucribus (sic) cœli abscondita est.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
הבין 23	23.	23.
ומים תכן במדה 25	25.	25. Καὶ ὕδωρ ἐσταθμήσατο (al. ἐσταθμίσατο) ἐν καταμετρήσει.
לחזיז קולות 26	26.	26.
הכינה וגם־חקרה 27	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
23. Intellexit.	23. Intelligit.	23.
25. Et aquas appendit in mensura.	25. Et aquas appendit in mensura.	25. Et aquam ponderavit dimensione.
26. Coruscationi tonitruorum.	26. Procellis sonantibus.	26.
27. Præparavit eam, et etiam investigavit eam.	27. Et præparavit et investigavit.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Job.

V. 1. *Οἱ λοιποὶ*, ὅθεν χωνευθῇ. Sic omnes.

V. 2. *Ὁ Ἑβραῖος*, χαλκὸς δὲ etc. Omnes.

V. 3. Ἀ., τέλος. Σ., προθεσμίαν. Θ., πέρας. Reg. unus, Orat., Nicetas et Drusius.

V. 4. Colbertinus ad verbum ἐσαλεύθησαν, hæc notat, præmisso asterisco. ἐκ Θ. τὸ ἡμιστίχιον, ὁμοίως καὶ οἱ θ', id est, *Ex Theodotione hemistichium*, (sive *media pars hujus versiculi*,) *similiterque novem versiculi sequentes*, qui versiculi asteriscis notantur in eodem codice. Hemistichium autem dicitur, vox ἐσαλεύθησαν, cujus versio Latina, *commoti sunt*, asterisco signatur etiam in editione Latina Hieronymi, ut et novem versiculi sequentes, quales nos repræsentamus. Ubi notes etiam hos tres versiculos, qui pertinent ad versum 3 et 4 hujus capitis : *Et omnem finem ipse invenit, Lapis tenebræ et umbræ mortis, Discissio torrentis a cinere* : asteriscis notari in eadem edit. Latina. Sed cum hos minime notet Colbertinus, nec plena fides semper habenda sit eidem editioni Latinæ, hæc monuisse satis esto.

V. 10. Θ., ὀχυρώματα. Sic Regii duo, Orat. et Drusius. Ibid. Nicetas : Θ., ὀχυρώματα. Σ., ῥεῖθρα male; nam versio illa Symmachi ad sequentem vocem pertinet, ut in iisdem mss. indicatur, et res ipsa docet.

V. 11. Ἀ., Θ., ἐξερεύνησεν. Regii duo et Orat. Aquilæ tribuunt; Colbert., Nicetas et Drusius, Theodotioni. Puto utriusque esse.

Ibid. Σ., ἀπὸ δὲ ὑπερ- etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 12. *Οἱ λοιποὶ*, εὑρεθήσεται. Regii, Colbert., Orat. et Drusius.

V. 13. Ἀ., τάξιν etc. Sic omnes.

V. 14-19. Colbertinus habet, ἐκ Θ. οἱ ιβ', id est, *Hi duodecim versiculi ex Theodotione desumpti sunt.* Qui versiculi in eodem codice asteriscis notantur, itemque in editione Latina Hieronymi, in qua tamen aliquot asterisci hinc inde librarii oscitantia prætermissi sunt.

CAPUT XXIX JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
מי־יתנני כירחי־קדם 2	2.	2. Τίς δῴη με κατὰ τοὺς [illegible] τοὺς πρώτους;
כימי אלוה ישמרני		
בהלו 3	3.	3
כאשר הייתי בימי חרפי 4	4.	4.
בסוד אלוה עלי אהלי		
סביבותי נערי 5	5.	5.
נערים 8	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Quis dabit mihi secundum menses antiquos ?	2. Quis mihi tribuat, ut sim juxta menses pristinos ?	2. Quis dederit mihi secundum menses primos ?
Secundum dies, Deus custodiebat me.	Secundum dies quibus Deus custodiebat me.	
3. In faciendo splendere ipsum.	3. Splendebat.	3.
4. Sicut eram in diebus adolescentiæ meæ.	4. Sicut fui in diebus adolescentiæ meæ.	4.
In secreto Dei in tabernaculo meo.	Quando secreto Deus erat in tabernaculo meo.	
5. Circuitus mei pueri mei.	5. Et in circuitu meo pueri mei.	5.
8. Pueri.	8. Juvenes.	8.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
23. Συνῆκεν.	23. Συνέστησεν.	23.
25. Ὕδωρ δὲ ἐξίσωσε μέτρῳ.	25. ..... καὶ ὕδατος μέτρα.	25.
26. Εἰς κτύπον φωνῶν.	26. Ἐν τινάγματι φωνάς.	26.
27.	27. Ἑτοιμάσας ἐξιχνίασεν.	27. Διέταξεν αὐτὴν καὶ ἐρεύνησεν αὐτήν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
23. Intellexit.	23. Constituit.	23.
25. Aquam vero adæquavit mensuræ.	25.... Et aquæ mensuras.	25.
26. Ad strepitum vocum.	26. In concussione voces.	26.
27.	27. Cum parasset, investigavit.	27. Ordinavit eam et perscrutatus est eam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Job.

Ibid. Ἀ.; οὐκ ἀναβληθήσεται. Omnes mss. et Drusius.

Ibid. Σ., χρυσίῳ πρωτείῳ. Sic omnes mss. et Drusius. *Ἄλλος*, σαρδονυχίῳ. Drusius. *Ἄλλος*, οὐκ ἀντισταθμισθήσεται. Colbertinus.

Ibid. Σ., κρύσταλλος διαφανής. Hanc lectionem adferunt Colbertinus et Reg. unus sine interpretis nomine. Putamus esse Symmachi : sed rem non exploratam esse duobus uncinis indicamus.

Ibid. Σ., οὐδὲ ἀντικαταλλαγήσεται etc. Sic omnes mss. et Drusius.

Ibid. Σ., ὑψηλὰ καὶ etc. Sic locum plenum habent omnes mss., truncatum adtulerat Drusius LXX habent, μετέωρα καὶ Γαβίς. In eum vero locum hoc notatur in Colbertino : τινές φασιν ὅτι Γαβεὶς λέγεται τὸ ὑπερέχον τοῦ χείλους τοῦ μεδίμνου, ὃ καλεῖται κομμουλάτον. Id est, *Quidam dicunt Gabis vocari, quod supereminet in labro medimni, et vocatur cumulatum.*

Ibid. Σ., οὐκ ἀναβληθήσεται. Nicetas. Sic eamdem vocem vertit Aquila supra, v. 16.

Ibid. Ἀ., γλυκὺ δὲ etc. Colbert., Orat., Nicetas et Drusius.

V. 21. Colbertinus cum asterisco, ἐκ Θ. οἱ β', i. e., *Hi duo versiculi ex Theodotione.* In editione Latina, secundus versiculus, *et a volucrum cœli abscondita est*, et sequens (v. 22), *perditio et mors dixerunt*, asteriscis notantur. Sed ibi asterisci frequenter secus quam oportebat locantur. Præstat Colbertinum sequi. In eadem versione Latina, hi duo versiculi, *Et viam tempestatis vocibus. Tunc vidit eam, et exposuit eam*; quorum prior pertinet ad hodiernum versum 26, posterior ad 27, asteriscis notantur secus quam in Colbertino.

V. 23. Σ., συνῆκεν. Sic omnes.

V. 25. Ἀ., καὶ ὕδωρ etc. Has Aquilæ et Symmachi lectiones exhibent omnes mss. et editi.

V. 26. Σ., εἰς κτύπον φωνῶν. Omnes.

V. 27. Θ., διέταξεν etc. Omnes.

CAPUT XXIX JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Τίς δῴη με κατὰ τοὺς μῆνας τοὺς πρώτους;	2. Τίς ἂν με θείη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν;	2.
	Ἡμερῶν, ὧν με ὁ Θεὸς ἐφύλαξεν.	Κατὰ τὰς ἡμέρας ἅς ὁ Θεὸς ἐφύλασσέ με.
3.	3. Ηὔγει. *Ἄλλος*, ἔλαμπεν.	3.
4. Ὥσπερ ἤμην ἐν ἡμέραις νεότητός μου.	4. Ὅτε ἤμην ἐπιβρίθων ὁδούς.	4.
Ὁπότε περιέφρασσεν ὁ Θεὸς τὴν σκηνήν μου.	Ὅτε ὁ Θεὸς ἐπισκοπὴν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου.	
5.	5. Κύκλῳ δέ μου οἱ παῖδες. *Ἄλλος*, ἀγόμενοι ὑπ' ἐμοῦ.	5.
8. Νέοι.	8. Νεανίσκοι.	8. Νέοι.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Quis dederit mihi secundum menses primos?	2. Quis utique me ponat secundum mensem prius?	2.
	Dierum, quibus me Deus custodivit.	Secundum dies quibus Deus custodiebat me.
3.	3. Lucebat. *Alius*, splendebat.	3.
4. Sicut eram in diebus juventutis meæ.	4. Cum eram gravescens viis.	4.
Quando circumvallabat Deus tabernaculum meum.	Cum Deus visitationem faciebat domus meæ.	
5.	5. In circuitu autem meo pueri. *Alius*, ducti a me.	5.
8. Juvenes.	8. Adolescentes.	8. Juvenes.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
קמו עמדו		
9 שרים	9.	9.
11 ותעידני	11.	11. Ἐμαρτύρησε περὶ ἐμοῦ.
13 ברכת אובד עלי תבא	13.	13.
ולב אלמנה ארנן		
18 ואמר עם־קני אגוע	18.	18.
19, 20 שרשי פתוח אלי־מים וטל ילין בקצירי : כבודי חדש עמדי וקשתי בידי תחליף	19, 20.	19, 20.
21 ויחלו	21.	21.
24 אשחק אליהם לא יאמינו	24.	24.
ואור פני לא יפילון		
25 אבחר דרכם ואשב ראש ואשכן כמלך בגדוד כאשר אבלים ינחם	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Surgebant, stabant.	Assurgentes stabant.	
9. Principes.	9. Principes.	9.
11. Et perhibebat testimonium mihi.	11. Testimonium reddebat mihi.	11. Testificatus est de me.
13. Benedictio pereuntis super me veniebat.	13. Benedictio perituri super me veniebat.	13.
Et cor viduæ canere faciebam.	Et cor viduæ consolatus sum.	
18. Et dicebam, cum nido meo exspirabo.	18. Dicebamque : In nidulo meo moriar.	18.
19, 20. Radix mea aperta ad aquas, et ros morabitur in messe mea. Gloria mea recens mecum, et arcus meus in manu mea innovabitur.	19, 20. Radix mea aperta est secus aquas, et ros morabitur in messione mea. Gloria mea semper innovabitur, ut arcus meus in manu mea instaurabitur.	19, 20.
21. Et exspectabant.	21. Expectabant.	21.
24. Ridebam ad eos, non credebant.	24. Si quando ridebam ad eos, non credebant.	24.
Et lumen facierum mearum non cadere faciebant.	Et lux vultus mei non cadebat in terram.	
25. Eligebam viam eorum, et sedebam caput, et habitabam sicut rex in agmine, quemadmodum lugentes consolatur.	25. Si voluissem ire ad eos, sedebam primus : cumque sederem quasi rex circumstante exercitu, eram tamen mœrentium consolator.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Job.

V. 2. 'A., Σ., τίς δῴη με etc Sic. Colbert. et Reg. unus. Alii vero sequentem interpretationem Theodotionis huic adjungunt, quasi Aquilæ et Symmachi esset.

Ibid. Θ., κατὰ τὰς ἡμέρας etc. Colbert. et Reg. unus. In aliis hæc prioribus subjunguntur quasi Aquilæ et Symmachi.

V. 3. Ἄλλος, ἔλαμπεν. Colbert. et Reg. unus.

V. 4. Σ., ὥσπερ ἤμην etc. Omnes. Colbert. tamen et Reg. unus habent, ὥσπερ ὅτε ἤμην etc.

Ibid. Σ., ὁπότε περιέφρασσεν ὁ Θεὸς etc. Ita omnes mss. Drusius vero habet, ὁ Κύριος.

V. 5. Ἄλλος, ἀγόμενοι ὑπ' ἐμοῦ. Colb. et Reg. unus.

V. 8. Σ., Θ., νέοι. Reg. unus. Colbertinus autem deficit usque ad cap. XXXI.

Ibid. Σ., παρίσταντο. Reg. unus.

V. 9. Οἱ λοιποὶ, οἱ ἄρχοντες. Regii codd., Nicetas et Drusius.

V. 11. 'A., Σ., ἐμαρτύρησε περὶ ἐμοῦ. Regii, Orat., Nicetas et Drusius.

Digitized by Google

ΙΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
	Ἔστησαν.	
	9. Ἁδροί. *Οἱ λοιποί*, οἱ ἄρχοντες.	9.
ρησε περὶ ἐμοῦ.	11. Ἐξέκλινε.	11.
·	13. ⋇ Εὐλογία ἀπολλυμένου, ⋇ ἐπ' ἐμὲ ἔλθοι.	13.
	Στόμα δὲ χήρας με εὐλόγησε.	Καὶ καρδίαν χήρας ηὔφρανα.
δὲ μετὰ τῆς νοσσιᾶς	18. Εἶπα δὲ, Ἡ ἡλικία μου γηράσει.	18.
ίξα μου ἀνανεώσει	19, 20. ⋇ Ἡ ῥίζα διήνοιχται ⋇ ἐπὶ ὕδατος, καὶ δρόσος αὐλισθή- ⋇ σεται ἐν τῷ θερισμῷ μου. Ἡ ⋇ δόξα μου κενὴ (l. καινὴ) μετ' ⋇ ἐμοῦ, καὶ τὸ τόξον μου ἐν χειρὶ ⋇ πορεύεται.	19, 20.
'.	21. Προσέχον.	21.
.ων αὐτοῖς, οἱ δὲ ουχ	24. Ἐὰν γελάσω πρὸς αὐτοὺς, οὐ μὴ πιστεύσωσι.	24.
	⋇ Καὶ φῶς τοῦ προσώπου μου ⋇ οὐκ ἀπέπιπτεν.	
.ομην οὐεῦσαι πρὸς ;τρατοπέδῳ, καθὼς ὁδηγῶν.	25. ⋇ Ἐξελεξάμην ὁδὸν αὐτων, ⋇ καὶ ἐκάθισα ἄρχων, Καὶ κατε- ⋇ σκήνουν ὡσεὶ βασιλεὺς ἐν μονο- ⋇ ζώνοις, Ὃν τρόπον παθεινοὺς ⋇ παρακαλῶν.	25.

IACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Steterunt.	
	9. Potentes. *Reliqui*, principes.	9.
us est de me.	11. Declinavit.	11
at.	13 ⋇ Benedictio perituri super ⋇ me veniebat (*vel*, veniat).	13.
	Os autem viduæ me benedixit.	Et cor viduæ exhilaravi.
autem cum nido ere.	18. Dixi autem, Ætas mea senescet.	18.
a mea renovabitur	19, 20. ⋇ Radix mea patet ad ⋇ aquas, et ros morabitur in ⋇ messe mea. Gloria mea nova ⋇ mecum, et arcus meus in manu ⋇ mea gradietur.	19, 20.
nt.	21. Attendebant.	21.
am eis : illi vero	24. Si rideam ad eos, non credent.	24.
	⋇ Et lux vultus mei non con- ⋇ cidebat.	
›am iter facere ad itu, quemadmodum x itineris.	25. ⋇ Elegi viam eorum, et sedi ⋇ princeps, et habitabam sicut ⋇ rex cinctus fortibus, quasi tri- ⋇ stes consolans.	25

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Job.

c versiculum cum asterisco habet lieronymi.
ήντα. Regii, Orat., Nicet. et Drusius.
χαρδίαν etc. Iidem.
λεγον δὲ etc. Iidem.
Hi quatuor versiculi cum asteriscis edit. Latina Hieronymi, utpote ex uc translati.
ὁξα μου etc. Reg. unus, Nicetas et
πήνουν. Reg. unus.

V. 24. Σ., προσεγέλων αὐτοῖς. Orat., Reg. unus, Nicet. et Drusius.
Ibid. Hi quatuor versiculi, a καὶ φῶς, asteriscis notantur in edit. Latina Hieronymi.
V. 25. Σ., εἰ προειλόμην etc. Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius.
Ibid. Σ., ἐν στρατοπέδῳ. Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius.
Ibid. Σ., καθὼς ἀπάγει αὐτοὺς ὁδηγῶν. Sic Orat. Drusius vero omittit, καθώς.

Digitized by Google

CAPUT XXX JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ
צעירים ממני לימים עם-כלבי צאני 1	1.	1. Βραχεῖς παρ' ἐμὲ τα ραις.
עלימו אבד כלח 2	2.	2.
בחסר ובכפן גלמוד 3	3.	3
הקטפים מלוח עלי-שיח 4	4.	4.
ושרש רתמים לחמם		
בין שיחים ינהקו 7	7.	7.
בלי-שם 8	8.	8.
ארחות אידם 12	12.	12. Τρίβους ἐπιδλυσμοῦ.
15, 16 עברה ישעתי : ועתה ׀ עלי תשתפך נפשי	15, 16.	15, 16.
לילה 17	17	17.
כפי כתנתי יאזרני 18	18	18.
עמדתי ותתבנן בי 20	20.	20.
ותמגגני תשוה 22	22.	22.
טוב קויתי ויבא רע 26	26.	26.
ולא-דמו 27	27.	27.
לתנים 29	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Minimi præ me diebus. Cum canibus pecoris mei.	1. Juniores tempore. Cum canibus gregis mei.	1. Breviores me diebus.
2. Super ipsis periit senium.	2. Et vita ipsa putabantur indigni.	2.
3. In penuria et in esurie solitarius.	3. Egestate et fame steriles.	3.
4. Succidentes malvam super virgulto.	4. Et mandebant herbas et arborum cortices.	4.
Et radix juniperorum panis eorum.	Et radix juniperorum erat cibus eorum.	
7. Inter arbusta rudebant.	7. Qui inter hujuscemodi lætabantur.	7.
8. Absque nomine.	8. Ignobilium.	8.
12. Semitas contritionis suæ.	12. Quasi fluctibus semitis suis.	12. Semitas scaturiginis
15, 16. Transiit salus mea. Et nunc contra me vertet se anima mea.	15, 16. Pertransiit salus mea. Nunc autem in memetipso marcescit anima mea.	15, 16
17. Nocte.	17. Nocte.	17.
18. Sicut os tunicæ meæ cinxit me.	18. Quasi capitio tunicæ succinxerunt me.	18.
20. Steti et intellexisti in me.	20. Sto, et non respicis me.	20.
22. Et liquefacies me subtilitate.	22. Elisisti me valide.	22.
26. Bonum exspectavi, et venit malum.	26. Exspectabam bona, et venerunt mihi mala.	26.
27. Et non siluerunt.	27. Absque ulla requie.	27.
29. Draconibus.	29. Draconum.	29.

Digitized by Google

CAPUT XXX JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐλάχιστοι. Κυνῶν τῶν ἐμῶν νομάδων. *Οἱ λοιποὶ*, μετὰ τῶν κυνῶν τῶν προβάτων μου.	1. Νεώτεροι μου ἡμέραις.
2. Ἀπώλετο αὐτοῖς πᾶν τὸ πρὸς ζωήν.	2. ✱ Ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλετο συν- ✱ τέλεια.	2.
3.	3. Ἐν ἐνδείᾳ, καὶ λιμῷ ἄγονος.	3.
4. Ἀποκνίζοντες φλοιοὺς φυτῶν. Καὶ ῥίζα ξύλων ἀγρίων ἡ σίτησις αὐτῶν.	4. Οἱ περικυκλοῦντες ἅλιμα ἐπὶ ἠχοῦντι. Οἳ καὶ ῥίζας ξύλων ἐμασσῶντο ὑπὸ λιμοῦ μεγάλου.	4.
7. Μεταξὺ φυτῶν ἀγρίων ἠχοῦντες λιμώδεις.	7. Ἀναμέσον εὐήχων βοήσονται.	7.
8.	8. Ἀτίμων. *Ἄλλοι*, ἀνωνύμων.	8.
12.	12. Τρίβους ἀπωλείας.	12.
15, 16. Τὰ καταθύμιά μου.	15, 16. Ἡ σωτηρία μου ✱ παρ- ✱ ῆλθεν. Καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ ἐκχυθή- ✱ σεται ἡ ψυχή μου.	15, 16.
17.	17. Νυκτί. *Ἄλλος*, νυκτός.	17.
18.	18. ✱ Ὥσπερ τὸ περιστόμιον ✱ τοῦ χιτῶνός μου περιέσχε με.	18.
20.	20 ✱ Ἔστησαν δὲ, καὶ κατε- ✱ νόησάν με.	20.
22.	22. ✱ Καὶ ἀπέῤῥιψάς με ἀπὸ ✱ σωτηρίας.	22.
26. Ἀγαθὰ προσεδεχόμην, ἦλθε δέ μοι κακά.	26. Ἐγὼ δὲ ἐπέχων ἀγαθοῖς, ἰδοὺ συνήντησάν μοι μᾶλλον ἡμέραι κακῶν.	26.
27. Οὐκ ἐπαύσατο.	27. Οὐ σιωπήσεται.	27.
29. Ἀθυμῶν.	29. Σειρήνων.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Minimi. Canibus meorum gregum. *Reliqui*, cum canibus ovium mearum.	1. Juniores me diebus.
2. Periit ipsis quidquid ad vitam pertinebat.	2. ✱ Super eos peribat con- ✱ summatio.	2.
3.	3. In egestate et fame sterilis.	3.
4. Qui vellicant cortices stirpium. Et radix lignorum agrestium cibus eorum.	4. Qui circuibant alima in resonante. Qui et radices lignorum manducabant propter magnam famem.	4.
7. Inter frutices agrestes sonantes famelicum.	7. Inter bene sonantes clamabunt.	7.
8.	8. Ignobilium. *Alii*, absque nomine.	8.
12.	12. Semitas perditionis.	12.
15, 16. Desiderabilia mea.	15, 16. ✱ Transiit ⁎ salus mea. ✱ Et nunc super me effundetur ✱ anima mea.	15, 16.
17.	17. Nocte. *Alius*, *id.*	17.
18.	18. ✱ Quasi ora vestimenti mei ✱ circumdedit me.	18.
20.	20. ✱ Steterunt autem, et con- ✱ sideraverunt me.	20.
22.	22. ✱ Et projecisti me a salute.	22.
26. Bona exspectabam, venerunt autem mihi mala.	26. Ego autem inhærens bonis, ecce occurrerunt mihi magis dies malorum.	26.
27. Non cessavit.	27. Non silebit.	27.
29. Animo deficientium.	29. Sirenum.	29.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
יע:ה		
30 שחר מעלי	30.	30.
ועצמי־חרה מני־חרב		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Ululæ.	Struthionum	
30. Denigrata est super me.	30. Denigrata est super me.	30.
Et os meum ustulatum est ab æstu.	Et ossa mea aruerunt præ caumate.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Job.

V. 1. Ἀ., βραχεῖς etc. Lectiones Symmachi et Theodotionis habent Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, μετὰ τῶν κυνῶν etc. Iidem.

V. 2. Σ., ἀπώλετο αὐτοῖς πᾶν τὸ πρὸς ζωήν. Orat., Reg. alter, Nicetas et Drusius. In editione Latina Hieronymi hæc cum asterisco leguntur, *In eis peribat omnis vita*. Quæ fortasse pertinent ad versionem Symmachi. Textus τῶν Ο' in Alex. cum aster.

V. 3. In editione Latina cum asterisco legitur, *In egestate et fame instabiles*. Qui sic vertit legisse videtur ἄστατοι, pro ἄγονος, ut hodie habetur in τοῖς Ο'.

V. 4. Σ., ἀποκνίζοντες φλοιοὺς φυτῶν. Sic Regii duo, Orat., Nicetas et Drusius. In edit. Latina cum asterisco legitur, *qui rodebant cortices arborum*: quæ ad Symmachi versionem quadrant: LXX vero longe diversa exprimunt.

Ibid. Σ., καὶ ῥίζα ξύλων ἀγρίων ἡ σίτησις αὐτῶν. Sic omnes præter Drusium, qui habet, σίτων ἀγρίων, male.

V. 7. Σ., μεταξὺ φυτῶν ἀγρίων ἠχοῦντες λιμώδεις. Sic omnes præter unum Regium, qui habet, λιμώδεις. Ibi editio Latina cum asterisco, *Et inter arbores clamabant*.

CAPUT XXXI JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על־בתולה	1.	1.
2, 3 ונחלת שדי ממרומים: הלא־איד לעול	2, 3.	2, 3.
5 עם־שוא	5.	5.
6 ישקלני במאזני־צדק	6.	6. Σταθμίσει με ἐν ζυγῷ δικαίῳ
7 אם תטה	7.	7.
8 וצאצאי ישרשו	8.	8.
9 ארבתי	9.	9. Ἐνήδρευσα
10 תטחן 10 Ὁ Ἑβραῖος, ἀλέσαι.	10.	10.
13 אמאס	13.	13. Ἀπέῤῥιψα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Fœdus percussi oculis meis.	1. Pepigi fœdus cum oculis meis.	1.
Et quid considerabo super virginem.	Ut ne cogitarem quidem de virgine.	
2, 3. Et hæreditas Saddai de excelsis, nonne contritio iniquo?	2, 3. Et hæreditatem Omnipotentis de excelsis? Numquid non perditio est iniquo	2, 3.
5. Cum mendacio.	5. In vanitate.	5.
6 Appendit me in bilancibus justitiæ.	6. Appendat me in statera justa.	6. Ponderabit me in statera justa.
7. Si declinavit.	7. Si declinavit.	7.
8. Et germina mea eradicentur.	8. Et progenies mea eradicetur.	8.
9. Insidiatus sum.	9. Insidiatus sum.	9. Insidiatus sum.
10. Molat. *Hebræus int. id.*	10. Scortum alterius sit.	10.
13. Abhorrui.	13. Contempsi.	13. Projeci.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Στρουθοκαμήλων.	Στρουθῶν.	
30.	30. Ἐσκότωται μεγάλως. *Οἱ λοιποὶ*, ἐμελάνθη εἰς βάθος.	30.
	Τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἀπὸ καύματος. *Ἄλλως*, τὰ δὲ ὀστᾶ μου ※ κατε- ※ φρύγη ⁏ ἀπὸ καύματος.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Struthocamelorum.	Struthionum.	
30.	30. Obtenebrata est valde. *Reliqui*, denigrata est profunde.	30.
	Ossa vero mea ab æstu. *Aliter*, ossa vero mea. ※ frixa sunt ⁏ a caumate.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Job.

V. 8. *Ἄλλοι*, ἀνωνύμων. Sic Reg. unus.

V. 12. Ἀ., τρίβους ἐπιλβυσμοῦ. Sic omnes mss. Drusius vero, Σ., ἐπιβλυσμοῦ.

V. 15, 16. Σ., τὰ καταθύμιά μου. Omnes.

Ibid. *Transiit*, etc. Sic cum asteriscis habet editio Latina Hieronymi et Alex. cod.

V. 17. *Ἄλλος*, νυκτός. Reg. unus.

V. 18. Hunc versiculum asterisco notant Alex. et editio Latina : unde arguitur fuisse ab Origene inductum.

V. 20 et 22. Hos versiculos asteriscis notant Alex. et editio Latina.

V. 26. Σ., ἀγαθὰ προσεδεχόμην etc. Sic Regii, Nicetas et Drusius.

V. 27. Σ., οὐκ ἐπαύσατο. Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

V. 29. Σ., ἀθυμῶν. Reg. unus. Videtur autem esse vox corrupta : forte αἰθυιῶν, *mergorum*, vel *fulicarum*.

Ibid. Σ., στρουθοκαμήλων. Omnes. Sic etiam vertit Symmachus Thren. IV, 3.

V. 30. *Οἱ λοιποὶ*, ἐμελάνθη εἰς βάθος. Omnes.

Ibid. *Ἄλλως*, τὰ δὲ ὀστᾶ μου κατεφρύγη etc. Sic unus. Illud autem, *frixa sunt*, asterisco notatur in edit. Latina et in Alex., qui habet, συνεφρύγη.

CAPUT XXXI JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. ※ Διαθήκην ἐθέμην τοῖς ※ ὀφθαλμοῖς μου.	1.
Καὶ οὐδὲν ἐνενόησα περὶ παρθένου.	Καὶ οὐ συνήσω ἐπὶ παρθένον.	
2, 3.	2, 3. Καὶ κληρονομία Ἱκανοῦ ἐξ ὑψίστων. Οὐαὶ (l. οὐχὶ) ἀπώλεια τῷ ἀδίκῳ;	2, 3.
5. Μετὰ ματαιότητος.	5. Μετὰ γελοιαστῶν.	5. Μετὰ ματαιότητος.
6.	6. Ἕσταμαι γὰρ ἐν ζυγῷ δικαίῳ.	6.
7.	7. Εἰ ἐξέκλινε.	7.
8. Καὶ τὰ ἔκγονά μου ἐκριζωθείη.	8. Ἄῤῥιζος δὲ γενοίμην ἐπὶ γῆς.	8.
9. Ἐνήδρευσα.	9. Ἐγκάθετος ἐγενόμην.	9.
10.	10. Ἀρέσαι.	10.
13. Ὑπερεφρόνησα.	13. Ἐφαύλισα.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. ※ Testamentum feci oculis ※ meis.	1.
Et nihil cogitavi de virgine.	Et non intelligam super virgine.	
2, 3.	2, 3. ※ Et hæreditas Omnipo- ※ tentis de excelsis. Nonne perditio erit iniquo?	2, 3.
5. Cum vanitate.	5. Cum irrisoribus.	5. Cum vanitate.
6.	6. Steti enim in statera justa.	6.
7.	7. Si declinavit.	7.
8. Et progenies mea eradicetur.	8. Sine radice autem sim super terram.	8.
9. Insidiatus sum.	9. Obaudi.	9.
10.	10. Placeat.	10.
13. Contempsi	13. Despexi.	13.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
יענה		
30 שחר מעלי	30.	30.
ועצמי־חרה מני־חרב		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Ululæ.	Struthionum	
30. Denigrata est super me.	30. Denigrata est super me.	30.
Et os meum ustulatum est ab æstu.	Et ossa mea aruerunt præ caumate.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Job.

V. 1. Ἀ., βραχεῖς etc. Lectiones Symmachi et Theodotionis habent Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, μετὰ τῶν κυνῶν etc. Iidem.

V. 2. Σ., ἀπώλετο αὐτοῖς πᾶν τὸ πρὸς ζωήν. Orat., Reg. alter, Nicetas et Drusius. In editione Latina Hieronymi hæc cum asterisco leguntur, *In eis peribat omnis vita.* Quæ fortasse pertinent ad versionem Symmachi. Textus τῶν Ο' in Alex. cum aster.

V. 3. In editione Latina cum asterisco legitur, *In egestate et fame instabiles.* Qui sic vertit legisse videtur ἄστατοι, pro ἄγονος, ut hodie habetur in τοῖς Ο'.

V. 4. Σ., ἀποκνίζοντες φλοιοὺς φυτῶν. Sic Regii duo, Orat., Nicetas et Drusius. In edit. Latina cum asterisco legitur, *qui rodebant cortices arborum:* quæ ad Symmachi versionem quadrant: LXX vero longe diversa exprimunt.

Ibid. Σ., καὶ ῥίζα ξύλων ἀγρίων ἡ σίτησις αὐτῶν. Sic omnes præter Drusium, qui habet, σίτων ἀγρίων, male.

V. 7. Σ., μεταξὺ φυτῶν ἀγρίων ἠχοῦντες λιμώδεις. Sic omnes præter unum Regium, qui habet, λιμώδεις. Ibi editio Latina cum asterisco, *Et inter arbores clamabant.*

CAPUT XXXI JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על־בתולה	1.	1.
2, 3 ונחלת שדי ממרומים: הלא־איד לעול	2, 3.	2, 3.
5 עם־שוא	5.	5.
6 ישקלני במאזני־צדק	6.	6. Σταθμίσει με ἐν ζυγῷ δικαίῳ.
7 אם תטה	7.	7.
8 וצאצאי ישרשו	8.	8.
9 ארבתי	9.	9. Ἐνήδρευσα
10 תטחן *Ὁ Ἑβραῖος, ἀλέσαι.*	10.	10.
13 אמאס	13.	13. Ἀπέῤῥιψα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Fœdus percussi oculis meis.	1. Pepigi fœdus cum oculis meis.	1.
Et quid considerabo super virginem.	Ut ne cogitarem quidem de virgine.	
2, 3. Et hæreditas Saddai de excelsis, nonne contritio iniquo?	2, 3. Et hæreditatem Omnipotentis de excelsis? Numquid non perditio est iniquo	2, 3.
5. Cum mendacio.	5. In vanitate.	5.
6. Appendit me in bilancibus justitiæ.	6. Appendat me in statera justa.	6. Ponderabit me in statera justa.
7. Si declinavit.	7. Si declinavit.	7.
8. Et germina mea eradicentur.	8. Et progenies mea eradicetur.	8.
9. Insidiatus sum.	9. Insidiatus sum.	9. Insidiatus sum.
10. Molat. *Hebræus int. id.*	10. Scortum alterius sit.	10.
13. Abhorrui.	13. Contempsi.	13. Projeci.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Στρουθοκαμήλων.	Στρουθῶν.	
30.	30. Ἐσκότωται μεγάλως. *Οἱ λοιποὶ*, ἐμελάνθη εἰς βάθος.	30.
	Τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἀπὸ καύματος. *Ἄλλως*, τὰ δὲ ὀστᾶ μου ※ κατε- ※ φρύγη : ἀπὸ καύματος.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Struthocamelorum.	Struthionum.	
30.	30. Obtenebrata est valde. *Reliqui*, denigrata est profunde.	30.
	Ossa vero mea ab æstu. *Aliter*, ossa vero mea. ※ frixa sunt : a caumate.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Job.

V. 8. *Ἄλλοι*, ανωνύμων. Sic Reg. unus.

V. 12. Ἀ., τρίβους ἐπιλβυσμοῦ. Sic omnes mss. Drusius vero, Σ., ἐπιβλυσμοῦ.

V. 15, 16. Σ., τὰ καταθύμιά μου. Omnes.

Ibid. *Transiit*, etc. Sic cum asteriscis habet editio Latina Hieronymi et Alex. cod.

V. 17. *Ἄλλος*, νυκτός. Reg. unus.

V. 18. Hunc versiculum asterisco notant Alex. et editio Latina : unde arguitur fuisse ab Origene inductum.

V. 20 et 22. Hos versiculos asteriscis notant Alex. et editio Latina.

V. 26. Σ., ἀγαθὰ προσεδεχόμην etc. Sic Regii, Nicetas et Drusius.

V. 27. Σ., οὐκ ἐπαύσατο. Orat., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

V. 29. Σ., ἀθυμῶν. Reg. unus. Videtur autem esse vox corrupta : forte αἰθυιῶν, *mergorum*, vel *fulicarum*.

Ibid. Σ., στρουθοκαμήλων. Omnes. Sic etiam vertit Symmachus Thren. IV, 3.

V. 30. *Οἱ λοιποὶ*, ἐμελάνθη εἰς βάθος. Omnes.

Ibid. *Ἄλλως*, τὰ δὲ ὀστᾶ μου κατεφρύγη etc. Sic unus. Illud autem, *frixa sunt*, asterisco notatur in edit. Latina et in Alex., qui habet, συνεφρύγη.

CAPUT XXXI JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. ※ Διαθήκην ἐθέμην τοῖς ※ ὀφθαλμοῖς μου.	1.
Καὶ οὐδὲν ἐνενόησα περὶ παρθένου.	Καὶ οὐ συνήσω ἐπὶ παρθένον.	
2, 3.	2, 3. Καὶ κληρονομία Ἱκανοῦ ἐξ ὑψίστων. Οὐαὶ (l. οὐχὶ) ἀπώλεια τῷ ἀδίκῳ ;	2, 3.
5. Μετὰ ματαιότητος.	5. Μετὰ γελοιαστῶν.	5. Μετὰ ματαιότητος.
6.	6. Ἕσταμαι γὰρ ἐν ζυγῷ δικαίῳ.	6.
7.	7. Εἰ ἐξέκλινε.	7.
8. Καὶ τὰ ἔκγονά μου ἐκριζωθείη.	8. Ἄῤῥιζος δὲ γενοίμην ἐπὶ γῆς.	8
9. Ἐνήδρευσα.	9. Ἐγκάθετος ἐγενόμην.	9.
10.	10. Ἀρέσαι.	10.
13. Ὑπερεφρόνησα.	13. Ἐφαύλισα.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. ※ Testamentum feci oculis ※ meis.	1.
Et nihil cogitavi de virgine.	Et non intelligam super virgine.	
2, 3.	2, 3. ※ Et hæreditas Omnipo- ※ tentis de excelsis. Nonne perditio erit iniquo?	2, 3.
5. Cum vanitate.	5. Cum irrisoribus.	5. Cum vanitate.
6.	6. Steti enim in statera justa.	6.
7.	7. Si declinavit.	7.
8. Et progenies mea eradicetur.	8. Sine radice autem sim super terram.	8.
9. Insidiatus sum.	9. Obsedi.	9.
10.	10. Placeat.	10.
13. Contempsi.	13. Despexi.	13.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
14 וכי־יפקד מה אשיבנו	14.	14.
15 בבטן	15.	15.
16 ועיני	16.	16.
18 כי מנעורי גדלני כאב ומבטן אמי אנחנה	18.	18.
21 על־יתום	21.	21.
22 משכמה	22.	22.
תפל		Πεσάτω.
23 ומשאתו	23.	23.
24 מבטחי	24.	24.
25 כביר	25.	25.
27 ויפת	27.	27.
ותשק ידי לפי		
29 והתעררתי כי־מצאו רע	29.	29.
31 אם־לא אמרו	31.	31. Εἰ μὴ εἶπον.
מתי אהלי		
מי־יתן מבשרו לא נשבע		
35	35.	35.
39 בלי־כסף	39.	39.
הפחתי		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Et cum visitaverit, quid respondebo illi?	14. Et cum quæsierit, quid respondebo illi?	14.
15. In ventre.	15. In utero.	15.
16. Et oculos.	16. Et oculos.	16.
18. Quia a pueritia mea crevit mecum tanquam pater, et ab utero matris meæ deduxi illam.	18. Quia ab infantia mea crevit mecum miseratio, et de utero matris meæ egressa est mecum.	18.
21. Contra pupillum.	21. Super pupillum.	21.
22. Ab humero.	22. A junctura.	22.
Cadat.	Cadat.	Cadat.
23. Et a celsitudine ejus	23. Et pondus ejus.	23.
24. Fiducia mea.	24. Fiducia mea.	24.
25. Multum.	25. Plurima.	25.
27. Et seduxit se.	27. Et lætatum est.	27.
Et osculata est manus mea os meum.	Et osculatus sum manum meam ore meo.	
29. Et excitavi me, quia invenit eum malum.	29. Et exsultavi, quod invenisset eum malum.	29.
31. Si non dixerunt.	31. Si non dixerunt.	31. Si non dixerunt.
Viri tabernaculi mei.	Viri tabernaculi mei.	
Quis det de carne ejus non saturemur.	Quis det de carnibus ejus ut saturemur.	
35.	35.	35.
39. Absque pecunia.	39. Absque pecunia.	39.
Efflare feci.	Afflixi.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14. Ἐὰν ἐπιζητῇ, τί ἀποκρινοῦμαι αὐτῷ;	14. Ἐὰν δὲ καὶ ἐπισκοπὴν, τίνα ἀπόκρισιν ποιήσομαι;	14.
15. Ἐν ὁμοίῳ τρόπῳ.	15. Ἐν γαστρί.	15.
16.	16. Τὸν ὀφθαλμόν. *Ἄλλος*, τοῖς δάκρυσιν.	16.
18.	18. ⋇ Ὅτι ἐκ νεότητός μου ἐξέ- ⋇ τρεφον ὡς πατὴρ, καὶ ἐξ γα- ⋇ στρὸς μητρός μου ὡδήγησα.	18. ⋇ Ὅτι ἐκ νεότητός μου ἐξέ- ⋇ τρεφον ὡς πατὴρ, καὶ ἐξ γα- ⋇ στρὸς μητρός μου ὡδήγησα.
21. Κατὰ ὀρφανοῦ.	21. Ὀρφανῷ.	21.
22. Τοῦ ἀκρωμίου.	22. Κλειδός.	22. Τοῦ αὐχένος.
	Ἀποσταίη.	
23. Καὶ τὸ βάρος αὐτοῦ.	23. Ἀπὸ τοῦ λήμματος αὐτοῦ.	23.
24. Ἀφοβίαν μου.	24. Ἐπεποίθησα. *Ἄλλος*, ἰσχύν μου.	24.
25. Ἐνδόξοις.	25. Ἀναριθμήτοις.	25
27. Εἰ ἐπλατύνθη.	27. Εἰ ἠπατήθη.	27.
Καὶ προσεκύνησεν ἡ χείρ μου περὶ τὸ στόμα μου.	Εἰ δὲ χεῖρα μου ἐπιθεὶς ἐπὶ στόματί μου ἐφίλησα.	
29. Καὶ ἐπανέστην ὅτε κατέλαβεν αὐτὸν κάκωσις.	29. Καὶ εἶπεν ἡ καρδία μου, Εὖγε.	29.
31.	31. Εἰ δὲ καὶ πολλάκις εἶπον. *Ἄλλος*, εἰ μὴ πολλάκις εἶπον.	31.
Οἱ ἄνδρες τῆς σκηνῆς μου.	Αἱ θεράπαιναί μου.	Οἱ ἄνδρες τῆς σκηνῆς μου.
	Τίς ἂν δῴη ἡμῖν τῶν σαρκῶν αὐτοῦ πλησθῆναι.	Τίς δῴη τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, καὶ ἐμπλησθησόμεθα.
35.	35. ⋇ Χεῖρα δὲ Κυρίου εἰ μὴ ⋇ ἐδεδοίκειν.	35.
39.	39. Ἄνευ τιμῆς. *Οἱ λοιποὶ*, ἄνευ ἀργυρίου.	39.
Ἐλπίδος ἐστέρησα.	Ἐλύπησα.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Si quæsierit, quid respondebo illi?	14. Si autem visitationem, quod responsum dabo?	14.
15. In simili modo.	15. In ventre.	15.
16.	16. Oculum. *Alius*, lacrymis.	16.
18.	18. ⋇ Quia ab adolescentia mea ⋇ enutriebam quasi pater: de ⋇ ventre matris meæ dux eis fui.	18. ⋇ Quia ab adolescentia ⋇ mea enutriebam quasi pater: ⋇ de ventre matris meæ dux eis fui.
21. Contra pupillum.	21. Pupillo.	21.
22. A summitate humeri.	22. A junctura.	22. A cervice.
	Discedat.	
23. Et pondus ejus.	23. A prehensione ejus.	23.
24. Fiduciam meam.	24. Confidi. *Alius*, fortitudinem meam.	24.
25. Gloriosis.	25. Innumeris.	25.
27. Si dilatatum est.	27. Si deceptum est.	27.
Et adoravit manus mea circa os meum.	Quod et si manum meam imponens ori meo osculatus sum.	
29. Et insurrexi quando comprehendit eum afflictio.	29. Et dixit cor meum, Euge.	29.
31.	31. Si autem et sæpe dixerunt. *Alius*, si non sæpe dixerunt.	31.
Viri tabernaculi mei.	Ancillæ meæ.	Viri tabernaculi mei.
	Quis utique det nobis, ut carnibus ejus saturemur.	Quis dederit de carnibus suis, et saturabimur.
35.	35. ⋇ Manum Domini si non ⋇ timui.	35.
39.	39. Sine pretio. *Reliqui*, absque pecunia.	39.
Spe privavi.	Aff[illegible]	

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
40 תחת חטה ׀ יצא חוח באשה	40.	40.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
40. Pro tritico egrediatur spina.	40. Pro frumento oriatur mihi tribulus.	40.
Herba fœtens.	Spina.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Job.

V. 1. Primus versiculus asterisco notatur in editione Latina Hieronymi. In Colbertino autem hæc desiderantur usque ad versum 5 hujus capitis.

Ibid. Tres mss., Σ., καὶ οὐδὲν ἐνενόησα περὶ παρθένου. Sic Nicetas etiam. Drusius vero, ἐνόησα.

V. 2, 3. Hosce duos versiculos asteriscis notat editio Latina Hieronymi.

V. 5. Σ., Θ., μετὰ ματαιότητος. Reg. unus. Drusius autem id uni Symmacho tribuit.

V. 6. 'Α., σταθμίσει με etc. Sic omnes.

V. 7. Colbert. et Reg. unus habent, Σ., ἀντὶ τοῦ καὶ γνοίη. Nescio quid sibi velint.

V. 8. Σ., καὶ τὰ ἔκγονά μου ἐκριζωθείη. Sic omnes mss. recte, atque Nicetas. Drusius vero, καὶ τὰ ἔγγονά μου ῥιζωθείη, quod omnino contrarium sensum efficit.

V. 9. 'Α., Σ., ἐνήδρευσα. Sic omnes mss. Nicetas autem habet, *οἱ λοιποὶ*, ἐνήδρευσα.

V. 10. *Ὁ Ἑβραῖος*, ἀλέσαι. Drusius.

V. 13. 'Α., ἀπέῤῥιψα. Σ., ὑπερεφρόνησα. Hic libri variant. Colbert., Orat. et Reg. unus habent, 'Α., ἀπέῤῥιψα, ἢ ὑπερεφρόνησα. Drusius vero, Σ., ἀπέῤῥιψα. Illud autem, ἀπέῤῥιψα, Aquilæ adscribendum, ut omnes mss. probant: alteram vero lectionem, ὑπερεφρόνησα, Symmachi esse puto.

V. 14. Σ., ἐὰν ἐπιζητῇ, τί ἀποκρινοῦμαι αὐτῷ; Sic omnes mss. et Nicetas. Drusius vero tantum habet, ἐὰν ἐπιζητῇ.

V. 15. Σ., ἐν ὁμοίῳ τρόπῳ. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

V. 16. *Ἄλλος*, τοῖς δάκρυσιν. Sic unus codex.

V. 18. Colbert., ὁμοίως ἐκ Θ. οἱ β', i. e. *Similiter ex Theodotione duo versiculi*. Illi autem duo versiculi asteriscis notantur in Alex. et in editione Latina Hieronymi.

V. 21. Σ., κατὰ ὀρφανοῦ. Sic omnes mss. ut est

CAPUT XXXII JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ
1 כי הוא צדיק בעיניו	1.	1.
2 בן־ברכאל רם	2.	2.
3 מענה	3	3.
4 חכה את־איוב בדברים	4.	4.
5 ויחר אפו	5.	5.
6 דעי	6.	6. Γνῶσιν.
8 אכן רוח־היא באנוש	8.	8.
11 אזין עד־תבונתיכם עד־תחקרון מלין	11.	11. Ἐξιχνιάσῃ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Quia ipse justus in oculis suis.	1. Eo quod justus sibi videretur.	1.
2. Filius Barachel.	2. Filius Barachel.	2.
Ram.	Ram.	
3. Responsionem.	3. Responsionem rationabilem.	3.
4. Exspectavit ipsum Job in verbis.	4. Exspectavit Job loquentem.	4.
5. Et iratus est furor ejus.	5. Iratus est vehementer.	5.
6. Scientiam meam.	6. Sententiam meam.	6. Cognitionem.
8. Profecto spiritus ipse in homine.	8. Sed, ut video, spiritus est in hominibus.	8.
11. Auscultavi usque ad intelligentias vestras, donec investigaretis sermones:	11. Audivi prudentiam vestram, donec disceptaremini sermonibus:	11. Investigaret.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
40. Ἀντὶ σίτου βλαστησάτω ἄκανος.	40. Ἀντὶ πυροῦ ἄρα ἐξέλθοι μοι κνίδη.	40. Ἄκανθα.
Ἀτελεσφόρητα.	Βάτος.	
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
40. Pro frumento germinet spina.	40. Pro tritico germinet mihi urtica.	40. Spina.
Imperfecta.	Spina.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Job.

in Hebræo. Nicetas et Drusius, κατὰ ὀρφανῶν.

V. 22. Σ., τοῦ ἀκρωμίου. Θ., τοῦ αὐχένος. Sic omnes mss. et Nicetas. Drusius vero, Θ., Σ., τοῦ αὐχένος τοῦ ἀκρωμίου.

Ibid. Ἀ., πεσάτω. Drusius.

V. 23. Σ., καὶ τὸ βάρος αὐτοῦ. Sic habent omnes mss. numero quatuor, et Nicetas. Drusius autem, ἀπὸ τοῦ βάρους αὐτοῦ.

V. 24. Σ., ἀφοβίαν μου. Omnes.

V. 25. Σ., ἐνδόξοις. Colbert.

V. 27. Σ., εἰ ἐπλατύνθη. Sic mss. Forte, ἐπλανήθη, *deceptum est.*

Ibid. Σ., καὶ προσεκύνησεν etc. Sic omnes præter Colbert., qui habet, προσεκίνησε et στόματός μου.

V. 29. Σ., καὶ ἐπανέστην etc. Omnes.

V 31. Has lectiones suis interpretibus adscriptas singulatim adferunt Colbertinus et Reg. unus. Nicetas autem et Drusius confertim adtulerunt sic : οἱ λοιποὶ, εἰ μὴ πολλάκις εἶπον οἱ ἄνδρες τῆς σκηνῆς μου, τίς δῴη τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, καὶ ἐμπλησθησόμεθα.

V. 35. Hunc locum asterisco notant Colbertinus, Alex., et editio Latina Hieronymi. Colbertinus vero hanc notam habet μ̇ τπ̇ x ※ μὴ ἐκτεῖναι αὐτὸν κατά τινός. Hæc autem quo pertineant ignoro.

V. 39. *Οἱ λοιποὶ*, ἄνευ ἀργυρίου. Sic Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., ἐλπίδος ἐστέρησα. Mss. et Drusius.

V. 40. Σ., ἀντὶ σίτου etc. Orat., Reg. unus et Drusius. Θ., ἄκανθα. Colbert. et Reg. alter. Nicetas vero totum sic habet. Θεοδοτίων δὲ καὶ Σύμμαχος, ὁ μὲν ἀντὶ τοῦ κνίδη, ἄκανθα ἐξέφυκεν, ὁ δὲ ἀντὶ τοῦ βάθος, ἀτελεσφόρητα. Oratoriensis vero codex hæc habet, ἕτεροι δὲ οὕτως ἡρμήνευσαν, οὐ δὲ ἐπαχθής φησι ταῖς θεραπαινίσι γέγονα, quæ quo pertineant reperire non potuimus.

CAPUT XXXII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Διὰ τὸ αὐτὸν δίκαιον φαίνεσθαι ἐπ' αὐτῶν.	1. Ἦν γὰρ δίκαιος ἐναντίον αὐτῶν. *Ἄλλ.*, ἑαυτῶν. *Ἄλλος*, ἐναντίον αὐτοῦ.	1.
2.	2. Τοῦ Βαραχιήλ. *Οἱ λοιποὶ*, υἱὸς τοῦ Βαραχιήλ.	2.
Συρίας.	Ῥάμ.	
3. Ἐναντίον.	3. Ἀντίθετα.	3
4. Ἔπληξε τὸν Ἰὼβ λόγοις.	4. Ὑπέμεινε δοῦναι ἀπόκρισιν Ἰώβ.	4.
5. Θυμὸς αὐτοῦ.	5. ※ Καὶ ἐθυμώθη ὀργὴ αὐτοῦ.	5. ※ Καὶ ἐθυμώθη ὀργὴ αὐτοῦ.
6.	6. Ἐπιστήμην.	6. Γνῶσιν.
8. Ὄντως δε πνευμα Θεοῦ ἐστιν ἐν ἀνθρώποις.	8. Ἀλλὰ πνεῦμά ἐστιν ἐν βροτοῖς.	8.
11. Ἠκροασάμην ἐφ' ὅσον ἐφρονεῖτε, ἐφ' ὅσον ἐξετάζετε λόγους.	11. Ἐνωτίζεσθέ μου τὰ ῥήματα. Ἐρῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων, ἄχρις οὗ ἐτάσητε λόγους.	11. Ἰδοὺ ἐξεδεξάμην τοὺς λόγους ὑμῶν.
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
1. Eo quod ipse justus appareret coram illis	1. Erat enim justus coram illis. *Al., justior* ipsis. *Al.*, ante se ipsum.	1.
2.	2. Ipsius Barachiel. *Reliqui*, filius Barachiel.	2.
Syriæ.	Ram.	
3. Oppositum.	3. Opposita.	3.
4. Percelluit ipsum Job verbis.	4. Sustinuerat dare responsionem Job.	4.
5. Furor ejus.	5. ※ Et iratus est furor ejus.	5. ※ Et iratus est furor ejus.
6.	6. Scientiam.	6. Cognitionem.
8. Revera autem spiritus Dei est in hominibus.	8. Sed spiritus est in hominibus.	8.
11. Audivi in quantum sentiebatis, in quantum examinabatis sermones.	11. Auribus percipite verba mea. Dicam enim vobis audientibus, quoadusque expendatis sermones.	11. Ecce excepi sermones vestros.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
12, 13 ועדיכם אתבונן והנה אין לאיוב מוכיח עונה אמריו מכם: פן תאמרו מצאנו חכמה אל ידפנו	12, 13.	12, 13.
15-17 חתו לא־ענו עוד העתיקו מהם מלים: והוחלתי כי־לא ידברו כי עמדו לא־ענו עוד: אענה אף־אני חלקי	15-17.	15-17.
18 הציקתני	18.	18.
19 כיין לא יפתח	19.	19.
20 ואענה	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12, 13. Et ad vos considerabam, et ecce non contra Job arguens, respondens sermonibus ejus ex vobis: ne forte diceretis, Invenimus sapientiam: Deus propulsavit eum.	12, 13. Et donec putabam vos aliquid dicere, considerabam; sed, ut video, non est qui possit arguere Job, et respondere ex vobis sermonibus ejus. Ne forte dicatis, Invenimus sapientiam, Deus projecit eum.	12, 13.
15-17. Consternati sunt, non responderunt ultra: removerunt a se eloquia. Et exspectavi, sed non locuti sunt. Sed steterunt, non responderunt ultra. Respondebo etiam ego partem meam.	15-17. Extimuerunt, et non responderunt ultra, abstulerunt a se eloquia. Quoniam igitur exspectavi et non sunt loquuti: steterunt, nec ultra responderunt. Respondebo et ego partem meam.	15-17.
18. Coarctavit me.	18. Coarctat me.	18.
19. Tamquam vinum non aperietur.	19. Quasi mustum absque spiraculo.	19.
20. Et respondebo.	20. Et respondebo.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Job.

V. 1. Σ., διὰ τὸ αὐτὸν etc. Sic omnes.

V. 2. *Οἱ λοιποί*, υἱὸς τοῦ Βαραχιήλ. Colbert.

Ibid. Σ., Συρίας. Colbert. et Reg. unus. Symmachus hic רם habuit pro ארם *Syria*.

V. 3. Σ., ἐναντίον. Colbert. et Reg. unus.

V. 4. Σ., ἐπλήξε τὸν Ἰὼβ λόγοις. Sic mss.

V. 5. Colbertinus præmisso asterisco Θ. habet, ut notet hæc, καὶ ἐθυμώθη ὀργὴ αὐτοῦ, Theodotionis esse. Similiter editio Latina.

Ibid. Σ., θυμὸς αὐτοῦ. Colbert.

V. 6. 'Α., Θ., γνῶσιν. Colbert.

V. 8. Σ., ὄντως δὲ etc. Sic omnes.

V. 11 usque 13. Hic omnia depravarunt Nicetas et Drusius. Interpretationes autem suis auctoribus redditas edimus ut habentur in codicibus Colbertino et duobus Regiis. Colbertinus vero hæc de more appositis asteriscis exhibet, qualia erant in vetustis exemplaribus. Sic autem habet ex Olympiodoro: ἕτερα ἀντίγραφα μετὰ τὸ, *ἐρῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων*, ἔχει καὶ τούτους τοὺς στίχους, ※ *ἰδοὺ* ※ *ἤκουσα τοὺς λόγους ὑμῶν, ἠνωτισάμην ἄχρι* ※ *συνέσεως ὑμῶν*· οἱ δὲ ἕτεροι ἑρμηνευταὶ οὕτως ※ ἐκδεδώκασιν. Θ., ἰδοὺ ἐξεδεξάμην τοὺς λόγους ※ ὑμῶν. Σ., ἠκροασάμην ἐφ' ὅσον· ἐφρονεῖτε, ἐφ' ※ ὅσον ἐξετάζετε λόγους, καὶ μέχρι τοῦ ἐφικέσθαι ※ ὑμῶν ἐνενόουν. Theodotionis autem versio hæc verba respicit הן הוחלתי לדבריכם.

Ibid. 'Α., ἐξιχνιάσῃ. Colbert. et Reg. 1.

Hic autem Colbertinus quatuor versiculos asteriscis notat, et Theodotionis esse ait. Asteriscis similiter notavit editio Latina Hieronymi. Scholion autem Colbertini codicis sic habet, præmisso asterisco, ※ ἐκ Θ. οἱ δ' [illegible] [illegible] Α., ἐξιχνιάσει. Quid autem sibi velint postremæ siglæ, nondum satis assequi potuimus. [Ἐx Θ. οἱ δ' μόνος Θ. I. e. « Illi quatuor versiculi desumpti sunt ex Theodotione, qui solus eos habet. *Aquila*, ἐξιχνιάσει. » DRACH.]

CAPUT XXXIII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 ישר	3.	3. Εὐθεῖα.
ודעת		Γνῶσις.
4 רוח־אל	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Rectitudo.	3. Simplici corde.	3. Rectum.
Et scientiam.	Sententiam.	Scientia.
4. Spiritus Dei.	4. Spiritus Dei.	4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

12, 13. Καὶ μέχρι τοῦ ἐφικέσθαι ὑμῶν ἐπενόουν.

15-17. ⋇ Τὸ μέρος μου.

18. Συγκαίει με.

19. Ὡς οἶνος νέος ἀδιάπνευστος.

20.

Ο′.

12, 13. ⋇ Καὶ μέχρι ὑμῶν συν- ⋇ ήσω. Καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν τῷ Ἰὼβ ⋇ ἐλέγχων, ἀνταποκρινόμενος ῥή- ⋇ ματα αὐτοῦ ἐξ ὑμῶν. Ἵνα μὴ ⋇ εἴπητε, Εὕρομεν σοφίαν τοῦ Θεοῦ ⋇ προσθέμενοι.

15-17. ⋇ Ἐπτοήθησαν, οὐκ ἀπε- ⋇ κρίθησαν ἔτι· Ἐπαλαίωσαν ἐξ ⋇ αὐτῶν λόγους. Ὑπέμεινα, οὐ ⋇ γὰρ ἐλάλησαν· Ὅτι ἔστησαν, ⋇ οὐκ ἀπεκρίθησαν· ὅτι ἀποκριθῶ.

18. Ὀλέκει.

19. Ὥσπερ ἀσκὸς γλεύκους ζέων δεδεμένος.

20. *Vacant.*

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

12, 13. ⋇ Καὶ μέχρι ὑμῶν συν- ⋇ ήσω. Καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν τῷ Ἰὼβ ⋇ ἐλέγχων, ἀνταποκρινόμενος ῥή- ⋇ ματα αὐτοῦ ἐξ ὑμῶν. Ἵνα μὴ ⋇ εἴπητε, Εὕρομεν σοφίαν τοῦ Θεοῦ ⋇ προσθέμενοι.

15-17. ⋇ Ἐπτοήθησαν, οὐκ ἀπε- ⋇ κρίθησαν ἔτι· Ἐπαλαίωσαν ἐξ ⋇ αὐτῶν λόγους. Ὑπέμεινα, οὐ ⋇ γὰρ ἐλάλησαν· Ὅτι ἔστησαν, ⋇ οὐκ ἀπεκρίθησαν· ὅτι ἀποκριθῶ.

18.

19.

20. Καὶ ἀποκριθῶ.

SYMMACHUS.

12, 13. Et usquequo pertingeretis cogitabam.

15-17. ⋇ Partem meam.

18. Comburit me.

19. Ut vinum novum, quod spiritum non emisit.

20.

LXX INTERPRETES.

12, 13. ⋇ Et donec intellige- ⋇ rem vos. Et ecce non est qui ⋇ arguat Job, et respondeat ser- ⋇ monibus ejus ex vobis. Ne di- ⋇ catis, Invenimus sapientiam ⋇ Domini.

15-17. ⋇ Obstupuerunt, non re- ⋇ sponderunt ultra. Defecerunt ⋇ ab eis sermones. Quia ego ex- ⋇ spectavi, et non sunt locuti. ⋇ Steterunt et non responderunt ⋇ ultra. Respondebo et ego.

18. Perdit.

19. Sicut uter musto fervens ligatus.

20. *Vacant.*

THEODOTIO.

12, 13. ⋇ Et donec intellige- ⋇ rem vos. Et ecce non est qui ⋇ arguat Job, et respondeat ser- ⋇ monibus ejus ex vobis. Ne di- ⋇ catis, Invenimus sapientiam Do- ⋇ mini.

15-17. ⋇ Obstupuerunt, non re- ⋇ sponderunt ultra. Defecerunt ⋇ ab eis sermones. Quia ego ex- ⋇ spectavi, et non sunt locuti. ⋇ Steterunt et non responderunt ⋇ ultra. Respondebo et ego.

18.

19.

20. Et respondebo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Job.

Editio Latina Hieronymi hic aliquatenus variat : nec abs re erit hic referre versiculos asteriscis signatos, qui ibidem feruntur.

⋇ Ecce patiens fui in verba vestra, ⋇ et audivi vestram prudentiam, usquequo discuteretis sermones, ⋇ et donec intelligerem vos, ⋇ et ecce non est qui arguat Job, ⋇ et respondeat sermonibus ejus ex vobis. ⋇ Ne dicatis, Invenimus sapientiam. ⋇ Dominus abjecit eum, et non vir. ⋇ Nec dum ad me locutus est : ⋇ et in sermonibus vestris non respondebo ei. ⋇ Obstupuerunt, non responderunt ultra : ⋇ defecerunt ab eis sermones. ⋇ Quia ego exspectavi, et non sunt locuti, ⋇ et steterunt, et non responderunt ultra. ⋇ Respondebo et ego partem meam, ⋇ et annunciabo scientiam meam. ⋇ Homini vero permisistis loqui talia verba.

Tres autem postremi versiculi, asteriscis notati, non leguntur in editione τῶν Ο′, sed in Hebræo habentur, excepto ultimo, *Homini* etc., qui abest. [Sextum versiculum sic edidit Martianæus : *Ne dicatis, invenimus sapientiam Domini.* Sed apprime recte annotat Vallarsius : « Expunximus quam hic Martianæus addebat *Domini* vocem, quod neque in originali ullo sit libro, nec genuinam contextus aut sententiæ vim servet : præterea ob subsequentis immediate recursum, quæ eadem est, errore veteris amanuensis facile videatur repetita. » Porro in primo versiculo habet Montfauconiana editio *potens* mendose pro *patiens*, et ita correximus. Drach.]

V. 15-17. Hi quatuor item versiculi ex Theodotione desumpti dicuntur in Colbertino, qui sic habet cum asterisco de more [symbols] ἐκ Θ. οἱ δ′. [I. e., solus Theodotio præfert, et ex eo isti quatuor versiculi. Drach.]

In ultimo versiculo illud, τὸ μέρος μου, asterisco notatur, et dicitur esse Symmachi.

V. 18. Σ., συγκαίει με. Colbert., Regii duo et Drusius.

V. 19. Σ., ὡς οἶκος etc. Sic omnes.

V. 20. Θ., καὶ ἀποκριθῶ. Colbert. et Reg. unus.

CAPUT XXXIII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

3. Ἁπλῆ.

4. Πνεῦμα Θεοῦ.

Ο′.

3. Καθαρά.

Σύνεσις.

4. Πνεῦμα θεῖον.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3. Εὐθεῖα.

Γνῶσις.

4.

SYMMACHUS.

3. Simplex.

4. Spiritus Dei.

LXX INTERPRETES.

3. Mundum.

Intellectus.

4. Spiritus divinus.

THEODOTIO.

3. Rectum.

Scientia.

4.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 הן־אני כפיך לאל	6.	6.
7 תבעתך	7.	7. Ἐκθαμβήσει σε.
8 אך אמרת באזני	8.	8.
13 מדוע אליו ריבות כי כל־דבריו לא־יענה	13.	13. Τί οὖν πρὸς αὐτὸς (l. αὐτὸν) ἐδικάσω; ὅτι πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ οὐκ ἀποκρινεῖται.
14 כי־באחת ידבר־אל	14.	14.
ובשתים לא ישורנה		
15 בחלום ׀ חזיון לילה	15.	15.
תרדמה		
16 ובמסרם יחתם	16.	16. Καὶ ἐν παιδείᾳ αὐτῶν πλήξει αὐτούς.
19 במכאוב	19.	19.
וריב עצמיו אתן		
21 ושפי Ὁ Ἑβραῖος, ἕως ἂν ἐκλείψωσιν.	21.	21
22 לשחת	22.	22.
25 ישוב לימי עלומיו	25.	25. Ἐπιστρέψει εἰς ἡμέραν νεότητος αὐτοῦ.
26 יעתר אל־אלוה ׀ וירצהו	26.	26.
בתרועה		Ἐν ἀλαλαγμῷ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Ecce ego secundum os tuum Deo.	6. Et me sicut et te fecit Deus.	6.
7. Terrebit te.	7. Non te terreat.	7. Terrebit te.
8. Verumtamen dixisti in auribus meis.	8. Dixisti ergo in auribus meis.	8.
13. Cur adversus eum contendisti? quia omnia verba sua non respondebit.	13. Adversus eum contendis, quod non ad omnia verba responderit tibi.	13. Quid igitur adversus eum litigabas? quia omnia verba sua non respondebit.
14. Quia in uno loquetur Deus.	14. Semel loquitur Deus.	14.
Et in duobus non intuebitur eum.	Et secundo idipsum non repetit.	
15. Per somnium visionis noctis.	15. Per somnium in visione nocturna.	15.
Soporem.	Sopor.	
16. Et in vinculo suo obsignabit.	16. Et erudiens eos instruit disciplina.	16. Et in correptione eorum percutiet eos.
19. In dolore.	19. Per dolorem.	19.
Et multitudo ossium ejus fortis.	Et omnia ossa ejus marcescere facit.	
21. Et confringentur. *Hebræus int.*, donec deficiant.	21. Nudabuntur.	21.
22. Corruptioni.	22. Corruptioni.	22.
25. Revertetur ad dies adolescentiæ suæ.	25. Revertatur ad dies adolescentiæ suæ.	25. Revertetur in diem juventutis suæ.
26. Orabit ad Deum et bene volet ei.	26. Deprecabitur Deum, et placabilis ei erit.	26.
In jubilo.	In jubilo.	In jubilo.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Ἆρα τοιοῦτός εἰμι οἷος σύ, οὐκ εἰμὶ Θεός.	6. Στῆθι κατ' ἐμὲ, καὶ ἐγὼ κατὰ σέ.	6.
	÷ Ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεθα.	
7.	7. Στροβήσει.	7.
8.	8. ※ Πλὴν εἶπας ἐν τοῖς ὠσί μου.	8. ※ Πλὴν εἶπας ἐν τοῖς ὠσί μου.
13. Τί οὖν αὐτῷ διαδικάζῃ; πάντες γὰρ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀναντίῤῥητοι.	13. Λέγεις δὲ, Διατί τῆς δίκης μου οὐκ ἐπακήκοέ μου πᾶν ῥῆμα;	13.
14. Ὅτι ἅπαξ λαλήσει ὁ Θεός.	14. Ἐν γὰρ τῷ ἅπαξ λαλῆσαι ὁ Κύριος.	14.
	Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ. *Ἄλλος*, ἐκ δευτέρου οὐκ ἀκυρώσει αὐτῷ.	
15. Ἐν ἐνυπνίῳ ὁράματί μου νυκτός.	15. Ἐνύπνιον ἢ ἐν μελέτῃ νυκτερινῇ.	15.
	Δεινὸς φόβος.	Ἔκστασις.
16.	16. Ἐν εἴδεσι φόβου τοιούτοις αὐτοὺς ἐξεφόβησε.	16.
19. Διὰ πόνου.	19. Ἐπὶ μαλακίᾳ.	19.
	※ Καὶ πλῆθος ὀστῶν αὐτοῦ ἐνάρ- ※ χησε.	※ Καὶ πλῆθος ὀστῶν αὐτοῦ ἐνάρ- ※ χησε.
21.	21. Ἕως ἂν σαπῶσιν.	21.
22.	22. Εἰς θάνατον. *Οἱ λοιποὶ*, εἰς διαφθοράν.	22.
25.	25. Ἀποκαταστήσει δὲ αὐτὸν ἀνδρωθέντα ἐν ἀνθρώποις.	25. Ἐπιστρέψει εἰς ἡμέραν νεότητος αὐτοῦ.
26.	26. Εὐξάμενος δὲ πρὸς Κύριον, καὶ δεκτὰ αὐτῷ ἔσται.	26. Δεηθήσεται τοῦ Θεοῦ, καὶ εὐλογήσει αὐτόν.
Ἐν ὑμνολογίᾳ.	Προσώπῳ ἱλαρῷ, (*ἄλλ.*, καθαρῷ) σὺν ἐξηγορίᾳ.	Μετὰ ἐξομολογήσεως.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. Profecto talis sum qualis tu: non sum Deus.	6. Sta contra me, et ego contra te.	6.
	÷ Ex eodem formati sumus.	
7.	7. Turbabit.	7.
8.	8. ※ Verumtamen dixisti in au- ※ ribus meis.	8. ※ Verumtamen dixisti in ※ auribus meis.
13. Quid igitur cum illo disceptes? omnes enim sermones ejus irrefutabiles sunt.	13. Dicis autem: Cur judicium meum non exaudivit, meum omne verbum?	13.
14. Quia semel loquetur Deus.	14. Semel enim loquatur Dominus.	14.
	In secundo autem. *Alius*, secundo, non abrogabit ipsi.	
15. Per somnium in visione mea nocturna.	15. Somnium, aut in meditatione nocturna.	15.
	Sævus timor.	Exstasis.
16	16. In speciebus timoris talibus eos exterruit.	16.
19. Per laborem.	19. In languore.	19.
	※ Et multitudo ossium ejus ※ emarcuit.	※ Et multitudo ossium ejus ※ emarcuit.
21.	21. Donec putruerint.	21.
22.	22. Ad mortem. *Reliqui*, ad corruptionem.	22.
25.	25. Restituet autem illum virum factum inter homines.	25. Revertetur in diem juventutis suæ.
26	26. Deprecatus autem ad Dominum, et accepta ei erunt.	26. Deprecabitur Deum, et benedicet ei.
In hymnis.	Facie hilari, (*al.*, pura) cum confessione.	Cum confessione.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לאנוש		
28, 29 פדה נפשי מעבר בשחת וחיתי באור תראה : הן־כל־אלה יפעל־אל פעמים שלש עם־גבר	28, 29.	28, 29.
30 להשיב נפשו	30.	30.
31–33 החרש ואנכי אדבר : אם־יש־מלין השיבני דבר כי־חפצתי צדקך : אם־אין אתה שמע־לי החרש ואאלפך חכמה	31-33.	31-33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Homini.	Homini.	
28, 29. Redemit animam meam a transeundo in foveam, et vita mea lucem videbit. Ecce omnia ista operabitur Deus vicibus tribus cum viro.	28, 29. Liberavit animam suam, ne pergeret in interitum, sed vivens lucem videret. Ecce, hæc omnia operatur Deus tribus vicibus per singulos.	28, 29.
30. Ad convertendum animam suam.	30. Ut revocet animas eorum.	30.
31-33, Tace, et ego loquar : si sunt sermones, responde mihi verbum : quia volui justificare te. Si non, tu audi me : tace, et docebo te sapientiam.	31-33. Et tace, dum ego loquor. Si autem habes quod loquaris, responde mihi, loquere : volo enim te apparere justum. Quod si non habes, audi me : tace, et docebo te sapientiam.	31-33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Job.

V. 3. Ἀ., Θ., εὐθεῖα. Σ., ἁπλῆ. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Ἀ., Θ., γνῶσις. Iidem.

V. 4. Σ., πνεῦμα Θεοῦ. Iidem.

V. 6. Σ., ἄρα τοιοῦτός εἰμι etc. Sic Reg. unus nomine Symmachi. Colbertinus autem sine interpretis nomine.

Ibid. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεθα. Ad hæc adnotat Colbertinus οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, i. e. *non jacet in Hebraico*.

V. 7. Ἀ., ἐκθαμβήσει σε. Colbert., Reg. unus et Drusius.

V. 8. Ex Theodotione cum asterisco in Colbertino. Editio item Latina asteriscum habet.

V. 13. Ἀ., τί οὖν πρὸς αὐτὸν ἐδικάσω etc. Lectiones Aquilæ et Symmachi sic omnes habent. Ad Aquilam Drusius legit ἐκδικάσω, male.

V. 14. Σ., ὅτι ἅπαξ etc. Reg. unus. Colbertinus eamdem interpretationem adfert, sed sine interpretis nomine.

Ibid. Ἄλλος, ἐκ δευτέρου οὐκ ἀκυρώσει αὐτῷ. Hanc interpretationem, quam sine auctoris nomine adferunt Colbertinus et Reg. unus, puto esse Symmachi, ut præcedentem.

V. 15. Σ., ἐν ἐνυπνίῳ etc. Iidem.

CAPUT XXXIV JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3, 4 כי־אזן מלין תבחן וחך יטעם לאכל : משפט נבחרה־לנו נדעה בינינו מה־טוב	3, 4.	3, 4.
5 הסיר משפטי	5.	5. Ἀπέστησεν ἀπ' ἐμοῦ τὸ κρίμα.
6 על־משפטי אכזב	6.	6. Καὶ περὶ τὴν κρίσιν μου ψεῦσμα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3, 4. Quia auris sermones probabit, et palatum gustabit ad edendum. Judicium eligamus nobis: sciamus inter nos quid bonum.	3, 4. Auris enim verba probat, et guttur escas gustu dijudicat. Judicium eligamus nobis, et inter nos videamus, quid sit melius.	3, 4.
5. Removere fecit judicium meum.	5. Subvertit judicium meum.	5. Amovit a me judicium.
6. In judicio meo mentiar.	6. In judicando enim me mendacium est.	6. Et circa judicium meum, mendacium.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

28, 29. Δὶς τρὶς πρὸς ἕκαστον.

30. Ὥστε μετακαλέσαι τὴν ψυχήν μου.

31-33. Σίγα, καὶ διδάξω σε φρόνησιν.

Ο'.

Ἀνθρώποις. Οἱ λοιποὶ, ἀνθρώπῳ.

28, 29. ※ Σῶσον ψυχήν μου τοῦ ※ μὴ ἐλθεῖν εἰς διαφθοράν. Καὶ ἡ ※ ζωή μου φῶς ὄψεται. Ἰδοὺ ταῦτα ※ πάντα ἐργᾶται ὁ Ἰσχυρὸς, ὁδοὺς ※ τρεῖς μετὰ ἀνδρός.

30. Καὶ ἐῤῥύσατο τὴν ψυχήν μου.

31-33. ※ Κώφευσον, καὶ ἐγώ ※ εἰμι, λαλήσω. Εἰ εἰσί σοι λόγοι, ※ ἀποκρίθητί μοι, λάλησον, θέλω ※ γὰρ δικαιωθῆναί σε. Εἰ μὴ, σὺ ※ ἄκουσόν μου. Κώφευσον καὶ διδάξω σε σοφίαν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

28, 29. ※ Σῶσον ψυχήν μου τοῦ ※ μὴ ἐλθεῖν εἰς διαφθοράν. Καὶ ἡ ※ ζωή μου φῶς ὄψεται. Ἰδοὺ ταῦτα ※ πάντα ἐργᾶται ὁ Ἰσχυρὸς, ὁδοὺς ※ τρεῖς μετὰ ἀνδρός.

30.

31-33. ※ Κώφευσον, καὶ ἐγώ ※ εἰμι, λαλήσω. Εἰ εἰσί σοι λόγοι, ※ ἀποκρίθητί μοι, λάλησον, θέλω ※ γὰρ δικαιωθῆναί σε. Εἰ μὴ, σὺ ※ ἄκουσόν μου. Κώφευσον καὶ δι※ δάξω σε σοφίαν.

SYMMACHUS.

28, 29. Bis ter ad quemlibet.

30. Ad revocandum animam meam.

31-33. Tace, et docebo te prudentiam.

LXX INTERPRETES.

Hominibus. *Reliqui*, homini.

28, 29. ※ Salva animam meam ※ ne veniam in corruptionem, et ※ vita mea lucem videbit. Ecce ※ hæc omnia faciet Deus, vices ※ tres cum viro.

30. Et eruit animam meam.

31-33. ※ Tace, et ego loquar. ※ Si est tibi sermo, responde ※ mihi, loquere. Volo enim justi※ ficari te. Alioquin audi me: ※ tace, et docebo te sapientiam.

THEODOTIO.

28, 29. ※ Salva animam meam ※ ne veniam in corruptionem, et ※ vita mea lucem videbit. Ecce ※ hæc omnia faciet Deus, vices ※ tres cum viro.

30.

31-33. ※ Tace, et ego loquar. ※ Si est tibi sermo, responde ※ mihi, loquere. Volo enim ju※ stificari te. Alioquin audi me: ※ tace, et docebo te sapientiam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Job.

Ibidem. Θ., ἔκστασις. Colbert.

V. 16. Ἀ., καὶ ἐν παιδείᾳ etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 19. Σ., διὰ πόνου. Iidem.

Ibid. Θ., καὶ πλῆθος etc. Sic cum asterisco Colbertinus, indicans hunc versiculum ex Theodotione in LXX inductum fuisse.

V. 21. Ὁ Ἑβραῖος, ἕως ἂν ἐκλείψωσιν. Colbert. et Reg. unus.

V. 22. Οἱ λοιποὶ, εἰς διαφθοράν. Colbert.

V. 25. Ἀ., Θ., ἐπιστρέψει εἰς ἡμέραν etc. Colb. et Reg. unus.

V. 26. Θ., δεηθήσεται etc. Sic omnes.

Ibid. Ἀ., ἐν ἀλαλαγμῷ etc. Has lectiones sic efferunt omnes mss. Drusius vero, Ἀ., Θ., ἐν ἀλαλαγμῷ. Σ., ἐν ὑμνολογίᾳ.

Ibid. Οἱ λοιποὶ, ἀνθρώπῳ. Colbert. et Reg. unus.

V. 28 et 29. Colbertinus habet cum asteriscis, ἐκ Θ. οἱ δ'. I. e. *Hi quatuor versiculi ex Theodotione*, qui versiculi asteriscis notantur in edit. Latina.

Ibid. Σ., δὶς τρὶς πρὸς ἕκαστον etc. Sic lectionem habent Oratorienses et Regii duo. Drusius vero, Σ., δὶς τρὶς πρὸς ἐκεῖνον tantum, et perperam, ut liquet.

V. 31-33. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ ε'. I. e. *Hi quinque versiculi ex Theodotione*, cum asteriscis de more, atque etiam in editione Latina.

Ibid. Σ., σίγα etc. Sic Colbert. et Reg. unus.

CAPUT XXXIV JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

3, 4.

5. Παρέτρεψεν ἀπ' ἐμοῦ τὸ κρίμα.

6.

Ο'.

3, 4. ※ Ὅτι οὖς λόγους δοκιμάζει, ※ καὶ λάρυγξ γεύεται βρῶ※ σιν. Κρίσιν ἑλώμεθα ἑαυτοῖς, ※ γνῶμεν ἀναμέσον ἑαυτῶν, ὅτι ※ καλόν.

5. Ἀπήλλαξέ μου τὸ κρίμα.

6. Ἐψεύσατο δὲ τῷ κρίματί μου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3, 4. ※ Ὅτι οὖς λόγους δοκιμα※ ζει, καὶ λάρυγξ γεύεται βρῶ※ τιν. Κρίσιν ἑλώμεθα ἑαυτοῖς, ※ γνῶμεν ἀναμέσον ἑαυτῶν, ὅτι ※ καλόν.

5.

6. Καὶ περὶ τὴν κρίσιν μου ψεῦσμα.

SYMMACHUS.

3, 4.

5. Avertit a me judicium.

6.

LXX INTERPRETES.

3, 4. ※ Quia auris verba pro※ bat, et guttur gustabit cibum. ※ Judicium eligamus nobis, sen※ tentiam (*sic*) inter nosmetipsos, ※ quid est bonum.

5. Removit judicium meum.

6. Mentitus est in judicio meo.

THEODOTIO.

3, 4. ※ Quia auris verba pro※ bat, et guttur gustabit cibum. ※ Judicium eligamus nobis, sen※ tentiam (*sic*) inter nosmetipsos, ※ quid est bonum.

5.

6. Et circa judicium meum, mendacium.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
אנוש חצי בלי - פשע		
8.	8.	8.
9 כי אמר לא יסכן-גבר ברצתו עם־אלהים	9.	9.
10 חלִלה לאל מרשע ושדי מעיל	10.	10.
11 כי פעל אדם ישלם-לו וכארח איש ימצאנו	11.	11.
16, 17 ואם-בינה שמעה-זאת האזינה לקול מלי : האף שונא משפט יחבוש	16, 17.	16, 17. Εἰ μὴ συνιεῖς, ἄκουε. Ἆρα ὁ μισῶν κρίσιν ἐπιδήσει εἰς ἴασιν ;
19 שרים	19.	19.
22 ואין צלמות להסתר שם פעלי און	22.	22. ※ Οὐδέ ἐστι σκιὰ θανάτου ※ τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ ※ ἄνομα.
23 כי לא על-איש ישים עוד	23.	23.
24 להלך אל-אל במשפט	24	24.
25-34 לכן יכיר מעבדיהם והפך לילה וידכאו : תחת-רשעים ספקם במקום ראים : אשר על-כן סרו מאחריו וכל-דרכיו לא השכילו : להביא עליו צעקת-דל וצעקת עניים	25-34.	25-34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Dolore plena sagitta mea absque prævaricatione.	Violenta sagitta mea absque ullo peccato.	
8.	8.	8.
9. Quia dixit, Non proficiet vir in complacendo ipso cum Deo.	9. Dixit enim : Non placebit vir Deo, etiam si cucurrerit cum eo.	9.
10. Absit a Deo ab improbitate, et Omnipotens ab iniquitate.	10. Absit a Deo impietas, et ab Omnipotente iniquitas.	10.
11. Quia opus hominis reddet ei, et juxta viam viri invenire faciet ei.	11. Opus enim hominis reddet ei, et juxta vias singulorum restituet eis.	11.
16, 17. Et si intelligentia, audi hoc, ausculta vocem eloquiorum meorum. An etiam odio habens judicium obligabit.	16, 17. Si habes ergo intellectum, audi quod dicitur, et ausculta vocem eloquii mei. Numquid qui non amat judicium sanari potest?	16, 17. Et si non intelligis, audi. Num qui odit judicium, alligabit ad medelam ?
19. Principum.	19. Principum.	19.
22. Nec umbra mortis ad latendum ibi operantes iniquitatem.	22. Et non est umbra mortis, ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem.	22. ※ Et non est umbra mor- ※ tis, ut latitent qui faciunt ini- ※ qua.
23. Quia non super virum imponet amplius.	23. Neque enim ultra in hominis potestate est.	23.
24. Ad eundum ad Deum in judicium.	24. Ut veniat ad Deum in judicium.	24.
25-34 Ideo manifestabit opera eorum, et convertet noctem, et conterentur. Pro improbis percussit eos in loco videntium. Qui ideo recesserunt de post eum, et omnes vias ejus non intellexerunt: ad adducendum super eum clamorem egeni, et clamorem afflictorum audiet. Et ipse requiescere faciet, et quis con-	25-34. Novit enim opera eorum: et idcirco inducet noctem, et conterentur. Quasi impios percussit eos in loco videntium. Qui quasi de industria recesserunt ab eo, et omnes vias ejus intelligere noluerunt : ut pervenire facerent ad eum clamorem egeni, et audiret vocem pauperum. Ipso enim con-	25-34.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ἀναιτίως.

8.

9. Οὐχὶ σωθήσεται ἀνήρ;

10. Ἀπείη τοῦ Θεοῦ ἀνομία, καὶ τοῦ Ἱκανοῦ ἀδικία.

11. Καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἑκάστῳ συμβήσεται, ἐπ' αὐτοφόρῳ ἐλέγξει αὐτόν.

16, 17. Εἰ μὴ συνιεῖς, ἄκουε. Ἆρα ὁ μισῶν κρίσιν ἐπιδήσει εἰς ἴασιν;

19.

22.

23. ※ Οὐ γὰρ ἐπ' ἀνθρώπῳ κεῖ-
※ ται ἔτι.

24.

25-34. Αὐτοῦ δὲ ἠρεμίαν διδόντος τίς καταχρινεῖ;... περὶ ἔθνους... ὅτι πρὸς Θεὸν ῥῆσιν ἀνέλαβον, οὐχ ἕξω ἀκωλύτως.... σὺ διασάφησόν μοι..... ἀποδοκιμάσῃς.

Ο'.

※ Βίαιον τὸ βέλος μου ἄνευ ἀδι-
※ κίας.

8. Οὐχ ἁμαρτών.

9. Μὴ γὰρ εἴπῃς ὅτι οὐκ ἔσται ἐπισκοπὴ ἀνδρὸς, καὶ ἐπισκοπὴ αὐτῷ παρὰ Κυρίου.

10. Μή μοι εἴη ἔναντι Κυρίου ἀσεβῆσαι, καὶ ἔναντι Παντοκράτορος ταράξαι τὸ δίκαιον.

11. Ἀλλ' ἀποδιδοῖ ἀνθρώπῳ καθὰ ποιεῖ ἕκαστος αὐτῶν, καὶ ἐν τρίβῳ ἀνδρὸς εὑρήσει αὐτόν.

16, 17. Εἰ δὲ μὴ νουθετῇ, ἄκουε ταῦτα, ἐνωτίζου φωνὴν ῥημάτων· ἴδε σὺ τὸν μισοῦντα ἄνομα, καὶ τὸν ὀλλύντα τοὺς πονηρούς.

19. Ἐντίμου. *Οἱ λοιποὶ*, ἀρχόντων.

22. ※ Οὐδὲ ἔσται τόπος τοῦ κρυ-
※ βῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ ἄδικα.

23. Ὅτι οὐκ ἐπ' ἄνδρα θήσει ἔτι.

24. Ὁ γὰρ Κύριος πάντας ἐφορᾷ.

25-34. ※ Ὁ γνωρίζων αὐτῶν τὰ
※ ἔργα, Καὶ στρέψει νύκτα καὶ
※ ταπεινωθήσονται. Ἔσβεσε δὲ
※ ἀσεβεῖς, ὁρατοὶ δὲ ἐναντίον αὐ-
※ τοῦ. Ὅτι ἐξέκλιναν ἐκ νόμου
※ Θεοῦ, Δικαιώματα δὲ αὐτοῦ οὐκ
※ ἐπέγνωσαν, Τοῦ ἐπαγαγεῖν ἐπ'

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

※ Βίαιον τὸ βέλος μου ἄνευ ἀδι-
※ κίας.

8.

9. Ὅτι εἶπεν, οὐ κινδυνεύσει ἀνὴρ ἐν τῷ εὐδοκιμῆσαι αὐτὸν μετὰ Θεοῦ.

10.

11.

16, 17

19.

22. ※ Οὐδέ ἐστι σκιὰ θανάτου
※ τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ
※ ἄνομα.

23.

24. Τοῦ προαχθῆναι πρὸς τὸν Ἰσχυρὸν ἐν κρίματι.

25-34. ※ Ὁ γνωρίζων αὐτῶν τὰ
※ ἔργα, Καὶ στρέψει νύκτα καὶ
※ ταπεινωθήσονται. Ἔσβεσε δὲ
※ ἀσεβεῖς, ὁρατοὶ δὲ ἐναντίον αὐ-
※ τοῦ. Ὅτι ἐξέκλιναν ἐκ νόμου
※ Θεοῦ, Δικαιώματα δὲ αὐτοῦ οὐκ
※ ἐπέγνωσαν, Τοῦ ἐπαγαγεῖν ἐπ'

SYMMACHUS.

Sine causa.

8.

9. Nonne salvabitur vir?

10. Absit a Deo impietas, et ab Omnipotente iniquitas.

11. Et secundum viam suam unicuique continget, in via publica arguet eum.

16, 17. Si non intelligis, audi. Num qui odit judicium, alligabit ad medelam?

19.

22.

23. ※ Quia non in homine
※ situm est ultra.

24.

25-34. Ipso autem quietem dante, quis condemnabit?... circa gentem... quia ad Deum sermonem habui, non ero sine impedimento... tu declara mihi... probes.

LXX INTERPRETES.

※ Violentum jaculum meum
※ absque iniquitate.

8. Non peccavit.

9. Ne enim dixeris, quia non erit visitatio viri, et visitatio ipsi a Domino.

10. Absit a me coram Domino impie agere, et coram Omnipotente turbare justitiam.

11. Sed reddat homini sicut facit unusquisque eorum, et in semita viri inveniet eum.

16, 17. Sin autem non sis monitus audi hæc, auribus percipe vocem verborum. Vide tu eum qui odit injusta, et perdit malignos.

19. Honorati. *Reliqui*, principum.

22. Neque erit locus ut latitent qui faciunt iniqua.

23. Quoniam non super virum ponet ultra.

24. Dominus enim omnes respicit.

25-34. ※ Qui cognoscit opera
※ eorum, evertet noctem et hu-
※ miliabuntur. Et exstinxit im-
※ pios, et gloriosos coram ini-
※ micis suis: quia declinaverunt
※ a lege Dei, et justitias ejus non
※ cognoverunt, ut perferatur ad
※ eum clamor pauperis, et cla-
※ morem pauperum exaudiet. Ipse

THEODOTIO.

※ Violentum jaculum meum
※ absque iniquitate.

8.

9. Quia dixit: Non periclitabitur vir, quando probabitur cum Deo.

10.

11.

16, 17.

19.

22. ※ Et non est umbra mortis,
※ ut latitent qui faciunt iniqua.

23.

24. Ut producantur ad Fortem
※ in judicio.

25-34. ※ Qui cognoscit opera
※ eorum, evertet noctem et humi-
※ liabuntur. Et exstinxit impios,
※ et gloriosos coram inimicis
※ suis: quia declinaverunt a lege
※ Dei, et justitias ejus non cog-
※ noverunt, ut perferatur ad eum
※ clamor pauperis, et clamorem
※ pauperum exaudiet. Ipse quie-

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אנוש חצי בלי־פשע		
8.	8.	8.
9 כי אמר לא יסכן־גבר ברצתו עם־אלהים	9.	9.
10 חללה לאל מרשע ושדי מעול	10.	10.
11 כי פעל אדם ישלם־לו וכארח איש ימצאנו	11.	11.
16, 17 ואם־בינה שמעה־זאת האזינה לקול מלי : האף שונא משפט יחבוש	16, 17.	16, 17. Εἰ μὴ συνιεῖς, ἄκουε. Ἆρα ὁ μισῶν κρίσιν ἐπιδήσει εἰς ἴασιν ;
19 שרים	19.	19.
22 ואין צלמות להסתר שם פעלי און	22.	22. ※ Οὐδέ ἐστι σκιὰ θανάτου ※ τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ ※ ἄνομα.
23 כי לא על־איש ישים עוד	23.	23.
24 להלך אל־אל במשפט	24	24.
25-34 לכן יכיר מעבדיהם והפך לילה וידכאו : תחת־רשעים ספקם במקום ראים : אשר על־כן סרו מאחריו וכל־דרכיו לא השכילו : להביא עליו צעקת־דל וצעקת עניים	25-34.	25-34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Dolore plena sagitta mea absque prævaricatione.	Violenta sagitta mea absque ullo peccato.	
8.	8.	8.
9. Quia dixit, Non proficiet vir in complacendo ipso cum Deo.	9. Dixit enim : Non placebit vir Deo, etiam si cucurrerit cum eo.	9.
10. Absit a Deo ab improbitate, et Omnipotens ab iniquitate.	10. Absit a Deo impietas, et ab Omnipotente iniquitas.	10.
11. Quia opus hominis reddet ei, et juxta viam viri invenire faciet ei.	11. Opus enim hominis reddet ei, et juxta vias singulorum restituet eis.	11.
16, 17. Et si intelligentia, audi hoc, ausculta vocem eloquiorum meorum. An etiam odio habens judicium obligabit.	16, 17. Si habes ergo intellectum, audi quod dicitur, et ausculta vocem eloquii mei. Numquid qui non amat judicium sanari potest?	16, 17. Et si non intelligis, audi. Num qui odit judicium, alligabit ad medelam ?
19. Principum.	19. Principum.	19.
22. Nec umbra mortis ad latendum ibi operantes iniquitatem.	22. Et non est umbra mortis, ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem.	22. ※ Et non est umbra mor- ※ tis, ut lateant qui faciunt ini- ※ qua.
23. Quia non super virum imponet amplius.	23. Neque enim ultra in hominis potestate est.	23.
24. Ad eundum ad Deum in judicium.	24. Ut veniat ad Deum in judicium.	24.
25-34. Ideo manifestabit opera eorum, et convertet noctem, et conterentur. Pro improbis percussit eos in loco videntium. Qui ideo recesserunt de post eum, et omnes vias ejus non intellexerunt : ad adducendum super eum clamorem egeni, et clamorem afflictorum audiet. Et ipse requiescere faciet, et quis con-	25-34. Novit enim opera eorum : et idcirco inducet noctem, et conterentur. Quasi impios percussit eos in loco videntium. Qui quasi de industria recesserunt ab eo, et omnes vias ejus intelligere noluerunt : ut pervenire facerent ad eum clamorem egeni, et audiret vocem pauperum. Ipso enim con-	25-34.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ἀναιτίως.

8.

9. Οὐχὶ σωθήσεται ἀνήρ;

10. Ἀπείη τοῦ Θεοῦ ἀνομία, καὶ τοῦ Ἱκανοῦ ἀδικία.

11. Καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἑκάστῳ συμβήσεται, ἐπ' αὐτοφόρῳ ἐλέγξει αὐτόν.

16, 17. Εἰ μὴ συνιεῖς, ἄκουε. Ἆρα ὁ μισῶν κρίσιν ἐπιδήσει εἰς ἴασιν;

19.

22.

23. ※ Οὐ γὰρ ἐπ' ἀνθρώπῳ κεῖ- ※ ται ἔτι.

24.

25-34. Αὐτοῦ δὲ ἠρεμίαν διδόντος τίς καταχρινεῖ; ... περὶ ἔθνους... ὅτι πρὸς Θεὸν ῥῆσιν ἀνέλαβον, οὐχ ἔξω ἀκωλύτως.... σὺ διασάφησόν μοι..... ἀποδοκιμάσῃς.

Ο'.

※ Βίαιον τὸ βέλος μου ἄνευ ἀδι- ※ κίας.

8. Οὐχ ἁμαρτών.

9. Μὴ γὰρ εἴπῃς ὅτι οὐκ ἔσται ἐπισκοπὴ ἀνδρὸς, καὶ ἐπισκοπὴ αὐτῷ παρὰ Κυρίου.

10. Μή μοι εἴη ἔναντι Κυρίου ἀσεβῆσαι, καὶ ἔναντι Παντοκράτορος ταράξαι τὸ δίκαιον.

11. Ἀλλ' ἀποδιδοῖ ἀνθρώπῳ καθὰ ποιεῖ ἕκαστος αὐτῶν, καὶ ἐν τρίβῳ ἀνδρὸς εὑρήσει αὐτόν.

16, 17. Εἰ δὲ μὴ νουθετῇ, ἄκουε ταῦτα, ἐνωτίζου φωνὴν ῥημάτων· ἴδε σὺ τὸν μισοῦντα ἄνομα, καὶ τὸν ὀλλύντα τοὺς πονηρούς.

19. Ἐντίμου. *Οἱ λοιποὶ*, ἀρχόντων.

22. ※ Οὐδὲ ἔσται τόπος τοῦ κρυ- ※ βῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ ἄδικα.

23. Ὅτι οὐκ ἐπ' ἄνδρα θήσει ἔτι.

24. Ὁ γὰρ Κύριος πάντας ἐφορᾷ.

25-34. ※ Ὁ γνωρίζων αὐτῶν τὰ ※ ἔργα, Καὶ στρέψει νύκτα καὶ ※ ταπεινωθήσονται. Ἔσβεσε δὲ ※ ἀσεβεῖς, ὁρατοὶ δὲ ἐναντίον αὐ- ※ τοῦ. Ὅτι ἐξέκλιναν ἐκ νόμου ※ Θεοῦ, Δικαιώματα δὲ αὐτοῦ οὐκ ※ ἐπέγνωσαν, Τοῦ ἐπαγαγεῖν ἐπ'

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

※ Βίαιον τὸ βέλος μου ἄνευ ἀδι- ※ κίας.

8.

9. Ὅτι εἶπεν, οὐ κινδυνεύσει ἀνὴρ ἐν τῷ εὐδοκιμῆσαι αὐτὸν μετὰ Θεοῦ.

10.

11.

16, 17

19.

22. ※ Οὐδέ ἐστι σκιὰ θανάτου ※ τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ ※ ἄνομα.

23.

24. Τοῦ προαχθῆναι πρὸς τὸν Ἰσχυρὸν ἐν κρίματι.

25-34. ※ Ὁ γνωρίζων αὐτῶν τὰ ※ ἔργα, Καὶ στρέψει νύκτα καὶ ※ ταπεινωθήσονται. Ἔσβεσε δὲ ※ ἀσεβεῖς, ὁρατοὶ δὲ ἐναντίον αὐ- ※ τοῦ. Ὅτι ἐξέκλιναν ἐκ νόμου ※ Θεοῦ, Δικαιώματα δὲ αὐτοῦ οὐκ ※ ἐπέγνωσαν, Τοῦ ἐπαγαγεῖν ἐπ'

SYMMACHUS.

Sine causa.

8.

9. Nonne salvabitur vir?

10. Absit a Deo impietas, et ab Omnipotente iniquitas.

11. Et secundum viam suam unicuique continget, in via publica arguet eum.

16, 17. Si non intelligis, audi. Num qui odit judicium, alligabit ad medelam?

19.

22.

23. ※ Quia non in homine ※ situm est ultra.

24.

25-34. Ipso autem quietem dante, quis condemnabit?... circa gentem... quia ad Deum sermonem habui, non ero sine impedimento... tu declara mihi... probes.

LXX INTERPRETES.

※ Violentum jaculum meum ※ absque iniquitate.

8. Non peccavit.

9. Ne enim dixeris, quia non erit visitatio viri, et visitatio ipsi a Domino.

10. Absit a me coram Domino impie agere, et coram Omnipotente turbare justitiam.

11. Sed reddat homini sicut facit unusquisque eorum, et in semita viri inveniet eum.

16, 17. Sin autem non sis monitus audi hæc, auribus percipe vocem verborum. Vide tu eum qui odit injusta, et perdit malignos.

19. Honorati. *Reliqui*, principum.

22. Neque erit locus ut latitent qui faciunt iniqua.

23. Quoniam non super virum ponet ultra.

24. Dominus enim omnes respicit.

25-34. ※ Qui cognoscit opera ※ eorum, evertet noctem et hu- ※ miliabuntur. Et exstinxit im- ※ pios, et gloriosos coram ini- ※ micis suis : quia declinaverunt ※ a lege Dei, et justitias ejus non ※ cognoverunt, ut perferatur ad ※ eum clamor pauperis, et cla- ※ morem pauperum exaudiet. Ipse

THEODOTIO.

※ Violentum jaculum meum ※ absque iniquitate.

8.

9. Quia dixit : Non periclitabitur vir, quando probabitur cum Deo.

10.

11.

16, 17.

19.

22. ※ Et non est umbra mortis, ※ ut latitent qui faciunt iniqua.

23.

24. Ut producantur ad Fortem ※ in judicio.

25-34. ※ Qui cognoscit opera ※ eorum, evertet noctem et humi- ※ liabuntur. Et exstinxit impios, ※ et gloriosos coram inimicis ※ suis : quia declinaverunt a lege ※ Dei, et justitias ejus non cog- ※ noverunt, ut perferatur ad eum ※ clamor pauperis, et clamorem ※ pauperum exaudiet. Ipse quie-

Digitized by Google

TO EBPAIKON.

ישמע : והוא ישקט ו ומי ירשע
ויסתר פנים ומי ישורנו ועל־גוי ועל־
אדם יחד : ממלך אדם חנף ממקשי
עם : כי אל־אל האמר נשאתי לא
אחבל : בלעדי אחזה אתה הרני אם־
עול פעלתי לא אסיף : המעמך
ישלמנה ו כי־מאסת כי־אתה תבח־
ר־לא־אני ומה־ידעת דבר : אנשי
לבב יאמרו לי וגבר חכם שמע לי

35 לא בהשכיל

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

35.

AKYΛAΣ.

35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

demnabit? et abscondet facies, et quis intuebitur eum? et super gentem et super hominem pariter. Qui regnare facit hominem hypocritam propter perversitates populi. Quia ad Deum, qui dicit, Peperci, non corrumpam. Sin minus video, tu doce me. Si iniquitatem operatus sum, non addam. Num a te repetet illam, quia renuisti, quia tu eliges, et non ego: Et quod nosti loquere. Viri cordati dicant mibi, et vir sapiens audiat me.

35. Non cum intellectu.

VULGATA LATINA.

cedente pacem, quis est qui condemnet? ex quo absconderit vultum, quis est qui contempletur eum? et super gentes et super omnes homines? Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi. Quia ergo ego locutus sum ad Deum, te quoque non prohibebo. Si erravi, tu doce me: si iniquitatem locutus sum, ultra non addam. Numquid a te Deus expetit eam, quia displicuit tibi? tu enim cœpisti loqui, et non ego: quod si quid nosti melius, loquere. Viri intelligentes loquantur mihi, et vir sapiens audiat me.

35. Non sonant disciplinam.

AQUILA.

35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Job.

V. 3, 4. Colbertinus, cum asteriscis, ἐκ Θ. οἱ δʹ. I. e. *Hi quatuor versiculi ex Theodotione*, qui versiculi asteriscis item notantur in editione Latina Hieronymi.

V. 5. Ἀ., ἀπέστησεν etc. Sic lectiones Aquilæ et Symmachi distinguunt Colbert. et Reg. unus. Nicetas et Drusius confertim ponunt sic, Ἀ., Σ., παρέτρεψε καὶ ἀπέστησεν ἀπ' ἐμοῦ τὸ κρίμα.

V. 6. Ἀ., Θ., καὶ περὶ τὴν κρίσιν etc. Sic Colbertinus. At Drusius Symmacho et Aquilæ hanc versionem tribuit.

Ibid. Θ., βίαιον etc. Sic cum asterisco Colbertinus, notans hunc versiculum ex Theodotione in LXX translatum. Editio Latina pariter asterisco notat.

Ibid. Σ., ἀναιτίως. Colbert.

V. 8. Οὐχ ἁμαρτών. Colbert., οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. I. e., *non exstat in Hebraico*.

V. 9. Σ., οὐχὶ σωθήσεται... Θ., ὅτι εἶπεν, οὐ κινδυνεύσει etc. Sic omnes mss. Olympiodorus vero notat, ἀναγνωστέον δὲ τὸ μὲν τοῦ Θεοδοτίωνος κατὰ ἀπόφασιν, τὸ δὲ τοῦ Συμμάχου ἐν ἤθει καὶ κατὰ ἐρώτησιν. Id est, *Theodotionis verba affirmandi, Symmachi vero interrogandi more legenda sunt.*

V. 10. Σ., ἀπείη τοῦ Θεοῦ etc. Sic omnes.

V. 11. Σ., καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 16, 17. Ἀ., Σ., εἰ μὴ συνιεῖς etc. Sic mss. Nicet. et Drusius habent, οἱ λοιποί, et cætera distrahunt.

V. 19. *Οἱ λοιποὶ*, ἀρχόντων. Sic Colbert., Reg. unus et Drusius.

V. 22. Colbertinus hic notat, ἐξ Ἀκύλα καὶ Θ. τὸ ἥμισυ, καὶ ὁ ἑξῆς. Id est, *Ex Aquila et Theodotione*

CAPUT XXXV JOB.

TO EBPAIKON.

3 כי־תאמר מה־יסכן־לך

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Quia dicis, Quid proderit tibi.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

3.

VULGATA LATINA

3. Dixisti enim: Non tibi placet.

AKYΛAΣ.

3.

AQUILA.

3.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ο'.

※ αὐτὸν κραυγὴν πένητος, Καὶ
※ κραυγὴν πένητος εἰσακούσεται.
※ Καὶ αὐτὸς ἡσυχίαν παρέξεται,
※ Καὶ τίς καταδικάσεται; Καὶ κρύ-
※ ψει πρόσωπον, καὶ τίς ὄψεται
※ αὐτόν; Καὶ κατὰ ἔθνους, καὶ
※ κατὰ ἀνθρώπου ὁμοῦ. Βασιλεύων
※ ἄνθρωπον ὑποκρίτην ἀπὸ δυσκο-
※ λίας λαοῦ. Ὅτι πρὸς τὸν Ἰσχυ-
※ ρὸν ὁ λέγων, Εἴληφα, οὐκ ἐνε-
※ χυράσω. Ἄνευ ἐμαυτοῦ ὄψομαι,
※ σὺ δεῖξόν μοι. Εἰ ἀδικίαν εἰργα-
※ σάμην, οὐ μὴ προσθήσω. Μὴ
※ παρὰ σοῦ ἀποτίσει αὐτήν, ὅτι
※ ἀπώσῃ; Ὅτι σὺ ἐκλέξῃ, καὶ οὐκ
※ ἐγώ, Καὶ τί ἔγνως λάλησον.
※ Διὸ συνετοὶ καρδίας ἐροῦσι ταῦ-
※ τα. Ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἀκήκοέ μου
※ τὸ ῥῆμα. *Ἄλλοι*, ὅτι μὴ τολμᾷ
τις εἰπεῖν τῷ Ἰσχυροτέρῳ, ὅτι ἀδί-
κως εἴληφα τὰ ἐμά.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

※ αὐτὸν κραυγὴν πένητος, Καὶ
※ κραυγὴν πένητος εἰσακούσεται.
※ Καὶ αὐτὸς ἡσυχίαν παρέξεται,
※ Καὶ τίς καταδικάσεται; Καὶ κρύ-
※ ψει πρόσωπον, καὶ τίς ὄψεται
※ αὐτόν; Καὶ κατὰ ἔθνους, καὶ
※ κατὰ ἀνθρώπου ὁμοῦ. Βασιλεύων
※ ἄνθρωπον ὑποκρίτην ἀπὸ δυσκο-
※ λίας λαοῦ. Ὅτι πρὸς τὸν Ἰσχυ-
※ ρὸν ὁ λέγων, Εἴληφα, οὐκ ἐνε-
※ χυράσω. Ἄνευ ἐμαυτοῦ ὄψομαι,
※ σὺ δεῖξόν μοι. Εἰ ἀδικίαν εἰργα-
※ σάμην, οὐ μὴ προσθήσω. Μὴ
※ παρὰ σοῦ ἀποτίσει αὐτήν, ὅτι
※ ἀπώσῃ; Ὅτι σὺ ἐκλέξῃ, καὶ οὐκ
※ ἐγώ, Καὶ τί ἔγνως λάλησον.
※ Διὸ συνετοὶ καρδίας ἐροῦσι ταῦ-
※ τα. Ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἀκήκοέ μου
※ τὸ ῥῆμα.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
35. Οὐ φρόνιμος.	35. Οὐκ ἐν συνέσει.	35.

LXX INTERPRETES.

※ quietem dabit, et quis poterit
※ condemnare? Abscondet fa-
※ ciem, et quis videbit eum? Et
※ contra gentem, et contra ho-
※ minem simul. Qui regnare
※ facit hominem hypocritam
※ propter perversitatem populi.
※ Quia ad Dominum loqui cœpi,
※ non cessabo. At quod minus
※ video tu ostende mihi. Si ini-
※ quitatem operatus sum, non
※ adjiciam. Numquid a te exiget
※ eam, quam repulisti? Tu enim
※ elegisti, et non ego. Et si quid
※ scis, loquere. Propterea pru-
※ dentes corde dicent hæc: et vir
※ sapiens audiet verbum meum.
Alii, quia non audet quis dicere
fortiori, quod injuste accepi mea.

THEODOTIO.

※ tem dabit, et quis poterit con-
※ demnare? Abscondet faciem, et
※ quis videbit eum? Et contra
※ gentem, et contra hominem si-
※ mul. Qui regnare facit homi-
※ nem hypocritam propter per-
※ versitatem populi. Quia ad Do-
※ minum loqui cœpi, non cessabo.
※ At quod minus video tu osten-
※ de mihi. Si iniquitatem opera-
※ tus sum, non adjiciam. Num-
※ quid a te exiget eam, quam
※ repulisti? Tu enim elegisti, et
※ non ego. Et si quid scis, loque-
※ re. Propterea prudentes corde
※ dicent hæc: et vir sapiens au-
※ diet verbum meum.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
35. Non prudens.	35. Non in intellectu.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Job.

media pars versiculi, et sequens versiculus. Quæ item notantur asteriscis in editione Latina Hieronymi; ita ut illud, οὐδέ ἐστι σκιὰ θανάτου, sit media pars versiculi præcedentis, illud autem, τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ ἄνομα, sit versiculus sequens. Notat autem Colbertinus in textu hodierno, qualem repræsentat ille, non haberi plenam lectionem, ut ab Aquila et Theodotione restituta fuerat. Nam legitur ibi, οὐδέ ἐστι (vel ἔσται) τόπος· cum certum sit Aquilam et Theodotionem legisse, οὐδέ ἐστι σκιὰ θανάτου: tum quia צלמות ita solent vertere, tum maxime quia editio Latina cum asterisco habet, *et non est umbra mortis.*

V. 23. Illud Symmachi, οὐ γὰρ etc., cum asterisco insertum fuerat in versionem τῶν Ο' Hexaplarem: quapropter in Colbertino, propter asteriscum ponitur Σ. Secundum Symmachi lectionem Latine vertitur in editione Hieronymi, præmisso item asterisco.

V. 24. Θ., τοῦ προαχθῆναι etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 25-34. Ab hoc versu asterisci notantur in Colbertino, ut nos exhibemus, pariterque in editione Latina, quia nempe hæc ex Theodotione desumpta erant.

Ibid. *Ἄλλοι*, ὅτι μὴ τολμᾷ etc. Reg. unus.
Ibid. Σ., αὐτοῦ δὲ etc. Omnes.
Ibid. Σ., περὶ ἔθνους. Reg. unus.
Ibid. Σ., ὅτι πρὸς Θεὸν etc. Omnes.
Ibid. Σ., σὺ διασ-. Omnes.
Ibid. Σ., ἀποδοκιμάσῃς. Colbert. et Reg. unus.
V. 35. Σ., οὐ φρόνιμος. Colbert. et Reg. unus.

CAPUT XXXV JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Εἶπας γὰρ ὅτι οὐδὲν συμβαλεῖταί σοι.	3. *Vacat.*	3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Dixisti enim, Nihil conferet tibi.	3. *Vacat.*	3.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 אם-חטאת מה-תפעל-בו	6.	6.
7-10 או מה-מידך יקח : לאיש-כמוך רשעך ולבן-אדם צדקתך : מרב עשוקים יזעיקו ישועו מזרוע רבים : ולא-אמר איה אלוה עשי	7-10.	7-10.
נתן זמרות בלילה		Μελῳδίας.
11 מלפנו מבהמות ארץ	11.	11.
ומעוף השמים יחכמנו		Καὶ σοφίζει ἡμᾶς ὑπὲρ τὰ κατὰ τὸν ἀέρα διιπτάμενα πετεινά.
15 ועתה כי-אין פקד אפו	15.	15.
ולא-ידע בפש מאד		
16 ואיוב הבל יפצה-פיהו	16.	16.
בבלי-דעת מלין יכבר		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Si peccaveris, quid operaberis contra eum?	6. Si peccaveris, quid ei nocebis?	6.
7-10. Vel quid de manu tua accipiet? viro sicut tu impietas tua, et filio hominis justitia tua: præ multitudine vim patientium clamare facient. Clamabunt propter brachium multorum. Et non dixit, Ubi Deus factor meus?	7-10. Aut quid de manu tua accipiet? homini qui similis tui est, nocebit impietas tua: et filium hominis adjuvabit justitia tua. Propter multitudinem calumniatorum clamabunt: et ejulabunt propter vim brachii tyrannorum. Et non dixit, Ubi est Deus qui fecit me?	7-10.
Dans cantica in nocte.	Qui dedit carmina in nocte.	Melodias.
11. Qui docet nos præ jumentis terræ.	11. Qui docet nos super jumenta terræ.	11.
Et præ volatili cœli faciet nos sapientes.	Et super volucres cœli erudit nos.	Et sapientes nos facit super volucres in aere volantes.
15. Et nunc quia non visitavit ira ejus.	15. Nunc enim non infert furorem suum.	15.
Et non cognovit in copia valde.	Nec ulciscitur scelus valde.	
16. Et Job vane aperiet os suum.	16. Ergo Job frustra aperit os suum.	16.
Absque scientia sermones multiplicat.	Et absque scientia verba multiplicat.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Job.

V. 3. Σ., εἶπας γὰρ ὅτι οὐδὲν συμβαλεῖταί σοι. Sic Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius. Olympiodorus illam Symmachi interpretationem respondere dicit his verbis, ἢ ἐρεῖς τί ποιήσω ἁμαρτών, quæ in codice Colbertino, et apud Nicetam habentur in ipso textu τῶν Ο', sed ab editione Romana absunt, nec supra allatis Symmachi verbis respondere videntur.

V. 6. Σ., ἐὰν ἁμάρτῃς etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 7-10. Colbertinus habet, ἐκ Θ. οἱ ς', id est, *hi sex versiculi ex Theodotione*, qui versiculi asteriscis notantur tam in Colbertino, quam in editione Latina Hieronymi.

Ibid. Σ., ἡ παρανομία σου etc. Colb. et Reg. unus

Ibid. Ἄλλος, ὁ διδοὺς αἰνέσεις ἐν νυκτί. Ἀ., με-

CAPUT XXXVI JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 כתר	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Sta.	2. Sustine.	2.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Ἐὰν ἁμάρτῃς, τί εἰργάσω αὐτῷ;	6. Εἰ ἥμαρτες, τί πράξεις;	6.
7-10. Ἡ παρανομία σου.... συκοφαντιῶν... διὰ βίαν βραχίονος.	7-10. ※ Ἢ τί ἐκ χειρός σου λή- ※ ψεται. Ἀνδρὶ τῷ ὁμοίῳ σου ἡ ※ ἀσέβειά σου, Καὶ υἱῷ ἀνθρώπου ※ ἡ δικαιοσύνη σου. Ἀπὸ πλήθους ※ συκοφαντούμενοι κεκράξονται. ※ Βοήσονται ἀπὸ βραχίονος πολ- ※ λῶν. Καὶ οὐκ εἶπε, ποῦ ἐστιν ὁ ※ Θεὸς ὁ ποιήσας με;	7-10. ※ Ἢ τί ἐκ χειρός σου λή- ※ ψεται. Ἀνδρὶ τῷ ὁμοίῳ σου ἡ ※ ἀσέβειά σου, Καὶ υἱῷ ἀνθρώπου ※ ἡ δικαιοσύνη σου. Ἀπὸ πλήθους ※ συκοφαντούμενοι κεκράξονται. ※ Βοήσονται ἀπὸ βραχίονος πολ- ※ λῶν. Καὶ οὐκ εἶπε, ποῦ ἐστιν ὁ ※ Θεὸς ὁ ποιήσας με;
	Ὁ κατατάσσων φυλακὰς νυκτερινάς. *Ἄλλος*, ὁ διδοὺς αἰνέσεις ἐν νυκτί.	
11. Διδάσκων ἡμᾶς ὑπὲρ τὰ κτήνη τῆς γῆς.	11. Ὁ διορίζων με ἀπὸ τετραπόδων γῆς.	11.
	Ἀπὸ δὲ πετεινῶν οὐρανοῦ.	Καὶ σοφίζει ἡμᾶς ὑπὲρ τὰ κατὰ τὸν ἀέρα διιπτάμενα πετεινά.
15. Ἐπιλογιζόμενος.	15. ※ Καὶ νῦν ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπι- ※ σκεπτόμενος ὀργὴν αὐτοῦ.	15. ※ Καὶ νῦν ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπι- ※ σκεπτόμενος ὀργὴν αὐτοῦ.
Μηδὲ γνωρίζων παραπτώματα σφόδρα.	※ Οὐκ ἔγνω παράπτωμά τι σφό- ※ δρα.	※ Οὐκ ἔγνω παράπτωμά τι σφό- ※ δρα.
16.	16. ※ Καὶ Ἰὼβ ματαίως ἀνοίγει ※ τὸ στόμα αὐτοῦ.	16. ※ Καὶ Ἰὼβ ματαίως ἀνοίγει ※ τὸ στόμα αὐτοῦ.
Ὡς ἀνόητος λόγους βαρεῖς ἐποιήσατο.	※ Ἐν ἀγνωσίᾳ ῥήματα βαρύ- ※ νει.	※ Ἐν ἀγνωσίᾳ ῥήματα βαρύ- ※ νει.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. Si peccaveris, quid facies ei?	6. Si peccasti, quid facies?	6.
7-10. Iniquitas tua... sycophantiarum.. propter vim brachii.	7-10. ※ Aut quid de manu tua ※ accipiet. Viro simili tibi im- ※ pietas tua, et filio hominis ju- ※ stitia tua. A multitudine calu- ※ mniantium clamabunt, vocife- ※ rabuntur a brachio multorum. ※ Et non dixit: Ubi est Deus qui ※ fecit me?	7-10. ※ Aut quid de manu tua ※ accipiet. Viro simili tibi im- ※ pietas tua, et filio hominis ju- ※ stitia tua. A multitudine ca- ※ lumniantium clamabunt, voci- ※ ferabuntur a brachio multo- ※ rum. Et non dixit: Ubi est ※ Deus qui fecit me?
	Qui distribuit custodias nocturnas. *Alius*, qui dat laudes nocturnas.	
11. Qui docet nos super jumenta terræ.	11. Qui separat me a quadrupedibus terræ.	11.
	Et a volatilibus cœli.	Et sapientes nos facit super volucres in aere volantes
15. Reputans..	15. ※ Et nunc quia non est ※ visitans iram suam.	15. ※ Et nunc quia non est vi- ※ sitans iram suam.
Neque cognoscens delicta valde.	※ Nec cognovit delicta vehe- ※ menter.	※ Nec cognovit delicta vehe- ※ menter.
16.	16. ※ Et Job vane aperit os ※ suum.	16. ※ Et Job vane aperit os ※ suum.
Quasi stultus sermones graves fecit.	※ In ignorantia verba multi- ※ plicat.	※ In ignorantia verba multi- ※ plicat.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Job.

λῳδίας. Iidem.

V. 11. Σ., διδάσκων etc. Ita Colbert. et Reg. unus. Drusius vero et Nicetas, οἱ λοιποί, habent, ac deinde hac præmissa inscriptione, præsentem Symmachi lectionem cum sequenti Aquilæ et Theodotionis conjungunt, et quidem perperam.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ σοφίζει etc. Colb. et Reg. unus.

V. 15. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ δ', id est, *ex Theodotione quatuor hi versiculi*, qui asteriscis notantur ibidem et in edit. Latina Hieronymi.

Ibid. Σ., ἐπιλογιζόμενος. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., μηδὲ γνωρίζων etc. Iidem.

V. 16. Σ., ὡς ἀνόητος (Colbert. et Reg. unus ἀναίσθητος) λόγους βαρεῖς ἐποιήσατο. Sic alii.

CAPUT XXXVI JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Μεῖνον.	2. Ὑπόμεινον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Mane.	2. Sustine.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 למרחוק	3.	3.
4 כי־אמנם לא־שקר מלי	4.	4
תמים דעות עמך		
5-7 כביר כח לב : לא־יחיה רשע ומשפט עניים יתן : לא־יגרע מצדיק עיניו ואת־מלכים לכסא	5-7.	5-7.
9 ופשעיהם כי יתגברו	9.	9. . . . ὅταν δυναμωθῶσιν.
10 ויגל אזנם למוסר	10.	10.
ויאמר כי־ישבון מאון		
11 אם־ישמעו ויעבדו יכלו ימיהם בטוב ושניהם בנעימים	11.	11.
13 ישימו אף	13	13.
14 תמת	14.	14.
16 ואף הסיתך מפי־צר רחב לא־מוצק תחתיה ונחת שלחנך מלא דשן *Ὁ Ἑβραῖος, καὶ προσέτι ἠπάτησέ σε.*	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. A longinquo.	3. A principio.	3.
4. Nam vere non mendacium sermones mei.	4. Vere enim absque mendacio sermones mei.	4.
Perfectus scientiis tecum.	Et perfecta scientia probabitur tibi.	
5-7. Fortem potentia cordis. non vivificabit impium, et judicium afflictorum tribuet. Non prohibebit a justo oculos suos, et cum regibus solio.	5-7. Cum et ipse sit potens. Sed non salvat impios, et judicium pauperibus tribuit. Non aufert a justo oculos suos, et reges in solio collocat.	5-7.
9. Et prævaricationes eorum, quia prævalebunt.	9. Et scelera eorum, quia violenti fuerunt.	9. ...Cum potentia instructi fuerint.
10. Et revelabit aurem eorum ad correptionem.	10. Revelabit quoque aurem eorum, ut corripiat.	10.
Et dicet quod revertantur ab iniquitate.	Et loquetur, ut revertantur ab iniquitate.	
11. Si audierint et servierint, finient dies suos in bono, et annos suos in delectationibus.	11. Si audierint et observaverint, complebunt dies suos in bono, et annos suos in gloria.	11
13. Ponent iram.	13. Provocant iram.	13.
14. Morietur.	14. Morietur.	14.
16. Si etiam removit te ab ore angustiæ, latitudinem non angustam pro eo, et requies mensæ tuæ plena pinguedine. *Hebræus int.*, et insuper decepit te.	16. Igitur salvavit te de ore angusto latissime, et non habente fundamentum subter se : requies autem mensæ tuæ erit plena pinguedine.	16.

Digitized by Google

...ΜΜΑΧΟΣ.

...ροῦ.

...ως ἀψευδεῖς οἱ λόγοι

...εδυνάστευον κατὰ τὰ

...ήσωσι.

...σουσιν... ⋇ μετ' εὐ-

...σαν ὀργήν.

...θήσεται.

Ο'.

3. Μακράν.

4. Δίκαια ἐρῶ ἐπ' ἀληθείας.

Καὶ οὐκ ἄδικα ῥήματα ἀδίκως συνιεῖς.

5-7. ⋇ Δυνατὸς ἰσχύϊ καρδίας ⋇ ἀσεβῆ οὐ μὴ ζωοποιήσῃ, Καὶ ⋇ κρίματα πτωχῶν δώσει, Οὐκ ⋇ ἀφελεῖ ἀπὸ δικαίου ὀφθαλμοὺς ⋇ αὐτοῦ, Καὶ μετὰ βασιλέων εἰς ⋇ θρόνον.

9. Καὶ τὰ παραπτώματα αὐτῶν ὅτι ἰσχύσουσιν.

10. Ἀλλὰ τοῦ δικαίου εἰσακούσεται. *Οἱ λοιποί*, καὶ ἀποκαλύψει τὸ οὖς αὐτῶν εἰς παιδείας

⋇ Καὶ εἶπεν, ὅτι ἐπιστραφήσον- ⋇ ται ἐξ ἀδικίας.

11. ⋇ Ἐὰν ἀκούσωσι, καὶ δου- ⋇ λεύσωσι, Συντελέσουσι τὰς ἡμέ- ⋇ ρας αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς, Καὶ τὰ ⋇ ἔτη αὐτῶν ⋇ μετ' εὐδοξίας. *Ἄλλως*, ἐν εὐπρεπείαις. *Ἄλλος*, ἐν εὐπραγίαις.

13. Τάξουσι θυμόν.

14. Ἀποθάνοι.

÷ Ἡ δὲ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκο- ÷ μένη ὑπὸ ἀγγέλων ⁚

16. ⋇ Καὶ προσέπει ἠπάτησέ σε ⋇ ἐκ στόματος ἐχθροῦ ἄβυσσος, ⋇ Κατάχυσις ὑποκάτω αὐτῆς· Καὶ ⋇ κατέβη τράπεζά σου (*Ἄλλοι*, καὶ θέσις τῆς τραπέζης σου) πλήρης πιότητος.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.

4. Ὅτι ἀληθῶς οὐκ ἄδικοι οἱ λόγοι μου.

Ἄμωμοι γνώσεις μετὰ σοῦ.

5-7. ⋇ Δυνατὸς ἰσχύϊ καρδίας ⋇ ἀσεβῆ οὐ μὴ ζωοποιήσῃ, Καὶ ⋇ κρίματα πτωχῶν δώσει, Οὐκ ⋇ ἀφελεῖ ἀπὸ δικαίου ὀφθαλμοὺς ⋇ αὐτοῦ, Καὶ μετὰ βασιλέων εἰς ⋇ θρόνον.

9.

10.

⋇ Καὶ εἶπεν, ὅτι ἐπιστραφήσον- ⋇ ται ἐξ ἀδικίας.

11. ⋇ Ἐὰν ἀκούσωσι, καὶ δου- ⋇ λεύσωσι, Συντελέσουσι τὰς ἡμέ- ⋇ ρας αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς, Καὶ τὰ ⋇ ἔτη αὐτῶν.]

13.

14.

16. ⋇ Καὶ προσέπει ἠπάτησέ σε ⋇ ἐκ στόματος ἐχθροῦ ἄβυσσος, ⋇ Κατάχυσις ὑποκάτω αὐτῆς· Καὶ ⋇ κατέβη τράπεζά σου πλήρης ⋇ πιότητος.

...IMACHUS.

...e.

...vere sine mendacio ...i.

...rannidem exercebant ...era sua.

...itiam agant.

...ibunt... ⋇ cum gloria.

...ut iram.

...tur.

LXX INTERPRETES.

3. De longe.

4. Quæ justa sunt loquar in veritate.

Et non injusta verba injuste intelliges.

5-7. ⋇ Fortis robore cordis ⋇ non vivificabit impium, et ju- ⋇ dicium pauperum dabit. Non ⋇ auferet a justo oculos suos, et ⋇ cum regibus in solio.

9. Et delicta eorum, quoniam valebunt.

10. Sed justum exaudiet. *Reliqui*, et revelabit aures eorum ad institutiones.

⋇ Et dixit, quia convertentur ⋇ ab iniquitate.

11. ⋇ Si audierint te et servie- ⋇ rint, complebunt dies suos in ⋇ bonis, et annos suos ⋇ in gloria. *Aliter*, in decoribus. *Alius*, in prosperitatibus.

13. Ordinabunt furorem.

14. Moriatur.

÷ Vita autem eorum vulnerata ÷ ab angelis ⁚

16. ⋇ Et quia decepit te ab ore ⋇ inimici abyssus, effusio subter ⋇ eam, descendet mensa tua ⋇ (*Alii*, et positio mensæ tuæ) ⋇ plena pinguedine.

THEODOTIO.

3.

4. Quia vere non injusti sermones mei.

Inculpatæ cognitiones tecum.

5-7. ⋇ Fortis robore cordi. ⋇ non vivificabit impium, et ju- ⋇ dicium pauperum dabit. Non ⋇ auferet a justo oculos suos, et ⋇ cum regibus in solio.

9.

10.

⋇ Et dixit, quia convertentur ⋇ ab iniquitate.

11. ⋇ Si audierint te et servie- ⋇ rint, complebunt dies suos in ⋇ bonis, et annos suos.

13.

14.

16. ⋇ Et quia decepit te ab ⋇ ore inimici abyssus, effusio ⋇ subter eam, descendet mensa ⋇ tua plena pinguedine.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
19 וכל מאמצי־כח	19.	19.
20 אל־תשאף הלילה לעלות עמים תחתם	20.	20.
23 מי־פקד	23.	23.
ומי־אמר		Ἢ τίς ἐρεῖ;
24.25 אשר שררו אנשים · כל־ אדם חזו־בו	24, 25.	24, 25.
אנוש יביט מרחוק		
26 הן־אל שגיא ולא נדע מספר שניו ולא־חקר	26.	26.
28 אשר־יזלו שחקים	28.	28.
29 אף אם־יבין מפרשי־עב תשאות סכתו	29.	29.
30 הן־פרש עליו אורו	30.	30.
ושרשי		Καὶ ῥίζας.
31 כי־בם	31.	31.
יתן אכל למכביר		
32 על־כפים	32.	32.
ויצו עליה במפגיע		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
19. Nec omnes fortitudines potentiæ.	19. Et omnes robustos fortitudine.	19.
20. Ne anheles nocte, ad ascendendum populos sub se.	20. Ne protrahas noctem, ut ascendant populi pro eis.	20.
23. Quis visitavit?	23. Quis poterit scrutari.	23.
Et quis dixit?	Aut quis potest ei dicere?	Aut quis dicet?
24, 25. Quod intuiti sunt homines. Omnes homines viderunt illud.	24, 25. De quo cecinerunt viri. Omnes homines vident eum.	24, 25.
Homo intuebitur a longe.	Unusquisque intuetur procul.	
26. Ecce Deus magnus, et non sciemus: numeri annorum ejus, et non inquisitio.	26. Ecce Deus magnus vincens scientiam nostram: numerus annorum ejus inæstimabilis.	26.
28. Quam stillabunt nubes.	28. Qui de nubibus fluunt.	28.
29. Insuper si intelliget expansiones nubis, fremitus tabernaculi sui.	29. Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum.	29.
30. Ecce extendit super ipsum lumen suum.	30. Et fulgurare lumine suo desuper.	30.
Et radices.	Cardines.	Et radices.
31. Quia in ipsis.	31. Per hæc enim.	31.
Dabit escam ad copiam.	Et dat escas multis mortalibus.	
32. Super manus.	32. In manibus.	32.
Et præcepit super eam in occurrente.	Et præcipit ei, ut rursus adveniat.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

19.

20. Μὴ προθυμηθῇς νυκτὸς ἐπαναβῆναι λαοὺς ἐπὶ τόπους αὐτῶν.

23. Ὃς ἐξετάξει.

24, 25.

Ἕκαστος ἀποβλέπων μακρόθεν.

26.

28. Ἃ τινα ῥυήσονται ἐκ τοῦ αἰθέρος.

29.

30. [illegible] ἐπ' [illegible] φῶς [illegible].

Καὶ [illegible].

31. [illegible] γὰρ [illegible].

[illegible] τροφὴν [illegible].

32. [illegible].

Καὶ [illegible] [illegible] [illegible].

Ο΄.

19. ※ Καὶ πάντας τοὺς κραταιοῦν-
※ τας ἰσχύν.

20. ※ Μὴ ἐξελκύσῃς τὴν νύκτα,
※ τοῦ ἀναβῆναι λαοὺς ἀντ' αὐτῶν.

23. Τίς δέ ἐστιν ὁ ἐτάζων.

Ἢ τίς ὁ εἴπων.

24, 25. ※ Ὧν ἦρξαν ἄνδρες·
※ πᾶς ἄνθρωπος ἴδεν ἐν ἑαυτῷ.

Ὅσοι τιτρωσκόμενοί εἰσι βροτοί.

26. ※ Ἰδοὺ ὁ Ἰσχυρὸς πολὺς, καὶ
※ οὐ γνωσόμεθα, ἀριθμὸς ἐτῶν
※ αὐτοῦ (Ἄλλος, ὁδῶν) καὶ ἀπέ-
※ ραντος.

28. Ῥυήσονται παλαιώματα.

÷ Ὥραν ἔθετο κτήνεσιν, (Ἄλ-
÷ λος, μέτρα καὶ ὅρους,) οἴδασι δὲ
÷ κοίτης τάξιν· ἐπὶ τούτοις πᾶσιν
÷ οὐκ ἐξίσταταί σου ἡ διάνοια,
÷ οὐδὲ διαλλάσσεταί σου ἡ καρδία
÷ ἀπὸ σώματος;

29. Καὶ ἐὰν συνῇ ἀπέκτασις, Ἄλλ., ἀπεκτάσεις. Ἄλλ., ἐπεκτάσεις.

30. Ἰδοὺ ἐκτενεῖ ἐπ' αὐτὸν [illegible].

Καὶ ῥιζώματα.

31. Ἐν γὰρ αὐτοῖς.

Δώσει τροφὴν τῷ ἰσχύοντι.

32. Ἐπὶ χειρῶν.

Καὶ ἐνετείλατο περὶ αὐτῆς ἐν [illegible]. Ἄλλοι, [illegible].

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

19. ※ Καὶ πάντας τοὺς κραταιοῦν-
※ τας ἰσχύν.

20. ※ Μὴ ἐξελκύσῃς τὴν νύκτα,
※ τοῦ ἀναβῆναι λαοὺς ἀντ' αὐτῶν.

23.

24, 25. ※ Ὧν ἦρξαν ἄνδρες·
※ πᾶς ἄνθρωπος ἴδεν ἐν ἑαυτῷ.

26. ※ Ἰδοὺ ὁ Ἰσχυρὸς πολὺς, καὶ
※ οὐ γνωσόμεθα, ἀριθμὸς ἐτῶν αὐ-
※ τοῦ καὶ ἀπέραντος.

28.

29. ※ Καὶ ἐὰν συνῇ ἐκτάσεις
※ νεφέλης, [illegible] [illegible].

30. Ἰδοὺ ἐκτενεῖ ἐπ' αὐτὸν [illegible].

31.

32.

SYMMACHUS.

19.

20. Ne [illegible] [illegible], [illegible] populi [illegible].

23. Qui [illegible].

24, 25.

[illegible].

26.

28. [illegible] ex [illegible].

29.

30. [illegible].

LXX INTERPRETES.

19. ※ [illegible] omnes qui [illegible]
※ [illegible].

20. ※ Ne [illegible], [illegible]
※ [illegible] populi [illegible].

23. [illegible].

[illegible] qui [illegible].

24, 25. ※ [illegible]
※ [illegible]
※ [illegible].

[illegible].

26. ※ [illegible]
※ [illegible]
※ [illegible]
※ [illegible].

28. [illegible].

÷ [illegible]
÷ [illegible]
÷ [illegible]
÷ [illegible]
÷ [illegible]
÷ [illegible]?

29. [illegible].

30. [illegible] super [illegible] [illegible].

THEODOTIO.

19. ※ [illegible] omnes qui [illegible]
※ [illegible].

20. ※ Ne [illegible], [illegible]
※ [illegible] populi pro eis.

23.

24, 25. ※ [illegible]
※ [illegible]
※ [illegible].

26. ※ [illegible], [illegible]
※ [illegible]
※ [illegible].

28.

29. ※ [illegible]
※ [illegible], [illegible]
※ [illegible].

30. [illegible] super [illegible] [illegible].

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
33 יגיד עליו רעו מקנה אף על־עולה	33.	33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
33. Annuntiabit super eam amicus ejus. Acquisitio furoris super ascendente.	33. Annuntiat de ea amico suo. Quod possessio ejus sit, et ad eam possit ascendere.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Job.

V. 2. Θ., ὑπόμεινον. Colbert. et Reg. unus.

V. 3. Σ., διὰ μακροῦ. Iidem.

V. 4. Σ., ὅτι ὄντως ἀψευδεῖς etc. Sic iidem duo codices lectiones Symmachi et Theodotionis non hactenus observatas efferunt.

Ibid. Θ., ἄμωμοι γνώσεις μετὰ σοῦ. Iidem.

V. 5-7. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ δ', id est, *hi quatuor versiculi ex Theodotione.* Quos versiculos ille asteriscis notat : itemque editio Latina Hieronymi. Sed in hac editione asterisci frequenter secus positi sunt.

V. 9. 'Α., ὅταν δυναμωθῶσιν. Σ., ὅτι κατεδ- etc. Sic Colbert. et Reg. unus.

V. 10. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ ἀποκαλύψει etc. Iidem.

Ibid. Colbertinus, ὁμοίως ἐκ Θ. οἱ δ', *similiter hi quatuor versus ex Theodotione.* Nimirum, hujus ultimæ partis, a καὶ εἶπεν, et sequentis.

Ibid. Σ., ἵνα μετανοήσωσι. Iidem.

V. 11. Σ., παλαιώσουσιν. Colbertinus. Legit haud dubie Symmachus יבלו, ב pro כ, ut frequenter accidit.

Ibid. Σ., μετ' εὐδοξίας, cum asterisco, Colbert, et sic insertum fuerat in textu LXX Interpretum, ut supra vides.

V. 13. Σ., ἐποίησαν ὀργήν. Colbert. et Reg. unus.

V. 14. Σ., θανατωθήσεται. Colbert.

Ibid. Ἡ δὲ ζωὴ αὐτῶν etc. Ad hæc sic Colbert., οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις τὸ ἡμιστίχιον. I. e., hoc hemistichium non exstat apud Hebræos.

V. 16. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ γ', id est, *hi tres versiculi ex Theodotione.* In Colbertino et in aliis codicibus legitur, καὶ προσέπει ἠπάτησέ σε, *et insuper quia decepit te.* In editione autem Romana, καὶ προσεπιηπάτησέ σε, *et superdecepit te.*

Ibid. *Ὁ Ἑβραῖος*, καὶ προσέτι ἠπάτησέ σε. Drusius.

Ibid. *Ἄλλοι*, καὶ θέσις τῆς τραπέζης σου. Colb. et Reg. unus.

V. 19. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ γ', i. e., *hi tres versiculi ex Theodotione.* Nimirum hemistichium hujus versiculi, et versiculus subsequens.

CAPUT XXXVII JOB.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1-5 אף־לזאת יחרד לבי ויתר ממקומו : שמעו שמוע ברגז קלו והגה מפיו יצא : תחת כל־השמים ישרהו ואורו על־כנפות הארץ : אחריו ישאג־קול ירעם בקול גאונו ולא יעקבם כי־ישמע קולו : ירעם אל בקולו נפלאות עשה גדלות ולא נדע	1-5.	1-5. Καὶ φθογγή... ἐφεδρεύσεις αὐτοῦ... ὑπερφερείας αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1-5. Etiam ad hoc expavescit cor meum, et luxatur e loco suo. Audite audiendo cum tremore sonitum ejus, et eloquium ex ore ejus egredietur. Subter omne cœlum directio ejus, et lux ejus super alas terræ. Post ipsum rugiet voce : tonabit in voce altitudinis suæ, et non tardabit ea, cum audita fuerit vox ejus. Tonabit Deus in voce sua mirabilia. Faciens magna, et nesciemus.	1-5. Super hoc expavit cor meum, et emotum est de loco suo. Audite auditionem in terrore vocis ejus, et sonum de ore illius procedentem. Subter omnes cœlos ipse considerat, et lumen illius super terminos terræ. Post eum rugiet sonitus, tonabit voce magnitudinis suæ ; et non investigabitur, cum audita fuerit vox ejus. Tonabit Deus in voce sua mirabiliter. Qui facit magna et inscrutabilia.	1-5. Et vox... sessiones ejus.. præstantiæ suæ.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

33. Ἀπαγγελεῖ περὶ τούτου ἑταίρῳ αὐτοῦ.

Ζῆλον περὶ ἀδικίας.

Ο'.

33. Ἀναγγελεῖ περὶ αὐτοῦ φίλον αὐτοῦ.

Κτῆσις καὶ περὶ ἀδικίας. Ἄλλοι, Κυρίου κτῆσιν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

33.

SYMMACHUS.

33. Annuntiabit super hoc amico suo.

Zelum circa iniquitatem.

LXX INTERPRETES.

33. Annuntiabit de eo amicum suum.

Possessio, et de iniquitate. *Alii*, Domini possessionem.

THEODOTIO.

33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Job.

V. 20. Σ., μὴ προθυμηθῇς etc. Omnes.

V. 23. Σ., ὃς ἐξετάξει. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Ἀ., ἢ τίς ἐρεῖ. Iidem.

V. 24 et 25. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ β', i. e., *hi duo versiculi ex Theodotione.*

Ibid. Σ., ἕκαστος ἀποβ-. Sic omnes.

V. 26. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ β', *hi duo versiculi ex Theodotione.*

Ibid. Ἄλλος, ὀδῶν. Sic unus.

V. 28. Σ., ἃ τινα ῥυήσ- etc. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius.

Ibid. Hi versiculi cum obelis ex Colbertino, qui addit hanc notam, οὗτοι οἱ δ' οὐ κεῖνται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, διὸ καὶ ὠβελίσθησαν. I. e., *hi quatuor (versiculi) non jacent in Hebraico; quapropter obelis notati sunt.*

V. 29. Colbertinus, ἐκ Θ. τὸ ἡμιστίχιον, καὶ οἱ β', id est, *hemistichium et duo versiculi ex Theodotione.* Nimirum, hic versiculus et hemistichium sequentis (*). Verum Theodotio habuisse videtur φῶς αὐτοῦ, ut ea vox Hebraica אורו et versio Latina cum asteriscis indicant. LXX legerunt אידו ἠδώ.

V. 30. Σ., ἐκπετάζει etc. Omnes.

Ibid. Ἀ., καὶ ῥίζας.

V. 31. Σ., διὰ γὰρ αὐτῶν. Colbert., Reg. unus et Drusius.

Ibid. Σ., παρέξει etc. Sic omnes.

V. 32. Σ., παλάμαις. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., καὶ ἐπιτάξει etc. Omnes.

V. 33. Σ., ἀπαγγελεῖ περὶ τούτου etc. Sic omnes. Drusius unus habet, αὐτοῦ.

Ibid. Σ., ζῆλον περὶ ἀδικίας. Omnes.

(*) Theodotianæ lectionis versionem latinam ex Job S. Hieronymi hinc transtulit Montfauconius. Cum autem τῶν Ο' textus discrepet ab hemistichio Theodotionis, quod illi non insertum deprehendimus, maluimus Nobilii versionem, quæ melius cum littera concordat, restituere. Drach.

CAPUT XXXVII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1-5. Καὶ περὶ τούτων ταράξει ἡ καρδία μου.... ὅρων.... καὶ οὐκ ἂν ἐξιχνιασθήσεται ἀκουσθέντος τοῦ ψόφου αὐτῆς.

Ο'.

1-5. ※ Καὶ ἀπὸ ταύτης ἐταράχθη ἡ καρδία μου. Καὶ ἀπεῤῥύη ※ ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς. Ἄκουε ※ ἀκοὴν ἐν ὀργῇ θυμοῦ Κυρίου. ※ Καὶ μελέτη ἐκ στόματος αὐτοῦ ※ ἐξελεύσεται. Ὑποκάτω παντὸς ※ τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. Καὶ ※ τὸ φῶς αὐτοῦ ἐπὶ πτερύγων τῆς ※ γῆς. Ὀπίσω αὐτοῦ βοήσεται ※ φωνή. Βροντήσει ἐν φωνῇ ὕβρεως ※ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἀνταλλάξει αὐ※ τούς, Ὅτι ἀκούσει φωνὴν αὐτοῦ. ※ Βροντήσει ὁ Ἰσχυρὸς ἐν φωνῇ ※ αὐτοῦ θαυμάσια.

Ἐποίησε γὰρ μεγάλα ἃ οὐκ ᾔδειμεν. Ἄλλος, ποιῶν μεγάλα, καὶ οὐ γνωσόμεθα.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1-5. ※ Καὶ ἀπὸ ταύτης ἐταράχθη ἡ καρδία μου. Καὶ ἀπεῤῥύη ※ ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς. Ἄκουε ※ ἀκοὴν ἐν ὀργῇ θυμοῦ Κυρίου, ※ Καὶ μελέτη ἐκ στόματος αὐτοῦ ※ ἐξελεύσεται. Ὑποκάτω παντὸς ※ τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. Καὶ ※ τὸ φῶς αὐτοῦ ἐπὶ πτερύγων τῆς ※ γῆς. Ὀπίσω αὐτοῦ βοήσεται ※ φωνή. Βροντήσει ἐν φωνῇ ὕβρεως ※ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἀνταλλάξει αὐ※ τούς, Ὅτι ἀκούσει φωνὴν αὐτοῦ. ※ Βροντήσει ὁ Ἰσχυρὸς ἐν φωνῇ αὐ※ τοῦ θαυμάσια.

SYMMACHUS.

1-5. Et de his expavescit cor meum... terminos... et non investigabitur, cum auditus fuerit stre-

LXX INTERPRETES.

1-5. ※ Sed et in his obstupuit ※ cor meum, et evulsum est de ※ loco suo. Audiet sonitum terroris, et strepitum oris ipsius

THEODOTIO.

1-5. ※ Sed et in his obstupuit cor ※ meum, et evulsum est de loco ※ suo. Audiet sonitum terroris, ※ et strepitum oris ipsius exeun-

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 כי לשלג יאמר	6.	6. Συντάσσων χιόνι.
וגשם מטר וגשם מטרות עזו		
7 ביד־כל־אדם	7.	7.
9 סופה	9.	9. Συσσεισμοί.
ומםזרים קרה		Καὶ ἀπὸ Μαζούρ.
10 מנשמת־אל יתן־קרח	10.	10.
11 אף־ברי יטריח עב	11.	11.
12 והוא מסבות ו מתהפך	12.	12.
בתחבולתו לפעלם		Ἐν οἰακώσει.
13 לשבט	13.	13.
14 והתבונן	14.	14. Καὶ κατανόησον.
15 התדע בשום־אלוה עליהם	15.	15.
17 אשר בגדיך חמים בהשקט ארץ מדרום	17.	17. Οὐχ ἱμάτιά σου θερμά;
18 תרקיע עמו לשחקים	18.	18. Αὐτὸς ἐστερέωσε τὸν οὐ[ρανὸν] εἰς τροπάς.
חזקים כראי מוצק		Ἐνισχύουσαι ὡς ὅρασις [χύ]χυσεως.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Quia nivi dicet.	6. Qui præcipit nivi.	6. Qui præcipit nivi.
Et imbri pluviæ, et imbri pluviarum fortitudinis suæ.	Et hyemis pluviis, et imbri fortitudinis suæ.	
7. In manu omnes homines.	7. Qui in manu omnium hominum.	7.
9. Turbo.	9. Tempestas.	9. Turbines.
Et a dispergentibus frigus.	Ab Arcturo frigus.	Et a Mazur.
10. A flatu Dei dabit gelu.	10. Flante Deo concrescit gelu.	10.
11. Etiam serenitas defatigabit nubem.	11. Frumentum desiderat nubes.	11.
12. Et ipsa circuitibus volvens se.	12. Quæ lustrant per circuitum.	12.
In consiliis ejus ad operandum eos.	Quocumque eas voluntas gubernantis duxerit.	In gubernatione.
13. Ad virgam.	13. In una tribu.	13.
14. Et intellige.	14. Et considera.	14. Et considera.
15. Num nosti cum ponit Deus (animum) super eis?	15. Numquid scis quando præceperit Deus pluviis?	15.
17. Quod vestimenta tua calida.	17. Nonne vestimenta tua calida sunt?	17. Nonne vestimenta tua calida?
In quietando terram a meridie.	Cum perflata fuerit terra austro.	
18. Expandes cum eo æthera?	18. Tu forsitan cum Deo fabricatus es cœlos?	18. Ipse firmavit cœlum in [con]versiones.
Fortia sicut speculum fusum.	Qui solidissimi quasi ære fusi sunt.	Quæ validæ sunt ut visio [con]fusionis.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Συντάσσων χιόνι. *Οἱ λοιποί*, χιόνι ἐρεῖ.	6.
Καὶ χειμὼν ὑετοῖς χειμάσει, ὄμβροις ἰσχύος αὐτοῦ.	Καὶ χειμὼν ὑετὸς, καὶ χειμὼν ὑετῶν δυναστείας αὐτοῦ.	
7.	7. Ἐν χειρὶ παντὸς ἀνθρώπου. *Ἄλλος*, τὰ πάντα τοῦ ἀνθρώπου.	7.
9. Καταιγίς.	9. Ὀδύναι.	9. Καταιγίς.
	※ Ἀπὸ δὲ ἀκροτηρίων ψῦχος.	※ Ἀπὸ δὲ ἀκροτηρίων ψῦχος.
10. Ἀπὸ ἐμφυσήματος Θεοῦ δοθήσεται πάγος.	10. ※ Καὶ ἀπὸ πνοῆς Ἰσχυροῦ ※ δώσει πάγος.	10. ※ Καὶ ἀπὸ πνοῆς Ἰσχυροῦ ※ δώσει πάγος.
11. Ἀλλὰ καὶ καρπῷ ἐπιβρίσει νεφέλη.	11. Καὶ ἐκλεκτὸν καταπλάσσει νεφέλη.	11.
12. Αὐτὸς δὲ κυκληδὸν ἀναστρέφεται.	12. ※ Καὶ αὐτὸς κυκλώματα δια- ※ στρέψει.	12. ※ Καὶ αὐτὸς κυκλώματι ※ διαστρέψει.
Ἐν τῇ κυβερνήσει αὐτοῦ εἰς τὸ ἐργάζεσθαι αὐτά.	Ἐν θεεβουλαθὼθ, εἰς ἔργα αὐτῶν.	
13. Εἰς φυλήν.	13. Εἰς παιδείαν.	13.
14. Ἐνθυμήθητι.	14. Νουθετούμενος. *Ἄλλ.*, νουθέτου.	14. Καὶ σύνες.
15. Ἆρα γνώσῃ πότε ἔταξεν ὁ Θεὸς περὶ αὐτῶν;	15. Οἴδαμεν ὅτι ὁ Θεὸς ἔθετο ἔργα αὐτοῦ.	15.
17. Ὁπότε ἱμάτιά σου θερμά.	17. Σοῦ δὲ ἡ στολὴ θερμή.	17.
	Ἡσυχάζεται δὲ ἐπὶ τῆς γῆς. *Ἄλλως*, ※ ἡσυχάζεται δὲ ὑπὸ τῆς ※ γῆς ἀπὸ νότου.	※ Ἡσυχάζεται δὲ ὑπὸ τῆς γῆς ※ ἀπὸ νότου.
18. Εἰς αἰθέρα.	18. Στερεώσεις μετ' αὐτοῦ εἰς παλαιώματα.	18.
	Ἰσχυραὶ ὡς ὅρασις ἐπιχύσεως.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Qui præcipit nivi. *Reliqui*, nivi dicet.	6.
Et hyems pluviis pluet vehementer, imbribus fortitudinis ejus.	Et hyems pluvia, et hyems pluviarum potentiæ ejus.	
7.	7. In manu omnis hominis. *Alius*, omnia hominis.	7.
9. Tempestas.	9. Dolores.	9. Tempestas.
	※ Et de promptuariis frigus.	※ Et de promptuariis frigus.
10. Ab insufflatione Dei dabitur gelu.	10. ※ Et a spiratione Fortis ※ dabit gelu.	10. ※ Et a spiratione Fortis ※ dabit gelu.
11. Sed et fructu onusta erit nubes.	11. Et electum format nubes.	11.
12. Ipse vero in orbem vertitur.	12. ※ Et ipse circuitus trans- ※ vertet.	12. ※ Et ipse circuitus trans- ※ vertet.
In gubernatione ejus, ad operandum ea.	In Theebulathoth, ad opera eorum.	
13. In tribum.	13. In disciplinam.	13.
14. Cogita.	14. Commonitus. *Alius*, commoneare.	14. Et intellige.
15. Num forte scias quando ordinaverit Deus de iis?	15. Novimus quod Deus posuerit opera sua.	15.
17. Quando vestimenta tua calida.	17. Tua vero stola est calida.	17.
	Quiescit autem super terram. *Aliter*, ※ quiescente terra ab ※ austro.	※ Quiescente terra ab austro.
18. In æthera.	18. Firmabis cum eo in antiquitates.	18.
	Validæ ut visio effusionis.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אם-אמר איש כי יבלע 20	20.	20.
בהיר הוא בשחקים 21	21.	21. Τηλαυγής.
זהב יאתה 22 על-אלוה נורא הוד	22.	22. Χρυσίον ἥξει.
שדי לא-מצאנהו 23	23.	23.
ומשפט ורב-צדקה לא יענה		Καὶ κρίσιν καὶ πλῆθος δικαιοσύνης οὐ κακουχήσει.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA.	AQUILA.
20. Si dixerit quispiam cum absorptus est.	20. Etiamsi locutus fuerit homo, devorabitur.	20.
21. Lucidum ipsum in cœlis.	21. Subito aer cogetur in nubes.	21. Fulgidus.
22. Aurum veniet. Super Deum terribilem decoris.	22. Aurum venit. Et ad Deum formidolosa laudatio.	22. Aurum veniet.
23. Omnipotens non invenimus eum.	23. Digne eum invenire non possumus.	23.
Et judicio et multitudine justitiæ non affliget.	[Magnus fortitudine] et judicio et justitia, et enarrari non potest.	Et judicium et multitudinem justitiæ non male tractabit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Job.

V. 1. Hi undecim versiculi, utpote ex Theodotione desumpti, asteriscis notantur in Colbertino : itemque in editione Latina Hieronymi, ubi tamen asterisci nonnunquam secus ponuntur, et versio non quadrat semper ad Græcum.

Ibid. Σ., καὶ περὶ τούτων πτήσσει ἡ καρδία μου. Orat., Nicetas et Drusius.

Ibid. Σ., ἄκρων. Colbert.

Ibid. Σ., καὶ οὐκ ἂν etc. Sic omnes. Drusius omittit ἄν, et legit, αὐτοῦ, pro αὐτῆς.

Ibid. 'Α., καὶ φθογγή. Sic omnes.

Ibid. 'Α., ἐφεδρεύσεις αὐτοῦ. Colbert. Reg. autem unus, ἐφεδρεύει εἰς αὐτό, *insidet in ipsum*.

Ibid. 'Α., ὑπερφερεία; αὐτοῦ. Reg. unus, Orat., Nicetas et Drusius.

Ibid. *Ἄλλος*, ποιῶν μεγάλα etc. Reg. unus.

V. 6. *Οἱ λοιποί*, χιόνι ἐρεῖ. 'Α., Θ', συντάσσων χιόνι. Colbert. et alius. Notandum est quatuor versiculos, qui obelo notantur capite præcedenti, v. 28, hic etiam repeti apud Colbertinum, atque in exemplari quo usus est Olympiodorus, qui hæc annotat : οὗτοι οἱ ὠβελισμένοι οἱ δ' ἐν τισὶν ἀντιγράφοις ὀπίσω κεῖνται πρὸ κ' στίχων, μετὰ τὸ, *ἐσκίασε δὲ νέφη ἐπὶ ἀμυθήτων βροντῶν*, ὡς καὶ ἐν τοῖς τετραπλοῖς Ὠριγένους εὕρομεν. I. e. *Hi quatuor versiculi obelis signati, in quibusdam exemplaribus retro jacent ante viginti versiculos, post illud* : Obumbravit autem nubes inenarrabilibus fulguribus; *ut in Tetraplis Origenis invenimus*.

Ibid. Σ., καὶ χειμὼν etc. Sic mss. Drusius legit, ὄμβρους, male.

V. 7. *Ἄλλος*, τὰ πάντα τοῦ ἀνθρώπου. Colbert. et Reg. unus.

Hic habet Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ β', i. e., *hi duo versiculi ex Theodotione, cum asteriscis de more.* ※ Θ., καὶ χειμὼν ὑδάτων δυναστείας αὐτοῦ. Ἐν ※ χειρὶ παντὸς ἀνθρώπου κατασφραγίζει. [Respiciunt autem hæc verba Hebraici textus : הגשם מטרות עזו ביד-כל-אדם יחתום, et Latine ita sonant in editione S. Hier. : *Et tempestas imbrium potestatis* (non *potestas*, ut fert editio Montfauconiana) *ejus. In manu omnis hominis signat*, (non vero *signetur*, ut fert eadem editio) Præterea suspicamur ὑετῶν legendum esse.]

V. 9. 'Α., συσσεισμοί. Sic Drusius. At Colbert. et Reg. unus habent, συγκλεισμός, *conclusio*. Iidem

CAPUT XXXVIII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מחשיך עצה 2	2.	2.
איפה היית ביסדי-ארץ 4	4.	4.
קו 5	5.	5. Κανόνα.
אדניה 6	6.	6. Αἱ βάσεις αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Obtenebrans consilium.	2. Involvens sententias.	2.
4. Ubi fuisti cum formarem terram?	4. Ubi eras quando ponebam fundamenta terræ?	4.
5. Lineam.	5. Lineam.	5. Regulam.
6. Bases illius.	6. Bases illius.	6. Bases illius.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. Ἵνα ἄνθρωπον ἑστηκὼς κατασιωπήσω. Ἄλλος, ἐὰν εἴπῃ, ἀνὴρ καταποθήσεται.	20.
21. Συννεφήσει τὸν ἀέρα.	21. Τηλαυγές ἐστιν ἐν τοῖς παλαιώμασι.	21.
22.	22. Νέφη χρυσαυγοῦντα.	22. Χρυσίον ἥξει.
Περὶ δὲ Θεοῦ φοβερὸς αἶνος.	Ἐπὶ τούτοις μεγάλη ἡ δόξα καὶ τιμή.	Ἐπὶ τῷ Θεῷ μεγάλη ἡ δόξα.
23. Τὸν Ἱκανὸν οὐχ ἐξευρίσκομεν.	23. Παντοκράτορος, καὶ οὐχ εὑρίσκομεν ἄλλον.	23.
	Ὁ τὰ δίκαια κρίνων, οὐκ οἴει ἐπακούειν αὐτόν;	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. Ut stans faciam hominem tacere. *Alius*, si dixerit, vir absorbebitur.	20.
21. Obnubilabit aerem.	21. Splendidum est in antiquitatibus.	21.
22.	22. Nubes coloris aurei.	22. Aurum veniet.
De Deo autem formidanda laus.	In his magna est gloria et honor.	In Deo magna gloria.
23. Omnipotentem non invenimus.	23. Omnipotentis, et non invenimus alium.	23.
	Qui justa judicat, non putas exaudire eum?	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Job.

vero codices adjiciunt, Σ., Θ., καταιγίς.

Ibid. Colbertinus, ἐκ Θ. οἱ β', indicans duos versiculos sequentes, qui in LXX leguntur, ex Theodotione desumptos esse.

Ibid. Ἀ., καὶ ἀπὸ Μαζούρ. Drusius.

V. 10. Σ., ἀπὸ ἐμφυσήματος etc. Sic omnes.

V. 11. Σ., ἀλλὰ καὶ καρπῷ etc. Reg. unus, Nicetas et Drusius. Ibid., pro καταπλάσσει, ut legitur in τοῖς Ο'. Reg. unus et Nicetas dicunt alia exemplaria habere, καταπλήττει, *percellit*. Colbertinus vero Δ, id est, Tetrapla, καταπλήττει.

V. 12. Σ., αὐτὸς δὲ κυκ- etc. Omnes. Hic et duo sequentes versiculi ex Theodotione in τοὺς Ο' inducti sunt teste Colbertino, ἐκ Θ. οἱ γ', et edit. Latina, quæ sic reddit hunc locum, absque asteriscis: *et ipsa per circuitum vertitur in gubernaculis, ad operanda omnia quæ mandaverit eis.*

Ibid. Ἀ., ἐν ῥιακώσει. Colbertinus. Ibid. Σ., ἐν τῇ κυβερνήσει etc. Omnes. In τοῖς Ο' legitur, ἐν Θεεβουλαθώθ, ubi vox Hebraica תחבולת non sine quodam vitio litteris Græcis exprimitur. Colbertinus et Nicetas: Ἕτερα ἀντίγραφα, ἐν τοῖς κατωτάτω θεὶς ἔργα αὐτοῦ. I. e. *Alia exemplaria*, in infimis ponens opera sua.

V. 13. Σ., εἰς φυλήν. Colbert. et Reg. unus.

V. 14. Ἀ., κατανόησον. Σ., ἐνθυμήθητι. Θ. καὶ σύνες. Sic tres mss. Drusius vero sine distinctione A., Th., S., κατανόησον, σύνες, ἐνθυμήθητι.

V. 15. Σ., ἄρα γνώσῃ etc. Sic omnes.

V. 17. Ἀ., οὐχ ἱμάτιά σου θερμά. Σ., ὁπότε etc. Drusius.

Ibid. Versiculum sequentem ex Theodotione esse sumptum cum asterisco notat Colbertinus.

V. 18. Ἀ., αὐτὸς ἐστερέωσε etc. Aquilæ et Symmachi lectiones sic distinctas adferunt Colbertinus, Reg. unus et Nicetas. Ex duabus unam efficiunt Drusius, qui Symmacho, et Oratoriensis, qui Aquilæ ipsam tribuit.

Ibid. Ἀ., ἐνισχύουσαι etc. Colbert. et Nicetas.

V. 20. Ἄλλος, ἐὰν εἴπῃ etc. Colbert.

V. 21. Ἀ., τηλαυγής. Reg. unus. Σ., συννεφήσει τὸν ἀέρα. Drusius.

V. 22. Ἀ., Θ., χρυσίον ἥξει. Colbert.

Ibid. Σ., περὶ δὲ Θεοῦ etc. Symmachi et Theodotionis lectiones ex Drusio, Niceta et mss. mutuamur.

V. 23. Σ., τὸν Ἱκανὸν etc. Drusius.

Ibid. Ἀ., καὶ κρίσιν etc. Drusius.

CAPUT XXXVIII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Σκοτεινὸς γνώμῃ.	2. Ὁ κρύπτων με βουλήν. Ἄλλος, σκοτεινὸς ἐν καρδίᾳ.	2.
4. Μὴ συμπαρῆς δημιουργοῦντι τῷ Θεῷ τὸν κόσμον;	4. Ποῦ ἦς ἐν τῷ θεμελιοῦν με τὴν γῆν;	4.
5. Σχοινίον μέτρου.	5. Σπαρτίον.	5.
6. Οἱ κατάπηγες.	6. Οἱ κρίκοι.	6. Αἱ βάσεις αὐτοῦ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Obscurus consilio.	2. Qui celat me consilium. *Alius*, obscurus in corde.	2.
4. Num aderas Deo creanti mundum?	4. Ubi eras cum fundarem terram?	4.
5. Funiculum mensorium.	5. Funiculum.	5.
6. Pali.	6. Circuli.	6. Bases illius.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 כל-בני אלהים	7.	7. Ἅμα υἱοὶ Θεοῦ.
8 בגיחו	8.	8. Ἐν τῷ παλαίειν.
9 בשומי ענן לבשו	9.	9. Περιείλησα.
11 ופא ישית בגאון גליך	11.	11.
12 ידעתה שחר מקומו	12.	12. Ἐγνώρισας τῷ ὄρθρῳ αὐτοῦ.
15 וימנע	15.	15.
תשבר		Συντρίψεις.
16 עד-נבכי-ים	16.	16.
ובחקר תהום		Ἐν ἐξιχνιασμῷ ἀβύσσου.
18 התבננת	18.	18. Μὴ κατενόησας;
19 ישכן	19.	19. Σκηνοῖ.
20 נתיבות ביתו	20.	20.
22 ברד	22.	22.
24 אור	24.	24. Φῶς.
קדים		
25 מי-פלג לשטף תעלה	25.	25. Τίς διεῖλεν; Ἄλλως, ἔστειλε τῷ κατακλυσμῷ ὑδρα
לחזיז קלות		Εἰς κτύπον φωνῶν.
26, 27 להמטיר על-ארץ לא-איש מדבר לא-אדם בו : להשביע שאה ומשואה ולהצמיח מצא דשא	26, 27.	26, 27.
28 היש למטר אב	28.	28. Μήτις ἐστὶν ὑετῷ πα

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Omnes filii Dei.	7. Omnes filii Dei.	7. Simul filii Dei.
8. In emergendo ipso.	8. Quando erumpebat.	8. Cum luctaretur.
9. In ponendo me nubem vestimentum ejus.	9. Cum ponerem nubem vestimentum ejus.	9. Circumvolvi.
11. Et hic ponet in elatione fluctus tuos.	11. Et hic confringes tumentes fluctus tuos.	11.
12. Scire fecisti auroram locum suum.	12. Et ostendisti auroræ locum suum.	12. Notum fecisti diluculo suum.
15. Et prohibebitur.	15. Auferetur.	15.
Confringetur.	Confringetur.	Confringes.
16. Usque ad fletus maris.	16. Profunda maris.	16.
Et in investigatione abyssi.	Et in novissimis abyssi.	In investigatione abyssi.
18. Numquid intellexisti?	18. Numquid considerasti?	18. Numquid cogitasti?
19. Habitabit.	19. Habitet.	19. Habitat.
20. Semitas domus ejus.	20. Semitas domus ejus.	20.
22. Grandinis.	22. Grandinis.	22.
24. Lux.	24. Lux.	24. Lux.
Eurus.	Æstus.	
25. Quis divisit ad inundationem aquæductum.	25. Quis dedit vehementissimo imbri cursum.	25. Quis divisit? Aliter misit diluvio aquæductum
Ad coruscationem tonitruorum.	Et viam sonantis tonitrui.	Ad fragorem vocum.
26, 27. Ad pluere faciendum super terram, non vir : desertum, non homo in eo : ad satiandum solitudinem et eremum, et ad germinare faciendum exitum herbæ.	26, 27. Ut plueret super terram absque homine in deserto, ubi nullus mortalium commoratur. Ut impleret inviam et desolatam, et produceret herbas virentes.	26, 27.
28. Numquid est pluviæ pater?	28. Quis est pluviæ pater?	28. Num quis est pluviæ

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Πάντες ἄγγελοί μου.	7. Ἅμα υἱοὶ Θεοῦ.
8.	8. Ὅτε ἐμαίμασσεν. *Ἄλλος*, ὅτε ἐμαιοῦτο.	8.
9. Ὡς νεφέλῃ περιείλησα αὐτήν.	9. Ἐθέμην δὲ αὐτῇ νέφος ἀμφίασιν.	9.
11. Ἕως ὧδε τετάχθω τὸ ἔπαρμα τῶν κυμάτων σου.	11. Ἀλλ' ἐν σεαυτῇ συντριβήσεταί σου τὰ κύματα.	11.
12.	12. Ἑωσφόρος δὲ εἶδε τὴν ἑαυτοῦ τάξιν.	12. Ἐγνώρισας τῷ ὄρθρῳ τόπον αὐτοῦ;
15. Περιαιρεθήσεται.	15. Ἀφεῖλες.	15.
Συντρίψεις.	Συνέτριψας.	
16. Ἕως συνοχῆς πηγῆς.	16. Ἐπὶ πηγὴν θαλάσσης.	16.
	Ἐν δὲ ἴχνεσιν ἀβύσσου.	
18. Μὴ ἐνενόησας;	18. Νενουθέτησαι.	18. Μὴ συνῆκας;
19.	19. Αὐλίζεται.	19. Ἠρεμεῖ.
20. Ἀτραποὺς οἰκήσεως.	20. Τρίβους αὐτῶν.	20.
22. Κρυστάλλου.	22. Χαλάζης.	22.
24.	24. Πάχνη.	24. Φῶς.
Ἄνεμος.	Νότος.	
25.	25. Τίς δὲ ἡτοίμασεν ὑετῷ λάβρῳ ῥύσιν;	25. Τίς δὲ ἔστειλε τῷ κατακλυσμῷ ὑδραγωγόν;
Εἰς ψόφον βροντῆς.	Ὁδὸν δὲ κυδοιμῶν.	
26, 27.	26, 27. ※ Τοῦ ὑετίσαι ἐπὶ γῆν ※ οὗ οὐκ ἀνήρ, Ἔρημον οὗ οὐχ ※ ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐν αὐτῇ, Τοῦ ※ χορτάσαι ἄβατον καὶ ἀοίκητον, ※ Καὶ τοῦ ἐκβλαστῆσαι ἔξοδον ※ χλόης. *Ἄλλος*, ἐκβλαστήσει ἀνάφυσιν.	26, 27. ※ Τοῦ ὑετίσαι ἐπὶ γῆν ※ οὗ οὐκ ἀνήρ, Ἔρημον οὗ οὐχ ※ ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐν αὐτῇ, Τοῦ ※ χορτάσαι ἄβατον καὶ ἀοίκητον, ※ Καὶ τοῦ ἐκβλαστῆσαι ἔξοδον ※ χλόης.
28. Ἆρα ἐστὶν ὑετῷ πατήρ;	28. Τίς ἐστιν ὑετοῦ πατήρ;	28.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Omnes angeli mei.	7. Simul filii Dei.
8.	8. Cum fremeret. *Alius*, cum obstetricaretur.	8.
9. Quasi nube circumvolvi ipsum.	9. Posui autem ei nubem operimentum.	9.
11. Hucusque ordinetur elatio fluctuum tuorum.	11. Sed in teipso comminuentur fluctus tui.	11.
12.	12. Lucifer autem novit suum ordinem.	12. Notum fecisti diluculo locum suum?
15. Auferetur.	15. Abstulisti.	15.
Confringes.	Confregisti.	
16. Usque ad coarctationem fontis.	16. Ad fontem maris.	16.
	In vestigiis autem abyssi.	
18. Numquid cogitasti?	18. Admonitus es.	18. Numquid intellexisti?
19.	19. Manet.	19. Quiescit.
20. Semitas habitationis.	20. Semitas eorum.	20.
22. Glaciei.	22. Grandinis.	22.
24.	24 Pruina.	24. Lux.
Ventus.	Notus.	
25.	25. Quis autem præparavit pluviæ vehementi fluxum?	25. Quis misit diluvio aquæ ductum?
Ad sonum tonitrui.	Viam autem tempestatum.	
26, 27.	26, 27. ※ Ut et pluat super ※ terram, ubi non est vir, in ※ deserto, ubi non est homo: ※ ut satiet inviam et inhabitabilem, ※ et ut germinet herbæ ※ viror. *Alius*, germinabit repullulationem.	26, 27. ※ Ut et pluat super ※ terram, ubi non est vir, in ※ deserto, ubi non est homo: ut ※ satiet inviam et inhabitabilem, ※ et ut germinet herbæ viror.
28. Num est pluviæ pater?	28. Quis est pluviæ pater?	28.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הקרח 29	29.	29. Πάγος.
ופני תהום יתלכד 30 'Ο 'Εβρ. πρόσωπον δὲ ἀβύσσου πήγνυται.	30.	30.
התקשר מעדנות כימה 31	31.	31. Ἡ συνάψεις μόρια Πλειάδος;
התציא מזרות בעתו 32	32.	32.
תנחם		Καθοδηγήσεις;
חקות 33	33.	33. Ἀκριβείας.
ושפעת־מים 34	34.	34. Καὶ ὁρμὴ ὑδάτων.
ברקים 35	35.	35.
הננו		Ἰδοὺ ἡμεῖς.
או מי־נתן לשכוי בינה 36	36.	36.
ונבלי שמים מי ישכיב 37	37.	37.
טרף 39	39.	39.
כי־ישחו 40	40.	40.
בסכה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
29. Gelu.	29. Glacies.	29. Gelu.
30. Et facies abyssi capientur. *Hebræus int.*, facies autem abyssi condensatur.	30. Et superficies abyssi constringitur.	30.
31. Numquid ligabis delicias Chima?	31. Numquid conjungere valebis micantes stellas Pleiadis?	31. An conjunges partes Pleiadis?
32. Numquid exire facies signa cœlestia in tempore suo?	32. Numquid producis Luciferum in tempore suo?	32.
Duces ea?	Consurgere facis?	Deduces?
33. Statuta.	33. Ordinem.	33. Accurate statuta.
34. Et redundantia aquarum.	34. Et impetus aquarum.	34. Et impetus aquarum.
35. Fulgura.	35. Fulgura.	35.
Ecce nos.	Adsumus.	Ecce nos.
36. Aut quis dedit contemplationi intelligentiam?	36. Aut quis dedit gallo intelligentiam?	36.
37. Aut defluxus cœlorum quis quiescere faciet?	37. Et concentum cœli quis dormire faciet?	37.
39. Prædam.	39. Prædam.	39.
40. Cum incurvant se.	40. Quando cubant.	40.
In umbraculo.	In antris.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Job.

V. 2. Σ., σκοτεινὸς γνώμῃ. Sic omnes, præter Regium unum, qui habet, Σ., σκοτεινὸς ἐν καρδίᾳ.

V. 4. Σ., μὴ συμπαρῇς etc. Sic Oratoriensis et Regius unus.

V. 5. 'Α., κανόνα. Σ., σχοινίον μέτρου. Omnes.

V. 6. 'Α., Θ., αἱ βάσεις αὐτοῦ. Σ., οἱ κατάπηγες. Sic omnes mss. Drusius vero habet, οἱ ἄλλοι, αἱ βάσεις, οἱ κατάπηγες.

V. 7. 'Α., Θ., ἅμα υἱοὶ Θεοῦ. Sic omnes mss. Drusius, οἱ ἄλλοι, ἅμα υἱοὶ Θεοῦ.

V. 8. 'Α., ἐν τῷ παλαίειν. Drusius. *Ἄλλος*, ὅτε ἐμαιοῦτο. Codex unus et Nicetas.

V. 9. 'Α., περιείλησα. Sic unus. Σ., ὡς νεφέλῃ περιείλησα αὐτήν. Drusius et Nicetas. Sed Colbertinus. Σ., ὡς νεφέλην περιείλησα αὐτῷ, *quasi nubem circumvolvi ipsi*. Forte altera lectio est Aquilæ, altera Symmachi.

V. 11. Σ., ἕως ὧδε etc. Omnes.

V. 12. 'Α., Θ., ἐγνώρισας etc. Sic Colbertinus. Drusius sine interpretum nomine habet, οἱ λοιποί.

V. 15. Σ., περιαιρεθήσεται. Reg. unus.

Ibid. 'Α., Σ., συντρίψεις. Hanc versionem Reg. unus Symmacho, Colbertinus Aquilæ tribuit.

V. 16. Σ., ἕως συνοχῆς πηγῆς. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. 'Α., ἐν ἐξιχνιασμῷ ἀβύσσου. Iidem.

V. 18. 'Α., μὴ κατενόησας etc. Hæ trium lectiones ex iisdem codd. prodeunt. Drusius habet, 'Α., μὴ συνῆκας tantum.

V. 19. 'Α., σκηνοῖ. Θ., ἠρεμεῖ. Sic omnes mss. Drusius, οἱ ἄλλοι, σκηνοῖ, ἠρεμεῖ.

V. 20. Σ., ἀτραποὺς οἰκήσεως. Omnes mss. et

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
29.	29. Κρύσταλλος.	29. Πάγος.
30.	30. Πρόσωπον ἀσεβοῦς τίς ἔπτηξε; Ἄλλος, πρόσωπον δὲ ἀβύσσου τίς ἔπηξεν;	30.
31. Εἰ συνάψεις μόρια Πλειάδος;	31. Συνῆκας δὲ δεσμὸν Πλειάδος;	31.
32. Ἢ ἀναφύσεις τὰ σκορπισθέντα κατὰ καιρὸν αὐτοῦ (al. αὐτῶν) ἕκαστον;	32. Ἢ διανοίξεις μαζουρὼθ ἐν καιρῷ αὐτοῦ;	32.
	Ἄξεις αὐτά;	
33. Διατάξεις.	33. Τροπάς.	33. Συντάγματα.
34.	34. Καὶ τρόμῳ ὕδατος.	34. Καὶ ὁρμὴ ὑδάτων.
35.	35. Κεραυνούς. Οἱ λοιποὶ, ἀστραπάς.	35.
Πάρεσμεν.	Τί ἐστι;	
36. Ἢ τίς ἔδωκε μεμωραμένῳ ἔννοιαν;	36. Ἢ ποικιλτικὴν ἐπιστήμην;	36.
37. Καὶ ὄργανα οὐρανοῦ τίς κοιμήσει; Ἄλλως, ἢ ὄργανα οὐρανοῦ τίς συνθήσει;	37. Οὐρανὸν δὲ εἰς γῆν ἔκλινε;	37.
39. Θήραν.	39. Βοράν.	39. Θήραν.
40.	40. Δεδοίκασι γάρ. Ἄλλος, ὅτι φωλεύουσι.	40.
	Ἐν ὕλαις. Ἄλλος, ἐν κοίταις.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
29.	29. Glacies.	29. Gelu.
30.	30. Faciem impii quis exterruit? *Alius*, faciem autem abyssi quis condensavit?	30.
31. Si conjunges partes Pleiadis?	31. Aut intellexisti nexum Pleiadis?	31.
32. Aut produces dissipata in tempore suo singula?	32. An aperies Mazuroth in tempore suo?	32.
	Duces ea?	
33. Ordines.	33. Conversiones.	33. Statuta.
34.	34. Et tremore aquæ.	34. Et impetus aquarum.
35.	35. Fulmina. *Reliqui*, fulgura.	35.
Adsumus.	Quid est?	
36. Aut quis dedit stulto solertiam?	36. Aut variegandi scientiam?	36.
37. Et organa cœli quis sedabit? *Aliter*, aut organa cœli quis componet?	37. Et cœlum in terram inclinavit?	37.
39. Prædam.	39. Escam.	39. Prædam.
40.	40. Timuerunt enim. *Alius*, quia in latibulis agunt.	40.
	In sylvis. *Alius*, in cubilibus.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Job.

Drusius.

V. 22. Σ., κρυστάλλου. Drusius.

V. 24. Ἀ., Θ., φῶς. Sic mss. Drusius vero id uni Aquilæ tribuit.

Ibid. Σ., ἄνεμος. Reg. unus.

V. 25. Ἀ., τίς διεῖλεν. Sic Drusius, qui postea habet, οἱ ἄλλοι, τίς δὲ ἔστειλεν etc. Colbert. et Reg. unus, Ἀ., Θ., τίς δὲ ἔστειλεν etc. Ambas lectiones edimus.

Ibid. Ἀ., εἰς κτύπον etc. Omnes.

V. 26, 27. Hi quatuor versiculi asteriscis notantur in Colbertino et in edit. Latina.

Ibid. Ἄλλος, ἐκβλαστήσει ἀνάφυσιν. Colbert. et Reg. unus.

V. 28. Lectionem Aquilæ habet Drusius; Symmachi vero mss.

V. 29. Ἀ., Θ., πάγος. Colbert. et Reg. unus.

V. 30. Ὁ Ἑβραῖος, πρόσωπον δὲ etc. Drusius.

V. 31. Ἀ., ἢ συνάψεις etc. Drusius. Σ., εἰ συνάψεις etc. Colbert.

V. 32. Σ., ἢ ἀναφύσεις etc. Omnes. In hunc locum hanc notam habet Drusius: *In Hebræo est* מזרות *quam vocem Hieronymus* Luciferum *interpretatur, ut Theodoretus*, ἑωσφόρον: *Santes*, signa cœlestia. *Chrysostomus*: Μαζουρὼθ τὰ συστήματα τῶν ἀστέρων· ἃ ἐν τῇ συνηθείᾳ ζώδια καλοῦνται. Ἄλλοι δέ φασι μαζουρὼθ Ἑβραϊκὴν μὲν εἶναι λέξιν, σημαίνειν δὲ τὸν ἀστρῷον κύνα. I. e. *Mazuroth, stellarum cœtus: qui ex consuetudine Zodia vocantur. Alii vero dicunt Mazuroth Hebraicam quidem esse vocem, significare vero canem stellam.*

Ibid. Ἀ., καθο[illegible] Colbert.

V. 33. Triu[illegible]runt Colbert. et Reg.

Digitized by Google

unus.

V. 34. Ἀ., Θ., καὶ ὁρμὴ ὑδάτων. Iidem.

V. 35. Οἱ λοιποί, ἀστραπάς. Iidem.

Ibid. Ἀ., ἰδοὺ ἡμεῖς. Colbert. et Reg. unus. Drusius vero, ἰδοὺ ἐσμέν, *ecce sumus*. Σ., πάρεσμεν. Colbert. et Reg. unus.

CAPUT XXXIX JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 יעלי־סלע	1.	1.
2 תספר ירחים תמלאנה	2.	2.
3 תכרענה ילדיהן תפלחנה	3.	3.
חבליהם תשלחנה		Ὠδίνησαν, ἀπολείπουσιν.
4 יחלמו בניהם	4.	4.
ירבו בבר		
יצאו ולא־שבו למו		
6 ערבה ביתו	6.	6. Ὁμαλήν.
ומשכנותיו מלחה		
7 נגש	7.	7. Εἰσπράκτου.
9 רים	9.	9. Ῥινόκερως.
10 אם־ישדד עמקים אחריך	10.	10.
11 ותעזב אליו	11.	11.
12 ישיב	12.	12.
יאסף		
13 כנף רננים נעלסה	13.	13. Πτερύγιον αἰνούντων συναναπλέκει.
אם־אברה חסידה ונצה		Ἐρώδιος.
14, 15 כי־תעזב לארץ ביציה ועל־עפר תחמם : ותשכח כי־רגל תזורה וחית השדה תדושה	14, 15.	14, 15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Caprarum petræ.	1. Ibicum in petris.	1.
2. Numerabis menses, implebunt.	2. Dinumerasti menses conceptus earum?	2.
3. Incurvabunt se, suos fœtus effringent.	3. Incurvantur ad fœtum et pariunt.	3.
Dolores suos emittunt.	Et rugitus emittunt.	Fœtus emiserunt, et cessant.
4. Convalescunt filii earum.	4. Separantur filii earum.	4.
Multiplicant se in frumento.	Et pergunt ad pastum.	
Egrediuntur, et non revertuntur ad eas.	Egrediuntur, et non revertuntur ad eas.	
6. Solitudinem domum ejus.	6. In solitudine domum.	6. Planam.
Et habitacula ejus salsuginem.	Et tabernacula ejus in terra salsuginis.	
7. Exactoris.	7. Exactoris.	7. Exactoris.
9. Rhinoceros.	9. Rhinoceros.	9. Rhinoceros.
10. An agricolabit valles post te?	10. Aut confringet glebas vallium post te?	10.
11. Et derelinquas ad eum.	11. Et derelinques ei.	11.
12. Reddat.	12. Reddat.	12.
Congreget.	Congreget.	
13. Ala exultantium læta.	13. Penna struthionis similis est.	13. Alam laudantium simul complicat.
An penna ciconiæ et pluma?	Pennis herodii et accipitris.	Erodius.
14, 15. Quia derelinquet in terra ova sua, et super pulverem calefaciet ea. Et obliviscetur quod pes	14, 15. Quando derelinquit ova sua in terra, tu forsitan calefacies ea? Obliviscitur, quod pes con-	14, 15.

Digitized by Google

V. 36. Σ., ἢ τίς ἔδωκε etc. Omnes.
V. 37. Prior Symmachi lectio est Drusii, posterior vero Colbertini et Regii unius.
V. 39. Σ., Θ., θήραν. Colbert. et Reg. unus.
V. 40. Ἄλλος, ὅτι φωλεύουσι. Iidem.
Ibid. Ἄλλος, ἐν κοίταις. Drusius.

CAPUT XXXIX JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τραγελάφων πέτρας.	1. Νεβρῶν ἐν πέτρᾳ.
2. Ἠρίθμησας δὲ σελήνας πληρῶσαι αὐτάς;	2. Ἠρίθμησας δὲ μῆνας αὐτῶν;	2.
3. Ἀποβάλλονται τὰ τέκνα αὐτῶν.	3. Ἐξέθρεψας δὲ αὐτῶν τὰ παιδία ἔξω φόβου;	3. Ἐὰν δώσωσι τὰ παιδία αὐτῶν, διασώσεις αὐτά;
Ὠδίνησαν, ἀπολείπουσιν.	※ Ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἐξαποστελεῖς;	※ Ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἐξαποστελεῖς;
4.	4. ※ Ἀποῤῥήξουσι τὰ τέκνα αὐτῶν.	4. ※ Ἀποῤῥήξουσι τὰ τέκνα αὐτῶν.
Πληθύνειν ἐν ἀγρότητι.	※ Πληθυνθήσονται ἐν γεννήματι.	※ Πληθυνθήσονται ἐν γεννήματι.
Ἐξελθόντα οὐχ ὑποστρέψει πρὸς αὐτάς.	※ Ἐξελεύσονται, καὶ οὐ μὴ ἀνακάμψουσιν αὐτοῖς.	※ Ἐξελεύσονται, καὶ οὐ μὴ ἀνακάμψουσιν αὐτοῖς.
6. Οἶκον ἀοίκητον.	6. Δίαιταν αὐτοῦ ἔρημον.	6. Ἀραβά.
Γῆν αὐτοῦ.	※ Καὶ τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἁλμυρίδα.	※ Καὶ τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἁλμυρίδα.
7.	7. Φορολόγου.	7.
9.	9. Μονόκερως.	9.
10. Ἦ ὁμαλίσει κοιλάδας ἀκολουθῶν σοι;	10. Ἦ ἑλκύσει σου αὔλακας ἐν πεδίῳ;	10.
11.	11. Ἐπαφήσεις δὲ αὐτῷ;	11. Μὴ ἐγκαταλείψεις;
12. Ἀποκαταστήσει.	12. Ἀποδώσει.	12.
Συλλέξει.	Εἰσοίσει.	Συνάξει.
13. Πτερὸν ἀγλαϊσμοῦ περιφύεται.	13. Πτέρυξ τερπομένων νεέλασσα.	13.
Εἰ ἐναγκαλίσεται ὁ κύκνος πτιλοὺς αὐτοῦ.	Ἐὰν συλλάβῃ ἀσίδα καὶ νέσσα.	
14, 15.	14, 15. ※ Ὅτι ἀφήσει εἰς γῆν ※ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἐπὶ χοῦν ※ θάλψει, καὶ ἐπελάθετο ὅτι πούς ※ σκορπιεῖ, καὶ θηρία ἀγροῦ καταπατήσει.	14, 15.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Tragelaphorum petræ.	1. Hinnulorum in petra.
2. Dinumerasti autem lunas, ad implendum eas?	2. Numerasti autem menses earum?	2.
3. Emittunt filios suos.	3. Nutrivisti autem hinnulos eorum sine metu?	3. Si dederint prolem suam, salvabis eam?
Fœtus emiserunt, et cessant.	※ Partus autem earum emittes?	※ Partus autem earum emittes?
4.	4. ※ Abrumpent filii earum.	4. ※ Abrumpent filii earum.
Ad multiplicandum in agresti.	※ Multiplicabuntur in tritico.	※ Multiplicabuntur in tritico.
Egressi non revertentur ad eas.	※ Exibunt, et non revertentur ※ ad eas.	※ Exibunt, et non revertentur ※ ad eas.
6. Domum non habitatam.	6. Habitationem ejus desertum.	6. Araba.
Terram ejus.	※ Et habitacula ejus salsuginem.	※ Et habitacula ejus salsuginem.
7.	7. Exactoris.	7.
9.	9. Unicornis.	9.
10. An complanabit valles sequens te?	10. Aut ducet sulcos tuos in campo?	10.
11.	11. Dimittes autem ei?	11. Num derelinques?
12. Restituet.	12. Reddet.	12.
Colliget.	Inferet.	Congregabit.
13. Ala nitoris circumnascitur.	13. Ala lætantium neelassa.	13.
Si ulnis complectetur cycnus pennas suas.	Si conceperit asida et nessa.	
14, 15.	14, 15. ※ Et relinquit in terra ※ ova sua, et in pulvere calefiunt, ※ et oblita est quia pes dis-	14, 15.

Digitized by Google

unus.
V. 31. Ἀ., Θ., καὶ ὁρμῇ ὑδάτων. Iidem.
V. 35. Οἱ λοιποί, ἀστραπάς. Iidem.

Ibid. Ἀ., ἰδοὺ ἡμεῖς. Colbert. et Reg. unus. Dr sius vero, ἰδοὺ ἐσμέν, *ecce sumus*. Σ., πάρεσμε Colbert. et Reg. unus.

CAPUT XXXIX JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 יעלי־סלע	1.	1.
2 תספר ירחים תמלאנה	2.	2.
3 תכרענה ילדיהן תפלחנה	3.	3.
חבליהם תשלחנה		Ὠδίνησαν, ἀπολείπουσιν.
4 יחלמו בניהם	4.	4.
ירבו בבר יצאו ולא־שבו למו		
6 ערבה ביתו ומשכנותיו מלחה	6.	6. Ὁμαλήν.
7 נגש	7.	7. Εἰσπράκτου.
9 רים	9.	9. Ῥινόκερως.
10 אם־ישוד עמקים אחריך	10.	10.
11 ותעזב אליו	11.	11.
12 ישיב יאסף	12.	12.
13 כנף רננים נעלסה	13.	13. Πτερύγιον αἰνούντων συ ναπλέκει.
אם־אברה חסידה ונצה		Ἐρώδιος.
14, 15 כי־תעזב לארץ ביציה ועל־עפר תחמם : ותשכח כי־רגל תזורה וחית השדה תדושה	14, 15.	14, 15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Caprarum petræ.	1. Ibicum in petris.	1.
2. Numerabis menses, implebunt.	2. Dinumerasti menses conceptus earum?	2.
3. Incurvabunt se, suos fœtus effringent.	3. Incurvantur ad fœtum et pariunt.	3.
Dolores suos emittunt.	Et rugitus emittunt.	Fœtus emiserunt, et cessant.
4. Convalescunt filii earum.	4. Separantur filii earum.	4.
Multiplicant se in frumento.	Et pergunt ad pastum.	
Egrediuntur, et non revertuntur ad eas.	Egrediuntur, et non revertuntur ad eas.	
6. Solitudinem domum ejus.	6. In solitudine domum.	6. Planam.
Et habitacula ejus salsuginem.	Et tabernacula ejus in terra salsuginis.	
7. Exactoris.	7. Exactoris.	7. Exactoris.
9. Rhinoceros.	9. Rhinoceros.	9. Rhinoceros.
10. An agricolabit valles post te?	10. Aut confringet glebas vallium post te?	10.
11. Et derelinquas ad eum.	11. Et derelinques ei.	11.
12. Reddat.	12. Reddat.	12.
Congreget.	Congreget.	
13. Ala exultantium læta.	13. Penna struthionis similis est.	13. Alam laudantium sin complicat.
An penna ciconiæ et pluma?	Pennis herodii et accipitris.	Erodius.
14, 15. Quia derelinquet in terra ova sua, et super pulverem calefaciet ea. Et obliviscetur quod pes	14, 15. Quando derelinquit ova sua in terra, tu forsitan calefacies ea? Obliviscitur, quod pes con-	14, 15.

Digitized by Google

V. 36. Σ., ἢ τίς ἔδωκε etc. Omnes.
V. 37. Prior Symmachi lectio est Drusii, posterior vero Colbertini et Regii unius.
V. 39. Σ., Θ., θήραν. Colbert. et Reg. unus.
V. 40. Ἄλλος, ὅτι φωλεύουσι. Iidem.
Ibid. Ἄλλος, ἐν κοίταις. Drusius.

CAPUT XXXIX JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τραγελάφων πέτρας.	1. Νεβρῶν ἐν πέτρᾳ.
2. Ἠρίθμησας δὲ σελήνας πληρῶσαι αὐτάς;	2. Ἠρίθμησας δὲ μῆνας αὐτῶν;	2.
3. Ἀποβάλλονται τὰ τέκνα αὐτῶν.	3. Ἐξέθρεψας δὲ αὐτῶν τὰ παιδία ἔξω φόβου;	3. Ἐὰν δώσωσι τὰ παιδία αὐτῶν, διασώσεις αὐτά;
Ὠδίνησαν, ἀπολείπουσιν.	※ Ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἐξαποστε- ※ λεῖς;	※ Ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἐξαποστε- ※ λεῖς;
4.	4. ※ Ἀποῤῥήξουσι τὰ τέκνα αὐ- ※ τῶν.	4. ※ Ἀποῤῥήξουσι τὰ τέκνα αὐ- ※ τῶν.
Πληθύνειν ἐν ἀγριότητι.	※ Πληθυνθήσονται ἐν γεννήματι.	※ Πληθυνθήσονται ἐν γεννήματι.
Ἐξελθόντα οὐχ ὑποστρέψει πρὸς αὐτάς.	※ Ἐξελεύσονται, καὶ οὐ μὴ ἀνα- ※ κάμψουσιν αὐτοῖς.	※ Ἐξελεύσονται, καὶ οὐ μὴ ἀνα- ※ κάμψουσιν αὐτοῖς.
6. Οἶκον ἀοίκητον.	6. Δίαιταν αὐτοῦ ἔρημον.	6. Ἀραβά.
Γῆν αὐτοῦ.	※ Καὶ τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἁλ- ※ μυρίδα.	※ Καὶ τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ※ ἁλμυρίδα.
7.	7. Φορολόγου.	7.
9.	9. Μονόκερως.	9.
10. Ἢ ὁμαλίσει κοιλάδας ἀκολουθῶν σοι;	10. Ἢ ἑλκύσει σου αὔλακας ἐν πεδίῳ;	10.
11.	11. Ἐπαφήσεις δὲ αὐτῷ;	11. Μὴ ἐγκαταλείψεις;
12. Ἀποκαταστήσει.	12. Ἀποδώσει.	12.
Συλλέξει.	Εἰσοίσει.	Συνάξει.
13. Πτερὸν ἀγλαϊσμοῦ περιφύεται.	13. Πτέρυξ τερπομένων νεέλασσα.	13.
Εἰ ἐναγκαλίζεται ὁ κύκνος πτιλοὺς αὐτοῦ.	Ἐὰν συλλάβῃ ἀσίδα καὶ νέσσα.	
14, 15.	14, 15. ※ Ὅτι ἀφήσει εἰς γῆν ※ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἐπὶ χοῦν ※ θάλψει, καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς ※ σκορπιεῖ, καὶ θηρία ἀγροῦ κα- ※ ταπατήσει.	14, 15.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Tragelaphorum petræ.	1. Hinnulorum in petra.
2. Dinumerasti autem lunas, ad implendum eas?	2. Numerasti autem menses earum?	2.
3. Emittunt filios suos.	3. Nutrivisti autem hinnulos eorum sine metu?	3. Si dederint prolem suam, salvabis eam?
Fœtus emiserunt, et cessant.	※ Partus autem earum emittes?	※ Partus autem earum emittes?
4.	4. ※ Abrumpent filii earum.	4. ※ Abrumpent filii earum.
Ad multiplicandum in agresti.	※ Multiplicabuntur in tritico.	※ Multiplicabuntur in tritico.
Egressi non revertentur ad eas.	※ Exibunt, et non revertentur ※ ad eas.	※ Exibunt, et non revertentur ※ ad eas.
6. Domum non habitatam.	6. Habitationem ejus desertam.	6. Araba.
Terram ejus.	※ Et habitacula ejus salsuginem.	※ Et habitacula ejus salsuginem.
7.	7. Exactoris.	7.
9.	9. Unicornis.	9.
10. An complanabit valles sequens te?	10. Aut ducet sulcos tuos in campo?	10.
11.	11. Dimittes autem ei?	11. Num derelinques?
12. Restituet.	12. Reddet.	12.
Colliget.	Inferet.	Congregabit.
13. Ala nitoris circumnascitur.	13. Ala lætantium neelassa.	13.
Si ulnis complectetur cycnus pennas suas.	Si conceperit asida et nessa.	
14, 15.	14, 15. ※ Et relinquit in terra ※ ova sua, et in pulvere cale- ※ fiunt, et oblita est quia pes dis-	14, 15.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
16 הקשיח בניה	16.	16.
17 כי־השה אלוה חכמה	17.	17.
ולא־חלק לה בבינה		
18 כעת במרום תמריא	18.	18.
19 רעמה	19.	19.
20 הוד	20.	20.
21 בעמק	21.	21. Ἐν κοιλάδι.
לקראת־נשק		Εἰς ἀπάντησιν ὅπλου.
22 חרב	22.	22.
24 ברעש ורגז יגמא	24.	24.
ולא יאמין כי־קול שופר		
25 ומרחוק יריח מלחמה	25.	25.
28 סלע ישכן ויתלנן	28.	28.
ומצודה		Καὶ ὀχυρώματος.
30 יעלעו־דם	30.	30. Ἐστομισμένοι.
ובאשר חללים שם הוא		
32 הרב עם־שדי יסור מוכיח אלוה יעננה	32.	32.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
dispergat ea, et bestia agri conculcet ea.	culcet ea, aut bestia agri conterat.	
16. Duriter tractat filios suos.	16. Duratur ad filios suos.	16.
17. Quoniam oblivisci fecit eum Deus sapientiam.	17. Privavit enim eam Deus sapientia.	17.
Et non impertitus est ei intelligentiam.	Nec dedit illi intelligentiam.	
18. Secundum tempus in altum elevaverit se.	18. Cum tempus fuerit in altum alas erigit.	18.
19. Tonitru.	19. Hinnitum.	19.
20. Decor.	20. Gloria.	20.
21. In valle.	21. Terram.	21. In valle.
In occursum armaturæ.	In occursum armatis.	In occursum teli.
22. Gladii.	22. Gladio.	22.
24. Cum impetu et ira effodiet.	24. Fervens et fremens sorbet (terram.)	24.
Et non credet quod vox buccinæ.	Nec reputat tubæ sonare clangorem.	
25. Et a longe odorabitur bellum.	25. Procul odoratur bellum.	25
28. Petram habitabit, et morabitur.	28. In petris manet, et.... commoratur.	28.
Et munitionem.	Atque inaccessis rupibus.	Et munimenti.
30. Absorbebunt sanguinem.	30. Lambent sanguinem.	30. Ore degustantes.
Et ubi occisi, ibi ipse.	Et ubicumque cadaver fuerit, statim adest.	
32. Numquid contendere cum Omnipotente eruditio? arguens Deum respondeat ei.	32. Numquid qui contendit cum Deo, tam facile conquiescit? utique qui arguit Deum, debet respondere ei.	32.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
16.	16. ⋇ Ἀπεσκλήρυνε τὰ τέκνα ⋇ ἑαυτῆς. *Ἄλλος*, καταπονήσει τῇ νεοττοτροφίᾳ.	16.
17. Παρεῖλεν.	17. Ὅτι κατεσιώπησεν αὐτῇ ὁ Θεὸς σοφίαν.	17.
Καὶ οὐκ ἔνειμεν αὐτῇ σύνεσιν.	⋇ Καὶ οὐκ ἐπεμέρισεν αὐτῇ ἐν ⋇ τῇ συνέσει.	
18. Πετομένη.	18. ⋇ Κατὰ καιρὸν ἐν ὕψει ὑψώ- ⋇ σει.	18.
19. Κλαγγήν.	19. Φόβον.	19. Χρεμετισμόν.
20. Φόβος.	20. Δόξαν.	20. Φόβος.
21.	21. Ἐν πεδίῳ.	21. Ἐν κοιλάδι.
Εἰς ἀπάντησιν καταφράκτων.	Συναντῶν βασιλεῖ. *Ἄλλος*, βέλει.	Εἰς ἀπάντησιν ὅπλου.
22. Μαχαίρας.	22. Σιδήρου.	22. Μαχαίρας.
24. Ἐν σάλῳ καὶ ὀργῇ ὡς καταπίνων.	24. Καὶ ὀργὴ ἀφανιεῖ.	24.
Καὶ οὐ δηλωθήσεται ὑπὸ ἤχους σάλπιγγος.	Καὶ οὐ μὴ πιστεύσει ἕως ἂν σημάνῃ σάλπιγξ.	
25. Καὶ πόῤῥωθεν ἀλαλάξει πολεμικόν.	25. Πόῤῥωθεν δὲ ὀσφραίνεται πολέμου.	25.
28. Ἐν πέτρᾳ ἠρεμῶν αὐλισθήσεται.	28. Αὐλίζεται ἐπ' ἐξοχῇ πέτρας.	28.
	Καὶ ἀποκρύφῳ.	
30. Καταῤῥοφῶσιν αἷμα.	30. Φύρονται ἐν αἵματι.	30.
Ὅπου δὲ σάρκες τετρωμένων, πάρεισι.	Οὗ δ' ἂν ὦσι τεθνεῶτες, παραχρῆμα εὑρίσκονται.	
32. Ἆρα ὁ δικαζόμενος πρὸς τὸν Ἱκανὸν περιγενήσεται, διελεγχόμενος Θεῷ, ἀντιφθέγξεταί τι;	32. Μὴ κρίσιν μετὰ Ἱκανοῦ ἐκκλίνει; Ἐλέγχων δὲ Θεὸν ἀποκριθήσεται αὐτήν;	32.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	⋇ pergit ea, et bestiæ conculca- ⋇ bunt ea.	
16.	16. ⋇ Obduravit contra filios ⋇ suos. *Alius*, laborabit in nutriendis pullis suis.	16.
17. Abstulit.	17. Quia tacere fecit ei Deus sapientiam.	17.
Et non distribuit ei intelligentiam.	⋇ Et non distribuit ei intelle- ⋇ ctum.	
18. Volans.	18. ⋇ Cum tempus fuerit, in ⋇ altum se levabit.	18.
19. Clangorem.	19. Timorem.	19. Hinnitum.
20. Timor.	20. Gloriam.	20. Timor.
21.	21. In campo.	21. In valle.
In occursum cataphractorum.	Occurrens regi. *Alius*, telo.	In occursum teli.
22. Machæræ.	22. Ferri.	22. Machæræ.
24. In commotione et ira veluti absorbens.	24. Et iracundia evertet.	24.
Et non indicabitur a sonitu tubæ.	Nec credet donec significaverit tuba.	
25. Et procul jubilabit bellum.	25. Procul autem odoratur bellum.	25.
28. In petra quiescens manebit.	28. Moratur in summitate petræ.	28.
	Et abscondito.	
30. Absorbent sanguinem.	30. Consperguntur in sanguine.	30.
Ubi autem carnes cæsorum, adsunt.	Ubi autem fuerint cadavera, confestim reperiuntur.	
32. Num qui contendet cum Omnipotente vincet, redargutus a Deo, contra loquetur aliquid?	32. Numquid judicium cum Omnipotente declinat? Et arguens Deum respondebit?	32.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
34 הן קלתי	34.	34. Ἰδοὺ ἐλαφρύνθην.
35 אחת דברתי ולא אענה ושתים ולא אוסיף	35.	35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
34. Ecce contemptibilis sum.	34. Qui leviter locutus sum.	34. Ecce levior factus sum.
35. Semel locutus sum, et non respondebo, et bis, et non addam.	35. Unum locutus sum, quod utinam non dixissem, et alterum, quibus ultra non addam.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Job.

V. 1. Θ., νεβρῶν ἐν πέτρᾳ. Colbert. et Reg. unus, qui hoc scholion adjiciunt, ἀντὶ τοῦ, αἰγαγρῶν, i. e. *ac si diceret, caprorum agrestium.*

V. 2. Σ., ἠρίθμησας δὲ etc. Drusius. In Colbertino autem legitur, Ἀ., Θ., σελήνης.

V. 3. Σ., ἀποβάλλονται τὰ etc. Colbert. et Reg. unus. Θ., ἐὰν δώσωσι etc. Sic omnes; sed in prima et secunda voce variant. Drusius, ἐὰν δώσωσι. Nicetas, Orator., Reg. unus, ἐὰν δώσουσι. Colbert. et Reg. alter, ἐνδώσουσι.

Ibid. Ἀ., Σ., ὠδίνησαν, ἀπολείπουσιν. Regii duo et Nicetas. Hic versiculus cum tribus sequentibus, ex Theodotione desumpti, asteriscis notantur in Colbertino codice, ubi legitur, ἐκ Θ. οἱ δ', *ex Theodotione quatuor.*

V. 4. Σ., πληθύνειν ἐν ἀγρώτητι. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., ἐξελθόντα οὐχ etc. Iidem.

V. 6. Sic trium lectiones habet Drusius. Colbertinus autem, Ἀ., Θ., Σ., οἶκον ἀοίκητον.

Ibid. Σ., γῆν αὐτοῦ. Reg. unus. Hic versus asterisco præmisso dicitur Theod. esse in Colb.

V. 7. Ἀ., εἰσπράκτου. Drusius. Vide Exod. v, 13.

V. 9. Ἀ., ῥινόκερως. Reg. unus et Drusius. Sic etiam Hieronymus et Santes Pagninus.

V. 10. Σ., ἢ ὁμαλίσει etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 11. Θ., μὴ ἐγκαταλείψεις. Colb. et Reg. unus.

V. 12. Σ., ἀποκαταστήσει. Colbert.

Ibid. Σ., συλλέξει. Θ., συνάξει. Idem.

V. 13. Ἀ., πτερύγιον etc. Lectiones Aquilæ et Symmachi exhibent Orator., Reg. unus, Nobilius et Drusius. Nicetas autem unius Symmachi interpretationem adfert. Hieron., ⋇ penna struthionis mixta est.

Ibid. Ἀ., ἐρώδιος. Sic Reg. unus. Σ., εἰ ἐναγκαλίσεται etc. Drusius. Polychronius vero apud Nicetam, ἔστι δὲ καὶ ἡ ἀσίδα πτηνὸν μέγιστον, πλὴν εὐηθες, ἣν Ἀκύλας *ἐρώδιον* καὶ *ἱέρακα* ἐκδέδωκεν, i. e. *est autem asida, magna avis, sed stolida, quam Aquila* erodium *et* accipitrem *interpretatus est.* Hieron., ⋇ alis herodionis et accipitris.

Versiculi sequentes asteriscis notantur hic et in codice Colbertino et in editione Latina Hieronymi: quia ex Theodotione in LXX inducti sunt.

CAPUT XL JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 האף תפר משפטי תרשיעני למען תצדק	3.	3.
4 ואם־זרוע כאל ׀ לך	4.	4.
5 הוד והדר	5.	5.
7 גאה	7.	7.
הכניעהו		Καὶ ἀπόῤῥιψον.
8 טמנם בעפר יחד	8.	8.
11 במתניו	11.	11. Ἐπὶ νώτου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Numquid adhuc dissipabis judicium meum? facis me impium ut justificeris.	3. Numquid irritum facies judicium meum, et condemnabis me ut tu justificeris?	3.
4. Et si brachium sicut Deo tibi?	4. Et si habes brachium sicut Deus?	4.
5. Et gloriam et decorem.	5. Esto gloriosus, et speciosis induere vestibus.	5.
7. Superbum.	7. Superbos.	7.
Incurvare fac eum.	Confunde.	Et abjice.
8. Absconde eos in pulvere simul.	8. Absconde eos in pulvere simul.	8.
11. In lumbis ejus.	11. In lumbis ejus.	11. Supra dorsum.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
34. Ἰδοὺ κούφως ἐποίησα.	34. ÷ Τί ἔτι ἐγὼ ἀποκρίνομαι; ⁚	34.
35. Μὴ ἀνεφθεγξάμην ἃ ἐτόλμησα ὑπὸ ἀκακίας; Μεταμελοῦμαι ὑπὸ παιδείας.	35. ⁜ Ἅπαξ λελάληκα, ἐπὶ δὲ ⁜ τῷ δευτέρῳ οὐ προσθήσω.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
34. Ecce leviter feci.	34. ÷ Quid adhuc ego respondeo? ⁚	34.
35. Annon locutus sum quæ ausus sum (dicere) ex innocentia? Resipisco ex correptione.	35. ⁜ Semel locutus sum, et ⁜ iterum non adjiciam.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Job.

V. 16. Ἄλλ., κατaπονήσει etc. Drusius.

V. 17. Σ., παρεῖλεν, et postea, καὶ οὐκ ἔνειμεν etc. Omnes. Hieron., ⁜ quia despexit eam Dominus in sapientia.

V. 18. Σ., πετομένη. Colbert. et Reg. unus. Sequens autem versiculus notatur asterisco in Colbertino, ut et alii præcedentes.

V. 19. Σ., κλαγγήν. Colbert. et Reg. unus. At Drusius, κραυγήν, minus recte. Ibid. Colbert., Reg. unus et Drusius, Θ., χρεμετισμόν.

V. 20. Σ., Θ., φόβος. Colbert. et Reg. unus.

V. 21. Ἀ., Θ., ἐν κοιλάδι. Iidem.

Ibid. Ἀ., Θ., εἰς ἀπάντησιν ὅπλου. Colbert. et Reg. unus, qui postremus habet συνάντησιν. Σ., εἰς ἀπάντησιν καταφράκτων. Iidem. Drusius sic confusum habet, οἱ λοιποί, εἰς ἀπάντησιν ὅπλων, καὶ εἰς ἀπάντησιν καταφράκτων. Ο΄, συναντῶν βασιλεῖ. Ἄλλ., βέλει, melius. Notat Colbertinus sic legi in Tetraplis, Σ. βέλει.

V. 22. Σ., Θ., μαχαίρας. Colbert. et Reg. unus.

V. 24. Σ., ἐν σάλῳ etc. Omnes.

Ibid. Σ., καὶ οὐκ δηλωθήσεται etc. Colb. et Reg. unus.

V. 25. Σ., καὶ πόῤῥωθεν ἀλαλάξει πολεμικόν. Reg. unus, qui habet ἀλαλάξω, male.

V. 28. Σ., ἐν πέτρᾳ etc. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Ἀ., καὶ ὀχυρώματος. Colbert., Reg. unus et Drusius.

V. 30. Ἀ., ἐστομισμένοι. Drusius. (*) Σ., καταῤῥοφῶσιν αἷμα. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., ὅπου δὲ etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 32. Σ., ἆρα ὁ δικάζ. etc. Omnes.

V. 34. Ἀ., ἰδοὺ ἐλαφρ. etc. Aquilæ et Symmachi lectionem habet Drus. In LXX hæc perplexa sunt.

Ibid. Τί ἔτι ἐγὼ ἀποκρίνομαι. Non habetur in Hebraico, ut notat Colbertinus, qui ita legit.

V. 35. Σ., μὴ ἀνεφθεγξάμην etc. Colbert. et Reg. unus. Sed hæc interpretatio non consonat cum Hebræo hodierno.

Hic capitum distinctionem, ut in Vulgata habetur, sequimur: ea diversa est in Hebræo.

(*) « Hanc vocem, » ita Schleusnerus, « Montf. ne vertere quidem ausus est. » Sed in lexico suo hexaplari dat versionem quam huc induximus. Bielius transtulit στομίζομαι, ore accipio. Drach.

CAPUT XL JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Μήτι παρασοφίσεις κρίσιν μου; Ἄδικον ποιήσεις με, ἵνα δικαιωθῇς;	3. Μὴ ἀποποιοῦ μου τὸ κρίμα. Οἴει δέ με ἄλλως σοι κεχρηματικέναι, ἢ ἵνα ἀναφανῇς δίκαιος; Τετραπλ., ἢ ἀποποιεῖ;	3.
4. Ἀκυρώσεις... ὡς Θεοῦ ὑπάρχεις;	4. Ἢ βραχίων σοί ἐστι κατὰ τοῦ Κυρίου;	4.
5.	5. Δόξαν καὶ τιμήν.	5. Εὐπρέπειαν καὶ ὕψος.
7.	7. Ὑπερήφανον. Ἄλλος, ἀρχέκακον.	7.
	Σβέσον.	
8. Κατάχωσον αὐτοὺς εἰς χοῦν.	8. Κρύψον δὲ εἰς γῆν ὁμοθυμαδόν.	8.
11. Ἐπὶ λαγόνας.	11. Ἐπ' ὀσφύϊ.	11. Ἐπὶ λαγόνας.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Numquid irritum facies judicium meum? Injustum facies me, ut justificeris?	3. Ne repellas judicium meum. Putas autem me aliter tibi respondisse, quam ut appareas justus? Tetrapl., an repellis?	3.
4. Irritum facies... ac si Dei existas?	4. Aut brachium tibi est contra Dominum?	4.
5.	5. Gloriam et honorem.	5. Decorem et celsitudinem.
7.	7. Superbum. Alius, principem mali.	7.
	Exstingue.	
8. Obrue eos in pulvere.	8. Absconde autem in terra simul.	8.
11. Super ilia.	11. In lumbo.	11. Super ilia.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
12 כמו־ארז	12.	12.
13 כמטיל ברזל	13.	13.
14 ראשית דרכי־אל העשו יגש חרבו	14.	14. Κεφάλαιον ὁδῶν Ἰσχυροῦ.
16 ובצה	16.	16.
17 צללו ערבי־נחל	17.	17. Ἰτέαι χειμάῤῥου.
18 לא יחפוז כי	18.	18. Ὅταν.
19 יקחנו במוקשים ינקב־אף	19.	19. Λήψεται.
20 תמשך לויתן	20.	20. Ἑλκύσεις δὲ Λευιαθάν;
ובחבל תשקיע לשנו		Καὶ σχοινίοις συνδήσεις τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ;
21 ובחוח תקב לחיו	21.	21.
22 הירבה אליך תחנונים אם־ידבר אליך רכות Ὁ Ἑβραῖος, ἆρα πληθυνεῖ πρὸς σὲ δεήσεις, ἆρα λαλήσει πρὸς σὲ μαλακά;	22.	22. Ἁπαλά.
23 הכרת	23.	23.
24 התשחק	24.	24.
25 יחצוהו בין כנענים	25.	25. Ἕως ἡμισεύσουσιν αὐτὸν μεταξὺ Χαναναίων.
26 התמלא בשכות עורו	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Sicut cedrus.	12. Quasi cedrum.	12.
13. Sicut virga ferrea.	13. Quasi laminæ ferreæ.	13.
14. Principium viarum Dei.	14. Principium viarum Dei.	14. Capitulum viarum Fortis.
Facientis eum, applicabit gladium suum.	Qui fecit eum, applicabit gladium ejus.	
16. Et cœno.	16. In locis humentibus.	16.
17. Umbra ejus.	17. Umbra ejus.	17.
Salices torrentis.	Salices torrentis.	Salices torrentis.
18. Non festinabit.	18. Non mirabitur.	18.
Quia.	Quod.	Cum.
19. Tollet eum.	19. Capiet.	19. Capiet.
In laqueis perforabit nasum.	In sudibus perforabit nares ejus.	
20. Extrahes Leviathan?	20. An extrahere poteris Leviathan?	20. Trahes autem Leviathan?
Et in fune demerges linguam ejus?	Et fune ligabis linguam ejus?	Et funibus colligabis linguam ejus?
21. Et in spina perforabis maxillam ejus?	21. Aut armilla perforabis maxillam ejus?	21.
22. Numquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur tibi mollia? *Hebræus interpres, id.*	22. Numquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur tibi mollia?	22. Mollia.
23. Numquid feriet?	23. Numquid feriet?	23.
24. Numquid ludes?	24. Numquid illudes?	24.
25. Dimidiabunt eum inter negotiatores.	25. Divident illum negotiatores.	25. Donec dimidiabunt eum inter Chananæos.
26. Numquid replebit in umbraculis pellem ejus?	26. Numquid implebis sagenas pelle ejus?	26.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12.	12. Ὡς κυπάρισσον. *Οἱ λοιποί*, ὡς κέδρος.	12.
13. Ὡς συμβλήματα σιδηρᾶ.	13. Σίδηρος χυτός.	13.
14. Κεφάλαιον ὁδῶν Ἰσχυροῦ.	14. Ἀρχὴ πλάσματος Κυρίου.	14. Κεφάλαιον ὁδῶν Ἰσχυροῦ.
Ποιηθὲν προσαχθῆναι τῇ μαχαίρᾳ αὐτοῦ.	Πεποιημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.	
16.	16. Βούτομον. *Οἱ λοιποί*, κάθυγρον.	16.
17. Σὺν ταῖς παραφυάσιν.	17. Σὺν ῥαδάμνοις.	17.
	Καὶ κλῶνες ἀγροῦ.	
18. Οὐ καταπλαγήσεται.	18. Οὐ μὴ αἰσθηθῇ.	18.
	Ὅτι.	
19.	19. Δέξεται.	19.
Ἐν περόνῃ τρυπηθήσεται τὴν ῥῖνα.	Ἐνσκολιευόμενος τρήσει τὴν ῥῖνα.	
20. Ἑλκύσεις δὲ Λευιαθάν;	20. Ἄξεις δὲ δράκοντα;	20.
	Vacat.	
21.	21. Ψελλίῳ δὲ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ.	21. Καὶ χαλινῷ τρήσεις σιαγόνα αὐτοῦ;
22.	22. Λαλήσει δέ σοι δεήσει, ἱκετηρίᾳ μαλακῶς;	22. Ἁπαλά.
23.	23. Θήσεται;	23. Μὴ διαθήσεται;
24. Μὴ ἐμπαίξεις;	24. Παίξῃ;	24.
25. Διαμερισθήσονται μεταξὺ μεταβόλων.	25. Μεριτεύονται δὲ αὐτὸν Φοινίκων ἔθνη.	25. Ἀγοράσουσιν αὐτόν.
26. Μὴ πληρώσεις σκηναῖς τὸ σῶμα αὐτοῦ;	26. Πᾶν δὲ πλωτὸν συνελθὸν οὐ μὴ ἐνέγκωσι βύρσαν μίαν οὐρᾶς αὐτοῦ.	26.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12.	12. Sicut cupressum. *Reliqui*, sicut cedrus.	12.
13. Ut commissuræ ferri.	13. Ferrum fusile.	13.
14. Capitulum viarum Fortis.	14. Principium formationis Domini.	14. Capitulum viarum Fortis.
Factum ad applicandum gladio suo.	Factum ut illuderetur ab angelis ejus.	
16.	16. Carectum. *Reliqui*, humidum.	16.
17. Cum surculis.	17. Cum ramis.	17.
	Et sarmenta agri.	
18. Non consternabitur.	18. Non sentiet.	18.
	Quia.	
19.	19. Accipiet.	19.
Fibula perforabitur naso.	Intortus forabit nasum.	
20. Trahes autem Leviathan?	20. Duces autem draconem?	20.
	Vacat.	
21.	21. Et armilla perforabis labium ejus.	21. Et freno perforabis maxillam ejus?
22.	22. Loquetur autem tibi prece, supplicatione molliter?	22. Mollia.
23.	23. Ponet?	23. Numquid disponet?
24. Numquid illudes?	24. Ludes?	24.
25. Dispertientur inter negotiatores.	25. Partiuntur autem eum Phœnicum gentes.	25. Vendent eum.
26. Num replebis tabernaculis pellem ejus?	26. Omne navigans conveniens, non ferent pellem unam caudæ ejus.	26.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ובצלצל דגים		
27 זכר מלחמה אל־תוסף	27.	27. Μνήσθητι πολέμου, μὴ προσθῇς.
28 הן־תחלתו נכזבה	28.	28.
הגם אל־מראיו יטל		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et in nassa piscium.	Et gurgustium piscium.	
27. Memento belli, ne addas.	27. Memento belli, nec ultra addas.	27. Memento belli, ne addas.
28. Ecce spes ejus mentita est.	28. Ecce, spes ejus frustrabitur eum.	28.
Nonne etiam ad aspectus ejus deturbabitur?	Et videntibus cunctis præcipitabitur.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Job.

V. 3. Σ., μήτι παραχυρώσῃς etc. Drusius.

V. 4. Σ., ἀχυρώσεις etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 5. Θ., εὐπρέπειαν καὶ ὕψος. Colbert. et Reg. unus.

V. 7. Ἄλλ., ἀρχέκακον. Reg. unus. Forte scholion.

Ibid. Ἀ., καὶ ἀπόῤῥιψον. Colbert. et Reg. unus. Apud Drusium legitur, ἐπίστρεψον, *converte*. In Vulgata habetur, *confunde*.

V. 8. Σ., κατάχωσον αὐτοὺς εἰς χόνιν. Colbert., Reg. unus et Drusius.

V. 11. Ἀ., ἐπὶ νώτου. Σ., Θ., ἐπὶ λαγόνος. Sic ex mss.

V. 12. *Οἱ λοιποὶ*, ὡς κέδρος. Colbert. et Drusius.

V. 13. Σ., ὡς συμβλήματα σιδηρᾶ. Omnes mss. Drusius vero, σιδήρου.

V. 14. Ἀ., Σ., Θ., κεφάλαιον ὁδῶν Ἰσχυροῦ. Reg. unus habet, Ἀ., κεφάλαιον. Θ., Σ., ὁδῶν Ἰσχυροῦ. Colbert. Ἀ., κεφαλή. Θ., Σ, ὁδῶν Ἰσχυροῦ. Reg. alter, Drusius et Nicetas, οἱ ἄλλοι, κεφάλαιον ὁδῶν Ἰσχυροῦ. Vide ad vocem primam Genesis.

Ibid. Σ., ποιηθὲν etc. Sic omnes.

V. 16. *Οἱ λοιποὶ*, κάθυγρον. Colbert. qui hanc vocem ad πάπυρον versionis τῶν Ο' refert.

Ibid. Σ., σὺν ταῖς παραφυάσιν. Nicetas et Colbert.

V. 17. Ἀ., ἰτέαι χειμάῤῥου. Omnes.

V. 18. Σ., οὐ καταπλαγήσεται. Colbert, Reg. unus et Drusius.

CAPUT XLI JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לא־אכזר כי יעירנו	1.	1. Οὐδὲ μὴ ἀσπλαγχνήσω ὅταν ἐξεγείρω αὐτόν.
3 לא־אחריש בדיו ודבר גבורות וחין ערכו	3.	3. Περὶ αὐτοῦ... καὶ δωρήσεται τάξει αὐτοῦ.
4 בכפל רסנו מי יבא	4.	4.
5 דלתי סביבות שניו	5.	5.
6 גאוה אפיקי מגנים	6.	6. Σῶμα αὐτοῦ ὑπερεκχύσεις θυρεῶν.
7 אחד באחד יגשו ורוח	7.	7. Ἀναπνοή.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Non crudelis quod suscitet eum.	1. Non quasi crudelis suscitabo eum.	1. Neque immisericors ero, cum suscitabo eum.
3. Non silebo propter eum, et verbum fortitudinum, et gratiam dispositionis ejus.	3. Non parcam ei, et verbis potentibus, et ad deprecandum compositis.	3. Circa eum... et dabitur ordini ejus.
4. Cum duplicitate freni ejus quis veniet?	4. Et in medium oris ejus quis intrabit?	4.
5. Portas.	5. Portas.	5
Circuitus dentium ejus.	Per gyrum dentium.	
6. Superbia fortitudines scutorum.	6. Corpus illius quasi scuta fusilia.	6. Corpus ejus supereffusione scutorum.
7. Una in unam admoventur.	7. Una uni conjungitur.	7.
Et ventus.	Spiraculum.	Respiratio.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Καὶ ἐν ἰχθυοφόροις.	Καὶ ἐν πλοίοις ἁλιέων.	
27.	27. Μνησθεὶς πόλεμον τὸν γινόμενον ἐν στόματι.	27.
28.	28. Καὶ μηκέτι γινέσθω.	28. Ἰδοὺ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ διεψεύσατο.
Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεὸς τὴν ἰδέαν αὐτοῦ καταβαλεῖ.	Οὐχ ἑώρακας αὐτόν;	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Et in nassis piscium.	Et in naviculis piscatorum.	
27.	27. Recordatus belli quod fit in ore.	27.
28.	28. Et non ultra sint.	28. Ecce principium ejus mentitum est.
Sed et Deus speciem ejus dejiciet.	Nonne vidisti eum?	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Job.

Ibid. Ἀ., ὅταν. Colbert.

V. 19. Ἀ., λήψεται. Colbert. et Reg. unus.

Ibid. Σ., ἐν περόνῃ etc. Omnes.

V. 20. Ἀ., Σ., ἑλκύσεις δὲ Λευιαθάν. Colbert. habet, Ἀ., Σ., Λευιθάν. Reg. unus ut nos posuimus. Drusius id uni Symmacho tribuit. Oratoriensis et Reg. alter, οἱ λοιποὶ, Λευιθάν.

Ibid. Ἀ., καὶ σχοινίοις etc. Hunc versiculum Latine tantum adfert Drusius.

V. 21. Θ., καὶ χαλινῷ etc. Omnes.

V. 22. *Ὁ Ἑβραῖος*, ἄρα πληθυνεῖ etc. Drusius.

Ibid. Ἀ., Θ., ἀπαλά. Colbert. Reg. unus habet, ἁπλά.

V. 23. Θ., μὴ διαθήσεται. Colbert. et Reg. unus.

V. 24. Σ., μὴ ἐμπαίξεις. Colbert. et Reg. unus.

V. 25. Ἀ., ἕως ἡμισ-. Orator. et Reg. unus cum Drusio qui non habet ἕως. Secunda versio Aquilæ adscribitur a Drusio, sed est Symmachi. Tertia Theodotionis.

V. 26. Σ., μὴ πληρώσεις etc. Drusius.

Ibid. Σ., καὶ ἐν ἰχθυοφόροις. Drusius.

V. 27. Ἀ., μνήσθητι πολ- etc. Drusius

V. 28. Θ., ἰδοὺ ἡ ἀρχὴ etc. Omnes.

Ibid. Σ., ἀλλὰ καὶ ὁ Θεὸς etc. Omnes. Cæterum his tribus postremis versiculis LXX sic ab Hebraico differunt, ut vix possint singulis locis adscribi.

CAPUT XLI JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Οὐ δέδοικας ὅτι ἡτοίμασταί μοι;	1. Οὐδὲ μὴ ἀσπλαγχνήσω, ὅταν ἐξεγείρω αὐτόν.
3. Καὶ δωρήσεται τάξει αὐτοῦ.	3. ※ Οὐ σιωπήσομαι δι' αὐτὸν, ※ καὶ λόγῳ δυνάμεως ἐλεήσει τὸν ※ ἴσον αὐτῷ.	3. ※ Οὐ σιωπήσομαι δι' αὐτὸν, ※ καὶ λόγῳ δυνάμεως ἐλεήσει τὸν ※ ἴσον αὐτῷ.
4. Εἰς ὑποδίπλωσιν φολίδος αὐτοῦ τίς ὑποδύσει;	4. Εἰς δὲ πτύξιν θώρακος αὐτοῦ τίς ἂν εἰσέλθοι;	4.
5.	5. Πύλας. *Οἱ λοιποὶ*, θύρας.	5.
	Κύκλῳ ὀδόντων. *Οἱ λοιποὶ*, περὶ τοὺς ὀδόντας.	
6. Ὑπερφρονεῖ προερχόμενος ἐν θυρεοῖς τὰ ἔγκατα αὐτοῦ.	6. Τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἀσπίδες χάλκεαι.	6.
7.	7. ※ Εἷς τοῦ ἑνὸς κολλῶνται.	7. ※ Εἷς τοῦ ἑνὸς κολλῶνται.
	Πνεῦμα δέ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Non timuisti quia paratus est mihi?	1. Neque immisericors ero, cum suscitabo eum.
3. Et dabitur ordini ejus.	3. ※ Non tacebo propter eum, ※ et sermo virtutis miseretur æqualis sui.	3. ※ Non tacebo propter eum, ※ et sermo virtutis miseretur æqualis sui.
4. In duplicitatem squamæ ejus quis subibit?	4. In plicam autem thoracis ejus quis utique ingrediatur?	4.
5.	5. Portas. *Reliqui*, januas.	5.
	In circuitu dentium. *Reliqui*, circa dentes.	
6. Superbit procedens cum scutis visceribus suis.	6. Interiora ejus scuta ærea.	6.
7.	7. ※ Unus uni adhærent.	7. ※ Unus uni adhærent.
	Spiritus autem.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
איש־באחיהו ידבקו 8	8.	8. Ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ προσκολληθήσεται.
יתלכדו ולא יתפרדו		
עטישתיו תהל אור 9	9.	9. Πταρμὸς αὐτοῦ φέγγος πυρός.
כעפעפי־שחר		
כידודי אש 10	10.	10.
דאבה 13	13.	13. Ἐκλιμία.
מפלי בשרו דבקו יצוק עליו בל־ימוט 14	14.	14.
משתו יגורו אילים 16	16.	16. . . . . ὑποσταλήσονται ἰσχυροί.
משיגהו חרב בלי תקום חנית מסע ושריה 17	17.	17.
לתבן 18	18.	18. Εἰς ἄχυρα.
לא־יבריחנו בן־קשת 19	19.	19.
אבני־קלע		
כקש נחשבו תותח 20	20.	20. ※ Ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν ※ σφῦραι.
לרעש כידון		Ἀσπίδος.
חדודי חרש 21	21.	21. Ὀξυντῆρες ὀστράκων.
ירתיח 22	22.	22. Καγχλάσει.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Vir in fratre suo adhærebunt.	8. Una alteri adhærebit.	8. Quisque proximo suo adhærebit.
Tenebunt se, et non separabuntur.	Et tenentes se nequaquam separabuntur.	
9. Sternutationibus ejus clarebit lux.	9. Sternutatio ejus splendor ignis.	9. Sternutatio ejus splendor ignis.
Ut palpebræ auroræ.	Ut palpebræ diluculi.	
10. Scintillæ ignis.	10. Tædæ ignis.	10.
13. Dolor.	13. Egestas.	13. Egesta
14. Decidentiæ carnis ejus cohærent : concreta in eo non movebitur.	14. Membra carnium ejus cohærentia sibi : mittet contra eum fulmina, et ad locum alium non ferentur.	14.
16. Ab altitudine ejus timebunt fortes.	16. Cum sublatus fuerit, timebunt angeli.	16. ... metuent fortes.
17. Attingentis eum gladius non stabit, lancea profectionis, et lorica.	17. Cum apprehenderit eum gladius, subsistere non poterit, neque hasta, neque thorax.	17.
18 Ad paleam.	18. Quasi paleas.	18. In paleas.
19. Non fugabit eum filius arcus.	19. Non fugabit eum vir sagittarius.	19.
Lapides fundæ.	Lapides fundæ.	
20. Sicut stipula reputata sunt catapulta.	20. Quasi stipulam æstimabit malleum.	20. ※ Sicut calamus reputata ※ sunt mallei.
Ad vibrationem hastæ.	Vibrantem hastam.	Clypei.
21. Acumina testæ.	21. Radii solis.	21. Acumina testæ.
22. Fervere faciet.	22. Fervescere faciet.	22. Fervere faciet.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

8.

9.

10.

13.

14. Σάρκες αὐτοῦ περικεχυμέναι αὐτῷ ἀκλινεῖς.

16. Ὑπὸ τῆς κινήσεως αὐτοῦ εὐλαβηθήσονται ἰσχυροί.

17. Καταλαβοῦσα αὐτὸν μάχαιρα οὐχ ὑποστήσεται, ⋇ οὐδὲ λόγχης ἄρσις καὶ θώρακος ⁚

18. Ὡς ἄχυρα.

19. Οὐ φυγαδεύσει αὐτὸν ἀνὴρ τοξότης.

20.

Σειομένου θυρεοῦ.

21. Σιδήρια τέκτονος.

22.

Ο'.

8. Ἀνὴρ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ προσκολληθήσεται.

⋇ Συνέχονται, καὶ οὐ μὴ ἀπο-
⋇ σπασθῶσιν.

9. Ἐν πταρμῷ αὐτοῦ ἐπιφαύσκεται φέγγος.

Εἶδος ἑωσφόρου. *Οἱ λοιποί*, ὡς εἶδος ἑωσφόρου.

10. Ἐσχάραι πυρός. *Οἱ λοιποί*, δαλοὶ πυρός.

13. Ἀπώλεια.

14. Σάρκες δὲ σώματος αὐτοῦ κεκόλληνται· καταχέει ἐπ' αὐτὸν, οὐ σαλευθήσεται.

16. Στραφέντος δὲ αὐτοῦ, φόβος θηρίοις.

17. ⋇ Οὐδὲ λόγχης ἄρσις καὶ
⋇ θώρακος ⁚ Ἐὰν συναντήσωσιν αὐτῷ λόγχαι, οὐδὲν μὴ ποιήσωσι, δόρυ καὶ θώρακα.

18. Ἄχυρα.

19. Οὐ μὴ τρώσῃ αὐτὸν τόξον χάλκεον.

Πετροβόλον. *Ἄλλος*, πέτρους σφενδόνης. *Οἱ λοιποί*, λίθους σφενδόνης.

20. ⋇ Ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν
⋇ σφῦραι.

Σεισμοῦ πυρφόρου.

21. Ὀβελίσκοι ὀξεῖς.

22. Ἀναζεῖ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

8.

⋇ Συνέχονται, καὶ οὐ μὴ ἀπο-
⋇ σπασθῶσιν.

9.

10.

13.

14.

16.

17.

18. Εἰς ἄχυρα.

19.

20. ⋇ Ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν
⋇ σφῦραι.

21. Σιδήριον τέκτονος.

22.

SYMMACHUS.

8.

9.

10.

13.

14. Carnes ejus circumfusæ ipsi stabiles.

16. A commotione ejus verebuntur fortes.

17. Comprehendens eum gladius non subsistet, ⋇ neque hastæ elevatio et thoracis ⁚

18. Ut paleas.

19. Non fugabit eum vir sagittarius.

20.

Commoto clypeo.

21. Ferramenta fabri.

22.

LXX INTERPRETES.

8. Vir fratri suo adhærebit.

⋇ Continebuntur et non divi-
⋇ dentur.

9. In sternutamento ejus effulget lumen.

Species luciferi. *Reliqui*, ut species luciferi.

10. Foci ignis. *Reliqui*, lampades ignis.

13. Perditio.

14. Carnes autem corporis ejus sunt agglutinatæ: effundit super eum, non commovebitur.

16. Cum autem se verterit, timor bestiis.

17. ⋇ Neque hastæ elevatio et
⋇ thoracis ⁚ Si occurrerint ei lanceæ, nihil facient, hastam et thoracem.

18. Paleas.

19. Non vulnerabit eum arcus æreus.

Fundam. *Al.*, petras fundæ. *Reliqui*, lapides fundæ.

20. ⋇ Sicut stipulam æstimabit
⋇ malleum.

Concussionem igniferam.

21. Obelisci acuti.

22. Fervere facit.

THEODOTIO.

8.

⋇ Continebuntur et non divi-
⋇ dentur.

9.

10.

13.

14.

16.

17.

18. In paleas.

19.

20. ⋇ Sicut stipulam æstimabit
⋇ malleum.

21. Ferramentum fabri.

22.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כמרקחה		Μυρεψητήριον.
23 יחשב תהום לשיבה	23.	23.
24 אין־על־עפר משלו	24.	24.
העשו לבלי־חת		
25 את כל־גבה יראה	25.	25.
על־כל־בני־שחץ		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Ut ollam pigmenti.	Quasi cum unguenta bulliunt.	Vas unguentarium.
23. Reputabit abyssum in canitiem.	23. Æstimabit abyssum quasi senescentem.	23.
24. Non super pulverem comparatio ejus.	24. Non est super terram potestas quæ comparetur ei.	24.
Qui factus est ad non conterendum.	Qui factus est ut nullum timeret.	
25. Omne sublime videbit.	25. Omne sublime videt.	25.
Super omnes filios superbiæ.	Super universos filios superbiæ.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Job.

V. 1. 'Α., Θ., οὐδὲ μὴ ἀσπλαγχνήσω etc. Colbert. et Reg. unus.

V. 3. Colbertinus habet cum asterisco, ἐκ Θ. οἱ β', i. e., *hi duo versiculi ex Theodotione desumpti sunt*. Editio item Latina Hieronymi, cujus versionem mutuamur, illos asteriscis notat.

Ibid. 'Α., περὶ αὐτοῦ. Reg. unus.

Ibid. 'Α., Σ., καὶ δωρήσεται etc. Reg. unus Aquilæ tribuit, Colbert. Symmacho. Verisimilius est esse Aquilæ tantum.

V. 4. Σ., εἰς ὑποδίπλωσιν etc. Omnes.

V. 5. *Οἱ λοιποὶ*, θύρας. Colbert.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, περὶ τοὺς ὀδόντας. Colbert. Nicetas vero id Theodotioni adscribit.

V. 6. 'Α., σῶμα αὐτοῦ etc. Colbert., Reg. unus, Nicetas et Drusius. Symmachi lectionem pleniorem edimus.

V. 7. Hic versiculus ex Theodotione desumptus est, ut cum asterisco et Θ. notat Colbertinus.

Ibid. 'Α., ἀναπνοή. Colbertinus habet ἀναπνοῆς, male.

V. 8. 'Α., ἕκαστος etc. Drusius.

Ibid. Hic versiculus cum asterisco et Θ. notatur in Colbertino.

V. 9. 'Α., πταρμὸς αὐτοῦ etc. Drusius.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, ὡς εἶδος ἑωσφόρου. Colbert.

V. 10. *Οἱ λοιποὶ*, δαλοὶ πυρός. Colbert. Drusius uni Aquilæ adscribit.

V. 13. 'Α., ἐκλιμία. Drusius.

V. 14. Σ., σάρκες αὐτοῦ etc. Omnes.

V. 16. 'Α., ὑποσταλήσονται ἰσχυροί. Drusius. Σ., ὑπὸ τῆς κινήσεως etc. Omnes.

CAPUT XLII JOB.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
2 ולא־יבצר ממך מזמה	2.	2.
3 בלי־דעת לכן הגדתי	3.	3.
5 שמעתיך ועתה עיני ראתך	5.	5.
6 על־כן אמאס	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et non prohibebitur a te cogitatio.	2. Et nulla te latet cogitatio.	2.
3. Absque scientia, ideo annuntiavi.	3. Absque scientia, ideo insipienter locutus sum.	3.
5. Audivi te: et nunc oculus meus vidit te.	5. Audivi te, nunc autem oculus meus videt te.	5.
6. Idcirco reprobabo	6. Idcirco ipse me reprehendo.	6.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ὡς ἀναβρασσομένην ἄρτυσιν.	Ὥσπερ ἐξάλειπτρον.	
23.	23. ※ Ἐλογίσατο ἄβυσσον ὡς ※ περίπατον.	23. ※ Ἐλογίσατο ἄβυσσον ὡς ※ περίπατον.
24. Οὐκ ἔστιν ἐπὶ χοὸς ἐξουσία αὐτοῦ.	24. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς ὅμοιον αὐτῷ.	24.
	※ Πεποιημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ※ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων μου.	※ Πεποιημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ※ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων μου.
25.	25. Πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ.	25. Πάντα ὑπερήφανα ἐμβλέψεται.
Παντὸς βρομώδους.	Πάντων τῶν ἐν τοῖς ὕδασιν.	Υἱῶν [illegible].

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Ut ebulliens condimentum.	Tamquam vas unguentarium.	
23.	23. ※ Computavit abyssum ※ quasi deambulacrum.	23. ※ Computavit abyssum ※ quasi deambulacrum.
24. Non est super humum potestas ejus.	24. Non est super terram simile ei.	24.
	※ Factum ad illudendum ab ※ angelis meis.	※ Factum ad illudendum ab ※ angelis meis.
25	25. Omne sublime videt.	25. Omnem superbum [illegible]
Omnis fœtidi.	Omnium quæ in aquis.	Filiorum [illegible].

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Job.

V. 17. Σ., [illegible] etc. Omnes. [illegible] Symmacho [illegible] in Colbertino. Et in versionem LXX [illegible] inductum fuerat: atque in [illegible] Hieronymi secundum versionem Symmachi [illegible], ut nos edimus.
V. 18. Α., Θ., εἰς ἔργα. Σ. [illegible]
V. 19. Σ., [illegible] Colbert. [illegible] Reg. unus.
Ibid. Οἱ λοιποί, [illegible] Colbert., Reg. [illegible], Drusius. et Nobilius. [illegible]
V. 20. Hic versiculus, qui in LXX legitur, ex Α., Θ. cum asteriscis notatus in Colbertino.
Ibid. Α., [illegible] Σ., [illegible] Niceta vero habet [illegible]
V. 21. [illegible]
V. 22. Α., [illegible]
V. 23. [illegible]
V. 24. Σ., [illegible]
V. 25. Θ., πάντα ὑπερήφανα. [illegible]
Ibid. Σ., [illegible]

CAPUT XLII JOB.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. [illegible]	2.
3. [Οὐκ] ἔγνων. Διὰ τοῦτο ἐλάλησα ἀνοήτως.	3. [illegible] καὶ ἃ οὐκ ἠπιστάμην; τίς δὲ ἀναγγελεῖ μοι ἃ οὐκ ᾔδειν;	3.
5.	5. Ἀκοὴν μὲν ὠτὸς ἤκουόν σου τὸ πρότερον, νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε. [illegible]	5.
6. Διὰ τοῦτο κατέγνων ἐμαυτοῦ.	6. Διὸ ἐφαύλισα ἐμαυτόν.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Novi quia omnia potes, et non impossibile tibi quidquam. [illegible]	2.
3. [Non] sciebam, ideo locutus sum insipienter.	3. Parcens autem verbis, et te putat celare? quis autem annuntiabit mihi, quæ non noveram?	3.
5.	5. Auditu auris audivi te, nunc autem oculus meus vidit te. [illegible], nunc autem oculus meus vidit te.	5.
6. Ideo reprehendi memetipsum.	6. Quamobrem sprevi meipsum.	6.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ונחמתי על-עפר ואפר		Καὶ παρεκλήθην ἐπὶ χοῒ καὶ σποδῷ.
7 חרה אפי בך ובשני רעיך	7.	7.
כי לא דברתם אלי נכונה		
8 והעליתם עולה עליכם	8.	8. Καὶ ἀναβιβάσετε ὁλοκαυτώματα.
כי ׀ אם-פניו אשא לבלתי עשות עמכם נבלה		
אלי נכונה כעבדי איוב		
9 השוחי הנעמתי וישא יהוה את-פני איוב	9.	9.
10 בהתפללו	10.	10.
11 לפנים וינחמו	11.	11.
על-כל-הרעה		
נזם זהב אחד		Ἐνώτιον χρυσουν ἕν.
12 מראשתו	12.	12.
14 ימימה	14.	14. Ἰεμιμά.
קציעה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et resipiscam in pulvere et cinere.	Et ago pœnitentiam in favilla et cinere.	Et consolationem accepi in pulvere et cinere.
7. Iratus est furor meus in te, et in duos socios tuos.	7. Iratus est furor meus in te, et in duos amicos tuos.	7.
Quia non locuti estis ad me rectum.	Quoniam non estis locuti coram me rectum.	
8. Et ascendere facite ascensionem.	8. Offerte holocaustum.	8. Et offerte holocautomata.
Super vos.	Pro vobis.	
Nam utique facies ejus suscipiam ad non faciendum vobiscum abjectionem.	Faciem ejus suscipiam, ut non vobis imputetur stultitia.	
Ad me rectum.	Ad me recta.	
Sicut servus meus Job.	Sicut servus meus Job.	
9. Suhites.	9. Suhites.	9.
Naamathites.	Naamathites.	
Et suscepit Dominus facies Job.	Et suscepit Dominus faciem Job.	
10. In orando ipsum.	10. Cum oraret ille.	10.
11. Prius.	11. Prius.	11.
Et consolati sunt.	Et consolati sunt.	
Super omne malum.	Super omni malo.	
Inaurem auream unam.	Inaurem auream unam.	Inaurem auream unam.
12. Præ principio ejus.	12. Magis quam principio ejus.	12.
14. Iemima.	14. Diem.	14. Hiemima.
Casia.	Cassiam.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἥγημαι δὲ ἐμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν.	
7. Ὠργίσθη ὁ θυμός μου σοὶ, καὶ τοῖς δυσὶν ἑταίροις σου.	7. Ἥμαρτες σὺ καὶ οἱ δύο φίλοι σου.	7. Ἐθυμώθη ἡ ὀργή μου ἐν σοὶ, καὶ ἐν τοῖς δυσὶ φίλοις σου.
... ὀρθῶς.	Οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἐνώπιόν μου ἀληθὲς οὐδέν.	Οὐ γὰρ ἐλαλήσατε εὐθύτητα.
8. Ἀναφοράν.	8 Καὶ ποιήσει κάρπωσιν.	8. Ὁλοκαύτωσιν.
	Περὶ ὑμῶν. *Ἄλλος*, ὑπὲρ ὑμῶν.	
	Πρόσωπον αὐτοῦ λήψομαι· εἰ μὴ γὰρ δι' αὐτὸν, ἀπώλεσα ἂν ὑμᾶς. *Οἱ ἄλλοι*, πρόσωπον αὐτοῦ παραδέξομαι. Εἰ μὴ γὰρ δι' αὐτὸν, ἀπώλεσα ἂν ὑμᾶς.	
Ἀληθὲς ἐπ' ἐμοῦ.	Ἀληθές.	
	Κατὰ τοῦ θεράποντός μου Ἰώβ. *Ἄλλος*, ὡς ὁ δοῦλός μου Ἰώβ.	Καθὼς ὁ δοῦλός μου Ἰώβ.
9. Ὁ Σωΐ.	9. Ὁ Σαυχίτης.	9. Ὁ Σωΐτης.
Ναμαθίτης.	Ὁ Μιναῖος.	Νωμαθίτης.
Καὶ προσήκατο ὁ Θεὸς τὸ πρόσωπον Ἰώβ.	Καὶ ἔλυσε τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῖς διὰ Ἰώβ.	
10. Ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτόν.	10. Εὐξαμένου δὲ αὐτοῦ.	10.
11. Πρίν.	11. Ἐκ πρώτου.	11. Ἔμπροσθεν.
	Καὶ παρεκάλεσαν. *Ἄλλος*, καὶ παρεμυθήσαντο.	
Περὶ πάσης τῆς κακίας.	Ἐπὶ πᾶσιν.	
Ἐπίῤῥινον.	Τετράδραχμον χρυσοῦ.	Ἐνώτιον χρυσοῦν ἕν.
12. Ὑπὲρ τὰ ἔμπροσθεν.	12. Ἢ τὰ ἔμπροσθεν.	12. Ὑπὲρ τὰ ἔμπροσθεν.
14. Ἰεμιμά.	14. Ἡμέραν. *Ἄλλοι*, ὑέμημα, ὕμιμα, ὕμημα, ὕσμημα.	14.
	Κασίαν. *Ἄλλος*, Κεσίαν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Putavi autem me terram et cinerem.	
7. Iratus est furor meus tibi, et duobus sociis tuis.	7. Peccasti tu, et duo amici tui.	7. Excanduit ira mea in te, et in duos amicos tuos.
...recte.	Non enim locuti estis coram me verum quidpiam.	Non enim locuti estis quod rectum erat.
8. Oblationem.	8. Et faciet holocaustum.	8. Holocaustum.
	Pro vobis. *Alius*, super vos.	
	Faciem ejus accipiam : nam nisi propter ipsum, perdidissem utique vos. *Alii*, faciem ejus suscipiam. Nisi enim ejus gratia, perdidissem vos.	
Verum super me.	Verum.	
	Contra famulum meum Job. *Alius*, sicut servus meus Job.	Sicut servus meus Job.
9. Soi.	9. Sauchites.	9. Soites.
Namathites.	Minæus.	Nomathites.
Et admisit Deum faciem Job.	Et solvit peccatum eis propter Job.	
10. In orando ipsum.	10. Et cum ille precatus esset.	10.
11. Prius.	11. A principio.	11. Antea.
	Et consolati sunt. *Alius*, *id*.	
Circa omnem malitiam.	Super omnibus.	
Ornamentum narium.	Tetradrachmum auri.	Inaurem auream unam.
12. Super priora.	12. Præ iis quæ antea.	12. Super priora.
14. Hiemima.	14. Diem. *Alii*, Hyemema, Hymima, Hymenia, Hysmema.	14.
	Casiam. *Alius*, Cesiam.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
קרן הפוך		Καρναφούχ.
16 וירא את־בניו ואת־בני בניו ארבעה דרות	16.	16.
17 ושבע ימים	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Ceren-haphuc.	Cornustibii.	Carnaphuc.
16. Et vidit filios suos, et filios filiorum suorum quatuor generationes.	16. Et vidit filios suos, et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem.	16.
17. Et satur dierum.	17. Et plenus dierum.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Job.

V. 2. *Οἱ ἄλλοι*, καὶ οὐκ ἀφαιρεθήσεται etc. Omnes.

V. 3. Σ., ἔγνων etc. Drusius. Sine dubio legendum, οὐκ ἔγνων.

V. 5. *Οἱ λοιποί*, ἤκουόν σε etc. Reg. unus, Drusius et Nicetas.

V. 6. Σ., διὰ τοῦτο κατέγνων ἐμαυτοῦ. Reg. unus.
Ibid. Ἀ., καὶ παρεκλήθην etc. Drusius.
V. 7. Σ., ὠργίσθη ὁ θυμός μου etc. Drusius Symmachi et Theodotionis lectiones sic habet.
Ibid. Σ., ὀρθῶς. Colbert., Reg. unus et Drusius. Θ., οὐ γὰρ ἐλαλήσατε etc. Drusius.
V. 8. Ἀ., καὶ ἀναβιβάσετε ὁλοκαυτώματα. Drusius. Colbertinus vero, Reg. unus et Orat. Ἀ., Θ., ὁλοκαυτώσιν, forte melius. Σ., ἀναφοράν. Sic omnes.

Ibid. Colbertinus habet, Δ, ὑπὲρ ὑμῶν, i. e., *Tetrapla*, ut sæpe dictum est.

Ibid. *Οἱ ἄλλοι*, πρόσωπον αὐτοῦ etc. Sic Colbert. et alii pleniorem quam Drusius interpretationem adferunt.

Ibid. Σ., ἀληθὲς ἐπ' ἐμοῦ. Sic Colbert.
Ibid. Θ., καθὼς ὁ δοῦλ- etc. Colbert. et Reg. unus. Drusius id quasi scholion adfert.
V. 9. Σ., ὁ Σωΐ etc. Colbert. et Reg. unus, ut et in sequenti.
Ibid. Σ., καὶ προσήκατο etc. Omnes.
V. 10. Σ., ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτόν. Reg. unus. Colbertinus vero Symmacho et Theodotioni tribuit.

IN LIBRUM PSALMORUM MONITUM.

In eruendis et emendandis Psalterii lectionibus hi libri tum manuscripti tum editi a nobis adhibiti sunt :
Codex Reg. num. 1807, *egregiæ notæ, decimi sæculi, cui prorsus similis in Vaticano exstat eadem manu scriptus ; ita ut non modo paginæ, sed etiam lineæ singulæ eadem voce desinant.*
Codex Reg. num. 1876. *X sæculi.*
Codex Reg. num. 1877. *XI sæculi.*
Codex Reg. X sæculi, num. 1878, *elegantissime descriptus cum depictis imaginibus.*
Codex Colbertinus num. 646, *recens.*
Codex alter Colbertinus στιχηρῶς, *sive distinctis versiculis, exaratus, num.* 5995, *scriptus anno* 1070.
Codex Vaticanus num. 754. *X sæculi, unde sexdecim dumtaxat psalmorum lectiones nancisci potuimus.*
Codex Coislinianus noni vel decimi sæculi.
Codex alter Coislinianus vetustus.

PSALMUS PRIMUS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אשרי האיש אשר ׀ לא הלך	1.	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Beatitudines viri, qui non ambulavit. *Hieronymus*, beatus vir qui non abiit.	1. Beatus vir qui non abiit.	1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Καρναφούχ.	Ἀμαλθαίας κέρας.	
16.	16. ⁜ Καὶ ἴδεν Ἰὼβ τοὺς υἱοὺς ⁜ αὐτοῦ, καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν ⁜ αὐτοῦ τετάρτην γενεάν.	16. ⁜ Καὶ ἴδεν Ἰὼβ τοὺς υἱοὺς ⁜ αὐτοῦ, καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν ⁜ αὐτοῦ τετάρτην γενεάν.
17.	17. Πλήρης ἡμερῶν. Ἄλλ., ἐμπεπλησμένος ἡμερῶν. Τὰ δὲ πάντα ἔτη ἃ ἔζησεν, διακόσια τεσσαράκοντα.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Carnaphuc.	Amalthææ cornu.	
16.	16. ⁜ Et vidit Job filios, et filios ⁜ filiorum suorum quarta ⁜ generatione.	16. ⁜ Et vidit Job filios, et filios ⁜ filiorum suorum quarta ⁜ generatione.
17.	17. Plenus dierum. *Alius*, satur dierum. Omnes autem anni quibus vixit, ducenti quadraginta.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Job.

V. 11. Σ., πρίν etc. Reg. unus.
Ibid. *Ἄλλος*, καὶ παρεμυθήσαντο. Idem.
Ibid. Σ., περὶ πάσης etc. Omnes.
V. 12. Σ., Θ., ὑπὲρ τὰ ἔμπροσθεν. Colbert.
V. 14. Ἀ., Σ., Ἰεμιμά. Drusius. Colbertinus vero, Ἀ., ὑέμημα. Σ., ὕμημα. Reg unus, Ἀ., ὕσμημα. Σ., ὕμημα. [Nobilius, Drusius et Lambertus Bos efferunt Ἰεμιμά, cum leni spiritu. DRACH.]
Ibid. *Ἄλλος*, Κεσίαν. Drusius.
Ibid. Ἀ., Σ., *χαρναφούχ*. Drusius. Colbertinus autem, Καρναφιρούθ Reg. unus, καρναφφούθ.
V. 16. Hi duo versiculi asteriscis notantur in Colbertino, et in edit. Latina Hieronymi.
V. 17. *Ἄλλος*, ἐμπεπλησμένος ἡμερῶν. Drusius.
Ibid. Τὰ δὲ πάντα etc. In Colbertino sequitur hujusmodi nota : Οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. I. e. : *Non exstat in Hebraico*. Sic etiam in Regio uno, ubi loco τοῦ, ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ legitur, παρὰ τοῖς λοιποῖς, *apud reliquos*.

Oratoriensis vero codex hæc habet : Ἰστέον ὅτι μέχρι τοῦ, *πρεσβύτερος καὶ πλήρης ἡμερῶν*, Ἀκ. καὶ Σύμμ. ἐλθόντες συνεπέραναν τὴν βιβλίον, ὡς δὴ τῷ Ἑβραϊκῷ ἀκολουθοῦντες. Ὁ δὲ Θεοδοτίων συμπεραίνει τοῖς Ο′. I. e., *Sciendum est, ad illud*, senex et plenus dierum, *Aquilam et Symmachum librum terminare, utpote Hebraicum sequentes. Theodotio autem cum LXX Interpretibus desinit.* Quæ sequuntur vero apud LXX et Theodotionem ex Syro desumpta dicuntur : atque obelis notantur in edit. Latina Hieronymi.

IN LIBRUM PSALMORUM MONITUM.

Codex tertius Coislinianus X sæculi.
Eusebius in Psalmos a nobis editus anno 1706.
Hilarius in Psalmos unam tantum lectionem suppeditavit.
Chrysostomus in Psalmos editus a Savilio et Frontone Ducæo, manuscriptis etiam ad lectiones asserendas usi sumus.
Hieronymus, maxime epistola ad Suniam et Fretelam, itemque Breviarium ejusdem nomine editum.
Theodoretus in Psalmos editus a Sirmondo.
Catena a Daniele Barbaro edita latine in quinquaginta psalmos.
Catena a Corderio edita in totum Psalterium.
Agellius in Psalmos.

PSALMUS PRIMUS.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη. *Ἄλλος*, ἄμεμπτος ὁ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἐπεριεπάτησεν. Ε′, ς′, τέλειος ὁ νεώτερος ὃς οὐκ ἀπῆλθε.	1. Τέλειος ὁ νεώτερος ὃς οὐκ ἀπῆλθε.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Beatus vir qui non abiit. *Alius*, irreprehensibilis homo qui non ambulavit. V, VI, perfectus junior qui non abiit.	1. Perfectus junior qui non abiit.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בעצת רשעים		Ἐν συνελεύσει ἀσεβῶν.
ובמשב לצים לא ישב		Καὶ ἐν καθέδρᾳ χλευαστῶν (οὐκ ἐκάθισεν).
2 כי ! אם בתורת יהוה חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה	2.	2. Ἀλλ' ἐν νόμῳ Κυρίου βουλήματα αὐτοῦ, καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ φθέγξεται ἡμέρευσιν καὶ νύκτα.
3 והיה כעץ שתול	3.	3. Καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον μεταπεφυτευμένον.
על-פלגי-מים אשר פריו ! יתן		Ἐπὶ διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ καρπὸν αὐτοῦ δώῃ.
ועלהו לא-יבול		Καὶ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀποπεσεῖται.
4 לא-כן הרשעים	4.	4.
כמץ		
5 בעדת	5.	5. Ἐν συναγωγῇ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In consilium impiorum. *Hieron.*, in consilio impiorum.	In consilio impiorum.	In conventu impiorum.
Et in consessu derisorum non sedit. *Hieron*, et in cathedra derisorum non sedit.	Et in cathedra pestilentiæ non sedit.	Et in cathedra derisorum (non sedit).
2. Sed in lege Domini voluntas ejus, et in lege ejus meditabitur die ac nocte. *Hieron.*, *idem.*	2. Sed in lege Domini voluntas ejus, et in lege ejus meditabitur die ac nocte.	2. Sed in lege Domini voluntates ejus, et in lege ejus loquetur die ac nocte.
3, Et erit sicut lignum plantatum. *Hieron.*, et erit tanquam lignum transplantatum.	3. Et erit tanquam lignum quod plantatum est.	3. Et erit tanquam lignum transplantatum.
Super rivos aquarum, quod fructum suum dabit. *Hieron.*, juxta rivulos aquarum, quod fructum suum dabit.	Secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit.	Super exitus aquarum, quod fructum suum dederit.
Et folium ejus non decidet. *Hieron.*, et folium ejus non defluet.	Et folium ejus non defluet.	Et folium ejus non decidet.
4. Non sic impii. *Hieron.*, *id.*	4. Non sic impii, non sic.	4.
Sicut gluma. *Hieron.*, tamquam pulvis.	Tamquam pulvis.	
5. In cœtu. *Hieron.*, in congregatione.	5. In consilio.	5. In congregatione.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum I.

V. 1. Θ., Ε', Ϛ', τέλειος ὁ νεώτερος etc. Ex notis edit. Romanæ. Mirum sane vocem האיש hos interpretes vertisse, ὁ νεώτερος, quam vulgo ἀνήρ, nonnunquam ἄνθρωπος interpretantur. Alia lectio, ἄμεμπτος ὁ ἄνθρωπος etc., quam sine interpretis nomine adfert Vaticanus, videtur esse Symmachi. Ubi notandum est, Vaticanum ad superiorem lectionem Ε', Ϛ' tantum, non autem Theodotionem præmittere. Sane præmissa Theodotionis nota suspecta mihi est. Psalm. CXXVI, 5. A., S., Th. אשרי vertunt μακάριος.

Ibid. Ἀ., ἐν συνελεύσει ἀσεβῶν. Sic unus habet. Θ., Ε', Ϛ', ἐν βουλῇ ἀλλοτρίων. Drusius. Sed Euthymius sic in Latina editione: *Vel aliter consilium impiorum pro concilio et conventu intelligendum, quemadmodum Aquila et Theodotio interpretati sunt.* Non verterit igitur Theodotio, ἐν βουλῇ, nisi mendum sit apud Euthymium. Ἄλλος, ἐν συνεδρίῳ παρανόμων. Sic Vaticanus, sine interpretis nomine; sed videtur esse Symmachi.

Ibid. Ἀ., καὶ ἐν καθέδρᾳ etc. Horum interpretum lectiones sic habet Drusius, itemque Vaticanus. Hieronymus Aquilam sequitur, quod persæpe observatur in Psalmis.

V. 2. Codex Vaticanus sic habet: Ἀ., Σ., Ε', Ϛ', ἐν νόμῳ Κυρίου φθέγξεται ἡμέρευσιν καὶ νύκτα, ubi

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐν βουλῇ ἀσεβῶν. Ἄλλος, ἐν συνεδρίῳ παρανόμων. Ε', Ϛ', ἐν βουλῇ ἀλλοτρίων.	Ἐν βουλῇ ἀλλοτρίων.
Καὶ ἐν καθέδρᾳ χλευαστῶν οὐ κεκοινώνηκε.	Καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν. Ε', Ϛ', καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ παρανόμων οὐχ εὑρέθη.	
2. Ἀλλ' ἐν νόμῳ Κυρίου θελήματα αὐτοῦ, καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ φθέγξεται ἡμέρας καὶ νύκτα.	2. Ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει ἡμέρας καὶ νυκτός. Ε', Ϛ', ἀλλ' ἐν νόμῳ Κυρίου θελήματα αὐτοῦ, καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ φθέγξεται ἡμέρας καὶ νύκτα.	2.
3.	3. Καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον.	3.
Εἰς τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ καρπὸν αὐτοῦ δώσῃ.	Παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει.	
	Καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀποῤῥυήσεται.	
4.	4. Οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, οὐχ οὕτως.	4.
	Ὡς ὁ χνοῦς. Ἄλλος, ὡς κονιορτός.	
5. Ἐν συνελεύσει.	5. Ἐν βουλῇ. Ἄλλος, ἐν ὁδῷ.	5. Ἐν συναγωγῇ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	In consilio impiorum. *Alius*, In concilio iniquorum. V, VI, In consilio extraneorum.	In consilio extraneorum.
Et in cathedra impostorum non communicavit.	Et in cathedra pestilentium non sedit. V, VI, et in cathedra iniquorum non repertus est.	
2. Sed in lege Domini voluntates ejus, et in lege ejus loquetur die ac nocte.	2. Sed in lege Domini voluntas ejus, et in lege ejus meditabitur die ac nocte. V, VI, sed in lege Domini voluntates ejus, et in lege ejus loquetur die ac nocte.	2.
3.	3. Et erit tanquam lignum quod plantatum est.	3.
In exitibus aquarum, quod fructum suum dederit.	Secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit.	
	Et folium ejus non defluet.	
4.	4. Non sic impii, non sic.	4.
	Tanquam pulvis. *Alius*, id.	
5. In conventu.	5. In consilio. *Alius*, in via.	5. In congregatione.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum I.

quæ media intercedunt, ob similitudinem prætermisisse videtur. Ἡμέρας καὶ νύκτα.

V. 3. Ἀ., καὶ ἔσται etc. Sic unus Regius et Origenes. Hieronymus Aquilam sequitur.

Ibid. Ἀ., ἐπὶ διεξόδοις etc. Hanc lectionem exhibet Vaticanus codex.

Ibid. Ἀ., καὶ φύλλον etc. Sic Vaticanus. Ex Colbertinis autem unus habet ad marg., [illegible] sine interpretis nomine.

V. 4. Origenes, ἔστι τὸ Ἑβραϊκὸν [illegible] λέξιν, ἔστι τῶν ἑρμηνευτῶν [illegible] Hebraicam lectionem duplicavit [illegible] quispiam. [illegible]

Theodoretus, In editione autem Aquilæ [illegible]

Ibid. Ἄλλος, ὡς [illegible]

V. 5. Ἀ., Θ., ἐν συναγωγῇ. [illegible]

PSALMUS II.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למה רגשו גוים ולאמים יהגו־ריק	1.	1. Ἱνατί ἐθορυβήθησαν ἔθνη. Καὶ φῦλα φθέγξεται κενῶς.
2 יתיצבו ׀ מלכי־ארץ ורוזנים נוסדו־יחד	2.	2.
3 ננתקה	3.	3.
4 ילעג־למו	4.	4. Μυχθήσει αὐτούς.
5 ידבר יבהלמו	5.	5. Ἐπιφθέγξεται. Κατασπουδάσει.
6 ואני נסכתי מלכי	6.	6. Καὶ ἐγὼ ἐδιασάμην, βασιλέα μου.
7 אספרה אל־חק יהוה	7.	7. Ἀναγγέλλων Ἰσχυροῦ ἀκριβασμόν.
יהוה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך		Κύριος εἶπε πρὸς μέ· Τέκνον μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον ἔτεκόν σε.
9 תנפצם	9.	9. Προσρήξεις αὐτούς.
10 ועתה מלכים השכילו	10.	10. Καὶ νῦν βασιλεῖς ἐπιστημώθητε.
12 נשקו־בר פן־יאנף	12.	12. Καταφιλήσατε ἐκλεκτῶς, μήποτε ὀργισθῇ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Utquid tumultuatæ sunt gentes. *Hieron.*, quare turbabuntur gentes.	1. Quare fremuerunt gentes.	1. Quare turbatæ sunt gentes.
Et populi meditabuntur inane. *Hieron.*, et tribus meditabuntur inania.	Et populi meditati sunt inania.	Et tribus loquentur vane.
2. Astabunt reges terræ, et principes consultant pariter. *Hieron.*, consurgent reges terræ, et principes tractabunt pariter.	2. Astiterunt reges terræ, et principes convenerunt in unum.	2.
3. Dirumpamus. *Hieron.*, *id.*	3. Dirumpamus.	3.
4. Subsannabit eos. *Hieron.*, *id.*	4. Subsannabit eos.	4. Ridebit eos.
5. Loquetur. *Hieron.*, *id.*	5. Loquetur.	5. Eloquetur.
Terrebit eos. *Hier.*, conturbabit.	Conturbabit.	Exagitabit.
6. Et ego constitui regem meum. *Hieron.*, ego autem ordinavi regem meum.	6. Ego autem constitutus sum rex ab eo.	6. Et ego servavi regem meum.
7. Narrabo ipsum statutum Domini. *Hieron.*, annuntiabo Dei præceptum.	7. Prædicans præceptum Domini ejus.	7. Annuntians accuratum Fortis statutum.
Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te. *Hieron.*, *id.*	Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te.	Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te.
9. Confractos disperges eos. *Hieron.*, conteres eos.	9. Confringes eos.	9. Effringes eos.
10. Et nunc reges intelligite. *Hieron.*, nunc ergo reges intelligite.	10. Et nunc reges intelligite.	10. Et nunc, reges, ediscite.
12. Osculamini Filium, ne forte irascatur. *Hieron.*, adorate pure, ne forte irascatur.	12. Apprehendite disciplinam, nequando irascatur.	12. Osculamini electe, ne forte irascatur.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum II.

In hunc psalmum talia notat Origenes in multis codicibus manuscriptis : Δυσὶν ἐντυχόντες Ἑβραϊκοῖς ἀντιγράφοις, ἐν μὲν τῷ ἑτέρῳ εὕρομεν ἀρχὴν δευτέρου ψαλμοῦ ταῦτα· ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ συνῆπτο τῷ πρώτῳ. Καὶ ἐν ταῖς Πράξεσι δὲ τῶν ἀποστόλων τὸ, *Υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε*, ἐλέγετο εἶναι τοῦ πρώτου ψαλμοῦ. Ὡς γὰρ γέγραπται, φησὶν, ἐν πρώτῳ ψαλμῷ, *Υἱός μου εἶ σύ*. Τὰ ἑλληνικὰ δὲ ἀντίγραφα δεύτερον εἶναι τοῦτον μηνύει. Ἐν μέντοι τῷ Ἑβραϊκῷ οὐδένι τῶν ψαλμῶν ἀριθμὸς

Digitized by Google

PSALMUS II.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Εἰς τί ἔθνη κυκᾷ.	1. Ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη.	1.
	Καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά.	
2. Συνίστανται βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ὕπαρχοι συσκέπτονται ὁμοθυμαδόν.	2. Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπιτοαυτό.	2.
3. Διακόψωμεν.	3. Διαῤῥήξωμεν.	3.
4. Καταγελάσει αὐτούς.	4. Ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς.	4.
	Διάψαλμα.	
5.	5. Λαλήσει.	5.
	Ταράξει.	
6. Κἀγὼ ἔχρισα τὸν βασιλέα μου.	6. Ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ. Ε', καὶ ἐγὼ ἐδιασάμην, βασιλέα μου. Ϛ', κἀγὼ ἔσωσα τὸν βασιλέα μου.	6.
7.	7. Διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα Κυρίου. Ϛ', καταγγέλλων εἰς Θεὸν διαθήκην.	7. Διαγγέλλων Ἰσχυροῦ πρόσταγμα.
	Κύριος εἶπε πρὸς μέ· Υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.	
9.	9. Συντρίψεις αὐτούς.	9.
10.	10. Καὶ νῦν βασιλεῖς σύνετε.	10.
12. Προσκυνήσατε καθαρῶς μήποτε ὀργισθῇ.	12. Δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ. *Ἄλλος*, ἐπιλάβεσθε ἐπιστήμης.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Ad quid gentes tumultuantur.	1. Quare fremuerunt gentes.	1.
	Et populi meditati sunt inania.	
2. Consurgunt reges terræ, et principes tractant simul.	2. Astiterunt reges terræ, et principes convenerunt in unum.	2.
3. Diffringamus.	3. Dirumpamus.	3.
4. Irridebit eos.	4. Subsannabit eos.	4.
	Diapsalma.	
5.	5. Loquetur.	5.
	Conturbabit.	
6. Et ego unxi regem meum.	6. Ego autem constitutus sum rex ab eo. V, et ego servavi regem meum. VI, et ego salvavi regem meum.	6.
7.	7. Prædicans præceptum Domini. VI, annuntians in Deum testamentum.	7. Annuntians Fortis præceptum.
	Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te.	
9.	9. Confringes eos.	9.
10.	10. Et nunc reges intelligite.	10.
12. Adorate pure, ne forte irascatur.	12. Apprehendite disciplinam, nequando irascatur. *Alius*, accipite scientiam.	12.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum II.

παράκειται, πρῶτος εἰ τύχοι ἢ β' ἢ γ'. I. e., *Cum in exemplaria duo Hebraica incidissemus, in altero quidem secundi psalmi principium invenimus hoc loco; in altero autem hic primo conjungebatur. Et in Actibus apostolorum. illud*, Filius meus es tu, ego hodie genui te, *dicitur esse ex psalmo primo. Sicut enim scriptum est, inquit, in primo psalmo*, Filius meus es tu. *Græca vero exemplaria hunc secundum esse indicant. In Hebræo siquidem nulli psalmorum numerus apponitur, sive primus, sive secundus, vel*

Digitized by Google

tertius fuerit.

V. 1. 'A, ἱνατί ἐθορυδήθησαν etc. Has Aquilæ et Symmachi lectiones habent Vaticanus et Drusius. In hunc vero locum notat Origenes in uno Regio : Ἐμφαίνει δὲ ἄσημον ἦχον τῶν θορυβούντων ἡ λέξις. Εἰ δὲ μὴ ἐπὶ θορύβου ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ, ἐνῆν εἰπεῖν, ἐμεγαλαύχησαν. I. e., *Repræsentat autem inconditam tumultuantium turbam : quod si reliqui de tumultu interpretati non essent, dici poterat, arroganter egerunt.* In Aquila vero legit Origenes, ἐθορύβησαν, *turbaverunt* : quæ lectio non spernenda.

Ibid. 'A., καὶ φῦλα etc. Vaticanus et Drusius. Hic Aquilam sequi videtur Hieronymus.

V. 2. Σ., συνίστανται etc. Vaticanus et Drusius.

V. 3. Σ., διακόψωμεν. Vaticanus.

V. 4. 'A., μυχθήσει αὐτούς, melius, μυχθίσει. Σ., καταγελάσει. Vaticanus. Ibid. Διάψαλμα. Codices Origeniani ferunt hanc notam : Οὐ κεῖται παρὰ Σ. καὶ Θ. I. e., *non exstat in Symmacho et Theodotione.* Διάψαλμα in aliquot exemplaribus τῶν O' male jacebat.

V. 5. 'A., ἐπιφθέγξεται. Vaticanus.

Ibid. 'A., κατασπουδάσει. Vaticanus.

V. 6. 'A., E', καὶ ἐγὼ ἐδιασάμην. Sic Vaticanus et Drusius. Colbertinus vero codex unus, καὶ

PSALMUS III.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 יהוה מה־רבו צרי רבים קמים עלי	2.	2. . . . πολλοὶ ἐπανίσταντο ἐπ' ἐμέ.
3 באלהים	3.	3. Ἐν τῷ Θεῷ.
סלה	Σελ.	'Αεί.
5 אקרא	5.	5. Καλέσω.
ויענני		Καὶ ἐπακούσεταί μου.
מהר קדשו סלה		Ἐξ ὄρους ἡγιασμένου αὐτοῦ ἀεί.
8 כי־הכית את־כל־איבי לחי	8.	8. Ὅτι ἔπληξας συμπάντων ἐχθρῶν μου σιαγόνα.
9 סלה	9. Σελ.	9. 'Αεί.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Domine, quam multiplicati sunt angustiantes me? multi insurgentes adversum me. *Hieron.*, Domine, quare multiplicati sunt hostes mei? multi consurgunt adversum me.	2. Domine, quid multiplicati sunt qui tribulant me? multi insurgunt adversum me.	2. ... multi insurrexerunt super me.
3. In Deo. *Hieron.*, *id.*	3. In Deo ejus.	3. In Deo.
Selah. *Hieron.*, semper.	*Vacat.*	Semper.
5. Clamabo. *Hieron.*, *id.*	5. Clamavi.	5. Vocabo.
Et exaudivit me. *Hieron.*, et exaudiet me.	Et exaudivit me.	Et exaudiet me.
De monte sanctitatis suæ, selah. *Hieron.*, de monte sancto suo semper.	De monte sancto suo.	De monte sancto suo semper.
8. Quia percussisti omnes inimicos meos maxilla. *Hieron.*, quia percussisti omnium inimicorum meorum maxillam.	8. Quoniam tu percussisti omnes adversantes mihi sine causa.	8. Quia percussisti omnium inimicorum meorum maxillam.
9. Selah. *Hieron.*, semper.	9. *Vacat.*	9. Semper.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum III.

V. 2. 'A., πολλοὶ ἐπανίσταντο ἐπ' ἐμέ. Ex Vaticano, qui subdit, Σ., Θ., ὁμοίως τοῖς O', id est, *Symmachus et Theodotio habent ut LXX.*

V. 3. 'A., ἐν τῷ Θεῷ etc. Vaticanus sic habet, 'A., ἐν τῷ Θεῷ. Σ., διὰ τοῦ Θεοῦ. Θ., ὁμοίως τοῖς O', *Th. ut LXX.*

Ibid. Vaticanus hanc notam habet : Θ., Σ., διάψαλμα. ἡ E', διὰ παντός. Καὶ δι' ὅλης τῆς βίβλου ἐπὶ τοῦ διαψάλματος ὁμοίως ἐκδεδώκασι. Ea vero de re fusius agit Origenes in Opusculo post Præliminaria cuso, ubi vocis סלה versiones omnes adfert.

V. 5. 'A., καλέσω etc. Has omnes lectiones exhibet idem Vaticanus.

Ibid. 'A., E', ϛ', καὶ ἐπακούσεταί μου. Vaticanus. Sed Theodoretus ait Aquilam vertisse, καὶ ἐπήκουσέ μου.

Ibid. 'A., ἐξ ὄρους ἡγιασμένου etc. Sic Vaticanus et Theodoretus, qui habet, ἁγίου, ut et Drusius. Lectionem Symmachi omnes similiter exhibent.

Digitized by Google

ἐγὼ διεσωσάμην (*). Σ., κἀγὼ ἔχρισα etc. Vaticanus et Drusius.

V. 7. Ἀ., ἀναγγέλλων Ἰσχυροῦ ἀκριβασμόν. Hanc lectionem sine interpretis nomine adferunt Drusius et Vaticanus. Sed hic postremus, cum eam post interpretationem τῶν Ο′ attulisset, notam ei apposuit, qua indicabat eam esse aliis omnibus anteponendam. Cæterum esse Aquilæ non dubium est, ut ex voce ἀκριβασμόν liquet, Aquilæ admodum frequentata ipsique peculiari. Aliæ interpretationes habentur in eodem Vaticano et apud Drusium.

Ibid. Ἀ., Κύριος εἶπε πρὸς μέ· Τέκνον μου εἶ σὺ etc. Sic duo mss. Regii. Indicantes enim in quo differat Aquila a LXX Interpretibus, notant Aquilam habere τέκνον μου, et ἔτεκον.

V. 9. Ἀ., προσρήξεις αὐτούς. Vaticanus et Drusius.

V. 10. Ἀ., καὶ νῦν βασιλεῖς ἐπιστημώθητε. Reg. unus, Vaticanus et Drusius. Vaticanus vero interpretis nomen non adfert.

V. 12. Sic e Vaticano lectiones Aquilæ et Symmachi mutuamur pleniores quam apud Drusium. Tertia lectio, ἐπιλάβεσθε ἐπιστήμης, ex duobus Colbertinis prodit, sine interpretis nomine.

(*) Lectio διεσωσάμην nihili est, profecta ab amanuense imperito. Ἐδιασάμὴν vero est verbi διάζομαι. Cf. lectionem Aquilæ Jud. XVI, 13. DRACH.

PSALMUS III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με; πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ.	2. Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με; πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ.	2. Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με; πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ.
3. Διὰ τοῦ Θεοῦ.	3. Ἐν τῷ Θεῷ.	3. Ἐν τῷ Θεῷ.
Διάψαλμα.	Διάψαλμα. Ε′, διαπαντός. ς′, εἰς τέλος.	Διάψαλμα.
5. Ἐβόησα.	5. Ἐκέκραξα.	5. Κεκράξομαι.
	Καὶ ἐπήκουσέν μου. Ε′, ς′, καὶ ἐπακούσεταί μου.	
Ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ. Διάψαλμα.	Ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ. Διάψαλμα.	
8. Ὅτι ἐπάταξας πάντας τοὺς ἐχθρούς μου κατὰ σιαγόνα.	8. Ὅτι σὺ ἐπάταξας πάντας τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως.	8.
9.	9. *Vacat.* Ε′, διαπαντός. ς′, εἰς τέλος.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Domine, quid multiplicati sunt qui tribulant me? multi insurgunt adversum me.	2. Domine, quid multiplicati sunt qui tribulant me? multi insurgunt adversum me.	2. Domine, quid multiplicati sunt qui tribulant me? multi insurgunt adversum me.
3. Per Deum.	3. In Deo.	3. In Deo.
Diapsalma.	Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.	Diapsalma.
5. Clamavi.	5. Clamavi.	5. Clamabo.
	Et exaudivit me. V, VI, et exaudiet me.	
De monte sancto suo. Diapsalma.	De monte sancto suo. Diapsalma.	
8. Quoniam percussisti omnes inimicos meos in maxillam.	8 Quoniam tu percussisti omnes adversantes mihi sine causa.	8.
9.	9. *Vacat.* V, perpetuo. VI, in finem.	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum III.

Ibid. Διάψαλμα. Cæteri autem ut supra.

V. 8. Lectiones Aquilæ et Symmachi habet unus Regius. Monet autem Eusebius in hunc psalmum, vocis Hebraicæ sensum esse, σιαγόνα. Οἱ δὲ Ο′ pergit ille, *ματαίως*, ἐξέδωκαν, ἢ κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἀντίγραφα ἑτέρως ἐσχηκότα, καθά φασί τινες τῶν Ἑβραίων, ἢ τῆς λέξεως τὸ εὐτελὲς ἀποφεύγοντες. I. e., *Septuaginta vero Interpretes*, sine causa, *ediderunt, sive quia vetustiora exemplaria variabant, ut quidam Hebræorum testificantur; sive ut a vocis vilitate declinarent*. Hæc autem Eusebius ex Origene mutuatus est, ut videas in catena Danielis Barbari ad hunc versum (*).

V. 9. Σελ. Vide supra versu 3. At LXX hic τὸ διάψαλμα non ponunt; quia, ut videtur, secundum vocis significationem, διάψαλμα est pausa quædam in medio psalmi posita. Verisimile item est, Symmachum et Theodotionem eorum exemplo hic τὸ διάψαλμα prætermisisse.

(*) Verosimilius est LXX Intt. legisse לחנם pro לחי. Drach.

Digitized by Google

PSALMUS IV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח בנגינת מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς μελῴδημα τῷ Δαυίδ.
2 ענני	2.	2. Ἐπάκουσόν μου.
3 בני־איש עד־מה כבודי סלה	3. Σελ.	3. Ἕως πότε οἱ ἔνδοξοί μου. Ἀεί.
4 ודעו כי־הפלה	4.	4.
5 רגזו ואל־תחטאו אמרו בלבבכם על־משכבכם ודמו סלה	5. Σελ.	5. Κλονεῖσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, λέγετε ἐν καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ κοιτῶν ὑμῶν, καὶ σιωπήσατε, ἀεί.
6 ובטחו אל־יהוה	6.	6.
7 נסה־עלינו	7.	7. Ἔπαρον.
8 מעת דגנם ותירושם רבו	8.	8. Ἀπὸ καρποῦ σίτου καὶ οἴνου, ÷ καὶ ἐλαίου ⁝ αὐτῶν ἐπληθύνθησαν.
9 לבדד לבטח תושיבני	9.	9. Κατ' ἰδίαν εἰς πεποίθησιν καθίσεις με.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori in Neginoth canticum Davidi *Hieron.*, victori in canticis : psalmus David.	1. In finem in carminibus: psalmus David.	1. Victori in psalmis canticum ipsi David.
2. Exaudi me. *Hieron.*, exaudisti me.	2. Exaudivit me.	2. Exaudi me.
3. Filii viri. *Hieron.*, *id.* Usquequo gloriam meam. *Hieron.*, usquequo inclyti mei. Selah. *Hieron.*, semper.	3. Filii hominum. Usquequo gravi corde.	3. Usquequo gloriosi mei. Semper.
4. Et scitote quod segregavit. *Hieron.*, et cognoscite quoniam mirabilem reddidit.	4. Et scitote quoniam mirificavit.	4.
5. Contremiscite, et ne peccetis: dicite in corde vestro, super cubili vestro, et tacete, selah. *Hieron.*, irascimini, et nolite peccare: loquimini in cordibus vestris super cubilia vestra, et tacete. Semper.	5. Irascimini, et nolite peccare: quæ dicitis in cordibus vestris, in cubilibus vestris compungimini.	5. Conturbemini, et ne peccetis, dicite in cordibus vestris, supra cubilia vestra, et silete, semper.
6. Et sperate in Domino. *Hieron.*, et fidite in Domino.	6. Et sperate in Domino.	
7. Eleva super nos. *Hieron.*, leva super nos.	7. Signatum est super nos.	7. Tolle.
8. A tempore frumentum eorum et vinum novum eorum multiplicata sunt. *Hieron.*, in tempore frumentum eorum et vinum eorum multiplicata sunt.	8. A fructu (a tempore) frumenti, vini et olei sui multiplicati sunt.	8. A fructu (a tempore) frumenti, et vini ÷ et olei ⁝ sui multiplicati sunt.
9. Solus in fiducia habitare facies me. *Hieron.*, specialiter securum habitare fecisti me.	9. Singulariter in spe constituisti me.	9. Separatim in fiducia constitues me.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum IV.

V. 1. Sic Vaticanus, Drusius et alii codices. Vaticanus tamen legit ad omnes τοῦ Δαυίδ. Alii vero, τῷ Δαυίδ. Theodoretus sic Theodotionis lectionem effert, τῷ νικοποιῷ etc. Alii omnes, εἰς τὸ νῖκος, recte. Hic Drusii notam adferre libet.

« Νικοποιῷ, *hoc est*, τὴν νίκην ποιοῦντι. *Macarius Ægyptius nescio ubi* τὴν νίκην σοι ποιεῖ *dixit pro*, facit te vincere, *hoc est*, ποιεῖ σε νικᾷν.

Εἰς τὸ νῖκος. *Huic etiam tribuitur*, νικοποιῷ, *ut liquet ex fragmentis nostris*, victori. *Ita Hieronymus citat, et Eusebius lib.* x, ἐπιδειξ. *Videndus Hieronymus Proœmio in Danielem. Porro Habac.* III, 19, *in Vulgata* τοῦ νικῆσαί με.

Ἐπινίκιος ᾠδὴ *est oda quæ canitur ob partam victoriam. Hieronymus Proœmio in Danielem ait proprie* triumphum *sive* palmam *significare. Cæterum*

Digitized by Google

PSALMUS IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος διὰ ψαλτηρίων, ᾠδὴ τῷ Δαυΐδ.	1. Εἰς τὸ τέλος ἐν ψαλμοῖς, ᾠδὴ τῷ Δαυΐδ.	1. Εἰς τὸ νῖκος ἐν ὕμνοις, ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ.
2.	2. Εἰσήκουσέ με. *Οἱ λοιποὶ*, ἐπάκουσόν μου.	2.
3. Υἱοὶ ἀνδρός.	3. Υἱοὶ ἀνθρώπων.	3. Υἱοὶ ἀνδρός.
Ἕως πότε ἡ δόξα μου.	Ἕως πότε βαρυκάρδιοι.	
Διάψαλμα.	Διάψαλμα. Ε', διαπαντός. Ϛ', εἰς τέλος.	Διάψαλμα.
4.	4. Καὶ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε. *Ἄλλος*, ἀλλὰ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε.	4.
5. Ὀργίσθητε,. ἀλλὰ μὴ ἁμάρτητε· διαλέχθητε ἐν καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν ἡσυχάσατε. Διάψαλμα.	5. Ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν, κατανύγητε. Διάψαλμα. Ε', διαπαντός. Ϛ', εἰς τὸ τέλος.	5. . . . σιωπᾶτε. Διάψαλμα.
6.	6. Καὶ ἐλπίσατε ἐπὶ Κύριον. *Ἄλλος*, καὶ πεποίθετε τῷ Κυρίῳ.	6.
7. Ἐπίσημον ποίησον.	7. Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς	7.
8. Ἀπὸ καρποῦ σίτου καὶ οἴνου, ⁝ καὶ ἐλαίου ⁚ αὐτῶν ἐπληθύνθησαν.	8. Ἀπὸ καρποῦ σίτου καὶ οἴνου, ⁝ καὶ ἐλαίου ⁚ αὐτῶν ἐπληθύνθησαν.	8. Ἀπὸ καρποῦ σίτου καὶ οἴνου, ⁝ καὶ ἐλαίου ⁚ αὐτῶν ἐπληθύνθησαν.
9.	9. Κατὰ μόνας ἐπ' ἐλπίδι κατῴκισάς με.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale per psalteria, canticum ipsi David.	1. In finem in psalmis, canticum ipsi David.	1. In victoriam in hymnis, psalmus ipsi David.
2.	2. Exaudivit me. *Reliqui*, exaudi me.	2.
3. Filii viri.	3. Filii hominum.	3. Filii viri.
Usquequo gloria mea.	Usquequo gravi corde.	
Diapsalma.	Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.	Diapsalma.
4.	4. Et scitote quoniam mirificavit. *Alius*, sed scitote quoniam mirificavit.	4.
5. Irascimini, sed ne peccetis: disserite in cordibus vestris, super cubilibus vestris quiescite. Diapsalma.	5. Irascimini, et ne peccetis: quæ dicitis in cordibus vestris, super cubilibus vestris, compungimini. Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.	5. ... tacete. Diapsalma.
6.	6. Et sperate in Domino. *Alius*, et fidite in Domino.	6.
7. Insigne fac.	7. Signatum est super nos.	7.
8. A fructu (a tempore) frumenti, et vini ⁝ et olei ⁚ sui multiplicati sunt.	8. A fructu (a tempore) frumenti, et vini ⁝ et olei ⁚ sui multiplicati sunt.	8. A fructu (a tempore) frumenti, et vini ⁝ et olei ⁚ sui multiplicati sunt.
9.	9. Singulariter in spe habitare fecisti me.	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum IV.

apud Basilium hom. in psalmum XLV ἐπινίκιον *legitur, genere neutro. Posset exponi*, ad canendum, ἐπινίκιον, *ut* למנצח *sit nomen pro infinitivo. Nec aliud sane voluisse videntur Ebræi veteres, quos David Grammaticus laudat Præfat. in hunc librum, qui* נצח *ponunt inter genera cantionum quibus usus vir pius in hoc opere. Sunt autem decem numero.*

1. נגן *a verbo quod* pulsare *significat.* Pulsare *dico* instrumenta musica manu aut plectro *unde* נגינות, 2. מזמור, ψαλμός, *psalmus.* 3. הללויה, *Hallelu-ia.* 4. השכל, *Haschel*, sive *Maschil.* 5. תהלה, ὕμνος, *laus*, *hymnus.* 6. תפלה, *oratio.* 7. ברכה, εὐλογία, *benedictio.* 8. נצח, *unde* מנצח, ἐπινίκιον. 9. שיר, ᾠδή, *canticum.* 10. הודאה, ἐξομολόγησις ἢ εὐχαριστία, *confessio*, sive *gratiarum actio.*

Digitized by Google

Sic illi. Nunc ad Symmachum, a quo digressi sumus. Ἐπινίκιον *genus est cantilenæ, quod canebatur victoribus, alio vocabulo* καλλίνικος *dictum. Dicitur et* ὕμνος ἐπινίκιος. *Gregorius Nyssenus Oratione quam scripsit de Occursu Domini,* ἡμεῖς δὲ τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ᾄσωμεν. *Est etiam* ἐπινίκιον *victoriæ præmium, ut in illo Macarii Ægyptii, hom.* 43. καὶ τὰ ἐπινίκια καὶ τοὺς στεφάνους λαμβάνουσιν ἀπὸ τοῦ βασιλέως. *Lexicon vetus,* ἐπινίκιος, victorialis; ἐπινίκια ἄγω, triumpho. » Hactenus Drusius.

V. 2. Ἀ., *οἱ λοιποί*, ἐπάκουσόν μου. Sic unus. Vaticanus autem, οἱ πάντες, ἐπάκουσον.

V. 3. Σ., Θ., υἱοὶ ἀνδρός. Vaticanus.

Ibid. Ἀ., ἕως πότε οἱ ἔνδοξοί μου. Sic Eusebius et Colbertinus unus. Σ., ἕως πότε ἡ δόξα μου. Eusebius.

Ibid. Σέλ. Vide supra in nota ad v. 3 psalmi III

V. 4. *Ἄλλος*, ἀλλὰ γνῶτε etc. Unus codex.

V. 5. Ἀ., κλονεῖσθε etc. Has Aquilæ et Symmachi lectiones mutuamur ex duobus codicibus Regiis. Unus notat Aquilam legisse ἡσυχάσατε. Col-

PSALMUS V.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
למנצח 1 אל־הנחילות מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ. Ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
אמרי 2	2.	2. Τοὺς λόγους μου.
אתפלל 3	3.	3.
ואצפה 4	4.	4.
לא יגרך רע 5	5.	5. Οὐ προσηλυτεύσει σοι πονηρός.
לא־יתיצבו 6	6.	6. Οὐδὲ διαμενοῦσι.
יתעב 7	7.	7.
אשתחוה אל־היכל־קדשך 8 ביראתך	8.	8. Προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἡγιασμένον σου ἐν φόβῳ σου.
למען שוררי 9 הושר לפני דרכך	9.	9. Διὰ τοὺς ἐφοδεύοντάς μοι. Κατεύθυνον εἰς πρόσωπον μου ὁδόν σου.
קרבם הוות 10	10.	10. Ἔντερον αὐτῶν ἐπίβουλον.
מרו בך 11	11	11. Προσήρισαν ἐν σοί.
ויעלצו 12	12.	12. Γαυριάσουσιν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori. *Hieron*, *id.*	1. In finem.	1. Victori.
Super Nehiloth, canticum Davidi. *Hieron.*, pro hæreditatibus, psalmus David.	Pro ea quæ hæreditatem consequitur, psalmus David.	Super ea (*vel* pro ea) quæ hæreditatem consequitur, psalmus David.
2. Verba mea. *Hieron.*, *id.*	2. Verba mea.	2. Sermones meos.
3. Orabo. *Hieron.*, deprecor.	3. Orabo.	3.
4. Et speculabor. *Hieron.*, et contemplabor.	4. Et videbo.	4.
5. Non habitabit te malus. *Hieron.*, nec habitabit juxta te malignus.	5. Neque habitabit juxta te malignus.	5. Non proselytus accedet tibi malignus.
6. Non stabunt. *Hieron.*, *id.*	6. Neque permanebunt.	6. Neque permanebunt.
7. Abominabitur. *Hieron.*, *id.*	7. Abominabitur.	7.
8. Incurvabo me in templo sanctitatis tuæ in timore tuo. *Hieron.*, adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.	8. Adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.	8. Adorabo ad templum sanctificatum tuum in timore tuo.
9. Propter inimicos meos. *Hieron.*, *id.*	9. Propter inimicos meos.	9. Propter insidiantes mihi.
Dirige ad facies meas viam tuam. *Hieron.*, dirige ante faciem meam viam tuam.	Dirige in conspectu tuo viam meam.	Dirige in faciem meam viam tuam.
10. Intimum eorum pravitates. *Hieron.*, interiora eorum insidiæ.	10. Cor eorum vanum est.	10. Intimum eorum insidiosum.
11. Rebellaverunt contra te. *Hieron.*, provocaverunt te.	11. Irritaverunt te.	11. Litigaverunt tecum.
12. Et exsultabunt. *Hieron.*, et lætentur.	12. Gloriabuntur.	12. Exsultabunt.

Digitized by Google

bertinus, στιχηρῶς scriptus sic effert, Ὠρ., i. e., Origenes, ἡσυχάσατε λυπήθητε. Hic Aquilam sequitur Hieronymus.]

V. 6. *Ἄλλος*, καὶ πεποίθετε τῷ Κυρίῳ. Ex Chrysostomo. Drusius sine interpretis nomine.

V. 7. Ἀ., ἔπαρον. Σ., ἐπίσημον ποίησον. Sic Corderius et Drusius.

V. 8. Ἀπὸ *καρποῦ* σίτου etc. Vaticanus hic notat, οἱ Γ' ὁμοίως, id est, *tres Interpretes similiter*. Legendum esse ἀπὸ καιροῦ, certum est, sicque ab initio etiam apud LXX olim positum fuisse monet Origenes apud Danielem Barbarum. *In Hebræo, inquit, a* tempore, *habetur. Sic quoque Septuaginta posuere, ut totius dictionis sententia sit: In tempore, quo frumenti, hordei, et leguminum omnium messis est, multiplicati sunt.* Augustinus item legit, *a tempore.* Ex Origene igitur colligimus τὸ, ἀπὸ καιροῦ, ob similitudinem in ἀπὸ καρποῦ mutatum fuisse. Illud autem, καὶ ἔλαίου, obelo notatur, quia non est in Hebræo, nec in aliis interpretibus.

V. 9. Ἀ., κατ' ἰδίαν etc. Vaticanus et Drusius. Aquilam sequitur Hieronymus, qui vertit, *specialiter*.

PSALMUS V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος.	1. Εἰς τὸ τέλος.	1. Εἰς τὸ νῖκος.
Ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	Ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	Ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
2. Τὰ ῥήματά μου.	2. Τὰ ῥήματα μου.	2. Τὰ ῥήματά μου.
3.	3. Προσεύξομαι. *Οἱ λοιποὶ*, εὔξομαι.	3.
4.	4. Καὶ ἐπόψομαι. *Ἄλλος*, καὶ σκοπήσω. *Ἄλλος*, ἀποσκοπεύσω.	4.
5.	5. Οὐδὲ παροικήσει σοι πονηρευόμενος.	5.
6. Οὐδὲ διαμενοῦσι.	6. Οὐδὲ διαμενοῦσι.	6. Οὐδὲ διαμενοῦσι.
7.	7. Βδελύσσεται. *Ἄλλ.*, ἀποστρέφεται.	7.
8. Προσκυνήσω τῷ ναῷ τῷ ἁγίῳ σου ἐν φόβῳ σου.	8. Προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου ἐν φόβῳ σου.	8.
9. Διὰ τοὺς ἀποθλίβοντάς με.	9. Ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου.	9.
Ὁμάλισον ἔμπροσθέν μου τὴν ὁδόν σου.	Κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου. *Ἄλλ.*, ἐνώπιόν μου τὴν ὁδόν σου.	Κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου.
10.	10. *Ἡ καρδία αὐτῶν ματαία.*	10.
11.	11. Παρεπίκρανάν σε.	11.
12.	12. Καυχήσονται.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale.	1. In finem.	1. In victoriam.
Super ea (*vel* pro ea) quæ hæreditatem consequitur, psalmus David.	Super ea (*vel* pro ea) quæ hæreditatem consequitur, psalmus David.	Super ea (*vel* pro ea) quæ hæreditatem consequitur, psalmus David.
2. Verba mea.	2. Verba mea.	2. Verba mea.
3.	3. Orabo. *Reliqui*, precabor.	3.
4.	4. Et videbo. *Alius*, et speculabor. *Alius*, et considerabo.	4.
5.	5. Neque habitabit juxta te malignus.	5.
6. Neque permanebunt.	6. Neque permanebunt.	6. Neque permanebunt.
7.	7. Abominatur. *Alius*, aversatur.	7
8. Adorabo in templo sancto tuo in timore tuo.	8. Adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.	8.
9. Propter affligentes me.	9. Propter inimicos meos.	9.
Complana in conspectu meo viam tuam.	Dirige in conspectu tuo viam meam. *Alius*, coram me viam tuam.	Dirige in conspectu tuo viam meam.
10.	10. Cor eorum vanum est.	10.
11.	11. Irritaverunt te.	11.
12.	12. Gloriabuntur.	12.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כצנה רצון תעטרנו 13	13.	13. Στεφανώσεις αὐτόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Ut scuto voluntate coronabis eum. *Hieron.*, ut scuto placabilitatis coronabis eum.	13. Ut scuto bonæ voluntatis tuæ coronasti nos.	13. Coronabis eum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum V.

V. 1. Ἀ., τῷ νικοποιῷ. Σ., ἐπινίκιος. Vaticanus, qui addit, καὶ δι' ὅλης τῆς γραφῆς etc., i. e., *et per totam scripturam.* Scilicet in toto psalmorum libro ita vertunt. Th., εἰς νῖκος, ut supra psalm. IV.

Ibid. Ἀ., Σ., Ο', Θ., ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης etc. Drusius. At verisimile est Aquilam et Symm. illud מזמור לדוד pro more suo vertisse, ut supra psal. IV.

V. 2. Ἀ., τοὺς λόγους μου. Σ., Ο', Θ., τὰ ῥήματά μου. Ex Vaticano.

V. 3. *Οἱ λοιποί*, εὔξομαι. Sic Vaticanus habet. Drusius autem, εὔχομαι.

V. 4. *Ἄλλος*, καὶ σκοπήσω etc. Sic Chrysostomus. *Ἄλλος*, καὶ ἀποσκοπεύσω. Vaticanus. Hesychius autem apud Danielem Barbarum ita habet : *Videbo. Aliqui, videbis, tradidere; Aquila, considerabo, et inspiciam* etc. Hinc liquet alterutram ex allatis Græcis interpretationibus esse Aquilæ.

V. 5. Ἀ., οὐ προσηλυτεύσει σοι πονηρός. Vaticanus et Drusius.

V. 6. Ἀ., Σ., Ο', Θ., οὐδὲ διαμενοῦσι. Vatican. sic habet, οἱ Ο', οἱ Γ', οὐδὲ διαμενοῦσι, quo significatur LXX et tres Interpretes, nempe Ἀ., Σ., Θ. sic habere.

V. 7. *Ἄλλος*, ἀποστρέφεται. Vaticanus.

V. 8. Ἀ., προσκυνήσω etc. Has lectiones exhibet

PSALMUS VI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
למנצח בנגינות 1	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς.
על־השמינית		Ὑπὲρ τῆς ὀγδόης.
מזמור לדוד		Μελῴδημα τῷ Δαυίδ
יהוה אל־באפך תוכיחני 2	2.	2. Κύριε, μὴ ἐν θυμῷ σου ἐλέγξῃς με.
ואל־בחמתך תיסרני		Καὶ μὴ ἐν ὄχλῳ σου παιδεύσῃς με.
חנני 3	3.	3.
זכרך 6 בשאול	6.	6. Μνήμη σου.
עששה מכעס 8	8.	8. Αὐχμώθη.
עתקה בכל־צררי		Μετήρθην ἐν πᾶσιν ἐνδεσμοῦσί με.
פעלי און 9	9.	9. Ἐργαζόμενοι ἀνωφελές.
ויבהלו מאד 11	11.	11. Καὶ κατασπουδασθείησαν σφόδρα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori in neghinoth. *Hieron.*, victori in canticis.	1. In finem in carminibus.	1. Victori in psalmis.
Super octavam. *Hieron.*, super octava.	Pro octava.	Super octavam.
Canticum ipsi David. *Hieron.*, psalmus David.	Psalmus David.	Canticum ipsi David.
2. Domine, ne in furore tuo arguas me. *Hieron.*, *id.*	2. Domine, ne in furore tuo arguas me.	2. Domine, ne in furore tuo arguas me.
Neque in excandescentia tua corripias me. *Hieron.*, neque in ira tua corripias me.	Neque in ira tua corripias me.	Neque in tumultu tuo corripias me.
3. Miserere mei. *Hieron.*, *id.*	3. Miserere mei.	3.
6. Memoria tui. *Hieron.*, recordatio tui.	6. Qui memor sit tui.	6. Memoria tui.
In sepulcro. *Hieron.*, in inferno.	In inferno autem.	
8. Erosus est præ indignatione. *Hieron.*, caligavit præ amaritudine.	8. Turbatus est a furore.	8. Squallidus fuit.
Inveteravit in omnes angustiatores meos. *Hieron.*, consumptus sum ab omnibus hostibus meis.	Inveteravi inter omnes inimicos meos.	Sublatus sum in omnibus alligantibus me.
9. Operantes iniquitatem. *Hieron.*, qui operamini iniquitatem.	9. Qui operamini iniquitatem.	9. Operantes inutile.
11. Et terrebuntur valde. *Hieron.*, et conturbentur vehementer.	11. Et conturbentur vehementer.	11. Et exagitentur valde.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13. Συμμαχίᾳ καλλίστῃ ἐτείχισας ἡμᾶς.	13. Ὡς ὅπλῳ εὐδοκίας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13. Commilitio optimo circumvallasti nos.	13. Ut telo beneplaciti coronasti nos.	13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum V.

Vaticanus.

V. 9. Aquilæ et Symmachi lectiones habent Vaticanus et Drusius.

Ibid. Trium lectiones exhibent tres mss. cum Drusio. Hieronymus vero Epist. ad Suniam et Fret. « Dirige in conspectu meo viam tuam. *Pro quo habetur in Græco*, κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου, *hoc est*, dirige in conspectu tuo viam meam. *Quod nec Septuaginta habent, nec Aquila, nec Symmachus, nec Theodotion; sed sola* κοινὴ *editio. Denique et in Hebræo ita scriptum reperi*, OSER LAPHANAI DARCHACH. *Quod omnes voce simili transtulerunt*, Dirige in conspectu meo viam tuam. »

V. 10. Ἀ., ἔντερον αὐτῶν ἐπιβουλίαν. Sic unus cod.

V. 11. Ἀ., προσήρισαν ἐν σοί. Vaticanus.

V. 12. Ἀ., γαυριάσουσιν. Vaticanus et Drusius.

V. 13. Lectionem Aquilæ habent Vaticanus, Regius unus, et Drusius. Symmachi autem unus Regius: sed puto esse scholion Chrysostomi, qui ait, ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστι, συμμαχίᾳ καλλίστῃ ἐτείχισας ἡμᾶς. I. e. Quod autem dicit, tale est: Nos optimo muniisti auxilio. Hanc vero Chrysostomi explanationem quidam postea pro Symmachi lectione habuerunt. Forte ob vocem συμμαχίᾳ.

PSALMUS VI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος διὰ ψαλτηρίων.	1. Εἰς τὸ τέλος, ἐν ψαλμοῖς.	1. Εἰς τὸ νῖκος ἐν ὕμνοις.
	Ὑπὲρ τῆς ὀγδόης.	
Ὠδὴ τῷ Δαυΐδ.	Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ.	Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ.
2. Κύριε, μὴ τῇ ὀργῇ σου ἐλέγξῃς με.	2. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με.	2.
	Μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με.	Μήτε τῷ θυμῷ σου παιδεύσῃς με.
3.	3. Ἐλέησόν με. Ἄλλος, δώρησαί μοι.	3.
6. Ἀνάμνησίς σου.	6. Ὁ μνημονεύων σου.	6.
	Ἐν δὲ τῷ ᾅδῃ.	Ἐν δὲ τῷ ᾅδῃ.
8. Ἐφλέγμαινεν ἀπὸ πικρασμοῦ.	8. Ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ.	8.
Ἐτριβανώθην διὰ τοὺς θλίβοντάς με.	Ἐπαλαιώθην ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου.	
9.	9. Ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.	9.
11. Σφόδρα.	11. Καὶ ταραχθείησαν σφόδρα.	11. Καὶ ταραχθείησαν σφόδρα.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphalis per psalteria.	1. In finem in psalmis.	1. In victoriam in hymnis.
	Super octavam.	
Canticum ipsi David.	Psalmus ipsi David.	Psalmus ipsi David.
2. Domine, ne in ira tua arguas me.	2. Domine, ne in furore tuo arguas me.	2.
	Neque in ira tua corripias me.	Neque furore tuo corripias me.
3.	3. Miserere mei. *Alius*, condona mihi.	3.
6. Recordatio tui.	6. Qui memor sit tui.	6.
	In inferno autem.	In inferno autem.
8. Inflammatus est ab amaritudine.	8. Turbatus est a furore.	8.
Attritus sum propter affligentes me.	Inveteravi inter omnes inimicos meos.	
9.	9. Qui operamini iniquitatem.	9.
11. Valde.	11. Et conturbentur vehementer.	11. Et conturbentur vehementer.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
רגע		Ἀθρόως.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Subito. *Hieron.*, *id.*	Velociter.	Confertim.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum VI.

V. 1. Pro titulo vide supra.

V. 2. Lectiones Aquilæ et Symmachi exhibet Vaticanus pro toto versiculo, ac pro sequenti item Aquilæ et Theodotionis lectiones adfert. (*)

V. 3. Ἄλλος, δώρησαί μοι. Vaticanus. Videtur omnino Aquilæ esse : nam sic vertit ille infra psalm. IX et alibi in libro Psalmorum.

V. 6. Ἀ., μνήμη σου. Σ.. ἀνάμνησίς σου. Vati-

(*) Certum est vel Aquilam legisse בהרוך, cum ה loco ח, vel in ipso Aquila legendum esse χόλῳ aut, quod probabilius, ὄχθῳ sensu vocis ὄχθωσις. Cf. verbum ὀχθέω vel ὀχθίζω. Drach.

PSALMUS VII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שגיון לדוד אשר־שר ליהוה על־דברי־כוש בן־ימיני	1.	1. Ψαλμὸς ὑπὲρ ἀγνοίας τῷ Δαυὶδ, ὃν ᾖσε τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων Αἰθίοπος υἱοῦ Ἰεμενεί.
5 ואחלצה צוררי ריקם	5.	5. Εἰ ἀνήρπασα τοὺς θλίβοντάς με ματαίως.
6 סלה	6. Σελ.	6. Ἀεί.
7 בעברות צוררי	7. Βεγαβρωθ. Al., Βεβρωθ.	7. Ἐν ἀνυπερθεσίαις ἐνδεσμούντων με.
משפט		
8 תסובבך	8	8.
ועליה למרום שובה	Ουαλεα.	Καὶ ἐπὶ ταύτῃ εἰς τὸ ὕψος ὑπόστρεψον.
9 יהוה ידין עמים	9.	9.
שפטני יהוה כצדקי וכתמי עלי		Κατὰ τὸ δίκαιόν μου, καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμέ.
10 יגמר־נא רע ׀ רשעים ותכונן צדיק	10.	10. Συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἁμαρτωλῶν, καὶ ἑδράσεις δίκαιον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Sigaion ipsi David, quod cecinit Domino super verba Chus filii Jemini. *Hieron.*, psalmus David, quem cecinit Domino super verbis Chus filii Jemini.	1. Psalmus David, quem cantavit Domino pro verbis Chusi filii Jemini.	1. Psalmus pro ignorantia ipsi David, quem cecinit Domino super verbis Æthiopis filii Jemini.
5. Et erui angustiatorem meum inaniter. *Hieron.*, et dimisi hostes meos vacuos.	5. Decidam merito ab inimicis meis inanis.	5. Si abripui tribulantes me in vanum.
6. Selah. *Hieron.*, semper.	6. *Vacat.*	6. Semper.
7. Propter indignationes hostium meorum. *Hieron.*, indignans super hostes meos.	7. In finibus inimicorum meorum.	7. In celeritatibus alligantium me.
Judicio. *Hieron.*, *id.*	In præcepto.	
8. Circumdabit te. *Hieron.*, circumdet te.	8. Circumdabit te.	8.
Et super eam in altitudinem revertere. *Hieron.*, et pro hac in altum revertere.	Et propter hanc in altum regredere.	Et super hac in altum revertere.
9. Dominus judicabit populos. *Hieron.*, *id.*	9. Dominus judicat populos.	9.
Judica me, Domine, secundum justitiam meam, et secundum perfectionem meam super me. *Hieron.*, secundum justitiam meam, et secundum simplicitatem meam, quæ est in me.	Secundum justitiam meam, et secundum innocentiam meam super me.	Secundum justitiam meam, et secundum innocentiam meam super me.
10. Consumet nunc malum impios, et stabilies justum. *Hieron.*, consummatur malum iniquorum, et confirmetur justus.	10. Consumetur nequitia peccatorum, et diriges justum.	10. Consumatur, quæso, malitia peccatorum, et stabilies justum.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἐξαίφνης.	Διὰ τάχους.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Repente.	Velociter.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum VI.

canus et Drusius.

Ibid. Ο', Θ., ἐν δὲ τῷ ᾅδῃ. Vaticanus.

V. 8. Lectiones Aquilæ et Symmachi ex Vaticano et Drusio.

Ibid. Ἀ., μετήρθη etc. Ex Vaticano et Drusio.

V. 11. Ἀ., καὶ κατασπουδασθείησαν σφόδρα. Vaticanus et Drusius. Hieronymus indicat omnes σφόδρα edidisse. Vaticanus habet, ὁμοίως καὶ οἱ γ'.

Ibid. Ἀ., ἀθρόως. Σ., ἐξαίφνης. Vaticanus. Drusius minus recte habet: « Ἀ., ἐξαίφνης. *Alius, nescio quis*, ἀθρόως. »

PSALMUS VII

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἀγνόημα τῷ Δαυΐδ, ὃν ᾖσε τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων Χουσὶ υἱοῦ Ἰεμενεί.	1. Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ, ὃν ᾖσε τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων Χουσὶ υἱοῦ Ἰεμενεί.	1. Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ, ὃν ᾖσε τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων Χουσὶ υἱοῦ Ἰεμενεί.
5.	5. Ἀποπέσοιμι ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός.	5. Ἀποπέσοιμι ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός.
6. Διάψαλμα.	6. Διάψαλμα. Ε', διαπαντός. Ϛ', εἰς τέλος.	6. Διάψαλμα.
7. Ἐν χόλῳ τῶν θλιβόντων με.	7. Ἐν τοῖς πέρασι τῶν ἐχθρῶν μου.	7. Ἐν θυμῷ ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου.
	Ἐν προστάγματι. Ἄλλος, ἐν κρίματι.	
8. Κυκλωσάτω σε.	8. Κυκλώσει σε.	8.
	Καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος ἐπίστρεψον.	Καὶ ἐπάνω ταύτης εἰς τὸ ὕψος ὑπόστρεψον.
9.	9. Κύριος κρινεῖ λαούς. Ἄλλος, Κύριος δικάσει λαούς.	9.
Κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν ἁπλότητά μου ἐπ' ἐμοί.	Κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου. Καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμοί.	Κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου.
10. Ἀπαρτισθήτω κάκωσις κατὰ τῶν ἀσεβῶν, καὶ κατευθυνεῖς δίκαιον.	10. Συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἁμαρτωλῶν, καὶ κατευθυνεῖς δίκαιον.	10. Καὶ κατευθύνει δίκαιος.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Ignorantia ipsi David, quem cecinit Domino super verbis Chusi filii Jemini.	1. Psalmus David, quem cantavit Domino pro verbis Chusi filii Jemini.	1. Psalmus David, quem cantavit Domino pro verbis Chusi filii Jemini.
5.	5. Decidam merito ab inimicis meis inanis.	5. Decidam merito ab inimicis meis inanis.
6. Diapsalma.	6. Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.	6. Diapsalma.
7. In ira tribulantium me.	7. In finibus inimicorum meorum.	7. In furore super inimicos meos.
	In præcepto. *Alius*, in judicio.	
8. Circumdet te.	8. Circumdabit te.	8.
	Et propter hanc in altum regredere.	Et supra hanc in altum revertere.
9.	9. Dominus judicabit populos. *Alius, id.*	9.
Secundum justitiam meam, et secundum simplicitatem meam, quæ est in me.	Secundum justitiam meam, et secundum innocentiam meam super me	Secundum justitiam meam.
10. Consummetur vexatio contra impios, et diriges justum.	10. Consumatur, quæso, nequitia peccatorum, et diriges justum.	10. Et prosperabit justus.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ובחן לבות וכליות אלהים		
12 אלהים שופט צדיק ואל זעם בכל-יום	12. Ζωωνη.	12. Ἀπειλούμενος κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.
13 חרבו ילטוש	13.	13.
דרך		
14 לדלקים	14.	14.
15 יחבל	15. Ιεϐαλ.	15.
והרה עמל וילד שקר		Καὶ ἔτεκε ψεῦδος.
16 בשחת יפעל	16.	16. Ἐν διαφθορᾷ ἣν εἰργάσατο.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et probans corda et renes Deus. *Hieron.*, probator cordis et renum Deus.	Scrutans corda et renes Deus.	
12. Deus judex justus, et Deus indignans in omni die. *Hieron.*, Deus judex justus et fortis comminans tota die.	12. Deus judex justus, fortis. Numquid irascitur per singulos dies.	12. Comminans per omnem diem.
13. Gladium suum acuet. *Hieron.*, *id*	13. Gladium suum vibrabit.	13.
Tetendit. *Hieron.*, *id.*	Tetendit.	
14. In ardentes. *Hieron.*, ad comburendum.	14. Ardentibus.	14.
15. Parturiet.	15. Parturiit.	15.
Et concepit laborem, et peperit mendacium. *Hieron.*, concepto dolore, peperit iniquitatem.	Concepit dolorem, et peperit iniquitatem.	Et peperit mendacium.
16. In foveam, operabitur. *Hieron.*, in interitum, quem operatus est.	16. In foveam quam fecit.	16. In corruptione, quam fecit.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum VII.

V. 1. Ἀ., ψαλμὸς ὑπὲρ ἀγνοίας etc. Sic Drusius et Martianæus noster. Symmachi ita proferunt Corderius et Drusius, ἀγνόημα τῷ Δαυΐδ. Martianæus totum titulum secundum Symmachum adfert ut nos edimus. Vox ψαλμός alicubi prælixa suspecta nobis videtur: veroque similius est Symmachum vocem שגיון ἀγνόημα vertisse. In Breviario quod Hieronymo tribuitur, legimus: *A., pro ignoratione David, qui cecinit Domino pro verbis Æthiopis. S., pro ignoratione David, quod cecinit Domino pro verbis Chusi filii Jemini.*

V. 5. Ἀ., εἰ ἀνήρπασα etc. Has lectiones ex Vaticano mutuamur, qui monet Theodotionem ut LXX habere.

V. 6. *Ὁ Ἑϐραῖος*, σέλ. Ἀ., ἀεὶ etc., ut supra psalm. III, vers. 3.

V. 7. Ἀ., ἐν ἀνυπερθεσίαις etc. Hæ lectiones prodeunt ex Drusio et ex mss. Drusius et Vaticanus habent, Ἀ., ἐν ἀνυπερθεσίαις, quam lectionem firmat Hebraicus textus. Duo legunt, ἐν ἀνυπερθεσίᾳ.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐν χρίματι. Drusius.

V. 8. Σ., κυκλωσάτω σε. Sic unus. Drusius vero id sine interpretis nomine adfert.

Ibid. Colbertinus unus, *Ἑϐραῖος*, Ουαλεα, sic Hebraicum verbum Græcis litteris exprimit. Idem codex Aquilæ et Theodotionis lectiones adfert, quas Drusius item adtulerat, sed sine interpretum nomine.

V. 9. *Ἄλλος*, Κύριος δικάσει λαούς. Sic Drusius sine interpretis nomine.

Ibid. Ἀ., κατὰ τὸ δίκαιόν μου etc. Sic Aquilæ lectionem habent codices tres et Chrysostomus. Drusius legit, O, i. e. omnes, κατὰ τὴν δικαιοσύνην. Unus item codex, Ἀ., Σ., Ο', Θ., κατὰ τὴν δικαιοσύνην. Simili nota deceptus est Drusius. Nam ut jam observatum est, cum tenue discrimen inter ἑρμηνευτάς deprehenditur, aliquando librarii, vel etiam auctores id annotare negligunt. Lectionem Symmachi ex Drusio mutuamur.

V. 10. Lectiones trium Interpretum ex mss. restituimus, quæ apud Drusium laceræ et mutilæ erant.

Ibid. Θ., ἐτάστης καρδιῶν καὶ etc. Sic Colbertinus unus. *Ἄλλος*, δοκιμάζων. Coislin. bombycinus XIII vel XIV sæculi. Est, ut videtur, lectio Aquilæ, qui vocem בחן ita solet vertere.

V. 12. Interpretationes Theodotionis et VI edit. exhibet Colbertinus unus. In hunc item locum ita

PSALMUS VIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח על-הגתית	1. Λαμανασση, αλ αγεθθιθ.	1. Τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῶν ληνῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori super Gitthith. *Hieron.*, victori pro torcularibus.	1. In finem pro torcularibus.	1. Victori pro torcularibus.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς ὁ Θεός. Ἄλλος, δοκιμάζων.	Ἐτάστης καρδιῶν καὶ νεφρῶν ὁ Θεός.
12.	12. Ὁ Θεὸς κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυρός. Μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Ἄλλος, ἐμβριμώμενος κατὰ πᾶσαν ἡμέραν. ς', ὁ Θεὸς δίκαιος.	12. Ὁ Θεὸς κριτὴς δίκαιος, ὁ ὑπερασπιστής μου.
13. Τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἀκονήσει.	13. Τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ στιλβώσει.	13.
[Ἐκτενεῖ.]	Ἐνέτεινε.	
14. Εἰς τὸ καίειν.	14. Τοῖς καιομένοις.	14.
15	15. Ὠδίνησεν.	15.
Καὶ κυήσας καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν.	Συνέλαβε πόνον, καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν.	
16. Εἰς διαφθορὰν ἣν εἰργάσατο.	16. Εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Scrutans corda et renes Deus. *Alius*, probans.	Scrutator cordium et renum Deus.
12.	12. Deus judex justus, et fortis. Numquid iram inducens per omnem diem. *Alius*, fremens per omnem diem. VI, Deus justus.	12. Deus judex justus, protector meus.
13. Gladium suum acuet.	13. Gladium suum vibrabit.	13.
Extendet.	Intendit.	
14. Ad comburendum.	14. Ardentibus.	14.
15.	15. Parturiit.	15.
Et concepit et peperit iniquitatem.	Concepit laborem et peperit iniquitatem.	
16. In corruptionem quam fecit.	16. In foveam quam fecit.	16.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum VII.

recte edisserit Apellius : *Deus judex justus, fortis et patiens : nunquid irascitur per singulos dies? Obscurior est hic versus, et obscuritatem fecit, nisi fallor, diversarum interpretationum, quod in editione LXX solet accidere, congestio. Nam verbum*, fortis, *non est LXX : nusquam enim in Psalmis sic solent reddere Hebræum nomen* אל el, *sed ex Aquilæ interpretatione sumptum, qui solet* ἰσχυρόν, fortem, *interpretari. Præterea alterum nomen quod sequitur*, [*et patiens*,] *ex altera interpretatione manavit, comprehendens duo Hebræa verba* זעם אל el zoem, *non irascens, quod idem est ac patiens, qui Græce dicitur*, μακρόθυμος. *Tertia quoque interpretatio adjecta est.* [*Numquid irascitur per singulos dies?*] *quod sive LXX sive alius quispiam interpretatus sit, non quasi per interrogationem intellexit, sed per negationem, sic : Et non irascitur per singulos dies; et sine interrogatione intelligere videntur Basilius, Theodorus Antiochenus, Theodoretus, et de nostris Augustinus etc.*

Ibid. Ἀ., ἀπειλούμενος etc. Sic Drusius. Hanc autem versionem Aquilæ sequitur Hieronymus, ut sæpissime alias in psalmis. Sequentem lectionem, ἐμβριμώμενος etc., sine interpretis nomine adfert Drusius; sed videtur esse Symmachi. Martianæus noster secundam versionem Aquilæ, primam vero quam Aquilæ adscribit, Drusius Symmacho tribuit : nescio unde mutuatus. Mss. nostri nihil hic adferunt. Certe priorem versionem Aquilæ esse crediderim, quia Ezech. xxi, 31, זעם vertit ἀπειλή. In Breviario Hieronymi : *Quod Aquila quoque translulit, et pulchre ait : Comminans et infrendens in omni die.* Coislin. bomb., Ἑβραῖος, ζωονή, lege, ζωόμ.

V. 13. Σ., τὴν μάχαιραν etc. Vaticanus et Drusius.

Ibid. Σ., ἐκτενεῖ. Sic in schedis meis scriptum reperi : nescio unde; quamobrem uncinis inclusi. Videtur porro Symmachi esse : nam in futuro dicitur ut in præcedenti Symmachi lectione.

V. 15. Ιεβαλ. Sic vocem יחבל exprimit Colbertinus unus.

Ibid. Ἀ., καὶ ἔτεκε ψεῦδος. Σ., καὶ κυήσας etc. Lectiones Aquilæ et Symmachi ex tribus mss. decerpsimus.

V. 16. Ἀ. ἐν διαφθορᾷ etc. Σ., εἰς διαφθορὰν etc. Duo mss.

PSALMUS VIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος ὑπὲρ τῶν ληνῶν.	1. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν.	1. Εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ τῆς γεττίτιδος.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale pro torcularibus.	1. In finem pro torcularibus.	1. In victoriam pro getthitide.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מזמור לדוד		Μελῴδημα τῷ Δαυίδ.
2 מה-אדיר שמך	2.	2.
אשר תנה הודך על-השמים		Τὸ ὑπερμέγεθός σου.
3 מפי עוללים	3.	3. Ἐκ στόματος βρεφῶν.
יסדת עז		Ἐθεμελίωσας κράτος.
למען צורריך		Διὰ τοὺς ἐνδεσμοῦντάς σε.
להשבית אויב ומתנקם		Τοῦ παῦσαι.
4 כי-אראה שמיך	4.	4. Ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανούς σου.
כוננתה		Ἡτοίμασας.
5 מה-אנוש כי-תזכרנו	5.	5.
תפקדנו		
6 ותחסרהו מעט מאלהים	6. Ουδασρηου μετ μηελωειμ.	6. Βραχύ τι παρὰ Θεόν.
וכבוד והדר תעטרהו		Δόξᾳ καὶ ἀξιώματι στέψεις αὐτόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Canticum ipsi David. *Hieron.*, psalmus David.	Psalmus David.	Canticum ipsi David.
2. Quam illustre nomen tuum. *Hieron.*, quam grande est nomen tuum.	2. Quam admirabile est nomen tuum.	2.
Qui das laudem tuam super cœlos. *Hieron.*, qui posuisti gloriam tuam super cœlos.	Quoniam elevata est magnificentia tua super cœlos.	Excelsam magnitudinem tuam.
3. Ex ore parvulorum. *Hieron.*, ex ore infantium.	3. Ex ore infantium.	3. Ex ore infantium.
Fundasti fortitudinem. *Hieron.*, perfecisti laudem.	Perfecisti laudem.	Fundasti imperium.
Propter angustiatores tuos. *Hieron.*, propter adversarios tuos.	Propter inimicos tuos.	Propter alligantes te.
Ad cessare faciendum inimicum et se ulciscentem. *Hieron.*, ut quiescat inimicus et ultor.	Ut destruas inimicum et ultorem.	Ut quiescere facias.
4. Quoniam videbo cœlos tuos. *Hieron.*, videbo enim cœlos tuos.	4. Quoniam videbo cœlos tuos.	4. Quoniam videbo cœlos tuos.
Præparasti. *Hieron.*, fundasti.	Fundasti.	Præparasti.
5. Quid homo quod recorderis ejus? *Hieron.*, quid est homo quoniam recordaris ejus?	5. Quid est homo quod memor es ejus?	5.
Visites eum. *Hieron.*; visitas.	Visitas eum.	
6. Et deficere facies eum paululum a Deo. *Hieron.*, minues eum paulominus a Deo.	6. Minuisti eum paulominus ab angelis.	6. Breve quid a Deo.
Et gloria et decore redimiturus es eum. *Hieron.*, gloria et decore coronabis eum.	Gloria et honore coronasti eum	Gloria et dignitate coronabis eum.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΥ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
ᾨδὴ τῷ Δαυίδ.	Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
2.	2. Ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου. *Ἄλλος*, τί μέγα τὸ ὄνομά σου.	2.
Ὃς ἔταξας τὸν ἔπαινόν σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν.	Ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν.	
3. Ἐκ στόματος νηπίων.	3. Ἐκ στόματος νηπίων.	3.
Συνεστήσω κράτος.	Κατηρτίσω αἶνον. Ϛ', συνεστήσω ἰσχύν.	
	Ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου.	Διὰ τοὺς ἐνδεσμοῦντάς σε.
Ὥστε παῦσαι ἐχθρὸν καὶ τιμωροῦντα ἑαυτῷ.	Τοῦ καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν. *Ἄλλος*, ὥστε καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ τιμωροῦντα αὐτόν. Ϛ', ὥστε παῦσαι ἐχθρὸν καὶ τιμωροῦντα ἑαυτῷ.	
4. Ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανούς σου.	4. Ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανούς ※ σου. Ϛ', ὁρῶ γάρ.	4. Ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανούς σου.
	Ἐθεμελίωσας. Ϛ', ἥδρασας.	Ἡτοίμασας.
5.	5. Τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; Ε', τί ὁ κατ' ἄνδρα ὅτι μνημονεύεις αὐτοῦ;	5.
	Ἐπισκέπτῃ αὐτόν. *Ἄλλος*, ἐπισκέψῃ αὐτόν.	
6. Βραχύ τι παρὰ Θεόν.	6. Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους. *Ἄλλος*, βραχύ τι Θεοῦ. Ε', βραχύ τι παρὰ Θεόν. Ϛ', ὀλίγον παρὰ Θεόν.	6. Βραχύ τι παρὰ Θεόν.
	Δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν. *Ἄλλος*, δόξῃ καὶ τιμῇ στέψεις αὐτόν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Canticum ipsi David.	Psalmus ipsi David.	Psalmus ipsi David.
2.	2. Quam admirabile est nomen tuum. *Alius*, quam grande est nomen tuum.	2.
Qui ordinasti laudem tuam super cœlos.	Quoniam elevata est magnificentia tua super cœlos.	
3. Ex ore infantium.	3. Ex ore infantium.	3.
Constituisti imperium.	Perfecisti laudem. VI, constituisti fortitudinem.	
Ad cessare faciendum inimicum et se ulciscentem.	Propter inimicos tuos.	Propter alligantes te.
	Ut destruas inimicum et ultorem. *Alius*, ad destruendum inimicum et ulciscentem ipsum. VI, ad cessare faciendum inimicum et se ulciscentem.	
4. Quoniam videbo cœlos tuos.	4. Quoniam videbo cœlos ※ tuos. VI, video enim.	4. Quoniam videbo cœlos tuos.
	Fundasti. VI, firmasti.	Præparasti.
5.	5. Quid est homo quod memor es ejus? V, quid unusquisque homo quod recorderis ejus?	5.
	Visitas eum. *Alius*, visites eum.	
6. Breve quid a Deo.	6. Minuisti eum paulominus ab angelis. *Alius*, breve quid Deo. V, breve quid a Deo. VI, paululum a Deo.	6. Breve quid a Deo.
	Gloria et honore coronasti eum. *Alius*, gloria et honore coronabis	

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
7 תמשילהו במעשי ידיך	7.	7.
8 בהמות שדי	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Dominari facies eum in operibus manuum tuarum. *Hieron.*, dabis ei potestatem super opera manuum tuarum.	7. Et constituisti eum super opera manuum tuarum.	7.
8. Animalia agri. *Hieron.*, *id.*	8. Pecora campi.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum VIII.

V. 1. Λαμανασση. Sic Colbert. unus, in quo vox Hebraica למנצח Græcis litteris sic exprimitur. Adjicit Chrysostomus, ἀλ ἀγεθθίθ. Cæteræ lectiones ex eodem et ex duobus Regiis codicibus desumptæ sunt.

V. 2. Ἄλλος, τί μέγα τὸ ὄνομά σου. Drusius.

Ibid. Ἀ., τὸ ὑπερμέγεθός σου. Vaticanus.

Ibid. Σ., ὃς ἔταξας τὸν etc. Colbertinus unus.

V. 3. Ἀ., ἐκ στόματος βρεφῶν. Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐθεμελίωσας κράτος. Sic Drusius. Reg. autem unus, Ἀ., ἐθεμελίωσας ἰσχύν. Σ., συνεστήσω κράτος. At VI editio, συνεστήσω ἰσχύν. Drusius.

Ibid. Ἀ., Θ., διὰ τοὺς ἐνδεσμοῦντάς σε. Sic duo mss. Drusius autem hanc uni Aquilæ adscribit.

Ibid. Ἀ., τοῦ παῦσαι. Chrysostomus. Savil., Σ., Ϛ', ὥστε παῦσαι etc. Codex Colbertinus hanc versionem Symmacho tribuit; Drusius sextæ editioni. Altera interpretatio, ὥστε καταλῦσαι etc., prodit ex catena Corderii.

V. 4. Ἀ., Σ., Ο', Θ., ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανούς σου. Sic mss. Hieronymus vero ad Sun. et Fret.

PSALMUS IX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
1 למנצח על-מות לבן מזמור לדוד	1. Αλμωθ βεν.	1. Τῷ νικοποιῷ νεανιότητος τοῦ υἱοῦ, μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.
3 ואעלצה אזמרה שמך עליון	3	3. Καὶ γαυριάσω.
4 בשוב-אויבי אחור יכשלו ויאבדו מפניך	4.	4.
5 כי-עשית משפטי ודיני ישבת לכסא שופט צדק	5.	5. Ὑπερεδίκασάς μου. Ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου, ὁ κρίνων δικαιοσύνην.
7 חרבות לנצח	7. Αρδωθ.	7. Ἔρημα.

VERSIO HEBRAICI TEXT	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori al-muth-laben canticum ipsi David. *Hieron.*, victori super morte filii canticum David.	1. In finem pro occultis filii, psalmus David.	1. Victori juventutis filii, canticum Davidis.
3. Et exsultabo. *Hieron.*, et gaudebo.	3. Et exsultabo.	3. Et exsultabo.
Canam nomen tuum, Altissime. *Hieron.*, canam nomini tuo, Altissime.	Psallam nomini tuo, Altissime.	
4. In revertendo inimicos meos retrorsum, impingent et peribunt a faciebus tuis. *Hieron.*, cum ceciderint inimici mei retrorsum, et corruerint et perierint a facie tua.	4. In convertendo inimicum meum retrorsum, infirmabuntur et peribunt a facie tua.	4.
5. Quoniam fecisti judicium meum et causam meam, sedisti in solio judicans justitiam. *Hieron.*, fecisti enim judicium meum et causam meam : sedisti super solium judex justitiæ.	5. Quoniam fecisti judicium meum et causam meam : sedisti super thronum qui judicas justitiam.	5. Judicasti pro me : sedisti super thronum, qui judicas justitiam.
7. Solitudines. *Hieron.*, *id.*	7. Frameæ.	7. Deserta.
In finem. *Hieron.*, *id*	In finem.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
7.	7. Καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Ἄλλος, ἐπὶ τὰ ἔργα.	7. Ἐξουσιάζειν ἐποίησας αὐτὸν τῶν ἔργων τῶν χειρῶν σου.
8.	8. Τὰ κτήνη τοῦ πεδίου. Ἄλλος, τὰ κτήνη τὰ ἄγρια.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Et constituisti eum super opera manuum tuarum. *Alius*, super opera.	7. Dominari fecisti eum operibus manuum tuarum.
8.	8. Pecora campi. *Alius*, pecora agrestia.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum VIII.

« *Et dicitis quod*, tuos, *in Græco non habeat. Verum est, sed in Hebræo legitur, SAMACHA, quod interpretatur*, cœlos tuos, *et de editione Theodotionis in LXX Interpretibus additum est sub asterisco.* » Ϛ', ὁρῶ γάρ. Sic Drusius. Colbertinus autem hanc lectionem Aquilæ tribuit.

Ibid. Ἀ., Θ., ἡτοίμασας. Sic Colbertinus unus. Drusius autem id uni Aquilæ tribuit. Ϛ', ἥδρασας. Drusius.

V. 5. E', τί ὁ κατ' ἄνδρα etc. Sic unus codex. Drusius vero interpretem tacet.

Ibid. Ἄλλος, ἐπισκέψῃ αὐτόν. Sic unus.

V. 6. Lectionem Hebraicam Græcis litteris ex Chrysostomo adfert Drusius. Lectiones sequentes ex codicibus mutuamur, qui in nomine interpretum mire variant. Drusius sic habet, Θ., E', βραχύ τι παρὰ Θεόν. Alius, ὀλίγον παρὰ Θεόν. Vaticanus, Ἀ., ὀλίγον παρὰ Θεόν. Σ., βραχύ τι Θεοῦ. Corder., ἕτερος, βραχύ τι Θεοῦ. Ἄλλος, ὀλίγον πρὸς Θεόν.

Ibid. Ἀ., δόξῃ καὶ ἀξιώματι etc. Colbert. unus.

V. 7. Θ., ἐξουσιάζειν ἐποίησας αὐτὸν etc. Colbert.

V. 8. Ἄλλος, τὰ κτήνη τὰ ἄγρια. Drusius.

PSALMUS IX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον περὶ θανάτου τοῦ υἱοῦ, ᾆσμα τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. E', τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ ἀκμῆς τοῦ υἱοῦ, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ϛ', εἰς τὸ τέλος νεανικότης τοῦ υἱοῦ.	1. Τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ ἀκμῆς τοῦ υἱοῦ, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
3. Καὶ γαυριάσω.	3. Καὶ ἀγαλλιάσομαι.	3.
Ἄσω τῷ ὀνόματί σου, Ὕψιστε.	Ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου, Ὕψιστε.	
4. Ἀναστραφέντων τῶν ἐχθρῶν μου εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ προκοψάντων καὶ ἀπολομένων ἐκ προσώπου σου.	4. Ἐν τῷ ἀποστραφῆναι τὸν ἐχθρόν μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἀσθενήσουσι καὶ ἀπολοῦνται ἀπὸ προσώπου σου.	4.
5.	5. Ὅτι ἐποίησας τὴν κρίσιν μου καὶ τὴν δίκην μου, ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου ὁ κρίνων δικαιοσύνην.	5.
7. Ἐρείπια.	7. Αἱ ῥομφαῖαι.	7.
	Εἰς τὸν αἰῶνα. Ἄλλος, διηνεκῶς.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale de morte filii canticum Davidis.	1. In finem pro occultis filii, psalmus David. V, victori de florida ætate filii, psalmus David. VI, in finem, juvenilitatis filii.	1. Victori de florida ætate filii, psalmus David.
3. Et exsultabo.	3. Et exsultabo.	3.
Canam nomini tuo, Altissime.	Psallam nomini tuo, Altissime.	
4. Aversis inimicis meis retrorsum, ac collisis atque perditis a facie tua.	4. In convertendo inimicum meum retrorsum, infirmabuntur et peribunt a facie tua.	4.
5.	5. Quoniam fecisti judicium meum et causam meam : sedisti super thronum qui judicas justitiam.	5.
7. Parietinæ.	7. Frameæ.	7.
	In sæculum. *Alius*, perpetuo.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אבד זכרם		
המה	Εμμα.	
8 ישב	8. Ιησηβ.	8. Καθεδεῖται.
כונן למשפט כסאו		Ἥδρασεν εἰς κρίσιν τὸν θρόνον αὐτοῦ.
10 לדך	10.	10. Τῷ ἐπιτρίπτῳ.
לעתות		Εἰς καιρόν.
11 ויבטחו	11.	11. Καὶ πεποιθήσουσι.
כי לא־עזבת		
12 ישב	12.	12. Τῷ καθημένῳ.
עלילותיו		Ἐναλλαγὰς αὐτοῦ.
14 חננני יהוה ׀ ראה עניי	14.	14. Ἐδωρήσατό μοι Κύριος, εἶδε κακουχίαν μου.
15 תהלתיך	15.	15.
16 טבעו	16.	16.
17 נודע ׀ יהוה משפט עשה	17.	17.
כפיו		
הגיון סל	Εγγαων σελ.	Ὠδὴ ἀεί.
18 ישובו	18.	18. Ἀναστρέψουσι.
19 כי לא לנצח ישכח	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Periit memoria eorum. *Hieron.*, *id.*	Periit memoria eorum.	
Ipsis *Hieron.*, cum ipsis.	Cum sonitu.	
8. Sedebit. *Hieron.*, *id.*	8. Permanet.	8. Sedebit.
Paravit ad judicium solium suum. *Hieron.*, stabilivit ad judicandum solium suum.	Paravit in judicio thronum suum.	Firmavit ad judicium thronum suum.
10. Tenui. *Hieron.*, oppresso.	10. Pauperi.	10. Attrito.
In temporibus. *Hieron.*, opportuna.	In opportunitatibus.	In tempore.
11. Et sperabunt. *Hieron.*, et confident.	11. Et sperent.	11. Et confident.
Quoniam non dereliquisti. *Hieron.*, *id.*	Quoniam non dereliquisti.	
12. Habitanti. *Hier.*, habitatori.	12. Qui habitat.	12. Sedenti.
Studia ejus. *Hieron.*, cogitationes ejus.	Studia ejus.	Mutationes ejus.
14. Miserere mei, Domine, vide afflictionem meam. *Hieron.*, *id.*	14. Miserere mei, Domine, vide humilitatem meam.	14. Condonavit mihi Dominus, vidit afflictionem meam.
15. Laudes tuas. *Hieron.*, *id.*	15. Laudationes tuas.	15.
16. Demersæ sunt. *Hieron.*, *id.*	16. Infixæ sunt.	16.
17. Notus est Dominus, judicium fecit. *Hieron.*, agnitus est Dominus judicium faciens.	17. Cognoscetur Dominus judicia faciens.	17.
Volarum suarum. *Hieron.*, manuum suarum.	Manuum suarum.	
Meditatio, selah. *Hieron.*, meditatio semper.	*Vacat.*	Canticum semper.
18. Revertantur. *Hieron.*, convertantur.	18. Convertantur.	18. Revertentur.
19. Quoniam non in æternum oblivioni erit. *Hieron.*, *id.*	19. Quoniam non in finem oblivio erit.	19.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἀπώλεσας.	Ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.	
	Μετ' ἤχου. *Ἄλλοι*, σὺν αὐτοῖς.	
8.	8. Μένει.	8.
Ἥδρασε χρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ.	Ἡτοίμασεν ἐν χρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ.	
10. Τῷ τεθλασμένῳ.	10. Τῷ πένητι.	10.
Ἐπικαίρως.	Ἐν εὐκαιρίαις.	
11. Καὶ πεποιθήσουσι.	11. Καὶ ἐλπισάτωσαν.	11.
	Ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες. *Ἄλλος*, οὐ γὰρ ἐγκατέλιπες.	
12.	12. Τῷ κατοικοῦντι.	12.
Τὰς μηχανὰς αὐτοῦ.	Τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ. *Ἄλλ.*, τὰ μηχανήματα αὐτοῦ.	
14.	14. Ἐλέησόν με, Κύριε, ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου.	14.
15. Τὰς ὑμνήσεις σου.	15. Τὰς αἰνέσεις σου.	15. Τοὺς ἐπαίνους σου.
16.	16. Ἐνεπάγησαν. *Ἄλλος*, ἐβαπτίσθησαν.	16.
17.	17. Γνώσεται Κύριος κρίματα ποιῶν. *Ἄλλος*, ἐγνώσθη Κύριος κρῖμα ποιήσας.	17.
	Χειρῶν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, ταρσῶν αὐτοῦ.	
Μέλος διαψάλματος.	Ὠδὴ διαψάλματος. *Ἄλλ.*, μελῴδημα ἀεί.	Φθογγὴ ἀεί.
18.	18. Ἀποστραφήτωσαν.	18.
19.	19. Ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται. *Ἄλλος*, οὐ γὰρ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Perdidisti.	Periit memoria eorum.	
	Cum sonitu. *Alii*, cum ipsis.	
8.	8. Manet.	8.
Firmavit judicio thronum suum.	Paravit in judicio thronum suum.	
10. Fracto.	10. Pauperi.	10.
Opportune.	In opportunitatibus.	
11. Et confident.	11. Et sperent.	11.
	Quoniam non dereliquisti. *Alius*, non enim dereliquisti.	
12.	12. Habitanti.	12.
Machinas ejus.	Studia ejus. *Alius*, machinamenta ejus.	
14.	14. Miserere mei, Domine, vide humilitatem meam.	14.
15. Hymnos tuos.	15. Laudationes tuas.	15. Laudes tuas.
16.	16. Infixæ sunt. *Alius*, demersæ sunt.	16.
17.	17. Cognoscetur Dominus judicia faciens. *Alius*, agnitus est Dominus cum judicium fecit.	17.
	Manuum suarum. *Alius*, volarum suarum.	
Melos diapsalmatis.	Canticum diapsalmatis. *Al.*, melodia semper.	Vox semper.
18	18. Avertantur.	18.
19.	19. Quoniam non in finem oblivio erit. *Alius*, non enim in finem oblivio erit.	19.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
תקות ענוים		
20 אל־יעז אנוש על־פניך	20.	20. Μὴ θρασυνέσθω ἄνθρωπος.
21 שיתה יהוה ׀ מורה להם	21.	21. Θοῦ, Κύριε, φόβημα αὐτοῖς.
סלה	Σελ.	Ἀεί.

PSALMUS X SECUNDUM HEBRÆOS.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לעתות בצרה	1.	1. Εἰς καιρὸν θλίψεως.
2 ידלק	2.	2. Καίεται.
יתפשו		Συλληφθήτωσαν.
3, 4 כי־הלל רשע על־תאות נפשו ובצע ברך נאץ ׀ יהוה רשע כגבה אפו בל־ידרש	3, 4.	3, 4. Ὅτι ὕμνησεν ἀσεβὴς ἐπὶ πόθῳ ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ πλεονέκτης εὐλογήσας διέσυρε τὸν Κύριον ἀσεβής. Ὅταν ὑψωθῇ ὁ θυμὸς αὐτοῦ οὐκ ἐκζητεῖ.
אין אלהים כל־מזמותיו		
5 מרום משפטיך		5.
כל־צורריו יפיח		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Expectatio pauperum. *Hieron.*, idem.	Patientia pauperum.	
20. Non roboretur homo. *Hieron.*, non confortetur homo.	20. Non confortetur homo.	20. Ne ferociat homo.
Super facies tuas. *Hieron.*, ante faciem tuam.	In conspectu tuo.	
21. Pone, Domine, timorem eis. *Hieron.*, pone, Domine, terrorem eis.	21. Constitue, Domine, legislatorem super eos.	21. Pone, Domine, timorem eis.
Selah. *Hieron.*, semper.		Semper.

PSALMUS X SECUNDUM HEBRÆOS.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad tempora in angustia. *Hieron.*, in temporibus angustiæ.	1. In opportunitatibus, in tribulatione.	1. In tempus tribulationis.
2. Insequetur. *Hieron.*, ardet.	2. Incenditur.	2. Uritur.
Comprehendentur. *Hieron.*, capiuntur.	Comprehenduntur.	Comprehendantur.
3, 4. Quoniam laudavit impium super aviditate animæ suæ, et avaro benedixit : irasci fecit Dominum impius. Secundum fastum furoris sui non quæret. *Hieron.*, quia laudavit impius desiderium animæ suæ : et avarus applaudens sibi blasphemavit Dominum. Impius secundum altitudinem furoris sui non requiret.	3, 4. Quoniam laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et iniquus benedicitur. Exacerbavit Dominum peccator. Secundum multitudinem iræ suæ non quæret.	3, 4. Quia celebravit impius in desiderio animæ suæ, et avarus benedicens detraxit Domino impius. Cum exaltatus fuerit furor ejus, non requirit.
Non Deus omnes cogitationes ejus. *Hieron.*, non est Deus in omnibus cogitationibus ejus.	Non est Deus in conspectu ejus.	
5. Altitudo judicia tua. *Hieron.*, longe sunt judicia tua.	5. Auferuntur judicia tua.	5.
Omnes hostes suos sufflabit. *Hieron.*, omnes inimicos suos despicit.	Omnium inimicorum suorum dominabitur.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἡ ὑπομονὴ τῶν πενήτων. *Ἄλλος*, ἡ προσδοκία πραέων.	
20.	20. Μὴ κραταιούσθω ἄνθρωπος.	20.
	Ἐνώπιόν σου. *Ἄλλος*, κατὰ πρόσωπόν σου.	
21. Τάξον, Κύριε, νόμον αὐτοῖς.	21. Κατάστησον, Κύριε, νομοθέτην ἐπ' αὐτούς.	21. Κατάστησον, Κύριε, φόβον αὐτοῖς.
Διάψαλμα.	Διάψαλμα. Ε', διαπαντός. ϛ', εἰς τέλος.	Διάψαλμα.

PSALMUS X SECUNDUM HEBRÆOS.

1. Ἐν καιροῖς θλίψεως.	1. Ἐν εὐκαιρίαις, ἐν θλίψει.	1.
2. Φλέγεται.	2. Ἐμπυρίζεται.	2.
	Συλλαμβάνονται.	
3, 4. Ὅτι αἰνέσας παράνομος κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ πλεονέκτης εὐλογήσας, παρώξυνε τὸν Κύριον. Κατὰ μετεωρισμὸν θυμοῦ αὐτοῦ οὐ μὴ ἐκζητήσῃ.	3, 4. Ὅτι ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδικῶν ἐνευλογεῖται. Παρώξυνε τὸν Κύριον ὁ ἁμαρτωλός. Κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ ἐκζητήσει.	3, 4.
	Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ. *Ἄλλος*, οὐκ ἔστι Θεὸς ἐν πάσαις ἐννοίαις αὐτοῦ. *Ἄλλος*, δι' ὅλων τῶν ἐνθυμημάτων αὐτοῦ.	
5.	5. Ἀνταναιρεῖται τὰ κρίματά σου. *Ἄλλος*, ἦρται ἡ κρίσις σου. *Ἄλλος*, ἀφανίζεται.	5.
Πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐκφυσᾷ.	Πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ κατακυριεύσει.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	* Patientia pauperum. *Alius*, exspectatio mansuetorum.	
20.	20. Non confortetur homo.	20.
	In conspectu tuo. *Alius*, ante faciem tuam.	
21. Constitue, Domine, legem ipsis.	21. Constitue, Domine, legislatorem super eos.	21. Constitue, Domine, timorem ipsis.
Diapsalma.	Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.	Diapsalma.

PSALMUS X SECUNDUM HEBRÆOS.

1. In temporibus angustiæ.	1. In opportunitatibus, in tribulatione.	1.
2. Ardet.	2. Incenditur.	2.
	Comprehenduntur.	
3, 4. Quoniam laudans iniquus secundum concupiscentiam, et avarus benedicens, exacerbavit Dominum. Secundum sublimitatem furoris sui non requiret.	3, 4. Quoniam laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et iniquus benedicitur. Exacerbavit Dominum peccator. Secundum multitudinem iræ suæ non quæret.	3, 4.
	Non est Deus in conspectu ejus. *Alius*, non est Deus in omnibus cogitationibus ejus. *Alius*, per omnes cogitationes ejus.	
5.	5. Auferuntur judicia tua. *Alius*, sublatum est judicium tuum. *Alius*, deletur.	5.
Omnes hostes suos exsufflat.	Omnium inimicorum suorum dominabitur.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 אמר בלבו בל־אמוט לדר ודר אשר לא ברע	6.	6.
7 אלה ׃ פיהו מלא	7.	7.
און		Ἀνωφελές.
8 ישב ׃ במארב חצרים במסתרים יהרג נקי	8.	8. Ἐνέδρᾳ αὐλῶν.
9 לחלכה	9.	9.
כאריה בסכה		
במשכו		
ברשתו		
10 ודכה ישח ונפל בעצומיו חלכאים	10.	10. Ὁ δὲ θλασθεὶς καμφθήσεται, ἐπιπεσόντος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἰσχυρῶν αὐτοῦ, τοῖς ἀσθενέσιν.
12 קומה יהוה אל	12.	12. Ἀνάστηθι, Κύριε, Ἰσχυρός μου.
נשא ידך		
13 אמר בלבו לא תדרש	13.	13.
14 ראתה ׃ כי־אתה ׃ עמל וכעס ׃ תביט	14.	14. Εἶδες, ὅτι σὺ πόνον καὶ παροργισμὸν ἐπιβλέπεις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Dixit in corde suo, Non movebor in generationem et generationem quod non in malo. *Hieron.*, loquitur in corde suo: Non movebor: in generatione et generatione ero sine malo.	6. Dixit enim in corde suo: Non movebor a generatione in generationem sine malo.	6.
7. Exsecratione os ejus plenum est. *Hieron.*, maledictione os ejus plenum est.	7. Cujus maledictione os plenum est.	7.
Iniquitas. *Hieron.*, *id.*	Dolor.	Inutile.
8. Sedebit in insidiis villarum, in latibulis interficiet innocentem. *Hieron.*, sedet insidians juxta vestibula in absconditis, ut interficiat innocentem.	8. Sedet in insidiis cum divitibus in occultis, ut interficiat innocentem.	8. Insidiis aularum.
9. Ad pauperem. *Hier.*, robustos.	9. In pauperem.	9.
Sicut leo in tugurio. *Hieron.*, quasi leo in cubili.	Quasi leo in spelunca.	
In trahendo eum. *Hieron.*, cum attraxerit eum.	Dum attrahit eum.	
In rete suo. *Hieron.*, ad rete suum.	In laqueo suo.	
10. Atteret se, humiliabitur, et cadet in robustis ejus congregatio attritorum. *Hieron.*, et confractum subjiciet, et irruet viribus suis valenter.	10. Inclinabit se, et cadet cum dominatus fuerit pauperum.	10. Ille vero fractus curvabitur, cadente ipso cum fortibus ejus, ipsis infirmis.
12. Surge, Domine Deus. *Hieron.*, *id.*	12. Exsurge, Domine Deus.	12. Surge, Domine, Fortis meus.
Leva manum tuam. *Hieron.*, *id.*	Exaltetur manus tua.	
13. Dicens in corde suo, te non requisiturum. *Hieron.*, dicens in corde suo, quod non requiras.	13. Dixit enim in corde suo, Non requiret.	13.
14. Vidisti quippe tu laborem, et iram respicies. *Hieron.*, vides quia tu laborem et furorem respicis.	14. Vides, quoniam tu laborem et dolorem consideras.	14. Vidisti, quia tu laborem et furorem respicis.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Λέγων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, Οὐ περιτραπήσομαι εἰς γενεὰν καὶ γενεάν, οὔτε ἔσομαι ἐν κακώσει.	6. Εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, Οὐ μὴ σαλευθῶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἄνευ κακοῦ.	6.
7.	7. Οὗ ἀρᾶς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει. Ἄλλος, οὗ τινος κατάρας πλῆρες τὸ στόμα.	7.
	Πόνος.	
8. Ἐγκάθηται ἐνεδρεύων παρὰ τὰς αὐλάς, ἐν ἀποκρύφοις, ἀποκτεῖναι ἀναίτιον.	8. Ἐγκάθηται ἔνεδρα μετὰ πλουσίων ἐν ἀποκρύφοις, τοῦ ἀποκτεῖναι ἀθῶον. Ἄλλος, ἐγκρύπτεται μετὰ δόλου.	8.
9. Εἰς τοὺς ἀσθενεῖς σου.	9. Εἰς τὸν πένητα.	9.
	Ὡς λέων ἐν τῇ μάνδρᾳ. Ἄλλος, ὡς λέων ἐν τῷ περιφράγματι.	
	Ἐν τῷ ἑλκῦσαι αὐτόν. Ἄλλος, ἐν ἑλκυσμῷ αὐτοῦ.	
	Ἐν τῇ παγίδι αὐτοῦ. Ἄλλος, ἐν τῇ σαγήνῃ.	
10.	10. Κύψει καὶ πεσεῖται ἐν τῷ αὐτὸν κατακυριεῦσαι τῶν πενήτων.	10.
12. Ἀνάστηθι, Κύρια, Ἰσχυρός μου.	12. Ἀνάστηθι, Κύριε ὁ Θεάς.	12.
	Ὑψωθήτω ἡ χείρ σου. Ἄλλος, ἔπαρον τὴν χεῖρά σου.	
13.	13. Εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, Οὐ ζητήσει. Ἄλλος, λέγων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ· Οὐκ ἐκζητήσει.	13.
14. Ὁρᾷς ὅτι σὺ πόνον καὶ παροργισμὸν ἐποπτεύεις.	14. Βλέπεις ὅτι σὺ πόνον καὶ θυμὸν κατανοεῖς.	14. Βλέπεις ὅτι σὺ πόνον καὶ θυμὸν κατανοεῖς.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. Dicens in corde suo, Non evertar in generationem et generationem, neque ero in afflictione.	6. Dixit enim in corde suo: Non movebor a generatione in generationem sine malo.	6.
7.	7. Cujus maledictione os ejus plenum est. *Alius*, cujus maledictione plenum os.	7.
	Labor.	
8. Insidet insidians ad aulas, in absconditis, ut interficiat innocentem.	8. Sedet in insidiis cum divitibus in occultis, ut interficiat innocentem. *Alius*, absconditur cum dolo.	8.
9. In infirmos tuos.	9. In pauperem.	9.
	Quasi leo in ovili. *Alius*, quasi leo in circumvallatione.	
	Dum attrahit eum. *Alius*, in attractione ejus.	
	In laqueo suo. *Alius*, in sagena.	
10.	10. Inclinabit se et cadet cum dominatus fuerit pauperum.	10.
12. Surge, Domine, Fortis meus.	12. Exsurge, Domine Deus.	12.
	Exaltetur manus tua. *Alius*, leva manum tuam.	
13.	13. Dixit enim in corde suo, Non requiret. *Alius*, dicens in corde suo, Non requiret.	13.
14. Vides quia tu laborem et furorem respicis.	14. Vides quia tu laborem et furorem consideras.	14. Vides quia tu laborem et furorem respicis.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
לתת בידך		
עליך יעזב		Ἐπὶ σὲ καταλείπει.
אתה ו היית		
עוזר		Βοηθῶν.
15 תדרש-רשעו בל-תמצא	15.	15.
17 תכין לבם תקשיב אזנך	17.	17. Τὴν πρόθεσιν τῆς καρδίας αὐτῶν ἠκροάσατο ὁ οὖς σου.
18 לשפט יתום ודך	18.	18. Κρῖναι ὀρφανῷ καὶ τεθλασμένῳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Ad dandum in manu tua. *Hieron.*, ut detur in manu tua.	Ut tradas eos in manus tuas.	
Super te relinquet. *Hieron.*, tibi relinquuntur.	Tibi derelictus est.	Super te relinquit.
Tu fuisti. *Hieron.*, tu es factus.	Tu eris.	
Adjuvans. *Hieron.*, adjutor.	Adjutor.	Adjuvans.
15. Quæres impietatem ejus, non invenies. *Hieron.*, quæres impietatem ejus, et non invenies.	15. Quæretur peccatum illius, et non invenietur.	15.
17. Parare facies cor eorum, intendere facies aurem tuam. *Hieron.*, præparasti ut cor eorum audiat auris tua.	17. Præparationem cordis eorum audivit auris tua.	17. Propositum cordis eorum audivit auris tua.
18. Ad judicandum pupillum et tenuem. *Hieron.*, ut judices pupillum et oppressum.	18. Judicare pupillo et humili.	18. Ad judicandum pupillo et attrito.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum IX.

V. 1. Hasce varias tituli interpretationes adferunt quatuor mss. cum tantillo discrimine. Ad Aquilam Corder. solus legit, νεότητος : ad Symmachum codex unus Regius habet, ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τοῦ θανάτου, male : ad Theodotionem idem Regius, ὑπὲρ αἰχμῆς. Voces Hebraicas Græce scriptas αλ μωθ βεν, adfert Vaticanus. [In lectione Sextæ edidit Montf., νεανικότης, latine vero, *juvenilitatis*. Sed absque dubio νεανικότητος legendum. Schleusnerus in opusc. crit., affert sequentem varietatem lectionum ex Origenis Select. in psal. *Σύμμαχος*, ὑπὲρ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ. *Ἀκύλας*, ὑπὲρ τῆς νεότητος. Drach].

V. 3. Ἀ., Σ., καὶ γαυριάσω. Drusius. Corderius autem habet, *ἄλλος*, καὶ γαυριάσομαι, et ita Chrysostomus in codice quodam Coislin. bombycino.

Ibid. et v. 4. Σ., ᾄσω etc. Sic unus Regius, Drusius, et Corderius, qui legit, ἀναστραφέντων. [Schleusnerus ibid. : In versione Symmachi reponi debet, προσκοψάντων. Nam προσκόπτειν, non προκόπτειν, respondet hebraico verbo הכשל.]

V. 5. Ἀ., ὑπερεδίκασας etc. Unus Reg.

V. 7. Hebr., αρβωθ. Colbertinus, qui postremam lectionem in Vaticano et Drusio Σ. signatam, Theodotioni tribuit. Ibid. *Ἄλλος*, διηνεκῶς. Coislin. bombycinus.

Ibid. Σ., ἀπώλεσας. Sic codex unus. Drusius, ἀπώλεσας tantum, non indicato interprete.

Ibid. Hebr., *εμμα*. Drusius. Chrysostomus legerat εμ : sed *εμμα* legendum.

V. 8. Hebr., Ιησηβ. Drusius ex Chrysostomo. Ἀ., καθεδεῖται. Colbert. unus. Drusius vero tacito interprete.

Ibid. Ἀ., ἥδρασεν εἰς κρίσιν etc. Sic Colbert. et Reg. unus ex Apollinario ad psalmum LXXXVIII. Σ., ἥδρασε κρίσει etc. Reg. unus.

V. 10. Has Aquilæ et Symmachi lectiones sine interpretum nomine adfert Drusius ; sed unus Reg. Aquilæ et Symmacho tribuit.

Ibid. Ἀ., εἰς καιρόν. Σ., ἐπικαίρως. Unus Reg. et Corderius.

V. 11. Ἀ., Σ., καὶ πεποιθήσουσι. Sic Theodoretus : Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος *πεποιθήσουσι* ὁριστικῷ ἀντὶ προστακτικοῦ χρησάμενοι ῥήματι. *Aquila et Symmachus*, confident, *dixerunt, verbo utentes indicandi pro imperandi*.

Ibid. *Ἄλλος*, οὐ γὰρ etc. Sic unus.

V. 12. Ἀ., τῷ καθημένῳ. Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐναλλαγὰς αὐτοῦ. Σ., τὰς μηχανὰς αὐτοῦ. Sic quidam mss. cum Agellio, Corderio et Drusio. Chrysostomus ad Symmachum legit μηχανήματα.

V. 14. Ἀ., ἐδωρήσατο etc. Sic unus Regius. Jam vidimus Aquilam verbum חנן per δωρεῖσθαι persæpe vertere.

V. 15. Σ., τὰς ὑμνήσεις etc. Colbert. unus.

V. 16. *Ἄλλος*, ἐβαπτίσθησαν. Drusius. Videtur esse Symmachi, qui vocem טבעתי ἐβαπτίσθην vertit psalm. LXVIII, 3.

V. 17. *Ἄλλος*, ἐγνώσθη etc. Drusius.

Ibid. *Ἄλλος*, ταρσῶν αὐτοῦ. Drusius sine interpretis nomine. Sed est, ut videtur, Aquilæ, qui vocem כף ita vertit psalm. LXXVII, 72, et CXVIII, 119; Isai. XLIX, 16.

Ibid. Hebr., εγγαιων σελ. Colbert. unus. Aquilæ et Symmachi lectiones habent Vaticanus, Colbert. et Drusius. Theodotionis vero Colbertinus, ut et sequentem, μελῴδημα.

V. 18. Ἀ., ἀναστρέψουσι. Colbert.

V. 19. *Ἄλλος*, οὐ γὰρ εἰς etc. Drusius.

Ibid. *Ἄλλος*, ἡ προσδοκία πραέων. Idem.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἵνα δοθῶσιν, εἰς χεῖράς σου.	Τοῦ παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς χεῖράς σου.	
Σοὶ ἐγκαταλείπει.	Σοὶ ἐγκαταλέλειπται.	Ἐπὶ σὲ καταλείπεται.
	Σὺ ἦσθα. Ἄλλος, σὺ ἐγένου. Ἄλλος, σὺ ἔσῃ.	
	Βοηθός. Ε', ς', βοηθῶν.	Βοηθῶν.
15. Ἐκζητηθήσεται ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ, ἵνα μὴ εὑρεθῇ αὐτός.	15. Ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ.	15. Ἐκζητηθήτω ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ, ἵνα μὴ εὑρεθῇ.
17. Ἑτοιμάσεις καρδίας αὐτῶν προσέχειν οὖς σου.	17. Τὴν ἑτοιμασίαν τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε τὸ οὖς σου.	17.
18.	18. Κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Ut dentur in manus tuas.	Ut tradas eos in manus tuas.	
Tibi derelinquit.	Tibi derelictus est.	Super te relinquitur.
	Tu eras. *Alius*, tu es factus. *Alius*, tu eris.	
	Adjutor. V, VI, adjuvans.	Adjuvans.
15. Requiretur impietas ejus, ut non inveniatur ipse.	15. Quæretur peccatum illius, et non invenietur.	15. Exquiratur impietas ejus, ut non inveniatur.
17. Præparabis cor eorum, ut intendat auris tua.	17. Præparationem cordis eorum attendit auris tua.	17.
18.	18. Judicare pupillo et humili.	18.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum IX.

V. 20. Ἀ., μὴ θρασυνέσθω ἄνθρωπος. Corderius, itemque Drusius, sed tacito interprete.

Ibid. Ἄλλος, κατὰ πρόσωπόν σου. Corderius.

V. 21. Ἀ., θοῦ Κύριε etc. Trium lectiones exhibent Vaticanus, Colbertinus unus atque Drusius. Sed Colbertinus eam quæ Theodotionis est, Aquilæ adscribit.

Ibid. Hebr., σελ etc. Vide supra psalm. III, 3.

V. 1. Hebræi hunc psalmum in duos diviserunt : cur autem id fecerint, vide Theodoretum ad psalm. CXV. Hac vero de re Agellius sic loquitur. *Quod scripsit quidam vir ætate nostra eruditissimus, a recentioribus Hebræis hanc psalmi hujus divisionem esse factam, non a veteribus agnitam, id secus est, cum Hebræa distinctio sit in Hexaplis Origenis, et cæteri interpretes, atque etiam Syrus ex hoc loco decimum psalmum numerarint, et a superiore diviserint : quod etiam scholion Græcum in catena Græca testatur his verbis :* ἐντεῦθεν ἡ ἔκδοσις ἀρχὴν τοῦ ι' ψαλμοῦ περιέχει.

Ibid. Ἀ., εἰς καιρὸν etc. Ex Vaticano et ex Drusio.

V. 2. Ἀ., καίεται. Drusius. Vaticanus vero, ἐκκάεται. In verbo καίω, ι supprimi frequentissimum est in vetustissimis codicibus Græcis, ut in Commentariis Eusebii in psalmos sæpe observavimus. Σ., φλέγεται. Vaticanus et Drusius.

Ibid. Ἀ., συλληφθήτωσαν. Chrysostomus.

V. 3, 4. Hunc locum ante lacerum et interpretum nominibus carentem apud Drusium, ex Regio uno, Colbertino uno et Vaticano restituimus. Chrysostomus vero primam lectionem Symmacho, secundam Aquilæ tribuit.

Ibid. Ἀ., ὅταν ὑψωθῇ etc. Colbertinus. Drusius vero sine interpretum nomine adtulit. [E catena Patrum Græc. ed. Corderii, p. 185, adde hanc lectionem : Ἄλλος, κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ μετεωρισμοῦ αὐτοῦ, *secundum multitudinem sublimitatis ejus.* DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, οὐκ ἔστι Θεὸς ἐν πάσαις ἐννοίαις αὐτοῦ. Drusius. Videtur autem esse Symmachi, qui מזמה vertit ἔννοια. Job XXI, 27. Altera item versio apud Drusium est.

V. 5. Ἄλλος, ἦρται ἡ κρίσις σου. Drusius. Ἄλλος, ἀφανίζεται. Colbert. στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Σ., πάντας τοὺς etc. Regius unus.

V. 6. Hunc Symmachi locum plenum mutuamur ex Colbertino et ex Regio uno.

V. 7. Ἄλλος, οὗ τινος κατάρας etc. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Ἀ., ἀνωφελές. Drusius. Sic vocem און de more vertit Aquila.

V. 8. Σ., ἐγκάθηται etc. Sic Regius unus, Vaticanus et Drusius. Sed Vaticanus habet, παρὰ τὰς αὐλάς, quæ lectio non spernenda. Regius, περὶ τὰς πύλας, *ad portas.* Ἀ., ἐνέδρα αὐλῶν. Vaticanus. Agellius ait : *Aquila et Symmachus transtulerunt,* αὐλάς. Ἄλλος, ἐγκρύπτεται μετὰ δόλου. Coislin. unus.

V. 9. Σ., εἰς τοὺς ἀσθενεῖς σου Vaticanus.

Ibid. Ἄλλος, ὡς λέων etc. Drusius.

Ibid. Ἄλλος, ἐν ἑλκυσμῷ αὐτοῦ. Chrysostomus.

Ibid. Ἄλλος, ἐν τῇ σαγήνῃ. Drusius.

V. 10. Ἀ., ὁ δὲ θλασθεὶς etc. Drusius sine auctoris nomine. Sed Chrysostomus, Ἀ., ὁ δὲ θλασθεὶς etc.

V. 12. Ἀ., Σ., ἀνάστηθι, Κύριε, Ἰσχυρός μου. Vaticanus.

Ibid. Ἄλλος, ἔπαρον τὴν χεῖρά σου. Drusius.

V. 13. Ἄλλος, λέγων etc. Coislin. bombyc.

V. 14. Lectiones Aquilæ et Symmachi ex Vaticano, Regio uno, Theodoreto, Corderio et Drusio. Vaticanus ad Aquilam habet, ἴδες. Idem Vaticanus,

Digitized by Google

Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', *Th. ut LXX.*

Ibid. Σ., ἵνα δοθῶσιν etc. Drusius. Vaticanus habet τεθῶσιν.

Ibid. 'Α., ἐπὶ σὲ καταλ- etc. Hasce trium lectiones ex Vaticano mutuamur.

Ibid. Ἄλλος, σὺ ἐγένου. Ἄλλος, σὺ ἔσῃ. Drus.

Ibid. 'Α., Θ., Ε', Ϛ', βοηθῶν. Vaticanus.

V. 15. Σ., ἐκζητηθήσεται etc. Symmachi lectio-

PSALMUS X.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ τῷ Δαυίδ.
נוד הרכם צפור		Ἀναστατοῦ εἰς τὰ ὄρη ὡς στρουθίον.
2 כוננו חצם על־יתר	2.	2. Ἥδρασαν βέλος αὐτῶν ἐπὶ τὴν νευράν.
לירות במו־אפל לישרי־לב		
3 כי השתות יהרסון	3.	3. Ὅτι οἱ θεμέλιοι καθαιρεθήσονται.
צדיק מה־פעל		Δίκαιος τί κατειργάσατο;
4 יחזו	4.	4. Ὁραματίζονται.
עפעפיו יבחנו		Τὰ βλέφαρα αὐτοῦ δοκιμάζει.
5 יהוה צדיק יבחן ורשע	5.	5. Κύριος δίκαιον δοκιμάζει, καὶ ἀσεβῆ.
ואהב חמס שנאה נפשו		Καὶ ἀγαπῶντα ἄδικα ἐμίσησεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.
6 ימטר על־רשעים פחים	6.	6.
זלעפות		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori ipsi David. *Hieron.*, victori, psalmus David.	1. In finem, psalmus David.	1. Victori ipsi David.
Transvola montem vestrum, passer. *Hieron.*, transvola in montem ut avis.	Transmigra in montem sicut passer.	Abscede in montes sicut passer.
2. Paraverunt sagittam suam super nervum. *Hieron.*, posuerunt sagittam suam super nervum.	2. Paraverunt sagittas suas in pharetra.	2. Firmaverunt sagittam suam super nervum.
Ad sagittandum in ipsa caligine in rectos corde. *Hieron.*, ut sagittent in abscondito rectos corde.	Ut sagittent in obscuro rectos corde.	
3. Quoniam fundamenta destruentur. *Hieron.*, quia leges dissipatæ sunt.	3. Quoniam quæ perfecisti destruxerunt.	3. Quoniam fundamenta diruentur.
Justus quid operatus est? *Hieron., id.*	Justus autem quid fecit?	Justus quid operatus est?
4. Videbunt. *Hieron.*, vident.	4. Respiciunt.	4. Vident.
Palpebræ ejus probabunt. *Hieron.*, palpebræ ejus probant.	Palpebræ ejus interrogant.	Palpebræ ejus probant.
5. Dominus justum probabit et impium. *Hieron.*, Dominus justum probat: impium autem.	5. Dominus interrogat justum et impium.	5. Dominus justum probat et impium.
Et diligentem rapinam odio habuit anima ejus. *Hieron.*, et diligentem iniquitatem odit anima ejus.	Qui autem diligit iniquitatem odit animam suam.	Et diligentem iniqua odit anima ejus.
6. Pluet super impios laqueos. *Hieron.*, pluet super peccatores laqueos.	6. Pluet super peccatores laqueos.	6.
Terrorum. *Hieron.*, tempestatum.	Procellarum.	

Digitized by Google

nem habent tres mss. et Drusius., Theodotionis Vaticanus.

V. 17. Ἀ., τὴν πρόθεσιν etc. Aquilæ et Symmachi lectiones mutuamur ex Colbertino. Drusius ex duabus unam fecerat, et Symmacho tribuerat. Theodoretus ait Symmachum vertisse πρόθεσιν.

V. 18. Ἀ., κρῖναι etc. Colbertinus. Drusius etiam, sed tacito interprete.

PSALMUS X.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	1. Τῷ νικοποιῷ, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
	Μεταναστεύου ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον. Ἄλλος, μετανικοῦ.	
2. Ἥδρασαν βέλος αὐτῶν ἐπὶ τὴν νευράν.	2. Ἡτοίμασαν βέλη εἰς φαρέτραν. Ἄλλ., εἰς βελοθήκην.	2.
. . . ὡς ἐν ζόφῳ.	Τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Ἄλλ., ἀσελήνῳ νυκτί. Ϛ', εἰς τὸ ἐπιδεῖξαι τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς.	Τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
3. Ὅτι οἱ θεσμοὶ κατελύθησαν.	3. Ὅτι ἃ κατηρτίσω καθεῖλον. Ἄλλος, ὅτι αἱ διδασκαλίαι συντριβήσονται. Ϛ', ὅτι αἱ διαδοχαί.	3.
Δίκαιος τί ἔδρασεν;	Δίκαιος τί ἐποίησε;	Δίκαιος τί ἐποίησε;
4.	4. Ἀποβλέπουσι.	4. Ἐπιβλέπουσιν.
	Τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἐξετάζει.	
5.	5. Κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀσεβῆ. Ἄλλος, Κύριος δίκαιος ἐξεταστής.	5.
	Ὁ δὲ ἀγαπῶν ἀδικίαν μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν.	
6.	6. Ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας. Ἄλλος, ὕσει ἐπὶ παρανόμους ἄνθρακας.	6.
	Καταιγίδα. Ἄλλος, καταιγίδος.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphalis Davidis.	1. In finem, psalmus David.	1. Victori, psalmus David.
	Transmigra in montes sicut passer. *Alius*, transmove te.	
2. Firmaverunt sagittam suam super nervum.	2. Paraverunt sagittas in pharetram. *Alius*, in sagittarum thecam.	2.
...quasi in caligine.	Ad sagittandum in nocte illuni rectos corde. *Alius*, in illuni nocte. VI, ad exhibendum tenebras in lucem.	Ad sagittandum in nocte illuni rectos corde.
3. Quia leges dissipatæ sunt.	3. Quoniam quæ perfecisti destruxerunt. *Alius*, quia doctrinæ conterentur. VI, quia successiones.	3.
Justus quid fecit?	Justus quid fecit?	Justus quid fecit?
4.	4. Respiciunt.	4. Inspiciunt.
	Palpebræ ejus examinant.	
5.	5. Dominus examinat justum et impium. *Alius*, Dominus justus examinator.	5.
	Qui autem diligit iniquitatem odit animam suam.	
6.	6. Pluet super peccatores laqueos. *Alius*, pluet super peccatores carbones.	6.
	Procellam. *Al.*, procellæ.	

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
ישר יחזו פנימו 7	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Rectum videbunt facies ejus. *Hieron.*, rectum videbunt facies eorum.	7. Æquitatem vidit vultus ejus.	7.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum X.

V. 1. Titulus secundum tres Interpretes ex Colbertino et ex Eusebio in Psalmos.

Ibid. 'A., ἀναστατοῦ etc. *Ἄλλος*, μετακινοῦ. Sic Chrysostomus habet.

V. 2. 'A., Σ., ἥδρασαν βέλος etc. Vaticanus et Drusius. *Ἄλλος*, εἰς βελοθήκην. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Σ., ὡς ἐν ζόφῳ etc. Has lectiones mutuamur ex Vaticano, Corderio et Drusio.

V. 3. Has lectiones sinceras effert Vaticanus. Drusius et alii mutilas habent.

Ibid. 'A., δίκαιος τί etc. Vaticanus.

V. 4. Aquilæ et Theodotionis lectiones affert Drusius.

Ibid. Vaticanus : Τὸ, εἰς τὸν πένητα, ἐν τῇ σελίδι τῶν Ο' ἔκειτο μόνον ἀμφιβόλως. I. e. *Illud*, in pauperem, *in sola LXX Interpretum columna dubie ja-*

PSALMUS XI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
למנצח על־השמינית מזמור לדוד 1	1. Ασεμινιθ.'	1. Τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς ὀγδόης, μελῴδημα τῷ Δαυΐδ.
חסיד 2	2.	2. Ἁγνός.
כי־פסו אמונים מבני אדם		Ὅτι ἐπεράνθησαν οἱ πιστοὶ ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων.
שפת חלקות בלב ולב ידברו 3	3.	3.
נגביר 5	5.	5.
שפתינו אתנו מי אדון לנו		Χεῖλη πάρεστιν ἡμῖν, τίς δεσπότης ἡμῶν ;
משד עניים מאנקת אביונים 6	6.	6. Ἀπὸ προνομῆς πενήτων, ἀπὸ οἰμωγῆς πτωχῶν.
אשית בישע יפיח לו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori super octavam, canticum ipsi David. *Hieron.*, victori pro octava, psalmus David.	1. In finem pro octava, psalmus David.	1. Victori super octavam, canticum ipsi David.
2. Pius. *Hieron.*, castus.	2. Sanctus.	2. Castus.
Quoniam desierunt fideles a filiis hominum. *Hieron.*, quoniam imminuti sunt fideles a filiis hominum.	Quoniam diminutæ sunt veritates a filiis hominum.	Quoniam terminati sunt fideles a filiis hominum.
3. Labia blanditiarum in corde et corde loquentur. *Hieron.*, labium subdolum in corde et corde loquuntur.	3. Labia dolosa in corde et corde locuti sunt.	3.
5. Roboremus. *Hieron.*, *id.*	5. Magnificabimus.	5.
Labia nostra nobiscum, quis dominus nobis? *Hieron.*, labia nostra nobiscum sunt, quis noster dominus est ?	Labia nostra a nobis sunt, quis noster dominus est ?	Labia adsunt nobis, quis dominus noster ?
6. Propter vastitatem afflictorum, et propter clamorem inopum. *Hieron.*, propter miseriam inopum, a gemitu pauperum.	6. Propter miseriam inopum, et gemitum pauperum.	6. Ob vastitatem pauperum ob gemitum egenorum.
Ponam in salute, illaqueabit eum. *Hieron.*, ponam in salutari auxilium eorum.	Ponam in salutari, fiducialiter agam in eo.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Εὐθύτητα εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. *Ἄλλος*, εὐθύτητας ὄψεται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Æquitatem vidit vultus ejus. *Alius*, rectitudines videbit vultus ejus.	7.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum X.

cebat. Ea de re agitur in Præliminaribus. Ibid. 'Α., τὰ βλέφ-. Sic mss.

V. 5. 'Α., Κύριος δίκαιον etc. Hanc lectionem, ut et sequentem, ex Colbertino desumpsimus.

Ibid. Agellius Vaticanis mss. usus notat hanc interpretationem sequi post præcedentem sic, Κύριος δίκαιον δοκιμάζει καὶ ἀσεβῆ, καὶ ἀγαπῶντα ἄδικα ἐμίσησεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Itaque hæc postrema pars perinde atque superior Aquilæ est, quam sequitur Hieronymus.

V. 6. *Ἄλλος*, ὕσει ἐπὶ etc. Drusius.

Ibid. Vaticanus sic habet, πνεῦμα καταιγίδος. Οἱ Ο', καταιγίδα.

V. 7. *Ἄλλος*, εὐθύτητας ὄψεται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Drusius. Legerat ipse, αὐτῶν : sed ut ibidem monet, alii habent, αὐτοῦ, et quidem melius. Coisl. bombycinus, τὰ πρόσωπα αὐτοῦ.

PSALMUS XI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος.... ᾠδὴ τῷ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
2.	2. Ὅσιος.	2.
Ὅτι ἐξέλειπον αἱ πίστεις ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀνθρώπων.	Ὅτι ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀνθρώπων.	
3. Χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ λαλεῖ.	3. Χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησαν.	3.
5.	5. Μεγαλυνοῦμεν. *Ἄλλος*, δυναστεύσομεν.	5.
	Τὰ χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῶν ἐστι, τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν; *Ἄλλος*, τίς κυριεύσει ἡμῶν;	
6. Διὰ κακοπάθειαν πτωχῶν, διὰ οἰμωγὴν πενήτων.	6. Ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων.	6.
Τάξω σωτήριον ἐμφανές.	Θήσομαι ἐν σωτηρίᾳ, παῤῥησιάσομαι ἐν αὐτῷ. *Ἄλλος*, ἐν σωτηρίῳ σου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale... canticum ipsi David.	1. In finem pro octava, psalmus David.	1. In finem pro octava, psalmus David.
2.	2. Sanctus.	2.
Quoniam defecit fides a filiis hominum.	Quoniam diminutæ sunt veritates a filiis hominum.	
3. Labia dolosa in corde alio et alio loquuntur.	3. Labia dolosa in corde et corde locuti sunt.	3.
5.	5. Magnificabimus. *Alius*, roborabimus.	5.
	Labia nostra apud nos sunt, quis noster dominus est? *Alius*, quis dominabitur nobis?	
6. Propter vexationem pauperum, propter ejulatum egenorum.	6. Propter miseriam inopum, et propter gemitum pauperum.	6.
Statuam salutare conspicuum.	Ponam in salutari, fiducialiter agam in eo. *Alius*, in salute tua.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
צרוף 7	7.	7.
בעליל לארץ Ὁ Ἑβραῖος, τὸ ῥέον ἐν τῇ γῇ.	Βααλιαρ.	Χωροῦν τῇ γῇ.
מזקק		Διυλισμένον.
השמרם 8	8.	8. Φυλάξεις αὐτά.
מן־הדור זו לעולם		
9 סביב רשעים יתהלכון	9.	9.
כרם זלות לבני אדם	Χραμ ζωλλωθ λεβνη Αδαμ.	Κατὰ τὸ ὕψος εὐωνισμένοι τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Conflatum. *Hieron.*, igne probatum.	7. Igne examinatum.	7.
In clibano in terram. *Hebr. int.*, fluens in terra. *Hieron.*, separatum a terra.	Probatum terræ.	Procedens in terra.
Fusum. *Hieron.*, colatum.	Purgatum.	Defæcatum.
8. Servabis ea. *Hieron.*, custodies nos.	8. Servabis nos.	8. Servabis ea.
A generatione hac in sæculum. *Hieron.*, a generatione hac in æternum.	A generatione hac in æternum.	
9. Circumquaque impii ambulant. *Hieron.*, in circuitu impii ambulabunt.	9. In circuitu impii ambulant.	9.
Secundum sublimitatem vilitas filiis hominum. *Hieron.*, cum exaltati fuerint vilissimi filiorum omnium.	Secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.	Secundum altitudinem vilipensi filiis hominum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XI.

V. 1. Ἀ., τῷ νικοποιῷ etc. Vaticanus. Vide supra psalm. VI.

Ibid. Hebr. ασεμινιθ. Colbert. Coislin. vero bombycinus, ασμενιθ.

V. 2. Ἀ., ἁγνός. Drusius. Vaticanus item, sed hic postremus tacito interprete.

Ibid. Aquilæ et Symmachi lectiones mutuamur ex duobus Regiis, Vaticano et Colbertino.

V. 3. Σ., χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ etc. Vaticanus et Drusius. In Breviario tamen Hieronymi sic legitur : S., *labia lubrica, in corde aliud est, et aliud loquitur.*

V. 5. Ἄλλος, δυναστεύσομεν. Corder. et Drusius.

Ibid. Ἀ., χείλη πάρεστιν etc. Drusius. Ἄλλος, τίς κυριεύσει ἡμῶν. Corderius.

V. 6. Ἀ., ἀπὸ προνομῆς etc. Lectiones Aquilæ et Symmachi habent Vaticanus et Drusius.

Ibid. Σ., τάξω etc. Theodoret., Corder. et Drus. Ἄλλος, ἐν σωτηρίῳ σου. Drusius.

V. 7. Ἄλλος, χωνευόμενον. Drusius.

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, τὸ ῥέον etc. Hebræi et Aquilæ lectiones exhibet Drusius, Aquilæ tantum Vatica-

PSALMUS XII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
למנצח מזמור לדוד 1	1.	1. Τῷ νικοποιῷ, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
עד־אנה יהוה תשכחני נצח 2	2.	2. Ἕως πότε, Κύριε, ἐπιλήσῃ μου τέλεον;

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori psalmus ipsi David. *Hieron.*, victori psalmus David.	1. In finem, psalmus David	1. Victori, psalmus ipsi David.
2. Usquequo, Domine, oblivisceris mei æternum? *Hieron.*, usquequo, Domine, oblivisceris mei penitus?	2. Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem?	2. Usquequo, Domine, oblivisceris mei penitus?

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7	7. Πεπυρωμένον. Ἄλλος, χωνευόμενον.	7.
	Δοκίμιον τῇ γῇ.	
	Κεκαθαρισμένον.	
8.	8. Φυλάξεις ἡμᾶς. Ἄλλος, φυλάξεις αὐτούς.	8. Φυλάξεις αὐτά.
	Ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ εἰς αἰῶνα. Ἄλλος, ἅμα τῇ γενεᾷ τῇ εἰς τὸν αἰῶνα. Ἄλλος, τῇ αἰωνίᾳ.	
9.	9. Κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσι. Ἄλλος, κύκλῳ ἀσεβῶν ἐμπεριπατήσουσι. Οἱ λοιποὶ, περιπατήσουσι.	9.
Ὅταν ὑψωθῶσιν οἱ εὐτελεῖς τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.	Κατὰ τὸ ὕψος σου ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ϛ', ἐξουθένησας.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Igne examinatum. *Alius*, conflatum.	7.
	Probatum terræ.	
	Purgatum.	
8.	8. Servabis nos. *Alius*, servabis eos.	8. Servabis ea.
	A generatione hac et in æternum. *Alius*, simul cum generatione quæ in sæculum. *Alius*, æterna.	
9.	9. In circuitu impii ambulant. *Alius*, in circuitu impiorum inambulabunt. *Reliqui*, ambulabunt.	9.
Cum exaltati fuerint tenues filiorum hominum.	Secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum. VI, contempsisti.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XI.

nus. Illud autem בעליל ex Hebræo sic legitur in Coislin. bombyc., βααλιχρ, lege βααλιαλ.

Ibid. Ἀ., δεδοκιμασμένον. Vaticanus et Drusius.

V. 8. Ἀ., Θ., φυλάξεις αὐτά. Vaticanus. Ἄλλος, φυλάξεις αὐτούς. Drusius.

Ibid. Ἄλλος, ἅμα τῇ γενεᾷ etc. Drusius.

V. 9. Οἱ λοιποὶ, περιπατήσουσι. Vaticanus. Ἄλλος, κύκλῳ ἀσεβῶν ἐμπεριπατήσουσι. Sic unus codex.

Ibid. Lectionem Hebraicam ex Chrysostomo mutuamur. (*) Reliquarum versionum auctores ex Vaticano ediscimus. Drusius vero sine interpretum nomine adtulerat.

(*) Lectio Hebraica apud S. Chrysostomum, edit. Montf. sic sonat : χὰρμ ζολλῶ λεδνὴ ἀδάμ. Drusius autem eamdem sic refert : χάρμ ζωλλὼθ λεδνὴ ἀδάμ. Additque : Puto legendum χρύμ, vel certe, χράμ. Sed hoc minus sincerum est. Drach.

PSALMUS XII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	1. Εἰς νῖκος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
2. Ἕως πότε, Κύριε, ἐκλανθάνῃ μου εἰς τέλος;	2. Ἕως πότε, Κύριε, ἐπιλήσῃ μου εἰς τέλος;	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale canticum Davidis.	1. In finem, psalmus David.	1. In victoriam, psalmus ipsi David.
2. Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem?	2. Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem?	2.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
צרוף 7	7.	7.
בעליל לארץ Ὁ Ἑβραῖος, τὸ ῥέον ἐν τῇ γῇ.	Βααλιαρ.	Χωροῦν τῇ γῇ.
מזקק		Διυλισμένον.
תשמרם 8	8.	8. Φυλάξεις αὐτά.
מן־הדור זו לעולם		
סביב רשעים יתהלכון 9	9.	9.
כרם זלות לבני אדם	Χραμ ζωλλωθ λεβνη Αδαμ.	Κατὰ τὸ ὕψος εὐωνισμένοι τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Conflatum. *Hieron.*, igne probatum.	7. Igne examinatum.	7.
In clibano in terram. *Hebr. int.*, fluens in terra. *Hieron.*, separatum a terra.	Probatum terræ.	Procedens in terra.
Fusum. *Hieron.*, colatum.	Purgatum.	Defæcatum.
8. Servabis ea. *Hieron.*, custodies nos.	8. Servabis nos.	8. Servabis ea.
A generatione hac in sæculum. *Hieron.*, a generatione hac in æternum.	A generatione hac in æternum.	
9. Circumquaque impii ambulant. *Hieron.*, in circuitu impii ambulabunt.	9. In circuitu impii ambulant.	9.
Secundum sublimitatem vilitas filiis hominum. *Hieron.*, cum exaltati fuerint vilissimi filiorum omnium.	Secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.	Secundum altitudinem vilipensi filiis hominum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XI.

V. 1. Ἀ., τῷ νικοποιῷ etc. Vaticanus. Vide supra psalm. VI.

Ibid. Hebr. ασεμινιθ. Colbert. Coislin. vero bombycinus, ασμενιθ.

V. 2. Ἀ., ἁγνός. Drusius. Vaticanus item, sed hic postremus tacito interprete.

Ibid. Aquilæ et Symmachi lectiones mutuamur ex duobus Regiis, Vaticano et Colbertino.

V. 3. Σ., χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ etc. Vaticanus et Drusius. In Breviario tamen Hieronymi sic legitur : *S., labia lubrica, in corde aliud est, et aliud loquitur.*

V. 5. Ἄλλος, δυναστεύσομεν. Corder. et Drusius.

Ibid. Ἀ., χείλη πάρεστιν etc. Drusius. Ἄλλος, τίς κυριεύσει ἡμῶν. Corderius.

V. 6. Ἀ., ἀπὸ προνομῆς etc. Lectiones Aquilæ et Symmachi habent Vaticanus et Drusius.

Ibid. Σ., τάξω etc. Theodoret., Corder. et Drus. Ἄλλος, ἐν σωτηρίῳ σου. Drusius.

V. 7. Ἄλλος, χωνευόμενον. Drusius.

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, τὸ ῥέον etc. Hebræi et Aquilæ lectiones exhibet Drusius, Aquilæ tantum Vatica-

PSALMUS XII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
למנצח מזמור לדוד 1	1.	1. Τῷ νικοποιῷ, ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ.
עד־אנה יהוה תשכחני נצח 2	2.	2. Ἕως πότε, Κύριε, ἐπιλήσῃ μου τέλεον;

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori psalmus ipsi David. *Hieron.*, victori psalmus David.	1. In finem, psalmus David	1. Victori, psalmus ipsi David.
2. Usquequo, Domine, oblivisceris mei æternum? *Hieron.*, usquequo, Domine, oblivisceris mei penitus?	2. Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem?	2. Usquequo, Domine, oblivisceris mei penitus?

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7	7. Πεπυρωμένον. *Ἄλλος*, χωνευόμενον.	7.
	Δοκίμιον τῇ γῇ.	
	Κεκαθαρισμένον.	
8.	8. Φυλάξεις ἡμᾶς. *Ἄλλος*, φυλάξεις αὐτούς.	8. Φυλάξεις αὐτά.
	Ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ εἰς αἰῶνα. *Ἄλλος*, ἅμα τῇ γενεᾷ τῇ εἰς τὸν αἰῶνα. *Ἄλλος*, τῇ αἰωνίᾳ.	
9.	9. Κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσι. *Ἄλλος*, κύκλῳ ἀσεβῶν ἐμπεριπατήσουσι. *Οἱ λοιποί*, περιπατήσουσι.	9.
Ὅταν ὑψωθῶσιν οἱ εὐτελεῖς τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.	Κατὰ τὸ ὕψος σου ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ϛ', ἐξουθένησας.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Igne examinatum. *Alius*, conflatum.	7.
	Probatum terræ.	
	Purgatum.	
8.	8. Servabis nos. *Alius*, servabis eos.	8. Servabis ea.
	A generatione hac et in æternum. *Alius*, simul cum generatione quæ in sæculum. *Alius*, æterna.	
9.	9. In circuitu impii ambulant. *Alius*, in circuitu impiorum inambulabunt. *Reliqui*, ambulabunt.	9.
Cum exaltati fuerint tenues filiorum hominum.	Secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum. VI, contempsisti.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XI.

nus. Illud autem בעליל ex Hebræo sic legitur in Coislin. bombyc., βααλιαρ, lege βααλιαλ.

Ibid. Ἀ., διυλισμένον. Vaticanus et Drusius.

V. 8. Ἀ., Θ., φυλάξεις αὐτά. Vaticanus. *Ἄλλος*, φυλάξεις αὐτούς. Drusius.

Ibid. *Ἄλλος*, ἅμα τῇ γενεᾷ etc. Drusius.

V. 9. *Οἱ λοιποί*, περιπατήσουσι. Vaticanus. *Ἄλλος*, κύκλῳ ἀσεβῶν ἐμπεριπατήσουσι. Sic unus codex.

Ibid. Lectionem Hebraicam ex Chrysostomo mutuamur. (*) Reliquarum versionum auctores ex Vaticano ediscimus. Drusius vero sine interpretum nomine adtulerat.

(*) Lectio Hebraica apud S. Chrysostomum, edit. Montf. sic sonat : χὰρμ ζολλῶ λεδνὴ ἀδάμ. Drusius autem eamdem sic refert : χὰρμ ζωλλῶθ λεδνὴ ἀδάμ. Additque : Puto legendum χρύμ, vel certe, χράμ. Sed hoc minus sincerum est. Drach.

PSALMUS XII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	1. Εἰς νῖκος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
2. Ἕως πότε, Κύριε, ἐκλανθάνῃ μου εἰς τέλος;	2. Ἕως πότε, Κύριε, ἐπιλήσῃ μου εἰς τέλος;	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale canticum Davidis.	1. In finem, psalmus David.	1. In victoriam, psalmus ipsi David.
2. Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem?	2. Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem?	2.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
עד־אנה תסתיר את־פניך ממני		Ἕως πότε κρύψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;
3 אשית עצות	3.	3.
יגון בלבבי יומם		Ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου ἡμέρας.
4 האירה עיני פן־אישן המות	4.	4. Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
Usquequo abscondes facies tuas a me? *Hieron.*, usquequo abscondes faciem tuam a me?	Usquequo avertis faciem tuam a me?	Usquequo abscondes faciem tuam a me?
3. Ponam consilia. *Hieron.*, *id.*	3. Ponam consilia.	3.
Dolorem in corde meo in die. *Hieron.*, dolorem in corde meo per diem.	Dolorem in corde meo per diem.	Dolores in corde meo per diem.
4. Illumina oculos meos ne forte dormiam mortem. *Hieron.*, illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte.	4. Illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte.	4. Illumina oculos meos, ne unquam dormiam in mortem.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XII.

V. 1. Sic Regius unus tituli interpretationes exhibet.

V. 2. Ἀ., ἕως πότε etc. Lectiones A., S. ex eodem.

Ibid Ἀ., Σ., Θ., ἕως πότε κρύψεις etc. Idem, et Vaticanus.

V. 3. Ἄλλος, τάξω γνώμας. Drusius.

Ibid. Ἀ., Ο', Θ., ὀδύνας etc. Sic Drusius, qui lectionem quoque Symmachi adfert, ut et Reg. unus.

Ibid. Ἀ., Ο', Θ., φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου etc. Vaticanus.

Vaticanus: Τὸ, *καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι Κυρίου τοῦ ὑψίστου*, οὐκ ἔκειτο παρ' οὐδενὶ ἐν τῷ τετρασελίδῳ, οὔτε ἐν τῷ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. I. e. *Illud*, psallam nomini Domini altissimi, *apud neminem in quadruplici columna jacebat, neque in ea, quæ est Eusebii Pamphili, neque*

PSALMUS XIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
אמר נבל		Εἶπεν ἀποῤῥέων.
4 הלא ידעו כל־פעלי און	4.	4. Μὴ οὐχ ἐπέγνωσαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι ἀνωφελές;
אכלי לחם		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori psalmus ipsi David. *Hieron.*, victori psalmus David.	1. In finem, psalmus David.	1. Victori, psalmus ipsi David.
Dixit rudis. *Hieron.*, dixit stultus.	Dixit insipiens.	Dixit effluens.
4. Nonne cognoverunt omnes operantes iniquitatem? *Hieron.*, nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem?	4. Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem?	4. Nonne cognoverunt omnes operantes inutile?
Comederunt panem. *Hieron.*, ut cibum panis.	Sicut escam panis.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XIII.

V. 1. Sic unus codex ut supra ad omnes interpretes. Vide psalmum vi.

Ibid. A., εἶπεν ἀποῤῥέων. Vide notam supra I Reg. xxv, 25.

Vaticanus in hæc verba, τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, *sepulchrum patens est guttur eorum*, usque ad, ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, *ante oculos eorum*, quæ sunt ad marginem, et non in textu conscripta, hæc notat, οὐδαμοῦ κεῖνται τῶν ψαλμῶν. Πόθεν δὲ ὁ ἀπόστολος εἴληφεν αὐτοὺς ζητητέον, id

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἕως πότε κρύψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;	Ἕως πότε ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;	Ἕως πότε κρύψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;
3.	3. Θήσομαι βουλάς. Ἀλλ., τάξω γνώμας.	3.
Μέριμναν ἐν τῇ διανοίᾳ μου καθ' ἡμέραν.	Ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου ἡμέρας.	Ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου ἡμέρας.
4.	4. Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον.	4. Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Usquequo abscondes faciem tuam a me?	Usquequo avertis faciem tuam a me?	Usquequo abscondes faciem tuam a me?
3.	3. Ponam consilia. *Alius*, ordinabo sententias (*vel*, consilia).	3.
Sollicitudinem in mente mea quotidie.	Dolores in corde meo per diem.	Dolores in corde meo per diem.
4.	4. Illumina oculos meos, ne unquam dormiam in mortem.	4. Illumina oculos meos, ne unquam dormiam in mortem.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XII.

in Hebraico. Eadem habentur in notis edit. Rom., itemque scholion Hesychii, quod respicit priora hujus versiculi verba, nempe: ᾄσω τῷ Κυρίῳ etc., sicque habet: τοῦτον τὸν στίχον δύο ζυγὰς τῶν οβ' ἑρμηνευτῶν εἶπον· διότι παράκειται τὸ σημεῖον τὸ διὰ τοῦ μέλανος, ὃ λέγεται λημνίσκος· διὰ μὲν τῆς κεραίας τῆς μέσης σημαίνει τὸν στίχον, διὰ δὲ τῶν δύο στιγμῶν τῆς ἐπάνωθεν καὶ τῆς ὑποκάτω, τὰς δύο ζυγὰς τῶν ἑρμηνευτῶν ᾐνίξατο. Cui scholici hanc interpretationem adjunxerunt: *Hunc versiculum duos ordines LXX Interpretum dixerunt: quare appositum est signum illud quod atramento fit, et vocatur lemniscus: per mediam quidem virgulam significat versiculum: per duo autem puncta, unum supra, et alterum infra, indicavit duos ordines ipsorum interpretum*. Ea de re in Præliminaribus agitur.

PSALMUS XIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Εἶπεν ἄφρων.	1. Εἰς νῖκος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ
4. Μὴ οὐ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν;	4. Οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν;	4.
Ὡσεὶ ἄρτον.	Βρώσει ἄρτου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale canticum Davidis.	1. In finem, psalmus David. Dixit insipiens.	1. In victoriam, psalmus ipsi David.
4. Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem?	4. Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem?	4.
Tamquam panem.	Comestione panis.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XIII.

est, *nusquam exstant in psalmis; undenam vero Apostolus excerpserit eos (versiculos) quærendum est.*

V. 4. Lectiones Aquilæ et Symmachi ex Colbertino στιχηρῶς scripto.

Ibid. Σ., ὡσεὶ ἄρτον. Drusius.

Ibid. Vaticanus: Ο', ÷ *οὗ οὐκ ἦν φόβος*, οὐκ εἴρηται τοῖς ἄλλοις τρισί. I. e., *LXX*, ÷ ubi non erat timor, *non dicitur a tribus aliis.*

Digitized by Google

PSALMUS XIV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 נשבע להרע ולא ימיר	4.	4. Ὀμόσας τοῦ κακῶσαι καὶ οὐ σφάλῃ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Juravit affligere se, et non mutabit. *Hieron.*, jurat ut se affligat, et non mutat.	4. Qui jurat proximo suo, et non decipit.	4. Qui jurat ut se affligat, et non fallit.

Nota.

In hunc psalmum hæc pauca mutuamur ex Drusio et ex Vaticano. Qui postremus postquam Symmachi lectionem attulerat, nempe, ὀμόσας ἑταῖρος εἶναι, καὶ μὴ ἀλλαγείς, adjicit, Ἀ., Θ., τοῦ κακῶσαι, et consequenter, Ἀ., Σ., οὐ σφάλῃ. Illud autem, οὐ σφάλῃ, hæc Hebraica verba procul dubio respiciunt ולא ימיר quæ supra a Symmacho sic vertuntur, καὶ

PSALMUS XV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 מכתם לדוד	1.	1. Τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἁπλοῦ τοῦ Δαυίδ.
שמרני אל כי־חסיתי בך		Φύλαξόν με, ὁ Ἰσχυρέ.
2 טובתי בל־עליך	2.	2. Ἀγαθοσύνη μου οὐ μὴ ἐπὶ σέ.
3 ואדירי כל־חפצי־בם	3.	3. Ὑπερμεγέθεσί μου πᾶν θέλημα ἐν αὐτοῖς.
4 ירבו עצבותם אחר מהרו	4.	4. Πληθυνθήσονται διαπονήματα αὐτῶν.
בל־אסיך נסכיהם מדם		Οὐ μὴ σπείσω σπονδὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων.
6 חבלים נפלו־לי	6.	6. Σχοινία ἐπέπεσάν μοι.
בנעימים		Ἐν τοῖς εὐπρεπέσι.
9 כבודי	9.	9.
11 שבע שמחות את־פניך	11.	11. Πλησμονὴ εὐφροσυνῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Machtham Davidi. *Hieron.*, humilis et simplicis David.	1. Tituli inscriptio David.	1. Humilis et simplicis David.
Custodi me, Deus, quoniam speravi in te. *Hieron.*, *id.*	Conserva me, Domine, quoniam speravi in te.	Custodi me, Fortis.
2. Bonum meum non super te. *Hieron.*, bene mihi non est sine te.	2. Quoniam bonorum meorum non eges.	2. Bonitas mea non super te.
3. Et inclytis omnis voluntas mea in eis. *Hieron.*, et magnificis omnis voluntas mea in eis.	3. Mirificavit omnes voluntates meas in eis.	3. Maximis meis omnis voluntas in eis.
4. Multiplicabuntur idola eorum, retro festinabunt. *Hieron.*, multiplicabuntur idola eorum: post tergum sequentium.	4. Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt.	4. Multiplicabuntur labores eorum.
Non libabo libamina eorum de sanguine. *Hieron*, *id.*	Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus.	Non libabo libamina eorum de sanguinibus.
6. Funes ceciderunt mihi. *Hieron.*, *id.*	6. Funes ceciderunt mihi.	6. Funes ceciderunt mihi.
In jucundis. *Hieron.*, in pulcherrimis.	In præclaris.	In condecentibus.
9. Gloria mea. *Hieron.*, *id.*	9. Lingua mea.	9.
11. Satietas lætitiarum. *Hieron.*, plenitudo lætitiarum.	11. Adimplebis me lætitia.	11. Satietas lætitiarum.
Cum faciebus tuis. *Hieron.*, ante vultum tuum.	Cum vultu tuo.	

Digitized by Google

PSALMUS XIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Ὠμόσας ἑταῖρος εἶναι, καὶ μὴ ἀλλαγείς.	4. Ὀμνύων τῷ πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀθετῶν.	4. Ὀμόσας τοῦ κακῶσαι, καὶ οὐ σφάλῃ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Qui juravit se amicum esse, et non mutavit.	4. Qui jurat proximo suo, et non decipit.	4. Qui jurat ut se affligat, et non fallit.

Nota.

μὴ ἀλλαγείς, ita ut duæ Symmachi versiones eodem loco adferantur : nisi fortasse, Ἀ., Σ., οὐ σφάλῃ, pro Ἀ., Θ., οὐ σφάλῃ positum sit. Duas tamen Symmachi versiones editas fuisse, supra observavimus in libris Regum, et quidem non infrequenter.

PSALMUS XV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ταπεινόφρονος καὶ τοῦ ἀμώμου Δαυίδ.	1. Στηλογραφία τῷ Δαυίδ. Ε', Ϛ', μαχθὰμ τοῦ Δαυίδ.	1. Στηλογραφία τῷ Δαυίδ.
Φύλαξόν με, ὁ Θεὸς, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ.	Φύλαξόν με, Κύριε, ὅτι ἐπὶ σὲ ἤλπισα.	Φύλαξόν με, ὁ Ἰσχυρέ.
2. Ἀγαθόν μοι οὐκ ἔστιν ἄνευ σου.	2. Ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρείαν ἔχεις.	2.
3. Εἰς τοὺς μεγάλους πᾶν τὸ θέλημά μου ἐν αὐτοῖς.	3. Ἐθαυμάστωσε πάντα τὰ θελήματά μου ἐν αὐτοῖς.	3. Θαυμαστόν μοι, πάντα τὰ θελήματά μου ἐν αὐτοῖς.
4. Ἐπληθύνθησαν τὰ εἴδωλα αὐτῶν, εἰς τὰ ὀπίσω ἐτάχυναν.	4. Ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν, μετὰ ταῦτα ἐτάχυναν. *Ἄλλος*, πολλαὶ αἱ κακοπάθειαι αὐτῶν ἀκολουθοῦσαι ταχέως.	4.
	Οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων.	
6. Σχοινία ἐνέπεσάν μοι.	6. Σχοινία ἐπέπεσάν μοι.	6. Σχοινία ἐπέπεσάν μοι.
Ἐν τοῖς καλλίστοις.	Ἐν τοῖς κρατίστοις.	
9.	9. Ἡ γλῶσσά μου. *Πάντες*, δόξα μου.	9.
11. Πλησμονὴ εὐφροσυνῶν,	11. Πληρώσεις με εὐφροσύνης.	11. Ἑπτὰ εὐφροσύνας.
Παρὰ τῷ προσώπῳ σου.	Μετὰ τοῦ προσώπου σου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Humilis et incupati David.	1. Tituli inscriptio David. V, VI, machtham ipsius David.	1. Tituli inscriptio David.
Custodi me, Deus, quoniam speravi in te.	Conserva me, Domine, quoniam speravi in te.	Custodi me, Fortis.
2. Bonum mihi non est sine te.	2. Quoniam bonorum meorum non eges.	2.
3. In magnos omnis voluntas mea in eis.	3. Mirificavit omnes voluntates meas in eis.	3. Mirabile mihi, omnes voluntates meæ in eis.
4. Multiplicata sunt idola eorum, retrorsum acceleraverunt.	4. Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt. *Alius*, multæ afflictiones eorum, sequentes festinanter.	4.
	Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus.	
6. Funes inciderunt mihi.	6. Funes ceciderunt mihi.	6. Funes ceciderunt mihi.
In pulcherrimis.	In præclaris.	
9.	9. Lingua mea. *Omnes*, gloria mea.	9.
11. Satietas lætitiarum.	11. Adimplebis me lætitia.	11. Septem lætitias.
Apud vultum tuum.	Cum vultu tuo.	

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XV.

V. 1. Has omnes lectiones mutuamur ex Vaticano codice. Aquilam hic, ut frequentissime alibi, sequitur Hieronymus.

Ibid. Σ., φύλαξόν με, ὁ Θεὸς etc. Sic duo Regii. Vaticanus vero, Σ., ὁμοίως τοῖς Ο'. LXX habent tamen, Κύριε. At parvum hoc discrimen neglexit Vaticanus.

V. 2. Lectiones Aquilæ et Symmachi habent Vaticanus, Theodoretus, Eusebius et Drusius. Hic postremus ad Symmachum legit, ἀγαθόν μου. Vaticanus autem, Theodoretus et Eusebius, ἀγαθόν μοι, melius. Symmachum hic sequitur Hieronymus.

V. 3. Hasce trium lectiones habent Vaticanus et Drusius.

V. 4. Hic magna exemplarium varietas. Vaticanus et Drusius, 'Α., πληθυνθήσονται διαπονήματα αὐτῶν. Σ., πολλαὶ αἱ κακοπάθειαι αὐτῶν ἀκολουθοῦσαι ταχέως. Θ., ἐπληθύνθησαν τὰ εἴδωλα αὐτῶν, εἰς τὰ ὀπίσω ἐτάχυναν. Hoc item modo legit Agellius,

PSALMUS XVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 תפלה לדוד	1.	1. Προσευχὴ τοῦ Δαυίδ.
שמעה יהוה צדק		Ἄκουσον, Κύριε, δίκαιον.
הקשיבה רנתי בלא שפתי מרמה		Πρόσχες τῇ αἰνέσει μου.
2 מלפניך משפטי יצא	2.	2.
עיניך תחזינה מישרים		Οἱ ὀφθαλμοί μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας.
4 אני שמרתי ארחות פריץ	4.	4.
5 תמך	5.	5. Ἀντιλαβέσθαι.
7 הפלה	7.	7.
8 כאישון	8.	8. Ὡς κόρην.
10 חלבמו סגרו	10.	10.
11 אשרנו עתה סבבוני עיניהם ישיתו לנטות בארץ	11.	11. . . . τοῦ ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Oratio Davidi. *Hieron.*, oratio David.	1. Oratio David.	1. Oratio David.
Audi, Domine, justitiam. *Hieron.*, audi, Deus, justum.	Exaudi, Domine, justitiam.	Audi, Domine, justum.
Attende clamori meo. *Hieron.*, intende deprecationem meam.	Intende deprecationem meam.	Attende laudationi meæ.
In non labiis doli. *Hieron.*, absque labiis mendacii.	Non in labiis dolosis.	
2. A faciebus tuis judicium meum egrediatur. *Hieron.*, de vultu tuo judicium meum prodeat.	2. De vultu tuo judicium meum prodeat.	2.
Oculi tui videant rectitudines. *Hieron.*, oculi tui videant æquitates.	Oculi tui videant æquitates.	Oculi mei videant rectitudines.
4. Ego custodivi semitas effractoris. *Hieron.*, ego observavi vias latronis.	4. Ego custodivi vias duras.	4.
5. Sustentando. *Hieron.*, sustenta.	5. Perfice.	5. Ad suscipiendum.
7. Segrega. *Hieron.*, mirabilem fac.	7. Mirifica.	7.
8. Ut pupillam. *Hieron.*, *id.*	8. Ut pupillam.	8. Ut pupillam.
10. Adipe suo clauserunt. *Hieron.*, adipe suo concluserunt.	10. Adipem suum concluserunt.	10.
11. Ingressu nostro nunc circumdederunt me: oculos suos ponent ad declinandum in terram. *Hieron.*, incedentes adversum me nunc circumdederunt me: oculos suos posuerunt declinare in terram.	11. Projicientes me nunc circumdederunt me: oculos suos statuerunt declinare in terram.	11. ... ad declinandum in terra.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XV.

eodem forte Vaticano codice usus. At duo mss. Regii antiquissimi, itemque Daniel Barbarus ex Theodoro Antiocheno tertiam lectionem, quæ ab aliis Theodotioni tribuitur, Symmacho adscribunt, et quidem recte : is enim עצבי vertit εἴδωλα, Isai. xlvi, 1.

Ibid. 'A., οὐ μὴ σπείσω etc. Eusebius, Regius unus et Drusius.

V. 6. Vaticanus habet, 'A., Θ., ὁμοίως τοῖς O'. Σ., ἐνέπεσαν.

Ibid. 'A., ἐν τοῖς εὐπ- etc. Regii duo.

V. 9. *Πάντες*, δόξα μου. Vaticanus.

V. 11. 'A., Σ., πλησμονὴ εὐφροσυνῶν. Θ., ἑπτὰ εὐφροσύνας. Sic Vaticanus melius quam Drusius, qui primam versionem Aquilæ et Theodotioni tribuit, secundam Symmacho.

Ibid. Σ., *παρὰ τῷ προσώπῳ σου*. Vaticanus et Drusius.

PSALMUS XVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Προσευχὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Προσευχὴ τοῦ Δαυίδ. Ε', ς', *id*.	1. Προσευχὴ τοῦ Δαυίδ.
Ἄκουσον, Κύριε, δικαιοσύνης.	Εἰσάκουσον, Κύριε, τῆς δικαιοσύνης.	Ἄκουσον, Κύριε, δικαιοσύνης.
	Πρόσχες τῇ δεήσει μου.	
Οὐ διὰ χειλέων δολίων.	Οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις.	
2. Ἀπὸ τοῦ προσώπου σου κρίσις μου ἐξελεύσεται.	2. Ἐκ προσώπου σου τὸ κρίμα μου ἐξέλθοι.	2.
Οἱ ὀφθαλμοί μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας.	Οἱ ὀφθαλμοί μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας.	Οἱ ὀφθαλμοί μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας.
4. Ἐγὼ ἐφυλαξάμην ὁδοὺς παραβάτου.	4. Ἐγὼ ἐφύλαξα ὁδοὺς σκληράς.	4.
5. Συγκράτησον.	5. Κατάρτισαι.	5. Τελείωσον.
7. Παραδόξασον	7. Θαυμάστωσον.	7.
8. Ὡς κόρην.	8. Ὡς κόρην.	8.
10. Τῷ στέατι αὐτῶν ἀπεφράγησαν.	10. Τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν.	10.
11. Μακαρίζοντές με παραχρῆμα περιεκύκλωσάν με, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔταξαν ἐτεροκλινεῖν ἐν τῇ γῇ.	11. Ἐκβαλόντες με νυνὶ περιεκύκλωσάν με, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Oratio David.	1. Oratio David. V, VI, *id*.	1. Oratio David.
Audi, Domine, justitiam.	Exaudi, Domine, justitiam.	Audi, Domine, justitiam.
	Intende deprecationem meam.	
Non per labia dolosa.	Non in labiis dolosis.	
2. A facie tua judicium meum egredietur.	2. De vultu tuo judicium meum prodeat.	2.
Oculi mei videant rectitudines.	Oculi mei videant rectitudines.	Oculi mei videant rectitudines.
4. Ego observavi vias transgressoris.	4. Ego custodivi vias duras.	4.
5. Contine.	5. Perfice.	5. Perfice.
7. Mirabilem fac.	7. Mirifica.	7.
8. Ut pupillam.	8. Ut pupillam.	8.
10. Adipe suo obstruxerunt.	10. Adipem suum concluserunt.	10.
11. Beatificantes me statim circumdederunt me : oculos suos ordinarunt ad alio declinandum in terra.	11. Projicientes me nunc circumdederunt me : oculos suos statuerunt declinare in terram.	11.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
12 וככפיר	12.	12.
13 קדמה פניו הכריעהו	13.	13. Πρόφθασον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, κάμψον αὐτόν.
חרבך		Ῥομφαίαν σου.
14 יהוה ממתים מחלד חלקם בחיים	14.	14. Κύριε, ἀπὸ τεθνηκότων ἐκ καταδύσεως μέρος αὐτῶν ἐν ζωῇ.
וצפינך תמלא בטנם ישבעו בנים והניחו יתרם לעולליהם		Καὶ τῶν κεκρυμμένων σου πληρώσεις γαστέρας αὐτῶν. Ἐμπλησθήσονται δὲ υἱῶν· καὶ ἀφήσουσιν αὐτὰ περιουσίαν τοῖς βρέφεσιν αὐτῶν.
15 בהקיץ תמונתך	15.	15. Ἐν τῷ ἐξυπνισθῆναι ὁμοιώσεώς σου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Et sicut catulus leonis. *Hieron.*, catuli leonis.	12. Et sicut catulus leonis.	12.
13. Præveni facies ejus, incurva eum. *Hieron.*, præveni faciem ejus, incurva eum.	13. Præveni eum, et supplanta eum.	13. Præveni faciem ejus, incurva eum.
Gladio tuo. *Hieron.*, qui est gladius tuus.	Frameam tuam.	Frameam tuam.
14. Domine, a viris, de tempore pars eorum in vita. *Hieron.*, a viris manus tuæ, Domine, qui mortui sunt in profundo, quorum pars in vita.	14. Domine, a paucis de terra divide eos in vita eorum.	14. Domine, a mortuis ex immersione pars eorum in vita.
Et abscondito tuo implebis ventrem eorum. Saturabuntur filii, et reponent residuum suum parvulis suis. *Hieron.*, et quorum de absconditis tuis replesti ventrem. Qui saturabuntur filiis, et dimittent reliquias suas parvulis eorum.	De absconditis tuis adimpletus est venter eorum. Saturati sunt filiis, et dimiserunt reliquias suas parvulis suis.	Et absconditis tuis replebis ventres eorum. Implebuntur autem filiis: et relinquent ipsa facultates puerulis suis.
15. In evigilando imaginem tuam. *Hieron.*, cum evigilavero similitudine tua.	15. Cum apparuerit gloria tua.	15. Cum expergiscetur similitudo tua.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XVI.

V. 1. Vaticanus sic habet, Ἀ., Σ., τοῦ Δαυίδ. Ε', Ϛ' ὁμοίως τοῖς Ο', i. e., *Aquila et Symmachus*, τοῦ Δαυίδ. *Quinta vero et sexta editio habent ut LXX*. Verum LXX etiam hodie τοῦ Δαυίδ habent : sed tunc scilicet τῷ Δαυίδ legebatur, ut etiam legitur supra psalm. IX.

Ibid. Ἀ., ἄκουσον, Κύριε, δίκαιον. Sic Regius unus, qui etiam Symmachi et Theodotionis lectiones effert.

Ibid. Ἀ., πρόσχες τῇ αἰνέσει μου. Vaticanus.

Ibid. Σ., οὐ διὰ χειλ-. Sic codd. duo, Corderius, Theodoretus et Drusius.

V. 2. Σ., ἀπὸ τοῦ προσ- etc. Vaticanus.

Ibid. Οἱ ὀφθαλμοί μου etc. Vaticanus hæc notat, Ἀ., Σ., Θ. ὁμοίως οἱ γ' etc. De nota οἱ Γ' in Præliminaribus.

V. 4. Σ., ἐγὼ ἐφυλαξάμην ὁδοὺς παραβάτου. Sic Colbert. et Drusius. Duo Regii autem, ὁδοὺς ἐφυλαξάμην παραβάτου.

V. 5. Ἀ., ἀντιλαβέσθαι etc. Trium lectiones exhibet Vaticanus.

V. 7. Σ., παραδόξασον. Sic mss.

V. 8. Ἀ., Σ., Ο', ὡς κόρην. Vaticanus.

V. 10. Σ., τῷ στέατι etc. Sic tres mss. et Drusius.

V. 11. Ἀ., τοῦ ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ. Vaticanus et Drusius. Lectionem vero Symmachi plenam efferunt quatuor mss., sed pro ἔταξαν, unus habet ἔθεντο, alter ἐτάραξαν, male (*).

(*) Longe aliter Symmachi versio profertur ab Eusebio in Comment. ad h. l., quod vide. Drach.

PSALMUS XVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח לעבד יהוה לדוד	1.	1. Νικοποιῷ τῷ δούλῳ Κυρίου τῷ Δαυίδ.
3 סלעי	3.	3. Πέτρα μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori servo Domini, David. *Hieron.*, *id.*	1. In finem, puero Domini David.	1. Victori servo Domini, David.
3. Fortitudo mea. *Hieron.*, *id.*	3. Fortitudo mea.	3. Petra mea.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

12.

13. Πρόφθασον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ὄκλασον αὐτόν.

Εἰς μάχαιράν σου.

14. Κύριε, ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἀπὸ ἐνδεδυκότων ἡ μερὶς αὐτῶν ἐν ζῶσιν.

Καὶ τῶν ἀποθέτων σου πληρώσεις τὰς γαστέρας αὐτῶν. Χορτασθήσονται δὲ υἱοὶ, καὶ ἀφήσουσι τὰ λείψανα αὐτῶν τοῖς νηπίοις αὐτῶν.

15. Ἐξυπνισθεὶς τῆς ὁμοιώσεώς σου.

Ο'.

12. Καὶ ὡσεὶ σκυμνός. Ἄλλος, σκύλαξ.

13. Πρόφθασον αὐτοὺς, καὶ ὑποσκέλισον αὐτούς.

Ῥομφαίαν σου.

14. Κύριε, ἀπολύων ἀπὸ γῆς, διαμέρισον αὐτοὺς ἐν ζωῇ αὐτῶν.

Καὶ τῶν κεκρυμμένων σου ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν. Ἐχορτάσθησαν υἱείων, καὶ ἀφῆκαν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν.

15. Ἐν τῷ ὀφθῆναι τὴν δόξαν σου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

12.

13. Πρόφθασον αὐτοὺς, καὶ ὑποσκέλισον αὐτούς.

14.

15. Ἐν τῷ ὀφθῆναι γὰρ τὴν δεξιάν σου.

SYMMACHUS.

12.

13. Præveni faciem ejus, et flectere fac eum.

In gladium tuum.

14. Domine, a mortuis a demersis portio eorum in viventibus.

Et depositis tuis implebis ventres eorum. Saturabuntur autem filii, et dimittent reliquias suas infantibus suis.

15. Expergefactus similitudine tua.

LXX INTERPRETES.

12. Et sicut catulus leonis *Alius*, catulus.

13. Præveni eos, et supplanta eos.

Frameam tuam.

14. Domine, perdens de terra divide eos in vita eorum.

Et de absconditis tuis adimpletus est venter eorum. Saturati sunt filiis, et dimiserunt reliquias suas parvulis suis.

15. Cum apparuerit gloria tua.

THEODOTIO.

12.

13. Præveni eos, et supplanta eos.

14.

15. Cum videbitur enim dextera tua.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XVI.

V. 12. Ἄλλος, σκύλαξ. Coislin. unus.

V. 13. Ἀ., πρόφθασον etc. Lectiones Aquilæ, Symmachi et Theodotionis sic habet Vaticanus.

Ibid. Ἀ., Ο', ῥομφαίαν σου. Ex Theodoreto in notis edit. Rom.

V. 14. Lectiones Aquilæ et Symmachi sic habent omnes mss. Lectio Symmachi mendose jacet apud Drusium, sic, Κύριε, ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἐνδεδοχότων ἡ μερὶς ἐν ζωῇ.

Ibid. Lectiones Aquilæ et Symmachi plenas mutuamur ex quatuor mss. Agellius ad Symmachum habet, χορτασθήσονται δὲ υἱοὶ, similiterque Eusebius, Theodoretus et Drusius. Sed Regius unus habet υἱῶν, *filiis*, erasis prioribus : nam prima manu videtur habuisse υἱοί. Ad finem versiculi notat Vaticanus, Ἀ., Σ., Θ., τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις. At duo priores longe diversam interpretationem habent, ut vides. (*)

V. 15. Ἀ., ἐν τῷ ἐξυπ- etc. Trium lectiones sic habent Vaticanus et Drusius. Theodotion vertit δεξιάν σου, ac si legisset ימינך.

(*) Υἱείων, sic effert edit. Rom. Usitatissimum erat antiquis librariis ad ι litteram adjungere ε. Montf. mendose edidit υἱέων. Drach.

PSALMUS XVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ἐπινίκιον τοῦ δούλου Κυρίου τοῦ Δαυίδ.

3. Πέτρα μου.

Ο'.

1. Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ Κυρίου τῷ Δαυίδ.

3. Ἰσχύς μου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

3.

SYMMACHUS.

1. Triumphale servi Domini David.

3. Petra mea.

LXX INTERPRETES.

1. In finem puero Domini David.

3. Fortitudo mea.

THEODOTIO.

1.

3.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 ותגעש ותרעש הארץ	8.	8. Καὶ ἐκινήθη καὶ ἐσείσθη ἡ γῆ.
ירגזו ויתגעשו כי־חרה לו		
9 מפיו תאכל	9.	9. Ἀπὸ στόματος αὐτοῦ φάγεται.
13 ברד וגחלי־אש Ὁ Ἑβραῖος, χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός.	13.	13. Χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός.
14 ועליון יתן קלו ברד וגחלי־אש	14.	14.
17 ישלח ממרום יקחני	17.	17.
19 ביום־אידי	19.	19.
20 למרחב	20.	20.
כי חפץ בי		Ὅτι ἐβουλήθη ἐν ἐμοί.
25 לנגד עיניו	25.	25.
26 עם־חסיד תתחסד עם־גבר תמים תתמם	26.	26. Μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ...
28 עם־עני	28.	28. Λαὸν πένητα.
31 תמים	31.	31. Τέλειος.
אמרת־יהוה צרופה		
34 כאילות	34.	34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Et movit se et contremuit terra. *Hieron.*, commota est et contremuit terra.	8. Commota est et contremuit terra.	8. Et mota est et concussa est terra.
Moverunt se et concussa sunt, quoniam furor fuit ei. *Hieron.*, concussa sunt et conquassata sunt, quoniam iratus est eis.	Conturbata sunt et commota sunt, quoniam iratus est eis.	
9. Ex ore ejus edet. *Hieron.*, ex ore ejus devorans.	9. A facie ejus exarsit.	9. Ab ore ejus edet.
13. Grando et carbones ignis. *Hebr. int. et Hieron.*, *id.*	13. Grando et carbones ignis.	13. Grando et carbones ignis.
14. Et Altissimus dedit vocem suam, grando et carbones ignis. *Hieron.*, et Altissimus dedit vocem suam, grandinem et carbones ignis.	14. Et Altissimus dedit vocem suam, grando et carbones ignis.	14.
17. Mittet de altitudine, capiet me. *Hieron.*, mittet de alto, et accipiet me.	17. Misit de summo, et accepit me.	17.
19. In die contritionis meæ. *Hieron.*, in die afflictionis meæ.	19. In die afflictionis meæ.	19.
20. In latitudinem. *Hieron.*, *id.*	20. In latitudinem.	20.
Quoniam complacuit in me. *Hieron.*, quia placui ei.	Quoniam voluit me.	Quia voluit me.
25. Coram oculis suis. *Hieron.*, in conspectu oculorum ejus.	25. In conspectu oculorum ejus.	25.
26. Cum misericorde misericors eris, cum viro perfecto perfectus eris. *Hieron.*, cum sancto sanctus eris, et cum viro innocente innocenter ages.	26. Cum sancto sanctus eris, et cum viro innocente innocens eris.	26. Cum sancto sanctus eris.
28. Populum afflictum. *Hieron.*, populum pauperem.	28. Populum humilem.	28. Populum pauperem.
31. Perfecta. *Hier.*, immaculata.	31. Impolluta.	31. Perfectus.
Eloquium Domini conflatum. *Hieron.*, eloquium Domini igne examinatum.	Eloquia Domini igne examinata.	
34. Sicut cervarum. *Hieron.*, coæquans pedes meos cervis.	34. Tamquam cervorum.	34.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.	8. Καὶ ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγένετο ἡ γῆ.	8.
Περιετράπησαν, ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς.	Καὶ ἐταράχθησαν καὶ ἐσαλεύθησαν, ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς.	
9. Ἐκ στόματος αὐτοῦ ἀναλίσκον.	9. Ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατεφλόγισεν.	9.
13. Χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός.	13. Χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός. Ε', ϛ', *id.*	13. Χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός.
14. Καὶ ὁ Ὕψιστος ἔδωκεν ἦχον ἑαυτοῦ μετὰ χαλάζης καὶ ἀνθράκων πυρός.	14. Καὶ ὁ Ὕψιστος ἔδωκεν φωνὴν ἑαυτοῦ.	14.
17.	17. Ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ ἔλαβέ με.	17. (Ἐξαπέστειλεν) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ σωτηρίαν μοι.
19. Ἐν ἡμέρᾳ ταλαιπωρίας μου.	19. Ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς μου.	19.
20. Εἰς εὐρυχωρίαν.	20. Εἰς πλατυσμόν.	20.
	Ὅτι ἠθέλησέ με.	
25. Τὴν ἀντικρὺ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.	25. Ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.	25.
26. Πρὸς ὅσιον ὁσίως πράξεις, καὶ μετὰ τοῦ κεχαριτωμένου χαριτωθήσῃ.	26. Μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ, καὶ μετὰ ἀνδρὸς ἀθώου ἀθῶος ἔσῃ. Ε', μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ.	26. Μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ...
28. Λαὸν πρᾶον.	28. Λαὸν ταπεινόν.	28.
31.	31. Ἄμωμος.	31.
Ῥῆσις τοῦ Κυρίου δόκιμος.	Τὰ λόγια Κυρίου πεπυρωμένα.	
34.	34. Ὡσεὶ ἐλάφου. *Οἱ λοιποί*, ὡσεὶ ἐλάφων.	34.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8.	8. Et commota est et contremuit terra.	8.
Eversa sunt, quoniam iratus est eis.	Et conturbata sunt et commota sunt, quoniam iratus est eis.	
9. Ex ore ejus consumens.	9. A facie ejus exarsit.	9.
13. Grando et carbones ignis.	13. Grando et carbones ignis. V, VI, *id.*	13. Grando et carbones ignis.
14. Et Altissimus dedit sonum suum cum grandine et carbonibus ignis.	14. Et Altissimus dedit vocem suam.	14.
17.	17. Misit de summo, et accepit me.	17. Misit de cœlo salutem mihi.
19. In die afflictionis meæ.	19. In die afflictionis meæ.	19.
20. In latitudinem.	20. In latitudinem.	20.
	Quoniam voluit me.	
25. E regione oculorum ejus.	25. In conspectu oculorum ejus.	25.
26. Cum sancto sancte ages, et cum gratioso gratiosus eris.	26. Cum sancto sanctus eris, et cum viro innocente innocens eris. V, cum sancto sanctus eris.	26. Cum sancto sanctus eris
28. Populum mansuetum.	28. Populum humilem.	28.
31.	31. Impolluta.	31.
Sermo Domini probatus.	Eloquia Domini igne examinata.	
34.	34. Tamquam cervi. *Reliqui*, tamquam cervorum.	34.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ועל במותי יעמידני		Καὶ ἐπὶ τὰ ὑψώματά μου στήσεις με.
36 מגן ישעך	36.	36.
וענותך תרבני		Καὶ πρᾳότης σου ἐπλήθυνέ με.
37 תרחיב	37.	37.
40 תכריע קמי תחתי	40.	40. Κάμψεις ἐπανεστηκότα μου,
41 ערף	41.	41.
44 תפלטני מריבי	44.	44. Διασώσεις με ἀπὸ δικασιῶν.
45 ישמעו לי	45.	45. Ὑπήκουσέ μοι.
46 יבלו ויחרגו	46.	46.
47 וברוך צורי	47.	47.
48 האל הנותן נקמות לי וידבר עמים תחתי	48.	48.
49 מפלטי מאיבי	49.	49.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et super excelsa mea stare faciet me. *Hieron.*, et super excelsa statuens me.	Et super excelsa statuens me.	Et super excelsa mea statues me.
36. Scutum salutis tuæ. *Hieron.*, clypeum salutis tuæ.	36. Protectionem salutis tuæ.	36.
Et mansuetudo tua multiplicabit me. *Hieron.*, et mansuetudo tua multiplicavit me.	Et disciplina tua correxit me in finem, et disciplina tua ipsa me docebit.	Et mansuetudo tua replevit me.
37. Dilatabis. *Hieron.*, *id.*	37. Dilatasti.	37.
40. Incurvabis resistentes mihi subtus me. *Hieron.*, *id.*	40. Supplantasti insurgentes in me subtus me.	40. Incurvabis insurgentem in me.
41. Dorsum. *Hieron.*, *id.*	41. Dorsum.	41.
44. Erues me a contentionibus. *Hieron.*, salvabis me a contradictionibus.	44. Eripies me de contradictionibus.	44. Salvabis me a litibus.
45. Obtemperabunt mihi. *Hieron.*, obaudiet mihi.	45. Obedivit mihi.	45. Obedivit mihi.
46. Decident et expavescent. *Hieron.*, defluent et contrahentur.	46. Inveterati sunt et claudicaverunt.	46.
47. Et Benedictus qui est petra mea.	47. Et benedictus Deus meus.	47.
48. Deus dans ultiones mihi, et duxit populos sub me. *Hieron.*, Deus qui das vindictas mihi, et congregas populos sub me.	48. Deus qui das vindictas mihi, et subdis populos sub me.	48.
49. Erutor meus ab inimicis meis. *Hieron.*, qui servas me ab inimicis meis.	49. Liberator meus de inimicis meis iracundis.	49.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XVII.

V. 1. Tituli versiones partim ex Eusebio in Psalmos, partim ex duobus mss. eruimus.

V. 2. Ἀ., Σ., *πέτρα μου*. Cod. unus, Regius et Eusebius.

V. 7. Hæc nota habetur in duobus mss. Regiis : Ο', ἁγίου αὐτοῦ, παρ' οὐδενὶ κεῖται ἐν τῷ Ἑξαπλῷ. I. e. *LXX*, sancto suo, *apud nullum exstat in Hexaplo*.

V. 8. Ἀ., καὶ ἐκινήθη etc. Drusius.

Ibid. Σ., περιετράπησαν etc. Eusebius.

V. 9. Ἀ., ἀπὸ στόματος etc. Drusius.

V. 13. *Ὁ Ἑβραῖος*, Ἀ., Σ., Ο', Θ., Ε, ς', χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός. Sic unus Regius. Notandum autem est hunc versiculum non exstitisse in versione τῶν Ο', sed ex Theodotionis editione adjectum fuisse. Qua de re Hieronymus ad Suniam et Fretelam : «*Sed sciendum, quia de Hebraico et de Theodotionis editione in Septuaginta Interpretibus sub asterisco additum sit.* »

V. 14. Σ., καὶ ὁ Ὕψιστος etc. Ex duobus Regiis.

V. 17. Θ., ἐξαπ-. Unus codex.

V. 19. Σ., ἐν ἡμέρᾳ etc. Colbertinus στιχηρῶς scriptus et Drusius.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἱστῶν με.	
36.	36. *Οἱ πάντες*, ὑπερασπισμὸν σωτηρίας σου. Ϛ', ὑπερασπιστῆρα σωτηρίας σου.	36.
Καὶ τὸ ὑπακούειν με αὐξήσει με.	Καὶ παιδεία σου ἀνώρθωσέ με.	Καὶ ἡ παιδεία σου αὐτή με διδάξει.
37. Εὐρυχώρησας.	37. Ἐπλάτυνας.	37.
40.	40. Συνεπόδισας πάντας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' ἐμέ.	40.
41.	41. Νῶτον. *Ἄλλος*, ὑποχειρίους.	41.
44. Ῥύσῃ με ἀπὸ ἀντιλογιῶν.	44. Ῥῦσαί με ἐξ ἀντιλογιῶν.	44.
45. Ὑπήκουσέ μοι.	45. Ὑπήκουσέ μοι. Ε', Ϛ', ὑπήκουσάν μου.	45. Ὑπήκουσάν μου.
46. Ἀτιμωθήσονται καὶ ἐντραπήσονται.	46. Ἐπαλαιώθησαν καὶ ἐχώλαναν.	46.
47.	47. *Οἱ πάντες*, καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεός μου.	47.
48. Ὁ Θεὸς ὁ παρασχὼν τιμωρίας ἐμοί, καὶ ὑποτάσσων λαοὺς ὑπ' ἐμέ.	48. Ὁ Θεὸς ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοί, καὶ ὑποτάξας λαοὺς ὑπ' ἐμέ.	48.
49.	49. Ὁ ῥυστής μου ἐξ ἐχθρῶν μου ὀργίλων. *Πάντες*, ὁ ῥυστής μου ἐξ ἐχθρῶν μου.	49.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Et super excelsa statuens me.	
36.	36. *Omnes*, clypei protectionem salutis tuæ. VI, clypeatum protectorem salutis tuæ.	36.
Et obedire me augebit me.	Et disciplina tua correxit me.	Et disciplina tua ipsa me docebit.
37. Latos fecisti.	37. Dilatasti.	37.
40.	40. Impedivisti omnes insurgentes super me.	40.
41.	41. Dorsum. *Alius*, subjectos.	41.
44. Eripies me de contradictionibus.	44. Eripe me de contradictione.	44.
45. Obedivit mihi.	45. Obedivit mihi. V, VI, obedierunt mihi.	45. Obedierunt mihi.
46. Inhonorabuntur et confundentur.	46. Inveterati sunt et claudicaverunt.	46.
47.	47. *Omnes*, et benedictus Deus meus.	47.
48. Deus præbens ultiones mihi, et subjiciens populos sub me.	48. Deus qui das vindictas mihi, et subdis populos sub me.	48.
49.	49. Liberator meus de inimicis meis iracundis. *Omnes*, liberator meus de inimicis meis.	49.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XVII.

V. 20. Σ., εἰς εὐρυχωρίαν. Eusebius et Drusius.

Ibid. Ἀ., ὅτι ἐβουλήθη ἐν ἐμοί. Codex unus et Eusebius.

V. 25. Σ., τὴν ἀντικρὺ etc. Eusebius et Agellius.

V. 26. Ἀ., Ο', Θ., Ε', μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ. Sic Regii duo: iidem Symmachi lectionem afferunt qualem nos damus. Drusius vero sic male diviserat, *Symm.*, πρὸς ὅσιον ὁσίως πράξεις. *Alius*, μετὰ καχ. etc.

V. 28. Ἀ., λαὸν πένητα. Σ., λαὸν πρᾶον. Sic duo mss. et Eusebius.

V. 31. Ἀ., τέλειος. Eusebius.

Ibid. Σ., ῥῆσις τοῦ Κυρίου etc. Drusius.

V. 34. *Οἱ λοιποί*, ὡσεὶ ἐλάφων. Hieron. ad Sun et Fret. « *In Hebræo pluralis numerus est* CHALAIOTH; *et omnes interpretes pluralem numerum transtulerunt.* »

Ibid. Ἀ., καὶ ἐπὶ τὰ ὑψώματα etc. Drusius.

V. 36. *Οἱ πάντες*, etc. Sic duo mss.

Ibid. Ἀ., καὶ πρᾳότης σου etc. Sic recte Agellius. Mss. quidam habent, καὶ πρᾳότης μου, vel καὶ παιδεία μου, utrumque perperam. Cæteræ lectiones ex

Digitized by Google

mss. Hic vero versio LXX et versio Theodotionis in unam coaluere in hodiernis Bibliis τῶν Ο', ut notatur in codice Coisliniano IX vel X sæculi. Versio Vulgatæ ex LXX et Theodotione simul.

V. 37. Σ., εὐρυχώρησας. Theodoretus.
V. 40. 'Α., χάμψεις etc. Drusius.
V. 41. Ἄλλος, ὑποχειρίους. Sic duo Coisliniani.
V. 44. 'Α., διασώσεις etc. Sic quidam mss Cois-

PSALMUS XVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ, μελῴδημα τῷ Δαυΐδ.
3 יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה־דעת	3.	3.
4 אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם	4.	4. Οὔτε γὰρ λόγους, οὔτε ῥήματα.
5 בכל־הארץ ׀ יצא קום	5.	5. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ κανὼν αὐτῶν.
לשמש שם־אהל בהם *Ὁ Σύρος*, ἐν αὐτοῖς ἔθετο τοῦ ἡλίου τὸ σκήνωμα.		Τῷ ἡλίῳ ἔθετο σκήνωμα ἐν αὐτοῖς.
6 לרוץ ארח	6.	6.
8 תמימה	8.	8. Τέλειος.
9 פקודי	9.	9.
10 טהורה	10.	10.
13 שגיאות	13.	13. Ἀγνοίας.
14 גם מזדים ׀ חשך עבדך	14.	14. Καί γε ἀπὸ ὑπερηφάνων συντήρησον τὸν δοῦλόν σου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori, canticum ipsi David. *Hieron.*, victori, psalmus David.	1. In finem, psalmus David.	1. Victori, canticum ipsi David.
3. Dies diei eructabit sermonem, et nox nocti indicabit scientiam. *Hieron.*, dies diei eructat verbum, et nox nocti indicat scientiam.	3. Dies diei eructat verbum, et nox nocti indicat scientiam.	3.
4. Non sermo, et non verba, ut non audita sit vox eorum. *Hieron.*, non est sermo, et non sunt verba, quibus non audiatur vox eorum.	4. Non sunt loquelæ neque sermones, quorum non audiantur voces eorum.	4. Neque enim sermones, neque verba.
5. In omnem terram exivit linea eorum. *Hieron.*, in omnem terram exivit sonus eorum.	5. In omnem terram exivit sonus eorum.	5. In omnem terram exivit linea eorum.
Soli posuit tabernaculum in eis. *Hieron.*, *id. Syrus*, in ipsis posuit solis tabernaculum.	In sole posuit tabernaculum suum.	Soli posuit tabernaculum in eis.
6. Ad currendam viam.	6. Ad currendam viam.	6.
8. Perfecta. *Hieron.*, immaculata.	8. Immaculata.	8 Perfecta.
9. Præcepta. *Hieron.*, *id.*	9. Justitiæ.	9.
10. Mundus. *Hieron.*, *id.*	10. Sanctus.	10.
13. Errores. *Hieron.*, *id.*	13. Delicta.	13. Ignorantias.
14. Etiam ab insolentibus prohibe servum tuum. *Hieron.*, a superbis quoque libera servum tuum.	14. Et ab alienis parce servo tuo.	14. Etiam a superbis conserva servum tuum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XVIII.

V. 1. Tituli interpretationes eruuntur ex codice Colbertino, itemque ex Eusebio et Theodoreto.

V 3. Σ., Ο', ἡμέρα τῇ etc. Sic unus Regius. In Symmachi interpretatione sunt qui legant, ἀναγγελεῖ, *indicabit*.

V. 4. 'Α., οὔτε γὰρ λόγους etc. Ex uno Regio. Symmachi autem versio ex duobus Regiis.

V 5. 'Α., εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ κανὼν αὐτῶν. Sic Drusius. קו est κανών, norma, linea. Σ., ἀλλ' εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ ἦχος αὐτῶν. Videtur Symmachus legisse קולם vel קלם. Nam קול sæpe vertit ἦχος: et certe huic lectioni et interpretationi favere videtur secunda pars versiculi, *et in fines orbis terræ verba eorum*.

Ibid. Lectiones Aquilæ, Symmachi, Theodotionis et V edit. ex quatuor mss. et ex Eusebio in Psal-

Digitized by Google

linianus unus habet, Σ., Θ. ὁμοίως οἱ Ο', ῥύσῃ με ἐξ ἀντιλογιῶν. Sed hæc perplexa sunt.

V. 45. Sic Coislinianus codex.

V. 46. Σ., ἀτιμωθήσονται etc. Reg. unus et Corder. et sic Theodoretus. Alius Reg., ἠτιμάσθησαν.

V. 47. Π., καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεός μου. Sic duo mss.

V. 48. Σ., ὁ Θεὸς ὁ παρασχὼν etc. Eusebius.

V. 49. Π., ὁ ῥυστής μου etc. Sic duo mss.

PSALMUS XVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ νῖκος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
3. Ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν.	3. Ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν.	3.
4. Οὐ ῥήσεσιν οὐδὲ λόγοις ὧν οὐκ ἀκούονται φωναί.	4. Οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν.	4.
5. Ἀλλ' εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ ἦχος αὐτῶν.	5. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν.	5.
Τῷ ἡλίῳ ἔταξε σκηνὴν ἐν αὐτοῖς.	Ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ. Ε', τῷ ἡλίῳ ἔθετο σκήνωμα ἐν αὐτοῖς.	Τῷ ἡλίῳ ἔθετο σκήνωμα ἐν αὐτοῖς.
6.	6. Δραμεῖν ὁδὸν ÷ αὐτοῦ ⁚ *Οἱ πάντες*, δραμεῖν ὁδόν.	6.
8.	8. Ἄμωμος. *Ἄλλος*, ἄμεμπτος. *Ἄλλ.*, καθαρός.	8.
9.	9. Δικαιώματα. *Ἄλλος*, ἀκριβάσματα, προστάγματα.	9.
10.	10. Ἁγνός. *Ἄλλος*, ὅσιος.	10.
13. Ἀγνοήματα.	13. Παραπτώματα.	13.
14. Καί γε ἀπὸ ὑπερηφάνων συντήρησον τὸν δοῦλόν σου.	14. Καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου σου.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale canticum ipsius David.	1. In finem, psalmus David.	1. In victoriam, psalmus ipsi David.
3. Dies diei eructat verbum, et nox nocti indicat scientiam.	3. Dies diei eructat verbum, et nox nocti indicat scientiam.	3.
4. Non sermonibus, neque verbis, quorum non audiuntur voces.	4. Non sunt loquelæ neque sermones, quorum non audiantur voces eorum.	4.
5. Sed in omnem terram exivit sonus eorum.	5. In omnem terram exivit sonus eorum.	5.
Soli constituit tabernaculum in eis.	In sole posuit tabernaculum suum. V, soli posuit tabernaculum in eis.	Soli posuit tabernaculum in eis.
6.	6. Ad currendam viam ÷ suam ⁚ *Omnes*, ad currendam viam.	6.
8.	8. Immaculata. *Alius*, inculpata. *Alius*, pura.	8.
9.	9. Justificationes. *Alius*, præcepta. *Alius*, statuta.	9.
10.	10. Castus. *Alius*, sanctus.	10.
13. Ignorantias.	13. Delicta.	13.
14. Etiam a superbis conserva servum tuum.	14. Et ab alienis parce servo tuo.	14.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XVIII.

mos sinceras damus. Syri Interpretis adfert Drusius ex Quæstionibus, quæ Justini Martyris nomine circumferuntur.

V. 6. *Οἱ πάντες*, δραμεῖν ὁδόν. Sic duo codices. Vox autem, αὐτοῦ, sequens in LXX, quia in Hebræo non est, obelo notatur, ut monet Hieronym.

V. 8. Ἀ., τέλειος. Unus cod. et Eusebius.

V. 9. *Ἄλλ.*, ἀκριβάσματα. *Ἄλλ.*, προστάγματα. Coislin. unus. Videtur autem prima versio esse Aquilæ, secunda Symmachi.

V. 10. *Ἄλλ.*, ὅσιος. Coislin.

V. 13. Ἀ., ἀγνοίας. Drusius. Σ., ἀγνοήματα. Coislin. 1.

V. 14. Ἀ., Σ., καί γε ἀπὸ ὑπ- etc. Hanc versionem Symmacho tribuit Drusius. Sed Aquilæ adscribunt Colbert., Reg. unus, Euseb. et Corderius. Videtur esse utriusque.

Digitized by Google

PSALMUS XIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τῷ Δαυίδ.
2 ישגבך	2.	2
4 ועולתך ידשנה	4.	4.
סלה	Σελ.	Ἀεί.
7 בגבורות ישע ימינו	7.	7.
8 ואנחנו בשם־יהוה אלהינו נזכיר	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori, canticum ipsi David. *Hieron.*, victori, psalmus David.	1. In finem, psalmus David.	1. Victori, canticum ipsi David.
2. Extollat te. *Hieron.*, protegat te.	2. Protegat te.	2.
4. Et oblationem tuam in cinerem reducat. *Hieron.*, et holocaustum tuum pingue fiat.	4. Et holocaustum tuum pingue fiat.	4.
Selah. *Hieron.*, semper.	*Vacat.*	Semper.
7. In fortitudinibus salus dexteræ ejus. *Hieron.*, in fortitudine salutis dexteræ ejus.	7. In potentatibus salus dexteræ ejus.	7.
8. Nos autem in nomine Domini Dei nostri recordabimur. *Hieron. idem.*	8. Nos autem in nomine Domini Dei nostri invocabimus.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XIX.

V. 1. De inscriptione frequenter superius actum est.

V. 2. Ἄλλος, προσταθείη σοι etc. Coislinianus. Hæ vero trium lectiones videntur esse A., S., Th.

V. 4. Σ., καὶ τὴν ἀναφοράν σου πίονα ποιήσῃ. Sic unus codex. Alter legit, πλειόνα, minus recte. Reliquæ lectiones ex Drusio.

Ibid. Heb. σελ. etc. Vide supra psalm. III.

V. 7. Σ., παραδόξως. Sic unus codex. Eamdem

PSALMUS XX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ, μελῴδημα τῷ Δαυίδ.
3 וארשת	3.	3.
סלה	Σελ.	Ἀεί.
5 עולם ועד	5.	5. Εἰς αἰῶνα καὶ ἔτι.
7 תחדהו בשמחה את־פניך	7	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori, canticum ipsi David. *Hieron.*, victori, psalmus David.	1. In finem, psalmus David.	1. Victori, canticum ipsi David
3. Et prolationem. *Hieron.*, et voluntate.	3. Et voluntate.	3.
Selah. *Hieron.*, semper.	*Vacat.*	Semper.
5. Sæculum et in perpetuum. *Hieron.*, in sæculum et in æternum.	5. In sæculum sæculi.	5. In æternum et ultra.
7. Lætificabis eum in gaudio cum faciebus tuis. *Hieron.*, et hilarabis eum lætitia apud vultum tuum.	7. Lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo.	7.

PSALMUS XIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ νῖκος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
2.	2. Ὑπερασπίσαι σου. *Ἄλλος*, προσταθείη σοι. *Ἄλλος*, σκεπάσαι σε. *Ἄλλος*, φυλάξαι σε.	2.
4. Καὶ τὴν ἀναφοράν σου πίονα ποιήσῃ.	4. Καὶ τὸ ὁλοκαύτωμά σου πιανάτω. *Ἄλλοι*, φαιδρυνάτω, στεασάτω.	4.
Διάψαλμα.	Διάψαλμα. Ε', διαπαντός. Ϛ', εἰς τέλος.	Διάψαλμα.
7. Παραδόξως.	7. Ἐν δυναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.	7.
8.	8. Ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα.	8. Ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν ἐπικαλεσόμεθα.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale canticum ipsius David.	1. In finem, psalmus David.	1. In victoriam, psalmus ipsi David.
2.	2. Protegat te. *Alius*, patrocinetur tibi. *Alius*, tegat te. *Alius*, custodiat te.	2.
4. Et oblationem tuam pinguem faciat.	4. Et holocaustum tuum pingue faciat. *Alii*, lætum reddat, impinguet.	4.
Diapsalma.	Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.	Diapsalma.
7. Inexpectate.	7. In potentatibus salus dexteræ ejus.	7.
8.	8. Nos autem in nomine Domini Dei nostri magnificabimur.	8. Nos autem in nomine Domini Dei nostri invocabimus.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XIX.

autem vocem [illegible] Symmach. vertit psal. LXXXIX, 10, παρὰ προσδοκίαν eodem sensu, i. e., *præter exspectationem*. Coislin. unus hoc loco habet, Σ., ἐν δυναστείᾳ τῆς σωτηρίας ἡ δεξιά, *In potentia salutis dextera*. Sed præstare videtur altera lectio, παραδόξως; nisi sint duæ Symmachi versiones, ut alibi.

V. 8. Theodotionis versionem adfert Daniel Barbarus, qualis hodie in Vulgata nostra exprimitur.

PSALMUS XX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ νῖκος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
3.	3. Καὶ τὴν θέλησιν. *Ἄλλος*, δέησιν.	3.
Διάψαλμα.	Διάψαλμα. Ε', διηνεκῶς. Ϛ', εἰς τέλος.	Διάψαλμα.
5. Καὶ εἰς ἀπέραντον.	5. Εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ε', εἰς αἰῶνα καὶ ἔτι.	5. Εἰς αἰῶνα καὶ ἔτι.
7. Χαροποιήσεις αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ μετὰ τοῦ προσώπου σου.	7. Εὐφρανεῖς αὐτὸν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale canticum ipsius David.	1. In finem, psalmus David.	1. In victoriam, psalmus ipsi David.
3.	3. Et voluntate. *Al.*, supplicatione.	3.
Diapsalma.	Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.	Diapsalma.
5. Et in infinitum.	5. In sæculum sæculi. V, in æternum et ultra.	5. In æternum et ultra.
7. Lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo.	7. Lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo.	7.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 תמצא ידך לכל־איביך ימינך תמצא שנאיך	9.	9.
12 כי־נטו עליך רעה	12.	12.
חשבו מזמה בל־יוכלו		
13 כי תשיתמו שכם במיתריך תכונן על־פניהם	13.	13. Ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὦμον, ἐν τοῖς κάλοις σου ἑδράσεις ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Inveniet manus tua omnes inimicos tuos : dextera tua inveniet odientes te. *Hieron.*, *id.*	9. Inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis : dextera tua inveniat omnes qui te oderunt.	9.
12. Quoniam inclinaverunt super te malum. *Hieron.*, *id.*	12. Quoniam declinaverunt in te mala.	12.
Cogitaverunt cogitationem, non poterunt. *Hieron.*, cogitaverunt scelus, quod non potuerunt.	Cogitaverunt consilia quæ non potuerunt stabilire.	
13. Quoniam pones eos in humerum : in funibus tuis præparabis super facies eorum. *Hieron.*, quoniam pones eos humerum : funes tuos firmabis contra facies eorum.	13. Quoniam pones eos dorsum : in reliquiis tuis præparabis vultum eorum.	13. Quoniam pones eos humerum, in funibus tuis firmabis super faciem eorum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XX.

V. 1. De titulo sæpe actum est.

V. 3. Ο', καὶ τὴν θέλησιν. Ἄλλος, δέησιν. Prior lectio olim in Bibliis posita, mutata fuit in δέησιν ex altero exemplari.

V. 5. Sic ex mss. et Drusio.

V. 7. Σ., χαροποιήσεις etc. Sic mss. Sed Theodoretus et Corder. legunt, παρὰ τῷ προσώπῳ σου. Drusius, παρὰ τοῦ προσώπου σου.

V. 9. Σ., καταλήψεται etc. Sic Theodoretus, duo mss. et Drusius. Unus codex habet, πάντας τοὺς

PSALMUS XXI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח על־אילת השחר מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς ἐλάφου τῆς ὀρθρινῆς, μελῴδημα τῷ Δαυΐδ.
2 אלי אלי	2.	2. Ἰσχυρέ μου, Ἰσχυρέ μου.
למה עזבתני		Ἱνατί ἐγκατέλιπές με ;
רחוק מישועתי דברי שאגתי		Μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τοῦ βρυχήματός μου.
3 אלהי אקרא יומם ולא תענה	3.	3. Ὁ Θεός μου, βοήσω ἡμέρας, καὶ οὐκ εἰσακούσῃ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori super cervam auroræ, canticum ipsi David. *Hieron.*, victori pro cervo matutino, canticum David.	1. In finem, pro susceptione matutina, psalmus David.	1. Victori super cervam matutinam, canticum ipsi David.
2. Deus meus, Deus meus. *Hieron.*, *id.*	2. Deus, Deus meus.	2. Fortis mi, Fortis mi
Ut quid dereliquisti me ? *Hier.*, quare dereliquisti me ?	Quare me dereliquisti ?	Quare me dereliquisti ?
Longe a salute mea verba rugitus mei. *Hieron.*, *id.*	Longe a salute mea verba delictorum meorum.	Longe a salute mea verba rugitus mei.
3. Deus meus, clamabo interdiu, et non respondebis. *Hieron.*, Deus meus, clamabo per diem, et non exaudies.	3. Deus meus, clamabo per diem, et non exaudies.	3. Deus meus, clamabo die, et non exaudies.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9. Καταλήψεται ἡ χείρ σου πάντας τοὺς ἐχθρούς σου, ἡ δεξιά σου εὑρήσει τοὺς μισοῦντάς σε.	9. Εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς σου, ἡ δεξιά σου εὕροι πάντας τοὺς μισοῦντάς σε.	9.
12. Ὅτι συνέφραξαν κατὰ σοῦ εἰς κακόν.	12. Ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά. Ε', ἀνθ' ὧν ἔκλιναν.	12.
Ἐλογίσαντο ἐννοίας ἀδυνάτους.	Ἐλογίσαντο βουλὴν, ἣν οὐ μὴ δύνωνται στῆσαι.	
13. Ὅτι τάξεις αὐτοὺς ἀποστρόφους, τοῖς περιλειπομένοις σου ἑδράσεις κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.	13. Ὅτι θήσεις αὐτοὺς νῶτον, ἐν τοῖς περιλοίποις σου ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπον αὐτῶν.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9. Comprehendet manus tua omnes inimicos tuos, dextera tua inveniet odientes te.	9. Inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis: dextera tua inveniat omnes qui te oderunt.	9.
12. Quoniam obstruxerunt contra te in malum.	12. Quoniam declinaverunt in te mala. V, pro eo quod declinaverunt.	12.
Cogitaverunt cogitationes impossibiles.	Cogitaverunt consilium, quod non poterunt stabilire.	
13. Quoniam statues eos aversos, residuis tuis firmabis ad faciem eorum.	13. Quoniam pones eos dorsum: in reliquiis tuis præparabis vultum eorum.	13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XX.

μισοῦντάς σε.

V. 12 Σ., ὅτι συνέφραξαν etc. Sic omnes mss. Drusius item habet, sed sine interpretis nomine. Agellius ad psalm. LIII legit, συνεφράσαντο.

Ibid. Σ., ἐλογίσαντο etc. Sic Theodoretus, omnes mss. et Corder.

V. 13. Ita mss. nostri. Aquilæ plenam lectionem exhibet Coislinianus unus. Ad Symmachum vero codex Colbert. στιχηρῶς scriptus habet θήσεις pro τάξεις, et sic etiam Theodoretus.

PSALMUS XXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἑωθινῆς, ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἑωθινῆς, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	1.
2. Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου.	2. Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου.	2. Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου.
	Ἱνατί ἐγκατέλιπές με;	
Ἀφεστήκασιν μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν ὀδυρμῶν μου.	Μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν παραπτωμάτων μου. Ε', μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῆς βοήσεώς μου. Ϛ', μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν δεήσεών μου.	Μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῆς βοήσεώς μου.
3. Ὁ Θεός μου, βοήσω ἡμέρας, καὶ οὐκ εἰσακούσῃ.	3. Ὁ Θεός μου, κεκράξομαι ἡμέρας πρὸς σὲ, καὶ οὐκ εἰσακούσῃ.	3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale pro susceptione matutina, canticum ipsius David.	1. In finem, pro susceptione matutina, psalmus David.	1.
2. Deus meus, Deus meus.	2. Deus meus, Deus meus.	2. Deus meus, Deus meus.
	Quare me dereliquisti?	
Longe discesserunt a salute mea verba gemituum meorum.	Longe a salute mea verba delictorum meorum. V, longe a salute mea verba clamoris mei. VI, longe a salute mea verba supplicationum mearum.	Longe a salute mea verba clamoris mei.
3. Deus meus, clamabo die, et non exaudies.	3. Deus meus, clamabo interdiu ad te, et non exaudies.	3.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ולילה ולא־דומיה לי		Καὶ νυκτὸς, καὶ οὐκ ἔστι σιγή μοι.
4 קדוש	4.	4.
תהלות		Ὕμνος.
13 אבירי בשן כתרוני	13.	13. Δαμάλαιοι ταῦροι πίονες περιέσχον με.
14 אריה טרף ושאג	14.	14. Ὡς λέων ἁλίσκων καὶ βρυχώμενος.
15 נשפכתי	15.	15. Ἐξηχύθην.
17 כי סבבוני כלבים	17.	17. Ὅτι ἐκύκλωσάν με θηραταί.
כארי		Ἤσχυναν.
21 יחידתי	21.	21. Μοναχήν.
24 ולא שקץ	24.	24.
26 וישבעו	26.	26.
28 כל־משפחות גוים	28.	28. Πᾶσαι αἱ συγγένειαι τῶν ἐθνῶν.
30 כל־דשני־ארץ	30.	30. Πάντες οἱ λιπαροὶ τῆς γῆς.
לפניו יכרעו כל־יורדי עפר		Εἰς πρόσωπον αὐτοῦ κάμψουσι πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς χοῦν.
31 ונפשו לא חיה זרע יעבדנו	31.	31. Αὐτῷ ζῇ.
יספר לאדני		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et nocte, et non est silentium mihi. *Hieron.*, et nocte, nec est silentium mihi.	Et nocte, et non ad insipientiam mihi.	Et nocte, et non est silentium mihi.
4. Sanctus. *Hieron.*, sancte.	4. In sancto.	4.
Laudes. *Hieron.*, laus.	Laus.	Hymnus.
13. Robusti Basan circumdederunt me. *Hieron.*, tauri pingues vallarunt me.	13. Tauri pingues obsederunt me.	13. Buculi pingues circumdederunt me.
14. Leo rapiens et rugiens. *Hieron.*, quasi leo capiens et rugiens.	14. Sicut leo rapiens et rugiens.	14. Sicut leo rapiens et rugiens.
15. Effusus sum. *Hieron.*, *id.*	15. Effusus sum.	15. Effusus sum.
17. Quoniam circumdederunt me canes. *Hieron.*, circumdederunt me venatores.	17. Quoniam circumdederunt me canes.	17. Quoniam circumdederunt me venatores.
Quasi leo. *Hieron.*, fixerunt.	Foderunt.	Pudore affecerunt.
21. Unicam meam. *Hieron.*, solitariam.	21. Unicam meam.	21. Solitariam.
24. Neque abominatus est. *Hieron.*, neque contempsit.	24. Neque despexit.	24.
26. Et saturabuntur. *Hieron.*, *id.*	26. Et saturabuntur.	26.
28. Universæ familiæ gentium. *Hieron.*, universæ cognationes gentium.	28. Universæ familiæ gentium.	28. Universæ cognationes gentium.
30. Omnes pingues terræ. *Hieron.*, *id.*	30. Omnes pingues terræ.	30. Omnes pingues terræ.
Ad facies ejus curvabunt se omnes descendentes pulverem. *Hieron.*, ante faciem ejus curvabunt genu universi qui descendunt in pulverem.	In conspectu ejus cadent omnes qui descendunt in terram.	In faciem ejus curvabunt se omnes descendentes in pulverem.
31. Et animam suam non vivificabit, semen serviet ei. *Hieron.*, et anima ejus non vivet : semen serviet ei.	31. Et anima mea illi vivet, et semen meum serviet ipsi.	31. Illi vivit.
Narrabitur Domino. *Hieron.*, *id.*	Annuntiabitur Domino.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Καὶ νυκτὸς, καὶ οὐ σιγή μοι.	Καὶ νυκτὸς, καὶ οὐκ εἰς ἄνοιαν ἐμοί. *Ἄλλος*, οὐκ εἰς ἀφροσύνην. Ε′, σιωπή.	Καὶ νυκτὸς, καὶ οὐ σιγή μοι.
4. Ἐν ἁγίοις.	4. Ἐν ἁγίῳ.	4.
Ὕμνος.	Ἔπαινος.	Ὕμνος.
13. Ταῦροι σιτιστοὶ περιέσχον με.	13. Ταῦροι πίονες περιέσχον με.	13. Δυνάσται Βασὰν διεδειγματίσαντό με.
14. Ὡς λέων ὁ θηρεύων βρυχώμενος.	14. Ὡς λέων ὁ ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος.	14.
15. Ἐξηχύθην.	15. Ἐξηχύθην.	15. Ἐξηχύθην.
17. Ὅτι ἐκύκλωσάν με θηραταί.	17. Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες.	17. Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες.
	Ὤρυξαν.	
21. Μονότητα.	21. Μονογενῆ.	21.
24.	24. Οὐδὲ προσώχθισε. *Ἄλλος*, οὐκ ἀπεβδελύξατο.	24.
26. Καὶ χορεσθήσονται.	26. Ἐμπλησθήσονται.	26.
28. Πᾶσαι αἱ συγγένειαι τῶν ἐθνῶν.	28. Πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν.	28.
30. Πάντες οἱ λιπαροὶ τῆς γῆς.	30. Πάντες οἱ πίονες τῆς γῆς.	30.
Ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὀκλάσουσι πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς χόνιν.	Ἐνώπιον αὐτοῦ προσπεσοῦνται πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν γῆν.	
31. Οὗ ἡ ψυχὴ ζήσει, σπέρμα δὲ λατρεύσει αὐτῷ.	31. Καὶ ψυχή μου αὐτῷ ζῇ, καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ. Ε′, ς′, Ζ′, καὶ ἡ ψυχή μου.	31. Καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ζῇ.
Ἀναγραφήσεται ἐν βιβλίῳ τῷ Κυρίῳ.	Ἀναγγελήσεται τῷ Κυρίῳ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Et nocte, nec est silentium mihi.	Et nocte, et non ad stultitiam mihi. *Alius*, non ad stultitiam. V, silentium.	Et nocte, nec est silentium mihi.
4. In sanctis.	4. In sancto.	4.
Hymnus.	Laus.	Hymnus.
13. Tauri saginati circumdederunt me.	13. Tauri pingues obsederunt me.	13. Potentes Basan traduxerunt me.
14. Sicut leo venans rugiens.	14. Sicut leo rapiens et rugiens.	14.
15. Effusus sum.	15. Effusus sum.	15. Effusus sum.
17. Quoniam circumdederunt me venatores.	17. Quoniam circumdederunt me canes.	17. Quoniam circumdederunt me canes.
	Foderunt.	
21. Unitatem.	21. Unigenitam.	21.
24.	24. Neque offensus est. *Alius*, neque abominatus est.	24.
26. Et saturabuntur.	26. Implebuntur.	26.
28. Universæ cognationes gentium.	28. Universæ familiæ gentium.	28.
30. Omnes pingues terræ.	30. Omnes pingues terræ.	30.
In conspectu ejus procumbent omnes descendentes in pulverem.	In conspectu ejus cadent omnes qui descendunt in terram.	
31. Cujus anima vivet, semen autem serviet ipsi.	31. Et anima mea illi vivit, et semen meum serviet ipsi. V, VI, VII, et anima mea.	31. Et anima ejus vivit.
Describetur in libro Domino.	Annuntiabitur Domino.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
32 כי עשה	32.	32. Ὅτι ἐποίησε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
32 Quia fecit. *Hieron.*, quem fecit.	32. Quem fecit Dominus.	32. Quia fecit.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXI.

V. 1. Sic tituli lectiones ex mss. eruimus. Agellius ad Symmachum habet, ὑπὲρ τῆς βοηθείας τῆς ὀρθρινῆς.

V. 2. Ἀ., Ἰσχυρέ μου, Ἰσχυρέ μου etc. Sic mss. et Eusebius in *Demonstr. evang.* Priorem lectionem Drusius Symmacho tribuit, sed mendose.

Ibid. Hanc notam eruimus ex duobus manuscriptis: *Πρόσχες μοι*, οὐ πρόσκειται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἀλλ' ἐν μόνοις Ο'. I. e. Attende mihi, *non exstat in Hebraico, sed in solis LXX. Vulg., respice in me.*

Ibid. Ἀ., Ο' ἱνατί ἐγκατέλιπές με; Sic Drusius ex Eusebio *De Demonstr. evang.*

Ibid. Ἀ., μακρὰν etc. Has omnes lectiones ex mss. nostris et ex Drusio excerpsimus. Corder. ad Aquilam habet, τῆς βραχύτητός μου, perperam. In hunc locum Theodoretus hæc dicit: ἰστέον ὡς τῶν *παραπτωμάτων* οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἑρμηνευτῶν ἐμνημόνευσεν· ἀλλ' ὁ μὲν Ἀκύλας *βρυχήματός μου*· ὁ δὲ Σύμ. *ὀδυρμῶν μου*· ὁ δὲ Θεοδ. *βοήσεως μου*. Id est, *Sciendum est nullum aliorum interpretum delictorum mentionem fecisse; sed Aquilam habere*, rugitus mei; *Symmachum*, gemituum meorum; *Theodotionem*, clamoris mei (*).

V. 3. Ἀ., Σ., ὁ Θεός μου etc. Sic in codice *Demonstr. evang.* Eusebii.

Ibid. Ἀ., καὶ νυκτὸς καὶ οὐκ ἔστι σιγή. Drusius. Addendum autem, μοί. Martianæus noster legit, καὶ νυκτὸς καὶ οὐ σιγήσεις. Symmachi et Theodotionis easdem habet ipse Martianæus. Alius, οὐκ εἰς ἀφροσύνην. Duo Coisliniani.

V. 4. Σ., ἐν ἁγίοις. Drusius.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ὕμνος. Idem.

(*) Manifestum est LXX Int. legisse שגגתי pro שאגתי. Drach.

PSALMUS XXII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 מזמור לדוד	1.	1. Μελῴδημα τῷ Δαυίδ.
2 בנאות דשא ירביצני	2.	2. Ἐν ὡραιότητι πόας κατεσκήνωσέ με.
ינהלני		
3 במעגלי	3.	3.
5 כוסי רויה אך טוב	5.	5. Ποτήριόν μου μεθύσκον.
6 ושבתי	6.	6.
לארך ימים		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Canticum ipsi David. *Hieron.*, psalmus David.	1. Psalmus David.	1. Canticum ipsi David.
2. In tuguriis germinis faciet accubare me. *Hieron.*, in pascuis herbarum acclinavit me.	2. In loco pascuæ ibi me collocavit.	2. In pulchritudine herbæ habitare fecit me.
Ducet me. *Hieron.*, enutrivit me.	Educavit me.	
3. In orbitis. *Hieron.*, per semitas.	3. Super semitas.	3.
5. Calix meus inebrians. Verumtamen bonum. *Hieron.*, et calix meus inebrians. Sed et benignitas.	5. Et calix meus inebrians quam præclarus est!	5. Calix meus inebrians.
6. Et revertar. *Hieron*, et habitabo.	6. Ut inhabitem.	6.
In longitudinem dierum. *Hieron.*, in longitudine dierum.	In longitudinem dierum.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXII.

V. 1. De titulo sæpe.

V. 2. Ἀ., Σ., ἐν ὡραιότητι πόας. Drusius.

V. 3. Σ., ἀνεκτήσατό με. Drusius.

Ibid. Σ., δι' ἀτραπῶν. Idem.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	32. Ὃν ἐποίησε ὁ Κύριος.	32.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	32. Quem fecit Dominus.	32.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXI.

Aquila aliter, ταῦροι λιπαροὶ περιέσχον με. ter, δυνάσται Βασὰν διεδειγματίσαντό με. ias Aquilæ lectiones exhibent mss. nostri. jacet non videtur Aquilæ esse posse; non n vocem אבירי tribus ipse vocibus transχμάλαιοι, ταῦροι, πίονες, qui nunquam τικῶς vertere solet. Secunda lectio sinceur; tertia lectio in duobus exemplaribus ibuitur, in aliis Theodotioni. Lectionem sic habent duo mss.

Α., ὡς λέων etc. Has Aquilæ et Symmachi habent Colbert. et Eusebius.

Ἐξηχύθην etc. Codex Regius antiquissiexhibet notam : Ἐξηχύθην μετὰ τοῦ η ῷ Ἑξαπλῷ παρὰ πᾶσιν· οὕτω δὲ καὶ Ἀποκαὶ Εὐσέβιος γράφει. I. e. Ἐξηχύθην cum η *exaplo apud omnes : similiterque scribunt Apolinarius et Eusebius.* Legi tamen debet ἐξεχύθην.

V. 17. Martianæus ad Θ. habet κύνες. Drusius vero, Ἀ., Θ., κυνηγέται.

Ibid. Ἀ., ᾔσχυναν. Drusius.

V. 21. Ἀ., μοναχήν. Σ., μονότητα. Drusius.

V. 24. Ἄλλος, οὐκ ἀπεδοκίμασεν. Colbert.

V. 26. Σ., καὶ χορεσθήσονται. Eusebius.

V. 28. Ἀ., Σ., πᾶσαι etc. Idem Euseb. et Colbertinus.

V. 30. Ἀ., Σ., πάντες οἱ λιπ-. Colbertinus.

Ibid. Ἀ., εἰς πρόσωπον etc. Aquilæ et Symmachi lectiones sic plenas habent Colbertinus et Eusebius.

V. 31. Lectiones Ἀ., Σ., Θ. etc. habent Colbertinus et Drusius; Symmachi tantum Eusebius.

Ibid. Σ., ἀναγραφήσεται etc. Eusebius et Drusius.

V. 32. Ἀ., ὅτι ἐποίησε. Drusius.

PSALMUS XXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
τῷ Δαυΐδ.	1. Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ.	1. Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ.
ὡραιότητι πόας κατεσκή-	2. Εἰς τὸν τόπον χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσε.	2.
σατό με.	Ἐξέθρεψέ με.	
ραπῶν.	3. Ἐπὶ τρίβους.	3.
ὁ ποτήριόν σου μεθύσκον ἀγαθόν.	5. Καὶ τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον ὡς κράτιστον. Ϛ', *id.* Ε', καὶ ποτήριόν μου μεθύσκον.	5. Ποτήριόν μου μεθύσκον.
ατοίκησίς μου.	6. Τὸ κατοικεῖν με.	6.
ος χρόνου.	Εἰς μακρότητα ἡμερῶν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
cum ipsi David.	1. Psalmus ipsi David.	1. Psalmus ipsi David.
lchritudine herbæ habine.	2. In loco pascuæ ibi me collocavit.	2.
ivit me.	Educavit me.	
emitas.	3. Super semitas.	3.
lix tuus inebrians me nus.	5. Et calix tuus inebrians quam optimus. VI, *id.* V, et calix meus inebrians.	5. Calix meus inebrians.
atio mea.	6. Ut inhabitem.	6.
rnitatem temporis.	In longitudinem dierum.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXI.

., Θ., ποτήριον etc. Has lectiones mu- Colbertino et ex Martianæi editione.

V. 6. Σ., ἡ κατοίκησίς μου. Drusius.

Ibid. Σ., εἰς μῆκος χρόνου. Eusebius et Colbert.

Digitized by Google

PSALMUS XXIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לדוד מזמור	1.	1. Τῷ Δαυὶδ μελῴδημα.
2 כי־הוא על־ימים יסדה ועל־נהרות יכוננה	2.	2.
3 במקום קדשו	3.	3. Ἐν τόπῳ ἁγιάσματος αὐτοῦ.
6 פניך יעקב	6.	6. Πρόσωπόν σου Ἰακώβ.
7 שאו שערים ׀ ראשיכם והנשאו פתחי עלם	7.	7. Ἄρατε, πύλαι, κεφαλὰς ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε ἀνοίγματα αἰώνια.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Davidi psalmus. *Hieron.*, psalmus David.	1. Prima sabbati, psalmus David.	1. Ipsi David canticum.
2. Quia ipse super maria fundavit eam, et super flumina præparavit eam. *Hieron.*, ipse super maria fundavit eum, et super flumina præparavit eum.	2. Ipse super maria fundavit eum, et super flumina præparavit eum.	2.
3. In loco sanctitatis ejus. *Hieron.*, in loco sancto ejus.	3. In loco sancto ejus.	3. In loco sanctificationis ejus.
6. Facies tuas Jacob. *Hieron.*, faciem tuam Jacob.	6. Faciem Dei Jacob.	6. Faciem tuam Jacob.
7. Elevate, portæ, capita vestra, et elevate vos, fores sæculi. *Hieron.*, levate, portæ, capita vestra, et elevamini, januæ sempiternæ.	7. Attollite portas, principes, vestras, et elevamini, portæ æternales.	7. Elevate, portæ, capita vestra, et elevamini, apertiones æternæ.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXIII.

Hanc notam in titulum legimus in codice Regio antiquissimo : Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις εὗρον, τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων· ἐν δὲ τῷ ἑξαπλῷ τοῦτο οὐ πρόσκειται. I. e. *In quibusdam exemplaribus inveni, prima sabbatorum. At in hexaplo id non exstat.*

V. 2. Σ., οὗτος ἐπὶ θαλάσσας etc. Drusius. Apud

PSALMUS XXIV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לדוד	1.	1.
3 קויך לא יבשו	3.	3. Οἱ προσδοκῶντές σε οὐ μὴ καταισχυνθῶσι.
יבשו הבוגדים		Αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀποστατοῦντες.
4 ארחותיך למדני	4.	4.
5 אותך קויתי כל־היום	5.	5.
7 ופשעי אל־תזכר	7.	7. Καὶ ἀθεσιῶν μου μὴ μνησθῇς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Davidi. *Hieron.*, psalmus David.	1. In finem, psalmus David.	1.
3. Expectantes te pudore non afficientur. *Hieron.*, qui sperant in te non confundentur.	3. Qui sustinent te non confundentur.	3. Qui exspectant te non confundentur.
Pudore afficientur prævaricantes. *Hieron.*, confundantur qui iniqua gerunt.	Confundantur omnes iniqua agentes.	Confundantur deficientes.
4. Semitas tuas doce me. *Hieron.*, *id.*	4. Et semitas tuas edoce me.	4.
5. Te exspectavi omni die. *Hieron.*, te exspectavi tota die.	5. Te sustinui tota die.	5.
7. Et prævaricationum mearum ne memineris. *Hieron.*, et scelerum meorum ne memineris.	7. Et ignorantias meas ne memineris.	7. Et transgressionum mearum ne memineris.

Digitized by Google

PSALMUS XXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τῷ Δαυὶδ ᾠδή.	1. Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ τῆς μιᾶς σαββάτου.	1.
2. Οὗτος ἐπὶ θαλάσσας ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ σὺν ποταμοῖς ἥδρασεν αὐτήν.	2. Αὐτὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ ἐπὶ ποταμῶν ἡτοίμασεν αὐτήν.	2.
3.	3. Ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ.	3.
6. Πρόσωπόν σου Ἰακώβ.	6. Τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ. Ε', Ϛ', πρόσωπόν σου Ἰακώβ.	6.
7. Μετάβατε πύλας, οἱ ἄρχοντες, ὑμῶν, ὑψωθήτωσαν δὲ αἱ πύλαι αἰώνιοι.	7. Ἄρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες, ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε, πύλαι αἰώνιοι.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Ipsi David canticum.	1. Psalmus ipsi David prima sabbati.	1.
2. Hic super maria fundavit eum, et cum fluminibus firmavit eum.	2. Ipse super maria fundavit eum, et super flumina præparavit eum.	2.
3.	3. In loco sancto ejus.	3.
6. Faciem tuam Jacob.	6. Faciem Dei Jacob. V, VI, faciem tuam Jacob.	6.
7. Transire facite portas, principes, vestras, extollantur vero portæ æternæ.	7. Attollite portas, principes, vestras, et elevamini, portæ æternales.	7.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXIII.

Corderius autem, 'Α., ἥδρασεν, *firmavit.*
V. 3. 'Α., ἐν τόπῳ etc. Unus codex et Drusius.
V. 6. 'Α., Σ., Ε', Ϛ', πρόσωπον etc. Drusius.
Versus item 7 lectiones adfert idem Drusius.

PSALMUS XXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	1.
3.	3. Οἱ ὑπομένοντές σε οὐ μὴ καταισχυνθῶσι.	3.
Αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀποστατοῦντες.	Αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀνομοῦντες. Ε', αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀποστατοῦντες.	Αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀποστατοῦντες.
4. Καὶ τὰς πορείας σου δίδαξόν με.	4. Καὶ τὰς τρίβους σου δίδαξόν με.	4.
5. Σὲ ἀναμένῳ ὅλην τὴν ἡμέραν.	5. Σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν ἡμέραν.	5.
7. Καὶ παραπτωμάτων μου μὴ μνησθῇς.	7. Καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῇς	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Psalmus ipsi David.	1.
3.	3. Qui sustinent te non confundentur.	3.
Confundantur deficientes.	Confundantur iniqua agentes. V, confundantur deficientes.	Confundantur deficientes.
4. Et gressus tuos doce me.	4. Et semitas tuas edoce me.	4.
5. Te exspecto totam diem.	5. Te sustinui tota die.	5.
7. Et delictorum meorum ne memineris.	7. Et ignorantias meas ne memineris.	7.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 על-כן יורה חטאים בדרך	8.	8. Διὰ τοῦτο φωτίσει ἁμαρτωλοὺς ἐν ὁδῷ.
9 דרכו	9.	9. Ὁδὸν ἑαυτοῦ.
12 יורנו בדרך יבחר	12.	12. Φωτίσει αὐτὸν ἐν ὁδῷ ᾗ ἐκλέξεται.
14 סוד יהוה ליראיו	14	14. Ἀπόῤῥητον Κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
ובריתו להודיעם		Καὶ τὴν συνθήκην αὐτοῦ γνωρίσει αὐτοῖς.
16 יחיד	16.	16. Μοναχός.
אני		Ἐγώ.
17 הרחיבו	17.	17.
ממצוקותי		Ἐκ τῶν συνοχῶν μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Propterea docebit peccatores in via. *Hieron.*, *id.*	8. Propter hoc legem dabit delinquentibus in via.	8. Propterea illuminabit peccatores in via.
9. Viam suam. *Hieron.*, *id.*	9. Vias suas.	9. Viam suam.
12. Docebit eum in via, eligat. *Hieron.*, quem docebit in via quam elegit.	12. Legem statuit ei in via quam elegit.	12. Illuminabit eum in via quam eliget.
14. Secretum Domini timentibus eum. *Hieron.*, *id.*	14. Firmamentum est Dominus timentibus eum.	14. Secretum Domini timentibus eum.
Et pactum suum ad docendum eos. *Hieron.*, et pactum suum ostendet eis.	Et testamentum ipsius ut manifestetur illis.	Et fœdus suum notum faciet eis.
16. Unicus. *Hieron.*, solus.	16. Unicus.	16. Solitarius.
Ego. *Hieron.*, sum ego.	Sum ego.	Ego.
17. Dilatatæ sunt. *Hieron.*, multiplicatæ sunt.	17. Multiplicatæ sunt.	17.
A coarctationibus meis. *Hieron.*, de angustiis meis.	De necessitatibus meis.	De angustiis meis.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXIV.

V. 1. Eusebius in Psalmos : Παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, ψαλμὸς τοῦ Δαυΐδ. I. e. *Apud reliquos interpretes*, psalmus Davidis.

V. 3. Ἀ., οἱ προσδοκ- Sic unus codex.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., Ε', αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀποστατοῦντες. Sic Eusebius, Colbertinus et Drusius. Corderius vero legit, ἀπιστοῦντες, *non credentes*, *increduli*. Agellius, ἀθετοῦντες, *improbantes*, *aspernantes*.

V. 4. Σ., καὶ τὰς πορείας etc. Colbertinus et Eusebius.

V. 5. Σ., σὲ ἀναμένω etc. Colbertinus.

V. 7. Ἀ., καὶ ἀθεσιῶν μου etc. Ex Drusio et altero exemplari.

V. 8. Ἀ., διὰ τοῦτο φωτίσει etc. Aquilæ et Symmachi lectiones ex Colbertino et Reg. uno.

V. 9. Ἀ., Σ, ὁδὸν ἑαυτοῦ. Ex Colbertino, Eusebio et Corderio.

V. 12. Lectiones Aquilæ et Symmachi ex Drusio.

V. 14. Ita nomina interpretum distinguuntur in Colbertino codice. Ad VI editionem Corderius legit κραταίωμα Κυρίου· ad Symmachum vero Colbe-

PSALMUS XXV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שפטני	1.	1. Κρῖνόν με.
בתמי		Ἐν ἁπλότητί μου.
לא אמעד		Οὐκ ἀτονήσω.
6 בנקיון	6.	6. Ἐν ἀθωότητι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Judica me. *Hieron.*, *id.*	1. Judica me.	2. Judica me.
In perfectione mea. *Hieron.*, in simplicitate mea.	In innocentia mea.	In simplicitate mea.
Non vacillabo. *Hieron.*, non deficiam.	Non infirmabor.	Non deficiam.
6 In munditia. *Hieron.*, in innocentia.	6. Inter innocentes.	6. In innocentia.

Digitized by Google

ΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
ῖτο ὑποδείξει ἁμαρτά-	8. Διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἁμαρτάνοντας ἐν ὁδῷ.	8.
αυτοῦ.	9. Ὁδοὺς αὐτοῦ.	9.
οδείξει ὁδὸν ἣν ἐπιλέ-	12. Νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ ᾗ ᾑρετίσατο.	12.
ία Κυρίου τοῖς φοβου- ι.	14. Κραταίωμα Κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν. Ε', μυστήριον Κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ϛ', κραταίωμα Κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν.	14. Μυστήριον Κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
υνθήκην αὐτοῦ δηλώσει	Καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ τοῦ δηλῶσαι αὐτοῖς.	Καὶ τὴν συνθήκην αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς.
:.	16. Μονογενής.	16.
..	Εἰμὶ ἐγώ.	Ἐγώ.
:ῖαι.	17. Ἐπληθύνθησαν.	17. Ἐπληθύνθησαν.
	Ἐκ τῶν ἀναγκῶν μου.	

ΙΜΜΑCHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
rea docebit peccantes	8. Propter hoc legem dabit delinquentibus in via.	8.
suam.	9. Vias suas.	9.
ostendet viam quam	12. Legem statuet ei in via quam elegit.	12.
›quium Domini timen-	14. Firmamentum est Dominus timentibus eum. V, mysterium Domini timentibus eum. VI, firmamentum Dominus timentium se.	14. Mysterium Domini timentibus eum.
suum declarabit eis.	Et testamentum ipsius ut manifestetur illis.	Et fœdus suum declarabit eis.
ı.	16. Unigenitus.	16.
.	Sum ego.	Ego.
.	17. Multiplicatæ sunt.	17. Multiplicatæ sunt.
	De necessitatibus meis.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXIV.

ιρῶς scriptus, Regius unus et Theodoreριον Κυρίου. Sed alii, ὁμιλία Κυρίου, atıt Daniel Barbarus, qui sic habet : *Aquila omini vertit ; Symmachus, colloquium Doodotio et Quinta editio, secretum Domini.*
Eusebio, qui sic habet item in editione iæ lectio confirmatur etiam ex aliis locis, ıchus vocem Hebraicam סוד vertit ὁμιλία.
ʟɪv, 15, et Job xv, 8.
., καὶ τὴν συνθ- etc. Drusius. Sed loco otius legendum γνωρίσαι, *ad notum faciendum*. Symmachi vero lectionem habent Corder. et Coislin. unus. Coislinianus alius ad vocem αὐτοῖς, habet, Ἀ., Σ., Ε', αὐτοῖς, Θ., Β., αὐτῶν. Quid autem sibi velit illud Β. ignoramus.
V. 16. Ἀ., μοναχός. Σ., μόνος. Drusius.
Ibid. Ἀ., Θ., ἐγώ etc. Drusius.
V. 17. Σ., πλατεῖαι etc. Idem.
Ibid. Ἀ., ἐκ τῶν συνοχῶν μου. Colbertinus unus et Drusius. Sed Colbertinus alter στιχηρῶς scriptus, ἐκ τῶν συνεχῶν, ut et Coislinianus unus.

PSALMUS XXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
ν με.	1. Κρῖνόν με.	1. Κρῖνόν με.
μότητί μου.	Ἐν ἀκακίᾳ μου.	
:ραπήσομαι.	Οὐ μὴ σαλευθῶ. ϛ', *id.*	
	6. Ἐν ἀθώοις.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
a me.	1. Judica me.	1. Judica me.
ıte mea.	In innocentia mea.	
rtar.	Non commovebor. VI, *id.*	
	6. Inter innocentes.	6.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 על־כן יורה חטאים בדרך	8.	8. Διὰ τοῦτο φωτίσει ἁμαρτωλοὺς ἐν ὁδῷ.
9 דרכו	9.	9. Ὁδὸν ἑαυτοῦ.
12 יורנו בדרך יבחר	12.	12. Φωτίσει αὐτὸν ἐν ὁδῷ ᾗ ἐκλέξεται.
14 סוד יהוה ליראיו	14	14. Ἀπόῤῥητον Κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
ובריתו להודיעם		Καὶ τὴν συνθήκην αὐτοῦ γνωρίσει αὐτοῖς.
16 יחיד	16.	16. Μοναχός.
אני		Ἐγώ.
17 הרחיבו	17.	17.
ממצוקותי		Ἐκ τῶν συνοχῶν μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Propterea docebit peccatores in via. *Hieron.*, *id.*	8. Propter hoc legem dabit delinquentibus in via.	8. Propterea illuminabit peccatores in via.
9. Viam suam. *Hieron.*, *id.*	9. Vias suas.	9. Viam suam.
12. Docebit eum in via, eligat. *Hieron.*, quem docebit in via quam elegit.	12. Legem statuit ei in via quam elegit.	12. Illuminabit eum in via quam eliget.
14. Secretum Domini timentibus eum. *Hieron.*, *id.*	14. Firmamentum est Dominus timentibus eum.	14. Secretum Domini timentibus eum.
Et pactum suum ad docendum eos. *Hieron.*, et pactum suum ostendet eis.	Et testamentum ipsius ut manifestetur illis.	Et fœdus suum notum faciet eis.
16. Unicus. *Hieron.*, solus.	16. Unicus.	16. Solitarius.
Ego. *Hieron.*, sum ego.	Sum ego.	Ego.
17. Dilatatæ sunt. *Hieron.*, multiplicatæ sunt.	17. Multiplicatæ sunt.	17.
A coarctationibus meis. *Hieron.*, de angustiis meis.	De necessitatibus meis.	De angustiis meis.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXIV.

V. 1. Eusebius in Psalmos : Παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, ψαλμὸς τοῦ Δαυίδ. I. e. *Apud reliquos interpretes*, psalmus Davidis.

V. 3. Ἀ., οἱ προσδοκ- Sic unus codex.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., Ε', αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀποστατοῦντες. Sic Eusebius, Colbertinus et Drusius. Corderius vero legit, ἀπιστοῦντες, *non credentes*, *increduli*. Agellius, ἀθετοῦντες, *improbantes*, *aspernantes*.

V. 4. Σ., καὶ τὰς πορείας etc. Colbertinus et Eusebius.

V. 5. Σ., σὲ ἀναμένω etc. Colbertinus.

V. 7. Ἀ., καὶ ἀθεσιῶν μου etc. Ex Drusio et altero exemplari.

V. 8. Ἀ., διὰ τοῦτο φωτίσει etc. Aquilæ et Symmachi lectiones ex Colbertino et Reg. uno.

V. 9. Ἀ., Σ, ὁδὸν ἑαυτοῦ. Ex Colbertino, Eusebio et Corderio.

V. 12. Lectiones Aquilæ et Symmachi ex Drusio.

V. 14. Ita nomina interpretum distinguuntur in Colbertino codice. Ad VI editionem Corderius legit κραταίωμα Κυρίου· ad Symmachum vero Colber-

PSALMUS XXV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שפטני	1.	1. Κρῖνόν με.
בתמי		Ἐν ἁπλότητί μου.
לא אמעד		Οὐκ ἀτονήσω.
6 בנקיון	6.	6. Ἐν ἀθωότητι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Judica me. *Hieron.*, *id.*	1. Judica me.	2. Judica me.
In perfectione mea. *Hieron.*, in simplicitate mea.	In innocentia mea.	In simplicitate mea.
Non vacillabo. *Hieron.*, non deficiam.	Non infirmabor.	Non deficiam.
6 In munditia. *Hieron.*, in innocentia.	6. Inter innocentes.	6. In innocentia.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
ιτο ὑποδείξει ἁμαρτά-	8. Διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἁμαρτάνοντας ἐν ὁδῷ.	8.
αυτοῦ.	9. Ὁδοὺς αὐτοῦ.	9.
οδείξει ὁδὸν ἣν ἐπιλέ-	12. Νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ ᾗ ᾑρετίσατο.	12.
ία Κυρίου τοῖς φοβου- ι.	14. Κραταίωμα Κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν. Ε', μυστήριον Κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ϛ', κραταίωμα Κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν.	14. Μυστήριον Κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
υνθήκην αὐτοῦ δηλώσει	Καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ τοῦ δηλῶσαι αὐτοῖς.	Καὶ τὴν συνθήκην αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς.
.	16. Μονογενής.	16.
.	Εἰμὶ ἐγώ.	Ἐγώ.
ίαι.	17. Ἐπληθύνθησαν.	17. Ἐπληθύνθησαν.
	Ἐκ τῶν ἀναγκῶν μου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
rea docebit peccantes	8. Propter hoc legem dabit delinquentibus in via.	8.
uam.	9. Vias suas.	9.
ostendet viam quam	12. Legem statuet ei in via quam elegit.	12.
quium Domini timen-	14. Firmamentum est Dominus timentibus eum. V, mysterium Domini timentibus eum. VI, firmamentum Dominus timentium se.	14. Mysterium Domini timentibus eum.
suum declarabit eis.	Et testamentum ipsius ut manifestetur illis.	Et fœdus suum declarabit eis.
i.	16. Unigenitus.	16.
.	Sum ego.	Ego.
.	17. Multiplicatæ sunt.	17. Multiplicatæ sunt.
	De necessitatibus meis.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXIV.

ρῶς scriptus, Regius unus et Theodoreριον Κυρίου. Sed alii, ὁμιλία Κυρίου, atit Daniel Barbarus, qui sic habet : *Aquila omini vertit ; Symmachus, colloquium Dodotio et Quinta editio, secretum Domini.*

Eusebio, qui sic habet item in editione æ lectio confirmatur etiam ex aliis locis, chus vocem Hebraicam TD vertit ὁμιλία. LIV, 15, et Job XV, 8.

., καὶ τὴν συνθ- etc. Drusius. Sed loco otius legendum γνωρίσαι, *ad notum faciendum*. Symmachi vero lectionem habent Corder. et Coislin. unus. Coislinianus alius ad vocem αὐτοῖς, habet, 'Α., Σ., Ε', αὐτοῖς, Θ., Β., αὐτῶν. Quid autem sibi velit illud B. ignoramus.

V. 16. 'Α., μοναχός. Σ., μόνος. Drusius.

Ibid. 'Α., Θ., ἐγώ etc. Drusius.

V. 17. Σ., πλατεῖαι etc. Idem.

Ibid. 'Α., ἐκ τῶν συνοχῶν μου. Colbertinus unus et Drusius. Sed Colbertinus alter στιχηρῶς scriptus, ἐκ τῶν συνεχῶν, ut et Coislinianus unus.

PSALMUS XXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
ν με.	1. Κρῖνόν με.	1. Κρῖνόν με.
μότητί μου.	Ἐν ἀκακίᾳ μου.	
;ραπήσομαι.	Οὐ μὴ σαλευθῶ. ϛ', *id.*	
	6. Ἐν ἀθώοις.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
a me.	1. Judica me.	1. Judica me.
ite mea.	In innocentia mea.	
rtar.	Non commovebor. VI, *id.*	
	6. Inter innocentes.	6.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
את־מזבחך		
9 ועם אנשי דמים	9.	9.
12 במישור	12,	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Altare tuum. *Hieron.*, *id.*	Altare tuum.	
9. Et cum viris sanguinum. *Hieron.*, *id.*	9. Et cum viris sanguinum.	9.
12. In rectitudine. *Hieron.*, in recto.	12. In directo.	12.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXV.

V. 1. Α., Σ., Ο', Θ., κρῖνόν με. Sic Drusius, itemque Coislinianus, et Colbertinus στιχηρῶς scriptus, qui hanc notam habet: ἐν τῷ ἑξαπλῷ καὶ τοῖς Ο' καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν ἑρμηνευταῖς, *κρῖνόν με*, κεῖται. Id est, *in Hexaplo et in LXX necnon apud reliquos omnes interpretes legitur*, κρῖνόν με.

Ibid. Ἀ., ἐν ἁπλότητι μου. Σ., ἐν ἀμωμ-. Drusius et Coislinianus unus.

Ibid. Ἀ., οὐκ ἀτον- etc. Idem.

V. 6. Ἀ., ἐν ἀθωότ-. Drusius.

[Ad vocem מזבחך dedit Montf. Symmachi versionem τὸ ἀνάκτορον, cum hac nota: « Σ., ἀνάκτορον.

PSALMUS XXVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לדוד	1.	1.
2 בקרב עלי ׀ מרעים לאכל את־בשרי	2	2.
3 מחנה	3.	3.
4 בנעם	4.	4.
6 ירום ראשי על איבי סביבותי	6.	6. Ὑψωθήσεται ἡ κεφαλή μου ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου τοὺς κύκλῳ μου.
ואזבחה		Καὶ θύσω.
זבחי תרועה		
8 לך ׀ אמר לבי בקשו פני	8.	8. . . . ἐζήτησαν πρόσωπά μου.
9 אל־תטשני	9.	9. Μὴ ἐάσῃς με.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Davidi. *Hieron.*, David.	1. Psalmus David priusquam liniretur.	1.
2. In appropinquando super me maligni ad edendam carnem meam. *Hieron.*, dum appropinquarent mihi maligni, ut comederent carnem meam.	2. Dum appropiant super me nocentes, ut edant carnes meas.	2.
3. Castra. *Hieron.*, *id.*	3. Castra.	3.
4. In amœnitate. *Hieron.*, pulchritudinem.	4. Voluptatem.	4.
6. Exaltabit caput meum super inimicos meos circuitibus meis. *Hieron.*, exaltabit caput meum super inimicos meos, qui sunt in circuitu meo.	6. Exaltavit caput meum super inimicos meos. Circuivi.	6. Exaltabitur caput meum super inimicos meos, qui sunt in circuitu meo.
Et sacrificabo. *Hieron.*, et immolabo.	Et immolavi.	Et sacrificabo.
Sacrificia vociferationis. *Hieron.*, hostias jubili.	Hostiam vociferationis.	
8. Tibi dixit cor meum, Quærite facies meas. *Hieron.*, tibi dixit cor meum, Quæsivit vultus meus.	8. Tibi dixit cor meum, Exquisivit te facies mea.	8. ... Quæsierunt facies meas.
9. Ne derelinquas me. *Hieron.*, *id.*	9. Ne derelinquas me.	9. Ne deseras me.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Θυσιαστήριόν σου.	
μετὰ ἀνδρῶν μιαιφόνων.	9. Καὶ μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων.	
ὁμαλῷ.	12. Ἐν εὐθύτητι.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Altare tuum.	
ım viris sanguinariis.	9. Et cum viris sanguinum.	9.
plano.	12. In directo.	12.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXV.

ıs et Coislinianus. Interpres Theodoreti *'atium.*» Verum, ut planum facit Schleu- hæc versio pertinet ad מעוז ביתך versus ıtis, quod LXX reddiderunt, εὐπρέπειαν ·, *decorem domus tuæ*. Ecce verba Theo- Ἀντὶ τῆς *εὐπρεπείας* ὁ Σύμμαχος *ἀνάκτο-ρον* τέθεικεν, i. e., pro εὐπρέπεια Symmachus posuit ἀνάκτορον. Drach.]

V. 9. Σ., καὶ μετὰ ἀνδρ-. Regius unus et Coislinianus ex Theodoreto.

V. 12. Σ., ἐν ὁμαλῷ. Drusius.

PSALMUS XXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	1. Τοῦ Δαυῒδ, πρὸ τοῦ χρισθῆναι.	1.
τῷ ἐγγίζειν ἐπ' ἐμὲ κα- εἰς τὸ καταφαγεῖν τὰς σάρ-	2. Ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ' ἐμὲ κακοῦντας, τοῦ φαγεῖν τὰς σάρκας μου.	2.
εμος ἐμπαράσκευος.	3. Παρεμβολή. Ἄλλοι, στρατόπεδον, παράταξις.	3.
ιάλλος.	4. Τὴν τερπνότητα.	4.
	6. Ὕψωσε τὴν κεφαλήν μου ἐπ' ἐχθρούς μου. Ἐκύκλωσα. *Οἱ λοιποὶ*, ὑψώσει τὴν κεφαλήν μου ἐπ' ἐχθρούς μου τοὺς κύκλῳ μου.	6.
	Καὶ ἔθυσα.	
	Θυσίαν ἀλαλαγμοῦ. *Ἄλλος*, θυσίαν αἰνέσεως.	
προσελάλει ἡ καρδία μου, ι τὸ πρόσωπόν μου.	8. Σοὶ εἶπεν ἡ καρδία μου, Ἐξεζήτησα τὸ πρόσωπόν σου. Ε', Ϛ', *id.*	8.
ἀποῤῥίψῃς με.	9. Μὴ ἐγκαταλίπῃς με. *Ἄλλος*, μὴ ἀποσκορακίσῃς με.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	1. Ipsius David priusquam liniretur.	1.
m appropinquarent super gni ad devorandas carnes	2. Dum appropiant super me nocentes, ut edant carnes meas.	2.
ɛlium præparatum.	3. Castra. *Alii*, exercitus, acies.	3.
lchritudinem.	4. Voluptatem.	4.
	6. Exaltavit caput meum super inimicos meos. Circuivi. *Reliqui*, exaltabit caput meum super inimicos meos, qui sunt in circuitu meo.	6.
	Et immolavi.	
	Hostiam vociferationis. *Alius*, hostiam laudis.	
ı colloquebatur cor meum, ɛbat vultus meus.	8. Tibi dixit cor meum, Exquisivi faciem tuam. V, VI, *id.*	8.
projicias me.	9. Ne derelinquas me. *Alius*, ne abjicias me.	9.

.TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
11 הורני יהוה דרכך	11.	11. Φώτισόν με.
12 קמו־בי	12.	12. 'Αντέστησάν μοι.
עדי־שקר		Μάρτυρες ψεύδους.
ויפח חמס		Καὶ ἐξεφάνη ἡ ἀδικία.
13 לולא האמנתי לראות בטוב־ יהוה	13.	13. 'Επίστευσα τοῦ ἰδεῖν ἐν ἀγαθῷ Κυρίου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Doce me, Domine, viam tuam. *Hieron.*, ostende mihi, Domine, viam tuam.	11. Legem pone mihi, Domine, in via tua.	11. Illumina me.
12. Surrexerunt in me *Hieron.*, surrexerunt contra me.	12. Insurrexerunt in me.	12. Steterunt contra me.
Testes falsitatis. *Hieron.*, testes falsi.	Testes iniqui.	Testes mendacii.
Et loquens rapinam. *Hieron.*, et apertum mendacium.	Et mentita est iniquitas sibi.	Et deleta est iniquitas.
13. Nisi crederem videre in bonitatem Domini. *Hieron.*, ego autem credo, quod videam bona Domini.	13. Credo videre bona Domini.	13. Credidi videre in bono Domini.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXVI.

Nota de titulo in Regio uno: Ταύτην ἐν τῷ ἑξαπλῷ τὴν ἐπιγραφὴν οὐχ εὗρον· ἀλλ' ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις. I. e., *Hanc inscriptionem in Hexaplo non inveni, sed in quibusdam exemplaribus*. Vide Theodoretum in hunc psalmum.

V. 2. Σ., ἐν τῷ ἐγγίζειν etc. Sic Colbert. unus, Eusebius et Corderius, qui postremus habet κακοῦντας pro κακούργους.

V. 3. Σ., πόλεμος ἐμπ- Has lectiones exhibet Coislin. unus.

V. 4. Σ., τὸ κάλλος. Drusius et Coislin. unus.

V. 6. 'Α., ὑψωθήσεται etc. Drusius, unus codex et Corder.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, ὑψώσει etc. Sic unus Reg. et Agellius.

Ibid. 'Α., καὶ θύσω. Idem Regius.

Ibid. *"Αλλος*, θυσίαν αἰνέσεως. Sic quædam exemplaria, ut notat Agellius.

V. 8. Lectiones Aquilæ et Symmachi adfert Drusius. In uno codice autem monetur, Quintam et Sextam editionem ut LXX habere.

PSALMUS XXVII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 אקרא	1.	1.
אל־תחרש ממני		Μὴ κωφεύσῃς.
פן־תחשה ממני ונמשלתי עם־ יורדי בור		
2 דביר	2.	2. Χρηματιστήριον.
4 השב גמולם להם	4.	4.
7 ויעלז לבי	7	7. Καὶ ἐγαυριάσατο ἡ καρδία μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Clamabo. *Hieron.*, *id.*	1. Clamabo.	1.
Ne sileas a me. *Hieron.*, ne obsurdescas.	Ne sileas a me.	Ne obsurdescas.
Ne forte sileas a me, et assimiler cum descendentibus lacum. *Hieron.*, ne forte tacente te mihi, comparer his qui descendunt in lacum.	Nequando taceas a me, et assimilabor descendentibus in lacum.	
2. Adytum. *Hieron.*, oraculum.	2. Templum.	2. Oraculum.
4. Redde retributionem suam illis. *Hieron.*, *id.*	4. Redde retributionem eorum ipsis.	4.
7. Et exsultavit cor meum. *Hieron.*, gavisum est cor meum.	7. Et refloruit caro mea.	7. Et exsultavit cor meum.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11. Ὑπόδειξόν μοι, Κύριε, τὴν ὁδόν σου.	11. Νομοθέτησόν με, Κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου.	11. Φώτισόν με.
12.	12. Ἐπανέστησάν μοι.	12.
Μάρτυρες ψευδεῖς.	Μάρτυρες ἄδικοι.	
Καὶ ἐξεφάνη ἡ ἀδικία.	Καὶ ἐψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ.	
13. Ἐπίστευον ἰδεῖν τὴν ἀγαθοσύνην Κυρίου.	13. Πιστεύω τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ Κυρίου.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11. Ostende mibi, Domine, viam tuam.	11. Legem pone mihi, Domine, in via tua.	11. Illumina me.
12.	12. Insurrexerunt in me.	12.
Testes mendaces.	Testes iniqui.	
Et deleta est iniquitas.	Et mentita est iniquitas sibi.	
13. Credebam videre bonitatem Domini.	13. Credo videre bona Domini.	13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXVI.

V. 9. Lectiones Aquilæ et Symmachi habent duo Regii, Colbertinus unus et Eusebius; aliam vero anonymi Eusebius et Theodoretus, nempe μὴ ἀποσκοραχίσῃς με, qui illam in textu τῶν Ο' referunt : ut et Coislinianus unus, in cujus margine legitur, μὴ ἀποδοκιμάσῃς με, μὴ ἀποῤῥίψῃς με, μὴ ἀποδιώξῃς με, μὴ ἐξορίσῃς με, μὴ ἐξουδενώσῃς με.

V. 11. Ἀ., Θ., φώτισόν με. Σ., ὑπόδ- etc. Theodoretus, Drusius et quidam mss. (*)

V. 12. Ἀ. ἀντέστησάν μοι. Sic Theodoretus. Colbert. vero στιχηρῶς scriptus, ἀνέστησάν μοι.

Ibid. Ἀ., μάρτυρες ψεύδους. Idem codex. Drusius autem habet, Σ., μάρτυρες ψευδεῖς.

Ibid. Ἀ., Σ., καὶ ἐξεφάνη ἡ ἀδικία. Hanc versionem Corderius Aquilæ tribuit, Drusius vero Symmacho. Versionem autem Aquilæ Drusius Latine tantum adtulit hoc modo, *et apparuit injustitia.* Corderius autem vertit, *et abolita est iniquitas.*

V. 13. Versionem Aquilæ et Symmachi habent Colbertinus et Eusebius.

(*) In Drusii Miscell., cent. I, cap. 65, legimus : « In Theodoreteis, ps. XXVI ; Pro, *legem pone mihi*, Aquila quidem et Theodotio *illumina* dixerunt. Locus suspectus de vitio. Nam apud Euthymium laudatur Aquila, qui hic verterit, *doce me.* » Et postea allegat Drusius propria Euthymii verba. DRACH.

PSALMUS XXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐκέκραξα. *Ἄλλος*, κεκράξομαι.	1.
Μὴ σιγήσῃς ἐξ ἐμοῦ.	Μὴ παρασιωπήσῃς ἐπ' ἐμοί.	
Μήποτε ἡσυχάσαντός σου ἀποθέν μου, ὁμοιωθῶ τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον.	Μήποτε παρασιωπήσῃς ἐπ' ἐμοί, καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. *Ἄλλ.*, εἰς βόθρον.	
2. Χρηματιστήριον.	2. Ναόν.	2. Δαβείρ.
4. Ἀνταπόδος αὐτοῖς πρὸς ὃ ἐποίησαν αὐτοί.	4. Ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν αὐτοῖς.	4.
7. Ἱλαρύνθη ἡ καρδία μου.	7. Καὶ ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου. Ε', ἐκρατύνθη ἡ καρδία μου.	7. Καὶ ἀνέθαλεν ἡ καρδία μου.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Clamavi. *Alius*, clamabo.	1.
Ne taceas ex me.	Ne taceas super me.	
Ne forte quiescente te procul a me, assimiler descendentibus in lacum.	Nequando taceas a me, et assimilabor descendentibus in lacum. *Alius*, in foveam.	
2. Oraculum.	2. Templum.	2. Dabir.
4. Retribue ipsis secundum quod ipsi fecerunt.	4. Redde retributionem eorum ipsis.	4.
7. Exhilaratum est cor meum.	7. Et refloruit caro mea. V, roboratum est cor meum.	7. Et refloruit cor meum.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ומשירי אהודנו		Καὶ ἀπὸ ᾄσματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ.
9 ונשאם	9.	9. Καὶ ἔπαρον αὐτούς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et de cantico meo confitebor ei. *Hieron.*, et in cantico meo confitebor illi.	Et ex voluntate mea confitebor ei.	Et de cantico meo confitebor ei.
9. Et extolle illos. *Hieron.*, et subleva eos.	9. Et extolle illos.	9. Et extolle illos.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXVII.

V. 1. *Ἄλλος*, κεκράξομαι. Sic quædam exemplaria.

Ibid. Ἀ., μὴ κωφεύσῃς etc. Lectionem Aquilæ et Symmachi adfert Drusius; Symmachi tantum Eusebius.

Ibid. Σ., μήποτε etc. Colbertinus et Drusius. *Ἄλλος*, εἰς βόθρον. Coislinianus unus.

V. 2. Ἀ., Σ., χρηματιστήριον. Θ., δαβείρ. Drus.

PSALMUS XXVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1.	1.	1.
הבו ליהוה בני אלים		
ועז		Καὶ κράτος.
2 בהדרת־קדש	2.	2. Ἐν διαπρεπείᾳ ἡγιασμένῃ.
6 וירקידם כמו־עגל	6.	6. Καὶ σκιρτώσει αὐτάς.
שריון		
7 חצב	7.	7.
8 יחיל	8.	8. Ὠδίνοντος.
יחיל יהוה		Ὠδινήσει Κύριος.
9 קול יהוה יחולל אילות	9.	9. Φωνὴ Κυρίου ὠδίνοντος ἐλάφους.
10 יהוה למבול ישב	10.	10. Κύριος εἰς κατακλυσμὸν ἐκάθισεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1.	1. In consummatione tabernaculi.	1.
Date Domino filios arietum. *Hieron.*, afferte Domino filios arietum.	Afferte Domino, filii Dei, afferte Domino filios arietum.	
Et fortitudinem. *Hieron.*, et imperium.	Et honorem.	Et imperium.
2. In decore sanctitatis. *Hieron.*, in decore sancto.	2. In atrio sancto ejus.	2. In decore sanctificato.
6. Et exsilire faciet eas quasi vitulum. *Hieron.*, et disperget eas quasi vitulus.	6. Et comminuet eas tamquam vitulum.	6. Et exsilire faciet eas.
Sirion. *Hieron.*, Sarion.	Dilectus.	
7. Succidens. *Hieron.*, dividens.	7. Intercidentis.	7.
8. Tremefaciet. *Hieron.*, parturire faciens.	8. Concutientis.	8. Parturire facientis.
Parturire faciet Dominus. *Hieron.*, *id.*	Commovebit Dominus.	Parturire faciet Dominus.
9. Vox Domini parturire faciet cervas. *Hieron.*, vox Domini obstetricans cervis.	9. Vox Domini præparantis cervos.	9. Vox Domini parturire facientis cervos.
10. Dominus in diluvio sedit. *Hieron.*, Dominus diluvium inhabitat.	10. Dominus diluvium inhabitare facit.	10. Dominus in diluvio sedit.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Καὶ ἐν ᾠδαῖς μου ὑμνήσω αὐτόν.	Καὶ ἐκ θελήματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ.	
9. Καὶ ὕψωσον αὐτούς.	9. Καὶ ἔπαρον αὐτούς.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Et in canticis meis cantabo ipsum.	Et ex voluntate mea confitebor ei.	
9. Et subleva eos.	9. Et extolle illos.	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXVII.

V. 4. Σ., ἀνταπόδος etc. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 7. Ἀ., καὶ ἐγαυριάσατο etc. Sic Colbertinus et Eusebius, qui habet ἀνθῆσαι, *floreat*, pro ἰλαρύνθη. Corder. legit ἀνθήσει, *florebit*. Drusius, ἰλαρύνθη.

Ibid. Ἀ., καὶ ἀπὸ ᾄσματός μου etc. Aquilæ et Symmachi lectiones adfert Eusebius.

V. 9. Ex Colbertinis duobus.

PSALMUS XXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐξοδίου σκηνῆς.	1.
	÷ Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ, υἱοὶ Θεοῦ; ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ υἱοὺς κριῶν.	
Καὶ δύναμιν.	Καὶ τιμήν.	
2. Ἐν διαπρεπείᾳ ἁγίᾳ.	2. Ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ.	2.
6. Καὶ ὀρχεῖσθαι ἐποίησεν αὐτάς.	6. Καὶ λεπτυνεῖ αὐτὰς ὡς τὸν μόσχον. Ε', καὶ σκιρτοποιήσει αὐτὰς ὡσεὶ μόσχον.	6.
	Ὁ ἠγαπημένος. *Οἱ λοιποί*, Σαριών	
7. Καταδιαιροῦντος.	7. Διακόπτοντος.	7.
8. Ἐκτοκίζοντος.	8. Συσσείοντος.	8.
Ἐκτοκίσει Κύριος.	Συσσείσει Κύριος	
9. Φωνὴ Κυρίου πληθύνοντος πεδία.	9. Φωνὴ Κυρίου καταρτιζομένου ἐλάφους. Ε', φωνὴ Κυρίου μαιομένου ἐλάφους.	9.
10. Κύριος ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐκάθισεν.	10. Κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικιεῖ.	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. In exitu tabernaculi.	1.
	÷ Afferte Domino, filii Dei; afferte Domino filios arietum.	
Et potestatem.	Et honorem.	
2. In decore sancto.	2. In atrio sancto ejus.	2.
6. Et saltare fecit eas.	6. Et comminuet eas tamquam vitulum. V, et exsilire faciet eas quasi vitulum.	6.
	Dilectus. *Reliqui*, Sarion.	
7. Dividentis.	7. Intercidentis.	7.
8. Parturire facientis.	8. Concutientis.	8.
Parturire faciet Dominus.	Commovebit Dominus.	
9. Vox Domini multiplicantis campos.	9. Vox Domini præparantis cervos. V, vox Domini obstetricantis cervis.	9.
10. Dominus supra diluvium sedit.	10. Dominus diluvium inhabitare facit.	10.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXVIII.

V. 1. In titulum hanc notam habent duo Regii : Οὐδὲ ταύτην εὗρον ἐν τῷ ἑξαπλῷ τὴν ἐπιγραφὴν, ἀλλ' ἔν τισιν ἀντιγράφοις. I. e. *Neque hanc inscriptionem in Hexaplo reperi, sed in quibusdam exemplaribus.*

Ibid. Hic LXX Interpretes versiones duas exhibent. Prior est, ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ, υἱοὶ Θεοῦ, quæ obelo notabatur ; altera, ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ υἱοὺς κριῶν, ex aliis interpretibus desumpta fuerat. Eusebius in hunc psalmum hæc habet : ἀλλ' οἱ υἱοὶ τῶν κριῶν. Καὶ ταῦτα φημὶ κατὰ τὴν Ἑβραίων ἀνάμνησιν, καθ' ἣν οὐκ ἐκφέρεται τό· *Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ, υἱοὶ Θεοῦ*. Διὸ καὶ ὠβέλισται παρὰ τοῖς Ο ὡς μὴ κείμενον μήτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, μήτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς. I. e. *Sed filii arietum. Id vero dico secundum Hebraicam sententiam, in qua neutiquam effertur illud :* Afferte Domino, filii Dei. *Quapropter hoc in LXX Interpretibus obelo notatur, utpote quod neque in Hebraico exemplari, nec apud reliquos interpretes compareat.* Hinc vero patet non

PSALMUS XXIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 דליתני	2.	2. Ἀνέσωσάς με.
4 חייתני	4.	4.
5 לזכר קדשו	5.	5. Τῷ μνημοσύνῳ....
6 כי רגע ׀ באפו	6.	6. Ὅτι ἀθροισμὸς ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ.
ברצונו		
7 בשלוי	7.	7.
8-10 יהוה ברצונך העמדתה להררי עז	8-10.	8-10. Ἐν τῷ ὄρει μου.
הסתרת פניך		Ἀπέκρυψας τὸ πρόσωπόν σου.
הייתי נבהל : אליך יהוה אקרא ואל־יהוה אתחנן : מה־בצע בדמי ברדתי אל־שחת היודך עפר היגיד אמתך		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Exaltasti me. *Hieron.*, salvasti me.	2. Suscepisti me.	2. Salvasti me.
4. Vivificasti me. *Hieron.*, *id.*	4. Salvasti me.	4.
5 Memoriæ sanctitatis ejus. *Hieron.*, *id.*	5. Memoriæ sanctitatis ejus.	5. Memoriali...
6. Quoniam momentum in furore ejus. *Hieron*, quoniam ad momentum est ira ejus.	6. Quoniam ira in indignatione ejus.	6. Quoniam coacervatio (*vel*, festinatio) in furore ejus.
In voluntate ejus. *Hieron.*, in repropitiatione ejus.	In voluntate ejus.	
7. In quiete mea. *Hieron.*, in abundantia mea.	7. In abundantia mea.	7.
8-10. Domine, in voluntate tua stare fecisti in monte meo fortitudinem. *Hieron.*, Domine, in voluntate tua posuisti monti meo fortitudinem.	8-10. Domine, in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem.	8-10. In monte meo.
Abscondisti facies tuas.	Avertisti faciem tuam.	Abscondisti faciem tuam.
Fui territus. Ad te, Domine, clamabo, et ad Dominum orabo. Quid lucri in sanguine meo, in descendendo me ad foveam ? Numquid confitebitur tibi pulvis ? Numquid annuntiabit veritatem tuam ? *Hieron.*, et factus sum conturbatus. Ad Dominum clamabo, et Dominum deprecabor. Quæ est utilitas in sanguine meo, dum descendero in corruptionem ? etc. ut *Vulg.*	Et factus sum conturbatus. Ad te, Domine, clamabo, et ad Deum meum deprecabor. Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem ? Numquid confitebitur tibi pulvis, aut annuntiabit veritatem tuam ?	

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXVIII.

solum ea, quæ prorsus adjectitia erant, neque ex Hebræo versa fuerant, obelo notata fuisse; sed nonnunquam etiam ea quæ ex Hebraico non recte a LXX Interpretibus expressa fuisse putabantur, ut hoc exemplo videre est.

Ibid. 'A., καὶ κράτος. Σ, καὶ δύναμιν. Drusius.

V. 2. Aquilæ et Symmachi lectiones mutuamur ex Eusebio et ex duobus mss. Corderius bis legit ἐν εὐπρεπείᾳ. [Quæ videtur vera esse lectio. Nam uterque Interpres eo fere semper vocabulo utitur ad הדרת, *decorem*, exprimendum. Drach.]

V. 6. 'A., καὶ σκιρτώσει αὐτάς. Σ., καὶ ὀρχεῖσθαι ἐποίησεν αὐτάς. Sic mss. et Drusius. Quintæ autem edit. Corderius.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, Σαριών. Eusebius, qui ait vocem σαριών significare ἄρχοντες, *principes*.

V. 7. Σ., καταδιαιροῦντος. Drusius.

V. 8. Hujus versus lectiones habent Drusius et unus codex.

V. 9. Ex Drusio et uno codice.

V. 10. Aquilæ et Symmachi lectiones ex Drusio.

PSALMUS XXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ὑπέλαβές με	2.
4. Ἀνεζώωσάς με.	4. Ἔσωσάς με.	4.
5. Ἀναμιμνήσκοντες τὸν ἁγιασμὸν αὐτοῦ.	5. Τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.	5.
6.	6. Ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ. Ε', ὅτι συντέλεια ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ.	6.
Ἐν τῇ διαλλαγῇ αὐτοῦ.	Ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ.	
7. Ἐν τῇ ἠρεμίᾳ μου.	7. Ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου.	7.
8-10. Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ἔστησας τῷ προπάτορί μου τὸ κράτος.	8-10. Κύριε, ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχες τῷ κάλλει μου δύναμιν. Ε', ἐν τῷ ὄρει μου.	8-10.
	Ἀπέστρεψας τὸ πρόσωπόν σου.	
Ἐν τοῖς κακοῖς γενόμενος ἔλεγον· Πρὸς σὲ, Κύριε, βοήσω, καὶ σὲ τὸν Δεσπότην μου ἱκετεύσω. Τί κέρδος ἐν τῷ αἵματί μου, κατενεχθέντος μου εἰς διαφθοράν; Μὴ ἐξομολογήσεταί σοι κόνις, ἢ ἀπαγγελεῖ τὴν ἀλήθειαν σου;	Καὶ ἐγενήθην τεταραγμένος. Πρὸς σὲ, Κύριε, κεκράξομαι, καὶ πρὸς τὸν Θεόν μου δεηθήσομαι. Τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου ἐν τῷ καταβῆναί με εἰς διαφθοράν; Μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς, ἢ ἀναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου;	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Suscepisti me.	2.
4. Vivificasti me.	4. Salvasti me.	4.
5. Commemorantes sanctificationem ejus.	5. Memoriæ sanctitatis ejus.	5.
6.	6. Quoniam ira in indignatione ejus. V, quoniam consummatio in furore ejus.	6.
In reconciliatione ejus	In voluntate ejus.	
7. In quiete mea.	7. In abundantia mea.	7.
8-10. Domine, in beneplacito tuo stare fecisti primo parenti meo fortitudinem.	8-10. Domine, in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem. V, in monte meo.	8-10.
	Avertisti faciem tuam.	
In malis positus dicebam: Ad te, Domine, clamabo, et te Dominum meum deprecabor. Quæ utilitas in sanguine meo, me dejecto in corruptionem? Numquid confitebitur tibi pulvis, aut annuntiabit veritatem tuam?	Et factus sum conturbatus. Ad te, Domine, clamabo, et ad Deum meum deprecabor. Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem? Numquid confitebitur tibi pulvis, aut annuntiabit veritatem tuam?	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
13 למען ו יזמרך כבוד ולא ידם	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Ut canat tibi gloria, et non taceat. *Hieron.*, ut laudet te gloria, et non taceat.	13. Ut cantet tibi gloria mea, et non compungar.	13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXIX.

V. 2. Ἀ., ἀνέσωσάς με. Sic unus Reg. et sic etiam legisse videtur Hieronymus, qui sæpissime Aquilam sequitur, vertitque, *salvasti me*. Daniel item Barbarus legit, *reservasti me*. Drusius. Ἀ., ἀνεβίβασας με, *ascendere fecisti me*. Corderius in catena, Ἀ., ἀνενέωσάς με, *renovasti me*.

V. 4. Σ., ἀνεζώωσάς με. Drusius.

V. 5. Aquilæ et Symmachi lectiones sic habet Drusius.

V. 6. Ἀ., ὅτι ἀθροισμὸς ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ. Sic mss. Drusius ἀθροισμός tantum. Hæc autem vox hic melius *festinatio*, ni fallor, quam *coacervatio* vertitur.

Ibid. Σ., ἐν τῇ διαλλαγῇ αὐτοῦ. Hanc lectionem adfert Agellius.

V. 7. Σ., ἐν τῇ ἐρημίᾳ μου. Drusius.

V. 8. Symmachi lectio ex Drusio eruitur, et ex mss. quorum unus habet ἔστησα. Ibidem ad vocem

PSALMUS XXX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1	1.	1.
2 בצדקתך	2.	2.
4 סלעי	4.	4. Πέτρα μου.
ותנהלני		Καὶ διαβαστάξεις με.
10 כי צר־לי	10.	10. Ὅτι στενὸν ἐμοί.
עששה בכעס עיני		Αὐχμώθη ἐν παροργισμῷ ὁ ὀφθαλμός μου.
11 כלו	11.	11.
בעוני כחי ועצמי עששו		... καὶ τὰ ὀστᾶ μου αὐχμώθη.
12 מכל	12.	12. Παρὰ πάντων.
14 מגור	14.	14. Συστροφῆς.
16 בידך עתתי Ὁ Ἑβραῖος, ἐν τῇ χειρί σου οἱ καιροί μου.	16.	16.
18 ידמו לשאול	18.	18. Σιωπησάτωσαν εἰς ᾅδου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1.	1. Pro exstasi.	1.
2. In justitia tua. *Hieron.*, *id.*	2. In justitia tua.	2.
4. Petra mea. *Hieron.*, *id.*	4. Fortitudo mea.	4. Petra mea.
Et deduces me. *Hieron.*, et enutries me.	Et enutries me.	Et gestabis me.
10. Quoniam angustia mihi. *Hieron.*, quoniam tribulor.	10. Quoniam tribulor.	10. Quoniam angustum mihi.
Contabuit in indignatione oculus meus. *Hieron.*, caligavit in furore oculus meus.	Conturbatus est in ira oculus meus.	Squalluit in iracundia oculus meus.
11. Defecerunt. *Hieron.*, consumptæ sunt.	11. Defecerunt.	11.
In iniquitate mea fortitudo mea, et ossa mea corrosa sunt. *Hieron.*, infirmata est in iniquitate virtus mea : et ossa mea contabuerunt.	Infirmata est in paupertate virtus mea, et ossa mea conturbata sunt.	... et ossa mea squalluerunt.
12. De omnibus. *Hieron.*, apud omnes.	12. Super omnes.	12. Apud omnes.
14. Pavorem. *Hieron.*, congregatione.	14. Commorantium.	14. Congregatione.
16. In manu tua tempora mea. *Hebr. int.*, *et Hieron.*, *id.*	16. In manibus tuis sortes meæ.	16.
18. Silebunt in sepulcro. *Hieron.*, taceant in inferno.	18. Deducantur in infernum.	18. Sileant in inferno.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13. Ἵνα ᾄδῃ σε δόξα, καὶ μὴ παρασιωπήσῃ.	13. Ὅπως ἂν ψάλῃ σοι ἡ δόξα μου, καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ. *Ἄλλος*, οὐ μὴ μεταμεληθῶ. *Ἄλλος*, οὐ μὴ μεταγνῶ.	13. Ἵνα ᾄδῃ σοι δόξα καὶ μὴ ἀποσιωπήσῃ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13. Ut cantet te gloria, et non taceat.	13. Ut cantet tibi gloria mea, et non compungar. *Alius*, non pœniteat me. *Alius, id. aliter.*	13. Ut cantet tibi gloria, et non taceat.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXIX.

להדרי tres interpretationes observantur ex varietate lectionis ortæ. Aquila et V editio, quos sequitur Hieronymus, legerunt להררי *monti meo*, ut hodieque legitur in Hebraico textu. Symmachus, qui vertit τῷ προπάτορί μου, legit haud dubie להורי *genitori meo*, ex הרה, הורה *genitor*. LXX Interpretes, qui vertunt τῷ κάλλει μου, legerunt להדרי.

Ibid. Ἀ., ἀπέκρυψας etc. Drusius.

VV. 8-10. Hanc totam Symmachi interpretationem ex Eusebio in Psalmos et ex uno Colbertino mutuamur.

V. 13. Lectionem Symmachi adferunt mss., Drusius et Theodoretus, qui legit ἀποσιωπήσῃ. Lectionem Theodotionis habet Colbertinus στιχηρῶς scriptus. Binas postremas lectiones sine interpretum nomine adfert Agellius.

PSALMUS XXX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐκστάσεως.	1.
2. Ἐν τῇ ἐλεημοσύνῃ σου.	2. Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου.	2.
4. Πέτρα μου.	4. Κραταίωμά μου.	4.
Καὶ τημελήσεις με.	Καὶ διαθρέψεις με.	
10.	10. Ὅτι θλίβομαι.	10.
Ἐθολώθη διὰ παροργισμὸν ὁ ὀφθαλμός μου.	Ἐταράχθη ἐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμός μου.	
11. Ἀνηλώθη.	11. Ἐξέλιπεν.	11.
Διὰ τὴν κάκωσίν μου ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὰ ὀστᾶ μου εὐρωτίασαν.	Ἠσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὰ ὀστᾶ μου ἐταράχθησαν.	
12.	12. Παρὰ πάντας.	12.
14.	14. Παροικούντων.	14.
16.	16. Ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κλῆροι μου. *Οἱ λοιποί*, ἐν τῇ χειρί σου οἱ καιροί μου.	6.
18. Σιωπησάτωσαν εἰς ᾅδου.	18. Καταχθείησαν εἰς ᾅδου.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Pro exstasi.	1.
2. In misericordia tua.	2. In justitia tua.	2.
4. Petra mea.	4. Fortitudo mea.	4.
Et curabis me.	Et enutries me.	
10.	10. Quoniam tribulor.	10.
Turbatus est propter iracundiam oculus meus.	Conturbatus est in ira oculus meus.	
11. Consumptæ sunt.	11. Defecerunt.	11
Propter afflictionem meam fortitudo mea, et ossa mea cariem passa sunt.	Infirmata est in paupertate virtus mea, et ossa mea conturbata sunt.	
12.	12. Super omnes.	12.
14.	14. Commorantium.	14.
16.	16. In manibus tuis sortes meæ. *Reliqui*, in manu tua tempora mea.	16.
18. Sileant in inferno.	18. Deducantur in infernum.	18.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
20 מה רב טובך אשר־צפנת ליראיך	20.	20. Τί πολὺ τὸ ἀγαθόν σου, ὃ ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε
21 בסכה	21.	21.
22 ברוך יהוה כי הפליא חסדו לי בעיר מצור	22.	22.
23 ואני אמרתי בחפזי	23.	23. Καὶ ἐγὼ εἶπον ἐν θαμβήσει μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Quam multum bonum tuum, quod abscondisti timentibus te. *Hieron.*, quam multa est bonitas tua, quam abscondisti timentibus te.	20. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te.	20. Quam multum bonum tuum, quod abscondisti timentibus te.
21. In tugurio. *Hieron.*, in umbra.	21. In tabernaculo.	21.
22. Benedictus Dominus, quoniam mirificavit misericordiam suam mihi in civitate munitionis. *Hieron.*, benedictus Dominus, quoniam mirabilem fecit misericordiam suam mihi in civitate munita.	22. Benedictus Dominus, quoniam mirificavit misericordiam suam mihi in civitate munita.	22.
23. Et ego dixi in festinando me. *Hieron.*, ego autem dixi in stupore meo.	23. Ego autem dixi in excessu mentis meæ.	23. Et ego dixi in stupore meo.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXX.

V. 1. Eusebius in Psalmos : Οὔτε ἐν τῇ Ἑβραίων γραφῇ, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἡ προγραφὴ περιέχει, ἐκστάσεως. I. e. *Neque in Hebræorum scriptura, neque apud reliquos interpretes titulus præfert*, pro extasi.

In hunc psalmum hæc notat unus Regius : διὰ πάντων δὲ τῶν ἑρμηνέων (sic) τὸ μέτριον αὐτοῦ τοῦ φρονήματος μεμαθήκαμεν. I. e. *Ex omnibus interpretibus modestiam animi ejus edidicimus.*

V. 2. Σ., ἐν τῇ ἐλεημ-. Sic Euseb. et codex unus.

V. 4. Ἀ., Σ., πέτρα μου. Drusius.

Ibid. Ἀ., καὶ διαβαστάξεις με. Colbertinus unus. Σ., καὶ τημελήσεις με. Sic omnes.

V. 10. Ἀ., ὅτι στενὸν ἐμοί. Sic mss. Alii vero, στενόν μοι.

Ibid. Ἀ., αὐχμώθη etc. Has lectiones habent Theodoretus, Colbertinus unus et Drusius.

V. 11. Σ., ἀνηλώθη. Drusius. Sequentes Aquilæ et Symmachi lectiones exhibent Eusebius, mss. duo et Drusius.

V. 12. Ἀ., παρὰ πάντων. Drusius.

V. 14. Ἀ., συστροφῆς. Idem.

V. 16. Hanc Hebræi et reliquorum interpretum

PSALMUS XXXI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ
2 ואין ברוחו רמיה	2.	2. Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ δόλος.
3 כי החרשתי בלו עצמי בשאגתי כל־היום	3.	3. Ὅτι ἐκώφευσα, κατετρίβη τὰ ὀστᾶ μου ἐν βρυχήματί μου.
4 נהפך לשדי בחרבני קיץ	4.	4. Ἐστράφη εἰς προνομήν μου ἐν ἐρημώσει θερείᾳ.
סלה		Ἀεί.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
2. Nec est in spiritu ejus dolus. *Hieron.*, *id.*	2. Nec est in spiritu ejus dolus.	2. Nec est in spiritu ejus dolus.
3. Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea in rugitu meo omni die. *Hieron.*, quia tacui, attrita sunt ossa mea : in rugitu meo tota die.	3. Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea, cum clamarem tota die.	3. Quoniam obmutui, detrita sunt ossa mea in rugitu meo.
4. Versus est humor meus in siccitates æstatis. *Hieron.*, versatus sum in miseria mea, cum exardesceret æstas.	4. Conversus sum in ærumna mea dum configitur spina.	4 Conversa est in direptionem meam in vastitate æstiva.
Selah. *Hieron.*, jugiter.	*Vacat.*	Semper.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20. Τί πολὺ τὸ ἀγαθόν σου, ὃ ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε.	20. Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου, Κύριε, ἧς ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε.	20.
21. Ἐν σκέπῃ.	21. Ἐν σκηνῇ.	21.
22. Εὐλογητὸς Κύριος ὁ παραδοξάσας τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐμοὶ ὡς ἐν πόλει περιπεφραγμένῃ.	22. Εὐλογητὸς Κύριος ὅτι ἐθαυμάστωσε τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐν πόλει περιοχῆς.	22.
23. Ἐγὼ δὲ εἶπον ἐν τῇ ἐκπλήξει μου.	23. Ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου.	23. Ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20. Quam multum bonum tuum quod abscondisti timentibus te.	20. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te.	20.
21. In tentorio.	21. In tabernaculo.	21.
22. Benedictus Dominus qui gloriosam fecit misericordiam suam mihi quasi in civitate munita.	22. Benedictus Dominus, quoniam mirificavit misericordiam suam in civitate munitionis.	22.
23. Ego vero dixi in consternatione mea.	23. Ego autem dixi in excessu mentis meæ	23. Ego autem dixi in excessu mentis meæ.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXX.

lectionem exhibent duo mss. Lectio LXX Interpretum, *κλῆροί μου*, vitiata fuisse videtur pro *καιροί μου*, ex mutatione τοῦ Α in Λ, quam frequenter contigisse ostendimus in Præliminaribus.

V. 18. Colbertinus unus, Eusebius et Drusius. Duo autem primi habent ᾅδην.

V. 20. Hanc versionem Aquilæ et Symmacho tribuunt Theodoretus et Daniel Barbarus, et recte quidem, ut puto. Duo mss. et Drusius uni Symmacho adscribunt. Theodoretus vero legit, ὃ ἔκρυψας ἀπόθετον τοῖς φοβουμένοις σε. Illud vero ἀπόθετον, *depositum*, est versio altera τοῦ צפנת quæ forte pertinet ad Symmachum.

V. 21. Σ., ἐν σκέπῃ. Drusius.

V. 22. Eusebius, Σ., εὐλογητὸς Κύριος ὁ *παραδείξας* etc. Sed alii, ὁ *παραδοξάσας*. Sic quatuor mss., Theodoretus et Drusius. Hanc vero lectionem præoptandam arbitror: nam convenit cum Hebræo. Videturque Eusebii lectio a librariis vitiata fuisse; postquam enim lectionem Symmachi adtulit, explicationem adjicit voci *παραδοξάσας* congruentem.

V. 23. Sic mss. Drusius vero Aquilæ et Symmachi lectionem habet; alii etiam Theodotionis.

PSALMUS XXXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλος.	2. Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ δόλος. Ε', Ϛ', *id.*	2. Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ δόλος.
3. Ὅτι ἀπεσιώπησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου ἀπὸ τοῦ ὀδύρεσθαί με πᾶσαν ἡμέραν.	3. Ὅτι ἐσίγησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου, ἀπὸ τοῦ κράζειν με ὅλην τὴν ἡμέραν.	3. Ὅτι ἐκοπίασα.
4. Μετεστράφη μοι εἰς διαφθορὰν, ὡς καῦσος θερινόν.	4. Ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐμπαγῆναι ἄκανθαν. Ε', ἐστράφη εἰς ταλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐρημωθῆναι ὀπώραν.	4. Ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐμπαγῆναι ἄκανθαν.
Διάψαλμα.	Διάψαλμα. Ε', διαπαντός. Ϛ', εἰς τέλος.	Διάψαλμα.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Nec est in ore ejus dolus.	2. Nec est in spiritu ejus dolus. V, VI, *id.*	2. Nec est in spiritu ejus dolus.
3. Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea, eo quod lamenter tota die.	3. Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea, cum clamarem tota die.	3. Quoniam laboravi.
4. Conversa est mihi in corruptionem ut ardor æstivus.	4. Versus sum in ærumnam dum configitur spina. V, versus est in ærumnam dum vastarentur fruges.	4. Versus sum in ærumnam dum configitur spina.
Diapsalma.	Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.	Diapsalma.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
5 אבו תי אודה עלי פשעי ליהוה	5.	5.
ואתה ו נשאת עון חטאתי סלה		Καὶ σὺ ἦρας ἀνομίαν ἁμαρτίας μου ἀεί.
6 על־זאת יתפלל כל־חסיד אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו	6.	6.
8 אשכילך ו ואורך בדרך־זו תלך	8.	8. Ἐπιστημώσω σε καὶ φωτίσω σε ἐν ὁδῷ ταύτῃ, ᾗ πορεύσῃ.
איעצה ע'יך עיני		
11 והרנינו	11.	11. Καὶ αἰνοποιήσατε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Dixi, Confitebor super me iniquitatem meam Domino. *Hieron.*, dixi, Confitebor scelus meum Domino.	5. Dixi, Confitebor adversum me injustitiam meam Domino.	5.
Et tu abstulisti iniquitatem peccati mei semper. *Hieron.*, et tu misisti iniquitatem peccati mei.	Et tu remisisti impietatem peccati mei.	Et tu abstulisti iniquitatem peccati mei semper.
6. Super hoc orabit omnis misericors ad te, in tempore inveniendi. Verumtamen in inundatione aquarum multarum, ad eum non pertingent. *Hieron.*, pro hac orabit omnis misericors ad te, tempus inveniens, ut cum inundaverint aquæ multæ, ad illum non accedant.	6. Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno. Verumtamen in diluvio aquarum multarum ad eum non approximabunt.	6.
8. Intelligere faciam te, et docebo te in via qua ambules. *Hieron.*, docebo te, et monstrabo tibi viam per quam ambules.	8. Intellectum tibi dabo, et instruam te in via hac qua gradieris.	8. Scire faciam te, et illuminabo te in via hac, qua ibis.
Consulam super te oculo meo. *Hieron.*, cogitabo de te oculo meo.	Firmabo super te oculos meos.	
11. Et jubilate. *Hieron.*, et laudate.	11. Et gloriamini.	11. Et laudate.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXI.

V. 2. Ex Hieronymo Epist. ad Suniam et Fretelam.

V. 3. Lectionis Aquilæ partem habet Eusebius. Totam efferunt mss. et Drusius. Lectionem Symmachi adferunt Eusebius et mss. Colbertinus unus et Agellius legunt ἀπεσίγησα, cæteri ἀπεσιώπησα. Theodotionis lectionem mutuamur ex Colbertino.

V. 4. Lectiones Aquilæ, Symmachi, Theodotionis et Quintæ habent mss et Drusius.

In vocem סלה vide supra, psalmo III.

V. 5. Σ., Ο', εἶπα etc. Ex Agellio.

Ibid. Aquilæ lectionem sic habent mss. et Drusius. Symmachi autem lectio varie fertur. Drusius habet, ἵνα σὺ ἀφέλῃς τὴν ἄνομον ἁμαρτίαν μου. Colbertinus unus atque Eusebius, ἵνα σὺ ἀφέλῃς τὴν ἁμαρτίαν. Sed idem Eusebius, quibusdam interpositis, sic habet : ἵνα σὺ ἀφέλῃς τὴν ἀσέβειαν τῆς ἁμαρτίας μου, cui lectioni favet Agellius, qui Symmachi versionem sic Latine dedit, *ut tu auferas impietatem peccati mei.*

PSALMUS XXXII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 רננו	1.	1. Αἰνεῖτε.
לישרים נאוה תהלה		Τοῖς εὐθέσιν ὡραιοῦται ἡ ὕμνησις.
3 היטיבו נגן בתרועה	3.	3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Laudate. *Hieron.*, *id.*	1. Exsultate.	1. Laudate.
Rectis decora laus. *Hieron.*, rectos decet laudatio.	Rectos decet collaudatio.	Rectis pulchra est cantatio.
3. Benefacite modulando in jubilatione. *Hieron.*, diligenter psallite in jubilo.	3. Bene psallite in vociferatione.	3.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. Εἶπα, Ἀγορεύσω κατ᾽ ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ.	5. Εἶπα, Ἀγορεύσω κατ᾽ ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ.	5.
Ἵνα σὺ ἀφέλῃς τὴν ἀσέβειαν τῆς ἁμαρτίας μου.	Καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου.	Καὶ σὺ ἀφῆκας ἁμαρτίαν τῆς ἀσεβείας μου.
6. Περὶ τούτου προσεύξεται πᾶς ὅσιός σοι καιρὸν εὑρὼν, ὥστε ἐπικλύζοντα ὕδατα πολλὰ πρὸς αὐτὸν μὴ ἐγγίσαι.	6. Ὑπὲρ ταύτης προσεύξεται πρὸς σὲ πᾶς ὅσιος ἐν καιρῷ εὐθέτῳ· πλὴν κατακλυσμῷ ὑδάτων πολλῶν πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐγγιοῦσι.	6.
8. Συνετίσω σε, καὶ ὑποδείξω σοι ὁδὸν ἣν ὁδεύσεις.	8. Συνετιῶ σε καὶ συμβιβῶ σε ἐν ὁδῷ ταύτῃ, ᾗ πορεύσῃ.	8.
Βουλεύσομαι περὶ σοῦ τῷ ὀφθαλμῷ μου.	Ἐπιστηριῶ ἐπὶ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου.	
11. Καὶ εὐφημεῖτε.	11. Καὶ καυχᾶσθε.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. Dixi, Confitebor adversum me injustitiam meam Domino.	5. Dixi, Confitebor adversum me injustitiam meam Domino.	5.
Ut tu auferas iniquitatem peccati mei.	Et tu remisisti impietatem cordis mei.	Et tu remisisti peccatum impietatis meæ.
6. Pro hoc orabit omnis sanctus tibi tempus inveniens; ita ut inundantes aquæ multæ ad eum non appropinquent.	6. Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno. Verumtamen in diluvio aquarum multarum ad eum non approximabunt.	6.
8. Intelligere te faciam, et monstrabo tibi viam qua ambules.	8. Intellectum tibi dabo, et instruam te in via hac qua gradieris.	8.
Cogitabo de te oculo meo.	Firmabo super te oculos meos.	
11. Et benedicite.	11. Et gloriamini.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXI.

Nonnihil tamen suspicionis est, ἀνομίαν pro ἀσέβειαν lectum olim fuisse apud Symmachum: nam sic vocem עון vertit infra Symmachus psalm. XLVIII. Drusiique lectio supra suadere videtur ἀνομίαν mutatum fuisse in ἄνομον, ac Eusebius allata ut superius Symmachi lectione, ita expositionem suam concinnat, ut ἀνομίαν legisse videatur: unde conjectare liceat librarios ἀσέβειαν ex versione τῶν Ο′ transtulisse in versionem Symmachi.

V. 6. Σ., περὶ τούτου προσεύξεται etc. Sic Eusebius et mss. Drusius vero, ὑπὲρ τούτου. Infra Drusius omittit σοι, sed legitur in mss. et ex Hebraico אליך exprimitur.

V. 8. Lectionem Aquilæ mutuamur ex mss. Apud Drusium omittitur ταύτῃ. In versione Symmachi unus legit συνετίσεις. Alius postea, ὁδεύεις. Alius, ὁδεύῃς.

Ibid. Σ., βουλεύσομαι etc. Sic Eusebius, duo mss. et Drusius.

V. 11. Ita Drusius et mss.

PSALMUS XXXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Εὐφημεῖτε.	1. Ἀγαλλιᾶσθε.	1.
	Τοῖς εὐθέσι πρέπει αἴνεσις.	
3. Ἐπιμελῶς ψάλατε μετὰ σημασίας.	3. Καλῶς ψάλατε ἐν ἀλαλαγμῷ.	3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Benedicite.	1. Exsultate.	1.
	Rectos decet collaudatio.	
3. Diligenter psallite cum significatione.	3. Bene psallite in jubilatione.	3.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
6 נעשו כל־צבאם	6.	6. Ἐποιήθησαν. Πᾶσα στρατιὰ αὐτῶν.
7 כנס כנד מי הים	7.	7.
8 יגורו	8.	8. Ὑποσταλήσονται.
14 ממכון־שבתו השגיח	14.	14. Ἀπὸ ἑδράσματος καθέδρας αὐτοῦ.
15 היצר יחד לבם	15.	15. Ἅμα.
16 גבור לא־ינצל ברב־כח	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Facti sunt. *Hieron.*, firmati sunt.	6. Firmati sunt.	6. Facti sunt.
Omnis exercitus eorum *Hieron.*, omnis ornatus eorum.	Omnis virtus eorum.	Omnis exercitus eorum.
7. Congregans sicut acervum aquas maris. *Hieron.*, congregans quasi in utre aquas maris.	7. Congregans sicut in utre aquas maris.	7.
8. Paveant. *Hieron.*, ipsum formident.	8. Commoveantur.	8. Coercebuntur.
14. De habitaculo sedis suæ prospexit. *Hieron.*, de firmissimo solio suo perspexit.	14. De præparato habitaculo suo respexit.	14. De stabilimento sedis ejus.
15. Formans pariter cor eorum. *Hieron.*, fingens pariter cor eorum.	15. Qui finxit sigillatim corda eorum.	15. Simul.
16. Potens non eruetur in multitudine potentiæ. *Hieron.*, nec fortis liberabitur in multitudine virtutis.	16. Et gigas non salvabitur in multitudine virtutis suæ.	16.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXII.

Eusebius in Psalmos : Κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν ἀνάγνωσιν, καὶ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς ἀνεπίγραφός ἐστιν ὁ ψαλμός. I. e. *Secundum Hebraicam lectionem, et secundum reliquos interpretes, hic psalmus caret inscriptione.*

V. 1. Regius unus sic habet : πανταχοῦ, *ἀγαλλιᾶσθε*, ὁ μὲν Ἀκύλας, *αἰνεῖτε*, ὁ δὲ Σύμμαχος, *εὐφημεῖτε*, ἡρμήνευσεν.

Ibid. Ἀ., τοῖς εὐθέσιν etc. Drusius et mss.

V. 3. Σ., ἐπιμελῶς ψάλατε etc. Unus codex. Hic Symmachum sequi videtur Hieronymus.

V. 6. Ἀ., ἐποιήθησαν etc. Ex Drusio.

Ibid. Ἀ., πᾶσα στρατιὰ etc. Ex mss. et ex Drusio.

V. 7. Σ., συνήγαγεν etc. Drusius.

PSALMUS XXXIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
1 לדוד בשנותו את־טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך	1.	1. Τοῦ Δαυίδ, ὅτε ἠλλοίωσε τὸ γεῦμα αὐτοῦ εἰς πρόσωπον Ἀβιμέλεχ, καὶ ἐξέβαλεν αὐτὸν, καὶ ἀπῆλθεν.
4 יחדו	4.	4. Ὁμοθυμαδόν.
5 מכל־מגורותי הצילני	5.	5. Ἀπὸ πασῶν συστροφῶν μου ἀνεῤῥύσατό με.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Davidi in mutando ipso gustum suum ad facies Abimelech ; et expulit eum et abiit. *Hieron.*, David. Quando commutavit os suum coram Abimelech, et ejecit eum et abiit.	1. Davidi, cum immutavit vultum suum coram Abimelech, et dimisit eum, et abiit.	1. Davidis, quando immutavit gustum suum in facie Abimelech : et expulit eum et abiit.
4. Pariter. *Hieron.*, *id.*	4. In idipsum.	4. Unanimiter.
5. Ex omnibus timoribus meis eripuit me. *Hieron*, et de omnibus angustiis meis liberavit me.	5. Et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.	5. Ab omnibus complicationibus meis eripuit me.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Ἐγένοντο.	6. Ἐστερεώθησαν.	6.
Πᾶσα ἡ διακόσμησις αὐτῶν.	Πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν.	
7. Συνήγαγεν ὡς ἐν ἀσκῷ ὕδατα τῆς θαλάσσης.	7. Συνάγων ὡσεὶ ἀσκὸν ὕδατα θαλάσσης.	7.
8. Εὐλαβείσθωσαν.	8. Σαλευθήτωσαν.	8.
14. Ἀπὸ ἑδραίας κατοικίας αὐτοῦ ἐπέβλεψεν.	14. Ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου αὐτοῦ ἐπέβλεψεν.	14.
15. Ὁ πλάσσων κατὰ μόνας ἑκάστην καρδίαν αὐτῶν.	15. Ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας αὐτῶν. Ε', ἅμα.	15.
16. Οὐδὲ ἀνδρεῖος διαφεύξεται διὰ πλῆθος ἰσχύος αὐτοῦ.	16. Καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. Facti sunt.	6. Firmati sunt.	6.
Omnis ornatus eorum.	Omnis virtus eorum.	
7. Congregavit quasi in utre aquas maris.	7. Congregans sicut utrem aquas maris.	7.
8. Revereantur.	8. Commoveantur.	8.
14. De firma habitatione sua respexit.	14. De præparato habitaculo suo respexit.	14.
15. Qui fingit singulariter unicuique cor eorum.	15. Qui finxit sigillatim corda eorum. V, simul.	15.
16. Neque fortis effugiet propter multitudinem fortitudinis suæ.	16. Et gigas non salvabitur in multitudine virtutis suæ.	16.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXII.

V. 8. Ἀ., ὑποσταλήσονται. Sic Theodoretus et duo mss. Cujus vocis versionem tantum Latinam adtulerunt Daniel Barbarus et Drusius sic, *formidabunt*; sed melius, ni fallor, vertitur, *coercebuntur*.

V. 14. Aquilæ versionem sic habent omnes; Symmachi vero interpretationem adfert Drusius sic: ἀπὸ ἕδρας κατοικίας αὐτοῦ. Alii habent, ἀπὸ ἑδραίας κατοικίας etc., quam lectionem præponendam putamus.

V. 15. Σ., ὁ πλάσσων κατὰ μόνας. Sic Eusebius et codex unus. Drusius loco τοῦ, κατὰ μόνας, habet ὁμοῦ, et hanc unam Symmachi vocem adfert. Legitur et καταμόνας.

V. 16. Σ., οὐδὲ ἀνδρεῖος etc. Hanc lectionem ex uno Regio mutuamur.

PSALMUS XXXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τοῦ Δαυῒδ, ὁπότε μετεμόρφωσε τὸν τρόπον τὸν ἑαυτοῦ ἔμπροσθεν Ἀβιμέλεχ.	1. Τῷ Δαυῒδ, ὁπότε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον Ἀβιμέλεχ, καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν. Ε', τοῦ Δαυῒδ, ὅτε ἠλλοίωσε τὸ γεῦμα αὐτοῦ εἰς πρόσωπον Ἀβιμέλεχ, καὶ ἐξέβαλεν αὐτὸν, καὶ ἀπῆλθεν.	1.
4.	4. Ἐπιτοαυτό.	4.
5. Καὶ ἐκ πασῶν τῶν περιστάσεων ἐξείλετό με.	5. Καὶ ἐκ πασῶν τῶν παροικιῶν μου ἐῤῥύσατό με. Ἄλλος, ἐκ πασῶν θλίψεων.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Davidis, quando transformavit modum suum coram Abimelech.	1. Davidi, cum immutavit vultum suum coram Abimelech, et dimisit eum, et abiit. V, Davidis, quando immutavit gustum suum in facie Abimelech, et expulit eum et abiit.	1.
4.	4. In idipsum.	4.
5. Et de omnibus angustiis meis liberavit me.	5. Et de omnibus peregrinationibus meis eripuit me. *Alius*, ex omnibus tribulationibus.	5.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 הביטו	6.	6. Ἀποβλέψατε.
23 בו	23.	23. Ἐν αὐτῷ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Aspexerunt. *Hieron.*, aspicite.	6. Accedite.	6. Aspicite.
23. In eo. *Hieron.*, *id.*	23. In eo.	23. In eo.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXIII.

In primum versum vide Eusebium in Psalmos, qui hac de re fuse et erudite disserit, et Aquilæ atque Symmachi lectiones adfert.

V. 4. Ἀ., ὁμοθυμαδόν. Drusius.

V. 5. Ἀ., ἀπὸ πασῶν συστροφῶν etc. Sic unus codex. Symmachi vero lectionem adferunt alter co-

PSALMUS XXXIV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לדוד	1	1. Τοῦ Δαυίδ.
3 והרק חנית וסגר לקראת רדפי	3.	3. Καὶ γύμνωσον λόγχην, καὶ περίφραξον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με.
7 כי־חנם טמנו־לי שחת רשתם	7.	7
חנם חפרו לנפשי		Ἀναιτίως διέῤῥηξαν τὴν ψυχήν μου.
8 לא ידע	8.	8. Οὐ γινώσκοντι.
12 תחת טובה	12.	12. Ἀντὶ ἀγαθοσύνης.
שכול לנפשי		Ἀτέκνωσιν τῇ ψυχῇ μου.
13 ואני בחלותם לבושי שק	13.	13. Καὶ ἐγὼ ἐν ἀῤῥωστίᾳ αὐτῶν, ἔνδυσίς μου σάκκος.
תשוב		
14 כרע כאח לי התהלכתי	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Davidi. *Hieron.*, David.	1. Ipsi David.	1. Ipsius David.
3. Et nuda lanceam, et claude in occursum persequentium me. *Hieron.*, evagina gladium, et præoccupa ex adverso persequentem me.	3. Effunde frameam, et conclude adversus eos qui persequuntur me	3. Et nuda lanceam, et circumvalla ex adverso persequentium me.
7. Quoniam gratis absconderunt mihi foveam retis sui. *Hieron.*, quoniam frustra absconderunt mihi insidias retis sui.	7. Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui.	7.
Gratis foderunt animæ meæ. *Hieron.*, sine causa foderunt animæ meæ.	Supervacue exprobraverunt animam meam.	Sine causa discerpserunt animam meam
8. Non cognoscet. *Hieron.*, quam ignorat.	8. Quem ignorat.	8. Non cognoscenti.
12. Pro bono. *Hieron.*, *id.*	12. Pro bonis.	12. Pro bonitate.
Orbitatem animæ meæ. *Hieron.*, sterilitatem animæ meæ.	Sterilitatem animæ meæ.	Orbitatem animæ meæ.
13. At ego cum ipsi ægrotarent, vestis mea saccus. *Hieron.*, ego autem cum infirmarer ab eis, induebar cilicio.	13. Ego autem cum mihi molesti essent, induebar cilicio.	13. Mihi autem in infirmitate eorum saccus erat indumentum.
Revertebatur. *Hieron.*, revertetur.	Convertetur.	
14. Ac si socius, ac si frater meus, ambulabam. *Hieron.*, quasi ad amicum, quasi ad fratrem meum, sic ambulabam.	14. Quasi proximum et quasi fratrem nostrum, sic complacebam.	14.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Προσέλθατε.	6.
23. Ἐπ' αὐτῷ.	23. Ἐπ' αὐτόν.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Accedite.	6.
23. Super eo.	23. Super eum.	23.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXIII.

dex et Drusius. Agellius variam τῶν Ο' lectionem habet, nempe, ἐκ πασῶν θλίψεων.

V 6. Ἀ., ἀποβλέψατε. Drusius.
V. 23. Ἀ., ἐν αὐτῷ. Σ., ἐπ' αὐτῷ. Drusius.

PSALMUS XXXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τοῦ Δαυίδ.	1. Τῷ Δαυίδ.	1
3. Καὶ γύμνωσον λόγχην, καὶ περίφραξον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με.	3. Ἔκχεον ῥομφαίαν, καὶ σύγκλεισον ἐξεναντίας τῶν καταδιωκόντων με. Ε', καὶ γύμνωσον λόγχην, καὶ περίφραξον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με.	3. Καὶ γύμνωσον λόγχην καὶ περίφραξον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με.
7. Ὅτι ἀναιτίως κατέκρυψάν μοι διαφθορὰν δικτύων αὐτῶν.	7. Ὅτι δωρεὰν ἔκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν.	7
Ἀναιτίως ὑπώρυξαν τὴν ψυχήν μου.	Μάτην ὠνείδισαν τὴν ψυχήν μου.	
8. Ἣν μὴ οἶδεν.	8. Ἣν οὐ γινώσκουσι.	8.
12. Ἀντὶ ἀγαθοῦ.	12. Ἀντὶ καλῶν.	12.
Ἀνεστραμμένα κατὰ τῆς ψυχῆς μου.	Ἀτεκνίαν τῇ ψυχῇ μου.	
13. Ἐμοῦ δὲ ἐν ταῖς ἀῤῥωστίαις αὐτῶν τὸ ἔνδυμα σάκκος.	13. Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχλεῖν μοι, ἐνεδυόμην σάκκον. Ε', ἐγὼ δὲ ἐν τῷ παρενοχλεῖσθαι αὐτούς.	13. Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ παρενοχλεῖσθαι αὐτούς.
Ὑπέστρεψεν.	Ἀποστραφήσεται.	
14. Ὡς πρὸς ἑταῖρον, ὡς πρὸς ἀδελφὸν ἀνεστράφην.	14. Ὡς πλησίον, ὡς ἀδελφὸν ἡμέτερον οὕτως εὐηρέστουν.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Ipsius David.	1. Ipsi David.	1.
3. Et nuda lanceam, et circumvalla ex adverso persequentium me.	3. Effunde frameam, et conclude adversus eos qui persequuntur me. V, et nuda lanceam, et circumvalla ex adverso persequentium me.	3. Et nuda lanceam, et circumvalla ex adverso persequentium me.
7. Quoniam sine causa absconderunt mihi corruptionem retium suorum.	7. Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui.	7.
Sine causa foderunt animam meam.	Supervacue exprobraverunt animam meam.	
8. Quem non novit.	. Quem ignorant.	8.
12. Pro bono.	12. Pro bonis.	12.
Aversa contra animam meam.	Sterilitatem animæ meæ.	
13. Mei autem in infirmitatibus eorum indumentum saccus.	13. Ego autem cum mihi molesti essent, induebar cilicio. V, ego autem cum tumultuarentur ipsi.	13. Ego autem cum tumultuarentur ipsi.
Reversa est.	Convertetur.	
14. Ut cum socio, ut cum fratre conversabar.	14. Quasi proximum et quasi fratrem nostrum, sic complacebam.	14.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כאבל־אם קדר שחותי		
15 ובצלעי שמחו ונאספו	15.	15. Καὶ ἐν σκασμῷ μου ηὐφράνθησαν καὶ συνελέγησαν.
נאספו עלי נכים ולא ידעתי		
קרעו ולא־דמו		Ἔῤῥηξαν, καὶ οὐκ ἐσιώπησαν.
16 בחנפי לעגי מעוג חרק עלי שנימו	16.	16.
17 אדני כמה תראה	17.	17.
יחידתי		Τὴν μοναχήν μου.
18 בעם עצום אהללך	18.	18. Ἐν λαῷ ὀστεϊνῷ αἰνέσω σε.
19 שנאי חנם	19.	19. Ἐχθραίνοντές με ἀναιτίως.
20 כי לא שלום ידברו ועל־רגעי־ארץ דברי מרמות יחשבון	20.	20. . . . καὶ ἐπὶ ἀθρόα γῆς ῥήματα ἐπιθεσιῶν λογίζονται.
22 אל־תחרש	22.	22.
23 לריבי	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Tamquam lugens matrem atratus incurvabam me. *Hieron.*, quasi lugens mater tristis incurvabar.	Quasi lugens et contristatus, sic humiliabar.	
15. Et in claudicatione mea lætati sunt et congregaverunt se. *Hieron.*, et in infirmitate mea lætabantur et congregabantur.	15. Et adversum me lætati sunt et convenerunt.	15. Et in claudicatione mea lætati sunt et congregati sunt.
Congregaverunt se super me percussi, et non cognovi. *Hieron.*, collecti sunt adversum me percutientes, et nesciebam.	Congregata sunt super me flagella, et ignoravi.	
Prosciderunt et non siluerunt. *Hieron.*, scindentes, et non tacentes.	Dissipati sunt, nec compuncti.	Prosciderunt et non siluerunt.
16. In hypocritis subsannatoribus subsannatione, fremendo super me dentibus suis. *Hieron.*, in simulatione verborum fictorum frendebant super me dentibus suis.	16. Tentaverunt me, subsannaverunt me subsannatione, frenduerunt super me dentibus suis.	16.
17. Domine, quamdiu videbis. *Hieron.*, Domine, quanta aspicies.	17. Domine, quando respicies.	17.
Unicam meam. *Hieron.*, solitariam meam.	Unicam meam.	Solitariam meam.
18. In populo osseo laudabo te. *Hieron.*, in populo forti laudabo te.	18. In populo gravi laudabo te.	18. In populo osseo laudabo te.
19. Odientes me gratis. *Hieron.*, odientes me frustra.	19. Qui oderunt me gratis.	19. Adversantes mihi sine causa.
20. Quia non pacem loquentur: et super tranquillos terræ verba fraudum cogitabunt. *Hieron.*, non enim pacem loquuntur, sed in rapina terræ verba fraudulenta concinnant.	20. Quoniam mihi quidem pacifice loquebantur: et in iracundia terræ loquentes, dolos cogitabant.	20. ... et in locis confertis terræ verba fraudulentiarum cogitant.
22. Ne taceas. *Hieron.*, *id.*	22. Ne sileas.	22.
23. Ad litem meam. *Hieron.*, in causam meam.	23. In causam meam.	23.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ὡς πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων οὕτως ἐταπεινούμην. *Ἄλλος*, ὡς πενθῶν ὁμομήτριον σκυθρωπῶς ἐκύφην.	
15. Σκάζοντος δέ μου, ηὐφραίνοντο καὶ ἠθροίζοντο.	15. Καὶ κατ' ἐμοῦ εὐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν. Ε', καὶ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ μου ηὐφράνθησαν.	15.
Συνήγοντο κατ' ἐμοῦ πλῆκται, καὶ οὐκ ᾔδειν.	Συνήχθησαν ἐπ' ἐμὲ μάστιγες, καὶ οὐκ ἔγνων.	
Ἀποῤῥήξαντες, οὐκ ἠρέμουν.	Διεσχίσθησαν καὶ οὐ κατενύγησαν.	
16. Ἐν ὑποκρίσει ῥήμασι πεπλασμένοις ἔπριον κατ' ἐμοῦ ὀδόντας αὐτῶν.	16. Ἐπείρασάν με, ἐμυκτήρισάν με μυκτηρισμὸν, ἔβρυξαν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν.	16.
17.	17. Κύριε, πότε ἐπόψῃ. *Οἱ λοιποί*, Κύριε, πόσα ὄψῃ.	17.
Τὴν μονότητά μου.	Τὴν μονογενῆ μου.	
18. Ἐν λαῷ παμπληθεῖ αἰνέσω σε.	18. Ἐν λαῷ βαρεῖ αἰνέσω σε.	18.
19.	19. Μισοῦντές με δωρεάν.	19.
20. Οὐ γὰρ εἰς εἰρήνην λαλοῦσιν, ἀλλὰ περὶ συναρπαγῆς ἐν τῇ γῇ λόγους δολίους λογίζονται.	20. Ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ ἐπ' ὀργῇ δόλους διελογίζοντο. Ε', ὅτι οὐκ εἰρήνην λαλοῦσι, καὶ ἐπὶ συντελείᾳ γῆς ῥήματα δόλια λογίζονται.	20.
22. Μὴ ἡσυχάσῃς.	22. Μὴ παρασιωπήσῃς.	22.
23. Εἰς τὴν δικαίωσίν μου.	23. Εἰς τὴν δίκην μου.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Quasi lugens et contristatus, sic humiliabar. *Alius*, quasi lugens uterinum mœste incurvabar.	
15. Claudicante autem me, lætabantur et congregabantur.	15. Et adversum me lætati sunt et convenerunt. V, et in infirmitate mea lætati sunt.	15.
Congregabantur contra me percussores, et nesciebam.	Congregata sunt super me flagella, et ignoravi.	
Scindentes non quieverunt.	Discissi sunt, et non compuncti sunt.	
16. In hypocrisi verbis fictis serrabant contra me dentes suos.	16. Tentaverunt me, subsannaverunt me subsannatione, frenduerunt super me dentibus suis.	16.
17.	17. Domine, quando respicies. *Reliqui*, Domine, quanta aspicies.	17.
Unitatem, *vel* solitudinem, meam.	Unigenitam meam.	
18. In populo quam plurimo laudabo te.	18. In populo gravi laudabo te.	18.
19.	19. Qui oderunt me gratis.	19.
20. Non enim ad pacem loquuntur; sed de direptione in terra verba dolosa cogitant.	20. Quoniam mihi quidem pacifica loquebantur, et super iracundiam dolos cogitabant. V, quoniam non pacem loquuntur, et super consummatione terræ verba dolosa cogitant.	20.
22. Ne quiescas.	22. Ne sileas.	22.
23. In justificationem meam.	23. In causam meam.	23.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
28 תהגה כל־היום	28.	28. Ὑμνήσει σε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
28. Loquetur. *Hieron.*, meditabitur.	28. Meditabitur.	28. Cantabit te.
Tota die. *Hieron.*, *id.*	Tota die.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXIV.

V. 1. 'Α., Σ., τοῦ Δαυίδ. Sic mss. Drusius vero hanc lectionem uni Aquilæ adscribit.

V. 3. Lectionem 'Α., Σ., Θ., Ε', plenam mutuamur ex uno Regio : Drusius mutilam adtulit.

V. 7. Sic Eusebius recte. Drusius vero lectionem Symmachi sic exhibet : ἀναιτίως ὤρυξάν μοι διαφθορὰν δικτύων αὐτῶν, minus recte, ut ipse suspicatur.

Ibid. Sic Eusebius. Drusius vero Symmachi solum lectionem adfert. Duo mss. ad Symmachum habent ἀναιτίως διέῤῥηξαν etc. Nempe Symmachum pro Aquila posuerunt.

V. 8. 'Α., οὐ γινώσκ- etc. Drusius. [Lectionem Symmachi sic dedit Montf. : ὃ μὴ οἶδεν. Nos cum Schleusnero reposuimus ἥν, ut referatur ad παγίδα, *laqueum*, in proxime antecedentibus. Drach.]

V. 12 'Α., ἀντὶ ἀγαθ- etc. Drusius.

Ibid. 'Α., ἀτέκνωσιν τῇ ψυχῇ μου. Sic duo mss. Symmachi vero lectionem habent Eusebius, Colbert. et Drusius. Agellius legit, συνεστραμμένα.

V. 13. Has omnes lectiones sic exhibent Eusebius et mss. Drusius vero Symmachi lectionem non adfert.

Ibid. Σ., ὑπέστρεψεν. Drusius.

V. 14. Σ., ὡς πρὸς ἑταῖρον etc. Idem.

Ibid. Ἄλλος, ὡς πενθῶν etc. Hanc lectionem sine interpretis nomine adfert Drusius.

V. 15. 'Α., ἐν σκασμῷ μου etc. Unus Colbertinus

PSALMUS XXXV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2, 3 נאם־פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלהים לנגד עיניו כי־החליק אליו בעיניו למצא עונו לשנא *Τὸ Ἑβραϊκὸν*,..... ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ δεδόλωκεν. τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ, καὶ μισῆσαι.	2, 3.	2, 3.
4 חדל להשכיל להיטיב	4.	4.
5 רע לא ימאס	5.	5. Κακὸν οὐκ ἀπέῤῥιψε.
6 אמונתך עד־שחקים	6.	6.
7 צדקתך כהררי־אל משפטיך	7.	7. Δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη Ἰσχυροῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2, 3. Dictum prævaricationis impio in interiori cordis mei : Non pavor Dei in conspectu oculorum ejus. Quoniam lenivit ad se in oculis ipsius, ad inveniendum iniquitatem suam ad odiendum. *Hebr. int.* ... in oculis ejus dolose egit, ad inveniendum iniquitatem suam et odiendum. *Hieron.*, dixit scelus impii in medio cordis ejus, non esse timorem Dei ante oculos ejus. Quoniam dolose egit adversus eum in oculis suis : ut inveniret iniquitatem ejus ad odiendum.	2, 3. Dixit injustus ut delinquat in semetipso, non est timor Dei ante oculos ejus : quoniam dolose egit in conspectu ejus, ut inveniatur iniquitas ejus ad odium.	2, 3.
4. Desiit intelligere ad bene faciendum. *Hieron.*, cessavit cogitare bene facere.	4. Noluit intelligere ut bene ageret.	4.
5. Malum non reprobabit. *Hieron.*, malum non abjiciet.	5. Malitiam autem non odivit.	5. Malum non abjecit.
6. Veritas tua usque ad æthera. *Hieron.*, fides tua usque ad nubes.	6. Veritas tua usque ad nubes.	6.
7. Justitia tua sicut montes Dei. *Hieron.*, justitia tua quasi montes, Domine.	7. Justitia tua sicut montes Dei.	7. Justitia tua sicut montes Fortis.
Judicia tua. *Hieron.*, *id.*	Judicia tua.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
28.	28. Μελετήσει.	28.
Πᾶσαν ἡμέραν.	Ὅλην τὴν ἡμέραν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
28.	28. Meditabitur.	28.
Tota die.	Tota die.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXIV.

habet ἐν σκοτασμῷ. Symmachi lectio eadem apud Eusebium, Colbertinum et Drusium. Quintæ editionis versionem ex Eusebio et Colbertino codice desumpsimus.

Ibid. Σ., συνήγοντο etc. Sic Theodoretus et unus Regius. Drusius autem, συνελέγησαν ἐπ' ἐμὲ πλῆκται, καὶ οὐκ οἶδα, quam lectionem ipse ex versione Latina Theodoreti expressisse videtur.

V. 15. Versionem Aquilæ sic habent Eusebius, mss. et Drusius. In lectione autem Symmachi variatur. Drusius habet, ἀποῤῥήξαντες. Eusebius et Colbertinus, ἀποῤῥήσσοντες.

V. 16. Σ., ἐν ὑποκρίσει ῥήμασι etc. Sic Drusius et Agellius. Colbertinus autem unus, φθέγμασι.

V. 17. Οἱ λοιπ., Κύριε, πόσα ὄψῃ. Eusebius.

Ibid. Ἀ., τὴν μοναχήν μου. Σ., τὴν μονότητά μου. Daniel Barbarus ad utrumque vertit *solitariam meam*; sed perperam.

V. 18. Aquilæ lectionem exhibent Eusebius et mss. Symmachi duo codices.

V. 19. Ἀ., ἐχθραίνοντές με ἀναιτίως. Unus Regius.

V. 20. Has lectiones exhibent Drusius et unus codex.

V. 22. Σ., μὴ ἡσυχ-. Drusius.

V. 23. Σ., εἰς τὴν δικ-. Idem.

V. 28. Ἀ., ὑμνήσει σε. Idem.

Ibid. Σ., πᾶσαν ἡμέραν. Idem.

PSALMUS XXXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2, 3. Φησὶν περὶ ἀσυνθεσίας τοῦ ἀσεβοῦς ἔνδοθεν ἡ καρδία μου. Οὐ πρόκειται φόβος Θεοῦ ἄντικρυς τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ὅτι ἐξολισθαίνειν τὰ περὶ αὐτοῦ δοκεῖ, τοῦ εὑρεθῆναι τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ εἰς τὸ μισηθῆναι αὐτήν.	2, 3. Φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ, οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ὅτι ἐδόλωσεν ἐνώπιον αὐτοῦ, τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ καὶ μισῆσαι.	2, 3.
4. Ἀπείχετο τοῦ ἐννοεῖν εὐπραγῆσαι.	4. Οὐκ ἠβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι.	4.
5. Καλὸν οὐκ ἀποδοκιμάσει.	5. Τῇ δὲ κακίᾳ οὐ προσώχθισε.	5. Καλὸν οὐκ ἀπώσατο.
6. Ἡ βεβαιότης σου μέχρι τῶν αἰθέρων.	6. Ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν.	6.
7.	7. Ἡ δικαιοσύνη σου, ὡς ὄρη Θεοῦ. Τὰ κρίματά σου. Ἄλλ., τὰ ἀκριβάσματα. Ἄλλ., τὰ προστάγματα.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2, 3. Dixit de defectione impii intus cor meum: Non est propositus timor Dei ante oculos ejus. Quoniam labi videntur ea quæ circa eum sunt, ut inveniatur iniquitas ejus ut odio habeatur ipsa.	2, 3. Dixit injustus ut delinquat in semetipso, non est timor Dei ante oculos ejus: quoniam dolose egit in conspectu ejus, ut inveniret iniquitatem suam et odisset.	2, 3.
4. Abstitit ab intelligendo ut bene faceret.	4. Noluit intelligere ut bene ageret.	4.
5. Malum non reprobabit.	5. Malitiam autem non odivit.	5. Malum non repulit.
6. Firmitas tua usque ad æthera.	6. Veritas tua usque ad nubes.	6.
7.	7. Justitia tua sicut montes Dei. Judicia tua. *Alius*, accurate statuta. *Alius*, præcepta.	7.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 מה־יקר חסדך ובני אדם בצל כנפיך יחסיון	8.	8.
9 תשקם	9.	9. Ποτιεῖς αὐτούς.
11 וצדקתך לישרי־לב	11.	11.
13 שם נפלו פעלי און דחו ולא־ יכלו קום	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Quam pretiosa est misericordia tua. *Hieron.*, *id.*	8. Quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam.	8.
Et filii hominum in umbra alarum tuarum sperabunt. *Hieron.*, et filii Adam in umbra alarum tuarum sperabunt.	Filii autem hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt.	
9. Potabis eos.	9. Potabis eos.	9. Potabis eos.
11. Et justitiam tuam ad rectos corde. *Hieron.*, et justitiam tuam rectis corde.	11. Et justitiam tuam his qui recto sunt corde.	11.
13. Ibi ceciderunt operarii iniquitatis : expulsi sunt et non potuerunt surgere. *Hieron.*, ibi ceciderunt operantes iniquitatem : expulsi sunt, et non potuerunt surgere.	13. Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem : expulsi sunt, nec potuerunt stare.	13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXV.

V. 1. Eusebii nota : Οὔτε *ψαλμὸς*, οὔτε *ᾠδὴ*, οὔτε τι τοιοῦτον ἐπιγέγραπται. I. e. Neque *psalmus*, neque *canticum*, neque quidpiam simile inscribitur.

V. 2 et 3. Lectionem Hebraici adfert Eusebius. Lectionem Symmachi Eusebius ac Drusius : in cujus fine Eusebius et Colbertinus unus legunt, εἰς τὸ μισηθῆναι. Drusius vero, τοῦ μισηθῆναι.

V. 4. Σ., *ἀπείχετο* etc. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 5. Has omnes lectiones adferunt quidam mss. et Drusius. Regius autem unus pro ἀποδοκιμάσει habet ἀπεδοκίμασε.

V. 6. Σ., ἡ βεβαιότης σου μέχρι τῶν αἰθέρων. Sic Regius unus, Colbertinus unus et Eusebius. Dru-

PSALMUS XXXVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לדוד אל־תתחר במרעים	1.	1. Μὴ διαμάχου ἐν πονηρευομένοις.
2 כי כחציר	2.	2.
3 ורעה אמונה	3.	3. Καὶ νέμου πίστιν.
5 גול	5.	5. Κύλιε.
7 דום ו ליהוה והתחולל לו	7.	7. Σίγησον τῷ Κυρίῳ καὶ ἀποκαραδόκει αὐτόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Davidi. *Hieron.*, David.	1. Psalmus ipsi David.	1.
Ne succenseas in malignis. *Hieron.*, noli contendere cum malignis.	Noli æmulari in malignantibus.	Ne dimica in malignantibus.
2. Quoniam sicut herba. *Hieron.*, *id.*	2. Quoniam tamquam fenum.	2.
3. Et pasce veritatem. *Hieron.*, et pascere fide.	3. Et pasceris in divitiis ejus.	3. Et pasce fidem.
5. Devolve. *Hieron.*, volve.	5. Revela.	5. Volve.
7 Tace Domino, et exspecta eum. *Hieron.*, *id.*	7. Subditus esto Domino, et ora eum.	7. Tace Domino, et exspecta eum.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8. Τί τίμιον τὸ ἔλεός σου.	8. Ὡς ἐπλήνας τὸ ἔλεός σου.	8.
Υἱοὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ σκιὰν τῶν πτερύγων σου ἀμεριμνοῦσι.	Οἱ δὲ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐλπιοῦσι.	
9. Ποτιεῖς αὐτούς.	9. Ποτιεῖς αὐτούς.	9. Ποτιεῖς αὐτούς.
11. Καὶ τὴν ἐλεημοσύνην σου τοῖς ἁπλοῖς τὴν καρδίαν.	11. Καὶ τὴν δικαιοσύνην σου ἐν τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.	11.
13. Ὅπου πίπτουσιν οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ὠθοῦνται, καὶ οὐ δυνήσονται στῆναι.	13. Ἐκεῖ ἔπεσον πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ἐξώσθησαν, καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆναι.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8. Quam pretiosa est misericordia tua.	8. Quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam.	8.
Filii autem hominum sub umbra alarum tuarum a solicitudine vacabunt.	Filii autem hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt.	
9. Potabis eos.	9. Potabis eos.	9. Potabis eos.
11. Et misericordiam tuam simplicibus corde.	11. Et justitiam tuam his qui recto sunt corde.	11.
13. Ubi cadunt operantes iniquitatem : impelluntur, et non poterunt stare.	13. Ibi ceciderunt omnes qui operantur iniquitatem ; expulsi sunt, et non potuerunt stare.	13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXV.

sius autem habet, καὶ ἡ βεβαιότης σου ἕως τῶν αἰθερίων.

V. 7. Ἀ., δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη Ἰσχυροῦ. Sic Eusebius, Drusius et aliquot mss. Sed duo Colbertini unusque Regius, ὡς ὄρη ἰσχυρά, et sic etiam legit Daniel Barbarus, qui vertit, *montes fortes*.

Ibid. Coislin. ad vocem κρίματα, in margine ponit ἀκριβάσματα, προστάγματα.

V. 8. Σ., τί τίμιον etc. Mss. quidam et Drusius.

Ibid. Σ., υἱοὶ δὲ etc. Sic quidam mss. et Drusius.

V. 9. Ποτιεῖς αὐτούς. Sic omnes habent ex Drusio.

V. 11. Σ., καὶ τὴν ἐλεημ- etc. Drusius.

V. 13. Σ., ὅπου πίπτουσιν etc. Sic duo mss. et Theodoretus.

PSALMUS XXXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τῷ Δαυΐδ. Ἄλλοι, τοῦ Δαυΐδ.	1.
Μὴ φιλονείκει κακούργοις.	Μὴ παραζήλου ἐν πονηρευομένοις. Ε', μὴ ἐρεθίζου ἐν πονηρευομένοις. ϛ', μὴ φιλονείκει κακούργοις.	Μὴ παρερεθίζου.
2. Ὅτι ὡσεὶ χλωρά.	2. Ὅτι ὡσεὶ χόρτος.	2.
3. Καὶ ποιμαίνου διηνεκῶς.	3. Καὶ ποιμανθήσῃ ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς.	3.
5. Ἐπικύλισον.	5. Ἀποκάλυψον.	5.
7. Ἡσύχαζε τῷ Κυρίῳ καὶ ἱκέτευε αὐτῷ.	7. Ὑποτάγηθι τῷ Κυρίῳ, καὶ ἱκέτευσον αὐτόν.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Ipsi David. *Alii*, ipsius David.	1.
Ne altercare cum maleficis.	Noli æmulari in malignantibus. V, ne incitare in malignantibus. VI, ne altercare cum maleficis.	Ne irritare.
2. Quoniam sicut virentia.	2. Quoniam tamquam fenum.	2.
3. Et pascere assidue.	3. Et pasceris in divitiis ejus.	3.
5. Devolve	5. Revela.	5.
7. Quiesce Domino, et supplica ei.	7. S[illegible]sto Domino, et ora cum	7.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
12 זמם רשע לצדיק וחרק עליו שניו	12.	12.
13 אדני ישחק לו	13.	13.
17 וסומך צדיקים	17	17.
18 יודע יהוה ימי תמימים	18	18.
20 כי רשעים ׀ יאבדו	20.	20. Ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται.
ואיבי יהוה		Καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου.
22 מברכיו ומקלליו	22.	22.
23 ודרכו יחפץ	23.	23.
25 נער ׀ הייתי גם־זקנתי	25.	25.
ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש־לחם		
26 כל־היום חונן ומלוה	26.	26. Ὅλην τὴν ἡμέραν δωρεῖται καὶ δανείζει.
27 ושכן לעולם	27.	27
28 את־חסידיו	28.	28.
32 צופה	32.	32.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Machinans impius contra justum, et frendens super eum dentibus suis. *Hieron.*, cogitat impius de justo, et frendet adversum eum dentibus suis.	12. Observabit peccator justum, et stridebit super eum dentibus suis.	12.
13. Dominus ridebit ei. *Hieron.*, Dominus deridebit eum.	13. Dominus autem irridebit eum.	13.
17. Et sustentans justos. *Hier.*, sublevat autem justos.	17. Confirmat autem justos.	17
18. Sciens Dominus dies perfectorum. *Hieron.*, novit Dominus dies immaculatorum.	18. Novit Dominus dies immaculatorum.	18.
20. Quia impii peribunt. *Hieron.*, *id.*	20. Quia peccatores peribunt.	20. Quia peccatores peribunt.
Et inimici Domini. *Hieron.*, *id.*	Inimici vero Domini.	Et inimici Domini.
22. Benedicti ejus. *Hieron.*, qui benedicti fuerint ab eo.	22. Benedicentes ei.	22.
Et maledicti ejus. *Hieron.*, et qui maledicti.	Maledicentes autem ei.	
23. Et viam ejus volet. *Hieron.*, *id.*	23. Et viam ejus volet.	23.
25. Puer fui, etiam senui. *Hieron.*, puer fui, siquidem senui.	25. Junior fui, etenim senui.	25.
Et non vidi justum derelictum, et semen ejus quærens panem. *Hieron.*, et non vidi justum derelictum, neque semen ejus quærens panes.	Et non vidi justum derelictum, et semen ejus quærens panem.	
26. Omni die miserans et mutuans. *Hieron.*, tota die donat et commodat.	26. Tota die miseretur et commodat.	26. Tota die donat et commodat.
27. Et habita in sæculum. *Hieron.*, et inhabita in sempiterno.	27. Et inhabita in sæculum sæculi.	27.
28. Pios suos. *Hieron.*, sanctos suos.	28. Sanctos suos.	28.
32. Speculans. *Hieron.*, considerat.	32. Considerat.	32.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. Ἐννοεῖ ὁ ἀσεβὴς περὶ τοῦ δικαίου, καὶ βρύχει κατ' αὐτοῦ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ.	12. Παρατηρήσεται ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ βρύξει ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ.	12.
13. Καὶ ὁ Κύριος καταγελάσει αὐτοῦ.	13. Ὁ δὲ Κύριος ἐκγελάσεται αὐτόν.	13
17. Καὶ ἀντιλαμβάνεται τῶν δικαίων.	17. Ὑποστηρίζει δὲ τοὺς δικαίους.	17.
18. Προεῖδεν ὁ Κύριος τὰς ἡμέρας τῶν ἀμώμων.	18. Γινώσκει Κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀμώμων.	18.
20. Ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται.	20. Ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται.	20.
Καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου.	Οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου.	
22. Οἱ εὐλογημένοι ὑπ' αὐτοῦ.	22. Οἱ εὐλογοῦντες αὐτόν.	22.
Καταρώμενοι ὑπ' αὐτοῦ.	Οἱ δὲ καταρώμενοι αὐτόν.	
23. Καὶ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ εὐδοκεῖται.	23. Καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει.	23.
25. Νέος ἐγενόμην, ἀλλὰ καὶ ἐγήρασα.	25. Νεώτερος ἐγενόμην καὶ γὰρ ἐγήρασα.	25.
Καὶ οὐκ εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὔτε τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν ἄρτους.	Καὶ οὐκ εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὔτε τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν ἄρτους.	
26.	26. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανείζει.	26.
27. Καὶ ἠρεμήσεις εἰς αἰῶνα αἰῶνος.	27. Καὶ κατασκήνου εἰς αἰῶνα αἰῶνος.	27.
28.	28. Τοὺς ὁσίους αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ.	28.
32.	32. Κατανοεῖ. *Ἄλλος*, περισκοπεῖ.	32.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. Cogitat impius de justo, et stridet contra eum dentibus suis.	12. Observabit peccator justum, et stridebit super eum dentibus suis.	12.
13. Et Dominus deridebit eum.	13. Dominus autem irridebit eum.	13.
17. Et suscipit justos.	17. Confirmat autem justos.	17.
18. Præscivit Dominus dies immaculatorum.	18. Novit Dominus dies immaculatorum.	18.
20. Quia peccatores peribunt.	20. Quia peccatores peribunt.	20.
Et inimici Domini.	Inimici vero Domini.	
22. Benedicti ab eo.	22. Benedicentes ei.	22.
Maledicti ab eo.	Maledicentes autem ei.	
23. Et via ejus accepta est.	23. Et viam ejus volet.	23.
25. Juvenis fui, sed etiam senui.	25. Junior fui, etenim senui.	25.
Et non vidi justum derelictum, neque semen ejus quærens panes.	Et non vidi justum derelictum, neque semen ejus quærens panes.	
26.	26. Tota die miseretur et commodat.	26.
27. Et quiesces in sæculum sæculi.	27. Et inhabita in sæculum sæculi.	27.
28.	28. Sanctos suos. *Alius*, castos suos.	28.
32.	32. Considerat. *Alius*, circumspicit.	32.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
12 זמם רשע לצדיק וחרק עליו שניו	12.	12.
13 אדני ישחק לו	13.	13.
17 וסומך צדיקים	17	17.
18 יודע יהוה ימי תמימים	18	18.
20 כי רשעים ׀ יאבדו	20.	20. Ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται.
ואיבי יהוה		Καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου.
22 מברכיו ומקלליו	22.	22.
23 ודרכו יחפץ	23.	23.
25 נער ׀ הייתי גם־זקנתי	25.	25.
ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש־לחם		
26 כל־היום חונן ומלוה	26.	26. Ὅλην τὴν ἡμέραν δωρεῖται καὶ δανείζει.
27 ושכן לעולם	27.	27
28 את־חסידיו	28.	28.
32 צופה	32.	32.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Machinans impius contra justum, et frendens super eum dentibus suis. *Hieron.*, cogitat impius de justo, et frendet adversum eum dentibus suis.	12. Observabit peccator justum, et stridebit super eum dentibus suis.	12.
13. Dominus ridebit ei. *Hieron.*, Dominus deridebit eum.	13. Dominus autem irridebit eum.	13.
17. Et sustentans justos. *Hier.*, sublevat autem justos.	17. Confirmat autem justos.	17
18. Sciens Dominus dies perfectorum. *Hieron.*, novit Dominus dies immaculatorum.	18. Novit Dominus dies immaculatorum.	18.
20. Quia impii peribunt. *Hieron.*, *id.*	20. Quia peccatores peribunt.	20. Quia peccatores peribunt.
Et inimici Domini. *Hieron.*, *id.*	Inimici vero Domini.	Et inimici Domini.
22. Benedicti ejus. *Hieron.*, qui benedicti fuerint ab eo.	22. Benedicentes ei.	22.
Et maledicti ejus. *Hieron.*, et qui maledicti.	Maledicentes autem ei.	
23. Et viam ejus volet. *Hieron.*, *id.*	23. Et viam ejus volet.	23.
25. Puer fui, etiam senui. *Hieron.*, puer fui, siquidem senui.	25. Junior fui, etenim senui.	25.
Et non vidi justum derelictum, et semen ejus quærens panem. *Hieron.*, et non vidi justum derelictum, neque semen ejus quærens panes.	Et non vidi justum derelictum, et semen ejus quærens panem.	
26. Omni die miserans et mutuans. *Hieron.*, tota die donat et commodat.	26. Tota die miseretur et commodat.	26. Tota die donat et commodat.
27. Et habita in sæculum. *Hieron.*, et inhabita in sempiterno.	27. Et inhabita in sæculum sæculi.	27.
28. Pios suos. *Hieron.*, sanctos suos.	28. Sanctos suos.	28.
32. Speculans. *Hieron.*, considerat.	32. Considerat.	32.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. Ἐννοεῖ ὁ ἀσεβὴς περὶ τοῦ δικαίου, καὶ βρύχει κατ' αὐτοῦ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ.	12. Παρατηρήσεται ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ βρύξει ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ.	12.
13. Καὶ ὁ Κύριος καταγελάσει αὐτοῦ.	13. Ὁ δὲ Κύριος ἐκγελάσεται αὐτόν.	13
17. Καὶ ἀντιλαμβάνεται τῶν δικαίων.	17. Ὑποστηρίζει δὲ τοὺς δικαίους.	17.
18. Προεῖδεν ὁ Κύριος τὰς ἡμέρας τῶν ἀμώμων.	18. Γινώσκει Κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀμώμων.	18.
20. Ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται.	20. Ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται.	20.
Καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου.	Οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου.	
22. Οἱ εὐλογημένοι ὑπ' αὐτοῦ.	22. Οἱ εὐλογοῦντες αὐτόν.	22.
Καταρώμενοι ὑπ' αὐτοῦ.	Οἱ δὲ καταρώμενοι αὐτόν.	
23. Καὶ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ εὐδοκεῖται.	23. Καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει.	23.
25. Νέος ἐγενόμην, ἀλλὰ καὶ ἐγήρασα.	25. Νεώτερος ἐγενόμην καὶ γὰρ ἐγήρασα.	25.
Καὶ οὐκ εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὔτε τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν ἄρτους.	Καὶ οὐκ εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὔτε τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν ἄρτους.	
26.	26. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανείζει.	26.
27. Καὶ ἠρεμήσεις εἰς αἰῶνα αἰῶνος.	27. Καὶ κατασκήνου εἰς αἰῶνα αἰῶνος.	27.
28.	28. Τοὺς ὁσίους αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ.	28.
32.	32. Κατανοεῖ. *Ἄλλος*, περισκοπεῖ.	32.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. Cogitat impius de justo, et stridet contra eum dentibus suis.	12. Observabit peccator justum, et stridebit super eum dentibus suis.	12.
13. Et Dominus deridebit eum.	13. Dominus autem irridebit eum.	13.
17. Et suscipit justos.	17. Confirmat autem justos.	17.
18. Præscivit Dominus dies immaculatorum.	18. Novit Dominus dies immaculatorum.	18.
20. Quia peccatores peribunt.	20. Quia peccatores peribunt.	20.
Et inimici Domini.	Inimici vero Domini.	
22. Benedicti ab eo.	22. Benedicentes ei.	22.
Maledicti ab eo.	Maledicentes autem ei.	
23. Et via ejus accepta est.	23. Et viam ejus volet.	23.
25. Juvenis fui, sed etiam senui.	25. Junior fui, etenim senui.	25.
Et non vidi justum derelictum, neque semen ejus quærens panes.	Et non vidi justum derelictum, neque semen ejus quærens panes.	
26.	26. Tota die miseretur et commodat.	26,
27. Et quiesces in sæculum sæculi.	27. Et inhabita in sæculum sæculi.	27.
28.	28. Sanctos suos. *Alius*, castos suos.	28.
32.	32. Considerat. *Alius*, circumspicit.	32.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
33 ולא ירשיענו בהשפטו	33.	33. . . . ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτόν.
35 ראיתי רשע עריץ ומתערה כאזרח רענן	35.	35.
37 שמר־תם וראה ישר כי־אחרית לאיש שלום	37.	37. Ἔσχατον.
38 ופשעים נשמדו יחדו אחרית רשעים נכרתה	38.	38. Καὶ ἔσχατον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
33. Nec condemnabit eum in judicando eum. *Hieron.*, et non condemnabit eum, cum judicatur.	33. Nec damnabit eum, cum judicabitur illi.	33.... in judicando eum.
35. Vidi impium terrificum, et diffundentem se sicut laurus viridis. *Hieron.*, vidi impium robustum, et fortissimum sicut indigenam virentem.	35. Vidi impium superexaltatum, et elevatum sicut cedros Libani.	35.
37. Custodi integrum, et vide rectum, quia novissimum viro pax. *Hieron.*, custodi simplicitatem, et vide rectum : quia erit ad extremum viro pax.	37. Custodi innocentiam, et vide æquitatem : quoniam sunt reliquiæ homini pacifico.	37. Novissimum.
38. Et prævaricantes delebuntur pariter : novissimum impiorum exciditur. *Hieron.*, prævaricantes autem delebuntur pariter, et novissimum impiorum peribit.	38. Injusti autem disperibunt simul : reliquiæ impiorum interibunt.	38. Et novissimum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVI.

V. 1. Ἄλλοι, τοῦ Δαυΐδ. Sic unus.

Ibid. Ἀ., μὴ διαμάχου etc. Has variorum interpretum lectiones ex mss. multis, ex Eusebio, item Theodoreto et Drusio mutuamur.

V. 2. Σ., ὅτι ὡσεὶ χλωρά. Sic mss. et Drusius, in quo deest, ὅτι.

V. 3. Ἀ., καὶ νέμου πίστιν. Eusebius et Drusius ; sed in postremo deest καί ad utrumque.

V. 5. Ἀ., κύλιε etc. Drusius.

V. 7. Ἀ., σίγησον τῷ Κυρίῳ etc. Sic omnes, præter unum, qui ex versione Symmachi ad Aquilam posuit καὶ ἱκέτευε αὐτόν. Ad Symmachum vero Eusebius legit, καὶ ἱκέτευε αὐτῷ. Drusius, καὶ ἱκέτευε αὐτόν.

V. 12. Σ., ἐννοεῖ ὁ ἀσεβὴς etc. Sic Colbert. unus.

V. 13. Σ., καὶ ὁ Κύριος καταγελάσει αὐτοῦ. Sic duo Colbertini. Alius vero legit, ὁ δὲ Κύριος ἐκγελάσεται αὐτόν.

V. 17. Σ., ἀντιλαμβάνεται etc. Drusius.

V. 18. Σ., προοῖδεν ὁ Κύριος etc. Sic Eusebius et mss. Drusius vero, προεῖδε Κύριος etc.

V. 20. Regius unus codex et Coislin. qui in hæc verba, ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται, hæc notant ex Theodoreto : Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος συνδεσμὸν τεθεικότες, τοὺς αὐτοὺς ἔδειξαν ἁμαρτωλούς, καὶ τοῦ Κυρίου ἐχθρούς. I. e. *Aquila et Symmachus conjunctionem ponentes, eosdem ipsos esse demonstrant peccatores atque Dei hostes.* Ubi respicitur ad se-

PSALMUS XXXVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 נחתו בי	3.	3.
4 מפני זעמך	4.	4. Ἀπὸ προσώπου τῆς ἐμβριμήσεώς σου.
מפני חטאתי		
7 קדר הלכתי	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA.	AQUILA.
3. Defixæ sunt in me. *Hieron.*, infixæ sunt mihi.	3. Infixæ sunt mihi.	3.
4. Propter iram tuam. *Hieron.*, a facie indignationis tuæ.	4. A facie iræ tuæ.	4. A facie indignationis tuæ.
Propter peccatum meum. *Hieron.*, a facie peccati mei.	A facie peccatorum meorum.	
7. Atratus ambulavi. *Hieron.*, mœrens ambulavi.	7. Contristatus ingrediebar.	7.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
33. Οὐδὲ καταδικάσει κρινόμενον.	33. Οὐδὲ μὴ καταδικάσαι αὐτὸν, ὅταν κρίνηται αὐτῷ.	33.
35.	35. Εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου. Ϛ', εἶδον ἀσεβῆ καὶ ἀναιδῆ ἀντιποιούμενον ἐν σκληρότητι, καὶ λέγοντα, Εἰμὶ ὡς αὐτόχθων περιπατῶν ἐν δικαιοσύνῃ.	35.
37. Φύλασσε ἁπλότητα, καὶ ὅρα εὐθὺ, ὅτι ἐστὶ μέλλοντα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.	37. Φύλασσε ἀκακίαν, καὶ ἴδε εὐθύτητα, ὅτι ἐστὶν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.	37.
38. Οἱ δὲ ἀθετοῦντες ἐξαλειφθήσονται ὁμοῦ· τὰ ἔσχατα τῶν ἀνόμων ἐκκοπήσεται.	38. Οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται ἐπιτοαυτὸ, τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται.	38.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
33. Nec condemnabit judicatum.	33. Nec damnabit eum, cum judicabitur illi.	33.
35.	35. Vidi impium superexaltatum, et elevatum sicut cedros Libani. VI, vidi impium et impudentem sibi vindicantem in duritie, et dicentem : Sum sicut indigena ambulans in justitia.	35.
37. Custodi simplicitatem, et vide rectum, quia sunt futura homini pacifico.	37. Custodi innocentiam, et vide æquitatem : quoniam sunt reliquiæ homini pacifico.	37.
38. Prævaricantes autem delebuntur simul : novissima iniquorum exscindentur.	38. Injusti autem disperibunt simul : reliquiæ impiorum interibunt.	38.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVI.

quentem A. S. lectionem, quæ per conjunctionem καὶ incipit. Putarim ego Aquilam vel Symmachum, vel utrumque hic vertisse ἀσεβεῖς, non ἁμαρτωλοί, ac librarios vocem ἁμαρτωλοὶ ex LXX in hos Interpretes transtulisse. Nam Hieronymus, qui vel alterutrum vel utrumque sequitur, hic vertit, *impii*, atque sic solent illi vocem Hebraicam רשע vertere.

V. 22. Σ., οἱ εὐλογημένοι ὑπ' αὐτοῦ. Drusius.

Ibid. Σ., καταρώμενοι ὑπ' αὐτοῦ etc. Idem.

V. 23. Σ., καὶ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ εὐδοκεῖται. Idem. Corderius pro εὐδοκεῖται, legit εὐοδοῦται. Sed prior lectio præstare videtur, quia ad Hebraicam vocem quadrat.

V. 25. Σ., νέος ἐγενόμην. Sic Eusebius.

Ibid. Σ., Ο', καὶ οὐκ εἶδον etc. Eusebius.

V. 26. 'Α., ὅλην τὴν ἡμέραν etc. Drusius.

V. 27. Σ., καὶ ἠρεμήσεις εἰς αἰῶνα. Eusebius.

V. 28. *Ἄλλος*, τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ. Coislin. unus. Sic vertit Aquila supra psalm. XI, 2.

V. 32. *Ἄλλος*, περισκοπεῖ. Drusius.

V. 33. 'Α....., ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτόν. Lectiones Aquilæ et Symmachi ex uno Colbertino.

V. 35. Ϛ', εἶδον ἀσεβῆ etc. Drusius.

V. 37. Σ., φύλασσε ἁπλότητα etc. Sic mss. Drusius truncam adtulit. Eusebius et duo mss. habent, ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ. Duo autem alii mss., ἀνδρὶ εἰρηνικῷ· sed hi videntur ex LXX versione lapsu graphico mutuati. 'Α., ἔσχατον. Drusius.

V. 38. Σ., οἱ δὲ ἀθετοῦντες etc. Sic Theodoretus et duo mss. 'Α., καὶ ἔσχατον. Drusius.

PSALMUS XXXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Καθίκεταί μου.	3. Ἐνεπάγησάν μοι.	3.
4. Ἀπὸ προσώπου τῆς ἐμβριμήσεώς σου.	4. Ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου.	4.
Διὰ τὰς ἁμαρτίας μου.	Ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου.	
7. Σκυθρωπὸς περιεπάτουν.	7. Σκυθρωπάζων ἐπορευόμην.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Attingunt me.	3. Infixæ sunt mihi.	3.
4. A facie indignationis tuæ.	4. A facie iræ tuæ.	4.
Propter peccata mea.	A facie peccatorum meorum.	
7. Mœrens ambulabam.	7. Contristatus ambulabam.	7.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
33 ולא ירשיענו בהשפטו	33.	33. . . . ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτόν.
35 ראיתי רשע עריץ ומתערה כאזרח רענן	35.	35.
37 שמר־תם וראה ישר כי־ אחרית לאיש שלום	37.	37. Ἔσχατον.
38 ופשעים נשמדו יחדו אחרית רשעים נכרתה	38.	38. Καὶ ἔσχατον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
33. Nec condemnabit eum in judicando eum. *Hieron.*, et non condemnabit eum, cum judicatur.	33. Nec damnabit eum, cum judicabitur illi.	33.... in judicando eum.
35. Vidi impium terrificum, et diffundentem se sicut laurus viridis. *Hieron.*, vidi impium robustum, et fortissimum sicut indigenam virentem.	35. Vidi impium superexaltatum, et elevatum sicut cedros Libani.	35.
37. Custodi integrum, et vide rectum, quia novissimum viro pax. *Hieron.*, custodi simplicitatem, et vide rectum : quia erit ad extremum viro pax.	37. Custodi innocentiam, et vide æquitatem : quoniam sunt reliquiæ homini pacifico.	37. Novissimum.
38. Et prævaricantes delebuntur pariter : novissimum impiorum exciditur. *Hieron.*, prævaricantes autem delebuntur pariter, et novissimum impiorum peribit.	38. Injusti autem disperibunt simul : reliquiæ impiorum interibunt.	38. Et novissimum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVI.

V. 1. Ἄλλοι, τοῦ Δαυίδ. Sic unus.

Ibid. Ἀ., μὴ διαμάχου etc. Has variorum interpretum lectiones ex mss. multis, ex Eusebio, item Theodoreto et Drusio mutuamur.

V. 2. Σ., ὅτι ὡσεὶ χλωρά. Sic mss. et Drusius, in quo deest, ὅτι.

V. 3. Ἀ., καὶ νέμου πίστιν. Eusebius et Drusius ; sed in postremo deest καί ad utrumque.

V. 5. Ἀ., κύλιε etc. Drusius.

V. 7. Ἀ., σίγησον τῷ Κυρίῳ etc. Sic omnes, præter unum, qui ex versione Symmachi ad Aquilam posuit καὶ ἱκέτευε αὐτόν. Ad Symmachum vero Eusebius legit, καὶ ἱκέτευε αὐτῷ. Drusius, καὶ ἱκέτευε αὐτόν.

V. 12. Σ., ἐννοεῖ ὁ ἀσεβὴς etc. Sic Colbert. unus.

V. 13. Σ., καὶ ὁ Κύριος καταγελάσει αὐτοῦ. Sic duo Colbertini. Alius vero legit, ὁ δὲ Κύριος ἐκγελάσεται αὐτόν.

V. 17. Σ., ἀντιλαμβάνεται etc. Drusius.

V. 18. Σ., προοῖδεν ὁ Κύριος etc. Sic Eusebius et mss. Drusius vero, προεῖδε Κύριος etc.

V. 20. Regius unus codex et Coislin. qui in hæc verba, ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται, hæc notant ex Theodoreto : Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος συνδεσμὸν τεθεικότες, τοὺς αὐτοὺς ἔδειξαν ἁμαρτωλούς, καὶ τοῦ Κυρίου ἐχθρούς. I. e. *Aquila et Symmachus conjunctionem ponentes, eosdem ipsos esse demonstrant peccatores atque Dei hostes.* Ubi respicitur ad se-

PSALMUS XXXVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 נחתו בי	3.	3.
4 מפני זעמך	4.	4. Ἀπὸ προσώπου τῆς ἐμβριμήσεώς σου.
מפני חטאתי		
7 קדר הלכתי	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA.	AQUILA.
3. Defixæ sunt in me. *Hieron.*, infixæ sunt mihi.	3. Infixæ sunt mihi.	3.
4. Propter iram tuam. *Hieron.*, a facie indignationis tuæ.	4. A facie iræ tuæ.	4. A facie indignationis tuæ.
Propter peccatum meum. *Hieron.*, a facie peccati mei.	A facie peccatorum meorum.	
7. Atratus ambulavi. *Hieron.*, mœrens ambulavi.	7. Contristatus ingrediebar.	7.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
33. Οὐδὲ καταδικάσει κρινόμενον.	33. Οὐδὲ μὴ καταδικάσαι αὐτὸν, ὅταν κρίνηται αὐτῷ.	33.
35.	35. Εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου. Ϛ', εἶδον ἀσεβῆ καὶ ἀναιδῆ ἀντιποιούμενον ἐν σκληρότητι, καὶ λέγοντα, Εἰμὶ ὡς αὐτόχθων περιπατῶν ἐν δικαιοσύνῃ.	35.
37. Φύλασσε ἁπλότητα, καὶ ὅρα εὐθὺ, ὅτι ἐστὶ μέλλοντα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.	37. Φύλασσε ἀκακίαν, καὶ ἴδε εὐθύτητα, ὅτι ἐστὶν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.	37.
38. Οἱ δὲ ἀθετοῦντες ἐξαλειφθήσονται ὁμοῦ· τὰ ἔσχατα τῶν ἀνόμων ἐκκοπήσεται.	38. Οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται ἐπιτοαυτὸ, τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται.	38.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
33. Nec condemnabit judicatum.	33. Nec damnabit eum, cum judicabitur illi.	33.
35.	35. Vidi impium superexaltatum, et elevatum sicut cedros Libani. VI, vidi impium et impudentem sibi vindicantem in duritie, et dicentem : Sum sicut indigena ambulans in justitia.	35.
37. Custodi simplicitatem, et vide rectum, quia sunt futura homini pacifico.	37. Custodi innocentiam, et vide æquitatem : quoniam sunt reliquiæ homini pacifico.	37.
38. Prævaricantes autem delebuntur simul : novissima iniquorum exscindentur.	38. Injusti autem disperibunt simul : reliquiæ impiorum interibunt.	38.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVI.

quentem A. S. lectionem, quæ per conjunctionem καί incipit. Putarim ego Aquilam vel Symmachum, vel utrumque hic vertisse ἀσεβεῖς, non ἁμαρτωλοί, ac librarios vocem ἁμαρτωλοί ex LXX in hos Interpretes transtulisse. Nam Hieronymus, qui vel alterutrum vel utrumque sequitur, hic vertit, *impii*, atque sic solent illi vocem Hebraicam רשעים vertere.

V. 22. Σ., οἱ εὐλογημένοι ὑπ' αὐτοῦ. Drusius.

Ibid. Σ., καταρώμενοι ὑπ' αὐτοῦ etc. Idem.

V. 23. Σ., καὶ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ εὐδοκεῖται. Idem. Corderius pro εὐδοκεῖται, legit εὐοδοῦται. Sed prior lectio præstare videtur, quia ad Hebraicam vocem quadrat.

V. 25. Σ., νέος ἐγενόμην. Sic Eusebius.

Ibid. Σ., Ο', καὶ οὐκ εἶδον etc. Eusebius.

V. 26. 'Α., ὅλην τὴν ἡμέραν etc. Drusius.

V. 27. Σ., καὶ ἠρεμήσεις εἰς αἰῶνα. Eusebius.

V. 28. *Ἄλλος*, τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ. Coislin. unus. Sic vertit Aquila supra psalm. XI, 2.

V. 32. *Ἄλλος*, περισκοπεῖ. Drusius.

V. 33. 'Α....., ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτόν. Lectiones Aquilæ et Symmachi ex uno Colbertino.

V. 35. Ϛ', εἶδον ἀσεβῆ etc. Drusius.

V. 37. Σ., φύλασσε ἁπλότητα etc. Sic mss. Drusius truncam adtulit. Eusebius et duo mss. habent, ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ. Duo autem alii mss., ἀνδρὶ εἰρηνικῷ· sed hi videntur ex LXX versione lapsu graphico mutuati. 'Α., ἔσχατον. Drusius.

V. 38. Σ., οἱ δὲ ἀθετοῦντες etc. Sic Theodoretus et duo mss. 'Α., καὶ ἔσχατον. Drusius.

PSALMUS XXXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Καθίκεταί μου.	3. Ἐνεπάγησάν μοι.	3.
4. Ἀπὸ προσώπου τῆς ἐμβριμήσεώς σου.	4. Ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου.	4.
Διὰ τὰς ἁμαρτίας μου.	Ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου.	
7. Σκυθρωπὸς περιεπάτουν.	7. Σκυθρωπάζων ἐπορευόμην.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Attingunt me.	3. Infixæ sunt mihi.	3.
4. A facie indignationis tuæ.	4. A facie iræ tuæ.	4.
Propter peccata mea.	A facie peccatorum meorum.	
7. Mœrens ambulabam.	7. Contristatus ambulabam.	7.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 כי־כסלי מלאו נקלה	8.	8. Ὅτι ἐμπληρώθησαν αἱ λαγόνες μου ἀτιμίας.
9 שאגתי מנהמת לבי	9.	9. Ἐβρυχώμην ἀπὸ βρυγμοῦ τῆς καρδίας μου.
12 אהבי ורעי מנגד נגעי יעמדו	12.	12.
וקרובי מרחק עמדו		
13 רעתי	13.	13. Κακίαν μου.
17 עלי הגדילו	17.	17.
18 לצלע נכון	18.	18.
20 חיים עצמו	20.	20.
21 וישטנוני טוב	21.	21.
23 חושה	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Quoniam ilia mea plena fuerunt fœditate. *Hieron.*, quoniam lumbi mei repleti sunt ignominia.	8. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus.	8. Quoniam impleta sunt ilia mea ignominia.
9. Rugii præ palpitatione cordis mei. *Hieron.*, rugiebam a gemitu cordis mei.	9. Rugiebam a gemitu cordis mei.	9. Fremebam a fremitu cordis mei.
12. Diligentes me et socii mei ex adverso plagæ meæ steterunt. *Hieron.*, cari mei et amici mei quasi contra lepram meam steterunt.	12. Amici mei et proximi mei adversum me appropinquaverunt et steterunt.	12.
Et propinqui mei a longinquo steterunt. *Hieron.*, et vicini mei longe steterunt.	Et qui juxta me erant de longe steterunt.	
13. Malum meum. *Hieron.*, mala mihi.	13. Mala mihi.	13. Malitiam meam.
17. Super me magnificaverunt se. *Hieron.*, super me magnificentur.	17. Super me magna locuti sunt.	17.
18. Ad claudicationem paratus. *Hieron.*, ad plagas paratus sum.	18. In flagella paratus sum.	18.
20. Viventes roborati sunt. *Hieron.*, viventes confortati sunt.	20. Vivunt et confirmati sunt.	20.
21. Adversabantur mihi. *Hieron.*, *id.*	21. Detrahebant mihi.	21.
Bonum. *Hieron.*, *id.*	Bonitatem.	
23 Festina. *Hieron.*, *id.*	23. Intende.	23.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVII.

V. 3. Σ., καθίκεταί μου. Drusius.
V. 4. Ἀ., Σ., ἀπὸ προσώπου etc. Eusebius et Drusius.
Ibid. Σ., διὰ τὰς ἁμαρτίας μου. Iidem.
V. 7. Σ., σκυθρωπὸς περιεπάτουν. Sic Drusius. Codex unus Regius habet ἐπάτουν prima manu; sed deinde emendatum est, περιεπάτουν.
V. 8. Lectionem Aquilæ sic habent mss. et Drusius, qui postremus ad Symmachum ita legit : ὅτι αἱ ψόαι μου ἐπλήσθησαν ἐμπαιγμάτων ἢ ἀτιμίας. Unus vero Regius, ἤτοι ἀτιμίας, quod est quasi scholion ex Aquilæ versione desumptum : quamobrem has voces, ἢ ἀτιμίας, ex Symmachi loco expunximus. [Ἐμπλήσθησαν. Ita nonnunquam interpretes, pro ἐνεπλήσθησαν. Drach.]
V. 9. Ἀ., ἐβρυχώμην etc. Sic mss. et Drusius. Duo codices habent ἐβρυχόμην.
V. 12. Σ., οἱ φίλοι μου etc. Sic Theodoretus et

PSALMUS XXXVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח לידיתון מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ Ἰδιθοὺν, μελῴδημα τοῦ Δαυΐδ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori ipsi Idithun, canticum David. *Hieron.*, pro victoria Idithun, David psalmus.	1. In finem, ipsi Idithun, canticum David.	1. Victori super Idithun, canticum David.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8. Ὅτι αἱ ψύαι μου ἐμπλήσθησαν ἐμπαιγμάτων.	8. Ὅτι ἡ ψυχή μου ἐπλήσθη ἐμπαιγμῶν.	8.
9.	9. Ὠρυόμην ἀπὸ στεναγμοῦ τῆς καρδίας μου.	9.
12. Οἱ φίλοι μου καὶ ἑταῖροί μου ἐξεναντίας ἐν τῇ πληγῇ μου ἀντέστησαν.	12. Οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἐξ ἐναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν.	12.
Καὶ οἱ ἔγγιστά μου μακρὰν ἔστησαν.	Καὶ οἱ ἔγγιστά μου μακρόθεν ἔστησαν.	
13. Κακόν μου.	13. Τὰ κακά μοι.	13.
17. Κατεμεγαλύνοντό μου.	17. Ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλοῤῥημόνησαν.	17.
18. Εἰς τὸ σκάζειν παρεσκεύασμαι.	18. Εἰς μάστιγας ἕτοιμος.	18.
20. Ζῶντες ὑπερισχύουσιν.	20. Ζῶσι καὶ κεκραταίωνται.	20.
21. Ἀντέκειντό μοι.	21. Ἐνεδιέβαλλόν με.	21.
	Δικαιοσύνην. *Οἱ λοιποὶ*, ἀγαθοσύνην.	
23.	23. Πρόσχες. *Οἱ λοιποὶ*, σπεῦσον.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus.	8. Quoniam anima mea impleta est illusionibus.	8.
9.	9. Rugiebam a gemitu cordis mei.	9.
12. Amici mei et socii mei ex adverso in plaga mea obstiterunt.	12. Amici mei et proximi mei adversum me appropinquaverunt et steterunt.	12.
Et vicini mei longe steterunt.	Et qui juxta me erant de longe steterunt.	
13. Malum meum.	13. Mala mihi.	13.
17. Magnificabant se contra me.	17. Super me magna locuti sunt.	17.
18. Ad claudicandum paratus sum.	18. In flagella paratus.	18.
20. Viventes prævalent.	20. Vivunt et confirmati sunt.	20.
21. Adversabantur mihi	21. Detrahebant mihi.	21.
	Justitiam. *Reliqui*, bonitatem.	
23.	23. Intende. *Reliqui*, festina.	23.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVII.

duo Regii. Drusius sic habet, ἐξεναντίας τῇ πληγῇ μου ἔστησαν, minus recte.

Ibid. Σ., καὶ οἱ ἔγγιστά μου μακρὰν ἔστησαν. Unus Reg.

V. 13. Drusius habet, Ἀ., κακίαν μου, κακόν μου, ac recte suspicatur primum Aquilæ, secundum Symmachi esse. Vide infra psalm. XXXIX, 15.

V. 17. Σ., κατεμεγαλύνοντό μου. Sic Colbertinus unus melius quam Drusius, καταμεγαλύνονται.

V. 18. Σ., εἰς τὸ σκάζειν etc. Drusius.

V. 20. Σ., ζῶντες ὑπερισχύουσιν. Idem.

V. 21. Σ., ἀντέκειντό μοι. Idem.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, ἀγαθοσύνην. Sic unus codex Coislinianus vero hanc notam habet: Ὠριγένης καὶ Ο', Θ., Ε', Ϛ', ἀγαθοσύνην· Εὐσέβιος καὶ Δ', δικαιοσύνην. I. e. *Origenes et LXX, Th., V, VI*, bonitatem; *Eusebius et Tetrapla*, justitiam.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, σπεῦσον. Drusius.

PSALMUS XXXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον ὑπὲρ Ἰδιθοὺν, ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, τῷ Ἰδιθοὺν, ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ Ἰδιθοὺν, ᾠδὴ τῷ Δαυίδ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale super Idithun, canticum David.	1. In finem, ipsi Idithun, canticum David.	1. In victoriam super Idithun, canticum ipsi David.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 כי־כסלי מלאו נקלה	8.	8. Ὅτι ἐμπληρώθησαν αἱ λαγόνες μου ἀτιμίας.
9 שאגתי מנהמת לבי	9.	9. Ἐβρυχώμην ἀπὸ βρυγμοῦ τῆς καρδίας μου.
12 אהבי ו ורעי מנגד נגעי יעמדו	12.	12.
וקרובי מרחק עמדו		
13 רעתי	13.	13. Κακίαν μου.
17 עלי הגדילו	17.	17.
18 לצלע נכון	18.	18.
20 חיים עצמו	20.	20.
21 ישטנוני	21.	21.
טוב		
23 חושה	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Quoniam ilia mea plena fuerunt fœditate. *Hieron.*, quoniam lumbi mei repleti sunt ignominia.	8. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus.	8. Quoniam impleta sunt ... mea ignominia.
9. Rugii præ palpitatione cordis mei. *Hieron.*, rugiebam a gemitu cordis mei.	9. Rugiebam a gemitu cordis mei.	9. Fremebam a fremitu ... mei.
12. Diligentes me et socii mei ex adverso plagæ meæ steterunt. *Hieron.*, cari mei et amici mei quasi contra lepram meam steterunt.	12. Amici mei et proximi mei adversum me appropinquaverunt et steterunt.	12.
Et propinqui mei a longinquo steterunt. *Hieron.*, et vicini mei longe steterunt.	Et qui juxta me erant de longe steterunt.	
13. Malum meum. *Hieron.*, mala mihi.	13. Mala mihi.	13. Malitiam meam.
17. Super me magnificaverunt se. *Hieron.*, super me magnificentur.	17. Super me magna locuti sunt.	17.
18. Ad claudicationem paratus. *Hieron.*, ad plagas paratus sum.	18. In flagella paratus sum.	18.
20. Viventes roborati sunt. *Hieron.*, viventes confortati sunt.	20. Vivunt et confirmati sunt.	20.
21. Adversabantur mihi. *Hieron.*, *id.*	21. Detrahebant mihi.	21.
Bonum. *Hieron.*, *id.*	Bonitatem.	
23 Festina. *Hieron.*, *id.*	23. Intende.	23.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVII.

V. 3. Σ., καθίκεταί μου. Drusius.

V. 4. Ἀ., Σ., ἀπὸ προσώπου etc. Eusebius et Drusius.

Ibid. Σ., διὰ τὰς ἁμαρτίας μου. Iidem.

V. 7. Σ., σκυθρωπὸς περιεπάτουν. Sic Drusius. Codex unus Regius habet ἐπάτουν prima manu; sed deinde emendatum est, περιεπάτουν.

V. 8. Lectionem Aquilæ sic habent mss. et Drusius, qui postremus ad Symmachum ita legit : ὅτι αἱ ψύαι μου ἐμπλήσθησαν ἐμπαιγμάτ... Unus vero Regius, ἤτοι ἀτιμίας, ... scholion ex Aquilæ versione desum... rem has voces, ἢ ἀτιμίας, ex Sym... punximus. [Ἐμπλήσθησαν. Ita ... pretes, pro ἐνεπλήσθησαν. Drach.]

V. 9. Ἀ., ἐβρυχώμην etc. Sic mss. Duo codices habent ἐβρυχόμην.

V. 12. Σ., οἱ φίλοι μου etc. ...

PSALMUS XXXVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚ...
1 למנצח לידיתון מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικο... μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUIL.
1. Victori ipsi Idithun, canticum David. *Hieron.*, pro victoria Idithun, David psalmus.	1. In finem, ipsi Idithun, canticum David.	1. Victori super I... cum David.

Digitized by Google

...gget ...

9.

...perui os 10.
...cisti

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי	2.	2.
3 נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר	3.	3. . . . σιωπῇ ἐσίγησα ἀπὸ ἀγαθοῦ. . . .
4 חם־לבי ׀ בקרבי בהגיגי תבער־אש	4.	4.
6 הנה טפחות ׀ נתתה ימי	6.	6.
וחלדי כאין נגדך		Καὶ ἡ κατάδυσίς μου ὡς οὐκ ἔστιν ἐναντίον σου.
אך כל־הבל כל־אדם נצב		Πᾶς ἄνθρωπος ἐστηλωμένος.
סלה	Σελ.	Ἀεί.
7 מי־אספם	7.	7. Τίς συλλέξει αὐτά.
8 ועתה מה־קויתי אדני תוחלתי לך היא	8	8. Ἡ καραδοκία μου μετὰ σοῦ.
9 מכל־פשעי הצילני חרפת נבל אל־תשימני	9.	9. . . . . ὄνειδος ἀπορρέοντι μὴ θῇς με.
10 נאלמתי לא אפתח־פי כי אתה עשית	10.	10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Dixi, Custodiam vias meas a peccando in lingua mea. Custodiam ori meo epistomidem, cum adhuc impius juxta me. *Hieron*, dixi, Custodiam vias meas, ne peccem in lingua mea: custodiam os meum silentio, donec est impius contra me.	2. Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator adversum me.	2.
3. Obmutui silentio, tacui de bono, et dolor meus conturbatus est. *Hieron., id.*	3. Obmutui, et humiliatus sum, et silui a bonis, et dolor meus renovatus est.	3. ... silentio silui a bono....
4. Caluit cor meum in interiori meo: in meditatione mea exarsit ignis. *Hieron.*, incaluit cor meum in medio mei, in meditatione mea incensus sum igni.	4. Concaluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescet ignis.	4.
6. Ecce palmos dedisti dies meos. *Hieron.*, ecce breves posuisti dies meos.	6. Ecce mensurabiles posuisti dies meos.	6.
Et tempus meum tamquam nihil coram te. *Hieron*, et vita mea quasi non sit in conspectu tuo.	Et substantia mea tamquam nihilum ante te.	Et demersio mea quasi non est coram te.
Utique universa vanitas, omnis homo stans. *Hieron.*, omnia enim vanitas, omnis homo stans.	Verumtamen universa vanitas, omnis homo vivens.	Omnis homo erectus.
Selah. *Hieron.*, semper.	*Vacat.*	Semper.
7. Quis colligens ea. *Hieron.*, cui dimittat ea.	7. Cui congregabit ea.	7. Quis colliget ea.
8. Et nunc quid exspectavi, Domine? exspectatio mea in te ipsa. *Hieron.*, Nunc ergo quid exspecto, Domine? præstolatio mea tu es.	8. Et nunc quæ est exspectatio mea? Nonne Dominus? et substantia mea apud te est.	8. Exspectatio mea tecum.
9. Ab omnibus prævaricationibus meis erue me: opprobrium stulti ne ponas me. *Hier.*, ab omnibus iniquitatibus meis libera me: opprobrium stulto ne ponas me.	9. Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium insipienti dedisti me.	9. ... opprobrium effluenti ne ponas me.
10. Obmutui, non aperiam os meum: quia tu fecisti. *Hieron.*, *id.*	10. Obmutui, et non aperui os meum, quoniam tu fecisti.	10.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2. Εἶπον, Φυλάξω τὰς ὁδούς μου, μὴ ἁμαρτεῖν διὰ τῆς γλώσσης μου. Φυλάξω τὸ στόμα μου φίμῳ, ἔτι ὄντος ἀσεβοῦς ἐξ ἐναντίας μου.

3. Ἄλαλος ἐγενόμην σιγῇ, ἐσιωπήθην μὴ ὢν ἐν ἀγαθῷ, καὶ ἀνεταράχθην.

4. Ἐξεθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου· ἐν τῷ ἀναπολεῖν με ἐνεκαιόμην πυρί.

6. Ἰδοὺ ὡς σπιθαμὰς ἔδωκας τὰς ἡμέρας μου.

Καὶ ἡ βίωσίς μου ὡς οὐδὲν ἄντικρύς σου.

Μόνον γὰρ ἀτμὸς πᾶς ἄνθρωπος ἑστώς.

Διάψαλμα.

7.

8. Νῦν οὖν τί προσδοκῶ, Δέσποτα; ἡ ἀναμονή μου εἰς σέ ἐστιν.

9. Ἀπὸ πασῶν τῶν ἀθεσιῶν μου ἐξελοῦ με, ἐπονείδιστον ἄφρονι μὴ τάξῃς με.

10. Ἄλαλος ἐγενόμην, οὐκ ἀνοίξω τὸ στόμα μου· σὺ γὰρ ἐποίησας.

Ο'.

2. Εἶπα, Φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν ἐν γλώσσῃ μου. Ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακὴν, ἐν τῷ συστῆναι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου.

3. Ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν, καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη.

4. Ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ.

6. Ἰδοὺ παλαιὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου. Ἄλλως, παλαιστὰς ἔθου.

Καὶ ὑπόστασίς μου ὡς οὐθὲν ἐνώπιόν σου.

Πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιότης, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν.

Διάψαλμα. Ε', διαπαντός. ϛ', εἰς τέλος.

7. Τίνι συνάξει αὐτά.

8. Καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή μου; οὐχὶ ὁ Κύριος; Καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ σοί ἐστιν.

9. Ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου ῥῦσαί με, ὄνειδος ἄφρονι ἔδωκάς με. Ε', ὄνειδος ἄφρονι μὴ δῷς με.

10. Ἐκωφώθην, καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ εἶ ὁ ποιήσας με.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.

3.

4.

6.

Διάψαλμα.

7. Τίς συλλέξει αὐτά.

8.

9.

10.

SYMMACHUS.

2. Dixi, Custodiam vias meas, ad non peccandum per linguam meam. Custodiam os meum freno, cum adhuc esset impius ex adverso mei.

3. Sine loquela factus sum silentio: tacui non exsistens in bono, et turbatus sum.

4. Incaluit cor meum intra me, cum animo versarem, comburebar igne.

6. Ecce quasi palmos dedisti dies meos.

Et vita mea quasi nihil in conspectu tuo.

Solum enim vapor omnis homo stans.

Diapsalma.

7.

8. Nunc igitur quid exspecto, Domine? patientia mea in te est.

9. Ab omnibus transgressionibus meis erue me, exprobrabilem insipienti ne statuas me.

10. Sine loquela factus sum, non aperiam os meum: tu enim fecisti.

LXX INTERPRETES.

2. Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator adversum me.

3. Obmutui, et humiliatus sum, et silui a bonis, et dolor meus renovatus est.

4. Concaluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescet ignis.

6. Ecce antiquos posuisti dies meos. *Aliter*, mensurabiles posuisti.

Et substantia mea tamquam nihilum ante te.

Verumtamen universa vanitas, omnis homo vivens.

Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.

7. Cui congregabit ea.

8. Et nunc quæ est exspectatio mea? Nonne Dominus? et substantia mea apud te est.

9. Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium insipienti dedisti me. V, opprobrium stulto ne dederis me.

10. Obmutui, et non aperui os meum: quoniam tu es qui fecisti me.

THEODOTIO.

2.

3.

4.

6.

Diapsalma.

7. Quis colliget ea.

8.

9.

10.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
עַל־עָוֹן 12 וַתֶּמֶס כָּעָשׁ חֲמוּדוֹ	12.	12.
אַךְ הֶבֶל כָּל־אָדָם		Πλὴν μάτην πᾶς ἄνθρωπος.
אַל־תֶּחֱרַשׁ 13	13.	13.
הָשַׁע מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה בְּטֶרֶם 14 אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Propter iniquitatem. *Hieron.*, pro iniquitate.	12. Propter iniquitatem.	12.
Et liquescere fecisti ut tineam desiderium ejus. *Hieron.*, et posuisti quasi tineam desiderabilia ejus.	Et tabescere fecisti sicut araneam animam ejus.	
Verumtamen vanitas omnis homo. *Hieron.*, *id.*	Verumtamen vane conturbatur omnis homo.	Verumtamen frustra omnis homo.
13. Ne sileas. *Hieron.*, ne obsurdescas.	13. Ne sileas.	13.
14. Claude a me, et roborabor, antequam vadam, et non ego. *Hieron.*, parce mihi, ut rideam antequam vadam, et non subsistam.	14. Remitte mihi, ut refrigerer priusquam abeam, et amplius non ero.	14.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVIII.

Tituli lectiones ex mss. eruimus.

V. 2. Lectionem Symmachi plenam sic habet Eusebius in Psalmos.

V. 3. 'A.; σιωπῇ ἐσίγησα ἀπὸ ἀγαθοῦ. Hanc Aquilæ lectionem vitiatam adfert Colbertinus στιχηρῶς scriptus, sic: σιοπῆς σιγῆς ἀπὸ ἀγαθοῦ · Symmachi, Eusebius. In versione Aquilæ, σιωπῆς, ultima littera C erat ∈, et ad sequentem vocem pertinebat ἐσίγησα. Postrema vero littera A ab imperito librario omissa fuit, ob repetitionem litteræ A in ἀπό.

V. 4. Ita Symmachi lectionem efferunt mss. Duo autem Colbertini habent ἀναπολᾷν pro ἀναπολεῖν.

V. 6. Σ., ἰδοὺ ὡς σπιθαμὰς etc. Eusebius et Drusius.

Ibid. 'A., καὶ ἡ κατ-. Lectiones Aquilæ et Symmachi habent Eusebius, Theodoretus, duo mss. et Drusius.

Ibid. Σ., μόνον γὰρ etc. Eusebius.

Ibid. Σέλ. Vide psalmo III.

PSALMUS XXXIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
קַוֹּה קִוִּיתִי יְהוָה וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע 2 שַׁוְעָתִי	2.	2.
מִבּוֹר 3	3.	3.
רַבּוֹת עָשִׂיתָ ׀ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי 6 נִפְלְאֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין ׀ עֲרֹךְ אֵלֶיךָ	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Exspectando exspectavi Dominum, et declinavit ad me, et audivit clamorem meum. *Hieron.*, exspectans exspectavi Dominum, et inclinatus est ad me, et audivit clamorem meum.	2. Exspectans exspectavi Dominum, et intendit mihi, et exaudivit preces meas.	2.
3. Ex cisterna. *Hieron.*, de lacu.	3. De lacu.	3.
6. Multa fecisti tu, Domine Deus meus, mirabilia tua, et cogitationes tuas erga nos, ut non comparatio apud te. *Hieron.*, multa fecisti tu, Domine Deus meus, mirabilia tua, et cogitationes tuas pro nobis, non invenio ordinem coram te.	6. Multa fecisti tu, Domine Deus, mirabilia tua: et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi.	6.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. Δι' ἀδικίαν.	12. Ὑπὲρ ἀνομίας.	12.
Καὶ διαλύεις ὡς εὐρῶτα τὸ ἐπιθυμητὸν αὐτοῦ.	Καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, ἀνήλωσας. *Ἄλλος*, ἐταπείνωσας.	
	Πλὴν μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος.	
13. Μὴ παρακούσῃς.	13. Μὴ παρασιωπήσῃς.	13.
14. Ἀπόσχου μου ἵνα μειδιάσω, πρὶν ἀπελθεῖν με, καὶ μὴ ὑπάρχειν.	14. Ἄνες μοι ἵνα ἀναψύξω, πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν, καὶ οὐκέτι μὴ ὑπάρξω.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. Propter iniquitatem.	12. Propter iniquitatem.	12.
Et dissolvis ut cariem desiderabile ejus.	Et tabescere fecisti sicut araneam animam ejus. *Alius*, absumpsisti. *Alius*, humiliasti.	
	Verumtamen vane conturbatur omnis homo.	
13. Ne inauditum prætereas.	13. Ne sileas.	13.
14. Abstine a me ut rideam, antequam abeam, et non subsistam.	14. Remitte mihi, ut refrigerer priusquam abeam, et amplius non ero.	14.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVIII.

V. 7. Ita Drusius. Agellius vero sic habet : *Theodotion autem ad Hebræum aptius vertit* : Et nescit quis colliget ea.

V. 8. Σ., νῦν οὖν etc. Eusebius et Drusius. Unus legit *παρὰ σοί* loco τοῦ, *εἰς σέ*. Lectio Aquilæ in mss.

V. 9. Ἀ... ὄνειδος *ἀποῤῥέοντι* etc. Eusebius et Drusius. Aquila vocem נבל *nabal*, semper vertit *ἀποῤῥέων*. Symmachi versionem exhibet Eusebius, necnon Quintæ.

V. 10. Σ., ἄλαλος etc. Eusebius et Drusius. Prior legit, οὐκ ἀνοίξεις, alter, οὐκ ἀνοίξω, quem sequimur, quia cum Hebraico consentit.

V. 12. Σ., δι' ἀδικίαν. Drusius.

Ibid. Σ., καὶ διαλύεις etc. Idem. Lectiones alias in fine versus exhibet Colbert. στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Ἀ., πλὴν etc. Sic unus codex.

V. 13. Σ., μὴ παρακούσῃς. Drusius.

V. 14. Σ., ἀπόσχου μου etc. Drusius. Colbertinus vero στιχηρῶς scriptus, ἀπόσχου μοι.

PSALMUS XXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον, καὶ προσέσχε μοι, καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου. *Ἄλλος*, ἀναμένων ἀνέμεινα τὸν Κύριον, καὶ προσκληθεὶς εἰσήκουσέ μου.	2.
3.	3. Ἐκ λάκκου. *Ἄλλος* ἐκ βόθρου.	3.
6. Πάμπολλα ἐποίησας σὺ, Κύριε ὁ Θεός μου, τὰ τεράστιά σου, καὶ τοὺς διαλογισμούς σου τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν, οὐκ ἔστιν ἐκθέσθαι ἐπὶ σοῦ.	6. Πολλὰ ἐποίησας σὺ, Κύριε ὁ Θεὸς, τὰ θαυμάσιά σου, καὶ τοῖς διαλογισμοῖς σου οὐκ ἔστι τίς ὁμοιωθήσεταί σοι.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Exspectans exspectavi Dominum, et attendit mihi, et exaudivit supplicationem meam. *Alius*, exspectans exspectavi Dominum, et advocatus exaudivit me.	2.
3.	3. De lacu. *Alius*, ex fossa.	3.
6. Perquam multa fecisti tu, Domine Deus meus, prodigia tua, et cogitationes tuas pro nobis, non est exponere super te.	6. Multa fecisti tu, Domine Deus, mirabilia tua : et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi.	6.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
12 זמם רשע לצדיק וחרק עליו שניו	12.	12.
13 אדני ישחק לו	13.	13.
17 וסומך צדיקים	17	17.
18 יודע יהוה ימי תמימים	18	18.
20 כי רשעים ׀ יאבדו	20.	20. Ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται.
ואיבי יהוה		Καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου.
22 מברכיו	22.	22.
ומקלליו		
23 ודרכו יחפץ	23.	23.
25 נער ׀ הייתי גם־זקנתי	25.	25.
ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש־לחם		
26 כל־היום חונן ומלוה	26.	26. Ὅλην τὴν ἡμέραν δωρεῖται καὶ δανείζει.
27 ושכן לעולם	27.	27
28 את־חסידיו	28.	28.
32 צופה	32.	32.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Machinans impius contra justum, et frendens super eum dentibus suis. *Hieron.*, cogitat impius de justo, et frendet adversum eum dentibus suis.	12. Observabit peccator justum, et stridebit super eum dentibus suis.	12.
13. Dominus ridebit ei. *Hieron.*, Dominus deridebit eum.	13. Dominus autem irridebit eum.	13.
17. Et sustentans justos. *Hier.*, sublevat autem justos.	17. Confirmat autem justos.	17
18. Sciens Dominus dies perfectorum. *Hieron.*, novit Dominus dies immaculatorum.	18. Novit Dominus dies immaculatorum.	18.
20. Quia impii peribunt. *Hieron.*, *id.*	20. Quia peccatores peribunt.	20. Quia peccatores peribunt.
Et inimici Domini. *Hieron.*, *id.*	Inimici vero Domini.	Et inimici Domini.
22. Benedicti ejus. *Hieron.*, qui benedicti fuerint ab eo.	22. Benedicentes ei.	22.
Et maledicti ejus. *Hieron.*, et qui maledicti.	Maledicentes autem ei.	
23. Et viam ejus volet. *Hieron.*, *id.*	23. Et viam ejus volet.	23.
25. Puer fui, etiam senui. *Hieron.*, puer fui, siquidem senui.	25. Junior fui, etenim senui.	25.
Et non vidi justum derelictum, et semen ejus quærens panem. *Hieron.*, et non vidi justum derelictum, neque semen ejus quærens panes.	Et non vidi justum derelictum, et semen ejus quærens panem.	
26. Omni die miserans et mutuans. *Hieron.*, tota die donat et commodat.	26. Tota die miseretur et commodat.	26. Tota die donat et commodat.
27. Et habita in sæculum. *Hieron.*, et inhabita in sempiterno.	27. Et inhabita in sæculum sæculi.	27.
28. Pios suos. *Hieron.*, sanctos suos.	28. Sanctos suos.	28.
32. Speculans. *Hieron.*, considerat.	32. Considerat.	32.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. Ἐννοεῖ ὁ ἀσεβὴς περὶ τοῦ δικαίου, καὶ βρύχει κατ' αὐτοῦ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ.	12. Παρατηρήσεται ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ βρύξει ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ.	12.
13. Καὶ ὁ Κύριος καταγελάσει αὐτοῦ.	13. Ὁ δὲ Κύριος ἐκγελάσεται αὐτόν.	13
17. Καὶ ἀντιλαμβάνεται τῶν δικαίων.	17. Ὑποστηρίζει δὲ τοὺς δικαίους.	17.
18. Προοῖδεν ὁ Κύριος τὰς ἡμέρας τῶν ἀμώμων.	18. Γινώσκει Κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀμώμων.	18.
20. Ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται.	20. Ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται.	20.
Καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου.	Οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου.	
22. Οἱ εὐλογημένοι ὑπ' αὐτοῦ.	22. Οἱ εὐλογοῦντες αὐτόν.	22.
Καταρώμενοι ὑπ' αὐτοῦ.	Οἱ δὲ καταρώμενοι αὐτόν.	
23. Καὶ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ εὐδοκεῖται.	23. Καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει.	23.
25. Νέος ἐγενόμην, ἀλλὰ καὶ ἐγήρασα.	25. Νεώτερος ἐγενόμην καὶ γὰρ ἐγήρασα.	25.
Καὶ οὐκ εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὔτε τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν ἄρτους.	Καὶ οὐκ εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὔτε τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν ἄρτους.	
26.	26. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανείζει.	26.
27. Καὶ ἠρεμήσεις εἰς αἰῶνα αἰῶνος.	27. Καὶ κατασκήνου εἰς αἰῶνα αἰῶνος.	27.
28.	28. Τοὺς ὁσίους αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ.	28.
32.	32. Κατανοεῖ. *Ἄλλος*, περισκοπεῖ.	32.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. Cogitat impius de justo, et stridet contra eum dentibus suis.	12. Observabit peccator justum, et stridebit super eum dentibus suis.	12.
13. Et Dominus deridebit eum.	13. Dominus autem irridebit eum.	13.
17. Et suscipit justos.	17. Confirmat autem justos.	17.
18. Præscivit Dominus dies immaculatorum.	18. Novit Dominus dies immaculatorum.	18.
20. Quia peccatores peribunt.	20. Quia peccatores peribunt.	20.
Et inimici Domini.	Inimici vero Domini.	
22. Benedicti ab eo.	22. Benedicentes ei.	22.
Maledicti ab eo.	Maledicentes autem ei.	
23. Et via ejus accepta est.	23. Et viam ejus volet.	23.
25. Juvenis fui, sed etiam senui.	25. Junior fui, etenim senui.	25.
Et non vidi justum derelictum, neque semen ejus quærens panes.	Et non vidi justum derelictum, neque semen ejus quærens panes.	
26.	26. Tota die miseretur et commodat.	26.
27. Et quiesces in sæculum sæculi.	27. Et inhabita in sæculum sæculi.	27.
28.	28. Sanctos suos. *Alius*, castos suos.	28.
32.	32. Considerat. *Alius*, circumspicit.	32.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
33 ולא ירשיענו בהשפטו	33.	33. . . . ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτόν.
35 ראיתי רשע עריץ ומתערה כאזרח רענן	35.	35.
37 שמר־תם וראה ישר כי־ אחרית לאיש שלום	37.	37. Ἔσχατον.
38 ופשעים נשמדו יחדו אחרית רשעים נכרתה	38.	38. Καὶ ἔσχατον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
33. Nec condemnabit eum in judicando eum. *Hieron.*, et non condemnabit eum, cum judicatur.	33. Nec damnabit eum, cum judicabitur illi.	33.... in judicando eum.
35. Vidi impium terrificum, et diffundentem se sicut laurus viridis. *Hieron.*, vidi impium robustum, et fortissimum sicut indigenam virentem.	35. Vidi impium superexaltatum, et elevatum sicut cedros Libani.	35.
37. Custodi integrum, et vide rectum, quia novissimum viro pax. *Hieron.*, custodi simplicitatem, et vide rectum : quia erit ad extremum viro pax.	37. Custodi innocentiam, et vide æquitatem : quoniam sunt reliquiæ homini pacifico.	37. Novissimum.
38. Et prævaricantes delebuntur pariter : novissimum impiorum excidilur. *Hieron.*, prævaricantes autem delebuntur pariter, et novissimum impiorum peribit.	38. Injusti autem disperibunt simul : reliquiæ impiorum interibunt.	38. Et novissimum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVI.

V. 1. Ἄλλοι, τοῦ Δαυίδ. Sic unus.

Ibid. Ἀ., μὴ διαμάχου etc. Has variorum interpretum lectiones ex mss. multis, ex Eusebio, item Theodoreto et Drusio mutuamur.

V. 2. Σ., ὅτι ὡσεὶ χλωρά. Sic mss. et Drusius, in quo deest, ὅτι.

V. 3. Ἀ., καὶ νέμου πίστιν. Eusebius et Drusius ; sed in postremo deest καί ad utrumque.

V. 5. Ἀ., κύλιε etc. Drusius.

V. 7. Ἀ., σίγησον τῷ Κυρίῳ etc. Sic omnes, præter unum, qui ex versione Symmachi ad Aquilam posuit καὶ ἱκέτευε αὐτόν. Ad Symmachum vero Eusebius legit, καὶ ἱκέτευε αὐτῷ. Drusius, καὶ ἱκέτευε αὐτόν.

V. 12. Σ., ἐννοεῖ ὁ ἀσεβὴς etc. Sic Colbert. unus.

V. 13. Σ., καὶ ὁ Κύριος καταγελάσει αὐτοῦ. Sic duo Colbertini. Alius vero legit, ὁ δὲ Κύριος ἐκγελάσεται αὐτόν.

V. 17. Σ., ἀντιλαμβάνεται etc. Drusius.

V. 18. Σ., προοῖδεν ὁ Κύριος etc. Sic Eusebius et mss. Drusius vero, προεῖδε Κύριος etc.

V. 20. Regius unus codex et Coislin. qui in hæc verba, ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται, hæc notant ex Theodoreto : Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος συνδεσμὸν τεθεικότες, τοὺς αὐτοὺς ἔδειξαν ἁμαρτωλοὺς, καὶ τοῦ Κυρίου ἐχθρούς. I. e. *Aquila et Symmachus conjunctionem ponentes, eosdem ipsos esse demonstrant peccatores atque Dei hostes.* Ubi respicitur ad se-

PSALMUS XXXVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 נחתו בי	3. -	3.
4 מפני זעמך	4.	4. Ἀπὸ προσώπου τῆς ἐμβριμήσεώς σου.
מפני חטאתי		
7 קדר הלכתי	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA.	AQUILA.
3. Defixæ sunt in me. *Hieron.*, infixæ sunt mihi.	3. Infixæ sunt mihi.	3.
4. Propter iram tuam. *Hieron.*, a facie indignationis tuæ.	4. A facie iræ tuæ.	4. A facie indignationis tuæ.
Propter peccatum meum. *Hieron.*, a facie peccati mei.	A facie peccatorum meorum.	
7. Atratus ambulavi. *Hieron.*, mœrens ambulavi.	7. Contristatus ingrediebar.	7.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
33. Οὐδὲ καταδικάσει κρινόμενον.	33. Οὐδὲ μὴ καταδικάσαι αὐτὸν, ὅταν κρίνηται αὐτῷ.	33.
35.	35. Εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου. ς', εἶδον ἀσεβῆ καὶ ἀναιδῆ ἀντιποιούμενον ἐν σκληρότητι, καὶ λέγοντα, Εἰμὶ ὡς αὐτόχθων περιπατῶν ἐν δικαιοσύνῃ.	35.
37. Φύλασσε ἁπλότητα, καὶ ὅρα εὐθὺ, ὅτι ἐστὶ μέλλοντα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.	37. Φύλασσε ἀκακίαν, καὶ ἴδε εὐθύτητα, ὅτι ἐστὶν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.	37.
38. Οἱ δὲ ἀθετοῦντες ἐξαλειφθήσονται ὁμοῦ· τὰ ἔσχατα τῶν ἀνόμων ἐκκοπήσεται.	38. Οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται ἐπιτοαυτὸ, τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται.	38.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
33. Nec condemnabit judicatum.	33. Nec damnabit eum, cum judicabitur illi.	33.
35.	35. Vidi impium superexaltatum, et elevatum sicut cedros Libani. VI, vidi impium et impudentem sibi vindicantem in duritie, et dicentem : Sum sicut indigena ambulans in justitia.	35.
37. Custodi simplicitatem, et vide rectum, quia sunt futura homini pacifico.	37. Custodi innocentiam, et vide æquitatem: quoniam sunt reliquiæ homini pacifico.	37.
38. Prævaricantes autem delebuntur simul : novissima iniquorum exscindentur.	38. Injusti autem disperibunt simul : reliquiæ impiorum interibunt.	38.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVI.

quentem A. S. lectionem, quæ per conjunctionem *καὶ* incipit. Putarim ego Aquilam vel Symmachum, vel utrumque hic vertisse ἀσεβεῖς, non ἁμαρτωλοὶ, ac librarios vocem ἁμαρτωλοὶ ex LXX in hos Interpretes transtulisse. Nam Hieronymus, qui vel alterutrum vel utrumque sequitur, hic vertit, *impii*, atque sic solent illi vocem Hebraicam רשע vertere.

V. 22. Σ., οἱ εὐλογημένοι ὑπ' αὐτοῦ. Drusius.

Ibid. Σ., καταρώμενοι ὑπ' αὐτοῦ etc. Idem.

V. 23. Σ., καὶ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ εὐδοκεῖται. Idem. Corderius pro εὐδοκεῖται, legit εὐοδοῦται. Sed prior lectio præstare videtur, quia ad Hebraicam vocem quadrat.

V. 25. Σ., νέος ἐγενόμην. Sic Eusebius.

Ibid. Σ., Ο', καὶ οὐκ εἶδον etc. Eusebius.

V. 26. 'Α., ὅλην τὴν ἡμέραν etc. Drusius.

V. 27. Σ., καὶ ἠρεμήσεις εἰς αἰῶνα. Eusebius.

V. 28. Ἄλλος, τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ. Coislin. unus. Sic vertit Aquila supra psalm. xi, 2.

V. 32. Ἄλλος, περισκοπεῖ. Drusius.

V. 33. 'Α....., ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτόν. Lectiones Aquilæ et Symmachi ex uno Colbertino.

V. 35. ς', εἶδον ἀσεβῆ etc. Drusius.

V. 37. Σ., φύλασσε ἁπλότητα etc. Sic mss. Drusius truncam adtulit. Eusebius et duo mss. habent, ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ. Duo autem alii mss., ἀνδρὶ εἰρηνικῷ· sed hi videntur ex LXX versione lapsu graphico mutuati. 'Α., ἔσχατον. Drusius.

V. 38. Σ., οἱ δὲ ἀθετοῦντες etc. Sic Theodoretus et duo mss. 'Α., καὶ ἔσχατον. Drusius.

PSALMUS XXXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Καθίκεταί μου.	3. Ἐνεπάγησάν μοι.	3.
4. Ἀπὸ προσώπου τῆς ἐμβριμήσεώς σου.	4. Ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου.	4.
Διὰ τὰς ἁμαρτίας μου.	Ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου.	
7. Σκυθρωπὸς περιεπάτουν.	7. Σκυθρωπάζων ἐπορευόμην.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Attingunt me.	3. Infixæ sunt mihi.	3.
4. A facie indignationis tuæ.	4. A facie iræ tuæ.	4.
Propter peccata mea.	A facie peccatorum meorum.	
7. Mœrens ambulabam.	7. Contristatus ambulabam.	7.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 כי־כסלי מלאו נקלה	8.	8. Ὅτι ἐμπληρώθησαν αἱ λαγόνες μου ἀτιμίας.
9 שאגתי מנהמת לבי	9.	9. Ἐβρυχώμην ἀπὸ βρυγμοῦ τῆς καρδίας μου.
12 אהבי ורעי מנגד נגעי יעמדו	12.	12.
וקרובי מרחק עמדו		
13 רעתי	13.	13. Κακίαν μου.
17 עלי הגדילו	17.	17.
18 לצלע נכון	18.	18.
20 חיים עצמו	20.	20.
21 ישטנוני טוב	21.	21.
23 חושה	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Quoniam ilia mea plena fuerunt fœditate. *Hieron.*, quoniam lumbi mei repleti sunt ignominia.	8. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus.	8. Quoniam impleta sunt ilia mea ignominia.
9. Rugii præ palpitatione cordis mei. *Hieron.*, rugiebam a gemitu cordis mei.	9. Rugiebam a gemitu cordis mei.	9. Fremebam a fremitu cordis mei.
12. Diligentes me et socii mei ex adverso plagæ meæ steterunt. *Hieron.*, cari mei et amici mei quasi contra lepram meam steterunt.	12. Amici mei et proximi mei adversum me appropinquaverunt et steterunt.	12.
Et propinqui mei a longinquo steterunt. *Hieron.*, et vicini mei longe steterunt.	Et qui juxta me erant de longe steterunt.	
13. Malum meum. *Hieron.*, mala mihi.	13. Mala mihi.	13. Malitiam meam.
17. Super me magnificaverunt se. *Hieron.*, super me magnificentur.	17. Super me magna locuti sunt.	17.
18. Ad claudicationem paratus. *Hieron.*, ad plagas paratus sum.	18. In flagella paratus sum.	18.
20. Viventes roborati sunt. *Hieron.*, viventes confortati sunt.	20. Vivunt et confirmati sunt.	20.
21. Adversabantur mihi. *Hieron.*, *id.*	21. Detrahebant mihi.	21.
Bonum. *Hieron.*, *id.*	Bonitatem.	
23 Festina. *Hieron.*, *id.*	23. Intende.	23.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVII.

V. 3. Σ., καθίκεταί μου. Drusius.

V. 4. Ἀ., Σ., ἀπὸ προσώπου etc. Eusebius et Drusius.

Ibid. Σ., διὰ τὰς ἁμαρτίας μου. Iidem.

V. 7. Σ., σκυθρωπὸς περιεπάτουν. Sic Drusius. Codex unus Regius habet ἐπάτουν prima manu; sed deinde emendatum est, περιεπάτουν.

V. 8. Lectionem Aquilæ sic habent mss. et Drusius, qui postremus ad Symmachum ita legit: ὅτι αἱ ψύαι μου ἐμπλήσθησαν ἐμπαιγμάτων ἢ ἀτιμίας. Unus vero Regius, ἤτοι ἀτιμίας, quod est quasi scholion ex Aquilæ versione desumptum: quamobrem has voces, ἢ ἀτιμίας, ex Symmachi loco expunximus. [Ἐμπλήσθησαν. Ita nonnunquam interpretes, pro ἐνεπλήσθησαν. Drach.]

V. 9. Ἀ., ἐβρυχώμην etc. Sic mss. et Drusius. Duo codices habent ἐβρυχόμην.

V. 12. Σ., οἱ φίλοι μου etc. Sic Theodoretus et

PSALMUS XXXVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח לידיתון מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ Ἰδιθοὺν, μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori ipsi Idithun, canticum David. *Hieron.*, pro victoria Idithun, David psalmus.	1. In finem, ipsi Idithun, canticum David.	1. Victori super Idithun, canticum David.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8. Ὅτι αἱ ψύαι μου ἐμπλήσθησαν ἐμπαιγμάτων.	8. Ὅτι ἡ ψυχή μου ἐπλήσθη ἐμπαιγμῶν.	8.
9.	9. Ὠρυόμην ἀπὸ στεναγμοῦ τῆς καρδίας μου.	9.
12. Οἱ φίλοι μου καὶ ἑταῖροί μου ἐξεναντίας ἐν τῇ πληγῇ μου ἀντέστησαν.	12. Οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἐξ ἐναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν.	12.
Καὶ οἱ ἔγγιστά μου μακρὰν ἔστησαν.	Καὶ οἱ ἔγγιστά μου μακρόθεν ἔστησαν.	
13. Κακόν μου.	13. Τὰ κακά μοι.	13.
17. Κατεμεγαλύνοντό μου.	17. Ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλοῤῥημόνησαν.	17.
18. Εἰς τὸ σκάζειν παρεσκεύασμαι.	18. Εἰς μάστιγας ἕτοιμος.	18.
20. Ζῶντες ὑπερισχύουσιν.	20. Ζῶσι καὶ κεκραταίωνται.	20.
21. Ἀντέκειντό μοι.	21. Ἐνεδιέβαλλόν με.	21.
	Δικαιοσύνην. *Οἱ λοιποὶ*, ἀγαθοσύνην.	
23.	23. Πρόσχες. *Οἱ λοιποί*, σπεῦσον.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus.	8. Quoniam anima mea impleta est illusionibus.	8.
9.	9. Rugiebam a gemitu cordis mei.	9.
12. Amici mei et socii mei ex adverso in plaga mea obstiterunt.	12. Amici mei et proximi mei adversum me appropiuquaverunt et steterunt.	12.
Et vicini mei longe steterunt.	Et qui juxta me erant de longe steterunt.	
13. Malum meum.	13. Mala mihi.	13.
17. Magnificabant se contra me.	17. Super me magna locuti sunt.	17.
18. Ad claudicandum paratus sum.	18. In flagella paratus.	18.
20. Viventes prævalent.	20. Vivunt et confirmati sunt.	20.
21. Adversabantur mihi	21. Detrahebant mihi.	21.
	Justitiam. *Reliqui*, bonitatem.	
23.	23. Intende. *Reliqui*, festina.	23.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVII.

duo Regii. Drusius sic habet, ἐξεναντίας τῇ πληγῇ μου ἔστησαν, minus recte.

Ibid. Σ., καὶ οἱ ἔγγιστά μου μακρὰν ἔστησαν. Unus Reg.

V. 13. Drusius habet, Ἀ., κακίαν μου, κακόν μου, ac recte suspicatur primum Aquilæ, secundum Symmachi esse. Vide infra psalm. XXXIX, 15.

V. 17. Σ., κατεμεγαλύνοντό μου. Sic Colbertinus unus melius quam Drusius, καταμεγαλύνονται.

V. 18. Σ., εἰς τὸ σκάζειν etc. Drusius.

V. 20. Σ., ζῶντες ὑπερισχύουσιν. Idem.

V. 21. Σ., ἀντέκειντό μοι. Idem.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, ἀγαθοσύνην. Sic unus codex Coislinianus vero hanc notam habet: Ὠριγένης καὶ Ο', Θ., Ε', Ϛ', ἀγαθοσύνην· Εὐσέβιος καὶ Δ', δικαιοσύνην. I. e. *Origenes et LXX, Th., V, VI*, bonitatem; *Eusebius et Tetrapla*, justitiam.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, σπεῦσον. Drusius.

PSALMUS XXXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον ὑπὲρ Ἰδιθοὺν, ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, τῷ Ἰδιθοὺν, ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ Ἰδιθοὺν, ᾠδὴ τῷ Δαυίδ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale super Idithun, canticum David.	1. In finem, ipsi Idithun, canticum David.	1. In victoriam super Idithun, canticum ipsi David.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי	2.	2.
3 נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר	3.	3. . . . σιωπῇ ἐσίγησα ἀπὸ ἀγαθοῦ. . . .
4 חם־לבי ׀ בקרבי בהגיגי תבער־אש	4.	4.
6 הנה טפחות ׀ נתתה ימי	6.	6.
וחלדי כאין נגדך		Καὶ ἡ κατάδυσίς μου ὡς οὐκ ἔστιν ἐναντίον σου.
אך כל־הבל כל־אדם נצב		Πᾶς ἄνθρωπος ἐστηλωμένος.
סלה	Σελ.	Ἀεί.
7 מי־אספם	7.	7. Τίς συλλέξει αὐτά.
8 ועתה מה־קויתי אדני תוחלתי לך היא	8	8. Ἡ καραδοκία μου μετὰ σοῦ.
9 מכל־פשעי הצילני חרפת נבל אל־תשימני	9.	9. . . . . ὄνειδος ἀπορρέοντι μὴ θῇς με.
10 נאלמתי לא אפתח־פי כי אתה עשית	10.	10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Dixi, Custodiam vias meas a peccando in lingua mea. Custodiam ori meo epistomidem, cum adhuc impius juxta me. *Hieron*, dixi, Custodiam vias meas, ne peccem in lingua mea : custodiam os meum silentio, donec est impius contra me.	2. Dixi : Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator adversum me.	2.
3. Obmutui silentio, tacui de bono, et dolor meus conturbatus est. *Hieron.*, *id.*	3. Obmutui, et humiliatus sum, et silui a bonis, et dolor meus renovatus est.	3. ... silentio silui a bono. . . .
4. Caluit cor meum in interiori meo : in meditatione mea exarsit ignis. *Hieron.*, incaluit cor meum in medio mei, in meditatione mea incensus sum igni.	4. Concaluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescet ignis.	4.
6. Ecce palmos dedisti dies meos. *Hieron.*, ecce breves posuisti dies meos.	6. Ecce mensurabiles posuisti dies meos.	6.
Et tempus meum tamquam nihil coram te. *Hieron*, et vita mea quasi non sit in conspectu tuo.	Et substantia mea tamquam nihilum ante te.	Et demersio mea quasi non est coram te.
Utique universa vanitas, omnis homo stans. *Hieron.*, omnia enim vanitas, omnis homo stans.	Verumtamen universa vanitas, omnis homo vivens.	Omnis homo erectus.
Selah. *Hieron.*, semper.	*Vacat.*	Semper.
7. Quis colligens ea. *Hieron.*, cui dimittat ea.	7. Cui congregabit ea.	7. Quis colliget ea.
8. Et nunc quid exspectavi, Domine ? exspectatio mea in te ipsa. *Hieron.*, Nunc ergo quid exspecto, Domine ? præstolatio mea tu es.	8. Et nunc quæ est exspectatio mea ? Nonne Dominus ? et substantia mea apud te est.	8. Exspectatio mea tecum.
9. Ab omnibus prævaricationibus meis erue me : opprobrium stulti ne ponas me. *Hier.*, ab omnibus iniquitatibus meis libera me : opprobrium stulto ne ponas me.	9. Ab omnibus iniquitatibus meis erue me : opprobrium insipienti dedisti me.	9. ... opprobrium effluenti ne ponas me.
10. Obmutui, non aperiam os meum : quia tu fecisti. *Hieron.*, *id.*	10. Obmutui, et non aperui os meum, quoniam tu fecisti.	10.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2. Εἶπον, Φυλάξω τὰς ὁδούς μου, μὴ ἁμαρτεῖν διὰ τῆς γλώσσης μου. Φυλάξω τὸ στόμα μου φίμῳ, ἔτι ὄντος ἀσεβοῦς ἐξ ἐναντίας μου.

3. Ἄλαλος ἐγενόμην σιγῇ, ἐσιωπήθην μὴ ὢν ἐν ἀγαθῷ, καὶ ἀνεταράχθην.

4. Ἐξεθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου· ἐν τῷ ἀναπολεῖν με ἐνεκαιόμην πυρί.

6. Ἰδοὺ ὡς σπιθαμὰς ἔδωκας τὰς ἡμέρας μου.

Καὶ ἡ βίωσίς μου ὡς οὐδὲν ἄντικρύς σου.

Μόνον γὰρ ἀτμὸς πᾶς ἄνθρωπος ἑστώς.

Διάψαλμα.

7.

8. Νῦν οὖν τί προσδοκῶ, Δέσποτα; ἡ ἀναμονή μου εἰς σέ ἐστιν.

9. Ἀπὸ πασῶν τῶν ἀθεσιῶν μου ἐξελοῦ με, ἐπονείδιστον ἄφρονι μὴ τάξῃς με.

10. Ἄλαλος ἐγενόμην, οὐκ ἀνοίξω τὸ στόμα μου· σὺ γὰρ ἐποίησας.

Ο'.

2. Εἶπα, Φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν ἐν γλώσσῃ μου. Ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακὴν, ἐν τῷ συστῆναι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου.

3. Ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν, καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη.

4. Ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ.

6. Ἰδοὺ παλαιὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου. Ἄλλως, παλαιστὰς ἔθου.

Καὶ ὑπόστασίς μου ὡς οὐθὲν ἐνώπιόν σου.

Πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιότης, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν.

Διάψαλμα. Ε', διαπαντός. ϛ', εἰς τέλος.

7. Τίνι συνάξει αὐτά.

8. Καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή μου; οὐχὶ ὁ Κύριος; Καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ σοί ἐστιν.

9. Ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου ῥῦσαί με, ὄνειδος ἄφρονι ἔδωκάς με. Ε', ὄνειδος ἄφρονι μὴ δῷς με.

10. Ἐκωφώθην, καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ εἶ ὁ ποιήσας με.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.

3.

4.

6.

Διάψαλμα.

7. Τίς συλλέξει αὐτά.

8.

9.

10.

SYMMACHUS.

2. Dixi, Custodiam vias meas, ad non peccandum per linguam meam. Custodiam os meum freno, cum adhuc esset impius ex adverso mei.

3. Sine loquela factus sum silentio: tacui non exsistens in bono, et turbatus sum.

4. Incaluit cor meum intra me, cum animo versarem, comburebar igne.

6. Ecce quasi palmos dedisti dies meos.

Et vita mea quasi nihil in conspectu tuo.

Solum enim vapor omnis homo stans.

Diapsalma.

7.

8. Nunc igitur quid exspecto, Domine? patientia mea in te est.

9. Ab omnibus transgressionibus meis erue me, exprobrabilem insipienti ne statuas me.

10. Sine loquela factus sum, non aperiam os meum: tu enim fecisti.

LXX INTERPRETES.

2. Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator adversum me.

3. Obmutui, et humiliatus sum, et silui a bonis, et dolor meus renovatus est.

4. Concaluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescet ignis.

6. Ecce antiquos posuisti dies meos. *Aliter*, mensurabiles posuisti.

Et substantia mea tamquam nihilum ante te.

Verumtamen universa vanitas, omnis homo vivens.

Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.

7. Cui congregabit ea.

8. Et nunc quæ est exspectatio mea? Nonne Dominus? et substantia mea apud te est.

9. Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium insipienti dedisti me. V, opprobrium stulto ne dederis me.

10. Obmutui, et non aperui os meum: quoniam tu es qui fecisti me.

THEODOTIO.

2.

3.

4.

6.

Diapsalma.

7. Quis colliget ea.

8.

9.

10.

Digitized by Google

TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי	2.	2.
3 נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר	3.	3. . . . σιωπῇ ἐσίγησα ἀπὸ ἀγαθοῦ. . . .
4 חם־רבי בקרבי בהגיגי תבער־אש	4.	4.
6 הנה טפחות נתתה ימי	6.	6.
וחלדי כאין נגדך		Καὶ ἡ κατάδυσίς μου ὡς οὐκ ἔστιν ἐναντίον σου.
אך כל־הבל כל־אדם נצב		Πᾶς ἄνθρωπος ἐστηλωμένος.
סלה	Σελ.	Ἀεί.
7 מי־אספם	7.	7. Τίς συλλέξει αὐτά.
8 ועתה מה־קויתי אדני תוחלתי לך היא	8	8. Ἡ καραδοκία μου μετὰ σοῦ.
9 מכל־פשעי הצילני חרפת נבל אל־תשימני	9.	9. . . . . ὄνειδος ἀπορρέοντι μὴ θῇς με.
10 נאלמתי לא אפתח־פי כי אתה עשית	10.	10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Dixi, Custodiam vias meas a peccando in lingua mea. Custodiam ori meo epistomidem, cum adhuc impius juxta me. *Hieron*, dixi, Custodiam vias meas, ne peccem in lingua mea: custodiam os meum silentio, donec est impius contra me.	2. Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator adversum me.	2.
3. Obmutui silentio, tacui de bono, et dolor meus conturbatus est. *Hieron.*, *id.*	3. Obmutui, et humiliatus sum, et silui a bonis, et dolor meus renovatus est.	3. ... silentio silui a bono. . . .
4. Caluit cor meum in interiori meo: in meditatione mea exarsit ignis. *Hieron.*, incaluit cor meum in medio mei, in meditatione mea incensus sum igni.	4. Concaluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescet ignis.	4.
6. Ecce palmos dedisti dies meos. *Hieron.*, ecce breves posuisti dies meos.	6. Ecce mensurabiles posuisti dies meos.	6.
Et tempus meum tamquam nihil coram te. *Hieron*, et vita mea quasi non sit in conspectu tuo.	Et substantia mea tamquam nihilum ante te.	Et demersio mea quasi non est coram te.
Utique universa vanitas, omnis homo stans. *Hieron.*, omnia enim vanitas, omnis homo stans.	Verumtamen universa vanitas, omnis homo vivens.	Omnis homo erectus.
Selah. *Hieron.*, semper.	*Vacat.*	Semper.
7. Quis colligens ea. *Hieron.*, cui dimittat ea.	7. Cui congregabit ea.	7. Quis colliget ea.
8. Et nunc quid exspectavi, Domine? exspectatio mea in te ipsa. *Hieron.*, Nunc ergo quid exspecto, Domine? præstolatio mea tu es.	8. Et nunc quæ est exspectatio mea? Nonne Dominus? et substantia mea apud te est.	8. Exspectatio mea tecum.
9. Ab omnibus prævaricationibus meis erue me: opprobrium stulti ne ponas me. *Hier.*, ab omnibus iniquitatibus meis libera me: opprobrium stulto ne ponas me.	9. Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium insipienti dedisti me.	9. ... opprobrium effluenti ne ponas me.
10. Obmutui, non aperiam os meum: quia tu fecisti. *Hieron.*, *id.*	10. Obmutui, et non aperui os meum, quoniam tu fecisti.	10.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Εἶπον, Φυλάξω τὰς ὁδούς μου, μὴ ἁμαρτεῖν διὰ τῆς γλώσσης μου. Φυλάξω τὸ στόμα μου φίμῳ, ἔτι ὄντος ἀσεβοῦς ἐξ ἐναντίας μου.	2. Εἶπα, Φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν ἐν γλώσσῃ μου. Ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακὴν, ἐν τῷ συστῆναι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου.	2.
3. Ἄλαλος ἐγενόμην σιγῇ, ἐσιωπήθην μὴ ὢν ἐν ἀγαθῷ, καὶ ἀνεταράχθην.	3. Ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν, καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη.	3.
4. Ἐξεθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου· ἐν τῷ ἀναπολεῖν με ἐνεκαιόμην πυρί.	4. Ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ.	4.
6. Ἰδοὺ ὡς σπιθαμὰς ἔδωκας τὰς ἡμέρας μου.	6. Ἰδοὺ παλαιὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου. *Ἄλλως*, παλαιστὰς ἔθου.	6.
Καὶ ἡ βίωσίς μου ὡς οὐδὲν ἄντικρύς σου.	Καὶ ὑπόστασίς μου ὡς οὐθὲν ἐνώπιόν σου.	
Μόνον γὰρ ἀτμὸς πᾶς ἄνθρωπος ἑστώς.	Πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιότης, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν.	
Διάψαλμα.	Διάψαλμα. Ε', διαπαντός. ϛ', εἰς τέλος.	Διάψαλμα.
7.	7. Τίνι συνάξει αὐτά.	7. Τίς συλλέξει αὐτά.
8. Νῦν οὖν τί προσδοκῶ, Δέσποτα; ἡ ἀναμονή μου εἰς σέ ἐστιν.	8. Καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή μου; οὐχὶ ὁ Κύριος; Καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ σοί ἐστιν.	8.
9. Ἀπὸ πασῶν τῶν ἀθεσιῶν μου ἐξελοῦ με, ἐπονείδιστον ἄφρονι μὴ τάξῃς με.	9. Ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου ῥῦσαί με, ὄνειδος ἄφρονι ἔδωκάς με. Ε', ὄνειδος ἄφρονι μὴ δῷς με.	9.
10. Ἄλαλος ἐγενόμην, οὐκ ἀνοίξω τὸ στόμα μου· σὺ γὰρ ἐποίησας.	10. Ἐκωφώθην, καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ εἶ ὁ ποιήσας με.	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Dixi, Custodiam vias meas, ad non peccandum per linguam meam. Custodiam os meum freno, cum adhuc esset impius ex adverso mei.	2. Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator adversum me.	2.
3. Sine loquela factus sum silentio: tacui non exsistens in bono, et turbatus sum.	3. Obmutui, et humiliatus sum, et silui a bonis, et dolor meus renovatus est.	3.
4. Incaluit cor meum intra me, cum animo versarem, comburebar igne.	4. Concaluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescet ignis.	4.
6. Ecce quasi palmos dedisti dies meos.	6. Ecce antiquos posuisti dies meos. *Aliter*, mensurabiles posuisti.	6.
Et vita mea quasi nihil in conspectu tuo.	Et substantia mea tamquam nihilum ante te.	
Solum enim vapor omnis homo stans.	Verumtamen universa vanitas, omnis homo vivens.	
Diapsalma.	Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.	Diapsalma.
7.	7. Cui congregabit ea.	7. Quis colliget ea.
8. Nunc igitur quid exspecto, Domine? patientia mea in te est.	8. Et nunc quæ est exspectatio mea? Nonne Dominus? et substantia mea apud te est.	8.
9. Ab omnibus transgressionibus meis erue me, exprobrabilem insipienti ne statuas me.	9. Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium insipienti dedisti me. V, opprobrium stulto ne dederis me.	9.
10. Sine loquela factus sum, non aperiam os meum: tu enim fecisti.	10. Obmutui, et non aperui os meum: quoniam tu es qui fecisti me.	10.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
12 על־עון ותמס כעש חמודו	12.	12.
אך הבל כל־אדם		Πλὴν μάτην πᾶς ἄνθρωπος.
13 אל־תחרש	13.	13.
14 השע ממני ואבליגה בטרם אלך ואינני	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Propter iniquitatem. *Hieron.*, pro iniquitate.	12. Propter iniquitatem.	12.
Et liquescere fecisti ut tineam desiderium ejus. *Hieron.*, et posuisti quasi tineam desiderabilia ejus.	Et tabescere fecisti sicut araneam animam ejus.	
Verumtamen vanitas omnis homo. *Hieron.*, *id.*	Verumtamen vane conturbatur omnis homo.	Verumtamen frustra omnis homo.
13. Ne sileas. *Hieron.*, ne obsurdescas.	13. Ne sileas.	13.
14. Claude a me, et roborabor, antequam vadam, et non ego. *Hieron.*, parce mihi, ut rideam antequam vadam, et non subsistam.	14. Remitte mihi, ut refrigerer priusquam abeam, et amplius non ero.	14.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVIII.

Tituli lectiones ex mss. eruimus.

V. 2. Lectionem Symmachi plenam sic habet Eusebius in Psalmos.

V. 3. Ἀ.; σιωπῇ ἐσίγησα ἀπὸ ἀγαθοῦ. Hanc Aquilæ lectionem vitiatam adfert Colbertinus στιχηρῶς scriptus, sic : σιοπῆς σιγῆς ἀπὸ ἀγαθοῦ · Symmachi, Eusebius. In versione Aquilæ, σιωπῆς, ultima littera C erat Є, et ad sequentem vocem pertinebat ἐσίγησα. Postrema vero littera A ab imperito librario omissa fuit, ob repetitionem litteræ A in ἐσί.

V. 4. Ita Symmachi lectionem efferunt mss. Duo autem Colbertini habent ἀναπολᾷν pro ἀναπολεῖν.

V. 6. Σ., ἰδοὺ ὡς σπιθαμὰς etc. Eusebius et Drusius.

Ibid. Ἀ., καὶ ἡ κατ-. Lectiones Aquilæ et Symmachi habent Eusebius, Theodoretus, duo mss. et Drusius.

Ibid. Σ., μόνον γὰρ etc. Eusebius.

Ibid. Σέλ. Vide psalmo III.

PSALMUS XXXIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 קוה קויתי יהוה ויט אלי וישמע שועתי	2.	2.
3 מבור	3.	3.
6 רבות עשית ׀ אתה יהוה אלהי נפלאתיך ומחשבתיך אלינו אין ׀ ערך אליך	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Exspectando exspectavi Dominum, et declinavit ad me, et audivit clamorem meum. *Hieron.*, exspectans exspectavi Dominum, et inclinatus est ad me, et audivit clamorem meum.	2. Exspectans exspectavi Dominum, et intendit mihi, et exaudivit preces meas.	2.
3. Ex cisterna. *Hieron.*, de lacu.	3. De lacu.	3.
6. Multa fecisti tu, Domine Deus meus, mirabilia tua, et cogitationes tuas erga nos, ut non comparatio apud te. *Hieron.*, multa fecisti tu, Domine Deus meus, mirabilia tua, et cogitationes tuas pro nobis, non invenio ordinem coram te.	6. Multa fecisti tu, Domine Deus, mirabilia tua : et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi.	6.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. Δι' ἀδικίαν.	12. Ὑπὲρ ἀνομίας.	12.
Καὶ διαλύεις ὡς εὐρῶτα τὸ ἐπιθυμητὸν αὐτοῦ.	Καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. *Ἄλλος*, ἀνήλωσας. *Ἄλλος*, ἐταπείνωσας.	
	Πλὴν μάτην ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος.	
13. Μὴ παρακούσῃς.	13. Μὴ παρασιωπήσῃς.	13.
14. Ἀπόσχου μου ἵνα μειδιάσω, πρὶν ἀπελθεῖν με, καὶ μὴ ὑπάρχειν.	14. Ἄνες μοι ἵνα ἀναψύξω, πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν, καὶ οὐκέτι μὴ ὑπάρξω.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. Propter iniquitatem.	12. Propter iniquitatem.	12.
Et dissolvis ut cariem desiderabile ejus.	Et tabescere fecisti sicut araneam animam ejus. *Alius*, absumpsisti. *Alius*, humiliasti.	
	Verumtamen vane conturbatur omnis homo.	
13. Ne inauditum prætereas.	13. Ne sileas.	13.
14. Abstine a me ut rideam, antequam abeam, et non subsistam.	14. Remitte mihi, ut refrigerer priusquam abeam, et amplius non ero.	14.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXVIII.

V. 7. Ita Drusius. Agellius vero sic habet : *Theodotion autem ad Hebræum aptius vertit* : Et nescit quis colliget ea.

V. 8. Σ., νῦν οὖν etc. Eusebius et Drusius. Unus legit παρὰ σοί loco τοῦ, εἰς σέ. Lectio Aquilæ in mss.

V. 9. Ἀ... ὄνειδος ἀποῤῥέοντι etc. Eusebius et Drusius. Aquila vocem נבל *nabal*, semper vertit ἀποῤῥέων. Symmachi versionem exhibet Eusebius, necnon Quintæ.

V. 10. Σ., ἄλαλος etc. Eusebius et Drusius. Prior legit, οὐκ ἀνοίξεις, alter, οὐκ ἀνοίξω, quem sequimur, quia cum Hebraico consentit.

V. 12. Σ., δι' ἀδικίαν. Drusius.

Ibid. Σ., καὶ διαλύεις etc. Idem. Lectiones alias in fine versus exhibet Colbert. στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Ἀ., πλὴν etc. Sic unus codex.

V. 13. Σ., μὴ παρακούσῃς. Drusius.

V. 14. Σ., ἀπόσχου μου etc. Drusius. Colbertinus vero στιχηρῶς scriptus, ἀπόσχου μοι.

PSALMUS XXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον, καὶ προσέσχε μοι, καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου. *Ἄλλος*, ἀναμένων ἀνέμεινα τὸν Κύριον, καὶ προσκληθεὶς εἰσήκουσέ μου.	2.
3.	3. Ἐκ λάκκου. *Ἄλλος*, ἐκ βόθρου.	3.
6. Πάμπολλα ἐποίησας σὺ, Κύριε ὁ Θεός μου, τὰ τεράστιά σου, καὶ τοὺς διαλογισμούς σου τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν, οὐκ ἔστιν ἐκθέσθαι ἐπὶ σοῦ.	6. Πολλὰ ἐποίησας σὺ, Κύριε ὁ Θεὸς, τὰ θαυμάσιά σου, καὶ τοῖς διαλογισμοῖς σου οὐκ ἔστι τίς ὁμοιωθήσεταί σοι.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Exspectans exspectavi Dominum, et attendit mihi, et exaudivit supplicationem meam. *Alius*, exspectans exspectavi Dominum, et advocatus exaudivit me.	2.
3.	3. De lacu. *Alius*, ex fossa.	3.
6. Perquam multa fecisti tu, Domine Deus meus, prodigia tua, et cogitationes tuas pro nobis, non est exponere super te.	6. Multa fecisti tu, Domine Deus, mirabilia tua : et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi.	6.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
אגידה ואדברה עצמו מספר		
7 אזנים כרית לי	7.	7. Ὠτία δὲ ἐσκάψάς μοι.
8 אז אמרתי	8.	8.
במגלת־ספר כתוב עלי		Ἐν εἰλήματι τοῦ βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ.
9 חפצתי ותורתך בתוך מעי	9.	9. Καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου.
11 חסדך	11.	11.
לקהל רב		Ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ.
12 יצרוני	12.	12.
14 רצה	14.	14.
לעזרתי חושה		Εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον.
15 יבשו ויחפרו ו יחד מבקשי נפשי	15.	15.
רעתי		Κακίαν μου.
16 האמרים לי האח ו האח 16 Τὸ Ἑβραϊκὸν, οἱ λέγοντές μοι, Ἀὰ, ἀά.	16.	16. Οἱ λέγοντές μοι, Ἀὰ, ἀά.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Annuntiabo et loquar, fortiora fuerunt, quam ut narrentur. *Hieron.*, si narraro voluero et numerare, plura sunt quam ut narrari queant.	Annuntiavi et locutus sum, multiplicati sunt super numerum.	
7. Aures fodisti mihi. *Hieron.*, *idem.*	7. Aures autem perfecisti mihi.	7. Auriculas autem fodisti mihi.
8. Tunc dixi. *Hieron.*, *id.*	8. Tunc dixi.	8.
In volumine libri scriptum est de me. *Hieron.*, *id.*	In capite libri scriptum est de me.	In volumine libri scriptum est de me.
9. Volui, et lex tua in medio viscerum meorum. *Hieron.*, volui, et legem tuam in medio ventris mei.	9. Volui, et legem tuam in medio cordis mei.	9. Et legem tuam in medio ventris mei.
11. Misericordiam tuam. *Hieron.*, *id.*	11. Misericordiam tuam	11.
In cœtu multo. *Hieron.*, in ecclesia multa.	A concilio multo.	In ecclesia magna.
12. Custodiant me. *Hieron.*, servabunt me.	12. Susceperunt me.	12.
14. Velis. *Hieron.*, placeat tibi.	14. Complaceat tibi.	14.
Ad auxilium mei festina. *Hieron.*, ad adjuvandum me festina.	Ad adjuvandum me respice.	Ad adjuvandum me festina.
15. Pudore afficientur et erubescent pariter quærentes animam meam. *Hieron.*, confundantur et revereantur simul quærentes animam meam.	15. Confundantur et revereantur simul qui quærunt animam meam.	15.
Malum meum. *Hieron.*, mala mihi.	Mihi mala.	Malitiam meam.
16. Qui dicunt mihi, Aa, aa. *Hebr. int.*, *id. Hieron.*, qui dicunt mihi Vah vah.	16. Qui dicunt mihi: Euge, euge.	16. Qui dicunt mihi, Aa, aa.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXIX.

V. 2. Ἄλλος, ἀναμένων etc. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus, sine interpretis nomine. Videtur autem esse Symmachi.

V. 3. Ἄλλος, ἐκ βόθρου. Coislin.

V. 6. Lectionem Symmachi plenam sic exhibet Eusebius. Agellius vero legit, ἐχθέσθαι σοι.

Ibid. Eusebius, Σ., ἐὰν ἀπαγγέλλω ἢ καταγγέλλω etc., atque sic habent duo mss. Drusius vero ex editione Romana, ἐὰν ἀπαγγέλω, καὶ ἐὰν λέγω.

V. 7. Ex codice Coisliniano.

V. 8. Σ., ὅτε εἶπον. Idem.

Ibid. Ἀ., ἐν εἰλήματι τοῦ βιβλίου etc. Hic variant mss. et editi. Nam tres mss. illud ἐν εἰλήματι etc. Aquilæ pariter et Symmacho tribuunt. Drusius

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἐὰν ἀπαγγέλλων καταγγέλλω, πλείω ἐστὶ τοῦ διηγηθῆναι.	Ἀπήγγειλα καὶ ἐλάλησα, ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀριθμόν.	
7. Ὠτία δὲ κατασκευάσάς μοι.	7. Ὠτία δὲ κατηρτίσω μοι. Ε', Ϛ', *id.* Ο' *ἄλλως*, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι.	7. Ὠτία δὲ κατηρτίσω μοι.
8. Ὅτε εἶπον.	8. Τότε εἶπον.	8.
Ἐν τῷ τεύχει τοῦ ὁρισμοῦ σου γέγραπται περὶ ἐμοῦ.	Ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ. *Ἄλλος*, ἐν τόμῳ.	
9. Προεθυμήθην τὸν νόμον σου ἔνδοθεν τῶν ἐγκάτων μου.	9. Ἠβουλήθην, καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς καρδίας μου.	9. Καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου.
11. Τὴν χάριν σου.	11. Τὸ ἔλεός σου.	11.
Ἐν πληθύϊ.	Ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς.	Ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ.
12. Περιφρασσέτω με.	12. Ἀντελάβοντό μου.	12.
14.	14. Εὐδόκησον. *Ἄλλος*, θέλησον.	14.
	Εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι πρόσχες.	
15. Ἐντρέπονται καὶ ἀσχημονοῦσιν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου.	15. Καταισχυνθείησαν, καὶ ἐντραπείησαν ἅμα οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου.	15.
Κάκωσίν μου.	Μοὶ κακά.	
16. Οἱ λέγοντές μοι, Εὖγε, εὖγε.	16. Οἱ λέγοντές μοι, Εὖγε, εὖγε.	16.

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Si annuntians denuntiem, plura erunt quam ut narrari possint.	Annuntiavi et locutus sum, multiplicati sunt super numerum.	
7. Auriculas autem præparasti mihi.	7. Auriculas autem perfecisti mihi. V, VI, *id.* LXX *aliter*, corpus autem perfecisti mihi.	7. Auriculas autem perfecisti mihi.
8. Quando dixi.	8. Tunc dixi.	8.
In libro definitionis tuæ scriptum est de me.	In capite libri scriptum est de me. *Alius*, in tomo.	
9. Præoptavi legem tuam intra viscera mea.	9. Volui, et legem tuam in medio cordis mei.	9. Et legem tuam in medio ventris mei.
11. Gratiam tuam.	11. Misericordiam tuam.	11.
In multitudine.	A concilio multo.	In ecclesia magna.
12. Circummuniant me.	12. Susceperunt me.	12.
14.	14. Complaceat tibi. *Alius*, velis.	14.
	Ad adjuvandum me respice.	
15. Confunduntur et turpiter agunt qui quærunt animam meam.	15. Confundantur et revereantur simul qui quærunt animam meam.	15.
Afflictionem meam.	Mihi mala.	
16. Qui dicunt mihi: Euge, euge.	16. Qui dicunt mihi: Euge, euge.	16.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XXXIX.

primum sic unam amborum exhibet, deinde aliam Symmachi lectionem adfert. Hæc vero prior lectio primum a Didymo, deinde a Theodoreto inducta videtur. Eusebius autem utrique, Aquilæ nempe et Symmacho, suam peculiarem versionem adscribit, qualem nos edimus; quem sequuntur aliquot mss. etiam ex iis qui priorem lectionem attulerant. Crediderim ego Didymum, et ex Didymo Theodoretum lapsu memoriæ Aquilæ et Symmacho eam lectionem adscripsisse, quæ unius Aquilæ erat. Corderius, qui lectionem Aquilæ et Symmachi unam ex Didymo adtulerat, in notis suis nostræ sententiæ adstipulatur, et suam cuique tribuit ut supra.

V. 9. Lectionem Aquilæ habet unus codex;

Digitized by Google

Symmachi, Eusebius. Vide Hieron. Epist. ad Suniam et Fretelam.

V. 11. Σ., τὴν χάριν σου. Drusius.

Ibid. 'Α., Θ., ἐν ἐχ-. Ita mss. omnes cum Drusio. Duo tamen ad Symmachum habent, ἐν πλήθει.

V. 12. Σ., περιφραξάτω με. Drusius.

V. 14. Ἄλλος, θέλησον. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. 'Α., εἰς τὸ βοηθ-. Sic unus codex. Vide Hieronymum ad Suniam et Fretelam, ubi vocem σπεῦσον sine interpretis nomine adfert.

V. 15. Σ., ἐντρέπονται etc. Eusebius. Verum

PSALMUS XL.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τῷ Δαυΐδ.
2 אשרי משכיל אל-דל	2.	2. Ἐπὶ πτωχόν.
ביום רעה		
3 יהוה ׀ ישמרהו ויחיהו	3.	3. Κύριος φυλάξει αὐτὸν, καὶ ζωώσει αὐτόν.
יאשר בארץ		
ואל-תתנהו בנפש איביו		Ἐν ψυχῇ ἐχθροῦ.
4 יהוה יסעדנו	4.	4. Κύριος βοηθήσει αὐτῷ.
5 אני אמרתי יהוה חנני רפאה נפשי כי-חטאתי לך	5.	5.
6 איבי יאמרו רע לי מתי ימות ואבד שמו	6.	6.
7 ואם-בא לראות ׀ שוא ידבר לבו יקבץ-און לו יצא לחוץ ידבר	7.	7. Καὶ ἐὰν ἔλθῃ τοῦ ἰδεῖν....

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori canticum ipsi David. *Hieron.*, pro victoria psalmus David.	1. In finem psalmus ipsi David.	1. Victori canticum ipsi David.
2. Beatitudines intelligentis ad tenuem. *Hieron.*, beatus qui cogitat de paupere.	2. Beatus qui intelligit super egenum et pauperem.	2. Super egenum.
In die mala. *Hieron.*, *id.*	In die mala.	
3. Dominus custodiat eum et vivificet eum. *Hieron.*, Dominus custodiet eum et vivificabit eum.	3. Dominus custodiat eum et vivificet eum.	3. Dominus custodiet eum et vivificabit eum.
Beatificetur in terra. *Hieron*, et beatus erit in terra.	Et beatum faciat eum in terra.	
Et ne tradas eum in anima inimicorum ejus. *Hieron.*, et non tradet eum animæ inimicorum suorum.	Et non tradat eum in animam inimicorum ejus.	In anima inimici.
4. Dominus fulciat eum. *Hieron.*, Dominus confortabit eum.	4. Dominus opem ferat illi.	4. Dominus auxiliabitur ei.
5. Ego dixi, Domine, miserere mei : sana animam meam, quia peccavi tibi. *Hieron.*, *id.*	5. Ego dixi, Domine, miserere mei : sana animam meam, quia peccavi tibi.	5.
6. Inimici mei dicent malum mihi, Quando morietur, et peribit nomen ejus ? *Hieron.*, inimici mei loquuntur malum mihi : Quando morietur, et peribit nomen ejus ?	6. Inimici mei dixerunt mala mihi : Quando morietur, et peribit nomen ejus ?	6.
7. Et si venerit ad videndum, mendacium loquetur cor ejus : congregabit iniquitatem sibi. Egredietur foras, loquetur. *Hieron.*, et si venerit ut visitet, vana loquetur cor ejus : congregabit iniquitatem sibi, egrediens foras detrahet.	7. Et si ingrediebatur ut videret, vana loquebatur cor ejus, congregavit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras, et loquebatur in idipsum.	7. Et si venerit ad videndum...

Digitized by Google

existimo eum ita posuisse, ut ad seriem orationis versionem Symmachi accommodaret; veroque simile est, vertisse Symmachum ἐντραπείησαν καὶ ἀσχημονήσαιεν ut alibi: nam Daniel Barbarus ex Symmacho hanc vocem Latine sic adfert, *pudefiant*.

Ibid. Ἀ., κακίαν etc. Drusius.

V. 16. *Τὸ Ἑβρ.* etc. Ita Eusebius et codex unus Regius et quidem recte. Drusius autem hoc unum adfert, *Sym.*, ἆ, ἆ, male ut videtur; et sic etiam Corderius in catena.

PSALMUS XL.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος ᾠδὴ τῷ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	. Εἰς τὸ νῖκος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
2. Ἐπὶ πτωχόν.	2. Μακάριος ὁ συνιων ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα.	2. Ἐπὶ πτωχόν.
Ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως.	Ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ.	
3. Κύριος φυλάξει αὐτὸν, καὶ περισώσει αὐτόν.	3. Κύριος φυλάξαι αὐτὸν, καὶ ζῆσαι αὐτόν.	3. Κύριος φυλάξει αὐτὸν, καὶ ζωώσει αὐτόν.
Καὶ μακαριστὸς ἔσται ἐν τῇ γῇ.	Καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῇ.	
Καὶ οὐκ ἐκδώσει αὐτὸν εἰς ψυχὰς ἐχθρῶν.	Καὶ μὴ παραδῷ αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ.	Εἰς ψυχήν.
4.	4. Κύριος βοηθήσαι αὐτῷ.	4. Κύριος βοηθήσει αὐτῷ.
5. Ἐμοῦ λέγοντος, Κύριε, οἴκτειρόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, καὶ εἰ ἥμαρτόν σοι.	5. Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι.	5.
6. Οἱ ἐχθροί μου ἔλεγον περὶ ἐμοῦ κακὰ, Πότε ἀποθάνῃ, καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ;	6. Οἱ ἐχθροί μου εἶπαν κακά μοι· Πότε ἀποθανεῖται, καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ;	6.
7. Καὶ εἰσερχόμενος ἐπισκέψασθαι, ματαιὰ ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ· ἠθροίσεν ἀδικίαν ἑαυτῷ· ἐξερχόμενος δὲ ἔξω κατελάλει.	7. Καὶ εἰ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, μάτην ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ, ἐξεπορεύετο ἔξω, καὶ ἐλάλει ἐπιτοαυτό. Ε', Ϛ', καὶ εἰ.	7. Καὶ εἰ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, μάτην ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ, ἐπορεύετο ἔξω, καὶ ἐλάλει ἐπιτοαυτό.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale canticum ipsi David.	1. In finem, psalmus ipsi David.	1. Pro victoria, psalmus David.
2. Super egenum.	2. Beatus qui intelligit super egenum et pauperem.	2. Super egenum.
In die afflictionis.	In die mala.	
3. Dominus custodiet eum et salvabit eum.	3. Dominus custodiat eum, et vivificet eum.	3. Dominus custodiet eum, et vivificabit eum.
Et beatus erit in terra.	Et beatum faciat eum in terra.	
Et non tradet eum in animas inimicorum.	Et non tradat eum in manus inimici ejus.	In animam.
4.	4. Dominus opem ferat illi.	4. Dominus auxiliabitur ei.
5. Me dicente, Domine, miserere mei, sana animam meam, etiamsi peccaverim tibi.	5. Ego dixi, Domine, miserere mei: sana animam meam, quia peccavi tibi.	5.
6. Inimici mei dicebant de me mala, Quando morietur, et peribit nomen ejus?	6. Inimici mei dixerunt mala mihi: Quando morietur, et peribit nomen ejus?	6.
7. Et ingrediens ad visitandum, vana loquebatur cor ejus: coacervavit iniquitatem sibi: egrediens vero foras, detrahebat.	7. Et si ingrediebatur ut videret, vana loquebatur cor ejus, congregavit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras, et loquebatur in idipsum. V, VI, et si.	7. Et si ingrediebatur ut videret, vana loquebatur cor ejus, congregavit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras, et loquebatur in idipsum.

Digitized by Google

Symmachi, Eusebius. Vide Hieron. Epist. ad Suniam et Fretelam.

V. 11. Σ., τὴν χάριν σου. Drusius.

Ibid. 'A., Θ., ἐν ἐκ-. Ita mss. omnes cum Drusio. Duo tamen ad Symmachum habent, ἐν πλήθει.

V. 12. Σ., περιφρασσέτω με. Drusius.

V. 14. Ἄλλος, θέλησον. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. 'A., εἰς τὸ βοηθ-. Sic unus codex. Vide Hieronymum ad Suniam et Fretelam, ubi vocem σπεῦσον sine interpretis nomine adfert.

V. 15. Σ., ἐντρέπονται etc. Eusebius. Verum

PSALMUS XL.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τῷ Δαυίδ.
2 אשרי משכיל אל-דל	2.	2. Ἐπὶ πτωχόν.
ביום רעה		
3 יהוה ישמרהו ויחיהו	3.	3. Κύριος φυλάξει αὐτὸν, καὶ ζωώσει αὐτόν.
יאשר בארץ ואל-תתנהו בנפש איביו		Ἐν ψυχῇ ἐχθροῦ.
4 יהוה יסעדנו	4.	4. Κύριος βοηθήσει αὐτῷ.
5 אני אמרתי יהוה חנני רפאה נפשי כי-חטאתי לך	5.	5.
6 איבי יאמרו רע לי מתי ימות ואבד שמו	6.	6.
7 ואם-בא לראות שוא ידבר לבו יקבץ-און לו יצא לחוץ ידבר	7.	7. Καὶ ἐὰν ἔλθῃ τοῦ ἰδεῖν....

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori canticum ipsi David. *Hieron.*, pro victoria psalmus David.	1. In finem psalmus ipsi David.	1. Victori canticum ipsi David.
2. Beatitudines intelligentis ad tenuem. *Hieron.*, beatus qui cogitat de paupere.	2. Beatus qui intelligit super egenum et pauperem.	2. Super egenum.
In die mala. *Hieron.*, *id.*	In die mala.	
3. Dominus custodiat eum et vivificet eum. *Hieron.*, Dominus custodiet eum et vivificabit eum.	3. Dominus custodiat eum et vivificet eum.	3. Dominus custodiet eum et vivificabit eum.
Beatificetur in terra. *Hieron*, et beatus erit in terra.	Et beatum faciat eum in terra.	
Et ne tradas eum in anima inimicorum ejus. *Hieron.*, et non tradet eum animæ inimicorum suorum.	Et non tradat eum in animam inimicorum ejus.	In anima inimici.
4. Dominus fulciat eum. *Hieron.*, Dominus confortabit eum.	4. Dominus opem ferat illi.	4. Dominus auxiliabitur ei.
5. Ego dixi, Domine, miserere mei: sana animam meam, quia peccavi tibi. *Hieron.*, *id.*	5. Ego dixi, Domine, miserere mei: sana animam meam, quia peccavi tibi.	5.
6. Inimici mei dicent malum mihi, Quando morietur, et peribit nomen ejus? *Hieron.*, inimici mei loquuntur malum mihi: Quando morietur, et peribit nomen ejus?	6. Inimici mei dixerunt mala mihi: Quando morietur, et peribit nomen ejus?	6.
7. Et si venerit ad videndum, mendacium loquetur cor ejus: congregabit iniquitatem sibi. Egredietur foras, loquetur. *Hieron.*, et si venerit ut visitet, vana loquetur cor ejus: congregabit iniquitatem sibi, egrediens foras desabit.	7. Et si ingrediebatur ut videret, vana loquebatur cor ejus, congregavit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras, et loquebatur in idipsum.	7. Et si venerit ad videndum...

Digitized by Google

existimo eum ita posuisse, ut ad seriem orationis versionem Symmachi accommodaret; veroque simile est, vertisse Symmachum ἐντραπείησαν καὶ ἀσχημονήσαιεν ut alibi: nam Daniel Barbarus ex Symmacho hanc vocem Latine sic adfert, *pudefiant*.

Ibid. 'Α., κακίαν etc. Drusius.

V. 16. *Τὸ Ἑβρ.* etc. Ita Eusebius et codex unus Regius et quidem recte. Drusius autem hoc unum adfert, *Sym.*, ἆ, ἆ, male ut videtur; et sic etiam Corderius in catena.

PSALMUS XL.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος ᾠδὴ τῷ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	. Εἰς τὸ νῖκος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
2. Ἐπὶ πτωχόν.	2. Μακάριος ὁ συνιων ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα.	2. Ἐπὶ πτωχόν.
Ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως.	Ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ.	
3. Κύριος φυλάξει αὐτὸν, καὶ περισώσει αὐτόν.	3. Κύριος φυλάξαι αὐτὸν, καὶ ζήσαι αὐτόν.	3. Κύριος φυλάξει αὐτὸν, καὶ ζωώσει αὐτόν.
Καὶ μακαριστὸς ἔσται ἐν τῇ γῇ.	Καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῇ.	
Καὶ οὐκ ἐκδώσει αὐτὸν εἰς ψυχὰς ἐχθρῶν.	Καὶ μὴ παραδῷ αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ.	Εἰς ψυχήν.
4.	4. Κύριος βοηθήσαι αὐτῷ.	4. Κύριος βοηθήσει αὐτῷ.
5. Ἐμοῦ λέγοντος, Κύριε, οἴκτειρόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, καὶ εἰ ἥμαρτόν σοι.	5. Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι.	5.
6. Οἱ ἐχθροί μου ἔλεγον περὶ ἐμοῦ κακὰ, Πότε ἀποθάνῃ, καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ;	6. Οἱ ἐχθροί μου εἶπαν κακά μοι· Πότε ἀποθανεῖται, καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ;	6.
7. Καὶ εἰσερχόμενος ἐπισκέψασθαι, ματαιὰ ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ· ἠθροίσεν ἀδικίαν ἑαυτῷ· ἐξερχόμενος δὲ ἔξω κατελάλει.	7. Καὶ εἰ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, μάτην ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ, ἐξεπορεύετο ἔξω, καὶ ἐλάλει ἐπιτοαυτό. Ε', ς', καὶ εἰ.	7. Καὶ εἰ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, μάτην ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ, ἐπορεύετο ἔξω, καὶ ἐλάλει ἐπιτοαυτό.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale canticum ipsi David.	1. In finem, psalmus ipsi David.	1. Pro victoria, psalmus David.
2. Super egenum.	2. Beatus qui intelligit super egenum et pauperem.	2. Super egenum.
In die afflictionis.	In die mala.	
3. Dominus custodiet eum et salvabit eum.	3. Dominus custodiat eum, et vivificet eum.	3. Dominus custodiet eum, et vivificabit eum.
Et beatus erit in terra.	Et beatum faciat eum in terra.	
Et non tradet eum in animas inimicorum.	Et non tradat eum in manus inimici ejus.	In animam.
4.	4. Dominus opem ferat illi.	4. Dominus auxiliabitur ei.
5. Me dicente, Domine, miserere mei, sana animam meam, etiamsi peccaverim tibi.	5. Ego dixi, Domine, miserere mei: sana animam meam, quia peccavi tibi.	5.
6. Inimici mei dicebant de me mala, Quando morietur, et peribit nomen ejus?	6. Inimici mei dixerunt mala mihi: Quando morietur, et peribit nomen ejus?	6.
7. Et ingrediens ad visitandum, vana loquebatur cor ejus: coacervavit iniquitatem sibi: egrediens vero foras, detrahebat.	7. Et si ingrediebatur ut videret, vana loquebatur cor ejus, congregavit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras, et loquebatur in idipsum. V, VI, et si.	7. Et si ingrediebatur ut videret, vana loquebatur cor ejus, congregavit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras, et loquebatur in idipsum.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
8 יחד עלי יתלחשו כל־שנאי עלי ׀ יחשבו רעה לי	8.	8
9 דבר־בליעל יצוק בו ואשר שכב לא־יוסיף לקום	9.	9.
10 גם־איש שלומי ׀ אשר־בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי עקב	10.	10. Καίγε ἀνὴρ εἰρήνης μου, ᾧ ἐπεποίθησα.... κατεμεγαλύνθη μου πτέρνᾳ.
11 ואתה יהוה חנני והקימני ואשלמה להם	11	11.
12 בזאת ידעתי כי־חפצת בי כי לא־יריע איבי עלי	12	12.
13 ואני בתמי תמכת בי ותציבני לפניך לעולם	13.	13. Διὰ τὴν ἁπλότητα.
14 אמן ׀ ואמן	14.	14. Πεπιστωμένως, πεπιστωμένως.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Simul super me mussitabunt omnes odio habentes me, super me cogitabunt malum mihi. *Hieron.*, simul adversum me murmurabant omnes odientes me : contra me cogitabant malum mihi.	8. Adversum me susurrabant omnes inimici mei, adversum me cogitabant mala mihi.	8.
9. Verbum Belial effusum in ipsum : et qui accubuit non addet surgere. *Hieron.*, verbum diaboli infundebant sibi : Qui dormit non addet ut resurgat.	9. Verbum iniquum constituerunt adversum me : Numquid qui dormit non adjiciet ut resurgat?	9.
10. Etiam vir pacis meæ, cui fidebam in eo, comedens panem meum, magnificavit super me calcaneum. *Hieron.*, sed homo pacificus meus, in quo habui fiduciam : qui manducavit panem meum, levavit contra me plantam.	10. Etenim homo pacis meæ, in quo speravi, qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.	10. Et quidem vir pacis meæ, cui confisus eram... magnificatus est contra me calcaneo.
11. Et tu, Domine, miserere mei, et resuscitare me fac, et reddam eis. *Hieron.*, et tu, Domine, miserere mei : et eleva me, et reddam eis.	11. Tu autem, Domine, miserere mei, et resuscita me : et retribuam eis.	11.
12. In hoc cognovi quoniam complacuisti in me, quia non jubilabit inimicus meus super me. *Hieron.*, in hoc cognovi quod velis me : quia non insultabit inimicus meus mihi.	12. In hoc cognovi quoniam voluisti me ; quoniam non gaudebit inimicus meus super me.	12.
13. Et ego in integritate mea, sustentasti in me, et statuisti me ad facies tuas in sæculum. *Hieron.*, ego autem in simplicitate mea adjutus sum a te, et statues me ante faciem tuam in perpetuum.	13. Me autem propter innocentiam suscepisti : et confirmasti me in conspectu tuo in æternum.	13. Propter simplicitatem.
14. Amen et amen. *Hieron.*, amen, amen.	14. Fiat, fiat.	14. Fideliter, fideliter.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XL.

Titulus ut supra frequenter.

V. 2. Ἀ., Σ., Θ., ἐπὶ πτωχόν. Sic mss. et Drusius. Sed Corderius lectionem Symmachi affert, Μακάριος ὁ ἐννοῶν ἃ προσῆκε περὶ τῶν πενήτων. I. e. Beatus qui intelligit ea quæ conveniunt erga pauperes. Forte in superiore nota Σ. irrepsit post A.

Eusebius : Τὸ δὲ, *καὶ πένητα*, οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἐμφέρεται, (ex Theodoreto) οὔτε παρὰ τῷ Σύρῳ. I. e. *Illud autem*, et pauperem, *neque in Hebraico, neque apud reliquos interpretes comparet*, (*ex Theodoreto*) *neque apud Syrum*.

Ibid. Σ., ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως. Ita Regius unus [Præterea reperitur hæc Symmachi versio in Eusebii comment. ad h. l., apud Theodoretum, et in catena Patrum Græc.]

V. 3. Ἀ., Θ., Κύριος φυλάξει αὐτὸν etc. Hæ lectiones prodeunt ex Euthymio, Eusebio et Daniele Barbaro.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8. Ὁμοθυμαδὸν ἐψιθύριζον κατ' ἐμοῦ πάντες οἱ μισοῦντές με, περὶ ἐμοῦ ἐννοοῦντες κακά μοι.	8. Κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον πάντες οἱ ἐχθροί μου, κατ' ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακά μοι.	8.
9. Λόγος παράνομος ἐκκέχυτο ἔνδον αὐτῶν, καὶ πεσὼν οὐκέτι ἀναστήσεται.	9. Λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' ἐμοῦ, Μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι;	9.
10. Ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος, ὃς εἰρήνευέ μοι, ᾧ ἐπεποίθειν, συνεσθίων μοι ἄρτον ἐμὸν, κατεμεγαλύνθη μου ἀκολουθῶν.	10. Καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης μου, ἐφ' ὃν ἤλπισα, ὁ ἐσθίων ἄρτους μου, ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν.	10. Καίγε ἀνὴρ εἰρήνης μου, ᾧ ἐπεποίθησα.... κατεμεγαλύνθη μου πτέρνᾳ.
11. Σὺ δὲ, Κύριε, οἴκτειρόν με, καὶ ἀνέγειρόν με, ἵνα ἀνταποδώσω αὐτοῖς.	11. Σὺ δὲ, Κύριε, ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς.	11.
12. Διὰ τοῦτο γνώσομαι ὅτι θελήσεις με, ἐὰν μὴ καταλαλήσῃ ὁ ἐχθρός μου.	12. Ἐν τούτῳ ἔγνων ὅτι τεθέληκάς με, ὅτι οὐ μὴ ἐπιχαρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ.	12.
13. Ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἁπλότητα ἀντέσχου, καὶ παραστήσεις με ἔμπροσθέν σου δι' αἰῶνος.	13. Ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν ἀντελάβου, καὶ ἐβεβαίωσάς με ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα.	13.
14. Ἀμὴν, ἀμήν.	14. Γένοιτο, γένοιτο.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8. Simul contra me susurrabant omnes odientes me: de me cogitantes mala mihi.	8. Adversum me susurrabant omnes inimici mei, adversum me cogitabant mala mihi.	8.
9. Sermo iniquus effusus erat intra eos: et qui cecidit non ultra surget.	9. Verbum iniquum constituerunt adversum me: Numquid qui dormit non adjiciet ut resurgat?	9.
10. Sed et homo qui pacem habebat mecum, cui confisus eram, comedens mecum panem meum, magnificavit se contra me cum sequeretur.	10. Etenim homo pacis meæ, in quo speravi, qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.	10. Et quidem vir pacis meæ, cui confisus eram... magnificatus est contra me calcaneo.
11. Tu autem, Domine, miserere mei, et excita me, ut retribuam eis.	11. Tu autem, Domine, miserere mei, et resuscita me: et retribuam eis.	11.
12. Propter hoc cognoscam quia voles me; si non obloquatur inimicus meus.	12. In hoc cognovi quoniam voluisti me; quoniam non gaudebit inimicus meus super me.	12.
13. Me autem propter simplicitatem suscipe, et statues me coram te in perpetuum.	13. Me autem propter innocentiam suscepisti: et confirmasti me in conspectu tuo in æternum.	13.
14. Amen, amen.	14. Fiat, fiat.	14.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XL.

Ibid. Σ., καὶ μακαριστός etc. Sic mss.

Ibid. Σ., καὶ οὐχ ἐκδώσει etc. Eusebius. Drusius vero ad Symmachum hoc solum adfert, ἐν ψυχαῖς. Sed melius, ni fallor, Eusebius, εἰς ψυχάς.

V. 4. Ἀ., Θ., Κύριος βοηθ. Sic mss. et Drusius.

V. 5. Σ., ἐμοῦ λέγοντος etc. Eusebius in *Demonstratione evangelica*.

V. 6. Σ., οἱ ἐχθροί μου etc. Ex Eusebio *De Demonstr. evang.*

V. 7. Ἀ., καὶ ἐὰν ἔλθῃ etc. Martianæus noster. Symmachi vero locus ex *Demonstr. evang.* ut supra. Symmachi lectio aliter exprimitur in catena Corderii his verbis: εἰσπορευόμενος τοῦ ἐπισκοπῆσαι, μάτην ἐλάλει.

V. 8. Σ., ὁμοθυμαδὸν etc. Ibidem.

V. 9. Σ., λόγος παράν—. Eusebius *Demonstr. evang*

V. 10. Ἀ., καίγε ἀνὴρ etc. Lectio Aquilæ ex Eusebio et ex duobus mss. prodit. Daniel Barbarus Theodotionis esse ait. Theodoretus utrique tribuit.

Digitized by Google

Lectio Symmachi ex *Demonstr. evang.* prodit. Aquilæ porro et Theodotionis versio sic exprimitur in catena Corderii : καίγε ἀνὴρ εἰρήνης μου, ᾧ ἐπεποίθησα, ὃν δόλον εἶχε ἐγύμνωσε. Sed postrema verba, ὃν δόλον εἶχε ἐγύμνωσε, videntur glossema esse.

PSALMUS XLI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח משכיל לבני־קרח	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ἐπιστήμονος τῶν υἱῶν Κορέ.
2 כאיל תערג	2.	2. Ὡς αὐλὼν πεπρασίασται.
אליך אלהים 3 לאלהים לאל חי	3.	3.
4 לחם יומם ולילה	4.	4.
5 אלה אזכרה ׀ ואשפכה עלי	5.	5.
כי אעבר ׀ בסך אדדם עד־בית אלהים בקול־רנה ותודה המון חוגג		Εἰσελεύσομαι ἐν συσκίῳ προδιδάζων αὐτοὺς ἕως οἴκου τοῦ Θεοῦ, ἐν φωνῇ αἰνέσεως καὶ εὐχαριστίας, ὄχλου ἑορτάζοντος.
6 מה־תשתוחחי ׀ נפשי ותהמי עלי הוחלי לאלהים כי־עוד אודנו ישועות פניו אלהי	6.	6. Τί κατακύπτεις ἡ ψυχή μου; ἀνάμεινον τὸν Θεόν, ὅτι διηνεκῶς ὁμολογήσομαι αὐτῷ. Ταῖς δὲ σωτηρίαις τοῦ προσώπου αὐτοῦ, Θεός μου.
7, 8 עלי נפשי תשתוחח על־כן אזכרך מארץ ירדן וחרמונים מהר	7, 8.	7, 8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
1. Victori erudiens, filiis Core. *Hieron.*, victori intellectus, filiis Core.	1. In finem intellectus, filiis Core.	1. Victori scientis filiorum Core.
2. Quemadmodum cervus anhelabit. *Hieron.*, sicut areola præparata.	2. Quemadmodum desiderat cervus.	2. Ut pratum imbrem sitit.
Ad te, Deus. *Hieron.*, *id.*	Ad te, Deus.	
3. Ad Deum, ad Deum vivum. *Hieron.*, ad Deum fortem vivum.	3. Ad Deum fortem vivum.	3.
4. Panis die ac nocte. *Hieron.*, panes per diem et noctem.	4. Panes die ac nocte.	4.
5. Horum recordabor et effundam super me. *Hieron.*, horum recordatus sum, et effudi in me.	5. Hæc recordatus sum et effudi in me.	5.
Quoniam transibo in numerum, movebo me cum eis usque ad domum Dei in voce jubilationis et confessionis, turba tripudians. *Hieron.*, quia veniam ad umbraculum, tacebo usque ad domum Dei, in voce laudis et confessionis, multitudinis festa celebrantis.	Quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei : in voce exsultationis et confessionis, sonus epulantis.	Ingrediar in umbrosum præcedens eos usque ad domum Dei, in voce laudis et gratiarum actionis, turba festum celebrante.
6. Cur deprimes te, anima mea, et tumultuaberis super me? Exspecta Deum, quia adhuc confitebor ei salutes facierum ejus, Deus mi. *Hieron.*, quare incurvaris, anima mea, et quare conturbas me? exspecta Deum, quia adhuc confitebor ei, salutaribus vultus ejus.	6. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo quoniam adhuc confitebor ei : salutare vultus mei et Deus meus.	6. Quid deprimeris, anima mea? Exspecta Deum, quoniam assidue confitebor ei. Saluti autem vultus ejus, Deus meus.
7, 8. Super me anima mea deprimens se : idcirco recordabor tui de terra Jarden et Hermonim de monte pusillo. Vorago ad vo-	7, 8. Ad meipsum anima mea conturbata est, propterea memor ero tui de terra Jordanis et Hermoniim a monte modico. Abyssus	7, 8.

Digitized by Google

V. 11. Σ., σὺ δὲ, Κύριε, etc. Ex Eusebio *De demonstr. evang.* et ex mss.

V. 12. Σ., διὰ τοῦτο γνώσομαι etc. Indidem.

V. 13. Σ., ἐμοῦ etc. Indidem. Lectio autem Aquilæ ex Eusebio in Psalmos.

V. 14. Ita semper ut supra Num. v, 22, et alibi.

PSALMUS XLI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
1. Ἐπινίκιος συνέσεως τῶν υἱῶν Κορέ.	1. Εἰς τὸ τέλος, εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς Κορέ.	1. Εἰς τὸ νῖκος τοῖς ἠγαπημένοις τοῖς υἱοῖς Κορέ.
2. Ὡς σπεύδει ἔλαφος.	2. Ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ὁ ἔλαφος. Ϛ', ὃν τρόπον πεδίον πρασιασθῇ. Πρὸς σὲ, ὁ Θεός.	2.
3.	3. Πρὸς τὸν Θεὸν, πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα. *Ἄλλοι*, πρὸς τὸν Θεὸν, πρὸς τὸν Ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα.	3.
4. Ὡς ἄρτος συντάξεώς μου.	4. Ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός.	4.
5. Ταῦτα ἀναπολῶν διέχεα ἐπ' ἐμαυτόν. Ὅτι ἐξελεύσομαι εἰς τὴν σκηνὴν, διαβασταχθήσομαι ἕως τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· μετὰ φωνῆς εὐφημίας καὶ ἐξομολογήσεως πλήθους πανηγυριζόντων.	5. Ταῦτα ἐμνήσθην καὶ ἐξέχεα ἐπ' ἐμέ. Ὅτι διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως, ἤχου ἑορταζόντων.	5.
6. Τί καταχάμπτῃ, ἡ ψυχή μου, καὶ τί θορυβῇ κατ' ἐμοῦ; ἀνάμεινον τὸν Θεὸν, ὅτι διηνεκῶς ἐξομολογήσομαι αὐτῷ τὰς σωτηρίας τοῦ προσώπου αὐτοῦ.	6. Ἱνατί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; ἔλπισον ἐπὶ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου, ὁ Θεός μου. Ε', τί ταπεινοῦσαι;	6.
7, 8. Ἐπ' ἐμὲ ἡ ψυχή μου κατατήκεται, ὅταν ἀναμιμνήσκομαί σου ἀπὸ γῆς Ἰορδάνου, καὶ ἀπὸ Ἑρμονιεὶμ, ὄρους μικροτάτου. Ἄ-	7, 8. Πρὸς ἐμαυτὸν ἡ ψυχή μου ἐταράχθη, διὰ τοῦτο μνησθήσομαί σου ἐκ γῆς Ἰορδάνου καὶ Ἑρμονιεὶμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ. Ἄβυσσος	7, 8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale intelligentiæ filiorum Core.	1. In finem, in intelligentiam filiis Core.	1. In victoriam dilectis filiis Core.
2. Ut festinat cervus.	2. Quemadmodum desiderat cervus. VI, quemadmodum campus imbrem sitit. Ad te Deus.	2.
3.	3. Ad Deum, ad Deum vivum. *Alii*, ad Deum, ad Fortem viventem.	3.
4. Ut panis mihi constitutus.	4. Panis die ac nocte.	4.
5. Hæc animo volvens diffudi super meipsum. Quia egrediar in tabernaculum, bajulabor usque ad domum Dei, cum voce acclamationis et confessionis multitudinis celebritatem agentium.	5. Hæc recordatus sum et effudi in me. Quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei: in voce exsultationis et confessionis, soni festum agentium.	5.
6. Quid incurvaris, anima mea, et quid turbas moves contra me? Exspecta Deum, quia assidue confitebor ei salutes vultus ejus.	6. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam confitebor ei salutare vultus mei, Deus meus. V, quid humiliaris?	6.
7, 8. Super me anima mea tabescit, quando recordor tui de terra Jordanis, et de Hermoniim monte minimo. Abyssus abysso	7, 8. Ad meipsum anima mea conturbata est, propterea memor ero tui de terra Jordanis et Hermoniim a monte modico. Abyssus	7, 8.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
מצער תהום־אל־תהום קורא לקול צנוריך		
כל־משבריך וגליך עלי עברו		Οἱ συντριμμοί σου.
9 ובלילה שירה עמי	9.	9. Καὶ ἐν νυκτὶ ᾆσμα αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ.
10 סלעי למה־קדר אלך בלחץ אויב	10.	10. Πέτρα μου.
11 ברצח ׀ בעצמותי חרפוני צוררי	11.	11. Ἐν τῷ φονεῦσαί με ἐν ὀστέοις μου, ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου.
12 מה־תשתוחחי ׀ נפשי ומה־תהמי עלי הוחילי לאלהים כי־עוד אודנו ישועת פני ואלהי	12.	12. Τί καταχύπτεις, ἡ ψυχή μου; ἀνάμεινον τὸν Θεὸν, ὅτι ἔτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ Θεός μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
raginem clamans, ad vocem fistularum tuarum. *Hieron.*, in meipso anima mea incurvatur. Propterea recordabor tui de terra Jordanis et Chermonim de monte minimo. Abyssus abyssum vocat in voce cataractarum tuarum.	abyssum invocat in voce cataractarum tuarum.	
Omnes illisiones tuæ et fluctus tui super me transierunt. *Hieron.*, omnes gurgites tui et fluctus tui super me transierunt.	Omnia excelsa tua et fluctus tui super me transierunt.	Contritiones tuæ.
9. Et in nocte canticum ejus mecum. *Hieron.*, et nocte canticum ejus mecum.	9. Et nocte canticum ejus.	9. Et in nocte canticum ejus mecum.
10. Petræ meæ. *Hieron.*, petra mea.	10. Susceptor meus es.	10. Petra mea.
Ut quid atratus ambulabo in oppressione inimici. *Hieron.*, quare tristis incedo affligente inimico.	Quare tristis incedo dum affligit me inimicus.	
11. In occisione in ossibus meis affecerunt me probro inimici mei. *Hieron.*, dum me interficerent in ossibus meis, exprobraverunt mihi hostes mei.	11. Dum confringuntur ossa mea, exprobraverunt mihi qui tribulant me.	11. In occidendo me in ossibus meis, exprobrabant me inimici mei.
12. Cur deprimes te, anima mea, et cur tumultuaberis super me? Exspecta Deum, quia adhuc confitebor ei, salutes faciérum mearum et Deus meus. *Hieron.*, quare incurvaris, anima mea, et conturbas me? Exspecta Dominum, quoniam adhuc confitebor ei, salutaribus vultus mei et Deus meus.	12. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei et Deus meus.	12. Cur incurvas te, anima mea? Exspecta Deum, quia adhuc confitebor ei, salutare vultus mei et Deus meus.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLI.

1. 'Α., Σ, τῶν υἱῶν Κορέ. Eusebius. Reliqua ex psalmo IV.

V. 2. 'Α., ὡς αὐλῶν etc. Sic ex edit. Romana Agellius atque Drusius. Hieronymus Aquilam de more sequitur, et αὐλῶν vertit, *areola præparata*.

Ibid. [Ad אליך אלהים hanc dedit Montf. versionem Symmachi : Τῆς πρὸς τὸν Θεὸν πορείας. *Progressionis ad Deum*. Et in nota subjecta : Eusebius in Psalmos. « Sed, inquit Schleusnerus, male hausit. » Et reapse si attente legas ipsius Eusebii verba, quæ longius esset hic transcribere, videbis τῆς πρὸς etc. Eusebii explicationem esse textus τῶν Ο', non autem versionem Symmachi. Eam ob causam delevimus. Drach.]

V. 3 Ο', πρὸς τὸν Θεὸν [πρὸς τὸν Θεὸν] τὸν ζῶντα. Ἄλλοι, πρὸς τὸν Θεὸν, πρὸς τὸν Ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα. Hodierna exemplaria τῶν Ο' habent, πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα · sed ut optime annotat Agellius, repetitio illius πρὸς τὸν Θεόν, quæ in Hebræo exstat, ab imperitis librariis quasi inutilis omissa fuisse videtur. Illud autem πρὸς τὸν Ἰσχυρόν, quod in quibusdam τῶν Ο' Bibliis reperitur, ex aliorum interpretum versione desumptum est.

V. 4 Σ., ὡς ἄρτος etc. Drusius.

V. 5 Σ., ταῦτα ἀναπ. Sic mss. et Drusius.

Ibid. 'Α., εἰσελεύσομαι ἐν συσκίῳ etc. Has lectio-

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
ϐυσσος ἀϐύσσῳ ἀπαντᾷ ἀπὸ ἤχου τῶν χρουνῶν σου.	ἄϐυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταῤῥακτῶν σου.	
Πᾶσαι αἱ καταιγίδες σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπάνω μου παρῆλθον.	Πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διῆλθον.	
9. Καὶ κατὰ νύκτα ᾠδὴ παρ' αὐτοῦ.	9. Καὶ νυκτὸς δηλώσει.	9.
10. Πέτρα μου.	10. Ἀντιλήπτωρ μου εἶ.	10.
Ἱνατί σκυθρωπὸς περιπατῶ θλίϐοντος ἐχθροῦ.	Ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίϐειν τὸν ἐχθρόν μου.	
11. Ὡς σφαγὴν διὰ τῶν ὀστέων μου, ὠνείδιζόν με οἱ ἐναντίοι μου.	11. Ἐν τῷ καταθλᾶσθαι τὰ ὀστᾶ μου, ὠνείδισάν με οἱ θλίϐοντές με.	11.
12. Τί κατατήκῃ, ἡ ψυχή μου; Ἀνάμεινον τὸν Θεὸν, ὅτι διηνεκῶς ἐξομολογήσομαι αὐτῷ τὰς σωτηρίας τοῦ προσώπου αὐτοῦ.	12. Ἱνατί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; Ἔλπισον ἐπὶ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου μου, καὶ ὁ Θεός μου.	12. Ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου μου.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
occurrit, a sonitu fontium tuorum.	abyssum invocat in voce cataractarum tuarum.	
Omnes procellæ tuæ et fluctus tui supra me transierunt.	Omnia excelsa tua et fluctus tui super me transierunt.	
9. Et per noctem canticum ab ipso.	9. Et nocte declarabit.	9.
10. Petra mea.	10. Susceptor meus es.	10.
Ut quid tristis ambulo affligente inimico.	Quare tristis incedo dum affligit inimicus meus.	
11. Quasi occisionem per ossa mea, exprobrabant me adversarii mei.	11. Dum confringuntur ossa mea, exprobraverunt mihi qui tribulant me.	11.
12. Quid contabescis, anima mea? Exspecta Deum, quia assidue confitebor ei salutes vultus ejus.	12. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam confitebor illi, salutare vultus mei, et Deus meus.	12. Salus vultus mei.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLI.

nes pleniores exhibet Eusebius. Alii item, sed mutilas referunt. Ibidem loco τοῦ προϐιϐάζων, Agellius legit, παραϐιϐάζων.

V. 6. Lectionem Aquilæ ex Eusebio in Psalmos et ex mss. eruimus. Lectionem Symmachi plenam affert Eusebius. Ε', τί ταπεινοῦσαι. Agellius.

V. 7 et 8. Σ., ἐπ' ἐμὲ etc. Sic Euseb. in Psalmos.

Ibid. Σ., πᾶσαι etc. Ex Eusebio in Psalmos. Lectionem Aquilæ exhibet Drusius.

V. 9. 'Α., καὶ ἐν νυκτὶ etc. Eusebius in Psalmos. Lectionem vero Symmachi habet Drusius.

V. 10. 'Α., Σ., πέτρα μου. Eusebius.

Ibid. Σ., ἱνατί σκυθ-. Eusebius.

V. 11. Aquilæ et Symmachi lectiones partim ex mss. partim ex Drusio.

V. 12. Ex Eusebio, ut supra. Coislin., Ο', Θ., ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου μου.

Digitized by Google

PSALMUS XLII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שפטני אלהים ׀ וריבה	1.	1.
מאיש מרמה ועולה		Ἀπὸ ἀνδρὸς ἐπιθέσεως καὶ παρανομίας.
2 מעזי	2.	2.
למה־קדר אתהלך בלחץ אויב		
3 שלח־אורך ואמתך המה ינחוני יביאוני אל־הר־קדשך ואל־משכנותיך	3.	3. Ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.
4 ואבואה ׀ אל־מזבח אלהים אל־אל שמחת גילי ואודך בכנור א'הים אלהי	4.	4.
5 מה־תשתוחחי ׀ נפשי ומה־תהמי עלי הוחילי לאלהים כי־עוד אודנו ישועת פני ואלהי	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Judica me, Deus, et litiga. *Hieron.*, judica me, Deus, et discerne.	1. Judica me, Deus, et discerne.	1.
A viro doli et iniquitatis. *Hieron.*, a viro iniquo et doloso.	A viro iniquo et doloso.	A viro deceptionis et iniquitatis.
2. Fortitudinis meæ. *Hieron.*, fortitudo mea.	2. Fortitudo mea.	2.
Ut quid atratus ambulabo in oppressione inimici. *Hieron.*, quare tristis incedo, affligente inimico.	Quare tristis incedo, dum affligit me inimicus.	
3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam, ipsæ ducent me, inducent me ad montem sanctitatis tuæ, et ad tabernacula tua. *Hieron.*, mitte lucem tuam et veritatem tuam : ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum et in tabernacula tua.	3. Emitte lucem tuam et veritatem tuam : ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.	3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam : ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.
4. Et introibo ad altare Dei, ad Deum lætitiæ exsultationis meæ : et confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus. *Hieron.*, et introibo ad altare Dei, ad Deum lætitiæ et exsultationis meæ : et confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus.	4. Et introibo ad altare Dei, ad Deum, qui lætificat juventutem meam : confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus.	4.
5. Cur deprimes te, anima mea, et cur tumultuaberis super me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor ei, salutes facierum mearum et Deus meus. *Hieron.*, quare incurvaris, anima mea, et quare conturbas me? Exspecta Dominum, quoniam adhuc confitebor ei salutibus vultus mei et Deo meo.	5. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, et Deus meus.	5.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLII.

V. 1. Eusebius in Psalmos : Ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις ὁ ψαλμός· διὸ οὐδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἐπιγραφὴν ἔχει· ἀλλὰ καὶ ὅτι μέρος ἔοικεν εἶναι τοῦ πρὸ αὐτοῦ, δεδήλωται ἔκ τε τῶν ὁμοίων ἐν ἀμφοτέροις λόγων, καὶ ἐκ τῆς ἐμφεροῦς διανοίας. I. c. *Hic psalmus caret inscriptione apud Hebræos, quamobrem neque apud reliquos interpretes titulum habet. Imo vero quod pars esse videatur præcedentis psalmi, commonstratur cum ex similibus in utroque loquendi modis, tum ex sententia affini.*

Ibid. Σ., κρῖνόν μοι. Sic Eusebius in Psalmos. Vox sequens, καὶ ὑπερδίκησον, habetur in notis

Digitized by Google

PSALMUS XLII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Κρῖνόν μοι, ὁ Θεὸς, καὶ ὑπερδίκησον.	1. Κρῖνόν με, ὁ Θεὸς, καὶ δίκασον.	1.
	Ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου.	
2. Σωτηρία μου.	2. Κραταίωμά μου. Ἄλλος, ἰσχύς μου.	2.
Ἱνατί σκυθρωπὸς περιπατῶ, θλίβοντος ἐχθροῦ;	Ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου.	
3. Ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.	3. Ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου· αὐτά με ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου. Ε', ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.	3. Ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.
4. Ἵνα ἔλθω πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸν Θεὸν τὴν εὐφροσύνην τῆς εὐθυμίας μου, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ψαλτηρίῳ, ὁ Θεὸς, ὁ Θεός μου.	4. Καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸν Θεὸν τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου. Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρᾳ, ὁ Θεὸς, ὁ Θεός μου.	4.
5. Τί καταῤῥέεις, ψυχή μου, καὶ τί θορυβεῖς ἐπ' ἐμέ; Ἀνάμεινον τὸν Θεὸν, εἰσαεὶ γὰρ ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, τῇ σωτηρίᾳ τοῦ προσώπου μου, καὶ τῷ Θεῷ μου.	5. Ἱνατί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; Ἔλπισον ἐπὶ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου, ὁ Θεός μου.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Judica mihi, Deus, et defende.	1. Judica me, Deus, et discerne.	1.
	A viro iniquo et doloso.	
2. Salus mea.	2. Fortitudo mea. *Alius*, *id*.	2.
Ut quid tristis ambulo, affligente inimico?	Quare tristis incedo, dum affligit inimicus meus?	
3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa ducent me, et introducent me ad montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.	3. Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt me in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua. V, mitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.	3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum et in tabernacula tua.
4. Ut veniam ad altare Dei, ad Deum lætitiam boni animi mei, et confitebor tibi in psalterio, Deus, Deus meus.	4. Et introibo ad altare Dei, ad Deum qui lætificat juventutem meam: confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus.	4.
5. Quid effluis, anima mea, et quid conturbas super me? Exspecta Deum, semper enim confitebor ei, saluti vultus mei, et Deo meo.	5. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam confitebor illi, salutare vultus mei, Deus meus.	5.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLII.

edit. Rom. et apud Drusium. Agellius legit ὑπερκίνησον, sed minus recte, ni fallor.

Ibid. 'Α., ἀπὸ ἀνδρ- etc. Drusius.

V. 2. Σ., σωτηρία μου. Ἄλλος, ἰσχύς μου. Coislin.

Ibid. Σ., ἱνατί σκυθρ. Eusebius, ut in psalmo præcedenti, versu 10.

V. 3. 'Α., Σ., Θ., Ε', ἀπόστειλον τὸ φῶς σου etc. Sic unus ex Colbertinis, qui tres tantum priores interpretes commemorat. Theodoretus vero ait, *οἱ λοιποί*, *Reliqui*. Agellius demum hanc versionem Quintæ etiam editioni tribuit.

Digitized by Google

PSALMUS XLII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	
1 שפטני אלהים ׀ וריבה	1.	1.
מאיש מרמה ועולה		Ἀπὸ ἀν ρανομίας.
2 מעזי	2.	2.
למה־קדר אתהלך בלחץ אויב		
3 שלח־אורך ואמתך המה ינחוני יביאוני אל־הר־קדשך ואל־משכנותיך	3.	3. Ἀπόσ τὴν ἀλήθεια με, καὶ ἐξ σου, καὶ εἰ
4 ואבואה ׀ אל־מזבח אלהים אל־אל שמחת גילי ואודך בכנור א'הים אלהי	4.	4.
5 מה־תשתוחחי ׀ נפשי ומה־תהמי עלי הוחילי לאלהים כי־עוד אודנו ישועת פני ואלהי	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	
1. Judica me, Deus, et litiga. *Hieron.*, judica me, Deus, et discerne.	1. Judica me, Deus, et discerne.	1.
A viro doli et iniquitatis. *Hieron.*, a viro iniquo et doloso.	A viro iniquo et doloso.	A viro de
2. Fortitudinis meæ. *Hieron.*, fortitudo mea.	2. Fortitudo mea.	2.
Ut quid atratus ambulabo in oppressione inimici. *Hieron.*, quare tristis incedo, affligente inimico.	Quare tristis incedo, dum affligit me inimicus.	
3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam, ipsæ ducent me, inducent me ad montem sanctitatis tuæ, et ad tabernacula tua. *Hieron.*, mitte lucem tuam et veritatem tuam : ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum et in tabernacula tua.	3. Emitte lucem tuam et veritatem tuam : ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.	3. Mitte tem tuam : troducent n tuum, et in
4. Et introibo ad altare Dei, ad Deum lætitiæ exsultationis meæ : et confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus. *Hieron.*, et introibo ad altare Dei, ad Deum lætitiæ et exsultationis meæ : et confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus.	4. Et introibo ad altare Dei, ad Deum, qui lætificat juventutem meam : confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus.	4.
5. Cur deprimes te, anima mea, et cur tumultuaberis super me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor ei, salutes facierum mearum et Deus meus. *Hieron.*, quare incurvaris, anima mea, et quare conturbas me? Exspecta Dominum, quoniam adhuc confitebor ei salutibus vultus mei et Deo meo.	5. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, et Deus meus.	5.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLII.

V. 1. Eusebius in Psalmos : Ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις ὁ ψαλμός· διὸ οὐδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἐπιγραφὴν ἔχει· ἀλλὰ καὶ ὅτι μέρος ἔοικεν εἶναι τοῦ πρὸ αὐτοῦ, δεδήλωται ἔκ τε τῶν ὁμοίων ἐν ἀμφοτέροις λόγων, καὶ ἐκ τῆς ἐμφεροῦς διανοίας. I. e. *Hic psalmus caret inscriptione apud Hebræos, quamobrem neque apud reliq habet. Imo vero quod pars es psalmi, commonstratur cum loquendi modis, tum ex sente*

Ibid. Σ., κρῖνόν μοι. Sic
Vox sequens, καὶ ὑπερδίκης

Digitized by Google

PSALMUS XLII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שפטני אלהים ׀ וריבה	1.	1.
כאיש מרמה ועולה		Ἀπὸ ἀνδρὸς ἐπιθέσεως καὶ παρανομίας.
2 מעזי	2.	2.
למה־קדר אתהלך בלחץ איב		
3 שלח־אורך ואמתך המה ינחוני יביאוני אל־הר־קדשך ואל־משכנותיך	3.	3. Ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.
4 ואביאה ׀ אל־מזבח אלהים אל־אל שמחת גילי ואודך בכנור א׳הים אלהי	4.	4.
5 מה־תשתוחחי ׀ נפשי ומה־תהמי עלי הוחילי לאלהים כי־עוד אודנו ישועת פני ואלהי	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Judica me, Deus, et litiga. *Hieron.*, judica me, Deus, et discerne.	1. Judica me, Deus, et discerne.	1.
A viro doli et iniquitatis. *Hieron.*, a viro iniquo et doloso.	A viro iniquo et doloso.	A viro deceptionis et iniquitatis.
2. Fortitudinis meæ. *Hieron.*, fortitudo mea.	2. Fortitudo mea.	2.
Ut quid atratus ambulabo in oppressione inimici. *Hieron.*, quare tristis incedo, affligente inimico.	Quare tristis incedo, dum affligit me inimicus.	
3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam, ipsæ ducent me, inducent me ad montem sanctitatis tuæ, et ad tabernacula tua. *Hieron.*, mitte lucem tuam et veritatem tuam : ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum et in tabernacula tua.	3. Emitte lucem tuam et veritatem tuam : ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.	3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam : ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.
4. Et introibo ad altare Dei, ad Deum lætitiæ exsultationis meæ : et confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus. *Hieron.*, et introibo ad altare Dei, ad Deum lætitiæ et exsultationis meæ : et confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus.	4. Et introibo ad altare Dei, ad Deum, qui lætificat juventutem meam : confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus.	4.
5. Cur deprimes te, anima mea, et cur tumultuaberis super me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor ei, salutes facierum mearum et Deus meus. *Hieron.*, quare incurvaris, anima mea, et quare conturbas me? Exspecta Dominum, quoniam adhuc confitebor ei salutibus vultus mei et Deo meo.	5. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, et Deus meus.	5.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLII.

V. 1. Eusebius in Psalmos : Ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις ὁ ψαλμός· διὸ οὐδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἐπιγραφὴν ἔχει· ἀλλὰ καὶ ὅτι μέρος ἔοικεν εἶναι τοῦ πρὸ αὐτοῦ, δεδήλωται ἔκ τε τῶν ὁμοίων ἐν ἀμφοτέροις λόγων, καὶ ἐκ τῆς ἐμφεροῦς διανοίας. I. e. *Hic psalmus caret inscriptione apud Hebræos, quamobrem neque apud reliquos interpretes titulum habet. Imo vero quod pars esse videatur præcedentis psalmi, commonstratur cum ex similibus in utroque loquendi modis, tum ex sententia affini.*

Ibid. Σ., κρῖνόν μοι. Sic Eusebius in Psalmos. Vox sequens, καὶ ὑπερδίκησον, habetur in notis

Digitized by Google

PSALMUS XLII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Κρῖνόν μοι, ὁ Θεὸς, καὶ ὑπερδίκησον.

2. Σωτηρία μου.

Ἱνατί σκυθρωπὸς περιπατῶ, θλίβοντος ἐχθροῦ;

3. Ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.

4. Ἵνα ἔλθω πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸν Θεὸν τὴν εὐφροσύνην τῆς εὐθυμίας μου, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ψαλτηρίῳ, ὁ Θεὸς, ὁ Θεός μου.

5. Τί καταῤῥέεις, ψυχή μου, καὶ τί θορυβεῖς ἐπ' ἐμέ; Ἀνάμεινον τὸν Θεὸν, εἰσαεὶ γὰρ ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, τῇ σωτηρίᾳ τοῦ προσώπου μου, καὶ τῷ Θεῷ μου.

Ο'.

1. Κρῖνόν με, ὁ Θεὸς, καὶ δίκασον.

Ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου.

2. Κραταίωμά μου. Ἄλλος, ἰσχύς μου.

Ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου.

3. Ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου· αὐτά με ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου. Ε', ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.

4. Καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸν Θεὸν τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου. Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρᾳ, ὁ Θεὸς, ὁ Θεός μου.

5. Ἱνατί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; Ἔλπισον ἐπὶ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου, ὁ Θεός μου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

2.

3. Ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.

4.

5.

SYMMACHUS.

1. Judica mihi, Deus, et defende.

2. Salus mea.

Ut quid tristis ambulo, affligente inimico?

3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa ducent me, et introducent me ad montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

4. Ut veniam ad altare Dei, ad Deum lætitiam boni animi mei, et confitebor tibi in psalterio, Deus, Deus meus.

5. Quid effluis, anima mea, et quid conturbas super me? Exspecta Deum, semper enim confitebor ei, saluti vultus mei, et Deo meo.

LXX INTERPRETES.

1. Judica me, Deus, et discerne.

A viro iniquo et doloso.

2. Fortitudo mea. *Alius, id.*

Quare tristis incedo, dum affligit inimicus meus?

3. Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt me in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua. V, mitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

4. Et introibo ad altare Dei, ad Deum qui lætificat juventutem meam: confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus.

5. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam confitebor illi, salutare vultus mei, Deus meus.

THEODOTIO.

1.

2.

3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum et in tabernacula tua.

4.

5.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLII.

edit. Rom. et apud Drusium. Agellius legit ὑπερκίνησον, sed minus recte, ni fallor.

Ibid. Ἀ., ἀπὸ ἀνδρ- etc. Drusius.

V. 2. Σ., σωτηρία μου. Ἄλλος, ἰσχύς μου. Coislin.

Ibid. Σ., ἱνατί σκυθρ. Eusebius, ut in psalmo præcedenti, versu 10.

V. 3. Ἀ., Σ., Θ., Ε', ἀπόστειλον τὸ φῶς σου etc. Sic unus ex Colbertinis, qui tres tantum priores interpretes commemorat. Theodoretus vero ait, οἱ λοιποὶ, *Reliqui*. Agellius demum hanc versionem Quintæ etiam editioni tribuit.

Digitized by Google

V. 4. Σ., ἵνα ἔλθω πρὸς etc. Sic Regius unus, qui vertit, *ut veniam*. Drusius autem habet ἵνασί. Colbertinus στιχηρῶς scriptus, et Daniel Barbarus, ἐλθών, minus recte, atque infra σοι omittit.

PSALMUS XLIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
2 בימי קדם	2.	2.
3 תרע לאמים	3.	3.
ותשלחם		Καὶ ἐξαπέστειλας αὐτούς.
4 כי ׀ לא בחרבם ירשו־ארץ וזרועם לא־הושיעה למו	4.	4.
ואור פניך כי רציתם		
5 אתה־הוא מלכי אלהים צוה ישועות יעקב	5.	5.
6 צרינו ננגח	6.	6.
נבוס		Συμπατήσομεν.
7 אבטח	7.	7.
8 כי הושעתנו	8.	8.
9 באלהים־הללנו כל־היום	9.	9. Ἐν τῷ Θεῷ καυχησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. In diebus quondam. *Hieron.*, in diebus antiquis.	2. In diebus antiquis.	2.
3. Male fecisti populis. *Hieron.*, *idem*.	3. Affixisti populos.	3.
Et emisisti eos. *Hieron.*, *id.*	Et expulisti eos.	Et emisisti eos.
4. Nec enim in gladio suo possederunt terram, et brachium eorum non salvavit eos. *Hieron.*, non enim in gladio suo possederunt terram, neque brachium eorum salvavit eos.	4. Nec enim in gladio suo possederunt terram, et brachium eorum non salvavit eos.	4.
Et lux facierum tuarum, quia voluisti eos. *Hieron.*, et lux vultus tui, quoniam complacuisti eis.	Et illuminatio vultus tui : quoniam complacuisti in eis.	
5. Tu ipse rex meus, Deus, præcipe salutes Jacob. *Hieron.*, tu es ipse rex meus, Deus : præcipe pro salutibus Jacob.	5. Tu es ipse rex meus, qui mandas salutes Jacob.	5.
6. Hostes nostros cornu petemus. *Hieron.*, hostes nostros ventilabimus.	6. Inimicos nostros ventilabimus cornu.	6.
Conculcabimus. *Hieron.*, *id.*	Spernemus.	Conculcabimus.
7. Confidam. *Hieron.*, *id.*	7. Sperabo.	7.
8. Quoniam servare fecisti nos. *Hieron.*, quia salvasti nos.	8. Salvasti enim nos.	8.
9. In Deo laudavimus omni die. *Hieron.*, in Domino gaudebimus tota die.	9. In Deo laudabimur tota die.	9. In Deo gloriabimur tota die.

Digitized by Google

V. 5. Σ., τί καταῤῥέεις etc. Eusebius. Ibid. תמיד, Aquila, διηνεκῶς, *assidue*. Idem. V, ταπεινοῦσαι. Drusius. Et infra.

PSALMUS XLIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἀρχαίαις *Ἄλλος*, ἐν ἡμέραις ταῖς πρίν. *Ἄλλος*, ἐν ἡμέραις ταῖς ἀρχῆθεν.	2.
3.	3. Ἐκάκωσας λαούς. *Ἄλλος*, ἐκάκωσας φῦλα.	3.
Καὶ ἐξήλασας αὐτούς.	Καὶ ἐξέβαλες αὐτούς.	
4.	4. Οὐ γὰρ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν, καὶ ὁ βραχίων αὐτῶν οὐκ ἔσωσεν αὐτούς. *Ἄλλος*, οὐ γὰρ ἐν τῇ μαχαίρᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν, οὐδὲ ὁ βραχίων αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς.	4.
	Καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ προσώπου σου, ὅτι εὐδόκησας ἐν αὐτοῖς. *Ἄλλος*, καὶ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, ὅτι εὐδόκησας ἐν αὐτοῖς.	
5. Σὺ εἶ ὁ βασιλεύς μου, ὁ Θεὸς, ἔντειλαι περὶ τῆς σωτηρίας Ἰακώβ.	5. Σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ Θεός μου, ὁ ἐντειλάμενος τὰς σωτηρίας Ἰακώβ.	5.
6.	6. Τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν κερατιοῦμεν. *Ἄλλος*, τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς κερατιοῦμεν.	6.
Συμπατήσομεν.	Ἐξουδενώσομεν.	
7.	7. Ἐλπιῶ. *Ἄλλος*, πέποιθα.	7.
8.	8. Ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς. *Ἄλλος*, ὅτι ἔσωσας ἡμᾶς.	8.
9. Τὸν Θεὸν ὑμνοῦμεν ὅλην τὴν ἡμέραν.	9. Ἐν τῷ Θεῷ ἐπαινεθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. In diebus antiquis. *Alius*, in diebus prius. *Alius*, in diebus antiquitus.	2.
3.	3. Afflixisti populos. *Alius*, afflixisti tribus.	3.
Et expulisti eos.	Et expulisti eos.	
4.	4. Nec enim in gladio suo possederunt terram, et brachium eorum non salvavit eos. *Alius*, non enim in gladio suo possederunt terram, neque brachium eorum salvavit eos.	4.
	Et illuminatio vultus tui: quoniam complacuisti in eis. *Alius*, et lux vultus tui, quoniam complacuisti in eis.	
5. Tu es rex meus, Deus, manda de salute Jacob.	5. Tu es ipse rex meus et Deus meus, qui mandas salutes Jacob.	5.
6.	6. Inimicos nostros ventilabimus cornu. *Alius*, tribulantes nos ventilabimus cornu.	6.
Conculcabimus.	Spernemus.	
7.	7. Sperabo. *Alius*, confidi.	7.
8.	8. Salvasti enim nos. *Alius*, quia salvasti nos.	8.
9. Deum celebrabimus tota die.	9. In Deo laudabimur tota die.	9.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 אף־זנחת ולא־תצא בצבאותינו	10.	10.
11 תשיבנו אחור מני־צר ומשנאינו שסו למו	11.	11.
12 תתננו כצאן מאכל ובגוים זריתנו	12.	12.
13 תמכר־עמך בלא־הון ולא־רבית במחיריהם	13.	13.
14 תשימנו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו	14.	14.
15 תשימנו משל בגוים מנוד־ראש בלאמים	15. Μασουλ.	15.
16 כל־היום כלמתי נגדי ובשת פני כסתני	16.	16.
17 מקול מחרף ומגדף מפני אויב ומתנקם	17.	17. Καὶ βλασφημοῦντος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Etiam elongasti. *Hieron.*, verum tu projecisti.	10. Nunc autem repulisti.	10.
Et non egredieris in exercitibus nostris. *Hieron.*, *id.*	Et non egredieris, Deus, in virtutibus nostris.	
11. Reduces nos retrorsum ab hoste, et odio habentes nos diripuerunt sibi. *Hieron.*, vertisti terga nostra hosti : et qui oderunt nos, diripuerunt sibi.	11. Avertisti nos retrorsum post inimicos nostros, et qui oderunt nos diripiebant sibi.	11.
12. Dabis nos ut pecus comestionis, et in gentibus dispersisti nos. *Hieron.*, dedisti nos quasi gregem ad vorandum, et in gentibus dispersisti nos.	12. Dedisti nos tanquam oves escarum, et in gentibus dispersisti nos.	12.
13. Vendes populum tuum sine pretio, et non multiplicasti in pretiis eorum. *Hieron.*, vendidisti populum tuum sine pretio : nec grandis fuit commutatio eorum.	13. Vendidisti populum tuum sine pretio, et non fuit multitudo in commutationibus eorum.	13.
14. Pones nos opprobrium viciuis nostris, subsannationem et derisum iis qui sunt in circuitu nostro. *Hieron.*, posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem et irrisum his qui erant in circuitu nostro.	14. Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem et derisum iis qui sunt in circuitu nostro.	14.
15. Pones nos proverbium in gentibus, commotionem capitis in populis. *Hieron.*, posuisti nos similitudinem in gentibus, commotionem capitis in tribubus.	15. Posuisti nos in similitudinem gentibus, commotionem capitis in populis.	15.
16. Omni die verecundia mea coram me, et confusio faciei meæ operuit me. *Hieron.*, tota die confusio mea contra me, et ignominia faciei meæ cooperuit me.	16. Tota die verecundia mea contra me est, et confusio faciei meæ cooperuit me.	16.
17. A voce exprobrantis et con-	17. A voce exprobrantis et ob-	17. Et blasphemantis.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Νῦν δὲ ἀπώσω. *Ἄλλος*, καίπερ ἀπώσω. *Ἄλλος*, καίγε ἀπώσω. *Ἄλλος*, ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἀπώσω.	10.
Καὶ οὐ προσέρχῃ ἐν τοῖς στρατεύμασιν ἡμῶν.	Καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν.	
11. Ἔταξας ἡμᾶς ἐσχάτους παντὸς ἐναντίου, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διαρπάζουσιν ἑαυτοῖς.	11. Ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω παρὰ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διήρπαζον ἑαυτοῖς.	11.
12. Ἔδωκας ἡμᾶς ὡς βοσκήματα βρώσεως, καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἐλίκμησας ἡμᾶς.	12. Ἔδωκας ἡμᾶς ὡς πρόβατα βρώσεως, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι διέσπειρας ἡμᾶς.	12.
13. Ἀπέδου τὸν λαόν σου οὐχ ὑπάρξεως, καὶ οὐ πολλὴν ἐποίησας τὴν τιμὴν αὐτῶν.	13. Ἀπέδου τὸν λαόν σου ἄνευ τιμῆς, καὶ οὐκ ἦν πλῆθος ἐν τοῖς ἀλλάγμασιν αὐτῶν. *Ἄλλος*, πέπρακας. *Ἄλλος*, ἐν οὐχ ὑπάρξει.	13.
14. Ἐποίησας ἡμᾶς προπηλακισμὸν μετὰ χλευασμοῦ τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.	14. Ἔθου ἡμᾶς ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸν καὶ καταγέλωτα τοῖς κύκλῳ ἡμῶν. *Ἄλλος*, πομπήν. Ε', χλευασμόν. Ϛ', Ζ', καταγέλωτα.	14. Χλευασμόν.
15. Ἐποίησας ἡμᾶς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν ταῖς φυλαῖς.	15. Ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς. *Ἄλλος*, εἰς διήγησιν. *Ἄλλος*, μετακίνημα.	15
16. Δι' ὅλης ἡμέρας ἡ ἀσχημόνησις μου ἄντικρύς μου, καὶ ὁ καταισχυμμὸς τοῦ προσώπου μου καλύπτει με.	16. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἐντροπή μου κατεναντίον μου ἐστὶ, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκάλυψέ με.	16.
17. Ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ βλασφημοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ τιμωροῦντος ἑαυτῷ.	17. Ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ παραλαλοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἐκδιώκοντος.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. Nunc autem repulisti. *Alius*, et utique repulisti. *Alius*, *id. aliter*. *Alius*, sed ad hæc repulisti.	10.
Et non accedes in exercitibus nostris.	Et non egredieris in virtutibus nostris.	
11. Statuisti nos ultimos omnium adversariorum, et qui oderunt nos diripiunt sibi.	11. Avertisti nos retrorsum post inimicos nostros, et qui oderunt nos diripiebant sibi.	11.
12. Dedisti nos ut pecus comestionis, et in gentes ventilasti nos.	12. Dedisti nos tanquam oves escarum, et in gentibus dispersisti nos.	12.
13. Tradidisti populum tuum sine substantia, et non multum fecisti pretium eorum.	13. Vendidisti populum tuum sine pretio, et non fuit multitudo in commutationibus eorum. *Alius*, vendidisti. *Alius*, in non substantia.	13.
14. Fecisti nos opprobrium cum derisione iis qui sunt in circuitu nostro.	14. Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem et derisum iis qui sunt in circuitu nostro. *Alius*, pompam. V, derisionem. VI, VII, irrisionem.	14. Derisionem.
15. Fecisti nos parabolam in gentibus, commotionem capitis in tribubus.	15. Posuisti nos in parabolam in gentibus, commotionem capitis in populis. *Alius*, in narrationem. *Alius*, transmotionem.	15.
16. Per totam diem opprobrium meum contra me est, et pudor vultus mei operit me.	16. Tota die verecundia mea contra me est, et confusio faciei meæ cooperuit me.	16.
17. A voce exprobrantis et blas-	17. A voce exprobrantis et ob-	17.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מצער תהום-אל-תהום קורא לקול צנוריך		
כל-משבריך וגליך עלי עברו		Οἱ συντριμμοί σου.
9 ובלילה שירה עמי	9.	9. Καὶ ἐν νυκτὶ ᾆσμα αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ.
10 סלעי	10.	10. Πέτρα μου.
למה-קדר אלך בלחץ אויב		
11 ברצח ׀ בעצמותי חרפוני צוררי	11.	11. Ἐν τῷ φονεῦσαί με ἐν ὀστέοις μου, ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου.
12 מה-תשתוחחי ׀ נפשי ומה-תהמי עלי הוחילי לאלהים כי-עוד אודנו ישועת פני ואלהי	12.	12. Τί κατακύπτεις, ἡ ψυχή μου; ἀνάμεινον τὸν Θεὸν, ὅτι ἔτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ Θεός μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
raginem clamans, ad vocem fistularum tuarum. *Hieron.*, in meipso anima mea incurvatur. Propterea recordabor tui de terra Jordanis et Chermonim de monte minimo. Abyssus abyssum vocat in voce cataractarum tuarum.	abyssum invocat in voce cataractarum tuarum.	
Omnes illisiones tuæ et fluctus tui super me transierunt. *Hieron.*, omnes gurgites tui et fluctus tui super me transierunt.	Omnia excelsa tua et fluctus tui super me transierunt.	Contritiones tuæ.
9. Et in nocte canticum ejus mecum. *Hieron.*, et nocte canticum ejus mecum.	9. Et nocte canticum ejus.	9. Et in nocte canticum ejus mecum.
10. Petræ meæ. *Hieron.*, petra mea.	10. Susceptor meus es.	10. Petra mea.
Ut quid atratus ambulabo in oppressione inimici. *Hieron.*, quare tristis incedo affligente inimico.	Quare tristis incedo dum affligit me inimicus.	
11. In occisione in ossibus meis affecerunt me probro inimici mei. *Hieron.*, dum me interficerent in ossibus meis, exprobraverunt mihi hostes mei.	11. Dum confringuntur ossa mea, exprobraverunt mihi qui tribulant me.	11. In occidendo me in ossibus meis, exprobrabant me inimici mei.
12. Cur deprimes te, anima mea, et cur tumultuaberis super me? Exspecta Deum, quia adhuc confitebor ei, salutes facierum mearum et Deus meus. *Hieron.*, quare incurvaris, anima mea, et conturbas me? Exspecta Dominum, quoniam adhuc confitebor ei, salutaribus vultus mei et Deus meus.	12. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei et Deus meus.	12. Cur incurvas te, anima mea? Exspecta Deum, quia adhuc confitebor ei, salutare vultus mei et Deus meus.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLI.

1. Ἀ., Σ, τῶν υἱῶν Κορέ. Eusebius. Reliqua ex psalmo IV.

V. 2. Ἀ., ὡς αὐλὼν etc. Sic ex edit. Romana Agellius atque Drusius. Hieronymus Aquilam de more sequitur, et αὐλὼν vertit, *areola præparata*.

Ibid. [Ad אליך אלהים hanc dedit Monf. versionem Symmachi : Τῆς πρὸς τὸν Θεὸν πορείας. *Progressionis ad Deum*. Et in nota subjecta : Eusebius in Psalmos. « Sed, inquit Schleusnerus, male hausit. » Et reapse si attente legas ipsius Eusebii verba, quæ longius esset hic transcribere, videbis τῆς πρὸς etc. Eusebii explicationem esse textus τῶν Ο', non autem versionem Symmachi. Eam ob causam delevimus. Drach.]

V. 3 Ο', πρὸς τὸν Θεὸν [πρὸς τὸν Θεὸν] τὸν ζῶντα. Ἄλλοι, πρὸς τὸν Θεὸν, πρὸς τὸν Ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα. Hodierna exemplaria τῶν Ο' habent, πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα · sed ut optime annotat Agellius, repetitio illius πρὸς τὸν Θεόν, quæ in Hebræo exstat, ab imperitis librariis quasi inutilis omissa fuisse videtur. Illud autem πρὸς τὸν Ἰσχυρόν, quod in quibusdam τῶν Ο' Bibliis reperitur, ex aliorum interpretum versione desumptum est.

V. 4 Σ., ὡς ἄρτος etc. Drusius.

V. 5 Σ., ταῦτα ἀναπ. Sic mss. et Drusius.

Ibid. Ἀ., εἰσελεύσομαι ἐν συσκίῳ etc. Has lectio-

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
βυσσος ἀβύσσῳ ἀπαντᾷ ἀπὸ ἤχου τῶν κρουνῶν σου.	ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταῤῥακτῶν σου.	
Πᾶσαι αἱ καταιγίδες σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπάνω μου παρῆλθον.	Πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διῆλθον.	
9. Καὶ κατὰ νύκτα ᾠδὴ παρ' αὐτοῦ.	9. Καὶ νυκτὸς δηλώσει.	9.
10. Πέτρα μου.	10. Ἀντιλήπτωρ μου εἶ.	10.
Ἱνατί σκυθρωπὸς περιπατῶ θλίβοντος ἐχθροῦ.	Ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου.	
11. Ὡς σφαγὴν διὰ τῶν ὀστέων μου, ὠνείδιζόν με οἱ ἐναντίοι μου.	11. Ἐν τῷ καταθλᾶσθαι τὰ ὀστᾶ μου, ὠνείδισάν με οἱ θλίβοντές με.	11.
12. Τί κατατήκῃ, ἡ ψυχή μου; Ἀνάμεινον τὸν Θεὸν, ὅτι διηνεκῶς ἐξομολογήσομαι αὐτῷ τὰς σωτηρίας τοῦ προσώπου αὐτοῦ.	12. Ἱνατί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; Ἔλπισον ἐπὶ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου μου, καὶ ὁ Θεός μου.	12. Ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου μου.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
occurrit, a sonitu fontium tuorum.	abyssum invocat in voce cataractarum tuarum.	
Omnes procellæ tuæ et fluctus tui supra me transierunt.	Omnia excelsa tua et fluctus tui super me transierunt.	
9. Et per noctem canticum ab ipso.	9. Et nocte declarabit.	9.
10. Petra mea.	10. Susceptor meus es.	10.
Ut quid tristis ambulo affligente inimico.	Quare tristis incedo dum affligit inimicus meus.	
11. Quasi occisionem per ossa mea, exprobrabant me adversarii mei.	11. Dum confringuntur ossa mea, exprobraverunt mihi qui tribulant me.	11.
12. Quid contabescis, anima mea? Exspecta Deum, quia assidue confitebor ei salutes vultus ejus.	12. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam confitebor illi, salutare vultus mei, et Deus meus.	12. Salus vultus mei.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLI.

nes pleniores exhibet Eusebius. Alii item, sed mutilas referunt. Ibidem loco τοῦ προβιβάζων, Agellius legit, παραβιβάζων.

V. 6. Lectionem Aquilæ ex Eusebio in Psalmos et ex mss. eruimus. Lectionem Symmachi plenam affert Eusebius. E', τί ταπεινοῦσαι. Agellius.

V. 7 et 8. Σ., ἐπ' ἐμὲ etc. Sic Euseb. in Psalmos.

Ibid. Σ., πᾶσαι etc. Ex Eusebio in Psalmos. Lectionem Aquilæ exhibet Drusius.

V. 9. 'A., καὶ ἐν νυκτὶ etc. Eusebius in Psalmos. Lectionem vero Symmachi habet Drusius.

V. 10. 'A., Σ., πέτρα μου. Eusebius.

Ibid. Σ., ἱνατί σκυθ-. Eusebius.

V. 11. Aquilæ et Symmachi lectiones partim ex mss. partim ex Drusio.

V. 12. Ex Eusebio, ut supra. Coislin., O', Θ., ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου μου.

Digitized by Google

PSALMUS XLII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
שפטני אלהים ׀ וריבה 1	1.	1.
מאיש מרמה ועולה		Ἀπὸ ἀνδρὸς ἐπιθέσεως καὶ παρανομίας.
מעזי 2	2.	2.
למה־קדר אתהלך בלחץ איב		
שלח־אורך ואמתך המה ינחוני יביאוני אל־הר־קדשך ואל־משכנותיך 3	3.	3. Ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.
ואביאה ׀ אל־מזבח אלהים אל־אל שמחת גילי ואודך בכנור א׳הים אלהי 4	4.	4.
מה־תשתוחחי ׀ נפשי ומה־תהמי עלי הוחילי לאלהים כי־עוד אודנו ישועת פני ואלהי 5	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Judica me, Deus, et litiga. *Hieron.*, judica me, Deus, et discerne.	1. Judica me, Deus, et discerne.	1.
A viro doli et iniquitatis. *Hieron.*, a viro iniquo et doloso.	A viro iniquo et doloso.	A viro deceptionis et iniquitatis.
2. Fortitudinis meæ. *Hieron.*, fortitudo mea.	2. Fortitudo mea.	2.
Ut quid atratus ambulabo in oppressione inimici. *Hieron.*, quare tristis incedo, affligente inimico.	Quare tristis incedo, dum affligit me inimicus.	
3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam, ipsæ ducent me, inducent me ad montem sanctitatis tuæ, et ad tabernacula tua. *Hieron.*, mitte lucem tuam et veritatem tuam : ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum et in tabernacula tua.	3. Emitte lucem tuam et veritatem tuam : ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.	3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam : ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.
4. Et introibo ad altare Dei, ad Deum lætitiæ exsultationis meæ : et confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus. *Hieron.*, et introibo ad altare Dei, ad Deum lætitiæ et exsultationis meæ : et confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus.	4. Et introibo ad altare Dei, ad Deum, qui lætificat juventutem meam : confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus.	4.
5. Cur deprimes te, anima mea, et cur tumultuaberis super me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor ei, salutes facierum mearum et Deus meus. *Hieron.*, quare incurvaris, anima mea, et quare conturbas me? Exspecta Dominum, quoniam adhuc confitebor ei salutibus vultus mei et Deo meo.	5. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, et Deus meus.	5.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLII.

V. 1. Eusebius in Psalmos : Ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις ὁ ψαλμός· διὸ οὐδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἐπιγραφὴν ἔχει· ἀλλὰ καὶ ὅτι μέρος ἔοικεν εἶναι τοῦ πρὸ αὐτοῦ, δεδήλωται ἔκ τε τῶν ὁμοίων ἐν ἀμφοτέροις λόγων, καὶ ἐκ τῆς ἐμφεροῦς διανοίας. I. e. *Hic psalmus caret inscriptione apud Hebræos, quamobrem neque apud reliquos interpretes titulum habet. Imo vero quod pars esse videatur præcedentis psalmi, commonstratur cum ex similibus in utroque loquendi modis, tum ex sententia affini.*

Ibid. Σ., κρῖνόν μοι. Sic Eusebius in Psalmos. Vox sequens, καὶ ὑπερδίκησον, habetur in notis

Digitized by Google

PSALMUS XLII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Κρῖνόν μοι, ὁ Θεός, καὶ ὑπερδίκησον.

2 Σωτηρία μου.

Ἱνατί σκυθρωπὸς περιπατῶ, θλίβοντος ἐχθροῦ;

3. Ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.

4. Ἵνα ἔλθω πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸν Θεὸν τὴν εὐφροσύνην τῆς εὐθυμίας μου, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ψαλτηρίῳ, ὁ Θεός, ὁ Θεός μου.

5. Τί καταῤῥέεις, ψυχή μου, καὶ τί θορυβεῖς ἐπ' ἐμέ; Ἀνάμεινον τὸν Θεόν, εἰσαεὶ γὰρ ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, τῇ σωτηρίᾳ τοῦ προσώπου μου, καὶ τῷ Θεῷ μου.

Ο'.

1. Κρῖνόν με, ὁ Θεός, καὶ δίκασον.

Ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου.

2. Κραταίωμά μου. *Ἄλλος*, ἰσχύς μου.

Ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου.

3. Ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου· αὐτά με ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου. Ε', ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.

4. Καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸν Θεὸν τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου. Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρᾳ, ὁ Θεός, ὁ Θεός μου.

5. Ἱνατί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; Ἔλπισον ἐπὶ τὸν Θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου, ὁ Θεός μου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

2.

3. Ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος ἅγιόν σου, καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.

4.

5.

SYMMACHUS.

1. Judica mihi, Deus, et defende.

2. Salus mea.

Ut quid tristis ambulo, affligente inimico?

3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa ducent me, et introducent me ad montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

4. Ut veniam ad altare Dei, ad Deum lætitiam boni animi mei, et confitebor tibi in psalterio, Deus, Deus meus.

5. Quid effluis, anima mea, et quid conturbas super me? Exspecta Deum, semper enim confitebor ei, saluti vultus mei, et Deo meo.

LXX INTERPRETES.

1. Judica me, Deus, et discerne.

A viro iniquo et doloso.

2. Fortitudo mea. *Alius*, *id.*

Quare tristis incedo, dum affligit inimicus meus?

3. Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt me in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua. V, mitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

4. Et introibo ad altare Dei, ad Deum qui lætificat juventutem meam: confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus.

5. Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam confitebor illi, salutare vultus mei, Deus meus.

THEODOTIO.

1.

2.

3. Mitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa ducent me et introducent me ad montem sanctum tuum et in tabernacula tua.

4.

5.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLII.

edit. Rom. et apud Drusium. Agellius legit ὑπερκίνησον, sed minus recte, ni fallor.

Ibid. Ἀ., ἀπὸ ἀνδρ- etc. Drusius.

V. 2. Σ., σωτηρία μου. *Ἄλλος*, ἰσχύς μου. Coislin.

Ibid. Σ., ἱνατί σκυθρ. Eusebius, ut in psalmo præcedenti, versu 10.

V. 3. Ἀ., Σ., Θ., Ε', ἀπόστειλον τὸ φῶς σου etc. Sic unus ex Colbertinis, qui tres tantum priores interpretes commemorat. Theodoretus vero ait, *οἱ λοιποί*, *Reliqui*. Agellius demum hanc versionem Quintæ etiam editioni tribuit.

Digitized by Google

V. 4. Σ., ἵνα ἔλθω πρὸς etc. Sic Regius unus, qui vertit, *ut veniam*. Drusius autem habet ἵνα εἰ. Colbertinus στιχηρῶς scriptus, et Daniel Barbarus, ἐλθών, minus recte, atque infra σοι omittit.

PSALMUS XLIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
2 בימי קדם	2.	2.
3 תרע לאמים	3.	3.
ותשלחם		Καὶ ἐξαπέστειλας αὐτούς.
4 כי ׀ לא בחרבם ירשו־ארץ וזרעם לא־הושיעה למו	4.	4.
ואור פניך כי רציתם		
5 אתה־הוא מלכי אלהים צוה ישועות יעקב	5.	5.
6 צרינו ננגח	6.	6.
נבוס		Συμπατήσομεν.
7 אבטח	7.	7.
8 כי הושעתנו	8.	8.
9 באלהים הללנו כל־היום	9.	9. Ἐν τῷ Θεῷ καυχησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. In diebus quondam. *Hieron.*, in diebus antiquis.	2. In diebus antiquis.	2.
3. Male fecisti populis. *Hieron.*, *idem*.	3. Afflixisti populos.	3.
Et emisisti eos. *Hieron.*, *id.*	Et expulisti eos.	Et emisisti eos.
4. Nec enim in gladio suo possederunt terram, et brachium eorum non salvavit eos. *Hieron.*, non enim in gladio suo possederunt terram, neque brachium eorum salvavit eos.	4. Nec enim in gladio suo possederunt terram, et brachium eorum non salvavit eos.	4.
Et lux facierum tuarum, quia voluisti eos. *Hieron.*, et lux vultus tui, quoniam complacuisti eis.	Et illuminatio vultus tui : quoniam complacuisti in eis.	
5. Tu ipse rex meus, Deus, præcipe salutes Jacob. *Hieron.*, tu es ipse rex meus, Deus : præcipe pro salutibus Jacob.	5. Tu es ipse rex meus, qui mandas salutes Jacob.	5.
6. Hostes nostros cornu petemus. *Hieron.*, hostes nostros ventilabimus.	6. Inimicos nostros ventilabimus cornu.	6.
Conculcabimus. *Hieron.*, *id.*	Spernemus.	Conculcabimus.
7. Confidam. *Hieron.*, *id.*	7. Sperabo.	7.
8. Quoniam servare fecisti nos. *Hieron.*, quia salvasti nos.	8. Salvasti enim nos.	8.
9. In Deo laudavimus omni die. *Hieron.*, in Domino gaudebimus tota die.	9. In Deo laudabimur tota die.	9. In Deo gloriabimur tota die.

V. 5. Σ., τί καταῤῥέεις etc. Eusebius. Ibid. תמיד, Aquila, διηνεκῶς, *assidue*. Idem. V, ταπεινοῦσαι. Drusius. Et infra.

PSALMUS XLIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἀρχαίαις *Ἄλλος*, ἐν ἡμέραις ταῖς πρίν. *Ἄλλος*, ἐν ἡμέραις ταῖς ἀρχῆθεν.	2.
3.	3. Ἐκάκωσας λαούς. *Ἄλλος*, ἐκάκωσας φῦλα.	3.
Καὶ ἐξήλασας αὐτούς.	Καὶ ἐξέβαλες αὐτούς.	
4.	4. Οὐ γὰρ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν, καὶ ὁ βραχίων αὐτῶν οὐκ ἔσωσεν αὐτούς. *Ἄλλος*, οὐ γὰρ ἐν τῇ μαχαίρᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν, οὐδὲ ὁ βραχίων αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς.	4.
	Καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ προσώπου σου, ὅτι εὐδόκησας ἐν αὐτοῖς. *Ἄλλος*, καὶ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, ὅτι εὐδόκησας ἐν αὐτοῖς.	
5. Σὺ εἶ ὁ βασιλεύς μου, ὁ Θεὸς, ἔντειλαι περὶ τῆς σωτηρίας Ἰακώβ.	5. Σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ Θεός μου, ὁ ἐντειλάμενος τὰς σωτηρίας Ἰακώβ.	5.
6.	6. Τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν κερατιοῦμεν. *Ἄλλος*, τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς κερατιοῦμεν.	6.
Συμπατήσομεν.	Ἐξουδενώσομεν.	
7.	7. Ἐλπιῶ. *Ἄλλος*, πέποιθα.	7.
8.	8. Ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς. *Ἄλλος*, ὅτι ἔσωσας ἡμᾶς.	8.
9. Τὸν Θεὸν ὑμνοῦμεν ὅλην τὴν ἡμέραν.	9. Ἐν τῷ Θεῷ ἐπαινεθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. In diebus antiquis. *Alius*, in diebus prius. *Alius*, in diebus antiquitus.	2.
3.	3. Afflixisti populos. *Alius*, afflixisti tribus.	3.
Et expulisti eos.	Et expulisti eos.	
4.	4. Nec enim in gladio suo possederunt terram, et brachium eorum non salvavit eos. *Alius*, non enim in gladio suo possederunt terram, neque brachium eorum salvavit eos.	4.
	Et illuminatio vultus tui: quoniam complacuisti in eis. *Alius*, et lux vultus tui, quoniam complacuisti in eis.	
5. Tu es rex meus, Deus, manda de salute Jacob.	5. Tu es ipse rex meus et Deus meus, qui mandas salutes Jacob.	5.
6.	6. Inimicos nostros ventilabimus cornu. *Alius*, tribulantes nos ventilabimus cornu.	6.
Conculcabimus.	Spernemus.	
7.	7. Sperabo. *Alius*, confidi.	7.
8.	8. Salvasti enim nos. *Alius*, quia salvasti nos.	8.
9. Deum celebrabimus tota die.	9. In Deo laudabimur tota die.	9.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 אף־זנחת	10.	10.
ולא־תצא בצבאותינו		
11 תשיבנו אחור מני־צר ומשנאינו שסו למו	11.	11.
12 תתננו כצאן מאכל ובגוים זריתנו	12.	12.
13 תמכר־עמך בלא־הון ולא־רבית במחיריהם	13.	13.
14 תשימנו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו	14.	14.
15 תשימנו משל בגוים מנוד־ראש בלאמים	15. Μασουλ	15.
16 כל־היום כלמתי נגדי ובשת פני כסתני	16.	16.
17 מקול מחרף ומגדף מפני אויב ומתנקם	17.	17. Καὶ βλασφημοῦντος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Etiam elongasti. *Hieron.*, verum tu projecisti.	10. Nunc autem repulisti.	10.
Et non egredieris in exercitibus nostris. *Hieron.*, *id.*	Et non egredieris, Deus, in virtutibus nostris.	
11. Reduces nos retrorsum ab hoste, et odio habentes nos diripuerunt sibi. *Hieron.*, vertisti terga nostra hosti : et qui oderunt nos, diripuerunt sibi.	11. Avertisti nos retrorsum post inimicos nostros, et qui oderunt nos diripiebant sibi.	11.
12. Dabis nos ut pecus comestionis, et in gentibus dispersisti nos. *Hieron.*, dedisti nos quasi gregem ad vorandum, et in gentibus dispersisti nos.	12. Dedisti nos tanquam oves escarum, et in gentibus dispersisti nos.	12.
13. Vendes populum tuum sine pretio, et non multiplicasti in pretiis eorum. *Hieron.*, vendidisti populum tuum sine pretio : nec grandis fuit commutatio eorum.	13. Vendidisti populum tuum sine pretio, et non fuit multitudo in commutationibus eorum.	13.
14. Pones nos opprobrium viciuis nostris, subsannationem et derisum iis qui sunt in circuitu nostro. *Hieron.*, posuisti nos opprobrium viciuis nostris, subsannationem et irrisum his qui erant in circuitu nostro.	14. Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem et derisum iis qui sunt in circuitu nostro.	14.
15. Pones nos proverbium in gentibus, commotionem capitis in populis. *Hieron.*, posuisti nos similitudinem in gentibus, commotionem capitis in tribubus.	15. Posuisti nos in similitudinem gentibus, commotionem capitis in populis.	15.
16. Omni die verecundia mea coram me, et confusio faciei meæ operuit me. *Hieron.*, tota die confusio mea contra me, et ignominia faciei meæ cooperuit me.	16. Tota die verecundia mea contra me est, et confusio faciei meæ cooperuit me.	16.
17. A voce exprobrantis et con-	17. A voce exprobrantis et ob-	17. Et blasphemantis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Νῦν δὲ ἀπώσω. *Ἄλλος*, καίπερ ἀπώσω. *Ἄλλος*, καίγε ἀπώσω. *Ἄλλος*, ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἀπώσω.	10.
Καὶ οὐ προσέρχῃ ἐν τοῖς στρατεύμασιν ἡμῶν.	Καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν.	
11. Ἔταξας ἡμᾶς ἐσχάτους παντὸς ἐναντίου, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διαρπάζουσιν ἑαυτοῖς.	11. Ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω παρὰ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διήρπαζον ἑαυτοῖς.	11.
12. Ἔδωκας ἡμᾶς ὡς βοσκήματα βρώσεως, καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἐλίκμησας ἡμᾶς.	12. Ἔδωκας ἡμᾶς ὡς πρόβατα βρώσεως, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι διέσπειρας ἡμᾶς.	12.
13. Ἀπέδου τὸν λαόν σου οὐχ ὑπάρξεως, καὶ οὐ πολλὴν ἐποίησας τὴν τιμὴν αὐτῶν.	13. Ἀπέδου τὸν λαόν σου ἄνευ τιμῆς, καὶ οὐκ ἦν πλῆθος ἐν τοῖς ἀλλάγμασιν αὐτῶν. *Ἄλλος*, πέπρακας. *Ἄλλος*, ἐν οὐχ ὑπάρξει.	13.
14. Ἐποίησας ἡμᾶς προπηλακισμὸν μετὰ χλευασμοῦ τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.	14. Ἔθου ἡμᾶς ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸν καὶ καταγέλωτα τοῖς κύκλῳ ἡμῶν. *Ἄλλος*, πομπήν. Ε', χλευασμόν. Ϛ', Ζ', καταγέλωτα.	14. Χλευασμόν.
15. Ἐποίησας ἡμᾶς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν ταῖς φυλαῖς.	15. Ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς. *Ἄλλος*, εἰς διήγησιν. *Ἄλλος*, μετακίνημα.	15
16. Δι' ὅλης ἡμέρας ἡ ἀσχημόνησις μου ἄντικρύς μου, καὶ ὁ καταισχυμμὸς τοῦ προσώπου μου καλύπτει με.	16. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἐντροπή μου κατεναντίον μού ἐστι, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκάλυψέ με.	16.
17. Ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ βλασφημοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ τιμωροῦντος ἑαυτῷ.	17. Ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ παραλαλοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἐκδιώκοντος.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. Nunc autem repulisti. *Alius*, et utique repulisti. *Alius*, *id. aliter*. *Alius*, sed ad hæc repulisti.	10.
Et non accedes in exercitibus nostris.	Et non egredieris in virtutibus nostris.	
11. Statuisti nos ultimos omnium adversariorum, et qui oderunt nos diripiunt sibi.	11. Avertisti nos retrorsum post inimicos nostros, et qui oderunt nos diripiebant sibi.	11.
12. Dedisti nos ut pecus comestionis, et in gentes ventilasti nos.	12. Dedisti nos tanquam oves escarum, et in gentibus dispersisti nos.	12.
13. Tradidisti populum tuum sine substantia, et non multum fecisti pretium eorum.	13. Vendidisti populum tuum sine pretio, et non fuit multitudo in commutationibus eorum. *Alius*, vendidisti. *Alius*, in non substantia.	13.
14. Fecisti nos opprobrium cum derisione iis qui sunt in circuitu nostro.	14. Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem et derisum iis qui sunt in circuitu nostro. *Alius*, pompam. V, derisionem. VI, VII, irrisionem.	14. Derisionem.
15. Fecisti nos parabolam in gentibus, commotionem capitis in tribubus.	15. Posuisti nos in parabolam in gentibus, commotionem capitis in populis. *Alius*, in narrationem. *Alius*, transmotionem.	15.
16. Per totam diem opprobrium meum contra me est, et pudor vultus mei operit me.	16. Tota die verecundia mea contra me est, et confusio faciei meæ cooperuit me.	16.
17. A voce exprobrantis et blas-	17. A voce exprobrantis et ob-	17.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
18 ולא־שקרנו בבריתך	18.	18.
19 לא־נסוג אחור לבנו	19.	19.
ותט אשרנו מני ארחך.		
20 כי דכיתנו במקום תנים ותכס עלינו בצלמות	20.	20. Ὅτι συνέθλασας ἡμᾶς ἐν τόπῳ ἀοικήτῳ, καὶ ἐπεπώμασας ἡμῖν σκιὰν θανάτου.
21 אם־שכחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר	21.	21. Οὐκ ἐπελαθόμεθά σου, οὐδὲ παρέβημεν τὰς πρὸς σὲ συνθήκας.
22 יחקר	22.	22. Ἐξιχνιάσει.
24 למה תישן ׀ אדני הקיצה אל־תזנח לנצח	24.	24.
25 למה־פניך תסתיר תשכח ענינו ולחצנו	25.	25.
26 שחה	26.	26. Κατέκυψεν.
27 קומה עזרתה לנו ופדנו	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
tumelia afficientis, a facie inimici et ulciscentis se. *Hieron.*, a voce exprobrantis et blasphemantis : a facie inimici et ultoris.	loquentis, a facie inimici et persequentis.	
18. Nec mentiti sumus in pacto tuo. *Hieron.*, *id.*	18. Et inique non egimus in testamento tuo.	18.
19. Non se vertit retrorsum cor nostrum. *Hieron.*, et non est conversum retro cor nostrum.	19. Et non recessit retro cor nostrum.	19.
Et declinavit pes noster de semita tua. *Hieron.*, nec declinaverunt gressus nostri a semita tua.	Et declinasti semitas nostras a via tua.	
20. Quoniam contrivisti nos in loco draconis, et operuisti super nos in umbra mortis. *Hier.*, quoniam dejecisti nos in loco draconum, et operuisti nos umbra mortis.	20. Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis, et cooperuit nos umbra mortis.	20. Quoniam contrivisti nos in loco inhabitabili, et quasi operculo clausisti nobis umbram mortis.
21. Si obliti sumus nominis Dei nostri, et expandimus palmas nostras ad deum alienum. *Hieron.*, si obliti sumus nominis Dei nostri et expandimus manus, etc.	21. Si obliti sumus nomen Dei nostri, et si expandimus manus nostras ad deum alienum.	21. Non obliti sumus tui, neque transgressi sumus pacta tecum.
22. Investigabit. *Hieron.*, *id.*	22. Requiret.	22. Investigabit.
24. Ut quid dormitas, Domine? expergiscere, ne elonga te in perpetuum. *Hieron.*, consurge, quare dormitas, Domine ? evigila, quare projicis nos in sempiternum ?	24. Exsurge, quare obdormis, Domine? exsurge, et ne repellas in finem.	24.
25. Ut quid facies tuas abscondis ? oblivisceris afflictionis nostræ et oppressionis nostræ. *Hieron.*, quare faciem tuam abscondis ? oblivisceris afflictiones et angustias nostras.	25. Quare faciem tuam avertis ? oblivisceris inopiæ nostræ et tribulationis nostræ.	25.
26. Depressa est. *Hieron.*, incurvata est.	26. Humiliata est.	26. Inclinata est.
27. Surge, auxiliare nobis, et redime nos. *Hieron.*, *id.*	27. Exsurge, Domine, adjuva nos et redime nos.	27.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

18. Οὐδὲ παρελογισάμεθα τὴν συνθήκην σου.

19. Οὐδὲ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν.

Οὐδὲ μετεκλίθη τὰ ὑπορθοῦντα ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου.

20.

21.

22. Ἐξερευνήσει.

24. Ἱνατί ὡς ὁ ὑπνῶν εἶ, Δέσποτα; Ἐξύπνισον, καὶ μὴ ἀποβάλῃ εἰς τέλος.

25. Ἱνατί τὸ πρόσωπόν σου κρύπτεις; ἐπιλανθάνῃ τῆς κακώσεως (al. κακουχίας) ἡμῶν καὶ θλίψεως.

26. Κατεκάμφθη.

27.

Ο'.

18. Καὶ οὐκ ἠδικήσαμεν ἐν διαθήκῃ σου.

19. Καὶ οὐκ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν. *Ἄλλος*, οὐκ ἀπεχώρησεν. *Ἄλλος*, καὶ οὐκ ἀπεστράφη ἡ καρδία ἡμῶν.

Καὶ ἐξέκλινας τὰς τρίβους ἡμῶν ἀπὸ τῶν ὁδῶν σου. Ε', καὶ οὐκ ἐξέκλινας τὰ διαβήματα ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου.

20. Ὅτι ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ κακώσεως, καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς σκιὰ θανάτου. *Ἄλλος*, ἐν τόπῳ σειρήνων. *Ἄλλος*, καὶ ἐπεκάλυψας ἡμᾶς ἐν σκιᾷ θανάτου.

21. Εἰ ἐπελαθόμεθα τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ εἰ διεπετάσαμεν τὰς χεῖρας ἡμῶν πρὸς θεὸν ἀλλότριον.

22. Ἐκζητήσει.

24. Ἐξεγέρθητι, ἵνα τί ὑπνοῖς, Κύριε; Ἀνάστηθι, καὶ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος. *Ἄλλος*, ἐξυπνίσθητι.

25. Ἱνατί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις; ἐπιλανθάνῃ τῆς πτωχείας ἡμῶν καὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν. *Ἄλλος*, τῆς κακίας ἡμῶν.

26. Ἐταπεινώθη.

27. Ἀνάστα, Κύριε, βοήθησον ἡμῖν, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς. *Ἄλλος*,

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

18.

19.

20.

21.

22.

24.

25.

26.

27.

SYMMACHUS.

phemantis, a facie inimici et ulciscentis se.

18. Neque delusimus fœdus tuum.

19. Neque abscessit in posteriora cor nostrum.

Neque declinata sunt quæ nos corrigunt de via tua.

20.

21.

22. Examinabit.

24. Ut quid quasi dormiens es, Domine? Expergiscere, et ne repellas in finem.

25. Ut quid faciem tuam abscondis? oblivisceris afflictionis nostræ et tribulationis.

26. Incurvata est.

27.

LXX INTERPRETES.

loquentis, a facie inimici et persequentis.

18. Et inique non egimus in testamento tuo.

19. Et non recessit retro cor nostrum. *Alius*, non abscessit. *Alius*, nec aversum est cor nostrum.

Et declinasti semitas nostras a viis tuis. V, et non declinasti gressus nostros a via tua.

20. Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis, et cooperuit nos umbra mortis. *Alius*, in loco sirenum. *Alius*, et operuisti nos in umbra mortis.

21. Si obliti sumus nomen Dei nostri, et si expandimus manus nostras ad deum alienum.

22. Requiret.

24. Exsurge, quare obdormis, Domine? Exsurge, et ne repellas in finem. *Alius*, evigila.

25. Quare faciem tuam avertis? oblivisceris inopiæ nostræ et tribulationis nostræ. *Alius*, malitiæ nostræ.

26. Humiliata est.

27. Exsu[illegible] nos et redime [illegible]

THEODOTIO.

18.

19.

20.

21.

22.

24.

25.

26.

27.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
למען חסדך		Διὰ τὸ ἔλεός σου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Propter misericordiam tuam. *Hieron.*, *id.*	Propter nomen tuum.	Propter misericordiam tuam.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLIII.

V. 1. Nota Eusebii : Οὐδὲ ψαλμὸν, οὐδὲ ᾠδὴν, οὐδὲ ὕμνον ἔχει ἡ προγραφή. I. e. Neque psalmum, neque canticum, neque hymnum habet inscriptio.

V. 2. *Ἄλλος*, ἐν ἡμέραις, etc. Sic mss. quidam et Drusius.

V. 3. *Ἄλλος*, ἐκάκωσας φῦλα. Reg. unus.

Ibid. Ἀ., καὶ ἐξαπ- etc. Duo Regii et Drusius.

V. 4. *Ἄλλος*, οὐ γὰρ ἐν τῇ μαχαίρᾳ etc. Chrysost.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ τὸ φῶς etc. Drusius.

V. 5. Σ., σὺ εἶ etc. Eusebius et duo Regii; sed unus ex eis adjicit nescio unde, ἐντελεῖται σωτηρίας Ἰακώβ.

V. 6. *Ἄλλος*, τοὺς θλίβ-. Drusius.

Ibid. Ἀ., Σ., συμπ-. Idem.

V. 8. *Ἄλλος*, ὅτι ἔσωσας ἡμᾶς. Chrysostomus.

V. 9. Has Aquilæ et Symmachi versiones adfert Eusebius in Psalmos. Regius item unus Symmachi lectionem habet. (*)

V. 10. Hasce lectiones exhibet Drusius.

Ibid. Σ., καὶ οὐ προσ-. Eusebius et notæ editionis Romanæ; ubi omnes versus sequentes usque ad decimum octavum secundum Symmachum una se-

(*) Parum recte intellexit Montf. locum Eusebii unde has deprompsit lectiones, easque refingere debuimus. Vide Schleusneri Opusc. crit. ad hunc versum. Drach.

PSALMUS XLIV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח על-ששנים לבני-קרח משכיל שיר ידידת	1. Αλ σωσαννιμ... ιδιδωθ.	1. Τῷ νικοποιῷ ἐπὶ τοῖς κρίνοις τῶν υἱῶν Κορὲ, ἐπιστήμονος ᾆσμα προσφιλίας.
2 רחש לבי ׀ דבר טוב	2.	2.
אמר אני מעשי		Τὰ ποιήματά μου ἐξαγγελῶ.
לשני עט ׀ סופר מהיר		Ἡ γλῶσσά μου σχοῖνος γραμματέως ταχινοῦ.
3 יפיפית מבני אדם	3.	3. Κάλλει ἐκαλλιώθης ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων.
הוצק חן בשפתותיך		
על-כן		
4 חגור חרבך על-ירך	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victor super sosannim filiis Core erudiens canticum amorum. *Hieron.*, victori pro liliis filiorum Core, eruditionis canticum amantissimi.	1. In finem, pro iis qui commutabuntur filiis Core, ad intellectum, canticum pro dilecto.	1. Victori super liliis Core, scientis canticum amicitiæ.
2. Eructavit cor meum verbum bonum. *Hieron.*, *id.*	2. Eructavit cor meum verbum bonum.	2.
Dicens ego opera mea. *Hieron.*, dico ego opera mea.	Dico ego opera mea.	Facta mea enuntiabo.
Lingua mea stylus scribæ velocis. *Hieron.*, *id.*	Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis.	Lingua mea juncus scribæ velocis.
3. Pulcher fuisti præ filiis hominum. *Hieron.*, decore pulchrior es filiis hominum.	3. Speciosus forma præ filiis hominum.	3. Pulchritudine pulcher factus es a filiis hominum.
Effusa est gratia in labiis tuis. *Hieron.*, *id.*	Diffusa est gratia in labiis tuis.	
Propterea. *Hieron.*, *id.*	Propterea.	
4. Accinge te gladio tuo super femur. *Hieron.*, accingere gladio tuo super femur.	4. Accingere gladio super femur tuum.	4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	στῆθι ἀντιλαμβανόμενος ἡμῶν, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς.	
Διὰ τὸ ἔλεός σου.	Ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	gens nos, et libera nos.	
Propter misericordiam tuam.	Propter nomen tuum.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLIII.

rie leguntur.

V. 13. Ἄλλος, πέπρακας etc. Colbertinus.

V. 14. Θ., Ε', χλευασμόν etc. Drusius.

V. 15. Ἄλλος, εἰς διήγησιν, et postea, Ἄλλος, μετακίνημα. Drusius. Ὁ Ἑβρ., Μανουδ. Chrysost.

V. 17. Ἀ., καὶ βλασφημοῦντος. Drusius ex Euthymio.

V. 18. Σ., οὐδὲ παρ-. Eusebius et Drusius.

V. 19. Σ., οὐδὲ ἀπέστη etc. Eusebius. Sequentes vero lectiones habet Drusius. Quintæ etiam Coislinianus unus.

Ibid. Σ., οὐδὲ μετεκλίθη etc. Eusebius, Theodoretus, Drusius et mss. quorum unus habet μετεκλήθη, alius, μετετέθη. Lectionem Quintæ affert Regius unus. Itemque Coislinianus, qui habet, καὶ οὐκ ἐξέκλιναν etc.

V. 20. Lectionem Aquilæ sic habet Eusebius. Hæc porro verba, καὶ ἐπεπώμασας etc. Drusius Quintæ editioni tribuit; sed præstat Eusebium sequi.

V. 21. Ἀ., οὐχ ἐπελαθόμεθα etc. Hanc Aquilæ lectionem, quæ in uno codice fertur, vel suspectam, vel saltem vitiatam putamus.

V. 22. Ἀ., ἐξιχ- etc. Drusius.

V. 24. Σ., ἱνατί etc. Eusebius in Psalmos.

V. 26. Ἀ., κατέχ- etc. Drusius.

V. 27. Ἄλλος, στῆθι etc. Idem.

Ibid. Ἀ., Σ., διὰ τὸ ἔλεός σου. Idem.

PSALMUS XLIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν, τῶν υἱῶν Κορὲ συνέσεως, ᾆσμα εἰς τὸν ἀγαπητόν.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων, τοῖς υἱοῖς Κορὲ εἰς σύνεσιν, ᾠδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ.	1. Εἰς τὸ νῖκος, ᾠδὴ τοῖς ἠγαπημένοις τοῖς υἱοῖς Κορὲ, συνέσεως ᾆσμα εἰς τὸν ἀγαπητόν.
2. Ἐκινήθη ἡ καρδία μου λόγῳ ἀγαθῷ.	2. Ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν. Ἄλλος, ἐξεῖρπυσεν.	2.
Τὰ ποιήματά μου ἐξαγγελῶ.	Λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου.	
Ἡ γλῶσσά μου γραφεῖον γραφέως ταχινοῦ.	Ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου.	
3. Κάλλει καλὸς εἶ παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.	3. Ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ε', κάλλει ὡραιώθης παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.	3.
	Ἐξεχύθη χάρις ἐν χείλεσί σου. Ἄλλος, ἀνεχύθη χάρις τοῖς χείλεσί σου.	
	Διὰ τοῦτο. Ἄλλος, ἐπὶ τούτῳ.	
4.	4. Περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου. Ἄλλος, ζῶσαι μάχαιράν σου ἐπὶ μηρόν. Ἄλλ., περίθου τὴν μάχαιράν σου ἐπὶ μηροῦ.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale pro floribus, filiorum Core intelligentiæ canticum in dilectum.	1. In finem, pro iis qui commutabuntur filiis Core, ad intellectum, canticum pro dilecto.	1. In victoriam, canticum dilectis filiis Core, intelligentiæ canticum in dilectum.
2. Commotum est cor meum verbo bono.	2. Eructavit cor meum verbum bonum. *Alius*, irrepsit.	2.
Facta mea enuntiabo.	Dico ego opera mea.	
Lingua mea graphium scribæ velocis.	Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis.	
3. Pulchritudine pulcher es præ filiis hominum.	3. Speciosus forma præ filiis hominum. V, pulchritudine speciosus factus es præ filiis hominum.	3.
	Diffusa est gratia in labiis tuis. *Alius*, effusa est gratia in labiis tuis.	
	Propterea. *Alius*, super hoc.	
4.	4. Accingere gladio tuo super femur tuum. *Alius*, cinge gladium tuum super femur. *Alius*, circumpone gladium tuum super femur.	4.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הדן והדר		
5 צלח	5.	5.
והדך נדראות ימינך		Καὶ φωτίσει σε ἐπὶ φοβερὰ ἡ δεξιά σου.
6 בלב איבי המלך	6.	6. Κατὰ καρδίας οἱ ἐχθροὶ τοῦ βασιλέως.
7 כסאך אלהים עולם ועד	7.	7. Ὁ θρόνος σου, Θεὲ, εἰς αἰῶνα καὶ ἔτι.
שבט מישר שבט מלכותך		Σκῆπτρον εὐθύτητος σκῆπτρον τῆς βασιλείας σου.
8 אהבת צדק ותשנא רשע על-כן ו משחך אלהים אלהיך שמן ששון מחבריך Ἑβραῖος, χαρᾶς, ἀγλαϊσμοῦ, ἀγαλλιάσεως.	8. Ελοειμ Ελωαχ... σασων.	8. Ἠγάπησας δίκαιον, καὶ ἐμίσησας ἀσέβημα· ἐπὶ τούτῳ ἤλειψέ σε ὁ Θεὸς, ὁ Θεός σου, ἐλαίῳ χαρᾶς ἀπὸ ἑταίρων σου.
9 כל-בגדתיך	9.	9.
מן-היכלי שן מני שמחוך		Ἀπὸ ναῶν ὀδόντος.
10 ביקרותיך	10.	10.
נצבה שגל לימינך בכתם אופיר		Ἐστηλώθη σύγκοιτος ἐκ δεξιῶν σου ἐν βάμματι Ὠφείρ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Gloria tua et decore tuo. *Hieron.*, *id.*	Specie tua et pulchritudine tua.	
5. Prosperare. *Hieron.*, prospere ascende.	5. Prospere procede.	5.
Et docebit te terribilia dextera tua *Hieron.*, *id.*	Et deducet te mirabiliter dextera tua.	Et illuminabit te ad terribilia dextera tua.
6. In corde inimicorum regis. *Hieron.*, *id.*	6. In corda inimicorum regis.	6. Juxta cor inimici regis.
7. Solium tuum, Deus, æternum et perpetuum. *Hieron.*, thronus tuus, Deus, in sæculum et in æternum.	7. Sedes tua, Deus, in sæculum sæculi.	7. Thronus tuus, Deus, in sæculum et ultra.
Virga rectitudinis virga regni tui. *Hieron.*, sceptrum æquitatis sceptrum regni tui.	Virga æquitatis virga regni tui.	Sceptrum rectitudinis sceptrum regni tui.
8. Dilexisti justitiam et odisti impietatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ præ sodalibus tuis. *Hieron.*, oleo exsultationis præ participibus tuis. *Hebr. int.*, lætitiæ, splendoris, exsultationis.	8. Dilexisti justitiam et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ præ consortibus tuis.	8. Dilexisti justum, et odisti impietatem, propter hoc unxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ præ amicis tuis.
9. Omnia vestimenta tua. *Hieron.*, in cunctis vestimentis tuis.	9. A vestimentis tuis.	9.
Ex palatiis dentis. *Hieron.*, de domibus eburneis.	A domibus eburneis.	A templis dentis.
Quibus lætificaverunt te. *Hieron.*, *id.*	Ex quibus delectaverunt te.	
10. In pretiositatibus tuis. *Hieron.*, in honore tuo.	10. In honore tuo.	10.
Adstitit conjux ad dexteram tuam in massa Ophir. *Hieron.*, stetit conjux in dextera tua, in diademate aureo.	Adstitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato.	Stetit conjux a dextris tinctura Ophir.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Τῇ ὡραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου. *Ἄλλος*, τὸν ἔπαινόν σου καὶ τὸ ἀξίωμά σου. *Ἄλλος*, ἐπὶ δοξότητί σου καὶ διαπρεπείᾳ σου. *Ἄλλ.*, ἡ δόξα σου καὶ ἡ εὐπρέπειά σου.	
5.	5. Κατευοδοῦ. *Ἄλλος*, πρόκοπτε.	5.
Ὑποδείξει σοι φοβερὰ ἡ δεξιά σου.	Καὶ ὁδηγήσει σε θαυμαστῶς ἡ δεξιά σου.	
6. Κατὰ καρδίας οἱ ἐχθροὶ τοῦ βασιλέως.	6. Ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως.	6.
7. Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεὸς, αἰώνιος καὶ ἔτι.	7. Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεὸς, εἰς αἰῶνα αἰῶνος.	7. Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
	Ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.	
8.... ἐλαίῳ ἀγλαϊσμοῦ παρὰ τοὺς ἑταίρους σου.	8. Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.	8.
9.	9. Ἀπὸ τῶν ἱματίων σου. *Ἄλλος*, εἰς τὸν ἱματισμόν σου. *Ἄλλος*, πάντα τὰ ἱμάτιά σου.	9.
Ἀπὸ ναῶν ἐλεφαντίνων.	Ἀπὸ βάρεων ἐλεφαντίνων.	
	Ἐξ ὧν ηὔφρανάν σε. *Ἄλλος*, ὅθεν ηὔφρανάν σε.	
10. Ἐν τῷ τιμᾶν σε.	10. Ἐν τῇ τιμῇ σου. *Ἄλλ.*, ἐν τοῖς ἐνδόξοις σου.	10.
Παρέστη ἡ παλλακὴ ἐκ δεξιῶν σου ἐν χρυσῷ πρωτείῳ.	Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ. Ε', Ϛ', ἐν βάμματι Ὠφείρ.	Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν διαδήματι χρυσῷ ἐκ Σουφείρ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Specie tua et pulchritudine tua. *Alius*, laudem tuam et dignitatem tuam. *Alius*, super gloria tua et decore tuo. *Alius*, gloria tua et decor tuus.	
5.	5. Prospere procede. *Alius*, proffice.	5.
Monstrabit tibi terribilia dextera tua.	Et deducet te mirabiliter dextera tua.	
6. Juxta cor inimici regis.	6. In corde inimicorum regis.	6
7. Thronus tuus, Deus, æternus et ultra.	7. Thronus tuus, Deus, in sæculum sæculi.	7. Thronus tuus, Deus, in sæculum sæculi.
	Virga æquitatis virga regni tui.	
8. ...oleo splendoris præ amicis tuis.	8. Dilexisti justitiam et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo exsultationis præ consortibus tuis.	8.
9.	9. A vestimentis tuis. *Alius*, in vestitum tuum. *Alius*, omnia vestimenta tua.	9.
A templis eburneis.	A domibus eburneis.	
	Ex quibus delectaverunt te. *Alius*, unde lætificaverunt te.	
10. In honorando te.	10. In honore tuo. *Alius*, in gloriosis tuis.	10.
ubina a dextris tuis	Adstitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato. V, VI, in tinctura Ophir.	Adstitit regina a dextris tuis in diademate aureo ex Suphir.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Περιβεβλημένη, πεποικιλμένη.	
	12. Ὅτι ἐπεθύμησεν. *Ἄλλος*, ἵνα ἐπιθυμήσῃ.	12.
γάρ Κύριός σου.	Αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ Κύριός σου.	
αὶ προσκύνει αὐτῷ.	13. Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ.	13. Καὶ προσκύνησον αὐτῷ.
θυγάτηρ κραταιά.	Θυγατέρες Τύρου. *Ἄλλος*, θυγάτηρ κρατίστη. Ε', θυγάτηρ Σόρ.	Ἡ θυγάτηρ Τύρου.
οἴσει.	Ἐν δώροις.	Τιμήσουσι.
	14. Ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς. *Ἄλλος*, διὰ συσφιγκτήρων χρυσῶν.	14.
	15. Περιβεβλημένη, πεποικιλμένη. *Ἄλλος*, ἠμφιεσμένη ποικίλα. *Ἄλλος*, ἔνδυσις αὐτῆς εἰς ποικιλτά.	15.
	Αἱ πλησίον αὐτῆς. *Ἄλλος*, αἱ φίλαι αὐτῆς.	
	Ἀπενεχθήσονται. *Ἄλλος*, ἀκολουθήσουσι. *Ἄλλος*, ἀνενεχθήσονται.	
ντὶ πατέρων ἐγένοντο υἱοί	17. Ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἐγεννήθησάν σοι υἱοί.	17.
Αναμνήσω τὸ ὄνομά σου άστην γενεὰν, διὰ τοῦτο νήσουσί σε εἰς αἰῶνα διη-	18. Μνησθήσονται τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ· διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. *Ἄλλος*, ἐπὶ τούτῳ λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι.	18. Ἀναμνήσω τὸ ὄνομά σου καθ' ἑκάστην γενεὰν, διὰ τοῦτο λαοὶ ὑμνήσουσί σε εἰς αἰῶνα διηνεκῶς.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Circumdata, variegata.	
	12. Quia concupivit. *Alius*, ut concupiscat.	12.
nim Dominus tuus	Ipse enim est Dominus tuus.	
t adora eum.	13. Et adorabunt eum.	13. Et adora eum.
autem fortis.	Filiæ Tyri. *Alius*, filia fortissima (*vel* optima). V, filia sor.	Filia Tyri.
feret.	In muneribus.	Honorabunt.
	14. In fimbriis aureis. *Alius*, per fibulas aureas.	14.
	15. Circumamicta, variegata. *Alius*, amicta variegatis. *Alius*, indumentum ejus in variegatis.	15.
	Proximæ ejus. *Alius*, amicæ ejus.	
	Afferentur. *Alius*, sequentur. *Alius*, reducentur.	
o patribus facti sunt filii	17. Pro patribus tuis nati sunt tibi filii.	17.
emorabo nomen tuum per amque generationem : propopuli celebrabunt te in semper.	18. Memores erunt nominis tui in omni generatione et generatione. Propterea populi confitebuntur tibi in æternum et in sæculum sæculi. *Alius*, super hoc populi confitebuntur tibi.	18. Memorabo nomen tuum per unamquamque generationem : propterea populi celebrabunt te in sæculum semper.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLIV.

tiones Hebræas Græcis litteris descriptas hrysostomus.

Σ., ἐκινήθη etc. Sic Eusebius, mss. et

Σ., τὰ ποιήματά μου ἐξαγγελῶ. Sic Agel- hanc versionem uni Symmacho adscribit. s Aquilæ et Symmachi lectiones sic edidit, τὰ δικαιώματα.

Ibid. Ἀ., ἡ γλῶσσά μου σχοῖνος etc. Hasce Aquilæ et Symmachi lectiones affert Eusebius. Chrysostomus vero ad Symmachum legit, ὡς γραφεῖον.

V. 3. Ἀ., κάλλει etc. Aquilæ et Symmachi lectiones habent Eusebius et Drusius; Quintæ editionis Colbertinus unus. Eusebius vero in hunc locum

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
ויתאו 12	12.	12.
כי־הוא אדניך		
והשתחוי־לו 13	13.	13. Καὶ προσκύνησον αὐτῷ.
בת־צר		Θυγάτηρ Σόρ.
במנחה		
ממשבצות זהב 14	14.	14.
לרקמות 15	15.	15.
רעותיה		
מובאות		
תחת אבתיך יהיו בניך 17	17.	17. Ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἔσονταί σοι υἱοί σου.
אזכירה שמך בכל־דר ודר 18 על־כן עמים יהודוך לעלם ועד	18.	18. Ἀναμνήσω τὸ ὄνομά σου καθ' ἑκάστην γενεὰν, διὰ τοῦτο λαοὶ ὑμνήσουσί σε εἰς αἰῶνα διηνεκῶς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
	Circumdata varietate.	
12. Et concupiscet. *Hieron.*, *id.*	12. Et concupiscet.	12.
Quoniam ipse Dominus tuus. *Hieron.*, quia ipse etc.	Quoniam ipse est Dominus Deus tuus.	
13. Et incurva te ei. *Hieron.*, et adora eum.	13. Et adorabunt eum.	13. Et adora eum.
Filia sor. *Hieron.*, filia fortis.	Filiæ Tyri.	Filia sor.
In munere. *Hieron.*, in muneribus.	In muneribus.	
14. Ex ocellaturis auri. *Hieron.*, fasciis aureis.	14. In fimbriis aureis.	14.
15. In scutulatis. *Hieron.*, *id.*	15. Circumamicta varietatibus.	15.
Sociæ ejus. *Hieron.*, amicæ ejus.	Proximæ ejus.	
Adductæ. *Hieron.*, ducentur.	Afferentur.	
17. Pro patribus tuis erunt filii tui. *Hieron.*, *id.*	17. Pro patribus tuis nati sunt tibi filii.	17 Pro patribus tuis erunt tibi filii tui.
18. Memorare faciam nomen tuum in omni generatione et generatione. Propterea populi confitebuntur tibi in sæculum et perpetuum. *Hieron.*, recordabor nominis tui in omni generatione et generatione. Propterea populi confitebuntur tibi in sæculum et in æternum.	18. Memores erunt nominis tui in omni generatione et generationem. Propterea populi confitebuntur tibi in æternum et in sæculum sæculi.	18. Memorabo nomen tuum per unamquamque generationem: propterea populi celebrabunt te in sæculum semper.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLIV.

V. 1. Tituli lectiones suppeditant Eusebius, mss., Drusius et Hieronymus Epist. ad Principiam; ita ut quæ in aliis deficiunt, ex aliis suppleantur. Non omittenda autem Hieronymi verba. *In Hebraico*, sic ille, *scriptum est*, LAMANASSE AL SOSANNIM LABNE CORE MESCHIL SIR IDIDOTH, *quod nos in Latinum vertimus :* Victori pro liliis filiorum Core, eruditionis canticum amantissimi. *Symmachus more suo manifestius*, triumphum pro floribus, *interpretatus est. Igitur* SOSANNIM *vel*, pro his qui commutandi sunt, *vel in* lilia *transfertur et* flores : MESCHIL *quoque et* eruditionem, *et* doctissimum *sonat.* SIR, canticum : IDIDIA *antiquum Salomonis est nomen*, *qui alio sensu* pacificus *appella-*

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Περιβεβλημένη, πεποικιλμένη.	
12.	12. Ὅτι ἐπεθύμησεν. *Ἄλλος*, ἵνα ἐπιθυμήσῃ.	12.
Αὐτὸς γὰρ Κύριός σου.	Αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ Κύριός σου.	
13. Καὶ προσκύνει αὐτῷ.	13. Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ.	13. Καὶ προσκύνησον αὐτῷ.
Ἡ δὲ θυγάτηρ κραταιά.	Θυγατέρες Τύρου. *Ἄλλος*, θυγάτηρ κρατίστη. Ε', θυγάτηρ Σόρ.	Ἡ θυγάτηρ Τύρου.
Δῶρα οἴσει.	Ἐν δώροις.	Τιμήσουσι.
14.	14. Ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς. *Ἄλλος*, διὰ συσφιγκτήρων χρυσῶν.	14.
15.	15. Περιβεβλημένη, πεποικιλμένη. *Ἄλλος*, ἠμφιεσμένη ποικίλα. *Ἄλλος*, ἔνδυσις αὐτῆς εἰς ποικιλτά.	15.
	Αἱ πλησίον αὐτῆς. *Ἄλλος*, αἱ φίλαι αὐτῆς.	
	Ἀπενεχθήσονται. *Ἄλλος*, ἀκολουθήσουσι. *Ἄλλος*, ἀνενεχθήσονται.	
17. Ἀντὶ πατέρων ἐγένοντο υἱοί σου.	17. Ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἐγεννήθησάν σοι υἱοί.	17.
18. Ἀναμνήσω τὸ ὄνομά σου καθ' ἑκάστην γενεὰν, διὰ τοῦτο λαοὶ ὑμνήσουσί σε εἰς αἰῶνα διηνεκῶς.	18. Μνησθήσονται τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ· διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. *Ἄλλος*, ἐπὶ τούτῳ λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι.	18. Ἀναμνήσω τὸ ὄνομά σου καθ' ἑκάστην γενεὰν, διὰ τοῦτο λαοὶ ὑμνήσουσί σε εἰς αἰῶνα διηνεκῶς.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Circumdata, variegata.	
12.	12. Quia concupivit. *Alius*, ut concupiscat.	12.
Ipse enim Dominus tuus	Ipse enim est Dominus tuus.	
13. Et adora eum.	13. Et adorabunt eum.	13. Et adora eum.
Filia autem fortis.	Filiæ Tyri. *Alius*, filia fortissima (*vel* optima). V, filia sor.	Filia Tyri.
Dona feret.	In muneribus.	Honorabunt.
14.	14. In fimbriis aureis. *Alius*, per fibulas aureas.	14.
15.	15. Circumamicta, variegata. *Alius*, amicta variegatis. *Alius*, indumentum ejus in variegatis.	15.
	Proximæ ejus. *Alius*, amicæ ejus.	
	Afferentur. *Alius*, sequentur. *Alius*, reducentur.	
17. Pro patribus facti sunt filii tui.	17. Pro patribus tuis nati sunt tibi filii.	17.
18. Memorabo nomen tuum per unamquamque generationem : propterea populi celebrabunt te in sæculum semper.	18. Memores erunt nominis tui in omni generatione et generatione. Propterea populi confitebuntur tibi in æternum et in sæculum sæculi. *Alius*, super hoc populi confitebuntur tibi.	18. Memorabo nomen tuum per unamquamque generationem : propterea populi celebrabunt te in sæculum semper.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLIV.

tur. Lectiones Hebræas Græcis litteris descriptas adfert Chrysostomus.

V. 2. Σ., ἐκινήθη etc. Sic Eusebius, mss. et Drusius.

Ibid. Σ., τὰ ποιήματά μου ἐξαγγελῶ. Sic Agellius, qui hanc versionem uni Symmacho adscribit. Eusebius Aquilæ et Symmachi lectiones sic edidit, τὰ δικαιώματα.

Ibid. Ἀ., ἡ γλῶσσά μου σχοῖνος etc. Hasce Aquilæ et Symmachi lectiones adfert Eusebius. Chrysostomus vero ad Symmachum legit, ὡς γραφεῖον.

V. 3. Ἀ., κάλλει etc. Aquilæ et Symmachi lectiones habent Eusebius et Drusius; Quintæ editionis Colbertinus unus. Eusebius vero in hanc locum

sic habet : Ἐπεὶ δὲ ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις, καὶ οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ, τὴν ἀνωτέρω διάνοιαν περιγράψαντες, ἀπὸ ἑτέρας ἀρχῆς τὴν ἔκθεσιν ἐποιήσαντο, εἰκότως καὶ ἡμεῖς ἐξ ἑτέρας ἀρχῆς τὸ, *ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων*, παρεθήκαμεν. I. e. *Quia vero Hebraica lectio et reliqui interpretes, superiore sententia circumscripta, alio deinde principio in expositione usi sunt, congruenter nos etiam illud:* speciosus forma præ filiis hominum, *ab alio initio duximus*. Deinde vero Eusebius Aquilæ et Symmachi lectiones consequenter adfert, ut nos edimus. In catena Corderii ad Aquilam legitur, *κάλλει* καλλωπήσεως..

Ibid. Ἄλλος, ἀνεχύθη χάρις etc. Drusius.

Ibid. Ἄλλος, ἐπὶ τούτῳ. Drusius.

V. 4. Ἄλλος, ζῶσαι etc. Drusius.

Ibid. Ἄλλος, τὸν ἔπαινόν σου. etc. Sic mss. Ultima vero lectio, ἡ δόξα σου καὶ ἡ εὐπρέπειά σου, est in Coisliniano bombycino.

V. 5. Ἄλλος, πρόκοπτε. Drusius.

Ibid. Ἀ., καὶ φωτίσει σε etc. Chrysostomus. Has Aquilæ et Symmachi lectiones sine interpretum nomine adfert Drusius.

V. 6. Ἀ., Σ., κατὰ καρδίας etc. Idem. Sic etiam notatur in codice Coisliniano.

V. 7. Ἀ., ὁ θρόνος σου etc. Sic Eusebius et mss. Vide Hieron. ad Principiam. Symmachi versionem adferunt mss. et Drusius, Theodotionis Martianæus noster.

Ibid. Ἀ., σκῆπτρον etc. Drusius.

V. 8. Ἀ., ἠγάπησας etc. Lectiones Aquilæ et Symmachi partim ex Eusebio in Psalmos, partim ex mss. mutuamur. Hebraicæ voces Græce scriptæ ex Chrysostomo : scholion autem ex mss.

PSALMUS XLV

TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח לבני־קרח על־עלמות שיר	1.	1. Τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορὲ, ὑπὲρ τῶν νεανιοτήτων μελῴδημα.
2 בצרות נמצא מאד	2.	2.
3 ובמוט	3.	3. Σφάλλεσθαι.
4 יהמו יחמרו מימיו ירעשו־הרים בגאותו	4.	4. Ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτοῦ.
סלה	Σελ.	Ἀεί.
5 נהר פלגיו ישמחו עיר־אלהים	5. Φαλαγαυ.	5. Τοῦ ποταμοῦ αἱ διαιρέσεις εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ.
קדש משכני עליון		
6 לפנות בקר	6.	6. Τῷ νεῦσαι πρωΐαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori filiis Core, super alamoth, canticum. *Hieron.*, victori filiorum Core, pro juventutibus canticum.	1. Filiis Core.	1. Victori filiorum Core, super juvenilitatibus canticum.
2. In tribulationibus inventum valde. *Hieron.*, (auxilium) in tribulationibus inventus es validum.	2. In tribulationibus quæ invenerunt nos nimis.	2.
3. Et in movendo. *Hieron.*, et concussi.	3. Dum transferentur.	3. In vacillando.
4. Sonabunt, turbabuntur aquæ ejus, contremiscent montes in sublimitate ejus. *Hieron.*, sonantibus et intumescentibus gurgitibus ejus, et agitatis montibus in potentia ejus.	4. Sonuerunt et turbatæ sunt aquæ eorum ; conturbati sunt montes in fortitudine ejus.	4. In superbia ejus.
Selah. *Hieron.*, semper.	*Vacat.*	Semper.
5. Fluminis rivi ejus lætificabunt civitatem Dei. *Hieron.*, fluminis divisiones lætificant civitatem Dei.	5. Fluminis impetus lætificat civitatem Dei.	5. Fluminis divisiones lætificant civitatem Dei.
Sanctum habitaculorum Altissimi. *Hieron.*, sanctum tabernaculum Altissimi.	Sanctificavit tabernaculum suum Altissimus.	
6. Respiciendo mane. *Hieron.*, in ipso ortu matutino.	6. Mane diluculo.	6. Annuendo mane.

Digitized by Google

V. 9. Ἄλλος, εἰς τὸν ἱματ· etc. Drusius.

Ibid. Ἀ., ἀπὸ ναῶν ὀδόντος Sic Eusebius et tres mss. recte. Drusius vero, Ἀ., Σ., ἀπὸ ναῶν ὀδόντων. Theodoretus, Ἀ., Σ., ἀπὸ ναῶν ἐλεφαντίνων. Uterque male. Suspicor autem apud Theodoretum Aquilam huic postremæ interpretationi a librariis præfixum fuisse.

Ibid. Ἄλλος, ὅθεν ηὔφραναν σε. Drusius.

V. 10. Σ., ἐν τῷ etc. Idem sine interpretis nomine.

Ibid. Ἀ., ἐστηλώθη etc. Sic Martianæus noster. Ad Aquilam vero Agellius legit σύγκοιτις. Ibid. Drusius ait Quintam et Sextam habere ἐν χρυσῷ Ὠφείρ.

Ibid. Eusebius in Psalmos: περιβεβλημένη, πεποικιλμένη, οὐ φέρεται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. I. e., non exstat in Hebraico.

V. 12. Ἄλλος, ἵνα ἐπιθυμήσῃ. Drusius.

Ibid. Σ., αὐτὸς γὰρ etc. Unus codex et Drusius.

V. 13. Ἀ., Θ., καὶ προσκύνησον αὐτῷ. Σ., καὶ προσκύνει αὐτῷ. Ita Theodoretus. Colbertinus autem et Daniel Barbarus habent, Ἀ., Θ., προσεκύνησεν αὐτῷ. Drusius, Σ., καὶ προσκύνησον αὐτῷ. At Colbertinus προσκύνει exhibet. Theodoreti lectionem præstare putamus.

Ibid. Ἀ., Ε', θυγ-. Sic Martianæus.

Ibid. Σ., δῶρα οἴσει. Drusius. Θ., τιμήσουσι. Eusebius.

V. 14. Ἄλλος, διὰ συσφ. Drusius.

V. 15. Ἄλλος, ἠμφ. Ex Drusio.

Ibid. Ἄλλος, αἱ φίλαι αὐτῆς. Ex eodem.

Ibid. Ἄλλος, ἀκολουθήσουσι etc. Ex eodem.

V. 17. Ἀ., ἀντὶ τῶν etc. Eusebius.

V. 18. Sic mss. et Drusius. Unus autem codex ad Symmachi versionem πᾶσαν ponit pro ἑκάστην.

PSALMUS XLV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον τῶν υἱῶν Κορὲ, ὑπὲρ τῶν αἰωνίων, ᾠδή.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ, ὑπὲρ τῶν κρυφίων, ψαλμός.	1.
2.	2. Ἐν θλίψεσιν ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς σφόδρα. Ἄλλος, ἐν θλίψεσιν εὑρισκόμενος σφόδρα. Ἄλλος, εὑρέθη.	2.
3.	3. Μετατίθεσθαι. Ε', σαλεύεσθαι.	3.
4. Ἠχούντων καὶ θολουμένων τῶν ὑδάτων, καὶ σειομένων ὀρέων ἐν τῷ ἐνδοξασμῷ αὐτοῦ.	4. Ἤχησαν καὶ ἐταράχθησαν τὰ ὕδατα αὐτῶν· ἐταράχθησαν τὰ ὄρη ἐν τῇ κραταιότητι αὐτοῦ. Ε', ς', ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτοῦ.	4.
Διάψαλμα.	Διάψαλμα. Ε', διαπαντός. ς', εἰς τέλος.	Διάψαλμα.
5. Τοῦ ποταμοῦ αἱ διαιρέσεις εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ.	5. Τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ.	5. Τοῦ ποταμοῦ αἱ διαιρέσεις εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ.
Τὸ ἅγιον τῆς κατασκηνώσεως τοῦ Ὑψίστου.	Ἡγίασε τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ Ὕψιστος.	
6. Περὶ τὸν ὄρθρον.	6. Τῷ προσώπῳ. Ἄλλος, τῷ πρωῒ, πρωΐ.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale filiorum Core super æternis, canticum.	1. In finem, super filiis Core, pro arcanis, psalmus.	1.
2.	2. In tribulationibus quæ invenerunt nos nimis. *Alius*, in tribulationibus inventus valde. *Alius*, inventus est.	2.
3.	3. Dum transferentur. V, in commovendo.	3.
4. Cum sonarent et turbarentur aquæ, et concuterentur montes in celebritate ejus.	4. Sonuerunt et turbatæ sunt aquæ eorum; conturbati sunt montes in fortitudine ejus. V, VI, in superbia ejus.	4.
Diapsalma.	Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.	Diapsalma.
5. Fluminis divisiones lætificant civitatem Dei.	5. Fluminis impetus lætificant civitatem Dei.	5. Fluminis divisiones lætificant civitatem Dei.
Sanctum habitationis Altissimi.	Sanctificavit tabernaculum suum Altissimus.	
6. Circa diluculum.	6. Vultu. *Alius*, mane, mane.	6.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 המו גוים	7.	7. Συνήχθησαν ἔθνη.
מטו ממלכות		Ἐσφάλησαν βασιλεῖαι.
8 צבאות	8. Σαβαωθ.	8.
10 משבית	10.	10.
וקצץ		
עגלות ישרף באש		
11 הרפו ודעו	11. Ουαρφου Ουαδου.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Sonuerunt gentes. *Hieron.*, conturbatæ sunt gentes.	7. Conturbatæ sunt gentes.	7. Congregatæ sunt gentes.
Mota sunt regna. *Hieron.*, concussa sunt regna.	Inclinata sunt regna.	Vacillarunt regna.
8. Exercituum. *Hieron.*, *id.*	8. Virtutum.	8.
10. Cessare faciens. *Hieron.*, compescuit.	10. Auferens.	10.
Et concidet. *Hieron.*, *id.*	Et confringet.	
Plaustra comburet igni *Hieron.*, *id.*	Et scuta comburet igni.	
11. Cessate et cognoscite. *Hieron.*, *id.*	11. Vacate et videte.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLV.

V. 1. Sic unus Colbertinus titulum secundum Aquilam et Symmachum effert. Chrysostomus habet, Ἄλλος, ἐπὶ νεοτήτων, ᾆσμα. Cui consonat Hieronymus, qui vertit, *pro juventutibus*.

V. 2. Ἄλλος, ἐν θλίψ-. Chrysostomus. Drusius habet, *οἱ λοιποί*, εὑρέθη εὑρισκόμενος. Ibi autem duorum lectiones indicantur, quorum alter εὑρέθη habuit; alter vero, qui a Chrysostomo sine interpretis nomine adfertur, εὑρισκόμενος.

V. 5. Aquilæ et Quintæ editionis lectiones sic habet Drusius.

V. 4. Sic Eusebius et duo mss. qui loco ἐνδοξασμῷ habent omnes παραδοξασμῷ. Drusius, ἐνδοξασμῷ. Aquilæ et reliquorum lectionem adfert Drusius. Ad Symmachum malim ἐνδοξασμῷ, qui psalmo sequenti vocem גאון ex eadem radice interpretatur ἐνδοξασμόν. Voce autem παραδοξασμός פלא exprimit, Isai. IX, 6.

Ibid. *Ὁ Ἑβραῖος*, σελ etc. Vide supra psalm. III.

V. 5. Ἀ., Σ., Θ., τοῦ ποτ- Hanc versionem exhibent Eusebius et Colbertini duo, qui eam Aquilæ et Symmacho tribuunt. Colbertinus στιχηρῶς scri-

PSALMUS LXVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח לבני-קרח מזמור	1.	1. Τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορὲ, μελῴδημα.
2 תקעו-כף	2.	2.
הריעו לאלהים בקול רנה		
4 ידבר עמים תחתינו	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori filiis Core, psalmus. *Hieron.*, victori filiorum Core, psalmus.	1. In finem, pro filiis Core, psalmus.	1. Victori filiorum Core canticum.
2. Plaudite palma. *Hieron.*, plaudite manibus.	2. Plaudite manibus.	2.
Jubilate Deo in voce exsultationis. *Hieron.*, jubilate Deo in voce laudis.	Jubilate Deo in voce exsultationis.	
4. Ducet populos subter nos. *Hieron.*, congregavit populos subter nos.	4. Subjecit populos nobis.	4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Ἐταράχθησαν ἔθνη. Ἄλλος, συνήχθη ἔθνη.	7.
Περιετράπησαν βασιλεῖαι.	Ἔκλιναν βασιλεῖαι.	
8.	8. Δυνάμεων.	8.
10.	10. Ἀνταναίρων. Ἄλλ., ἀφανίζων.	10.
	Συγκλάσει. Ἄλλος, συνέκλασε.	
	Καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί. Ἄλλος, καὶ ἁμάξας ἐμπρήσει ἐν πυρί. Ἄλλος, ἅρματα κατακαύσει ἐν πυρί.	
11.	11. Σχολάσατε καὶ γνῶτε. Ἄλλος, ἐάσατε ἵνα γνῶτε. Ἄλλος, ἱλάσθητε. Ἄλλος, ἰάθητε.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Conturbatæ sunt gentes. *Alius*, congregatæ sunt gentes.	7.
Eversa sunt regna.	Inclinata sunt regna.	
8.	8. Virtutum.	8.
10.	10. Auferens *Alius*, de medio tollens.	10.
	Confringet. *Alius*, confregit.	
	Et scuta comburet igni. *Alius*, et plaustra comburet igni. *Alius*, *id. aliter*.	
11.	11. Vacate et videte. *Alius*, cessate ut cognoscatis. *Alius*, propitiamini. *Alius*, sanamini.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLV.

ptus etiam Theodotioni, quemadmodum et Drusius, qui hæc Latine tantum sic habet : *Fluminis divisiones lætificant civitatem Dei*. Lectio Hebraica φαλαγαυ ex Chrysostomo.

Ibid. Σ., τὸ ἅγιον τῆς κατασκηνώσεως etc. Eusebius et Drusius. Colbertinus autem unus habet, σκηνώσεως.

V. 6. Ἀ., τοῦ νεῦσαι πρωΐαν. Σ., περὶ τὸν ὄρθρον. Agellius. Drusius vero postremam versionem sine interpretis nomine adfert.

V. 7. Ἀ., συνήχθησαν ἔθνη. Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐσφάλησαν βασιλεῖαι. Mss. Drusius vero, Σ., περιετράπ., et sic Eusebius.

V. 8. Ὁ Ἑβραῖος, σαβαωθ. Regius unus.

V. 10. Ἄλλος, ἀφανίζων. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Ἄλλος, συνέκλασε. Drusius.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἁμάξας ἐμπρ.. Idem. Ultimam lectionem habet Coislinianus bombycinus.

V. 11. Has lectiones exhibet idem Drusius. Lectio Hebraica ουαρφου ουαδου ex Chrysostomo, ubi prior syllaba ου in ουαρφου supervacanea est.

PSALMUS LXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον τῶν υἱῶν Κορὲ, ᾠδή.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ, ψαλμός.	1. Εἰς τὸ νῖκος τῶν υἱῶν Κορὲ, ᾆσμα.
2.	2. Κροτήσατε χεῖρας. Ἄλλος, κροτήσατε χειρί.	2.
	Ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως. Ἄλλος, σημάνατε τῷ Θεῷ ἐν φωνῇ εὐφημίας. Ἄλλος, εὐφημήσατε.	
4. Ὑπέταξε βασιλεῖς ἡμῖν.	4. Ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale filiorum Core, canticum.	1. In finem, pro filiis Core, psalmus.	1. In victoriam filiorum Core, canticum.
2.	2. Plaudite manibus. *Alius*, plaudite manu.	2.
	Jubilate Deo in voce exsultationis. *Alius*, significate (*vel*, tuba canite) Deo in voce benedictionis. *Alius*, benedicite.	
4. Subjecit reges nobis.	4. Subjecit populos nobis.	4.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 המו גוים	7.	7. Συνήχθησαν ἔθνη.
מטו ממלכות		Ἐσφάλησαν βασιλεῖαι.
8 צבאות	8. Σαβαωθ.	8.
10 משבית	10.	10.
וקצץ		
עגלות ישרף באש		
11 הרפו ודעו	11. Ουαρφου Ουαδου.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Sonuerunt gentes. *Hieron.*, conturbatæ sunt gentes.	7. Conturbatæ sunt gentes.	7. Congregatæ sunt gentes.
Mota sunt regna. *Hieron.*, concussa sunt regna.	Inclinata sunt regna.	Vacillarunt regna.
8. Exercituum. *Hieron.*, *id.*	8. Virtutum.	8.
10. Cessare faciens. *Hieron.*, compescuit.	10. Auferens.	10.
Et concidet. *Hieron.*, *id.*	Et confringet.	
Plaustra comburet igni *Hieron.*, *id.*	Et scuta comburet igni.	
11. Cessate et cognoscite. *Hieron.*, *id.*	11. Vacate et videte.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLV.

V. 1. Sic unus Colbertinus titulum secundum Aquilam et Symmachum effert. Chrysostomus habet, Ἄλλος, ἐπὶ νεοτήτων, ᾆσμα. Cui consonat Hieronymus, qui vertit, *pro juventutibus.*

V. 2. Ἄλλος, ἐν θλίψ-. Chrysostomus. Drusius habet, *οἱ λοιποὶ*, εὑρέθη εὑρισκόμενος. Ibi autem duorum lectiones indicantur, quorum alter εὑρέθη habuit; alter vero, qui a Chrysostomo sine interpretis nomine adfertur, εὑρισκόμενος.

V. 3. Aquilæ et Quintæ editionis lectiones sic habet Drusius.

V. 4. Sic Eusebius et duo mss. qui loco ἐνδοξασμῷ habent omnes παραδοξασμῷ. Drusius, ἐνδοξασμῷ. Aquilæ et reliquorum lectionem adfert Drusius. Ad Symmachum malim ἐνδοξασμῷ, qui psalmo sequenti vocem גאון ex eadem radice interpretatur ἐνδοξασμόν. Voce autem παραδοξασμός פלא exprimit, Isai. ix, 6.

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, σελ etc. Vide supra psalm. III.

V. 5. Ἀ., Σ., Θ., τοῦ ποτ- Hanc versionem exhibent Eusebius et Colbertini duo, qui eam Aquilæ et Symmacho tribuunt. Colbertinus στιχηρῶς scri-

PSALMUS LXVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח לבני־קרח מזמור	1.	1. Τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορέ, μελῴδημα.
2 תקעו־כף	2.	2.
הריעו לאלהים בקול רנה		
4 ידבר עמים תחתינו	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori filiis Core, psalmus. *Hieron.*, victori filiorum Core, psalmus.	1. In finem, pro filiis Core, psalmus.	1. Victori filiorum Core canticum.
2. Plaudite palma. *Hieron.*, plaudite manibus.	2. Plaudite manibus.	2.
Jubilate Deo in voce exsultationis. *Hieron.*, jubilate Deo in voce laudis.	Jubilate Deo in voce exsultationis.	
4. Ducet populos subter nos. *Hieron.*, congregavit populos subter nos.	4. Subjecit populos nobis.	4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Ἐταράχθησαν ἔθνη. Ἄλλος, συνήχθη ἔθνη.	7.
Περιετράπησαν βασιλεῖαι.	Ἔκλιναν βασιλεῖαι.	
8.	8. Δυνάμεων.	8.
10.	10. Ἀνταναίρων. Ἄλλ., ἀφανίζων.	10.
	Συγκλάσει. Ἄλλος, συνέκλασε.	
	Καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί. Ἄλλος, καὶ ἁμάξας ἐμπρήσει ἐν πυρί. Ἄλλος, ἅρματα κατακαύσει ἐν πυρί.	
11.	11. Σχολάσατε καὶ γνῶτε. Ἄλλος, ἐάσατε ἵνα γνῶτε. Ἄλλος, ἱλάσθητε. Ἄλλος, ἰάθητε.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. Conturbatæ sunt gentes. *Alius*, congregatæ sunt gentes.	7.
Eversa sunt regna.	Inclinata sunt regna.	
8.	8. Virtutum.	8.
10.	10. Auferens *Alius*, de medio tollens.	10.
	Confringet. *Alius*, confregit.	
	Et scuta comburet igni. *Alius*, et plaustra comburet igni. *Alius*, *id. aliter*.	
11.	11. Vacate et videte. *Alius*, cessate ut cognoscatis. *Alius*, propitiamini. *Alius*, sanamini.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLV.

ptus etiam Theodotioni, quemadmodum et Drusius, qui hæc Latine tantum sic habet : *Fluminis divisiones lætificant civitatem Dei*. Lectio Hebraica φαλαγαυ ex Chrysostomo.

Ibid. Σ., τὸ ἅγιον τῆς κατασκηνώσεως etc. Eusebius et Drusius. Colbertinus autem unus habet, σκηνώσεως.

V. 6. Ἀ., τοῦ νεῦσαι πρωΐαν. Σ., περὶ τὸν ὄρθρον. Agellius. Drusius vero postremam versionem sine interpretis nomine adfert.

V. 7. Ἀ., συνήχθησαν ἔθνη. Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐσφάλησαν βασιλεῖαι. Mss. Drusius vero, Σ., περιετράπ., et sic Eusebius.

V. 8. Ὁ Ἑβραῖος, σαβαωθ. Regius unus.

V. 10. Ἄλλος, ἀφανίζων. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Ἄλλος, συνέκλασε. Drusius.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἁμάξας ἐμπρ.. Idem. Ultimam lectionem habet Coislinianus bombycinus.

V. 11. Has lectiones exhibet idem Drusius. Lectio Hebraica ουαρφου ουαδου ex Chrysostomo, ubi prior syllaba ου in ουαρφου supervacanea est.

PSALMUS LXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον τῶν υἱῶν Κορὲ, ᾠδή.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ, ψαλμός.	1. Εἰς τὸ νῖκος τῶν υἱῶν Κορὲ, ᾆσμα.
2.	2. Κροτήσατε χεῖρας. Ἄλλος, κροτήσατε χειρί.	2.
	Ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως. Ἄλλος, σημάνατε τῷ Θεῷ ἐν φωνῇ εὐφημίας. Ἄλλος, εὐφημήσατε.	
4. Ὑπέταξε βασιλεῖς ἡμῖν.	4. Ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale filiorum Core, canticum.	1. In finem, pro filiis Core, psalmus.	1. In victoriam filiorum Core, canticum.
2.	2. Plaudite manibus. *Alius*, plaudite manu.	2.
	Jubilate Deo in voce exsultationis. *Alius*, significate (*vel*, tuba canite) Deo in voce benedictionis. *Alius*, benedicite.	
4. Subjecit reges nobis.	4. Subjecit populos nobis.	4.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 את־נחלתנו את גאון יעקב	5.	5. Κληρονομίαν ἡμῶν. Τὸ ὑπερφερὲς Ἰακώβ.
סלה	Σελ.	Ἀεί.
9 על־גוים	9.	9.
10 נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם	10. Εμ ελωι Αβρααμ.	10.
כי לאלהים מגני־ארץ מאד נעלה		Ὅτι τοῦ Θεοῦ θυρεοὶ γῆς, σφόδρα ἀνεβιβάσθησαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Hæreditatem nostram. *Hieron.*, *id.*	5. Hæreditatem suam.	5. Hæreditatem nostram.
Excellentiam Jacob. *Hieron.*, gloriam Jacob.	Speciem Jacob.	Excellentiam Jacob.
Selah. *Hieron.*, semper.	*Vacat.*	Semper.
9. Super gentes. *Hieron.*, *id.*	9. Super gentes.	9.
10. Magnifici populorum aggregati sunt cum populo Dei Abraham. *Hieron.*, principes populorum congregati sunt, populus Dei Abraham.	10. Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham.	10.
Quoniam ipsius Dei scuta terræ, vehementer elevatus est. *Hieron.*, quoniam dii, scuta terræ, vehementer elevati sunt.	Quoniam dii fortes, vehementer elevati sunt.	Quoniam Dei scuta terræ, multum exaltati sunt.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLVI.

V. 1. Ad titulum hæc habet Eusebius : Δοκεῖ μοι τὰ τῆς προγραφῆς ἐσφαλμένως ἔχειν· οὐ γὰρ *ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ*, ἀλλὰ *τοῖς υἱοῖς Κορὲ*, ἢ *τῶν υἱῶν Κορὲ* ἐχρῆν ἐπιγεγράφθαι κατὰ τὰς ἔμπροσθεν προγραφάς. Οἱ γὰρ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν ὁμοίως ἔχουσι τοῖς ἔμπροσθεν. I. e. *Videtur mihi inscriptio mendose posita : neque enim*, pro filiis Core, *sed* filiis Core, *aut* filiorum Core, *perinde atque in prioribus titulis*, *inscriptum oportuit. Reliqui enim interpretes et Hebraicum exemplar similem prioribus præferunt inscriptionem.*

V. 2. Ἄλλ., κροτήσατε χειρί. Drusius.

Ibid. Ἄλλ., σημάνατε etc. Chrysostomus. Ἄλλ., εὐφημήσατε. Sic unus Regius et Drusius.

V. 4. Σ., ὑπέταξε βασιλεῖς ἡμῖν. Theodoretus. Quis autem credat Symmachum vertisse βασιλεῖς, *reges*, ubi עמים *populos* legitur? nisi forte dicatur, hæc quoad sensum synonyma esse; nam perinde dici potest, Deum Israelitis subjecisse reges Cha-

PSALMUS XLVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שיר מזמור לבני קרח	1.	1.
2 גדול יהוה ומהלל מאד	2.	2.
3 יפה נוף משוש כל־הארץ	3.	3. Καλῷ βλαστήματι, χάρματι πάσης τῆς γῆς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Canticum psalmi filiis Core. *Hieron.*, canticum psalmi filiorum Core.	1. Psalmus cantici filiis Core, secunda sabbati.	1
2. Magnus Dominus et laudabilis valde. *Hieron.*, magnus Dominus et laudabilis nimis.	2. Magnus Dominus et laudabilis nimis.	2.
3. Pulcher climate gaudium universæ terræ. *Hieron.*, specioso germine, gaudio universæ terræ.	3. Fundatur exsultatione universæ terræ.	3. Specioso germine, gaudio universæ terræ.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. Κληρουχίαν ἡμῶν.	5. Κληρονομίαν αὐτοῦ.	5.
Τὸν ἐνδοξασμὸν Ἰακώβ.	Τὴν καλλονὴν Ἰακώβ. Ε', τὸ καύχημα Ἰακώβ.	
Διάψαλμα.	Διάψαλμα. Ε', διαπαντός. Ϛ', εἰς τέλος.	Διάψαλμα.
9.	9. Ἐπὶ τὰ ἔθνη. *Ἄλλος*, ἐπάνω τῶν ἐθνῶν.	9.
10. Ἄρχοντες λαῶν ἠθροίσθησαν, λαὸς τοῦ Θεοῦ Ἀβραάμ.	10. Ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ τοῦ Θεοῦ Ἀβραάμ.	10. Ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ τοῦ Θεοῦ Ἀβραάμ.
Ὅτι τοῦ Θεοῦ οἱ ὑπερασπισμοὶ τῆς γῆς.	Ὅτι τοῦ Θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν. Ε', ὑπερασπισμοὶ τῆς γῆς.	Ὅτι τοῦ Θεοῦ οἱ ὑπερασπισμοὶ τῆς γῆς.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. Hæreditatem nostram.	5. Hæreditatem suam.	5.
Gloriam Jacob.	Speciem Jacob. V, glorificationem Jacob.	
Diapsalma.	Diapsalma. V, perpetuo. VI, in finem.	Diapsalma.
9.	9. Super gentes. *Alius*, supra gentes.	9.
10. Principes populorum congregati sunt, populus Dei Abraham.	10. Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham.	10. Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham.
Quoniam Dei protectiones terræ.	Quoniam Dei fortes terræ vehementer elevati sunt. V, protectiones terræ.	Quoniam Dei protectiones terræ.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLVI.

nanæorum, ac populos Chananæorum; idipsum quippe utroque modo significatur.

V. 5. Ἀ., κληρονομίαν etc. Mss. et Eusebius.

Ibid. Ἀ., τὸ ὑπερφερὲς Ἰακώβ. Sic Eusebius: at Theodoretus, Ἀ., τὸ ὑπερήφανον Ἰακώβ. Sequentes Symmachi et Quintæ versiones habet Eusebius.

Ibid. *Τὸ Ἑβρ.*, σελ. Vide supra psalm. III.

V. 9. *Ἀλλ.*, ἐπάνω etc. Drusius.

V. 10. Lectionem Hebraicam sic αμ ελωιμ, habet unus codex; sed Chrysostomus, εμ ελωι Αβρααμ. Aquilæ et Symmachi lectiones effert Eusebius, qui dicit vocem Hebraicam עם et *cum* et *populum* significare pro varietate legendi *em*, vel *am*. (*)

Ibid. Ἀ., ὅτι τοῦ Θεοῦ etc. Has interpretationes exhibent duo manuscripti. Ad Aquilam sic etiam verti forte posset, *Quoniam Dei scuta terræ multum exaltata sunt*. Utram malis interpretationem adhibe.

(*) Vera lectio hebraica est αμ, עם, ut et eam effert Eusebius. Præterea eodem Eusebio teste, Theodotio iisdem verbis transtulit quibus Symmachus. Καὶ ὁ Θεοδοτίων, inquit, ὁμοίως τῷ Συμμάχῳ ἡρμήνευσεν εἰπών· *Ἄρχοντες* etc. DRACH.

PSALMUS XLVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῖς υἱοῖς Κορὲ δευτέρᾳ σαββάτου. *Ἄλλος*, ᾠδὴ ψαλμοῦ τοῖς υἱοῖς Κορέ.	1.
2.	2. Μέγας Κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα. *Οἱ λοιποί*, μέγας Κύριος καὶ ὑμνητὸς σφόδρα.	2.
3. Ἀπ' ἀρχῆς ἀφωρισμένῳ ἀγλαΐσματι πάσης τῆς γῆς.	3. Εὐρίζων ἀγαλλιάματι πάσης τῆς γῆς. *Ἄλλος*, εὐρίζῳ. Ε', εὐκλάδῳ.	3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Psalmus cantici filiis Core, secunda sabbati. *Alius*, canticum psalmi filiis Core.	1.
2.	2. Magnus Dominus et laudabilis nimis. *Reliqui*, magnus Dominus et laudabilis valde.	2.
3. A principio determinato splendori universæ terræ.	3. Bene radicans exsultatione universæ terræ. *Al.*, bene radicato. ramis prædito.	3.

...	O'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ὄρη Σιὼν τὰ πλευρὰ τοῦ βοῤῥᾶ. Ἄλλος, ὄρη Σιὼν οἱ μηροὶ τοῦ βοῤῥᾶ.	
	4. Ὁ Θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς γινώσκεται, ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς. Ἄλλος, ὁ Θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς ἐγνώσθη εἰς τὸ ἐξελέσθαι αὐτήν. Ε', ὁ Θεὸς ἐν τοῖς βασιλείοις αὐτῆς γνωσθήσεται εἰς ὀχύρωμα.	4.
...ά-	5. Ὅτι ἰδοὺ γὰρ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς συνετάξαντο, ἦλθοσαν ἐπὶ τὸ αὐτό.	5.
...θαύ- ...ησαν, ...ς ὡς	6, 7. Αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν, τρόμος ἐπελάβετο αὐτούς· ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς τικτούσης.	6, 7.
...άξεις	8. Ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα Θαρσεῖς.	8.
...ὸ ἔλεός	10. Ὑπελάβομεν, ὁ Θεὸς, τὸ ἔλεός σου ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου. Ἄλλως, ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου. Ε', ς', ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου.	10. Ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου.
	11. Ἐπὶ τὰ πέρατα. Ἄλλος, ἐπὶ τὰ τέλη.	11.
ὄρος Σιών, ...γατέρες τῆς	12. Εὐφράνθητι, τὸ ὄρος Σιὼν, ἀγαλλιάσθωσαν αἱ θυγατέρες τῆς Ἰουδαίας.	12. Εὐφραίνεται τὸ ὄρος Σιὼν, καὶ ἀγαλλιῶσιν αἱ θυγατέρες τῆς Ἰουδαίας.
	Ἕνεκα τῶν κριμάτων σου. Ἄλλος, διὰ κρίσεις σου.	
αὐτήν.	13. Περιλάβετε αὐτήν. Ἄλλος, καὶ περιέλθετε αὐτήν.	13.

...US.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Montes Sion latera aquilonis. *Alius*, **montes Sion, femora aquilonis.**	
...is ejus cogno- ...tum.	4. Deus in domibus ejus cognoscitur cum suscipiet eam. *Alius*, Deus in domibus ejus cognitus est ut liberet eam. V, Deus in regiis ejus cognoscetur ad munimentum.	4.
...ges congregati ...ul.	5. Quoniam ecce reges terræ congregati sunt, venerunt in unum.	5.
...es sic admirati ...nt, territi sunt, ... eos , dolores	6, 7. Ipsi videntes sic admirati sunt, conturbati sunt, commoti sunt, tremor apprehendit eos : ibi dolores ut parturientis.	6, 7.
...violentum con- ...sis.	8. In spiritu vehementi conteres naves Tharsis.	8.
...s, Deus, mise- ... medio templi:	10. Suscepimus, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui. *Aliter*, in medio populi tui. V, VI, in medio templi tui.	10. In medio templi tui.
	11. In terminos. *Alius*, in fines.	11.
...s Sion, et ex- ...:.	12. Lætare, mons Sion, exsultent filiæ Judææ.	12. Lætatur mons Sion, et exsultant filiæ Judææ.
	Propter judicia tua. *Alius*, *id.*	
...ncingite eam.	13. Complectimini eam. *Alius*, et circuite eam.	13.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הר־ציון ירכתי צפון	Αρ Σιων ιερχθη σαφουν.	
4 אלהים בארמנותיה נודע למשגב	4.	4. Εἰς ὑπερέπαρσιν.
5 כי־הנה המלכים נועדו עברו יחדו	5.	5.
6, 7 המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו רעדה אחזתם שם חיל כיולדה	6, 7. Θεσσαβερ.	6, 7. Ἐθαμβήθησαν.
8 ברוח קדים תשבר אניות תרשיש	8.	8. Ἐν πνεύματι καύσωνος συντρίβεις νῆας Θαρσεῖς.
10 דמינו אלהים חסדך בקרב היכלך	10. Δεμμηνου.... ηχαλαχ.	10. Ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου.
11 על־קצוי	11.	11.
12 ישמח ו הר־ציון תגלנה בנות יהודה	12.	12.
למען משפטיך		
13 הקיפוה	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Mons Sion, latera aquilonis. *Hieron.*, monti Sion lateribus aquilonis.	Mons Sion, latera aquilonis.	
4. Deus in palatiis ejus notus est ad elevationem. *Hieron.*, Deus in domibus ejus agnitus est in auxiliando.	4. Deus in domibus ejus cognoscetur, cum suscipiet eam.	4. In superexaltationem.
5. Quoniam ecce reges convenerunt, transierunt pariter. *Hieron.*, quoniam ecce reges congregati sunt: venerunt simul.	5. Quoniam ecce reges terræ congregati sunt, convenerunt in unum.	5.
6, 7. Ipsi viderunt, sic admirati sunt, territi sunt, festinaverunt, tremor apprehendit eos: ibi dolor tamquam parturientis. *Hieron.*, ipsi videntes sic obstupuerunt: conturbati sunt, admirati sunt. Horror possedit eos ibi: dolor quasi parturientis.	6, 7. Ipsi videntes sic admirati sunt, conturbati sunt, commoti sunt, tremor apprehendit eos: ibi dolores ut parturientis.	6, 7. Attoniti sunt.
8. In vento orientali conteres naves Tharsis. *Hieron.*, in vento urentis confringes naves Tharsis.	8. In spiritu vehementi conteres naves Tharsis.	8. In vento uredinis confringes naves Tharsis.
10. Cogitavimus, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui. *Hieron.*, æstimavimus, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui.	10. Suscepimus, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui.	10. In medio templi tui.
11. Super fines. *Hieron.*, ad extremum.	11. In fines.	11.
12. Lætetur mons Sion, exsultent filiæ Judæ. *Hieron.*, *id.*	12. Lætetur mons Sion, et exsultent filiæ Judæ.	12.
Propter judicia tua. *Hieron.*, *id.*	Propter judicia tua.	
13. Et circuite eam. *Hieron.*, *id.*	13. Et complectimini eam.	13.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ὄρη Σιὼν τὰ πλευρὰ τοῦ βοῤῥᾶ. *Ἄλλος*, ὄρη Σιὼν οἱ μηροὶ τοῦ βοῤῥᾶ.	
4. Ὁ Θεὸς ἐν τοῖς βασιλείοις αὐτῆς γνωσθήσεται εἰς ὀχύρωμα.	4. Ὁ Θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς γινώσκεται, ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς. *Ἄλλος*, ὁ Θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς ἐγνώσθη εἰς τὸ ἐξελέσθαι αὐτήν. Ε', ὁ Θεὸς ἐν τοῖς βασιλείοις αὐτῆς γνωσθήσεται εἰς ὀχύρωμα.	4.
5. Ἰδοὺ γὰρ οἱ βασιλεῖς συνετάξαντο, ἦλθον ὁμοῦ.	5. Ὅτι ἰδοὺ γὰρ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς συνετάξαντο, ἦλθοσαν ἐπὶ τὸ αὐτό.	5.
6, 7. Αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐξεπλάγησαν, φρίκη κατέσχεν αὐτούς· ὠδῖνες ὡς τικτούσης.	6, 7. Αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν, τρόμος ἐπελάβετο αὐτούς· ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς τικτούσης.	6, 7.
8. Δι' ἀνέμου βιαίου κατεάξεις ναῦς Θαρσεῖς.	8. Ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα Θαρσεῖς.	8.
10. Εἰκάσαμεν, ὁ Θεὸς, τὸ ἔλεός σου ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου.	10. Ὑπελάβομεν, ὁ Θεὸς, τὸ ἔλεός σου ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου. *Ἄλλως*, ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου. Ε', ϛ', ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου.	10. Ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου.
11.	11. Ἐπὶ τὰ πέρατα. *Ἄλλος*, ἐπὶ τὰ τέλη.	11.
12. Εὐφραίνεται τὸ ὄρος Σιὼν, καὶ ἀγαλλιῶσιν αἱ θυγατέρες τῆς Ἰουδαίας.	12. Εὐφράνθητι, τὸ ὄρος Σιὼν, ἀγαλλιάσθωσαν αἱ θυγατέρες τῆς Ἰουδαίας.	12. Εὐφραίνεται τὸ ὄρος Σιὼν, καὶ ἀγαλλιῶσιν αἱ θυγατέρες τῆς Ἰουδαίας.
	Ἕνεκα τῶν κριμάτων σου. *Ἄλλος*, διὰ κρίσεις σου.	
13. Περιτειχίσατε αὐτήν.	13. Περιλάβετε αὐτήν. *Ἄλλος*, καὶ περιέλθετε αὐτήν.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Montes Sion latera aquilonis. *Alius*, montes Sion, femora aquilonis.	
4. Deus in regiis ejus cognoscetur ad munimentum.	4. Deus in domibus ejus cognoscitur cum suscipiet eam. *Alius*, Deus in domibus ejus cognitus est ut liberet eam. V, Deus in regiis ejus cognoscetur ad munimentum.	4.
5. Ecce enim reges congregati sunt : venerunt simul.	5. Quoniam ecce reges terræ congregati sunt, venerunt in unum.	5.
6, 7. Ipsi videntes sic admirati sunt, conturbati sunt, territi sunt, horror occupavit eos, dolores sicut parturientis.	6, 7. Ipsi videntes sic admirati sunt, conturbati sunt, commoti sunt, tremor apprehendit eos : ibi dolores ut parturientis.	6, 7.
8. Per ventum violentum confringes naves Tharsis.	8. In spiritu vehementi conteres naves Tharsis.	8.
10. Æstimavimus, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui.	10. Suscepimus, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui. *Aliter*, in medio populi tui. V, VI, in medio templi tui.	10. In medio templi tui.
11.	11. In terminos. *Alius*, in fines.	11.
12. Lætatur mons Sion, et exsultant filiæ Judææ.	12. Lætare, mons Sion, exsultent filiæ Judææ.	12. Lætatur mons Sion, et exsultant filiæ Judææ.
	Propter judicia tua. *Alius*, *id*.	
13. Muris circumcingite eam.	13. Complectimini eam. *Alius*, et circuite eam.	13.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ספרו מגדליה		Ψηφίσατε τοὺς πύργους αὐτῆς.
14 שיתו לבכם ׀ לחילה	14.	14. Εἰς εὐπορίαν.
פסגו ארמנותיה לדור אחרון		
15 ועד	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Numerate turres ejus. *Hieron.*, *idem.*	Narrate in turribus ejus.	Numerate turres ejus.
14. Ponite cor vestrum ad antemurale ejus. *Hieron.*, ponite cor vestrum in mœnibus ejus.	14. Ponite corda vestra in virtute ejus.	14. In abundantiam.
Roborate palatia ejus. *Hieron.*, separate palatia ejus.	Distribuite domos ejus.	
In generatione novissima. *Hieron.*, *id.*	In generatione altera.	
15. Et perpetuum. *Hieron.*, in perpetuum.	15. Et in sæculum sæculi.	15.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLVII.

V. 1. Titulus ex quibusdam mss. Illud autem, δευτέρᾳ σαββάτου, adjectitium est, nec habetur in Hebræo, ut et alia multa in titulis Psalmorum secundum LXX Interpretes.

V. 2. *Οἱ λοιποί*, μέγας Κύριος, καὶ ὑμνητὸς σφόδρα. Eusebius in Psalmos.

V. 3. Ἀ., καλῷ βλαστήματι etc. Drusius. In τοῖς Ο′ sic legit Eusebius, ἐν ὄρει ἁγίῳ αὐτοῦ εὐρίζῳ, ut sensus hujus versus sit secundum ipsum: *Magnus Dominus et laudabilis valde, in civitate Dei nostri, in monte sancto ejus bene radicato, jubilatione universæ terræ Montes Sion, latera Aquilonis, civitas regis magni.*

Ibid. Lectionem Hebraicam, Αρ Σιων etc., adfert Chrysostomus. *Ἄλλος*, ὄρη Σιὼν etc. Coislin. bombyc. Videtur Aquilæ esse : nam litteram e vestigio sequitur.

V. 4. Ἀ., εἰς ὑπερέπαρσιν, Drusius. Symmachi vero interpretationem, ejus præmisso nomine, adfert Eusebius, itemque codex unus Regius; sed Drusius eam Quintæ editioni tribuit. Eam vero quæ Quintæ editionis est, quasi incerti interpretis adfert. Eusebium incunctanter sequimur, cujus lectio etiam altero codice firmatur. Vocem משגב alibi vertunt Aquila et Symmachus, *κραταίωμα*.

V. 5. Σ., ἰδοὺ γὰρ etc. Sic Eusebius.

V. 6, 7. Ἀ., ἐθαμβήθησαν. Drusius. Ibidem Symmachi lectionem plenam profert Eusebius in Psalmos.

V. 8. Ἀ., ἐν πνεύματι καύσωνος etc. Eusebius.

PSALMUS XLVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח לבני־קרח מזמור	1.	1. Τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορέ, μελῴδημα.
2 שמעו־זאת	2.	2.
ישבי חלד	Ολδ.	Οἱ κατοικοῦντες τὴν κατάδυσιν.
3 גם־בני אדם גם־בני־איש יחד	3.	3.
4 והגות לבי תבונות	4. Ουαγιθ.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori filiis Core, psalmus. *Hier.*, victori filiorum Core, psalmus.	1. In finem filiis Core, psalmus.	1. Victori filiorum Core, canticum.
2. Audite hoc. *Hieron.*, audite hæc.	2. Audite hæc.	2.
Qui habitatis orbem. *Hieron.*, qui habitatis occidentem.	Qui habitatis orbem.	Qui habitatis occidentem.
3. Etiam filii hominis, etiam filii viri. *Hieron.*, tam filii Adam, quam filii singulorum.	3. Quique terrigenæ et filii hominum.	3
Pariter. *Hieron.*, simul.	Simul in unum.	
4 Et meditatio cordis mei intel-	4. Et meditatio cordis mei	4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἀριθμήσατε τοὺς πύργους αὐτῆς.	Διηγήσασθε ἐν τοῖς πύργοις αὐτῆς. Ἄλλος, ἐπαινέσατε.	
14. Τάξατε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὸν περίβολον αὐτῆς.	14. Θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν δύναμιν αὐτῆς.	14.
Διαμετρήσατε τὰ βασίλεια αὐτῆς.	Καταδιέλεσθε τὰς βάρεις αὐτῆς.	
Ἐν γενεᾷ μεταγενεστέρᾳ.	Εἰς γενεὰν ἑτέραν.	
15. Εἰς τὸ διηνεκές.	15. Καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.	15.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Numerate turres ejus.	Narrate in turribus ejus. *Alius*, laudate.	
14. Constituite corda vestra in ambitum murorum ejus.	14. Ponite corda vestra in virtute ejus.	14.
Dimetimini regias ejus.	Distribuite domos ejus.	
In generatione novissima.	In generatione altera.	
15. In perpetuum.	15. Et in sæculum sæculi.	15.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLVII.

V. 10. Symmachi lectionem adfert Coislin. unus antiquissimus. Vocem Hebraicam δεμμηνου habet Chrysostomus. Drusius, ἄλλος, εἰκάσαμεν etc. Sed esse Symmachi interpretationem declarat Coislinianus supra memoratus.

Ibid. Ἀ., Θ., Ε', ς'. Hos interpretes, adjunctis Σ., Ο', una serie ponunt Colbertinus στιχηρῶς scriptus et Coislinianus. Alii vero dicunt, οἱ λοιποί. Inter illos autem interpretes memorantur etiam LXX, quia sic habebant in Hexaplis. Altera autem lectio, ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου, in aliis exemplaribus exstabat, et est hodie in edit. Rom.

V. 11. Ἄλλος, ἐπὶ τὰ τέλη. Sic Coislinianus unus vetustissimus: vocem עקב τέλος vertere solet Aquila.

V. 12. Σ., Θ., εὐφραίνεται etc. Drusius.

Ibid. Ἄλλος, διὰ κρίσεις σου. Idem.

V. 13. Σ., περιτειχίσατε αὐτήν. Sic Regius unus. Ἀλλ., περιέλθετε. Chrysostomus.

Ibid. Ἀ., ψηφίσατε etc. Sic Eusebius et duo codices Regii.

V. 14. Has lectiones exhibent duo mss. Harum partem duntaxat Drusius. [Ex Eusebio addidimus αὐτῆς in lectione Symmachi. Drach.]

Ibid. Σ., διαμετρήσατε etc. Idem Drusius.

Ibid. Σ., ἐν γενεᾷ μεταγ. Idem.

V. 15. Σ., εἰς τὸ διηνεκές. Drusius (*).

(*) De voce על־מות hujus versus, Talmud Hieros. tract. Megilla, cap. II, Halacha 4, sic habet: הירגם עקילס אתא נסיא עולם שאין בו מות. I. e. « Aquila transtulit *ala nasia* (ἀθανασία, *immortalitas*), seculum in quo non est mors. » Drach.

PSALMUS XLVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος τῶν υἱῶν Κορὲ, ᾠδή.	1. Εἰς τὸ τέλος, τοῖς υἱοῖς Κορὲ, ψαλμός.	1. Εἰς τὸ νῖκος.
2.	2. Ἀκούσατε ταῦτα. Ἄλλος, ἀκούσατε τοῦτο.	2.
Οἱ κατοικοῦντες τὴν κατάδυσιν.	Οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην. Ἄλλος, ἐγκατάδυσιν.	
3. Ἥ τε ἀνθρωπότης, καὶ προσέτι καὶ υἱοὶ ἑκάστου ἀνδρός.	3. Οἵ τε γηγενεῖς, καὶ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.	3.
	Ἐπιτοαυτό. Ἄλλος, ὁμοῦ.	
4.	4. Καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου σύνεσιν. Ἄλλος, καὶ μινυρίσει ἡ	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale filiorum Core, canticum.	1. In finem, filiis Core, psalmus.	1. In victoriam.
2.	2. Audite hæc. *Alius*, audito hoc.	2.
Qui habitatis occidentem.	Qui habitatis orbem. *Alius*, demersionem.	
3. Etiam humanum genus, et præterea etiam filii uniuscujusque viri.	3. Quique terrigenæ, et filii hominum.	3.
	Simul in unum. *Alius*, pariter.	
4.	4. Et meditatio cordis mei	4.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
תבונות		Συνέσεις.
5 אטה למשל אזני	5. Λαμασαλ.	5.
בכנור		
חידתי	Ιδαθει.	
6 'Ο Σύρος, ῥᾶ.' בימי רע	6.	6.
עון עקבי יסבני	Αων ακουββαει ισουββουνει.	
7 יתהללו	7.	7.
9 ויקר פדיון	9.	9.
וחדל לעולם		Καὶ ἐπαύσατο εἰς αἰῶνα.
10 ויחי־עוד לנצח	10.	10. Καὶ ζήσεται εἰς νῖκος.
11 יחד כסיל ובער יאבדו	11.	11.
12 משכנתם לדור ודר	12.	12.
קראו בשמותם עלי אדמות	Αληαδαμωθ.	Ἐκάλεσαν ἐν ὀνόματι αὐτῶν ἐπὶ χθόνας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
ligentias. *Hieron.*, et meditatio cordis mei prudentias.	prudentiam.	
Intelligentias.	Prudentiam.	Intelligentias.
5. Inclinabo ad parabolam aurem meam. *Hieron.*, *id.*	5. Inclinabo in parabolam aurem meam.	5.
In cinyra. *Hieron.*, in cithara.	In psalterio.	
Ænigma meum. *Hieron.*, *id.*	Propositionem meam.	
6. In diebus mali. *Hieron.*, *id.* *Syrus*, ra.	6. In die mala.	6.
Iniquitas calcaneorum meorum circumdabit me. *Hieron.*, iniquitas calcanei mei.	Iniquitas calcanei mei.	
7. Gloriabuntur. *Hieron.*, superbiunt.	7. Gloriantur.	7.
9. Et pretium redemptionis. *Hieron.*, neque pretium redemptionis.	9. Et pretium redemptionis.	9.
Et desinet in sæculum. *Hieron.*, sed quiescet in sæcula.	Et laboravit in æternum.	Et quievit in sæculum.
10. Et vivat adhuc in æternum. *Hieron.*, et vivet ultra in sempiternum.	10. Et vivet adhuc in finem.	10. Et vivet in victoriam.
11. Simul stultus et insipiens peribunt. *Hieron.*, simul insipiens et indoctus peribunt.	11. Simul insipiens et stultus peribunt.	11.
12. Tabernacula eorum in generatione et generatione. *Hieron.*, tabernacula sua in generatione et generatione.	12. Tabernacula eorum in progenie et progenie.	12.
Vocaverunt in nominibus suis super terras. *Hieron.*, vocaverunt nominibus suis terras suas.	Vocaverunt nomina sua in terris suis.	Vocaverunt in nomine suo super terras.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	καρδία μου σύνεσιν. *Ἄλλος*, μηνύσει.	
Σύνεσιν.	Συνέσεις. Ε', ς', *id.*	Σύνεσιν.
5.	5. Κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου. *Ἄλλος*, κλινῶ παραβολῇ τὸ οὖς μου. Ἐν ψαλτηρίῳ. *Ἄλλος*, ἐν κιθάρᾳ. *Ἄλλος*, διὰ ψαλτηρίου. Τὸ πρόβλημά μου. *Ἄλλος*, αἴνιγμά μου.	5.
6. Ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως.	6. Ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ. *Ἄλλος*, ἐν ἡμέρᾳ πονηροῦ. *Ἄλλος*, κακοῦ.	6.
Ἀνομία τῶν ἰχνέων μου.	Ἀνομία τῆς πτέρνης μου.	
7.	7. Καυχώμενοι. *Ἄλλος*, ἀλαζονευόμενοι.	7.
9.	9. Καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως. *Ἄλλος*, καὶ ἀντίλυτρον.	9.
Ἀλλὰ παυσάμενος τῷ αἰῶνι τούτῳ.	Καὶ ἐκοπίασεν εἰς τὸν αἰῶνα.	
10. Ζῶν ἀεὶ διατελέσει.	10. Καὶ ζήσεται εἰς τέλος.	10.
11. Ὁμοῦ ἀνόητος καὶ ἀμαθὴς ἀπολοῦνται.	11. Ἐπιτοαυτὸ ἄφρων καὶ ἄνους ἀπολοῦνται.	11.
12.	12. Σκηνώματα αὐτῶν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. *Ἄλλος*, τὰ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν εἰς αἰῶνα. *Ἄλλος*, κατασκηνώσεις αὐτῶν εἰς γενεάν.	12.
Ὀνομάσαντες ἐπ' ὀνομασίαν αὐτῶν τὰς γαίας.	Ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν αὐτῶν.	Ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν αὐτῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	prudentiam. *Alius*, et meditabitur cor meum intelligentiam. *Alius*, indicabit.	
Intelligentiam.	Intelligentias. V, VI, *id.*	Intelligentiam.
5.	5. Inclinabo in parabolam aurem meam. *Alius*, inclinabo parabolæ aurem meam. In psalterio. *Alius*, in cithara. *Alius*, per psalterium. Propositionem meam. *Alius*, ænigma meum.	5.
6. In die afflictionis.	6. In die mala. *Alii*, in die mali.	6.
Iniquitas vestigiorum meorum.	Iniquitas calcanei mei.	
7.	7. Gloriantes. *Alius*, arroganter agentes.	7.
9.	9. Et pretium redemptionis. *Alius*, *id.*	9.
Sed et cum quieverit sæculo huic.	Et laboravit in æternum.	
10. Vivens semper durabit.	10. Et vivet in finem.	10.
11. Simul insipiens et indoctus peribunt.	11. Simul insipiens et stultus peribunt.	11.
12.	12. Tabernacula eorum in progenie et progenie. *Alius*, interiora domuum eorum in sæculum. *Alius*, habitationes eorum in generationem.	12.
Nominantes super nomine suo terras.	Vocaverunt nomina sua in terris suis.	Vocaverunt nomina sua in terris suis.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14. Αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν ἀνοίας αὐτοῖς, οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς λόγον αὐτῶν εὐδοκήσουσιν.	14. Αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εὐλογήσουσι. Ἄλλ., θελήσουσι.	14.
15. Ὡς βοσκήματα ᾅδου ἔταξαν ἑαυτοὺς, θάνατος νεμήσει αὐτούς.	15. Ὡς πρόβατα ἐν ᾅδῃ ἔθεντο, θάνατος ποιμανεῖ αὐτούς.	15.
Ὑποτάξουσιν αὐτούς.	Καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν.	Καταχθήσονται.
Τὸ δὲ κρατερὸν αὐτῶν παλαιώσει ᾅδης ἀπὸ τῆς οἰκήσεως τῆς ἐντίμου αὐτῶν.	Καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν παλαιωθήσεται ἐν τῷ ᾅδῃ ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν.	
18-20. Οὐδὲ συγκαταδήσεται ἀκολουθοῦσα αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ζῆν αὐτὸν εὐλογήσει λέγων ἐν ἑαυτῷ, Ἐπαινέσουσί σε ἐὰν καλῶς ποιήσῃς σεαυτῷ· ἐλεύσῃ ἕως γενεᾶς πατέρων.	18-20. Οὐδὲ συγκαταδήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ. Ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογηθήσεται, ἐξομολογήσεταί σοι ἐὰν ἀγαθύνῃς αὐτῷ. Εἰσελεύσεται ἕως γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ ἕως αἰῶνος. Ἄλλος, ἕως τέλους.	18-20. Ἐλεύσῃ.
Οὐ βλέποντες.	Οὐκ ὄψεται. Ε', *id.* ϛ', οὐκ ὄψονται.	Οὐκ ὄψονται.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14. Hæc via eorum stultitiæ ipsis : posteri autem eorum verbum eorum acceptum habebunt.	14. Hæc via illorum scandalum ipsis : et postea in ore suo benedicent. *Al.*, volent.	14.
15. Sicut pecora inferni posuerunt seipsos : mors pascet eos.	15. Sicut oves in inferno positi sunt : mors depascet eos.	15.
Subjicient eos.	Et dominabuntur eorum.	Deducentur.
Et fortitudinem eorum antiquabit infernus, ab habitatione honorabili eorum.	Et auxilium eorum veterascet in inferno a gloria eorum.	
18-20. Neque una descendet sequens eum gloria ipsius. Sed animam ipsius, dum vivet ipse, benedicet, dicens in semetipso : Laudabunt te si bene feceris tibi ipsi. Venies usque ad generationes patrum.	18-20. Neque descendet cum eo gloria ejus. Quia anima ejus in vita ipsius confitebitur, benedicetur tibi cum benefeceris ei. Introibit usque in progenies patrum suorum usque in æternum. *Alius*, usque ad finem.	18 20. Venies.
Non videntes.	Non videbit. V, *id.* VI, non videbunt.	Non videbunt.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLVIII.

V. 11. Σ., ὁμοῦ ἀνόητος etc. Theodoretus et codex unus.

V. 12. Hasce duas lectiones exhibet Drusius sine interpretum nomine. (*)

Ibid. Ἀ., ἐκάλεσαν etc. Has lectiones exhibet Drusius; sed secundam sine interpretis nomine. Agellius vero ait esse Symmachi.

V. 14. Ἀ., τοῦτο ὁδὸς etc. Coislin. unus. Σ., αὕτη ἡ ὁδὸς etc. Regius unus.

V. 15. Σ., ὡς βοσκήματα etc. Eusebius, Theodoretus et mss. Sed Theodoretus, ὡς πρόβατα, ut LXX.

Ibid. Ἀ., ἐνὶ κρατήσουσι. Aquilæ et Symmachi lectiones ex Eusebio in Psalmos. Suspicor illud ἐνί invectum esse pro καί, vel ἔτι. (**)

Ibid. Ἀ., καὶ χαρακτὴρ etc. Hasce Aquilæ et Symmachi versiones pleniores adfert Eusebius, qui ad Symmachum legit κρατερόν, ut et tres mss. Drusius vero, κραταιόν.

V. 18-20. Has Symmachi et Aquilæ lectiones circumferunt duo Regii, quorum unus ad Symmachum habet, ἐπαινέσει σε etc., et sic etiam Theodoretus.

Ibid. Ἄλλος, ἕως τέλους. Coislin. unus.

Ibid. Has lectiones habet Drusius. Daniel autem Barbarus Symmachi lectionem ita exhibet : *Introibit usque in progenies patrum suorum : morientur, non aspicientes lucem.*

(*) Prior harum lectionum male posita est hic a Montf., manifeste enim pertinet ad comma præcedens ejusdem versus 12, קרבם בתימו לעולם. I. e. ad verbum : *Intra eos domus eorum in æternum.* Drach.

(**) Hoc ἐνί vocem esse spuriam, et casu aliquo invectam in textum Eusebii patet ex Catena Patrum Græc. ubi legitur : ἢ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, *κρατήσουσιν*. I. e., vel secundum Aquilam, κρατήσουσιν. Drach.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
14 זה דרכם כסל למו ואחריהם ׀ בפיהם ירצו	14.	14. Τοῦτο ὁδὸς ἀνοησίας αὐτοῖς...
15 כצאן ׀ לשאול שתו מות ירעם	15.	15.
וירדו בם		Ἐνὶ κρατήσουσι.
וצירם לבלות שאול מזבל לו		Καὶ χαρακτὴρ αὐτῶν κατατρίψαι ᾅδην ἐκ κατοικητηρίου αὐτῶν.
18–20 לא־ירד אחריו כבודו כי־נפשו בחייו יברך ויודך כי־תיטיב לך תבוא עד־דור אבותיו עד־נצח	18 20.	18-20. Οὐδὲ συγκαταβήσεται ὀπίσω αὐτοῦ δόξα αὐτοῦ. Ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογητός... ἐλεύσῃ....
לא יראו		Οὐχ ὄψονται.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Hæc via eorum, stultitia eis: et posteri eorum in ore ipsorum volent. *Hieron.*, hæc est via insipientiæ eorum: et post eos juxta os eorum current.	14. Hæc via illorum scandalum ipsis: et postea in ore suo complacebunt.	14. Hoc via insipientiæ ipsis..
15. Sicut ovis in inferno ponentur: mors depascet eos. *Hieron.*, quasi grex in inferno positi sunt: mors pascet eos.	15. Sicut oves in inferno positi sunt: mors depascet eos.	15.
Et dominabuntur in eos. *Hieron.*, subjicient eos.	Et dominabuntur eorum.	...imperabunt.
Et figura eorum ad inveterandum sepulcrum ab habitaculo sibi. *Hieron.*, et figura eorum conteretur in inferno post habitaculum suum.	Et auxilium eorum veterascet in inferno a gloria eorum.	Et character eorum conterere infernum ex habitaculo eorum.
18-20. Non descendet post eum gloria ejus. Quoniam in vita sua benedicet, et laudabit te si bene feceris tibi. Introibit usque in progeniem patrum suorum usque in perpetuum. *Hieron.*, nec descendet post eum gloria ejus. Quia animæ suæ in vita sua benedicet: laudabunt te cum benefeceris tibi. Intrabit usque ad generationem patrum suorum.	18-20. Neque descendet cum eo gloria ejus. Quia anima ejus in vita ipsius benedicetur: confitebitur tibi cum benefeceris ei. Introibit usque in progenies patrum suorum.	18-20. Neque una descendet post ipsum gloria ipsius. Quia anima ejus in vita ipsius benedicta ...venies...
Non videbunt. *Hieron.*, *id.*	Non videbit.	Non videbunt.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLVIII.

V. 1. Ex duobus Regiis codicibus.

V. 2. *Ἄλλος*, ἀκούσατε τοῦτο. Drusius.

Ibid. Ἀ., Σ., οἱ κατοικ-. Eusebius. *Ἄλλος*, ἐγκατάδυσιν, et lectionem Hebraicam. Chrysostomus in Psalmos.

V. 3. Σ., ἥ τε ἀνθρωπ-. Eusebius et Drusius.

Ibid. *Ἄλλος*, ὁμοῦ. Drusius.

V. 4. *Ἄλλος*, καὶ μινυρίσει etc. Agellius et Drusius. *Ἄλλος*, μηνύσει. *Ὁ Ἑβραῖος*, οὐαγιθ. Chrysostomus.

Ibid. Ἀ., Ο', Ε', συνέσεις etc. Coislin.

V. 5. *Ἄλλος*, κλινῶ παραβ-. Drusius. *Ὁ Ἑβραῖος*, λαμασαλ. Chrysostomus.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐν κιθάρᾳ. *Ἄλλος*, διὰ ψαλτηρίου. Coislinianus bombycinus.

Ibid. *Ἄλλος*, αἴνιγμά μου. Drusius. Videtur autem esse Aquilæ, qui vocem חידה sic vertit infra psalm. LXXVII, 2. Hieronymus hic de more Aquilam sequitur. Hebraicam autem vocem sic exprimit Chrysostomus, ιδαθει.

V. 6. Σ., ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως. Agellius. Reliquas lectiones exhibent Agellius et Drusius. Syri Chrysostomus.

Ibid. Σ., ἀνομία etc. Sic duo Regii ex Origene. Hebraicam lectionem exprimit Chrysostomus.

V. 7. *Ἄλλος*, ἀλαζονευόμενοι. Drusius. Vide Job XV, 20.

V. 9. *Ἄλλος*, καὶ ἀντίλυτρον. Coislin. unus, qui addit ἀνακλητικόν.

Ibid. et v. 10. Ἀ., καὶ ἐπαύσατο etc. Sic Agellius et Drusius Aquilæ et Symmachi lectiones exhibent. Duo autem mss. et Eusebius postremam versionis Symmachi partem sic efferunt, ζῶν εἰς αἰῶνα διατελέσει ὁ τοιοῦτος, quæ videntur paraphrasim sapere, ab ipso Eusebio adjectam.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14. Αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν ἀνοίας αὐτοῖς, οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς λόγον αὐτῶν εὐδοκήσουσιν.	14. Αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εὐλογήσουσι. Ἄλλ., θελήσουσι.	14.
15. Ὡς βοσκήματα ᾅδου ἔταξαν ἑαυτοὺς, θάνατος νεμήσει αὐτούς.	15. Ὡς πρόβατα ἐν ᾅδῃ ἔθεντο, θάνατος ποιμανεῖ αὐτούς.	15.
Ὑποτάξουσιν αὐτούς.	Καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν.	Καταχθήσονται.
Τὸ δὲ κρατερὸν αὐτῶν παλαιώσει ᾅδης ἀπὸ τῆς οἰκήσεως τῆς ἐντίμου αὐτῶν.	Καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν παλαιωθήσεται ἐν τῷ ᾅδῃ ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν.	
18-20. Οὐδὲ συγκαταβήσεται ἀκολουθοῦσα αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ζῇν αὐτὸν εὐλογήσει λέγων ἐν ἑαυτῷ, Ἐπαινέσουσί σε ἐὰν καλῶς ποιήσῃς σεαυτῷ· ἐλεύσῃ ἕως γενεᾶς πατέρων.	18-20. Οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ. Ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογηθήσεται, ἐξομολογήσεταί σοι ἐὰν ἀγαθύνῃς αὐτῷ. Εἰσελεύσεται ἕως γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ ἕως αἰῶνος. *Ἄλλος*, ἕως τέλους.	18-20. Ἐλεύσῃ.
Οὐ βλέποντες.	Οὐκ ὄψεται. Ε', *id.* ϛ', οὐκ ὄψονται.	Οὐκ ὄψονται.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14. Hæc via eorum stultitiæ ipsis: posteri autem eorum verbum eorum acceptum habebunt.	14. Hæc via illorum scandalum ipsis: et postea in ore suo benedicent. *Al.*, volent.	14.
15. Sicut pecora inferni posuerunt seipsos: mors pascet eos.	15. Sicut oves in inferno positi sunt: mors depascet eos.	15.
Subjicient eos.	Et dominabuntur eorum.	Deducentur.
Et fortitudinem eorum antiquabit infernus, ab habitatione honorabili eorum.	Et auxilium eorum veterascet in inferno a gloria eorum.	
18-20. Neque una descendet sequens eum gloria ipsius. Sed animam ipsius, dum vivet ipse, benedicet, dicens in semetipso: Laudabunt te si bene feceris tibi ipsi. Venies usque ad generationes patrum.	18-20. Neque descendet cum eo gloria ejus. Quia anima ejus in vita ipsius confitebitur, benedicetur tibi cum benefeceris ei. Introibit usque in progenies patrum suorum usque in æternum. *Alius*, usque ad finem.	18-20. Venies.
Non videntes.	Non videbit. V, *id.* VI, non videbunt.	Non videbunt.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLVIII.

V. 11. Σ., ὁμοῦ ἀνόητος etc. Theodoretus et codex unus.

V. 12. Hasce duas lectiones exhibet Drusius sine interpretum nomine. (*)

Ibid. 'Α., ἐκάλεσαν etc. Has lectiones exhibet Drusius; sed secundam sine interpretis nomine. Agellius vero ait esse Symmachi.

V. 14. 'Α., τοῦτο ὁδὸς etc. Coislin. unus. Σ., αὕτη ἡ ὁδὸς etc. Regius unus.

V. 15. Σ., ὡς βοσκήματα etc. Eusebius, Theodoretus et mss. Sed Theodoretus, ὡς πρόβατα, ut LXX.

Ibid. 'Α., ἐνὶ κρατήσουσι. Aquilæ et Symmachi lectiones ex Eusebio in Psalmos. Suspicor illud ἐνὶ invectum esse pro καὶ, vel ἔτι. (**)

Ibid. 'Α., καὶ χαρακτὴρ etc. Hasce Aquilæ et Symmachi versiones pleniores adfert Eusebius, qui ad Symmachum legit κρατερόν, ut et tres mss. Drusius vero, κραταιόν.

V. 18-20. Has Symmachi et Aquilæ lectiones circumferunt duo Regii, quorum unus ad Symmachum habet, ἐπαινέσει σε etc., et sic etiam Theodoretus.

Ibid. *Ἄλλος*, ἕως τέλους. Coislin. unus.

Ibid. Has lectiones habet Drusius. Daniel autem Barbarus Symmachi lectionem ita exhibet: *Introibit usque in progenies patrum suorum: morientur, non aspicientes lucem.*

(*) Prior harum lectionum male posita est hic a Montf., manifeste enim pertinet ad comma præcedens ejusdem versus 12, קרבם בתימו לעולם. I. e. ad verbum: *Intra eos domus eorum in æternum.* Drach.

(**) Hoc ἐνὶ vocem esse spuriam, et casu aliquo invectam in textum Eusebii patet ex Catena Patrum Græc. ubi legitur: ἢ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, *κρατήσουσιν*. I. e., vel secundum Aquilam, κρατήσουσιν. Drach.

Digitized by Google

PSALMUS LXIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אל ׀ אלהים יהוה דבר ויקרא־ארץ	1.	1. Ἰσχυρὸς Θεὸς Κύριος λαλήσας ἐκάλεσε τὴν γῆν.
2 מציון מכלל־יפי אלהים הופיע	2.	2. Ἐκ Σιὼν τετελεσμένης κάλλει ὁ Θεὸς ἐπεφάνη.
3 נשערה מאד	3.	3. Ἐλαιλαπίσθη σφόδρα.
5 אספו־לי חסידי Τὸ Ἑβρ. συναγάγετέ μοι τοὺς ὁσίους μου.	5.	5.
בריתי		
7 ואעידה בך	7.	7.
9 עתודים	9.	9. Κερεῖνούς.
11 זיז שדי	11.	11. Παντοδαπὰ χώρας.
14 זבח לאלהים תודה	14.	14. Θῦσον τῷ Θεῷ εὐχαριστίαν.
16 חקי	16.	16.
21 דמית היות־אהיה כמוך	21.	21. Ὑπέλαβες, ἐσόμενος ἔσομαι ὁμοιός σοι.
ואערכה		
22 בינו־נא	22.	22.
23 זבח תודה יכבדנני ושם דרך אראנו בישע אלהים	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Fortis Deus Dominus locutus est, et vocavit terram. *Hieron.*, *id.*	1. Deus deorum Dominus locutus est, et vocavit terram.	1. Fortis Deus Dominus locutus vocavit terram.
2. De Sion perfecta decore Deus apparuit. *Hieron.*, *id.*	2. Ex Sion species decoris ejus, Deus manifeste.	2. De Sion perfecta decore Deus apparuit.
3. Tempestas excitata est vehementer. *Hieron.*, tempestas valida.	3. Tempestas valida.	3. Turbo excitatus est vehementer.
5. Congregate mihi pios meos. *Hebr. int. et Hieron.*, congregate mihi sanctos meos.	5. Congregate illi sanctos ejus.	5.
Pactum meum. *Hieron.*, *id.*	Testamentum ejus.	
7. Et testificari faciam in te. *Hieron.*, testificabor in te.	7. Et testificabor tibi.	7.
9. Hircos. *Hieron.*, *idem.*	9. Hircos.	9. Corneos.
11. Fera agri. *Hieron.*, universitas agri.	11. Pulchritudo agri.	11. Universitas agri.
14. Sacrifica Deo confessionem. *Hieron.*, immola Deo laudem.	14. Immola Deo sacrificium laudis.	14. Immola Deo gratiarum actionem, *vel*, hostiam gratiarum actionis.
16. Præcepta. *Hieron.*, præceptorum.	16. Justitias.	16.
21. Existimasti quod futurus sim sicut tu. *Hieron.*, existimasti me futurum similem tui.	21. Existimasti inique quod ero tui similis.	21. Existimasti quod futurus ero similis tibi.
Et ordinabo. *Hieron.*, et proponam te.	Et statuam.	
22. Intelligite utique. *Hieron.*, intelligite hoc.	22. Intelligite hæc.	22.
23. Sacrificans confessionem honorificabit me : et ponentem viam videre faciam eum in salutem Dei. *Hieron.*, qui immolat confessionem glorificabit me : et qui ordinat viam, ostendam ei salutare Dei.	23. Sacrificium laudis honorificabit me : et illic iter, quo ostendam illi salutare Dei.	23.

Digitized by Google

PSALMUS XLIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἰσχυρὸς Θεὸς Κύριος λαλήσας ἐκάλεσε τὴν γῆν.	1. Θεὸς θεῶν Κύριος ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν.	1. Ἰσχυρὸς Θεὸς Κύριος λαλήσας ἐκάλεσε τὴν γῆν.
2.	2. Ἐκ Σιὼν ἡ εὐπρέπεια τῆς ὡραιότητος αὐτοῦ, ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἥξει.	2.
3.	3. Καταιγὶς σφόδρα. Ζ', καταιγίσθη σφόδρα.	3. Καταιγίσθη σφόδρα.
5.	5. Συναγάγετε αὐτῷ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ. *Οἱ λοιποὶ*, συναγάγετέ μοι τοὺς ὁσίους μου.	5.
	Τὴν διαθήκην αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, τὴν διαθήκην μου.	
7. Μαρτύρομαί σοι,	7. Διαμαρτύρομαί σοι.	7.
9. Κερεϊνούς.	9. Τράγους. *Ἄλλως*, χιμάρους. Ε', κερεϊνούς.	9.
11.	11. Ὡραιότης ἀγροῦ.	11.
14.	14. Θῦσον τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως.	14.
16.	16. Τὰ δικαιώματα. *Ἄλλος*, τὰ προστάγματα.	16.
21. Ἐνόμισας ἔσεσθαί με ὡς σέ.	21. Ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι ἔσομαί σοι ὅμοιος. *Ἄλλος*, ἄνομε. Ζ', ὑπέλαβες ἐσόμενος ἔσομαι ὁμοιός σοι.	21. Ὑπέλαβες ἐσόμενος ἔσομαι ὁμοιός σοι.
	Καὶ παραστήσω.	Καὶ στοιβάσω.
22.	22. Σύνετε δή. *Ἄλλος*, νοήσατε δή.	22.
23. Θυσιάζων ὑπὲρ αἰνέσεως δοξάσει με, καὶ τῷ εὐτάκτως ὁδεύοντι δείξω σωτήριον Θεοῦ	23. Θυσία αἰνέσεως δοξάσει με, καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ᾗ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριον Θεοῦ.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Fortis Deus Dominus locutus vocavit terram.	1. Deus deorum Dominus locutus est, et vocavit terram.	1. Fortis Deus Dominus locutus vocavit terram.
2.	2. Ex Sion species decoris ejus, Deus manifeste veniet.	2.
3.	3. Tempestas valida. VII, procella excitata est vehementer.	3. Procella excitata est vehementer.
5.	5. Congregate illi sanctos ejus. *Alius*, castos ejus. *Reliqui*, congregate mihi sanctos meos.	5.
	Testamentum ejus. *Reliqui*, testamentum meum.	
7. Testificor tibi.	7. Testificabor tibi.	7.
9. Corneos.	9. Hircos. *Aliter, alio verbo*. V, corneos.	9.
11.	11. Pulchritudo agri.	11.
14.	14. Immola Deo sacrificium laudis.	14.
16.	16. Justificationes. *Alius*, præcepta.	16.
21. Existimasti me futurum sicut tu.	21. Existimasti iniquitatem, quod ero tibi similis. *Al.*, inique. VII, existimasti, quod futurus ero similis tibi.	21. Existimasti, quod futurus ero similis tibi.
	Et statuam.	Et præparabo.
22.	22. Intelligite utique. *Alius*, cogitate utique.	22.
23. Sacrificans pro laude honorificabit me : et ordinate viam facienti ostendam salutare Dei.	23. Sacrificium laudis honorificabit me : et illic iter, quo ostendam illi salutare Dei.	23.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLIX.

V. 1. 'Α., Σ., Θ., ἰσχυρὸς Θεὸς etc. Eusebius, Drusius et mss. Theodoretus vero, οἱ τρεῖς, ἰσχυρὸς Θεός. Ubi vides, οἱ τρεῖς idem esse quod 'Α., Σ., Θ.

V. 2. 'Α., ἐκ Σιὼν τετελεσμένης etc. Coislin. bombycinus.

V. 3. 'Α., ἐλαιλαπίσθη σφόδρα. Sic mss. et Drusius.

V. 5. *Τὸ 'Εβρ.* etc. Eusebius. Ibid. *Ἄλλος*, τοὺς ἀγνοὺς αὐτοῦ. Coislin. unus. Sic vocem חסיד vertit Aquila psalm. xi, 2.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, τὴν διαθήκην μου. Sic Regius unus.

V. 7. Σ., μαρτύρομαί σοι. Coislin. unus.

V. 9. 'Α., Σ., Ε', χερεϊνούς. Drusius. Ο', τράγους. Sic mss. Editio autem Rom., χιμάρους. Coislinianus

PSALMUS L.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 בת־שבע	2.	2. Βηθσαβεέ.
3 חנני אלהים כחסדך	3.	3. Δώρησαί μοι, θεὲ, κατὰ ἔλεός σου.
5 תמיד	5.	5.
6 תזכה בשפטך	6.	6. 'Υπερκριθῇς.
7 בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי	7.	7.
8 חפצת	8.	8. 'Εβουλήθης.
ובסתם		
תודיעני		
10 תשמיעני ששון ושמחה תגלנה עצמות דכית	10.	10.
12 ברא	12.	12. 'Ανάκτισον.
ורוח נכון		
13 אל־תקח ממני	13.	13. Μὴ λάβῃς ἐξ ἐμοῦ.
16 תרנן לשוני צדקתך	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Bethsabee. *Hieron.*, *id.*	2. Bethsabee.	2. Bethsabee.
3. Miserere mei, Deus, secundum misericordiam tuam. *Hieron*, *id.*	3. Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam.	3. Condona mihi, Deus, secundum misericordiam tuam.
5. Semper.	5. Semper.	5.
6. Mundus sis in judicando te. *Hieron.*, vincas cum judicaberis.	6. Vincas cum judicaris.	6. Judicio superes.
7. In iniquitate formatus sum, et in peccato calefecit me mater mea. *Hieron.*, in iniquitate conceptus sum, et in peccato peperit me mater mea.	7. In iniquitatibus conceptus sum, et in peccatis concepit me mater mea.	7.
8. Voluisti. *Hieron.*, diligis.	8. Dilexisti.	8. Voluisti.
Et in occulto. *Hieron.*, et arcanum.	Et occulta.	
Scire facies me. *Hieron.*, manifestasti mihi.	Manifestasti mihi.	
10. Audire facies me gaudium et lætitiam : exsultabunt ossa, contrivisti. *Hieron.*, auditum mihi facies gaudium et lætitiam, et exsultent ossa quæ confregisti.	10. Auditui meo dabis gaudium et lætitiam, et exsultabunt ossa humiliata.	10.
12. Crea. *Hieron.*, *id.*	12. Crea.	12. Iterum crea.
Et spiritum stabilem. *Hieron.*, *id.*	Et spiritum rectum.	
13. Ne capias a me. *Hieron.*, ne auferas a me.	13. Ne auferas a me.	13. Ne capias a me.
16. Laudabit lingua mea justitiam tuam. *Hieron.*, *id.*	16. Et exsultabit lingua mea justitiam tuam.	16.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XLIX.

item vetustissimus, χιμάῤῥους, cum duplici ρ.

V. 11. Ἀ., παντοδαπὰ χώρας. Agellius. Hanc versionem secutus est Hieronymus, qui Latine sic interpretatur, *universitas agri*.

V. 14. Ἀ., θῦσον τῷ Θεῷ θυσίαν εὐχαριστίας. Ita Coislin. bombyc. Agellius vero, εὐχαριστίαν, melius.

V. 21. Σ., ἐνόμισας ἔσεσθαί με ὡς σέ. Sic Colbertinus unus. Ἀ., Θ., Ζ', ὑπέλαβες etc. Drusius Theodotioni tantum et Septimæ adscribit : sed in schedis meis Aquilæ etiam adscriptum reperio.

Ibid. Θ., καὶ στοιβάσω. Drusius.

V. 22. Ἄλλος, νοήσατε δή. Coislin. unus.

V. 23. Σ., θυσιάζων etc. Sic Reg. unus et Theodoretus.

PSALMUS L.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.		ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Βηθσαβεέ.	2. Βηρσαβεέ. Ζ', Βηθσαβεέ.	2. Βηθσαβεέ.
3. Οἴκτειρόν με, ὁ Θεὸς, κατὰ τὸ ἔλεός σου.	3. Ἐλέησόν με, ὁ Θεὸς, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου.	3.
5. Ἐνδελεχῶς.	5. Διαπαντός.	5.
6. Νικᾷν κρίνοντα.	6. Νικήσῃς ἐν τῷ κρίνειν. Ἄλλος, νικήσαις.	6. Νικήσῃς ἐν τῷ κρίνειν
7. Εἰς ἀδικίαν ὠδινήθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκύησέ με ἡ μήτηρ μου.	7. Ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου. Ἄλλος, ἐγέννησεν.	7.
8. Θέλεις.	8. Ἠγάπησας.	8.
	Καὶ τὰ κρύφια. Ἄλλος, καὶ τὰ ἄγνωστα.	
	Ἐδήλωσάς μοι. Ἄλλος, ἐφανέρωσάς μοι.	
10. Ἀκουστήν ποίησόν μοι εὐθυμίαν καὶ εὐφροσύνην, ἱλαρυνθήτω ὀστᾶ ἃ συνέθλασεν.	10. Ἀκουτιεῖς με ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται ὀστᾶ τεταπεινωμένα.	10.
12.	12. Κτίσον.	12.
	Καὶ πνεῦμα εὐθές. Ἄλλος, καὶ πνεῦμα ἀληθές.	
13.	13. Μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ.	13.
16. Διαλαλήσει ἡ γλῶσσά μου τὴν ἐλεημοσύνην σου.	16. Ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Bethsabee.	2. Bersabee. VII, Bethsabee.	2. Bethsabee.
3. Miserere mei, Deus, secundum misericordiam tuam.	3. Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam.	3.
5. Perpetuo.	5. Semper.	5.
6. Vincere judicantem, *vel*, ut vincas judicans.	6. Vincas cum judicaris. *Alius*, vincas.	6. Vincas cum judicaris.
7. In iniquitatem conceptus sum, et in peccatis concepit me mater mea.	7. In iniquitatibus conceptus sum, et in peccatis concepit me mater mea. *Alius*, genuit.	7.
8. Vis.	8. Dilexisti.	8.
	Et occulta. *Alius*, et ignota.	
	Manifestasti mihi. *Alius*, declarasti mihi.	
10. Auditam fac mihi alacritatem et lætitiam, exhilarentur ossa quæ confregit.	10. Audire me facies gaudium et lætitiam, exsultabunt ossa humiliata.	10.
12.	12. Crea.	12.
	Et spiritum rectum. *Alius*, et spiritum verum.	
13.	13. Ne auferas a me.	13.
16. Enarrabit lingua mea misericordiam tuam.	16. Exsultabit lingua mea justitiam tuam.	16.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
19 רוח נשברה	19.	19.
לב־נשבר ונדכה		
20 היטיבה ברצונך את־ציון	20.	20. Ἀγάθυνον εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών.
21 אז תחפץ זבחי־צדק עולה וכליל	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
19. Spiritus contritus. *Hieron.*, spiritus contribulatus.	19. Spiritus contribulatus.	19.
Cor contritum et confractum. *Hieron.*, cor contritum et humiliatum.	Cor contritum et humiliatum.	
20. Benigne fac in bona voluntate tua Sion. *Hieron.*, benigne fac in voluntate tua Sion.	20. Benigne fac, Domine, in bona voluntate tua Sion.	20. Benefac in beneplacito tuo ipsi Sion.
21. Tunc voles sacrificia justitiæ, ascensionem et holocaustum. *Hieron.*, tunc suscipies sacrificium justitiæ, oblationes et holocausta.	21. Tunc acceptabis sacrificium justitiæ, oblationes et holocausta.	21.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum L.

V. 1. Ἀ., Σ., Θ., Ζ', Βηθσαβεέ. Drusius habet Βηθσαβέθ. Sed est haud dubie error librariorum, qui Є pro Θ acceperunt, ob similitudinem earum litterarum quando charactere unciali rotundo illo scribebantur. Quod scribendi genus non modo Origenis tempore, sed etiam tribus quatuorve postea sæculis in usu erat.

V. 3. Ἀ., δώρησαί μοι etc. Drusius.

V. 5. Σ., ἐνδελεχῶς. Ita mss.

V. 6. Ἀ., ὑπερκριθῇς. Sic Agellius recte. Drusius itidem, ὑπερκριθῇς. Sequentes Σ. Θ. lectiones ex Drusio mutuamur. Coislin. unus, Ἄλλος, νικήσαις [f. pro νικήσῃς].

V. 7. Σ., εἰς ἀδικίαν ὠδ- Ex Eusebio et Colbertino uno. Alteram vero lectionem, Ἄλλος, ἐγέννησεν, habent Colbertinus στιχηρῶς scriptus, et Coislin. unus.

V. 8. Ἀ., ἐβουλ-. Hæc Drusius habet.

Ibid. Ἄλλος, καὶ τὰ ἄγνωστα. Coislin. unus

PSALMUS LI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 אחימלך	2.	2. Ἀειμέλεχ.
3 כל־היום	3.	3. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν.
4 תחשב	4.	4.
6 אהבת כל־דברי־בלע	6.	6.
7 יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל ושרשך מארץ חיים סלה	7.	7.
9 יעז	9.	9. Ἐκραταιώθη.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Achimelech. *Hieron.*, *id.*	2. Achimelech.	2. Aimelech.
3. Omni die. *Hieron.*, tota die.	3. Tota die.	3. In unoquoque die.
4. Cogitabit. *Hieron.*, cogitavit.	4. Cogitavit.	4.
6. Dilexisti omnia verba ad devorandum. *Hieron.*, *id.*	6. Dilexisti omnia verba præcipitationis.	6.
7. Destruet te, in æternum conteret te, et abradet te e tabernaculo, et eradicabit te e terra viventium, selah. *Hieron.*, destruet te, in sempiternum terrebit te, et evellet te de tabernaculo, et eradicabit te de terra viventium. Semper.	7. Destruet te in finem: evellet te, et emigrabit te de tabernaculo tuo: et radicem tuam de terra viventium.	7.
9. Roboratus est. *Hieron.*, confortatus est.	9. Prævaluit.	9. Roboratus est.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
19. Πνεύματος συντετριμμένου.	19. Πνεῦμα συντετριμμένον. *Ἄλλος*, συντεθλασμένον.	19.
Κατεαγυῖα γέγονεν ἡ καρδία μου.	Καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην. *Ἄλλος*, συντεθλασμένην.	
20. Εὐεργέτησον.	20. Ἀγάθυνον, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών. *Ἄλλος*, ἐν τῇ θελήσει σου.	20.
21. Τότε προσδέξῃ θυσίαν δικαιοσύνης, ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα.	21. Τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης, ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα.	21.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
19. Spiritu contrito.	19. Spiritus contritus. *Alius*, confractus.	19.
Confractum fuit cor meum.	Cor contritum et humiliatum. *Alius*, confractum.	
20. Benefac.	20. Benigne fac, Domine, in bona voluntate tua Sion. *Alius*, in voluntate tua.	20.
21. Tunc suscipies sacrificium justitiæ, oblationem et holocausta.	21. Tunc acceptabis sacrificium justitiæ, oblationem et holocausta.	21.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum L.

Ibid. *Ἄλλος*, ἐφανέρωσάς μοι. Idem Coislin.

V. 10. Σ., ἀκουστὴν etc. Primam versus partem ex Colbertino uno mutuamur; alteram vero, ἱλαρυνθήτω etc., ex altero στιχηρῶς scripto.

V. 12. Ἀ., ἀνάκτισον. Coislin. unus.

Ibid. *Ἄλλος*, καὶ πνεῦμα ἀληθές. Alter Coislin.

V. 13. Ἀ., μὴ λάβῃς ἐξ ἐμοῦ. Colbert. unus.

V. 16. Σ., διαλαλήσει etc. Sic omnes mss., Theodoretus et Drusius.

V. 19. Σ., πνεύματος συντ-. Eusebius.

Ibid. *Ἀλλ.*, συντεθλασμένον et *Ἀλλ.*, συντεθλασμένην. Coislin. unus. Est forte scholion.

Ibid. Σ., κατεαγυῖα etc. Eusebius et tres mss.

V. 20. Ἀ., ἀγάθυνον etc. Drusius. *Ἄλλος*, ἐν τῇ θελήσει σου. Coislin. unus.

V. 21. Σ., τότε προσδ-. Ex Colbertino uno et ex Daniele Barbaro. Ibid. Coislin. unus, τότε θελήσεις ὁλόκληρα καταγιαζόμενα πυρί, quæ videntur scholion esse.

PSALMUS LI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἀχιμέλεχ.	2. Ἀβιμέλεχ.	2. Ἀχιμέλεχ.
3. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν.	3. Ὅλην τὴν ἡμέραν.	3.
4.	4. Ἐλογίσατο.	4. Ἐλάλησε.
6. Ἠγάπησας πάντας λόγους εἰς τὸ καταπιεῖν.	6. Ἠγάπησας πάντα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ.	6.
7. Καθελεῖ σε, καὶ ἀποξύσει σε ἀπὸ τῆς σκηνῆς σου, καὶ ἐκριζώσει σε ἐκ γῆς ζώντων εἰς ἀεί.	7. Καθέλοι σε εἰς τέλος, ἐκτίλαι σε καὶ μεταναστεύσαι σε ἀπὸ σκηνώματος, καὶ τὸ ῥίζωμά σου ἐκ γῆς ζώντων. Διάψαλμα.	7.
9. Ἐνισχυρίσατο.	9. Ἐνεδυναμώθη.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Achimelech.	2. Abimelech.	2. Achimelech.
3. In unoquoque die.	3. Tota die.	3.
4.	4. Cogitavit.	4. Locuta est.
6. Dilexisti omnia verba ad devorandum.	6. Dilexisti omnia verba demersionis.	6.
7. Destruet te, et abradet te de tabernaculo tuo, et eradicabit te de terra viventium in perpetuum.	7. Destruat te in finem, evellat te, et transferat te de tabernaculo, et radicationem tuam de terra viventium. Diapsalma.	7.
9. Confortatus est.	9. Prævaluit.	

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
ואני ׀ כזית רענן בבית אלהים 10	10.	10.
שמך כי־טוב נגד חסידיך 11	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Et ego sicut oliva frondosa in domo Dei. *Hieron.*, ego autem sicut oliva virens in domo Dei.	10. Ego autem sicut oliva fructifera in domo Dei.	10.
11. Nomen tuum, quoniam bonum coram sanctis tuis. *Hieron.*, nomen tuum, quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.	11. Nomen tuum, quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LI.

V. 2. 'A., 'Αειμέλεχ. Σ., Θ., 'Αχιμέλεχ. Drusius. Aquila et alii persæpe litteram ח non exprimunt per consonantem, ut alibi dicemus.

V. 3. 'A., Σ., καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Hanc lectionem Theodoretus Symmacho, Euthymius Aquilæ tribuit.

V. 4. Θ., ἐλάλησε. Drusius.

PSALMUS LII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
למנצח על־מחלת משכיל לדוד 1	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ἐπὶ χορείᾳ ἐπιστήμονος τοῦ Δαυίδ.
אמר נבל 2 השחיתו והתעיבו עול	2.	2. Εἶπεν ἀποῤῥέων.
שם פחדו־פחד לא־היה פחד 6	6.	6. Ἐκεῖ ἐπτοήθησαν...
כי־אלהים פזר עצמות חנך הבישתה כי־אלהים מאסם		Ὅτι ὁ Θεὸς ἐσκόρπισεν ὀστᾶ παρεμβεβληκότων σου· ᾔσχυνας, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέῤῥιψεν αὐτούς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori super Maeleth maschil ipsi David. *Hieron.*, victori per chorum, eruditio David.	1. In finem, pro Maeleth, intelligentiæ David.	1. Victori super Chorea scientis ipsius David.
2. Dixit stultus. *Hieron.*, *id.*	2. Dixit insipiens.	2. Dixit effluens.
Corruperunt et abominabilem fecerunt iniquitatem. *Hieron.*, corrupti sunt et abominabiles facti sunt in iniquitate.	Corrupti sunt et abominabiles facti sunt in iniquitatibus.	
6. Ibi timuerunt timore, non fuit timor. *Hieron.*, ibi timuerunt timore, ubi non est timor.	6. Illic trepidaverunt timore ubi non erat timor.	6. Ibi attoniti sunt..
Quoniam Deus dispersit ossa obsidentis te: pudore affecisti, quoniam Deus sprevit eos. *Hieron.*, quoniam Deus dispersit ossa circumdantium te: confunderis quia Deus projecit eos	Quoniam Deus dissipavit ossa eorum, qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam Deus sprevit eos.	Quoniam Deus dissipavit ossa castrametantium circa te: pudore affecisti, quoniam Deus abjecit eos.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LII.

V. 1. Ex Eusebio. Vide supra psalm. IV.

V. 2. 'A., εἶπεν ἀποῤῥέων. Sic Aquila vocem נבל vertere solet. Vide I Reg. XXV, 25.

Ibid. Σ., διεφθάρησαν etc. Eusebius.

V. 6. Trium lectiones habet Drusius.

Ibid. Has Aquilæ et Symmachi lectiones exhibet

PSALMUS LIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
למנצח בנגינות משכיל לדוד 1	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς ἐπιστήμονος τοῦ Δαυίδ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori in Neginoth, maschil ipsi David. *Hieron.*, victori in psalmis eruditio David.	1. In finem in carminibus, intellectus David.	1. Victori in psalmis scientis ipsius David.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

10. Ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία εὐθαλὴς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ.

11. Ὅτι ἀγαθὸν τὸ ὄνομά σου ἄντικρυς τῶν ὁσίων σου.

Ο'.

10. Ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ.

11. Τὸ ὄνομά σου, ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν ὁσίων σου. *Ἄλλος*, τῶν ἁγνῶν σου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

10.

11.

SYMMACHUS.

10. Ego autem sicut oliva virens in domo Dei.

11. Quoniam bonum nomen tuum in conspectu sanctorum tuorum.

LXX INTERPRETES.

10. Ego autem sicut oliva fructifera in domo Dei.

11. Nomen tuum, quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum. *Alius*, castorum tuorum.

THEODOTIO.

10

11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LI.

V. 6. Σ., ἠγάπησας etc. Colbert. unus.
V. 7. Σ., καθελεῖ σε etc. Chrysostomus.
V. 9. Ἀ., ἐκρατ-. Drusius.
V. 10. Σ., ἐγὼ δὲ etc. Eusebius.
V. 11. Σ., ὅτι ἀγαθὸν etc. Idem. *Ἄλλος*, τῶν ἁγνῶν σου. Coislin. unus.

PSALMUS LII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ἐπινίκιον διὰ χοροῦ περὶ συνέσεως τοῦ Δαυίδ.

2.

Διεφθάρευσαν καὶ βδελυρίαν ἐπετήδησαν μετὰ ἀδικίας.

6. Φοβηθήσονται....

Ὁ γὰρ Θεὸς διασκορπίσει ὀστᾶ τῶν παρεμβαλλόντων περὶ σέ· καταισχυνθήσῃ, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπεδοκίμασεν αὐτούς.

Ο'.

1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ Μαελὲθ συνέσεως τῷ Δαυίδ. Ε', εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ τῆς χορείας συνέσεως τῷ Δαυίδ.

2. Εἶπεν ἄφρων.

Διέφθειραν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἀνομίαις.

6. Ἐκεῖ ἐφοβήθησαν φόβον, οὗ οὐχ ἦν φόβος.

Ὅτι ὁ Θεὸς διεσκόρπισεν ὀστᾶ ἀνθρωπαρέσκων· κατῃσχύνθησαν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐξουδένωσεν αὐτούς.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ τῆς χορείας συνέσεως τῷ Δαυίδ.

2.

6. Ἐθαμβήθησαν, οὗ οὐκ ἦν θάμβος.

SYMMACHUS.

1. Triumphale per Chorum de intelligentia ipsius David.

2.

Corrupti sunt et abominationi studuerunt cum iniquitate.

6. Timebunt...

Deus enim dissipabit ossa castrametantium circa te: pudore afficieris, quoniam Deus reprobavit eos.

LXX INTERPRETES.

1. In finem, pro Maeleth intelligentiæ ipsi David. V, in victoriam super Chorea intelligentiæ ipsi David.

2. Dixit insipiens.

Corrupti sunt et abominabiles facti sunt in iniquitatibus.

6. Illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor.

Quoniam Deus dissipavit ossa eorum qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam Deus sprevit eos.

THEODOTIO.

1. In victoriam super Chorea intelligentiæ ipsi David.

2.

6. Obstupuerunt, ubi non erat stupor.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LII.

Eusebius. Theodoretus vero, Ἀ., Σ., ὁ γὰρ Θεὸς διεσκόρπισεν ὀστᾶ παρεμβαλόντων περὶ σέ. Ambas scilicet simul posuit, quia parum erat inter utramque discriminis, quod et alibi non infrequenter fecit.

PSALMUS LIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίων περὶ συνέσεως τοῦ Δαυίδ.

Ο'.

1. Εἰς τὸ τέλος, ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ Δαυίδ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

SYMMACHUS.

1. Triumphale per psalteria de intelligentia ipsius David.

LXX INTERPRETES.

1. In finem, in carminibus intellectus ipsi David.

THEODOTIO.

1.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
תדינני 3	3.	3. Δικάσεις μοι.
בסמכי 6	6.	6.
ישוב הרע לשררי באמתך הצמיתם 7	7.	7.
בנדבה אזבחה־לך 8	8.	8. Ἐν ἑκουσιασμῷ θυσιάσω σοι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Judicabis mihi. *Hieron.*, ulciscere me.	3. Judica me.	3. Judicabis mihi.
6. Inter sustentatores. *Hieron.*, sustentans.	6. Susceptor.	6.
7. Reddet malum inimicis meis: in veritate tua succide illos. *Hieron.*, redde malum insidiatoribus meis: in veritate tua disperde eos.	7. Averte mala inimicis meis: et in veritate tua disperde illos.	7.
8. In spontaneo sacrificabo tibi. *Hieron.*, voluntarie sacrificabo tibi.	8. Voluntarie sacrificabo tibi.	8. In spontaneo sacrificabo tibi.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LIII.

V. 1. Tituli lectiones adfert Eusebius expositione in hunc psalmum.

V. 3. Ἀ., Σ., δικάσεις μοι etc. Sic duo mss. nostri. Drusius vero sic, Ἀ. *et* V, κρινεῖς με. *Sym.*, δικάσεις. *Theodot. ut VII.* Eusebius vero legit, *οἱ λοιποὶ* δικάσεις μοι, et lectioni codicum fa-

PSALMUS LIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
למנצח בנגינות משכיל לדוד 1	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς ἐπιστήμονος τοῦ Δαυίδ.
אריד בשיחי ואהימה : מקול אויב מפני עקת רשע 4 ,3	3, 4.	3, 4. . . . ἐν ὁμιλίᾳ μου,
כי־ימיטו עלי און ובאף ישטמוני		Ἀνωφελές.
לבי יחיל בקרבי 5	5.	5. Ἡ καρδία μου ὠδίνησεν ἐν ἐγκάτῳ μου.
פלצות 6	6.	6. Εἰλίνδησις.
ואמר מי־יתן־לי אבר כיונה אעופה ואשכנה : הנה ארחיק נדד אלין במדבר 8 ,7	7, 8.	7, 8. .

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori in Neginoth maschil ipsi David. *Hieron.*, victori in psalmis eruditio David.	1. In finem, in carminibus intellectus David.	1. Victori in psalmis scientis ipsius David.
3, 4. Conquerar in meditatione mea, et tumultuabor a voce inimici, a faciebus coarctationis impii. *Hieron.*, humiliatus sum in meditatione mea, et conturbatus a voce inimici a facie persequentis impii.	3, 4. Contristatus sum in exercitatione mea, et conturbatus sum a voce inimici, et a tribulatione peccatoris	3, 4. ...in colloquio meo.
Quoniam labi facient super me mendacium, et in ira adversabuntur mihi. *Hieron.*, quoniam projecerunt super me iniquitatem, et in furore adversabuntur mihi.	Quoniam declinaverunt contra me iniquitates: et in ira molesti erant mihi.	Inutilitatem.
5. Cor meum cruciabitur in interiori meo. *Hieron.*, cor meum doluit in vitalibus meis.	5. Cor meum conturbatum est in me.	5. Cor meum parturivit in visceribus meis.
6. Horror. *Hieron.*, caligo.	6. Tenebræ.	6. Convolutio
7, 8. Et dixi: Quis dabit mihi pennam sicut columbæ? volabo et habitabo. Ecce elongabo me vagando, pernoctabo in deserto. *Hie-*	7, 8. Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, et volabo, et requiescam? Ecce elongavi fugiens et mansi in solitudine.	7, 8.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Δικάσεις μοι.	3 Κρῖνόν με. Ε', κρινεῖς μοι.	3.
6. Ὑπέρεισμα	6. Ἀντιλήπτωρ.	6.
7. Ἀνταποδώσει κακὰ τοῖς ἀποτειχίζουσί με· ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἀποσιώπησον αὐτούς.	7. Ἀποστρέψει τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου, ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἐξολόθρευσον αὐτούς.	7.
8.	8. Ἑκουσίως θύσω σοι.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Judicabis mihi.	3. Judica me. V, judicabis mihi.	3.
6. Sustentaculum.	6. Susceptor.	6.
7. Retribuet mala depellentibus me: in veritate tua tacere fac eos.	7. Avertet mala inimicis meis: in veritate tua disperde illos.	7.
	8. Voluntarie sacrificabo tibi.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LIII.

vere videtur. Coislinianus vero unus habet, Ἀ., Σ., μοι. Ε', κρινεῖς με.
V. 6. Σ., ὑπέρεισμα. Eusebius.
V. 7. Σ., ἀνταποδώσει etc. Eusebius in Psalmos.
V. 8. Ἀ., ἐν ἑκουσιασμῷ etc. Ibid.

PSALMUS LIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίων περὶ συνέσεως τοῦ Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ Δαυίδ.	1.
3, 4. Κατηνέχθην προσλαλῶν ἐμαυτῷ, καὶ συνεχύθην ὑπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, ἀπὸ ἐνοχλήσεως ἀσεβοῦς.	3, 4. Ἐλυπήθην ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου, καὶ ἐταράχθην ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, καὶ ἀπὸ θλίψεως ἁμαρτωλοῦ. Ἄλλος, ἐν τῇ μερίμνῃ μου.	3, 4.
Ὅτι ἐπέγραψαν κατ' ἐμοῦ ἀσέβειαν, καὶ μετ' ὀργῆς ἠναντιώθησάν μοι.	Ὅτι ἐξέκλιναν ἐπ' ἐμὲ ἀνομίαν, καὶ ἐν ὀργῇ ἐνεκότουν μοι.	
5. Ἡ καρδία μου διεστρέφετο ἔνδον μου.	5. Ἡ καρδία μου ἐταράχθη ἐν ἐμοί.	5.
6. Φρίκη.	6. Σκότος.	6.
7, 8. Καὶ εἶπον, Τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, πετασθῆναι, καὶ ἑδρασθῆναι; πόῤῥω ἂν ἐποίησα τὴν ἀναχώρησίν μου, ηὐλιζόμην ἂν ἐν τῇ ἐρήμῳ.	7, 8. Καὶ εἶπα· Τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς; καὶ πετασθήσομαι καὶ ἀναπαύσω. Ἰδοὺ ἐμάκρυνα φυγαδεύων, καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρήμῳ.	7, 8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale per psalteria de intelligentia ipsius David.	1. In finem, in carminibus intellectus David.	1.
3, 4. Demissus sum alloquens meipsum, et confusus sum a voce inimici, a molestatione impii.	3, 4. Contristatus sum in exercitatione mea, et conturbatus sum a voce inimici, et a tribulatione peccatoris. *Alius*, in sollicitudine mea.	3, 4.
Quoniam inscripserunt contra me impietatem, et cum ira adversati sunt mihi.	Quoniam declinaverunt contra me iniquitatem: et in ira molesti erant mihi.	
5. Cor meum volvebatur intra me.	5. Cor meum conturbatum est in me.	5.
6. Horror.	6. Tenebræ.	6.
7, 8. Et dixi: Quis mihi dabit pennas sicut columbæ, ad volandum et insidendum? Longe utique fecissem secessionem meam.	7, 8. Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ? et volabo, et requiescam. Ecce elongavi fugiens, et mansi in solitudine.	7, 8

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

9 אחישה מפלט לי מרוח סעה מסער

12–10 בלע אדני פלג לשונם כי־ ראיתי חמס וריב בעיר : יומם ולילה יסובבה על־חומתיה ואון ועמל בקרבה : הוות בקרבה ולא־ימיש מרחבה תך ומרמה

15–13 כי לא־אויב יחרפני ואשא לא־משנאי עלי הגדיל ואסתר ממנו : ואתה אנוש כערכי אלופי ומידעי : אשר יחדו נמתיק סוד בבית אלהים נהלך ברגש

16 ישימות ׀ עלימו

כי־רעות במגורם

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

9.

10-12.

13-15.

16.

ΑΚΥΛΑΣ.

9. Σπεύσω διασωσμὸν ἐμοὶ ἀπὸ πνεύματος λαιλαπώδους, ἀπὸ λαίλαπος.

10-12. Ὄφλημα καὶ ἐπίθεσιν.

13-15. Οἳ ὁμοῦ ἐγλυκάναμεν ἀπόῤῥητον.

16. Ἐπάξει θάνατον ἐπ' αὐτούς.

Ὅτι πονηρίαι ἐν συστροφῇ αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

ron., et dixi : Quis dabit mihi pennas columbæ, ut volem et requiescam? ut procul abeam, et commorer in deserto.

9. Accelerabo evasionem mihi, a vento excitato a turbine. *Hieron.*, festinabo ut salver a spiritu tempestatis et turbinis.

10-12. Degluti, Domine, divide linguam eorum, quoniam vidi rapinam et rixam in civitate. Die ac nocte circumdederunt eam super muros ejus : et iniquitas et labor in interiori ejus. Pravitates in interiori ejus : et non recedet e platea ejus fraus et dolus. *Hieron.*, præcipita, Domine, divide linguas eorum. Quoniam vidi iniquitatem et contradictionem in civitate. Die ac nocte circumeuntes muros : scelus et dolor in medio ejus. Insidiæ in vitalibus ejus, et non recedit de plateis ejus damnum et fraudulentia.

13-15. Quoniam non inimicus probris affecit me, et feram ; non odio habens me super me magnificavit, et abscondam me ab eo. Et tu homo secundum comparationem meam : præceptor meus, et notus meus, qui simul dulce habebamus secretum, in domo Dei ambulabamus in strepitu. *Hieron.*, non enim inimicus exprobravit mihi ut sustineam : neque is qui oderat, super me magnificatus est, ut abscondar ab eo. Sed tu homo unanimis meus, dux meus et notus meus. Qui simul habuimus dulce secretum, in domo Dei ambulavimus in terrore.

16. Inducat mortem super eos. *Hieron.*, veniat mors super eos.

Quia mala in habitatione eorum. *Hieron.*, quoniam nequitiæ in congregatione eorum.

VULGATA LATINA.

9. Exspectabam eum qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus, et tempestate.

10-12. Præcipita, Domine, et divide linguas eorum : quoniam vidi iniquitatem et contradictionem in civitate. Die ac nocte circumdabit eam super muros ejus iniquitas, et labor in medio ejus et injustitia. Et non defecit de plateis ejus usura et dolus.

13-15. Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique, et si is qui oderat me super me magna locutus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo. Tu vero homo unanimis, dux meus, et notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo Dei ambulavimus cum consensu.

16. Veniat mors super illos.

Quoniam nequitiæ in habitaculis eorum.

AQUILA.

9. Accelerabo evasionem mihi a spiritu turbinis, a turbine.

10-12. Debitum et fraudulentiam.

13-15. Qui simul dulce miscebamus secretum.

16. Inducet mortem super eos.

Quoniam malitiæ in cœtu eorum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

9. Ἐξαίφνης ἐποίησα ἂν τὴν ἐκφυξίν μου ἀπὸ πνεύματος ἐπαίροντος λαίλαπος.

10-12. Καταποντισθῆναι ποίησον, Δέσποτα, καὶ ἀσύμφωνον ποίησον τὴν γλῶσσαν αὐτῶν· ὅτι ἐθεώρησα βίαιον, ἀδικίαν καὶ ἀδικασίαν ἐν τῇ πόλει· ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλοῦντα αὐτῆς τὰ τείχη, ὀδύνην καὶ ταλαιπωρίαν ἔνδον αὐτῆς, ἐπηρείας ἔνδον αὐτῆς, ἀχώριστον ἀπὸ τῶν πλατειῶν αὐτῆς ζημίαν καὶ ἐπίθεσιν.

13-15. Οὐ γὰρ ἐχθρὸς προεπηλάκισέ με, ἵνα βαστάξω, οὐδὲ διὰ μίσους μοι ἐπ' ἐμὲ ἐμεγάλυνε πτερνισμὸν, ἵνα κρύδωμαι αὐτόν. Ἀλλὰ σὺ, ἄνθρωπε ὁμοιότροπός μοι, συνήθης καὶ γνώριμός μοι, οἵ τινες ἐκοινολογούμεθα γλυκεῖαν ὁμιλίαν· ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ ἀνεστρεφόμεθα συνδιαιτούμενοι.

16. Αἰφνιδίως θάνατος ἐπέλθοι αὐτοῖς.

Ὅτι πονηρία ἐν συστροφῇ αὐτῶν.

Ο'.

9. Προσεδεχόμην τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ καταιγίδος.

10-12. Καταπόντισον, Κύριε, καὶ καταδίελε τὰς γλώσσας αὐτῶν, ὅτι εἶδον ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει. Ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλώσει αὐτὴν ἐπὶ τὰ τείχη αὐτῆς ἀνομία, καὶ πόνος ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἀδικία. Καὶ οὐκ ἐξέλιπεν ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς τόκος καὶ δόλος. *Ἄλλος*, κόπος καὶ δόλος.

13-15. Ὅτι εἰ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με, ὑπήνεγκα ἄν· καὶ εἰ ὁ μισῶν ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλοῤῥημόνησεν, ἐκρύβην ἂν ἀπ' αὐτοῦ. Σὺ δὲ, ἄνθρωπε ἰσόψυχε, ἡγεμών μου καὶ γνωστέ μου, ὃς ἐπιτοαυτὸ ἐγλύκανας ἐδέσματα, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ.

16. Ἐλθέτω θάνατος ἐπ' αὐτούς.

Ὅτι πονηρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9. Σπεύσω διασωσμὸν ἐμοὶ ἀπὸ πνεύματος λαιλαπώδους, ἀπὸ λαίλαπος.

10-12.

13-15.

16.

SYMMACHUS.

mansissem in deserto.

9. Repente fecissem effugium meum a spiritu elevante turbinis.

10-12. Demergi fac, Domine, et dissonam fac linguam eorum: quoniam intuitus sum violentum, iniquitatem et injustitiam in civitate, die ac nocte circumdantia muros ejus, dolorem et miseriam intra eam, nocumenta intra eam, inseparabile a plateis ejus damnum et fraudulentiam.

13-15. Non enim inimicus exprobravit mihi, ut feram, neque propter odium in me super me magnificavit calcaneum, ut abscondar ab eo: sed tu, homo similis moris mihi, familiaris et notus mihi, qui commune miscebamus dulce colloquium: in domo Dei versabamur una viventes.

16. Repente mors superveniat eis.

Quoniam nequitia in cœtu eorum.

LXX INTERPRETES.

9. Exspectabam eum qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus et tempestate.

10-12. Præcipita, Domine, et divide linguas eorum: quoniam vidi iniquitatem et contradictionem in civitate. Die ac nocte circumdabit eam super muros ejus iniquitas, et labor in medio ejus, et injustitia. Et non defecit de plateis ejus usura et dolus. *Alius*, labor et dolus.

13-15. Quoniam si inimicus exprobrasset mihi, sustinuissem utique: et si is qui oderat super me magna locutus fuisset, abscondissem me utique ab eo. Tu vero, homo unanimis, dux meus, et notus meus, qui simul dulces capiebas cibos, in domo Dei ambulavimus cum consensu.

16. Veniat mors super illos.

Quoniam nequitia in habitaculis eorum.

THEODOTIO.

9. Accelerabo evasionem mihi a spiritu turbinis, a turbine.

10-12.

13-15.

16.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 אני אל־אלהים אקרא ויהוה יושיעני	17.	17. Ἐγὼ πρὸς τὸν Θεὸν καλέσω, καὶ Κύριος σώσει με.
19, 20 כי־ברבים היו עמדי׃ ישמע ׀ אל ׀ ויענם וישב קדם	19, 20.	19, 20.
אין חליפות למו ולא יראו אלהים		Οἷς οὐκ εἰσὶν ἀλλαγαὶ αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν Θεόν.
21 שלח ידיו בשלמיו חלל בריתו	21.	21. Ἀπέστειλε χεῖρα αὐτοῦ ἐν εἰρηνικοῖς αὐτοῦ.
22 חלקו ׀ מחמאת פיו וקרב־לבו רכו דבריו משמן והמה פתחות	22.	22. Λόγχαι.
23 יכלכלך	23.	23. Ἀγαπήσει σε.
לא־יתן לעולם מוט לצדיק		
24 ואתה אלהים ׀ תורדם לבאר שחת	24.	24.
אנשי דמים ומרמה לא־יחצו ימיהם		Ἄνδρες αἱμάτων καὶ ἐπιθέσεως οὐ μὴ ἡμισεύσουσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Ego ad Deum clamabo, et Dominus servabit me. *Hieron.*, ego ad Deum clamabo, et Dominus salvabit me.	17. Ego autem ad Deum clamavi, et Dominus salvabit me.	17. Ego ad Deum clamabo, et Dominus salvabit me.
19, 20. Quoniam in multis fuerunt mecum. Audiet Deus, et humiliabit eos, et sedens quondam. *Hieron.*, multi enim fuerunt adversum me. Exaudiet Deus et humiliabit eos, qui judex est ab initio	19, 20. Quoniam inter multos erant mecum. Exaudiet Deus et humiliabit illos, qui est ante sæcula.	19, 20.
Non mutationes eis, et non timuerunt Deum. *Hieron.*, non enim mutantur, neque timent Deum.	Non enim est illis commutatio, et non timuerunt Deum.	Quibus non sunt mutationes, et non timuerunt Deum.
21. Misit manus suas in pacificos ejus, polluit pactum ejus. *Hieron.*, extendit manum suam ad pacifica: contaminabit pactum suum.	21. Extendit manum suam in retribuendo: contaminaverunt testamentum ejus.	21. Misit manum suam in pacificos ejus.
22. Lenierunt præ butyris os suum, et appropinquans cor ejus. Mollia fuerunt verba ejus præ oleo, et ipsa gladii stricti. *Hieron.*, nitidius butyro os ejus: pugnat autem cor illius, molliores sermones ejus oleo, cum sint lanceæ.	22. Divisi sunt ab ira vultus ejus: et appropinquavit cor illius. Molliti sunt sermones ejus super oleum: et ipsi sunt jacula.	22. Lanceæ.
23. Educabit te. *Hieron.*, enutriet.	23. Enutriet.	23. Diliget te.
Non dabit in sæculum nutationem justo. *Hieron.*, non dabit in æternum fluctuationem justo.	Non dabit in æternum fluctuationem justo.	
24. Et tu, Deus, descendere facies eos in puteum foveæ. *Hieron.*, tu autem, Deus, deduces eos in puteum interitus.	24. Tu vero, Deus, deduces eos in puteum interitus.	24
Viri sanguinum et doli non dimidiabunt dies suos. *Hieron.*, viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos.	Viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos.	Viri sanguinum et doli non dimidiabunt dies suos.

Digitized by Google

ΓΜΜΑΧΟΣ

ύριος σώσει με.

ολλοστοὶ γὰρ ἐγένοντο

λλάσσονται, οὐδὲ φο-
θεόν.

ινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ
νεύοντας πρὸς αὐτόν·
ονθήκην.

ρα βουτύρου τὰ στό-
Πολεμεῖ δὲ ἡ καρδία
ν· ἁπαλώτεροι οἱ λόγοι
, ὄντες ἀνατμητικοί.

ήσει σε.

ει εἰς αἰῶνα κλεισθῆ-

ὁ Θεὸς, κατενέγκεις
ἰκκον διαφθορᾶς.

καὶ δόλιοι οὐχ ἡμισεύ-
μέρας αὐτῶν.

Ο'.

17. Ἐγὼ πρὸς τὸν Θεὸν ἐκέκραξα, καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσέ μου.

19, 20. Ὅτι ἐν πολλοῖς ἦσαν σὺν ἐμοί. Εἰσακούσεται ὁ Θεὸς, καὶ ταπεινώσει αὐτοὺς, ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων.

Οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἀντάλλαγμα, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν Θεόν. Ἄλλος, ὅτι ὁ δόλος ἀντάλλαγμα αὐτοῖς.

21. Ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀποδιδόναι· ἐβεβήλωσαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ.

22. Διεμερίσθησαν ἀπὸ ὀργῆς τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἤγγισεν ἡ καρδία αὐτοῦ. Ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτοῦ ὑπὲρ ἔλαιον, καὶ αὐτοί εἰσι βολίδες.

23. Διαθρέψει. Ε', Ϛ', ἀγαπήσει σε.

Οὐ δώσει εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ. Ἄλλ., εἰς μετακίνησιν εἴς τε ταραχήν.

24. Σὺ δὲ, ὁ Θεὸς, κατάξεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ διαφθορᾶς.

Ἄνδρες αἱμάτων καὶ δολιότητος οὐ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

17. Ἐγὼ πρὸς τὸν Θεὸν κεκράξομαι, καὶ Κύριος σώσει με.

19, 20.

21. Ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τοὺς εἰρηνεύοντας πρὸς αὐτόν· παρέδησαν συνθήκην.

22.

23.

24.

MMACHUS.

minus salvabit me.

ulti enim fuerunt ad-

mutantur, neque ti-

dit manum suam ad
ntes cum eo: trans-
pactum.

ra butyro ora eorum
nquans cor eorum).
cor uniuscujusque
lliores sermones ejus
int dissecantes.

te.

det in sæculum clau-

ro, Deus, deducis eos
rruptionis.

ii et dolosi non dimi-
suos.

LXX INTERPRETES.

17. Ego ad Deum clamavi, et Dominus exaudivit me.

19, 20. Quoniam inter multos erant mecum. Exaudiet Deus et humiliabit illos, qui est ante sæcula.

Non enim est illis commutatio, et non timuerunt Deum. *Alius*, quoniam dolus commutatio ipsis.

21. Extendit manum suam in retribuendo; contaminaverunt testamentum ejus.

22. Divisi sunt ab ira vultus ejus: et appropinquavit cor illius Molliti sunt sermones ejus super oleum: et ipsi sunt jacula.

23. Enutriet. V, VI, diliget te.

Non dabit in æternum fluctuationem justo. *Alius*, in transmotionem et in perturbationem.

24. Tu vero, Deus, deduces eos in puteum corruptionis.

Viri sanguinum et dolositatis non dimidiabunt dies suos.

THEODOTIO.

17. Ego ad Deum clamabo, et Dominus salvabit me.

19, 20.

21. Extendit manum suam ad pacem habentes cum eo: transgressi sunt pactum.

22.

23.

24.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LIV.

V. 1. Tituli lectiones ex mss. et ex Eusebio mutuamur.

V. 3, 4. 'Α.,.... ἐν ὁμιλίᾳ μου etc. Theodoretus, unus codex et Drusius. Ἄλλος, ἐν τῇ μερίμνῃ μου. Coislin. unus.

Ibid. Σ., κατηνέχθην etc. Sic Theodoretus, Drusius et unus Regius, qui postremus habet, ἀπὸ ἐνοχλήσεως, loco ἀπὸ θλίψεως.

Ibid. Σ., ὅτι ἐπέγραψαν etc. Sic Eusebius. Alii cum Theodoreto forte melius, ἐπέῤῥιψαν, *injecerunt*, quæ interpretatio magis ad Hebraici verbi sensum accedit. Ibid. 'Α., ἀνωφελές, ex Theodoreto. Sic autem solet Aquila vocem און vertere, ut sæpe vidimus.

V. 5. 'Α., ἡ καρδία etc. Has Aquilæ et Symmachi interpretationes exhibet Eusebius in Psalmos.

V. 6. 'Α., εἰλίνδησις. Σ., φρίκη. Eusebius. (*)

V. 7 et 8. Σ., καὶ εἶπον etc. Idem.

V. 9. 'Α., Θ., σπεύσω etc. Sic unus Regius optime. Theodoretus hanc interpretationem Symmacho etiam tribuit, cui tamen tota competere nequit, ut arguitur ex serie. In hoc tamen consentit Symmachus cum aliis, quod מרוח verterit ἀπὸ πνεύματος · in cæteris autem in sensu tantum convenit cum illis, dum vertit ex eodem Regio, ἐξαίφνης ἐποίησα ἂν etc., et ita intelligendus est Hieronymus, ubi ait Epist. ad Sun. et Fret : *Sed sciendum est quod pro* ὀλιγοψυχία, *Aquila et Symmachus, et Theodotion, et Quinta editio, interpretati sunt*, ἀπὸ πνεύματος, *id est*, a spiritu ; *et in Hebræo scriptum est*, MERUA : *omnisque sensus ita apud eos legatur :* Festinabo ut salver a spiritu tempestatis et turbinis.

V. 10-12. Σ., καταποντισθῆναι etc. Ex Eusebio. Colbertinus unus habet, καταπονθῆναι, perperam; alter στιχηρῶς scriptus, καταποθῆναι, quæ lectio

(*) Melius S. Athanasius in Catena Patrum Græc., ἡ κατὰ τὸν 'Ακύλαν, σείνησις. I. e., vel secundum Aquilam, ζείνησις, *tremor*. DRACH.

PSALMUS LV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
1 למנצח ׀ על־יונת אלם רחקים לדוד מכתם באחז אתו פלשתים בגת	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ περιστερᾶς ἀλάλου, μακρυσμῶν τοῦ Δαυὶδ ταπεινοῦ τελείου, ἐν τῷ κρατῆσαι αὐτὸν Φυλισταίους ἐν Γέθ.
3 שאפו שוררי כל־היום	3.	3.
כי־רבים לחמים לי מרום		Ὅτι πολλοὶ πολεμοῦσί με, Ὕψιστε.
4 יום אירא אני אליך אבטח	4.	4. Ἡμέρας φοβηθήσομαι ἐγὼ, πρὸς σὲ πεποιθήσω.
5 באלהים אהלל דברו	5.	5. Ἐν τῷ Θεῷ ὑμνήσω ῥήματα αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori super columbam mutam remotis, ipsi David machtham, cum tenerent eum Philisthim in Geth. *Hieron.*, victori pro columba muta, eo quod procul abierit David humilis et simplex, quando tenuerunt eum allophyli in Geth.	1. In finem, pro populo, qui a sanctis longe factus est, David in tituli inscriptionem, cum tenuerunt eum allophyli in Geth.	1. Victori pro columba muta elongationum David humilis perfecti, cum tenerent eum Philistæi in Geth.
3. Absorbuerunt inimici mei tota die. *Hieron.*, conculcaverunt me insidiatores mei tota die.	3. Conculcaverunt me inimici mei tota die.	3.
Quia multi bellantes mihi, o Excelse. *Hieron.*, multi enim qui pugnant contra me, Altissime.	Quoniam multi bellantes adversum me. Ab altitudine.	Quia multi impugnant me, Altissime.
4. Die timebo, ego in te fidam. *Hieron.*, quacumque die territus fuero : ego in te confidam.	4. diei timebo : ego vero in te sperabo.	4. Die timebo ego, ad te confidam.
5. In Deo laudabo verbum ejus. *Hieron.*, *id.*	5. In Deo laudabo sermones meos.	5. In Deo celebrabo verba ejus.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LIV

non spernenda. 'Ακ., ὄφλημα καὶ ἐπίθεσιν. Sic Colbert. unus. Ἄλλος, κόπος καὶ δόλος. Coislin.

V. 13-15. Σ., οὐ γὰρ ἐχθρὸς etc. Sic Eusebius et mss. Symmachi lectionem plenam, et Aquilæ mutilam referunt.

V. 16. 'Α., ἐπάξει etc. Eusebius et Colbert. unus. Sequentem vero Symmachi lectionem duo Colbertini Aquilæ perperam adscribunt.

Ibid. 'Α., ὅτι πονηρίαι etc. Eusebius et Colbertinus unus. Symmachi lectionem adferunt duo Colbertini.

V. 17. 'Α., ἐγὼ πρὸς τὸν Θεὸν καλέσω etc. Hanc interpretationem Aquilæ tantum tribuit Eusebius; Symmacho etiam Colbert. unus. Theodotionis lectio ex Eusebio.

V. 19, 20. Σ., πολλοστοὶ etc. Eusebius et mss. Vide Hieronymum ad Sun. et Fret. (*)

Ibid. 'Α., οἷς οὐκ εἰσὶν etc. Has lectiones mutuamur ex Eusebio, ex tribus mss. et ex Theodoreto.

V. 21. Aquilæ et Symmachi lectiones sic exprimit Eusebius. Drusius vero *ex Theodoriteis*, ut ipse ait, hanc trium lectionem proponit: A., S., Th., ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τοὺς εἰρηνεύοντας πρὸς αὐτόν. Ibi vero lectio Aquilæ cum aliorum lectione confunditur, quia parum differt ab illa.

V. 22. Σ., λειότερα etc. Eusebius, Theodoretus et tres mss. 'Α., λόγχαι. Theodoretus. Aquilam sequitur Hieronymus pro more suo.

V. 23. 'Α., Σ., Ε', Ϛ', ἀγαπήσει σε. Sic Colbert. unus.

Ibid. Σ., οὐκ ἐκδώσει etc. Eusebius. Ἄλλος, εἰς μετακίνησιν etc. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 24. Σ., σὺ δὲ, ὁ Θεὸς etc. Eusebius.

Ibid. 'Α., ἄνδρες αἱμάτων etc. Aquilæ et Symmachi lectiones effert Eusebius.

(*) Ad hanc Symmachi lectionem adjunxit Montf., errore vix excusando, longam expositionem ipsius Eusebii, quasi partem versionis Symmachi. Re autem vera nulla ratione quadrat ad hebraicum textum. Sed inspice Eusebii comment. Drach.

PSALMUS LV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς, ὑπὲρ τοῦ φύλου ἀπωσμένου τοῦ Δαυὶδ, τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου, ὅτε κατέσχον αὐτὸν οἱ Φυλισταῖοι ἐν Γέθ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυμμένου, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ὁπότε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Γέθ. Ε', τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς τῆς μογγιλάλου κεκρυμμένων τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν ὁπότε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Γέθ.	1. Εἰς τὸ νῖκος, ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς.
3. Ἐπέτριβόν με οἱ θλίβοντές με κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.	3. Κατεπάτησάν με οἱ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν.	3.
Ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με ὑψηλότεροι.	Ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με.	
4. Ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ φοβηθῶ, σοὶ πέποιθα.	4. Φοβηθήσονται, ἐγὼ δὲ ἐλπιῶ ἐπὶ σοί.	4.
5. Διὰ τοῦ Θεοῦ ὑμνήσω τὸν λόγον αὐτοῦ.	5. Ἐν τῷ Θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους μου. Ε', ἐν τῷ Θεῷ ἐπαινέσω τὸν λόγον μου.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale pro columba, pro tribu repulsa ipsius David, humilis et inculpati, quando tenuerunt eum Philistæi in Geth.	1. In finem, pro populo, qui a sanctis longe factus est, ipsi David in tituli inscriptionem, cum tenuerunt eum allophyli in Geth. V, victori pro columba balbutiente, occultorum ipsi David in tituli inscriptionem, quando tenuerunt eum allophyli in Geth.	1. In victoriam pro columba.
3. Atterebant tribulantes me per omnem diem.	3. Conculcaverunt me inimici mei tota die.	3.
Quia multi impugnantes me excelsiores.	Quoniam multi bellantes adversum me.	
4. In quacumque die timebo, tibi confido.	4. Timebunt: ego vero sperabo in te.	4
5. Per Deum celebrabo verbum ejus.	5. In Deo laudabo sermones meos. V, in Deo laudabo verbum meum.	5.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 כל־היום דברי יעצבו עלי כל־מחשבתם לרע	6.	6.
7, 8 יגורו ׀ יצפינו המה עקבי ישמרו כאשר קוו נפשי : על־און פלט־למו באף עמים ׀ הורד אלהים	7, 8.	7, 8. Ἐπὶ ἀνωφελὲς διέσωσι αὐτούς. Ἐν ὀργῇ λαοὺς καταβίβασον.
9, 10 נדי ספרתה אתה שימה דמעתי בנאדך הלא בכפרתך : אז ׀ ישובו אויבי אחור ביום אקרא זה־ידעתי כי־אלהים לי	9, 10.	9, 10. Τότε ἐπιστρέψουσι.
11, 12 באלהים אהלל דבר ביהוה אהלל דבר : באלהים בטחתי לא אירא מה־יעשה אדם לי	11, 12.	11, 12. Ἐν τῷ Θεῷ καυχήσομαι ῥῆμα, ἐν τῷ Θεῷ ὑμνήσω λόγον.
13 עלי אלהים נדריך אשלם תודות לך	13.	13.
14 להתהלך לפני אלהים באור החיים	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Tota die verba mea dolore afficient super me omnes cogitationes eorum in malum. *Hieron.*, tota die sermonibus me affligebant: contra me omnes cogitationes eorum in malum.	6. Tota die verba mea exsecrabantur, adversum me omnes cogitationes eorum in malum.	6.
7, 8. Commorabuntur, abscondent se, ipsi vestigia mea observabunt, ut exspectaverunt animam meam, super iniquitatem evasio eis: in ira populos descendere fac, Deus. *Hieron.*, congregabuntur abscondite, plantas meas observabunt: exspectantes animam meam. Quia nullus est salvus in eis: in furore populos detrahet Deus.	7, 8 Inhabitabunt et abscondent: ipsi calcaneum meum observabunt. Sicut sustinuerunt animam meam, pro nihilo salvos facies illos, in ira populos confringes, Deus.	7, 8. Ad inutilitatem servavit eos: in ira populos descendere fac.
9, 10. Motionem meam numerasti: tu pone lacrymam meam in utre tuo. Nonne in libro tuo? Tunc convertentur inimici mei retrorsum: in die clamabo. Hoc scio quia Deus mihi. *Hieron.*, secretiora mea numerasti, pone lacrymam meam in conspectu tuo: sed non in narratione tua. Tunc convertentur inimici mei retrorsum: in quacumque die invocavero te. Hoc scio quia Deus meus es.	9, 10. Vitam meam annuntiavi tibi: posuisti lacrymas meas in conspectu tuo, sicut et in promissione tua: tunc convertentur inimici mei retrorsum. In quacumque die invocavero te: ecce cognovi quoniam Deus meus es.	9, 10. Tunc convertent se.
11, 12. In Deo laudabo rem: in Domino laudabo negotium. In Deo fidi, non timebo quid faciat homo mihi. *Hieron.*, in Deo laudabo verbum, in Domino prædicabo sermonem. In Deo speravi, non timebo quid faciat homo mihi.	11, 12. In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonem: in Deo speravi, non timebo quid faciat mihi homo.	11, 12. In Deo gloriabor verbum in Deo celebrabo sermonem...
13. Super me, Deus, vota tua: reddam laudes tibi. *Hieron.*, in me sunt, Deus, vota tua: reddam gratiarum actiones tibi.	13. In me sunt, Deus, vota tua, quæ reddam, laudationes tibi.	13.
14. Ad deambulandum ad facies Dei in lumine viventium. *Hieron.*, ut ambulem coram Deo in lumine viventium.	14. Ut placeam coram Deo in lumine viventium.	14.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Διὰ πάσης ἡμέρας λόγους περὶ ἐμοῦ ἐφρόντιζον· κατ' ἐμοῦ πᾶς διαλογισμὸς αὐτῶν εἰς κακόν.	6. Ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους ἐμοῦ ἐβδελύσσοντο, κατ' ἐμοῦ πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν.	6.
7, 8. Συνήγοντο λάθρᾳ, καὶ τὰ ἴχνη μου παρετήρουν προσδοκῶντες τὴν ψυχήν μου διὰ τὴν ἀδικίαν. Ῥῦσαι ἀπ' αὐτῶν, ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάγαγε, ὁ Θεός.	7, 8. Παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν αὐτοὶ, τὴν πτέρναν μου φυλάξουσι· καθάπερ ὑπέμεινα τῇ ψυχῇ μου. Ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις αὐτοὺς, ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάξεις, ὁ Θεός. Ε', ὑπὲρ τοῦ μὴ εἶναι διασεσωσμένον αὐτοῖς.	7, 8. Ἐν ὀργῇ λαοὺς καταβαλεῖς.
9, 10. Τὰ ἔνδον μου ἐξηρίθμησας. Σὺ ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου. Μὴ οὐχὶ ὅταν ἐξαριθμῇς τότε ἀποστραφήσονται οἱ ἐχθροί μου ὀπίσω, ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε; Οἶδα ὅτι ἐστὶ Θεός μοι.	9, 10. Τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι, ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου. Ἐπιστρέψουσιν οἱ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε. Ἰδοὺ ἔγνων ὅτι Θεός μου εἶ σύ. Ε', τότε ἐπιστρέψουσι.	9, 10. Τότε ἐπιστρέψουσι.
11, 12. Τὸν Θεὸν ὑμνολογήσω, διὰ τοῦ Θεοῦ ὑμνοποιήσομαι λόγον, τῷ Θεῷ πέποιθα, οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.	11, 12. Ἐπὶ τῷ Θεῷ αἰνέσω ῥῆμα, ἐπὶ τῷ Κυρίῳ αἰνέσω λόγον. Ἐπὶ τῷ Θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.	11, 12.
13. Ἀναδέχομαι, Θεὲ, ἃ ηὐξάμην· ἀποδώσω αἰνέσεις σοι.	13. Ἐν ἐμοὶ, ὁ Θεὸς, αἱ εὐχαὶ, ἃς ἀποδώσω αἰνέσεώς σου.	13.
14. Ὡς τὸ ὁδεύειν ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ διὰ φωτὸς τῆς ζωῆς.	14. Τοῦ εὐαρεστῆσαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν φωτὶ ζώντων. *Ἄλλος*, εὐαρεστήσω.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. Per totam diem verba de me curabant : contra me omnis cogitatio eorum in malum.	6. Tota die verba mea execrabantur, adversum me omnes cogitationes eorum in malum.	6.
7, 8. Congregabantur clam, et vestigia mea observabant, exspectantes animam meam propter iniquitatem. Libera ab ipsis, in ira populos deturba, Deus.	7, 8. Inhabitabunt et abscondent ipsi, calcaneum meum observabunt. Sicut sustinui in anima mea. Pro nihilo salvos facies illos, in ira populos deduces, Deus. V, ad non exsistendum servatum ipsis.	7, 8. In ira populos dejicies.
9, 10. Interiora mea enumerasti. Tu posuisti lacrymas meas ante te. Annon cum enumeraveris tunc convertentur inimici mei retrorsum, in quacumque die invocavero te? Scio quoniam Deus est mihi.	9, 10. Vitam meam annuntiavi tibi : posuisti lacrymas meas in conspectu tuo, sicut et in promissione tua : convertentur inimici mei retrorsum, in quacumque die invocavero te. Ecce cognovi quoniam Deus meus es. V, tunc convertent se.	9, 10. Tunc convertent se.
11, 12. Deum hymnis celebrabo, per Deum hymnos proferam : in Deo speravi, non timebo quid faciat mihi homo.	11, 12. In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonem : in Deo speravi, non timebo quid faciat mihi homo.	11, 12.
13. Recipio, Deus, quæ precatus sum : reddam laudes tibi.	13. In me, Deus, vota, quæ reddam laudationis tuæ.	13.
14. Ut iter agam in conspectu Dei per lumen vitæ.	14. Ut placeam coram Deo in lumine viventium. *Alius*, acceptus ero.	14.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LV.

...Coislin. unus; Theodotionis Mar-...chi vero lectionem aliam quam ... Hieronymus Epist. ad Sun. et ...σεῖσαι. Ibi vide. Coislinianus supra ...xtu τῶν Ο' habet, ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς ...pro σώσεις αὐτούς. In margine vero, ...Ο', ὥσεις αὐτοὺς, ἀντὶ τοῦ, ὠθήσεις ...Ἀκύλας, ἐπὶ ἀνωφελὲς διέσωσεν αὐ-...σώσει αὐτούς. Illud autem, ὥσεις ...o vitiatum est, pro σώσεις.

V. 9, 10. Σ., τὰ ἔνδον μου etc. Sic Eusebius lectionem plenam habet, ut et Regius unus. Drusius vero mancam refert. Theodoretus, τὰ ἔνδον μου ἐξηρίθμηταί σοι. 'Α., Θ, Ε', τότε ἐπιστρέψουσι. Drusius.

V. 11 et 12. Aquilæ et Symmachi lectiones adferunt Eusebius et Regius unus.

V. 13. Σ., ἀναδέχομαι etc. Idem.

V. 14. Σ., ὡς τὸ ὁδεύειν etc. Eusebius. Ἄλλος, εὐαρεστήσω. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

PSALMUS LVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
...ταπεινόφρονος καὶ ἀμώ-	1. Εἰς στηλογραφίαν.	1.
...ἂν παρέλθῃ ἐπηρεαστής.	2. Ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ ἀνομία.	2.
...μέσῳ λεόντων εὐθαρσῶν ...ην.	5. Ἐκ μέσου σκύμνων· ἐκοιμήθην.	5. . . . ἐκοιμήθην μετὰ ἀναλισκόντων.
...τα.	Ὅπλον. Ε', Ϛ', *id.*	Ὅπλον.
	7. Βόθρον. Ἄλλος, λάκκον.	7.
Ἑδραία ἡ καρδία μου, ὁ Θεὸς, ... ἡ καρδία μου.	8. Ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ὁ Θεὸς, ἑτοίμη ἡ καρδία μου.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Humilis et inculpati.	1. In tituli inscriptionem.	1.
2. Donec transeat obtrectator.	2. Donec transeat iniquitas.	2.
5. In medio leonum audacium dormivi.	5. De medio catulorum leonum: dormivi.	5...dormivi cum consumentibus.
Hastæ.	Telum. V, VI, *id.*	Telum.
7.	7. Foveam. *Alius*, lacum.	7.
8. Firmum cor meum, Deus, firmum cor meum.	8. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVI.

Ἐκοιμήθην. Illud vero λαύρων haud dubie lapsus librarii est pro λάβρων. Quod spectat autem ad versionem Symmachi, lectio Drusii præpostere posita videtur, vocemque εὐθαρσῶν vel ex alia versione, vel ex altera Symmachi editione petitam putamus: in Drusiana item lectione vox לבאם, *leonum*, non exprimitur. Cæteroquin si Drusii lectionem sic restituamus, Σ., μεταξὺ λεόντων ἐκοιμήθην φλεγόντων, melius quadrabit ad Hebraicum, quam lectio Eusebii, quæ est fortasse alterius interpretis, vel ex altera Symmachi editione petitur. Certe Symmachus psalm. CIII, 4, להט vertit φλόξ, *flamma*.

Ibid. 'Α., δόρου. Sic Agellius.

V. 7. Ἄλλος, λάκκον. Sic unus codex.

V. 8. Σ., ἑδραία etc. Sic tres mss. ex Theodoreto, et Drusius

PSALMUS LVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Συμπλέκουσι. Ε', διασταθμίζονται.	3. Διασταθμίζονται.
4. Οἱ λαλοῦντες ψευδῆ.	4. Ἐλάλησαν ψευδῆ.	4.
5, 6. Ὡς ἀσπίδι κωφῇ, βυούσῃ ...τίον αὐτῆς, ἵνα μὴ ἀκούσῃ φωνὴν	5, 6. Ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς ἥτις οὐκ	5, 6. Ἐπᾳδόντων, φαρμάκου φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Complicant. V, librant.	3. Librant.
4. Loquentes falsa.	4. Locuti sunt falsa.	4.
5, 6. Sicut aspidi surdæ, obturan... auriculam suam, non audiat	5, 6. Sicut aspidis surdæ et obturantis aures suas: quæ non ex-	5, 6. Incantantium, venefici veneficium edocti a sapiente.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LV.

V. 1. Tituli varias lectiones exhibet Eusebius in hunc psalmum. LXX adeo diversam ab aliis interpretationem edidere, ut aliud legerint necesse sit.
V. 3. Σ., ἐπέτριβον οἱ θλίβοντές με etc. Sic Eusebius et Colbertinus unus.
Ibid. 'A., ὅτι πολλοὶ πολεμοῦσί με. Drusius sic Aquilæ et Symmachi lectionem habet.
V. 4. 'A., ἡμέρας φοβ- etc. Sic cum Drusio habent duo mss., quorum unus Regius, alius Colbertinus. Hic vero postremus ad Symmachum habet, ἐν σοὶ πέποιθα.
V. 5. 'A., ἐν τῷ Θεῷ etc. Aquilæ, Symmachi et Quintæ lectiones adferunt Eusebius et unus Regius.
V. 6. Σ., διὰ πάσης ἡμέρας etc. Sic Eusebius et Colbert. unus, qui sic habet, οὕτω διὰ πάσης etc.
V. 7, 8. Symmachi lectionem plenam habent Eusebius et Regii duo, quorum unus sic, παρετηροῦντο. Aquilæ item lectionem mutilam adfert Eu-

PSALMUS LVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מכתם 1	1.	1. Ταπεινοῦ τελείου.
עד־יעבר הוות 2	2.	2. Ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ἐπιβουλή.
בתוך לבאם אשכבה להטים 5	5.	5. Ἐν μέσῳ λεαινῶν κοιμηθήσομαι λάβρων.
חנית		Δόρυ.
שיחה 7	7.	7.
נכון לבי אלהים נכון לבי 8	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Machtham. *Hieron.*, humilem et simplicem.	1. In tituli inscriptionem.	1. Humilis perfecti.
2. Donec transeat contritio. *Hieron.*, donec transeant insidiæ.	2. Donec transeat iniquitas.	2. Donec transeant insidiæ.
5. In medio leonum jacebo: ardentes. *Hieron.*, in medio leonum dormivit ferocientium.	5. De medio catulorum leonum: dormivi.	5. In medio leænarum dormiam voracium.
Lancea. *Hieron.*, lanceæ.	Arma.	Hasta.
7. Foveam. *Hieron.*, *id.*	7. Foveam.	7.
8. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum. *Hieron.*, *id.*	8. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVI.

V. 1. In titulum sic Aquilæ et Symmachi lectiones effert Eusebius in Psalmos. Hebraizantes hodierni מכתם, quasi ignotam vocem Latinis litteris exprimunt *machtham*. Aquila et Symmachus atque Hieronymus vocem vel quasi compositam ex מך, i. e., *tenuis*, *humilis*, et תם, *perfectus*, vel *simplex*, vel *inculpatus*, legerunt, vel duas esse distinctas voces putaverunt.
V. 2. 'A., ἕως ἂν etc. Versiones Aquilæ et Symmachi exhibent Eusebius et Theodoretus.
V. 5. 'A., ἐν μέσῳ etc. Eusebium sequimur, qui lectiones pleniores habet quam Drusius, qui ita legit: *Sym.*, εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην μεταξὺ φλεγόντων, ut et Theodoretus. *A.*,.... μετὰ λαύρων, alias, μετὰ λάβρων. *Th.*,.... ἐκοιμήθην μετὰ ἀναλισκόντων. Colbertinus autem unus Symmachi lectionem sic exprimit: Ὁ δὲ Σύμ. ἐν μέσῳ λεόντων εὐθαρσὴς ὢν

PSALMUS LVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
תפלסו 3	3.	3. Διασταθμίζετε.
דברי כזב 4	4.	4.
כמו־פתן חרש יאטם אזנו 6 ,5	5, 6.	5, 6. Ἐπᾳδόντων ἐπαείδειν ἐπαοιδὴν σεσοφισμένου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Librabitis. *Hieron.*, appendunt.	3. Concinnant.	3. Libratis.
4. Loquentes mendacium. *Hieron.*, *id.*	4. Locuti sunt falsa.	4.
5, 6. Sicut aspidis surdæ obturabit aurem suam. Quæ non au-	5, 6. Sicut aspidis surdæ et obturantis aures suas: quæ non ex-	5, 6. Incantantium incantare incantationem callide docti.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LV.

sebius, itemque Coislin. unus; Theodotionis Martianæus. Symmachi vero lectionem aliam quam κατάγαγε, refert Hieronymus Epist. ad Sun. et Fret. nempe, κατασεῖσαι. Ibi vide. Coislinianus supra memoratus in textu τῶν Ο' habet, ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς ὤσεις αὐτούς, pro σώσεις αὐτούς. In margine vero, Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', ὤσεις αὐτοὺς, ἀντὶ τοῦ, ὠθήσεις αὐτούς. Ὁ δὲ Ἀκύλας, ἐπὶ ἀνωφελὲς διέσωσεν αὐτούς. Ἐν ἄλλῳ, σώσει αὐτούς. Illud autem, ὤσεις αὐτούς, omnino vitiatum est, pro σώσεις.

V. 9, 10. Σ., τὰ ἔνδον μου etc. Sic Eusebius lectionem plenam habet, ut et Regius unus. Drusius vero mancam refert. Theodoretus, τὰ ἔνδον μου ἐξηρίθμηταί σοι. Ἀ., Θ., Ε', τότε ἐπιστρέψουσι. Drusius.

V. 11 et 12. Aquilæ et Symmachi lectiones afferunt Eusebius et Regius unus.

V. 13. Σ., ἀναδέχομαι etc. Idem.

V. 14. Σ., ὡς τὸ ὁδεύειν etc. Eusebius. *Ἄλλος*, εὐαρεστήσω. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

PSALMUS LVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου.	1. Εἰς στηλογραφίαν.	1.
2. Ἕως ἂν παρέλθῃ ἐπηρεαστής.	2. Ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ ἀνομία.	2.
5. Ἐν μέσῳ λεόντων εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην.	5. Ἐκ μέσου σκύμνων· ἐκοιμήθην.	5. . . . ἐκοιμήθην μετὰ ἀναλισκόντων.
Δόρατα.	Ὅπλον. Ε', ς', *id.*	Ὅπλον.
7.	7. Βόθρον. *Ἄλλος*, λάκκον.	7.
8. Ἑδραία ἡ καρδία μου, ὁ Θεὸς, ἑδραία ἡ καρδία μου.	8. Ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ὁ Θεὸς, ἑτοίμη ἡ καρδία μου.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Humilis et inculpati.	1. In tituli inscriptionem.	1.
2. Donec transeat obtrectator.	2. Donec transeat iniquitas.	2.
5. In medio leonum audacium dormivi.	5. De medio catulorum leonum: dormivi.	5... dormivi cum consumentibus.
Hastæ.	Telum. V, VI, *id.*	Telum.
7.	7. Foveam. *Alius*, lacum.	7.
8. Firmum cor meum, Deus, firmum cor meum.	8. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVI.

ἐκοιμήθην. Illud vero λαύρων haud dubie lapsus librarii est pro λάβρων. Quod spectat autem ad versionem Symmachi, lectio Drusii præpostere posita videtur, vocemque εὐθαρσῶν vel ex alia versione, vel ex altera Symmachi editione petitam putamus: in Drusiana item lectione vox לבאם, *leonum*, non exprimitur. Cæteroquin si Drusii lectionem sic restituamus, Σ., μεταξὺ λεόντων ἐκοιμήθην φλεγόντων, melius quadrabit ad Hebraicum, quam lectio Eusebii, quæ est fortasse alterius interpretis, vel ex altera Symmachi editione petitur. Certe Symmachus psalm. CIII, 4, להט vertit φλόξ, *flamma*.

Ibid. Ἀ., δόρου. Sic Agellius.

V. 7. *Ἄλλος*, λάκκον. Sic unus codex.

V. 8. Σ., ἑδραία etc. Sic tres mss. ex Theodoreto, et Drusius

PSALMUS LVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Συμπλέκουσι. Ε', διασταθμίζονται.	3. Διασταθμίζονται.
4. Οἱ λαλοῦντες ψευδῆ.	4. Ἐλάλησαν ψευδῆ.	4.
5, 6. Ὡς ἀσπίδι κωφῇ, βυούσῃ ὠτίον αὐτῆς, ἵνα μὴ ἀκούσῃ φωνὴν	5, 6. Ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς ἥτις οὐκ	5, 6. Ἐπᾳδόντων, φαρμάκου φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Complicant. V, librant.	3. Librant.
4. Loquentes falsa.	4. Locuti sunt falsa.	4.
5, 6. Sicut aspidi surdæ, obturanti auriculam suam, non audiat	5, 6. Sicut aspidis surdæ et obturantis aures suas: quæ non ex-	5, 6. Incantantium, venefici veneficium edocti a sapiente.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אשר לא־ישמע לקול מלחשים חובר חברים מחכם		
8 ימאסו כמו־מים יתהלכו־למו ידרך חצו כמו יתמללו	8.	8.
9 כמו שבלול תמס יהלך נפל אשת בל־חזו שמש	9.	9. Ὁμοίως γῆς ἐντέρῳ ταχὺν πορεύεται. Ἔκτρωμα γυναικὸς, οὐ μὴ ὁραματισθῶσιν ἥλιον.
10 בטרם יבינו סירתיכם אטד כמו־חי כמו־חרון ישערנו	10.	10. Λαιλαπήσει.
11 ישמח צדיק כי־חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע	11.	11

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
diet ad vocem mussitantium, jungentis conjunctiones docti. *Hieron.*, sicut reguli surdi obturantis aurem suam: ut non audiat vocem murmurantium, nec incantatoris incantationes callidas.	audiet vocem incantantium, et venefici incantantis sapienter.	
8. Liquescent sicut aquæ, ambulabunt sibi ipsis. *Hieron.*, dissolvantur quasi aquæ quæ defluunt.	8. Ad nihilum devenient tamquam aqua decurrens.	8.
Tendit sagittas suas ac si exciderentur. *Hieron.*, intendit arcum suum donec conterantur.	Intendit arcum suum, donec infirmentur.	
9. Sicut limax liquefactionis ibit: abortivus mulieris, ne videant solem. *Hieron.*, quasi vermis tabefactus pertranseant: quasi abortivum mulieris, quod non vidit solem.	9. Sicut cera quæ fluit auferentur, supercecidit ignis, et non viderunt solem.	9. Similiter ac vermis terræ liquefactus abit, abortivum mulieris, nequaquam viderint solem.
10. Antequam intelligant spinæ vestræ rhamnum, sic viventem, sic ira, turbine rapiet eum. *Hieron.*, antequam crescant spinæ vestræ in rhamnum, quasi viventes, quasi in ira tempestas rapiet eos.	10. Priusquam intelligerent spinæ vestræ rhamnum, sicut viventes, sic in ira absorbet eos.	10. Turbine auferet.
11. Lætabitur justus cum viderit ultionem, pedes suos lavabit in sanguine impii. *Hieron.* *id.*	11. Lætabitur justus cum viderit vindictam: manus suas lavabit in sanguine peccatoris.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVII.

V. 3. Ἀ., διασταθ-. Sic unus Regius ex Origene.

V. 4. Σ., οἱ λαλοῦντες etc. Drusius.

V. 5, 6. Σ., ὡς ἀσπίδι etc. Sic Eusebius, apud quem perperam legitur, ni fallor, ἑκάστου pro ἐπαστου, ut habent duo Colbertini, Theodoretus et Drusius. Ἐπασταί, *incantatores*, hæc vox reperitur apud Justinum in *Apologia ad Antoninum*. Duo Colbertini habent, ἐπαστοῦ τε. In aliis τε deest. Ibid., ἐπῳδαῖς, sic duo Colbertini; alii vero, ἐπῳδάς. Lectiones Aquilæ et Theodotionis exhibet Drusius. Ἄλλος, ἐπαοιδῶν. Ἄλλος, φαρμάκων. Coislin unus.

V. 8. Σ., διαλυθήτωσαν etc. Eusebius. Reg. unus habet, διαλυθήσονται.

Ibid. Σ., ὁ τείνων etc. Eusebius in Psalmos. כמו יתמללו ὡς τὰ θρυπτόμενα, *quasi ea quæ comminuta sunt*, Prov. VI, 3, מולל vertit Symmachus προστρίβων, *atterens*.

V. 9. Ἀ., ὁμοίως γῆς ἐντέρῳ etc. Drusius, qui sic interpretatur, *similiter ac intestinum terræ*; sed male, ni fallor. Sensus enim est, *vermis terræ*: nam hoc usu ἔντερον τῆς γῆς reperitur, atque ita vertit Hieronymus. Sensus igitur Aquilæ hic esse videtur: *Sicut vermis terræ qui liquefactus abit*, et

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

ψιθυριζόντων, ἐπαστοῦ τε ἐπῳδαῖς σεσοφισμένου.

8. Διαλυθήτωσαν ὡς ὕδωρ παρερχόμενον ἑαυτῷ.

Ὁ τείνων τὸ τόξον αὐτοῦ θρυβηθήτω ὡς τὰ θρυπτόμενα.

9. Ὥσπερεὶ χορίον διαλυθὲν διαφωνεῖ, ἢ ἔκτρωμα γυναικὸς, ἵνα μὴ ἴδωσιν ἥλιον.

10. Πρὶν ἢ αὐξηθῶσιν αἱ ἄκανθαι ὑμῶν, ὥστε γενέσθαι ῥάμνος, ἔτι ζῶντα ὡς ὁλόξηρον λαῖλαψ ἀρεῖ.

11. Χαρήσεται δίκαιος ἰδὼν ἐκδίκησιν, τοὺς πόδας αὐτοῦ νίψεται αἵματι ἀσεβοῦς.

Ο'.

εἰσακούσεται φωνὴν ἐπαδόντων, φαρμάκου τε φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ. Ἄλλ., ἐπαοιδῶν. Ἄλλ., φαρμάκων. Ε', φαρμακεύουσα φαρμάκους.

8. Ἐξουδενωθήσονται ὡς ὕδωρ διαπορευόμενον.

Ἐκτενεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὗ ἀσθενήσουσιν.

9. Ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακεὶς ἀνταναιρεθήσονται, ἔπεσε πῦρ, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον.

10. Πρὸ τοῦ συνιέναι τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον, ὡσεὶ ζῶντας, ὡσεὶ ἐν ὀργῇ καταπίεται ὑμᾶς.

11. Εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν ἀσεβῶν· τὰς χεῖρας αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

8.

9. Ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακεὶς ἀνταναιρεθήσεται, ὡς ἔκτρωμα γυναικὸς, οὐκ εἶδεν ἥλιον.

10. Καταπίεται.

11.

SYMMACHUS.

vocem susurrantium, incantatorisque incantationes edocti.

8. Dissolvantur ut aqua pertransiens sibi ipsi.

Qui tendit arcum suum turbetur ut quæ comminuta sunt.

9. Ut vulvæ pellicula dissoluta dissonat, aut abortivum mulieris, ut non videant solem.

10. Priusquam crescant spinæ vestræ, ita ut fiant rhamnus, adhuc viventem quasi penitus siccum turbo auferet.

11. Lætabitur justus videns ultionem: pedes suos lavabit in sanguine impii.

LXX INTERPRETES.

audiet vocem incantantium, et venefici incantantis, a sapiente. *Al.*, incantatorum. *Al.*, veneficorum. V, incantans veneficos.

8. Ad nihilum devenient tamquam aqua decurrens.

Intendet arcum suum donec infirmentur.

9. Sicut cera quæ fluit auferentur, cecidit ignis, et non viderunt solem.

10. Priusquam intelligerent spinæ vestræ rhamnum, sicut viventes, sicut in ira absorbet vos.

11. Lætabitur justus cum viderit vindictam impiorum: manus suas lavabit in sanguine peccatoris. *Reliqui*, et pedes suos.

THEODOTIO.

8.

9. Sicut cera liquefacta auferetur, ut abortivum mulieris, non vidit solem.

10. Absorbet.

11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVII.

sicut abortivum mulieris, sic non videant solem. Symmachi versio varie legitur. Eusebius sic habet, ὡς περιχωρίον διαλυθὲν, διαφωνείη ἔκτρωμα γυναικὸς etc. Drusius vero ita legit, ὥσπερεὶ χορίον διαλυθὲν διαφωνεῖ, ἢ ἔκτρωμα γυναικὸς etc., quam lectionem sequimur, ac sic legendum putamus apud Eusebium. Χορίον est pellicula, sive secundæ mulieris parientis, scribitur etiam χόριον. Διαφωνεῖ interpretatur Drusius, *exanimatur:* quam versionem, ut videtur, sequitur Eusebius in expositione hujus Symmachi loci, quæ sic habet: *Quemadmodum pellicula e muliere prodiens, vitæ consors nullatenus est, sed dissoluta dissonat; vel sicut abortivum in pellicula jacens mortuum, cum a prægnante egreditur, nullo sensu præditum est, ut luce et sole fruatur; sic erunt peccatores memoratis verbis indicati etc.*

V. 10. Σ., πρὶν ἢ etc. Sic Eusebius atque Drusius, qui legunt ζῶντα. Unus Regius, ζῶντας· is ipse supra αὐξήσουσιν habet. Alius Regius, αἴρει pro ἀρεῖ. Ibid. Ἀ., λαιλαπήσει. Drusius. Th., καταπίεται. Idem.

V. 11. Σ, χαρήσεται etc. Ex Eusebio.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑ[Σ]
אשר לא־ישמע לקול מלחשים יו חברים מחכם		
8 ימאסו כמו־מים יתהלכו־לם ידרך חצו כמו יתמללו	8.	8.
9 כמו שבלול תמס יהלך נפל אשת בל־חזו שמש	9.	9. Ὁμοίως γῆς πορεύεται. ἔκτρωμα μὴ ὁραματισθῶσιν ἥλ
10 בטרם יבינו סירתיכם אטד כמו־חי כמו־חרון ישערנו	10.	10. Λαιλαπήσει.
11 ישמח צדיק כי־חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע	11.	11

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
diet ad vocem mussitantium, jungentis conjunctiones docti. *Hieron.*, sicut reguli surdi obturantis aurem suam: ut non audiat vocem murmurantium, nec incantatoris incantationes callidas.	audiet vocem incantantium, et venefici incantantis sapienter.	
8. Liquescent sicut aquæ, ambulabunt sibi ipsis. *Hieron.*, dissolvantur quasi aquæ quæ defluunt.	8. Ad nihilum devenient tamquam aqua decurrens.	8.
Tendit sagittas suas ac si exciderentur. *Hieron.*, intendit arcum suum donec conterantur.	Intendit arcum suum, donec infirmentur.	
9. Sicut limax liquefactionis ibit: abortivus mulieris, ne videant solem. *Hieron.*, quasi vermis tabefactus pertranseant: quasi abortivum mulieris, quod non vidit solem.	9. Sicut cera quæ fluit auferentur, supercecidit ignis, et non viderunt solem.	9. Similiter ac [...] quefactus abit, abo[...] nequaquam vider[...]
10. Antequam intelligant spinæ vestræ rhamnum, sic viventem, sic ira, turbine rapiet eum. *Hieron.*, antequam crescant spinæ vestræ in rhamnum, quasi viventes, quasi in ira tempestas rapiet eos.	10. Priusquam intelligerent spinæ vestræ rhamnum, sicut viventes, sic in ira absorbet eos.	10. Turbine au[...]
11. Lætabitur justus cum viderit ultionem, pedes suos lavabit in sanguine impii. *Hieron.* *id.*	11. Lætabitur justus cum viderit vindictam: manus suas lavabit in sanguine peccatoris.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVII.

V. 3. Ἀ., διασταθ-. Sic unus Regius ex Origene.

V. 4. Σ., οἱ λαλοῦντες etc. Drusius.

V. 5, 6. Σ., ὡς ἀσπίδι etc. Sic Eusebius, apud quem perperam legitur, ni fallor, ἑκάστου pro ἐπαστοῦ, ut habent duo Colbertini, Theodoretus et Drusius. Ἐπασταί, *incantatores*, hæc vox reperitur apud Justinum in *Apologia ad Antoninum*. Duo Colbertini habent, ἐπαστοῦ τε. In aliis τε deest. Ibid., ἐπῳδαῖς, sic duo Colbertini; alii vero, ἐπῳδάς. Lectiones Aquilæ et Theodotionis exhibet Drusius. Ἄλλος, ἐπαοιδῶν. Ἄλλος, φαρμάκων. Coislin unus.

V. 8. Σ., διαλυθήτωσαν etc. habet, διαλυθήσονται.

Ibid. Σ., ὁ τείνων etc. E[...] כמו יתמללו ὡς τὰ θρυπτόμεν[...] *minuta sunt*, Prov. vi, 3, [...] προστρίβων, *atterens*.

V. 9. Ἀ., ὁμοίως γῆς ἐντ[...] sic interpretatur, *similiter a[...]* male, ni fallor. Sensus er[...] nam hoc usu ἔντερον τῆς γ[...] vertit Hieronymus. Sensus videtur: *Sicut vermis terræ*

...ΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
...παστοῦ τε ἐπῳδαῖς	εἰσακούσεται φωνὴν ἐπᾳδόντων, φαρμάκου τε φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ. Ἄλλ., ἐπαοιδῶν. Ἄλλ., φαρμάκων. Ε', φαρμακεύουσα φαρμάκους.	
...σαν ὡς ὕδωρ παρ... ...ρ.	8. Ἐξουδενωθήσονται ὡς ὕδωρ διαπορευόμενον.	8.
...τόξον αὐτοῦ θορυ... ...ρυπτόμενα.	Ἐκτενεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὗ ἀσθενήσουσιν.	
...ορίον διαλυθὲν δια... ...μα γυναικὸς, ἵνα	9. Ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακεὶς ἀνταναιρεθήσονται, ἔπεσε πῦρ, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον.	9. Ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακεὶς ἀνταναιρεθήσεται, ὡς ἔκτρωμα γυναικὸς, οὐκ εἶδεν ἥλιον.
...ηθῶσιν αἱ ἄκανθαι ...σθαι ῥάμνος, ἔτι ...ον λαίλαψ ἀρεῖ.	10. Πρὸ τοῦ συνιέναι τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον, ὡσεὶ ζῶντας, ὡσεὶ ἐν ὀργῇ καταπίεται ὑμᾶς.	10. Καταπίεται.
...ι δίκαιος ἰδὼν ἐκ... ...δας αὐτοῦ νίψεται	11. Εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν ἀσεβῶν· τὰς χεῖρας αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ. *Οἱ λοιποί*, καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ.	11.

τοῦ

...ACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
...tium, incantato... ...mes edocti.	audiet vocem incantantium, et venefici incantantis, a sapiente. *Al.*, incantatorum. *Al.*, veneficorum. V, incantans veneficos.	
... ut aqua per...	8. Ad nihilum devenient tamquam aqua decurrens.	8.
... suum turbe... ...ta sunt.	Intendet arcum suum donec infirmentur.	
...ula dissoluta ...m mulieris,	9. Sicut cera quæ fluit auferentur, cecidit ignis, et non viderunt solem.	9. Sicut cera liquefacta auferetur, ut abortivum mulieris, non vidit solem.
...scant spinæ ...mnus, ad... ...itus siccum	10. Priusquam intelligerent spinæ vestræ rhamnum, sicut viventes, sicut in ira absorbet vos.	10. Absorbet.
videns ul... ...avabit in	11. Lætabitur justus cum viderit vindictam impiorum: manus suas lavabit in sanguine peccatoris. *Reliqui*, et pedes suos.	11.

ut canis...

...rte obliviscant...

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVII.

...sic non videant solem. ...itur. Eusebius sic habet, ...ιφωνεῖη ἔκτρωμα γυναι... ...ξιτ, ὥσπερεὶ χορίον δια... ...γυναικὸς etc., quam le... ...gendum putamus apud ...ula, sive secundæ mu... ...tiam χόριον. *Λεξρωσι... versio... ...matur: quam expositione ...sebius in Quemadmo... ...ic habet: ...consors nul... ...ens, vitæ...*

...latens est, sed dissoluta dissonat; vel sicut abortirum in pellicula jacens mortuum, cum a prægnante egreditur, nullo sensu præditum est, ut luce et sol... ...fruatur; sic erunt peccatores memoratis verbis indi... ...cati etc.
V. 10. Σ., πρὶν ἢ etc. Sic Eusebius atque Dru... ...sius, *qui legunt* ζῶντα. Unus Regius, ζῶντας· is ...ipse *supra* αὐξήσουσιν habet. Alius Regius, αἴρει ...pro ἀρεῖ. *Ibid.* Ἀ., λαιλαπήσει. Drusius. Th., καταπίεται. *Idem.*
V. 11. Σ, χρήσεται etc. Ex Eusebio.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LIV.

V. 1. Tituli lectiones ex mss. et ex Eusebio mutuamur.

V. 3, 4. 'Α.,.... ἐν ὁμιλίᾳ μου etc. Theodoretus, unus codex et Drusius. Ἄλλος, ἐν τῇ μερίμνῃ μου. Coislin. unus.

Ibid. Σ., κατηνέχθην etc. Sic Theodoretus, Drusius et unus Regius, qui postremus habet, ἀπὸ ἐνοχλήσεως, loco ἀπὸ θλίψεως.

Ibid. Σ., ὅτι ἐπέγραψαν etc. Sic Eusebius. Alii cum Theodoreto forte melius, ἐπέῤῥιψαν, *injecerunt*, quæ interpretatio magis ad Hebraici verbi sensum accedit. Ibid. 'Α., ἀνωφελές, ex Theodoreto. Sic autem solet Aquila vocem און vertere, ut sæpe vidimus.

V. 5. 'Α., ἡ καρδία etc. Has Aquilæ et Symmachi interpretationes exhibet Eusebius in Psalmos.

V. 6. 'Α., εἰλίνδησις. Σ., φρίκη. Eusebius. (*)

V. 7 et 8. Σ., καὶ εἶπον etc. Idem.

V. 9. 'Α., Θ., σπεύσω etc. Sic unus Regius optime. Theodoretus hanc interpretationem Symmacho etiam tribuit, cui tamen tota competere nequit, ut arguitur ex serie. In hoc tamen consentit Symmachus cum aliis, quod מרוח verterit ἀπὸ πνεύματος · in cæteris autem in sensu tantum convenit cum illis, dum vertit ex eodem Regio, ἐξαίφνης ἐποίησα ἂν etc., et ita intelligendus est Hieronymus, ubi ait Epist. ad Sun. et Fret : *Sed sciendum est quod pro* ὀλιγοψυχία, *Aquila et Symmachus, et Theodotion, et Quinta editio, interpretati sunt*, ἀπὸ πνεύματος, *id est*, a spiritu ; *et in Hebræo scriptum est*, MERUA : *omnisque sensus ita apud eos legatur :* Festinabo ut salver a spiritu tempestatis et turbinis.

V. 10-12. Σ., καταποντισθῆναι etc. Ex Eusebio. Colbertinus unus habet, καταπονθῆναι, perperam; alter στιχηρῶς scriptus, καταποθῆναι, quæ lectio

(*) Melius S. Athanasius in Catena Patrum Græc., ἡ κατὰ τὸν 'Ακύλαν, δείνησις. I. e., vel secundum Aquilam, ζείνησις, *tremor*. DRACH.

PSALMUS LV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
1 למנצח ׀ על־יונת אלם רחקים לדוד מכתם באחז אתו פלשתים בגת	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ περιστερᾶς ἀλάλου, μακρυσμῶν τοῦ Δαυὶδ ταπεινοῦ τελείου, ἐν τῷ κρατῆσαι αὐτὸν Φυλισταίους ἐν Γέθ.
3 שאפו שררי כל־היום	3.	3.
כי־רבים לחמים לי מרום		Ὅτι πολλοὶ πολεμοῦσί με, Ὕψιστε.
4 יום אירא אני אליך אבטח	4.	4. Ἡμέρας φοβηθήσομαι ἐγὼ, πρὸς σὲ πεποιθήσω.
5 באלהים אהלל דברו	5.	5. Ἐν τῷ Θεῷ ὑμνήσω ῥήματα αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori super columbam mutam remotis, ipsi David machtham, cum tenerent eum Philisthim in Geth. *Hieron.*, victori pro columba muta, eo quod procul abierit David humilis et simplex, quando tenuerunt eum allophyli in Geth.	1. In finem, pro populo, qui a sanctis longe factus est, David in tituli inscriptionem, cum tenuerunt eum allophyli in Geth.	1. Victori pro columba muta elongationum David humilis perfecti, cum tenerent eum Philistæi in Geth.
3. Absorbuerunt inimici mei tota die. *Hieron.*, conculcaverunt me insidiatores mei tota die.	3. Conculcaverunt me inimici mei tota die.	3.
Quia multi bellantes mihi, o Excelse. *Hieron.*, multi enim qui pugnant contra me, Altissime.	Quoniam multi bellantes adversum me. Ab altitudine.	Quia multi impugnant me, Altissime.
4. Die timebo, ego in te fidam. *Hieron.*, quacumque die territus fuero : ego in te confidam.	4. diei timebo : ego vero in te sperabo.	4. Die timebo ego, ad te confidam.
5. In Deo laudabo verbum ejus. *Hieron.*, *id.*	5. In Deo laudabo sermones meos.	5. In Deo celebrabo verba ejus.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LIV

non spernenda. 'Ακ., δφλημα καὶ ἐπίθεσιν. Sic Colbert. unus. Ἄλλος, κόπος καὶ δόλος. Coislin.

V. 13-15. Σ., οὐ γὰρ ἐχθρὸς etc. Sic Eusebius et mss. Symmachi lectionem plenam, et Aquilæ mutilam referunt.

V. 16. 'Α., ἐπάξει etc. Eusebius et Colbert. unus. Sequentem vero Symmachi lectionem duo Colbertini Aquilæ perperam adscribunt.

Ibid. 'Α., ὅτι πονηρίαι etc. Eusebius et Colbertinus unus. Symmachi lectionem adferunt duo Colbertini.

V. 17. 'Α., ἐγὼ πρὸς τὸν Θεὸν καλέσω etc. Hanc interpretationem Aquilæ tantum tribuit Eusebius; Symmacho etiam Colbert. unus. Theodotionis lectio ex Eusebio.

V. 19, 20. Σ., πολλοστοὶ etc. Eusebius et mss. Vide Hieronymum ad Sun. et Fret. (*)

Ibid. 'Α., οἷς οὐκ εἰσὶν etc. Has lectiones mutuamur ex Eusebio, ex tribus mss. et ex Theodoreto.

V. 21. Aquilæ et Symmachi lectiones sic exprimit Eusebius. Drusius vero *ex Theodoriteis*, ut ipse ait, hanc trium lectionem proponit: A., S., Th., ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τοὺς εἰρηνεύοντας πρὸς αὐτόν. Ibi vero lectio Aquilæ cum aliorum lectione confunditur, quia parum differt ab illa.

V. 22. Σ., λειότερα etc. Eusebius, Theodoretus et tres mss. 'Α., λόγχαι. Theodoretus. Aquilam sequitur Hieronymus pro more suo.

V. 23. 'Α., Σ., Ε', ϛ', ἀγαπήσει σε. Sic Colbert. unus.

Ibid. Σ., οὐκ ἐκδώσει etc. Eusebius. Ἄλλος, εἰς μετακίνησιν etc. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 24. Σ., σὺ δὲ, ὁ Θεὸς etc. Eusebius.

Ibid. 'Α., ἄνδρες αἱμάτων etc. Aquilæ et Symmachi lectiones effert Eusebius.

(*) Ad hanc Symmachi lectionem adjunxit Montf., errore vix excusando, longam expositionem ipsius Eusebii, quasi partem versionis Symmachi. Re autem vera nulla ratione quadrat ad hebraicum textum. Sed inspice Eusebii comment. DRACH.

PSALMUS LV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς, ὑπὲρ τοδ φύλου ἀπωσμένου τοῦ Δαυὶδ, τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου, ὅτε κατέσχον αὐτὸν οἱ Φυλισταῖοι ἐν Γέθ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυμμένου, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ὁπότε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Γέθ. Ε', τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς τῆς μογγιλάλου κεκρυμμένων τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν ὁπότε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Γέθ.	1. Εἰς τὸ νῖκος, ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς.
3. Ἐπέτριβον οἱ θλίβοντές με κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.	3. Κατεπάτησάν με οἱ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν.	3.
Ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με ὑψηλότεροι.	Ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με.	
4. Ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ φοβηθῶ, σοὶ πέποιθα.	4. Φοβηθήσονται, ἐγὼ δὲ ἐλπιῶ ἐπὶ σοί.	4.
5. Διὰ τοῦ Θεοῦ ὑμνήσω τὸν λόγον αὐτοῦ.	5. Ἐν τῷ Θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους μου. Ε', ἐν τῷ Θεῷ ἐπαινέσω τὸν λόγον μου.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale pro columba, pro tribu repulsa ipsius David, humilis et inculpati, quando tenuerunt eum Philistæi in Geth.	1. In finem, pro populo, qui a sanctis longe factus est, ipsi David in tituli inscriptionem, cum tenuerunt eum allophyli in Geth. V, victori pro columba balbutiente, occultorum ipsi David in tituli inscriptionem, quando tenuerunt eum allophyli in Geth.	1. In victoriam pro columba.
3. Atterebant tribulantes me per omnem diem.	3. Conculcaverunt me inimici mei tota die.	3.
Quia multi impugnantes me excelsiores.	Quoniam multi bellantes adversum me.	
4. In quacumque die timebo, tibi confido.	4. Timebunt: ego vero sperabo in te.	4
5. Per Deum celebrabo verbum ejus.	5. In Deo laudabo sermones meos. V, in Deo laudabo verbum meum.	5.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 כל־היום דברי יעצבו עלי כל־מחשבתם לרע	6.	6.
7, 8 יגורו ׀ יצפינו המה עקבי ישמרו כאשר קוו נפשי : על־און פלט־למו באף עמים ׀ הורד אלהים	7, 8.	7, 8. Ἐπὶ ἀνωφελὲς διέσωσε αὐτούς. Ἐν ὀργῇ λαοὺς καταβίβασον.
9, 10 נדי ספרתה אתה שימה דמעתי בנאדך הלא בכפרתך : אז ׀ ישובו אויבי אחור ביום אקרא זה־ידעתי כי־אלהים לי	9, 10.	9, 10. Τότε ἐπιστρέψουσι.
11, 12 באלהים אהלל דבר ביהוה אהלל דבר : באלהים בטחתי לא אירא מה־יעשה אדם לי	11, 12.	11, 12. Ἐν τῷ Θεῷ καυχήσομαι ῥῆμα, ἐν τῷ Θεῷ ὑμνήσω λόγον.
13 עלי אלהים נדריך אשלם תודות לך	13.	13.
14 להתהלך לפני ארהים באור החיים	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Tota die verba mea dolore afficient super me omnes cogitationes eorum in malum. *Hieron.*, tota die sermonibus me affligebant: contra me omnes cogitationes eorum in malum.	6. Tota die verba mea exsecrabantur, adversum me omnes cogitationes eorum in malum.	6.
7, 8. Commorabuntur, abscondent se, ipsi vestigia mea observabunt, ut exspectaverunt animam meam, super iniquitatem evasio eis: in ira populos descendere fac, Deus. *Hieron.*, congregabuntur abscondite, plantas meas observabunt: exspectantes animam meam. Quia nullus est salvus in eis: in furore populos detrahet Deus.	7, 8 Inhabitabunt et abscondent: ipsi calcaneum meum observabunt. Sicut sustinuerunt animam meam, pro nihilo salvos facies illos, in ira populos confringes, Deus.	7, 8. Ad inutilitatem servavit eos: in ira populos descendere fac.
9, 10. Motionem meam numerasti: tu pone lacrymam meam in utre tuo. Nonne in libro tuo? Tunc convertentur inimici mei retrorsum: in die clamabo. Hoc scio quia Deus mihi. *Hieron.*, secretiora mea numerasti, pone lacrymam meam in conspectu tuo: sed non in narratione tua. Tunc convertentur inimici mei retrorsum: in quacumque die invocavero te. Hoc scio quia Deus meus es.	9, 10. Vitam meam annuntiavi tibi: posuisti lacrymas meas in conspectu tuo, sicut et in promissione tua: tunc convertentur inimici mei retrorsum. In quacumque die invocavero te: ecce cognovi quoniam Deus meus es.	9, 10. Tunc convertent se.
11, 12. In Deo laudabo rem: in Domino laudabo negotium. In Deo fidi, non timebo quid faciat homo mihi. *Hieron.*, in Deo laudabo verbum, in Domino prædicabo sermonem. In Deo speravi, non timebo quid faciat homo mihi.	11, 12. In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonem: in Deo speravi, non timebo quid faciat mihi homo.	11, 12. In Deo gloriabor verbum, in Deo celebrabo sermonem...
13. Super me, Deus, vota tua: reddam laudes tibi. *Hieron.*, in me sunt, Deus, vota tua: reddam gratiarum actiones tibi.	13. In me sunt, Deus, vota tua, quæ reddam, laudationes tibi.	13.
14. Ad deambulandum ad facies Dei in lumine viventium. *Hieron.*, ut ambulem coram Deo in lumine viventium.	14. Ut placeam coram Deo in lumine viventium.	14.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

6. Διὰ πάσης ἡμέρας λόγους περὶ ἐμοῦ ἐφρόντιζον· κατ' ἐμοῦ πᾶς διαλογισμὸς αὐτῶν εἰς κακόν.

7, 8. Συνήγοντο λάθρα, καὶ τὰ ἴχνη μου παρετήρουν προσδοκῶντες τὴν ψυχήν μου διὰ τὴν ἀδικίαν. Ῥῦσαι ἀπ' αὐτῶν, ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάγαγε, ὁ Θεός.

9, 10. Τὰ ἔνδον μου ἐξηρίθμησας. Σὺ ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου. Μὴ οὐχὶ ὅταν ἐξαριθμῇς τότε ἀποστραφήσονται οἱ ἐχθροί μου ὀπίσω, ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε; Οἶδα ὅτι ἐστὶ Θεός μοι.

11, 12. Τὸν Θεὸν ὑμνολογήσω, διὰ τοῦ Θεοῦ ὑμνοποιήσομαι λόγον, τῷ Θεῷ πέποιθα, οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

13. Ἀναδέχομαι, Θεὲ, ἃ ηὐξάμην· ἀποδώσω αἰνέσεις σοι.

14. Ὡς τὸ ὁδεύειν ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ διὰ φωτὸς τῆς ζωῆς.

Ο'.

6. Ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους ἐμοῦ ἐβδελύσσοντο, κατ' ἐμοῦ πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν.

7, 8. Παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν αὐτοὶ, τὴν πτέρναν μου φυλάξουσι· καθάπερ ὑπέμεινα τῇ ψυχῇ μου. Ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις αὐτοὺς, ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάξεις, ὁ Θεός. Ε', ὑπὲρ τοῦ μὴ εἶναι διασεσωσμένον αὐτοῖς.

9, 10. Τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι, ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου. Ἐπιστρέψουσιν οἱ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε. Ἰδοὺ ἔγνων ὅτι Θεός μου εἶ σύ. Ε', τότε ἐπιστρέψουσι.

11, 12. Ἐπὶ τῷ Θεῷ αἰνέσω ῥῆμα, ἐπὶ τῷ Κυρίῳ αἰνέσω λόγον. Ἐπὶ τῷ Θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

13. Ἐν ἐμοὶ, ὁ Θεὸς, αἱ εὐχαὶ, ἃς ἀποδώσω αἰνέσεώς σου.

14. Τοῦ εὐαρεστῆσαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν φωτὶ ζώντων. *Ἄλλος*, εὐαρεστήσω.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

6.

7, 8. Ἐν ὀργῇ λαοὺς καταβαλεῖς.

9, 10. Τότε ἐπιστρέψουσι.

11, 12.

13.

14.

SYMMACHUS.

6. Per totam diem verba de me curabant: contra me omnis cogitatio eorum in malum.

7, 8. Congregabantur clam, et vestigia mea observabant, exspectantes animam meam propter iniquitatem. Libera ab ipsis, in ira populos deturba, Deus.

9, 10. Interiora mea enumerasti. Tu posuisti lacrymas meas ante te. Annon cum enumeraveris tunc convertentur inimici mei retrorsum, in quacumque die invocavero te? Scio quoniam Deus est mihi.

11, 12. Deum hymnis celebrabo, per Deum hymnos proferam: in Deo speravi, non timebo quid faciat mihi homo.

13. Recipio, Deus, quæ precatus sum; reddam laudes tibi.

14. Ut iter agam in conspectu Dei per lumen vitæ.

LXX INTERPRETES.

6. Tota die verba mea execrabantur, adversum me omnes cogitationes eorum in malum.

7, 8. Inhabitabunt et abscondent ipsi, calcaneum meum observabunt. Sicut sustinui in anima mea. Pro nihilo salvos facies illos, in ira populos deduces, Deus. V, ad non exsistendum servatum ipsis.

9, 10. Vitam meam annuntiavi tibi: posuisti lacrymas meas in conspectu tuo, sicut et in promissione tua: convertentur inimici mei retrorsum, in quacumque die invocavero te. Ecce cognovi quoniam Deus meus es. V, tunc convertent se.

11, 12. In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonem: in Deo speravi, non timebo quid faciat mihi homo.

13. In me, Deus, vota, quæ reddam laudationis tuæ.

14. Ut placeam coram Deo in lumine viventium. *Alius*, acceptus ero.

THEODOTIO.

6.

7, 8. In ira populos dejicies.

9, 10. Tunc convertent se.

11, 12.

13.

14.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LV.

V. 1. Tituli varias lectiones exhibet Eusebius in hunc psalmum. LXX adeo diversam ab aliis interpretationem edidere, ut aliud legerint necesse sit.

V. 3. Σ., ἐπέτριβον οἱ θλίβοντές με etc. Sic Eusebius et Colbertinus unus.

Ibid. 'Α., ὅτι πολλοὶ πολεμοῦσί με. Drusius sic Aquilæ et Symmachi lectionem habet.

V. 4. 'Α., ἡμέρας φοβ- etc. Sic cum Drusio habent duo mss., quorum unus Regius, alius Colbertinus. Hic vero postremus ad Symmachum habet, ἐν σοὶ πέποιθα.

V. 5. 'Α., ἐν τῷ Θεῷ etc. Aquilæ, Symmachi et Quintæ lectiones adferunt Eusebius et unus Regius.

V. 6. Σ., διὰ πάσης ἡμέρας etc. Sic Eusebius et Colbert. unus, qui sic habet, οὕτω διὰ πάσης etc.

V. 7, 8. Symmachi lectionem plenam habent Eusebius et Regii duo, quorum unus sic, παρετηροῦντο. Aquilæ item lectionem mutilam adfert Eu-

PSALMUS LVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מכתם 1	1.	1. Ταπεινοῦ τελείου.
עד־יעבר הוות 2	2.	2. Ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ἐπιβουλή.
בתוך לבאם אשכבה להטים 5	5.	5. Ἐν μέσῳ λεαινῶν κοιμηθήσομαι λάβρων.
חנית		Δόρυ.
שיחה 7	7.	7.
נכון לבי אלהים נכון לבי 8	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Machtham. *Hieron.*, humilem et simplicem.	1. In tituli inscriptionem.	1. Humilis perfecti.
2. Donec transeat contritio. *Hieron.*, donec transeant insidiæ.	2. Donec transeat iniquitas.	2. Donec transeant insidiæ.
5. In medio leonum jacebo: ardentes. *Hieron.*, in medio leonum dormivit ferocientium.	5. De medio catulorum leonum: dormivi.	5. In medio leænarum dormiam voracium.
Lancea. *Hieron.*, lanceæ.	Arma.	Hasta.
7. Foveam. *Hieron.*, *id.*	7. Foveam.	7.
8. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum. *Hieron.*, *id.*	8. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVI.

V. 1. In titulum sic Aquilæ et Symmachi lectiones effert Eusebius in Psalmos. Hebraizantes hodierni מכתם, quasi ignotam vocem Latinis litteris exprimunt *machtham*. Aquila et Symmachus atque Hieronymus vocem vel quasi compositam ex מך, i. e., *tenuis*, *humilis*, et תם, *perfectus*, vel *simplex*, vel *inculpatus*, legerunt, vel duas esse distinctas voces putaverunt.

V. 2. 'Α., ἕως ἂν etc. Versiones Aquilæ et Symmachi exhibent Eusebius et Theodoretus.

V. 5. 'Α., ἐν μέσῳ etc. Eusebium sequimur, qui lectiones pleniores habet quam Drusius, qui ita legit: *Sym.*, εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην μεταξὺ φλεγόντων, ut et Theodoretus. *A.*,.... μετὰ λαύρων, alias, μετὰ λάβρων. *Th.*,.... ἐκοιμήθην μετὰ ἀναλισχόντων. Colbertinus autem unus Symmachi lectionem sic exprimit: Ὁ δὲ Σύμ. ἐν μέσῳ λεόντων εὐθαρσὴς ὢν

PSALMUS LVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
תפלסי 3	3.	3. Διασταθμίζετε.
דברי כזב 4	4.	4.
כמו־פתן חרש יאטם אזנו 5, 6	5, 6.	5, 6. Ἐπᾳδόντων ἐπαείδειν ἐπαοιδὴν σεσοφισμένου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Librabitis. *Hieron.*, appendunt.	3. Concinnant.	3. Libratis.
4. Loquentes mendacium. *Hieron.*, *id.*	4. Locuti sunt falsa.	4.
5, 6. Sicut aspidis surdæ obturabit aurem suam. Quæ non au-	5, 6. Sicut aspidis surdæ et obturantis aures suas: quæ non ex-	5, 6. Incantantium incantare incantationem callide docti.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LV.

sebius, itemque Coislin. unus; Theodotionis Martianæus. Symmachi vero lectionem aliam quam κατάγαγε, refert Hieronymus Epist. ad Sun. et Fret. nempe, κατασεῖσαι. Ibi vide. Coislinianus supra memoratus in textu τῶν Ο' habet, ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς ὥσεις αὐτούς, pro σώσεις αὐτούς. In margine vero, Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', ὥσεις αὐτοὺς, ἀντὶ τοῦ, ὠθήσεις αὐτούς. Ὁ δὲ Ἀκύλας, ἐπὶ ἀνωφελὲς διέσωσεν αὐτούς. Ἐν ἄλλῳ, σώσει αὐτούς. Illud autem, ὥσεις αὐτούς, omnino vitiatum est, pro σώσεις.

V. 9, 10. Σ., τὰ ἔνδον μου etc. Sic Eusebius lectionem plenam habet, ut et Regius unus. Drusius vero mancam refert. Theodoretus, τὰ ἔνδον μου ἐξηρίθμηταί σοι. Ἀ., Θ., Ε', τότε ἐπιστρέψουσι. Drusius.

V. 11 et 12. Aquilæ et Symmachi lectiones adferunt Eusebius et Regius unus.

V. 13. Σ., ἀναδέχομαι etc. Idem.

V. 14. Σ., ὡς τὸ ὁδεύειν etc. Eusebius. Ἄλλος, εὐαρεστήσω. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

PSALMUS LVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου.	1. Εἰς στηλογραφίαν.	1.
2. Ἕως ἂν παρέλθῃ ἐπηρεαστής.	2. Ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ ἀνομία.	2.
5. Ἐν μέσῳ λεόντων εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην.	5. Ἐκ μέσου σκύμνων· ἐκοιμήθην.	5. . . . ἐκοιμήθην μετὰ ἀναλισκόντων.
Δόρατα.	Ὅπλον. Ε', ς', *id.*	Ὅπλον.
7.	7. Βόθρον. Ἄλλος, λάκκον.	7.
8. Ἑδραία ἡ καρδία μου, ὁ Θεὸς, ἑδραία ἡ καρδία μου.	8. Ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ὁ Θεὸς, ἑτοίμη ἡ καρδία μου.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Humilis et inculpati.	1. In tituli inscriptionem.	1.
2. Donec transeat obtrectator.	2. Donec transeat iniquitas.	2.
5. In medio leonum audacium dormivi.	5. De medio catulorum leonum: dormivi.	5...dormivi cum consumentibus.
Hastæ.	Telum. V, VI, *id.*	Telum.
7.	7. Foveam. *Alius*, lacum.	7.
8. Firmum cor meum, Deus, firmum cor meum.	8. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVI.

ἐκοιμήθην. Illud vero λαύρων haud dubie lapsus librarii est pro λάβρων. Quod spectat autem ad versionem Symmachi, lectio Drusii præpostere posita videtur, vocemque εὐθαρσῶν vel ex alia versione, vel ex altera Symmachi editione petitam putamus: in Drusiana item lectione vox לבאם, *leonum*, non exprimitur. Cæteroquin si Drusii lectionem sic restituamus, Σ., μεταξὺ λεόντων ἐκοιμήθην φλεγόντων, melius quadrabit ad Hebræum, quam lectio Eusebii, quæ est fortasse alterius interpretis, vel ex altera Symmachi editione petitur. Certe Symmachus psalm. CIII, 4, להט vertit φλὸξ, *flamma*.

Ibid. Ἀ., δόρου. Sic Agellius.

V. 7. Ἄλλος, λάκκον. Sic unus codex.

V. 8. Σ., ἑδραία etc. Sic tres mss. ex Theodoreto, et Drusius

PSALMUS LVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Συμπλέκουσι. Ε', διασταθμίζονται.	3. Διασταθμίζονται.
4. Οἱ λαλοῦντες ψευδῆ.	4. Ἐλάλησαν ψευδῆ.	4.
5, 6. Ὡς ἀσπίδι κωφῇ, βυούσῃ ὠτίον αὐτῆς, ἵνα μὴ ἀκούσῃ φωνὴν	5, 6. Ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς ἥτις οὐχ	5, 6. Ἐπᾳδόντων, φαρμάκου φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Complicant. V, librant.	3. Librant.
4. Loquentes falsa.	4. Locuti sunt falsa.	4.
5, 6. Sicut aspidi surdæ, obturanti auriculam suam, non audiat	5, 6. Sicut aspidis surdæ et obturantis aures suas: quæ non ex-	5, 6. Incantantium, venefici veneficium edocti a sapiente.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אשר לא־ישמע לקול מלחשים חובר חברים מחכם		
8 ימאסו כמו־מים יתהלכו־למו ידרך חצו כמו יתמללו	8.	8.
9 כמו שבלול תמס יהלך נפל אשת בל־חזו שמש	9.	9. Ὁμοίως γῆς ἐντέρῳ ταχὺν πορεύεται, ἔκτρωμα γυναικὸς, οὐ μὴ ὁραματισθῶσιν ἥλιον.
10 בטרם יבינו סירתיכם אטד כמו־חי כמו־חרון ישערנו	10.	10. Λαιλαπήσει.
11 ישמח צדיק כי־חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע	11.	11

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
diet ad vocem mussitantium, jungentis conjunctiones docti. *Hieron.*, sicut reguli surdi obturantis aurem suam : ut non audiat vocem murmurantium, nec incantatoris incantationes callidas.	audiet vocem incantantium, et venefici incantantis sapienter.	
8. Liquescent sicut aquæ, ambulabunt sibi ipsis. *Hieron.*, dissolvantur quasi aquæ quæ defluunt.	8. Ad nihilum devenient tamquam aqua decurrens.	8.
Tendit sagittas suas ac si exciderentur. *Hieron.*, intendit arcum suum donec conterantur.	Intendit arcum suum, donec infirmentur.	
9. Sicut limax liquefactionis ibit : abortivus mulieris, ne videant solem. *Hieron.*, quasi vermis tabefactus pertranseant : quasi abortivum mulieris, quod non vidit solem.	9. Sicut cera quæ fluit auferentur, supercecidit ignis, et non viderunt solem.	9. Similiter ac vermis terræ liquefactus abit, abortivum mulieris, nequaquam viderint solem.
10. Antequam intelligant spinæ vestræ rhamnum, sic viventem, sic ira, turbine rapiet eum. *Hieron.*, antequam crescant spinæ vestræ in rhamnum, quasi viventes, quasi in ira tempestas rapiet eos.	10. Priusquam intelligerent spinæ vestræ rhamnum, sicut viventes, sic in ira absorbet eos.	10. Turbine auferet.
11. Lætabitur justus cum viderit ultionem, pedes suos lavabit in sanguine impii. *Hieron.* *id.*	11. Lætabitur justus cum viderit vindictam : manus suas lavabit in sanguine peccatoris.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVII.

V. 3. Ἀ., διασταθ-. Sic unus Regius ex Origene.

V. 4. Σ., οἱ λαλοῦντες etc. Drusius.

V. 5, 6. Σ., ὡς ἀσπίδι etc. Sic Eusebius, apud quem perperam legitur, ni fallor, ἑκάστου pro ἐπαστοῦ, ut habent duo Colbertini, Theodoretus et Drusius. Ἐπασταί, *incantatores*, hæc vox reperitur apud Justinum in *Apologia ad Antoninum*. Duo Colbertini habent, ἐπαστοῦ τε. In aliis τε deest. Ibid., ἐπῳδαῖς, sic duo Colbertini; alii vero, ἐπῳδάς. Lectiones Aquilæ et Theodotionis exhibet Drusius. Ἄλλος, ἐπαοιδῶν. Ἄλλος, φαρμάκων. Coislin unus.

V. 8. Σ., διαλυθήτωσαν etc. Eusebius. Reg. unus habet, διαλυθήσονται.

Ibid. Σ., ὁ τείνων etc. Eusebius in Psalmos. כמו יתמללו ὡς τὰ θρυπτόμενα, *quasi ea quæ comminuta sunt*, Prov. VI, 3, מולל vertit Symmachus προστρίβων, *atterens*.

V. 9. Ἀ., ὁμοίως γῆς ἐντέρῳ etc. Drusius, qui sic interpretatur, *similiter ac intestinum terræ*; sed male, ni fallor. Sensus enim est, *vermis terræ*: nam hoc usu ἔντερον τῆς γῆς reperitur, atque ita vertit Hieronymus. Sensus igitur Aquilæ hic esse videtur : *Sicut vermis terræ qui liquefactus abit*, et

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

ψιθυριζόντων, ἐπαστοῦ τε ἐπῳδαῖς σεσοφισμένου.

8. Διαλυθήτωσαν ὡς ὕδωρ παρερχόμενον ἑαυτῷ.

Ὁ τείνων τὸ τόξον αὐτοῦ θορυβηθήτω ὡς τὰ θρυπτόμενα.

9. Ὥσπερεὶ χορίον διαλυθὲν διαφωνεῖ, ἢ ἔκτρωμα γυναικὸς, ἵνα μὴ ἴδωσιν ἥλιον.

10. Πρὶν ἢ αὐξηθῶσιν αἱ ἄκανθαι ὑμῶν, ὥστε γενέσθαι ῥάμνος, ἔτι ζῶντα ὡς ὀλόξηρον λαῖλαψ ἀρεῖ.

11. Χαρήσεται δίκαιος ἰδὼν ἐκδίκησιν, τοὺς πόδας αὐτοῦ νίψεται αἵματι ἀσεβοῦς.

Ο'.

εἰσακούσεται φωνὴν ἐπᾳδόντων, φαρμάκου τε φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ. Ἄλλ., ἐπαοιδῶν. Ἄλλ., φαρμάκων. Ε', φαρμακεύουσα φαρμάκους.

8. Ἐξουδενωθήσονται ὡς ὕδωρ διαπορευόμενον.

Ἐκτενεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὗ ἀσθενήσουσιν.

9. Ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακεὶς ἀνταναιρεθήσονται, ἔπεσε πῦρ, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον.

10. Πρὸ τοῦ συνιέναι τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον, ὡσεὶ ζῶντας, ὡσεὶ ἐν ὀργῇ καταπίεται ὑμᾶς.

11. Εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν ἀσεβῶν· τὰς χεῖρας αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ. *Οἱ λοιποί*, καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

8.

9. Ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακεὶς ἀνταναιρεθήσεται, ὡς ἔκτρωμα γυναικὸς, οὐκ εἶδεν ἥλιον.

10. Καταπίεται.

11.

SYMMACHUS.

vocem susurrantium, incantatorisque incantationes edocti.

8. Dissolvantur ut aqua pertransiens sibi ipsi.

Qui tendit arcum suum turbetur ut quæ comminuta sunt.

9. Ut vulvæ pellicula dissoluta dissonat, aut abortivum mulieris, ut non videant solem.

10. Priusquam crescant spinæ vestræ, ita ut fiant rhamnus, adhuc viventem quasi penitus siccum turbo auferet.

11. Lætabitur justus videns ultionem: pedes suos lavabit in sanguine impii.

LXX INTERPRETES.

audiet vocem incantantium, et venefici incantantis, a sapiente. *Al.*, incantatorum. *Al.*, veneficorum. V, incantans veneficos.

8. Ad nihilum devenient tamquam aqua decurrens.

Intendet arcum suum donec infirmentur.

9. Sicut cera quæ fluit auferentur, cecidit ignis, et non viderunt solem.

10. Priusquam intelligerent spinæ vestræ rhamnum, sicut viventes, sicut in ira absorbet vos.

11. Lætabitur justus cum viderit vindictam impiorum: manus suas lavabit in sanguine peccatoris. *Reliqui*, et pedes suos.

THEODOTIO.

8.

9. Sicut cera liquefacta auferetur, ut abortivum mulieris, non vidit solem.

10. Absorbet.

11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVII.

sicut abortivum mulieris, sic non videant solem. Symmachi versio varie legitur. Eusebius sic habet, ὡς περιχωρίον διαλυθὲν, διαφωνείη ἔκτρωμα γυναικὸς etc. Drusius vero ita legit, ὥσπερεὶ χορίον διαλυθὲν διαφωνεῖ, ἢ ἔκτρωμα γυναικὸς etc., quam lectionem sequimur, ac sic legendum putamus apud Eusebium. Χορίον est pellicula, sive secundæ mulieris parientis, scribitur etiam χόριον. Διαφωνεῖ interpretatur Drusius, *exanimatur:* quam versionem, ut videtur, sequitur Eusebius in expositione hujus Symmachi loci, quæ sic habet: *Quemadmodum pellicula e muliere prodiens, vitæ consors nullatenus est, sed dissoluta dissonat; vel sicut abortivum in pellicula jacens mortuum, cum a prægnante egreditur, nullo sensu præditum est, ut luce et sole fruatur; sic erunt peccatores memoratis verbis indicati etc.*

V. 10. Σ., πρὶν ἢ etc. Sic Eusebius atque Drusius, qui legunt ζῶντα. Unus Regius, ζῶντας· is ipse supra αὐξήσουσιν habet. Alius Regius, αἴρει pro ἀρεῖ. Ibid. Ἀ., λαιλαπήσει. Drusius. Th., καταπίεται. Idem.

V. 11. Σ, χαρήσεται etc. Ex Eusebio.

Digitized by Google

PSALMUS LVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 בלי-עון ירצון ויכונו	5.	5.
לקראתי		
7 ישובו לערב יהמו ככלב ויסובבו עיר	7.	7. . . . . καὶ ὀχλασάτωσαν ὡς κύων. . .
8 הנה ׀ יביעון בפיהם חרבות בשפתותיהם כי-מי שמע	8.	8.
9 ואתה יהוה תשחק-למו תלעג לכל-גוים	9.	9.
11 אלהי חסדו יקדמני	11.	11.
יראני בשוררי		
12 פן-ישכחו עמי	12.	12. Μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ λαοῦ σου.
הניעמו בחילך והורידמו מגננו אדני		
13 חטאת-פימו דבר-שפתימו	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Absque iniquitate current et parabunt se. *Hieron.*, non egi inique, et illi currunt et præparantur.	5. Sine iniquitate cucurri et direxi.	5.
In occursum meum. *Hieron.*, ex adverso pro me.	In occursum meum.	
7. Convertentur ad vesperam, tumultuabuntur sicut canis, et circuibunt civitatem. *Hieron.*, revertantur ad vesperam, et latrent ut canes, et circumeant civitatem.	7. Convertentur ad vesperam, et famem patientur ut canes, et circuibunt civitatem.	7. ... et tumultuentur ut canis..
8. Ecce scaturient in ore suo, gladii in labiis eorum : quoniam quis audiens? *Hieron.*, ecce loquuntur in ore suo, gladii in labiis eorum, quasi nemo audiat.	8. Ecce loquentur in ore suo, et gladius in labiis eorum : quoniam quis audivit?	8.
9. Et tu, Domine, deridebis eos, subsannabis omnes gentes. *Hieron.*, tu autem, Domine, deridebis eos, subsannabis omnes gentes.	9. Et tu, Domine, deridebis eos, ad nihilum deduces omnes gentes.	9.
11. Deus misericordia ejus præveniet me. *Hieron.*, Dei mei misericordia præveniet me.	11. Deus meus misericordia ejus præveniet me.	11.
Videre faciet me in inimicis meis. *Hieron.*, Deus ostendet mihi insidiatores meos.	Ostendet mihi super inimicos meos.	
12. Ne forte obliviscantur populi mei. *Hieron.*, *id.*	12. Nequando obliviscantur populi mei.	12. Ne forte obliviscantur populi tui.
Commove eos in fortitudine tua, et deprime eos, defensor noster, Domine. *Hieron.*, disperge eos in fortitudine tua; et destrue eos, protector noster, Domine.	Disperge illos in virtute tua : et depone eos, protector meus, Domine.	
13. Peccatum oris eorum, verbum labiorum eorum. *Hieron.*, in peccato oris sui, in sermone labiorum ipsorum.	13. Delictum oris eorum, sermonem labiorum ipsorum.	13.

Digitized by Google

PSALMUS LVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5. Μὴ οὔσης ἁμαρτίας, ἐπιτρέχουσιν ἵνα ἑλκύσωσί με.

Ἐξ ἐναντίας ὑπὲρ ἐμοῦ.

7. Ἀνακάμψουσιν ἑσπέρας, καὶ συνηχήσουσιν ὡς κύνες, κυκλοῦντες πόλιν.

8. Αὐτοὶ μὲν ἀποβλύζουσι τοῖς στόμασιν αὐτῶν, καὶ ὡς μαχαίρας τοῖς χείλεσιν αὐτῶν, ὡς οὐδενὸς ἀκούοντος ἐβόων.

9. Σὺ δὲ, Κύριε, καταγελάσεις αὐτῶν, ἐπιφράξεις πᾶσι τοῖς ἔθνεσι.

11.

Ἐπιδεῖν ποιήσει με τοῖς ἀποτειχίζουσί με.

12. Μήποτε ἐπιλάθωνται ὁ λαός σου τοῦ νόμου σου.

Ἀναστάτωσον αὐτοὺς τῇ δυνάμει σου, καὶ κάθελε αὐτοὺς, ὑπερασπιστὰ ἡμῶν, Κύριε.

13. Τῇ ἁμαρτίᾳ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ τῷ λόγῳ τῶν χειλέων αὐτῶν.

Οʹ.

5. Ἄνευ ἀνομίας ἔδραμον καὶ κατεύθυνα.

Εἰς συνάντησίν μου.

7. Ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν. Εʹ, καὶ ἠχήσουσιν ὡς κύνες.

8. Ἰδοὺ ἀποφθέγξονται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν, ὅτι τίς ἤκουσε;

9. Καὶ σὺ, Κύριε, ἐκγελάσῃ αὐτοὺς, ἐξουδενώσεις πάντα τὰ ἔθνη.

11. Ὁ Θεός μου τὸ ἔλεος αὐτοῦ προφθάσει με. *Ἄλλος*, ὁ ἔφορός μου τὸ ἔλεος αὐτοῦ σκεπάσει με.

Δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου.

12. Μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ νόμου σου.

Διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατάγαγε αὐτοὺς, ὁ ὑπερασπιστής μου, Κύριε.

13. Ἁμαρτίαν στόματος αὐτῶν, λόγον χειλέων αὐτῶν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.

7. Καὶ ἠχήσουσιν ὡς κύων.

8.

9.

11.

12. Μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ λαοῦ σου.

13.

SYMMACHUS.

5. Cum non sit peccatum, incurrunt ut pertrahant me.

Ex adverso pro me.

7. Deflectent vespere, et strepitum edent ut canes, circumeuntes civitatem.

8. Ipsi quidem scaturiunt oribus suis, et quasi gladios labiis suis, quasi nemine audiente clamabant.

9. Tu autem, Domine, deridebis eos, obturabis omnibus gentibus.

11.

Respicere faciet me eos qui me expulerunt.

12. Ne forte obliviscantur populus tuus legis tuæ.

Extorres fac eos virtute tua, et destrue eos, protector noster, Domine.

13. Peccato oris eorum, et verbo labiorum ipsorum.

LXX INTERPRETES.

5. Sine iniquitate cucurri et direxi.

In occursum meum.

7. Convertentur ad vesperam, et famem patientur ut canis et circuibunt civitatem. V, et strepitum edent ut canes.

8. Ecce loquentur in ore suo, et gladius in labiis eorum: quoniam quis audivit?

9. Et tu, Domine, deridebis eos, pro nihilo habebis omnes gentes.

11. Deus meus misericordia ejus præveniet me. *Alius*, inspector meus misericordia ejus obteget me.

Ostendet mihi in inimicis meis.

12. Nequando obliviscantur legis tuæ.

Disperge illos in virtute tua: et depone eos, protector meus, Domine.

13. Delictum oris eorum, sermonem labiorum ipsorum.

THEODOTIO.

5.

7. Et sonitum edent ut canis.

8.

9.

11.

12. Ne forte obliviscantur populi tui.

13.

Digitized by Google

PSALMUS LVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 בלי־עון ירצון ויכוננו	5.	5.
לקראתי		
7 ישובו לערב יהמו ככלב ויסובבו עיר	7.	7. . . . . καὶ ὀχλασάτωσαν ὡς κύων. . .
8 הנה ׀ יביעון בפיהם חרבות בשפתותיהם כי־מי שמע	8.	8.
9 ואתה יהוה תשחק־למו תלעג לכל־גוים	9.	9.
11 אלהי חסדו יקדמני	11.	11.
יראני בשררי		
12 פן־ישכחו עמי	12.	12. Μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ λαοῦ σου.
הניעמו בחילך והורידמו מגננו אדני		
13 חטאת־פימו דבר־שפתימו	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Absque iniquitate current et parabunt se. *Hieron.*, non egi inique, et illi curruut et præparantur.	5. Sine iniquitate cucurri et direxi.	5.
In occursum meum. *Hieron.*, ex adverso pro me.	In occursum meum.	
7. Convertentur ad vesperam, tumultuabuntur sicut canis, et circuibunt civitatem. *Hieron.*, revertantur ad vesperam, et latrent ut canes, et circumeant civitatem.	7. Convertentur ad vesperam, et famem patientur ut canes, et circuibunt civitatem.	7. ... et tumultuentur ut canis..
8. Ecce scaturient in ore suo, gladii in labiis eorum: quoniam quis audiens? *Hieron.*, ecce loquuntur in ore suo, gladii in labiis eorum, quasi nemo audiat.	8. Ecce loquentur in ore suo, et gladius in labiis eorum: quoniam quis audivit?	8.
9. Et tu, Domine, deridebis eos, subsannabis omnes gentes. *Hieron.*, tu autem, Domine, deridebis eos, subsannabis omnes gentes.	9. Et tu, Domine, deridebis eos, ad nihilum deduces omnes gentes.	9.
11. Deus misericordia ejus præveniet me. *Hieron.*, Dei mei misericordia præveniet me.	11. Deus meus misericordia ejus præveniet me.	11.
Videre faciet me in inimicis meis. *Hieron.*, Deus ostendet mihi insidiatores meos.	Ostendet mihi super inimicos meos.	
12. Ne forte obliviscantur populi mei. *Hieron.*, *id.*	12. Nequando obliviscantur populi mei.	12. Ne forte obliviscantur populi tui.
Commove eos in fortitudine tua, et deprime eos, defensor noster, Domine. *Hieron.*, disperge eos in fortitudine tua; et destrue eos, protector noster, Domine.	Disperge illos in virtute tua: et depone eos, protector meus, Domine.	
13. Peccatum oris eorum, verbum labiorum eorum. *Hieron.*, in peccato oris sui, in sermone labiorum ipsorum.	13. Delictum oris eorum, sermonem labiorum ipsorum.	13.

Digitized by Google

PSALMUS LVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5. Μὴ οὔσης ἁμαρτίας, ἐπιτρέχουσιν ἵνα ἑλκύσωσί με.

Ἐξ ἐναντίας ὑπὲρ ἐμοῦ.

7. Ἀνακάμψουσιν ἑσπέρας, καὶ συνηχήσουσιν ὡς κύνες, κυκλοῦντες πόλιν.

8. Αὐτοὶ μὲν ἀποβλύζουσι τοῖς στόμασιν αὐτῶν, καὶ ὡς μαχαίρας τοῖς χείλεσιν αὐτῶν, ὡς οὐδενὸς ἀκούοντος ἐβόων.

9. Σὺ δὲ, Κύριε, καταγελάσεις αὐτῶν, ἐπιφράξεις πᾶσι τοῖς ἔθνεσι.

11.

Ἐπιδεῖν ποιήσει με τοῖς ἀποτειχίζουσί με.

12. Μήποτε ἐπιλάθωνται ὁ λαός σου τοῦ νόμου σου.

Ἀναστάτωσον αὐτοὺς τῇ δυνάμει σου, καὶ κάθελε αὐτοὺς, ὑπερασπιστὰ ἡμῶν, Κύριε.

13. Τῇ ἁμαρτίᾳ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ τῷ λόγῳ τῶν χειλέων αὐτῶν.

Ο'.

5. Ἄνευ ἀνομίας ἔδραμον καὶ κατεύθυνα.

Εἰς συνάντησίν μου.

7. Ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν. Ε', καὶ ἠχήσουσιν ὡς κύνες.

8. Ἰδοὺ ἀποφθέγξονται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν, ὅτι τίς ἤκουσε;

9. Καὶ σὺ, Κύριε, ἐκγελάσῃ αὐτοὺς, ἐξουδενώσεις πάντα τὰ ἔθνη.

11. Ὁ Θεός μου τὸ ἔλεος αὐτοῦ προφθάσει με. *Ἄλλος*, ὁ ἔφορός μου τὸ ἔλεος αὐτοῦ σκεπάσει με.

Δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου.

12. Μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ νόμου σου.

Διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατάγαγε αὐτοὺς, ὁ ὑπερασπιστής μου, Κύριε.

13. Ἁμαρτίαν στόματος αὐτῶν, λόγον χειλέων αὐτῶν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.

7. Καὶ ἠχήσουσιν ὡς κύων.

8.

9.

11.

12. Μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ λαοῦ σου.

13.

SYMMACHUS.

5. Cum non sit peccatum, incurrunt ut pertrahant me.

Ex adverso pro me.

7. Deflectent vespere, et strepitum edent ut canes, circumeuntes civitatem.

8. Ipsi quidem scaturiunt oribus suis, et quasi gladios labiis suis, quasi nemine audiente clamabant.

9. Tu autem, Domine, deridebis eos, obturabis omnibus gentibus.

11.

Respicere faciet me eos qui me expulerunt.

12. Ne forte obliviscantur populus tuus legis tuæ.

Extorres fac eos virtute tua, et destrue eos, protector noster, Domine.

13. Peccato oris eorum, et verbo labiorum ipsorum.

LXX INTERPRETES.

5. Sine iniquitate cucurri et direxi.

In occursum meum.

7. Convertentur ad vesperam, et famem patientur ut canis et circuibunt civitatem. V, et strepitum edent ut canes.

8. Ecce loquentur in ore suo, et gladius in labiis eorum: quoniam quis audivit?

9. Et tu, Domine, deridebis eos, pro nihilo habebis omnes gentes.

11. Deus meus misericordia ejus præveniet me. *Alius*, inspector meus misericordia ejus obteget me.

Ostendet mihi in inimicis meis.

12. Nequando obliviscantur legis tuæ.

Disperge illos in virtute tua: et depone eos, protector meus, Domine.

13. Delictum oris eorum, sermonem labiorum ipsorum.

THEODOTIO.

5.

7. Et sonitum edent ut canis.

8.

9.

11.

12. Ne forte obliviscantur populi tui.

13.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
וילכדו בגאונם ומאלה ומכחש יספרו		
14 כלה בחמה כלה ואינמו	14.	14. Τέλεσον ἐν χόλῳ, τέλεσον, καὶ οὐχ ὑπάρξουσιν.
ראפסי הארץ		Εἰς πέρατα τῆς γῆς.
15, 16 וישבו לערב יהמו ככלב ויסבבו עיר : המה ינועו לאכל אם לא ישבעו וילינו	15, 16.	15, 16. Ἀνακαμπτέτωσαν ἑσπέρας, ὀχλάσουσιν ὡς κύων, περιερχόμενοι πόλιν ῥεμβόμενοι.
17 וארנן לבקר חסדך	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et capiuntur in sublimitate sua: et de perjurio, et de mendacio narrabunt. *Hieron.*, et capiantur in superbia sua, maledictionem et mendacium narrantes.	Et comprehendantur in superbia sua, et de exsecratione et mendacio annuntiabuntur.	
14. Consume in furore, consume, ut non subsistant. *Hieron.*, *idem*.	14. In consummatione, in ira consummationis, et non erunt.	14. Consume in ira, consume, et non exsistent.
In fines terræ. *Hieron.*, in finibus terræ.	Finium terræ.	In fines terræ.
15, 16. Et convertentur ad vesperam, tumultuabuntur sicut canis; et circuibunt civitatem. Ipsi vagabuntur ad manducandum, si non saturati fuerint, et murmurabunt. *Hieron.*, convertentur ad vesperam, et latrent ut canes, et circumeant civitatem. Ipsi vagabuntur ut comedant, et cum saturati non fuerint, murmurabunt.	15, 16. Convertentur ad vesperam, et famem patientur ut canes et circuibunt civitatem. Ipsi dispergentur ad manducandum: si vero non fuerint saturati, et murmurabunt.	15, 16. Deflectant vespere, tumultuabuntur ut canis, circumeuntes civitatem palabundi.
17. Et prædicabo in mane misericordiam tuam. *Hieron.*, et laudabo mane misericordiam tuam.	17. Et exsultabo mane misericordiam tuam.	17.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVIII.

V. 5. Σ., μὴ οὔσης etc. Sic Eusebius. Unus autem codex Regius sic habet ex Theodoro, μὴ οὔσης ἁμαρτίας οὕτω τρέχουσιν ἵνα πατάξωσί με. Drusius item legit, πατάξωσι, et sic Theodoretus. Si sic verterit Symmachus, legerit haud dubie יכוני.

Ibid. Σ., ἐξ ἐναντ-. Regius unus ex Theodoro.

V. 7. Has omnes lectiones exhibet Eusebius in Psalmos.

V. 8. Σ., αὐτοὶ μὲν etc. Ex duobus mss., Agellio, Drusio et Eusebio. Unus autem codex Regius ex Theodoro notat circa versionem τῶν Ο', ἐνταῦθα τὸ, ἰδοὺ, προσέῤῥιπται ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἰδιώματος. I. e. *Hic illud*, ecce, *ex Hebraico idiomate adjectum est*. Vox Hebraica est הנה quam LXX ἰδοὺ vertunt. Symmachus vero pronomen esse putans, αὐτοί transtulit.

V. 9. Σ., σὺ δὲ etc. Hæc habent partim Regius unus ex Theodoro, partim Eusebius. Sed in voce ἐπιφράξεις suspicor mendum; non enim apte exprimere videtur Hebraicum תלעג (*).

(*) Nullo pacto conciliari potest ἐπιφράξεις cum hoc verbo hebraico. Veram autem lectionem videtur exhibere Eusebius qui in Catena Patrum Græc. testatur Symmachum vertisse ἐπιφθέγξῃ, *acclamabis*, scil. contumeliose ludibrioseque, secundum genuinum sensum verbi לעג. DRACH.

PSALMUS LIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1, 2 למנצח על־שושן עדות מכתם לדוד ללמד : בהצותו ׀ את ארם נהרים	1, 2.	1, 2. Τῷ νικοποιῷ τοῖς ἀλλοιωθησομένοις ἐπὶ κρίνων μαρτυρίας ταπεινοῦ τελείου τοῦ Δαυίδ...

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1, 2. Victori super susan testimonii, machtham ipsi David, ad docendum: in rixando ipsum cum Aram Naharaim, et cum Aram Soba: et reversus est Joab, et	1, 2. In finem, pro his qui immutabuntur, in tituli inscriptionem ipsi David in doctrinam: cum succendit Mesopotamiam Syriæ et Sobal: et convertit Joab: et per-	1, 2. Victori immutandis super lilia testimonii, humilis perfecti David...

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Συλληφθήτωσαν μετὰ τῆς ὑπερηφανίας αὐτῶν. Ἀρὰν καὶ ψεῦδος λαλοῦντες.

14. Συντέλεσον ἐν θυμῷ, ἀνάλωσον, ἵνα μὴ ὦσιν.

Εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς.

15, 16. Ἀνακαμπτέτωσαν εἰς ἑσπέραν, θορυβείτωσαν ὡς κύνες, περιερχόμενοι πόλιν ῥεμβόμενοι, ἵνα μὴ ἀχόρταστοι αὐλισθῶσι.

17. Καὶ ὑμνήσω κατ' ὄρθρον τὸ ἔλεός σου.

Ο'.

Καὶ συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν. Καὶ ἐξ ἀρᾶς καὶ ψεύδους διαγγελήσονται.

14. Συντέλειαι, ἐν ὀργῇ συντελείας, ἵνα μὴ ὑπάρξωσι.

Τῶν περάτων τῆς γῆς.

15, 16. Ἐπιστρεψάτωσαν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν. Αὐτοὶ διασκορπισθήσονται τοῦ φαγεῖν, ἐὰν δὲ μὴ χορτασθῶσι, καὶ γογγύσουσι. Ε', καὶ ἠχήσουσιν ὡς κύνες.

17. Καὶ ἀγαλλιάσομαι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

14.

Τῶν περάτων τῆς γῆς.

15, 16. Καὶ ἠχήσουσιν ὡς κύων.

17.

SYMMACHUS.

Comprehendantur cum superbia sua. Exsecrationem et mendacium loquentes.

14. Consume in furore, consume, ut non subsistant.

In fines terræ.

15, 16. Deflectant in vesperam, tumultuentur ut canes, circumeuntes civitatem palabundi, ne non saturati maneant.

17. Et cantabo in matutino misericordiam tuam.

LXX INTERPRETES.

Et comprehendantur in superbia sua, et de exsecratione et mendacio annuntiabuntur.

14. Consummationes, in ira consummationis, ut non exsistant.

Finium terræ.

15, 16. Convertantur ad vesperam, et famem patientur ut canis, et circuibunt civitatem. Ipsi dispergentur ad manducandum: si vero non fuerint saturati, et murmurabunt. V, et sonitum edent ut canes.

17. Et exsultabo mane misericordiam tuam.

THEODOTIO.

14.

Finium terræ.

15, 16. Et sonitum edent ut canis.

17.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LVIII.

V. 11. Ἄλλος, ὁ ἔφορός μου etc. Sic unus Regius, qui interpretem tacet. Videtur autem esse Quintæ, vel Sextæ, vel Septimæ; quæ liberiori interpretandi genere concinnatæ sunt.

Ibid. Σ., ἐπιδεῖν, etc. Sic Eusebius et unus Reg.

V. 12. Ἀ., Θ., μήποτε etc. Sic duo mss.

Ibid. Σ., ἀναστάτωσον etc. Eusebius, unus Colbertinus et Drusius. Colbertinus autem pro κάθελε habet κατάγαγε.

V. 13. Σ., τῇ ἁμαρτίᾳ etc. Eusebius et Theodoretus. Ibid. Σ., συλληφθήτωσαν etc. Eusebius et Drusius. Euthymius, *in superbia sua*.

V. 14. Σ., συντέλεσον etc. Iidem. [Lectionem Aquilæ quæ deerat in Montfauconii Hexaplis, addidimus nos ex Eusebio, latineque reddidimus, *consume*. Vide Stephani Thes. ed. Didot. Drach.]

Ibid. Ἀ., εἰς πέρατα etc. Drusius.

V. 15 et 16. Ἀ., ἀναχαμπτέτωσαν etc. Eusebius. Unus Regius ex Theodoro ad Symmachum habet, ἐπιστρεψάτωσαν εἰς ἑσπέραν, quæ lectio videtur lapsu librarii desumpta ex LXX. [In Symmachi lectione habet Theodoreti Comment., ἑσπέρας, *vesperas*. Ita etiam legitur in Catena Patrum Gr. et in codice Vaticano ab Adlero collato. Drach.]

V. 17. Σ., καὶ ὑμνήσω etc. Eusebius.

PSALMUS LIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1, 2. Ἐπινίκιον ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν μαρτυρία τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου τοῦ Δαυΐδ, εἰς διδαχὴν, ὁπό-

Ο'.

1, 2. Εἰς τὸ τέλος, τοῖς ἀλλοιωθησομένοις ἔτι, εἰς στηλογραφίαν τῷ Δαυΐδ, εἰς διδαχὴν, ὁπότε ἐνεπύ-

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1, 2.

SYMMACHUS.

1, 2. Triumphale pro floribus testimonium humilis et inculpati David, in doctrinam: quando incensa Syria Mesopotamiæ, et Syria Sobal, et reversus est Joab, et

LXX INTERPRETES.

1, 2. In finem, pro his qui immutabuntur adhuc, in tituli inscriptionem ipsi David, in doctrinam: cum succendit Mesopotamiam Syriæ et Syriam Sobal: et

THEODOTIO.

1, 2.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
ואת־ארם צובה וישב יואב ויך את־אדום בגיא־מלח שנים עשר אלף		
3 אלהים זנחתנו פרצתנו	3.	3.
אנפת תשובב לנו		Θυμωθεὶς μετέστρεψας ἡμᾶς.
5 השקיתנו יין תרעלה	5.	5. Ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον καρώσεως.
6 נתתה ליראיך נס להתנוסס מפני קשט	6.	6. Ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σύσσημον, τοῦ σημειοῦσθαι ἀπὸ προσώπου βεβαιότητος.
8 אלהים ׀ דבר בקדשו	8.	8. Ὁ Θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἡγιασμένῳ αὐτοῦ.
אעלזה אחלקה שכם		Γαυριάσομαι...
ועמק סכות אמדד		Κοιλάδα συσκιασμῶν καταμετρήσω.
9 מעוז ראשי יהודה מחקקי	9.	9. Ἰούδας ἀκριβαστής μου.
10 מואב ׀ סיר רחצי ʼΟ Σύρος, κάδος τῆς πλύσεώς μου. *Al.*, λεκάνη τῆς καταπατήσεώς μου.	10.	10. Μωὰβ λέβης λουτροῦ μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
percussit Edom in valle salis, duodecim millia. *Hieron.*, victori pro liliis, testimonium humilis et simplicis David ad docendum : quando pugnavit adversus Syriam Mesopotamiæ, et adversus Syriam Soba : et reversus est Joab, et percussit Edom in valle salinarum, duodecim millia.	cussit Idumæam in valle salinarum, duodecim millia.	
3. Deus elongasti nos, rupisti nos. *Hieron.*, projecisti nos, scidisti nos.	3. Deus, repulisti nos, et destruxisti nos.	3.
Exacerbatus es, reverteris ad nos. *Hieron.*, iratus convertisti nos.	Iratus es, et misertus es nobis.	Exacerbatus es, reverteris ad nos.
5. Propinare fecisti nobis vinum perturbationis. *Hieron.*, potasti nos vino consopiente.	5. Potasti nos vino compunctionis.	5. Potasti nos vino soporis.
6. Dedisti metuentibus te vexillum, ad elevandum se a facie veritatis. *Hieron.*, dedisti metuentibus te signum, ut fugerent a facie arcus.	6. Dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant a facie arcus.	6. Dedisti metuentibus te signum, ut significentur a facie firmitatis.
8. Deus locutus est in sanctitate sua. *Hieron.*, Deus locutus est in sanctuario suo.	8. Deus locutus est in sancto suo.	8. Deus locutus est in sanctificato suo.
Lætabor, dividam Sechem. *Hieron*, lætabor, dividam Sicimam.	Lætabor, et partibor Sichimam.	Lætabor...
Et vallem tabernaculorum metiar. *Hieron.*, et vallem Soccoth dimetiar.	Et convallem tabernaculorum metibor.	Vallem umbraculorum metiar.
9. Fortitudo capitis mei. *Hieron.*, *id.*	9. Fortitudo capitis mei.	9.
Juda legifer meus. *Hieron.*, *id.*	Juda rex meus.	Judas legislator meus.
10. Moab olla lotionis meæ. *Syrus*, cadus lotionis meæ. *Al.*, lecithus conculcationis meæ. *Hieron.*, Moab olla lavacri mei.	10. Moab olla spei meæ.	10. Moab lebes lavacri mei.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
τε ἐμπρήσας τὴν Συρίαν τῆς Μεσοποταμίας, καὶ τὴν Συρίαν Σωβὰλ, καὶ ἀνέστρεψε [Ἰωὰβ] καὶ ἐπάταξε τὸν Ἐδὼμ ἐν τῇ φάραγγι τοῦ ἁλὸς, ιβ' χιλιάδας.	ρισε τὴν Μεσοποταμίαν Συρίας, καὶ τὴν Συρίαν Σοβὰλ, καὶ ἐπέστρεψεν Ἰωὰβ καὶ ἐπάταξε τὴν φάραγγα τῶν ἁλῶν, δώδεκα χιλιάδας.	
3. Ὁ Θεὸς, ἀπεβάλου ἡμᾶς καὶ διέκοψας ἡμᾶς.	3. Ὁ Θεὸς, ἀπώσω ἡμᾶς· καὶ καθεῖλες ἡμᾶς.	3.
Ὠργίσθης, καὶ περιήγαγες ἡμᾶς.	Ὠργίσθης, καὶ ᾠκτείρησας ἡμᾶς. Ε', καὶ περιεκύκλωσαν ἡμᾶς.	
5. Οἶνον σάλου.	5. Ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως.	5.
6. Ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημεῖον, εἰς τὸ ἐκφυγεῖν ἀπὸ προσώπου τοξεύματος.	6. Ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τοῦ ἐκφυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου.	6.
8.	8. Ὁ Θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ.	8.
Γαυριάσω καὶ διανεμέσω Σίκιμα.	Ἀγαλλιάσομαι καὶ διαμεριῶ Σίκιμα. *Ἄλλως*, ὑψωθήσομαι.	
	Καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω.	
9. Ἰσχὺς τῆς ἀρχῆς μου.	9. Κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου.	9.
Ἰούδας προτάσσων ὁ ἐμός.	Ἰούδας βασιλεύς μου. *Οἱ λοιποὶ*, id.	Ἰούδας ἀκριβαζόμενός μου.
10. Μωὰβ λέβης ἀμεριμνίας μου.	10. Μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου.	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
percussit Edom in valle salis, duodecim millia.	convertit Joab, et percussit vallem salinarum, duodecim millia.	
3. Deus, abjecisti nos, et discidisti nos.	3. Deus, repulisti nos, et destruxisti nos.	3.
Iratus es, et circumduxisti nos.	Iratus es, et misertus es nobis. V, et circumdederunt nos.	
5. Vinum agitationis.	5. Potasti nos vino compunctionis.	5.
6. Dedisti timentibus te signum, ut fugiant a facie sagittæ.	6. Dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant a facie arcus.	6.
8.	8. Deus locutus est in sancto suo.	8.
Lætabor, et distribuam Sicima.	Exsultabo et dividam Sicima. *Aliter*, exaltabor.	
	Et convallem tabernaculorum metibor.	
9. Fortitudo principatus mei.	9. Fortitudo capitis mei.	9.
Judas præceptor meus.	Juda rex meus. *Reliqui*, *id*.	Judas accuratus institutor meus.
10. Moab lebes securitatis meæ:	10. Moab olla spei meæ.	10.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי		
עָלַי פְּלֶשֶׁת הִתְרֹעָעִי		Ἐπ' ἐμὲ Φυλιστιαία ἠταιρήσατο.
11 עִיר מָצוֹר	11.	11.
12 הֲלֹא־אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ	12.	12.
13 הָבָה־לָּנוּ עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Super Edom projiciam calceamentum meum. *Hieron.*, super Idumæam incedam calceamento meo.	In Idumæam extendam calceamentum meum.	
Super me Peleseth jubila. *Hieron.*, mihi Palæstina fœderata est.	Mihi alienigenæ subditi sunt.	Super me Phylistiæa amicitiam habuit.
11. Civitatem munitionis. *Hieron.*, ad civitatem munitam.	11. In civitatem munitàm.	11.
12. Nonne tu, Deus, elongasti nos, et non egredieris, Deus, in exercitibus nostris? *Hieron.*, nonne tu, Deus, qui projecisti nos, et non egredieris, Deus, in exercitibus nostris?	12. Nonne tu, Deus, qui repulisti nos, et non egredieris, Deus, in virtutibus nostris?	12.
13. Da nobis auxilium ab angustia, et mendacium salus hominis. *Hieron.*, da nobis auxilium de tribulatione: vana est enim salus ab homine.	13. Da nobis auxilium de tribulatione, quia vana salus hominis.	13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LIX.

V. 1. Tituli lectiones mutuamur ex Eusebio, et ex uno codice Regio. Drusius Symmachi tantum lectionem maxima sui parte mutilam adtulit. Ex Aquilæ versione hæc Hilarius refert pag. 135, *cum percussit valles*, ubi sensum magis spectasse videtur, quam verba. [Montf. quoque mutilas attulerat Aquilæ et Symmachi loca, quibus addere debuimus ex Eusebio, quem nimis cursim legerat, μαρτυρίας et μαρτυρία. Postulat præterea alterutrum additamentum textus hebraicus. DRACH.]

V. 3. Σ., ὁ Θεὸς, ἀπεδάλου ἡμᾶς, καὶ διέκοψας ἡμᾶς. Sic Colbertinus unus: alter vero Colbertinus, ἔκοψας ἡμᾶς.

Ibid. Ἀ., θυμωθεὶς etc. Eusebius et duo Regii.

V. 5. Ἀ., ἐπότισας etc. Unus Regius et Corderius.

V. 6. Ἀ., ἔδωκας etc. Eusebius. Σ., τοξεύματος, q. d. *sagittationis*, קֶשֶׁת *arcus*. Hic legitur קֹשֶׁט cum ט; significat autem *veritas* et *firmitas*. LXX tamen et Hieronymus perinde atque Symmachus, pro arcu habuerunt. Videturque ita series postulare.

V. 8. Ἀ., ὁ Θεὸς ἐλάλησεν etc. Eusebius.

Ibid. Ἀ., γαυριάσομαι. Σ., γαυριάσων καὶ διανεμήσω Σίκιμα. Ο', ἀγγαλλιάσομαι etc. Eusebius. In hunc autem locum hæc adfert Regius unus ex Theodoro. Τὸ, ἀγαλλιάσομαι, οὐχ ὡς περὶ ἑαυτοῦ λέγει· ἀλλ' ἀντὶ τοῦ, ἀγαλλιασθῆναι ποιήσω. Καὶ εἴρηται μὲν οὕτως ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ κατά τι οἰκεῖον ἰδίωμα τῆς γλώττης· ἀσαφέστερον δὲ γέγονε τὸ Ἑλληνικὸν, διὰ μιᾶς λέξεως φρασθέν. I. e. *Illud*, exsultabo, *non quasi de seipso dicit; sed ac si diceret*,

PSALMUS LX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 מִקְצֵה הָאָרֶץ ׀ אֵלֶיךָ אֶקְרָא	3.	3. Ἀπὸ τελευταίου τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐπικαλέσομαι.
בַּעֲטֹף לִבִּי		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Ab extremo terræ ad te clamabo. *Hieron.*, de novissimo terræ ad te clamabo.	3. A finibus terræ ad te clamavi.	3. Ab extremo terræ ad te invocabo.
In deficiendo cor meum. *Hieron.*, cum tristc fuerit cor meum.	Dum anxiaretur cor meum.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἐπὶ Ἰδουμαίαν ἐπιβήσομαι τῷ ὑποδήματί μου.	Ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου.	
	Ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν.	Ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ἐφιλίασαν.
11. Εἰς πόλιν περιπεφραγμένην.	11. Εἰς πόλιν περιοχῆς.	11.
12. Εἰ μὴ σὺ, ὁ Θεὸς, ὁ ἀποβαλόμενος ἡμᾶς, καὶ μὴ προσελθὼν ἐν ταῖς στρατεύσεσιν ἡμῶν;	12. Οὐχὶ σὺ, ὁ Θεὸς, ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ, ὁ Θεὸς, ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;	12.
13. Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, ματαία γὰρ σωτηρία ἀνθρώπου.	13. Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Super Idumæam inscendam calceamento meo.	In Idumæam extendam calceamentum meum.	
	Mihi alienigenæ subditi sunt.	Mihi alienigenæ amici facti sunt.
11. In civitatem circummunitam.	11. In civitatem munitionis.	11.
12. Nonne tu, Deus, qui abjecisti nos, et non accedens in exercitibus nostris?	12. Nonne tu, Deus, qui repulisti nos, et non egredieris, Deus, in virtutibus nostris?	12.
13. Da nobis auxilium de tribulatione, vana enim salus hominis.	13. Da nobis auxilium de tribulatione, et vana salus hominis.	13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LIX.

exsultare faciam. *Et quidem in Hebraico ita habetur, secundum quamdam linguæ proprietatem : obscurior autem est Græca dictio, una voce prolata.* Putabat igitur Theodorus אעלזה in aliqua ex conjugationibus esse, quas *transitivas* vocant, Piel videlicet aut Hiphil, quæ in futuro per solas Massoreticas motiones a conjugatione Kal distinguuntur. Hodie legitur *Eeloza*, per Holem deficiens post Lamed. Omnesque interpretes tam veteres quam recentiores, *intransitive* vertunt, *exsultabo* : voxque עלז nonnisi in Kal observatur unquam.

Ibid. Ἀ., κοιλάδα. Eusebius.

V. 9. Σ., ἰσχὺς τῆς etc. Colbertinus unus.

Ibid. Ἀ., Ἰούδας etc. Has lectiones habet Drusius.

V. 10. Ἀ., Μωάβ etc. Has lectiones habent tum mss., tum Eusebius et Drusius. Agellius autem ad Symmachum legit, ἀμεριμνησίας.

Ibid. Σ., ἐπὶ Ἰδουμ-. Eusebius.

Ibid. Ἀ., ἐπ' ἐμὲ etc. Aquilæ et Theodotionis lectiones sic habent duo codices.

V. 11. Σ., εἰς πόλιν etc. Sic mss. et Drusius. Theodoretus, πεφραγμένην. Sed ejus interpres legisse videtur περιπεφραγμένην, qui vertit, *circumseptam*.

V. 12. Σ., εἰ μὴ etc. Eusebius.

V. 13. Σ., δὸς ἡμῖν etc. Eusebius et mss. (*)

(*) In Eusebii Commentario ne minima quidem hujus Symmachi versionis fit mentio. Emergit autem ex Theodoreto et Catena Patrum Gr. DRACH.

PSALMUS LX

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Ἀπὸ περάτων τῆς γῆς σὲ ἐπικαλοῦμαι.	3. Ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέκραξα. Ε', ἀπὸ περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ κεκράξομαι.	3.
Ἐν τῷ ἀδημονεῖν τὴν καρδίαν μου.	Ἐν τῷ ἀκηδιάσαι τὴν καρδίαν μου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. A finibus terræ te invoco.	3. A finibus terræ ad te clamavi. V, a finibus terræ ad te clamabo.	3.
In desperando cor meum.	Dum anxiaretur cor meum.	

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
בצור־ירום ממני תנחני		Ἐν στερεῷ ὑψώθητι παρ' ἐμὲ καθοδηγήσεις με.
4 כי־היית מחסה לי מגדל־עז מפני אויב	4.	4. . . . πύργος κράτους . .
6 כי־אתה אלהים שמעת לנדרי	6	6. Ὅτι σὺ, ὦ Θεὲ, ἤκουσας τῶν εὐχῶν μου.
7 ימים על־ימי־מלך תוסיף שנותיו כמו־דר ודור	7	7.
8 ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן ינצרהו	8.	8. Ἔλεος καὶ ἀλήθεια διατηρήσουσιν αὐτόν.
9 לשלמי נדרי יום ׀ יום	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In petram exaltabitur a me, deduces me. *Hieron.*, cum fortis elevabitur adversum me, tu eris ductor meus.	In petra exaltasti me, deduxisti me.	In solido exaltare, apud me deduces me.
4. Quia fuisti spes mihi, turris fortitudinis a faciebus inimici. *Hieron.*, fuisti spes mea, turris munitissima a facie inimici.	4. Quia factus es spes mea, turris fortitudinis a facie inimici.	4. ... turris roboris...
6. Quoniam tu, Deus, audisti vota mea. *Hieron.*, tu enim, Deus, ex. *etc.*	6. Quoniam tu, Deus meus, exaudisti orationem meam.	6. Quoniam tu, o Deus audisti preces meas.
7. Dies super dies regis adjicies: anni ejus sicut generatio et generatio. *Hieron.*, dies super dies regis adjicies: annos ejus donec est generatio et generatio.	7. Dies super dies regis adjicies: annos ejus usque in diem generationis et generationis.	7.
8. Manebit in sæculum ad facies Dei. Misericordiam et veritatem præpara: custodient eum. *Hieron.*, sedebit semper ante faciem Dei. Misericordia et veritas servabunt eum.	8. Permanet in æternum in conspectu Dei. Misericordiam et veritatem ejus quis requiret.	8. Misericordia et veritas conservabunt eum.
9. Ad reddendum me vota mea die, die. *Hieron*, reddens vota mea per singulos dies.	9. Ut reddam vota mea de die in diem.	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LX.

V. 3. Has lectiones exhibet Eusebius, Comment. in Psalmos.

Ibid. Σ., ἐν τῷ ἀδημονεῖν etc. Sic Reg. unus ex Theodoro. Vocem עטף ἀθυμεῖν vertit alibi Symmachus, et quidem accuratius, ut videtur.

Ibid. Ἀ., ἐν στερεῷ etc. Sic Eusebius.

V. 4. Ad Symmachum alius legit, ὀχυρός, *munita*, melius, ut videtur.

[Ad v. seq. 5 adde versionem Symmachi ab Heracleota traditam in Comment. Catenæ Patrum Gr., estque: Παροικήσω ἐν τῇ σκηνῇ σου δι' αἰῶνος, εὐθαρσήσω ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου. *Habitabo in tabernaculo tuo per seculum, confidam in tegumento alarum tuarum.* Drach.]

PSALMUS LXI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
1 למנצח על־ידותן מזמור לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ περὶ τοῦ Ἰδιθοὺν μελῴδημα τοῦ Δαυΐδ.
3 לא־אמוט רבה	3.	3. Οὐ σφαλήσομαι πολλήν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori super Iduthun, psalmus ipsi David. *Hieron.*, victori pro Idithun, canticum David.	1. In finem, pro Idithun, psalmus David.	1. Victori de Idithun, canticum Davidis.
3. Non labar multum. *Hieron.*, non commovebor amplius.	3. Non movebor amplius.	3. Non labar multum.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ὅταν στερεὸς κατεπαίρεταί μου, ὁδηγήσεις με.	Ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς με, ὁδήγησάς με.	
4. Ἐγένου γὰρ ἀφοβία μου, πύργος ὑψηλὸς ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ.	4. Ὅτι ἐγενήθης ἐλπίς μου, πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ.	4.
6. Σὺ γὰρ, ὁ Θεὸς, εἰσήκουσας τῶν προσευχῶν μου.	6. Ὅτι σὺ, ὁ Θεὸς, εἰσήκουσας τῶν προσευχῶν μου.	6.
7. Ἡμέρας ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως προσθήσεις, ἔτη αὐτοῦ ἐφ' ὅσον γενεὰ καὶ γενεά.	7. Ἡμέρας ἐφ' ἡμέρας βασιλέως προσθήσεις, τὰ ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ γενεᾶς.	7.
8. Οἰκήσει αἰωνίως ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ. Ἔλεος καὶ ἀλήθεια περιφράξει αὐτόν.	8. Διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἔλεος καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει αὐτῶν; Ε', ς', Ἔλεος καὶ ἀλήθεια ἀπὸ σοῦ φυλάξουσιν αὐτόν.	8.
9. Ἀποδιδοὺς τὰς εὐχάς μου καθ' ἑκάστην ἡμέραν.	9. Τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχάς μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Quando firmus insurgit in me, educes me.	In petra exaltasti me, deduxisti me.	
4. Fuisti enim securitas mea, turris alta a facie inimici.	4. Quia factus es spes mea, turris fortitudinis a facie inimici.	4.
6. Tu enim, Deus, exaudisti orationes meas.	6. Quoniam tu, Deus, exaudisti orationes meas.	6.
7. Dies diebus regis adjicies: annos ejus in quantum generatio et generatio.	7. Dies super dies regis adjicies: annos ejus usque in diem generationis et generationis.	7.
8. Habitabit æternum in conspectu Dei. Misericordia et veritas circummuniet eum.	8. Permanet in æternum in conspectu Dei. Misericordiam et veritatem ejus quis requiret eorum? V, VI, misericordia et veritas a te custodient eum.	8.
9. Reddens vota mea per singulos dies.	9. Ut reddam vota mea de die in diem.	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LX.

V. 6 Ἀ., ὅτι σὺ etc. Eusebius.

Ibid. et v. 7. Σ., ἡμέρας etc. Sic Eusebius et Regius unus ex Theodoro.

V. 8. Ἀ., ἔλεος καὶ ἀλήθεια etc. Sic Eusebius. Symmachi vero lectionem præferunt præter Eusebium codex Regius ex Theodoro, itemque Colbertinus unus, qui habet, περιφράξουσιν. Ε', ς', ἔλεος etc. Eusebius. Vocem מן *præpara*, in versione sua prætermittunt Aquila, Symmachus et Hieronymus. LXX vero τίς interpretantur.

V. 9. Σ., ἀποδιδοὺς etc. Eusebius et Reg. unus. [Ex Eusebio addidimus ἑκάστην. DRACH.]

PSALMUS LXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος διὰ Ἰδιθοὺν ᾠδὴ εἰς Δαυίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ Ἰδιθοὺν, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	1.
3.	3. Οὐ μὴ σαλευθῶ ἐπὶ πλεῖον. Ε', *id.*	3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale propter Idithun, canticum in David.	1. In finem, pro Idithun, psalmus David.	1.
3.	3. Non moveoor amplius. V. *id.*	3.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

4 עד־אנה ׀ תהותתו על־איש

5 אך
כזב
7 לא אמוט
8 על־אלהים ישעי וכבודי צור־
עזי מחסי באלהים

9 בטחו בו בכל־עת ׀ עם

10 אך ׀ הבל בני־אדם כזב בני
איש במאזנים

המה מהבל יחד

11 ובגזל אל־תהבלו

חיל ׀ כי־ינוב אל־תשיתו לב

12, 13 אחת ׀ דבר אלהים שתים־
זו שמעתי כי עז לאלהים ולך־אדני
חסד כי־אתה תשלם לאיש כמעשהו

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

4.

5.

7.

8.

9.

10.

11.

12, 13.

ΑΚΥΛΑΣ.

4. Ἕως τίνος ἐπιβουλεύετε,

5.

Ἐν διαψεύσματι.

7. Οὐ σφαλήσομαι.

8. Ἐπὶ Θεῷ σωτήριόν μου καὶ δόξα μου· στερεὸς κράτους μου, ἐλπίς μου ἐν Θεῷ.

9. Ἀμεριμνεῖτε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ καιρῷ λαός.

10

11. Καὶ ἐν βίᾳ μὴ ματαιοῦσθε.

12, 13. Ἐλάλησεν ὁ Θεὸς, καὶ δεύτερον ἐπήκουσα· ὅτι ἡ ἰσχὺς τοῦ Θεοῦ, καὶ σοὶ, Δέσποτα, τὸ ἔλεος. Σὺ δὲ ἀπόδος κατὰ ἄνδρα ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

4. Usquequo detrahetis super virum? *Hieron.*, usquequo insidiamini contra virum?

5. Verumtamen. *Hieron.*, *id.*

Mendacium. *Hieron.*, in mendacio.

7. Non nutabo. *Hieron.*, non timebo.

8. Super Deo salus mea et gloria mea: petra fortitudinis meæ: spes mea in Deo. *Hieron.*, in Deo salutare meum et gloria mea: robur fortitudinis meæ et salus mea in Deo.

9. Sperate in eo in omni tempore populus. *Hieron.*, sperate in eo in omni tempore, populi.

10. Tantum vanitas filii hominum, mendacium filii viri, in bilance. *Hieron.*, verumtamen vanitas filii Adam, mendacium filii viri in stateris.

Ipsi a vanitate pariter. *Hieron.*, fraudulenter agunt simul.

11. Et in rapina ne evanescatis. *Hieron.*, et in rapina ne frustremini.

Facultas cum pullulaverit, ne ponatis cor. *Hieron.*, divitiæ si affluxerint, nolite cor apponere.

12, 13. Semel locutus est Deus, bis hoc audivi, quia fortitudo Deo, et tibi, Domine, misericordia, quia tu reddes viro secundum opus suum. *Hieron.*, unum locutus est Deus: duo hæc audivi: quia imperium Dei est, et tibi, Domine, misericordia, quia tu reddes unicuique secundum opus suum.

VULGATA LATINA.

4. Quousque irruitis in hominem?

5. Verumtamen.

In siti.

7. Non emigrabo.

8. In Deo salutare meum et gloria mea, Deus auxilii mei, et spes mea in Deo est.

9. Sperate in eo, omnis congregatio populi.

10. Verumtamen vani filii hominum, mendaces filii hominum in stateris.

Ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum.

11. Et rapinas nolite concupiscere.

Divitiæ si affluant, nolite cor apponere.

12, 13. Semel locutus est Deus, duo hæc audivi, quia potestas Dei est, et tibi, Domine, misericordia, quia tu reddes unicuique secundum opera sua.

AQUILA

4. Usquequo insidiamini?

5.

In mendacio.

7. Non labar.

8. In Deo salutare meum et gloria mea: solidus fortitudinis meæ, spes mea in Deo.

9. Solicitudinem ponite in eo, in omni tempore populus.

10.

11. Et in violentia ne vani eudatis.

12, 13. Locutus est Deus, et bis audivi, quia fortitudo Dei, et tibi, Domine, misericordia: tu vero redde per virum unicuique secundum opera sua.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Ἕως τίνος ματαιοπονήσετε;	4. Ἕως πότε ἐπιτίθεσθε ἐπ' ἄνθρωπον;	4.
5.	5. Πλήν. Ἄλλος, ὅμως.	5.
Ἐν ψεύσματι.	Ἐν δίψει. Ε', ψεύδει.	
7. Οὐ σφαλήσομαι.	7. Οὐ μὴ μεταναστεύσω.	7.
8.	8. Ἐπὶ τῷ Θεῷ τὸ σωτήριόν μου καὶ ἡ δόξα μου, Θεὸς τῆς βοηθείας μου, καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ Θεῷ.	8.
9.	9. Ἐλπίσατε ἐπ' αὐτὸν, πᾶσα συναγωγὴ λαοῦ.	9.
10. Πλὴν ἀτμὶς (al. ἀτμὸς) υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψεῦδος υἱοὶ ἀνδρὸς ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ.	10. Πλὴν μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς.	10. Πλὴν ἀτμὶς (al. ἀτμὸς) υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψεῦδος υἱοὶ ἀνδρὸς ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ.
Αὐτοὶ ματαιοῦνται ὁμοῦ.	Τοῦ ἀδικῆσαι αὐτοὶ ἐκ ματαιότητος ἐπιτοαυτό.	
11. Καὶ ἐπὶ ἅρπαγμα μὴ γίνεσθε ἀτμίς.	11. Καὶ ἐπὶ ἁρπάγματα μὴ ἐπιποθεῖτε.	11. Καὶ ἐπὶ ἁρπάγματι μὴ ματαιοῦσθε.
Πλοῦτος ἐὰν καρποφορῇ, μὴ τάσσετε τὴν καρδίαν.	Πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προστίθεσθε καρδίαν.	
12, 13. Ἓν ἐλάλησεν ὁ Θεὸς, καὶ δεύτερον ἤκουσα.	12, 13. Ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ Θεὸς, δύο ταῦτα ἤκουσα, ὅτι τὸ κράτος τοῦ Θεοῦ, καὶ σοῦ, Κύριε, τὸ ἔλεος, ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.	12, 13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Usquequo vane laborabitis?	4. Quousque irruitis in hominem?	4.
5.	5. Verumtamen. *Alius*, tamen.	5.
In mendacio.	In siti. V, mendacio.	
7. Non labar.	7. Non emigrabo.	7.
8.	8. In Deo salutare meum et gloria mea, Deus auxilii mei, et spes mea in Deo est.	8.
9.	9. Sperate in eo, omnis congregatio populi.	9.
10. Verumtamen vapor filii hominum, mendacium filii viri ut momentum stateræ.	10. Verumtamen vani filii hominum, mendaces filii hominum in stateris.	10. Verumtamen vapor filii hominum, mendacium filii viri ut momentum stateræ.
Ipsi vani fiunt simul.	Ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum.	
11. Et super rapinam ne fiatis vanitas.	11. Et super rapinas nolite concupiscere.	11. Et in rapina ne vani fiatis.
Divitiæ si fructificaverint, ne ponatis cor.	Divitiæ si affluant, nolite cor apponere.	
12, 13. Unum locutus est Deus, et secundum audivi.	12, 13. Semel locutus est Deus, duo hæc audivi, quia potestas Dei est, et tua, Domine, misericordia, quia tu reddes unicuique secundum opera sua.	12, 13.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXI.

V. 1. Titulum secundum Aquilam habent duo mss. et Eusebius; secundum Symmachum vero iidem atque Drusius.

V. 3. 'A., οὐ σφαλ-. Sic Eusebius in Psalmos: in cujus editione excidit particula οὐ.

V. 4. 'A., ἕως τίνος etc. Aquilæ et Symmachi versiones exhibet idem Eusebius.

V. 5. Ἄλλος, ὅμως. Coislin. 1.

Ibid. Has omnes lectiones effert idem Eusebius qui recte notat LXX primitus habuisse ἐν ψεύδει, *in mendacio*, unde mendose factum fuerit ἐν δίψει, *in siti*: nam hæc postrema lectio nullam habet cum voce Hebraica כזב affinitatem. Alia editio habet, ἐν δόλῳ, *in dolo*.

V. 7. 'A., Σ., οὐ σφαλήσομαι. Eusebius.

V. 8. 'A., ἐπὶ Θεῷ etc. Eusebius.

PSALMUS LXII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 יהודה	1.	1.
2 צמאה לך כמה לך בשרי בארץ־ציה ועיף בלי־מים	2.	2. Ἐπετάθη σοι ἡ σάρξ μου.
6 ושפתי רננות יהלל־פי	6.	6.
7 אם־זכרתיך על־יצועי באשמרות אהגה־בך	7.	7. Ἐν φυλακαῖς φθέγγομαι ἐν σοί.
8 ובצל כנפיך ארנן	8.	8.
12 יתהלל כל־הנשבע בו	12.	12. Καυχήσεται ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Juda. *Hieron.*, Judææ.	1. Idumææ.	1.
2. Sitivit te. *Hieron.*, sitivit tibi-	2. Sitivit in te.	2.
Appetiit ad te caro mea. *Hieron.*, desideravit te caro mea.	Quam multipliciter tibi caro mea.	Extensa est ad te caro mea.
In terra siccitatis et anhelante absque aquis. *Hieron.*, in terra invia, et consitiente, ac sine aqua.	In terra deserta, et invia, et inaquosa.	
6. Et labiis præconiorum laudabit os meum. *Hieron.*, et labiis laudantibus canet os meum.	6. Et labiis exsultationis laudabit os meum.	6.
7. Si recordatus sum tui super stratis meis, in custodiis meditabor in te. *Hieron.*, recordans tui in cubili meo, per singulas vigilias meditabor tibi.	7. Si memor fui tui super stratum meum, in matutinis meditabor in te.	7. In custodiis loquor in te.
8. Et in umbra alarum tuarum laudabo. *Hieron.*, *id.*	8. Et in velamento alarum tuarum exsultabo.	8.
12. Laudabitur omnis qui jurat in eo. *Hieron.*, *id.*	12. Laudabuntur omnes qui jurant in eo.	12. Gloriabitur qui jurat in eo.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXII.

V. 1. Ἄλλ., Ἰουδαίας. Verisimile est ita legisse alios omnes præter LXX. Sed Aquila legerit Ἰούδα.

V. 2. *Οἱ λοιποὶ*, ἐδίψησέ σοι. Ex Hieronymo ad Sun. et Fret. ubi vide. Sed Agellius ait legisse Symmachum, ἱμείρεται. Hieronymus vero dicit omnes convenire in voce σοί, *tibi*. Vocem ἱμείρεται videtur Agellius ex sequenti lectione desumpsisse.

Ibid. 'A., ἐπετάθη etc. Eusebius.

PSALMUS LXIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2, 3 שמע־אלהים קולי בשיחי	2, 3.	2, 3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2, 3. Audi, Deus, vocem meam in loquela mea, a pavore inimici	2, 3. Exaudi, Deus, orationem meam cum deprecor, a timore	2, 3.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXI.

V. 9. 'Α., ἀμεριμνεῖτε etc. Idem.
V. 10. Hanc interpretationem non sine scrupulo Symmacho tribuimus : nam Theodoretus et tres mss. eam Theodotioni ascribunt, ac Eusebius ex Symmacho unam vocem ἀτμός adfert. Attamen Symmachi et Theodotionis eam esse opinamur.
Ibid. Σ., αὐτοὶ ματαιοῦνται ὁμοῦ. Drusius.
V. 11. 'Α., καὶ ἐν βίᾳ etc. Has lectiones habet idem.
Ibid. Σ., πλοῦτος etc. Eusebius.
V. 12. Lectionem Aquilæ habet Eusebius, Symmachi Colbertinus unus. [Ante ἐλάλησεν in lectione Aquilæ, addendum ἕν, quod manifeste excidit. Drach.]

PSALMUS LXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἰδουμαίας. Ἄλλ., Ἰουδαίας.	1.
2.	2. Ἐδίψησέ σοι. Οἱ λοιποί, id.	2.
Ἱμείρεταί σε ἡ σάρξ μου.	Ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου.	Ποσαχῶς.
Ὡς ἐν γῇ διψάδει, καὶ ἐκλύσει, μὴ ὑπάρχοντος ὕδατος.	Ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ. Ἄλλος, ὡς γῆ ἄβατος, καὶ ἄνυδρος, καὶ ἔρημος.	
6. Καὶ διὰ χειλέων εὐφήμων ὑμνήσει τὸ στόμα μου.	6. Καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει τὸ ὄνομά σου.	6.
7. Ἀναμιμνησκόμενός σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου, καθ' ἑκάστην φυλακὴν ἐμελέτων σε.	7. Εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου, ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ.	7.
8. Καὶ σκεπόμενος ἐν ταῖς πτέρυξί σου ἀνηυφήμουν.	8. Καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἀγαλλιάσομαι.	8.
12.	12. Ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Idumææ. *Alius*, Judææ.	1.
2.	2. Sitivit tibi. *Reliqui, id.*	2.
Desiderat te caro mea.	Quam multipliciter tibi caro mea.	Quotupliciter.
Quasi in terra siticulosa, et exsolutione, cum non sit aqua.	In terra deserta, et invia, et inaquosa. *Alius*, ut terra invia, et inaquosa, et deserta.	
6. Et per labia benedicentia cantabit os meum.	6. Et labia exsultationis laudabunt nomen tuum.	6.
7. Recordans tui super stratum meum, in unaquaque custodia meditabar te.	7. Si memor fui tui super stratum meum, in matutinis meditabar in te.	7.
8. Et tectus in alis tuis benedicebam.	8. Et in velamento alarum tuarum exsultabo.	8.
12.	12. Laudabitur omnis qui jurat in eo.	12.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXII.

Ibid. Σ., ὡς ἐν γῇ etc. Eusebius. Ἄλλος, ὡς γῆ ἄβατος etc. Chrysostomus.
V. 6. Σ., καὶ διὰ etc. Idem.
V. 7. Σ., ἀναμιμνησκόμενος etc. Sic Eusebius et unus Regius : duo autem alii mss. habent, ἀναμιμνήσκομαι. Ibid. Colbertinus unus, ἐμελέτων εἰς σέ. Aquilæ item lectionem habet Eusebius.
V. 8. Σ., καὶ σκεπόμενος etc. Sic unus Regius ac Drusius.
V. 12. 'Α., καυχήσεται etc. Eusebius.

PSALMUS LXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2, 3. Εἰσάκουσον, ὁ Θεός, τῆς φωνῆς μου προσλαλοῦντος, ἀπὸ ἐκ-	2, 3. Εἰσάκουσον, ὁ Θεός, τῆς προσευχῆς μου ἐν τῷ δέεσθαί με, ἀπὸ	2, 3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2, 3. Exaudi, Deus, vocem mei alloquentis, a terrore inimici cir-	2, 3. Exaudi, Deus, orationem meam cum deprecor, a timore ini-	2, 3.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מִפַּחַד אוֹיֵב תִּצֹּר חַיָּי : תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן		
4 כַּחֶרֶב	4.	4.
דָּרְכוּ חִצָּם דָּבָר מָר		... ῥῆμα πικρόν.
5 בַּמִּסְתָּרִים	5.	5.
תָּם		Ἁπλοῦν.
6 יְחַזְּקוּ־לָמוֹ דָּבָר רָע יְסַפְּרוּ לִטְמוֹן מוֹקְשִׁים	6.	6.
7 יַחְפְּשׂוּ־עוֹלֹת תַּמְנוּ	7.	7.
חֵפֶשׂ מְחֻפָּשׂ		Σκαλεύσει σκαλευόμενος.
וְקֶרֶב אִישׁ וְלֵב עָמֹק		Ἔγκατον ἀνδρὸς καὶ καρδίαν βαθεῖαν.
8 וַיֹּרֵם אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאוֹם הָיוּ מַכּוֹתָם	8.	8. Καὶ ῥοιζήσει αὐτοὺς ὁ Θεός. βέλη παραχρῆμα, ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν.
9 וַיַּכְשִׁילֻהוּ עָלֵימוֹ לְשׁוֹנָם	9.	9. Καὶ ἐσκανδάλισαν αὐτὴν ἐπ' αὐτοὺς αἱ γλῶσσαι αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
custodies vitas meas. Abscondes me a secreto malignorum, a tumultu operantium iniquitatem. *Hieron.*, audi, Deus, vocem meam loquentis : a timore inimici serva vitam meam. Absconde me a consilio malignorum : a tumultu operantium iniquitatem.	inimici eripe animam meam. Protexisti me a conventu malignantium, a multitudine operantium iniquitatem.	
4. Ut gladium. *Hieron.*, quasi gladium.	4. Ut gladium.	4.
Tetenderunt sagittam suam, verbum amarum. *Hieron.*, tetenderunt sagittam suam, verbum amarissimum.	Intenderunt arcum rem amaram.	... verbum amarum.
5. In absconditis. *Hieron. id.*	5. In occultis.	5.
Perfectum. *Hieron.*, simplicem.	Immaculatum.	Simplicem.
6. Roborabunt sibi verbum malum : narrabunt ad abdendum laqueos. *Hieron.*, confortaverunt sibi sermonem pessimum : narraverunt ut absconderent laqueos.	6. Firmaverunt sibi sermonem nequam : narraverunt ut absconderent laqueos.	6.
7. Investigabunt iniquitates, perfecerunt. *Hieron.*, scrutati sunt iniquitates, defecerunt.	7. Scrutati sunt iniquitates, defecerunt.	7.
Scrutinium pervestigatum. *Hieron.*, scrutantes scrutinio.	Scrutantes scrutinio.	Scrutatione scrutans.
Et intimum viri et cor profundum. *Hieron.*, et cogitatione singulorum, et corde profundo.	Accedet homo ad cor altum.	Intestinum hominis et cor profundum.
8. Et sagittabit eos Deus, sagitta subito : fuerunt percussiones eorum. *Hieron.*, sagittabit ergo eos Deus, jaculo repentino : inferentur plagæ eorum.	8. Et exaltabitur Deus : sagittæ parvulorum factæ sunt plagæ eorum.	8. Et sagittabit eos Deus, sagittæ subito : factæ sunt plagæ eorum.
9. Et impingere facient eam in semetipsis linguam suam. *Hieron.*, et corruent in semetipsos linguis suis.	9. Et infirmatæ sunt contra eos linguæ eorum.	9. Et impingere fecerunt eam in ipsos linguæ eorum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXIII.

V. 2 et 3. Σ., εἰσάκουσον etc. Sic Eusebius, qui hæc notat ibidem: Οὐ γὰρ ὡς περὶ παρῳχηκότων, ἀλλ' ὡς περὶ μελλόντων τὰ ὅλα εἴρηται· καὶ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς ὁμοίως. I. e. *Non enim*

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
πλήξεως ἐχθροῦ περιφράξεις τὴν ζωήν μου. Κρύψεις με ἀπὸ συσκέψεων κακούργων, ἀπὸ κυκήσεως ἐργαζομένων ἀδικίαν.	φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου. Ἐσκέπασας με ἀπὸ συστροφῆς πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους ἐργαζομένων ἀδικίαν.	
4.	4. Ὡς ῥομφαίαν. *Οἱ λοιποί*, ὡς μάχαιραν.	4.
Ἐπλήρωσαν τὸ τόξον αὐτῶν λόγῳ πικρῷ.	Ἐνέτειναν τόξον πρᾶγμα πικρόν.	...λόγον πικρόν.
5. Κρυφῇ.	5. Ἐν ἀποκρύφοις.	5.
	Ἄμωμον.	
6. Ἐκράτυναν λόγον πονηρὸν, εἰσηγήσαντο κρύψαι παγίδας.	6. Ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πονηρὸν, διηγήσαντο τοῦ κρύψαι παγίδας.	6.
7. Ἐξερεύνησαν ἀνομίας σύμπαντες.	7. Ἐξερεύνησαν ἀνομίαν, ἐξέλιπον.	7.
Ἐξερευνῶν ἐξερευνήσει.	Ἐξερευνῶντες ἐξερευνήσει.	
Ἐξ ἐγκάτων ἕκαστος, καὶ καρδίας βαθείας.	Προσελεύσεται ἄνθρωπος καὶ καρδία βαθεῖα.	Καὶ διάνοιαν ἀνδρὸς καὶ καρδίαν βαθεῖαν.
8. Ἀκοντίσει οὖν αὐτοὺς ὁ Θεὸς, βέλος ἀφνίδιον, ἔσονται αἱ πληγαὶ αὐτῶν.	8. Καὶ ὑψωθήσεται ὁ Θεὸς, βέλος νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν.	8. Κατατοξεύσει ὁ Θεός.
9. Καὶ πταίουσι καθ' ἑαυτῶν ταῖς γλώσσαις αὐτῶν.	9. Καὶ ἐξουθένησαν αὐτὸν αἱ γλῶσσαι αὐτῶν.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
communies vitam meam. Abscondes me a consiliis malignorum, a tumultu operantium iniquitatem.	mici eripe animam meam. Protexisti me a conventu malignantium, a multitudine operantium iniquitatem.	
4.	4. Ut gladium. *Reliqui*, ut machæram.	4.
Impleverunt arcum suum verbo amaro.	Intenderunt arcum rem amaram.	...sermonem amarum.
5. Clam.	5. In occultis.	5.
	Immaculatum.	
6. Firmaverunt verbum malum, induxerunt abscondere laqueos.	6. Firmaverunt sibi sermonem nequam: narraverunt ut absconderent laqueos.	6.
7. Scrutati sunt iniquitates universi.	7. Scrutati sunt iniquitatem: defecerunt.	7.
Examinans examinabit.	Scrutantes scrutinio.	
Ex interioribus unusquisque, et corde profundo.	Accedet homo et cor altum.	Et cogitationem hominis, et cor profundum.
8. Jaculabitur ergo illis Deus, sagitta repente: erunt plagæ eorum.	8. Et exaltabitur Deus: sagitta parvulorum factæ sunt plagæ eorum.	8. Sagittabit Deus.
9. Et impingunt contra semetipsos linguis suis.	9. Et vilipenderunt eum linguæ eorum.	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXIII.

quasi de præteritis, sed quasi de futuris omnia dicta sunt, ac similiter secundum ... *-retes.*

Ad hunc versum hoc unum notat Drusius, *οἱ λοιποί*, προσευχῆς μου. Hic vero Symmachi versionem

Digitized by Google

respicere non potest, cum dicit, *οἱ λοιποὶ*, *Reliqui*: nam Symmachus habet, τῆς φωνῆς μου· LXX vero, τῆς προσευχῆς μου· aliquot tamen exemplaria, τῆς φωνῆς μου. Fortasse errant tum Drusius, tum Romani editores, cum dicunt cæteras editiones habere, τῆς προσευχῆς μου· siquidem Symmachus, ut vidimus, habet, τῆς φωνῆς μου. Aquilam vero quis credat קלי vertisse, τῆς προσευχῆς μου (*)?

V. 4. *Οἱ λοιποὶ*, ὡς μάχαιραν. Eusebius.

Ibid. Ἀ., ῥῆμα πικρόν. Drusius. Σ., ἐπλήρω-

(*) Schleusnerus adducit hic locum ex Origenis operibus, qui ignotus erat Montfauconio: Ἀντὶ *συστροφῆς*, *ἀποῤῥήτου* Ἀκύλας εἴρηκεν, ὁ δὲ Σύμμαχος, *σκέψεως*. I. e.: Pro συστροφῆς (LXX interpretum) Aquila dixit ἀποῤῥήτου, *secreto*, Symmachus vero, σκέψεως, *consilio*. Drach.

PSALMUS LXIV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 דברי עונת גברו מני	4.	4. Λόγοι ἀνομιῶν ἐδυναμώθησαν παρ' ἐμέ.
7 מכין הרים בכחו	7.	7.
8 משביח שאון ימים שאון גליהם והמון לאמים	8.	8. Καταστέλλων ἦχον θαλάσσης, θόρυβον κυμάτων αὐτῆς, καὶ ὄχλον φυλῶν.
9 מוצאי בקר וערב תרנין	9.	9. Αἰνοποιήσεις.
10 פקדת הארץ ותשקקה רבת תעשרנה	10.	10.
פלג אלהים מלא מים		Διαιρέσεις Θεοῦ πλήρεις ὑδάτων.
תכין דגנם כי־כן תכינה		
11 תלמיה רוה	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Verba iniquitatum prævaluerunt præ me. *Hier.*, verba iniquitatum prævaluerunt adversum me.	4. Verba iniquorum prævaluerunt super nos.	4. Verba iniquitatum roborata sunt apud me.
7. Præparans montes in virtute sua. *Hieron.*, præparans montes in virtute sua.	7. Præparans montes in virtute tua.	7.
8. Compescens sonitum maris, sonitum fluctuum eorum, et turbam gentium. *Hieron.*, compescens sonitum maris, fremitum fluctuum ejus, et multitudinem gentium.	8. Qui conturbas profundum maris, sonum fluctuum ejus. Turbabuntur gentes.	8. Comprimens sonum maris, tumultum fluctuum ejus, et turbam tribuum.
9. Exitus auroræ et vesperæ laudare facies. *Hieron.*, egressus matutini et vesperi laudantes facies.	9. Exitus matutini et vespere delectabis.	9. Laudabis.
10. Visitasti terram, et irrigasti eam, plurimum ditabis eam. *Hieron.*, visitasti terram, et irriga eam, ubertate dita eam.	10. Visitasti terram et inebriasti eam, multiplicasti locupletare eam.	10.
Rivus Dei plenus aquis. *Hieron.*, rivus Dei plenus aqua.	Flumen Dei repletum est aquis.	Divisiones Dei plenæ aquis.
Parabis frumentum eorum, quia sic parabis eam. *Hieron.*, præparabis frumentum eorum, quia sic fundasti eam.	Parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio ejus.	
11. Sulcos ejus inebria. *Hieron.*,	11. Rivos ejus inebria.	11.

Digitized by Google

σαν etc. Eusebius et Coislinianus unus. Alter vero codex ad Symmachum habet, λόγον πικρόν · sed id desumptum videtur ex Theodotione.

V. 5. Σ., κρυφῇ. Codex unus et Drusius.

Ibid. 'Α., ἁπλοῦν. Eusebius.

V. 6. Σ., ἐκράτυναν etc. Sic mss. et Theodoretus.

V. 7. Σ., ἐξερεύνησαν etc. Eusebius.

Ibid. Aquilæ et Symmachi lectiones exhibet Drusius.

Ibid. 'Α., ἔγκατον ἀνδρὸς etc. Drusius. Theodotionis vero lectionem plenam effert Colbertinus unus, qui Theodotionem Θεόδοτον bis vocat. Theodotio sequentia commatis 8 his conjunxit, ita ut unum sensum conficiant.

V. 8. 'Α., καὶ ῥοιζήσει etc. Has omnes lectiones effert Drusius.

V. 9. 'Α., καὶ ἐσκανδάλισαν etc. Drusius.

PSALMUS LXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἄλλος, ᾠδὴ Ἱερεμίου καὶ Ἐζεχιὴλ, καὶ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας, ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι.	
4. Λόγοι ἀνομιῶν κατεδυνάστευσάν μου.	4. Λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν ἡμᾶς. Ε', ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ.	4.
7. Ὃς ἥδρασας ὄρη τῇ δυνάμει αὐτοῦ.	7. Ἑτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύϊ σου.	7.
8.	8. Ὁ συνταράσσων τὸ κύτος τῆς θαλάσσης, ἤχους κυμάτων αὐτῆς. Ταραχθήσονται τὰ ἔθνη. Ε', καταπραΰνων.	8. Καταπραΰνων.
9. Τὰς προελεύσεις τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς ἑσπέρας ὑμνολογούσας ποιήσεις.	9. Ἐξόδους πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις.	9.
10. Ἐπίσκεψαι τὴν γῆν, καὶ ποτίσεις αὐτὴν, πολυκαρπίᾳ πλουτίσεις αὐτήν.	10. Ἐπεσκέψω τὴν γῆν καὶ ἐμέθυσας αὐτὴν, ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν.	10.
Ὀχετοῖς Θεοῦ μέστοις ὑδάτων.	Ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων.	
Τελεσφορήσεις τὴν σπερματίαν αὐτῆς, ὅτι οὕτως ἥδρασας αὐτήν.	Ἡτοίμασας τὴν τροφὴν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασία.	
11.	11. Τοὺς αὔλακας αὐτῆς μέθυσον. Ε', τοὺς λόφους αὐτῆς μεθύσεις.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Alius, canticum Jeremiæ, et Ezechiel, et populi peregrinationis, quando profecturi erant.	
4. Verba iniquitatum dominata sunt mihi.	4. Verba iniquorum prævaluerunt super nos. V, confortata sunt super me.	4.
7. Qui firmasti montes virtute sua.	7. Præparans montes in fortitudine tua.	7.
8.	8. Qui conturbas profundum maris, sonos fluctuum ejus. Turbabuntur gentes. V, compescens.	8. Compescens.
9. Progressiones diluculi et vesperæ cantare facies.	9. Exitus matutini et vesperæ delectationes.	9.
10. Visita terram, et potabis eam, abundantia fructuum ditabis eam.	10. Visitasti terram et inebriasti eam, multiplicasti locupletare eam.	10.
Canalibus Dei plenis aquarum.	Flumen Dei repletum est aquis.	
Fructificare facies sementem ejus, quia sic fundasti eam.	Parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio.	
11.	11. Rivos ejus inebria. V, tumulos ejus inebriabis.	11.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ברביבים תמוגגנה צמחה תברך 'Ο Σύρος, τοῖς δρόσοις.		
13 ירעפו נאות מדבר	13.	13.
14 בר	14.	14. Ἐκλεκτόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In imbribus liquefacies eam, germini ejus (benedices.) *Syrus*, roribus. *Hieron.*, pluviis irriga eam, et germen ejus (benedic).	In stillicidiis ejus lætabitur germinans.	
13. Stillabunt pascua deserti. *Hieron.*, pinguescent pascuæ deserti.	13. Pinguescent speciosa deserti.	13.
14 Frumento. *Hieron.*, *id.*	14. Frumento.	14. Electum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXIV.

In titulum τῶν Ο' hanc notam habent tres mss. : Τισὶν ἀντιγράφοις πρόκειται, ᾠδὴ Ἱερεμίου καὶ Ἐζεκιὴλ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας, ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι. Ταῦτα οὔτε τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, οὔτε οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, καὶ οὔτε οἱ Ο' ἐν τῷ Ἑξαπλῷ. i. e. *Quibusdam exemplaribus præmittitur* : canticum Jeremiæ, et Ezechielis, et populi transmigrationis, cum exituri essent. *Hæc neque Hebraicum habet, neque alii interpretes, neque LXX in Hexaplo.*

V. 4. Ἀ., λόγοι ἀνομιῶν etc. Lectionem Aquilæ habent mss. et Drusius, Symmachi Eusebius, Theodoretus et Drusius. Sed ipsi legunt ἀνόμων. Coislinianus autem unus, ἀνομιῶν, recte, ut suadent tum vox עונת tum Hieronymus, qui vertit, *iniquitatum*.

V. 7. Σ., ὃς ἥδρασας etc. Sic Regius unus ex Didymo, Agellius atque Drusius. Theodoretus vero habet, ἑδράζων, *firmans*. Cujus lectionem confirmare videtur Euthymius, qui sic vertit : *Quod vero ait*, præparans, *Symmachus dixit*, stabiliens. *Subintelligitur autem substantivum verbum*, est. *Deus, inquit ille, est qui stabiles reddit montes, ita ut nullis tametsi validissimis ventorum flatibus dimoveri possint.*

V. 8. Lectionem Aquilæ plenam adfert Eusebius, Theodotionis et Quintæ idem.

PSALMUS LXV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח שיר מזמור	1.	1. Τῷ νικοποιῷ . . .
הריעו		
כל־הארץ		
2 שימו כבוד תהלתו	2.	2. Δότε δόξαν ὑμνήσει αὐτοῦ.
3 יכחשו	3.	3. Ἠρνήσαντο.
4 כל־הארץ ישתחוו לך ויזמרו־לך יזמרו שמך	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori canticum psalmi. *Hieron.*, *id.*	1. In finem, canticum psalmi resurrectionis.	1. Victori...
Jubilate. *Hieron.*, *id.*	Jubilate.	
Omnis terra. *Hieron.*, *id.*	Omnis terra.	
2. Ponite gloriam laudem ejus. *Hieron.*, date gloriam laudi ejus.	2. Date gloriam laudi ejus.	2. Date gloriam laudi ejus.
3. Mentientur. *Hieron.*, *id.*	3. Mentientur.	3. Abnegarunt.
4. Omnis terra incurvabunt se tibi, et canent tibi, canent nomini tuo. *Hieron.*, omnis terra adoret te et canat tibi, canat nomini tuo.	4. Omnis terra adoret te et psallat tibi, psalmum dicat nomini tuo.	4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ταῖς ψεκάσιν αὐτῆς χαυνώσεις αὐτὴν, καὶ τὸ βλάστημα αὐτῆς.	Ἐν ταῖς σταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται ἀνατέλλουσα.	
13. Γνοφωθήσεται τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου.	13. Πιανθήσεται τὰ ὄρη τῆς ἐρήμου. Ἄλλος, ὁμιχλωθήσονται αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου.	13.
14. Τροφήν.	14. Σῖτον.	14. Σῖτον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Stillis ejus emollies eam, et germen ejus.	In stillicidiis ejus lætabitur germinans.	
13. Replebuntur caligine speciosa deserti.	13. Pinguescent montes deserti. *Alius*, obnubilabuntur pascua deserti.	13.
14. Escam.	14. Frumentum.	14. Frumentum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXIV.

V. 9. Σ., τὰς προελεύσεις etc. Colbert. στιχηρῶς scriptus, quam item lectionem sequitur Agellius. Eusebius vero, καὶ τῆς ἑσπέρας τὰς ὑμνολογίας. Regius unus, καὶ τῆς ἑσπέρας ὑμνολογοῦσι. Ἀ., αἰνοποιήσεις. Sic Eusebius, qui, ut videtur, putavit esse nomen plurale; sed, ni fallor, est verbum, *laudabis*. In versione τῶν Ο' illud τέρψεις, a quibusdam explicatur, *delectationes*; alii, ut Vulgatus Interpres, vertendum putant, *delectabis*.

V. 10. Σ., ἐπίσκεψαι etc. Sic Theodoretus et Eusebius.

Ibid. Ἀ., διαιρέσεις etc. Has lectiones affert Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Σ., τελεσφορήσεις etc. Sic Eusebius et Colbertinus στιχηρῶς scriptus, qui pro οὕτως legit αὐτός. Agellius pro σπερματίαν legit πανσπερμίαν, eodem sensu, similiterque Theodoretus, et Corderius ex anonymo.

V. 11. Ε', τοὺς λόφους αὐτῆς μεθύσεις. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Σ., ταῖς ψεκάσιν etc. Eusebius. Syri vero lectionem habet Regius unus ex Theodoro.

V. 13. Σ., γνοφωθήσεται etc. Has lectiones exhibet Drusius ex edit. Romana. Sed Agellius habet, Ἀ., γνοφωθήσονται. Σ., ὁμιχλωθήσονται.

V. 14. Ἀ., ἐκλεκτόν. Idem.

PSALMUS LXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος ...	1. Εἰς τὸ τέλος, ᾠδὴ ψαλμοῦ ἀναστάσεως.	1. Εἰς τὸ νῖκος ...
	Ἀλαλάξατε. Ἄλλος, σημάνατε. Ἄλλος, κροτήσατε.	
Πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ.	Πᾶσα ἡ γῆ.	
2. Τάξατε εἰς τιμὴν τὸν ὕμνον αὐτοῦ.	2. Δότε δόξαν τῇ αἰνέσει αὐτοῦ.	2.
3.	3. Ψεύσονται.	3.
4. Πάντες οἱ ἐπὶ γῆς προσκυνήσουσί σοι· μελῳδοῦντές σοι ᾄσουσι τὸ ὄνομά σου.	4. Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι, καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσάν τῷ ὀνόματί σου.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale...	1. In finem, canticum psalmi resurrectionis.	1. In victoriam.
	Jubilate. *Alius*, significate. *Alius*, plaudite.	
Omnes qui in terra.	Omnis terra.	
2. Statuite in honorem hymnum ejus.	2. Date gloriam laudi ejus.	2.
3.	3. Mentientur.	3.
4. Omnes qui super terram adorabunt te, concinentes tibi canent nomen tuum.	4. Omnis terra adorent te, et psallant tibi, psalmum dicant nomini tuo.	4.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ברביבים תמוגגנה צמחה Ὁ Σύρος, τοῖς δρόσοις.		
13 ירעפו נאות מדבר	13.	13.
14 בר	14.	14. Ἐκλεκτόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In imbribus liquefacies eam, germini ejus (benedices.) *Syrus*, roribus. *Hieron.*, pluviis irriga eam, et germen ejus (benedic).	In stillicidiis ejus lætabitur germinans.	
13. Stillabunt pascua deserti. *Hieron.*, pinguescent pascuæ deserti.	13. Pinguescent speciosa deserti.	13.
14 Frumento. *Hieron.*, *id.*	14. Frumento.	14. Electum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXIV.

In titulum τῶν O' hanc notam habent tres mss. : Τισὶν ἀντιγράφοις πρόκειται, ᾠδὴ Ἱερεμίου καὶ Ἐζεκιὴλ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας, ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι. Ταῦτα οὔτε τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, οὔτε οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, καὶ οὔτε οἱ O' ἐν τῷ Ἑξαπλῷ. i. e. *Quibusdam exemplaribus præmittitur* : canticum Jeremiæ, et Ezechielis, et populi transmigrationis, cum exituri essent. *Hæc neque Hebraicum habet, neque alii interpretes, neque LXX in Hexaplo.*

V. 4. Ἀ., λόγοι ἀνομίων etc. Lectionem Aquilæ habent mss. et Drusius, Symmachi Eusebius, Theodoretus et Drusius. Sed ipsi legunt ἀνόμων. Coislinianus autem unus, ἀνομιῶν, recte, ut suadent tum vox עונת tum Hieronymus, qui vertit, *iniquitatum*.

V. 7. Σ., ὃς ἥδρασας etc. Sic Regius unus ex Didymo, Agellius atque Drusius. Theodoretus vero habet, ἑδράζων, *firmans*. Cujus lectionem confirmare videtur Euthymius, qui sic vertit : *Quod vero ait*, præparans, *Symmachus dixit*, stabiliens. *Subintelligitur autem substantivum verbum*, est. *Deus, inquit ille, est qui stabiles reddit montes, ita ut nullis tametsi validissimis ventorum flatibus dimoveri possint.*

V. 8. Lectionem Aquilæ plenam adfert Eusebius, Theodotionis et Quintæ idem.

PSALMUS LXV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח שיר מזמור	1.	1. Τῷ νικοποιῷ . . .
הריעו		
כל־הארץ		
2 שימו כבוד תהלתו	2.	2. Δότε δόξαν ὑμνήσει αὐτοῦ.
3 יכחשו	3.	3. Ἠρνήσαντο.
4 כל־הארץ ישתחוו לך ויזמרו־לך יזמרו שמך	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori canticum psalmi. *Hieron.*, *id.*	1. In finem, canticum psalmi resurrectionis.	1. Victori...
Jubilate. *Hieron.*, *id.*	Jubilate.	
Omnis terra. *Hieron.*, *id.*	Omnis terra.	
2. Ponite gloriam laudem ejus. *Hieron.*, date gloriam laudi ejus.	2. Date gloriam laudi ejus.	2. Date gloriam laudi ejus.
3. Mentientur. *Hieron.*, *id.*	3. Mentientur.	3. Abnegarunt.
4. Omnis terra incurvabunt se tibi, et canent tibi, canent nomini tuo. *Hieron.*, omnis terra adoret te et canat tibi, canat nomini tuo.	4. Omnis terra adoret te et psallat tibi, psalmum dicat nomini tuo.	4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ταῖς ψεκάσιν αὐτῆς χαυνώσεις αὐτὴν, καὶ τὸ βλάστημα αὐτῆς.	Ἐν ταῖς σταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται ἀνατέλλουσα.	
13. Γνοφωθήσεται τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου.	13. Πιανθήσεται τὰ ὄρη τῆς ἐρήμου. Ἄλλος, ὁμιχλωθήσονται αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου.	13.
14. Τροφήν.	14. Σῖτον.	14. Σῖτον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Stillis ejus emollies eam, et germen ejus.	In stillicidiis ejus lætabitur germinans.	
13. Replebuntur caligine speciosa deserti.	13. Pinguescent montes deserti. *Alius*, obnubilabuntur pascua deserti.	13.
14. Escam.	14. Frumentum.	14. Frumentum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXIV.

V. 9. Σ., τὰς προελεύσεις etc. Colbert. στιχηρῶς scriptus, quam item lectionem sequitur Agellius. Eusebius vero, καὶ τῆς ἑσπέρας τὰς ὑμνολογίας. Regius unus, καὶ τῆς ἑσπέρας ὑμνολογοῦσι. Ἀ., αἰνοποιήσεις. Sic Eusebius, qui, ut videtur, putavit esse nomen plurale; sed, ni fallor, est verbum, *laudabis*. In versione τῶν Ο' illud τέρψεις, a quibusdam explicatur, *delectationes*; alii, ut Vulgatus Interpres, vertendum putant, *delectabis*.

V. 10. Σ., ἐπισκέψαι etc. Sic Theodoretus et Eusebius.

Ibid. Ἀ., διαιρέσεις etc. Has lectiones adfert Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Σ., τελεσφορήσεις etc. Sic Eusebius et Colbertinus στιχηρῶς scriptus, qui pro οὕτως legit αὐτός. Agellius pro σπερματίαν legit πανσπερμίαν, eodem sensu, similiterque Theodoretus, et Corderius ex anonymo.

V. 11. Ε', τοὺς λόφους αὐτῆς μεθύσεις. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Σ., ταῖς ψεκάσιν etc. Eusebius. Syri vero lectionem habet Regius unus ex Theodoreto.

V. 13. Σ., γνοφωθήσεται etc. Has lectiones exhibet Drusius ex edit. Romana. Sed Agellius habet, Ἀ., γνοφωθήσονται. Σ., ὁμιχλωθήσονται.

V. 14. Ἀ., ἐκλεκτόν. Idem.

PSALMUS LXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος . . .	1. Εἰς τὸ τέλος, ᾠδὴ ψαλμοῦ ἀναστάσεως.	1. Εἰς τὸ νῖκος . . .
	Ἀλαλάξατε. Ἄλλος, σημάνατε. Ἄλλος, κροτήσατε.	
Πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ.	Πᾶσα ἡ γῆ.	
2. Τάξατε εἰς τιμὴν τὸν ὕμνον αὐτοῦ.	2. Δότε δόξαν τῇ αἰνέσει αὐτοῦ.	2.
3.	3. Ψεύσονται.	3.
4. Πάντες οἱ ἐπὶ γῆς προσκυνήσουσί σοι· μελῳδοῦντές σοι ᾄσουσι τὸ ὄνομά σου.	4. Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι, καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσάν τῷ ὀνόματί σου.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale...	1. In finem, canticum psalmi resurrectionis.	1. In victoriam.
	Jubilate. *Alius*, significate. *Alius*, plaudite.	
Omnes qui in terra.	Omnis terra.	
2. Statuite in honorem hymnum ejus.	2. Date gloriam laudi ejus.	2.
3.	3. Mentientur.	3.
4. Omnes qui super terram adorabunt te, concinentes tibi canent nomen tuum.	4. Omnis terra adorent te, et psallant tibi, psalmum dicant nomini tuo.	4.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 לכו וראו מפעלות אלהים נורא עלילה על־בני אדם	5.	5.
6 הפך ים ׀ ליבשה בנהר יעברו ברגל	6.	6.
7 משל בגבורתו ׀ עולם	7.	7. Τῷ ἐξουσιάζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ δι' αἰῶνος.
עיניו בגוים תצפינה הסוררים אל־ירימו למו		Οἱ ἀφιστάμενοι.
8 והשמיעו קול תהלתו	8.	8.
9 השם נפשנו בחיים ולא־נתן למוט רגלנו	9.	9.
11 הבאתנו במצודה	11.	11. Εἰσήγαγες ἡμᾶς ἐν ὀχυρώματι.
שמת מועקה במתנינו		Ἔθηκας τρισμὸν ἐν τῷ νώτῳ ἡμῶν.
12 לרויה	12.	12.
14 אשר פצו שפתי	14.	14.
15 אילים	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Ite et videte opera Dei : terribilis opere super filios hominum. *Hieron.*, venite et videte opera Dei : terribilia consilia super filiis hominum.	5. Venite et videte opera Dei : terribilis in consiliis super filios hominum.	5.
6. Convertit mare in aridam : in flumine transierunt pede. *Hieron.*, convertit mare in aridam : in flumine pertransibunt pede.	6. Qui convertit mare in aridam : in flumine pertransibunt pede.	6.
7. Dominans in fortitudine sua æternum. *Hieron.*, qui dominatur in fortitudine sua sæculo.	7. Qui dominatur in virtute sua in æternum.	7. Dominanti in potentia sua per sæculum.
Oculi ejus in gentes respiciunt, rebelles ne elevent seipsos. *Hieron.*, oculi ejus gentes aspiciunt, qui increduli sunt non exaltentur in semetipsis.	Oculi ejus super gentes respiciunt, qui exasperant non exaltentur in semetipsis.	Qui abscedunt.
8. Et auditam facite vocem laudis ejus. *Hieron.*, *id.*	8. Et auditam facite vocem laudis ejus.	8.
9. Ponens animam nostram in vitam, et non dedit ad nutandum pedes nostros. *Hieron.*, qui posuit animam nostram ad vitam, et non dedit in commotionem pedes nostros.	9. Qui posuit animam meam ad vitam, et non dedit in commotionem pedes meos.	9.
11. Introduxisti nos in rete. *Hieron.*, introduxisti nos in obsidionem.	11. Induxisti nos in laqueum.	11. Introduxisti nos in munimentum.
Posuisti coarctationem in lumbis nostris. *Hieron.*, posuisti stridorem in dorso nostro.	Posuisti tribulationes in dorso nostro.	Posuisti stridorem in dorso nostro.
12. Ad irriguam. *Hieron.*, in refrigerium.	12. In refrigerium.	12.
14. Quæ aperuerunt labia mea. *Hieron.*, quæ promiserunt labia mea.	14. Quæ distinxerunt labia mea.	14.
15. Arietum. *Hieron.*, *id.*	15. Arietum.	15.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5. Ἔλθετε καὶ ἴδετε πράξεις τοῦ Θεοῦ, φοβερὰ μηχανήματα ὑπὲρ υἱῶν ἀνθρώπων.

6. Μετέβαλε τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν· ποταμὸν διέβησαν ποδί.

7.

Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τὰ ἔθνη ἐπισκοπεύουσι· οἱ ἀπειθεῖς μὴ ὑψούτωσαν ἑαυτούς.

8. Καὶ ἐξάκουστον ποιεῖτε τὴν φωνὴν τοῦ ὕμνου αὐτοῦ.

9. Τοῦ τάξαντος τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰς ζωήν, καὶ μὴ δόντος σφαλῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν.

11. Εἰσήγαγες ἡμᾶς ἐντὸς πολιορκίας.

Ἔθηκας κύκλωσιν τῇ ὀσφύϊ ἡμῶν.

12. Εἰς εὐρυχωρίαν.

14. Ἃς ἤνοιξε τὰ χείλη μου.

15.

Ο'.

5. Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ· φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

6. Ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν. Ἐν ποταμῷ διελεύσονται ποδί.

7. Τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος.

Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν, οἱ παραπικραίνοντες μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς.

8. Καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ.

9. Τοῦ θεμένου τὴν ψυχήν μου εἰς ζωήν, καὶ μὴ δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας μου. *Ἄλλος*, εἰς μετακίνησιν τοὺς πόδας ἡμῶν. *Οἱ λοιποί*, τὴν ψυχὴν ἡμῶν... τοὺς πόδας ἡμῶν.

11. Εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς παγίδα. Ε', εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς περιοχήν.

Ἔθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν.

12. Εἰς ἀναψυχήν. *Ἀλλ.*, εἰς ἀνάπαυσιν. *Ἄλλος*, εἰς παραμυθίαν.

14. Ἃς διέστειλε τὰ χείλη μου.

15. Χιμάρων. *Οἱ λοιποί*, τράγων καιρίων.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5. Φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

6.

7.

Οἱ ἐκκλίνοντες.

8.

9.

11.

12.

14.

15.

SYMMACHUS.

5. Venite et videte opera Dei: terribilia machinamenta super filios hominum.

6. Convertit mare in aridam: flumen transierunt pede.

7.

Oculi ejus gentes visitant, inobsequentes ne elevent seipsos.

8. Et auditam facite vocem laudis ejus.

9. Qui constituit animam nostram in vitam, et non dedit labi pedes nostros.

11. Introduxisti nos intra obsidionem.

Posuisti circuitionem (*vel*, cingulum) lumbo nostro.

12. In latum spatium.

14. Quæ aperuerunt labia mea.

15.

LXX INTERPRETES.

5. Venite et videte opera Dei: terribilis in consiliis super filios hominum.

6. Qui convertit mare in aridam: in flumine pertransibunt pede.

7. Qui dominatur in virtute sua sæculo.

Oculi ejus super gentes respiciunt, qui exasperant non exaltentur in semetipsis.

8. Et auditam facite vocem laudis ejus.

9. Qui posuit animam meam ad vitam, et non dedit in commotionem pedes meos. *Alius*, in transmotionem pedes nostros. *Reliqui*, animam nostram... pedes nostros.

11. Induxisti nos in laqueum. V, induxisti nos in munitionem.

Posuisti tribulationes in dorso nostro.

12. In refrigerium. *Alius*, in requiem. *Alius*, in consolationem.

14. Quæ distinxerunt labia mea.

15. Hircorum. *Reliqui*, hircorum tempestivorum.

THEODOTIO.

5. Terribilis in consiliis super filios hominum.

6.

7.

Qui declinant.

8.

9.

11.

12.

14.

15.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 אליו פי־קראתי ורומם תחת לשוני	17.	17.
18 און אם־ראיתי בלבי לא ישמע אדני	18.	18. Ἀνωφελὲς ἰδὼν ἐν καρδίᾳ μου, οὐκ εἰσακούσεται Κύριος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Ad ipsum ore meo clamavi: et exaltatus est sub lingua mea. *Hieron.*, ipsum ore meo invocavi, et exaltavi in lingua mea.	17. Ad ipsum ore meo clamavi, et exaltavi sub lingua mea.	17.
18. Iniquitatem si vidi in corde meo, non exaudiet Dominus. *Hieron.*, *id.*	18. Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus.	18. Inutilitatem videns in corde meo, non exaudiet Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXV.

V. 1. Ἀ., τῷ νικοποιῷ etc. Mss. nota: Ἀναστάσεως, οὔτε τὸ Ἑβρ. ἔχει, οὐδὲ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, οὐδὲ οἱ Ο' ἐν τῷ Ἑξαπλῷ. I. e. Resurrectionis. *Id neque Hebraicum habet, neque alii interpretes, neque LXX in Hexaplo.* Sæpe antea notam de inducta voce, ἀναστάσεως, exhibent duo Regii.

Ibid. Ἄλλος, σημάνατε. Ἄλλος, κροτ-. Coislin. unus.

Ibid. Σ., πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ. Drusius.

V. 2. Ἀ., δότε etc. Eusebius.

V. 3. Ἀ., ἠρνήσαντο. Corderius.

V. 4. Σ., πάντες οἱ ἐπὶ γῆς etc. Sic mss. quorum unus habet, τῷ ὀνόματί σου. Ita quoque Theodoretus, et Coislin. unus, qui non habet σοι post μελῳδοῦντες. Agellius vero sic legit, πάντες οἱ ἐπὶ γῆς προσκυνησάτωσάν σοι, καὶ ψαλάτωσάν σοι, μελῳδοῦντες ᾄσουσι τὸ ὄνομά σου. [Secundum Origenem in operib. Symmachus hoc comma ita transtulit: Πάντες οἱ ἐπὶ γῆς προσκυνήσουσί σοι, μελῳδοῦντες σοι ᾄσουσι τὸ ὄνομά σου. Drach.]

V. 5. Σ., ἔλθετε etc. Locum plenum sic habet Eusebius. Postremam hujusce versus partem, ut est in τοῖς Ο', Theodotioni etiam tribuit Theodoretus.

V. 6. Σ., μετέβαλε etc. Eusebius et mss.

V. 7. Ἀ., τῷ ἐξουσιάζοντι etc. Eusebius.

Ibid. Σ., οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ etc. Eusebius. Postremam vero versiculi partem, οἱ ἀπειθεῖς μὴ ὑψούτωσαν ἑαυτούς, quasi Aquilæ et Symmachi affert Colbertinus στιχηρῶς scriptus, sed omnes alii ad Aquilam legunt, οἱ ἀφιστάμενοι, tantum; ad Theodotionem vero, quem Θεόδοτον vocat Regius unus, οἱ ἐκκλίνοντες. [Aliter effert Theodoretus alteram partem Symmachi lectionis: Οἱ ἀπειθεῖς μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. Drach.]

PSALMUS LXVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 וירננו	5.	5. Καὶ αἰνέσουσι.
7 ארץ נתנה יבולה	7.	7.
8 אפסי	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Et laudent. *Hieron.*, *id.*	5. Et exsultent.	5. Et laudabunt.
7. Terra dedit germen suum. *Hieron.*, *id.*	7. Terra dedit fructum suum.	7.
8. Fines. *Hieron.*, *id.*	8. Fines.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXVI.

V. 2. Nota Eusebii Comment. in hunc psalmum: Τὸ δὲ ἐπιλεγόμενον ἑξῆς, *καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς*, μὴ κείμενον μήτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ μήτε ἐν τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, ἀναγκαίως ὠβέλισται. I. e. *Quod autem repetitur postea*, et misereatur nostri, *cum neque in Hebraico, neque apud reliquos interpretes le-*

PSALMUS LXVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 רשעים *Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος*, ἀσεβεῖς.	3.	3.
5 סלו לרכב בערבות	5.	5. Ἀποσκολοπίσατε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Impii. *Heb. int.*, *Syrus et Hieron.*, *id.*	3. Peccatores.	3.
5. Exaltate equitantem per deserta. *Hieron.*, præparate viam ascendenti per deserta.	5. Iter facite ei qui ascendit super occasum.	5. Palos figite (*vel*, virgulta evellite).

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17. Αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐπεκαλεσάμην, καὶ ὑψώθη παραχρῆμα ἡ γλῶσσά μου.	17. Πρὸς αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου.	17.
18. Ἀδικίαν εἰ προεῖδον ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακούσῃ Κύριος.	18. Ἀδικίαν εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακουσάτω Κύριος.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17. Ipsum ore meo invocavi, et exaltata est statim lingua mea.	17. Ad ipsum ore meo clamavi, et exaltavi sub lingua mea.	17.
18. Iniquitatem si prævidi in corde meo, ne exaudiat Dominus.	18. Iniquitatem si aspexi in corde meo, ne exaudiat Dominus.	18.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXV.

V. 8. Σ., καὶ ἐξάκουστον ποιεῖτε etc. Sic Eusebius lectionem plenam habet. Drusius hæc tantum adfert, ἀκουστὴν ποιεῖτε. Theodoretus et Reg. unus, ἀκουτιστὴν ποιήσατε.

V. 9. Σ., τοῦ τάξαντος etc. Sic Eusebius, qui monet reliquos omnes, τὴν ψυχὴν ἡμῶν, et τοὺς πόδας ἡμῶν legisse, ut est in Hebræo. *Ἄλλος*, εἰς μετακίνησιν etc. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 11. Ἀ., εἰσήγαγες etc. Sic Eusebius.

Ibid. Ἀ., ἔθηκας τρισμὸν etc. Idem.

V. 12. Σ., εἰς εὐρυχωρίαν. Idem. *Ἄλλος*, εἰς ἀναπ- etc. Coislinianus unus.

V. 14. Σ., ἃς ἤνοιξε etc. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 15. *Οἱ λοιποὶ*, τράγων καιρίων. Hilarius in Psalm. p. 185. *Confirmat autem spiritalis intelligentiæ sensum aliorum consonans sibi et concors translatio, qui pro* χειμάῤῥοις, τράγους καιρίους *transtulerunt.* Τράγοι καίριοι *autem significantur, qui ex ipso tempore editi sunt;* χείμαῤῥοι *autem, quos hyems genuit.* Mirum sane videatur si omnes reliqui interpretes τράγοι καίριοι verterint. Quid enim adfinitatis habeat vox illa, καίριοι, *cum Hebraica* אילים? Eusebius vero legit, καὶ ἔρημοι, *et deserti*, quæ versio corrupta haud dubie est. Aquila, Symmachus et Quinta, psalm. XLIX, 9, hircum κερεῖνόν, *corneum*, vocant : unde fortassis suspicio oriatur, καίριοι et καὶ ἔρημοι substitutos fuisse pro κερεῖνοί· imo vix aliam lectionem admittam.

V. 17. Σ., αὐτὸν τῷ στόματί μου etc. Sic Eusebius, tres mss., Theodoretus et Drusius.

V. 18. Versionem Aquilæ exhibet Colbertinus unus; Symmachi Colbertinus alter στιχηρῶς scriptus ac Theodoretus.

PSALMUS LXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. Καὶ εὐφημείτωσαν.	5. Καὶ ἀγαλλιάσθωσαν.	5.
7. Γῆ δώσει τὴν φορὰν αὐτῆς.	7. Γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς.	7.
8.	8. Τὰ πέρατα. *Ἄλλος*, τὰ τέλη.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. Et laudent.	5. Et exsultent.	5.
7. Terra dabit proventum suum.	7. Terra dedit fructum suum.	7.
8.	8. Fines. *Alius*, termini.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXVI.

gatur : necessario notatum obelo fuit.

V. 5. Ἀ., καὶ αἰνέσουσι etc. Eusebius.

V. 7. Σ., γῆ δώσει etc. Idem.

V. 8. *Ἄλλος*, τὰ τέλη. Coislin. unus.

PSALMUS LXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἁμαρτωλοί. *Οἱ λοιποὶ*, ἀσεβεῖς.	3.
5. Καταστρώσατε ὁδὸν τῷ ἐποχουμένῳ ἐν τῇ ἀοικήτῳ.	5. Ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Peccatores. *Reliqui*, impii.	3.
5. Sternite viam ei qui vehitur in inhabitata.	5. Iter facite ei qui ascendit super occasum.	5.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἰα ἡ ὀνομασία αὐτοῦ.	Κύριος ὄνομα αὐτῷ. Ε', ἐν τῷ Ἰα τὸ ὄνομα αὐτοῦ.	
ιᾶσθε εἰς πρόσωπον αὐ-	Καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ.	
δικοῦντος χηρῶν.	6. Κριτοῦ τῶν χηρῶν.	6.
ἐν ἡγιασμένῳ κατοικη- ῦ.	Ὁ Θεὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ.	
ιν οἰκεῖν μοναχοῖς οἰ-	7. Κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ. Ε', κατοικίζει μονοζώνους ἐν οἴκῳ.	7. Κατοικίζει μοναχοὺς ἐν οἴκῳ.
δεδεμένους εἰς ἀπόλυσιν.	Ἐξάγων πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ.	Ἐξάγων πεπεδημένους ἐν εὐθύτησιν.
ιθεῖς κατοικήσουσι καύ- ιτητα.	Ὁμοίως τοὺς παραπικραίνοντας, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις.	Πλὴν ἐκκλίνοντες κατεσκήνωσαν πεποιθότες.
εός, προερχομένου σου ιῦ σου, βαίνοντός σου δι'	8. Ὁ Θεὸς, ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ.	8.
ίετο, οὐρανὸς δὲ ἀπέ- ὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ Σιναΐ, καὶ ἀπὸ προσώπου εοῦ Ἰσραήλ.	9. Γῆ ἐσείσθη, καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ τοῦ Σινὰ, ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ.	9.
ἐξεποίησας καὶ ἥδρασας.	10. Τῇ κληρονομίᾳ σου, καὶ ἠσθένησε· σὺ δὲ κατηρτίσω αὐτήν.	10.
	11. Ἐν τῇ χρηστότητί σου. *Οἱ λοιποί*, διὰ τῆς ἀγαθοσύνης σου.	11.
ος ἔδωκε ῥήσεις εὐαγ- στρατιᾷ πολλῇ.	12. Κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις, δυνάμει πολλῇ.	12.

YMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
omen ejus.	Dominus nomen illi. V, in Ia nomen ejus.	
imini in faciem ejus.	Et exsultate in conspectu ejus.	
soris viduarum.	6. Judicis viduarum.	6.
sanctificato habitaculo	Deus in loco sancto suo.	
abitandam solitariis do-	7. Inhabitare facit unius moris in domo. V, habitare facit accinctos in domo.	7. Habitare facit solitarios in domo.
inctos in dimissionem.	Qui educit vinctos in fortitudine.	Qui educit vinctos in rectitudinibus.
ientes autem inhabita- siccitatem.	Similiter eos qui exasperant, qui habitant in sepulcris.	Verumtamen declinantes habitaverunt confidentes.
procedente te ante po- ium, ambulante te per n.	8. Deus, cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto.	8.
a movebatur: cœlum illavit a facie Dei hujus facie Dei, Dei Israel.	9. Terra mota est, etenim cœli distillaverunt a facie Dei Sina, a facie Dei Israel.	9.
m effecisti et fundasti.	10. Hæreditati tuæ, et infirmata est; tu vero perfecisti eam.	10.
	11. In dulcedine tua. *Reliqui*, per bonitatem tuam.	11.
inus dedit verba evan- ercitui multo.	12. Dominus dabit verbum evangelizatis, virtute multa.	12.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ביה שמו		
ועלזו לפניו		
6 ודין אלמנות אלהים במעון קדשו	6.	6. Δικαστοῦ χηρῶν. 'Ο Θεὸς ἐν βασιλείοις ἁγίοις α- τοῦ.
7 מושיב יחידים ׀ ביתה	7.	7. Καθίζει μονογενεῖς ἐν οἴκῳ
מוציא אסירים בכושרות		
אך־סוררים שכנו צחיחה		Πλὴν ἀφιστάμενοι ἐσκήνωσ λεοπετρίανδε.
8 אלהים בצאתך לפני עמך בצעדך בישימון	8.	8. Ἠφανισμένην.
9 ארץ רעשה ׀ אף־שמים נטפו מפני אלהים זה סיני מפני אלהים אלהי ישראל	9.	9.
10 נחלתך ונלאה אתה כוננתה	10.	10. Τὴν κληροδοσίαν σου τὴν μ μοχθηκυῖαν, σὺ ἥδρασας αὐτήν.
11 בטובתך	11.	11.
12 אדני יתן־אמר המבשרות צבא רב	12.	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In Ia nomen ejus. *Hieron.*, in Domino nomen ejus.	Dominus nomen illi.	
Et exsultate ad facies ejus. *Hieron.*, exsultate coram eo.	Exsultate in conspectu ejus.	
6. Et judex viduarum. *Hieron.*, et defensore viduarum.	6. Judicis viduarum.	6. Defensoris viduarum.
Deus in habitaculo sanctitatis suæ. *Hieron.*, Deus in habitaculo sancto suo.	Deus in loco sancto suo.	Deus in regia sancta sua.
7. Habitare faciens unicos in domo. *Hieron.*, inhabitare facit solitarios in domo.	7. Inhabitare facit unius moris in domo.	7. Collocat unigenitos in dom
Educens vinctos in compedibus. *Hieron.*, qui educit vinctos in fortitudine.	Qui educit vinctos in fortitudine.	
Verumtamen rebelles habitaverunt siccum. *Hieron.*, increduli autem habitaverunt in siccitatibus.	Similiter eos qui exasperant, qui habitant in sepulcris.	Verumtamen abscedentes hab taverunt lævem petram.
8. Deus, in egrediendo te ad facies populi tui, in incedendo te in solitudine. *Hieron.*, Deus cum egredereris ante populum tuum, et ambulares per desertum.	8. Deus, cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto.	8. Dissipatam.
9. Terra tremuit, etiam cœli distillaverunt, a faciebus Dei hujus Sinai, a faciebus Dei, Dei Israel. *Hieron.*, terra commota est, et cœli distillaverunt a facie tua, Deus, hoc est in Sinai; a facie Dei Israel.	9. Terra mota est, etenim cœli distillaverunt a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel.	9.
10 Hæreditatem tuam et labore confectam tu confirmasti eam. *Hieron.*, hæreditatem tuam et laborantem tu confortasti.	10. Hæreditati tuæ, et infirmata est, tu vero perfecisti eam.	10. Hæreditatem tuam, quæ l borabat, tu firmasti eam.
11. In bonitate tua. *Hieron.*, *id.*	11. In dulcedine tua.	11.
12. Dominus dabit sermonem, annuntiantium exercitus multus.	12. Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa.	12.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἰα ἡ ὀνομασία αὐτοῦ.	Κύριος ὄνομα αὐτῷ. Ε', ἐν τῷ Ἰα τὸ ὄνομα αὐτοῦ.	
ριᾶσθε εἰς πρόσωπον αὐ-	Καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ.	
ρδικοῦντος χηρῶν.	6. Κριτοῦ τῶν χηρῶν.	6.
ἐν ἡγιασμένῳ κατοικη- ου.	Ὁ Θεὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ.	
ιν οἰκεῖν μοναχοῖς οἰ-	7. Κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ. Ε', κατοικίζει μονοζώνους ἐν οἴκῳ.	7. Κατοικίζει μοναχοὺς ἐν οἴκῳ.
δεδεμένους εἰς ἀπόλυσιν.	Ἐξάγων πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ.	Ἐξάγων πεπεδημένους ἐν εὐθύτησιν.
ειθεῖς κατοικήσουσι καύ- ότητα.	Ὁμοίως τοὺς παραπικραίνοντας, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις.	Πλὴν ἐκκλίνοντες κατεσκήνωσαν πεποιθότες.
εὸς, προερχομένου σου οῦ σου, βαίνοντός σου δι'	8. Ὁ Θεὸς, ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ.	8.
είετο, οὐρανὸς δὲ ἀπέ- ὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ Σινᾶ, καὶ ἀπὸ προσώπου Θεοῦ Ἰσραήλ.	9. Γῆ ἐσείσθη, καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ τοῦ Σινᾶ, ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ.	9.
ἐξεποίησας καὶ ἥδρασας.	10. Τῇ κληρονομίᾳ σου, καὶ ἠσθένησε· σὺ δὲ κατηρτίσω αὐτήν.	10.
	11. Ἐν τῇ χρηστότητί σου. *Οἱ Λοιποὶ*, διὰ τῆς ἀγαθοσύνης σου.	11.
ιος ἔδωκε ῥήσεις εὐαγ- στρατιᾷ πολλῇ.	12. Κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις, δυνάμει πολλῇ.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
omen ejus.	Dominus nomen illi. V, in Ia nomen ejus.	
amini in faciem ejus.	Et exsultate in conspectu ejus.	
soris viduarum.	6. Judicis viduarum.	6.
sanctificato habitaculo	Deus in loco sancto suo.	
abitandam solitariis do-	7. Inhabitare facit unius moris in domo. V, habitare facit accinctos in domo.	7. Habitare facit solitarios in domo.
vinctos in dimissionem.	Qui educit vinctos in fortitudine.	Qui educit vinctos in rectitudinibus.
uentes autem inhabita- s siccitatem.	Similiter eos qui exasperant, qui habitant in sepulcris.	Verumtamen declinantes habitaverunt confidentes.
, procedente te ante po- ium, ambulante te per m.	8. Deus, cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto.	8.
ra movebatur: cœlum tillavit a facie Dei hujus a facie Dei, Dei Israel.	9. Terra mota est, etenim cœli distillaverunt a facie Dei Sina, a facie Dei Israel.	9.
m effecisti et fundasti.	10. Hæreditati tuæ, et infirmata est; tu vero perfecisti eam.	10.
	11. In dulcedine tua. *Reliqui*, per bonitatem tuam.	11.
ninus dedit verba evan- xercitui multo.	12. Dominus dabit verbum evangelizatis, virtute multa.	12.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
13 מלכי צבאות ידדון ידדון	13.	13.
ונות בית תחלק שלל		Καὶ ὡραιότης οἴκου μερι- λάφυρα.
14 אם־תשכבון בין שפתים	14.	14.
ואברתיה		
15, 16 בפרש שדי ׀ מלכים בה תשלג בצלמון : הר־אלהים הר־בשן הר גבננים הר־בשן	15, 16.	15, 16.
17 למה ׀ תרצדון הרים גבננים ההר חמד אלהים לשבתו אף־יהוה ישכן לנצח	17.	17. Εἰς τί ἐρίζετε ὄρη ὀφρυ- να; τὸ ὄρος ὃ ἐπεθύμησεν ὁ καθῆσαι αὐτῷ.
18 רכב אלהים רבתים אלפי שנאן	18.	18.
19 ואף סוררים לשכן	19.	19. Καίπερ ἀπειθεῖς τοῦ κα- σκηνῶσαι.
20 ישועתנו	20.	20.
21 האל ׀ לנו אל למושעות וליהוה אדני למות תוצאות	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Hieron., Domine, dabis sermonem annuntiatricibus multitudinis plurimæ.		
13. Reges exercituum fugiebant, fugiebant. *Hieron.*, reges exercituum fœderabuntur, fœderabuntur.	13. Rex virtutum, dilecti, dilecti.	13.
Et habitatio domus dividet spolia. *Hieron.*, et pulcritudo domus dividet spolia.	Et speciei domus dividere spolia.	Et species domus dividit spo
14. Si accubueritis inter tripodes. *Hieron.*, si dormieritis inter medios terminos.	14. Si dormiatis inter medios cleros.	14.
Et alæ ejus. *Hieron.*, et posteriora ejus.	Et posteriora dorsi ejus.	
15, 16. In dissipando Saddai reges in ea albescebat ut nix in Selmon: mons Dei, mons Basan, mons gibborum, mons Basan. *Hieron.* cum divideret Potentissimus reges in ea, nive dealbata est in Selmon: mons Dei, mons pinguis; mons excelsus, mons pinguis.	15, 16. Dum discernit cœlestis reges super eam nive dealbabuntur in Selmon: mons Dei mons pinguis: mons coagulatus, mons pinguis.	15, 16.
17. Ut quid despicitis montes gibbosi? montem desideravit Deus habitare in eo, etiam Deus habitabit in finem. *Hieron.*, quare contenditis, montes excelsi, adversus montem quem dilexit Deus ut habitaret in eo? Siquidem Dominus habitabit semper.	17. Ut quid suspicamini montes coagulatos? Mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo: etenim Dominus habitavit in finem.	17. Ad quid contenditis, mo superciliosi? mons quem de ravit Deus ad habitandum in
18. Currus Dei duæ myriades millia duplicata. *Hieron.*, currus Dei innumerabilis millia abundantium.	18. Currus Dei decem millibus multiplex millia lætantium.	18.
19. Et etiam rebelles ad inhabitandum. *Hieron.*, insuper et non credentes inhabitare.	19. Etenim non credentes inhabitare.	19. Et etiam rebelles ad i bitandum.
20. Salutem nostram. *Hieron.*, salutis nostræ.	20. Salutarium nostrorum.	20.
21. Deus nobis Deus ad salutes, et Domino Adonai ad mortem exitus. *Hieron.*, Deus noster Deus	21. Deus noster Deus salvos faciendi, et Domini Domini exitus mortis.	21.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13. Βασιλεῖς τῶν στρατιωτῶν ἠγαπήθησαν, ἀγαπητοὶ ἐγένοντο.	13. Ὁ βασιλεὺς τῶν δυνάμεων τοῦ ἀγαπητοῦ, τοῦ ἀγαπητοῦ.	13.
Καὶ ἡ δίαιτα τοῦ οἴκου διανέμει λάφυρα.	Καὶ ὡραιότητι τοῦ οἴκου διελέσθαι σκῦλα.	
14. Ἐὰν ἀναπέσητε μεταξὺ τῶν κλήρων.	14. Ἐὰν κοιμηθῆτε ἀναμέσον τῶν κλήρων.	14.
Καὶ τὰ μέλη αὐτῆς.	Καὶ τὰ μετάφρενα αὐτῆς.	
15, 16. Ὁπότε κατεμέριζεν ὁ Ἱκανὸς βασιλεύειν αὐτὴν, ὡς χιονισθεῖσα ἦν Σελμὼν ὄρος Θεοῦ, ὄρος εὐτροφίας, ὄρος ὑψηλότατον, ὄρος εὐτροφίας.	15, 16. Ἐν τῷ διαστέλλειν τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ἐπ' αὐτῆς χιονωθήσονται ἐν Σελμών· ὄρος τοῦ Θεοῦ ὄρος πῖον, ὄρος τετυρωμένον, ὄρος πῖον.	15, 16. Ἐπ' αὐτῆς χιονωθήσονται ἐν Σελμών· ὄρος τοῦ Θεοῦ ὄρος πῖον, ὄρος τετυρωμένον, ὄρος πῖον.
17. Εἰς τί περισπουδάζετε τὰ ὄρη τὰ ὑψηλά; τὸ ὄρος ὅπερ ἐπόθησεν ὁ Θεὸς εἰς τὸ κατοικεῖν ἐν αὐτῷ, καὶ Κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος.	17. Ἱνατί ὑπολαμβάνετε ὄρη τετυρωμένα; τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ. Καὶ γὰρ ὁ Κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος.	17. Ἵνα τί ἐρίζετε περὶ τούτου τοῦ ὄρους;
18. Ὄχησις τοῦ Θεοῦ μυριάδων, χιλιάδες ἠχούντων.	18. Τὸ ἅρμα Κυρίου μυριοπλάσιον, χιλιάδες εὐθηνούντων.	18.
19. Ἔτι καὶ ἐν ἀπειθοῦσι κατασκηνῶσαι.	19. Καὶ γὰρ ἀπειθοῦντες τοῦ κατασκηνῶσαι.	19.
20. Τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.	20. Τῶν σωτηρίων ἡμῶν.	20.
21. Ὁ Θεὸς ἡμῖν Θεὸς εἰς σωτηρίαν, καὶ τοῦ Κυρίου τοῦ Δεσπότου αἱ εἰς θάνατον ἔξοδοι.	21. Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς σώζειν, καὶ τοῦ Κυρίου αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου.	21.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13. Reges militum dilecti sunt, dilecti fuerunt.	13. Rex virtutum, dilecti, dilecti.	13.
Et vivendi ratio domus distribuit spolia.	Et speciei domus dividere spolia.	
14. Si recideritis inter sortes.	14. Si dormiatis inter medios cleros.	14.
Et membra ejus.	Et posteriora dorsi ejus.	
15, 16. Quando distribuit Omnipotens regnare ipsam, quasi nive dealbata erat Selmon mons Dei, mons boni alimenti : mons celsissimus, mons boni alimenti.	15, 16. Dum discernit cœlestis reges super eam nive dealbabuntur in Selmon : mons Dei mons pinguis : mons coagulatus, mons pinguis.	15, 16. Super eam nive dealbabuntur in Selmon : mons Dei mons pinguis : mons coagulatus, mons pinguis.
17. Ad quid sollicitudo vobis est circa montes excelsos? mons quem desideravit Deus ad habitandum in eo, et Dominus habitabit in finem.	17. Ut quid suspicamini montes coagulatos? Mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo : etenim Dominus habitavit in finem.	17. Ut quid contenditis de hoc monte?
18. Currus Dei myriadum millia sonantium.	18. Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium.	18.
19. Insuper et in inobsequentibus ad inhabitandum.	19. Etenim inobsequentes ad inhabitandum.	19.
20. Salvatoris nostri.	20. Salutarium nostrorum.	20.
21. Deus nobis Deus ad salutem, et Domini Domini ad mortem exitus.	21. Deus noster Deus salvos faciendi, et Domini exitus mortis.	21.

Digitized by Google

respicere non potest, cum dicit, *οἱ λοιποὶ*, *Reliqui*: nam Symmachus habet, τῆς φωνῆς μου· LXX vero, τῆς προσευχῆς μου· aliquot tamen exemplaria, τῆς φωνῆς μου. Fortasse errant tum Drusius, tum Romani editores, cum dicunt cæteras editiones habere, τῆς προσευχῆς μου· siquidem Symmachus, ut vidimus, habet, τῆς φωνῆς μου. Aquilam vero quis credat קלי vertisse, τῆς προσευχῆς μου (*)?

V. 4. *Οἱ λοιποὶ*, ὡς μάχαιραν. Eusebius.

Ibid. Ἀ., ῥῆμα πικρόν. Drusius. Σ., ἐπλήρω-

(*) Schleusnerus adducit hic locum ex Origenis operibus, qui ignotus erat Montfauconio: Ἀντὶ *συστροφῆς*, *ἀποῤῥήτου* Ἀκύλας εἴρηκεν, ὁ δὲ Σύμμαχος, *σκέψεως*. I. e.: Pro συστροφῆς (LXX interpretum) Aquila dixit ἀποῤῥήτου, *secreto*, Symmachus vero, σκέψεως, *consilio*. Drach.

PSALMUS LXIV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 דברי עונת גברו מני	4.	4. Λόγοι ἀνομιῶν ἐδυναμώθησαν παρ' ἐμέ.
7 מכין הרים בכחו	7.	7.
8 משביח שאון ימים שאון גליהם והמון לאמים	8.	8. Καταστέλλων ἦχον θαλάσσης, θόρυβον κυμάτων αὐτῆς, καὶ ὄχλον φυλῶν.
9 מוצאי בקר וערב תרנין	9.	9. Αἰνοποιήσεις.
10 פקדת הארץ ותשקקה רבת תעשרנה	10.	10.
פלג אלהים מלא מים		Διαιρέσεις Θεοῦ πλήρεις ὑδάτων.
תכין דגנם כי־כן תכינה		
11 תלמיה רוה	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Verba iniquitatum prævaluerunt præ me. *Hier.*, verba iniquitatum prævaluerunt adversum me.	4. Verba iniquorum prævaluerunt super nos.	4. Verba iniquitatum roborata sunt apud me.
7. Præparans montes in virtute sua. *Hieron.*, præparans montes in virtute sua.	7. Præparans montes in virtute tua.	7.
8. Compescens sonitum maris, sonitum fluctuum eorum, et turbam gentium. *Hieron.*, compescens sonitum maris, fremitum fluctuum ejus, et multitudinem gentium.	8. Qui conturbas profundum maris, sonum fluctuum ejus. Turbabuntur gentes.	8. Comprimens sonum maris, tumultum fluctuum ejus, et turbam tribuum.
9. Exitus auroræ et vesperæ laudare facies. *Hieron.*, egressus matutini et vesperi laudantes facies.	9. Exitus matutini et vespere delectabis.	9. Laudabis.
10. Visitasti terram, et irrigasti eam, plurimum ditabis eam. *Hieron.*, visitasti terram, et irriga eam, ubertate dita eam.	10. Visitasti terram et inebriasti eam, multiplicasti locupletare eam.	10.
Rivus Dei plenus aquis. *Hieron.*, rivus Dei plenus aqua.	Flumen Dei repletum est aquis.	Divisiones Dei plenæ aquis.
Parabis frumentum eorum, quia sic parabis eam. *Hieron.*, præparabis frumentum eorum, quia sic fundasti eam.	Parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio ejus.	
11. Sulcos ejus inebria. *Hieron.*,	11. Rivos ejus inebria.	11.

Digitized by Google

σαν etc. Eusebius et Coislinianus unus. Alter vero codex ad Symmachum habet, λόγον πικρόν · sed id desumptum videtur ex Theodotione.

V. 5. Σ., κρυφῇ. Codex unus et Drusius.

Ibid. 'Α., ἁπλοῦν. Eusebius.

V. 6. Σ., ἐκράτυναν etc. Sic mss. et Theodoretus.

V. 7. Σ., ἐξερεύνησαν etc. Eusebius.

Ibid. Aquilæ et Symmachi lectiones exhibet Drusius.

Ibid. 'Α., ἔγκατον ἀνδρὸς etc. Drusius. Theodotionis vero lectionem plenam effert Colbertinus unus, qui Theodotionem Θεόδοτον bis vocat. Theodotio sequentia commatis 8 his conjunxit, ita ut unum sensum conficiant.

V. 8. 'Α., καὶ ῥοιζήσει etc. Has omnes lectiones effert Drusius.

V. 9. 'Α., καὶ ἐσκανδάλισαν etc. Drusius.

PSALMUS LXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ἄλλος, ᾠδὴ Ἱερεμίου καὶ Ἐζεκιὴλ, καὶ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας, ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι.	
4. Λόγοι ἀνομιῶν κατεδυνάστευσάν μου.	4. Λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν ἡμᾶς. Ε', ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ.	4.
7. Ὃς ἥδρασας ὄρη τῇ δυνάμει αὐτοῦ.	7. Ἑτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύϊ σου.	7.
8.	8. Ὁ συνταράσσων τὸ κύτος τῆς θαλάσσης, ἤχους κυμάτων αὐτῆς. Ταραχθήσονται τὰ ἔθνη. Ε', καταπραΰνων.	8. Καταπραΰνων.
9. Τὰς προελεύσεις τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς ἑσπέρας ὑμνολογούσας ποιήσεις.	9. Ἐξόδους πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις.	9.
10. Ἐπίσκεψαι τὴν γῆν, καὶ ποτίσεις αὐτὴν, πολυκαρπίᾳ πλουτίσεις αὐτήν.	10. Ἐπεσκέψω τὴν γῆν καὶ ἐμέθυσας αὐτὴν, ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν.	10.
Ὀχετοῖς Θεοῦ μέστοις ὑδάτων.	Ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων.	
Τελεσφορήσεις τὴν σπερματίαν αὐτῆς, ὅτι οὕτως ἥδρασας αὐτήν.	Ἡτοίμασας τὴν τροφὴν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασία.	
11.	11. Τοὺς αὔλακας αὐτῆς μέθυσον. Ε', τοὺς λόφους αὐτῆς μεθύσεις.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Alius, canticum Jeremiæ, et Ezechiel, et populi peregrinationis, quando profecturi erant.	
4. Verba iniquitatum dominata sunt mihi.	4. Verba iniquorum prævaluerunt super nos. V, confortata sunt super me.	4.
7. Qui firmasti montes virtute sua.	7. Præparans montes in fortitudine tua.	7.
8.	8. Qui conturbas profundum maris, sonos fluctuum ejus. Turbabuntur gentes. V, compescens.	8. Compescens.
9. Progressiones diluculi et vesperæ cantare facies.	9. Exitus matutini et vesperæ delectationes.	9.
10. Visita terram, et potabis eam, abundantia fructuum ditabis eam.	10. Visitasti terram et inebriasti eam, multiplicasti locupletare eam.	10.
Canalibus Dei plenis aquarum.	Flumen Dei repletum est aquis.	
Fructificare facies sementem ejus, quia sic fundasti eam.	Parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio.	
11.	11. Rivos ejus inebria. V, tumulos ejus inebriabis.	11.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
ברביבים תמוגגנה צמחה 'Ο Σύρος, τοῖς δρόσοις.		
13 ירעפו נאות מדבר	13.	13.
14 בר	14.	14. 'Εκλεκτόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In imbribus liquefacies eam, germini ejus (benedices.) *Syrus*, roribus. *Hieron.*, pluviis irriga eam, et germen ejus (benedic).	In stillicidiis ejus lætabitur germinans.	
13. Stillabunt pascua deserti. *Hieron.*, pinguescent pascuæ deserti.	13. Pinguescent speciosa deserti.	13.
14 Frumento. *Hieron.*, *id.*	14. Frumento.	14. Electum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXIV.

In titulum τῶν Ο' hanc notam habent tres mss. : Τισὶν ἀντιγράφοις πρόκειται, ᾠδὴ Ἱερεμίου καὶ Ἐζεχιὴλ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας, ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι. Ταῦτα οὔτε τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, οὔτε οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, καὶ οὔτε οἱ Ο' ἐν τῷ Ἑξαπλῷ. i. e. *Quibusdam exemplaribus præmittitur* : canticum Jeremiæ, et Ezechielis, et populi transmigrationis, cum exituri essent. *Hæc neque Hebraicum habet, neque alii interpretes, neque LXX in Hexaplo.*

V. 4. 'A., λόγοι ἀνομίων etc. Lectionem Aquilæ habent mss. et Drusius, Symmachi Eusebius, Theodoretus et Drusius. Sed ipsi legunt ἀνόμων. Coislinianus autem unus, ἀνομιῶν, recte, ut suadent tum vox עונת tum Hieronymus, qui vertit, *iniquitatum*.

V. 7. Σ., ὃς ἥδρασας etc. Sic Regius unus ex Didymo, Agellius atque Drusius. Theodoretus vero habet, ἑδράζων, *firmans*. Cujus lectionem confirmare videtur Euthymius, qui sic vertit : *Quod vero ait*, præparans, *Symmachus dixit*, stabiliens. *Subintelligitur autem substantivum verbum*, est. *Deus, inquit ille, est qui stabiles reddit montes, ita ut nullis tametsi validissimis ventorum flatibus dimoveri possint.*

V. 8. Lectionem Aquilæ plenam adfert Eusebius, Theodotionis et Quintæ idem.

PSALMUS LXV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 למנצח שיר מזמור	1.	1. Τῷ νικοποιῷ . . .
הריעו		
כל-הארץ		
2 שימו כבוד תהלתו	2.	2. Δότε δόξαν ὑμνήσει αὐτοῦ.
3 יכחשו	3.	3. Ἠρνήσαντο.
4 כל-הארץ ישתחוו לך ויזמרו-לך יזמרו שמך	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori canticum psalmi. *Hieron.*, *id.*	1. In finem, canticum psalmi resurrectionis.	1. Victori...
Jubilate. *Hieron.*, *id.*	Jubilate.	
Omnis terra. *Hieron.*, *id.*	Omnis terra.	
2. Ponite gloriam laudem ejus. *Hieron.*, date gloriam laudi ejus.	2. Date gloriam laudi ejus.	2. Date gloriam laudi ejus.
3. Mentientur. *Hieron.*, *id.*	3. Mentientur.	3. Abnegarunt.
4. Omnis terra incurvabunt se tibi, et canent tibi, canent nomini tuo. *Hieron.*, omnis terra adoret te et canat tibi, canat nomini tuo.	4. Omnis terra adoret te et psallat tibi, psalmum dicat nomini tuo.	4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ταῖς ψεκάσιν αὐτῆς χαυνώσεις αὐτὴν, καὶ τὸ βλάστημα αὐτῆς.	Ἐν ταῖς σταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται ἀνατέλλουσα.	
13. Γνοφωθήσεται τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου.	13. Πιανθήσεται τὰ ὄρη τῆς ἐρήμου. Ἄλλος, ὁμιχλωθήσονται αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου.	13.
14. Τροφήν.	14. Σῖτον.	14. Σῖτον.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Stillis ejus emollies eam, et germen ejus.	In stillicidiis ejus lætabitur germinans.	
13. Replebuntur caligine speciosa deserti.	13. Pinguescent montes deserti. *Alius*, obnubilabuntur pascua deserti.	13.
14. Escam.	14. Frumentum.	14. Frumentum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXIV.

V. 9. Σ., τὰς προελεύσεις etc. Colbert. στιχηρῶς scriptus, quam item lectionem sequitur Agellius. Eusebius vero, καὶ τῆς ἑσπέρας τὰς ὑμνολογίας. Regius unus, καὶ τῆς ἑσπέρας ὑμνολογοῦσι. Ἀ., αἰνοποιήσεις. Sic Eusebius, qui, ut videtur, putavit esse nomen plurale; sed, ni fallor, est verbum, *laudabis*. In versione τῶν Ο' illud τέρψεις, a quibusdam explicatur, *delectationes*; alii, ut Vulgatus Interpres, vertendum putant, *delectabis*.

V. 10. Σ., ἐπισκέψαι etc. Sic Theodoretus et Eusebius.

Ibid. Ἀ., διαιρέσεις etc. Has lectiones adfert Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Σ., τελεσφορήσεις etc. Sic Eusebius et Colbertinus στιχηρῶς scriptus, qui pro οὕτως legit αὐτός. Agellius pro σπερματίαν legit πανσπερμίαν, eodem sensu, similiterque Theodoretus, et Corderius ex anonymo.

V. 11. Ε', τοὺς λόφους αὐτῆς μεθύσεις. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Σ., ταῖς ψεκάσιν etc. Eusebius. Syri vero lectionem habet Regius unus ex Theodoro.

V. 13. Σ., γνοφωθήσεται etc. Has lectiones exhibet Drusius ex edit. Romana. Sed Agellius habet, Ἀ., γνοφωθήσονται. Σ., ὁμιχλωθήσονται.

V. 14. Ἀ., ἐκλεκτόν. Idem.

PSALMUS LXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιος ...	1. Εἰς τὸ τέλος, ᾠδὴ ψαλμοῦ ἀναστάσεως.	1. Εἰς τὸ νῖκος ...
	Ἀλαλάξατε. Ἄλλος, σημάνατε. Ἄλλος, κροτήσατε.	
Πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ.	Πᾶσα ἡ γῆ.	
2. Τάξατε εἰς τιμὴν τὸν ὕμνον αὐτοῦ.	2. Δότε δόξαν τῇ αἰνέσει αὐτοῦ.	2.
3.	3. Ψεύσονται.	3.
4. Πάντες οἱ ἐπὶ γῆς προσκυνήσουσί σοι· μελῳδοῦντές σοι ᾄσουσι τὸ ὄνομά σου.	4. Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι, καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσάν τῷ ὀνόματί σου.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale...	1. In finem, canticum psalmi resurrectionis.	1. In victoriam.
	Jubilate. *Alius*, significate. *Alius*, plaudite.	
Omnes qui in terra.	Omnis terra.	
2. Statuite in honorem hymnum ejus.	2. Date gloriam laudi ejus.	2.
3.	3. Mentientur.	3.
4. Omnes qui super terram adorabunt te, concinentes tibi canent nomen tuum.	4. Omnis terra adorent te, et psallant tibi, psalmum dicant nomini tuo.	4.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
5 לכו וראו מפעלות אלהים נורא עלילה על־בני אדם	5.	5.
6 הפך ים ׀ ליבשה בנהר יעברו ברגל	6.	6.
7 משל בגבורתו ׀ עולם	7.	7. Τῷ ἐξουσιάζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ δι' αἰῶνος.
עיניו בגוים תצפינה הסוררים אל־ירימו למו		Οἱ ἀφιστάμενοι.
8 והשמיעו קול תהלתו	8.	8.
9 השם נפשנו בחיים ולא־נתן למוט רגלנו	9.	9.
11 הבאתנו במצודה	11.	11. Εἰσήγαγες ἡμᾶς ἐν ὀχυρώματι.
שמת מועקה במתנינו		Ἔθηκας τρισμὸν ἐν τῷ νώτῳ ἡμῶν.
12 לרויה	12.	12.
14 אשר פצו שפתי	14.	14.
15 אילים	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Ite et videte opera Dei : terribilis opere super filios hominum. *Hieron.*, venite et videte opera Dei : terribilia consilia super filiis hominum.	5. Venite et videte opera Dei : terribilis in consiliis super filios hominum.	5.
6. Convertit mare in aridam : in flumine transierunt pede. *Hieron.*, convertit mare in aridam : in flumine pertransibunt pede.	6. Qui convertit mare in aridam : in flumine pertransibunt pede.	6.
7. Dominans in fortitudine sua æternum. *Hieron.*, qui dominatur in fortitudine sua sæculo.	7. Qui dominatur in virtute sua in æternum.	7. Dominanti in potentia sua per sæculum.
Oculi ejus in gentes respiciunt, rebelles ne elevent seipsos. *Hieron.*, oculi ejus gentes aspiciunt, qui increduli sunt non exaltentur in semetipsis.	Oculi ejus super gentes respiciunt, qui exasperant non exaltentur in semetipsis.	Qui abscedunt.
8. Et auditam facite vocem laudis ejus. *Hieron.*, *id.*	8. Et auditam facite vocem laudis ejus.	8.
9. Ponens animam nostram in vitam, et non dedit ad nutandum pedes nostros. *Hieron.*, qui posuit animam nostram ad vitam, et non dedit in commotionem pedes nostros.	9. Qui posuit animam meam ad vitam, et non dedit in commotionem pedes meos.	9.
11. Introduxisti nos in rete. *Hieron.*, introduxisti nos in obsidionem.	11. Induxisti nos in laqueum.	11. Introduxisti nos in munimentum.
Posuisti coarctationem in lumbis nostris. *Hieron.*, posuisti stridorem in dorso nostro.	Posuisti tribulationes in dorso nostro.	Posuisti stridorem in dorso nostro.
12. Ad irriguam. *Hieron.*, in refrigerium.	12. In refrigerium.	12.
14. Quæ aperuerunt labia mea. *Hieron.*, quæ promiserunt labia mea.	14. Quæ distinxerunt labia mea.	14.
15. Arietum. *Hieron.*, *id.*	15. Arietum.	15.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5. Ἔλθετε καὶ ἴδετε πράξεις τοῦ Θεοῦ, φοβερὰ μηχανήματα ὑπὲρ υἱῶν ἀνθρώπων.

6. Μετέβαλε τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν· ποταμὸν διέβησαν ποδί.

7.

Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τὰ ἔθνη ἐπισκοπεύουσι· οἱ ἀπειθεῖς μὴ ὑψούτωσαν ἑαυτούς.

8. Καὶ ἐξάκουστον ποιεῖτε τὴν φωνὴν τοῦ ὕμνου αὐτοῦ.

9. Τοῦ τάξαντος τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰς ζωὴν, καὶ μὴ δόντος σφαλῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν.

11. Εἰσήγαγες ἡμᾶς ἐντὸς πολιορκίας.

Ἔθηκας κύκλωσιν τῇ ὀσφύϊ ἡμῶν.

12. Εἰς εὐρυχωρίαν.

14. Ἃς ἤνοιξε τὰ χείλη μου.

15.

Ο'.

5. Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ· φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

6. Ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν. Ἐν ποταμῷ διελεύσονται ποδί.

7. Τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος.

Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν, οἱ παραπικραίνοντες μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς.

8. Καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ.

9. Τοῦ θεμένου τὴν ψυχήν μου εἰς ζωὴν, καὶ μὴ δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας μου. *Ἄλλος*, εἰς μετακίνησιν τοὺς πόδας ἡμῶν. *Οἱ λοιποί*, τὴν ψυχὴν ἡμῶν. . . τοὺς πόδας ἡμῶν.

11. Εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς παγίδα. Ε', εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς περιοχήν.

Ἔθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν.

12. Εἰς ἀναψυχήν. *Ἄλλ.*, εἰς ἀνάπαυσιν. *Ἄλλος*, εἰς παραμυθίαν.

14. Ἃς διέστειλε τὰ χείλη μου.

15. Χιμάρων. *Οἱ λοιποί*, τράγων καιρίων.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5. Φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

6.

7.

Οἱ ἐκκλίνοντες.

8.

9.

11.

12.

14.

15.

SYMMACHUS.

5. Venite et videte opera Dei: terribilia machinamenta super filios hominum.

6. Convertit mare in aridam: flumen transierunt pede.

7.

Oculi ejus gentes visitant, inobsequentes ne elevent seipsos.

8. Et auditam facite vocem laudis ejus.

9. Qui constituit animam nostram in vitam, et non dedit labi pedes nostros.

11. Introduxisti nos intra obsidionem.

Posuisti circuitionem (*vel*, cingulum) lumbo nostro.

12. In latum spatium.

14. Quæ aperuerunt labia mea.

15.

LXX INTERPRETES.

5. Venite et videte opera Dei: terribilis in consiliis super filios hominum.

6. Qui convertit mare in aridam: in flumine pertransibunt pede.

7. Qui dominatur in virtute sua sæculo.

Oculi ejus super gentes respiciunt, qui exasperant non exaltentur in semetipsis.

8. Et auditam facite vocem laudis ejus.

9. Qui posuit animam meam ad vitam, et non dedit in commotionem pedes meos. *Alius*, in transmotionem pedes nostros. *Reliqui*, animam nostram... pedes nostros.

11. Induxisti nos in laqueum. V, induxisti nos in munitionem.

Posuisti tribulationes in dorso nostro.

12. In refrigerium. *Alius*, in requiem. *Alius*, in consolationem.

14. Quæ distinxerunt labia mea.

15. Hircorum. *Reliqui*, hircorum tempestivorum.

THEODOTIO.

5. Terribilis in consiliis super filios hominum.

6.

7.

Qui declinant.

8.

9.

11.

12.

14.

15.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 אליו פי־קראתי ורומם תחת לשוני	17.	17.
18 און אם־ראיתי בלבי לא ישמע אדני	18.	18. Ἀνωφελὲς ἰδὼν ἐν καρδίᾳ μου, οὐκ εἰσακούσεται Κύριος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Ad ipsum ore meo clamavi: et exaltatus est sub lingua mea. *Hieron.*, ipsum ore meo invocavi, et exaltavi in lingua mea.	17. Ad ipsum ore meo clamavi, et exaltavi sub lingua mea.	17.
18. Iniquitatem si vidi in corde meo, non exaudiet Dominus. *Hieron.*, *id.*	18. Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus.	18. Inutilitatem videns in corde meo, non exaudiet Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXV.

V. 1. Ἀ., τῷ νικοποιῷ etc. Mss. nota: Ἀναστάσεως, οὔτε τὸ Ἑβρ. ἔχει, οὐδὲ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, οὐδὲ οἱ Ο' ἐν τῷ Ἑξαπλῷ. I. e. Resurrectionis. *Id neque Hebraicum habet, neque alii interpretes, neque LXX in Hexaplo.* Sæpe antea notam de inducta voce, ἀναστάσεως, exhibent duo Regii.

Ibid. Ἄλλος, σημάνατε. Ἄλλος, κροτ-. Coislin. unus.

Ibid. Σ., πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ. Drusius.

V. 2. Ἀ., δότε etc. Eusebius.

V. 3. Ἀ., ἠρνήσαντο. Corderius.

V. 4. Σ., πάντες οἱ ἐπὶ γῆς etc. Sic mss. quorum unus habet, τῷ ὀνόματί σου. Ita quoque Theodoretus, et Coislin. unus, qui non habet σοι post μελῳδοῦντες. Agellius vero sic legit, πάντες οἱ ἐπὶ γῆς προσκυνησάτωσάν σοι, καὶ ψαλάτωσάν σοι, μελῳδοῦντες ᾄσουσι τὸ ὄνομά σου. [Secundum Origenem in operib. Symmachus hoc comma ita transtulit: Πάντες οἱ ἐπὶ γῆς προσκυνήσουσί σοι, μελῳδοῦντες σοι ᾄσουσι τὸ ὄνομά σου. Drach.]

V. 5. Σ., ἔλθετε etc. Locum plenum sic habet Eusebius. Postremam hujusce versus partem, ut est in τοῖς Ο', Theodotioni etiam tribuit Theodoretus.

V. 6. Σ., μετέβαλε etc. Eusebius et mss.

V. 7. Ἀ., τῷ ἐξουσιάζοντι etc. Eusebius.

Ibid. Σ., οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ etc. Eusebius. Postremam vero versiculi partem, οἱ ἀπειθεῖς μὴ ὑψούτωσαν ἑαυτούς, quasi Aquilæ et Symmachi affert Colbertinus στιχηρῶς scriptus, sed omnes alii ad Aquilam legunt, οἱ ἀφιστάμενοι, tantum; ad Theodotionem vero, quem Θεόδοτον vocat Regius unus, οἱ ἐκκλίνοντες. [Alter effert Theodoretus alteram partem Symmachi lectionis: Οἱ ἀπειθεῖς μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. Drach.]

PSALMUS LXVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 וירננו	5.	5. Καὶ αἰνέσουσι.
7 ארץ נתנה יבולה	7.	7.
8 אפסי	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Et laudent. *Hieron.*, *id.*	5. Et exsultent.	5. Et laudabunt.
7. Terra dedit germen suum. *Hieron.*, *id.*	7. Terra dedit fructum suum.	7.
8. Fines. *Hieron.*, *id.*	8. Fines.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXVI.

V. 2. Nota Eusebii Comment. in hunc psalmum: Τὸ δὲ ἐπιλεγόμενον ἑξῆς, καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς, μὴ κείμενον μήτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ μήτε ἐν τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, ἀναγκαίως ὠβέλισται. I. e. *Quod autem repetitur postea,* et misereatur nostri, *cum neque in Hebraico, neque apud reliquos interpretes le-*

PSALMUS LXVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 רשעים Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος, ἀσεβεῖς.	3.	3.
5 סלו לרכב בערבות	5.	5. Ἀποσκολοπίσατε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Impii. *Heb. int.*, *Syrus et Hieron.*, *id.*	3. Peccatores.	3.
5. Exaltate equitantem per deserta. *Hieron.*, præparate viam ascendenti per deserta.	5. Iter facite ei qui ascendit super occasum.	5. Palos figite (*vel*, virgulta evellite).

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17. Αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐπεκαλεσάμην, καὶ ὑψώθη παραχρῆμα ἡ γλῶσσά μου.	17. Πρὸς αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου.	17.
18. Ἀδικίαν εἰ προεῖδον ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακούσῃ Κύριος.	18. Ἀδικίαν εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακουσάτω Κύριος.	18.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17. Ipsum ore meo invocavi, et exaltata est statim lingua mea.	17. Ad ipsum ore meo clamavi, et exaltavi sub lingua mea.	17.
18. Iniquitatem si prævidi in corde meo, ne exaudiat Dominus.	18. Iniquitatem si aspexi in corde meo, ne exaudiat Dominus.	18.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXV.

V. 8. Σ., καὶ ἐξάκουστον ποιεῖτε etc. Sic Eusebius lectionem plenam habet. Drusius hæc tantum adfert, ἀκουστὴν ποιεῖτε. Theodoretus et Reg. unus, ἀκουτιστὴν ποιήσατε.

V. 9. Σ., τοῦ τάξαντος etc. Sic Eusebius, qui monet reliquos omnes, τὴν ψυχὴν ἡμῶν, et τοὺς πόδας ἡμῶν legisse, ut est in Hebræo. Ἄλλος, εἰς μετακίνησιν etc. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 11. Ἀ., εἰσήγαγες etc. Sic Eusebius.

Ibid. Ἀ., ἔθηκας τρισμὸν etc. Idem.

V. 12. Σ., εἰς εὐρυχωρίαν. Idem. Ἄλλος, εἰς ἀναπ- etc. Coislinianus unus.

V. 14. Σ., ἃς ἤνοιξε etc. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 15. *Οἱ λοιποὶ*, τράγων καιρίων. Hilarius in Psalm. p. 185. *Confirmat autem spiritalis intelligentiæ sensum aliorum consonans sibi et concors translatio, qui pro* χειμάῤῥοις, τράγους καιρίους *transtulerunt.* Τράγοι καίριοι *autem significantur, qui ex ipso tempore editi sunt;* χείμαῤῥοι *autem, quos hyems genuit.* Mirum sane videatur si omnes reliqui interpretes τράγοι καίριοι verterint. Quid enim adfinitatis habeat vox illa, καίριοι, *cum Hebraica* אילים? Eusebius vero legit, καὶ ἔρημοι, *et deserti*, quæ versio corrupta haud dubie est. Aquila, Symmachus et Quinta, psalm. XLIX, 9, hircum κερεῖνόν, *corneum*, vocant: unde fortassis suspicio oriatur, καίριοι et καὶ ἔρημοι substitutos fuisse pro κερεῖνοί· imo vix aliam lectionem admittam.

V. 17. Σ., αὐτὸν τῷ στόματί μου etc. Sic Eusebius, tres mss., Theodoretus et Drusius.

V. 18. Versionem Aquilæ exhibet Colbertinus unus; Symmachi Colbertinus alter στιχηρῶς scriptus ac Theodoretus.

PSALMUS LXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5. Καὶ εὐφημείτωσαν.	5. Καὶ ἀγαλλιάσθωσαν.	5.
7. Γῆ δώσει τὴν φορὰν αὐτῆς.	7. Γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς.	7.
8.	8. Τὰ πέρατα. Ἄλλος, τὰ τέλη.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. Et laudent.	5. Et exsultent.	5.
7. Terra dabit proventum suum.	7. Terra dedit fructum suum.	7.
8.	8. Fines. *Alius*, termini.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXVI.

gatur : necessario notatum obelo fuit.

V. 5. Ἀ., καὶ αἰνέσουσι etc. Eusebius.

V. 7. Σ., γῆ δώσει etc. Idem.

V. 8. Ἄλλος, τὰ τέλη. Coislin. unus.

PSALMUS LXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἁμαρτωλοί. *Οἱ λοιποὶ*, ἀσεβεῖς.	3.
5. Καταστρώσατε ὁδὸν τῷ ἐποχουμένῳ ἐν τῇ ἀοικήτῳ.	5. Ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Peccatores. *Reliqui*, impii.	3.
5. Sternite viam ei qui vehitur in inhabitata.	5. Iter facite ei qui ascendit super occasum.	5.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ביה שמו		
ועלזו לפניו		
6 ודין אלמנות אלהים במעון קדשו	6.	6. Δικαστοῦ χηρῶν. Ὁ Θεὸς ἐν βασιλείοις ἁγίοις αὐτοῦ.
7 מושיב יחידים ׀ ביתה	7.	7. Καθίζει μονογενεῖς ἐν οἴκῳ.
מוציא אסירים בכושרות		
אך־סוררים שכנו צחיחה		Πλὴν ἀφιστάμενοι ἐσκήνωσαν λεοπετρίανδε.
8 אלהים בצאתך לפני עמך בצעדך בישימון	8.	8. Ἠφανισμένην.
9 ארץ רעשה ׀ אף־שמים נטפו מפני אלהים זה סיני מפני אלהים אלהי ישראל	9.	9.
10 נחלתך ונלאה אתה כוננתה	10.	10. Τὴν κληροδοσίαν σου τὴν μεμοχθηκυῖαν, σὺ ἥδρασας αὐτήν.
11 בטובתך	11.	11.
12 אדני יתן־אמר המבשרות צבא רב	12.	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In Ia nomen ejus. *Hieron.*, in Domino nomen ejus.	Dominus nomen illi.	
Et exsultate ad facies ejus. *Hieron.*, exsultate coram eo.	Exsultate in conspectu ejus.	
6. Et judex viduarum. *Hieron.*, et defensore viduarum.	6. Judicis viduarum.	6. Defensoris viduarum.
Deus in habitaculo sanctitatis suæ. *Hieron.*, Deus in habitaculo sancto suo.	Deus in loco sancto suo.	Deus in regia sancta sua.
7. Habitare faciens unicos in domo. *Hieron.*, inhabitare facit solitarios in domo.	7. Inhabitare facit unius moris in domo.	7. Collocat unigenitos in domo.
Educens vinctos in compedibus. *Hieron.*, qui educit vinctos in fortitudine.	Qui educit vinctos in fortitudine.	
Verumtamen rebelles habitaverunt siccum. *Hieron.*, increduli autem habitaverunt in siccitatibus.	Similiter eos qui exasperant, qui habitant in sepulcris.	Verumtamen abscedentes habitaverunt lævem petram.
8. Deus, in egrediendo te ad facies populi tui, in incedendo te in solitudine. *Hieron.*, Deus cum egredereris ante populum tuum, et ambulares per desertum.	8. Deus, cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto.	8. Dissipatam.
9. Terra tremuit, etiam cœli distillaverunt, a faciebus Dei hujus Sinai, a faciebus Dei, Dei Israel. *Hieron.*, terra commota est, et cœli distillaverunt a facie tua, Deus, hoc est in Sinai; a facie Dei Israel.	9. Terra mota est, etenim cœli distillaverunt a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel.	9.
10 Hæreditatem tuam et labore confectam tu confirmasti eam. *Hieron.*, hæreditatem tuam et laborantem tu confortasti.	10. Hæreditati tuæ, et infirmata est, tu vero perfecisti eam.	10. Hæreditatem tuam, quæ laborabat, tu firmasti eam.
11. In bonitate tua. *Hieron.*, *id.*	11. In dulcedine tua.	11.
12. Dominus dabit sermonem, annuntiantium exercitus multus.	12. Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa.	12.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Διὰ τοῦ Ἰα ἡ ὀνομασία αὐτοῦ.	Κύριος ὄνομα αὐτῷ. Ε', ἐν τῷ Ἰα τὸ ὄνομα αὐτοῦ.	
Καὶ γαυριᾶσθε εἰς πρόσωπον αὐτοῦ.	Καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ.	
6. Ὑπερδικοῦντος χηρῶν.	6. Κριτοῦ τῶν χηρῶν.	6.
Ὁ Θεὸς ἐν ἡγιασμένῳ κατοικητηρίῳ αὐτοῦ.	Ὁ Θεὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ.	
7. Δίδωσιν οἰκεῖν μοναχοῖς οἰκίαν.	7. Κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ. Ε', κατοικίζει μονοζώνους ἐν οἴκῳ.	7. Κατοικίζει μοναχοὺς ἐν οἴκῳ.
Ἐξάγει δεδεμένους εἰς ἀπόλυσιν.	Ἐξάγων πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ.	Ἐξάγων πεπεδημένους ἐν εὐθύτησιν.
Οἱ δὲ ἀπειθεῖς κατοικήσουσι καύσωνος ξηρότητα.	Ὁμοίως τοὺς παραπικραίνοντας, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις.	Πλὴν ἐκκλίνοντες κατεσκήνωσαν πεποιθότες.
8. Ὁ Θεὸς, προερχομένου σου πρὸ τοῦ λαοῦ σου, βαίνοντός σου δι' ἀοικήτου.	8. Ὁ Θεὸς, ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ.	8.
9. Γῆ ἐσείετο, οὐρανὸς δὲ ἀπέσταξεν ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ τούτου τοῦ Σιναΐ, καὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, Θεοῦ Ἰσραήλ.	9. Γῆ ἐσείσθη, καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ τοῦ Σινᾶ, ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ.	9.
10. Ἣν ἐξεποίησας καὶ ἥδρασας.	10. Τῇ κληρονομίᾳ σου, καὶ ἠσθένησε· σὺ δὲ κατηρτίσω αὐτήν.	10.
11.	11. Ἐν τῇ χρηστότητί σου. *Οἱ λοιποὶ*, διὰ τῆς ἀγαθοσύνης σου.	11.
12. Κύριος ἔδωκε ῥήσεις εὐαγγελιζομένῃ στρατιᾷ πολλῇ.	12. Κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις, δυνάμει πολλῇ.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Per Ia nomen ejus.	Dominus nomen illi. V, in Ia nomen ejus.	
Et gloriamini in faciem ejus.	Et exsultate in conspectu ejus.	
6. Defensoris viduarum.	6. Judicis viduarum.	6.
Deus in sanctificato habitaculo suo.	Deus in loco sancto suo.	
7. Dat habitandam solitariis domum.	7. Inhabitare facit unius moris in domo. V, habitare facit accinctos in domo.	7. Habitare facit solitarios in domo.
Educit vinctos in dimissionem.	Qui educit vinctos in fortitudine.	Qui educit vinctos in rectitudinibus.
Inobsequentes autem inhabitabunt æstus siccitatem.	Similiter eos qui exasperant, qui habitant in sepulcris.	Verumtamen declinantes habitaverunt confidentes.
8. Deus, procedente te ante populum tuum, ambulante te per inhabitatam.	8. Deus, cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto.	8.
9. Terra movebatur: cœlum autem distillavit a facie Dei hujus Sinai, et a facie Dei, Dei Israel.	9. Terra mota est, etenim cœli distillaverunt a facie Dei Sina, a facie Dei Israel.	9.
10. Quam effecisti et fundasti.	10. Hæreditati tuæ, et infirmata est; tu vero perfecisti eam.	10.
11.	11. In dulcedine tua. *Reliqui*, per bonitatem tuam.	11.
12. Dominus dedit verba evangelizato exercitui multo.	12. Dominus dabit verbum evangelizatis, virtute multa.	12.

Digitized by Google

TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
13 מלכי צבאות ידדון ידדון	13.	13.
ונות בית תחלק שלל		Καὶ ὡραιότης οἴκου μερίζεται λάφυρα.
14 אם־תשכבון בין שפתים	14.	14.
ואברתיה		
15, 16 בפרש שדי ו מלכים בה תשלג בצלמון : הר־אלהים הר־בשן הר גבננים הר־בשן	15, 16.	15, 16.
17 למה ו תרצדון הרים גבננים ההר חמד אלהים לשבתו אף־יהוה ישכן לנצח	17.	17. Εἰς τί ἐρίζετε ὄρη ὀφρυωμένα; τὸ ὄρος ὃ ἐπεθύμησεν ὁ Θεὸς καθῆσαι αὐτῷ.
18 רכב אלהים רבתים אלפי שנאן	18.	18.
19 ואף סוררים לשכן	19.	19. Καίπερ ἀπειθεῖς τοῦ κατασκηνῶσαι.
20 ישועתנו	20.	20.
21 האל ו לנו אל למושעות וליהוה אדני למות תוצאות	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Hieron., Domine, dabis sermonem annuntiatricibus multitudinis plurimæ.		
13. Reges exercituum fugiebant, fugiebant. *Hieron.*, reges exercituum fœderabuntur, fœderabuntur.	13. Rex virtutum, dilecti, dilecti.	13.
Et habitatio domus dividet spolia. *Hieron.*, et pulcritudo domus dividet spolia.	Et speciei domus dividere spolia.	Et species domus dividit spolia.
14. Si accubueritis inter tripodes. *Hieron.*, si dormieritis inter medios terminos.	14. Si dormiatis inter medios cleros.	14.
Et alæ ejus. *Hieron.*, et posteriora ejus.	Et posteriora dorsi ejus.	
15, 16. In dissipando Saddai reges in ea albescebat ut nix in Selmon: mons Dei, mons Basan, mons gibborum, mons Basan. *Hieron.* cum divideret Potentissimus reges in ea, nive dealbata est in Selmon: mons Dei, mons pinguis; mons excelsus, mons pinguis.	15, 16. Dum discernit cœlestis reges super eam nive dealbabuntur in Selmon: mons Dei mons pinguis: mons coagulatus, mons pinguis.	15, 16.
17. Ut quid despicitis montes gibbosi? montem desideravit Deus habitare in eo, etiam Deus habitabit in finem. *Hieron.*, quare contenditis, montes excelsi, adversus montem quem dilexit Deus ut habitaret in eo? Siquidem Dominus habitabit semper.	17. Ut quid suspicamini montes coagulatos? Mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo: etenim Dominus habitavit in finem.	17. Ad quid contenditis, montes superciliosi? mons quem desideravit Deus ad habitandum in eo.
18. Currus Dei duæ myriades millia duplicata. *Hieron.*, currus Dei innumerabilis millia abundantium.	18. Currus Dei decem millibus multiplex millia lætantium.	18.
19. Et etiam rebelles ad inhabitandum. *Hieron.*, insuper et non credentes inhabitare.	19. Etenim non credentes inhabitare.	19. Et etiam rebelles ad inhabitandum.
20. Salutem nostram. *Hieron.*, salutis nostræ.	20. Salutarium nostrorum.	20.
21. Deus nobis Deus ad salutes, et Domino Adonai ad mortem exitus. *Hieron.*, Deus noster Deus	21. Deus noster Deus salvos faciendi, et Domini Domini exitus mortis.	21.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

13. Βασιλεῖς τῶν στρατιωτῶν ἠγαπήθησαν, ἀγαπητοὶ ἐγένοντο.

Καὶ ἡ δίαιτα τοῦ οἴκου διανέμει λάφυρα.

14. Ἐὰν ἀναπέσητε μεταξὺ τῶν κλήρων.

Καὶ τὰ μέλη αὐτῆς.

15, 16. Ὁπότε κατεμέριζεν ὁ Ἱκανὸς βασιλεύειν αὐτὴν, ὡς χιονισθεῖσα ἦν Σελμὼν ὄρος Θεοῦ, ὄρος εὐτροφίας, ὄρος ὑψηλότατον, ὄρος εὐτροφίας.

17. Εἰς τί περισπουδάζετε τὰ ὄρη τὰ ὑψηλά; τὸ ὄρος ὅπερ ἐπόθησεν ὁ Θεὸς εἰς τὸ κατοικεῖν ἐν αὐτῷ, καὶ Κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος.

18. Ὄχησις τοῦ Θεοῦ μυριάδων, χιλιάδες ἠχούντων.

19. Ἔτι καὶ ἐν ἀπειθοῦσι κατασκηνῶσαι.

20. Τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

21. Ὁ Θεὸς ἡμῖν Θεὸς εἰς σωτηρίαν, καὶ τοῦ Κυρίου τοῦ Δεσπότου αἱ εἰς θάνατον ἔξοδοι.

Ο'.

13. Ὁ βασιλεὺς τῶν δυνάμεων τοῦ ἀγαπητοῦ, τοῦ ἀγαπητοῦ.

Καὶ ὡραιότητι τοῦ οἴκου διελέσθαι σκῦλα.

14. Ἐὰν κοιμηθῆτε ἀναμέσον τῶν κλήρων.

Καὶ τὰ μετάφρενα αὐτῆς.

15, 16. Ἐν τῷ διαστέλλειν τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ἐπ' αὐτῆς χιονωθήσονται ἐν Σελμών· ὄρος τοῦ Θεοῦ ὄρος πῖον, ὄρος τετυρωμένον, ὄρος πῖον.

17. Ἱνατί ὑπολαμβάνετε ὄρη τετυρωμένα; τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ. Καὶ γὰρ ὁ Κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος.

18. Τὸ ἅρμα Κυρίου μυριοπλάσιον, χιλιάδες εὐθηνούντων.

19. Καὶ γὰρ ἀπειθοῦντες τοῦ κατασκηνῶσαι.

20. Τῶν σωτηρίων ἡμῶν.

21. Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ Θεὸς σώζειν, καὶ τοῦ Κυρίου αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

13.

14.

15, 16. Ἐπ' αὐτῆς χιονωθήσονται ἐν Σελμών· ὄρος τοῦ Θεοῦ ὄρος πῖον, ὄρος τετυρωμένον, ὄρος πῖον.

17. Ἵνα τί ἐρίζετε περὶ τούτου τοῦ ὄρους;

18.

19.

20.

21.

SYMMACHUS.

13. Reges militum dilecti sunt, dilecti fuerunt.

Et vivendi ratio domus distribuit spolia.

14. Si recideritis inter sortes.

Et membra ejus.

15, 16. Quando distribuit Omnipotens regnare ipsam, quasi nive dealbata erat Selmon mons Dei, mons boni alimenti: mons celsissimus, mons boni alimenti.

17. Ad quid sollicitudo vobis est circa montes excelsos? mons quem desideravit Deus ad habitandum in eo, et Dominus habitabit in finem.

18. Currus Dei myriadum millia sonantium.

19. Insuper et in inobsequentibus ad inhabitandum.

20. Salvatoris nostri.

21. Deus nobis Deus ad salutem, et Domini Domini ad mortem exitus.

LXX INTERPRETES.

13. Rex virtutum, dilecti, dilecti.

Et speciei domus dividere spolia.

14. Si dormiatis inter medios cleros.

Et posteriora dorsi ejus.

15, 16. Dum discernit cœlestis reges super eam nive dealbabuntur in Selmon: mons Dei mons pinguis: mons coagulatus, mons pinguis.

17. Ut quid suspicamini montes coagulatos? Mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo: etenim Dominus habitavit in finem.

18. Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium.

19. Etenim inobsequentes ad inhabitandum.

20. Salutarium nostrorum.

21. Deus noster Deus salvos faciendi, et Domini exitus mortis.

THEODOTIO.

13.

14.

15, 16. Super eam nive dealbabuntur in Selmon: mons Dei mons pinguis: mons coagulatus, mons pinguis.

17. Ut quid contenditis de hoc monte?

18.

19.

20.

21.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
22 קדקד שער מתהלך באשמיו	22.	22.
23 אמר אדני מבשן אשיב אשיב ממצלות ים	23.	23.
24 למען ו תמחץ רגלך בדם לשון כלביך מאיבים מנהו	24.	24.
25 ראו הליכותיך אלהים הליכות אלי מלכי	25.	25.
26 אחר נגנים	26.	26. Ὀπίσω ψαλλόντων.
28 שם בנימן ו צעיר רדם	28.	28. Ἐκεῖ Βενιαμὶν βραχὺς ἐπικρατῶν αὐτῶν.
29 צוה אלהיך עזך עוזה אלהים זו פעלת לנו	29.	29.
30 מהיכלך על-ירושלם	30.	30.
31 גער חית קנה עדת אבירים ו בעגלי עמים מתרפס ברצי-כסף	31.	31.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
salutis, et Domini Dei mortis egressus.		
22. Verticem crinis ambulantis in delictis suis. *Hieron.*, verticem crinis perambulantium in delictis suis.	22. Verticem capilli perambulantium in delictis suis.	22.
23. Dixit Dominus, Ex Basan redire faciam, redire faciam de profundis maris. *Hieron.*, dixit Dominus, De Basan convertam: convertam de profundis maris.	23. Dixit Dominus, Ex Basan convertam, convertam in profundum maris.	23.
24. Ut figas pedem tuum in sanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ex ipso. *Hieron.*, ut calcet pes tuus in sanguine, lingua canum tuorum ex inimicis a temetipso.	24. Ut intingatur pes tuus in sanguine, lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso.	24.
25. Viderunt itinera tua, Deus, itinera Dei mei Regis mei. *Hieron.*, *idem.*	25. Viderunt ingressus tuos Deus, ingressus Dei mei Regis mei.	25.
26. Post modulatores. *Hieron.* qui post tergum psallebant.	26. Conjuncti psallentibus.	26. Post eos qui psallebant.
28. Ibi Benjamin pusillus dominans eis. *Hieron.*, ibi Benjamin parvulus continens eos.	28. Ibi Benjamin adolescentulus in mentis excessu.	28. Ibi Benjamin parvus imperans eis.
29. Præcipit Deus tuus fortitudini tuæ: confirma Deus hoc quod operatus es nobis. *Hieron.*, præcipit Deus tuus de fortitudine tua, conforta Deus hoc quod operatus es in nobis.	29. Manda, Deus, virtuti tuæ, confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis.	29.
30. A templo tuo super Jerusalem. *Hieron.*, de templo tuo, quod est in Jerusalem.	30. A templo tuo in Jerusalem.	30.
31. Increpa feram cannæ: congregationem robustorum in vitulis populorum, se gloriantem in fragmentis argenti. *Hieron.*, increpa	31. Increpa feras arundinis: congregatio taurorum in vaccis populorum, ut excludant eos qui probati sunt argento.	31.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
22. Κορυφὴν ἔντριχον ἀναστρεφομένην ἐν ταῖς πλημμελείαις αὐτῆς.	22. Κορυφὴν τριχῶν διαπορευομένων ἐν πλημμελείαις αὐτῶν.	22.
23. Εἶπε Κύριος, Ἀπὸ Βάσαν ἐπιστρέψω, καὶ ἀναστρέψαι ποιήσω ἀπὸ βυθῶν θαλάσσης.	23. Εἶπε Κύριος, Ἐκ Βασὰν ἐπιστρέψω, ἐπιστρέψω ἐν βυθοῖς θαλάσσης.	23.
24. Ὅπως συγκατεάξῃ ὁ πούς σου μετὰ αἵματος, καὶ λάψῃ ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἀπὸ ἑκάστου τῶν ἐχθρῶν σου.	24. Ὅπως ἂν βαφῇ ὁ πούς σου ἐν αἵματι, ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἐξ ἐχθρῶν παρ' αὐτοῦ.	24.
25.	25. Ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου, ὁ Θεὸς, αἱ πορεῖαι τοῦ Θεοῦ μου τοῦ βασιλέως. *Ἄλλος*, αἱ ὁδοί. *Οἱ λοιποί*, ἐθεώρησαν τὰς πορείας σου, ὁ Θεὸς, πορείας τοῦ Θεοῦ μου τοῦ βασιλέως μου.	25.
26. Ἀκόλουθα ταῖς μελῳδοῖς.	26. Ἐχόμενοι ψαλλόντων.	26.
28. Ἐκεῖ Βενιαμὶν ὁ μικρότατος.	28. Ἐκεῖ Βενιαμὶν νεώτερος ἐν ἐκστάσει. Ε', διδάσκων.	28. Παιδευτὴς αὐτῶν.
29. Πρόσταξον, ὁ Θεὸς, περὶ ἰσχύος σου. Ἐνίσχυσον, ὁ Θεὸς, τοῦτο ὃ ἐποίησας ἡμῖν.	29. Ἔντειλαι, ὁ Θεὸς, τῇ δυνάμει σου· δυνάμωσον, ὁ Θεὸς, τοῦτο ὃ κατηρτίσω ἐν ἡμῖν.	29
30. Διὰ τὸν ναόν σου τὸν ἐπάνω τῆς Ἱερουσαλήμ.	30. Ἀπὸ ναοῦ σου ἐπὶ Ἱερουσαλήμ.	30.
31. Συνόδῳ παμμεγεθῶν μετὰ συστροφῶν λαῶν, τοῖς διαλακτίζουσι τούτους αὐτοὺς εὐδοκήτους ὄντας ὡς δοκιμὴν ἀργυρίου.	31. Ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου· ἡ συναγωγὴ τῶν ταύρων ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν, τοῦ μὴ ἀποκλεισθῆναι τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ.	31.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
22. Verticem capillatum versantem in delictis suis.	22. Verticem capilli perambulantium in delictis suis.	22
23. Dixit Dominus, Ex Basan revertar, et reverti faciam ex profundis maris.	23. Dixit Dominus, Ex Basan revertar, revertar in profunda maris.	23.
24. Ut compingat pes tuus cum sanguine, et lambat lingua canum tuorum ab unoquoque inimicorum tuorum.	24. Ut intingatur pes tuus in sanguine, lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso.	24.
25.	25. Visi sunt gressus tui, Deus, gressus Dei mei Regis. *Alius*, viæ. *Reliq.*, viderunt gressus tuos, Deus, gressus Dei mei Regis mei.	25.
26 Comes modulatricibus.	26. Conjuncti psallentibus.	26.
28. Ibi Benjamin quam minimus.	28. Ibi Benjamin adolescentulus in mentis excessu. V, doctor.	28. Institutor eorum.
29. Præcipe, Deus, circa virtutem tuam : robora, Deus, hoc quod operatus es nobis.	29. Manda, Deus, virtuti tuæ : confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis.	29.
30. Propter templum tuum, quod est super Jerusalem.	30. A templo tuo in Jerusalem.	30
31. Conventui maximorum cum cœtibus populorum, calcantibus hos, qui accepti sunt ut probatio argenti.	31. Increpa feras arundinis : congregatio taurorum in vaccis populorum, ut non excludantur qui probati sunt argento.	31.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
32 יאתיו חשמנים מני מצרים	32.	32. Οἴσουσιν ἐσπευσμένως ἐξ Αἰγύπτου.
כוש תריץ ידיו לאלהים		Αἰθίοψ δρομώσει χεῖρα αὐτοῦ τῷ Θεῷ.
34 לרכב בשמי שמי־קדם	34.	34. Τῷ ἐπιβεβηκότι ἐν οὐρανῷ οὐρανοῦ ἀρχῆθεν.
36 נורא אלהים ׀ ממקדשיך	36.	36.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
bestiam calami, congregatio fortium in vitulis populorum calcitrantium contra rotas argenteas.		
32. Venient magni principes ex Ægypto. *Hieron.*, offerantur velociter ex Ægypto.	32. Venient legati ex Ægypto.	32. Ferent festinanter ex Ægypto.
Æthiopia currere faciet manus suas Deo. *Hieron.*, Æthiopia festinet dare manus Deo.	Æthiopia præveniet manus ejus Deo.	Æthiops currere faciet manum suam Deo.
34. Equitanti in cœlis cœlorum a principio. *Hieron.*, qui ascendit super cœlum cœli a principio.	34. Qui ascendit super cœlum cœli ad orientem.	34. Inscendenti in cœlum cœli a principio.
36. Terribilis Deus a sanctuariis tuis. *Hieron.*, terribilis Deus de sanctuario tuo.	36. Mirabilis Deus in sanctis suis.	36.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXVII.

V. 3. *Οἱ λοιποὶ, ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος*, ἀσεβεῖς. Theodoretus.

V. 5. Ἀ., ἀποσκολοπίσατε. Sic ex mss., Theodoreto, Eusebio et Drusio, qui postremus in versione Symmachi omittit, ὁδόν.

Ibid. Σ., διὰ τοῦ Ἴα etc. Sic Eusebius et Drusius.

Ibid. Σ., καὶ γαυριᾶσθε etc. Eusebius.

V. 6. Ἀ., δικαστ-. Eusebius.

Ibid. Ἀ., ὁ Θεὸς ἐν βασιλείοις etc. Sic Drusius. At Eusebius eam quæ Aquilæ tribuitur, Symmacho adscribit, et vice versa.

V. 7. Ἀ., καθίζει etc. Has lectiones exhibet Eusebius, quæ apud Drusium non ita accurate describuntur. Theodotionis vero lectionem, ante non editam, adfert Colbertinus στιχηρῶς scriptus. Eusebius Comment. in Psalmos putat voce μοναχοῖς, quæ in versione Symmachi legitur, intelligi eos qui apud Christianos monachi vocantur : sed ejus sententiam confutavimus in Præliminaribus ad eosdem Commentarios. Ibi videsis. Melius Euthymius : *Symmachus*, inquit, *pro hominibus, quos unius moris esse dicit Propheta, sed unanimes*, monachos *reddidit : quasi ab omni mundano negotio segregatos et solitarios*. Dicitur videlicet de solitariis quibuslibet in genere, non de monachis Christianis.

Ibid. Σ., ἐξάγει δεδ-. Sic Eusebius. Alter codex habet, εἰς ἀπόλαυσιν, male. Theodotionis lectionem adferunt codices.

Ibid. Aquilæ et Symmachi lectiones exhibet Eusebius ; Theodotionis Colbertinus supra memoratus. Aquila, λεοπετρίανδε. Drusius vero, λεοπετρίαν. Λεοπετρία autem est lævis petra, sive petra politæ superficiei. Hac voce utuntur LXX Ezech. xxiv, 7.

V. 8. Versionem Symmachi pleniorem habet codex unus Regius, quam Drusius. Aquila, ἠρανισμένην. Vide I Reg. xxiii, 19.

V. 9. Σ., γῆ ἐσείετο etc. Sic Eusebius et Regius unus ex Theodoro.

V. 10. Ἀ., τὴν κληροδοσίαν etc. Sic Eusebius, Theodoretus et duo Regii, quorum unus habet, ἐμοχθηκυῖαν. Symmachi lectionem habet Eusebius.

V. 11. *Οἱ λοιποὶ*, διὰ τῆς ἀγαθωσύνης. Drusius.

V. 12. Σ., Κύριος ἔδωκε etc. Eusebius. Drusius vero legit, εὐαγγελιζομένοις, sed suspicatur legendum, εὐαγγελιζομέναις, quæ lectio magis quadraret ad vocem Hebraicam.

V. 13. Σ., βασιλεῖς etc. Sic Eusebius, Theodoretus et duo mss. Eusebius habet, ἡ ἀγαπητοὶ ἐγένοντο.

Ibid. Ἀ., καὶ ὡραιότης etc. Aquilæ et Symmachi lectiones sic effert Regius unus ex Theodoro.

V. 14. Σ., ἐὰν ἀναπέσητε etc. Sic habet Eusebius et Regius unus ex Theodoro, qui legit ἀναμέσον, pro μεταξύ.

Ibid. Σ., καὶ τὰ μέλη αὐτῆς. Reg. unus ex Theodoro. Qui verterunt, μετάφρενα, vel, *posteriora*, forte legerunt אחרניה pro אברותיה.

PSALMUS LXVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח על־שושנים לדוד	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ἐπὶ κρίνων τοῦ Δαυίδ.
2 כי באו מים עד־נפש	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori, super Sosannim, ipsi David. *Hieron.*, victori pro liliis David.	1. In finem, pro iis qui commutabuntur, David.	1. Victori, super lilia, ipsius David.
2. Quoniam intraverunt aquæ usque ad animam. *Hieron.*, quoniam venerunt aquæ usque ad animam meam.	2. Quoniam intraverunt aquæ usque ad animam meam.	2.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἐλθέτωσαν ἐκφάναντες οἱ ...πτου.	32. Ἥξουσι πρέσβεις ἐξ Αἰγύπτου.	32.
...πία σπευσάτω διδοῦσα χεῖ...Θεῷ.	Αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ Θεῷ.	
...ῷ ἐποχουμένῳ ἐπὶ τὸν οὐ...οῦ οὐρανοῦ ἐκ πρώτης.	34. Τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς.	34.
...οβερὲ Θεὲ ἐν ἁγιάσματί σου.	36. Θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ.	36.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
...eniant patefacientes qui ex ...	32. Venient legati ex Ægypto.	32.
...opia festinet dans manum ...	Æthiopia præveniet manum suam Deo.	
Qui vehitur super cœlum ... prima.	34. Qui ascendit super cœlum cœli ad orientem.	34.
...remende Deus in sanctua...	36. Mirabilis Deus in sanctis suis.	36.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXVII.

..., 16. Σ., ὁπότε κατεμέριζεν etc. Eusebius. ...item, ἐπ' αὐτῆς, quod in LXX legitur, ...anus unus testificatur esse Theodotionis.

... Lectionem Aquilæ sic exhibent Drusius et ... unus. Duo alii habent, καθῆσαι ἐπ' αὐτό. ...chi lectionem plenam mutuamur ex Euse... legit, περισπουδάζεται. Drusius, ἱνατί περι...ζετε, et hoc unum ex Symmacho adfert. ...τι ἐριζ-. Sic Theodoretus in cap. xxxiv ...lis.

... Σ., ὄχησις etc. Eusebius. אלפי שנאן vertit ...mus, *millia abundantium*, Aquilam, ut vi...de more secutus, qui solet שאנן εὐθηνεῖν id est, *abundare*. Legisseque videtur שאנן ...ש.

... Ἀ., καίπερ ἀπειθεῖς etc. Theodoretus, ...egius et Drusius. Symmachi lectionem pro...sebius.

... Σ., τοῦ σωτῆρος ἡμῶν. Drusius.

... Σ., ὁ Θεὸς ἡμῖν etc. Eusebius.

... Σ., κορυφὴν ἔντριχον ἀναστρεφομένην etc. ...sebius et Drusius. Duo mss., διαπορευομέ...nam lectionem, ut videtur, mutuantur ex ...

... Σ., εἶπε Κύριος etc. Sic Eusebius et qui...s. quorum unus habet, ἀπὸ Βασὰν ἐπιστρέ...ψω, ἀναστρέψαι ποιήσω.

... Σ., ὅπως συγκατεάξῃ etc. Eusebius. Dru...bet, ὅπως ἂν συγκ-. Alius, ἕως ἂν συγκ-. Coislin. autem unus, κατάξῃ. Ibid. Σ., καὶ λάψῃ. Theodoretus et alius codex, καὶ λάψει.

V. 25. *Οἱ λοιποί*, ἐθεώρησαν. Sic unus. Vide et Hieronymum in Epist. ad Suniam et Fretelam. Ἄλλος, αἱ ὁδοί. Coislin. unus.

V. 26. Ἀ., ὀπίσω ψαλλόντων. Sic Regius unus ex Theodoro, qui hæc Symmacho tribuit. Σ., ἀκόλουθα ταῖς μελῳδοῖς. Drusius.

V. 28. Has omnes lectiones exhibent Eusebius et Regius unus ex Theodoro, qui Theodotionis lectionem sic refert, παιδευτὴς αὐτῶν. Eusebius autem παιδεύοντα dicit.

V. 29. Σ., πρόσταξον etc. Duo Regii et Drusius. Unus ex Regiis habet, ἰσχύος μου, male.

V. 30. Σ., διὰ τὸν ναόν σου etc. Sic tres mss. et Drusius.

V. 31. Σ., συνόδῳ παμμ-. Sic Regius unus et Eusebius. Drusius legit. διαλεκτίζουσι, minus recte. Idem habet, εὐδοκίμους· sed Eusebius bis, et Regius unus ex Theodoro, εὐδοκήτους.

V. 32. Ἀ., οἴσουσιν etc. Eusebius Aquilæ et Symmachi lectiones sic habet.

Ibid. Ἀ., Αἰθίοψ etc. Eusebius utramque lectionem habet.

V. 34. Ἀ., τῷ ἐπιβ-. Aquilæ et Symmachi lectio similiter ex Eusebio et ex mss.

V. 36. Σ., φοβερὲ Θεὲ etc. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

PSALMUS LXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
...πινίκιος ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν, ...ίδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων, τῷ Δαυίδ.	1.
...τι ἐπῆλθεν ὕδατα ἕως τῆς ...ου.	2. Ὅτι εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Triumphale pro floribus, David.	1. In finem, pro iis qui commutabuntur, ipsi David.	1.
...oniam supervenerunt aquæ ...ad animam meam.	2. Quoniam intraverunt aquæ usque ad animam meam.	2.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 טבעתי ׀ ביון מצולה ואין מעמד באתי במעמקי־מים ושבלת שטפתני	3.	3. Καὶ ῥοῦς ἐπέκλυσέ με.
4 כלו עיני מיחל לאלהי	4.	4. Ἐτελέσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου περιμένοντες τὸν Θεόν.
5 שנאי חנם	5.	5.
אשר לא־גזלתי אז אשיב		Ἃ οὐκ ἐβιασάμην τότε ἀπέστρεφον.
6 אלהים אתה ידעת לאולתי	6.	6.
7 אל־יבשו בי ׀ קויך אדני יהוה צבאות	7.	7. Κύριος ὁ Θεὸς στρατιῶν.
אל־יכלמו בי מבקשיך אלהי ישראל		
8 כסתה כלמה פני	8.	8.
10 אכלתני	10.	10.
11-13 ואבכה בצום נפשי ותהי לחרפות לי : ואתנה לבושי שק ואהי להם למשל : ישיחו בי ישבי שער ונגינות שותי שכר	11, 13.	11-13. Καὶ ἔκλαυσα ἐν νηστείᾳ ψυχήν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς ἐμοί, καὶ ἔδωκεν ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν. Ὡμίλουν ἐν ἐμοὶ καθήμενοι πύλην, καὶ ψαλμοὶ πινόντων μέθυσμα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Demersus sum in cœno profundi, et non statio. Veni in profunda aquarum, et alveus inundavit me. *Hieron.*, infixus sum in limo profundi, et non possum consistere : veni in profundum aquarum, et flumen operuit me.	3. Infixus sum in limo profundi, et non est substantia : veni in altitudinem maris, et tempestas demersit me.	3. Et fluxus inundavit me.
4. Defecerunt oculi mei sperando in Deo meo. *Hieron.*, defecerunt oculi mei, exspectantes Deum meum.	4. Defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum.	4. Consummati sunt oculi mei, exspectantes Deum.
5. Qui oderunt me gratis. *Hieron.*, *id.*	5. Qui oderunt me gratis.	5.
Quæ non rapueram, tunc reddebam. *Hieron.*, *id.*	Quæ non rapui, tunc exsolvebam.	Quæ non violenter rapueram, tunc reddebam.
6. Deus, tu scis stultitiam meam. *Hieron.*, *id.*	6. Deus, tu scis insipientiam meam.	6.
7. Ne pudore afficiantur in me exspectantes te, Domine, Domine Sabaoth. *Hieron.*, non confundantur super me qui exspectant te, Domine Deus exercituum.	7. Non erubescant in me qui exspectant te, Domine, Domine virtutum.	7. Dominus Deus exercituum.
Ne erubescant in me quærentes te, Deus Israel. *Hieron.*, non confundantur in me *etc.*	Non confundantur super me qui quærunt te, Deus Israel.	
8. Operuit confusio facies meas. *Hieron.*, operuit confusio faciem meam.	8. Operuit confusio faciem meam.	8.
10. Comedit me. *Hieron.*, *id.*	10. Comedit me.	10.
11-13. Et flevi in jejunio animæ meæ, et fuit in opprobria mihi. Et dedi vestimentum meum saccum, et fui eis in parabolam. Eloquentur in me sedentes portæ, et me ubi bibentium sechar. *Hieron.*, et flevi in jejunio animam meam, et factum est in opprobrium mihi. Et posui vestimentum meum saccum, et factus sum eis in parabo-	11-13. Et operui in jejunio animam meam, et factum est in opprobrium mihi. Et posui vestimentum meum cilicium, et factus sum illis in parabolam. Adversum me loquebantur qui sedebant in porta, et in me psallebant qui bibebant vinum.	11-13. Et flevi in jejunio animam meam, et factum est in opprobria mihi, et dedit indumentum meum saccum, et factus sum eis in parabolam. Colloquebantur in me sedentes in porta, et psalmi bibentium ebrietatem.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Ἐβαπτίσθην εἰς ἀπεράντους καταδύσεις, καὶ οὐκ ἔστι στάσις. Εἰσῆλθον εἰς τὰ βάθη τῶν ὑδάτων, καὶ ῥεῖθρον ἐπέκλυσέ με.	3. Ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις. Ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ με.	3.
4.	4. Ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ τὸν Θεόν μου.	4.
5. Οἱ μισοῦντές με ἀναιτίως.	5. Οἱ μισοῦντές με δωρεάν.	5.
	Ἃ οὐχ ἥρπασα τότε ἀπετίννυον.	
6. Ὁ Θεὸς, σὺ οἶδας τὴν ἀπειρίαν μου.	6. Ὁ Θεὸς, σὺ ἔγνως τὴν ἀφροσύνην μου.	6.
7. Μὴ καταισχυνθείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ προσδοκῶντές σε, Κύριε Θεὲ τῶν δυνάμεων.	7. Μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές σε, Κύριε τῶν δυνάμεων.	7. Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων.
Μὴ ἀσχημονήσαιεν ἐπ' ἐμὲ οἱ ἐκζητοῦντές σε, Θεὲ τοῦ Ἰσραήλ.	Μὴ ἐντραπείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ζητοῦντές σε, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ.	
8. Ἐκάλυψεν ἀσχημόνησις τὸ πρόσωπόν μου.	8. Ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου.	8.
10. Κατηνάλωσέ με.	10. Κατέφαγέ με.	10.
11-13. Καὶ κλάοντι μετὰ νηστείας τὴν ψυχήν μου ἐγένετο εἰς ὄνειδος ἐμοί, καὶ τάσσων τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν. Διηγοῦντό με καθήμενοι ἐν πύλῃ, καὶ ἔψαλλόν με οἱ πίνοντες μέθυσμα.	11-13. Καὶ συνέκαμψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς ἐμοί. Καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν. Κατ' ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλῃ, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες τὸν οἶνον.	11, 13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Demersus sum in infinitas voragines, et non est statio: ingressus sum in profunda aquarum, et alveus inundavit me.	3. Infixus sum in limo profundi, et non est substantia: veni in altitudinem maris, et tempestas demersit me.	3.
4.	4. Defecerunt oculi mei a sperando me in Deum meum.	4.
5. Qui oderunt me sine causa.	5. Qui oderunt me gratis.	5.
	Quæ non rapui, tunc exsolvebam.	
6. Deus, tu scis imperitiam meam.	6. Deus, tu scis insipientiam meam.	6.
7. Non confundantur super me, qui exspectant te, Domine Deus virtutum..	7. Non erubescant in me qui exspectant te, Domine virtutum.	7. Domine Deus virtutum.
Ne pudefiant super me exquirentes te, Deus Israel.	Non confundantur super me qui quærunt te, Deus Israel.	
8. Operuit confusio faciem meam.	8. Operuit confusio faciem meam.	8.
10. Consumpsit me.	10. Comedit me.	10.
11-13. Et flenti cum jejunio animam meam, factum est in opprobrium mihi, et statuens indumentum meum saccum, et factus sum illis in parabolam. Alloquebantur me sedentes in porta, et psallebant me bibentes ebrietatem.	11-13. Et incurvavi in jejunio animam meam, et factum est in opprobrium mihi. Et posui vestimentum meum saccum, et factus sum illis in parabolam. Adversum me loquebantur qui sedebant in porta, et in me psallebant qui bibebant vinum.	11-13.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
14 ואני תפלתי־לך יהוה עת רצון אלהים ברב־חסדך ענני	14.	14. Καὶ ἐγὼ ἡ προσευχή μου σοὶ, Κύριε.
16 ואל־תאטר־עלי באר פיה	16.	16.
18 כי־צר־לי מהר ענני	18.	18. Ὅτι στενόν μοι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.
21 חרפה שברה לבי ואנושה	21.	21. Ὀνειδισμὸς συνέτριψε τὴν καρδίαν μου, καὶ ἀπεγνώσθην.
21, 22 ואקוה לנוד ואין ולמנחמים ולא מצאתי : ויתנו בברותי ראש ולצמאי ישקוני חמץ	21, 22	21, 22.
23 יהי־שלחנם לפניהם לפח ולשלומים למוקש	23.	23. Εἰς σκῶλον.
24 ומתניהם תמיד המעד	24.	24. Καὶ τοὺς νώτους αὐτῶν ἐνδελεχῶς ἀτόνωσον.
26 נשמה באהליהם אל־יהי ישב	26.	26. Ἠφανισμένη.
27 יספרו	27.	27. Διηγήσονται.
31 בתודה	31.	31. Ἐν εὐχαριστίᾳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
lam. Contra me loquebantur qui sedebant in porta, et cantabant bibentes vinum.		
14. Et ego oratione mea ad te, Domine : tempus beneplaciti, Deus. In multitudine misericordiæ tuæ exaudi me. *Hieron.*, mea autem oratio ad te, Domine : tempus reconciliationis est, Deus *etc.*	14. Ego vero orationem meam ad te, Domine : tempus beneplaciti, Deus. In multitudine misericordiæ tuæ exaudi me.	14. Et ego oratio mea tibi, Domine.
16. Neque obturet super me puteus os suum. *Hieron.*, et non coronet super me puteus os suum.	16. Neque urgeat super me puteus os suum.	16.
18. Quia angustum mihi, statim exaudi me. *Hieron.*, quoniam tribulor, cito exaudi me.	18. Quoniam tribulor, velociter exaudi me.	18. Quia angustum mihi, statim exaudi me.
21. Probrum contrivit cor meum, et anxius fui. *Hieron.*, opprobrio contritum est cor meum, et desperatus sum.	21. Improperium exspectavit cor meum et miseriam	21. Opprobrium contrivit cor meum, et desperavi.
21, 22. Et exspectavi ad condolendum, et non : et consolantes, et non inveni. Et dederunt in escam meam fel : et in siti mea propinaverunt mihi acetum. *Hieron.*, et exspectavi qui contristaretur *etc. ut Vulg.*	21, 22. Et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit : et qui consolaretur, et non inveni. Et dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto.	21, 22.
23. Erit mensa eorum ad facies eorum in laqueum, et ad paces in offendiculum. *Hieron.*, sit mensa eorum coram eis in laqueum, et in retributiones ad corruendum.	23. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, et in retributiones, et in scandalum.	23. In offendiculum.
24. Et lumbos eorum semper nutare fac. *Hieron.*, et dorsum eorum semper incurva.	24. Et dorsum eorum semper incurva.	24. Et terga eorum semper debilita.
26. Desolatum. *Hieron.*, deserta.	26. Deserta.	26. Dissipata.
In tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. *Hieron.*, *id.*	In tabernaculis eorum non sit qui inhabitet.	
27. Narrabunt. *Hieron.*, narrabunt.	27. Addiderunt.	27. Narrabunt.
31. In confessione. *Hieron.*, *id.*	31. In laude.	31. In gratiarum actione.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

14. Ἐμοῦ δὲ ἡ προσευχὴ σοὶ, Κύριε, καιρὸς διαλλαγῆς, ὁ Θεός. Ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου.

16. Μηδὲ ἐπιπωμάσαι μοι φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.

18.

21. Ὀνειδισμὸς κατέαξε τὴν καρδίαν μου, καὶ ἠνιώμην.

21, 22. Καὶ ἀνέμεινον συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπῆρξεν, καὶ παρηγοροῦντα, καὶ οὐχ ηὕρισκον. Καὶ ἐνέβαλλον εἰς τὴν τροφήν μου χολὴν, καὶ ἐν τῇ δίψει μου ἐπότισάν με ὄξος.

23. Γένοιτο ἡ τράπεζα αὐτῶν ἔμπροσθεν αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς τιμωρίαν, ὥστε συλληφθῆναι.

24. Καὶ τὰς ὀσφῦς αὐτῶν διαπαντὸς ἐξάρθρωσον.

26. Ἀοίκητος.

Ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν.

27. Ἐξηγοῦντο.

31.

Ο'.

14. Ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρὸς σὲ, Κύριε, καιρὸς εὐδοκίας, ὁ Θεός· ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου.

16. Μηδὲ συσχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.

18. Ὅτι θλίβομαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.

21. Ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ καρδία μου καὶ ταλαιπωρίαν.

21, 22. Καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπῆρξεν, καὶ παρακαλοῦντα, καὶ οὐχ εὗρον. Καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολὴν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος.

23. Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν καὶ εἰς σκάνδαλον.

24. Καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.

26. Ἠρημωμένη.

Καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν.

27. Προσέθηκαν.

31. Ἐν αἰνέσει.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

14. Ἐμοῦ δὲ ἡ προσευχὴ πρὸς σε, Κύριε.

16.

18.

21

21, 22.

23.

24.

26.

27.

31.

SYMMACHUS.

14. Oratio autem mea tibi, Domine: tempus reconciliationis, Deus. In multitudine misericordiæ tuæ exaudi me.

16. Neque obstruat mihi puteus os suum.

18.

21. Opprobrium confregit cor meum, et cruciabar.

21, 22. Et exspectabam condolentem, et non erat: et consolantem, et non inveniebam: et injecerunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto.

23. Fiat mensa eorum coram eis in laqueum, et in ultionem, ita ut comprehendantur.

24. Et lumbos eorum semper exartua.

26. Inhabitata.

In tabernaculis eorum non sit qui inhabitet.

27. Narrabant.

31.

LXX INTERPRETES.

14. Ego vero oratione mea ad te, Domine: tempus beneplaciti, Deus. In multitudine misericordiæ tuæ exaudi me.

16. Neque urgeat super me puteus os suum.

18. Quoniam tribulor, velociter exaudi me.

21. Improperium exspectavit cor meum et miseriam.

21, 22. Et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit: et qui consolaretur, et non inveni. Et dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto.

23. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, et in retributionem et in scandalum.

24. Et dorsum eorum semper incurva.

26. Deserta.

Et in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet.

27. Addiderunt.

31. In laud

THEODOTIO.

14. Mea autem oratio ad te, Domine.

16.

18.

21.

21, 22.

23.

24.

26.

27.

31.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
14 ואני תפלתי־לך • יהוה עת רצון אלהים ברב־חסדך ענני	14.	14. Καὶ ἐγὼ ἡ προσευχή μου σοί, Κύριε.
16 ואל־תאטר־עלי באר פיה	16.	16.
18 כי־צר־לי מהר ענני	18.	18. Ὅτι στενόν μοι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.
21 חרפה • שברה לבי ואנושה	21.	21. Ὀνειδισμὸς συνέτριψε τὴν καρδίαν μου, καὶ ἀπεγνώσθην.
21, 22 ואקוה לנוד ואין ולמנחמים ולא מצאתי : ויתנו בברותי ראש ולצמאי ישקוני חמץ	21, 22	21, 22.
23 יהי־שלחנם לפניהם לפח ולשלומים למוקש	23.	23. Εἰς σκῶλον.
24 ומתניהם תמיד המעד	24.	24. Καὶ τοὺς νώτους αὐτῶν ἐνδελεχῶς ἀτόνωσον.
26 נשמה באהליהם אל־יהי ישב	26.	26. Ἠφανισμένη.
27 יספרו	27.	27. Διηγήσονται.
31 בתודה	31.	31. Ἐν εὐχαριστίᾳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
lam. Contra me loquebantur qui sedebant in porta, et cantabant bibentes vinum.		
14. Et ego oratione mea ad te, Domine : tempus beneplaciti, Deus. In multitudine misericordiæ tuæ exaudi me. *Hieron.*, mea autem oratio ad te, Domine : tempus reconciliationis est, Deus *etc.*	14. Ego vero orationem meam ad te, Domine : tempus beneplaciti, Deus. In multitudine misericordiæ tuæ exaudi me.	14. Et ego oratio mea tibi, Domine.
16. Neque obturet super me puteus os suum. *Hieron.*, et non coronet super me puteus os suum.	16. Neque urgeat super me puteus os suum.	16.
18. Quia angustum mihi, statim exaudi me. *Hieron.*, quoniam tribulor, cito exaudi me.	18. Quoniam tribulor, velociter exaudi me.	18. Quia angustum mihi, statim exaudi me.
21. Probrum contrivit cor meum, et anxius fui. *Hieron.*, opprobrio contritum est cor meum, et desperatus sum.	21. Improperium exspectavit cor meum et miseriam	21. Opprobrium contrivit cor meum, et desperavi.
21, 22. Et exspectavi ad condolendum, et non : et consolantes, et non inveni. Et dederunt in escam meam fel : et in siti mea propinaverunt mihi acetum. *Hieron.*, et exspectavi qui contristaretur *etc. ut Vulg.*	21, 22. Et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit : et qui consolaretur, et non inveni. Et dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto.	21, 22.
23. Erit mensa eorum ad facies eorum in laqueum, et ad paces in offendiculum. *Hieron.*, sit mensa eorum coram eis in laqueum, et in retributiones ad corruendum.	23. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, et in retributiones, et in scandalum.	23. In offendiculum.
24. Et lumbos eorum semper nutare fac. *Hieron.*, et dorsum eorum semper incurva.	24. Et dorsum eorum semper incurva.	24. Et terga eorum semper debilita.
26. Desolatum. *Hieron.*, deserta.	26. Deserta.	26. Dissipata.
In tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. *Hieron.*, *id.*	In tabernaculis eorum non sit qui inhabitet.	
27. Narrabunt. *Hieron.*, narrabunt.	27. Addiderunt.	27. Narrabunt.
31. In confessione. *Hieron.*, *id.*	31. In laude.	31. In gratiarum actione.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14. Ἐμοῦ δὲ ἡ προσευχὴ σοί, Κύριε, καιρὸς διαλλαγῆς, ὁ Θεός. Ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου.	14. Ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρὸς σὲ, Κύριε, καιρὸς εὐδοκίας, ὁ Θεός· ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου.	14. Ἐμοῦ δὲ ἡ προσευχὴ πρὸς σε, Κύριε.
16. Μηδὲ ἐπιπωμάσαι μοι φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.	16. Μηδὲ συσχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.	16.
18.	18. Ὅτι θλίβομαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.	18.
21. Ὀνειδισμὸς κατέαξε τὴν καρδίαν μου, καὶ ἠνιώμην.	21. Ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ καρδία μου καὶ ταλαιπωρίαν.	21
21, 22. Καὶ ἀνέμεινον συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπῆρξεν, καὶ παρηγοροῦντα, καὶ οὐχ ηὕρισκον. Καὶ ἐνέβαλλον εἰς τὴν τροφήν μου χολήν, καὶ ἐν τῇ δίψει μου ἐπότισάν με ὄξος.	21, 22. Καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπῆρξεν, καὶ παρακαλοῦντα, καὶ οὐχ εὗρον. Καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος.	21, 22.
23. Γένοιτο ἡ τράπεζα αὐτῶν ἔμπροσθεν αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς τιμωρίαν, ὥστε συλληφθῆναι.	23. Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν καὶ εἰς σκάνδαλον.	23.
24. Καὶ τὰς ὀσφῦς αὐτῶν διαπαντὸς ἐξάρθρωσον.	24. Καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.	24.
26. Ἀοίκητος.	26. Ἠρεμωμένη.	26.
Ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν.	Καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν.	
27. Ἐξηγοῦντο.	27. Προσέθηκαν.	27.
31.	31. Ἐν αἰνέσει.	31.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14. Oratio autem mea tibi, Domine: tempus reconciliationis, Deus. In multitudine misericordiæ tuæ exaudi me.	14. Ego vero oratione mea ad te, Domine: tempus beneplaciti, Deus. In multitudine misericordiæ tuæ exaudi me.	14. Mea autem oratio ad te, Domine.
16. Neque obstruat mihi puteus os suum.	16. Neque urgeat super me puteus os suum.	16.
18.	18. Quoniam tribulor, velociter exaudi me.	18.
21. Opprobrium confregit cor meum, et cruciabar.	21. Improperium exspectavit cor meum et miseriam.	21.
21,22. Et exspectabam condolentem, et non erat; et consolantem, et non inveniebam: et injecerunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto.	21, 22. Et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit: et qui consolaretur, et non inveni. Et dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto.	21, 22.
23. Fiat mensa eorum coram eis in laqueum, et in ultionem, ita ut comprehendantur.	23. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, et in retributionem et in scandalum.	23.
24. Et lumbos eorum semper exartua.	24. Et dorsum eorum semper incurva.	24.
26. Inhabitata.	26. Deserta.	26.
In tabernaculis eorum non sit qui inhabitet.	Et in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet.	
27. Narrabant.	27. Addiderunt.	27.
31.	31. In laude.	31.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
32 ותיטב ליהוה משור פר מקרן מפריס	32.	32.
33 יחי לבבכם	33.	33.
34 ואת־אסיריו לא בזה	34.	34.
35 ימים וכל־רמש בם	35.	35. Θάλασσα, καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ ἐν αὐτοῖς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
32. Et melior erit Domino, quam bos, vitulus cornua producens et ungulas. *Hieron.*, ... cornua efferentem et ungulas.	32. Et placebit Domino super vitulum novellum cornua producentem et ungulas.	32.
33. Et vivet cor vestrum. *Hieron.*, et vivet anima vestra.	33. Et vivet anima vestra.	33.
34. Et vinctos suos non despexit. *Hieron.*, *id.*	34. Et vinctos suos non despexit.	34.
35. Maria et omne reptile in eis. *Hieron.*, mare et omnia quæ moventur in eis.	35. Mare et omnia reptilia in eis.	35. Mare et omnia reptilia in eis.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXVIII.

V. 1. Titulus ex Eusebio.

V. 2. Σ., ὅτι ἐπῆλθεν etc. Eusebius. Pronomen μου adjiciunt Σ. et Ο' post ψυχῆς, etsi non exstet in Hebræo.

V. 3. Σ., ἐβαπτίσθην etc. Eusebius et Regii duo. Aquila, καὶ ῥοῦς ἐπέκλυσέ με. Sic Eusebius.

V. 4. Ἀ., ἐτελέσθησαν etc. Eusebius.

V. 5. Σ., οἱ μισοῦντές με ἀναιτίως. Idem.

Ibid. Ἀ., ἃ οὐχ ἐδιασάμην etc. Sic Eusebius, Drusius et Colbertinus unus.

V. 6. Σ., ὁ Θεὸς etc. Eusebius.

V. 7. Σ., μὴ καταισχυνθείησαν etc. Sic plenam lectionem Eusebius habet: cæteras Drusius.

Ibid. Σ., μὴ ἀσχημονήσαιεν etc. Eusebius.

V. 8. Σ., ἐκάλυψεν ἀσχημόνησις etc. Eusebius. Unus codex habet, ἀσχημοσύνη.

V. 10. Σ., κατηνάλωσέ με. Theodoretus.

V. 11-13. Ἀ., καὶ ἔκλαυσα etc. Sic lectiones trium versuum ex Aquila et Symmacho plenas exhibet Eusebius. Σ., καὶ κλάοντι etc. Verbum κλαίω frequenter ι amittit apud Eusebium, ut et καίω, quod alibi observavimus. Ο', καὶ συνέκαμψα, *et incur-*

PSALMUS LXIX

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 להזכיר	1.	1.
2 יהוה לעזרתי חושה	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad recordandum. *Hieron.*, *id.*	1. In rememorationem.	1.
2. Domine, ad auxilium meum festina. *Hieron.*, Domine, ut auxilieris mihi festina.	2. Domine, ad adjuvandum me festina.	2.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXIX.

V. 1. Ο', εἰς ἀνάμνησιν. Sic legitur apud Eusebium. In aliis autem exemplaribus olim scriptum erat, teste Theodoreto, εἰς ἀνάμνησιν εἰς τὸ, σῶσαί με, Κύριε · atque ita legitur in edit. Romana, ubi tamen habetur Κύριον pro Κύριε. Nota Theodoreti sic exstat in uno codice Regio : τοῦτο ἐν ἐνίοις μὲν ἀντιγράφοις εὗρον · ἐν ἐνίοις δὲ οὔ. Πλὴν οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς. I. e. *Hoc reperi in quibusdam exemplaribus, in aliis secus. Cæterum neque in Hebraico, neque apud cæteros interpretes habetur.* Quod intelligitur de postremis tantum verbis : nam illud, εἰς ἀνάμνησιν, est in

PSALMUS LXX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 כי־סלעי ומצודתי אתה	3.	3. Ὅτι πέτρα μου καὶ ὀχύρωμά μου σύ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Quoniam petra mea et munitio mea tu. *Hieron.*, quia petra mea et munitio mea es tu.	3. Quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu.	3 Quoniam petra mea et munitio mea tu.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
32. Καὶ ἀρέσει τῷ Κυρίῳ μᾶλλον ἢ βοῦς ταῦρος διχήλων, κεράστης.	32. Καὶ ἀρέσει τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ μόσχον νέον, κέρατα ἐκφέροντα καὶ ὁπλάς.	32.
33	33. Καὶ ζήσεσθε. *Οἱ ἄλλοι*, καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ ζήσεται ἡ καρδία ὑμῶν.	33
34. Καὶ τοὺς δεσμώτας τοὺς ἑαυτοῦ οὐκ ἐξευτελίσει.	34. Καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσε.	34.
35. Θάλασσα, καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ ἐν αὐτοῖς.	35. Θάλασσα καὶ πάντα τὰ ἕρποντα ἐν αὐτοῖς.	35.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
32. Et placebit Domino magis quam bos taurus ungulam diffindens, cornutus.	32. Et placebit Domino super vitulum novellum cornua producentem et ungulas.	32.
33.	33. Et vivetis. *Alii*, et vivet anima vestra. *Reliqui*, et vivet cor vestrum.	33.
34. Et vinctos suos non vilipendet.	34. Et vinctos suos non despexit.	34.
35. Mare et omnia reptilia in eis.	35. Mare et omnia repentia in eis.	35

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXVIII.

vavi. Interpres Vulgatus, qui vertit, *et operui*, legisse videtur, καὶ συνεκάλυψα.

V. 14. Σ., ἐμοῦ δὲ ἡ προσευχὴ etc. Ex Eusebio et Theodoreto. Aquilæ vero et Theodotionis lectiones ex Theodoreto.

V. 16. Σ., μηδὲ ἐπιπωμ-. Eusebius.

V. 18. Ἀ., ὅτι στενόν μοι etc. Idem.

V. 21. Ἀ., ὀνειδισμὸς etc. Aquilæ et Symmachi lectiones habet idem Eusebius.

V. 21 et 22. Σ., καὶ ἀνέμεινον συλλυπ-. Eusebius.

V. 23. Σ., γένοιτο etc. Sic Reg. 2 ex Theodoro, et Theodoretus. Colbertinus vero στιχηρῶς scriptus pro συλληφθῆναι habet συληθῆναι. Ἀ., εἰς σκῶλον. Drusius.

V. 24. Ἀ., καὶ τοὺς νώτους etc. Eusebius Aquilæ et Symmachi versiones sic adfert.

V. 26. Ἀ., ἠφανισμένη etc. Idem.

V. 27. Ἀ., διηγήσονται etc. Idem.

V. 31. Ἀ., ἐν εὐχαριστίᾳ. Idem.

V. 32. Σ., καὶ ἀρέσει etc. Idem.

V. 33. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ ζήσεται etc. Mss. et Drusius. Alii autem, καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν.

V. 34. Σ., καὶ τοὺς δεσμ-. Eusebius.

V. 35. Ἀ., Σ., θάλασσα etc. Agellius.

PSALMUS LXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Εἰς ἀνάμνησιν.	1.
2.	2. *Vacant*. *Ἄλλοι*, εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι, Κύριε, σπεῦσον.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. In rememorationem.	1.
2.	2. *Vacant*. *Alii*, ad auxiliandum mihi, Domine, festina.	2.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXIX.

Hebræo, et apud reliquos haud dubie interpretes exprimebatur.

V. 2. *Ἄλλοι*, εἰς τὸ βοηθῆσαι etc. Hæc repetitio est in Hebraico, et in cæteris interpretationibus habebatur : sed in τοῖς Ο' hodiernis desideratur ; nam versiculum Hebraicum,

א־הים להצילני יהוה לעזרתי חושה

sic efferunt, ὁ Θεὸς, εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, quæ quoad sensum totam Hebraici textus sententiam exprimunt, sed paucioribus verbis ; nam Hebræa hæc ad litteram significant, *Deus, ad liberandum me, Domine, ad auxilium meum festina*.

PSALMUS LXX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Ὅτι πέτρα μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ.	3. Ὅτι στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ.	3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Quoniam petra mea et refugium meum es tu.	3. Quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu.	3.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
5 תקותי	5.	5.
7,6 עליך ׀ נסמכתי מבטן ממעי אמי אתה גוזי בך תהלתי תמיד : כמופת הייתי לרבים ואתה מחסי־עז	6, 7.	6, 7.
9 ,8 ימלא פי תהלתך כל־היום תפארתך : אל־תשליכני לעת זקנה	8, 9.	8, 9.
11 ,10 ושמרי נפשי נועצו יחדו לאמר אלהים עזבו רדפו ותפשוהו כי־אין מציל	10, 11	10, 11.
12 אלהי לעזרתי חישה	12.	12.
13 יבשו יכלו שטני נפשי	13.	13.
14 והוספתי על־כל־תהלתך	14.	14. Καὶ προσθήσω ἐπὶ πάσ ὑμνήσεις σου.
16 ,15 פי ׀ יספר צדקתך כל־היום תשועתך כי לא ידעתי ספרות: אבוא בגברות אדני	15, 16.	15, 16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Exspectatio mea. *Hieron.*, *id.*	5. Patientia mea.	5.
6, 7. Super te innixus sum ab utero, a visceribus matris meæ tu eductor meus. In te laus mea semper. Tamquam portentum fui multis, et tu spes mea fortis. *Hieron.*, a te sustentatus sum ex utero, de ventre matris meæ tu es protector meus: in te laus mea semper. Quasi portentum factus sum multis, et tu spes mea fortissima.	6, 7. In te confirmatus sum ex utero: de ventre matris meæ tu es protector meus. In te cantatio mea semper: tamquam prodigium factus sum multis, et tu adjutor fortis.	6, 7.
8, 9. Repleatur os meum laude tua: tota die gloria tua: ne projicias me in tempore senectutis. *Hieron.*, impleatur os meum laude tua, tota die magnitudine tua. Ne projicias me in tempore senectutis.	8, 9. Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam. Ne projicias me in tempore senectutis.	8, 9
10, 11. Et custodientes animam meam consiliati sunt pariter, dicendo: Deus dereliquit eum: persequimini et comprehendite eum, quia non est qui eripiat. *Hieron.*, et qui observabant animam meam, inierunt consilium pariter, dicentes *etc*... qui eruat.	10, 11. Et qui custodiebant animam meam consilium fecerunt in unum, dicentes: Deus dereliquit eum: persequimini et comprehendite eum, quia non est qui eripiat.	10, 11.
12. Deus meus, in auxilium meum festina. *Hieron.*, *id.*	12. Deus meus, in auxilium meum festina.	12.
13. Pudore afficiantur, deficiant adversarii animæ meæ. *Hieron.*, confundantur et consumantur adversarii animæ meæ.	13. Confundantur et deficiant detrahentes animæ meæ.	13.
14. Et adjiciam super omnem laudem tuam. *Hieron.*, et adjiciam super omnes laudationes tuas.	14. Et adjiciam super omnem laudem tuam.	14. Et adjiciam super omnes laudationes tuas.
15, 16. Os meum narrabit justi-	15, 16. Os meum annuntiabit	15, 16.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5. Ἡ προσδοκία μου.

6, 7. Σοὶ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἀπὸ τῶν ἐνδοσθίων τῆς μητρός μου σὺ ἐπεῖδές με. Εἰς σὲ ἡ ἀναμονή μου ἐνδελεχῶς, ὡσεὶ τέρας ἐγενόμην τοῖς πολλοῖς· σὺ δὲ πεποίθησίς μου ἰσχυρά.

8, 9. Πλησθείη τὸ στόμα μου αἴνου σου κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, ἐν τῇ εὐπρεπείᾳ σου μὴ ἀποβάλῃς με καιρῷ γήρως.

10, 11. Καὶ οἱ ἐπιτηροῦντες τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο ἐπὶ τὸ αὐτὸ λέγοντες· Ὁ Θεὸς ἐγκατέλιπεν αὐτὸν, καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος.

12.

13. Καταισχυνθήτωσαν καὶ ἀναλωθήτωσαν οἱ ἀντικείμενοι τῇ ψυχῇ μου.

14. Καὶ προσθήσω τοῖς ὕμνοις σου.

15, 16. Τὸ στόμα μου διηγήσεται κατὰ πᾶσαν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου, οὐ γὰρ οἶδα ἐξαριθμῆσαι, ἐλεύσομαι ἐν δυνάμει Κυρίου.

Ο'.

5. Ἡ ὑπομονή μου. *Ἄλλος*, ὁ ὑπερασπιστής μου.

6, 7. Ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἐκ κοιλίας μητρός μου σύ μου εἶ σκεπαστής. Ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου διαπαντός· ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ βοηθὸς κραταιός.

8, 9. Πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου. Μὴ ἀποῤῥίψῃς με εἰς καιρὸν γήρους.

10, 11. Καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο ἐπιτοαυτὸ, λέγοντες, Ὁ Θεὸς ἐγκατέλιπεν αὐτὸν, καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος.

12. Ὁ Θεός μου, εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες. *Οἱ λοιποὶ, id.*

13. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντες τὴν ψυχήν μου.

14. Καὶ προσθήσω ἐπὶ πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου.

15, 16. Τὸ στόμα μου ἐξαγγελεῖ δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου. Ὅτι οὐκ ἔγνων γραμματείας, εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ Κυρίου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.

6, 7.

8, 9.

10, 11.

12.

13.

14.

15, 16.

SYMMACHUS.

5. Exspectatio mea.

6, 7. Tibi confirmatus sum a ventre: ex visceribus matris meæ tu respexisti me. In te patientia mea perpetuo, tamquam prodigium factus sum multis: tu vero fiducia mea fortis.

8, 9. Repleatur os meum laude tua per omnem diem: in decore tuo ne abjicias me tempore senectutis.

10, 11. Et observantes animam meam consilium inierunt pariter, dicentes: Deus dereliquit eum: persequimini et comprehendite eum, quia non est qui eripiat.

12.

13. Confundantur et consumantur adversarii animæ meæ.

14. Et adjiciam hymnis tuis.

16. Os meum narrabit per diem salutem tuam, non

LXX INTERPRETES.

5. Patientia mea. *Alius*, protector meus.

6, 7. In te confirmatus sum ex utero: de ventre matris meæ tu es protector meus. In te cantatio mea semper: tamquam prodigium factus sum multis, et tu adjutor fortis.

8, 9. Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam. Ne projicias me in tempore senectutis.

10, 11. Et qui custodiebant animam meam consilium fecerunt in unum, dicentes: Deus dereliquit eum: persequimini et comprehendite eum, quia non est qui eripiat.

12. Deus meus, in auxilium meum respice. *Reliqui, id.*

13. Confundantur et deficiant detrahentes animæ meæ.

14. Et adjiciam super omnem laudem tuam.

15, 16. Os meum annuntiabit justitiam tuam, tota die salutare

THEODOTIO.

5.

6, 7.

8, 9.

10, 11.

12.

13.

14.

15, 16.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 תקותי	5.	5.
6, 7 עליך ׀ נסמכתי מבטן ממעי אמי אתה גוזי בך תהלתי תמיד : כמופת הייתי לרבים ואתה מחסי־עז	6, 7.	6, 7.
8, 9 ימלא פי תהלתך כל־היום תפארתך : אל־תשליכני לעת זקנה	8, 9.	8, 9.
10, 11 ושמרי נפשי נועצו יחדו לאמר אלהים עזבו רדפו ותפשוהו כי־אין מציל	10, 11	10, 11.
12 אלהי לעזרתי חישה	12.	12.
13 יבשו יכלו שטני נפשי	13.	13.
14 והוספתי על־כל־תהלתך	14.	14. Καὶ προσθήσω ἐπὶ πάσ. ὑμνήσεις σου.
15, 16 פי ׀ יספר צדקתך כל־היום תשועתך כי לא ידעתי ספרות: אבוא בגברות אדני	15, 16.	15, 16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Exspectatio mea. *Hieron.*, *id.*	5. Patientia mea.	5.
6, 7. Super te innixus sum ab utero, a visceribus matris meæ tu eductor meus. In te laus mea semper. Tamquam portentum fui multis, et tu spes mea fortis. *Hieron.*, a te sustentatus sum ex utero, de ventre matris meæ tu es protector meus: in te laus mea semper. Quasi portentum factus sum multis, et tu spes mea fortissima.	6, 7. In te confirmatus sum ex utero: de ventre matris meæ tu es protector meus. In te cantatio mea semper: tamquam prodigium factus sum multis, et tu adjutor fortis.	6, 7.
8, 9. Repleatur os meum laude tua: tota die gloria tua: ne projicias me in tempore senectutis. *Hieron.*, impleatur os meum laude tua, tota die magnitudine tua. Ne projicias me in tempore senectutis.	8, 9. Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam. Ne projicias me in tempore senectutis.	8, 9
10, 11. Et custodientes animam meam consiliati sunt pariter, dicendo: Deus dereliquit eum: persequimini et comprehendite eum, quia non est qui eripiat. *Hieron.*, et qui observabant animam meam, inierunt consilium pariter, dicentes *etc...* qui eruat.	10, 11. Et qui custodiebant animam meam consilium fecerunt in unum, dicentes: Deus dereliquit eum: persequimini et comprehendite eum, quia non est qui eripiat.	10, 11.
12. Deus meus, in auxilium meum festina. *Hieron.*, *id.*	12. Deus meus, in auxilium meum festina.	12.
13. Pudore afficiantur, deficiant adversarii animæ meæ. *Hieron.*, confundantur et consumantur adversarii animæ meæ.	13. Confundantur et deficiant detrahentes animæ meæ.	13.
14. Et adjiciam super omnem laudem tuam. *Hieron.*, et adjiciam super omnes laudationes tuas.	14. Et adjiciam super omnem laudem tuam.	14. Et adjiciam super omn laudationes tuas.
15, 16. Os meum narrabit justi-	15, 16. Os meum annuntiabit	15, 16.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5. Ἡ προσδοκία μου.

6, 7. Σοὶ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἀπὸ τῶν ἐνδοσθίων τῆς μητρός μου σὺ ἐπεῖδές με. Εἰς σὲ ἡ ἀναμονή μου ἐνδελεχῶς, ὡσεὶ τέρας ἐγενόμην τοῖς πολλοῖς· σὺ δὲ πεποίθησίς μου ἰσχυρά.

8, 9. Πλησθείη τὸ στόμα μου αἴνου σου κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, ἐν τῇ εὐπρεπείᾳ σου μὴ ἀποβάλῃς με καιρῷ γήρως.

10, 11. Καὶ οἱ ἐπιτηροῦντες τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο ἐπὶ τὸ αὐτὸ λέγοντες· Ὁ Θεὸς ἐγκατέλιπεν αὐτὸν, καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος.

12.

13. Καταισχυνθήτωσαν καὶ ἀναλωθήτωσαν οἱ ἀντικείμενοι τῇ ψυχῇ μου.

14. Καὶ προσθήσω τοῖς ὕμνοις σου.

15, 16. Τὸ στόμα μου διηγήσεται κατὰ πᾶσαν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου, οὐ γὰρ οἶδα ἐξαριθμῆσαι, ἐλεύσομαι ἐν δυνάμει Κυρίου.

Ο'.

5. Ἡ ὑπομονή μου. *Ἄλλος*, ὁ ὑπερασπιστής μου.

6, 7. Ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἐκ κοιλίας μητρός μου σύ μου εἶ σκεπαστής. Ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου διαπαντός· ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ βοηθὸς κραταιός.

8, 9. Πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου. Μὴ ἀποῤῥίψῃς με εἰς καιρὸν γήρους.

10, 11. Καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο ἐπιτοαυτὸ, λέγοντες, Ὁ Θεὸς ἐγκατέλιπεν αὐτὸν, καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος.

12. Ὁ Θεός μου, εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες. *Οἱ λοιποὶ, id.*

13. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντες τὴν ψυχήν μου.

14. Καὶ προσθήσω ἐπὶ πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου.

15, 16. Τὸ στόμα μου ἐξαγγελεῖ δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου. Ὅτι οὐκ ἔγνων γραμματείας, εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ Κυρίου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.

6, 7.

8, 9.

10, 11.

12.

13.

14.

15, 16.

SYMMACHUS.

5. Exspectatio mea.

6, 7. Tibi confirmatus sum a ventre: ex visceribus matris meæ tu respexisti me. In te patientia mea perpetuo, tamquam prodigium factus sum multis: tu vero fiducia mea fortis.

8, 9. Repleatur os meum laude tua per omnem diem: in decore tuo ne abjicias me tempore senectutis.

10, 11. Et observantes animam meam consilium inierunt pariter, dicentes: Deus dereliquit eum: persequimini et comprehendite eum, quia non est qui eripiat.

12.

13 Confundantur et consumantur adversarii animæ meæ.

14. Et adjiciam hymnis tuis.

15, 16. Os meum narrabit per totam diem salutem tuam, non

LXX INTERPRETES.

5. Patientia mea. *Alius*, protector meus.

6, 7. In te confirmatus sum ex utero: de ventre matris meæ tu es protector meus. In te cantatio mea semper: tamquam prodigium factus sum multis, et tu adjutor fortis.

8, 9. Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam. Ne projicias me in tempore senectutis.

10, 11. Et qui custodiebant animam meam consilium fecerunt in unum, dicentes: Deus dereliquit eum: persequimini et comprehendite eum, quia non est qui eripiat.

12. Deus meus, in auxilium meum respice. *Reliqui, id.*

13. Confundantur et deficiant detrahentes animæ meæ.

14. Et adjiciam super omnem laudem tuam.

15, 16. Os meum annuntiabit justitiam tuam, tota die salutare

THEODOTIO.

5.

6, 7.

8, 9.

10, 11.

12.

13.

14.

15, 16.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
17 אלהים למדתני	17.	17. Θεὲ, ἐδίδαξάς με.
19 אלהים עד־מרום אשר־עשית גדלות	19.	19. Ὁ Θεὸς ἕως ὕψους ἃ ἐποίησας μεγαλεῖα.
אלהים מי כמוך׃		Ὁ Θεὸς, τίς ὅμοιός σοι; Ὁ Θεὸς, τίς ὡς σύ;
20 ורעות	20.	20.
21 תרב ׀ גדלתי ותסב תנחמני	21.	21. Πληθυνεῖς μεγαλειότητά μου.
22 גם־אני ׀ אודך	22.	22.
אזמרה לך בכנור קדוש ישראל		Μελῳδήσω σοι ἐν κιθάρᾳ, ἅγιε Ἰσραήλ
23 תרננה שפתי כי אזמרה־לך ונפשי אשר פדית	23.	23.
24 כי־בשו כי־חפרו מבקשי רעתי	24.	24. Ὅτι κατῃσχύνθησαν οἱ ζητοῦντες κακίαν μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
tiam tuam, tota die salutem tuam. Quoniam non cognovi numeros, introibo in potentias Domini. *Hieron.*, os meum narrabit justitiam tuam, tota die salutem tuam: quia non cognovi litteraturas, ingrediar in fortitudine Domini Dei.	justitiam tuam, tota die salutare tuum. Quoniam non cognovi litteraturam, introibo in potentias Domini.	
17. Deus, docuisti me. *Hieron.*, *idem.*	17. Deus, docuisti me.	17. Deus, docuisti me.
19. Deus usque in excelsum quæ fecisti magna. *Hieron.*, Deus usque in excelsum : quanta fecisti magnalia.	19. Deus usque in altissima quæ fecisti magnalia.	19. Deus usque in excelsum quæ fecisti magnalia.
Deus, quis sicut tu? *Hieron.*, Deus, quis similis tibi?	Deus, quis similis tibi?	Deus, quis similis tibi? Deus, quis sicut tu?
20. Et malas. *Hieron.*, *id.*	20. Et malas.	20.
21. Multiplicabis magnitudinem meam, et circuibis, consolaberis me. *Hieron.*, multiplicabis magnitudinem meam, et conversus consolaberis me.	21. Multiplicasti magnificentiam tuam, et conversus consolatus es me.	21. Multiplicabis magnitudinem meam.
22. Etiam ego confitebor tibi. *Hieron.*, ego autem confitebor tibi.	22. Nam et ego confitebor tibi.	22.
Psallam tibi in cithara, sancte Israel. *Hieron.*, cantabo tibi in cithara, sancte Israel.	Psallam tibi in cithara, sanctus Israel.	Cantabo tibi in cithara, sancte Israel.
23. Laudabunt labia mea, cum cantavero tibi, et anima mea, quam redemisti. *Hieron.*, *id.*	23. Exsultabunt labia mea, cum cantavero tibi, et anima mea, quam redemisti.	23.
24. Quia pudore affecti sunt, quia erubuerunt quærentes malum meum. *Hieron.*, quia confusi sunt et dehonestati quærentes malum mihi.	24. Cum confusi et reveriti fuerint qui quærunt mala mihi.	24. Quia confusi sunt qui quærunt malum meum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXX.

Titulus in LXX Interpretibus sic olim erat, teste Theodoreto : Τῷ Δαυὶδ ψαλμὸς τῶν υἱῶν Ἰωναδὰβ, καὶ τῶν πρώτων αἰχμαλωτισθέντων· ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. Id est, *Davidi psalmus filiorum Jonadab, et eorum qui primum in captivitatem abducti fuerant, sine inscriptione apud Hebræos.* Et sic, ut notat ibidem Theodoretus, ipse titulus psalmum apud Hebræos inscriptione carere declarat.

V. 3. Ἀ., ὅτι πέτρα μου etc. Aquilæ et Symmachi lectiones habet Eusebius in psalmos.

V. 5. Σ., ἡ προσδοκία μου. Ex duobus mss. Regiis.

V. 6. Hujus et sequentis versus interpretationem ex Symmacho plenam adfert Eusebius.

V. 8, 9. Σ., πλησθείη etc. Eusebius. Theodoretus vero ad Symmachum, καθ' ἑκάστην ἡμέραν.

V. 10, 11. Σ., καὶ οἱ ἐπιτηροῦντες etc. Ex Eusebio.

V. 12. Ο', καὶ οἱ λοιπ. etc. Ita mss. et Drusius.

V. 13. Σ., καταισχυνθήτωσαν etc. Eusebius et Drusius.

V. 14. Aquilæ et Symmachi interpretationes exhibet Eusebius.

V. 15 et 16. Σ., τὸ στόμα μου etc. Hanc Symmachi lectionem partim ex tribus mss., partim ex Eu-

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

17. Ὁ Θεὸς, ἐδίδαξάς με.

19. Ὁ Θεὸς ἕως ὕψους, ἃ ἐποίησας μεγαλεῖα.

Ὁ Θεὸς, τίς ὅμοιός σοι; Ὁ Θεὸς, τίς ὡς σύ;

20. Καὶ κακώσεις.

21. Αὐξήσεις τὴν μεγαλειότητά μου, καὶ περικυκλώσεις με παραμυθίᾳ.

22. Κἀγὼ οὖν ἐξομολογήσομαί σοι.

23. Εὐφημήσει τὰ χείλη μου ὅταν μελῳδήσω σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν ἐλυτρώσω.

24. Ὅτι κατῃσχύνθησαν, καὶ ὅτι ἀπωρύγησαν οἱ ζητοῦντες τὴν κάκωσίν μου.

Ο'.

17. Ὁ Θεὸς, ἐδίδαξας με.

19. Θεὸς ἕως ὑψίστων ἃ ἐποίησας μεγαλεῖα. ς', ὁ Θεὸς ἕως ὕψους ἃ ἐποίησας μεγαλεῖα.

Ὁ Θεὸς, τίς ὅμοιός σοι; Ὁ Θεὸς, τίς ὡς σύ; Ε', ς', *id.*

20. Καὶ κακά.

21. Ἐπλεόνασας τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με.

22. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἐξομολογήσομαί σοι.

Ψαλῶ σοι ἐν κιθάρᾳ, ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ

23. Ἀγαλλιάσονται τὰ χείλη μου, ὅταν ψαλῶ σοι, καὶ ἡ ψυχή μου, ἣν ἐλυτρώσω.

24. Ὅταν αἰσχυνθῶσιν καὶ ἐντραπῶσιν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

17. Ὁ Θεὸς, ἐδίδαξάς με.

19.

Ὁ Θεὸς, τίς ὅμοιός σοι; Ὁ Θεὸς, τίς ὡς σύ;

20.

21.

22.

23.

24.

SYMMACHUS.

enim scio numerare, veniam in virtute Domini.

17. Deus, docuisti me.

19. Deus usque in excelsum quæ fecisti magnalia.

Deus, quis similis tibi? Deus, quis sicut tu?

20. Et vexationes.

21. Augebis magnitudinem meam, et circumdabis me consolatione.

22. Et ego igitur confitebor tibi.

23. Laudabunt labia mea, cum modulabor tibi, et anima mea, quam redemisti.

24. Quia confusi sunt, et quia effossi sunt qui quærunt afflictionem meam.

LXX INTERPRETES.

tuum. Quoniam non cognovi litteraturam, introibo in potentia Domini.

17. Deus, docuisti me.

19. Deus usque in altissima quæ fecisti magnalia. VI, Deus usque in excelsum quæ fecisti magnalia.

Deus, quis similis tibi? Deus, quis sicut tu? V, VI, *id.*

20. Et mala.

21. Multiplicasti justitiam tuam, et conversus consolatus es me.

22. Nam et ego confitebor tibi.

Psallam tibi in cithara, sanctus Israel.

23. Exsultabunt labia mea, cum cantavero tibi, et anima mea, quam redemisti.

24. Cum confusi et reveriti fuerint qui quærunt mala mihi.

THEODOTIO.

17. Deus, docuisti me.

19.

Deus, quis similis tibi? Deus, quis sicut tu?

20.

21.

22.

23.

24.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXX.

sebio et Theodoreto mutuamur. [In hoc Symmachi loco quam reliquit Montf. lacunam explevimus ex ipso Eusebii commentario; nimirum, a κατά usque ad σου. Drach.]

V. 17. Ἀ., Θεὲ etc. Hæc ex Drusio.

V. 19. Ἀ., Σ., ς', ὁ Θεὸς ἕως ὕψους etc. Hæc ex Theodoreto. Sed ille Aquilam duntaxat et Symmachum huic interpretationi præfigit: Colbertinus autem unus Sextam editionem adjicit.

Ibid. Ἀ., Σ., Ο', Θ., Ε', ς' etc. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus, qui, ut puto, ideo alteram interpretationem adjicit, nempe, ὁ Θεὸς, τίς ὡς σύ, ut indicet omnes interpretes alterutram versionem habere.

V. 20. Σ., καὶ κακώσεις. Drusius.

V. 21. Ἀ., πληθυνεῖς etc. Agellius. Σ., αὐξήσεις etc. Sic Drusius et unus Regius, qui tamen habet, παρακυκλώσεις.

V. 22. Σ., κἀγὼ οὖν. Sic Regius unus ex Theodoro.

Ibid. Ἀ., μελῳδήσω etc. Eusebius.

V. 23. Σ., εὐφημήσει etc. Eusebius.

V. 24. Lectiones Aquilæ et Symmachi exhibet idem Eusebius.

Digitized by Google

PSALMUS LXXI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לשלמה:	1.	1
5 ייראוך עם־שמש ולפני ירח	5.	5. . . . εἰς πρόσωπον τῆς σελήνης.
6 ירד כמטר על־גז	6.	6. Καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ κουράν.
כרביבים		
7 יפרח־בימיו צדיק ורב שלום	7.	7. Βλαστήσει ἐν ἡμέραις αὐτοῦ δίκαιος καὶ πλῆθος εἰρήνης.
עד־בלי ירח		Ἕως οὗ ἡ σελήνη.
9 לפניו יכרעו ציים	9.	9. Εἰς πρόσωπον αὐτοῦ κάμψουσιν Αἰθίοπες.
10 מלכי שבא וסבא	10.	10. Βασιλεῖς Σαβὰ καὶ Σαβά.
12 כי־יציל אביון משוע	12.	12.
14 וייקר דמם בעיניו	14.	14. Καὶ τιμηθήσεται τὸ αἷμα αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.
15 ויתן־לו מזהב שבא Τὸ Ἑβρ., καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἀπὸ τοῦ χρυσίου τῆς Σαβά.	15.	15. Καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἀπὸ τοῦ χρυσίου τῆς Σαβά.
16 ויציצו כלבנון פריו	16.	16.
17 יהי שמו	17.	17. Ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
18 ברוך ׀ יהוה אלהים אלהי ישראל	18. Βαρουχ ΠΙΠΙ ελοειμ ελωει ισραηλ.	18. Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ipsi Salomo. *Hieron.*, Salomoni.	1. In Salomonem.	1.
5. Timebunt te cum sole, et ad facies lunæ. *Hieron.* et timebunt te quamdiu erit sol, et ultra lunam.	5. Et permanebit cum sole et ante lunam.	5. ... in faciem lunæ.
6. Descendet ut pluvia in vellus. *Hieron.*, *id.*	6. Descendet sicut pluvia in vellus.	6. Descendet ut pluvia in vellus.
Sicut imbres. *Hieron.*, stillæ.	Stillicidia.	
7. Florebit in diebus ejus justus et multitudo pacis. *Hieron.*, germinabit in diebus ejus justus et multitudo pacis.	7. Orietur in diebus ejus justitia et abundantia pacis.	7. Germinabit in diebus ejus justus et multitudo pacis.
Usque ad non lunam. *Hieron.*, donec non sit luna.	Donec auferatur luna.	Donec non luna.
9. Ad facies ejus se incurvabunt solitudinicolæ. *Hieron.*, ante eum procident Æthiopes.	9. Coram illo procident Æthiopes.	9. In faciem ejus se incurvabunt Æthiopes.
10 Reges Seba et Saba. *Hieron.*, reges Arabiæ et Saba.	10. Reges Arabum et Saba.	10. Reges Saba et Saba.
12. Quia eruet pauperem clamantem. *Hieron.*, quia eruet pauperem a potente.	12. Quia liberabit pauperem a potente.	12.
14. Et pretiosus erit sanguis eorum in oculis ejus. *Hieron.*, et pretiosus erit sanguis eorum coram oculis ejus.	14. Et honorabile nomen eorum coram illo.	14. Et honorabitur sanguis eorum in oculis ejus.
15. Et dabit ei de auro Seba. *Hebr. Int. et Hieron.*, et dabitur ei de auro Saba.	15. Et dabitur ei de auro Arabiæ.	15. Et dabitur ei de auro Saba.
16. Perstrepet sicut Libanon fructus ejus. *Hieron.*, elevabitur sicut Libani fructus ejus.	16. Superextolletur super Libanum fructus ejus.	16.
17. Erit nomen ejus. *Hier.*, *idem.*	17. Sit nomen ejus.	17. Erit nomen ejus.
18. Benedictus Dominus Deus, Deus Israel. *Hieron.*, *id.*	18. Benedictus Dominus Deus Israel.	18. Benedictus Dominus Deus Israel.

Digitized by Google

PSALMUS LXXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Εἰς Σολομών. *Οἱ λοιποὶ*, Σολομῶντος.	1.
5. Καὶ φοβηθήσονταί σε ἐφ' ὅσον ὁ ἥλιος καὶ ἔμπροσθεν τῆς σελήνης διαμένει.	5. Καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ, καὶ πρὸ τῆς σελήνης.	5.
6. Καταβήσεται ὡς δρόσος ἐπὶ πόκον. *Καὶ οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ ὁμοίως.*	6. Καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον.	6.
	Σταγόνες. *Οἱ λοιποὶ*, ψεκάδες.	
7. Ἀνθήσει ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δίκαιος.	7. Ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ πλῆθος εἰρήνης.	7.
Ἕως παλαιώσεως τῆς σελήνης.	Ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη.	
9. Ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὀκλάσουσιν Αἰθίοπες.	9. Ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται Αἰθίοπες.	9.
10. Βασιλεῖς Σαβὰ καὶ Σαβά.	10. Βασιλεῖς Ἀράβων καὶ Σαβά.	10.
12. Ὅτι ἐξελεῖται πένητα οἰμώζοντα.	12. Ὅτι ἐῤῥύσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστου.	12.
14. Καὶ τίμιον ἔσται τὸ αἷμα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτοῦ.	14 Καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτοῦ.	14.
15. Καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἀπὸ τοῦ χρυσίου τῆς Σαβά.	15. Καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τοῦ χρυσίου τῆς Ἀραβίας.	15. Καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἀπὸ τοῦ χρυσίου τῆς Σαβά.
16. Διαπρέψει ὡς Λίβανος καρπὸς αὐτοῦ.	16. Ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν Λίβανον ὁ καρπὸς αὐτοῦ.	16.
17. Ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ.	17. Ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ.	17. Ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
18. Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.	18. Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ. Ε', Ϛ'. *id.*	18. Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. In Solomonem. *Reliqui*, Solomonis.	1.
5. Et timebunt te quamdiu sol et ante lunam manet.	5. Et permanebit cum sole et ante lunam.	5.
6. Descendet ut ros super vellus. *Et reliqui interpretes similiter.*	6. Descendet sicut pluvia in vellus.	6.
	Stillicidia. *Reliqui*, stillæ.	
7. Florebit in diebus ejus justus.	7. Orietur in diebus ejus justitia et abundantia pacis.	7.
Usque ad inveterationem lunæ.	Donec auferatur luna.	
9. Ante eum procumbent Æthiopes.	9. Coram illo procident Æthiopes.	9.
10. Reges Saba et Saba.	10. Reges Arabum et Saba.	10.
12. Quia eruet pauperem ejulantem.	12. Quia liberavit pauperem a potente.	12.
14. Et pretiosus erit sanguis eorum coram eo.	14. Et honorabile nomen eorum coram illo.	14.
15. Et dabitur ei de auro Saba.	15. Et dabitur ei de auro Arabiæ.	15. Et dabitur ei de auro Saba.
16. Decorus erit sicut Libanus fructus ejus.	16. Superextolletur super Libanum fructus ejus.	16.
17. Erit nomen ejus.	17. Sit nomen ejus.	17. Sit nomen ejus.
18. Benedictus Dominus Deus Israel.	18. Benedictus Dominus Deus Israel. V, VI, *id.*	18. Benedictus Dominus Deus Israel.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
19 אמן ו ואמן	19.	19. Πεπιστωμένως, πεπιστωμένως.
20 כלו תפלות דוד בן־ישי	20.	20. Ἐτελέσθησαν προσευχαὶ Δαυίδ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
19. Amen et Amen. *Hieron.*, *id.*	19. Fiat, fiat.	19. Fideliter, fideliter.
20. Consummatæ sunt orationes David filii Isai. *Hieron.*, completæ sunt orationes David filii Jessæ.	20. Defecerunt laudes David filii Jessæ.	20. Finitæ sunt orationes David.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXI.

V. 1. *Οἱ λοιπ.*, Σολομῶντος. Eusebius in Psalmos.

V. 5. Ἀ., ... εἰς πρόσωπον etc. Lectionem Aquilæ exhibet Eusebius, qui Symmachi etiam lectionem adfert; sed Symmachi pleniorem habet Drusius. [Ad Sym. adjecimus vocem διαμένει ex Eusebii commentario. Drach.]

V. 6. Ἀ., καταβήσεται etc. Sic Eusebius, qui habet etiam illud, καὶ οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ ὁμοίως.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, ψεκάδες. Idem.

V. 7. Ἀ., βλαστήσει etc. Sic Eusebius. Verisimileque est Symmachum etiam habuisse, καὶ πλῆθος εἰρήνης, ut et alios.

Ibid. Ἀ., ἕως οὗ ἡ σελήνη. Ex Eusebio. Sic nos Hieronymum secuti legimus : nam ille particulam οὗ sic cum tenui legit, vertitque, *donec non sit luna*. In ms. tamen Eusebii Coisliniano, quem in edendo ejus in Psalmos Commentario secuti sumus, legitur, ἕως οὗ ἡ σελήνη, *usquequo luna*, vel, *donec erit luna*. Quæ lectio optime quadrat, et forte melius quam altera : utraque tamen eodem recidit. Symmachus, qui בלי vertit, παλαίωσις, ex בלה deduxit. [Solum οὐ respondet hebraico בלי *non*; et hoc a radice, בלה παλαισοῦθαι. Drach.]

V. 9. Ἀ., εἰς πρόσωπον αὐτοῦ etc. Eusebius.

V. 10. Ἀ., Σ., βασιλεῖς Σαβὰ καὶ Σαβά. Sic Eusebius, qui adjicit, primas litteras utriusque vocis Σαβά, pronuntiatione quidem easdem esse, sed elementorum forma differre, ac primum nomen per Σέν, *Sen* scribi, secundum vero per Σάδη,

PSALMUS LXXII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אך טוב לישראל אלהים לברי לבב	1.	1.
2 כאין שפכה אשרי	2.	2.
4 כי אין הרצבות למותם ובריא אולם	4.	4. Ὅτι οὐκ εἰσὶ δυσπάθειαι τῷ θανάτῳ αὐτῶν.
5 בעמל אנוש איגימו ועם־אדם לא יגגעו	5.	5.
6 לכן ענקתמו גאוה יעטף־שית חמס למו	6.	6.
7 יצא מחלב עינמו	7.	7. Ἐξῆλθον ἀπὸ στέατος ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Profecto bonus Israeli Deus mundis corde. *Hieron.*, attamen bonus est Israel Deus his qui mundo sunt corde.	1. Quam bonus Israel Deus his qui recto sunt corde.	1.
2. Quasi nihil effusi sunt gressus mei. *Hieron.*, pene effusi sunt gressus mei.	2 Pene effusi sunt gressus mei.	2.
4. Quia non ligamina in morte eorum, et sana fortitudo eorum. *Hieron.*, quod non cogitaverint de morte sua, et firma sint vestibula eorum.	4. Quia non est respectus morti eorum, et firmamentum in plaga eorum.	4. Quia non sunt ægritudines morti eorum.
5. In labore hominis non ipsi, et cum hominibus non flagellabuntur. *Hieron.*, in labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur.	5. In labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur.	5.
6. Ideo torque ligabit eos superbia, involvet ornamento iniquitas eos. *Hieron.*, ideo nutriti sunt ad superbiam : circumdederunt iniquitatem sibi.	6. Ideo tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate et impietate sua.	6.
7. Exiit præ adipe oculus eorum. *Hieron.*, processerunt a pinguedine oculi eorum.	7. Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum.	7. Exierunt ex adipe oculi eorum.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
19. Ἀμὴν, ἀμήν.	19. Γένοιτο, γένοιτο.	19.
20. Ἐπετελέσθησαν προσευχαὶ Δαυὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί.	20. Ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι Δαυὶδ τοῦ υἱοῦ Ἰεσσαί. Ε', ἀνεκεφαλαιώθησαν προσευχαὶ Δαυὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί.	20. Ἀνεκεφαλαιώθησαν προσευχαὶ Δαυὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
19. Amen, amen.	19. Fiat, fiat.	19.
20. Completæ sunt orationes David filii Jessæ.	20. Defecerunt laudes David filii Jessæ. V, recognitæ sunt orationes David filii Jessæ.	20. Recognitæ sunt orationes David filii Jessæ.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXI.

Sade etc., quæ fusius ibi ille prosequitur. Verum memoriæ lapsu ibi *Sade* pro *Samech* scripsisse videtur; nam סבא legitur : non enim potest id librario adscribi.

V. 12. Σ., ὅτι ἐξελεῖται etc. Eusebius.

V. 14. Ἀ., καὶ τιμηθήσεται etc. Lectio Aquilæ ex Eusebio et Drusio; Symmachi ex Eusebio tantum.

V. 15. *Τὸ Ἑβρ.* etc. Ex Drusio et Eusebio.

V. 16. Σ., διαπρέψει etc. Sic unus codex.

V. 17. Ἀ., Σ., ἔσται τὸ ὄνομα etc. Coislin. unus.

Ibid. Hæc nota apud Theodoretum : Τὸ *εὐλογημένον* παρ' οὐδένα κεῖται, οὔτε ἐν τῷ ἑξαπλῷ, οὔτε παρ' Ἑβραίοις. I e., *Illud*, benedictum, *apud neminem exstat, neque in Hexaplo, neque apud Hebræos.*

V. 18. Lectionem Hebraicam Græcis characteribus, et lectionem aliorum interpretum habet Colbertinus στιχηρῶς scriptus. ΠΙΠΙ pro יהוה in Hexaplis locum habuisse, suadetur ex multis Hesaiæ locis infra, ubi ΠΙΠΙ occurrit, ad formam Hebraicarum litterarum sic expressum. Hac de re in Præliminaribus.

V. 19. Ἀ., πεπ-. Has lectiones exhibet Eusebius. Vide supra.

V. 20. Σ., ἐπετελέσθησαν etc. Hoc alii quasi partem psalmi habuerunt; alii notam extra psalmum esse putabant, ut ait Eusebius, qui priorem sententiam amplectitur. [Lectionem Aquilæ adjecimus ex Origenis operibus. Drach.]

PSALMUS LXXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Πλὴν ὄντως ἀγαθὸς ὁ Θεὸς τῷ Ἰσραὴλ, τοῖς καθαροῖς τὴν καρδίαν.	1. Ὡς ἀγαθὸς τῷ Ἰσραὴλ ὁ Θεὸς, τοῖς καθαροῖς τὴν καρδίαν.	1.
2. Παρ' οὐδὲν ἐλύθη τὰ ὑπορθοῦντά με.	2. Παρ' ὀλίγον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου.	2.
4. Ὅτι οὐκ ἐνεθυμοῦντο περὶ θανάτου, στερεὰ γὰρ ἦν τὰ πρόπυλα αὐτῶν.	4. Ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνάνευσις ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν, καὶ στερέωμα ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν.	4.
5. Ἐν ταλαιπωρίᾳ ἀνδρὸς οὐκ ἐγένοντο, οὐδὲ μετὰ ἀνθρώπων ἐπλήσσοντο.	5. Ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσὶ, καὶ μετὰ ἀνθρώπων οὐ μαστιγωθήσονται.	5. Ἐν μέσῳ ἀνθρώπων.
6. Ὑπερηφανίαν ἠμφιάσαντο, ἀποθήκας ἐξ ἀδικίας ἔχοντες.	6. Διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία, περιεβάλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέβειαν αὐτῶν.	6.
7. Προέπιπτον ἀπὸ λιπαρότητος οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.	7. Ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία αὐτῶν.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Utique vere bonus Deus Israeli mundis corde.	1. Quam bonus Israel Deus, his qui mundo sunt corde.	1.
2. Pene soluta sunt quæ me dirigebant.	2. Pene effusi sunt gressus mei.	2.
4. Quia non recogitabant de morte, firma enim erant vestibula eorum.	4. Quia non est respectus in morte eorum, et firmamentum in flagello eorum.	4.
5. In miseria viri non fuerunt, neque cum hominibus percutiebantur.	5. In laboribus hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur.	5. In medio hominum.
6. Superbiam induerunt, deposita ex iniquitate habentes.	6. Ideo tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate et impietate sua.	6.
7. Prociderunt a pinguedine oculi eorum.	7. Prodiet quasi ex adipe iniquitas eorum.	7.

Digitized by Google

TO EBPAIKON	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
עברו משכיות לבב		Παρῆλθον σκοπιὰς καρδίας.
8, 9 ימיקו ו ידברו ברע עשק ממרום ידברו : שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ	8, 9.	8, 9.
11 ואמרו איכה ידע־אל ויש דעה בעליון	11.	11.
13, 14 אך־ריק זכיתי לבבי וארחץ בנקיון כפי : ואהי נגוע כל־היום ותוכחתי לבקרים	13, 14.	13, 14. Πλὴν κενῶς ἐκαθάρισα τὴν καρδίαν μου.
16 ואחשבה לדעת זאת עמל הוא בעיני	16.	16.
17 עד־אבוא אל־מקדשי־אל אבינה לאחריתם	17.	17
18–20 אך בחלקות תשית למו הפלתם למשואות : איך היו לשמה כרגע ספו תמו מן־בלהות : כחלום מהקיץ	18-20.	18-20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Transierunt imaginationes cordis. *Hieron.*, transierunt cogitationes cordis.	Transierunt in affectum cordis.	Præterierunt speculas cordis.
8, 9. Reddent se dissolutos, loquentur in malo calumniam, de excelso loquentur. Posuerunt in cœlos os suum. et lingua eorum ambulabit in terra. *Hieron.*, irriserunt, et locuti sunt in malitia calumniam : de excelso loquentes. Posuerunt in cœlum os suum, et lingua eorum ambulavit in terra.	8, 9. Cogitaverunt et locuti sunt nequitiam, iniquitatem in excelso locuti sunt. Posuerunt in cœlum os suum, et lingua eorum transivit in terra.	8, 9.
11. Et dixerunt, Quomodo scivit Deus, et est scientia in Excelso? *Hieron.*, et dixerunt, Quomodo novit Deus? et si est scientia in Excelso?	11. Et dixerunt, Quomodo scit Deus? et si est scientia in Excelso?	11.
13, 14. Vere frustra mundavi cor meum, et lavi in innocentia volas meas : et fui flagellatus omni die, et castigatio mea in matutinis. *Hieron.*, ergone frustra mundavi cor meum, et lavi in innocentia mea manus meas? Et fui flagellatus tota die, et castigatio mea in matutinis.	13, 14. Et dixi, Ergo sine causa justificavi cor meum, et lavi inter innocentes manus meas. Et fui flagellatus tota die, et castigatio mea in matutinis.	13, 14. Cæterum frustra mundavi cor meum.
16. Et putabam scire hoc, labor ipse in oculis meis. *Hieron.*, et cogitavi ut intelligerem istud : labor est in oculis meis.	16. Existimabam ut cognoscerem hoc, labor est ante me.	16.
17. Donec intrem ad sanctuaria Dei, intelligam novissimum eorum. *Hieron.*, donec veniam ad sanctuaria Dei : et intelligam in novissimo eorum.	17. Donec intrem in sanctuarium Dei, et intelligam in novissimis eorum.	17.
18-20. Profecto in lubricis posuisti eos : cadere fecisti eos in desolationes. Quomodo fuerunt in desolationem fere subito? defecerunt, consumpti sunt a terroribus, velut somnium ab expergiscendo. *Hieron.*, verumtamen in lubrico	18-20. Verumtamen propter dolos posuisti eis, dejecisti eos dum allevarentur. Quomodo facti sunt in desolationem? subito defecerunt, perierunt propter iniquitatem suam. Velut somnium surgentium.	18-20.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Παρέβαινον τὰ φαινόμενα τῇ καρδίᾳ.

8, 9. Καταμωκώμενοι ἐλάλουν ἐν πολλῇ συκοφαντίᾳ, κατὰ τοῦ ὕψους κατελάλουν. Ἔτασσον εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν, ἡ δὲ γλῶσσα αὐτῶν περιπατήματα ἐν τῇ γῇ.

11. Οἱ δὲ ἔλεγον, Πῶς ἔγνω ὁ Θεός; εἰ ἔστιν ἐπίγνωσις τῷ Ὑψίστῳ;

13, 14. Ἴσως οὖν κἀγὼ μάτην ἐκάθαρα τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐνιπτόμην ἐν ἀναμαρτησίᾳ τὰς χεῖράς μου, καὶ διετέλεσα μυκτηριζόμενος καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ ἐλεγχόμενος καθ' ἕκαστον ὄρθρον.

16. Καὶ εἰ ἐλογιζόμην ἐπιγνῶναι τοῦτο, μόχθος ἐφαίνετό μοι.

17. Ἕως εἰσέλθω εἰς τὰ ἁγιάσματα τοῦ Θεοῦ, συνετισθῶ τὰ ἔσχατα αὐτῶν.

18-20. Ὄντως ἐν ὀλίσθῳ ἔταξας αὐτούς, κατέβαλες αὐτοὺς εἰς ἀφανισμούς· ἐξαίφνης ἐξέλιπον, ἀνηλώθησαν ὡς οὐχ ὑπάρξαντες, ὡς ὄνειρος ἐξυπνίσαντι.

Ο'.

Διῆλθον εἰς διάθεσιν καρδίας.

8, 9. Διενοήθησαν καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ, ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν. Ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς.

11. Καὶ εἶπαν, Πῶς ἔγνω ὁ Θεός, καὶ εἰ ἔστι γνῶσις ἐν τῷ Ὑψίστῳ;

13, 14. Καὶ εἶπα, Ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα τὴν καρδίαν μου, καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου. Καὶ ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας.

16. Καὶ ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι τοῦτο, κόπος ἐστὶν ἐναντίον μου.

17. Ἕως εἰσέλθω εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ Θεοῦ, καὶ συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα αὐτῶν.

18-20. Πλὴν διὰ τὰς δολιότητας ἔθου αὐτοῖς, κατέβαλες αὐτοὺς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι. Πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; ἐξάπινα ἐξέλιπον, ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγειρομένου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

8, 9.

11.

13, 14. Πλήν.

16

17.

18-20.

SYMMACHUS.

Prætergressi sunt ea quæ apparebant cordi.

8, 9. Deridentes loquebantur in multa sycophantia, contra altum loquebantur. Statuerunt in cœlum os suum: lingua autem eorum deambulationes in terra.

11. Illi autem dicebant, Quomodo novit Deus? si est scientia Altissimo?

13, 14. Forte igitur et ego frustra mundavi animam meam, et lavabam in innocentia manus meas, et perseveravi subsannatus in unoquoque die, et redargutus in unoquoque matutino.

16. Et si cogitabam scire hoc, labor apparebat mihi.

17. Donec intrem in sanctificationes Dei, edocear ultima eorum.

18-20. Vere in lapsu statuisti eos, dejecisti eos in destructiones: subito defecerunt, consumpti sunt quasi non fuissent, quasi somnium expergiscenti.

LXX INTERPRETES.

Transierunt in affectum cordis.

8, 9. Cogitaverunt et locuti sunt in nequitia, iniquitatem in altum locuti sunt. Posuerunt in cœlum os suum, et lingua eorum transivit in terra.

11. Et dixerunt, Quomodo scit Deus? et si est scientia in Excelso?

13, 14. Et dixi, Ergo sine causa justificavi cor meum, et lavi inter innocentes manus meas. Et fui flagellatus tota die, et castigatio mea in matutinis.

16. Et existimabam ut cognoscerem hoc, labor est ante me.

17. Donec intrem in sanctuarium Dei, et intelligam in novissimis eorum.

18-20 Verumtamen propter dolos posuisti eis, dejecisti eos dum extollerentur. Quomodo facti sunt in desolationem? subito defecerunt, perierunt propter iniquitatem suam, velut somnium expergiscentis.

THEODOTIO.

8, 9.

11

13, 14. Verumtamen.

16

17.

18-20.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
21-23 כי־יתחמץ לבבי וכליותי אשתונן : ואני־בער ולא אדע בהמות הייתי עמך : ואני תמיד עמך .	21-23.	21-23. Καγὼ ἀσύνετος, καὶ οὐ γνώσομαι.
24 בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני	24.	24.
25 מי־לי בשמים ועמך לא־חפצתי בארץ	25.	25. Τίς μοι ἐν τῷ οὐρανῷ; καὶ μετὰ σοῦ οὐκ ἐβουλήθην ἐν τῇ γῇ.
28 לספר כל־מלאכותיך	28.	28. Τοῦ ἐξαγγεῖλαι πάσας τὰς ἀγγελίας σου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
posuisti eos : dejecisti eos ad interitum. Quomodo vastati sunt subito : defecerunt, consumpti sunt quasi non sint. Quasi somnium evigilantis.		
21-23. Quia acescet cor meum, et renibus meis acuar : et ego insipiens, et non cognoscebam : jumenta eram apud te : et ego semper tecum. *Hieron.*, quia contractum est cor meum, et lumbi mei velut ignis fumigans. Et ego insipiens et nescius : quasi jumentum factus sum apud te : et eram semper tecum.	21-23. Quia inflammatum est cor meum, et renes mei commutati sunt : et ego ad nihilum redactus sum, et nescivi : ut jumentum factus sum apud te, et ego semper tecum.	21-23. Et ego imprudens, et non sciam.
24. In consilio tuo duxisti me, et post gloriam accipies me. *Hier.*, in consilium tuum deduces me, et postea in gloria suscipies me.	24. Et in voluntate tua deduxisti me : et cum gloria suscepisti me.	24.
25. Quis mihi in cœlo? et tecum nihil volui in terra. *Hieron.*, quis mihi est in cœlo ? et tecum nolui in terra.	25. Quid enim mihi est in cœlo? et a te quid volui super terram ?	25. Quis mihi in cœlo ? et tecum nolui in terra.
28. Ad narrandum omnia opera tua. *Hieron.*, ut narrem omnes annuntiationes tuas.	28. Ut annuntiem omnes prædicationes tuas.	28. Ad nuntiandum omnes annuntiationes tuas.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXII.

V. 1. Σ., πλὴν ὄντως etc. Eusebius.

V. 2. Σ., παρ' οὐδὲν etc. Drusius. Regius unus ex anonymo ad Symmachum legit, παρ' ὀλίγον.

V. 4. Σ., ὅτι οὐκ ἐνεθυμοῦντο etc. Eusebius. Colbertinus autem et Regius unus, στέαρ γὰρ ἦν τὰ πρόσ-, minus recte. Lectionem Aquilæ adfert Drusius. [In Symmachi versione Theodoretus habet, περὶ θανάτου αὐτῶν, Origenes vero in operibus, περὶ τοῦ θανάτου ἑαυτῶν, *de morte sua*. Utraque lectio melius quadrat ad Hebraicum textum. Drach.]

V. 5. Σ., ἐν ταλαιπωρίᾳ etc. Eusebius. Theodotionis vero lectionem habet Drusius.

V. 6. Σ., ὑπερηφανίαν etc. Eusebius.

V. 7. 'Α., ἐξῆλθον etc. Versionem Aquilæ habent Eusebius et codex Colbertinus unus; Symmachi, Eusebius, Drusius et mss. Hic pro עינמו Septuaginta legerunt עונמו qui vertunt, ἀδικία αὐτῶν. [Aliam Symmachi versionem, quæ toto cœlo a nostra differt, exhibet Origenes in operibus, nimirum : Ἐξίασιν ἀπὸ λίπους οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. I. e., Exeunt a pinguedine oculi eorum. Drach.]

Ibid. 'Α., παρῆλθον etc. Eusebius. Σ., παρέβαινον etc. Eusebius et Drusius.

V. 8 et 9. Σ., καταμωκώμεναι ἐλάλουν etc. Totum hunc locum Symmachi Eusebius habet. Agellius vero legit, περιεπάτει ἐν τῇ γῇ.

V. 11. Σ., οἱ δὲ ἔλεγον etc. Eusebius et Theodoretus. Hieronymus in Epist. ad Suniam et Fretelam ait omnes pariter habere, πῶς ἔγνω ὁ Θεός, *quomodo novit Deus?*

V. 13 et 14. Σ., ἴσως οὖν etc. Eusebius sic totum Symmachi locum exhibet. Aquilæ vero clausulam

PSALMUS LXXIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למה אלהים זנחת לנצח	1.	1. Τί, Θεέ, ἀπώσω εἰς νῖκος;
2 זכר עדתך ׀ קנית קדם	2.	2. Μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου, ἣν ἐλυτρώσω ἀπ' ἀρχῆς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ut quid, Deus, elongasti te in finem ? *Hieron.*, ut quid, Deus, repulisti in finem ?	1. Ut quid, Deus, repulisti in finem ?	1. Quid, Deus, repulisti in victoriam ?
2. Memento cœtus tui, aquisivisti quondam. *Hieron.*, recordare	2. Memor esto congregationis tuæ, quam possedisti ab initio.	2. Memento congregationis tuæ, quam redemisti ab initio.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
21-23. Συνεστέλλετο ἡ καρδία μου, καὶ ἐντὸς τῶν νεφρῶν μου διελεγόμην ἀντιλέγων· ἤμην δὲ ἀνεπιστήμων καὶ μὴ εἰδώς· κτηνωδῶς διετέλεσα παρὰ σοὶ, καὶ συνήμην σοι διαπαντός.	21-23. Ὅτι ηὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου ἠλλοιώθησαν. Κἀγὼ ἐξουδενωμένος, καὶ οὐκ ἔγνων, κτηνώδης ἐγενόμην παρὰ σοὶ, κἀγὼ διαπαντὸς μετὰ σοῦ.	21-23.
24. Τῇ συμβουλίᾳ σου ὡδήγησάς με, ὕστερον τιμὴ διεδέξατό με.	24. Καὶ ἐν τῇ βουλῇ σου ὡδήγησάς με, καὶ μετὰ δόξης προσελάβου με.	24.
25. Τίς μοί ἐστιν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ μετὰ σοῦ οὐκ ἠθέλησα ἐν τῇ γῇ.	25. Τί γάρ μοι ὑπάρξει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ παρὰ σοῦ τί ἐθέλησα ἐπὶ τῆς γῆς;	25.
28.	28. Τοῦ ἐξαγγεῖλαι πάσας τὰς ἐπαγγελίας σου.	28.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
21-23. Contrahebatur cor meum, et intra renes meos disserebam contradicens : eram autem imperitus et non sciens : jumenti more perseveravi apud te, et tecum eram semper	21-23. Quia delectatum est cor meum, et renes mei mutati sunt : et ego ad nihilum redactus sum, et nescivi : ut jumentum factus sum apud te, et ego semper tecum.	21-23.
24. Consilio tuo duxisti me, demum honor excepit me.	24. Et in consilio tuo deduxisti me : et cum gloria suscepisti me.	24.
25. Quis mihi est in cœlo? et tecum nolui in terra.	25. Quid enim mihi est in cœlo? et a te quid volui super terram?	25.
28.	28. Ut annuntiem omnes prædicationes tuas.	28.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXII.

Colbertinus στιχηρῶς scriptus. Θ., πλὴν. Drusius. [Aliter exhibetur Symmachi lectio in Catena Patrum Gr. ex Theodori commentario : Ἴσως οὖν μάτην ἐκάθηρα τὴν καρδίαν μου. *Forte igitur frustra mundavi cor meum.* Et sic melius concordat cum Hebraico לבבי. Drach.]

V. 16. Σ., καὶ εἰ ἐλογιζόμην etc. Eusebius et Drusius.

V. 17. Σ., ἕως εἰσέλθω. Eusebius.

V. 18-20. Σ., ὄντως ἐν ὀλίσθῳ etc. Eusebius et Regius unus.

V. 21-23. Σ., συνεστέλλετο etc. Eusebius. Aquilæ vero lectionem exhibet Colbert. στιχηρῶς scriptus. [Ο', ηὐφράνθη. Aldina et Complut. edit. præferunt, ἐξεκαύθη, *inflammatum est.* Drach.]

V. 24. Σ., τῇ συμβουλίᾳ etc. Eusebius.

V. 25. Ἀ., τίς μοι etc. Lectionem Aquilæ habet Drusius; Symmachi Regius unus.

V. 28. Ἀ., τοῦ ἐξαγγ- etc. Hieronymus ad Suniam et Fretelam sic habet : *Pro quo vos in Græco legisse dixistis*, τὰς αἰνέσεις σου, *id est*, laudes tuas. *Et sciendum, quod in Hebræo* MALOCHOTHACH *scriptum habet, quod Aquila* ἀγγελίας σου, *id est*, nuntios tuos; *Septuaginta*, τὰς ἐπαγγελίας σου, *id est*, prædicationes tuas, *vel*, promissa, *interpretati sunt : licet et laus, et prædicatio, unum utrumque significet.* [Editio Rom., αἰνέσεις σου. Drach.]

Ibid. Τὸ, ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς Σιὼν, *παρὰ* μόνοις τοῖς Ο'. I. e. *Illud*, in portis filiæ Sion, *apud solos LXX legitur.* Hanc clausulam, utpote in Hebræo non exstantem, obelo notatam fuisse inquit Eusebius.

PSALMUS LXXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἱνατί ἀπώσω, ὁ Θεὸς, εἰς τέλος;	1.
2.	2. Μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου ἧς ἐκτήσω ἀπ' ἀρχῆς.	2.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Ut quid repulisti, Deus, in finem?	1.
2.	2. Memor esto congregationis tuæ, quam possedisti ab initio.	2.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
גאלת שבט נחלתך		Ἐκτήσω σκῆπτρον κληρονομίας σου.
הר־ציון זה ׀ שכנת בו		
3 הרימה פעמיך למשאות נצח	3.	3.
בקדש		Ἐν ἡγιασμένῳ.
4 שאגו צורריך בקרב מועדך שמו אותתם אתות	4.	4. Ἐβρυχήσαντο οἱ πολέμιοί σου ἐν μέσῳ τῆς συνταγῆς σου. Ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα.
5, 6 יודע כמביא למעלה בסבך־עץ קרדמות : ועת פתוחיה יחד בכשיל וכילפת יהלמון	5, 6.	5, 6. Ἐγνώσθη ὡς εἴσοδος εἰς ἄνω.
8 שרפו כל־מועדי־אל בארץ	8.	8. Ἐνεπύρισαν πάσας τὰς συναγωγὰς Ἰσχυροῦ ἐπὶ τῆς γῆς.
9 אותתינו	9.	9. Τὰ σημεῖα ἡμῶν.
10 ינאץ	10.	10.
13 אתה פוררת בעזך ים	13.	13.
שברת ראשי תנינים על־המים		Συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
congregationis tuæ, quam possedisti ab initio.		
Redemisti virgam hæreditatis tuæ. *Hieron.*, *id.*	Redemisti virgam hæreditatis tuæ.	Possedisti sceptrum hæreditatis tuæ.
Montem Sion istum habitasti in eo. *Hieron.*, montem Sion, in quo habitasti.	Mons Sion, in quo habitasti in eo.	
3. Leva pedes tuos ad desolationes in æternum. *Hieron.*, sublimitas pedum tuorum dissipata est usque ad finem.	3. Leva manus tuas in superbias eorum in finem.	3.
In sanctitate. *Hieron.*, in sancto.	In sancto.	In sanctificato.
4. Rugierunt hostes tui in medio conventus tui. Posuerunt signa sua signa. *Hieron.*, fremuerunt hostes tui in medio pacti tui. Posuerunt signa sua in tropæum.	4. Et gloriati sunt qui oderunt te in medio solemnitatis tuæ. Posuerunt signa sua signa.	4. Rugierunt inimici tui in medio conventus tui. Posuerunt signa sua signa.
5, 6. Cognoscetur velut adducens in sublime, in perplexitate ligni secures. Et nunc apertiones ejus pariter in bipenni, et malleis conquassabunt. *Hieron.*, manifesta in introitu desuper. In saltu lignorum secures. Et nunc sculpturas ejus pariter bipenne et dolatoriis deraserunt.	5, 6. Et non cognoverunt sicut in exitu super summum. Quasi in sylva lignorum securibus exciderunt januas ejus in idipsum : in securi et ascia dejecerunt eam.	5, 6. Cognitus est quasi introitus in sublime.
8. Incenderunt omnes conventus Dei in terra. *Hieron.*, incenderunt omnes solemnitates Dei in terra.	8. Quiescere faciamus omnes dies festos Dei a terra.	8. Incenderunt omnes synagogas Potentis in terra.
9. Signa nostra. *Hieron.*, *id.*	9. Signa nostra.	9. Signa nostra.
10. Blasphemabit. *Hieron.*, *id.*	10. Irritat.	10.
13. Tu contrivisti in fortitudine tua mare. *Hieron.*, tu dissipasti in fortitudine tua mare.	13. Tu confirmasti in virtute tua mare.	13.
Confregisti capita cetorum super aquis. *Hieron.*, contrivisti capita draconum in aquis.	Contribulasti capita draconum in aquis.	Contrivisti capita draconum super aquas.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ἐλυτρώσω σκῆπτρον κληρουχίας σου.

Καὶ ἤγαγες εἰς τὸ Σιὼν ὄρος τὸ ἅγιόν σου τοῦτο.

3. Τὸ ὕψωμα τῶν ποδῶν σου ἠφανίσθη εἰς νῖκος.

4. Ἐβρυχήσαντο οἱ πολέμιοί σου ἐν μέσῳ τῆς συναγωγῆς σου. Ἔθηκαν τὰ σημεῖα αὐτῶν ἐπισήμως.

5, 6. Γνώριμα κατὰ τὴν εἴσοδον ἐπάνω. Ἐν ἁρμένοις ξυλίνοις ἀξίναις τῶνδε, καὶ τὰς πύλας αὐτῶν ὁμοῦ ἐν μοχλοῖς καὶ δικράνοις κατέῤῥιψαν.

8. Ἐνεπύρισαν πάσας τὰς συναγωγὰς τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

9. Τὰ σημεῖα ἡμῶν.

10. Προπηλακίσει.

13. Σὺ διεσκέδασας τῇ ἰσχύϊ σου τὴν θάλασσαν.

Συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

Ο'.

Ἐλυτρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου. Ε', . . . φυλὴν . . .

Ὄρος Σιὼν τοῦτο ὃ κατεσκήνωσας ἐν αὐτῷ.

3. Ἔπαρον τὰς χεῖράς σου ἐπὶ ὑπερηφανίας αὐτῶν εἰς τέλος.

Ἐν τοῖς ἁγίοις σου.

4. Καὶ ἐκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. Ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα.

5, 6. Καὶ οὐκ ἔγνωσαν ὡς εἰς τὴν εἴσοδον ὑπεράνω. Ὡς ἐν δρυμῷ ξύλων ἀξίναις ἐξέκοψαν τὰς θύρας αὐτῆς ἐπιτοαυτὸ, ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ κατέῤῥαξαν αὐτήν.

8. Δεῦτε, καταπαύσωμεν τὰς ἑορτὰς Κυρίου ἀπὸ τῆς γῆς. Ε', κατέκαυσαν. Ϛ', κατακαύσωμεν.

9. Τὰ σημεῖα ἡμῶν. Ε', *id.* Ἄλλος, τὰ σημεῖα αὐτῶν.

10. Παροξυνεῖ.

13. Σὺ ἐκραταίωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν.

Συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.

4. Ἔθηκαν τὰ σημεῖα σημεῖα.

5, 6. Καὶ γνωσθήτω ὡς εἴσοδος ὑπεράνω.

8. Ἐνεπύρισαν πάντας καιροὺς Ἰσχυροῦ ἐν τῇ γῇ.

9. Τὰ σημεῖα ἡμῶν.

10.

13. Σὺ διέστησας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν.

SYMMACHUS.

Redemisti sceptrum hæreditatis tuæ.

Et induxisti in Sion montem sanctum tuum hunc.

3. Elevatio pedum tuorum deleta est in victoriam.

4. Rugierunt inimici tui in medio synagogæ tuæ. Posuerunt signa sua conspicue.

5, 6. Nota juxta introitum desuper. In instrumentis ligneis et securibus ipsorum, et portas eorum simul in vectibus, et bipennibus (*vel* furcis) dejecerunt.

8. Incenderunt omnes synagogas Dei in terra.

9. Signa nostra.

10. Vituperabit.

13. Tu dissipasti fortitudine tua mare.

Contrivisti capita cetorum super aquas.

LXX INTERPRETES.

Redemisti virgam hæreditatis tuæ. V,... tribum.

Montem Sion hunc, in quo habitasti in eo.

3. Leva manus tuas in superbias eorum in finem.

In sanctis tuis.

4. Et gloriati sunt qui oderunt te in medio solemnitatis tuæ. Posuerunt signa sua signa.

5, 6. Et non cognoverunt sicut in introitu desuper. Quasi in sylva lignorum securibus exciderunt januas ejus in idipsum : in securi et ascia dejecerunt eam.

8. Heus, quiescere faciamus dies festos Domini a terra. V, combusserunt. VI, comburamus.

9. Signa nostra. V, *id.* *Alius*, signa eorum.

10. Irritabit.

13. Tu confirmasti in virtute tua mare.

Contrivisti capita draconum super aqua

THEODOTIO.

3.

4. Posuerunt signa signa.

5, 6. Et cognoscatur quasi introitus desuper.

8. Incenderunt omnia tempora Potentis in terra.

9. Signa nostra.

10.

13. Tu divisisti in virtute tua mare.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
14 לציים	14.	14. Τοῖς ἐξελευσομένοις.
15 מעין ונחל	15.	15. Πηγὴν καὶ χείμαῤῥον.
אתה הובשת נהרות איתן		Στερεοὺς ποταμούς.
16 אתה הכינות מאור ושמש	16.	16. Σὺ ἡτοίμασας φωστῆρα καὶ ἥλιον.
17 הצבת	17.	17. Ἐστήλωσας.
18 זאת	18.	18.
20 כי־מלאו מחשכי־ארץ נאות חמס	20.	20.
22 קומה אלהים ריבה ריבך זכר חרפתך מני־נבל כל־היום	22.	22.
23 אל־תשכח קול צורריך שאון קמיך עלה תמיד	23.	23. Μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν ἐχθρῶν σου...

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Solitudinicolis. *Hieron.*, populo Æthiopum.	14. Populis Æthiopum.	14. Egressuris.
15. Fontem et torrentem. *Hieron.*, *id.*	15. Fontes et torrentes.	15. Fontem et torrentem.
Tu siccasti fluvios fortitudinis. *Hieron.*, tu exsiccasti flumina fortia.	Tu siccasti fluvios Ethan.	Solidos fluvios
16. Tu præparasti luminare et solem. *Hieron.*, tu ordinasti luminaria et solem.	16. Tu fabricatus es auroram et solem.	16. Tu præparasti luminare et solem.
17. Statuisti. *Hieron.*, *id.*	17. Fecisti.	17. Stabilivisti.
18. Hujus. *Hieron.*, *id.*	18. Hujus.	18.
20. Quia repleta sunt loca tenebrosa terræ habitaculis rapinæ. *Hieron.*, quia repletæ sunt tenebris terræ, habitationes iniquæ subrutæ.	20. Quia repleti sunt qui obscurati sunt terræ, domibus iniquitatum.	20.
22. Surge, Deus, litiga litem tuam, memento probri tui a stulto omni die. *Hieron.*, surge, Deus, judica causam tuam : memento opprobrii tui ab insipiente tota die.	22. Exsurge, Deus, judica causam tuam : memor esto improperiorum tuorum, eorum quæ ab insipiente sunt tota die.	22.
23. Ne obliviscaris vocis hostium tuorum : superbia obsistentium tibi ascendens semper. *Hieron.*, ne obliviscaris voces hostium tuorum : sonitus adversariorum tuorum ascendit jugiter.	23. Ne obliviscaris voces inimicorum tuorum : superbia eorum qui te oderunt ascendit semper.	23. Ne obliviscaris vocis inimicorum tuorum...

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXIII.

V. 1. Ἀ., τί Θεὲ etc. Drusius. Corderius legit, Ἀ., εἰς τί. [Aliter sonant Aquilæ verba in Catena Patrum Gr. : Εἰς τί, ὁ Θεὸς, ἀπεβάλου εἰς νῖκος; *ad quid, Deus, abjecisti in victoriam?* Drach.]

V. 2. Aquilæ lectionem habet Corderius, qui vocum ἐλυτρώσω et ἐκτήσω commutationem fecisse videtur. Dubia sane est hæc Aquilæ lectio.

Ibid. Ἀ., ἐκτήσω σκῆπτρον etc. Sic Eusebius et Drusius, qui tamen postremus habet, Ἀ.,..... ῥάβδον κληρονομίας σου. Lectionem Eusebii, σκῆπτρον, confirmant Regius unus, Colbertinus et Euthymius.

Ibid. Σ., καὶ ἤγαγες etc. Sic ex edit. Rom. Drusius. Si autem sincera sit lectio, paraphrasten egit Symmachus.

V. 3. Σ., τὸ ὕψωμα etc. Sic Eusebius.

Ibid. Ἀ., ἐν ἡγιασμένῳ. Ita Drusius. Corderius etiam Symmacho tribuit. Theodoretus vero notat vocem Hebraicam (scilicet בקדש) in singulari esse et singulariter expressam fuisse a reliquis interpretibus, atque etiam a LXX, ut erant in Hexaplo.

V. 4. Ἀ., Σ., ἐβρυχήσαντο etc. Eusebius. In ea. Corderii etiam Symmacho tribuitur. Vide psal. xxi 14. Aquilæ hujus sequentisque versiculi, ut e Theodotionis interpretationes sic edidit Martianæus noster. Symmachi sic habet idem, itemque Eusebius et Drusius.

V. 5, 6. Σ., γνώριμα etc. Eusebius.

V. 8. Ἀ., Σ., ἐνεπύρισαν etc. Ita lectiones effert Martianæus noster ex Epist. Hieron. ad Sun. et Fret.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14.	14. Αἰθίοψιν. Ε', τῷ ἐξεληλυθότι.	14. Τῷ ἐσχάτῳ.
15. Πηγὴν καὶ χείμαῤῥον.	15. Πηγὰς καὶ χειμάῤῥους. Ε', πηγὴν καὶ χείμαῤῥον.	15. Πηγὴν καὶ χείμαῤῥον.
Σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς ἀρχαίους.	Σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς Ἠθάμ.	
16	16. Σὺ κατηρτίσω ἥλιον καὶ σελήνην. Ε', σὺ κατηρτίσω σελήνην καὶ ἥλιον.	16. Φῶς καὶ ἥλιον.
17. Ἔστησας.	17. Ἐποίησας.	17. Ἐστήλωσας.
18. Ταῦτα.	18. Ταύτης.	18.
20. Ὅτι ἐπλήσθησαν ἐσκοτισμένα τῆς γῆς ὡραιοτήτων ἀδικίας.	20. Ὅτι ἐπληρώθησαν οἱ ἐσκοτωμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν.	20.
22. Στῆθι, ὁ Θεὸς, προμάχησον τῆς μάχης σου, καὶ μνημόνευσον τοῦ ὀνείδους σου παρὰ ἄφρονος τοῦ διὰ πάσης ἡμέρας.	22. Ἀνάστα, ὁ Θεὸς, δίκασον τὴν δίκην σου, μνήσθητι τῶν ὀνειδισμῶν σου τῶν ὑπὸ ἄφρονος ὅλην τὴν ἡμέραν.	22.
23. Μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν πολεμίων σου, ἤγουν τῶν ἀνθεστηκότων σοι, μέχρις οὗ ἀναβαίνοντος ἀδιαλείπτως.	23. Μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν ἱκετῶν σου, ἡ ὑπερηφανία τῶν μισούντων σε ἀναβαίη διαπαντὸς πρὸς σέ. ϛ', ἐχθρῶν.	23.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14.	14. Æthiopibus. V, egresso.	14. Ultimo.
15. Fontem et torrentem.	15. Fontes et torrentes. V, fontem et torrentem.	15. Fontem et torrentem.
Tu siccasti fluvios antiquos.	Tu siccasti fluvios Etham.	
16.	16. Tu fabricatus es solem et lunam. V, tu parasti lunam et solem.	16. Lucem et solem.
17. Statuisti.	17. Fecisti.	17. Stabilivisti.
18. Hæc.	18. Hujus.	18.
20. Quia repleta sunt loca tenebrosa terræ speciositatibus iniquitatis.	20. Quia repleti sunt qui obscurati sunt terræ domibus iniquitatum.	20.
22. Sta, Deus, propugna pugnam tuam, et memor esto opprobrii tui ab insipiente per omnem diem.	22. Exsurge, Deus, judica causam tuam: memor esto improperiorum tuorum, eorum quæ ab insipiente sunt tota die.	22.
23. Ne obliviscaris vocis hostium tuorum, scilicet obsistentium tibi, donec ascendant incessanter.	23. Ne obliviscaris vocis supplicum tuorum: superbia eorum qui te oderunt ascendat semper ad te. VI, inimicorum.	23.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXIII.

V. 9. Ἀ., Σ., Ο', Θ., Ε', τὰ σημεῖα ἡμῶν. Coislin. unus, qui in textu habet, τὰ σημεῖα αὐτῶν, quæ fuit in aliquot exemplaribus lectio τῶν Ο'.

V. 10. Σ., προπηλακίσει. Sic Drusius. Unus vero codex Regius habet, προπηλακίζει.

V. 13. Σ., σὺ διεσκέδασας etc. Symmachi et Theodotionis lectiones sic habet Eusebius.

Ibid. Ἀ., συνέτριψας etc. Aquilæ et Symmachi lectiones sic habent Eusebius et mss.

V. 14. Ἀ., τοῖς ἐξελευ.—Sic Eusebius.

V. 15. Ἀ., Σ., Θ., Ε', πηγὴν καὶ χείμαῤῥον. Hic notat Drusius: « Symmachus pro Etham *antiquos* reddidit. *Ethan*, i. e., Ἠθάμ. *Mendum* *natus pro* Ἐθάν, *quale in* Μαδιάμ. *Sic* Ἐδέμ *legitur pro* Ἐδέν, *quæ scriptura imposuit doctissimo Theodoreto, ut existimarit* Ἀδάμ *dictum ab* Ἐδέμ, *loco in quo formatus fuit.* »

V. 16. Ἀ., σὺ ἡτοίμασας φωστῆρα etc. Eusebius et Drusius. Eusebius vero ad LXX legit, φαῦσιν καὶ ἥλιον.

V. 17. Ἀ., Θ., ἐστήλωσας etc. Drusius.

V. 18. Σ., ταῦτα. Eusebius.

V. 20. Σ., ὅτι ἐπλήσθησαν etc. Drusius.

V. 22. Σ., στῆθι etc. Eusebius.

V. 23. Lectionem Symmachi plenam habet Eusebius. Pro ἀναβαίνοντος legendum videtur, ἀναβαίνωνται, et sic latine vertimus. Aquilæ lectionem præfert Martianæus.

Digitized by Google

PSALMUS LXXIV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח אל־תשחת מזמור לאסף שיר	1.	1.
3 כי אקח מועד	3.	3. Ὅταν λάβω συνταγάς.
4 נמגים־ארץ וכל־ישביה	4.	4.
אנכי תכנתי עמודיה סלה	Αμουδα.	Ἐγὼ ἐσταθμισάμην τοὺς στύλους αὐτῆς ἀεί.
5, 6 אמרתי להוללים אל־תהלו ולרשעים אל־תרימו קרן : אל־תרימו למרום קרנכם תדברו בצואר עתק	5, 6.	5, 6.
7, 8 כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים : כי־אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים	7, 8.	7, 8.
9 כי כוס ביד־יהוה ויין חמר מלא מסך ויגר מזה אך־שמריה ימצו ישתו כל רשעי־ארץ	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori, ne corrumpas, psalmus ipsi Asaph, canticum. *Hieron.*, victori, ut non disperdas, psalmus Asaph cantici.	1. In finem, ne corrumpas, psalmus cantici Asaph.	1.
3. Cum accepero tempus statutum. *Hier.*, cum accepero tempus.	3. Cum accepero tempus.	3. Cum accepero tempus statutum.
4. Liquefacti terræ, et omnes habitatores ejus. *Hieron.*, dissolvetur terra cum omnibus habitatoribus suis.	4. Liquefacta est terra, et omnes qui habitant in ea.	4.
Ego firmavi columnas ejus, selah. *Hieron.*, ego appendi columnas ejus. Semper.	Ego confirmavi columnas ejus.	Ego ponderavi columnas ejus semper.
5, 6. Dixi insanis, Ne insaniatis; et impiis, Ne exaltetis cornu : ne extollatis in excelsum cornu vestrum, loquamini in collo præfracto. *Hieron.*, dixi inique agentibus, Nolite inique agere; et impiis, Nolite exaltare cornu. Nolite extollere in excelsum cornu vestrum : loquentes in cervice veteri.	5, 6. Dixi iniquis, Nolite inique agere; et delinquentibus, Nolite exaltare cornu. Nolite extollere in altum cornu vestrum, nolite loqui adversus Deum iniquitatem.	5, 6.
7, 8. Quia non ab exitu, et ab occidente, et non a deserto montium, quia Deus judicans : hunc humiliabit, et hunc exaltabit. *Hieron.*, quia neque ab oriente, neque ab occidente, neque a solitudine montium. Sed Deus judex hunc humiliabit, et hunc exaltabit.	7, 8. Quia neque ab oriente, neque ab occidente, neque a desertis montibus, quoniam Deus judex est. Hunc humiliat, et hunc exaltat.	7, 8.
9. Quia calix in manu Domini, et vinum rubuit, plenus mixto : et effudit ex hoc : verumtamen fæces ejus exprimeut : bibent omnes impii terræ. *Hieron.*, quia calix in manu Domini est vino meraco usque ad plenum mixtus, et propinabit ex eo : verumtamen fæces ejus epotabunt bibentes omnes impii terræ.	9. Quia calix in manu Domini vini meri plenus mixto. Et inclinavit ex hoc in hoc : verumtamen fæx ejus non est exinanita : bibent omnes peccatores terræ.	9.

Digitized by Google

PSALMUS LXXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ἐπινίκιος περὶ ἀφθαρσίας ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ.

3. Ὅταν λάβω τὴν συναγωγήν.

4. Συσταθήσεται ἡ γῆ σὺν τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν.

Ἐγὼ ἥδρασα τοὺς στύλους αὐτῆς, διάψαλμα.

5, 6. Εἶπα τοῖς στασιάζουσι, μὴ στασιάζετε, καὶ τοῖς παρανόμοις, μὴ ἐπαίρετε τὸ κέρας. Μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, λαλοῦντες τραχήλῳ ἀνομίαν.

7, 8. Οὐ γὰρ ἀπὸ ἀνατολῆς, οὐδὲ ἀπὸ δύσεως, οὐδὲ ἀπὸ ἐρήμου ὀρέων· ἀλλ' ὁ Θεὸς κριτής τοῦτον μὲν ταπεινοῖ, τοῦτον δὲ ὑψοῖ.

9. Ποτήριον γὰρ ἐν χειρὶ Κυρίου, καὶ οἶνος ἄκρατος πλήρων ἐκχυθεὶς ὥστε ἕλκειν ἀπ' αὐτοῦ. Πλὴν τὰς τρυγίας αὐτοῦ ἐκστραγγίσουσι πίνοντες οἱ φαῦλοι τῆς γῆς.

O'.

1. Εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ Ἀσάφ.

3. Ὅταν λάβω καιρόν.

4. Ἐτάκη ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.

Ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς, διάψαλμα. Ε', ἐγώ εἰμι, ὃς ἡτοίμασα τοὺς στύλους αὐτῆς, ἀεί. ϛ', ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς, διαπαντός.

5, 6. Εἶπα τοῖς παρανομοῦσι, Μὴ παρανομεῖν, καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι, Μὴ ὑψοῦτε κέρας. Μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, μὴ λαλεῖτε κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀδικίαν.

7, 8. Ὅτι οὔτε ἀπὸ ἐξόδων, οὔτε ἀπὸ δυσμῶν, οὔτε ἀπὸ ἐρήμων ὀρέων, ὅτι ὁ Θεὸς κριτής ἐστι· τοῦτον ταπεινοῖ, καὶ τοῦτον ὑψοῖ. Ε', ἀπ' ἐξόδου.

9. Ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ Κυρίου, οἴνου ἀκράτου πλῆρες κεράσματος· καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου εἰς τοῦτο. Πλὴν ὁ τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη· πίονται πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς. Ε', πλήρης εὐρυχωρίας.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

3.

4.

Ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς, διάψαλμα.

5, 6.

7, 8.

9.

SYMMACHUS.

1. Triumphale de incorruptione, psalmus ipsi Asaph.

3. Cum accepero synagogam.

4. Constabilietur terra cum habitantibus eam.

Ego firmavi columnas ejus, diapsalma.

5, 6. Dixi seditiosis, Ne seditionem moveatis; et iniquis, Ne extollite cornu. Ne extollite in excelsum cornu vestrum, loquentes collo iniquitatem.

7, 8. Non enim ab oriente, neque ab occidente, neque a deserto montium: sed Deus judex hunc quidem humiliat, hunc autem exaltat.

9. Calix enim in manu Domini, et vinum merum, plenus effusus; ita ut trahant ab ipso. Verumtamen fæces ejus excolabunt bibentes improbi terræ.

LXX INTERPRETES.

1. In finem, ne corrumpas, psalmus cantici ipsi Asaph.

3. Cum accepero tempus.

4. Liquefacta est terra, et omnes qui habitant in ea.

Ego confirmavi columnas ejus, diapsalma. V, ego sum, qui præparavi columnas ejus, semper. VI. ego firmavi columnas ejus, jugiter.

5, 6. Dixi iniquis, Nolite inique agere, et delinquentibus, Nolite exaltare cornu. Nolite extollere in altum cornu vestrum, nolite loqui adversus Deum iniquitatem.

7, 8. Quia neque ab exitibus, neque ab occidente, neque a desertis montibus, quoniam Deus judex est: hunc humiliat, et hunc exaltat. V, ab exitu.

9. Quia calix in manu Domini vini meri plenus mixto. Et inclinavit ex hoc in hoc: verumtamen fæx ejus non est exinanita: bibent omnes peccatores terræ. V, plenus latitudine.

THEODOTIO

1.

3.

4.

Ego confirmavi columnas ejus, diapsalma.

5, 6.

7, 8.

9.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
10 אגיד	10.	10.
11 אגדע קרנות צדיק	11.	11. Περικόψω. Κέρατα δικαίου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Annuntiabo. *Hieron.*, *id.*	10. Annuntiabo.	10.
11. Concidam. *Hieron.*, confringam.	11. Confringam.	11. Concidam.
Cornua justi. *Hieron.*, *id.*	Cornua justi.	Cornua justi.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXIV.

V. 1. Lectionem Symmachi sic habet Eusebius. Drusius Ψαλμὸς Ἀσάφ legit; Theodoretus, Agellius et unus Reg., τῷ Ἀσάφ. Vide infra psal. LXXVI.

V. 3. Ἀ., ὅταν λάβω συνταγάς. Σ., ὅταν λάβω συναγωγήν. Sic Eusebius recte. Drusius autem ex Theodoreto variat, nec sibi constantes interpretationes affert. Corderius habet, Σ., συνταγήν.

V. 4. Σ., συσταθήσεται. Sic Regius unus ex Theodoro, et Eusebius.

Ibid. Ἀ., ἐγὼ ἐσταθμισάμην etc. Has omnes lectiones exhibet Origenes Opusculo post Præliminaria nunc primum edito.

V. 5 et 6. Σ., εἶπα τοῖς στασιάζουσι etc. Eusebius.

V. 7 et 8. Σ., οὐ γὰρ ἀπὸ etc. Sic Eusebius

PSALMUS LXXV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
3 ויהי בשלם סכו	3.	3. Καὶ ἐγένετο ἐν Σαλὴμ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ.
4 מגן וחרב ומלחמה סלה	4. Ουμαλαμα σελ.	4. Θυρεὸν καὶ πόλεμον καὶ μάχαιραν, ἀεί.
5 נאור אתה אדיר מהררי טרף	5.	5. Φωτισμὸς σύ, ὑπερμεγέθης, ἀπὸ ὀρέων ἁλώσεως.
6 אבירי לב נמו כל אנשי חיל ידיהם	6.	6.
7 מגערתך אלהי יעקב נרדם ורכב וסוס	7.	7. Ἀπὸ ἐμβριμήσεώς σου, Θεὲ Ἰακώβ, κατεφέρετο καὶ ἅρμα καὶ ἵππος.
9 השמעת	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et factum est in Salem tabernaculum ejus. *Hieron.*, *id.*	3. Et factus est in pace locus ejus.	3. Et factum est in Salem tabernaculum ejus.
4. Scutum et gladium et bellum, selah. *Hieron.*, scutum et gladium et bellum, semper.	4. Scutum, gladium et bellum.	4. Clypeum et bellum et gladium, semper.
5. Illustris tu, potens, præ montibus prædæ. *Hieron.*, lumen tu es, magnifice, a montibus captivitatis.	5. Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis.	5. Illuminatio tu, prægrandis, a montibus capturæ.
6. Fortes corde. *Hieron.*, superbi corde.	6. Insipientes corde.	6.
Dormierunt. *Hieron.*, dormitaverunt.	Dormierunt.	
Omnes viri roboris manus suas. *Hieron.*, omnes viri exercitus manus suas.	Omnes viri divitiarum in manibus suis.	
7. Ab increpatione tua, Deus Jacob, soporatus est et currus et equus. *Hieron.*, ab increpatione tua, Deus Jacob, consopitus est currus et equus.	7. Ab increpatione tua, Deus Jacob, dormitaverunt qui ascenderunt equos.	7. A fremitu tuo, Deus Jacob, dejiciebantur (in somnum) et currus et equus.
9. Audire fecisti. *Hieron.*, annuntiabis.	9. Auditum fecisti.	9

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Ἀπαγγελῶ. *Ἄλλως*, ἀγαλλιάσομαι. Ε', ἀπαγγελῶ.	10.
11. Μεταχλάσω.	11. Συγκλάσω.	11. Συγκλάσω.
Κέρατα δικαίου.	Κέρατα δικαίου.	Κέρας δικαίων.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO
10	10. Annuntiabo. *Aliter*, exsultabo. V, annuntiabo.	10.
11. Conteram.	11. Confringam.	11. Confringam.
Cornua justi.	Cornua justi.	Cornu justorum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXIV.

Quintæ vero lectionem, ἀπ' ἐξόδου, præfert unus codex. Alteram ejusdem longe proliziorem exhibet Colbertinus στιχηρῶς scriptus, quæ nescio quid peregrini habet : eam tamen repræsentare visum est : Ε', ἀνατολῶν ἔρημα, ὄρη τε νότια, καὶ βόρεια τμήματα. I. e., V, orientis deserta, montesque australes, et aquilonares sectiones.

V. 9. Σ., ποτήριον etc. Eusebius. Lectionem Quintæ mutilam effert Colbert. στιχηρῶς scriptus.

V. 10. Ex Drusio, et ex aliis exemplaribus.

V. 11. Ἀ., περικόψω etc. Drusius.

Ibid. Ἀ., Σ., Ο', κέρατα δικαίου etc. Idem.

PSALMUS LXXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Καὶ ἐγένετο ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος αὐτοῦ. *Οἱ λοιποί*, ἐν Σαλήμ.	3.
4. Ἀσπίδα καὶ μάχαιραν καὶ πόλεμον, διάψαλμα.	4. Ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον, διάψαλμα. Ε', ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον, ἀεί. ς', ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον, εἰς τὸ τέλος.	4. Ὅπλα καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον, διάψαλμα.
5. Ἐπιφανὴς εἶ, ὑπερμεγέθης, ἀπὸ ὀρέων θήρας.	5. Φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων.	5. Φοβερὸς εἶ θαυμαστὸς ἀπὸ ὀρέων καρπίμων.
6. Ὑπερήφανοι τὴν καρδίαν.	6. Ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ.	6.
Ἐκαρώθησαν.	Ὕπνωσαν.	
Πάντες οἱ ἄνδρες οἱ ἰσχυροὶ τὰς χεῖρας αὐτῶν.	Πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πλούτου ταῖς χερσὶν αὐτῶν.	
7. Ἀπὸ ἐμβριμήσεώς σου, Θεὲ Ἰακὼβ, ἐκαρώθη καὶ ἅρμα καὶ ἵππος.	7. Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου, ὁ Θεὸς Ἰακὼβ, ἐνύσταξαν οἱ ἐπιβεβηκότες τοὺς ἵππους.	7.
9. Ἀκουστὴν ποιήσεις.	9. Ἠκούτισας.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Et factus est in pace locus ejus. *Reliqui*, in Salem.	3.
4. Scutum et gladium et bellum, diapsalma.	4. Telum et gladium et bellum, diapsalma. V, telum et gladium et bellum, semper. VI, telum et gladium et bellum, in finem.	4. Arma et gladium et bellum, diapsalma.
5. Illustris es, prægrandis, a montibus venationis.	5. Illuminas tu mirabiliter a montibus æternis.	5. Terribilis es mirabilis a montibus fructiferis.
6. Superbi corde.	6. Insipientes corde.	6.
Soporati sunt.	Dormierunt.	
Omnes viri fortes manus suas.	Omnes viri divitiarum manibus suis.	
7. A fremitu tuo, Deus Jacob, soporatus est et currus et equus.	7. Ab increpatione tua, Deus Jacob, dormitaverunt qui ascenderunt equos.	7.
9. Auditum facies.	9. Auditum fecisti.	9.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 הושיע כל־ענוי־ארץ סלה Τὸ Ἑβραϊκὸν μετὰ τὸ, ἀνίt, =|= ρς, ὅ ἐστι, τοὺς πραεῖς τῆς γῆς, τὸ, σέλ.	10.	10. Τοῦ σῶσαι πάντας τοὺ εῖς τῆς γῆς, ἀεί.
11 כי־חמת אדם תודך שארית חמת תחגר	11.	11.
12, 13 למורא · יבצר רוח נגידים נורא למלכי־ארץ	12, 13.	12, 13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Ad servandum omnes mansuetos terræ, selah. *Hebraicum post illud*, Anie =|= rs, *quod est*, mansuetos terræ, *habet* sel. *Hieron.*, ut salvos faciat omnes mites terræ, semper.	10. Ut salvos faceret omnes mansuetos terræ.	10. Ad salvandum omnes suetos terræ, semper.
11. Quoniam furor hominis confitebitur tibi, residuum furoris accinges. *Hieron.*, quia ira hominis confitebitur tibi : reliquiis iræ accingeris.	11. Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi, et reliquiæ cogitationibus diem festum agent tibi.	11.
12, 13. Terribili amputabit spiritum ducum, terribili regibus terræ. *Hieron.*, terribili auferet spiritum ducum : terribili regibus terræ.	12, 13. Terribili et ei qui aufert spiritum principum, terribili apud reges terræ.	12, 13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXV.

LXX titulo addunt, πρὸς τὸν Ἀσσύριον. Quod additamentum nec legit Eusebius, nec in Hexaplo erat, teste Theodoreto.

V. 3. [A.] καὶ ἐγένετο etc. Hanc versionem nescio unde, ac fortasse ex conjectura, adfert Drusius : utut vero sit, vix dubito sic vertisse Aquilam, quem sequitur Hieronymus de more. *Οἱ λοιποί*, ἐν Σαλήμ. Eusebius.

V. 4. Ἀ., θυρεὸν etc. Hæ omnes lection bentur in Opusculo Origenis post Prælin edito supra.

V. 5. Ἀ., φωτισμὸς etc. Aquilæ et Theod versiones exhibet Eusebius. Symmachi vero doretus et cod. unus Regius. Drusius sic lec Symmachi exhibet, φωτίζεις σὺ θαυμαστῶ ὀρέων θήρας.

PSALMUS LXXVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח על־ידיתון לאסף מזמור	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ἐπὶ Ἰδ μελῴδημα τοῦ Ἀσάφ.
2 קולי אל־אלהים ואצעקה קולי אל־אלהים והאזין אלי	2.	2. Πρὸς Κύριον.
3 ידי ׀ לילה נגרה ולא תפוג		3.
מאנה הנחם נפשי	3.	Ἀνένευσε παρηγορεῖσθαι ἡ μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori super Idithun, ipsi Asaph cantus. *Hieron.*, victori pro Idithun, psalmus Asaph.	1. In finem, pro Idithun psalmus Asaph.	1. Victori super Idithum, cum ipsius Asaph.
2. Vox mea ad Deum, et clamavi : vox mea ad Deum, et auscultando me. *Hieron.*, voce mea ad Dominum exclamavi : voce mea ad Dominum, et exaudivit me.	2. Voce mea ad Dominum clamavi : voce mea ad Deum, et intendit mihi.	2. Ad Dominum.
3. Manus mea nocte defluxit, et non cessabit. *Hieron.*, manus mea nocte extenditur, et non quiescit.	3. Manibus meis nocte contra eum, et non sum deceptus.	3.
Renuit consolari anima mea. *Hieron.*, noluit consolari anima mea.	Renuit consolari anima mea.	Renuit consolari anima

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς. διάψαλμα. Ε', τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς, ἀεί. Ϛ', τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς, εἰς τέλος.	10.
11. Θυμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐξομολογήσει, λείψανον θυμοῦ περιζωσθέν.	11. Ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ ἐγκατάλειμμα ἐνθυμίου ἑορτάσει σοι.	11.
12, 13. Τῷ νομοδότῃ, ἀφαιροῦντι μὲν πνεῦμα ἡγεμόνων, φοβερῷ δὲ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.	12, 13. Τῷ φοβερῷ καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα ἀρχόντων, τῷ φοβερῷ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.	12, 13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. Ad salvandum omnes mansuetos terræ, diapsalma. V, ad salvandum omnes mansuetos terræ, semper. VI, ad salvandum omnes mansuetos terræ, in finem.	10.
11. Furor enim hominis confitebitur, residuum furoris circumaccinctum.	11. Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi, et reliquiæ cogitationis diem festum agent tibi.	11.
12, 13. Legislatori auferenti quidem spiritum ducum : terribili autem regibus terræ.	12, 13. Terribili et ei qui aufert spiritum principum, terribili apud reges terræ.	12, 13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXV.

V. 6. Σ., ὑπερήφανοι τὴν καρδίαν. Eusebius.

Ibid. Σ., ἐκαρώθησαν. Eusebius.

Ibid. Σ., πάντες etc. Sic ex mss., Theodoreto et Drusio.

V. 7. 'Α., ἀπὸ ἐμβριμήσεως etc. Sic mss. Duo tamen ad Aquilam habent, ἀπὸ ἐπιτιμήσεως etc., *ab increpatione* etc. [Addidimus σοῦ quod exciderat ut ex Hebraico perspicuum est. Drach.]

V. 9. Σ., ἀκουστὴν ποιήσεις. Drusius.

V. 10. 'Α., Ε', τοῦ σῶσαι etc. Has interpretationes omnes mutuamur ex Origenis Opusculo post Præliminaria edito, ubi illud [illegible]ρς pro ארץ ita scribitur.

V. 11. Σ., θυμὸς γὰρ etc. Sic unus Regius et Drusius, qui omittit γάρ.

V. 12, 13. Σ., τῷ νομοδότῃ etc. Eusebius.

PSALMUS LXXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον διὰ Ἰδιθοὺμ, ᾠδὴ τοῦ Ἀσάφ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ Ἰδιθοὺν, ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ.	1.
2. Φωνῇ μου πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ βοήσαντός μου πρὸς τὸν Θεὸν, παρέσχε τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ.	2. Φωνῇ μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ προσέσχε μοι. Ε', Ϛ', πρὸς τὸν Θεόν.	2. Πρὸς Κύριον.
3. Ἡ χείρ μου νυκτὸς ἐκτέτατο διηνεκῶς.	3. Ταῖς χερσί μου νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην.	3.
Οὐκ ἐπείθετο παρηγορεῖσθαι ἡ ψυχή μου.	Ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale per Idithum, canticum ipsius Asaph.	1. In finem, pro Idithun, psalmus ipsi Asaph.	1.
2. Voce mea ad Deum, et clamante me ad Deum, præbuit aures suas.	2. Voce mea ad Dominum clamavi : voce mea ad Deum, et intendit mihi. V, VI, ad Deum.	2. Ad Dominum.
3. Manus mea nocte extensa fuit assidue.	3. Manibus meis nocte contra eum, et non sum deceptus.	3.
Non persuadebatur consolationem accipere anima mea.	Renuit consolari anima mea.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
להושיע כל־ענוי־ארץ סלה 10 *Τὸ Ἑβραϊκὸν* μετὰ τὸ, ἀνὶ‑=|=‑ρς, ὅ ἐστι, τοὺς πραεῖς τῆς γῆς, τὸ, σέλ.	10.	10. Τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς, ἀεί.
11 כי־חמת אדם תודך שארית חמת תחגר	11.	11.
12, 13 למורא · יבצר רוח נגידים נורא למלכי־ארץ	12, 13.	12, 13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Ad servandum omnes mansuetos terræ, selah. *Hebraicum post illud*, Anie=|=rs, *quod est*, mansuetos terræ, *habet* sel. *Hieron.*, ut salvos faciat omnes mites terræ, semper.	10. Ut salvos faceret omnes mansuetos terræ.	10. Ad salvandum omnes mansuetos terræ, semper.
11. Quoniam furor hominis confitebitur tibi, residuum furoris accinges. *Hieron.*, quia ira hominis confitebitur tibi : reliquiis iræ accingeris.	11. Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi, et reliquiæ cogitationibus diem festum agent tibi.	11.
12, 13. Terribili amputabit spiritum ducum, terribili regibus terræ. *Hieron.*, terribili auferet spiritum ducum : terribili regibus terræ.	12, 13. Terribili et ei qui aufert spiritum principum, terribili apud reges terræ.	12, 13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXV.

LXX titulo addunt, πρὸς τὸν Ἀσσύριον. Quod additamentum nec legit Eusebius, nec in Hexaplo erat, teste Theodoreto.

V. 3. [A.] καὶ ἐγένετο etc. Hanc versionem nescio unde, ac fortasse ex conjectura, adfert Drusius : utut vero sit, vix dubito sic vertisse Aquilam, quem sequitur Hieronymus de more. *Οἱ λοιποί*, ἐν Σαλήμ. Eusebius.

V. 4. Ἀ., θυρεὸν etc. Hæ omnes lectiones habentur in Opusculo Origenis post Præliminaria edito supra.

V. 5. Ἀ., φωτισμὸς etc. Aquilæ et Theodotionis versiones exhibet Eusebius. Symmachi vero Theodoretus et cod. unus Regius. Drusius sic lectionem Symmachi exhibet, φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων θήρας.

PSALMUS LXXVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח על־ידיתון לאסף מזמור	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ἐπὶ Ἰδιθοὺμ μελῴδημα τοῦ Ἀσάφ.
2 קולי אל־אלהים ואצעקה קולי אל־אלהים והאזין אלי	2.	2. Πρὸς Κύριον.
3 ידי ׀ לילה נגרה ולא תפוג		3.
מאנה הנחם נפשי	3.	Ἀνένευσε παρηγορεῖσθαι ἡ ψυχή μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori super Idithun, ipsi Asaph cantus. *Hieron.*, victori pro Idithun, psalmus Asaph.	1. In finem, pro Idithun psalmus Asaph.	1. Victori super Idithum, canticum ipsius Asaph.
2. Vox mea ad Deum, et clamavi : vox mea ad Deum, et auscultando me. *Hieron.*, voce mea ad Dominum exclamavi : voce mea ad Dominum, et exaudivit me.	2. Voce mea ad Dominum clamavi : voce mea ad Deum, et intendit mihi.	2. Ad Dominum.
3. Manus mea nocte defluxit, et non cessabit. *Hieron.*, manus mea nocte extenditur, et non quiescit.	3. Manibus meis nocte contra eum, et non sum deceptus.	3.
Renuit consolari anima mea. *Hieron.*, noluit consolari anima mea.	Renuit consolari anima mea.	Renuit consolari anima mea.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10.	10. Τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς. διάψαλμα. Ε', τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς, ἀεί. ς', τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς, εἰς τέλος.	10.
11. Θυμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐξομολογήσει, λεῖψανον θυμοῦ περιζωσθέν.	11. Ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ ἐγκατάλειμμα ἐνθυμίου ἑορτάσει σοι.	11.
12, 13. Τῷ νομοδότῃ, ἀφαιροῦντι μὲν πνεῦμα ἡγεμόνων, φοβερῷ δὲ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.	12, 13. Τῷ φοβερῷ καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα ἀρχόντων, τῷ φοβερῷ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.	12, 13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10.	10. Ad salvandum omnes mansuetos terræ, diapsalma. V, ad salvandum omnes mansuetos terræ, semper. VI, ad salvandum omnes mansuetos terræ, in finem.	10.
11. Furor enim hominis confitebitur, residuum furoris circumaccinctum.	11. Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi, et reliquiæ cogitationis diem festum agent tibi.	11.
12, 13. Legislatori auferenti quidem spiritum ducum : terribili autem regibus terræ.	12, 13. Terribili et ei qui aufert spiritum principum, terribili apud reges terræ.	12, 13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXV.

V. 6. Σ., ὑπερήφανοι τὴν καρδίαν. Eusebius.

Ibid. Σ., ἐχαρώθησαν. Eusebius.

Ibid. Σ., πάντες etc. Sic ex mss., Theodoreto et Drusio.

V. 7. 'Α., ἀπὸ ἐμβριμήσεως etc. Sic mss. Duo tamen ad Aquilam habent, ἀπὸ ἐπιτιμήσεως etc., *ab increpatione* etc. [Addidimus σοῦ quod exciderat ut ex Hebraico perspicuum est. DRACH.]

V. 9. Σ., ἀκουστὴν ποιήσεις. Drusius.

V. 10. 'Α., Ε', τοῦ σῶσαι etc. Has interpretationes omnes mutuamur ex Origenis Opusculo post Præliminaria edito, ubi illud [illegible]ρς pro ארץ ita scribitur.

V. 11. Σ., θυμὸς γὰρ etc. Sic unus Regius et Drusius, qui omittit γάρ.

V. 12, 13. Σ., τῷ νομοδότῃ etc. Eusebius.

PSALMUS LXXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον διὰ Ἰδιθοὺμ, ᾠδὴ τοῦ Ἀσάφ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ Ἰδιθοὺν, ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ.	1.
2. Φωνῇ μου πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ βοήσαντός μου πρὸς τὸν Θεὸν, παρέσχε τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ.	2. Φωνῇ μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ προσέσχε μοι. Ε', ς', πρὸς τὸν Θεόν.	2. Πρὸς Κύριον.
3. Ἡ χείρ μου νυκτὸς ἐκτέτατο διηνεκῶς.	3. Ταῖς χερσί μου νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην.	3.
Οὐκ ἐπείθετο παρηγορεῖσθαι ἡ ψυχή μου.	Ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale per Idithum, canticum ipsius Asaph.	1. In finem, pro Idithun, psalmus ipsi Asaph.	1.
2. Voce mea ad Deum, et clamante me ad Deum, præbuit aures suas.	2. Voce mea ad Dominum clamavi : voce mea ad Deum, et intendit mihi. V, VI, ad Deum.	2. Ad Dominum.
3. Manus mea nocte extensa fuit assidue.	3. Manibus meis nocte contra eum, et non sum deceptus.	3.
Non persuadebatur consolationem recipere anima mea.	Renuit consolari anima mea.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 אשיחה ו ותתעטף רוחי	4.	4.
5 אחזת שמרות עיני	5.	5. Κατέσχες φυλακὰς ὀφθαλμῶν.
נפעמתי ולא אדבר		
6, 7 חשבתי ימים מקדם שנות עולמים : אזכרה	6 7.	6, 7.
נגינתי בלילה עם־לבבי אשיחה		
ויחפש רוחי		Καὶ ἐσκάλευσε τὸ πνεῦμά μου.
9 גמר אמר לדר ודר	9.	9.
10 השכח	10.	10. Μὴ ἐπιλήσεται.
11 ואמר חלותי היא שנות ימין עליון	11.	11. Καὶ εἶπα, Ἀῤῥωστία μου, αὕτη ἀλλοίωσις δεξιᾶς Ὑψίστου.
12, 13 אזכיר מעללי־יה כי־אזכרה מקדם פלאך : והגיתי בכל־פעלך ובעלילותיך אשיחה	12, 13.	12 13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Meditabor, et involvetur spiritus meus. *Hieron.*, loquebar in memetipso, et deficiebat spiritus meus.	4. Et exercitatus sum : et defecit spiritus meus.	4.
5. Tenuisti vigilias oculorum meorum. *Hieron.*, prohibebam suspectum oculorum meorum.	5. Anticipaverunt vigilias oculi mei.	5. Detinuisti custodias oculorum.
Quassatus sum, et non loquar. *Hieron.*, stupebam et non loquebar.	Turbatus sum, et non sum locutus.	
6, 7. Supputavi dies a principio : annos sæculorum recordabor. *Hieron.*, recogitabam dies antiquos, annos sæculorum. Recordabar.	6, 7. Cogitavi dies antiquos : et annos æternos in mente habui.	6, 7.
Moduli mei in nocte, cum corde meo meditabor. *Hieron.*, psalmorum meorum in nocte : cum corde meo loquebar.	Et meditatus sum nocte cum corde meo, et exercitabar.	
Et pervestigabit spiritus meus. *Hieron.*, et scrutabar spiritum meum.	Et scopebam spiritum meum.	Et scrutatus est spiritus meus.
9. Consumptum est eloquium in generatione et generatione. *Hieron.*, consummabitur verbum de generatione in generationem.	9. Misericordiam suam abscindet a generatione in generationem.	
10. Num obliviscetur. *Hieron.*, numquid oblitus est.	10. Aut obliviscetur.	10. Num obliviscetur.
11. Et dixi, Infirmitas mea ipsa, anni dexteræ Excelsi. *Hieron.*, et dixi, Imbecillitas mea est, hæc commutatio dexteræ Excelsi.	11. Et dixi, Nunc cœpi : hæc mutatio dexteræ Excelsi.	11. Et dixi, Infirmitas mea, hæc mutatio dexteræ Altissimi.
12, 13. Recordabor studiorum Ia, quia recordabor a principio miraculi tui. Et meditabor in omnibus operibus tuis, et in studiis tuis exercitabor. *Hieron.*, recordabor cogitationum Domini : reminiscens antiqua mirabilia tua. Et meditabor in omni opere tuo, et adinventiones tuas loquar.	12, 13. Memor fui operum Domini, quia memor ero ab initio mirabilium tuorum, et meditabor in omnibus operibus tuis, et in adinventionibus tuis exercebor.	12, 13.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Διελάλουν ἐν ἐμαυτῷ, καὶ ἐλειποθύμουν.	4. Ἠδολέσχησα, καὶ ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμά μου.	4.
5. Ἐκώλυον τὰς ἀναβλέψεις οἱ ὀφθαλμοί μου.	5. Προκατελάβοντο φυλακὰς οἱ ὀφθαλμοί μου. *Ἄλλως*, πάντες οἱ ἐχθροί μου.	5. Ἐκράτησας τὰς φυλακὰς τῶν ὀφθαλμῶν μου.
Διηπόρουν καὶ οὐκ ἐλάλησα.	Ἐταράχθην, καὶ οὐκ ἐλάλησα.	
6, 7. Ἀνελογιζόμην τὰς ἡμέρας τὰς πρώτας, τὰ ἔτη τὰ ἀπ' αἰῶνος ἀνεμιμνησκόμην.	6, 7. Διελογισάμην ἡμέρας ἀρχαίας, καὶ ἔτη αἰώνια ἐμνήσθην.	6, 7.
Ἀλλὰ ψαλμούς μου νυκτὸς πρὸς τὴν καρδίαν μου διελάλουν.	Καὶ ἐμελέτησα· νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδολέσχουν.	
Καὶ ἀνηρεύνων τὸ πνεῦμά μου.	Καὶ ἔσκαλλον τὸ πνεῦμά μου.	Καὶ ἐξηρεύνησε τὸ πνεῦμά μου.
9. Συνετέλεσε ῥῆσιν περὶ γενεᾶς ἑκάστης.	9. Τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀποκόψει ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. *Ἄλλως*, καὶ γενεᾶς.	9.
10.	10. Μὴ ἐπιλήσεται. *Οἱ λοιποί*, εἰ ἐπιλήσεται.	10.
11. Καὶ εἶπα, Τρῶσίς μου ἐστὶν ἐπιδευτέρωσις δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου.	11. Καὶ εἶπα, Νῦν ἠρξάμην, αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου. Ε', Καὶ εἶπα, Ὠδῖνές μου εἰσὶν, ἀλλοίωσις δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου.	11. Καὶ εἶπα, Ὠδῖνές μου εἰσὶν, ἀλλοίωσις δεξιᾶς Ὑψίστου.
12, 13. Ἀνεμιμνησκόμην τὰς περινοίας Κυρίου, ἀναπολῶν τὰ ἀρχαῖα τεράστιά σου· καὶ διεμελέτων πάσας τὰς πράξεις σου, καὶ τὰ μηχανήματά σου διηγούμην.	12, 13. Ἐμνήσθην τῶν ἔργων Κυρίου, ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου. Καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασί σου ἀδολεσχήσω.	12, 13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Colloquebar in meipso, et animo deficiebam.	4. Meditabar, et defecit spiritus meus.	4.
5. Impediebant sursum aspicere oculi mei.	5. Anticipaverunt vigilias oculi mei. *Aliter*, omnes inimici mei.	5. Tenuisti custodias oculorum meorum.
Dubitabam et non locutus sum.	Turbatus sum, et non sum locutus.	
6, 7. Recogitabam dies primos, annos a sæculo recordabar.	6, 7. Cogitavi dies antiquos: et annos æternos in mente habui.	6, 7.
Sed psalmos meos nocte ad cor meum loquebar.	Et meditatus sum: nocte cum corde meo meditabar.	
Et perscrutabar spiritum meum.	Et sarriebam spiritum meum.	Et scrutatus est spiritus meus.
9. Consummavit dictum circa generationem unamquamque.	9. Misericordiam suam abscindet a generatione in generationem. *Aliter*, et generatione.	9.
10.	10. Num obliviscetur. *Reliqui*, si obliviscetur.	10.
11. Et dixi, Vulnus meum est iteratio dexteræ Altissimi.	11. Et dixi, Nunc cœpi: hæc mutatio dexteræ Altissimi. V, Et dixi, Dolores mei sunt, mutatio dexteræ Altissimi.	11. Et dixi, Dolores mei sunt, mutatio dexteræ Altissimi.
12, 13. Recordabar cogitationum Domini, animo volvens antiqua prodigia tua: et meditabar omnia opera tua, et machinamenta tua narrabam.	12, 13. Memor fui operum Domini, quia memor ero ab initio mirabilium tuorum. Et meditabor in omnibus operibus tuis, et in adinventionibus tuis meditabor.	12, 13.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אלהים בקדש דרכך 14	14.	14. Ὁ Θεὸς, ἐν ἡγιασμένῳ ἡ ὁδός σου.
הודעת בעמים עזך 15	15.	15.
קול נתנו שחקים 18	18.	18.
קול רעמך ׀ בגלגל 19	19.	19. Φωνὴ βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ.
ותרעש		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Deus, in sanctitate via tua. *Hieron.*, Deus, in sancto via tua.	14. Deus, in sancto via tua.	14. Deus, in sanctificato via tua.
15. Scire fecisti in populis fortitudinem tuam. *Hieron.*, ostendens in populis potentiam tuam.	15. Notam fecisti in populis virtutem tuam.	15.
18. Vocem dederunt ætheres. *Hieron.*, vocem dederunt nubes.	18. Vocem dederunt nubes.	18.
19. Vox tonitrui tui in rotunditate. *Hieron.*, vox tonitrui tui in rota.	19. Vox tonitrui tui in rota.	19. Vox tonitrui tui in rota.
Et contremuit. *Hieron.*, et commota est.	Et contremuit.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXVI.

V. 1. Tituli lectiones partim ex Eusebio, partim ex mss. mutuamur.

V. 2. Σ., φωνῇ μου etc. Sic Eusebius. Lectiones vero alias exhibet Drusius.

V. 3. Σ., ἡ χείρ μου νυκτὸς ἐκτέτατο διηνεκῶς. Sic Eusebius. Drusius vero, ἐκτεταμένη. Alius, ἐκτέταται. Theodoretus, ἐκτέτακται.

Ibid. Σ., οὐκ ἐπείθετο etc. Eusebius.

V. 4. Σ., διελάλουν ἐν ἐμαυτῷ etc. Sic Eusebius et Regius unus. Drusius legit, διελάλουν ἐμαυτῷ, atque ita etiam Coislinianus unus : quæ lectio non spernenda.

V. 5. Ἀ., κατέσχες etc. Sic Drusius. Lectionem vero Symmachi ex Eusebio mutuamur. Drusius alio modo legit sic, ἐκώλυον τὰς ἀναβλέψεις τῶν ὀφθαλμῶν μου. Interpretationem etiam Theodotionis exhibet Drusius.

Ibid. Σ., διηπόρουν etc. Eusebius.

V. 6, 7. Σ., ἀνελογιζόμην etc. Eusebius.

Ibid. Σ., ἀλλὰ ψαλμοὺς etc. Eusebius.

Ibid. Ἀ., καὶ ἐσκάλευσε etc. Sic mss. et Drusius. Hieronymus vero ad Suniam et Fret. legit, ἔσκαλλον. In lectione Symmachi vitiatus haud dubie fuit Eusebius, qui habet, καὶ ἀνὴρ συνὼν τὸ πνεῦμά μου · ex commutatione unius litteræ hæc lectionum

PSALMUS LXXVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
במשל 2	2.	2.
אביעה חידות מני-קדם		Ὀμβρήσω αἰνίγματα ἐξ ἀρχῆθεν.
ויקם עדות ׀ ביעקב 5	5.	5. Μαρτύριον ἀνεστήσατο τῷ Ἰακώβ.
להודיעם לבניהם 6	6.	6. Καὶ διηγήσονται τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.
דור סורר ומורה 8	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. In parabola. *Hieron.*, *id.*	2. In parabolis.	2.
Scaturiam ænigmata a principio. *Hieron.*, loquar ænigmata antiqua.	Loquar propositiones ab initio.	Pluam ænigmata ex initio.
5. Et suscitavit testimonium in Jacob. *Hieron.*, statuit contestationem in Jacob.	5. Et suscitavit testimonium in Jacob.	5. Testimonium suscitavit ipsi Jacob.
6. Ad notificandum ea filiis suis. *Hieron.*, ut docerent filios suos.	6. Nota facere ea filiis suis.	6. Et narrabunt filiis suis.
8. Generatio declinans et rebellis. *Hieron.*, generatio declinans et provocans.	8. Generatio prava et exasperans.	8.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14. Θεὸς, ἐν ἁγιασμῷ ἡ ὁδός σου.	14. Ὁ Θεὸς, ἐν τῷ ἁγίῳ ἡ ὁδός σου.	14.
15. Γνωστὴν ἐποίησας ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν ἰσχύν σου.	15. Ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου.	15.
18. Ἦχον ἔδωκεν αἰθήρ.	18. Φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι.	18.
19. Ἦχος βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ.	19. Φωνὴ βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ.	19. Φωνὴ βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ.
	Καὶ ἔντρομος ἐγενήθη. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ ἐσείσθη.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14. Deus, in sanctificatione via tua.	14. Deus, in sancto via tua.	14
15. Notam fecisti in gentibus fortitudinem tuam.	15. Notam fecisti in populis virtutem tuam.	15.
18. Vocem dedit æther.	18. Vocem dederunt nubes.	18.
19. Sonitus tonitrui tui in rota.	19. Vox tonitrui tui in rota.	19. Vox tonitrui tui in rota.
	Et contremuit. *Reliqui*, et concussa est.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXVI.

varietas oritur; nimirum τοῦ ∈ in C, quæ litteræ in mss. unciali charactere scriptis sic semper descriptæ erant. Theodotionis lectionem habet Drusius. Nec prætermittendum est, Hieronymum ad Suniam legisse ad Symmachum, ἀντιρεόνων, ex qua voce librarius qui Eusebium ex vetustiori exemplari exscripsit, ἀνὴρ συνὼν effecit.

V. 9. Σ., συνετέλεσε etc. Sic Reg. unus ex Theodoro, itemque Theodoretus et Drusius.

V. 10. Coislin., 'Α. μόνος καὶ οἱ Ο', μὴ, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες, *εἰ ἐπιλήσεται.*

V. 11. 'Α., καὶ εἶπα etc. Aquilæ, Symmachi et Quintæ lectiones sic habet Eusebius; Theodotionis Regius unus.

V. 12 et 13. Σ., ἀνεμιμνησκόμην etc. Sic Eusebius, Regii duo et Drusius, qui habet προνοίας pro περινοίας. Regius unus, ἀναπλῶν pro ἀναπολῶν.

V. 14. 'Α., ὁ Θεὸς, ἐν ἡγιασμένῳ etc. Sic mss. et Theodoretus. Euthymius vero: Symmachus pro *sancto* dicit, *in sanctitate.*

V. 15. Σ., γνωστὴν etc. Eusebius et Colbertinus.

V. 18. Σ., ἦχον etc. Colbertinus unus, Theodoretus et Drusius.

V. 19. 'Α., Ο', Θ., φωνὴ etc. Eusebius.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ ἐσείσθη. Eusebius et mss.

PSALMUS LXXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἐν παραβολῇ. *Ἄλλως*, ἐν παραβολαῖς.	2. Ἐν παραβολῇ.
Ἀναβλύσω προβλήματα ἀρχαῖα.	Φθέγξομαι προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς.	
5. Καὶ ἔστησε διαμαρτυρίαν τῷ Ἰακώβ.	5. Καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν Ἰακώβ.	5.
6. Καὶ διηγήσονται τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.	6. Καὶ ἀπαγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.	6.
8. Γενεὰ ἀπειθὴς καὶ προσερίζουσα.	8. Γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. In parabola. *Aliter*, in parabolis.	2. In parabola.
Scaturire faciam propositiones antiquas.	Loquar propositiones ab initio.	
5. Et statuit testificationem Jacob.	5. Et suscitavit testimonium in Jacob.	5.
6. Et narrabunt filiis suis.	6. Et annuntiabunt ea filiis suis.	6.
8. Generatio inobsequens et litigiosa.	8. Generatio prava et exasperans.	8.

Digitized by Google

...Σ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
... τῇ καρδίᾳ, ... τὸν Θεὸν τῷ ...	Γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ Θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτῆς.	
	15. Διέῤῥηξε πέτραν ἐν τῇ ἐρήμῳ.	15.
... Ὑψίστῳ ἐν	17. Παρεπίκραναν τὸν Ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ.	17.
	20. Τράπεζαν.	20.
...η.	21. Ἀνεβάλετο.	21.
...ὸν οὐράνιον παρ... ...τον μεγάλων ἔφα...	24, 25. Καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς· ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος. Ε', ἄρτον δυναστῶν.	24, 25. Ἄρτον δυναστῶν.
...εὖρον ἐξ οὐρανοῦ, ... τῇ δυναστείᾳ αὐ...	26. Ἀπῇρε νότον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ λίβα. *Ἄλλος*, ὥρμησεν καύσωνα.	26.
... ἄμμον θαλασσῶν ...τά.	27. Καὶ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ὡσεὶ χοῦν σάρκας, καὶ ὡσεὶ ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά.	27.
...βαλεν ἔνδον εἰς τὴν ...αὐτῶν, κύκλῳ τῶν	28. Καὶ ἐπέπεσον εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν.	28.
...γόντες ἐνεπλήσθησαν ...τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ..., οὐκ ἀπέστησαν τῆς ...τῶν.	29. Καὶ ἐφάγοσαν, καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς, οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν.	29.

...MMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
... invita corde, et non ...Deum spiritu suo.	Generatio quæ non direxit in corde suo : et non fidelis fuit cum Deo spiritus ejus.	
	15. Interrupit petram in eremo.	15.
...ixandum cum Altissi... ...u invia.	17. Exacerbaverunt Altissimum in inaquoso.	17.
...nes.	20. Mensam.	20.
...ratus est.	21. Distulit.	21.
Et frumentum cœleste ...is : panem magnorum ...vit homo.	24, 25. Et panem cœli dedit eis : panem angelorum manducavit homo. V, panem potentium.	24, 25. Panem potentium.
...tulit eurum de cœlo, et ...n potentia sua notum.	26. Transtulit austrum de cœlo, et induxit in virtute sua africum. *Alius*, impulit ventum urentem.	26.
...uasi arenam marium vo... ...nnata.	27. Et pluit super eos sicut pulverem carnes, et sicut arenam maris volatilia pennata.	27.
... injecit intus in castra ...n circuitu tabernaculo...	28. Et ceciderunt in medio castrorum eorum, circa tabernacula eorum.	28.
manducantes saturati ..., et concupiscentiam ...ulit eis : non abstiterunt ...scentia sua.	29. Et manducaverunt, et saturati sunt nimis, et desiderium eorum attulit eis : non sunt fraudati a desiderio suo.	29.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
דור לא־הכין לבו לא־נאמנה את־אל רוחו		. . . καὶ ἀβέβαιος πρὸς τὸν Θεὸν τῷ πνεύματι τῷ ἑαυτῆς.
15 יבקע צרים במדבר	15.	15. Ἔσχισε πέτρους ἐν ἐρήμῳ.
17 למרות עליון בציה	17.	17. Τοῦ προσερίσαι Ὑψίστῳ ἐν ἀβάτῳ.
20 שאר	20.	20. Κρέα.
21 ויתעבר	21.	21. Καὶ ἀνυπερθέτησεν.
24, 25 ודגן־שמים נתן למו : לחם אבירים אכל איש	24, 25.	24, 25. ... ἄρτον δυναστῶν ἔφαγεν ἀνήρ.
26 יסע קדים בשמים וינהג בעזו תימן	26.	26.
27 וימטר עליהם כעפר שאר וכחול ימים עוף כנף	27.	27.
28 ויפל בקרב מחנהו סביב למשכנתיו	28.	28.
29 ויאכלו וישבעו מאד ותאותם יבא להם : לא־זרו מתאותם	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Generatio non præparavit cor suum : nec fidelis fuit cum Deo spiritus ejus. *Hieron.*, generatio quæ non præparavit cor suum : et non credidit Deo spiritus ejus.	Generatio quæ non direxit cor suum ; et non est creditus cum Deo spiritus ejus.	. . . et non firma erga Deum spiritu suo.
15. Scidit petras in deserto. *Hieron.*, scidit petram in deserto.	15. Interrupit petram in eremo.	15. Scidit petras in deserto.
17. Ad exacerbandum Excelsum in solitudine. *Hieron.*, ut provocarent Excelsum in invio.	17. In iram excitaverunt Excelsum in inaquoso.	17. Ad litigandum cum Altissimo in invia.
20. Carnem. *Hieron.*, *id.*	20.	20. Carnes.
21. Et iratus est. *Hieron.*, non distulit.	21. Distulit.	21. Et non distulit.
24, 25. Et triticum cœleste dedit eis : panem fortium comedit vir. *Hieron.*, *id.*	24, 25. Et panem cœli dedit eis : panem angelorum manducavit homo.	24, 25...panem potentium comedit vir.
26. Proficisci fecit eurum in cœlis, et induxit in fortitudine sua austrum. *Hieron.*, abstulit eurum de cœlo, et induxit in fortitudine sua africum.	26. Transtulit austrum de cœlo, et induxit in virtute sua africum.	26.
27. Et pluit super eos sicut pulverem carnem, et sicut arenam marium volatile alatum. *Hieron.*, et pluit super eos quasi pulverem carnes, et quasi arenam maris volatilia pennata.	27. Et pluit super eos sicut pulverem carnes, et sicut arenam maris volatilia pennata.	27.
28. Et cadere fecit in medio castrametationis ejus circa habitacula ejus. *Hieron.*, et ceciderunt in medio castrorum eorum, in circuitu tabernaculorum eorum.	28. Et ceciderunt in medio castrorum eorum circa tabernacula eorum.	28.
29. Et comederunt, et saturati sunt valde, et desiderium eorum attulit eis, non alienati sunt a desiderio suo. *Hieron.*, et comederunt et saturati sunt nimis : et desiderium eorum attulit eis : non indiguerunt de cupiditate sua.	29. Et manducaverunt et saturati sunt nimis, et desiderium eorum attulit eis : non sunt fraudati a desiderio suo.	29.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Γενεὰ ἀπροαίρετος τῇ καρδίᾳ, καὶ ἀβέβαιος πρὸς τὸν Θεὸν τῷ πνεύματι τῷ ἑαυτῆς.	Γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ Θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτῆς.	
15.	15. Διέῤῥηξε πέτραν ἐν τῇ ἐρήμῳ.	15.
17. Φιλονεικεῖν τῷ Ὑψίστῳ ἐν δίψει ἐν ἀβάτῳ.	17. Παρεπίκραναν τὸν Ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ.	17.
20. Κρέα.	20. Τράπεζαν.	20.
21. Καὶ ἐχολώθη.	21. Ἀνεβάλετο.	21.
24, 25. Καὶ πυρὸν οὐράνιον παρέσχεν αὐτοῖς, ἄρτον μεγάλων ἔφαγεν ἄνθρωπος.	24, 25. Καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς· ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος. Ε', ἄρτον δυναστῶν.	24, 25. Ἄρτον δυναστῶν.
26. Ὃς ἦρεν εὖρον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ νότον.	26. Ἀπῆρε νότον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ λίβα. *Ἄλλος*, ὥρμησεν καύσωνα.	26.
27. . . . ὡσεὶ ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά.	27. Καὶ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ὡσεὶ χοῦν σάρκας, καὶ ὡσεὶ ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά.	27.
28. Καὶ ἐπέβαλεν ἔνδον εἰς τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνῶν.	28. Καὶ ἐπέπεσον εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν.	28.
29. Καὶ φαγόντες ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς, οὐκ ἀπέστησαν τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν.	29. Καὶ ἐφάγοσαν, καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς, οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Generatio invita corde, et non firma erga Deum spiritu suo.	Generatio quæ non direxit in corde suo : et non fidelis fuit cum Deo spiritus ejus.	
15.	15. Interrupit petram in eremo.	15.
17. Ad rixandum cum Altissimo in siti in invia.	17. Exacerbaverunt Altissimum in inaquoso.	17.
20. Carnes.	20. Mensam.	20.
21. Et iratus est.	21. Distulit.	21.
24, 25. Et frumentum cœleste præbuit eis : panem magnorum manducavit homo.	24, 25. Et panem cœli dedit eis : panem angelorum manducavit homo. V, panem potentium.	24, 25. Panem potentium.
26. Qui tulit eurum de cœlo, et induxit in potentia sua notum.	26. Transtulit austrum de cœlo, et induxit in virtute sua africum. *Alius*, impulit ventum urentem.	26.
27... quasi arenam marium volatilia pennata.	27. Et pluit super eos sicut pulverem carnes, et sicut arenam maris volatilia pennata.	27.
28. Et injecit intus in castra eorum, in circuitu tabernaculorum.	28. Et ceciderunt in medio castrorum eorum, circa tabernacula eorum.	28.
29. Et manducantes saturati sunt valde, et concupiscentiam eorum attulit eis : non abstiterunt a concupiscentia sua.	29. Et manducaverunt, et saturati sunt nimis, et desiderium eorum attulit eis : non sunt fraudati a desiderio suo.	29.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
דור לא־הכין לבו לא־נאמנה את־אל רוחו		. . . καὶ ἀβέβαιος πρὸς τὸν Θεὸν τῷ πνεύματι τῷ ἑαυτῆς.
15 יבקע צרים במדבר	15.	15. Ἔσχισε πέτρους ἐν ἐρήμῳ.
17 למרות עליון בציה	17.	17. Τοῦ προσερίσαι Ὑψίστῳ ἐν ἀβάτῳ.
20 שאר	20.	20. Κρέα.
21 ויתעבר	21.	21. Καὶ ἀνυπερθέτησεν.
24, 25 ודגן־שמים נתן למו : לחם אבירים אכל איש	24, 25.	24, 25. ... ἄρτον δυναστῶν ἔφαγεν ἀνήρ.
26 יסע קדים בשמים וינהג בעזו תימן	26.	26.
27 וימטר עליהם כעפר שאר וכחול ימים עוף כנף	27.	27.
28 ויפל בקרב מחנהו סביב למשכנותיו	28.	28.
29 ויאכלו וישבעו מאד ותאותם יבא להם : לא־זרו מתאותם	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Generatio non præparavit cor suum : nec fidelis fuit cum Deo spiritus ejus. *Hieron.*, generatio quæ non præparavit cor suum : et non credidit Deo spiritus ejus.	Generatio quæ non direxit cor suum ; et non est creditus cum Deo spiritus ejus.	. . . et non firma erga Deum spiritu suo.
15. Scidit petras in deserto. *Hieron.*, scidit petram in deserto.	15. Interrupit petram in eremo.	15. Scidit petras in deserto.
17. Ad exacerbandum Excelsum in solitudine. *Hieron.*, ut provocarent Excelsum in invio.	17. In iram excitaverunt Excelsum in inaquoso.	17. Ad litigandum cum Altissimo in invia.
20. Carnem. *Hieron.*, *id.*	20.	20. Carnes.
21. Et iratus est. *Hieron.*, non distulit.	21. Distulit.	21. Et non distulit.
24, 25. Et triticum cœleste dedit eis : panem fortium comedit vir. *Hieron.*, *id.*	24, 25. Et panem cœli dedit eis : panem angelorum manducavit homo.	24, 25...panem potentium comedit vir.
26. Proficisci fecit eurum in cœlis, et induxit in fortitudine sua austrum. *Hieron.*, abstulit eurum de cœlo, et induxit in fortitudine sua africum.	26. Transtulit austrum de cœlo, et induxit in virtute sua africum.	26.
27. Et pluit super eos sicut pulverem carnem, et sicut arenam marium volatile alatum. *Hieron.*, et pluit super eos quasi pulverem carnes, et quasi arenam maris volatilia pennata.	27. Et pluit super eos sicut pulverem carnes, et sicut arenam maris volatilia pennata.	27.
28. Et cadere fecit in medio castrametationis ejus circa habitacula ejus. *Hieron.*, et ceciderunt in medio castrorum eorum, in circuitu tabernaculorum eorum.	28. Et ceciderunt in medio castrorum eorum circa tabernacula eorum.	28.
29. Et comederunt, et saturati sunt valde, et desiderium eorum attulit eis, non alienati sunt a desiderio suo. *Hieron.*, et comederunt et saturati sunt nimis : et desiderium eorum attulit eis : non indiguerunt de cupiditate sua.	29. Et manducaverunt et saturati sunt nimis, et desiderium eorum attulit eis : non sunt fraudati a desiderio suo.	29.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Γενεὰ ἀπροαίρετος τῇ καρδίᾳ, καὶ ἀβέβαιος πρὸς τὸν Θεὸν τῷ πνεύματι τῷ ἑαυτῆς.	Γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ Θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτῆς.	
15.	15. Διέῤῥηξε πέτραν ἐν τῇ ἐρήμῳ.	15.
17. Φιλονεικεῖν τῷ Ὑψίστῳ ἐν δίψει ἐν ἀβάτῳ.	17. Παρεπίκραναν τὸν Ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ.	17.
20. Κρέα.	20. Τράπεζαν.	20.
21. Καὶ ἐχολώθη.	21. Ἀνεβάλετο.	21.
24, 25. Καὶ πυρὸν οὐράνιον παρέσχεν αὐτοῖς, ἄρτον μεγάλων ἔφαγεν ἄνθρωπος.	24, 25. Καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς· ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος. Ε', ἄρτον δυναστῶν.	24, 25. Ἄρτον δυναστῶν.
26. Ὃς ἦρεν εὖρον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ νότον.	26. Ἀπῆρε νότον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ λίβα. *Ἄλλος*, ὥρμησεν καύσωνα.	26.
27. . . . ὡσεὶ ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά.	27. Καὶ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ὡσεὶ χοῦν σάρκας, καὶ ὡσεὶ ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά.	27.
28. Καὶ ἐπέβαλεν ἔνδον εἰς τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνῶν.	28. Καὶ ἐπέπεσον εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν.	28.
29. Καὶ φαγόντες ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς, οὐκ ἀπέστησαν τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν.	29. Καὶ ἐφάγοσαν, καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς, οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Generatio invita corde, et non firma erga Deum spiritu suo.	Generatio quæ non direxit in corde suo : et non fidelis fuit cum Deo spiritus ejus.	
15.	15. Interrupit petram in eremo.	15.
17. Ad rixandum cum Altissimo in siti in invia.	17. Exacerbaverunt Altissimum in inaquoso.	17.
20. Carnes.	20. Mensam.	20.
21. Et iratus est.	21. Distulit.	21.
24, 25. Et frumentum cœleste præbuit eis : panem magnorum manducavit homo.	24, 25. Et panem cœli dedit eis : panem angelorum manducavit homo. V, panem potentium.	24, 25. Panem potentium.
26. Qui tulit eurum de cœlo, et induxit in potentia sua notum.	26. Transtulit austrum de cœlo, et induxit in virtute sua africum. *Alius*, impulit ventum urentem.	26.
27... quasi arenam marium volatilia pennata.	27. Et pluit super eos sicut pulverem carnes, et sicut arenam maris volatilia pennata.	27.
28. Et injecit intus in castra eorum, in circuitu tabernaculorum.	28. Et ceciderunt in medio castrorum eorum, circa tabernacula eorum.	28.
29. Et manducantes saturati sunt valde, et concupiscentiam eorum attulit eis : non abstiterunt a concupiscentia sua.	29. Et manducaverunt, et saturati sunt nimis, et desiderium eorum attulit eis : non sunt fraudati a desiderio suo.	29.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
30 עוד אכלם בפיהם : ואף אלהים ו עלה בהם	30.	30.
31 ויהרג במשמניהם ובחורי ישראל הכריע	31.	31. Καὶ ἀπέκτεινεν ἐν λιπαροῖς αὐτῶν....
33 ויכל־בהבל ימיהם ושנותם בבהלה	33.	33. Καὶ συνετέλεσεν ὡς ἀτμὶ τὰς ἡμέρας αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν κατέσπευσεν.
35 עליון גאלם	35.	35.
36 יכזבו־לו	36.	36. Ἐψεύσαντο αὐτῷ.
38 והוא רחום ו יכפר עון ולא־ ישחית והרבה להשיב אפו ולא־ יעיר כל־חמתו	38.	38.
42 לא־זכרו את־ידו יום אשר־ פדם מני־צר	42.	42.
43 אשר־שם במצרים אתותיו ומופתיו בשדה־צען	43.	43.
44 ויהפך לדם יאריהם ונזליהם בל־ישתיון	44.	44. Αἱ κατάῤῥοιαι αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
30. Adhuc esca eorum in ore eorum, et ira Dei ascendit in eos. *Hieron.*, cum adhuc cibus esset in ore eorum. Furor ergo Dei ascendit super eos.	30. Adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum, et ira Dei ascendit super eos.	30.
31. Et occidit in pingues eorum, et electos Israel incurvavit. *Hieron.*, et occidit pingues eorum, et electos Israel incurvavit.	31. Et occidit pingues eorum, et electos Israel impedivit.	31. Et occidit in pinguibus eorum...
33. Et consumpsit in vanitate dies eorum, et annos eorum in terrore. *Hieron.*, et consumpsit in vanitate dies eorum, et annos eorum velociter.	33. Et defecerunt in vanitate dies eorum, et anni eorum cum festinatione.	33. Et consumpsit ut vaporem dies eorum, et annos eorum acceleravit.
35. Excelsus redemptor eorum est. *Hieron.*, *id.*	35. Excelsus redemptor eorum est.	35.
36. Mentiti sunt ei. *Hieron.*, *id.*	36. Mentiti sunt ei.	36. Mentiti sunt ei.
38. Et ipse misericors, propitiabitur iniquitati, et non disperdet: et multiplicabit ad avertendum furorem suum: et non suscitabit omnem iram suam. *Hieron.*, ipse vero misericors propitiabitur iniquitati, et non disperdet, multumque avertit iram suam, et non suscitavit totum furorem suum.	38. Ipse autem est misericors, et propitius fiet peccatis eorum: et non disperdet eos. Et abundavit ut averteret iram suam, et non accendit omnem iram suam.	38.
42. Non sunt recordati manus ejus, diei qua redemit eos de angustia. *Hieron.*, non sunt recordati manus ejus: diei qua redemit eos a tribulante.	42. Non sunt recordati manus ejus, die qua redemit eos de manu tribulantis.	42.
43. Qui posuit in Ægypto signa sua, et portenta sua in campo Sohan. *Hieron.*, qui fecit in Ægypto signa sua, et ostenta sua in campo Taneos.	43. Sicut posuit in Ægypto signa sua, et prodigia sua in campo Taneos.	43.
44. Et convertit in sanguinem rivos eorum, et fluenta eorum, ne biberent. *Hieron.*, qui convertit in sanguinem fluvios eorum, et rivos eorum ne biberent.	44. Et convertit in sanguinem flumina eorum, et imbres eorum, ne biberent.	44. Defluxus eorum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
30. Ἔτι τῆς βρώσεως αὐτῶν οὔσης ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν, ὀργὴ οὖν Θεοῦ ἐπῆλθεν αὐτοῖς.	30. Ἔτι τῆς βρώσεως αὐτῶν οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἀνέβη ἐπ' αὐτούς.	30.
31. Καὶ ἀπέκτεινε τοὺς λιπαρωτέρους αὐτῶν, καὶ τοὺς νεανίσκους τοῦ Ἰσραὴλ ὤκλασεν.	31. Καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πίοσιν αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Ἰσραὴλ συνεπόδισεν. Ε', ἐν τοῖς πίοσιν αὐτῶν.	31. Καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πίοσιν αὐτῶν.
33.	33. Καὶ ἐξέλιπον ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς.	33.
35. Ὁ Ὕψιστος ὑπερεμάχησεν αὐτῶν.	35. Ὁ Ὕψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι.	35.
36. Ἐψεύσαντο αὐτῷ.	36. Ἐψεύσαντο αὐτῷ.	36. Ἐψεύσαντο αὐτῷ.
38. Αὐτὸς ἐλεήμων, ἐξιλάσκων ἁμαρτίας, καὶ μὴ διαφθείρων. Καὶ ἐπὶ πολὺ ἀπέστρεψεν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, καὶ οὐ διήγειρεν ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ.	38. Αὐτὸς δέ ἐστιν οἰκτίρμων, καὶ ἱλάσεται ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, καὶ οὐ διαφθερεῖ. Καὶ πληθυνεῖ τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ἐκκαύσει πᾶσαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.	38.
42. Οὐκ ἀνεμιμνήσκοντο τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἐῤῥύσατο αὐτὸν ἐκ τοῦ θλίβοντος.	42. Οὐκ ἐμνήσθησαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἡμέρας ἧς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλίβοντος.	42.
43. Τοῦ ποιήσαντος τὰ σημεῖα αὐτοῦ καὶ τὰ τέρατα αὐτοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν πεδίῳ Τάνεως.	43. Ὡς ἔθετο ἐν Αἰγύπτῳ τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα αὐτοῦ ἐν πεδίῳ Τάνεως.	43.
44. Τοῦ μεταβαλόντος εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ῥεῖθρα αὐτῶν ἵνα μὴ πίωσι.	44. Καὶ μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν, ὅπως μὴ πίωσιν.	44.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
30. Cum adhuc esca eorum esset in dentibus eorum, ira igitur Dei invasit illos.	30. Adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum, et ira Dei ascendit super eos.	30.
31. Et occidit pinguiores eorum, et juvenes Israelis prostravit.	31. Et occidit in pinguibus eorum, et electos Israel compedivit. V, in pinguibus eorum.	31. Et occidit in pinguibus eorum.
33.	33. Et defecerunt in vanitate dies eorum, et anni eorum cum festinatione.	33.
35. Altissimus pugnavit pro eis.	35. Excelsus redemptor eorum est.	35.
36. Mentiti sunt ei.	36. Mentiti sunt ei.	36. Mentiti sunt ei.
38. Ipse misericors propitius peccato, et non disperdens. Et multum avertit iram suam, et non excitavit totum furorem suum.	38. Ipse autem est misericors, et propitius fiet peccatis eorum : et non disperdet. Et abundabit ut avertat iram suam : et non accendet omnem iram suam.	38.
42. Non sunt recordati manus ejus, diei qua liberavit eum de tribulante.	42. Non sunt recordati manus ejus, die qua redemit eos de manu tribulantis.	42.
43. Ejus qui fecit signa sua et prodigia sua in Ægypto, in campo Taneos.	43. Sicut posuit in Ægypto signa sua, et prodigia sua in campo Taneos.	43.
44. Qui immutavit in sanguinem flumina eorum, et alveos eorum ut non biberent.	44. Et convertit in sanguinem flumina eorum, et imbres eorum, ne biberent.	44.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
45 ישלח בהם ערב ויאכלם וצפרדע ותשחיתם	45.	45. Παμμυῖαν.
46 ויתן לחסיל יבולם ויגיעם לארבה	46.	46. Τῷ βρούχῳ.
47 יהרג בברד גפנם ושקמותם בחנמל	47.	47. Ἐν κρύει.
48 ויסגר לברד בעירם ומקניהם לרשפים	48.	48.
49 משלחת מלאכי רעים	49.	49.
50 יפלס נתיב לאפו	50.	50. Ὡδοποίησεν ἀτραπὸν τῷ θυμῷ αὐτοῦ.
51 ראשית אונים באהלי־חם	51.	51. Ἐν ταῖς σκέπαις Χάμ.
53 וינחם לבטח ולא פחדו	53.	53. Καὶ καθωδήγησεν αὐτοὺς εἰς πεποίθησιν, καὶ οὐκ ἐπτοήθησαν.
54 הר־זה קנתה ימינו	54.	54.
57 ויבגדו	57.	57. Καὶ ἠσυνθέτησαν.
58 בבמותם	58.	58. Ἐν τοῖς ὑψηλοῖς αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
45. Misit in eos mixtionem et comedit eos, et ranam et disperdidit eos. *Hieron.*, qui immisit in eis omne genus muscarum ut comederent eos, et ranas ut disperderent eos.	45. Misit in eos cynomyiam et comedit eos, et ranam, et disperdidit eos.	45. Omnimodam muscam.
46. Et dedit brucho germen eorum, et laborem eorum locustæ. *Hieron.*, qui dedit brucho germen eorum, et laborem eorum locustæ.	46. Et dedit ærugini fructus eorum, et labores eorum locustæ.	46. Brucho.
47. Occidit in grandine vineam eorum, et sycomoros eorum in pruina. *Hieron.*, qui occidit in grandine vineas eorum, et sycomoros eorum in frigore.	47. Et occidit in grandine vineas eorum, et moros eorum in pruina.	47. In glacie.
48. Et tradidit grandini jumentum eorum, et pecora eorum carbonibus. *Hieron.*, qui tradidit grandini pascua eorum, et jumenta eorum volucribus.	48. Et tradidit grandini jumenta eorum, et possessionem eorum igni.	48.
49. Immissionem angelorum malorum. *Hieron.*, *id.*	49. Immissionem per angelos malos.	49.
50. Ponderavit semitam iræ suæ. *Hieron.*, munivit semitam furori suo.	50. Viam fecit semitæ iræ suæ.	50. Complanavit semitam iræ suæ.
51. Principium fortitudinum in tabernaculis Cham. *Hieron.*, principium partus in tabernaculis Cham.	51. Primitias omnis laboris eorum in tabernaculis Cham.	51. In tentoriis Cham.
53. Et duxit eos cum fiducia, et non expaverunt. *Hieron.*, et eduxit eos cum fiducia et absque timore.	53. Et deduxit eos in spe, et non timuerunt.	53. Et deduxit eos in fiduciam, et non expaverunt.
54. Montem istum acquisivit dextera ejus. *Hieron.*, montem istum, quem possedit dextera ejus.	54. Montem quem acquisivit dextera ejus.	54.
57. Et prævaricati sunt. *Hieron.*, *idem.*	57. Et non servaverunt pactum.	57. Et prævaricati sunt.
58. In excelsis suis. *Hieron.*, *id.*	58. In collibus suis.	58. In excelsis suis.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

45. Τοῦ ἐπιπέμψαντος αὐτοῖς κυνόμυιαν φαγεῖν αὐτοὺς, καὶ βάτραχον διαφθεῖραι αὐτούς.

46. Τοῦ δόντος τῷ μυζήτῃ τὰ γεννήματα αὐτῶν, καὶ τοὺς κόπους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι.

47. Τοῦ ἀποκτείναντος ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς συκομώρους αὐτῶν ἐν σκώληκι.

48. Τοῦ ἐκδόντος λοιμῷ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὰ κτήματα αὐτῶν οἰωνοῖς.

49. Ἐπαποστολὴν ἀγγέλων κακούντων.

50. Διέστρωσε ἀτραπὸν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ.

51. Πρωτεῖον δυνάμεως αὐτῶν ἐν ταῖς σκηνώσεσι Χάμ.

53. Ὡδήγησεν αὐτοὺς ἀφόβους καὶ ἀπτοήτους.

54. Ὄρος ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ.

57. Καὶ ἠσυνθέτησαν.

58.

Ο'.

45. Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς κυνόμυιαν, καὶ κατέφαγεν αὐτούς, καὶ βάτραχον, καὶ διέφθειρεν αὐτούς.

46. Καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ τὸν καρπὸν αὐτῶν, καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι.

47. Ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς συκαμίνους αὐτῶν ἐν τῇ πάχνῃ.

48. Καὶ παρέδωκεν ἐν χαλάζῃ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν τῷ πυρί.

49. Ἀποστολὴν δι' ἀγγέλων πονηρῶν.

50. Ὡδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ.

51. Ἀπαρχὴν παντὸς κόπου αὐτῶν ἐν τοῖς σκηνώμασι Χάμ.

53. Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδειλίασαν.

54. Ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ.

57. Καὶ ἠσυνθέτησαν.

58. Ἐν τοῖς βουνοῖς αὐτῶν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

53.

54.

57. Καὶ ἠσυνθέτησαν.

58.

SYMMACHUS.

45. Qui misit ipsis cynomyiam ad comedendum eos, et ranam ad disperdendum eos.

46. Qui dedit ærugini fructus eorum, et labores eorum locustæ.

47. Qui occidit in grandine vineam eorum, et sycomoros eorum in verme.

48. Qui tradidit pesti jumenta eorum, et possessiones eorum avibus.

49. Immissionem angelorum mala inferentium.

50. Stravit callem iræ suæ.

51. Primitias virtutis eorum in tabernaculis Cham.

53. Duxit eos sine timore et sine pavore.

54. Montem quem acquisivit dextera ejus.

57. Et prævaricati sunt.

58.

LXX INTERPRETES.

45. Misit in eos cynomyiam et comedit eos, et ranam, et disperdidit eos.

46. Et dedit ærugini fructus eorum, et labores eorum locustæ.

47. Occidit in grandine vineam eorum, et sycaminos eorum in pruina.

48. Et tradidit grandini jumenta eorum, et possessionem eorum igni.

49. Immissionem per angelos malos.

50. Complanavit semitam iræ suæ.

51. Primitias omnis laboris eorum in tabernaculis Cham.

53. Et deduxit eos in spe, et non timuerunt.

54. Montem hunc quem acquisivit dextera ejus.

57. Et prævaricati sunt.

58. In collibus suis.

THEODOTIO.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

53.

54.

57. Et prævaricati sunt.

58.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
59 שמע אלהים ויתעבר	59.	59. Ἤκουσεν ὁ Θεὸς καὶ ἀνυπερθέτησεν.
וימאס מאד בישראל		
60 ויטש משכן שלו אהל שכן באדם	60.	60.
61 עזו	61.	61. Κράτος αὐτῶν.
62 ויסגר לחרב עמו ובנחלתו התעבר	62.	62.
63 לא הוללו	63.	63. Οὐχ ὑμνήθησαν.
64 אלמנותיו לא תבכינה	64.	64.
65 כגבור מתרונן מיין	65.	65. Ὡς δυνατὸς κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου.
69 ויבן כמו־רמים מקדשו	69.	69. Καὶ ᾠκοδόμησεν ὁμοίως ὑψηλοῖς ἁγίασμα αὐτοῦ.
כארץ יסדה לעולם		
71 מאחר עלות הביאו	71.	71. Ἀπὸ ὄπισθεν λοχευομένων ἤγαγεν αὐτόν.
72 כתם לבבו ובתבונות כפיו ינחם	72.	72. Κατὰ τὴν ἁπλότητα τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν φρονήσει ταρσῶν αὐτοῦ καθωδήγησεν αὐτούς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
59. Audivit Deus, et iratus est. *Hieron.*, audivit Deus, et non distulit.	59. Audivit Deus, et sprevit.	59. Audivit Deus, et non distulit.
Et reprobavit valde Israel. *Hieron.*, et projecit valde Israel.	Et ad nihilum redegit valde Israel.	
60. Et reliquit tabernaculum Silo : tentorium collocavit in homine. *Hieron.*, et reliquit tabernaculum Silo : tentorium quod collocavit inter homines.	60. Et repulit tabernaculum Silo, tabernaculum suum, ubi habitavit in hominibus.	60.
61. Fortitudinem suam. *Hieron.*, gloriam eorum.	61. Virtutem eorum.	61. Robur eorum.
62. Et tradidit gladio populum suum : et in hæreditatem suam iratus est. *Hieron.*, et conclusit in gladio populum suum, et in hæreditatem suam non distulit.	62. Et conclusit in gladio populum suum, et hæreditatem suam sprevit.	62.
63. Non epithalamio celebratæ sunt. *Hieron.*, nemo luxit.	63. Non sunt lamentatæ.	63. Non hymnis celebratæ sunt.
64. Et viduæ ejus non fleverunt. *Hieron.*, et viduæ ejus non sunt fletæ.	64. Et viduæ eorum non plorabantur.	64.
65. Tamquam potens exclamans præ vino. *Hieron.*, quasi fortis post crapulam vini.	65. Tamquam potens crapulatus a vino.	65. Tamquam potens crapulatus a vino.
69. Et ædificavit sicut excelsa sanctuarium suum. *Hieron.*, et ædificavit in similitudine monocerotis sanctuarium suum.	69. Et ædificavit sicut unicornium sanctificium suum.	69. Et ædificavit similis excelsis sanctificium suum.
Sicut terram fundavit eam in sæculum. *Hieron.*, quasi terram fundavit illud in sæculum.	In terra quam fundavit in sæcula.	
71. De post fœtas adduxit eum. *Hieron.*, sequentem fœtas adduxit eum.	71. De post fœtantes accepit eum.	71. De post fœtas adduxit eum.
72. Secundum simplicitatem cordis sui, et in intelligentiis volarum suarum duxit eos. *Hieron.*, in simplicitate cordis sui, et in prudentia manuum suarum dux eorum fuit.	72. In innocentia cordis sui, et in intellectibus manuum suarum deduxit eos.	72. Secundum simplicitatem cordis sui, et in prudentia volarum suarum deduxit eos.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
59. Ἤκουσεν ὁ Θεὸς καὶ ἐχολώθη.	59. Ἤκουσεν ὁ Θεὸς καὶ ὑπερεῖδε.	59.
Καὶ ἀπεδοκίμασε σφόδρα τὸν Ἰσραήλ.	Καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν Ἰσραήλ.	
60. Καὶ ἀπέῤῥιψε τὴν σκήνωσιν τὴν Σηλὼμ, καὶ τὴν σκήνωσιν τὴν ἱδρυθεῖσαν ἐν ἀνθρώποις.	60. Καὶ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν Σηλὼμ, σκήνωμα αὐτοῦ οὗ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις.	60. Σκήνωμα αὐτοῦ οὗ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις.
61.	61. Ἰσχὺν αὐτῶν.	61.
62. Καὶ ἐξέδωκεν εἰς μάχαιραν τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερίδεν.	62. Καὶ συνέκλεισεν εἰς ῥομφαίαν τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδε.	62.
63. Οὐκ ἐπῃνέθησαν.	63. Οὐκ ἐπένθησαν.	63. Οὐκ ἐπῃνέθησαν.
64. Καὶ αἱ χηρευθεῖσαι αὐτῶν οὐκ ἔκλαυσαν.	64. Καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυσθήσονται.	64.
65. Ὡς δυνατὸς διαλαλῶν ἐξ οἴνου.	65. Ὡς δυνατὸς κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου.	65.
69. Καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς τὰ ὑψηλὰ τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.	69. Καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκερώτων τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.	69. Καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκερώτων τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.
Ὡς τὴν γῆν ἣν ἐθεμελίωσεν εἰς τὸν αἰῶνα.	Ἐν τῇ γῇ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.	
71. Ἀκολουθοῦντα ἐγκύμοσιν ἤγαγεν αὐτόν.	71. Ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτόν.	71.
72. Κατὰ τὴν ἁπλότητα τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.	72. Ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.	72. Καὶ ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
59. Audivit Deus, et iratus est.	59. Audivit Deus, et sprevit.	59.
Et reprobavit valde Israel.	Et ad nihilum redegit valde Israel.	
60. Et repulit tabernaculum Selom, et tabernaculum stabilitum in hominibus.	60. Et repulit tabernaculum Selom, tabernaculum suum, ubi habitavit in hominibus.	60. Tabernaculum suum ubi habitavit in hominibus.
61.	61. Virtutem eorum.	61.
62. Et tradidit in gladium populum suum, et hæreditatem suam despexit.	62. Et conclusit in gladio populum suum, et hæreditatem suam sprevit.	62.
63. Non laudatæ sunt.	63. Non sunt lamentatæ.	63. Non laudatæ sunt.
64. Et viduæ eorum non fleverunt.	64. Et viduæ eorum non plorabuntur.	64.
65. Tamquam potens disserens ex vino.	65. Tamquam potens crapulatus a vino.	65.
69. Et ædificavit ut excelsa sanctificium suum.	69. Et ædificavit sicut unicornium sanctificium suum.	69. Et ædificavit sicut unicornium sanctificium suum.
Sicut terram, quam fundavit in sæculum.	In terra fundavit eam in sæculum.	
71. Sequentem fœtas adduxit eum.	71. De post fœtantes accepit eum.	71.
72. Secundum simplicitatem cordis sui, et secundum puritatem manuum suarum duxit eos.	72. In innocentia cordis sui, et in intellectu manuum suarum deduxit eos.	72. Et in intellectu manuum suarum duxit eos.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
59 שמע אלהים ויתעבר	59.	59. Ἤκουσεν ὁ Θεὸς καὶ ἀνυπερθέτησεν.
וימאס מאד בישראל		
60 ויטש משכן שלו אהל שכן באדם	60.	60.
61 עזו	61.	61. Κράτος αὐτῶν.
62 ויסגר לחרב עמו ובנחלתו התעבר	62.	62.
63 לא הוללו	63.	63. Οὐχ ὑμνήθησαν.'
64 ואלמנתיו לא תבכינה	64.	64.
65 כגבור מתרנן מיין	65.	65. Ὡς δυνατὸς κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου.
69 ויבן כמו־רמים מקדשו	69.	69. Καὶ ᾠκοδόμησεν ὁμοίως ὑψηλοῖς ἁγίασμα αὐτοῦ.
כארץ יסדה לעולם		
71 מאחר עלות הביאו	71.	71. Ἀπὸ ὄπισθεν λοχευομένων ἤγαγεν αὐτόν.
72 כתם לבבו ובתבונות כפיו ינחם	72.	72. Κατὰ τὴν ἁπλότητα τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν φρονήσει ταρσῶν αὐτοῦ καθωδήγησεν αὐτούς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
59. Audivit Deus, et iratus est. *Hieron.*, audivit Deus, et non distulit.	59. Audivit Deus, et sprevit.	59. Audivit Deus, et non distulit.
Et reprobavit valde Israel. *Hieron.*, et projecit valde Israel.	Et ad nihilum redegit valde Israel.	
60. Et reliquit tabernaculum Silo: tentorium collocavit in homine. *Hieron.*, et reliquit tabernaculum Silo: tentorium quod collocavit inter homines.	60. Et repulit tabernaculum Silo, tabernaculum suum, ubi habitavit in hominibus.	60.
61. Fortitudinem suam. *Hieron.*, gloriam eorum.	61. Virtutem eorum.	61. Robur eorum.
62. Et tradidit gladio populum suum: et in hæreditatem suam iratus est. *Hieron.*, et conclusit in gladio populum suum, et in hæreditatem suam non distulit.	62. Et conclusit in gladio populum suum, et hæreditatem suam sprevit.	62.
63. Non epithalamio celebratæ sunt. *Hieron.*, nemo luxit.	63. Non sunt lamentatæ.	63. Non hymnis celebratæ sunt.
64. Et viduæ ejus non fleverunt. *Hieron.*, et viduæ ejus non sunt fletæ.	64. Et viduæ eorum non plorabantur.	64.
65. Tamquam potens exclamans præ vino. *Hieron.*, quasi fortis post crapulam vini.	65. Tamquam potens crapulatus a vino.	65. Tamquam potens crapulatus a vino.
69. Et ædificavit sicut excelsa sanctuarium suum. *Hieron.*, et ædificavit in similitudine monocerotis sanctuarium suum.	69. Et ædificavit sicut unicornium sanctificium suum.	69. Et ædificavit simile excelsis sanctificium suum.
Sicut terram fundavit eam in sæculum. *Hieron.*, quasi terram fundavit illud in sæculum.	In terra quam fundavit in sæcula.	
71. De post fœtas adduxit eum. *Hieron.*, sequentem fœtas adduxit eum.	71. De post fœtantes accepit eum.	71. De post fœtas adduxit eum.
72. Secundum simplicitatem cordis sui, et in intelligentiis volarum suarum duxit eos. *Hieron.*, in simplicitate cordis sui, et in prudentia manuum suarum dux eorum fuit.	72. In innocentia cordis sui, et in intellectibus manuum suarum deduxit eos.	72. Secundum simplicitatem cordis sui, et in prudentia volarum suarum deduxit eos.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
59. Ἤκουσεν ὁ Θεὸς καὶ ἐχολώθη.	59. Ἤκουσεν ὁ Θεὸς καὶ ὑπερεῖδε.	59.
Καὶ ἀπεδοκίμασε σφόδρα τὸν Ἰσραήλ.	Καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν Ἰσραήλ.	
60. Καὶ ἀπέῤῥιψε τὴν σκήνωσιν τὴν Σηλὼμ, καὶ τὴν σκήνωσιν τὴν ἱδρυθεῖσαν ἐν ἀνθρώποις.	60. Καὶ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν Σηλὼμ, σκήνωμα αὐτοῦ οὗ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις.	60. Σκήνωμα αὐτοῦ οὗ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις.
61.	61. Ἰσχὺν αὐτῶν.	61.
62. Καὶ ἐξέδωκεν εἰς μάχαιραν τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδεν.	62. Καὶ συνέκλεισεν εἰς ῥομφαίαν τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδε.	62.
63. Οὐκ ἐπῃνέθησαν.	63. Οὐκ ἐπένθησαν.	63. Οὐκ ἐπῃνέθησαν.
64. Καὶ αἱ χηρευθεῖσαι αὐτῶν οὐκ ἔκλαυσαν.	64. Καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυσθήσονται.	64.
65. Ὡς δυνατὸς διαλαλῶν ἐξ οἴνου.	65. Ὡς δυνατὸς κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου.	65.
69. Καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς τὰ ὕψηλὰ τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.	69. Καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκερώτων τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.	69. Καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκερώτων τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.
Ὡς τὴν γῆν ἣν ἐθεμελίωσεν εἰς τὸν αἰῶνα.	Ἐν τῇ γῇ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.	
71. Ἀκολουθοῦντα ἐγκύμοσιν ἤγαγεν αὐτόν.	71. Ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτόν.	71.
72. Κατὰ τὴν ἁπλότητα τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.	72. Ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.	72. Καὶ ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
59. Audivit Deus, et iratus est.	59. Audivit Deus, et sprevit.	59.
Et reprobavit valde Israel.	Et ad nihilum redegit valde Israel.	
60. Et repulit tabernaculum Selom, et tabernaculum stabilitum in hominibus.	60. Et repulit tabernaculum Selom, tabernaculum suum, ubi habitavit in hominibus.	60. Tabernaculum suum ubi habitavit in hominibus.
61.	61. Virtutem eorum.	61.
62. Et tradidit in gladium populum suum, et hæreditatem suam despexit.	62. Et conclusit in gladio populum suum, et hæreditatem suam sprevit.	62.
63. Non laudatæ sunt.	63. Non sunt lamentatæ.	63. Non laudatæ sunt.
64. Et viduæ eorum non fleverunt.	64. Et viduæ eorum non plorabuntur.	64.
65. Tamquam potens disserens ex vino.	65. Tamquam potens crapulatus a vino.	65.
69. Et ædificavit ut excelsa sanctificium suum.	69. Et ædificavit sicut unicornium sanctificium suum.	69. Et ædificavit sicut unicornium sanctificium suum.
Sicut terram, quam fundavit in sæculum.	In terra fundavit eam in sæculum.	
71. Sequentem fœtas adduxit eum.	71. De post fœtantes accepit eum.	71.
72. Secundum simplicitatem cordis sui, et secundum paritatem manuum suarum duxit eos.	72. In innocentia cordis sui, et in intellectu manuum suarum deduxit eos.	72. Et in intellectu manuum suarum duxit eos.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXVII.

V. 2. Ο', Θ., ἐν παραβολῇ. Sic unus. Nimirum ex Theodotione in Hexaplis ita emendatus fuerat textus τῶν Ο'. Coislin. unus, οἱ Ο', Θ., Ϛ', ἐν παραβολῇ.

Ibid. 'Α., ὀμβρήσω etc. Eusebius.

V. 5. Σ., καὶ ἔστησε etc. Eusebius. Drusius vero legit, ἀνέστησε etc. [Aquilæ versionem addidimus ex Catena Patrum Gr. Drach.]

V. 6. 'Α., Σ., καὶ διηγήσονται etc. Sic Martianæus ex Hieronymo.

V. 8. Σ., γενεὰ etc. Sic Colbert. στιχηρῶς scriptus.

Ibid. 'Α.,.... καὶ ἀβέβαιος etc. Sic Regius unus. Verum suspicor ibi Aquilam pro Symmacho mendose substitutum fuisse. Nam præterquam quod ea ipsa est Symmachi versio, certe non solet Aquila ita vertere. Versio Symmachi ex Eusebio.

V. 15. 'Α., ἔσχισε etc. Eusebius. Corderius legit, πέτρας.

V. 17. 'Α., τοῦ προσερίσαι etc. Eusebius.

V. 20. 'Α., Σ., κρέα. Regii duo.

V. 21. 'Α., καὶ ἀνυπερθέτησεν etc. Eusebius.

V. 24. 'Α., ἄρτον δυναστῶν etc. Ex Eusebio, qui monet illud, ἄρτον ἀγγέλων, *panem angelorum*, nec in Hebraico exemplari, nec apud reliquos interpretes haberi.

V. 26. Σ., ὃς ἦρεν etc. Ex Eusebio, qui sex aut septem Symmachi versus una serie adfert. Ἄλλος, ὥρμησεν καύσωνα. Coislin. unus.

V. 27. Σ., ὡσεὶ ἄμμον etc. Eusebius, apud quem prior pars hujus versus desideratur.

V. 28. Σ., καὶ ἐπέβαλεν etc. Idem.

V. 29. Σ., καὶ φαγόντες etc. Eusebius. (*)

V. 30. Σ., ἔτι τῆς βρώσεως etc. Idem.

V. 31. 'Α., καὶ ἀπέκτεινεν etc. Lectionem Symmachi plenam adfert Eusebius; aliorum vero Drusius et Martianæus noster. Coislin. unus sic habet, οἱ Ο', Ϛ', Θ., ἐν τοῖς πίοσιν αὐτῶν.

V. 33. 'Α., καὶ συνετέλεσεν etc. Eusebius.

V. 35. Σ., ὁ Ὕψιστος etc. Regius unus.

V. 36. *Οἱ πάντες*, ἐψεύσαντο αὐτῷ. Drusius.

V. 38. Σ., αὐτὸς ἐλεήμων etc. Eusebius.

V. 42. Σ., οὐκ ἀνεμιμνήσκοντο etc. Hunc et sex sequentes versus secundum Symmachi versionem una serie adfert Eusebius.

(*) Versus 29, 30, 31 aliquanto aliter quam in nostris exemplaribus distribuit cel. Hexaplorum restaurator, ut clarior evadat sensus. Nos autem indicavimus duobus punctis finem uniuscujusque versus Hebraici textus. Drach.

PSALMUS LXXVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אלהים באו	1.	1. Ὁ Θεὸς, ἦλθον.
שמו את־ירושלם לעיים		Ἔθεντο Ἱερουσαλὴμ εἰς λιθολογίαν.
2 חסידיך	2.	2.
7 ואת־נוהו	7.	7. Ὡραῖον αὐτοῦ.
8 מהר יקדמונו רחמיך כי דלונו מאד	8.	8.
10 למה ׀ יאמרו הגוים איה אלהיהם	10.	10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Deus, venerunt. *Hieron.*, *id.*	1. Deus, venerunt.	1. Deus, venerunt.
Posuerunt Jerusalem in acervos. *Hieron.*, posuerunt Jerusalem in acervos lapidum.	Posuerunt Jerusalem in pomorum custodiam.	Posuerunt Jerusalem in acervos lapidum.
2. Sanctorum tuorum. *Hieron.*, *idem.*	2. Sanctorum tuorum.	2.
7. Et habitaculum ejus. *Hieron.*, decorem ejus.	7. Locum ejus.	7. Speciem ejus.
8. Festina, prævenient nos misericordiæ tuæ, quia attenuati sumus valde. *Hieron.*, cito occupent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis.	8. Cito anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis.	8.
10. Ut quid dicent gentes : Ubi Deus eorum ? *Hieron.*, quare dicunt gentes, Ubi est Deus eorum ?	10. Ne forte dicant in gentibus, Ubi est Deus eorum ?	10.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXVIII.

V. 1. 'Α., Σ., Ϛ', ὁ Θεὸς, ἦλθον. Coisliniani duo, quorum unus 'Α. Σ. tantum habet.

Ibid. 'Α., ἔθεντο Ἱερουσαλὴμ εἰς λιθολογίαν. In postrema voce variatur. Eusebius legit, λιθολογίαν· Hieronymus, λιθαόριον et λιθόριον · Drusius, λιθύριον.

V. 2. Ἄλλος, τῶν ἀγνῶν σου. Sic unus codex. Vocem חסיד Aquila vertit ἀγνός supra psalm. xi, 2.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXVII.

V. 43. Σ., τοῦ ποιήσαντος etc. Eusebius.

V. 44. Σ., τοῦ μεταβαλόντος etc. Idem. Lectionem Aquilæ, αἱ κατάῤῥοιαι, adfert item Eusebius.

V. 45. Σ., τοῦ ἐπιπέμψαντος etc. Idem. 'Α., παμμυῖαν. Sic Eusebius et Drusius. Versionem Aquilæ sequitur de more Hieronymus.

V. 46. Σ., τοῦ δόντος etc. Eusebius. 'Α., τῷ βρούχῳ. Eusebius et Drusius.

V. 47. Σ., τοῦ ἀποκτείνοντος etc. Eusebius. 'Α., ἐν κρύει. Idem.

V. 48. Σ., τοῦ ἐκδόντος λοιμῷ etc. Eusebius. Duo mss. Regii habent, λιμῷ.

V. 49. Σ., ἐπαποστολὴν etc. Eusebius.

V. 50. Σ., διέστρωσε etc. Idem.

V. 51. Σ., πρωτεῖον etc. Idem.

V. 53. 'Α., καὶ καθωδήγησεν etc. Idem.

V. 54. Σ., ὅρος etc. Ex Hieronymo et Drusio.

V. 57. *Οἱ πάντες*, καὶ ἠσυνθέτησαν. Vide Hieronymum ad Suniam et Fretelam.

V. 58. 'Α., ἐν τοῖς ὑψ-. Drusius, qui hanc notam addit : *In libro De locis Hebraicis*, Bama *Aquila semper* ὑψηλός *reddit.*

V. 59. Lectionem Aquilæ habet Eusebius, Symmachi Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

Ibid. Σ., καὶ ἀπεδοκίμασε etc. Eusebius.

V. 60. Σ., καὶ ἀπέῤῥιψε etc. Eusebius. Theodotionis vero lectionem exhibet unus Regius.

V. 61. 'Α., κράτος αὐτῶν. Eusebius.

V. 62. Σ., καὶ ἐξέδωκεν etc. Idem.

V. 63. 'Α., οὐχ ὑμνήθησαν. Σ., Θ., οὐκ ἐπῃνέθησαν. Secundam interpretationem Eusebius Symmacho tantum, Drusius vero Symmacho et Theodotioni ascribit.

V. 64. Σ., καὶ αἱ χηρ-. Eusebius et unus Reg.

V. 65. 'Α., Ο', ὡς δυνατὸς etc. Eusebius.

V. 69. 'Α., καὶ ᾠκοδόμησεν etc. Eusebius, mss. et Drusius.

Ibid. Σ., ὡς τὴν γῆν etc. Sic Eusebius, Theodoretus et unus Regius. Hieronymus vero ad Suniam, εἰς τὴν γῆν, et quidem, ut puto, mendose. Drusius legit, ἣν ἐθεμελίωσεν αὐτὴν etc. Sed postrema vox, αὐτὴν, apud neminem alium legitur.

V. 71. 'Α., ἀπὸ ὄπισθεν etc. Sic mss. Regii et Drusius.

V. 72. 'Α., κατὰ τὴν etc. Eusebius Aquilæ et Symmachi lectiones sic exhibet; Theodotionis versionem habet Drusius. Coislinianus vero codex, Θ., ἐν τῇ συνέσει· ὁ 'Α. καὶ Σ., ἐν τῇ φρονήσει. Alius autem Coislinianus, Θ., ἐν τῇ συνέσει. 'Α., Ϛ', Σ., ἐν τῇ φρονήσει.

PSALMUS LXXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. 'Ο Θεὸς, ἦλθον.	1. 'Ο Θεὸς, ἤλθοσαν. Ϛ', ὁ Θεὸς, ἦλθον.	1. 'Ο Θεὸς, ἤλθοσαν.
Εἰς δρυμούς.	Ἔθεντο Ἱερουσαλὴμ εἰς ὀπωροφυλάκιον.	
2.	2. Τῶν ὁσίων σου. *Ἄλλος*, τῶν ἁγνῶν σου.	2.
7. Καλλονὴν αὐτοῦ.	7. Τόπον αὐτοῦ.	7. Εὐπρέπειαν αὐτοῦ.
8. Τάχυνον, προκαταλαβέτω ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου, ὅτι ἠτονήσαμεν σφόδρα.	8. Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα.	8.
10.	10. Μήποτε εἴπωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι, Ποῦ ἐστιν ὁ Θεὸς αὐτῶν; *Οἱ λοιποὶ*, εἰς τί λέγει τὰ ἔθνη, Ποῦ ἐστιν ὁ Θεὸς αὐτῶν;	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Deus, venerunt.	1. Deus, venerunt. VI, *id.*	1. Deus, venerunt.
In sylvas.	Posuerunt Jerusalem in pomorum custodiam.	
2.	2. Sanctorum tuorum. *Alius*, castorum tuorum.	2.
7. Pulcritudinem ejus.	7. Locum ejus.	7. Decorem ejus.
8. Accelera, præveniant nos misericordiæ tuæ, quia infirmati sumus valde.	8. Cito anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis.	8.
10.	10. Ne forte dicant in gentibus, Ubi est Deus eorum? *Reliqui*, ut quid dicunt gentes, Ubi est Deus eorum?	10.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXVIII.

V. 7. 'Α., ὡραῖον αὐτοῦ etc. Sic mss. duo Regii, Theodoretus et Drusius.

V. 8. Σ., τάχυνον etc. Eusebius.

V. 10. *Οἱ λοιποὶ*, εἰς τί λέγει etc. Ex Regio uno, Theodoreto et Drusio.

Digitized by Google

PSALMUS LXXIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח אל־ששנים עדות לאסף	1.	1. Τῷ νικοποιῷ ἐπὶ κρίνων, μαρτυρία τοῦ Ἀσάφ.
2 נהג כצאן יוסף	2.	2. . . . ὡς ποίμνιον Ἰωσήφ.
3 ישב הכרבים הופיעה : לפני אפרים ׀ ובנימן ומנשה	3.	3. Καθήμενε τοῖς Χερουβὶμ, ἐπιφάνηθι εἰς πρόσωπον Ἐφραῒμ καὶ Βενιαμὶν καὶ Μανασσῆ.
5 בתפלת עמך	5.	5. Ἐπὶ προσευχὴν τοῦ λαοῦ σου.
6 האכלתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות שליש	6.	6.
7 מדון	7.	7.
10 פנית לפניה	10.	10.
ותמלא־ארץ		
12 תשלח קציריה עד־ים	12.	12. Ἀποστελεῖ θερισμὸν αὐτῆς...
14 יכרסמנה חזיר מיער וזיז שדי ירענה	14.	14. Καὶ παντοδαπὴν χώραν.
19 תחיינו ובשמך נקרא	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori ad sosannim, testimonium ipsi Asaph. *Hieron.*, victori pro liliis, testimonium Asaph.	1. In finem, pro iis qui commutabuntur, testimonium Asaph.	1. Victori super lilia, testimonium ipsius Asaph.
2. Ducens tamquam pecus Joseph. *Hieron.*, qui ducis quasi gregem Joseph.	2. Qui deducis velut ovem Joseph.	2... ut ovile Joseph.
3. Insidens Cherubim, irradia ad facies Ephraim, et Benjamin, et Manasse. *Hierôn.*, qui sedes super Cherubim, ostendere ante Ephraim, et Benjamin, et Manasse.	3. Qui sedes super Cherubim, manifestare coram Ephraim, Benjamin et Manasse.	3. Qui insides Cherubim, appare in faciem Ephraim et Benjamin et Manasse.
5. In oratione populi tui, *Hieron.*, ad orationem populi tui.	5. Super orationem servi tui.	5. In orationem populi tui.
6. Comedere fecisti eos panem lacrymæ, et propinare fecisti eis in lacrymis mensura magna. *Hieron.*, cibasti nos pane flebili, et potasti nos in lacrymis tripliciter.	6. Cibabis nos pane lacrymarum, et potum dabis nobis in lacrymis in mensura.	6.
7. Contentionem. *Hieron.*, *id.*	7. In contradictionem.	7.
10. Purgasti ad facies ejus. *Hieron.*, præparasti ante faciem ejus.	10. Dux itineris fuisti in conspectu ejus.	10.
Et implevit terram. *Hieron.*, et replevit terram.	Et implevit terram.	
12. Mittet palmites ejus usque ad mare. *Hieron.*, expandit comas suas usque ad mare.	12. Extendit palmites suos usque ad mare.	12. Mittet messem ejus...
14. Consumpsit eam aper de sylva, et fera agrestis depasta est eam. *Hieron.*, vastavit eam aper de sylva, et omnes bestiæ agri depastæ sunt eam.	14. Exterminavit eam aper de sylva, et singularis ferus depastus est eam.	14. Et omnigenam terram (*pro* singularem ferum.)
19. Vivificabis nos, et in nomine tuo invocabimus. *Hieron.*, vivificabis nos, et in nomine tuo vocabimur.	19. Vivificabis nos, et nomen tuum invocabimus	19.

Digitized by Google

PSALMUS LXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν, μαρτυρία τοῦ Ἀσάφ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων, μαρτύριον τῷ Ἀσάφ.	1.
2. . . . ὡς ποίμνια τὸν Ἰωσήφ.	2. Ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρόβατα τὸν Ἰωσήφ.	2. Ὁ καθοδηγῶν ὡσεὶ πρόβατον τὸν Ἰωσήφ.
3.	3. Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ, ἐμφάνηθι ἐναντίον Ἐφραῒμ καὶ Βενιαμὶν καὶ Μανασσῆ.	3.
5. Ἐπὶ προσευχὴν τοῦ λαοῦ σου.	5. Ἐπὶ τὴν προσευχὴν τοῦ δούλου σου.	5. Ἐπὶ προσευχὴν τοῦ λαοῦ σου.
6. Ἐψώμισας ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ἐπότισας ἡμᾶς μετὰ δακρύων μέτρῳ.	6. Ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς ἐν δάκρυσιν ἐν μέτρῳ.	6.
7. Διὰ μάχης.	7. Εἰς ἀντιλογίαν.	7.
10. Ἀπεσκεύασας ἔμπροσθεν αὐτῆς.	10. Ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς. Καὶ ἐπλήρωσε τὴν γῆν. *Ἄλλος*, καὶ ἐπλήσθη ἡ γῆ.	10.
12. Τὰς χαίτας αὐτῆς ἐξέτεινεν ἕως θαλάσσης....	12. Ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς ἕως θαλάσσης. Ϛ', τὰς χαίτας αὐτῆς ἐξέτεινεν ἕως θαλάσσης...	12. Ἐξαπέστειλε τὰ κλήματα αὐτῆς.
14. Κατενεμήσατο αὐτὴν ὗς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος κατεβοσκήσατο αὐτήν.	14. Ἐλυμήνατο αὐτὴν σῦς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος κατενεμήσατο αὐτήν. *Ἄλλος*, κατεβοσκήθη αὐτῆς χοῖρος.	14.
19. Ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τῷ ὀνόματί σου κληθησόμεθα.	19. Ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τὸ ὄνομά σου ἐπικαλεσόμεθα.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale pro floribus, testimonium ipsius Asaph.	1. In finem, pro iis qui commutabuntur, testimonium ipsi Asaph.	1.
2. ...ut ovilia ipsum Joseph.	2. Qui ducis velut oves Joseph.	2. Qui deducis velut ovem ipsum Joseph.
3.	3. Qui sedes super Cherubim, manifestare coram Ephraim et Benjamin et Manasse.	3.
5. In orationem populi tui.	5. Super orationem servi tui.	5. In orationem populi tui.
6. Cibasti nos pane lacrymarum, et potasti nos cum lacrymis mensura.	6. Cibabis nos pane lacrymarum, et potabis nos in lacrymis in mensura.	6.
7. Per pugnam.	7. In contradictionem.	7.
10. Amovisti in conspectu ejus.	10. Dux itineris fuisti in conspectu ejus. Et implevit terram. *Alius*, et impleta est terra.	10.
12. Comas ejus extendit usque ad mare....	12. Extendit palmites suos usque ad mare. VI, comas ejus extendit usque ad mare....	12. Emisit palmites suos.
14. Vastavit eam aper de sylva, et singularis ferus depastus est eam.	14. Exterminavit eam aper de sylva, et singularis ferus depastus est eam. *Alius*, depastus est eam porcus.	14.
19. Vivificabis nos, et nomine tuo vocabimur.	19. Vivificabis nos, et nomen tuum invocabimus.	19.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXIX.

V. 1. Titulus, 'A., τῷ νιχ- etc. Sic Eusebius in hunc psalmum.

V. 2. 'A., ὡς ποιμ-. Lectiones Aquilæ et Symmachi effert Drusius. Theodotionis Eusebius.

V. 3. 'A., καθήμενε etc. Eusebius.

V. 5. 'A., Σ., Θ., ἐπὶ προσευχὴν, etc. Idem.

V. 6. Σ., ἐψώμισας etc. Eusebius. At Theodoretus hanc lectionem aliis, nullo speciatim indicato, adscribit, οἱ ἄλλοι, ἐψώμισας etc. Verum sæpe solent Theodoretus et alii reliquos interpretes simul adferre, cum non multum est inter eos discriminis, ut jam ante non infrequenter vidimus.

V. 7. Σ., διὰ μάχης. Sic Regius ex Theodoreto, Theodoretus editus et Drusius.

V. 10. Σ., ἀπεσκεύασας etc. Eusebius.

Ibid. Ἄλλος, ἐπλήσθη ἡ γῆ. Sic legitur in qui-

PSALMUS LXXX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 הרנינו	2.	2. Αἰνοποιεῖτε.
3 שאו־זמרה ותנו־תף כנור נעים עם־נבל	3.	3. Ἄρατε μελῳδίαν, καὶ δότε τύμπανον, κιθάραν εὐπρεπῆ μετὰ νάβλης.
6 עדות ׀ ביהוסף שמו	6.	6.
7 הסירותי מסבל שכמו כפיו מדוד תעברנה	7.	7.
8 אענך בסתר רעם	8.	8. Ἐπακούσω σου ἐν ἀποκρύφῳ βροντῆς.
על־מי מריבה		
10 לא־יהיה בך אל זר	10.	10. Οὐκ ἔσται ἐν σοὶ ἰσχυρὸς ἀλλότριος.
ולא תשתחוה לאל נכר		
12, 13 ולא־שמע עמי לקולי וישראל לא־אבה לי ואשלחהו בשרירות לבם ילכו במועצותיהם	12, 13.	12, 13. . . . καὶ ἐξαπέστειλα αὐτὸν ἐν σκολιότητι καρδίας αὐτοῦ, πορεύσονται ἐν βουλεύμασιν αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Vociferate. *Hieron.*, laudate.	2. Exsultate.	2. Laudate.
3. Sumite psalterium, et date tympanum, citharam jucundam cum nebel. *Hieron.*, assumite carmen, et date tympanum: citharam decoram cum psalterio.	3. Sumite psalmum et date tympanum, psalterium jucundum cum cithara.	3. Assumite melodiam, et date tympanum, citharam decentem cum nabla.
6. Testimonium in Joseph posuit illud. *Hieron.*, testimonium in Joseph posuit eum.	6. Testimonium in Joseph posuit illud.	6.
7. Subduxi ab onere humerum ejus: manus ejus ab aheno transierunt. *Hieron.*, amovi ab onere humerum ejus, manus ejus a cophino recesserunt.	7. Divertit ab oneribus dorsum ejus: manus ejus in cophino servierunt.	7.
8. Exaudiam te in abscondito tonitrui. *Hieron.*, exaudivi te in abscondito tonitrui.	8. Exaudivi te in abscondito tempestatis.	8. Exaudiam te in abscondito tonitrui.
Super aquas litigii. *Hieron.*, super aquam contradictionis.	Apud aquam contradictionis.	
10. Non erit in te deus alienus. *Hieron.*, non sit in te deus alienus.	10. Non erit in te deus recens.	10. Non erit in te fortis alienus.
Et non adorabis deum extraneum. *Hieron.*, ut non adores deum peregrinum.	Neque adorabis deum alienum.	
12, 13. Et non paruit populus meus voci meæ, et Israel non acquievit mihi. Et dimisi eum in pertinacia cordis sui, ibunt in consiliis suis. *Hieron.*, et non audivit populus meus vocem meam:	12, 13. Et non audivit populus meus vocem meam, et Israel non intendit mihi. Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum: ibunt in adinventionibus suis.	12, 13. ...et dimisi eum in tortuositate cordis sui: ambulabunt in consiliis suis.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXIX.

busdam exemplaribus.

V. 12. Ἀ., ἀποστελεῖ etc. Drusius.

V. 14. Σ., κατενεμήσατο etc. Has omnes lectiones habet Eusebius. Drusius vero aliam Symmachi interpretationem adfert in hæc Hebraica verba וזיז שדי, scilicet καὶ ζῶα ἐρημίας, *et animalia deserti*. At Eusebius sic vertisse Symmachum refert, καὶ μονιὸς ἄγριος, ubi fortasse memoriæ lapsu versionem LXX Interpretum in Symmachi locum transtulerit. Utut vero sit, hallucinari videtur Drusius, cum putat illud, καὶ ζῶα ἐρημίας, his verbis Hebraicis respondere חזיר מיער : nam supra allatis וזיז שדי respondet, ni fallor. Corderius quoque καὶ ζῶα ἐρημίας legit ad Symmachum. Vide Hieronymum in Isaiam LXVI, 11. Colbertinus, Ἄλλος, κατεβοσκήθη etc.

V. 19. Σ., ζωώσεις etc. Eusebius.

PSALMUS LXXX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Εὐφημεῖτε.	2. Ἀγαλλιᾶσθε.	2.
3. Ἀναλάβετε ᾠδὴν καὶ δίδοτε τύμπανον, λύραν ἡδεῖαν μετὰ νάβλης.	3. Λάβετε ψαλμὸν καὶ δότε τύμπανον, ψαλτήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας.	3.
6. Μαρτυρίαν διὰ τοῦ Ἰωσὴφ ἔταξεν αὐτό.	6. Μαρτύριον ἐν τῷ Ἰωσὴφ ἔθετο αὐτό.	6.
7. Παρεῖλον ἀπὸ βασταγμοῦ τὸν ὦμον αὐτοῦ, αἱ χεῖρες αὐτοῦ κοφίνου ἀπηλλάγησαν.	7. Ἀπέστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον αὐτοῦ· αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν.	7.
8. Ἐπήκουσά σου διὰ κρυφαίας βροντῆς.	8. Ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος. Ε', ἐπακούσω σου ἐν ἀποκρύφῳ βροντῆς.	8.
Ἐπὶ ὕδατος τῆς Μεῤῥᾶς.	Ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας.	
10. Μὴ ἔστω ἐν σοὶ θεὸς ξένος.	10. Οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος.	10.
Μηδὲ προσκυνήσῃς θεῷ ἀλλοτρίῳ.	Οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ ἀλλοτρίῳ.	
12, 13. Οὐχ ὑπήκουσε δὲ ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ οὐκ ἐπείσθη μοι. Ἀφῆκα οὖν αὐτοὺς τῇ ἀρεσκείᾳ τῆς καρδίας αὐτῶν, ὁδεύειν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν.	12, 13. Καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ οὐ προσέσχε μοι. Καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύσονται ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν.	12, 13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Benedicite.	2. Exsultate.	2.
3. Assumite canticum et date tympanum, lyram dulcem cum nabla.	3. Sumite psalmum et date tympanum, psalterium jucundum cum cithara.	3.
6. Testimonium per Joseph statuit illud.	6. Testimonium in Joseph posuit illud.	6.
7. Abstuli ab onere humerum ejus, manus ejus a cophino liberatæ sunt.	7. Divertit ab oneribus dorsum ejus : manus ejus in cophino servierunt.	7.
8. Exaudivi te per absconditum tonitru.	8. Exaudivi te in abscondito tempestatis. V, exaudiam te in abscondito tonitrui.	8.
Super aquam Merræ.	Apud aquam contradictionis.	
10. Ne sit in te deus extraneus.	10. Non erit in te deus recens.	10.
Neque adores deum peregrinum.	Neque adorabis deum alienum.	
12, 13. Non audivit autem populus meus vocem meam, et Israel non obtemperavit mihi. Dimisi ergo eos beneplacito cordis sui, ut ambulent in consiliis suis.	12, 13. Et non audivit populus meus vocem meam, et Israel non intendit mihi. Et dimisi eos secundum desideria cordum eorum : ibunt in adinventionibus suis.	12, 13.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15 כמעט אויביהם אכניע ועל־צריהם אשיב ידי	15.	15.
16 משנאי יהוה יכחשו־לו ויהי עתם לעולם	16.	16. Μισοποιοῦντες Κύριον ἀρνήσονται αὐτόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
et Israel non credidit mihi. Et dimisi eum in pravitate cordis sui: ambulabunt in consiliis suis.		
15. Quasi parum inimicos eorum humiliassem, et super hostes eorum vertissem manum meam. *Hieron.*, quasi nihilum inimicos ejus humiliassem, et super hostes eorum misissem manum meam.	15. Pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem, et super tribulantes eos misissem manum meam.	15.
16. Odio habentes Dominum mentientur ei. *Hieron.*, qui oderunt Dominum, negabunt eum.	16. Inimici Domini mentiti sunt ei.	16. Odientes Dominum abnegabunt eum.
Et erit tempus eorum in sæculum. *Hieron.*, *id.*	Et erit tempus eorum in sæcula.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXX.

V. 2. Ἀ., αἰνοποιεῖτε etc. Drusius ex Theodoreto.

V. 3. Ἀ., ἄρατε μελῳδίαν etc. Sic Eusebius. Ad Symmachum vero Corderius legit, αὔραν ἡδεῖαν. A pro Λ, quæ litterarum ob similitudinem commutatio frequenter accidit.

V. 6. Σ., μαρτυρίαν etc. Eusebius.

V. 7. Σ., παρεῖλον etc. Idem.

V. 8. Ἀ., Ε', ἐπακούσω etc. Lectionem Aquilæ et Quintæ habet Eusebius, Symmachi Theodoretus.

Ibid. Σ., ἐπὶ ὕδατος τῆς Μεῤῥᾶς. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus. Cur autem Symmachus מריבה expresserit Μεῤῥᾶς, non difficile est augurari; nempe illam aquam habuit pro ea quæ מרה vocatur Exod. xv, 23.

PSALMUS LXXXI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 אלהים נצב בעדת־אל בקרב אלהים ישפט	1.	1. Θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ ἰσχυρῶν, ἐν ἐγκάτῳ Κύριος κρινεῖ.
3 דל ויתום	3.	3. Ἀραιῷ καὶ ὀρφανῷ.
5 ימוטו כל־מוסדי ארץ	5.	5.
7 אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תפלו	7.	7.
8 קומה אלהים שפטה הארץ כי־אתה תנחל בכל־הגוים	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Deus stans in cœtu fortis, in interiori deorum judicabit. *Hieron.*, Deus stetit in cœtu Dei: in medio deos dijudicat.	1. Deus stetit in synagoga deorum: in medio autem deos dijudicat.	1. Deus stetit in synagoga fortium: in interiori Dominus judicat.
3. Egeno et pupillo. *Hieron.*, auperi et pupillo.	3. Egeno et pupillo.	3. Tenui et orphano.
5. Nutabunt omnia fundamenta terræ. *Hieron.*, movebuntur omnia fundamenta terræ.	5. Movebuntur omnia fundamenta terræ.	5.
7. Vere sicut homo moriemini: et sicut unus principum cadetis. *Hieron.*, ergo quasi Adam moriemini, et quasi unus de principibus cadetis.	7. Vos autem sicut homines moriemini; et sicut unus de principibus cadetis.	7.
8. Surge, Deus, judica terram, quoniam tu hæreditabis in omnes gentes. *Hieron.*, *id.*	8. Surge, Deus, judica terram, quoniam tu hæreditabis in omnibus gentibus.	8.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15. Ἐν ὀλιγίστῳ ἂν ἐχθροὺς αὐτῶν ἥττησα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐναντίους αὐτῶν ἀνέστρεψα ἂν τὴν χεῖρά μου.	15. Ἐν τῷ μηδενὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα, καὶ ἐπὶ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον ἂν τὴν χεῖρά μου.	15.
16. Μισοποιοὶ Κυρίου οἱ ψευσάμενοι αὐτῷ.	16. Οἱ ἐχθροὶ Κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ.	16.
Ἀλλ' ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.	Καὶ ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15. In minimo forsitan inimicos eorum prostravissem, et super adversarios eorum vertissem manum meam.	15. Pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem, et super tribulantes eos misissem manum meam.	15.
16. Odientes Dominum qui mentiuntur ei.	16. Inimici Domini mentiti sunt ei.	16.
Sed erit tempus eorum in sæculum.	Et erit tempus eorum in sæculum.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXX.

V. 10. Ἀ., οὐκ ἔσται etc. Eusebius. Ad Symmachum vero Colbertinus supra memoratus habet πρόσφατος pro ξένος, voce videlicet desumpta ex versione τῶν Ο', ubi legitur, πρόσφατος.

Ibid. Σ., μηδὲ προσκ-. Idem Colbertinus.

V. 12, 13. Ἀ.,.... καὶ ἐξαπέστειλα etc. Drusius. Symmachi vero lectionem plenam habet Eusebius.

V. 15. Σ., ἐν ὀλιγίστῳ etc. Eusebius.

V. 16. Ἀ., μισ-. Lectionem Aquilæ habet Drusius, Symmachi autem Eusebius.

Ibid. Σ., ἀλλ' ἔσται etc. Theodoretus.

PSALMUS LXXXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ὁ Θεὸς κατέστη ἐν συνόδῳ Θεοῦ, ἐν μέσοις Θεὸς κρίνων.	1. Ὁ Θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρίνει.	1.
3. Ἀγόνῳ καὶ ὀρφανῷ.	3. Ὀρφανὸν καὶ πτωχόν.	3. Πτωχὸν καὶ ὀρφανόν.
5. Περιτραπήσεται πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς.	5. Σαλευθήσεται πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς.	5.
7. Ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθανεῖσθε, καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πεσεῖσθε.	7. Ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε, καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πίπτετε.	7.
8. Στῆθι, ὁ Θεὸς, κρίνων τὴν γῆν· σὺ γὰρ κληρουχήσεις πάντα τὰ ἔθνη.	8. Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρῖνον τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Deus stetit in cœtu Dei, in mediis Deus judicans.	1. Deus stetit in synagoga deorum : in medio autem deos dijudicat.	1.
3. Sterili et orphano.	3. Orphanum et egenum.	3. Egenum et orphanum.
5. Evertentur omnia fundamenta terræ.	5. Movebuntur omnia fundamenta terræ.	5.
7. Vos autem sicut homines moriemini ; et sicut unus de principibus cadetis.	7. Vos autem sicut homines moriemini ; et sicut unus de principibus cadetis.	7.
8. Sta, Deus, judicans terram : tu enim hæreditabis omnes gentes.	8. Surge, Deus, judica terram, quoniam tu hæreditabis in omnibus gentibus.	8.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXI.

V. 1. 'Α., Θεὸς ἔστη etc. Versionem Aquilæ et Symmachi adfert Eusebius.

V. 3. 'Α., ἀραιῷ etc. Drusius. Σ., ἀγόνῳ, forte mendum pro ἀτόνῳ, *infirmo*. Nam psalm. CIV, 6 Symmachus ידלתי vertit ἠτόνησα, et דל 'Α., ἄτονος,

PSALMUS LXXXII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ואל-תשקט	2.	2. Καὶ μὴ καθησυχάσῃς.
3 כי-הנה איביך יהמיון ומשנאיך נשאו ראש	3.	3. Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ὤχλασαν, καὶ μισοποιοῦντές σε ἦραν κεφαλήν.
4 על-עמך יערימו סוד ויתיעצו על-צפוניך	4.	4. . . . κατὰ τοῦ συγκεκρυμμένου σου.
5 אמרו לכו ונכחידם מגוי	5.	5.
8 פלשת	8.	8. Φυλισταῖα.
9 גם-אשור	9.	9. Καί γε Ἀσσούρ.
היו זרוע לבני-לוט		Ἐγένοντο βράχιον τοῖς υἱοῖς Λώτ.
11 נשמדו בעין-דאר היו דמן לאדמה	11.	11. Ἐξετρίβησαν ἐν Ἀενδώρ, ἐγενήθησαν κόπριον τῆς χθόνος.
13 את-נאות אלהים	13.	13.
17 פניהם	17.	17. Πρόσωπα αὐτῶν.
19 כי אתה שמך יהוה	19.	19. Ὅτι σοι ὄνομα, Κύριε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et non quiescas. *Hieron.*, *id.*	2. Neque compescaris.	2. Et non quiescas.
3. Quoniam ecce inimici tui tumultuabuntur : et odientes te extulerunt caput. *Hieron.*, quia ecce inimici tui tumultuati sunt, et qui oderunt te elevaverunt caput.	3. Quoniam ecce inimici tui sonuerunt, et qui oderunt te extulerunt caput.	3. Quoniam ecce inimici tui tumultuati sunt, et qui oderunt te extulerunt caput.
4. Super populum tuum callide inibunt secretum, et consiliabuntur super absconditos tuos. *Hieron.*, contra populum tuum nequiter tractaverunt, et inierunt consilium adversus arcanum tuum.	4. Super populum tuum malignaverunt consilium, et cogitaverunt adversus sanctos tuos.	4. ... contra absconditum tuum.
5. Dixerunt, Venite, et succidamus eos de gente. *Hieron.*, dixerunt, Venite, et conteramus eos de gente.	5. Dixerunt, Venite, et disperdamus eos de gente.	5.
8. Peleseth. *Hieron.*, Palæstina.	8. Alienigenæ.	8. Phylistæa.
9. Etiam Assur. *Hieron.*, sed et Assur.	9. Etenim Assur.	9. Et quidem Assur.
Fuerunt brachium filiis Lot. *Hieron.*, facti sunt brachium filiorum Lot.	Facti sunt in adjutorium filiis Lot.	Facti sunt brachium filiis Lot.
11. Deleti sunt in En-dor, fuerunt stercus terræ. *Hieron.*, contriti sunt in Endor : fuerunt quasi sterquilinium terræ.	11. Disperierunt in Endor, facti sunt ut stercus terræ.	11. Attriti sunt in Aendor, facti sunt stercus terræ.
13. Habitacula Dei. *Hieron.*, pulchritudinem Dei.	13. Sanctuarium Dei.	13.
17. Facies eorum. *Hieron.*, *id.*	17. Facies eorum.	17. Facies eorum.
19. Quod tu nomen tuum Dominus. *Hieron.*, quia nomen tuum est Dominus.	19. Quia nomen tibi Dominus.	19. Quod nomen tibi, Domine.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXII.

V. 2. 'Α., μὴ καθησυχάσῃς etc. Eusebius.

V. 3. 'Α., ὅτι ἰδοὺ etc. Eusebius sic Aquilæ et Symmachi versiones exprimit.

V. 4. Σ., κατὰ τοῦ λαοῦ etc. Mss. et Theodoretus.

V. 5. Σ., λέγουσι etc. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 8. 'Α., Σ., Φυλισταῖα. Eusebius.

V. 9. 'Α., Θ., καίγε Ἀσσοὺρ etc. Drusius.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXI.

Job v, 16.
V. 5. Σ., περιτραπήσεται etc. Corderius.

V. 7. Σ., ὑμεῖς etc. Eusebius et Theodoretus.
V. 8. Σ., στῆθι etc. Corderius.

PSALMUS LXXXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Καὶ μὴ ἠρεμήσῃς.	2. Μηδὲ καταπραΰνῃς.	2.
3. Ἰδοὺ γὰρ οἱ ἐχθροί σου συνηχοῦσιν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἐπαίρουσι κεφαλήν.	3. Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἤχησαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦραν κεφαλήν.	3.
4. Κατὰ τοῦ λαοῦ σου πανούργως ὁμιλοῦσι, καὶ συμβουλεύονται κατὰ τοῦ ἀποκρύφου σου.	4. Ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουργεύσαντο γνώμην, καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου.	4.
5. Λέγουσι· Συνέλθετε, ἀφανεῖς ποιήσωμεν αὐτούς, μὴ ὦσιν ἔθνος.	5. Εἶπαν, Δεῦτε καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους.	5.
8. Φυλισταῖα.	8. Ἀλλόφυλοι.	8.
9. Ἔτι καὶ Ἀσσούρ.	9. Καὶ γὰρ καὶ Ἀσσούρ.	9. Καίγε Ἀσσούρ.
Ἐγένοντο σύμμαχοι τοῖς υἱοῖς Λώτ.	Ἐγενήθησαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς υἱοῖς Λώτ.	
11.	11. Ἐξωλοθρεύθησαν ἐν Ἀενδώρ, ἐγενήθησαν ὡσεὶ κόπρος τῇ γῇ.	11.
13. Δίαιταν τοῦ Θεοῦ.	13. Τὸ ἁγιαστήριον τοῦ Θεοῦ.	13.
17. Πρόσωπα αὐτῶν.	17. Πρόσωπα αὐτῶν.	17. Πρόσωπα αὐτῶν.
19. Ὅτι σοι ὄνομα, Κύριε.	19. Ὅτι ὄνομά σοι Κύριος.	19. Ὅτι σοι ὄνομα, Κύριε.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Et non quiescas.	2. Neque compescaris.	2.
3. Ecce enim inimici tui sonitum edunt, et qui oderunt te efferunt caput.	3. Quoniam ecce inimici tui sonuerunt, et qui oderunt te extulerunt caput.	3.
4. Contra populum tuum vafre colloquuntur, et consilium ineunt contra absconditum tuum.	4. Super populum tuum malignaverunt consilium, et cogitaverunt adversus sanctos tuos.	4.
5. Dicunt, Convenite, de medio tollamus eos, ne sint gens.	5. Dixerunt, Venite et disperdamus eos de gente.	5.
8. Phylistæa.	8. Alienigenæ.	8.
9. Insuper et Assur.	9. Etenim et Assur.	9. Et quidem Assur.
Facti sunt commilitones filiis Lot.	Facti sunt in adjutorium filiis Lot.	
11.	11. Disperierunt in Aendor, facti sunt ut stercus terræ.	11.
13. Mansionem Dei.	13. Sanctuarium Dei.	13.
17. Facies eorum.	17. Facies eorum.	17. Facies eorum.
19. Quod nomen tibi, Domine.	19. Quia nomen tibi Dominus.	19. Quod nomen tibi, Domine.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXII.

Ibid. Ἀ., ἐγένοντο etc. Aquilæ et Symmachi lectionem adfert Eusebius. Colbertinus item στιχηρῶς scriptus Symmachi lectionem, ac pro σύμμαχοι præfert συμμέτοχοι.

V. 11. Ἀ., ἐξετρίβησαν etc. Drusius.
V. 13. Σ., δίαιταν τοῦ Θεοῦ. Idem.
V. 17. Ἀ., Σ., Ο', Θ., πρόσωπα αὐτῶν. Idem.
V. 19. Ἀ., Σ., Θ., ὅτι σοι ὄνομα, Κύριε. Idem.

Digitized by Google

PSALMUS LXXXIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 גם־צפור ׀ מצאה בית ודרור ׀ קן לה אשר־שתה אפרחיה	4.	4. Καίγε ὄρνεον εὗρεν οἶκον, καὶ στρουθὸς νοσσιὰν ἑαυτῷ, ὡ ἔθετο νεοσσοὺς αὐτῆς.
7 עברי ׀ בעמק הבכא מעין ישיתוהו	7.	7. Παρερχόμενοι ἐν κοιλάδι τοῦ κλαυθμοῦ πηγὴν θήσονται αὐτήν.
מורה		Πρώϊμος.
8 ילכו מחיל אל־חיל	8.	8.
יראה אל־אלהים בציון		Ὀφθήσεται Ἰσχυρὸς Θεὸς ἐν Σιών.
10 מגננו ראה אלהים והבט פני משיחך	10.	10. Θυρεὲ ἡμῶν, ἴδε, Θεὲ, καὶ ἐπίστρεψον πρόσωπον ἠλειμμένου σου.
12 כי שמש ׀ ומגן יהוה אלהים	12.	12. Ὅτι ἥλιος καὶ θυρεὸς Κύριος ὁ Θεός.
13 להלכים בתמים	13.	13.
יהוה צבאות		Κύριος στρατιῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Etiam passer invenit domum, et hirundo nidum sibi, ubi poneret pullos suos. *Hieron.*, siquidem passer invenit sibi domum, et avis nidum sibi, ut ponat pullos suos.	4. Etenim passer invenit sibi domum, et turtur nidum sibi, ubi ponat pullos suos.	4. Et quidem avis invenit domum, et passer nidum sibi, ubi posuit pullos suos.
7. Transeuntes in valle fletus, fontem ponent eam. *Hieron.*, *id.*	7. Disposuit in valle lacrymarum, in loco quem posuit.	7. Transeuntes in valle fletus, fontem ponent eam.
Doctor. *Hieron.*, *id.*	Legislator.	Matutinus.
8. Ibunt de virtute ad virtutem. *Hieron.*, ibunt de fortitudine in fortitudinem.	8. Ibunt de virtute in virtutem.	8.
Videbitur Deus deorum in Sion. *Hieron.*, parebunt apud Deum in Sion.	Videbitur Deus deorum in Sion.	Videbitur Fortis Deus in Sion.
10. Clypee noster, vide, Deus, et aspice facies uncti tui. *Hieron.*, clypeus noster, vide, Deus, et attende faciem Christi tui.	10. Protector noster, aspice, Deus, et respice in faciem Christi tui.	10. Clypee noster, vide, Deus, et converte faciem uncti tui.
12. Quia sol et scutum Dominus Deus. *Hieron.*, *idem.*	12. Quia misericordiam et veritatem diligit Deus.	12. Quia sol et scutum Dominus Deus.
13. Ambulantibus in integritate. *Hieron.*, iis qui ambulant in perfectione.	13. Eos qui ambulant in innocentia.	13.
Domine exercituum. *Hieron.*, *idem.*	Domine virtutum.	Dominus exercituum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXIII.

V. 4. Ἀ., καίγε etc. Sic duo Regii mss. In Drusii lectione omittitur οἶκον. Theodoretus vero legit, ἑαυτῷ οἶκον. Sed illud, ἑαυτῷ, non est in Hebræo hoc loco : quare præstat sequi Regios codices. [Αὐτῆς ad instar pronominis suffixi feminini Hebraici textus. DRACH.]

V. 7. Ἀ., παρερχόμενοι etc. Aquilæ et Symmachi lectiones habet Eusebius.

Ibid. Ἀ., πρώϊμος etc. Eusebius. Vide Prov. XI, 25.

V. 8. Σ., ὁδεύσουσιν etc. Idem.

Ibid. Ἀ., ὀφθήσεται etc. Eusebius.

V. 10. Ἀ., θυρεὲ ἡμῶν, ἴδε etc. Aquilæ et Symmachi lectiones sic habet idem Eusebius.

V. 12. Ἀ., ὅτι ἥλιος etc. Drusius. Eusebius vero legit, ἔλεος, nisi sit librarii mendum, quod libentius credam. Symmachi lectionem sic effert Dru-

PSALMUS LXXXIV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 אשמעה מה־ידבר האל יהוה	9.	9. Ἀκούσομαι τί λαλήσει ὁ ἰσχυρὸς Κύριος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Audiam quid loquetur Deus Dominus. *Hieron.*, audiam quid loquetur Dominus Deus.	9. Audiam quid loquatur in me Dominus Deus.	9. Audiam quid loquetur fortis Dominus.

Digitized by Google

PSALMUS LXXXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ τρυγὼν νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς.	4.
7. Προοδεύων κοιλάδα ἔκλαιεν, πηγὴ τάξεται.	7. Διέθετο εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, εἰς τόπον ὃν ἔθετο.	7.
Ὑποδείκτης.	Ὁ νομοθετῶν. Ε', ὁ φωτίζων. Ϛ', ὁ διδάσκων.	
8. Ὁδεύσουσιν ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν.	8. Πορεύσονται ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν.	8.
	Ὀφθήσεται ὁ Θεὸς τῶν θεῶν ἐν Σιών.	
10. Ὑπερασπιστὰ ἡμῶν, ἴδε, ὁ Θεὸς, καὶ πρόσβλεψον τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ σου.	10. Ὑπερασπιστὰ ἡμῶν, ἴδε, ὁ Θεὸς, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ σου.	10.
12. Ὅτι ἥλιον καὶ ὑπερασπισμὸν Κύριος ὁ Θεός.	12. Ὅτι ἔλεον καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ Κύριος ὁ Θεός. Ε', ὅτι ἥλιος καὶ σκεπαστὴς Κύριος ὁ Θεός.	12. Ὅτι ἔλεον καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ Κύριος ὁ Θεός.
13. Τοῖς ὁδεύουσιν ἐν τελειότητι.	13. Τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ.	13.
	Κύριε τῶν δυνάμεων.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Etenim passer invenit sibi domum, et turtur nidum sibi, ubi ponet pullos suos.	4.
7. Prægrediens vallem plorabat, fons constituetur.	7. Disposuit in valle plorationis, in loco quem posuit.	7.
Commonstrator.	Legislator. V, illuminans. VI, docens.	
8. Iter agent de virtute in virtutem.	8. Ibunt de virtute in virtutem.	8.
	Videbitur Deus deorum in Sion.	
10. Protector noster, vide, Deus, et aspice faciem Christi tui.	10. Protector noster, aspice, Deus, et respice in faciem Christi tui.	10.
12. Quia solem et protectionem Dominus Deus.	12. Quia misericordiam et veritatem diligit Dominus Deus. V, quia sol et protector Dominus Deus.	12. Quia misericordiam et veritatem diligit Dominus Deus.
13. Iis qui ambulant in perfectione.	13. Ambulantibus in innocentia.	13.
	Domine virtutum.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXIII.

sius, ἥλιον γὰρ etc. Eusebius vero, ὅτι ἥλιον · utraque lectio quadrat. Theodotio in schedis nostris habet, ὅτι ἔλεον, ut LXX. Drusius, Θ., ὅτι ἥλιον, *quia solem*, melius ut videtur. Quintæ lectionem adfert Eusebius. Dubium est an LXX Interpretes primitus habuerint, ὅτι ἥλιον, id enim omnino postulat vox שמש.

V. 13. Σ., τοῖς ὁδεύουσιν etc. Eusebius.

Ibid. 'Α., Κύριος στρατιῶν. Sic Drusius, qui hanc notam adjicit : « *Origenes Hom. 4 in Isaiam* : Interpretatur Sabaoth, ut Aquila tradidit, DOMINUS MILITIARUM. *Sophon.* I, 5, לצבא השמים LXX, τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ. *Epiphanius adversus hæreses.* Aquila ubique Adonai Sabaoth interpretatur dicens, Κύριος στρατιῶν, i. e., *Dominus exercituum.* »

PSALMUS LXXXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9. Ἀκούσω τί λαλήσει ὁ Θεὸς Κύριος.	9. Ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ Κύριος ὁ Θεός.	9. Ἀκούσομαι τί λαλήσει Κύριος ὁ Θεός.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9. Audiam quid loquetur Deus Dominus.	9. Audiam quid loquetur in me Dominus Deus.	9. Audiam quid loquetur Dominus Deus.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
ואל־חסידיו		
14 צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et ad sanctos suos. *Hieron.*, *id.*	Et super sanctos suos.	
14. Justitia ad facies ejus ambulabit: et ponet in via gressus suos. *Hieron.*, justitia ante eum ibit: et ponet in via gressus suos.	14. Justitia ante eum ambulabit, et ponet in via gressus suos.	14.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXIV.

V. 9. 'A., ἀκούσομαι etc. Has lectiones adfert Drusius.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀγνοὺς αὐτοῦ. Coislin. unus. Est forte Aquilæ, qui ita vertit psalm. xi, versu 2.

V. 14. Σ., δικαιοσύνη etc. Eusebius, qui sic ha-

PSALMUS LXXXV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΑΣ.
1 תפלה לדוד	1.	1. Προσευχὴ τοῦ Δαυίδ.
2 חסיד אני	2.	2.
3 כי־אליך אקרא כל־היום	3.	3.
5 וסלח	5.	5. Καὶ ἱλαστής.
7 אקראך כי תענני	7.	7. Ἐπικαλέσομαί σε, ὅτι εἰσακούσεις μου.
11 הורני יהוה ׀ דרכך אהלך באמתך	11.	11. Φώτισόν με, Κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου, περιπατήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.
יחד לבבי ליראה שמך		Μονάχωσον τὴν καρδίαν μου τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου.
14 זדים	14.	14.
ועדת עריצים בקשו נפשי		Καὶ συναγωγὴ κατισχυρευομένων . . .
16 תנה־עזך לעבדך	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Oratio ipsi David. *Hieron.*, oratio David.	1. Oratio ipsi David.	1. Oratio ipsius David.
2. Sanctus sum. *Hieron. id.*	2. Sanctus sum.	2.
3. Quoniam ad te clamabo omni die. *Hieron.*, quoniam ad te clamabo tota die.	3. Quoniam ad te clamavi tota die.	3.
5. Et parcens. *Hieron.*, et propitiabilis.	5. Et mitis.	5. Et propitius.
7. Invocabo te quia exaudies me. *Hieron.*, *id.*	7. Clamavi ad te, quia exaudisti me.	7. Invocabo te quia exaudies me.
11. Doce me, Domine, viam tuam : ambulabo in veritate tua. *Hieron.*, doce me, Domine, viam tuam, ut ambulem in veritate tua.	11. Deduc me, Domine, in via tua, et ingrediar in veritate tua.	11. Illumina me, Domine, in via tua, ambulabo in veritate tua.
Uni cor meum ad timendum nomen tuum. *Hieron.*, unicum fac cor meum, ut timeat nomen tuum.	Lætetur cor meum, ut timeat nomen tuum.	Solitarium fac cor meum, ut timeat nomen tuum.
14. Superbi. *Hieron.*, *id.*	14. Iniqui.	14.
Et cœtus terribilium quæsierunt animam meam. *Hieron.*, et cœtus robustorum quæsierunt animam meam.	Et synagoga potentium quæsierunt animam meam.	Et synagoga prævalentium...
16. Da fortitudinem tuam servo tuo. *Hieron.*, *id.*	16. Da imperium tuum puero tuo.	16.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Καὶ ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ. Ἄλλος, καὶ ἐπὶ τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ.	
14. Δικαιοσύνη ἑκάστου προελεύσεται αὐτὸν, καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τοὺς πόδας αὐτοῦ.	14. Δικαιοσύνη ἐναντίον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τὰ διαβήματα αὐτοῦ.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Et super sanctos suos. *Alius*, et super castos suos.	
14. Justitia uniuscujusque præcedet eum, et ponet in via pedes suos.	14. Justitia ante eum ambulabit, et ponet in via gressus suos.	14.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXIV.

bet, τούτου τὴν διάνοιαν σαφέστερον ἐκδεδώκασιν οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταί, καὶ μάλιστα ὁ Σύμμαχος εἰπών, *δικαιοσύνη* etc., indicans reliquos interpretes clariorem quam LXX, et Symmacho affinem versionem edidisse.

PSALMUS LXXXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Προσευχὴ τοῦ Δαυίδ.	1. Προσευχὴ τῷ Δαυίδ.	1.
2.	2. Ὅσιός εἰμι. Ἄλλος, ἁγνὸς ἐγώ.	2.
3. Ὅτι πρὸς σὲ βοήσω καθ' ἑκάστην ἡμέραν.	3. Ὅτι πρὸς σὲ κεκράξομαι ὅλην τὴν ἡμέραν.	3.
5. Καὶ ἀφιών.	5. Καὶ ἐπιεικής.	5. Καὶ ἱλαστής.
7. Ἐπικαλέσομαί σε, ὅτι εἰσακούσεις μου.	7. Ἐκέκραξα πρὸς σὲ, ὅτι ἐπήκουσάς μου.	7.
11. Ὑπόδειξόν μοι, Κύριε, τὴν ὁδόν σου, ἵνα ὁδεύσω τῇ ἀληθείᾳ σου.	11. Ὁδήγησόν με, Κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ πορεύσομαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.	11.
Ἕνωσον τὴν καρδίαν μου εἰς φόβον τοῦ ὀνόματός σου.	Εὐφρανθήτω ἡ καρδία μου τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου.	
14.	14. Παράνομοι. *Οἱ λοιποί*, ὑπερήφανοι.	14.
Καὶ συναγωγὴ ἀνυποστάτων ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου.	Καὶ συναγωγὴ κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου.	
16. Δὸς ἰσχὺν παρὰ σοῦ τῷ δούλῳ σου.	16. Δὸς τὸ κράτος σου τῷ παιδί σου.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Oratio ipsius David.	1. Oratio ipsi David.	1.
2.	2. Sanctus sum. *Alius*, castus ego.	2.
3. Quoniam ad te clamabo per unamquamque diem.	3. Quoniam ad te clamabo tota die.	3.
5. Et dimittens.	5. Et mitis.	5. Et propitius.
7. Invocabo te quia exaudies me.	7. Clamavi ad te, quia exaudisti me.	7.
11. Ostende mihi, Domine, viam tuam, ut ambulem in veritate tua.	11. Deduc me, Domine, in via tua, et ambulabo in veritate tua.	11.
Unito cor meum in timorem nominis tui.	Lætetur cor meum, ut timeat nomen tuum.	
14.	14. Iniqui. *Reliqui*, superbi.	14.
Et synagoga intolerabilium quæsivit animam meam.	Et synagoga potentium quæsierunt animam meam.	
16. Da fortitudinem a te servo tuo.	16. Da potestatem tuam puero tuo.	16.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXV.

V. 1. 'Α., Σ., προσευχὴ τοῦ Δαυίδ. Sic unus Regius et Eusebius.

V. 2. Ἄλλος, ἁγνὸς ἐγώ. Est fortasse Aquilæ, ut supra, psalm. xi, 2.

V. 3. Σ., ὅτι πρὸς σὲ βοήσω etc. Sic Eusebius. Regius autem unus ex Hesychio sic habet, ὅτι πρὸς σὲ βοῶ etc., *quoniam ad te clamo* etc.

V. 5. 'Α., Θ., καὶ ἱλαστὴς etc. Eusebius. Drusius autem sic, 'Α., Θ., ἱλαστής. Σ., ἀφιείς. Ex duobus vero mss. Regiis, alius habet ἀφιών, alius ἀφιείς.

V. 7. 'Α., Σ., ἐπικαλέσομαι etc. Hanc versionem Eusebius et unus Regius Aquilæ adscribunt, Dru-

PSALMUS LXXXVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לבני־קרח	1.	1. Τῶν υἱῶν Κορέ.
2 יסודתו בהררי־קדש	2.	2. Ἡ θεμελίωσις αὐτοῦ ἐν ὄρεσιν ἡγιασμένου.
4 אזכיר ׀ רהב ובבל לידעי	4.	4. Ἀναμνήσω ὁρμήματος καὶ Βαβυλῶνος τοὺς γινώσκοντάς με.
פלשת וצור עם־כוש זה ילד־שם		Φυλιστιαία καὶ Τύρος μετὰ Αἰθιοπίας, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.
5, 6 ולציון ׀ יאמר איש ואיש ילד־בה והוא יכוננה עליון : יהוה יספר בכתוב עמים זה ילד־שם	5, 6.	5, 6. Καὶ τῇ Σιὼν λεχθήσεται, Ἀνὴρ καὶ ἀνὴρ ἐτέχθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἑδράσει αὐτὴν . . . ἐν τῷ γράφειν λαούς, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.
7 ושרים כחללים כל מעיני בך	7.	7. Καὶ ᾄδοντες ὡς χοροί, πᾶσαι πηγαὶ ἐν σοί

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Filiis Core. *Hieron.*, filiorum Core.	1. Filiis Core.	1. Filiorum Core.
2. Fundamentum ejus in montibus sanctitatis. *Hieron.*, fundamenta ejus in montibus sanctuarii.	2. Fundamenta ejus in montibus sanctis.	2. Fundamentum ejus in montibus sanctificati.
4. Memorare faciam Rahab et Babel scientibus me. *Hieron.*, commemorabor superbiæ et Babylonis scientium me.	4. Memor ero Rahab et Babylonis scientium me.	4. Memorabo impetum et Babylonem scientes me.
Peleseth et Tyrus cum Æthiopia, iste natus est ibi. *Hieron.*, ecce Palæstina, et Tyrus cum Æthiopia : iste natus est ibi.	Ecce alienigenæ, et Tyrus, et populus Æthiopum, hi nati fuerunt illic.	Phylistiæa et Tyrus cum Æthiopia, hic natus est ibi.
5, 6. Et ipsi Sion dicetur : Vir et vir natus est in ea, et ipse fundabit eam Altissimus. Dominus numerabit in scribendo populos, iste natus est ibi. *Hieron.*, ad Sion autem dicetur, Vir et vir natus est in ea, et ipse fundavit eam Excelsus. Dominus numeravit scribens populos : ipse natus est in ea.	5, 6. Numquid Sion dicet, Homo et homo natus est in ea, et ipse fundavit eam Altissimus? Dominus narrabit in scripturis populorum et principum ; horum, qui fuerunt in ea.	5, 6. Et ipsi Sion dicetur, Vir et vir natus est in ea, et ipse fundabit eam... in scribendo populos : hic natus est ibi.
7. Et cantores sicut tibicines : omnes fontes mei in te. *Hieron.*, et cantores quasi in choris, omnes fontes mei in te.	7. Sicut lætantium omnium habitatio est in te.	7. Et canentes ut chori : omnes fontes in te.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXVI.

V. 1. 'Α., Σ., τῶν υἱῶν Κορέ. Euseb. et Drusius.

V. 2. 'Α., ἡ θεμελίωσις etc. Mss. et Drusius.

V. 4. 'Α., ἀναμνήσω etc. Aquilæ et Symmachi lectiones sic plenas habet Colbertinus στιχηρῶς scriptus. Cæteri vero truncas afferunt.

Ibid. 'Α., Φυλιστιαία etc. Sic Eusebius Aquilæ et Symmachi lectiones habet.

V. 5 et 6. 'Α., καὶ τῇ Σιὼν etc. Has pariter lectiones ex Eusebio et ex mss. eruimus. Coislinianus hanc notam habet : *Μήτηρ Σιών* · τὸ ρ κατὰ

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXV.

sius Symmacho.

V. 11. 'Α., φώτισον etc. Aquilæ et Symmachi lectiones adfert Eusebius.

Ibid. 'Α., μονάχωσον etc. Sic Eusebius Aquilæ et Symmachi versiones adfert. Drusius ad Aquilam μοναχῶς tantum habet, et quidem mendose; et ad Symmachum, ἕνωσον· cætera vero apud eum desiderantur.

V. 14. Οἱ λοιποὶ, ὑπερήφανοι. Eusebius.

Ibid. 'Α., καὶ συναγωγὴ etc. Aquilæ et Symmachi lectiones sic exhibet Eusebius.

V. 16. Σ., δὸς etc. Eusebius et Drusius.

PSALMUS LXXXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τῶν υἱῶν Κορέ.	1. Τοῖς υἱοῖς Κορέ.	1.
2.	2. Οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις.	2.
4. Ἀναμνήσω ὑπερηφανίαν καὶ Βαβυλῶνα τοῖς εἰδόσι με.	4. Μνησθήσομαι Ῥαὰβ καὶ Βαβυλῶνος, τοῖς γινώσκουσί με.	4.
Ἰδοὺ Φυλιστιαῖοι καὶ Τύρος μετὰ Αἰθιοπίας, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.	Ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ Τύρος καὶ λαὸς Αἰθιόπων, οὗτοι ἐγεννήθησαν ἐκεῖ.	
5, 6. Περί τε Σιὼν λεχθήσεται καθ' ἕκαστον, Ἄνθρωπος οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ· αὐτὸς ἡδρασεν αὐτὴν ὁ Ὕψιστος. Κύριος ἀριθμήσει γράφων λαοὺς, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.	5, 6. Μήτηρ Σιὼν ἐρεῖ, Ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπος ἐγενήθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ Ὕψιστος. Κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν καὶ ἀρχόντων τούτων τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ. Ε', ... ἐν ἀπογραφῇ λαῶν, οὗτος γεννηθήσεται ἐκεῖ.	5, 6. Καὶ τῇ Σιὼν ῥηθήσεται, Ἀνὴρ καὶ ἀνὴρ ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν, καὶ ἡτοίμασεν αὐτὴν ὁ Ὕψιστος. Κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν, οὗτος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ.
7. Καὶ αἰνέσουσιν ὡς ἐν αὐλοῖς πᾶσαι αἱ πηγαὶ ἐν σοί.	7. Ὡς εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Filiorum Core.	1. Filiis Core.	1.
2.	2. Fundamenta ejus in montibus sanctis.	2.
4. Memorabo superbiam et Babylonem scientibus me.	4. Memor ero Rahab et Babylonis, scientibus me.	4.
Ecce Phylistiæi et Tyrus cum Æthiopia, hic natus est ibi.	Ecce alienigenæ, et Tyrus, et populus Æthiopum, hi nati sunt illic.	
5, 6. De Sion quoque dicetur per singulos, Homo hic natus est ibi: ipse fundavit eam Altissimus. Dominus numerabit scribens populos, hic natus est ibi.	5, 6. Mater Sion dicet, Homo et homo natus est in ea, et ipse fundavit eam Altissimus. Dominus narrabit in scriptura populorum et principum horum, qui facti sunt in ea. V, ... in descriptione populorum, hic nascetur ibi.	5, 6. Et ipsi Sion dicetur, Vir et vir natus est in ea, et ipse fundavit eam, et præparavit eam Altissimus. Dominus narrabit in scriptura populorum: hic natus est in ea.
7. Et canent quasi in tibiis: omnes fontes in te.	7 Sicut lætantium omnium habitatio in te.	7.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXVI.

προσθήκην ἔκειτο εἰς τὴν τῶν Ο' ἐν τῷ τετρασελίδῳ· ἐν δὲ τῷ ὀκτασελίδῳ, μὴ τῇ Σιών, ἤγουν δίχα τοῦ ρῶ. Quo significatur in Tetraselido sive in Tetraplo LXX habuisse μήτηρ Σιών, mater Sion; in Octaselido autem sive in Octaplo, ita lectum fuisse, μὴ τῇ Σιών, nunquid Sion.

V. 7. 'Α., καὶ ᾄδοντες etc. Eusebius.

PSALMUS LXXXVII.

TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
1 על־מחלת	1.	1. Ἐπὶ χορείας.
4 וחיי לשאול הגיעו	4.	4. Καὶ ἡ ζωή μου εἰς ᾅδην κα- ήντηκεν.
5 נחשבתי עם־יורדי בור	5.	5.
6 במתים חפשי	6.	6. Ἐν τεθνηκόσιν ἐλεύθερος.
כמו חללים : שכבי קבר אשר לא־זכרתם עוד והמה מידך נגזרו		Ὅμοιος ἀνῃρημένοις . . . ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπεώσθησαν.
7 שתני בבמחשכים במצלות	7.	7. Ἔθου με. Ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν βυθοῖς.
8 עלי סמכה חמתך וכל־משבריך עגית	8	8.
9 הרחקת מידעי ממני שתני תועבות למו כלא ולא אצא	9.	9.
10 עיני דאבה מני־עני קראתיך יהוה בכל יום שטחתי אליך כפי	10.	10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Super Mahalath. *Hieron.*, per chorum.	1. Pro Maheleth.	1. Super chorea.
4. Et vitæ meæ ad sepulcrum pertigerunt. *Hieron.*, et vita mea ad infernum descendit.	4. Et vita mea inferno appropinquavit.	4. Et vita mea in infernum d venit.
5. Reputatus sum cum descendentibus in cisternam. *Hieron.*, reputatus sum cum descendentibus in lacum.	5. Æstimatus sum cum descendentibus in lacum.	5.
6. In mortuis liber. *Hieron.*, inter mortuos liber.	6. Inter mortuos liber.	6. In mortuis liber.
Sicut vulnerati jacentes sepulcro, quorum non recordatio amplius, et ipsi a manu tua abscissi sunt. *Hieron.*, sicut interfecti et dormientes in sepulcro, quorum non recordaris amplius : et ipsi a manu tua abscissi sunt.	Sicut vulnerati, dormientes in sepulcris, quorum non es memor amplius : et ipsi de manu tua repulsi sunt.	Similis interfectis... quorum non recordatus es amplius, et ij de manu tua depulsi sunt.
7. Posuisti me. *Hieron.*, *id.* In tenebrosis et in profundis. *Hieron.*, *id.*	7. Posuerunt me. In tenebrosis et in umbra mortis.	7. Posuisti me. In tenebrosis et in profundis.
8. Super me nixus est furor tuus, et cunctis procellis tuis afflixisti. *Hieron.*, super me confirmatus est furor tuus, et cunctis fluctibus tuis afflixisti me.	8. Super me confirmatus est furor tuus, et omnes fluctus tuos induxisti super me.	8.
9. Elongare fecisti notos meos a me : posuisti me abominationes eis, clausus et non egrediar. *Hieron.*, longe fecisti notos meos a me, posuisti me abominationem eis ; clausum et non prodeuntem.	9. Longe fecisti notos meos a me : posuerunt me abominationem sibi. Traditus sum, et non egrediebar.	9.
10. Oculus meus doluit propter afflictionem. Invocavi te, Domine, in omni die, distendi ad te volas meas. *Hieron.*, oculus meus infirmatus est ab afflictione, invocavi te, Domine, tota die : expandi ad te palmas meas.	10. Oculi mei languerunt præ inopia. Clamavi ad te, Domine, tota die : expandi ad te manus meas.	10.

PSALMUS LXXXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Διὰ χοροῦ.	1. Ὑπὲρ Μαελέθ.	1.
4. Καὶ ἡ ζωή μου ᾄδῃ ἥψατο.	4. Καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾄδῃ ἤγγισε.	4.
5. Ἐλογίσθην μετὰ τῶν καταγομένων εἰς λάκκον.	5. Προσελογίσθην μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.	5.
6. Ἐντὸς νεκρῶν ἀφεὶς ἐλεύθερος.	6. Ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος.	6.
Ὡσεὶ τετρωμένοι οἱ κείμενοι ἐν τάφῳ, ὧν οὐ μνημονεύεις ἔτι, οἵτινες ὑπὸ τῆς χειρός σου ἐξεκόπησαν.	Ὡσεὶ τραυματίαι ἐῤῥιμμένοι καθεύδοντες ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπώσθησαν.	
7. Ἔταξάς με.	7. Ἔθεντό με.	7.
Ἐν σκοτεινοῖς ἐσκεπασμένον.	Ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου. Ε', ἐν σκοτεινοῖς ἐν καταδύτοις.	
8. Ἐμοὶ ἐπέβρισεν ὁ θυμός σου, καὶ ταῖς καταιγίσιν σου ἐκάκωσάς με.	8. Ἐπ' ἐμὲ ἐστηρίχθη ὁ θυμός σου, καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ.	8.
9. Μακρὰν ἐποίησας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ· ἔταξάς με βδελυκτὸν αὐτοῖς, φρουρούμενον καὶ μὴ προερχόμενον.	9. Ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ, ἔθεντό με βδέλυγμα ἑαυτοῖς. Παρεδόθην καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην.	9.
10. Ὁ ὀφθαλμός μου ἐξέῤῥευσεν ἀπὸ τῆς κακώσεως· ἐπεκαλεσάμην σε ἑκάστην ἡμέραν, διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου.	10. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ τῆς πτωχείας. Καὶ ἐκέκραξα πρὸς σὲ, Κύριε, ὅλην τὴν ἡμέραν, διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου.	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Per chorum.	1. Pro Maeleth.	1.
4. Et vita mea infernum attigit.	4. Et vita mea inferno appropinquavit.	4.
5. Reputatus sum cum descendentibus in lacum.	5. Æstimatus sum cum descendentibus in lacum.	5.
6. Inter mortuos dimissus liber.	6. Inter mortuos liber.	6.
Sicut vulnerati jacentes in sepulcro, quorum non recordaris amplius, qui a manu tua excisi sunt.	Sicut vulnerati projecti dormientes in sepulcro, quorum non es memor amplius: et ipsi de manu tua expulsi sunt.	
7. Statuisti me.	7. Posuerunt me.	7.
In tenebrosis obtectum.	In tenebrosis et in umbra mortis. V, in tenebrosis in latibulis.	
8. Super me aggravatus est furor tuus, et procellis tuis afflixisti me.	8. Super me confirmatus est furor tuus, et omnes fluctus tuos induxisti super me.	8.
9. Longe fecisti notos meos a me: posuisti me abominabilem ipsis: custodiæ traditum, et non progredientem.	9. Longe fecisti notos meos a me: posuerunt me abominationem sibi. Traditus sum, et non egrediebar.	9.
10. Oculus meus effluxit propter vexationem: invocavi te per singulos dies, expandi ad te manus meas.	10. Oculi mei languerunt præ inopia. Et clamavi ad te, Domine, tota die, expandi ad te manus meas.	10.

Digitized by Google

PSALMUS LXXXVII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ
1 על־מחלת	1.	1. Ἐπὶ χορείας.
4 וחיי לשאול הגיעו	4.	4. Καὶ ἡ ζωή μου εἰς ᾅδην κατήντηκεν.
5 נחשבתי עם־יורדי בור	5.	5.
6 במתים חפשי	6.	6. Ἐν τεθνηκόσιν ἐλεύθερος.
כמו חללים : שכבי קבר אשר לא־זכרתם עוד והמה מידך נגזרו		Ὅμοιος ἀνῃρημένοις . . . ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπεώσθησαν.
7 שתני במחשכים במצלות	7.	7. Ἔθου με. Ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν βυθοῖς.
8 עלי סמכה חמתך וכל־משבריך עגית	8	8.
9 הרחקת מידעי ממני שתני תועבות למו כלא ולא אצא	9.	9.
10 עיני דאבה מני־עני קראתיך יהוה בכל יום שטחתי אליך כפי	10.	10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Super Mahalath. *Hieron.*, per chorum.	1. Pro Maheleth.	1. Super chorea.
4. Et vitæ meæ ad sepulcrum pertigerunt. *Hieron.*, et vita mea ad infernum descendit.	4. Et vita mea inferno appropinquavit.	4. Et vita mea in infernum devenit.
5. Reputatus sum cum descendentibus in cisternam. *Hieron.*, reputatus sum cum descendentibus in lacum.	5. Æstimatus sum cum descendentibus in lacum.	5.
6. In mortuis liber. *Hieron.*, inter mortuos liber.	6. Inter mortuos liber.	6. In mortuis liber.
Sicut vulnerati jacentes sepulcro, quorum non recordatio amplius, et ipsi a manu tua abscissi sunt. *Hieron.*, sicut interfecti et dormientes in sepulcro, quorum non recordaris amplius : et ipsi a manu tua abscissi sunt.	Sicut vulnerati, dormientes in sepulcris, quorum non es memor amplius : et ipsi de manu tua repulsi sunt.	Similis interfectis... quorum non recordatus es amplius, et ipsi de manu tua depulsi sunt.
7. Posuisti me. *Hieron.*, *id.*	7. Posuerunt me.	7. Posuisti me.
In tenebrosis et in profundis. *Hieron.*, *id.*	In tenebrosis et in umbra mortis.	In tenebrosis et in profundis.
8. Super me nixus est furor tuus, et cunctis procellis tuis afflixisti. *Hieron.*, super me confirmatus est furor tuus, et cunctis fluctibus tuis afflixisti me.	8. Super me confirmatus est furor tuus, et omnes fluctus tuos induxisti super me.	8.
9. Elongare fecisti notos meos a me : posuisti me abominationes eis, clausus et non egrediar. *Hieron.*, longe fecisti notos meos a me, posuisti me abominationem eis ; clausum et non prodeuntem.	9. Longe fecisti notos meos a me : posuerunt me abominationem sibi. Traditus sum, et non egrediebar.	9.
10. Oculus meus doluit propter afflictionem. Invocavi te, Domine, in omni die, distendi ad te volas meas. *Hieron.*, oculus meus infirmatus est ab afflictione, invocavi te, Domine, tota die : expandi ad te palmas meas.	10. Oculi mei languerunt præ inopia. Clamavi ad te, Domine, tota die : expandi ad te manus meas.	10.

Digitized by Google

PSALMUS LXXXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Διὰ χοροῦ.	1. Ὑπὲρ Μαελέθ.	1.
4. Καὶ ἡ ζωή μου ᾅδῃ ἥψατο.	4. Καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισε.	4.
5. Ἐλογίσθην μετὰ τῶν καταγομένων εἰς λάκκον.	5. Προσελογίσθην μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.	5.
6. Ἐντὸς νεκρῶν ἀφεὶς ἐλεύθερος.	6. Ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος.	6.
Ὡσεὶ τετρωμένοι οἱ κείμενοι ἐν τάφῳ, ὧν οὐ μνημονεύεις ἔτι, οἵτινες ὑπὸ τῆς χειρός σου ἐξεκόπησαν.	Ὡσεὶ τραυματίαι ἐῤῥιμμένοι καθεύδοντες ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπώσθησαν.	
7. Ἔταξάς με.	7. Ἔθεντό με.	7.
Ἐν σκοτεινοῖς ἐσκεπασμένον.	Ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου. Ε', ἐν σκοτεινοῖς ἐν καταδύτοις.	
8. Ἐμοὶ ἐπέβρισεν ὁ θυμός σου, καὶ ταῖς καταιγίσιν σου ἐκάκωσάς με.	8. Ἐπ' ἐμὲ ἐστηρίχθη ὁ θυμός σου, καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ.	8.
9. Μακρὰν ἐποίησας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ· ἔταξάς με βδελυκτὸν αὐτοῖς, φρουρούμενον καὶ μὴ προερχόμενον.	9. Ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ, ἔθεντό με βδέλυγμα ἑαυτοῖς. Παρεδόθην καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην.	9.
10. Ὁ ὀφθαλμός μου ἐξέῤῥευσεν ἀπὸ τῆς κακώσεως· ἐπεκαλεσάμην σε ἑκάστην ἡμέραν, διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου.	10. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ τῆς πτωχείας. Καὶ ἐκέκραξα πρὸς σὲ, Κύριε, ὅλην τὴν ἡμέραν, διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου.	10.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Per chorum.	1. Pro Maeleth.	1.
4. Et vita mea infernum attigit.	4. Et vita mea inferno appropinquavit.	4.
5. Reputatus sum cum descendentibus in lacum.	5. Æstimatus sum cum descendentibus in lacum.	5.
6. Inter mortuos dimissus liber.	6. Inter mortuos liber.	6.
Sicut vulnerati jacentes in sepulcro, quorum non recordaris amplius, qui a manu tua excisi sunt.	Sicut vulnerati projecti dormientes in sepulcro, quorum non es memor amplius: et ipsi de manu tua expulsi sunt.	
7. Statuisti me.	7. Posuerunt me.	7.
In tenebrosis obtectum.	In tenebrosis et in umbra mortis. V, in tenebrosis in latibulis.	
8. Super me aggravatus est furor tuus, et procellis tuis afflixisti me.	8. Super me confirmatus est furor tuus, et omnes fluctus tuos induxisti super me.	8.
9. Longe fecisti notos meos a me: posuisti me abominabilem ipsis: custodiæ traditum, et non progredientem.	9. Longe fecisti notos meos a me: posuerunt me abominationem sibi. Traditus sum, et non egrediebar.	9.
10. Oculus meus effluxit propter vexationem: invocavi te per singulos dies, expandi ad te manus meas.	10. Oculi mei languerunt præ inopia. Et clamavi ad te, Domine, tota die, expandi ad te manus meas.	10.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 הלמתים תעשה־פלא	11.	11.
12 היספר בקבר	12.	12.
13 היודע	13.	13.
14 ואני ׀ אליך יהוה שועתי ובבקר תפלתי תקדמך	14.	14.
15 למה יהוה תזנח נפשי	15.	15. Εἰς τί, Κύριε, ἀπώσῃ ψυχήν μου;
16-18 עני אני וגוע מנער נשאתי אמיך אפונה : עלי עברו חרוניך בעותיך צמתתוני : סבוני כמים כל־היום הקיפו עלי יחד	16-18.	16-18. Ἐπ' ἐμὲ παρῆλθον αἱ ὀργαί σου.
19 הרחקת ממני אהב ורע מידעי מחשך	19.	19. Φίλον καὶ πλησίον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Numquid mortuis facies mirabile? *Hieron.*, numquid mortuis facies mirabilia?	11. Numquid mortuis facies mirabilia?	11.
12. Numquid narrabitur in sepulcro? *Hieron.*, *id.*	12. Numquid narrabit aliquis in sepulcro?	12.
13. Numquid cognoscetur? *Hieron.*, numquid cognoscentur?	13. Numquid cognoscentur?	13.
14. Et ego ad te, Domine, clamavi, et mane oratio mea præveniet te. *Hieron.*, ego autem ad te, Domine, clamavi, et mane oratio mea præveniet te.	14. Et ego ad te, Domine, clamavi, et mane oratio mea præveniet te.	14.
15. Ut quid, Domine, elongabis animam meam? *Hieron.*, quare, Domine, abjicis animam meam?	15. Ut quid, Domine, repellis orationem meam?	15. Ut quid, Domine, repelles animam meam?
16-18. Afflictus ego et deficiens a juventute: portavi terrores tuos, anxius fui. Super me transierunt iræ tuæ: terrores tui succiderunt me. Circumdederunt me sicut aqua tota die: ambierunt super me pariter. *Hieron.*, pauper ego et ærumnosus ab adolescentia mea, portavi furorem tuum. Super me transierunt iræ tuæ: terrores tui oppresserunt me. Circumdederunt me quasi aquæ tota die: vallaverunt me pariter.	16-18. Pauper sum ego, et in laboribus a juventute mea: exaltatus autem humiliatus sum et conturbatus. In me transierunt iræ tuæ, et terrores tui conturbaverunt me. Circumdederunt me sicut aqua tota die, circumdederunt me simul.	16-18. ...super me præterierunt iræ tuæ...
19. Elongasti a me amicum et socium, noti mei obscuritas. *Hieron.*, longe fecisti a me amicum et sodalem: notos meos abstulisti.	19. Elongasti a me amicum, et proximum, notos meos a miseria.	19. Amicum et proximum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXVII.

V. 1. Ἀ., ἐπὶ χορείας. Sic Eusebius et Drusius. Theodoretus vero, ἐπὶ χορείᾳ. Item Σ., διὰ χοροῦ. Eusebius et Drusius. At Theodoretus, διχόρου, perperam.

V. 4. Ἀ., καὶ ἡ ζωή μου etc. Sic Eusebius.

V. 5. Σ., ἐλογίσθην etc. Eusebius. In illud, εἰς λάκκον, Coislin. unus in margine notat, εἰς βόθρον. Et infra ad illud, ἐν λάκκῳ, notat idem, ἐν βόθρῳ.

V. 6. Ἀ., ἐν τεθνηκόσιν etc. Idem.

Ibid. Ἀ., ὅμοιος etc. Versionem Aquilæ sic mancam effert Eusebius. (*) Lectionem vero Symmachi ex Eusebio item atque ex Drusio mutuamur.

V. 7. Ἀ., ἔθου με etc. Eusebius.

Ibid. Ἀ., ἐν σκοτεινοῖς etc. Has lectiones adfert idem Eusebius, qui adjicit τῶν Ο', καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου, nec in Hebraico, nec apud reliquos interpretes haberi.

V. 8. Σ., ἐμοὶ ἐπέβρισεν etc. Eusebius. Colbertinus στιχηρῶς scriptus, Σ., ὄντως ἐμοὶ ἐπέβρισεν.

(*) Eusebius in commentario sic effert posteriorem partem Aquilæ versionis : ἐκ τῆς χειρός σου ἐκτμήθησαν, *abscissi sunt*, quæ lectio melius quam ἀπεώσθησαν quadrat ad Hebraicum. Drach.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

11. Ἆρα νεκροῖς ποιήσεις τεράστια;

12. Ἢ διηγήσεταί τις ἐν τάφῳ;

13. Ἢ γνωσθήσεται;

14. Ἐμοῦ δὲ πρὸς σὲ, Κύριε, ἡ οἰμωγὴ, καὶ κατ' ὄρθρον ἡ προσευχή μου προφθάνει σε.

15. Ἱνατί, Κύριε, ἀποβάλλῃ τὴν ψυχήν μου;

16-18. Πτωχὸς ὢν καὶ ἐκλείπων ἀπὸ νεότητος, ἀνέλαβον τὸν φόβον σου. Πρὸς τούτοις δι' ἐμοῦ παρώδευσαν αἱ ὀργαί σου, αἱ ἐκπλήξεις σου κατεσιώπησάν με. Περιῆλθόν με ὡς ὕδατα, πᾶσαν τὴν ἡμέραν περιεκύκλωσάν με.

19. Μακρὰν ἐποίησας ἀπ' ἐμοῦ φίλον καὶ ἕταιρον, καὶ τοὺς γνωστούς μου σκοτασμόν.

Ο'.

11. Μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις θαυμάσια;

12. Μὴ διηγήσεταί τις ἐν τάφῳ;

13. Μὴ γνωσθήσεται;

14. Κἀγὼ πρὸς σὲ, Κύριε, ἐκέκραξα, καὶ τοπρωῒ ἡ προσευχή μου προφθάσει σε.

15. Ἱνατί, Κύριε, ἀπωθεῖς τὴν προσευχήν μου;

16-18. Πτωχός εἰμι ἐγὼ, καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου· ὑψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθην καὶ ἐξηπορήθην. Ἐπ' ἐμὲ διῆλθον αἱ ὀργαί σου, καὶ οἱ φοβερισμοί σου ἐξετάραξάν με. Ἐκύκλωσάν με ὡς ὕδωρ ὅλην τὴν ἡμέραν, περιέσχον με ἅμα.

19. Ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον, καὶ τοὺς γνωστούς μου ἀπὸ ταλαιπωρίας.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11.

12.

13.

14.

15. Ἱνατί, Κύριε, ἀπωθεῖς τὴν προσευχήν μου;

16-18.

19.

SYMMACHUS.

11. Num mortuis facies prodigia?

12. An narrabit quis in sepulcro?

13. An cognoscetur?

14. Meus autem ad te, Domine, gemitus, et in matutino oratio mea prævenit te.

15. Ut quid, Domine, abjicis animam meam?

16-18. Pauper cum sim et deficiens a juventute, suscepi timorem tuum. Ad hæc per me prætermearunt iræ tuæ, terrores tui tacere me fecerunt. Circumvenerunt me sicut aquæ, tota die circumdederunt me.

19. Longe fecisti a me amicum et sodalem, et notos meos obtenebrationem.

LXX INTERPRETES.

11. Numquid mortuis facies mirabilia?

12. Numquid narrabit aliquis in sepulcro?

13. Numquid cognoscentur?

14. Et ego ad te, Domine, clamavi, et mane oratio mea præveniet te.

15. Ut quid, Domine, repellis orationem meam?

16-18. Pauper sum ego, et in laboribus a juventute mea: exaltatus autem humiliatus sum et conturbatus. In me transierunt iræ tuæ, et terrores tui conturbaverunt me. Circumdederunt me sicut aqua tota die, circumdederunt me simul.

19. Elongasti a me amicum, et notos meos a miseria.

THEODOTIO.

11.

12

13.

14.

15. Ut quid, Domine, repellis orationem meam?

16-18.

19.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXVII.

Vocem ὄντως nullus præter Colbertinum præmittit. Ἐπέβρισεν, sic Eusebius, Colbertinus supra, et Drusius. Theodoretus vero, ἐπείσφρεσεν. Regius unus, ἐνεβρίμησεν.

V. 9. Σ., μακρὰν ἐποίησας etc. Eusebius.

V. 10. Σ., ὁ ὀφθαλμός μου etc. Sic Eusebius locum prolixiorem et pleniorem adfert. Theodoretus item et Drusius, ὁ ὀφθαλμός μου. Unus vero Regius et Alius in edit. Romana, οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξέῤῥευσαν.

V. 11. Σ., ἆρα νεκροῖς etc. Eusebius et Reg. unus.

V. 12. Σ., ἢ διηγήσεται etc. Sic Reg. unus.

V. 13. ἢ γνωσθήσεται. Idem.

V. 14. Σ., ἐμοῦ δὲ etc. Hanc lectionem habet Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 15. Ἀ., εἰς τί etc. Has lectiones exhibet Drusius.

V. 16. Σ., πτωχὸς ὢν etc. Eusebius Symmachi lectionem plenam, et Aquilæ mutilam adfert.

V. 19. Σ., μακρὰν ἐποίησας etc. Colbertinus στιχηρῶς scriptus. Drusius habet, *A. et Sym.*, φίλον καὶ πλησίον. Ambas scilicet junxit is qui hæc prior scripsit, quia in sensu conveniebant.

Digitized by Google

PSALMUS LXXXVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לאיתן האזרחי	1.	1.
2 חסדי יהוה עולם אשירה	2.	2. Ἔλεος Κυρίου αἰῶνα ᾄσομαι.
3 כי־אמרתי שמים ו תכן אמונתך בהם	3	3. Ὅτι εἶπα.
4 ברית לבחירי	4.	4. Συνθήκην.
5 עד־עולם אכין זרעך ובניתי לדר־ודור כסאך	5.	5.
6 אף־אמונתך בקהל קדשים	6.	6.
7 כי מי בשחק יערך ליהוה ידמה ליהוה בבני אלים	7.	7.
8 אל נערץ בסד־קדשים רבה ונורא על־כל־סביביו	8.	8. Ἰσχυρὸς κατισχυρευόμενος ἐν ἀποῤῥήτῳ ἁγίων, πλῆθος, πλῆθος, καὶ ἐπίφοβος ἐπὶ πάντας κύκλῳ αὐτοῦ.
13 צפן וימין אתה בראתם	13.	13. Βοῤῥᾶν καὶ δεξιὰν σὺ ἔκτισας αὐτά.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ethan Ezraitæ. *Hieron.*, *id.*	1. Ethan Ezrahitæ.	1.
2. Misericordias Domini sæculum cantabo. *Hieron.*, misericordias Domini in æternum cantabo.	2. Misericordias Domini in æternum cantabo.	2. Misericordiam Domini sæculum cantabo.
3. Quoniam dixi. *Hieron.*, *id.*	3. Quoniam dixisti.	3. Quoniam dixi.
Cœlis firmabis veritatem tuam in illis. *Hieron.*, cœlos fundabis, et veritas tua in eis.	In cœlis præparabitur veritas tua in eis.	
4. Fœdus. *Hieron.*, *id.*	4. Testamentum.	4. Fœdus.
Electo meo. *Hieron.*, cum electo meo.	Electis meis.	
5. Usque in æternum stabiliam semen tuum : et ædificabo in generationem et generationem thronum tuum. *Hieron.*, usque in æternum stabiliam semen tuum : et ædificabo in generatione et generatione thronum tuum.	5. Usque in æternum præparabo semen tuum : et ædificabo in generationem et generationem sedem tuam.	5.
6. Etiam fidem tuam in ecclesia sanctorum. *Hieron.*, et veritatem tuam in ecclesia sanctorum.	6. Etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum.	6.
7. Quoniam quis in æthere æquabitur Domino, assimilabitur Domino in filiis deorum ? *Hieron.*, quis enim in nubibus æquabitur Domino : assimilabitur Domino de filiis Dei ?	7. Quoniam quis in nubibus æquabitur Domino, similis erit Deo in filiis Dei ?	7.
8. Deus formidandus in secreto sanctorum multo, et terribilis super omnes qui in circuitu ejus. *Hieron.*, Deus inclytus in arcano sanctorum nimio, et terribilis in cunctis quæ circa eum sunt.	8. Deus qui glorificatur in consilio sanctorum : magnus et terribilis super omnes qui in circuitu ejus sunt.	8. Fortis roboratus in secreto sanctorum, multitudo, multitudo, et tremendus super omnes in circuitu ejus.
13. Aquilonem et dexteram tu creasti ea. *Hieron.*, aquilonem et dextrum tu creasti.	13. Aquilonem et mare tu creasti.	13. Aquilonem et dexteram tu creasti ea.

Digitized by Google

PSALMUS LXXXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.

2. Τὰ ἐλέη Κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσω.

3. Ὅτι εἶπον.

Ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑδρασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου.

4. Συνθήκην.

5. Ἕως τοῦ αἰῶνος ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς ἑκάστην γενεὰν τὸν θρόνον σου.

6.

7. Τίς γὰρ ἐν αἰθέρι ἀντιπαραθήσει τῷ Κυρίῳ, ἐξισάσει τῷ Κυρίῳ ἐν υἱοῖς Θεοῦ;

8. Θεὲ ἀήττητε ἐν ὁμιλίᾳ ἁγίων πολλῇ, καὶ ἐπίφοβος ἐν πᾶσι τοῖς περὶ σεαυτόν.

13. Εἰς βοῤῥᾶν καὶ δεξιὰν σὺ ἔκτισας.

Ο'.

1. Αἰθὰν τῷ Ἐζραΐτῃ. *Ἄλλως*, Αἰθὰμ τῷ Ἰσραηλίτῃ. *Ἄλλος*, Αἰθὰν τῷ Ζαραΐτῃ.

2. Τὰ ἐλέη σου, Κύριε, εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι.

3. Ὅτι εἶπας. Ε', ὅτι εἶπα.

Ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου.

4. Διαθήκην.

Τοῖς ἐκλεκτοῖς μου. *Οἱ λοιποὶ*, τῷ ἐπιλέκτῳ μου.

5. Ἕως τοῦ αἰῶνος ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τὸν θρόνον σου.

6. Καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων.

7. Ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ Κυρίῳ, καὶ τίς ὁμοιωθήσεται τῷ Κυρίῳ ἐν υἱοῖς Θεοῦ;

8. Ὁ Θεὸς ἐνδοξαζόμενος ἐν βουλῇ ἁγίων, μέγας καὶ φοβερὸς ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλῳ αὐτοῦ.

13. Τὸν βοῤῥᾶν καὶ θάλασσαν σὺ ἔκτισας. Ε', βοῤῥᾶν καὶ νότον σὺ ἔκτισας.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

2. Τὰ ἐλέη σου, Κύριε, εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι.

3. Ὅτι εἶπον.

4.

5.

6. Καίγε τὴν πίστιν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων.

7.

8.

13. Βοῤῥᾶν καὶ νότον σὺ ἔκτισας.

SYMMACHUS.

1.

2. Misericordias Domini in æternum cantabo.

3. Quoniam dixi.

In cœlis fundabitur veritas tua.

4. Fœdus.

5. Usque in sæculum præparabo semen tuum: et ædificabo in unamquamque generationem thronum tuum.

6.

7. Quis enim in æthere æquabit se Domino, æqualis erit Domino in filiis Dei?

8. Deus invicte in colloquio sanctorum multo, et tremende in omnibus quæ circum te sunt.

13. In aquilonem et dexteram tu creasti.

LXX INTERPRETES.

1. Æthan Ezraitæ. *Aliter*, Æthan Israelitæ. *Alius*, Æthan Zaraitæ.

2. Misericordias tuas, Domine, in æternum cantabo.

3. Quoniam dixisti. V, quoniam dixi.

In cœlis præparabitur veritas tua.

4. Testamentum.

Electis meis. *Reliqui*, electo meo.

5. Usque in æternum præparabo semen tuum: et ædificabo in generationem et generationem thronum tuum.

6. Et veritatem tuam in ecclesia sanctorum.

7. Quoniam quis in nubibus æquabitur Domino, et quis assimilabitur Domino in filiis Dei?

8. Deus qui glorificatur in consilio sanctorum: magnus et terribilis super omnes qui in circuitu ejus sunt.

13. Aquilonem et mare tu creasti. V, aquilonem et austrum tu creasti.

THEODOTIO.

1.

2. Misericordias tuas, Domine, in æternum cantabo.

3. Quoniam dixi.

4.

5.

6. Etiam fidem tuam in ecclesia sanctorum.

7.

8.

13. Aquilonem et austrum tu creasti.

TO EBPAIKON.

תבור וחרמון בשמך ירננו

14 לך זרוע עם־גבורה תעז ידך תרום ימינך

15 צדק ומשפט מכון כסאך

16 יודעי תרועה

17 כל־היום

20 אז דברת־בחזון לחסידיך

20, 21 שויתי עזר על־גבור הרימותי בחור מעם : מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו

22–25 אשר ידי תכון עמו : אף־זרועי תאמצנו : לא־ישא אויב בו ובן־עולה לא יענו : וכתותי מפניו צריו ומשנאיו אגוף : ואמונתי וחסדי עמו

TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

14.

15.

16.

17.

20.

20-21

22-25.

AKYΛAΣ.

Θαβὼρ καὶ Ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου αἰνέσουσι.

14. Μετὰ δυνάμεως.

15. Δικαιοσύνη καὶ κρίμα τὸ ἕδρασμα τοῦ θρόνου αὐτοῦ.

16.

17.

20. Τότε ἐλάλησας ἐν ὁράσει τοῖς ἁγίοις σου.

20, 21.

22-25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Thabor et Hermon in nomine tuo personabunt. *Hieron.*, Thabor et Hermon nomen tuum laudabunt.

14. Tibi brachium cum fortitudine: roboretur manus tua, exaltetur dextera tua. *Hieron.*, tuum brachium cum fortitudine : roboretur manus tua, et exaltetur dextera tua.

15. Justitia et judicium locus paratus throni tui. *Hieron.*, justitia et judicium firmamentum throni tui.

16. Scientium jubilationem. *Hieron.*, qui novit jubilum.

17. Omni die. *Hieron.*, tota die.

20. Tunc locutus es in visione misericordi tuo. *Hieron.*, tunc locutus es per visionem sanctis tuis.

20, 21. Posui adjutorium super potentem, exaltavi electum de populo. Inveni David servum meum, in oleo sanctitatis meæ unxi eum. *Hieron.*, posui adjutorium super robustum, et exaltavi electum de populo. Inveni David servum meum.

22-25. Quo manus mea firma erit cum eo; etiam brachium meum roborabit eum. Non exiget inimicus in eo, et filius iniquitatis non affliget eum. Et concidam a faciebus ejus affligentes eum, et odientes eum percutiam. Et veritas mea et misericordia mea cum eo. *Hieron.*, cum quo manus mea firma erit, et brachium meum roborabit eum. Non decipiet inimicus eum, et filius iniquitatis non affliget eum. Sed concidam ante faciem ejus hostes illius : et qui eum oder[illegible] Veritas

VULGATA LATINA.

Thabor et Hermon in nomine tuo exsultabunt.

14. Tuum brachium cum potentia : firmetur manus tua, et exaltetur dextera tua.

15. Justitia et judicium præparatio sedis tuæ.

16. Qui scit jubilationem.

17. Tota die.

20. Tunc locutus es in visione sanctis tuis.

20, 21. Posui adjutorium in potente, et exaltavi electum de plebe mea. Inveni David servum meum.

22-25. Manus enim mea auxiliabitur ei, et brachium meum confortabit eum. Nihil proficiet inimicus in eo, et filius iniquitatis non apponet nocere ei. Et concidam a facie ipsius inimicos ejus, et odientes eum in fugam convertam. Et veritas mea, et misericordia mea cum ipso.

AQUILA.

Thabor et Hermon in nomine tuo laudabunt.

14. Cum virtute.

15. Justitia et judicium firmamentum throni ejus.

16.

17.

20. Tunc locutus es in visione sanctis tuis.

20, 21.

22-25

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Θαβὼρ καὶ Ἑρμὼν τὸ ὄνομά σου εὐφημήσουσι.	Θαβὼρ καὶ Ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται.	
14. Σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας. Ἀήττητος ἡ χείρ σου, ὑψηλὴ ἡ δεξιά σου.	14. Σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας· κραταιωθήτω ἡ χείρ σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου.	14.
15. Δικαιοσύνη καὶ κρίμα βάσις τοῦ θρόνου σου.	15. Δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου σου.	15.
16. Ὁ γινώσκων σημασίαν.	16. Ὁ γινώσκων ἀλαλαγμόν.	16.
17. Πᾶσαν ἡμέραν.	17. Ὅλην τὴν ἡμέραν.	17.
20. Τότε ἐλάλησας δι' ὁράσεως τοῖς ἁγίοις σου.	20. Τότε ἐλάλησας ἐν ὁράσει τοῖς υἱοῖς σου. Ϛ', τοῖς προφήταις σου.	20.
20, 21. Ἐπέθηκα ἀντίληψιν ἀνδρῶν, ὕψωσα ἐπίλεκτον ἀπὸ τοῦ λαοῦ μου. Εὗρον Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου.	20, 21. Ἐθέμην βοήθειαν ἐπὶ δυνατὸν, ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου. Εὗρον Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου.	20, 21.
22-25. Ἡ δεξιά μου βεβαίως σύνεσται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου στερεώσει αὐτόν. Οὐκ ἐξαπατήσει αὐτὸν ἐχθρὸς, οὐδὲ υἱὸς ἀδικίας κακώσει αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ συγκόψω ἀπὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν, καὶ τοὺς κακοποιοῦντας αὐτὸν πατάξω· ἡ δὲ βεβαίωσις καὶ ἡ χάρις μου σύνεσται αὐτῷ.	22-25. Ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου κατισχύσει αὐτόν. Οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ, καὶ υἱὸς ἀνομίας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν. Καὶ συγκόψω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώσομαι. Καὶ ἡ ἀλήθειά μου καὶ ὁ ἔλεός μου μετ' αὐτοῦ.	22-25. Οὐ κακουχήσει.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Thabor et Hermon nomen tuum celebrabunt.	Thabor et Hermon in nomine tuo exsultabunt.	
14. Tuum brachium cum potentia: invicta manus tua, excelsa dextera tua.	14. Tuum brachium cum potentia: firmetur manus tua, et exaltetur dextera tua.	14.
15. Justitia et judicium basis throni tui.	15. Justitia et judicium præparatio throni tui.	15.
16. Qui scit significationem.	16. Qui scit jubilationem.	16.
17. Omni die.	17. Tota die.	17.
20 Tunc locutus es per visionem sanctis tuis.	20. Tunc locutus es in visione filiis tuis. VI, prophetis tuis.	20
20, 21. Posui adjutorium virorum, exaltavi electum a populo meo. Inveni David servum meum.	20, 21. Posui adjutorium super potentem, exaltavi electum de plebe mea. Inveni David servum meum.	20, 21.
22-25. Dextera mea firmiter aderit ei, et brachium meum firmabit eum. Non decipiet eum inimicus, neque filius iniquitatis affliget eum. Sed et concidam a conspectu ejus odientes eum, et vexantes eum percutiam: confirmatio autem et gratia mea aderit ipsi.	22, 25. Manus enim mea auxiliabitur ei, et brachium meum confortabit eum. Nihil proficiet inimicus in eo, et filius iniquitatis non apponet nocere ei. Et concidam a facie ipsius inimicos ejus, et odientes eum in fugam convertam. Et veritas mea, et misericordia mea cum ipso.	22-25. Non vexabit.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
28 עליון למלכי־ארץ	28.	28. Ὕψιστον τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.
30 ושמתי לעד זרעו וכסאו כימי שמים	30.	30.
32 חקתי	32.	32.
34 ולא אשקר באמונתי	34.	34. Καὶ οὐ ψεύσομαι ἐπὶ τῆς ἐπαγγελίας μου.
36 בקדשי	36.	36.
38 כירח יכון עולם ועד	38.	38.
39 ואתה זנחת ותמאס התעברת עם־משיחך	39.	39. Ὑπερεθέτησας μετὰ ἠλειμμένου σου.
40 נארתה ברית עבדך	40.	40.
45 השבת מטהרו	45.	45.
46 עלומיו	46.	46. Νεοτήτων αὐτοῦ.
47 עד־מה יהוה תסתר לנצח תבער כמו־אש חמתך	47.	47. Ἕως πότε, Κύριε, ἀποκρυβήσῃ εἰς νῖκος;

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
autem mea et misericordia mea erit cum eo.		
28. Excelsum regibus terræ. *Hieron.*, *id.*	28. Excelsum præ regibus terræ.	28. Altissimum regibus terræ.
30. Et ponam in perpetuum semen ejus, et thronum ejus sicut dies cœlorum. *Hieron.*, et ponam perpetuum semen ejus, *etc. ut vulg.*	30. Et ponam in sæculum sæculi semen ejus, et thronum ejus sicut dies cœli.	30.
32. Statuta mea. *Hieron.*, cærimonias meas.	32. Justitias meas.	32.
34. Et non fallam in veritate mea. *Hieron.*, nec mentiar in veritate mea.	34. Neque nocebo in veritate mea.	34. Et non mentiar in promissis meis.
36. Per sanctitatem meam. *Hieron.*, in sancto meo.	36. In sancto meo.	36.
38. Sicut luna stabilietur sæculum. *Hieron.*, sicut luna stabilietur in æternum.	38. Sicut luna perfecta in æternum.	38.
Et testis. *Hieron.*, *id.*	Et testis.	
39. Et tu elongasti et reprobasti, iratus es cum uncto tuo. *Hieron.*, tu autem repulisti et projecisti: iratus es adversus Christum tuum.	39. Tu vero repulisti et despexisti, distulisti Christum tuum.	39. Distulisti cum uncto tuo.
40. Abolevisti pactum servi tui. *Hieron.* attenuasti pactum servi tui.	40. Evertisti testamentum servi tui.	40.
45. Cessare fecisti puritatem ejus. *Hieron.*, quiescere fecisti munditiam ejus.	45. Destruxisti eum ab emundatione.	45.
46. Adolescentiarum ejus. *Hieron.*, adolescentiæ ejus.	46. Temporis ejus.	46. Juventutum ejus.
47. Usquequo, Domine, abscondes te in æternum? *Hieron.*, usquequo, Domine, absconderis in finem?	47. Usquequo, Domine, avertis in finem?	47. Usquequo, Domine, absconderis in victoriam?
Exardescet sicut ignis furor tuus. *Hieron.*, succendetur quasi ignis indignatio tua.	Exardescet sicut ignis ira tua.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
28. Ἀνώτατον τῶν βασιλέων τῆς γῆς.	28. Ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.	28.
30. Καὶ ποιήσω διηνεκὲς τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐφ' ὅσον αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ.	30. Καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ.	30.
32.	32. Τὰ δικαιώματά μου. *Ἄλλος*, ἀκριβάσματα. *Ἄλλ.*, προστάγματα.	32.
34. Οὐ παραβήσομαι ...	34. Οὐδὲ μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου.	34.
36.	36. Ἐν τῷ ἁγίῳ μου. Ε', κατὰ τοῦ ἁγιασμοῦ μου.	36.
38. Ὡς ἡ μήνη ἑδραία αἰωνίως μενεῖ.	38. Ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν αἰῶνα.	38.
Καὶ ὁ διαμαρτυρόμενος.	Καὶ ὁ μάρτυς.	
39. Σὺ δὲ αὐτὸς ἀπεβάλου καὶ ἀπεδοκίμασας, ἐχολώθης πρὸς τὸν Χριστόν σου.	39. Σὺ δὲ ἀπώσω καὶ ἐξουδένωσας, ἀνεβάλου τὸν Χριστόν σου.	39.
40. Εἰς κατάραν ἔδωκας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου.	40. Κατέστρεψας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου.	40.
45. Ἀπέπαυσας τὴν καθαρότητα αὐτοῦ.	45. Κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτόν.	45.
46. Νεότητος αὐτοῦ.	46. Τοῦ χρόνου αὐτοῦ. *Ἄλλως*, τοῦ θρόνου αὐτοῦ.	46.
47. Ἕως τίνος, Κύριε, ἀποκρυβήσῃ εἰς τέλος;	47. Ἕως πότε, Κύριε, ἀποστρέφῃς εἰς τέλος;	47.
Φλεγήσεται ὡς πῦρ ὁ θυμός σου.	Ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ὀργή σου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
28. Supremum regum terræ.	28. Excelsum præ regibus terræ.	28.
30. Et faciam perpetuum semen ejus, et thronum ejus in quantum dies cœli.	30. Et ponam in sæculum sæculi semen ejus, et thronum ejus sicut dies cœli.	30.
32.	32. Justificationes meas. *Alius*, accurate statuta. *Alius*, præcepta.	32.
34. Non prætergrediar.	34. Neque nocebo in veritate mea.	34.
36.	36. In sancto meo. V, per sanctuarium meum.	36.
38. Sicut luna firma æternum manebit.	38. Sicut luna perfecta in æternum.	38.
Et testificans.	Et testis.	
39. Tu vero ipse abjecisti, et reprobasti, iratus es contra Christum tuum.	39. Tu vero repulisti et despexisti, rejecisti Christum tuum.	39.
40. In maledictionem dedisti testamentum servi tui.	40. Evertisti testamentum servi tui.	40.
45. Cessare fecisti puritatem ejus.	45. Dissolvisti eum ab emundatione.	45.
46. Juventutis ejus.	46. Temporis ejus. *Aliter*, throni ejus.	46.
47. Usquequo, Domine, abscon- deris in finem?	47. Usquequo, Domine, avertis in finem?	47.
Exardescet sicut ignis furor tuus.	Exardescet sicut ignis ira tua.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
עליון למלכי־ארץ 28	28.	28. Ὕψιστον τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.
ושמתי לעד זרעו וכסאו כימי שמים 30	30.	30.
חקתי 32	32.	32.
ולא אשקר באמונתי 34	34.	34. Καὶ οὐ ψεύσομαι ἐπὶ τῆς ἐπαγγελίας μου.
בקדשי 36	36.	36.
כירח יכון עולם 38 ועד	38.	38.
ואתה זנחת ותמאס התעברת עם־משיחך 39	39.	39. Ὑπερτεθέτησας μετὰ ἠλειμμένου σου.
נארתה ברית עבדך 40	40.	40.
השבת מטהרו 45	45.	45.
עלומיו 46	46.	46. Νεοτήτων αὐτοῦ.
עד־מה יהוה תסתר לנצח 47 תבער כמו־אש חמתך	47.	47. Ἕως πότε, Κύριε, ἀποκρυβήσῃ εἰς νῖκος;

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
autem mea et misericordia mea erit cum eo.		
28. Excelsum regibus terræ. *Hieron.*, *id.*	28. Excelsum præ regibus terræ.	28. Altissimum regibus terræ.
30. Et ponam in perpetuum semen ejus, et thronum ejus sicut dies cœlorum. *Hieron.*, et ponam perpetuum semen ejus, *etc. ut vulg.*	30. Et ponam in sæculum sæculi semen ejus, et thronum ejus sicut dies cœli.	30.
32. Statuta mea. *Hieron.*, cærimonias meas.	32. Justitias meas.	32.
34. Et non fallam in veritate mea. *Hieron.*, nec mentiar in veritate mea.	34. Neque nocebo in veritate mea.	34. Et non mentiar in promissis meis.
36. Per sanctitatem meam. *Hieron.*, in sancto meo.	36. In sancto meo.	36.
38. Sicut luna stabilietur sæculum. *Hieron.*, sicut luna stabilietur in æternum.	38. Sicut luna perfecta in æternum.	38.
Et testis. *Hieron.*, *id.*	Et testis.	
39. Et tu elongasti et reprobasti, iratus es cum uncto tuo. *Hieron.*, tu autem repulisti et projecisti: iratus es adversus Christum tuum.	39. Tu vero repulisti et despexisti, distulisti Christum tuum.	39. Distulisti eum uncto tuo.
40. Abolevisti pactum servi tui. *Hieron.* attenuasti pactum servi tui.	40. Evertisti testamentum servi tui.	40.
45. Cessare fecisti puritatem ejus. *Hieron.*, quiescere fecisti munditiam ejus.	45. Destruxisti eum ab emundatione.	45.
46. Adolescentiarum ejus. *Hieron.*, adolescentiæ ejus.	46. Temporis ejus.	46. Juventutum ejus.
47. Usquequo, Domine, absconderis te in æternum? *Hieron.*, usquequo, Domine, absconderis in finem?	47. Usquequo, Domine, avertis in finem?	47. Usquequo, Domine, absconderis in victoriam?
Exardescet sicut ignis furor tuus. *Hieron.*, succendetur quasi ignis indignatio tua.	Exardescet sicut ignis ira tua.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
28. Ἀνώτατον τῶν βασιλέων τῆς γῆς.	28. Ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.	28.
30. Καὶ ποιήσω διηνεκὲς τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐφ' ὅσον αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ.	30. Καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ.	30.
32.	32. Τὰ δικαιώματά μου. Ἄλλος, ἀκριβάσματα. Ἄλλ., προστάγματα.	32.
34. Οὐ παραβήσομαι ...	34. Οὐδὲ μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου.	34.
36.	36. Ἐν τῷ ἁγίῳ μου. Ε', κατὰ τοῦ ἁγιασμοῦ μου.	36.
38. Ὡς ἡ μήνη ἑδραία αἰωνίως μενεῖ.	38. Ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν αἰῶνα.	38.
Καὶ ὁ διαμαρτυρόμενος.	Καὶ ὁ μάρτυς.	
39. Σὺ δὲ αὐτὸς ἀπεβάλου καὶ ἀπεδοκίμασας, ἐχολώθης πρὸς τὸν Χριστόν σου.	39. Σὺ δὲ ἀπώσω καὶ ἐξουδένωσας, ἀνεβάλου τὸν Χριστόν σου.	39.
40. Εἰς κατάραν ἔδωκας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου.	40. Κατέστρεψας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου.	40.
45. Ἀπέπαυσας τὴν καθαρότητα αὐτοῦ.	45. Κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτόν.	45.
46. Νεότητος αὐτοῦ.	46. Τοῦ χρόνου αὐτοῦ. Ἄλλως, τοῦ θρόνου αὐτοῦ.	46.
47. Ἕως τίνος, Κύριε, ἀποκρυβήσῃ εἰς τέλος;	47. Ἕως πότε, Κύριε, ἀποστρέφῃς εἰς τέλος;	47.
Φλεγήσεται ὡς πῦρ ὁ θυμός σου.	Ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ὀργή σου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
28. Supremum regum terræ.	28. Excelsum præ regibus terræ.	28.
30. Et faciam perpetuum semen ejus, et thronum ejus in quantum dies cœli.	30. Et ponam in sæculum sæculi semen ejus, et thronum ejus sicut dies cœli.	30.
32.	32. Justificationes meas. *Alius*, accurate statuta. *Alius*, præcepta.	32.
34. Non prætergrediar.	34. Neque nocebo in veritate mea.	34.
36.	36. In sancto meo. V, per sanctuarium meum.	36.
38. Sicut luna firma æternum manebit.	38. Sicut luna perfecta in æternum.	38.
Et testificans.	Et testis.	
39. Tu vero ipse abjecisti, et reprobasti, iratus es contra Christum tuum.	39. Tu vero repulisti et despexisti, rejecisti Christum tuum.	39.
40. In maledictionem dedisti testamentum servi tui.	40. Evertisti testamentum servi tui.	40.
45. Cessare fecisti puritatem ejus.	45. Dissolvisti eum ab emundatione.	45.
46. Juventutis ejus.	46. Temporis ejus. *Aliter*, throni ejus.	46.
47. Usquequo, Domine, absconderis in finem?	47. Usquequo, Domine, avertis in finem?	47.
Exardescet sicut ignis furor tuus.	Exardescet sicut ignis ira tua.	

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
איה 50	50.	50. Ποῦ ἐστι;
שאתי בחיקי כל־רבים עמים 51	51.	51. Αἴροντός μου ἐν κόλπῳ πάσας ἀδικίας λαῶν.
אשר חרפו עקבות משיחך 52	52.	52. Οὗ ὠνείδισαν τὰ ἴχνη τοῦ Χριστοῦ σου.
אמן ׀ ואמן 53	53. Ἀμὴν, ἀμήν.	53. Πεπιστωμένως, πεπιστωμένως.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
50. Ubi sunt? *Hieron.*, *id.*	50. Ubi sunt?	50. Ubi sunt?
51. Ferre me in sinu meo omnes multos populos. *Hieron.*, quia portavi in sinu meo omnes iniquitates populorum.	51. Quod continui in sinu meo, multarum gentium.	51. Gesta te me in sinu omnes injustitias populorum.
52. Quod exprobraverunt vestigia uncti tui. *Hieron.*, quibus exprobraverunt vestigia Christi tui.	52. Quod exprobraverunt commutationem Christi tui.	52. Quo exprobraverunt vestigia Christi tui.
53. Amen et amen. *Hieron.*, amen, amen.	53. Fiat, fiat.	53. Fideliter, fideliter.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXVIII.

V. 1. Ἐζραΐτῃ. Sic Eusebius. Drusius vero aliam lectionem adfert, Αἰθὰν Ζαραΐτῃ. LXX Romanæ edit., Αἰθὰμ τῷ Ἰσραηλίτῃ.

V. 2. Ἀ., ἔλεος etc. Has lectiones habet Drusius.

V. 3. Ἀ., Ε', ὅτι εἶπα. Sic Drusius et codex unus Regius.

Ibid. Σ., ἐν τοῖς οὐρανοῖς etc. Eusebius.

V. 4. Ἀ., Σ., συνθήκην. Vide Eusebium in hunc locum.

Ibid. *Οἱ λοιποί*, τῷ ἐπιλέκτῳ μου. Eusebius.

V. 5. Σ., ἕως τοῦ etc. Idem.

V. 6. Θ., καίγε etc. Theodoretus.

V. 7. Σ., τίς γὰρ etc. Sic lectionem Symmachi plenam habet Colbertinus: ea vero mutila est apud Eusebium, itemque apud Drusium, qui legit, υἱοῖς θεῶν, pro υἱοῖς Θεοῦ.

V. 8. Ἀ., ἰσχυρὸς etc. Aquilæ et Symmachi lectiones sic exhibet Eusebius.

V. 13. Ἀ., βοῤῥᾶν etc. Eusebius. Postremam lectionem Theodoretus Theodotioni tribuit, Eusebius Quintæ.

Ibid. Ἀ., Θαβὼρ etc. Idem.

V. 14. Σ., σὸς ὁ βραχίων etc. Sic Eusebius, qui primo Aquilæ hanc interpretationem tribuerat, et quidem, ut videtur, memoriæ lapsu; nam eam ipsam postea Symmacho adscribit, ut et Theodoretus atque Regius unus. Corderius, Ἀ., μετὰ δυνάμεως.

V. 15. Ἀ., δικαιοσύνη etc. Eusebius

V. 16. Σ., ὁ γινώσκων etc. Idem.

V. 17. Σ., πᾶσαν ἡμέραν. Idem.

V. 20. Ἀ., τότε etc. Sic ex mss. et ex Hieronymo: ubi notes illud, τοῖς προφήταις σου, quod est Sextæ editionis, in uno Colbertino tribui Symmacho.

PSALMUS LXXXIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בדר ודר 1	1.	1.
בטרם ׀ הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל 2	2.	2. Πρὶν ὄρη τεχθῆναι, καὶ ὠδινηθῆναι γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην.
ומעולם עד־עולם אתה אל		Ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ ὁ Θεός.
ותאמר שובו בני־אדם 3	3.	3. Καὶ ἐρεῖς, Ἐπιστράφητε, οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.
ואשמורה בלילה: 4	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In generatione et generatione. *Hieron.*, *id.*	1. A generatione in generationem.	1.
2. Priusquam montes nascerentur, et formaretur terra et orbis. *Hieron.*, antequam montes nascerentur, et parturiretur terra et orbis.	2. Priusquam montes fierent, aut formaretur terra et orbis.	2. Antequam montes nascerentur, et parturiretur terra et orbis.
Et a sæculo et usque in sæculum tu es Deus. *Hieron.*, *id.*	A sæculo et usque in sæculum tu es Deus.	A sæculo et usque in sæculum tu es Deus.
3. Et dices, Convertimini, filii hominum. *Hieron.*, et dices, Revertimini, filii hominum.	3. Et dixisti: Convertimini, filii hominum.	3. Et dices, Convertimini, filii hominum.
4. Et vigilia in nocte. *Hieron.*, et vigilia nocturna.	4. Et custodia in nocte.	4.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
50. Ποῦ ἐστι;	50. Ποῦ ἐστι;	50. Ποῦ εἰσι;
51. Ἐβάστασα ἐν τῷ κόλπῳ μου, πολλῶν τῶν ἐθνῶν.	51. Οὗ ὑπέσχον ἐν τῷ κόλπῳ μου, πολλῶν τῶν ἐθνῶν.	51.
52. Οὗ ὠνείδισαν τὰ ἴχνη τοῦ Χριστοῦ σου.	52. Οὗ ὠνείδισαν τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ Χριστοῦ σου.	52. Οὗ ὠνείδισαν τὰ ἴχνη τοῦ Χριστοῦ σου.
53. Ἀμὴν, ἀμήν.	53. Γένοιτο, γένοιτο.	53.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
50. Ubi sunt?	50. Ubi sunt?	50. Ubi sunt?
51. Tuli in sinu meo, multarum gentium.	51. Quod continui in sinu meo, multarum gentium.	51.
52. Quo exprobraverunt vestigia Christi tui.	52. Quo exprobraverunt commutationem Christi tui.	52. Quo exprobraverunt vestigia Christi tui.
53. Amen, amen.	53. Fiat, fiat.	53.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXVIII.

V. 20, 21. Σ., ἐπέθηκα etc. Eusebius.

V. 22. Hunc et sequentes tres versus sic refert Eusebius ex Symmacho.

V. 28. Ἀ., ὕψιστον etc. Aquilæ et Symmachi lectiones sic habent Theodoretus et Drusius.

V. 30. Σ., καὶ ποιήσω etc. Eusebius et duo mss. Regii.

V. 32. Ἄλλος, ἀκριβ- etc. Coislin. unus.

V. 34. Ἀ., καὶ οὐ ψεύσομαι etc. Unus cod. et Drusius. Sed hæc interpretatio non videtur Aquilæ esse, imo potius scholion aliquod incerti.

V. 36. Ε', κατὰ τοῦ ἁγ-. Regius unus ex Apollinario.

V. 38. Σ., ὡς ἡ μήνη etc. Eusebius.

Ibid. Σ., καὶ ὁ διαμαρτυρόμενος. Duo codices et Drusius. Unus habet, διαμαρτυράμενος.

V. 39. Symmachi lectionem, ac præcedentem Aquilæ habet Eusebius, Drusius eam solum quæ Symmachi est.

V. 40. Σ., εἰς κατάραν etc. Drusius.

V. 45. Σ., ἀπέπαυσας etc. Duo Regii habent, κατέλυσας· sed id ex LXX desumptum. Theodoretus, alius Reg. et Drusius, ἀπέπαυσας.

V. 46. Ἀ., νεοτήτων etc. Drusius. Ἄλλως, τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Sic edit. Rom.

V. 47. Ἀ., ἕως πότε etc. Eusebius.

Ibid. Σ., φλεγήσεται etc. Theodoretus.

V. 50. Ἀ., Σ., Ο', ποῦ ἐστι. Θ., ποῦ εἰσι. Sic unus Coislin.

V. 51. Ἀ., αἴροντός μου etc. Eusebius.

V. 52. Ἀ., Σ., Θ., οὗ ὠνείδισαν etc. Hanc lectionem Eusebius uni Symmacho tribuit, Theodoretus Aquilæ et Theodotioni, unus Regius Symmacho et Theodotioni.

V. 53. Ἀ., πεπιστ- etc. Eusebius.

PSALMUS LXXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐν ἑκάστῃ γενεᾷ.	1. Ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ.	1.
2. Πρὶν ὄρη τεχθῆναι, καὶ ὠδινηθῆναι γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην.	2. Πρὸ τοῦ ὄρη ἑδρασθῆναι, καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην.	2.
Ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ ὁ Θεός.	Ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ ὁ Θεός.	Ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ ὁ Θεός.
3.	3. Καὶ εἶπας· Ἐπιστρέψατε, υἱοὶ ἀνθρώπων.	3.
4. Καὶ ὡς φυλακὴ νυκτερινή.	4. Καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. In unaquaque generatione.	1. In generatione et generatione.	1.
2. Antequam montes nascerentur, et parturiretur terra et orbis.	2. Priusquam montes firmarentur, et formaretur terra et orbis.	2.
A sæculo et usque in sæculum tu es Deus.	A sæculo et usque in sæculum tu es Deus.	A sæculo et usque in sæculum tu es Deus.
3.	3. Et dixisti: Convertimini, filii hominum.	3.
4. Et ut custodia nocturna.	4. Et custodia in nocte.	4.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.

7 כי־כלינו באפך

נבהלנו

8 שת עונתינו לנגדך עלמנו למאור פניך

9 כי כל־ימינו פנו בעברתך כלינו

10 בהם שבעים שנה ואם בגבורת

כי־גז חיש ונעפה

11 מי־יודע עז אפך וכיראתך עברתך

12 ימינו כן הודע ונבא לבב חכמה

13 שובה יהוה עד־מתי והנחם על־עבדיך

14 שבענו בבקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל־ימינו

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

AKYΛAΣ.

7.

Ἐσπεύσαμεν.

8. .....τὰς παροράσεις ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου.

9.

10.

Ὅτι διεπέλασεν ἀνὴρ καὶ ἐξεπετάσθη.

11.

12 [Τὰς ἡμέρας ἡμῶν οὕτω γνώρισον, ἵνα ἔλθωμεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς σοφίας.]

13.

14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

7. Quia consumpti sumus in ira tua. *Hieron.*, consumpti enim sumus in furore tuo.

Territi sumus. *Hieron.*, conturbati sumus.

8. Posuisti iniquitates nostras coram te, adolescentiam nostram ad luminare facierum tuarum. *Hieron.*, posuisti iniquitates nostras coram te : negligentias nostras in luce vultus tui.

9. Quoniam omnes dies nostri declinaverunt in ira tua : consumpsimus. *Hieron.*, omnes enim dies nostri transierunt in furore tuo : consumpsimus.

10. In eis septuaginta anni, et si in fortitudinibus. *Hieron.*, in ipsis septuaginta anni : si autem multi.

Quia resecatur cito, et avolavimus. *Hieron.*, quoniam transibimus cito, et avolabimus.

11. Quis cognoscens fortitudinem iræ tuæ, et sicut timor tuus ira tua? *Hieron.*, quis novit fortitudinem iræ tuæ, et secundum timorem tuum indignationem tuam?

12. Dies nostros sic scire fac, et adducemus cor sapientiam. *Hieron.*, ut numerentur dies nostri sic ostende, et veniemus corde sapienti.

13. Convertere, Domine, usquequo? et consolare super servos tuos. *Hieron.*, convertere, Domine, usquequo? et exorabilis esto super servos tuos.

14. Satura nos in matutino mi-

VULGATA LATINA.

7. Quia defecimus in ira tua.

Turbati sumus.

8. Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo : sæculum nostrum in illuminatione vultus tui.

9. Quoniam omnes dies nostri defecerunt : et in ira tua defecimus.

10. In ipsis septuaginta anni; si autem in potestatibus.

Quoniam supervenit mansuetudo, et corripiemur.

11. Quis novit potestatem iræ tuæ, et præ timore tuo iram tuam dinumerare?

12. Dexteram tuam sic notam fac, et eruditos corde in sapientia.

13. Convertere, Domine, usquequo? et deprecabilis esto super servos tuos.

14. Repleti sumus mane miseri-

AQUILA.

7.

Festinavimus.

8. ... negligentias nostras in illuminationem vultus tui.

9.

10.

Quia transivit vir et avolavit.

11.

12. Dies nostros sic ostende, ut veniamus in corde sapientiæ.

13.

14.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7. Ὅτι ἀνηλώθημεν ἐν τῇ ὀργῇ σου.	7. Ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου.	7.
Ἐσπεύσαμεν.	Ἐταράχθημεν.	
8. Προσέθηκας τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἀντικρύς σου, τὰς ἀμελείας ἡμῶν φαίνεσθαι τῷ προσώπῳ σου.	8. Ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐνώπιόν σου· ὁ αἰὼν ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου.	8.
9. Πᾶσαι γὰρ αἱ ἡμέραι ἡμῶν διέδρασαν, ἐν τῷ χόλῳ σου ἀνηλώθημεν.	9. Ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελίπομεν.	9.
10. Ὁλόκληροι ο' ἔτη, ἐὰν δὲ παρὰ προσδοκίαν.	10. Ἐν αὐτοῖς ο' ἔτη, ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις.	10.
Τμηθέντες γὰρ, ἄφνω ἐκπετανύμεθα.	Ὅτι ἐπῆλθε πραΰτης ἐφ' ἡμᾶς, καὶ παιδευθησόμεθα.	
11. Τίς οἶδε τὴν ἰσχὺν τοῦ θυμοῦ σου, καὶ κατὰ τὸν φόβον σου τὴν ὀργήν σου;	11. Τίς γινώσκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου σου τὸν θυμόν σου ἐξαριθμήσασθαι;	11.
12. [Τὰς ἡμέρας ἡμῶν οὕτω γνώρισον, ἵνα ἔλθωμεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς σοφίας.]	12. Τὴν δεξιάν σου οὕτω γνώρισον, καὶ τοὺς πεπαιδευμένους τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ. Ε', [τὰς ἡμέρας ἡμῶν οὕτω γνώρισον, ἵνα ἔλθωμεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς σοφίας.]	12.
13. Ἐπιστράφηθι, Κύριε, ἕως πότε; παρακλήθητι ὑπὲρ τῶν δούλων σου.	13. Ἐπίστρεψον, Κύριε· ἕως πότε; καὶ παρακλήθητι ἐπὶ τοῖς δούλοις σου.	13.
14. Χόρτασον ἡμᾶς ὀρθρινοῦ ἐλέους σου, ἵνα ὑπνώσωμεν, καὶ εὐφρανώμεθα ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.	14. Ἐνεπλήσθημεν τοπρωῒ τοῦ ἐλέους σου, καὶ ἠγαλλιασάμεθα, καὶ εὐφράνθημεν ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν. *Οἱ Λοιποί*, ἔμπλησον	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7. Quia consumpti sumus in ira tua.	7. Quia defecimus in ira tua.	7.
Festinavimus.	Turbati sumus.	
8. Apposuisti iniquitates nostras ante te, negligentias nostras ut apparerent vultui tuo.	8. Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo: sæculum nostrum in illuminatione vultus tui.	8.
9. Omnes enim dies nostri aufugerunt: in ira tua consumpti sumus.	9. Quoniam omnes dies nostri defecerunt: et in ira tua defecimus.	9.
10. Integri septuaginta anni: si vero præter exspectationem.	10. In ipsis septuaginta anni; si autem in potestatibus.	10.
Succisi enim, cito avolavimus.	Quoniam supervenit mansuetudo super nos, et corripiemur.	
11. Quis novit fortitudinem furoris tui, et secundum timorem tuum iram tuam?	11. Quis novit potestatem iræ tuæ, et præ timore tuo iram tuam dinumerare?	11.
12. Dies nostros sic ostende, ut veniamus in corde sapientiæ.	12. Dexteram tuam sic notam fac, et eruditos corde in sapientia. V, dies nostros sic ostende, ut veniamus in corde sapientiæ.	12.
13. Convertere, Domine, usquequo? deprecabilis esto pro servis tuis.	13. Convertere, Domine: usquequo? et deprecabilis esto super servos tuos.	13.
14. Satia nos matutina miseri-	14. Repleti sumus mane mise-	14.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15-17 שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה : יראה אל־עבדיך פעלך והדרך על־בניהם : ויהי נעם יהוה אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו	15-17.	15-17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
sericordia tua, et exsultabimus et lætabimur in omnibus diebus nostris. *Hieron.*, imple nos matutina misericordia tua, et laudabimus et lætabimur in cunctis diebus nostris.	cordia tua, et exsultavimus, et delectati sumus omnibus diebus nostris.	
15-17. Lætifica nos, juxta dies afflixisti nos, annos vidimus malum : conspiciatur in servis tuis opus tuum, et decor tuus in filiis eorum. Et sit jucunditas Domini Dei nostri super nos, et opus manuum nostrarum fac stabile super nos : et opus manuum nostrarum confirma illud. *Hieron.*, lætifica nos pro diebus quibus afflixisti nos, et annis quibus vidimus mala. Appareat apud servos tuos opus tuum, et gloria tua super filios eorum. Et sit decor Domini Dei nostri super nos, et opus manuum nostrarum fac stabile super nos, et opus manuum nostrarum confirma.	15-17. Lætati sumus pro diebus quibus nos humiliasti, annis quibus vidimus mala. Respice in servos tuos et in opera tua, et dirige filios eorum. Et sit splendor Domini Dei nostri super nos, et opera manuum nostrarum dirige : et opus manuum nostrarum dirige.	15, 17.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXIX.

V. 1. Σ., ἐν ἑκάστῃ etc. Eusebius, mss. et Drusius.

V. 2. Ἀ., Σ., πρὶν ὄρη τεχθῆναι etc. Eusebius. Hieronymus vero ad Cyprianum, et codex Græcus Colbertinus, hæc omnibus aliis interpretibus tribuere videntur.

Ibid. *Οἱ πάντες*, ἀπὸ τοῦ etc. Hieronymus ad Sun. et Fret.

V. 3. Ἀ., καὶ ἐρεῖς etc. Theodoretus.

V. 4. Σ., καὶ ὡς etc. Regius unus.

V. 7. Σ., ὅτι ἀνηλ-. Eusebius.

Ibid. Ἀ., Σ., ἐσπεύσαμεν. Mss.

V. 8. Ἀ., τὰς παροράσεις etc. Sic Martianæus noster Aquilæ versionem ex Hieronymo edidit. Lectionem Symmachi sic habent Eusebius, mss. et Drusius, qui legit, προέθηκας, alii vero, προσέθηκας.

V. 9. Σ., πᾶσαι γὰρ etc. Eusebius et unus Reg.

PSALMUS XC.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ישב בסתר עליון	1.	1. Ὁ καθήμενος ἐν ἀποκρύφῳ Ὑψίστου.
בצל שדי יתלונן		Ἐν σκέπῃ Ἱκανοῦ αὐλισθήσεται.
2 אלהי אבטח־בו	2.	2. Ὁ θεός μου, πεποιθήσω ἐν αὐτῷ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Habitans in abscondito Altissimi. *Hieron.*, qui habitat in abscondito Excelsi.	1. Qui habitat in adjutorio Altissimi.	1. Qui sedet in arcano Altissimi.
In umbra Saddai commorabitur. *Hieron.*, in umbraculo Domini commorabitur.	In protectione Dei cœli commorabitur.	In tegumento Fortis commorabitur.
2. Deus meus, confidam in eo. *Hieron.*, id.	2. Deus meus, sperabo in eum.	2. Deus meus, confidam in eo.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

15-17. Εὔφρανον ἡμᾶς πάσας ἡμέρας ἃς ἐκάκωσας ἡμᾶς, ἔτη ἐν οἷς ἴδομεν κακά. Φανήτω παρὰ τοῖς δούλοις σου τὰ ἔργα σου, καὶ τὸ ἀξιοπρεπὲς ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Καὶ ἔστω τὸ κάλλος Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπάνω ἡμῶν, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν ἑδραῖα ποίησον ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τὴν πρᾶξιν τῶν χειρῶν ἡμῶν ἐπιτέλεσον.

Ο'.

ἡμᾶς ἐν τῇ πρωΐᾳ ἐλέους σου, καὶ αἰνέσομεν καὶ εὐφρανθησόμεθα ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.

15-17. Εὐφρανθείημεν ἀνθ' ὧν ἡμερῶν ἐταπείνωσας ἡμᾶς, ἐτῶν ὧν εἴδομεν κακά. Καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου, καὶ ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν. Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον ἐφ' ἡμᾶς.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15-17.

SYMMACHUS.

cordia tua : ut dormiamus et lætemur omnibus diebus nostris.

15-17. Lætifica nos omnibus diebus quibus nos afflixisti, annis in quibus vidimus mala. Appareant apud servos tuos opera tua, et dignitas super filios nostros. Et sit pulchritudo Domini Dei nostri super nos, et opera manuum nostrarum firma fac super nos, et actionem manuum nostrarum perfice.

LXX INTERPRETES.

ricordia tua, et exsultavimus, et delectati sumus omnibus diebus nostris. *Reliqui*, imple nos mane misericordia tua, et laudabimus et exsultabimus omnibus diebus nostris.

15-17. Lætemur pro diebus quibus nos humiliasti, annis quibus vidimus mala. Et respice in servos tuos et in opera tua, et dirige filios eorum. Et sit splendor Domini Dei nostri super nos, et opera manuum nostrarum dirige super nos.

THEODOTIO.

15-17.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum LXXXIX.

V. 10. Σ., ὁλόκληροι etc. Martianæus noster ex Hieronymo.

Ibid. 'Α., ὅτι διεπέλασεν etc. Drusius. Symmachi vero lectionem Eusebius affert.

V. 11. Σ., τίς οἶδε etc. Sic mss., Drusius et Theodoretus.

V. 12. 'Α., Σ., Ε', τὰς ἡμέρας etc. Sic Martianæus ex Hieronymo.

V. 13. Σ., ἐπιστράφηθι etc. Eusebius.

V. 14. *Οἱ λοιπ.*, ἔμπλησον etc. Drusius. Σ., χόρτασον etc. Eusebius. [Pro ὑπνώσωμεν, quod revera habet Eusebius, legendum omnino videtur ὑμνήσωμεν, hymnos canamus; sic enim postulat et textus hebraicus et res ipsa. DRACH.]

V. 15-17. Σ., εὔφρανον etc. Hos versus secundum Symmachum exhibet Eusebius.

PSALMUS XC.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ὁ κατοικῶν ὑπὸ σκέπην τοῦ Ὑψίστου.

Ὑπὸ σκιὰν τοῦ Ἱκανοῦ νυκτερεύων.

2. Ὁ Θεός μου, καὶ εὐθαρσήσω ἐν αὐτῷ.

Ο'.

1. Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ Ὑψίστου. Ε', ὁ καθήμενος ἐν ἀποκρύφῳ Ὑψίστου.

Ἐν σκέπῃ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται.

2. Ὁ Θεός μου, ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

2.

SYMMACHUS.

1. Qui habitat sub tegumento Altissimi.

Sub umbra Potentis pernoctans.

2. Deus meus, et confidam in eo.

LXX INTERPRETES.

1. Qui habitat in adjutorio Altissimi. V, qui sedet in arcano Altissimi.

In protectione Dei cœli commorabitur.

2. Deus meus, sperabo in eum.

THEODOTIO.

1.

2.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 מדבר הוות	3.	3.
5 צנה וסחרה אמתו	5.	5. Ὡς πανοπλία καὶ περιφόρεια ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.
6 מדבר באפל יהלך	6.	6. Ἀπὸ ῥήματος ἐν σκοτομήνῃ περιπατοῦντος.
מקטב ישוד צהרים		Ἀπὸ δηγμοῦ δαιμονίζοντος μεσημβρίας.
7 מצדך	7.	7. Ἐκ τοῦ πλαγίου σου.
9 כי־אתה יהוה מחסי עליון שמת מעונך	9. Ελιων.	9. Ὅτι σὺ, Κύριε, ἐλπίς μου· Ὕψιστον ἔθηκα κατοικητήριόν σου.
10 לא־תאנה אליך רעה ונגע לא־יקרב באהלך	10.	10. Οὐ μεταχθήσεται πρὸς σὲ κακία, καὶ ἁφὴ οὐκ ἐγγιεῖ ἐν σκέπῃ σου.
11 כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל־דרכיך	11.	11. Ὅτι ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται τοῦ φυλάξαι σε ἐν πάσαις ὁδοῖς σου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. A peste contritionum. *Hier.*, de morte insidiarum.	3. A verbo aspero.	3.
5. Scutum et parma veritas ejus. *Hieron.*, scutum et protectio veritas ejus.	5. Scuto circumdabit te veritas ejus.	5. Quasi omnis armatura et circumferentia veritas ejus.
6. A peste in caligine ambulabit. *Hieron.*, a peste in tenebris ambulante.	6. A negotio perambulante in tenebris.	6. A verbo in nocte illuni perambulante.
Ab excidio vastabit meridie. *Hieron.*, a morsu insanientis meridie.	Ab incursu et dæmonio meridiano.	A morsu dæmoniaco meridie.
7. A latere tuo. *Hieron.*, *id.*	7. A latere tuo.	7. Ex transverso tuo.
9. Quoniam tu, Domine, spes mea : Excelsum posuisti habitaculum tuum. *Hieron.*, tu enim es, Domine, spes mea : Excelsum posuisti habitaculum tuum.	9. Quoniam tu es, Domine, spes mea : Altissimum posuisti refugium tuum.	9. Quoniam tu, Domine, spes mea : Altissimum posui habitaculum tuum.
10. Non accedet ad te malum, et plaga non appropinquabit in tabernaculo tuo. *Hieron.*, non accedet ad te malum, et lepra non appropinquabit tabernaculo tuo.	10. Non accedet ad te malum, et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.	10. Non traducetur ad te malitia, et plaga non appropinquabit in tentorio tuo.
11. Quoniam angelis suis mandabit tibi ad custodiendum te in omnibus viis tuis. *Hieron.*, quia angelis suis mandavit *etc.*, *ut vulg.*	11. Quoniam angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.	11. Quoniam angelis suis præcipiet ut custodiant te in omnibus viis tuis.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XC.

Ἀνεπίγραφος, *sine inscriptione*. Sic Eusebius in hunc psalmum.

V. 1. Ἀ. Ε', ὁ καθήμενος etc. Eusebius.

Ibid. Ἀ., ἐν σκέπῃ etc. Eusebius et Hieronymus.

V. 2. Ἀ., ὁ Θεός μου etc. Eusebius.

V. 3. Σ., ἀπὸ λόγου etc. Eusebius et Drusius.

V. 5. Ἀ., ὡς πανοπλία etc. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus. [Περιφόρεια. Sic. Schleusnerus vero : « Vide tamen an scribendum sit, περιφέρεια. » Drach.]

V. 6. Ἀ., ἀπὸ ῥήματος etc. Eusebius.

Ibid. Ἀ., ἀπὸ δηγμοῦ etc. Drusius. Ad Symma-

PSALMUS XCI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 מאד עמקו מחשבתיך	6.	6. Σφόδρα ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογισμοί σου.
8 ויציצו	8.	8. Καὶ ἤνθησαν.
11 בלתי בשמן רענן	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Valde profundæ sunt cogitationes tuæ. *Hieron.*, satis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ.	6. Nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ.	6. Valde profundæ factæ sunt cogitationes tuæ.
8. Et germinaverint. *Hieron.*, et floruerunt.	8. Et apparuerint.	8. Et floruerunt.
11. Senectus mea in oleo viridi. *Hieron.*, senectus mea in oleo uberi.	11. Senectus mea in misericordia uberi.	11.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Ἀπὸ λόγου ἐπηρείας.	3. Ἀπὸ λόγου ταραχώδους.	3.
5.	5. Ὅπλῳ κυκλώσει σε ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.	5.
6. Οὐδὲ λοιμὸν ζόφῳ ὁδεύοντα.	6. Ἀπὸ πράγματος διαπορευομένου ἐν σκότει.	6.
Ἀπὸ συγχυρήματος δαιμονιώδους μεσημβρίας.	Ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ.	
7. Ἐκ τοῦ πλαγίου σου.	7. Ἐκ τοῦ κλίτους σου.	7.
9. Σὺ γὰρ, Θεὲ, ἀφοβία μου, Ὕψιστον ἔθου τὴν κατοίκησίν σου.	9. Ὅτι σὺ, Κύριε, ἡ ἐλπίς μου, τὸν Ὕψιστον ἔθου καταφυγήν σου. Ε', *id.*	9.
10. Οὐ κατισχύσει σου κακὸν, οὐδὲ ἀφὴ ἐγγίσει τῇ σκηνῇ σου.	10. Οὐ προσελεύσεται πρὸς σὲ κακὰ, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ τῷ σκηνώματί σου.	10.
11. Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, φυλάσσειν σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου.	11. Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. A verbo nocumenti.	3. A verbo turbulento.	3.
5.	5. Armatura circumdabit te veritas ejus.	5.
6. Neque pestem in caligine ambulantem.	6. A negotio perambulante in tenebris.	6.
A casu dæmoniaco meridie.	A ruina et dæmonio meridiano.	
7. Ex transverso tuo.	7. A latere tuo.	7.
9. Tu enim, Deus, securitas mea: Altissimum posuisti habitationem tuam.	9. Quoniam tu, Domine, spes mea: Altissimum posuisti refugium tuum. V, *id.*	9.
10. Non prævalebit tibi malum, nec plaga appropinquabit tabernaculo tuo.	10. Non accedent ad te mala, et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.	10.
11. Quoniam angelis suis præcipiet de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.	11. Quoniam angelis suis mandabit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XC.

chum Corder., ἀπὸ συγχυρήματος etc.

V. 7. Ἀ., Σ., ἐκ τοῦ πλαγίου σου. Sic omnes.

V. 9. Ὅτι etc. Has lectiones exhibet Eusebius.

V. 10. Ἀ., οὐ μεταχθήσεται etc. Drusius et Eusebius.

V. 11. Ἀ., ὅτι ἀγγέλοις etc. Drusius et manuscript. [Ad versum sequentem 12, exhibet Eusebius in Comment. p. 597, versionem Symmachi quæ Montfauconii effugit diligentiam. Ἐπὶ χειρῶν βαστάσουσί σε, ἵνα μὴ προσπταίσῃ ἐν λίθῳ ποδί σου. DRACH.]

PSALMUS XCI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Σφόδρα βαθεῖς οἱ διαλογισμοί σου.	6. Σφόδρα ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογισμοί σου.	6. Σφόδρα ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογισμοί σου.
8. Καὶ ἤνθησαν.	8. Καὶ διέκυψαν.	8.
11. Καὶ ἡ παλαίωσίς μου ὡς ἐλαία εὐθαλής.	11. Καὶ τὸ γῆράς μου ἐν ἐλέῳ πίονι.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. Valde profundæ cogitationes tuæ.	6. Valde profundæ factæ sunt cogitationes tuæ.	6. Valde profundæ factæ sunt cogitationes tuæ.
8. Et floruerunt.	8. Et apparuerint.	8.
11. Et vetustas mea ut oliva florida.	11. Et senectus mea in misericordia uberi.	11.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
12 והבט עיני בשורי Τὸ Ἑβρ., καὶ ἐπόψεται ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἀποτειχίζουσί με.	12.	12.
14 בשתולים	14.	14.
15 עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו	15.	15. Ἔτι γεννηματίζοντες ἐν πολιᾷ πίονι.
16 להגיד כי־ישר יהוה צורי ולא־עולתה בו	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Et respexit oculus meus in hostibus meis. *Hieron.*, et respiciet oculus meus eos qui insidiantur mihi. *Hebraicus*, et inspiciet oculus meus in excludentibus me.	12. Et despexit oculus meus inimicos meos.	12.
14. Plantati. *Hieron.*, transplantati.	14. Plantati.	14.
15. Adhuc germinabunt in canitie pingues, et virides erunt. *Hieron.*, fructificabunt in senectute: pingues et frondentes erunt.	15. Adhuc multiplicabuntur in senecta uberi, et bene patientes erunt.	15. Adhuc germinantes in canitie pingui.
16. Ad annuntiandum, quod rectus Dominus petra mea, et non iniquitas in eo. *Hieron.*, annuntiantes quia rectus Dominus fortitudo mea, et non est iniquitas in eo.	16. Ut annuntient, quoniam rectus Dominus Deus noster, et non est iniquitas in eo.	16.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCI.

V. 6. Ἀ., Ο', Θ., σφόδρα etc. Has lectiones exhibet Theodoretus.

V. 8. Ἀ., Σ., καὶ ἤνθησαν. Drusius, Theodoretus et Reg. unus.

V. 11. Σ., καὶ ἡ παλαίωσις etc. Drusius. Theodoretus, ὡς ἐλαία εὐθαλής. Legit haud dubie Symmachus כשמן רענן, videlicet כ pro ב, quarum literarum commutatio jam ab antiquis temporibus ob similitudinem frequens erat, ut ait Eusebius. שמן pro oliva arbore hic habet Symmachus. Verisimileque est LXX olim habuisse ἐν ἐλαίῳ πίονι, in oleo

PSALMUS XCII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 נכון כסאך מאז מעולם אתה	2.	2.
3 קולם	3.	3. Φωνὴν αὐτῶν.
ישאו נהרות דכים		Ἐπήρθη ποταμῶν βάθη αὐτῶν.
4 אדיר במרום יהוה	4.	4. Ὑπερμεγέθης ἐν ὕψει Κύριος.
5 עדתיך	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Paratum solium tuum ex tunc, a sæculo tu. *Hieron.*, firmum solium tuum ex tunc, ab æterno tu es.	2. Parata sedes tua ex tunc, a sæculo tu es.	2.
3. Vocem suam. *Hieron.*, *id.*	3. Vocem suam.	3. Vocem suam.
Elevaverunt flumina illisiones suas. *Hieron.*, levaverunt flumina gurgites suos.	Elevarunt flumina fluctus suos.	Elevata sunt fluminum profunda sua.
4. Potens in excelso Dominus. *Hieron.*, grandis in excelso Dominus.	4. Mirabilis in altis Dominus.	4. Maximus in excelso Dominus.
5. Testimonia tua. *Hieron.*, *id.*	5. Testimonia tua.	5.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCII.

V. 1. Ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. I. e., sine inscriptione apud Hebræos. Vide Eusebium in titulum hujus psalmi.

V. 2. Σ., ἑδραῖος etc. Colbert. στιχηρῶς scriptus.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. Καὶ ἐπόψεται ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἀποτειχίζουσί με.	12. Καὶ ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου.	12. Καὶ ἐπόψεται ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἀποτειχίζουσί με
14.	14. Πεφυτευμένοι. *Οἱ λοιποί*, μεταφυτευθέντες.	14.
15. Ἔτι καρποφορήσουσι γηρῶντες, πίονες καὶ εὐθαλεῖς ἔσονται.	15. Τότε πληθυνθήσονται ἐν γήρει πίονι, καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται. Ε', ἔτι γεννηματίσουσι. Ϛ', ἔτι πληθυνθήσονται.	15. Ἔτι καρποφορήσουσι γηρῶντες πίονες...
16. Ἀπαγγέλλοντες ὅτι ὀρθὸς Κύριος ὁ περιφράσσων με, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.	16. Τοῦ ἀναγγεῖλαι ὅτι εὐθὴς Κύριος ὁ Θεός μου, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.	16.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. Et inspiciet oculus meus in excludentibus me.	12. Et respexit oculus meus in inimicis meis.	12. Et inspiciet oculus meus in excludentibus me.
14.	14. Plantati. *Reliqui*, transplantati.	14.
15. Adhuc fructum ferent senes, pingues et floridi erunt.	15. Tunc multiplicabuntur in senecta uberi, et bene patientes erunt. V, adhuc germinabunt. VI, adhuc multiplicabuntur.	15. Adhuc fructum ferent senes pingues...
16. Annuntiantes quod rectus Dominus circummuniens me, et non est iniquitas in eo.	16. Ut annuntient, quoniam rectus Dominus Deus meus, et non est iniquitas in eo.	16.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCI.

uberi, ac ex ἐλαίῳ postea ἐλέῳ factum fuisse : frequentissima quippe est τοῦ αι in ε mutatio. [Ald. et Complut. edit. habent ἐλαίῳ. Sic etiam Alex. DRACH.]

V. 12. *Τὸ Ἑβρ.*, Σ., Θ., καὶ ἐπόψεται etc. Sic Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 14. *Οἱ λοιποί*, μεταφ-. Drusius.

V. 15. Ἀ., ἔτι etc. Has omnes lectiones affert Drusius.

V. 16. Σ., ἀπαγγέλλοντες etc. Idem.

PSALMUS XCII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἑδραῖος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπ' αἰῶνος σὺ εἶ.	2. Ἕτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ.	2.
3.	3. *Οἱ λοιποί*, φωνὰς αὐτῶν. *Vacat.*	3.
4.	4. Θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ Κύριος.	4.
5. Αἱ μαρτυρίαι σου.	5. Τὰ μαρτύριά σου.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Firmus thronus tuus ex tunc, a sæculo tu es.	2. Paratus thronus tuus ex tunc, a sæculo tu es.	2.
3	3. *Reliqui*, voces suas. *Vacat.*	3.
4.	4. Mirabilis in altis Dominus.	4.
5. Testificationes tuæ.	5. Testimonia tua.	5.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCII.

V. 3. Ἀ., φωνὴν etc. Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐπήρθη etc. Drusius.

V. 4. Ἀ., ὑπερμεγέθης etc. Sic Theodoretus.

Ibid. Σ., αἱ μαρτυρίαι σου. Sic unus codex.

Digitized by Google

PSALMUS XCIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 הופיע	1.	1. Ἐπιφάνηθι.
6 אלמנה וגר יהרגו ויתומים ירצחו	6.	6.
8 בינו בערים	8.	8.
תשכילו		
15 ואחריו כל-ישרי-לב	15.	15. Καὶ ὀπίσω αὐτῆς πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
16 מי-יקום לי עם-מרעים מי-יתיצב לי עם-פעלי און	16.	16. Τίς ἀναστήσεταί μοι;
20 היחברך כסא הוות יצר עמל עלי-חק	20.	20. Μὴ μεθέξει σου θρόνος ἐπιβουλῆς, ὁ πλάσσων κόπον ἐπὶ ἀκριβασμόν;
25 אונם	23.	23.
וברעתם יצמיתם		Καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἀφανιεῖ αὐτούς.
יהוה אלהינו		Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Irradia. *Hieron.*, ostendere.	1. Libere egit.	1. Apparere.
6. Viduam et advenam interficient, et pupillos occident. *Hieron.*, *id.*	6. Viduam et advenam interfecerunt : et pupillos occiderunt.	6.
8. Intelligite, stulti. *Hieron.*, *id.*	8. Intelligite, insipientes.	8.
Intelligite. *Hieron.*, discite.	Sapite.	
15. Et post illud omnes recti corde. *Hieron.*, et sequentur illud omnes recti corde.	15. Et qui juxta illam omnes qui recto sunt corde.	15. Et post illud omnes recti corde.
16. Quis consurget mihi cum malignantibus? quis stabit mihi cum operariis iniquitatis? *Hieron.*, quis stabit pro me adversus malos? quis stabit pro me adversum operarios iniquitatis?	16. Quis consurget mihi adversus malignantes? aut quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem?	16. Quis resurget mihi?
20. Numquid jungitur tibi thronus contritionis, fingens laborem super statutum? *Hieron.*, numquid particeps erit tui thronus insidiarum, fingens laborem in præcepto?	20. Numquid adhæret tibi sedes iniquitatis, qui fingis laborem in præcepto?	20. Num partem habebit tecum thronus insidiarum, fingens laborem super statutum?
23. Iniquitatem eorum. *Hieron.*, *id.*	23. Iniquitatem eorum.	23.
Et in malitia eorum succidet eos. *Hieron.*, et in malitia sua perdet eos.	Disperdet eos.	Et secundum malitiam eorum delebit eos.
Dominus Deus noster. *Hieron.*, *id.*	Dominus Deus noster.	Dominus Deus noster.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCIII.

Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀνεπίγραφος παρὰ τοῖς Γ', καὶ Ε', καὶ Ϛ'. I. e. Psalmus ipsi David, sine inscriptione apud tres interpretes et V et VI. Hanc tituli notam ex uno codice mutuamur. Eusebius et unus codex Regius habent solum, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις, *sine inscriptione apud Hebræos.*

V. 1. Ἀ., Σ., Θ., Ε', Ϛ', ἐπιφάνηθι. Sic duo codd.

V. 6. Θ., χήραν etc. Drusius.

V. 8. Ο', Θ., σύνετε δή, ἀνόητοι. Coislin. qui indicare videtur LXX ex Theodotionis editione sic emendatos fuisse in Hexaplis.

Ibid. Ἀλλ., ἐπιστ-. Idem Coislinianus. Videtur autem esse Aquilæ, qui השכיל ἐπιστημοῦν vertere solet.

PSALMUS XCIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπιφάνηθι.	1. Ἐπαῤῥησιάσατο. Ε', Ϛ', ἐπιφάνηθι.	1. Ἐπιφάνηθι.
6.	6. Χήραν καὶ ὄρφανον ἀπέκτειναν, καὶ προσήλυτον ἐφόνευσαν.	6. Χήραν καὶ ὀρφανοὺς ἐφόνευσαν, καὶ προσήλυτον ἐκάκωσαν.
8.	8. Σύνετε δὴ, ἀνόητοι. *Ἄλλως*, σύνετε δὴ, ἄφρονες.	8. Σύνετε δὴ, ἀνόητοι.
	Φρονήσατε. *Ἄλλος*, ἐπιστημωθήσεσθε.	
15.	15. Καὶ ἐχόμενοι αὐτῆς πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.	15. Καὶ ὀπίσω αὐτῆς πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
16. Τίς ἀναστήσεται ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς κακούργους; τίς ἐνστήσεται ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς ἐργάτας ἀδικίας;	16. Τίς ἀναστήσεταί μοι ἐπὶ πονηρευομένους; ἢ τίς συμπαραστήσεταί μοι ἐπὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν;	16. Τίς ἀναστήσεταί μοι;
20. Μὴ συναφθήσεταί σοι θρόνος ἐπηρείας, ὁ πλάσσων ταλαιπωρίαν κατὰ προστάγματος;	20. Μὴ συμπροσέσται σοι θρόνος ἀνομίας, ὁ πλάσσων κόπον ἐπὶ προστάγματι;	20.
23.	23. Τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. Ε', Ϛ', τὰς ὀδύνας αὐτῶν.	23.
Καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἀφανιεῖ αὐτούς.	Καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἀφανιεῖ αὐτούς.	Καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἀφανιεῖ αὐτούς.
Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν.	Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν.	Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Appare.	1. Libere egit. V, VI, appare.	1. Appare.
6.	6. Viduam et pupillum occiderunt, et proselytum interfecerunt.	6. Viduam et pupillos occiderunt, et proselytum afflixerunt.
8.	8. Intelligite utique, stulti. *Aliter*, intelligite utique, insipientes.	8. Intelligite utique, stulti.
	Sapite. *Alius*, discetis.	
15.	15. Et qui juxta illam omnes qui recto sunt corde.	15. Et post illud omnes recti corde.
16. Quis consurget pro me adversus malignantes? quis insistet pro me adversus operantes iniquitatem?	16. Quis consurget mihi adversus malignantes? aut quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem?	16. Quis resurget mihi?
20 Num conjungetur tibi thronus nocumenti, formans miseriam contra præceptum?	20. Numquid adhæret tibi sedes iniquitatis, qui fingis laborem in præcepto?	20.
23.	23. Iniquitatem eorum. V, VI, dolores eorum.	23.
Et secundum malitiam eorum delebit eos.	Et secundum malitiam eorum delebit eos.	Et secundum malitiam eorum delebit eos.
Dominus Deus noster.	Dominus Deus noster.	Dominus Deus noster.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCIII.

V. 15. Ἀ., Θ., καὶ ὀπίσω etc. Theodoretus et Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 16. Σ., τίς ἀναστήσεται etc. Regii duo, quorum unus habet, ἀντιστήσεται, ac Theodoretus, qui pro ἐργάτας habet ἐργαζομένους, ut et Coislin. unus. Aquilæ et Theodotionis lectionem habet Drusius.

V. 20. Ἀ., μὴ μεθέξει etc. Duo Regii, Drusius ac Theodoretus, qui ad Symmachum legit, προστάγματα.

V. 23. Ε', Ϛ', καὶ τὰς ὀδύνας αὐτῶν. Corder.

Ibid. *Οἱ πάντες*, κατὰ τὴν πονηρίαν etc. Drusius. Martianæus vero, καὶ ἐν τῇ πονηρίᾳ αὐτῶν, *et in malitia sua* etc.

Ibid. *Οἱ πάντες*, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ex Hieronymo.

Digitized by Google

PSALMUS XCIV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 נריע	2.	2.
3 ומלך גדול על-כל-אלהים	3.	3. Καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς.
4 אשר בידו מחקרי-ארץ	4.	4. Οὗ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐξιχνιασμοὶ γῆς.
10 ארבעים שנה ׀ אקוט	10.	10. Τεσσαράκοντα ἔτη δυσηρεστήθην.
11 אל-מנוחתי	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Jubilemus. *Hieron.*, *id.*	2. Jubilemus.	2.
3. Et rex magnus super omnes deos. *Hieron.*, *id.*	3. Et rex magnus super omnes deos.	3. Et rex magnus super omnes deos.
4. Quod in manu ejus investigationes terræ. *Hieron.*, in cujus manu fundamenta terræ.	4. Quia in manu ejus sunt omnes fines terræ.	4. In cujus manu investigationes terræ.
10. Quadraginta annis fastidio habui. *Hieron.*, quadraginta annis displicuit mihi.	10. Quadraginta annis proximus fui.	10. Quadraginta annis displicuit mihi.
11. In requiem meam. *Hieron.*, *id.*	11. In requiem meam.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCIV.

V. 2. Ἀλλ., σημάνωμεν. Coislinianus unus.

V. 3. Ἀ., Ο', Θ., καὶ βασιλεὺς etc. Drusius. Symmachi locum habet etiam Eusebius.

V. 4. Ἀ., οὗ ἐν τῇ etc. Drusius.

PSALMUS XCV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1.	1.	1.
5 אלילים	5.	5. Ἐπίπλαστοι.
7 משפחות עמים *Τὸ Ἑβρ.*, αἱ συγγένειαι τῶν ἐθνῶν.	7.	7.
9 חילו מפניו כל-הארץ	9.	9. Ὠδινήσατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ.
10 יהוה מלך אף-תכון תבל בל-תמוט	10.	10.
11 ירעם הים ומלאו	11.	11. Βροντήσει ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
12 יעלז שדי וכל-אשר-בו	12.	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1.	1.	1.
5. Vana. *Hieron.*, sculptilia.	5. Dæmonia.	5. Commentitii.
7. Cognationes populorum. *Heb. int.*, *id.* *Hieron.*, familiæ populorum.	7. Patriæ gentium.	7.
9. Pavete a faciebus ejus, universa terra. *Hieron.*, paveat a facie ejus omnis terra.	9. Commoveatur a facie ejus universa terra.	9. Parturite a facie ejus, universa terra.
10. Dominus regnavit, etiam firmabitur orbis, ne nutet. *Hieron.*, Dominus regnavit; siquidem appendit orbem immobilem.	10. Dominus regnavit : etenim correxit orbem terræ, qui non commovebitur.	10.
11. Sonabit mare et plenitudo ejus. *Hieron.*, tonet mare et plenitudo ejus.	11. Commoveatur mare et plenitudo ejus.	11. Tonabit mare et plenitudo ejus.
12. Exsultabit ager, et omne quod in eo. *Hieron.*, gaudeat ager, et omnia quæ in eo sunt.	12. Gaudebunt campi et omnia quæ in eis sunt.	12.

Digitized by Google

PSALMUS XCIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἀλαλάξωμεν. Ἄλλος, σημάνωμεν. Ἄλλος, κροτήσωμεν.	2.
3. Καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπάνω πάντων τῶν θεῶν.	3. Καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς.	3. Καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς.
4. Οὗ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ κατώτατα γῆς.	4. Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς.	4.
10. Τεσσαράκοντα ἔτη δυσηρεστήθην.	10. Τεσσαράκοντα ἔτη προσώχθισα.	10.
11.	11. Εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. *Οἱ ἄλλοι*, εἰς ἀνάπαυσίν μου.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Jubilemus. *Alius*, significemus. *Alius*, plaudamus.	2.
3. Et rex magnus supra omnes deos.	3. Et rex magnus super omnes deos.	3. Et rex magnus super omnes deos.
4. In cujus manu sunt infima terræ.	4. Quia in manu ejus fines terræ.	4.
10. Quadraginta annis displicuit mihi.	10. Quadraginta annis offensus fui.	10.
11.	11. In requiem meam. *Reliqui*, *id.*	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCIV.

V. 10. Ἀ., Σ., τεσσαράκοντα. Drusius, Theodoretus et duo Regii.

V. 11. *Οἱ ἄλλοι*, εἰς ἀνάπαυσίν μου. Theodoretus.

PSALMUS XCV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τῷ Δαυίδ. *Ἀνεπίγραφος παρὰ τοῖς* Γ' *καὶ* Ε' *καὶ* Ϛ'.	1.
5. Ἀνύπαρκτοι.	5. Δαιμόνια.	5.
7.	7. Αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν. *Οἱ λοιποί*, αἱ συγγένειαι τῶν ἐθνῶν.	7.
9. Ὠδινήσατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, πᾶσα ἡ γῆ.	9. Σαλευθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ.	9.
10. Κύριος ἐβασίλευσε, καὶ ἥδρασε τὴν οἰκουμένην ἀπερίτρεπτον.	10. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσε· καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται.	10.
11. Ἤχησεν ἡ θάλασσα σὺν τῷ πληρώματι αὐτῆς.	11. Σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.	11.
12. Γαυριάσει ἀγρὸς, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ.	12. Χαρήσεται τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Ipsi David. *Caret inscriptione apud tres interpretes et V et VI.*	1.
5. Non exsistentes.	5. Dæmonia.	5.
7.	7. Patriæ gentium. *Reliqui*, cognationes populorum.	7.
9. Parturite a facie ejus, universa terra.	9. Commoveatur a facie ejus universa terra.	9.
10. Dominus regnavit, et firmavit orbem immobilem.	10. Dominus regnavit: etenim correxit orbem terræ, qui non commovebitur.	10.
11. Sonuit mare cum plenitudine ejus.	11. Commoveatur mare et plenitudo ejus.	11.
12. Gaudebit ager et omnia quæ in eo.	12. Gaudebunt campi et omnia quæ in eis sunt.	12.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אז ירננו כל־עצי־יער		Τότε αἰνέσουσι πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ.
13 לפני יהוה ו כי בא	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Tunc præconia dicent omnia ligna sylvæ. *Hieron.*, tunc laudabunt universa ligna saltus.	Tunc exsultabunt omnia ligna sylvarum.	Tunc laudabunt universa ligna saltus.
13. A facie Domini quia venit. *Hieron.*, ante faciem Domini quoniam venit.	13. A facie Domini quia venit.	13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXV.

V. 1. De titulo vide supra ad psalm. XCIII.
V. 5. Ἀ., ἐπίπλαστοι etc. Drusius.
V. 7. *Οἱ λοιποὶ* etc. Sic unus codex Colbertinus. [Sic etiam Eusebius in comment. ad ps. XXVIII, in principio, ubi exhibet ipsa τῶν λοιπῶν verba, et interpretationem Hebraicæ veritatis. DRACH.]
V. 9. Ἀ., Σ., ᾠδινήσατε etc. Sic duo Regii, et Theodoretus.
V. 10. Σ., Κύριος ἐβασίλευσε etc. Drusius.
V. 11. Ἀ., βροντήσει etc. Sic manuss. Symma·

PSALMUS XCVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 רע	10.	10. Πονηρόν.
חסידיו		
מיד רשעים		Ἐκ χειρὸς ἀσεβῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Malum. *Hieron.*, *id.*	10. Malum.	10. Malum.
Sanctorum suorum. *Hieron.*, *id.*	Sanctorum suorum.	
De manu impiorum. *Hieron.*, *id.*	De manu peccatoris.	De manu impiorum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCVI.

Eusebii nota ad titulum : Μήτε ψαλμὸς, μήτε ᾠδὴ ἐπιγέγραπται παρ' Ἑβραίοις. I. c. neque psalmus, neque canticum inscribitur apud Hebræos.

PSALMUS XCVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שיר חדש	1.	1.
נפלאות		
הושיעה־לו		
3 אפסי	3.	3.
4 הריעו	4.	4.
ורננו		Καὶ αἰνεῖτε.
7 ירעם הים ומלאו תבל וישבי בה	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Canticum novum. *Hieron.*, *id.*	1. Canticum novum.	1.
Mirabilia. *Hieron.*, *id.*	Mirabilia.	
Salvavit sibi. *Hieron.*, *id.*	Salvavit sibi.	
3. Fines. *Hieron.*, *id.*	3. Termini.	3.
4. Jubilate. *Hieron.*, *id.*	4. Jubilate.	4.
Et laudate. *Hieron.*, *id.*	Et exsultate.	Et laudate.
7. Tonet mare et plenitudo ejus : orbis et habitatores ejus. *Hieron.*, *id.*	7. Moveatur mare et plenitudo ejus : orbis terrarum et qui habitant in eo.	7.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ.	
13.	13. Πρὸ προσώπου τοῦ Κυρίου ὅτι ἔρχεται. *Οἱ λοιποὶ*, ἀπὸ προσώπου Κυρίου ὅτι ἔρχεται.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Tunc exsultabunt omnia ligna saltus.	
13.	13. Ante faciem Domini quoniam venit. *Reliqui*, a facie Domini quia venit.	13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCV.

chi vero lectionem habet Drusius. Theodoretus Symmacho et Theodotioni tribuit, habetque ἠχήσει, similiterque Corderius, ἠχήσει.

V. 12. Σ., γαυριάσει etc. Theodoretus.

Ibid. 'Α., τότε αἰνέσουσι etc. Theodoretus.

V. 13. *Οἱ λοιποὶ*, ἀπὸ προσώπου Κυρίου etc. Drusius.

PSALMUS XCVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10. Κακόν.	10. Πονηρόν. Ε', ϛ', *id.*	10. Πονηρόν.
	Τῶν ὁσίων αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τῶν ἁγνῶν αὐτοῦ.	
Ἐκ χειρὸς παρανόμων.	Ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλῶν.	Ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10. Malum.	10. Malum. V, VI, *id.*	10. Malum.
	11. Sanctorum suorum. *Alius*, castorum suorum.	
De manu iniquorum.	De manu peccatorum.	De manu peccatoris.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCVI.

V. 10. Α., Ο', Θ. etc., Drusius.

Ibid. *Ἄλλος*, τῶν ἁγνῶν αὐτοῦ. Coislinianus unus. Vocem חסיד ita vertit Aquila psalm. XI.

Ibid. 'Α., ἐκ χειρὸς etc. Drusius.

PSALMUS XCVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἆσμα καινόν. *Ἄλλος*, ᾆσμα νέον.	1.
Τεράστια.	Θαυμαστά.	
	Ἔσωσεν αὐτῷ.	Ἔσωσεν αὐτῷ.
3.	3. Τὰ πέρατα. *Ἄλλος*, τὰ τέλη.	3.
4.	4. Ἀλαλάξατε. *Ἄλλος*, σημάνατε. *Ἄλλος*, κροτήσατε.	4.
Καὶ εὐφημεῖτε.	Καὶ ἀγαλλιᾶσθε.	
7. Ἠχείτω ἡ θάλασσα σὺν πληρώματι αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.	7. Σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Canticum novum. *Alius*, *id.*	1.
Prodigia.	Mirabilia.	
	Salvavit sibi.	Salvavit sibi.
3.	3. Termini. *Alius*, fines.	3.
4.	4. Jubilate. *Alius*, significate. *Alius*, plaudite.	4.
Et benedicite.	Et exsultate.	
7. Sonet mare cum plenitudine ejus, orbis et inhabitantes eum.	7. Moveatur mare ejus : orbis terrar tant in eo.	7.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אז ירננו כל־עצי־יער		Τότε αἰνέσουσι πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ.
13 לפני יהוה ׀ כי בא	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Tunc præconia dicent omnia ligna sylvæ. *Hieron.*, tunc laudabunt universa ligna saltus.	Tunc exsultabunt omnia ligna sylvarum.	Tunc laudabunt universa ligna saltus.
13. A facie Domini quia venit. *Hieron.*, ante faciem Domini quoniam venit.	13. A facie Domini quia venit.	13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXV.

V. 1. De titulo vide supra ad psalm. XCIII.
V. 5. Ἀ., ἐπίπλαστοι etc. Drusius.
V. 7. *Οἱ λοιποί* etc. Sic unus codex Colbertinus. [Sic etiam Eusebius in comment. ad ps. XXVIII, in principio, ubi exhibet ipsa τῶν λοιπῶν verba, et interpretationem Hebraicæ veritatis. DRACH.]
V. 9. Ἀ., Σ., ᾠδινήσατε etc. Sic duo Regii, et Theodoretus.
V. 10. Σ., Κύριος ἐβασίλευσε etc. Drusius.
V. 11. Ἀ., βροντήσει etc. Sic manuss. Symma·

PSALMUS XCVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 רע	10.	10. Πονηρόν.
חסידיו		
מיד רשעים		Ἐκ χειρὸς ἀσεβῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Malum. *Hieron.*, *id.*	10. Malum.	10. Malum.
Sanctorum suorum. *Hieron.*, *id.*	Sanctorum suorum.	
De manu impiorum. *Hieron.*, *id.*	De manu peccatoris.	De manu impiorum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCVI.

Eusebii nota ad titulum : Μήτε ψαλμὸς, μήτε ᾠδὴ ἐπιγέγραπται παρ' Ἑβραίοις. I. c. neque psalmus, neque canticum inscribitur apud Hebræos.

PSALMUS XCVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שיר חדש	1.	1.
נפלאות		
הושיעה־לו		
3 אפסי	3.	3.
4 הריעו	4.	4.
ורננו		Καὶ αἰνεῖτε.
7 ירעם הים ומלאו תבל וישבי בה	7.	7.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Canticum novum. *Hieron.*, *id.*	1. Canticum novum.	1.
Mirabilia. *Hieron.*, *id.*	Mirabilia.	
Salvavit sibi. *Hieron.*, *id.*	Salvavit sibi.	
3. Fines. *Hieron.*, *id.*	3. Termini.	3.
4. Jubilate. *Hieron.*, *id.*	4. Jubilate.	4.
Et laudate. *Hieron.*, *id.*	Et exsultate.	Et laudate.
7. Tonet mare et plenitudo ejus : orbis et habitatores ejus. *Hieron.*, *id.*	7. Moveatur mare et plenitudo ejus : orbis terrarum et qui habitant in eo.	7.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ.	
13.	13. Πρὸ προσώπου τοῦ Κυρίου ὅτι ἔρχεται. *Οἱ λοιποὶ*, ἀπὸ προσώπου Κυρίου ὅτι ἔρχεται.	13.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Tunc exsultabunt omnia ligna saltus.	
13.	13. Ante faciem Domini quoniam venit. *Reliqui*, a facie Domini quia venit.	13.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCV.

chi vero lectionem habet Drusius. Theodoretus Symmacho et Theodotioni tribuit, habetque ἠχήσει, similiterque Corderius, ἠχήσει.

V. 12. Σ., γαυριάσει etc. Theodoretus.

Ibid. 'Α., τότε αἰνέσουσι etc. Theodoretus.

V. 13. *Οἱ λοιποὶ*, ἀπὸ προσώπου Κυρίου etc. Drusius.

PSALMUS XCVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10. Κακόν.	10. Πονηρόν. Ε', Ϛ', *id.*	10. Πονηρόν.
	Τῶν ὁσίων αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τῶν ἁγνῶν αὐτοῦ.	
Ἐκ χειρὸς παρανόμων.	Ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλῶν.	Ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10. Malum.	10. Malum. V, VI, *id.*	10. Malum.
	11. Sanctorum suorum. *Alius*, castorum suorum.	
De manu iniquorum.	De manu peccatorum.	De manu peccatoris.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCVI.

V. 10. Α., Ο', Θ. etc., Drusius.

Ibid. *Ἄλλος*, τῶν ἁγνῶν αὐτοῦ. Coislinianus unus. Vocem חסיד ita vertit Aquila psalm. XI.

Ibid. 'Α., ἐκ χειρὸς etc. Drusius.

PSALMUS XCVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἆσμα καινόν. *Ἄλλος*, ᾆσμα νέον.	1.
Τεράστια.	Θαυμαστά.	
	Ἔσωσεν αὐτῷ.	Ἔσωσεν αὐτῷ.
3.	3. Τὰ πέρατα. *Ἄλλος*, τὰ τέλη.	3.
4.	4. Ἀλαλάξατε. *Ἄλλος*, σημάνατε. *Ἄλλος*, κροτήσατε.	4.
Καὶ εὐφημεῖτε.	Καὶ ἀγαλλιᾶσθε.	
7. Ἠχείτω ἡ θάλασσα σὺν πληρώματι αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.	7. Σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.	7.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Canticum novum. *Alius*, *id.*	1.
Prodigia.	Mirabilia.	
	Salvavit sibi.	Salvavit sibi.
3.	3. Termini. *Alius*, fines.	3.
4.	4. Jubilate. *Alius*, significate. *Alius*, plaudite.	4.
Et benedicite.	Et exsultate.	
7. Sonet mare cum plenitudine ejus, orbis et inhabitantes eum.	7. Moveatur mare et plenitudo ejus : orbis terrarum et qui habitant in eo.	7.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ἈΚΥΛΑΣ.
9 כי־בא	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Quoniam venit. *Hieron.*, quia venit.	9. Quoniam venit.	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCVII.

V. 1. Ἄλλος, ᾆσμα νέον. Coislinianus unus.
Ibid. Σ., τεράστια. Regius unus ex Hesychio.
Ibid. Θ., ἔσωσεν αὐτῷ. Coislinianus unus.
V. 3. Ἄλλος, τὰ τέλη. Coislinianus unus.
V. 4. Ἄλλος, σημάνατε. Coislinianus unus.

PSALMUS XCVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 ועז מלך משפט אהב	4.	4. Καὶ κράτος βασιλέως κρίσιν ἠγάπησεν.
6 והוא יענם	6.	6. Καὶ αὐτὸς ἐπακούσεται αὐτῶν.
8 ונקם על־עלילותם	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et regis fortitudo judicium dilexit. *Hieron.*, imperium regis judicium diligit.	4. Et honor regis judicium diligit.	4. Et imperium regis judicium dilexit.
6. Et ipse exaudiebat eos. *Hieron.*, et ipse exaudivit eos.	6. Et ipse exaudiebat eos.	6. Et ipse exaudiet eos.
8. Et vindicans super studia illorum. *Hieron.*, et ultor super commutationibus eorum.	8. Et ulciscens in omnes adinventiones eorum.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCVIII.

Ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. I. e. caret inscriptione apud Hebræos. Hanc notam ad titulum habet Eusebius.
V. 4. Ἀ., καὶ κράτος etc. Drusius.

PSALMUS XCIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 הריעו	1.	1.
2 ברננה	2.	2. Ἐν αἰνέσει.
3 הוא עשנו ולא ׀ אנחנו עמו וצאן מרעיתו	3.	3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Jubilate. *Hieron.*, *id.*	1. Jubilate.	1.
2. In laude. *Hieron.*, *id.*	2. In exsultatione.	2. In laude.
3. Ipse fecit nos, et non nos. Populus ejus, et pecus pascuæ ejus. *Hieron.*, ipse fecit nos, et ipsius sumus : populus ejus, et grex pascuæ ejus.	3. Ipse fecit nos, et non ipsi nos : populus ejus, et oves pascuæ ejus.	3.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCIX.

V. 1. Ἄλλος, σημάνατε etc. Coislin. unus.
V. 2. Ἀ., ἐν αἰνέσει etc. Sic Regii duo, Theodoretus et Drusius.
V. 3. Σ., αὐτὸς etc. Eusebius. Sed hæc interpre-

PSALMUS C.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1, 2 אזמרה אשכילה ׀ בדרך תמים	1, 2.	1, 2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1, 2. Psallam, intelligam in via perfecta. *Hieron.*, psallam, erudiar in via perfecta.	1, 2. Psallam et intelligam in via immaculata.	1, 2.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Ὅτι ἥκει. Οἱ λοιποὶ, ὅτι ἔρχεται.	9.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. Quoniam venit. *Reliqui, id.*	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCVII.

Ibid. Ἀ., καὶ αἰνεῖτε etc. Sic unus codex.
V. 7. Σ., ἠχείτω etc. Drusius. Colbertinus autem στιχηρῶς scriptus habet, ἠχησάτω.
V. 9. *Οἱ λοιποὶ,* ὅτι ἔρχεται. Drusius.

PSALMUS XCVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Ἰσχὺν βασιλεὺς τοῦ κρίματος ἀγαπᾷ.	4. Καὶ τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ.	4.
6. Καὶ αὐτὸς εἰσήκουεν.	6. Καὶ αὐτὸς εἰσήκουεν. Ε', *id.* Ϛ', ἐπήκουσεν.	6. Καὶ αὐτὸς εἰσήκουεν.
8. Καὶ ἔκδικος ἐπὶ ταῖς ἐπηρείαις αὐτῶν.	8. Καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.	8.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Fortitudinem rex judicii diligit.	4. Et honor regis judicium diligit.	4.
6. Et ipse exaudiebat.	6. Et ipse exaudiebat. V, *id.* VI, exaudivit.	6. Et ipse exaudiebat.
8. Et vindex super nocumentis eorum.	8. Et ulciscens in omnes adinventiones eorum.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCVIII.

V. 6. Ἀ., καὶ αὐτὸς etc. Drusius.
V. 8. Σ., καὶ ἔκδικος, etc. Sic Reg. unus.

PSALMUS XCIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἀλαλάξατε. Ἄλλος, κροτήσατε. Ἄλλος, σημάνατε.	1.
2. Μετ' εὐφημίας.	2. Ἐν ἀγαλλιάσει.	2.
3. Αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς οὐκ ὄντας· ἡμεῖς δὲ λαὸς νομῆς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ.	3. Αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ ἡμεῖς, λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα τῆς νομῆς αὐτοῦ.	3.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Jubilate. *Alius*, plaudite. *Alius*, significate.	1.
2. Cum benedictione.	2. In exsultatione.	2.
3. Ipse fecit nos non exsistentes. Nos autem populus pascuæ ejus, et oves manus ejus.	3. Ipse fecit nos, et non nos, populus ejus, et oves pascuæ ejus.	3.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum XCIX.

tatio non mendi suspicione vacat. Coislinianus unus habet: *Ἐν ἄλλῳ*, καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ, i. e., « *In alio*, et oves manus ejus. » Hic vero codex est noni sæculi.

PSALMUS C.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1, 2. Μελῳδήσω, ἐννοήσω ὁδὸν ἄμωμον.	1, 2. Ψαλῶ, καὶ συνήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ. Ἄλλος, ἀνεμπτῳ.	1, 2.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1, 2. Modulabor, cogitabo viam perfectam.	1, 2. Psallam et intelligam in via immaculata. *Alius*, inculpata.	1, 2.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 לבב עקש	4.	4.
8 אצמית	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Cor perversum. *Hieron.*, cor pravum.	4. Cor pravum.	4.
8. Succidam. *Hieron.*, perdam.	8. Interficiebam.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum C.

V. 2. Σ., μελῳδήσω. Sic duo mss. et Theodoret. V. 4. Hæ lectiones ex Coisliniano uno.

PSALMUS CI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 יעטף שיחו	1.	1.
2 ושועתי	2.	2.
4 ועצמותי כמוקד נחרו	4.	4. Καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡς καῦσις ἐφαθυρώθη.
7 הייתי ככוס חרבות	7.	7. Ἐγενήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ.
9 מהוללי בי נשבעו	9.	9.
15 ואת־עפרה	15.	15. Καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς.
24 ענה בדרך כחו	24.	24.
27 וכלם כבגד יבלו כלבוש תחליפם ויחלפו	27.	27.
29 יכון	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Deficiet angore. *Hieron.*, anxius fuerit.	1. Anxius fuerit.	1.
Eloquium suum. *Hieron.*, *id.*	Precem suam.	
2. Et clamor meus. *Hieron.*, *id.*	2. Et clamor meus.	2.
4. Et ossa mea tamquam focus exusta sunt. *Hieron.*, et ossa mea quasi frixa contabuerunt.	4. Et ossa mea sicut cremium aruerunt.	4. Et ossa mea ut res exusta aruerunt.
7. Fui sicut falco solitudinum. *Hieron.*, factus sum quasi bubo solitudinum.	7. Factus sum sicut nycticorax in domicilio.	7. Factus sum sicut nycticorax in domicilio.
9. Insanientes adversum me jurabant. *Hieron.*, exsultantes per me jurabant.	9. Et qui laudabant me adversum me jurabant.	9.
15. Et pulverem ejus. *Hieron.*, *idem.*	15. Et terræ ejus.	15. Et humum ejus.
24. Afflixit in via fortitudinem meam. *Hieron.*, *id.*	24. Respondit ei in via virtutis suæ.	24.
27. Et omnes ipsi sicut vestis veterascent, sicut vestimentum mutabis eos, et mutabuntur. *Hieron.*, et omnes quasi vestimentum atterentur: quasi pallium mutabis eos, et mutabuntur.	27. Et omnes sicut vestimentum veterascent, et sicut opertorium mutabis eos, et mutabuntur.	27.
29. Stabilietur. *Hieron.*, perseverabit.	29. Dirigetur.	29.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CI.

V. 1. Σ., ἀθυμεῖ. Chrysostomus. Eusebius aliter exhibet Symmachi lectionem, ἀθυμῇ. Unus vero Regius sic habet, ἔνια τῶν ἀντιγράφων ἔχει, τετράδι σαββάτων· πλὴν οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς, οὔτε παρὰ τοῖς Ο' εὕρηται.

V. 2. Σ., καὶ ἡ οἰμωγή μου etc. Theodoretus et Euthymius.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Καρδία σκαμβή. Ἄλλος, καρδία στρεβλή. Ἄλλος, καρδία διεστραμμένη.	4.
8. Ἀφώνους ἐποίουν.	8. Ἀπέκτεινον.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Cor pravum. *Alius*, cor tortuosum. *Alius*, cor perversum.	4.
8. Mutos faciebant.	8. Interficiebam.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum C.

V. 8. Σ., ἀφώνους ἐποίουν. Ita Reg. unus ex Hesychio. Forte, ἀφανεῖς ἐποίουν.'

PSALMUS CI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἀθυμεῖ.	1. Ἀκηδιάσῃ.	1.
Τὴν λογοποιΐαν ἑαυτοῦ.	Τὴν δέησιν αὐτοῦ.	
2. Καὶ ἡ οἰμωγή μου.	2. Καὶ ἡ κραυγή μου.	2.
4. Καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡς ἀπόκαυμα αὖα γέγονεν.	4. Καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν.	4. Ὡς φρύγιον.
7. Ἐγενήθην ὡς ἔποψ ἐν ἐρειπίῳ.	7. Ἐγενήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ. Ε', *id.* ϛ', ὡς γλαύξ.	7. Ἐγενήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ.
9.	9. Καὶ οἱ ἐπαινοῦντές με κατ' ἐμοῦ ὤμνυον. Ἄλλος, καὶ οἱ καταστασιάζοντές μου ἐμὲ ὅρκον ἐποίουν.	9.
15. Καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς.	15. Καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς.	15. Καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς.
24. Ἐκάκωσεν ἐν ὁδῷ τὴν ἰσχύν μου.	24. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἰσχύος αὐτοῦ.	24.
27. Καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡς ἔνδυμα ἑλίξεις αὐτοὺς, καὶ ἀλλαγήσονται.	27. Καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτοὺς, καὶ ἀλλαγήσονται.	27.
29. Διαμενεῖ.	29. Κατευθυνθήσεται.	29.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Animo deficit.	1. Anxius fuerit.	1.
Sermocinationem suam.	Precem suam.	
2. Et ejulatus meus.	2. Et clamor meus.	2.
4. Et ossa mea sicut exustio arefacta sunt.	4. Et ossa mea sicut cremium confrixa sunt.	4. Sicut cremium.
7. Factus sum sicut upupa in maceria.	7. Factus sum sicut nycticorax in domicilio. V, *id.* VI, ut noctua.	7. Factus sum sicut nycticorax in domicilio.
9.	9. Et qui laudabant me adversum me jurabant. *Alius*, et seditionem moventes adversum me, juramentum me faciebant.	9.
15. Et humum ejus.	15. Et humum ejus.	15. Et humum ejus.
24. Afflixit in via fortitudinem meam.	24. Respondit ei in via virtutis suæ.	24.
27. Et omnes sicut vestimentum veterascent, et sicut indumentum volves eos, et mutabuntur.	27. Et omnes sicut vestimentum veterascent, et sicut opertorium volves eos, et mutabuntur.	27.
29. Perseverabit.	29. Dirigetur.	29.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CI.

V. 4. Ἀ., καὶ τὰ ὀστᾶ μου etc. Ita Drusius Aquilæ, Symmachi et Theodotionis lectiones effert, ἐψαθυρώθη. Vide Josue IX, 5.

V. 7. Ἀ., Ο', Θ., Ε', ἐγενήθην etc. Sic ex Hieronymo versiones expressit Martianæus. Locum vero Hieronymi sic habet Epist. ad Sun. et Fret.: *In Hebræo pro nycticorace verbum BOS scriptum est, quod Aquila et LXX et Theodotion et Quinta editio,*

Digitized by Google

nycticoracem, *interpretati sunt*, *Symmachus*, upupam : *Sexta editio*, noctuam, *quod et nos magis sequimur. Denique ubi apud nostros et Græcos legitur :* Factus sum sicut nycticorax in domicilio, *plerique* bubonem *contentiose significari putant*. Sic locum ex Martianæo damus. Ubi notat ille mss. omnes *bos*, non *cos* habere. Cum autem B et C Latine longe dissimiles sint; contra vero ב et כ ita similes, ut teste Eusebio una pro alia sæpe accipiatur, Hieronymum unam pro alia littera accepisse

PSALMUS CII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כל־גמוליו 2	2.	2.
ורחמים 4	4.	4. Καὶ οἰκτιρμοῖς.
המשביע 5	5.	5.
זכור 14	14.	14.
כי רוח עברה־בו ואיננו 16	16.	16. Τότε οὐχ ὑπάρξει.
וצדקתו 17	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Omnium retributionum ejus. *Hieron.*, *id.*	2. Omnes retributiones ejus.	2.
4. Et miserationibus. *Hieron.*, *idem.*	4. Et miserationibus.	4. Et miserationibus.
5. Saturans. *Hieron.*, qui replet.	5. Qui replet.	5.
14. Recordatus. *Hieron.*, *id.*	14. Recordatus.	14.
16. Quia ventus pertransivit in eum, et non ipse. *Hieron.*, quia spiritus pertransiit eum, et non subsistet.	16. Quoniam spiritus pertransibit in illo, et non subsistet.	16. Tunc non subsistet.
17. Et justitia ejus. *Hieron.*, *id.*	17. Justitia illius.	17.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CII.

V. 2. Σ., πάσας τὰς etc. Reg. unus et Drusius.
V. 4. Ἀ., Σ., Θ', καὶ οἰκτιρμοῖς etc. Drusius.
V. 5. Ἄλλος, χορεννύντα. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

PSALMUS CIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
יהוה אלהי גדלת מאד 1	1.	1.
הוד והדר לבשת		Ἐπιδοξότητα καὶ διαπρέπειαν...
כיריעה 2	2.	2.
אש להט 4	4.	4. Πῦρ λάβρον.
על־מכוניה 5	5.	5. Ἐπὶ τῆς ἕδρας αὐτῆς.
תהום כלבוש כסיתו 6	6.	6. Ἄβυσσον ὡς ἔνδυμα περιέβαλες αὐτήν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Domine Deus meus, magnificatus es vehementer. *Hieron.*, Domine Deus meus, magnificatus es nimis.	1. Domine Deus meus, magnificatus es vehementer.	1.
Gloriam et decorem induisti. *Hieron.*, gloria et decore indutus es.	Confessionem et decorem induisti.	Gloriam et decorem...
2. Sicut pellem. *Hieron.*, *id.*	2. Sicut pellem.	2.
4. Ignem flagrantem. *Hieron.*, ignem urentem.	4. Ignem urentem.	4. Ignem voracem.
5. Super bases suas. *Hieron.*, super basem suam.	5. Super stabilitatem suam.	5. Super sedes suas.
6. Abysso quasi vestimento operuisti eam. *Hieron.*, *id.*	6. Abyssus sicut vestimentum amictus ejus.	6. Abyssum sicut indumentum circumjecisti ei.

Digitized by Google

putandum est; nisi quis malit vitium in librarios Latinos refundere qui *Bos*, pro *Cos*, posuerint, quod probabilius.

V. 9. *Ἄλλος*, καὶ οἱ κατασ-. Drusius.

V. 15. *Οἱ Π.*, καὶ τὸν χοῦν. Hieron. Ibidem.

V. 24. Σ., ἐκάκωσεν etc. Drusius.

V. 27. Σ., καὶ πάντες etc. Theodoretus, qui ibidem legit ἑλίξεις· sed ejus interpres olim legisse videtur, ἀλλάξεις, qui vertit *mutabis*.

V. 29. Σ., διαμενεῖ. Theodoretus.

PSALMUS CII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Πάσας τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ.	2. Πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ.	2.
4. Καὶ οἰκτιρμοῖς.	4. Καὶ οἰκτιρμοῖς.	4. Καὶ οἰκτιρμῷ.
5.	5. Ἐμπιπλῶντα. *Ἄλλος*, χορενκύντα.	5.
14. Μνημονεύων.	14. Μνήσθητι.	14. Μνήσθητι.
16. Ὅτι πνεῦμα διέρχεται αὐτόν· εἶτα οὐχ ὑπάρχει.	16. Ὅτι πνεῦμα διῆλθεν ἐν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὑπάρξει.	16.
17. Ἀνταπόδοσις.	17. Δικαιοσύνη αὐτοῦ.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Omnia beneficia ejus.	2. Omnes laudes ejus.	2.
4. Et miserationibus.	4. Et miserationibus.	4. Et miseratione.
5.	5. Qui replet. *Alius*, satiantem.	5.
14. Recordans.	14. Recordare.	14. Recordare.
16. Quia spiritus pertransit eum; deinde non exsistit.	16. Quoniam spiritus pertransivit in illo, et non subsistet.	16.
17. Retributio ejus.	17. Justitia illius.	17.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CII.

V. 14. Σ., μνημονεύων etc. Drusius.

V. 16. Σ., ὅτι πνεῦμα etc. Theodoretus et Colbert. unus. Lectionem Aquilæ habet Regius unus.

V. 17. Σ., ἀνταπόδοσις etc. Eusebius.

PSALMUS CIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Κύριε ὁ Θεός μου, μέγας εἶ σφόδρα.	1. Κύριε ὁ Θεός μου, ἐμεγαλύνθης σφόδρα.	1.
Ὕμνον καὶ εὐδοξίαν ἠμφιάσω.	Ἐξομολόγησιν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσω.	Μεγαλοπρέπειαν.
2.	2. Ὡσεὶ δέῤῥιν. *Ἄλλος*, ὡσεὶ δέρμα.	2.
4. Πυρίνην φλόγα.	4. Πῦρ φλέγον.	4.
5. Ἐπὶ τῆς ἕδρας αὐτῆς.	5. Ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς. Ϛ', ἐπὶ τῆς ἕδρας αὐτῆς.	5.
6.	6. Ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ.	6. Ἄβυσσον ὡς ἔνδυμα περιέβαλες αὐτήν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Domine Deus meus, magnus es valde.	1. Domine Deus meus, magnificatus es vehementer.	1.
Hymnum et gloriam induisti.	Confessionem et decorem induisti.	Magnificentiam.
2.	2. Sicut pellem. *Alius*, *id*.	2.
4. Igneam flammam.	4. Ignem urentem.	4.
5. Super sedes suas.	5. Super firmitatem suam. VI, super sedes suas.	5.
6	6. Abyssus sicut vestimentum amictus	6. Abyssum sicut indumentum circumje-

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 ישברו פראים צמאם	11.	11.
14, 15 מצמיח ׀ חציר לבהמה ועשב לעבדת האדם להציא לחם מן־הארץ : ויין ׀ ישמח לבב־אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב־אנוש יסעד	14, 15.	14, 15.
16 עצי יהוה *Ὁ Ἑβραῖος*, τὰ ξύλα τοῦ Κυρίου.	16.	16. Τοῦ πεδίου Κυρίου.
17 אשר־שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה	17. Ἀσιδα.	17. Ἐκεῖ ὄρνεα νοσσεύσουσιν· ἐρωδίῳ ἐλάται οἶκος αὐτῷ.
18 סלעים מחסה לשפנים	18.	18. Πέτραι καταφυγὴ τοῖς χοιρογρυλλίοις.
22 יאספון	22.	22.
24 מלאה הארץ קנינך	24.	24. Ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτήσεώς σου.
25 זה ׀ הים גדול ורחב ידים	25.	25. Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν.
26 יהלכון	26.	26. Περιπατεῖ.
28 תפתח ידך ישבעון טוב	28.	28. Ἀνοίξεις χεῖρά σου, ἐμπλησθήσονται ἀγαθοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Frangent onagri sitim suam. *Hieron.*, reficiat onager sitim suam.	11. Exspectabunt onagri in siti sua.	11.
14, 15. Germinare faciens fœnum jumento, et herbam ad obsequium hominum : ad educendum panem de terra, et vinum exhilarabit cor hominis, ad nitere faciendum facies ab oleo, et panis cor hominis sustentabit. *Hieron.*, germinans herbam jumentis, et fœnum servituti hominum, ut educat panem de terra, et vinum lætificat cor hominis, ad exhilarandum faciem in oleo, panis autem cor hominis roborat.	14, 15. Producens fœnum jumentis, et herbam servituti hominum : ut educas panem de terra, et vinum lætificet cor hominis : ut exhilaret faciem in oleo, et panis cor hominis confirmet.	14, 15.
16. Ligna Domini. *Heb. int. et Hieron., id.*	16. Ligna campi.	16. Campi Domini.
17. Ut ibi aves nidificent : ciconia abietes domum ejus. *Hieron.*, ibi aves nidificabunt, milvo abies domus ejus.	17. Illic passeres nidificabunt : erodii domus dux est eorum.	17. Illic aves nidificabunt ; erodio abietes domus ejus.
18. Petræ refugium cuniculis. *Hieron.*, petra refugium herinaciis.	18. Petra refugium herinaciis.	18. Petræ refugium herinaciis.
22. Congregabuntur. *Hieron.*, recedent.	22. Congregati sunt.	22.
24. Impleta est terra possessione tua. *Hieron., id.*	24. Impleta est terra possessione tua.	24. Impleta est terra possessione tua.
25. Hoc mare magnum et latum manibus. *Hieron., id.*	25. Hoc mare magnum et spatiosum manibus.	25. Hoc mare magnum et latum manibus.
26. Ambulabunt. *Hieron.*, pertranseunt.	26. Pertransibunt.	26. Ambulant.
28. Aperies manum tuam, saturabuntur bono. *Hieron.*, aperiente te manum tuam replebuntur bono.	28. Aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate.	28. Aperies manum tuam, replebuntur bono.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11. Ἀναχτήσεται ὄναγρος δίψαν αὐτοῦ.	11. Προσδέξονται ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν.	11.
14, 15. Ἐκβλαστάνων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὸ ἐκφῦσαι τροφὴν ἀπὸ γῆς, καὶ οἶνον εὐφραίνειν καρδίαν ἀνθρώπου· στίλβειν πρόσωπον τῷ ἐλαίῳ, καὶ ἄρτον καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζειν.	14, 15. Ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων· τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς, καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου· τοῦ ἱλαρῦναι πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει.	14, 15.
16.	16. Τὰ ξύλα τοῦ πεδίου. *Οἱ λοιποί*, τὰ ξύλα τοῦ Κυρίου.	16. Τοῦ πεδίου Κυρίου.
17. Ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσει, τῷ ἰκτῖνι βόρατον οἴκησις.	17. Ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι, τοῦ ἐρωδίου ἡ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν. *Ἄλλος*, αἱ κυπάρισσοι. *Ἄλλος*, ἡ ἄρκευθος.	17.
18. Πέτρα καταφυγὴ τοῖς χοιρογρυλλίοις.	18. Πέτρα καταφυγὴ τοῖς χοιρογρυλλίοις.	18. Πέτρα καταφυγὴ τοῖς χοιρογρυλλίοις.
22. Ὑποχωρήσουσι.	22. Συναχθήσονται.	22.
24. Ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτήσεώς σου.	24. Ἐπληρώθη ἡ γῆ κτίσεώς σου.	24. Ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτήσεώς σου.
25. Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν.	25. Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος. Ε', Ϛ', αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν.	25. Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν.
26.	26. Διαπορεύονται.	26.
28. Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, πλησθήσονται ἀγαθοσύνης.	28. Ἀνοίξαντος δέ σου τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος. Ϛ', τὰ σύμπαντα πλησθήσονται.	28. Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, πλησθήσονται ἀγαθοσύνης.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11. Recreabit onager sitim suam.	11. Exspectabunt onagri in siti sua.	11.
14, 15. Germinare faciens fœnum jumentis, et herbam servituti hominum, ad educendum cibum de terra, et ut vinum lætificet cor hominis : ut illucescat facies oleo, et panis cor hominis confirmet.	14, 15. Producens fœnum jumentis, et herbam servituti hominum : ut educat panem de terra, et vinum lætificat cor hominis : ut exhilaret faciem in oleo, et panis cor hominis confirmat.	14, 15.
16.	16. Ligna campi. *Reliqui*, ligna Domini.	16. Campi Domini.
17. Illic passeres nidificabunt, milvo abies domus.	17. Illic passeres nidificabunt : erodii domus dux est eorum. *Alius*, cyparissi. *Alius*, juniperus.	17.
18. Petra refugium herinaciis.	18. Petra refugium herinaciis.	18. Petra refugium herinaciis.
22. Secedent.	22. Congregabuntur.	22.
24. Impleta est terra possessione tua.	24. Impleta est terra creatione tua.	24. Impleta est terra possessione tua.
25. Hoc mare magnum et latum manibus.	25. Hoc mare magnum et latum. V, VI, hoc mare magnum et latum manibus.	25. Hoc mare magnum et latum manibus.
26.	26. Pertransibunt.	26.
28. Aperiente te manum replebuntur bono.	28. Aperiente te manum omnia implebuntur bonitate. VI, omnia implebuntur.	28. Aperiente te manum replebu[illegible]

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 ישברו פראים צמאם	11.	11.
14, 15 מצמיח ׀ חציר לבהמה ועשב לעבדת האדם להציא לחם מן־הארץ : ויין ׀ ישמח לבב־אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב־אנוש יסעד	14, 15.	14, 15.
16 עצי יהוה Ὁ Ἑβραῖος, τὰ ξύλα τοῦ Κυρίου.	16.	16. Τοῦ πεδίου Κυρίου.
17 אשר־שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה	17. Ἀσιδα.	17. Ἐκεῖ ὄρνεα νοσσεύσουσιν· ἐρωδίῳ ἐλάται οἶκος αὐτῷ.
18 סלעים מחסה לשפנים	18.	18. Πέτραι καταφυγὴ τοῖς χοιρογρυλλίοις.
22 יאספון	22.	22.
24 מלאה הארץ קנינך	24.	24. Ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτήσεώς σου.
25 זה ׀ הים גדול ורחב ידים	25.	25. Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν.
26 יהלכון	26.	26. Περιπατεῖ.
28 תפתח ידך ישבעון טוב	28.	28. Ἀνοίξεις χεῖρά σου, ἐμπλησθήσονται ἀγαθοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Frangent onagri sitim suam. *Hieron.*, reficiat onager sitim suam.	11. Exspectabunt onagri in siti sua.	11.
14, 15. Germinare faciens fœnum jumento, et herbam ad obsequium hominum : ad educendum panem de terra, et vinum exhilarabit cor hominis, ad nitere faciendum facies ab oleo, et panis cor hominis sustentabit. *Hieron.*, germinans herbam jumentis, et fœnum servituti hominum, ut educat panem de terra, et vinum lætificat cor hominis, ad exhilarandum faciem in oleo, panis autem cor hominis roborat.	14, 15. Producens fœnum jumentis, et herbam servituti hominum : ut educas panem de terra, et vinum lætificet cor hominis : ut exhilaret faciem in oleo, et panis cor hominis confirmet.	14, 15.
16. Ligna Domini. *Heb. int. et Hieron.*, *id.*	16. Ligna campi.	16. Campi Domini.
17. Ut ibi aves nidificent : ciconia abietes domum ejus. *Hieron.*, ibi aves nidificabunt, milvo abies domus ejus.	17. Illic passeres nidificabunt : erodii domus dux est eorum.	17. Illic aves nidificabunt ; erodio abietes domus ejus.
18. Petræ refugium cuniculis. *Hieron.*, petra refugium herinaciis.	18. Petra refugium herinaciis.	18. Petræ refugium herinaciis.
22. Congregabuntur. *Hieron.*, recedent.	22. Congregati sunt.	22.
24. Impleta est terra possessione tua. *Hieron.*, *id.*	24. Impleta est terra possessione tua.	24. Impleta est terra possessione tua.
25. Hoc mare magnum et latum manibus. *Hieron.*, *id.*	25. Hoc mare magnum et spatiosum manibus.	25. Hoc mare magnum et latum manibus.
26. Ambulabunt. *Hieron.*, pertranseunt.	26. Pertransibunt.	26. Ambulant.
28. Aperies manum tuam, saturabuntur bono. *Hieron.*, aperiente te manum tuam replebuntur bono.	28. Aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate.	28. Aperies manum tuam, replebuntur bono.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

11. Ἀναχτήσεται ὄναγρος δίψαν αὐτοῦ.

14, 15. Ἐκβλαστάνων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὸ ἐκφῦσαι τροφὴν ἀπὸ γῆς, καὶ οἶνον εὐφραίνειν καρδίαν ἀνθρώπου· στίλβειν πρόσωπον τῷ ἐλαίῳ, καὶ ἄρτον καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζειν.

16.

17. Ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσει, τῷ ἰκτῖνι βόρατον οἴκησις.

18. Πέτρα καταφυγὴ τοῖς χοιρογρυλλίοις.

22. Ὑποχωρήσουσι.

24. Ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτήσεώς σου.

25. Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν.

26.

28. Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, πλησθήσονται ἀγαθοσύνης.

Ο'.

11. Προσδέξονται ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν.

14, 15. Ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων· τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς, καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου· τοῦ ἱλαρῦναι πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει.

16. Τὰ ξύλα τοῦ πεδίου. *Οἱ λοιποὶ*, τὰ ξύλα τοῦ Κυρίου.

17. Ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι, τοῦ ἐρωδίου ἡ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν. *Ἄλλος*, αἱ κυπάρισσοι. *Ἄλλος*, ἡ ἄρκευθος.

18. Πέτρα καταφυγὴ τοῖς χοιρογρυλλίοις.

22. Συναχθήσονται.

24. Ἐπληρώθη ἡ γῆ κτίσεώς σου.

25. Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος. Ε', ϛ', αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν.

26. Διαπορεύονται.

28. Ἀνοίξαντος δέ σου τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος. ϛ', τὰ σύμπαντα πλησθήσονται.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11.

14, 15.

16. Τοῦ πεδίου Κυρίου.

17.

18. Πέτρα καταφυγὴ τοῖς χοιρογρυλλίοις.

22.

24. Ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτήσεώς σου.

25. Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν.

26.

28. Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, πλησθήσονται ἀγαθοσύνης.

SYMMACHUS.

11. Recreabit onager sitim suam.

14, 15. Germinare faciens fœnum jumentis, et herbam servituti hominum, ad educendum cibum de terra, et ut vinum lætificet cor hominis : ut illucescat facies oleo, et panis cor hominis confirmet.

16.

17. Illic passeres nidificabunt, milvo abies domus.

18. Petra refugium herinaciis.

22. Secedent.

24. Impleta est terra possessione tua.

25. Hoc mare magnum et latum manibus.

26.

28. Aperiente te manum replebuntur bono.

LXX INTERPRETES.

11. Exspectabunt onagri in siti sua.

14, 15. Producens fœnum jumentis, et herbam servituti hominum : ut educat panem de terra, et vinum lætificat cor hominis : ut exhilaret faciem in oleo, et panis cor hominis confirmat.

16. Ligna campi. *Reliqui*, ligna Domini.

17. Illic passeres nidificabunt : erodii domus dux est eorum. *Alius*, cyparissi. *Alius*, juniperus.

18. Petra refugium herinaciis.

22. Congregabuntur.

24. Impleta est terra creatione tua.

25. Hoc mare magnum et latum. V, VI, hoc mare magnum et latum manibus.

26. Pertransibunt.

28. Aperiente te manum omnia implebuntur bonitate. VI, omnia implebuntur.

THEODOTIO.

11.

14, 15.

16. Campi Domini.

17.

18. Petra refugium herinaciis.

22.

24. Impleta est terra possessione tua.

25. Hoc mare magnum et latum manibus.

26.

28. Aperiente te manum replebuntur bono.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
35 ויאכל פרי אדמתם	35.	35. Καὶ ἔφαγον καρποὺς χθονὸς αὐτῶν.
40 ויבא	40.	40. Ἤγαγεν.
45 חקיו	45.	45.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
35 Et comedit fructum terræ eorum. *Hieron.*, devoravit fructum terræ eorum.	35. Et comedit omnem fructum terræ eorum.	35. Et comederunt fructus terræ eorum.
40. Et adduxit. *Hieron.*, *id.*	40. Venit.	40. Duxit.
45. Statuta ejus. *Hieron.*, cæremonias ejus.	45. Justificationes ejus.	45.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CIV.

V. 1. Tit., ἀλληλούϊα. Vide Eusebium. [Scil. Euseb. ita : Τῶν ἐπιγεγραμμένων *Ἀλληλούια* πρῶτος ὁ παρὼν τυγχάνει ψαλμός. I. e., *hic psalmus primus eorum est qui* Alleluia *inscribuntur*. Verum enim vero omnia Hebraica exemplaria carent hoc in psalmo tali inscriptione; et perperam transtulit huc Montfauconius vocem הללו־יה a fine ps. præcedentis. Drach.]

Ibid. Σ., κηρύσσετε etc. Ex Eusebio, Chrysostomo et Theodoreto.

V. 3. Ἀ., καυχᾶσθε. Sic Eusebius, Theodoretus et mss.

V. 5. *Ἄλλος*, ἀκριβάσματα etc. Coislin. unus.

V. 16. *Ἄλλος*, βακτηρίαν. Sic unus.

V. 18. Σ., εἰς σίδηρον etc. Regius unus, Theodo-

PSALMUS CV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 כי־טוב	1.	1. Ὅτι χρηστός.
3 עשה צדקה	3.	3.
4 זכרני יהוה ברצון עמך	4.	4. Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου.
7 וימרו	7.	7.
11 ויכסו	11.	11.
30 ויפלל המגפה	30.	30. Ἐξευμενίσατο.
33 ויבטא בשפתיו	33.	33. Διέκρινεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Quoniam bonus. *Hieron.*, *id.*	1. Quoniam bonus.	1. Quoniam bonus.
3. Faciens justitiam. *Hieron.*, et faciunt justitiam.	3. Et faciunt justitiam.	3.
4. Memento mei, Domine, in voluntate populi tui. *Hieron.*, recordare mei, Domine, in repropitiatione populi tui.	4. Memento nostri, Domine, in beneplacito populi tui.	4. Memento nostri, Domine, in beneplacito populi tui.
7. Et exacerbaverunt. *Hieron.*, et ad iracundiam provocaverunt.	7. Et irritaverunt.	7.
11. Et operuerunt. *Hieron.*, operuit.	11. Operuit.	11.
30. Dijudicabit. *Hieron.*, *id.*	30. Placavit.	30. Propitiavit.
Plaga. *Hieron.*, percussio.	Quassatio.	
33. Et effutiit in labiis suis. *Hieron.*, et præcepit labiis suis.	33. Distinxit in labiis suis.	33. Dijudicavit in labiis suis.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CV.

V. 1. *Οἱ Π.*, ὅτι χρηστός. Hieronymus ad Suniam et Fretelam.

V. 3. *Ἄλλος*, ποιοῦντες ἐλεημοσύνην. Reg. unus ex Chrysostomo.

V. 4. Ἀ., Σ., Ο', Θ. etc. Drusius.

V. 7. Ex Coislin. uno. [*Ἄλλος*, καὶ ἐφιλ-· Sic etiam v. 33 et 43.]

V. 11. Ex eodem.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
[illegible]έφαγον πᾶν γέννημα [illegible]ὐτῶν.	35. Καὶ κατέφαγε τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν.	35. Καὶ κατέφαγον τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν.
[illegible]γεν.	40. Ἦλθεν.	40.
	45. Τὰ δικαιώματα αὐτοῦ. Ἄλλος, τὰ προστάγματα αὐτοῦ.	45.

[SY]MMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
[illegible]mederunt omnem fru[ctum terræ e]orum.	35. Et comedit fructum terræ eorum.	35. Et comederunt fructum terræ eorum.
[illegible]t.	40. Venit.	40.
	45. Justificationes ejus. *Alius*, præcepta ejus.	45.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CIV.

[illegible]sius.
[illegible], Σ., ἄρχων λαῶν etc. Drusius. [Romana [illegible], ἄρχων λαῶν.]
[illegible] Α., καὶ οὐ προσήρισαν etc. Drusius. [illegible] vero sic habet, Ἀ., οὐ προσήρισαν ἐρ[illegible] δὲ Σ., οὐκ ἠπειθησαν. Θ., καὶ ἡ πέμπτη [illegible]ησαν· ἡ δὲ ς' ὁμοίως τοῖς Ο', οὐ [illegible]σαν.

V. 29. Ἀ., Σ., ἐθανάτωσε etc. Drusius.
V. 31. Ἀ., εἶπε καὶ ἦλθε πάμμικτος. Martianæus ex Hieronymo: πάμμικτος autem idipsum est quod πάμμυια, omnis generis muscæ.
V. 35. Ἀ., καὶ ἔφαγον etc. Drusius.
V. 40. Ἀ., ἤγαγεν etc. Unus Regius.
V. 45. Ἄλλος, τὰ προστ. Colbert. [illegible]

PSALMUS CV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
[illegible]ηστός.	1. Ὅτι χρηστός.	1. Ὅτι χρηστός.
	3. Καὶ ποιοῦντες δικαιοσύνην. Ἄλλος, ποιοῦντες ἐλεημοσύνην.	3.
[illegible]ητι ἡμῶν, Κύριε, ἐν τῇ [illegible] λαοῦ σου.	4. Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου. Ε, ς', id.	4. Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου.
	7. Καὶ παρεπίκραναν. Ἄλλος, καὶ προσήρισαν. Ἄλλος, καὶ ἐφιλονείκησαν.	7.
	11. Ἐκάλυψεν. Ἄλλος, ἐπεκάλυψεν. Ἄλλος, κατεπόντισεν.	11.
	30. Ἐξιλάσατο.	30.
[illegible]	Ἡ θραῦσις.	
[illegible] ἐν τοῖς χείλεσιν	33. Καὶ διέστειλεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ.	33.

[S]YMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
[illegible] bonus.	1. Quoniam bonus.	1. Quoniam bonus.
	3. Facientes justitiam. *Alius*, facientes misericordiam.	3.
[illegible] nostri, Domine, in [illegible] populi tui.	4. Memento nostri, Domine, in beneplacito populi tui. V, VI, *id.*	4. Memento nostri, Domine, in beneplacito populi tui.
	7. Et exacerbaverunt. *Alius*, et [illegible]erunt. *Alius*, et contentione [illegible].	7.
	11. Operuit. *Alius*, [illegible]ruit. *Alius*, demersit.	11.
	30. Placavit.	30.
	Quassatio.	
[illegible] in labiis suis	33. Distinxit in labiis suis.	33.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CV.

[illegible]

PSALMUS CVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ונפלאותיו לבני אדם 8	8.	8.
ויזבחו זבחי תודה 22	22.	22. Καὶ θυσάτωσαν θυσίαν εὐχαριστίας.
יקם סערה לדממה 29	29.	29. Ἀναστήσει λαίλαπα εἰς αὔραν.
עיר מושב 36	36.	36. Πόλιν κατοικεσίας.
לא ימעיט 38	38.	38. Οὐκ ὀλιγώσει.
וימעטו וישחו מעצר רעה ויגון 39	39.	39.
ויתעם בתהו לא־דרך 40	40.	40. Καὶ πλανήσει αὐτούς....
וישגב אביון מעוני 41	41.	41. Καὶ ὑπεραίρει πτωχὸν ἐκ πενίας.
וישם כצאן משפחות		Καὶ θήσει ὡς ποίμνιον συγγενείας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Et mirabilia ejus filiis hominum. *Hieron.*, et prodigia ejus in filios hominum.	8. Et mirabilia ejus filiis hominum.	8.
22. Et sacrificent sacrificia laudis. *Hieron.*, et immolent hostias gratiarum.	22. Et sacrificent sacrificium laudis.	22. Et sacrificent sacrificium gratiarum actionis.
29. Stare fecit turbinem in silentium. *Hieron.*, statuet turbinem in tranquillitatem.	29. Et statuit procellam ejus in auram.	29. Excitabit turbinem in auram.
36. Civitatem habitationis. *Hieron.*, ad habitandum.	36. Civitatem habitationis.	36. Civitatem habitationis.
38. Non minuet. *Hieron.*, *id.*	38. Non minoravit.	38. Non minorabit.
39. Et diminuti sunt et humiliati sunt a tyrannide mala et anxietate. *Hieron.*, imminuta sunt autem et afflicta propter angustiam mali et doloris.	39. Et pauci facti sunt et vexati sunt a tribulatione malorum et dolore.	39.
40. Et errare fecit eos in inani absque via. *Hieron.*, et errare eos faciet in solitudine de via.	40. Et errare fecit eos in invio, et non in via.	40. Et errare faciet eos...
41. Et sublevavit egenum ab afflictione. *Hieron.*, et sublevabit pauperem de inopia.	41. Et adjuvit pauperem de inopia.	41. Et sublevat inopem ex paupertate.
Et posuit sicut pecus familias. *Hieron.*, et ponet quasi gregem familias.	Et posuit sicut oves familias.	Et ponet sicut gregem cognationes.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CVI.

V. 8. Σ., καὶ τὰ τεράστια etc. Regius unus et Theodoretus.

V. 22. Ἀ., καὶ θυσάτωσαν etc. Iidem. Regius autem ex Didymo accepit.

V. 29. Ἀ., ἀναστήσει etc. Has lectiones exhibet Drusius.

V. 36. Ἀ., Σ., πόλιν κατοικεσίας. Drusius.

V. 38. Ἀ., οὐκ ὀλιγώσει etc. Idem.

PSALMUS CVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מואב סיר רחצי 10	10.	10. Μωὰβ λέβης τοῦ λουτροῦ μου.
עלי פלשת אתרועע		Ἐπὶ Φυλιστιαίους συνεταιρισθήσομαι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Moab olla lotionis meæ. *Hieron.*, Moab lebes pelvis meæ.	10. Moab lebes spei meæ.	10. Moab lebes lavacri mei.
Super Peleseth taratantarizabo. *Hieron.*, cum Philisthiim fœderabor.	Mihi alienigenæ subditi sunt.	Cum Phylistiæis amicitiam inibo.

Digitized by Google

PSALMUS CVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8. Καὶ τὰ τεράστια αὐτοῦ τοῖς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.	8. Καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.	8.
22.	22. Καὶ θυσάτωσαν αὐτῷ θυσίαν αἰνέσεως.	22.
29. Στήσαντος αὐτοῦ τὴν καταιγίδα εἰς γαλήνην.	29. Καὶ ἐπέταξε τῇ καταιγίδι, καὶ ἔστη εἰς αὔραν.	29. Καὶ ἔστησεν τὴν καταιγίδα αὐτῶν εἰς αὔραν.
36. Πόλιν κατοικεσίας.	36. Πόλεις κατοικεσίας.	36.
38. Οὐχ ὀλίγα ἐποίησεν.	38. Οὐκ ἐσμίκρυνεν.	38. Οὐκ ἐσμίκρυνεν.
39. Καὶ ὠλιγώθησαν καὶ κατεφθάρησαν ἀπὸ συνοχῆς κακῆς καὶ ταλαιπωρίας.	39. Καὶ ὠλιγώθησαν καὶ ἐκακώθησαν ἀπὸ θλίψεως κακῶν καὶ ὀδύνης.	39.
40. Καὶ πλανήσει αὐτοὺς ἐν ματαιότητι διανοίας.	40. Καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὁδῷ.	40
41. Καὶ ὀχυρώσει πένητα ἀπὸ κακώσεως.	41. Καὶ ἐβοήθησε πένητι ἐκ πτωχείας.	41.
Καὶ τάξει ὡς ποίμνια συγγενείας.	Καὶ ἔθετο ὡς πρόβατα πατριάς.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8. Et prodigia ejus in filios hominum.	8. Et mirabilia ejus filiis hominum.	8.
22.	22. Et sacrificent ei sacrificium laudis.	22.
29. Constituente ipso turbinem in tranquillitatem.	29. Et præcepit procellæ, et stetit in auram.	29. Et statuit procellam eorum in auram.
36. Civitatem habitationis.	36. Civitates habitationis.	36.
38. Non pauca fecit.	38. Non minoravit.	38. Non minoravit.
39. Et pauci facti sunt et corrupti sunt a cohibitione mala et miseria.	39. Et pauci facti sunt et vexati sunt a tribulatione malorum et dolore.	39.
40. Et errare faciet eos in vanitate mentis.	40. Et errare fecit eos in invio, et non via.	40.
41. Et muniet pauperem de vexatione.	41. Et adjuvit pauperem de inopia.	41.
Et statuet sicut greges cognationes.	Et posuit sicut oves familias.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CVI.

V. 39. Σ., καὶ ὠλιγώθησαν etc. Idem.

V. 40. Σ., καὶ πλανήσει etc. Ex duobus Regiis.

V. 41. 'Α., καὶ ὑπεραίρει etc. Sic mss. Eusebius vero solam Symmachi lectionem adfert.

Ibid. 'Α., καὶ θήσει etc. Eusebius Aquilæ et Symmachi lectiones sic habet. [Symmachi versionem adferens, in Comment. ad h. l., non ποίμνια habet Eusebius, sed ποίμνην, *gregem*. DRACH.]

PSALMUS CVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10. Μωὰβ λέβης ἀμεριμνίας μου.	10. Μωὰβ λέβης ἐλπίδος μου. Ε', Μωὰβ λέβης τοῦ λουτροῦ μου.	10. Μωὰβ λέβης ἐλπίδος μου.
	Ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν. Ε', ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐντιμωθήσομαι.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10. Moab lebes securitatis meæ.	10. Moab lebes spei meæ. V, Moab lebes lava	10. Moab lebes spei meæ.
	Mihi alieni apud alioph	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
עִיר מִבְצָר 11	11.	11.
הֲלֹא אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ 12	12.	12.
וְלֹא תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאֹתֵינוּ		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Civitatem munitionis. *Hieron.*, civitatem munitam.	11. Civitatem munitam.	11.
12. Nonne, Deus, elongasti nos? *Hieron.*, nonne tu, Deus, qui projeceras nos?	12. Nonne tu, Deus, qui repulisti nos?	12.
Et non egredieris, Deus, cum exercitibus nostris? *Hieron.*, et non exieras, Deus, in exercitibus nostris?	Et non exibis, Deus, in virtutibus nostris?	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CVII.

V. 10. 'A., E', Μωάβ etc. Eusebius.

Ibid. 'A., ἐπὶ Φυλιστιαίους συνεταιρισθήσομαι. Hanc esse veram Aquilæ lectionem testificantur Eusebius et Colbertinus unus. Quæ autem omnium interpretum nomine apud Drusium adfertur, ἐμοὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἐφιλιώθησαν, ea certe vitiata est, ut et ipse Drusius suspicatur.

De hac voce Hieron. Isaiæ II: *Pro Philistiim semper LXX alienigenas interpretati sunt, nomen commune pro proprio: quæ est hodie gens Palæstinorum*

PSALMUS CVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ
לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר 1	1.	1. Τῷ νικοποιῷ, μελῴδημα τοῦ Δαυΐδ.
אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ 2	2.	2. Θεὲ ὑμνήσεώς μου, μὴ κωφεύσῃς.
מֵחָרְבוֹתֵיהֶם 10	10.	10.
יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ 11	11.	11.
שֹׂטְנַי 20	20.	20.
וּבְשָׂרִי כָּחַשׁ מִשָּׁמֶן 24	24.	24.
שׂוֹטְנַי 29	29.	29.
מִשֹּׁפְטֵי 31	31.	31. Ἀπὸ κρινόντων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori ipsi David psalmus. *Hieron.*, victori David psalmus.	1. In finem, psalmus David.	1. Victori, canticum ipsius David.
2. Deus laudis meæ, ne taceas. *Hieron.*, Deus laudabilis mihi, ne taceas.	2. Deus, laudem meam ne tacueris.	2. Deus laudationis meæ, ne obsurdescas.
10. De desolationibus suis. *Hieron.*, in parietinis suis.	10. De habitationibus suis.	10.
11. Illaqueet fœnerator omnia quæ ei. *Hieron.*, scrutetur exactor universa quæ habet.	11. Scrutetur fœnerator omnem substantiam ejus.	11.
20. Adversariorum. *Hieron.*, his qui adversantur.	20. Eorum qui detrahunt.	20.
24. Et caro mea macruit a pinguedine. *Hieron.*, et caro mea immutata est absque oleo.	24. Et caro mea immutata est propter oleum.	24.
29. Adversarii mei. *Hieron.*, *id.*	29. Qui detrahunt mihi.	29.
31. A judicibus. *Hieron.*, *id.*	31. A persequentibus.	31. A judicantibus.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11. Πόλιν περιπεφραγμένην.	11. Πόλιν περιοχῆς.	11.
12. Εἰ μὴ σὺ, ὁ Θεὸς, ἀποβαλλόμενος ἡμᾶς.	12. Οὐχὶ σὺ, ὁ Θεὸς, ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς;	12.
Καὶ οὐ προσελθὼν, Θεὲ, ἐν ταῖς στρατεύσεσιν ἡμῶν. Ἄλλως, καὶ μὴ προσελθὼν, Θεὲ, ἐν τοῖς στρατεύμασιν ἡμῶν.	Καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ, ὁ Θεὸς, ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11. Civitatem circummunitam.	11. Civitatem munitionis.	11.
12. Nisi tu, Deus, qui ejecisti nos.	12. Nonne tu, Deus, qui repulisti nos?	12.
Et non accedens, Deus, in exercitibus nostris. *Al., idem.*	Et non exibis, Deus, in virtutibus nostris?	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CVII.

pro Philistinorum, quia p litteram Hebraicus sermo non habet, sed pro ea Phi Græco utitur. Quintæ lectionem habent item Eusebius et Colbert. unus.

V. 11. Σ., πόλιν περιπεφραγμένην. Drusius.

V. 12. Σ., εἰ μὴ σὺ etc. Sic Regii duo ex Didymo.

Ibid. Prior Symmachi lectio, καὶ οὐ προσελθὼν etc. a Drusio adfertur et a Coisliniano uno, posteriori duobus codicibus Regiis.

PSALMUS CVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐπινίκιον, ᾠδὴ τοῦ Δαυΐδ.	1. Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ.	1.
2. Ὁ Θεὸς ὑμνήσεώς μου, μὴ σιγήσῃς.	2. Ὁ Θεὸς, τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς.	2. Ὁ Θεὸς, τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς.
10.	10. Ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. *Οἱ λοιποὶ*, ἐκ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν.	10.
11. Συγκρούσαι πράκτωρ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ.	11. Ἐξερευνησάτω δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ.	11.
20.	20. Τῶν ἐνδιαβαλλόντων. *Οἱ λοιποὶ*, τῶν ἀντικειμένων.	20.
24. Καὶ σάρξ μου ἠλλοιώθη ἀπὸ ἀναλειψίας.	24. Καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη δι' ἔλαιον.	24.
29.	29. Οἱ ἐνδιαβάλλοντές με. *Ἄλλος*, οἱ ἀντικείμενοί μου.	29.
31. Ἀπὸ τῶν κρινόντων.	31. Ἐκ τῶν καταδιωκόντων. Ε', ἐκ τῶν δικαζομένων. ς', ἐκ τῶν διωκόντων.	31. Ἐκ διωκόντων.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Triumphale canticum ipsius David.	1. In finem, psalmus David.	1.
2. Deus laudationis meæ, ne taceas.	2. Deus, laudem meam ne tacueris.	2. Deus, laudem meam ne tacueris.
10.	10. De habitationibus suis. *Reliqui*, ex parietinis suis.	10.
11. Compellat exactor omnia quæ sunt ei.	11. Scrutetur fœnerator omnem substantiam ejus.	11.
20.	20. Eorum qui detrahunt. *Reliqui*, adversariorum.	20.
24. Et caro mea immutata est a defectu unctionis.	24. Et caro mea immutata est propter oleum.	24.
29.	29. Qui detrahunt mihi. *Alius*, adversarii mei.	29.
31. A judicantibus.	31. A persequentibus. V, ex disceptantibus VI entibus.	31. Ex persequentibus.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CVIII.

V. 1. 'Α., τῷ νικοποιῷ etc. Eusebius, qui ait Aquilam et Symmachum sic pro more suo, συνήθως, vertere.

V. 2. 'Α., Θεὲ ὑμνήσεως etc. Has versiones exhibet Chrysostomus.

V. 10. *Οἱ λοιποὶ*, ἐκ τῶν ἐρειπίων. Drusius.

V. 11. Σ., συγκροῦσαι etc. Eusebius et Theodoretus.

PSALMUS CIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 רדה בקרב איביך	2.	2. Ἐπικράτει ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου.
3 בהדרי־קדש	3.	3. Ἐν διαπρεπείαις ἡγιασμέναις.
מרחם משחר לך טל ילדתך	Μηρεμ μεσσααρ λαχθαλ Ιελδεθεχ.	Ἀπὸ μήτρας ἐξωρθρισμένης σοι δρόσος παιδιότητός σου.
4 נשבע יהוה ו ולא ינחם	4.	4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Dominare in medio inimicorum tuorum. *Hieron.*, *id.*	2. Dominare in medio inimicorum tuorum.	2. Impera propter inimicos tuos.
3. In decoribus sanctitatis. *Hieron.*, in montibus sanctis.	3. In splendoribus sanctorum.	3. In decoribus sanctificatis.
A vulva ab aurora tibi ros nativitatis tuæ. *Hieron.*, quasi de vulva orietur tibi ros adolescentiæ tuæ.	Ex utero ante luciferum genui te.	A vulva matutina tibi ros puerilitatis tuæ.
4. Juravit Dominus, et non pœnitebit eum. *Hieron.*, *id*,	4. Juravit Dominus, et non pœnitebit eum.	4.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CIX.

V. 2. 'Α., ἐπικράτει etc. Has omnes lectiones exhibet Drusius. [Ad versum præcedentem exhibet Eusebius in Comment. ad alium locum, p. 357, Symmachi versionem, quæ sic sonat : τῷ δεσπότῃ μου, pro τῷ Κυρίῳ μου, LXX interpretum. Drach.]

V. 3. 'Α., ἐν διαπρεπείαις etc. Sic Reg. unus, qui duplicem Symmachi versionem habet; prior est ἐν ὄρεσιν ἁγίοις, secundum quam legerit Symmachus הררי pro הדרי. Altera vero Symmachi ἐν δόξῃ ἁγίων, *in gloria sanctorum*, cum הדרי voce convenit. In Præliminaribus disquiritur utrum duas Symmachus, ut Aquila, versiones ediderit, an priorem tantum emendaverit.

Ibid. Has omnes lectiones mutuamur partim ex Epiphanio Hæresi 65, partim ex mss. et ex Eusebio qui circa verbum מרחם hæc ait: Τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει,

PSALMUS CX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 דרושים	2.	2.
3 הוד־והדר פעלו	3.	3.
5 טרף נתן ליראיו	5.	5. Θήραν.
יזכר לעולם בריתו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Quæsita. *Hieron.*, exquirenda.	2. Exquisita.	2.
3. Gloria et decor opus ejus. *Hieron.*, *id.*	3. Confessio et magnificentia opus ejus.	3.
5. Prædam dedit timentibus se. *Hieron.*, escam dedit timentibus se.	5. Escam dedit timentibus se.	5. Prædam.
Memor erit in æternum pacti sui. *Hieron.*, memor erit in sempiternum pacti sui.	Memor erit in sæculum testamenti sui.	

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CVIII.

V. 20. *Οἱ λοιποὶ*, τῶν ἀντικειμένων. Drusius.
V. 24. Σ., καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη ἀπὸ ἀναλειψίας. Drusius, qui male vertit : *et caro mea immutata est propter unctionem*. Nam est oppositus loci sensus.
V. 29. *Ἄλλος*, οἱ ἀντικείμενοί μου. Drusius.
V. 31. Ἀ., κοινόντων etc. Idem.

PSALMUS CIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Σὺ δὲ παίδευε ἔνδον τοὺς ἐχθρούς σου.	2. Κατακυρίευε ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου. Εʹ, κατακυρίευσον. Ϛʹ, κατακυριεύσεις.	2.
3. Ἐν ὄρεσιν ἁγίοις.	3. Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων. Εʹ, ἐν εὐπρεπείᾳ ἁγίου.	3. Ἐν εὐπρεπείᾳ ἁγίου.
Ὡς κατ' ὄρθρον σοι δρόσος ἡ νεότης μου.	Ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε. Εʹ, ἐκ μήτρας ἀπὸ ὄρθρου σοι δρόσος ἐν νεότητί σου. Ϛʹ, ἐκ γαστρὸς ζητήσουσί σε, δρόσος νεανιότητός σου.	Ἐκ μήτρας ἀπὸ πρωΐ νεότητός μου.
4. Διωμώσατο Κύριος καὶ οὐ μεταμέλει.	4. Ὤμοσε Κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Tu vero erudi intus inimicos tuos.	2. Dominare in medio inimicorum tuorum. V, dominare. VI, dominaberis.	2.
3. In montibus sanctis.	3. In splendoribus sanctorum. V, in decore sancti.	3. In decore sancti.
Quasi in diluculo tibi ros juventus mea.	Ex utero ante luciferum genui te. V, ex utero a matutino tibi ros in juventute tua. VI, ex utero quærent te, ros juvenilitatis tuæ.	De vulva a matutino juventutis meæ.
4. Juravit Dominus, et non pœnitet eum	4. Juravit Dominus, et non pœnitebit eum.	4.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CIX.

Μαριάμ. Οἶδα δέ εἰς τουτό τινας ἀκούσας, ὡς τῆς Ἑβραϊκῆς φωνῆς ἐνταῦθα τῆς Μαρίας μνημονευσάσης· τὸ γὰρ, *Μαριάμ*, τὸ *Μαρίας* ὄνομα σημαίνει, ὡς ὀνομαστὶ διὰ τούτων τῆς Θεοτόκου μνημονευθείσης. I. e. *Hebraicum habet* Mariam. *Aliquo autem narrante novi, Hebraicam vocem hic Mariam meminisse : nam illud*, Mariam, *Mariæ nomen significat ; ita ut his nominatim Deipara commemoretur*. Quæ opinio magis pia, quam vera est. [In Aquilæ versione, pro μου, quod edi jussit Montf., restituimus σου, quod legitur apud Eusebium, postulatque Hebraica veritas. Drach.]

V. 4. Σ., διωμώσατο etc. Sic mss. duo.

PSALMUS CX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἐξεζητημένα. *Ἄλλος*, ἠκριβωμένα. *Ἄλλος*, παρεσκευασμένα.	2.
3.	3. Ἐξομολόγησις καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ. *Ἄλλος*, ἔπαινος καὶ ἀξίωμα ἡ ἐργασία αὐτοῦ.	3.
5. Θήραν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.	5. Τροφὴν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.	5. Θήρ..
Μνημονεύων αἰωνίου συνθήκης αὐτοῦ.	Μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Exquisita. *Alius*, diligenter perquisita. *Alius*, præparata.	2.
3.	3. Confessio et magnificentia opus ejus. *Alius*, laus et dignitas operatio ejus.	3.
5. Prædam dedit timentibus se.	5. Escam dedit timentibus se.	5. Prædam.
Memor æterni pacti sui.	Memor erit in sæculum testamenti sui.	

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CX.

V. 2. Ἀλλ., ἠκριβωμένα etc. Drusius. Chrysostomus vero habet, ἐξηκριβωμένα.

V. 3. Ἀλλ., ἔπαινος etc. Idem.

V. 5. Σ., θήραν etc. Ex Theodoreto et ex mss.

PSALMUS CXI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 וְצִדְקָתוֹ	3.	3.
5 טוֹב־אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט	5.	5.
מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא	7.	7. Ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται.
נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֻחַ בַּיהוָה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et justitia ejus. *Hieron.*, *id.*	3. Et justitia ejus.	3.
5. Bonus vir miserans et commodans, moderabitur verba sua in judicio. *Hieron.*, bonus vir clemens et fœnerans : dispensabit verba sua in judicio.	5. Jucundus homo qui miseretur et commodat, disponet sermones suos in judicio.	5.
7. Ab auditione mala non timebit. *Hieron.*, ab auditu malo non timebit.	7. Ab auditione mala non timebit.	7. Ab auditione mala non timebit.
Firmum cor ejus fidens in Domino. *Hieron.*, paratum cor ejus confidens in Domino.	Paratum cor ejus sperare in Domino.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXI.

V. 3. Ἄλλος, ἐλεημοσύνη etc. Drusius.

V. 5. Σ., ἀγαθὸς ἀνὴρ etc. Sic Theodoretus et unus Regius, qui legit ἄνθρωπος.

V. 7. Α., Θ', ἀπὸ etc. Sic unus. Ἄλλος, ἀγγε.

PSALMUS CXII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה 'Ο Σύρος, δοῦλοι.	1.	1. Ὑμνεῖτε, δοῦλοι, Κύριον, ὑμνεῖτε τὸ ὄνομα Κυρίου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Laudate, servi Domini, laudate nomen Domini. *Hieron.*, laudate, servi, Dominum, laudate nomen Domini. *Syrus*, servi.	1. Laudate, pueri, Dominum, laudate nomen Domini.	1. Laudate, servi, Dominum, laudate nomen Domini.

Nota.

V. 1. Has interpretationes mutuamur ex Theodoreto et Eusebio.

PSALMUS CXIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 מֵעַם לֹעֵז	1.	1. Ἀπὸ λαοῦ ἑτερογλώσσου.
7 חוּלִי	7.	7. Ὠδινησάτω.
8 הַהֹפְכִי	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. De populo barbaro. *Hieron.*, *idem.*	1. De populo barbaro.	1. De populo alterius linguæ.
7. Contremisce. *Hieron.*, contremiscit.	7. Mota est.	7. Parturiat.
8. Convertens. *Hieron.*, qui convertit.	8. Qui convertit.	8.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CX.

Ibid. Σ., μνημονεύων etc. Drusius, et Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

PSALMUS CXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ. Ἄλλ., ἐλεημοσύνη αὐτοῦ. Ἄλλος, φιλανθρωπία αὐτοῦ.	3.
5. Ἀγαθὸς ἀνὴρ χαριστικὸς καὶ κιχρῶν, οἰκονομῶν τὰ πράγματα αὐτοῦ μετὰ κρίσεως.	5. Χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων καὶ κιχρῶν, οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει.	5.
7.	7. Ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται. Ἄλλος, ἀγγελίαν κακὴν οὐ φοβηθήσεται.	7.
Ἑδραία ἡ καρδία αὐτοῦ ἀμέριμνος ἐν Κυρίῳ.	Ἑτοίμη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ Κύριον.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Et justitia ejus. *Alius*, misericordia ejus. *Alius*, clementia ejus.	3.
5. Bonus vir gratiosus et commodans, dispensans negotia sua cum judicio.	5. Jucundus homo qui miseretur et commodat, disponet sermones suos in judicio.	5.
7.	7. Ab auditione mala non timebit. *Alius*, nuntium malum non timebit.	7.
Firmum cor ejus securum in Domino.	Paratum cor ejus sperare in Domino.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXI.

λίαν etc. Unus. Unus codex, ἀμερίμνως.
Ibid. Σ., ἑδραία etc. Sic Eusebius et Drusius.

PSALMUS CXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ὑμνεῖτε, δοῦλοι, Κύριον, ὑμνεῖτε τὸ ὄνομα Κυρίου.	1. Αἰνεῖτε, παῖδες, τὸν Κύριον, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα Κυρίου.	1. Ὑμνεῖτε, δοῦλοι, Κύριον, ὑμνεῖτε τὸ ὄνομα Κυρίου.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Laudate, servi, Dominum, laudate nomen Domini.	1. Laudate, pueri, Dominum, laudate nomen Domini.	1. Laudate, servi, Dominum, laudate nomen Domini.

PSALMUS CXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐκ λαοῦ ἀλλοφώνου.	1. Ἐκ λαοῦ βαρβάρου.	1.
7.	7. Ἐσαλεύθη.	7.
8. Τοῦ μεταβάλλοντος.	8. Τοῦ στρέψαντος.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. De populo alterius vocis.	1. De populo barbaro.	1.
7.	7. Mota est.	7.
8. Ejus qui mutavit.	8. Qui convertit.	8.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 על־חסדך	1.	1.
4 עצביהם כסף	4.	4. Διαπονήματα αὐτῶν ἀργύριον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Super misericordia tua. *Hieron.*, propter misericordiam suam.	1. Super misericordia tua.	1.
4. Dolores eorum argentum. *Hieron.*, idola gentium argentum.	4. Simulacra gentium argentum.	4. Labores eorum argentum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXIII.

V. 1. Ἀ., ἀπὸ λαοῦ etc. Eusebius.
V. 7. Eusebius et codex unus habent ὠδινησάτω. Drusius, ὠδινήσατο. Alius mendose, ὀδυνησάτω.
V. 8. Σ., τοῦ μεταβάλλοντος. Drusius.

PSALMUS CXIV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 אנה יהוה מלטה נפשי	4.	4. Ὦ δή, Κύριε, περίσωσον τὴν ψυχήν μου.
6 דלותי ולי יהושיע	6.	6.
9 אתהלך לפני יהוה	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Quæso, Domine, erue animam meam.	4. O Domine, libera animam meam.	4. O Domine, quæso, serva animam meam.
6. Attenuatus sum, et me servabit. *Hieron.*, humiliatus sum, et salvavit me.	6. Humiliatus sum, et liberavit me.	6.
9. Ambulabo. *Hieron.*, *id.*	9. Placebo.	9.
Ad facies Domini. *Hieron.*, coram Domino.	Domino.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXIV.

V. 4. Ἀ. *καὶ οἱ λοιποί*, ὦ δή, Κύριε. Sic mss. Vide Hieron. Epist. ad Damasum.
V. 6. Σ., ἠτόνησα etc. Theodoretus.

PSALMUS CXV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
10 עניתי מאד	10.	10.
11 אני אמרתי בחפזי כל־האדם כזב	11.	11. Ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ θαμβεῖσθαί με, Πᾶς ἄνθρωπος διάψευσμα.
15 יקר לחסידיו	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Afflictus sum valde. *Hieron.*, afflictus sum nimis.	10. Humiliatus sum nimis.	10.
11. Ego dixi in festinatione mea : Omnis homo mendax. *Hieron.*, ego dixi in stupore meo : Omnis homo mendacium.	11. Ego dixi in excessu meo : Omnis homo mendax.	11. Ego dixi in stupore meo: Omnis homo mendacium.
15. Pretiosa. *Hieron.*, gloriosa.	15. Pretiosa.	15.
Sanctorum ejus. *Hieron.*, *id.*	Sanctorum ejus.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXV.

Ὁ Ἑβραῖος, καὶ οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταί, καὶ μέντοι καὶ ὁ Σύρος, τοῦτον τοῖς προτεταγμένοις συνάπτουσιν. Καὶ γὰρ τῆς αὐτῆς ἔχεται διανοίας. Καὶ τὸν ἔνατον διχῇ διελόντες, τῇ τῶνδε τῶν ψαλμῶν συναφῇ τὸν ἴσον ψαλμῶν φυλάττουσιν ἀριθμόν. I. e. *Hebræus et reliqui Interpretes, itemque Syrus, hunc præcedentibus copulant : siquidem eidem sententiæ hæret : ac nonum psalmum in duos dividentes, per horum tamen psalmorum conjunctionem eumdem servant psalmorum numerum.* Hanc notam habent unus Regius et Theodoretus. Hieronymus tamen dicit Symmachum ut et LXX psalmum in duos dividere.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐπὶ τῷ ἐλέει σου. *Ἄλλος*, διὰ τὸ ἔλεός σου.	1.
4.	4. Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἀργύριον.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Super misericordia tua. *Alius*, propter misericordiam tuam.	1.
4.	4. Simulacra gentium argentum.	4.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXIII.

V. 1 alterius divisionis hujusce ps. *Ἄλλος*, διὰ τὸ ἔλεός σου. Drusius.

V. 4. Ἀ., διαπονήματα etc. Theodoretus.

PSALMUS CXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Ἀξιῶ, Κύριε, ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου.	4. Ὦ Κύριε, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου. *Οἱ λοιποί*, ὦ δὴ, Κύριε, περίσωσον τὴν ψυχήν μου.	4.
6. Ἠτόνησα, καὶ ἔσωσέ με.	6. Ἐταπεινώθην, καὶ ἔσωσέ με.	6.
9.	9. Εὐαρεστήσω. *Ἄλλος*, ἐμπεριπατήσω. Ἐνώπιον Κυρίου. *Ἄλλος*, ἔμπροσθεν Κυρίου.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Obsecro, Domine, libera animam meam.	4. O Domine, libera animam meam. *Reliqui*, o Domine, quæso, serva animam meam.	4.
6. Infirmatus sum, et salvavit me.	6. Humiliatus sum, et salvavit me.	6.
9.	9. Placebo. *Alius*, inambulabo. Coram Domino. *Alius*, *id*.	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXIV.

V. 9. *Ἄλλος*, ἐμπεριπατήσω. Drusius.
Ibid. *Ἄλλος*, ἔμπροσθεν Κυρίου. Idem.

PSALMUS CXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10. Ἐκακώθην σφόδρα.	10. Ἐταπεινώθην σφόδρα.	10.
11. Καὶ εἶπον ἀδημονῶν, Πᾶς ἄνθρωπος διαψεύδεται.	11. Ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, Πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης.	11. . . . Πᾶς ἄνθρωπος ἐκλείπει.
15.	15. Τίμιος. *Ἄλλος*, ἔντιμος. Τῶν ὁσίων αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τῶν ἁγνῶν αὐτοῦ.	15.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10. Afflictus sum valde.	10. Humiliatus sum nimis.	10
11. Et dixi dum angerer : Omnis homo mentitur.	11. Ego autem dixi in excessu meo : Omnis homo mendax.	11. ...Omnis homo deficit.
15.	15. Pretiosa. *Alius*, honorabilis. Sanctorum ejus. *Alius*, castorum ejus.	15.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXV.

Sed jam annotavimus, illud *οἱ λοιποί* non sine exceptione dici. In Breviario quod Hieronymi nomine circumfertur, aliud habetur : *Hunc psalmum V et VI editio cum superioribus copulant : Symmachus vero et LXX Interpretes dividunt.*

V. 10. Σ., ἐκακώθην σφόδρα. Eusebius et Regius unus.

V. 11. Ἀ., ἐγὼ εἶπα etc. Has lectiones adferunt Reg. unus et Theodoretus, et Coislin. unus.

V. 15. *Ἄλλος*, ἔντιμος. Chrysostomus.

Ibid. *Ἄλλος*, τῶν ἁγνῶν αὐτοῦ. Coislin. unus.

Digitized by Google

PSALMUS CXVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
5 ענני במרחב	5.	5.
10 אמילם	10.	10.
11 סבוני גם סבבוני	11.	11.
12 דעכו כאש קוצים	12.	12. Καὶ ἀπεσβέσθησαν ὡς πῦρ ἀκανθῶν.
22 היתה לראש פנה	22.	22.
23 מאת יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו	23.	23. Παρὰ Κυρίου ἐγένετο τοῦτο. Αὐτὸ παράδοξον ἐφάνη ἡμῖν.
25 אנא יהוה הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא	25. Αννα αδωναι ωσιεννα αννα αδωναι ασλιαννα.	25. Ὦ δή, Κύριε, σῶσον δή, δή, Κύριε, εὐόδωσον δή.
26 ברוך הבא בשם יהוה	26. Βαρουχ αββα βσαιμ αδωναι.	26. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.
27 אסרו־חג בעבתים עד־קרנות המזבח	27. Ασρου αγ βaαβεθθιμ.	27. Δήσατε ἑορτὴν ἐν πιμελέσι...

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Exaudivit me in latitudine *Hieron.*, et exaudivit....	5. Et exaudivit me in latitudine.	5.
10. Succidam eas. *Hieron.*, ultus sum eas.	10. Ultus sum in eis.	10.
11. Circumdederunt me, etiam circumdederunt me. *Hieron.*, circumdederunt me et obsederunt me.	11. Circumdantes circumdederunt me.	11.
12. Extinctæ sunt quasi ignis spinarum. *Hieron.*, *id.*	12. Et exarserunt sicut ignis in spinis.	12. Et extinctæ sunt quasi ignis spinarum.
22. Fuit in caput anguli. *Hieron.*, hic factus est in caput anguli.	22. Hic factus est in caput anguli.	22.
23. A Domino fuit istud. *Hieron.*, a Domino factum est istud.	23. A Domino factum est istud.	23. A Domino factum est istud.
Ipsum mirabile in oculis nostris. *Hieron.*, et hoc est mirabile in oculis nostris.	Et est mirabile in oculis nostris.	Ipsum incredibile visum est nobis.
25. Obsecro, Domine, salva nunc, obsecro, Domine, prosperare fac nunc. *Hieron.*, obsecro, Domine, salva, obsecro: obsecro, Domine, prosperare, obsecro.	25. O Domine, salvum me fac, o Domine, bene prosperare.	25. O Domine, obsecro, salva, quæso: o Domine, prosperare fac, quæso.
26. Benedictus qui venit in nomine Domini. *Hieron.*, *id.*	26. Benedictus qui venit in nomine Domini.	26. Benedictus qui venit in nomine Domini.
27. Ligate festum in implicationibus usque ad cornua altaris. *Hieron.*, frequentate solemnitatem in frondosis, usque ad cornua altaris.	27. Constituite diem solemnem in condensis usque ad cornu altaris.	27. Ligate festum in pinguibus...

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXVII.

V. 5. Σ., καὶ ἐπήκουσέ μου etc. Sic Regius unus ex anonymo.

V. 10. Σ., διέθρυψα αὐτούς. Regius unus.

V. 11. Σ., ἐκύκλωσαν etc. Drusius.

V. 12. 'Α., Σ., καὶ ἀπεσβέσθησαν etc. Drusius.

V. 22. Σ., οὗτος ἐγεν-. Theodoretus, Regius unus et Drusius.

V. 23. 'Α., παρὰ etc. Drusius. Hæc versio apud Corderium Symmacho tribuitur.

Ibid. 'Α., αὐτὸ παρ- etc. Idem. [Difficile a nobis impetrare possumus ut credamus versionem quæ hic Symmacho tribuitur non esse Aquilæ, siquidem potius convenit ingenio hujus κατὰ πόδας interpretis. Symmacho autem libentius adscriberemus eam quæ ut Aquilæ fertur. Drach.]

Digitized by Google

PSALMUS CXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
αὶ ἐπήκουσέ μου εἰς εὐρυ- .	5. Καὶ ἐπήκουσέ μου εἰς πλατυσμόν.	5.
διέθρυψα αὐτούς.	10. Ἠμυνάμην αὐτούς.	10.
Ἐκύκλωσάν με, καὶ πάλιν)κλωσάν με.	11. Κυκλώσαντες ἐκύκλωσάν με.	11.
ἰαὶ ἀπεσβέσθησαν ὡς πῦρ ν.	12. Καὶ ἐξεκαύθησαν ὡσεὶ πῦρ ἐν ἀκάνθαις.	12.
Οὗτος ἐγενήθη ἀκρογωνι-	22. Οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας.	22.
	23. Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη.	23.
ἐστὶ θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλ- ιῶν.	Καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.	
Ὦ δὴ, Κύριε, σῶσον δὴ, ὦ δὴ, εὐόδωσον δή.	25. Ὦ Κύριε, σῶσον δὴ, ὦ Κύριε, εὐόδωσον δή. Ε', ὦ δὴ, Κύριε, σῶσον δὴ, ὦ δὴ, Κύριε, εὐόδωσον δή.	25. Ὦ δὴ, Κύριε, σῶσον δὴ, ὦ δὴ, Κύριε, εὐόδωσον δή.
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ; Κυρίου.	26. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ε', *id*.	26. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.
Συνδήσατε ἐν πανηγύρει πυ- :α ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυ- ρίου.	27. Συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου. Ἄλλος, θύσατε θυσίαν. Ἄλλος, στεφανώματα καὶ κλάδους ἀνάψατε τῷ ναῷ.	27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
:t exaudivit me in latum n.	5. Et exaudivit me in latitudine.	5.
Confregi eos.	10. Ultus sum in eis.	10.
Circumdederunt me, et rur- rcumdederunt me.	11. Circumdantes circumdederunt me.	11.
Et extinctæ sunt quasi ignis um.	12. Et exarserunt sicut ignis in spinis.	12.
Hic factus est summus an- .	22. Hic factus est in caput anguli.	22.
	23. A Domino factum est istud.	23.
m est mirabile in oculis no-	Et est mirabile in oculis nostris.	
O Domine, obsecro, salva, : o Domine, prosperare fac,	25. Domine, salva, quæso, o Domine, prosperare fac, quæso. V, o Domine, obsecro, salva, quæso : o Domine, prosperare fac, quæso.	25. O Domine, obsecro, salva, quæso : o Domine, prosperare fac, quæso.
Benedictus qui venit in no- Domini.	26. Benedictus qui venit in nomine Domini. V, *id*.	26. Benedictus qui venit in nomine Domini.
Colligate in celebritate con- usque ad cornua altaris.	27. Constituite diem solemnem in condensis usque ad cornua altaris. *Alius*, sacrificate sacrificium. *Alius*, coronas et ramos alligate templo.	27.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXVII.

25. Ἀ., Σ., Θ., Ε', ὦ δὴ etc. Drusius, et em sequentem eorumdem ipse adfert Drurigenes in Matth. pag. 439 Huet. Aquilæ trit Græce Hebraicam lectionem effert.

V. 27. Ἀ., δήσατε. Has lectiones partim ex Eusebio, partim ex Drusio proferimus. Hebraicam lectionem Græcis litteris habet anonymus apud Corderium.

Digitized by Google

PSALMUS CXVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
5 ענני במרחב	5.	5.
10 אמילם	10.	10.
11 סבוני גם סבבוני	11.	11.
12 דעכו כאש קוצים	12.	12. Καὶ ἀπεσβέσθησαν ὡς πῦρ ἀκανθῶν.
22 היתה לראש פנה	22.	22.
23 מאת יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו	23.	23. Παρὰ Κυρίου ἐγένετο τοῦτο. Αὐτὸ παράδοξον ἐφάνη ἡμῖν.
25 אנא יהוה ׀ הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא	25. Αννα αδωναι ωσιεννα αννα αδωναι ασλιαννα.	25. Ὦ δή, Κύριε, σῶσον δή, ὦ δή, Κύριε, εὐόδωσον δή.
26 ברוך הבא בשם יהוה	26. Βαρουχ αββα βσαιμ αδωναι.	26. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.
27 אסרו־חג בעבתים עד־קרנות המזבח	27. Ασρου αγ βααβεθθιμ.	27. Δήσατε ἑορτὴν ἐν πιμελέσι..

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Exaudivit me in latitudine *Hieron.*, et exaudivit....	5. Et exaudivit me in latitudine.	5.
10. Succidam eas. *Hieron.*, ultus sum eas.	10. Ultus sum in eis.	10.
11. Circumdederunt me, etiam circumdederunt me. *Hieron.*, circumdederunt me et obsederunt me.	11. Circumdantes circumdederunt me.	11.
12. Extinctæ sunt quasi ignis spinarum. *Hieron.*, *id.*	12. Et exarserunt sicut ignis in spinis.	12. Et extinctæ sunt quasi ignis spinarum.
22. Fuit in caput anguli. *Hieron.*, hic factus est in caput anguli.	22. Hic factus est in caput anguli.	22.
23. A Domino fuit istud. *Hieron.*, a Domino factum est istud.	23. A Domino factum est istud.	23. A Domino factum est istud.
Ipsum mirabile in oculis nostris. *Hieron.*, et hoc est mirabile in oculis nostris.	Et est mirabile in oculis nostris.	Ipsum incredibile visum est nobis.
25. Obsecro, Domine, salva nunc, obsecro, Domine, prosperare fac nunc. *Hieron.*, obsecro, Domine, salva, obsecro : obsecro, Domine, prosperare, obsecro.	25. O Domine, salvum me fac, o Domine, bene prosperare.	25. O Domine, obsecro, salva, quæso : o Domine, prosperare fac, quæso.
26. Benedictus qui venit in nomine Domini. *Hieron.*, *id.*	26. Benedictus qui venit in nomine Domini.	26. Benedictus qui venit in nomine Domini.
27. Ligate festum in implicationibus usque ad cornua altaris. *Hieron.*, frequentate solemnitatem in frondosis, usque ad cornua altaris.	27. Constituite diem solemnem in condensis usque ad cornu altaris.	27. Ligate festum in pinguibus...

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXVII.

V. 5. Σ., καὶ ἐπήκουσέ μου etc. Sic Regius unus ex anonymo.

V. 10. Σ., διέθρυψα αὐτούς. Regius unus.

V. 11. Σ., ἐκύκλωσαν etc. Drusius.

V. 12. Ἀ., Σ., καὶ ἀπεσβέσθησαν etc. Drusius.

V. 22. Σ., οὗτος ἐγεν-. Theodoretus, Regius unus et Drusius.

V. 23. Ἀ., παρὰ etc. Drusius. Hæc versio apud Corderium Symmacho tribuitur.

Ibid. Ἀ., αὐτὸ παρ- etc. Idem. [Difficile a nobis impetrare possumus ut credamus versionem quæ hic Symmacho tribuitur non esse Aquilæ, siquidem potius convenit ingenio hujus κατὰ πόδας interpretis. Symmacho autem libentius adscriberemus eam quæ ut Aquilæ fertur. Drach.]

Digitized by Google

PSALMUS CXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5 Καὶ ἐπήκουσέ μου εἰς εὐρυχωρίαν.	5. Καὶ ἐπήκουσέ μου εἰς πλατυσμόν.	5.
10. Διέθρυψα αὐτούς.	10. Ἠμυνάμην αὐτούς.	10.
11. Ἐκύκλωσάν με, καὶ πάλιν περιεκύκλωσάν με.	11. Κυκλώσαντες ἐκύκλωσάν με.	11.
12. Καὶ ἀπεσβέσθησαν ὡς πῦρ ἀκανθῶν.	12. Καὶ ἐξεκαύθησαν ὡσεὶ πῦρ ἐν ἀκάνθαις.	12.
22. Οὗτος ἐγενήθη ἀκρογωνιαῖος.	22. Οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας.	22.
23.	23. Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη.	23.
Αὕτη ἐστὶ θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.	Καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.	
25. Ὦ δὴ, Κύριε, σῶσον δὴ, ὦ δὴ, Κύριε, εὐόδωσον δή.	25. Ὦ Κύριε, σῶσον δὴ, ὦ Κύριε, εὐόδωσον δή. Ε', ὦ δὴ, Κύριε, σῶσον δὴ, ὦ δὴ, Κύριε, εὐόδωσον δή.	25. Ὦ δὴ, Κύριε, σῶσον δὴ, ὦ δὴ, Κύριε, εὐόδωσον δή.
26. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.	26. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ε', *id.*	26. Εὐλογημένος ὁ ερχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.
27. Συνδήσατε ἐν πανηγύρει πυκάσματα ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.	27. Συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου. Ἄλλος, θύσατε θυσίαν. Ἄλλος, στεφανώματα καὶ κλάδους ἀνάψατε τῷ ναῷ.	27.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5 Et exaudivit me in latum spatium.	5. Et exaudivit me in latitudine.	5.
10. Confregi eos.	10. Ultus sum in eis.	10.
11. Circumdederunt me, et rursum circumdederunt me.	11. Circumdantes circumdederunt me.	11.
12. Et extinctæ sunt quasi ignis spinarum.	12. Et exarserunt sicut ignis in spinis.	12.
22. Hic factus est summus angularis.	22. Hic factus est in caput anguli.	22.
23.	23. A Domino factum est istud.	23.
Ipsum est mirabile in oculis nostris.	Et est mirabile in oculis nostris.	
25. O Domine, obsecro, salva, quæso : o Domine, prosperare fac, quæso.	25. Domine, salva, quæso, o Domine, prosperare fac, quæso. V, o Domine, obsecro, salva, quæso : o Domine, prosperare fac, quæso.	25. O Domine, obsecro, salva, quæso : o Domine, prosperare fac, quæso.
26. Benedictus qui venit in nomine Domini.	26. Benedictus qui venit in nomine Domini. V, *id.*	26. Benedictus qui venit in nomine Domini.
27. Colligate in celebritate condensa usque ad cornua altaris.	27. Constituite diem solemnem in condensis usque ad cornua altaris. *Alius*, sacrificate sacrificium. *Alius*, coronas et ramos alligate templo.	27.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXVII.

V. 25. Ἀ., Σ., Θ., Ε', ὦ δὴ etc. Drusius, et lectionem sequentem eorumdem ipse adfert Drusius. Origenes in Matth. pag. 439 Huet. Aquilæ tribuit, et Græce Hebraicam lectionem effert.

V. 27. Ἀ., δήσατε. Has lectiones partim ex Eusebio, partim ex Drusio proferimus. Hebraicam lectionem Græcis litteris habet anonymus apud Corderium.

Digitized by Google

PSALMUS CXVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
אשרי תמימי 1	1.	1.
במה יזכה־נער את־ארחו 9	9.	9.
נפלאות 18	18.	18.
גרסה 20	20.	20. Ἐπεπόθησεν.
עבדך ישיח בחקיך 23	23.	23. Ὁ δὲ δοῦλός σου ὁμιλήσει ἐν ἀκριβασμοῖς σου.
אנשי עצתי 24	24.	24.
ואשיחה 27	27.	27.
דלפה נפשי 28	28.	28.
דרך־שקר הסר ממני 29	29.	29. Ὁδὸν ψεύδους ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ.
הורני 33	33.	33. Φώτισόν με.
כי־בו חפצתי 35	35.	35. Ὅτι ἐν αὐτῇ ἐβουλήθην.
אשר יגרתי 39	39.	39. Ὃν ὑπεστάλην.
כאמרתך 41	41.	41. Κατὰ τὸ λόγιόν σου.
זכר־דבר לעבדך 49	49.	49. Μνήσθητι ῥήματος τῶν δούλων σου.
זמרות היו־לי חקיך בבית מגורי 54	54.	54. Ἄσματα ἦν μοι τὰ προστάγματά σου ἐν τόπῳ τῆς παροικίας μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
1. Beati perfecti. *Hieron.*, beati immaculati.	1. Beati immaculati.	1.
9. In quo mundabit adolescens semitam suam? *Hieron.*, in quo corrigit juvenis viam suam?	9. In quo corrigit adolescentior viam suam?	9.
18. Mirabilia. *Hieron.*, *id.*	18. Mirabilia.	18.
20. Confracta est. *Hieron.*, desideravit.	20. Concupivit.	20. Concupivit.
23. Servus tuus meditabitur in præceptis tuis. *Hieron.*, servus autem tuus meditabatur præcepta tua.	23. Servus autem tuus exercebatur in justificationibus tuis.	23. Servus autem tuus conversabitur in statutis tuis.
24. Viri consilii mei. *Hieron.*, quasi viri amicissimi mei.	24. Consilium meum justificationes tuæ.	24.
27. Et meditabor. *Hieron.*, et loquar.	27. Et exercebor.	27.
28. Distillavit anima mea. *Hieron.*, *id.*	28. Dormitavit anima mea.	28.
29. Viam mendacii amove a me. *Hieron.*, viam mendacii aufer a me.	29. Viam iniquitatis amove a me.	29. Viam mendacii amove a me.
33. Doce me. *Hieron.*, ostende mihi.	33. Legem pone mihi.	33. Illumina me.
35. Quia in ipsa volui. *Hieron.*, quia ipsam volui.	35. Quia ipsam volui.	35. Quia in ipsa volui.
39. Quod timui. *Hieron.*, quod reveritus sum.	39. Quod suspicatus sum.	39. Quo cohibitus sum, vel, a quo formidavi.
41. Secundum eloquium tuum. *Hieron.*, juxta eloquium tuum.	41. Secundum eloquium tuum.	41. Secundum eloquium tuum.
49. Memento verbi erga servum tuum. *Hieron.*, memento sermonis servo tuo.	49. Memor esto verbi tui servo tuo.	49. Memento verbi servorum tuorum.
54. Cantus fuerunt mihi statuta	54. Cantabiles mihi erant ju-	54. Cantica erant mihi præce-

Digitized by Google

PSALMUS CXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Οʹ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Μακάριοι ἄμωμοι. *Ἄλλος*, ἄμεμπτοι.	1.
9. Ἐν τίνι λαμπρυνεῖ νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ;	9. Ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ;	9.
18. Τεράστια.	18. Θαυμάσια.	18.
20. Τελεία ἦν.	20. Ἐπεπόθησεν. Εʹ, ϛʹ, ἐπεποίθησεν.	20. Ἐπεποίθησεν.
23. Ὁ δοῦλός σου διηγούμενος τὰ προστάγματά σου.	23. Ὁ δὲ δοῦλός σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώμασί σου. Εʹ, ὁ δοῦλός σου ἀδολεσχήσει ἐν τοῖς ἀκριβάσμασί σου.	23.
24. Ὡς ἄνδρες ὁμογνώμονές μοι.	24. Καὶ αἱ συμβουλίαι μου τὰ δικαιώματά σου. Εʹ, ἄνδρες τῆς βουλῆς μου.	24.
27.	27. Καὶ ἀδολεσχήσω. *Ἄλλος*, καὶ μεριμνήσω.	27.
28. Κατέσταξεν ἡ ψυχή μου.	28. Ἐνύσταξεν ἡ ψυχή μου. Εʹ, ϛʹ, ἔσταξεν ἡ ψυχή μου.	28.
29. Ὁδὸν ψευδῆ περίελε ἀπ' ἐμοῦ.	29. Ὁδὸν ἀδικίας ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ.	29.
33. Ὑπόδειξόν μοι.	33. Νομοθέτησόν με.	33. Φώτισόν με.
35. Ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα.	35. Ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. Εʹ, ϛʹ, ὅτι ἐν αὐτῇ ἠθέλησα.	35. Ὅτι ἐν αὐτῇ ἠθέλησα.
39. Ὃν εὐλαβοῦμαι.	39. Ὃν ὑπώπτευσα.	39. Ὃν ὑπεστάλην.
41. Κατὰ τὸν λόγον σου.	41. Κατὰ τὸν λόγον σου.	41. Κατὰ τὸ λόγιόν σου.
49. Μνημόνευσον λόγων ἐμῶν τοῦ δούλου σου.	49. Μνήσθητι τῶν λόγων σου τῷ δούλῳ σου.	49. Μνήσθητι τῶν λόγων σου τῷ δούλῳ σου.
54. Ἄσματα ἦν μοι τὰ προστάγματά σου ἐν τόπῳ τῆς παροικίας μου.	54. Ψαλτὰ ἦσάν μοι τὰ δικαιώματά σου ἐν τόπῳ παροικίας μου.	54. Ἄσματα ἦν μοι τὰ προστάγματά σου ἐν τόπῳ τῆς παροικίας μου.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Beati immaculati. *Alius*, inculpati.	1.
9. In quo illustrabit adolescentior viam suam?	9. In quo corriget adolescentior viam suam?	9.
18. Prodigia.	18. Mirabilia.	18.
20. Perfecta erat.	20. Concupivit. V, VI, fiduciam habuit.	20. Fiduciam habuit.
23. Servus tuus enarrans præcepta tua.	23. Servus autem tuus exercebatur in justificationibus tuis. V, servus tuus exercebitur in statutis tuis.	23.
24. Quasi viri consentientes mihi.	24. Et consilia mea justificationes tuæ. V, viri consilii mei.	24.
27.	27. Et exercebor. *Alius*, et sollicitus ero.	27.
28. Distillavit anima mea.	28. Dormitavit anima mea. V, VI, distillavit anima mea.	28.
29. Viam mendacem amove a me.	29. Viam iniquitatis amove a me.	29.
33. Ostende mihi.	33. Legem pone mihi.	33. Illumina me.
35. Quia ipsam volui.	35. Quia ipsam volui. V, VI, quia in ipsa volui.	35. Quia in ipsa volui.
39. Quod revereor.	39. Quod suspicatus sum.	39. Quo cohibitus sum, *vel*, a quo formidavi.
41. Secundum verbum tuum.	41. Secundum verbum tuum.	41. Secundum eloquium tuum.
49. Recordare verborum meorum servi tui.	49. Memento verborum tuorum servo tuo.	49. Memento verborum tuorum servo tuo.
54. Cantica erant mihi præcepta	54. Cantabiles mihi erant justi-	54. Cantica erant mihi præce-

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

55 תורתך

56 כי פקדיך

59 דרכי Ὁ Ἑβρ., τὰς ὁδούς μου.

ואשיבה

63 חבר אני לכל־אשר יראוך

Ὁ Σύρος, φίλος.

65 טוב עשית עם־עבדך

68 טוב־אתה

70 טפש כחלב לבם

71 טוב־לי כי־עניתי למען אלמד חקיך

73 ידיך עשוני ויכוננוני

75 ואמונה עניתני

79 ישובו לי יראיך

83 כנאד בקיטור

85 כרו־לי זדים שיחות

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

55.

56.

59.

63.

65.

68.

70.

71.

73.

75.

79.

83.

85.

ΑΚΥΛΑΣ.

55. Τὰ ῥήματά σου.

56. Ὅτι τὰ προστάγματά σου.

59.

63. Μέτοχος.

65.

68.

70. Ἐλιπάνθη ὡς στέαρ ἡ καρδία αὐτῶν.

71.

73. Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἥδρασάν με.

75. Καὶ πίστει ἐκακούχησάς με.

79.

83.

85. Ἔσχαλλόν μοι ὑπερήφανοι βρόχους.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

tua in domo peregrinationum mearum. *Hieron.*, carmina erant mihi præcepta tua in domo peregrinationis meæ.

55. Legem tuam. *Hieron.*, *id.*

56. Quia præcepta tua. *Hieron.*, *idem.*

59. Vias meas. *Hebr. int.*, *et Hieron.*, *id.*

Et converti. *Hieron.*, *id.*

63. Socius ego omnibus qui timent te. *Hieron.*, particeps ego sum omnium timentium te. *Syrus*, amicus.

65. Bonum fecisti cum servo tuo. *Hieron.*, benefecisti servo tuo.

68. Bonus es tu. *Hieron.*, *id.*

70. Impinguatum est velut adeps cor eorum. *Hieron.*, incrassatum est velut adeps cor eorum.

71. Bonum mihi quod afflictus fui, ut discam statuta tua. *Hieron.*, bonum mihi quia afflictus sum, ut discerem præcepta tua.

73. Manus tuæ fecerunt me, et firmaverunt me. *Hieron.*, *id.*

75. Et vere affixisti me. *Hieron.*, *id.*

79. Convertantur ad me timentes te. *Hieron.*, revertantur ad me qui timent te.

83. Sicut uter in fumario. *Hieron.*, quasi uter in pruina.

85. Foderunt mihi superbi foveas. *Hieron.*, *idem.*

VULGATA LATINA.

stificationes tuæ in loco peregrinationis meæ.

55. Legem tuam.

56. Quia justificationes tuas.

59. Vias meas.

Et converti.

63. Particeps ego sum omnium timentium te.

65. Bonitatem fecisti cum servo tuo.

68. Bonus es tu.

70. Coagulatum est sicut lac cor eorum.

71. Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas.

73. Manus tuæ fecerunt me, et plasmaverunt me.

75. Et in veritate tua humiliasti me.

79. Convertantur mihi timentes te.

83. Sicut uter in pruina.

85. Narraverunt mihi iniqui fabulationes.

AQUILA.

pta tua in loco peregrinationis meæ.

55. Verba tua.

56. Quia præcepta tua.

59.

63. Particeps.

65.

68.

70. Impinguatum est velut adeps cor eorum.

71.

73. Manus tuæ fecerunt me, et firmaverunt me.

75. Et fide affixisti me.

79.

83.

85. Fodiebant mihi superbi laqueos.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
55. Τοὺς λόγους σου.	55. Τὸν νόμον σου.	55.
56. Ὅτι τὰς παραινέσεις σου.	56. Ὅτι τὰ δικαιώματά σου. Ε', ὅτι τὰ προστάγματά σου.	56.
59.	59. Τὰς ὁδούς σου. *Οἱ ἄλλοι*, τὰς ὁδούς μου.	59.
Καὶ ἐπέστρεφον.	Καὶ ἐπέστρεψα.	
63. Συνημμένος ἐγενόμην τοῖς φοβουμένοις σε.	63. Μέτοχος ἐγώ εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σε.	63. Μέτοχος.
65. Εὐεργέτησας τὸν δοῦλόν σου.	65. Χρηστότητα ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου.	65.
68.	68. Χρηστὸς εἶ σύ. *Οἱ λοιποί*, ἀγαθὸς εἶ σύ.	68.
70. Ἐμυαλώθη ὡς στέαρ ἡ καρδία αὐτῶν.	70. Ἐτυρώθη ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν. *Ἄλλος*, ἐσκληρύνθη. *Ἄλλος*, ἀπελιθώθη.	70.
71. Συνήνεγκέ μοι ὅτι ἐκακώθην ὑπὲρ τοῦ μαθεῖν τὰ προστάγματά σου.	71. Ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου.	71. Ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου.
73. Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ συναπήρτισάν με.	73. Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ ἔπλασάν με.	73.
75. Ἐκάκωσάς με.	75. Καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς με.	75.
79. Ἀναστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε.	79. Ἐπιστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε.	79. Ἀναστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε.
83.	83. Ὡς ἀσκὸς ἐν πάχνῃ. *Ἄλλος*, ὡς ἀσκὸς ἐν καπνῷ.	83.
85. Ὑπώρυξάν μοι ὑπερήφανοι ὑπόγεια.	85. Διηγήσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας. Ε', ὤρυξάν μοι ὑπερήφανοι βοθύνους.	85.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
tua in loco peregrinationis meæ.	ficationes tuæ in loco peregrinationis meæ.	pta tua in loco peregrinationis meæ.
55. Sermones tuos.	55. Legem tuam.	55.
56. Quia hortationes tuas.	56. Quia justificationes tuas. V, quia præcepta tua.	56.
59.	59. Vias tuas. *Alii*, vias meas.	59.
Et convertebam.	Et converti.	
63. Conjunctus factus sum timentibus te.	63. Particeps ego sum omnium timentium te.	63. Particeps.
65. Benefecisti servo tuo.	65. Bonitatem fecisti cum servo tuo.	65.
68.	68. Mansuetus es tu. *Reliqui*, bonus es tu.	68.
70. Medullatum est velut adeps cor eorum.	70. Coagulatum est sicut lac cor eorum. *Alius*, obduratum est. *Alius*, in lapidem versum est.	70.
71. Contulit mihi quia afflictus sum, ut discam præcepta tua.	71. Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas.	71. Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas.
73. Manus tuæ fecerunt me, et præparaverunt me.	73. Manus tuæ fecerunt me, et plasmaverunt me.	73.
75. Afflixisti me.	75. Et veritate humiliasti me.	75.
79. Convertant me timentes te.	79. Convertant me timentes te.	79. Convertant me timentes te.
83.	83. Sicut uter in pruina. *Alius*, sicut uter in fumo.	83.
85. Suffoderunt mihi superbi subterranea.	85. Narraverunt mihi iniqui fabulationes. V, foderunt mihi superbi foveas.	85.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
91 כי הכל עבדיך	91.	91. Ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα σά.
93 לא־אשכח פקדיך	93.	93. Οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν προσταγμάτων σου.
95 קוּ	95.	95. Προσεδόκησαν.
96 לכל־תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד	96.	96. Τῇ πάσῃ συντελέσει.
98 כי לעולם היא־לי	98.	98. Ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα αὕτη μοι.
100 מזקנים אתבונן כי פקדיך נצרתי	100.	100. Ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων κατανοήσω, ὅτι προστάγματά σου διετήρησα.
101 כלאתי רגלי	101.	101. Εἷρξα πόδας μου.
109 נפשי בכפי תמיד	109.	109. Ἡ ψυχή μου ἐν ταρσῷ μου ἐνδελεχῶς.
112 עקב	112.	112.
116 כאמרתך	116.	116. Τῷ ῥήματί σου.
118 סלית כל־שוגים מחקיך כי־שקר תרמיתם	118.	118. Ἀπεσκολόπισας πάντας τοὺς ἀποστρεφομένους ἀπὸ ἀκριβασμοῦ, ὅτι ψευδεῖς συνεπιθέσεις αὐτῶν.
119 סגים השבת כל־רשעי־ארץ	119.	119. Στέμφυλα διελογίσω πάντας ἀσεβεῖς τῆς γῆς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
91. Quia omnes servi tui. *Hieron.*, quia omnia serviunt tibi.	91. Quoniam omnia serviunt tibi.	91. Quoniam omnia serviunt tibi.
93. Non obliviscar præceptorum tuorum. *Hieron.*, *id.*	93. Non obliviscar justificationes tuas.	93. Non obliviscar præceptorum tuorum.
95. Exspectaverunt. *Hieron.*, *id.*	95. Exspectaverunt.	95. Exspectaverunt.
96. Omnis consummationis vidi finem : latum præceptum tuum valde. *Hieron.*, omnis consummationis vidi finem : latum mandatum tuum nimis.	96. Omnis consummationis vidi finem : latum mandatum tuum nimis.	96 Omni consummationi.
98. Quia in sæculum ipsum mihi. *Hieron.*, quia in sempiternum hoc est mihi.	98. Quia in æternum mihi est.	98. Quia in sæculum ipsum mihi.
100. Præ senibus prudens ero, quia præcepta tua custodivi. *Hieron.*, super senes intellexi : quia præcepta tua servavi.	100. Super senes intellexi : quia mandata tua quæsivi.	100. A senioribus intelligam, quia præcepta tua custodivi.
101. Prohibui pedes meos. *Hieron.*, *id.*	101. Prohibui pedes meos.	101. Prohibui pedes meos.
109. Anima mea in vola mea indesinenter. *Hieron.*, anima mea in manu mea semper.	109. Anima mea in manibus meis semper.	109. Anima mea in vola mea indesinenter.
112. In finem usque. *Hieron.*, propter æternam retributionem.	112. Propter retributionem.	112.
116. Secundum verbum tuum. *Hieron.*, *id.*	116. Secundum eloquium tuum.	116. Dicto tuo.
118. Conculcasti omnes errantes a mandatis tuis, quia mendacium dolus eorum. *Hieron.*, abjecisti omnes qui aversantur præcepta tua : quia injusta cogitatio eorum.	118. Sprevisti omnes discedentes a judiciis tuis, quia injusta cogitatio eorum.	118. Palis confixisti omnes errantes a statuto, quia mendaces doli eorum.
119. Scorias cessare fecisti omnes impios terræ. *Hieron.*, quasi scoriam computasti omnes impios terræ.	119. Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ.	119 Vinacea reputasti omnes impios terræ.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

91. Ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα σά.

93. Οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν ἐντολῶν σου.

95. Προσεδόκησαν.

96. Πάσης κατασκευῆς εἶδον πέρας, εὐρύχωρος ἡ ἐντολή σου σφόδρα.

98. Διὸ εἰς τὸν αἰῶνα αὕτη μοι.

100. Γερόντων συνετώτερος ἐγενόμην, ὅτι τὰς παραινέσεις σοι διετήρησα.

101.

109. Ἡ ψυχή μου μετὰ χεῖρά μου διαπαντός.

112. Δι' ἀνταπόδοσιν.

116. Κατὰ τὸν λόγον σου.

118. Ἀπήλεγξας πάντας τοὺς ῥεμβομένους ἀπὸ τῶν προσταγμάτων σου, ματαία γὰρ πᾶσα ἡ δολιότης αὐτῶν.

119. Σκωρίαν ἐλογίσω πάντας παρανόμους τῆς γῆς.

Ο'.

91. Ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα σά.

93. Οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων σου.

95. Ὑπέμειναν.

96. Πάσης συντελείας εἶδον πέρας, πλατεῖα ἡ ἐντολή σου σφόδρα.

98. Ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐμή ἐστι.

100. Ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. Ε', ἀπὸ πρεσβυτέρων κατανοήσω, ὅτι προστάγματά σου ἐφύλαξα. Ε' *ἄλλως*, ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα, ὅτι τὰ προστάγματά σου ἐφύλαξα.

101. Ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου. Ε', Ϛ', *id*.

109. Ἡ ψυχή μου ἐν ταῖς χερσί μου διαπαντός. Ε', ἡ ψυχή μου ἐν χειρί μου.

112. Δι' ἀντάμειψιν.

116. Κατὰ τὸ λόγιόν σου.

118. Ἐξουδένωσας πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι ἄδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν. Ε', ἐξουδένωσας πάντας τοὺς πλανωμένους ἀπὸ τῶν ἀκριβασμάτων σου, ὅτι ἄδικον τὸ ἐπιθύμημα αὐτῶν.

119. Παραβαίνοντας ἐλογισάμην πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς. Ε', εἰς οὐδὲν διέκοψας πάντας τοὺς ἀσεβεῖς τῆς γῆς.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

91. Ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα σά.

93.

95. Προσεδόκησαν.

96.

98. Ὅτι εἰς τὸν αἰῶνά μοι.

100. Ἀπὸ πρεσβυτέρων κατανοήσω, ὅτι προστάγματά σου ἐφύλαξα. *Ἄλλος*, ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα, ὅτι τὰ προστάγματά σου ἐφύλαξα.

101. Ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου.

109. Ἡ ψυχή μου ἐν ταῖς χερσί μου διαπαντός.

112.

116. Κατὰ τὸν λόγον σου.

118. Ἐξουδένωσας πάντας τοὺς πλανωμένους ἀπὸ τῶν ἀκριβασμάτων σου, ὅτι ἄδικον τὸ ἐπιθύμημα αὐτῶν.

119. Εἰς οὐδὲν διέκοψας πάντας τοὺς ἀσεβεῖς τῆς γῆς.

SYMMACHUS.

91. Quoniam omnia serviunt tibi.

93. Non obliviscar mandatorum tuorum.

95. Exspectaverunt.

96. Omnis apparatus vidi finem, spatiosum præceptum tuum valde.

98. Quapropter in æternum ipsum mihi.

100. Senibus prudentior factus sum, quia adhortationes tibi custodivi.

101.

109. Anima mea post manum meam semper.

112. Propter mercedem.

116. Secundum verbum tuum.

118. Redarguisti omnes removentes se a mandatis tuis : inanis enim omnis dolus eorum.

119. Scoriam reputasti omnes iniquos terræ.

LXX INTERPRETES

91. Quoniam omnia serviunt tibi.

93. Non obliviscar justificationes tuas.

95. Sustinuerunt.

96. Omnis consummationis vidi finem : latum præceptum tuum valde.

98. Quia in sæculum meum est.

100. Super senes intellexi, quia mandata tua quæsivi. V, a senioribus intelligam, quia præcepta tua servavi. V *aliter*, super senes intellexi, quia præcepta tua servavi.

101. Impedivi pedes meos. V, VI, *idem*.

109. Anima mea in manibus meis semper. V, anima mea in manu mea.

112. Propter retributionem.

116. Secundum eloquium tuum.

118. Sprevisti omnes discedentes a judiciis tuis, quia injusta cogitatio eorum. V, sprevisti omnes aberrantes a mandatis tuis, quia iniquum desiderium eorum.

119. Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ. V, in nihilum dissecuisti omnes impios terræ.

THEODOTIO.

91. Quoniam omnia serviunt tibi.

93.

95. Exspectaverunt.

96.

98. Quia in sæculum mihi.

100. A senioribus intelligam, quia præcepta tua servavi. *Aliter*, super senes intellexi, quia præcepta tua servavi.

101. Impedivi pedes meos.

109. Anima mea in manibus meis semper.

112.

116. Secundum verbum tuum.

118. Sprevisti omnes aberrantes a mandatis tuis, quia iniquum desiderium eorum.

119. In nihilum dissecuisti omnes impios terræ.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
סמר מפחדך בשרי 120	120.	120. Ἠλώθη ἀπὸ πτοήσεως ἡ σάρξ μου.
עשיתי משפט 121	121.	121. Ἐποίησα κρίσιν.
בל־תניחני לעשקי		Μὴ ἀφῇς με τοῖς συκοφαντοῦσί με.
ערב עבדך לטוב 122	122.	122. Ἐγγύησαι....
עת לעשות ליהוה 126	126.	126.
הפרו תורתך		Ἠκύρωσαν τὸν νόμον σου.
על לא־שמרו תורתך 136	136.	136.
צמתתני קנאתי 139	139.	139. Ἐξώλεσέν με ὁ ζῆλός σου.
צר־ומצוק מצאוני מצותיך שעשעי 143	143.	143. Θλιμμὸς καὶ συνοχὴ εὗρόν με...
כמשפטך חיני 149	149.	149. Κατὰ κρίσεις σου ζώωσον με.
קרבו רדפי 150	150.	150.
קדם ידעתי מעדתיך 152	152.	152. Ἀρχῆθεν ἔγνων ἀπὸ τῶν μαρτυριῶν σου.
ריבה ריבי וגאלני 154	154.	154. Δίκασαι δικασίαν μου. Καὶ ἀγχίστευσον με.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
120. Horruit a pavore tuo caro mea. *Hieron.*, horripilavit a timore tuo caro mea.	120. Confige timore tuo carnes meas.	120. Confixa est a consternatione caro mea.
121. Feci judicium. *Hieron.*, *id.*	121. Feci judicium.	121. Feci judicium.
Ne permittas me opprimentibus me. *Hieron.*, ne derelinquas me his qui calumniantur me.	Ne tradas me calumniantibus me.	Ne dimittas me calumniantibus me.
122. Fidejube servo tuo in bonum. *Hieron.*, sponde pro servo tuo in bonum.	122. Suscipe servum tuum in bonum.	122. Fidejube...
126. Tempus faciendi Domino. *Hieron.*, tempus est ut facias, Domine.	126. Tempus faciendi, Domine.	126.
Dissipaverunt legem tuam. *Hieron.*, *id.*	Dissipaverunt legem tuam.	Abrogaverunt legem tuam.
136. Propterea quod non custodierunt legem tuam. *Hieron.*, quia non custodierunt legem tuam.	136. Quia non custodierunt legem tuam.	136.
139. Succidit me zelus meus. *Hier.*, consumpsit me zelus meus.	139. Tabescere me fecit zelus meus.	139. Perdidit me zelus tuus.
143. Afflictio et angustia invenerunt me : præcepta tua delectationes meæ. *Hieron.*, tribulatio et angustia invenerunt me : mandata tua meditatio mea.	143. Tribulatio et angustia invenerunt me : mandata tua meditatio mea est.	143. Afflictio et angustia invenerunt me...
149. Secundum judicium tuum vivifica me. *Hieron.*, *id.*	149. Secundum judicium tuum vivifica me.	149. Secundum judicia tua vivifica me.
150. Appropinquaverunt persequentes me. *Hieron.*, appropinquaverunt persecutores mei.	150. Appropinquaverunt persequentes me.	150.
152. A principio cognovi de testimoniis tuis. *Hieron.*, *id.*	152. Initio cognovi de testimoniis tuis.	152. A principio cognovi de testimoniis tuis.
154. Contende contentionem meam. *Hier.*, judica causam meam.	154. Judica judicium meum.	154. Judica causam meam.
Et redime me. *Hieron.*, *id.*	Et redime me.	Et jure propinquitatis redime me.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
120. Ὀρθοτριχεῖ ἀπὸ φόβου σου ἡ σάρξ μου.	120. Καθήλωσον ἀπὸ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας μου.	120. Καθήλωσεν ἐκ τοῦ φόβου σου ἡ σάρξ μου.
121. Ἐποίησα τὰ κρίματά σου.	121. Ἐποίησα κρῖμα. Ε', ϛ', ἐποίησα κρίσιν.	121.
	Μὴ παραδῷς με τοῖς ἀδικοῦσί με.	
122. Ἀνάδεξαί με εἰς ἀγαθὸν τὸν δοῦλόν σου.	122. Ἔνδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς ἀγαθόν.	122. Ἐγγύησαι....
126. Καιρὸς πρᾶξαι τῷ Κυρίῳ.	126. Καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ Κυρίῳ. Ἄλλος, καιρὸς κατορθώσεως, Κύριε.	126.
Ὅταν διασκεδαννύουσι τὸν νόμον σου.	Διεσκέδασαν τὸν νόμον σου. Ἀλλ., ὅτι διεσκόρπισαν. Ε', ϛ', διεσκέδασαν.	
136. Περὶ τῶν μὴ φυλασσόντων τὸν νόμον σου.	136. Ἐπεὶ οὐκ ἐφύλαξαν τὸν νόμον σου.	136.
139. Ἀπεσιώπησέν με ὁ ζῆλωσίς σου.	139. Ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλός σου.	139.
143. Θλίψεις καὶ ἐγκακήσεις κατέλαβόν με· αἱ δὲ ἐντολαί ἔτερπόν με.	143. Θλίψεις καὶ ἀνάγκαι εὕροσάν με· αἱ ἐντολαί σου μελέτη μου.	143. Θλίψις καὶ στενοχωρία εὗρόν με, αἱ ἐντολαί σου τερπνότης μου.
149. Ἀναζώωσόν με.	149. Κατὰ τὸ κρῖμά σου ζῆσόν με.	149. Ζῆσόν με.
150. Ἔσπευσαν οἱ διώκοντές με.	150. Προσήγγισαν οἱ καταδιώκοντές με.	150.
152. Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἔγνων ἀπὸ τῶν μαρτυριῶν σου.	152. Κατ' ἀρχὰς ἔγνων ἐκ τῶν μαρτυριῶν σου.	152.
154. Ὑπερδίκησον τῆς δίκης μου.	154. Κρῖνον τὴν κρίσιν μου.	154. Δίκασον τὴν δίκην μου.
	Καὶ λύτρωσαί με.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
120. Horripilat a timore tuo caro mea.	120. Confige timore tuo carnes meas.	120. Confixit se ex timore tuo caro mea.
121. Feci judicia tua.	121. Feci judicium. V, VI, *id.*	121.
	Ne tradas me lædentibus me.	
122. Suscipe me in bonum servum tuum.	122. Suscipe servum tuum in bonum.	122. Fidejube...
126. Tempus faciendi Domino.	126. Tempus faciendi Domino. *Alius*, tempus correctionis, Domine.	126.
Quando dissipant legem tuam.	Dissipaverunt legem tuam. *Al.*, quia dissipaverunt. V, VI, dissipaverunt.	
136. Circa eos qui non custodiunt legem tuam.	136. Quia non custodierunt legem tuam.	136.
139. Tacere me fecit zelus tuus.	139. Tabescere me fecit zelus tuus.	139.
143. Tribulationes et vexationes comprehenderunt me. Præcepta autem delectabant me.	143. Tribulationes et angustiæ invenerunt me: mandata tua meditatio mea.	143. Afflictio et angustia invenerunt me: præcepta tua delectatio mea.
149. Reviviscere fac me.	149. Secundum judicium tuum vivifica me.	149. Vivere fac me.
150. Festinaverunt persequentes me.	150. Appropinquaverunt persequentes me.	150.
152. Quæ a principio novi a testimoniis suis.	152. Initio cognovi de testimoniis tuis	152.
154. Judica pro causa mea.	154. Judica judicium meum.	154. Judica causam meam.
	Et redime me	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כמשפטיך חיני 156	156.	156. Κατὰ κρίσεις σου ζώωσόν με.
בגדים 158	158.	158. Ἀσυνθετοῦντας.
שקר שנאתי 163 אהבתי	163.	163. Ψεῦδος ἐμίσησα.
שבע 164	164.	164.
הללתיך		Ὕμνησά σε.
תחנתי 170	170.	170. . . . .
בחרתי 173	173.	173. Ἐξελεξάμην.
תאבתי 174	174.	174. Ἐξειχόμην.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
156. Secundum judicia tua vivifica me. *Hieron.*, *id.*	156. Secundum judicium tuum vivifica me.	156. Secundum judicia tua vivifica me.
158. Prævaricatores. *Hieron.*, prævaricatores tuos.	158. Prævaricatores.	158. Prævaricantes.
163. Mendacium odio habui. *Hieron.*, *id.*	163 Iniquitatem odio habui.	163. Mendacium odio habui.
Dilexi. *Hieron.*, *id.*	Dilexi.	164.
164. Septies. *Hieron.*, *id.*	164. Septies.	
Laudavi te. *Hieron.*, *id.*	Laudem dixi tibi.	Laudavi te
170. Deprecatio mea. *Hieron.*, *id.*	170. Postulatio.	170. Oratio mea.
173. Elegi. *Hieron.*, *id.*	173. Elegi.	173. Elegi.
174. Desideravi. *Hieron.*, *id.*	174. Concupivi.	174. Mihi vendicavi.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXVIII.

V. 1. *Ἄλλος*, ἄμεμπτοι. Coislin. unus.

V. 9. Σ., ἐν τίνι λαμπρυνεῖ νεώτερος etc. Coislinianus unus atque Drusius. Regius autem unus sic habet, διὰ τίνος λαμπρυνεῖ νέος;

V. 18. Σ., τεράστια. Drusius.

V. 20. Ἀ., ἐπεπόθησεν etc. Drusius.

V. 23. Ἀ., ὁ δὲ δοῦλός σου etc. Hæc prodeunt ex Coisliniano IX vel X sæculi. Notandum autem est, ubi vox חק vel etiam משפט occurrit, in altero Coisliniano notari in margine ἀκρίβασμα, πρόσταγμα, si in plurali, ἀκριβάσματα, προστάγματα.

V. 24. Σ., ὡς ἄνδρες etc. Ex eodem.

V. 27. *Ἄλλος*, καὶ μεριμνήσω. Colbertinus στιχηρῶς scriptus.

V. 28. Regius unus ex Origene, ἡ πέμπτη καὶ ἡ ἕκτη ἔκδοσις τὸ, *ἔσταξεν ἡ ψυχή μου*, περιέχει, παρὰ δὲ τῷ Συμμάχῳ, *κατέσταξεν ἡ ψυχή μου*. Hilarius vero in Psalmos: *Nonnulli pro eo quod ab illis (LXX) dictum est*, ἐνύσταξεν ἡ ψυχή μου, *posuerunt*, ἔσταξεν ἡ ψυχή μου. *Quidam autem ex illis non* ἐνύσταξεν, sed κατέσταξεν *transtulit : et aliud*, ἐνύσταξεν, *aliud*, ἔσταξεν, *aliud*, κατέσταξεν *significare intelligitur*. Corderius Aquilæ tribuit.

V. 29. Ἀ., ὁδὸν ψευδ-. Aquilæ et Symmachi lectiones exhibet Eusebius.

V. 33. Ἀ., Θ., φώτισον etc. Theodoretus, codex unus et Drusius.

V. 35. Ἀ., ὅτι ἐν αὐτῇ etc. Drusius.

V. 39. Ἀ., Θ., ὃν ὑπεσ- etc. Theodoretus, unus Reg. qui etiam Theodotioni tribuit, et Drusius.

V. 41. Ἀ., Θ., κατὰ τὸ λόγιόν σου etc. Drusius.

V. 49. Ἀ., μνήσθητι. Hæ lectiones prodeunt ex Corderio.

V. 54. Ἀ., Σ., Θ. Sic Colbertinus unus, et Theodoretus. Suspicor autem in eorum interpretatione legendum esse ἐν οἴκῳ, non ἐν τόπῳ.

V. 55. Ἀ., τὰ ῥήμ- etc. Ex Coislin. num. 48. Suspectum.

V. 56. Ἀ., Ε', ὅτι τὰ προσ-. Ex eodem.

V. 59. Theodoretus, ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποὶ *τὰς ὁδούς μου*, ἔχει, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἡρμήνευσαν ἑρμηνευταὶ, καὶ οἱ Ο' ἐν τῷ Ἑξαπλῷ. *Hebræus*, vias meas, *habet. Sic etiam alii interpretes transtulerunt*, *et LXX in Hexaplo*. Coislinianus, Ἀ., Θ., Ο', τὰς ὁδούς σου. Σ., Ε', ς', τὰς ὁδούς μου.

Ibid. Σ., καὶ ἐπέστρεφον. Drusius.

V. 63. Σ., συνημμένος etc. Has lectiones mutuamur ex duobus Regiis, et ex Theodoreto.

V. 65. Σ., εὐεργέτησας etc. Eusebius et Drusius.

V. 68. *Οἱ λοιποὶ*, ἀγαθὸς etc. Colbert. unus et Eusebius.

V. 70. *Ἄλλος*, ἐσκληρύνθη etc. Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐλιπάνθη etc. Sic ex duobus mss., uno Regio, alio Colbertino atque ex Eusebio.

V. 71. Σ., συνήνεγκε etc. Drusius.

V. 73. Ἀ., αἱ χεῖρές σου etc. Ex uno Regio.

V. 75. Ἀ., καὶ πίστει etc. Coislin. num. 48.

V. 79. Σ., Θ., ἀναστρεψάτωσαν. Sic Regius unus et Theodoretus.

V. 83. *Ἄλλος*, ὡς ἀσκὸς ἐν καπνῷ. Corderius.

V. 85. Ἀ., ἔσκαλλον etc. Drusius.

V. 91. Ἀ., Σ., Ο', Θ., ὅτι τὰ etc. Drusius.

V. 93. Ἀ., οὐκ ἐπιλ- etc. Coislin. num. 48.

V. 95. Σ., Θ., προσεδόκησαν. Theodoretus et duo Regii. Corderius etiam Aquilæ adscribit.

V. 96. Σ., πάσης κατασκ- etc. Ex duobus Regiis et ex Theodoreto.

V. 98. Ἀ., ὅτι εἰς τὸν etc. Drusius.

V. 100. Ἀ., ἀπὸ τῶν πρεσβ- etc. Coislin. n. 48, qui etiam Theodotionis aliam interpretationem affert. Σ., γερόντων etc. Regius unus, qui Θ. et Ε' interpretationem adjicit. Sed mendose fortasse Θ. præposuit; nam Theodotionis alteram versionem præfert Coislinianus.

V. 101. Ἀ., εἶρξα etc. Drusius.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
156.	156. Κατὰ τὸ κρῖμά σου ζῆσόν με.	156.
158. Ἀθετοῦντας.	158. Ἀσυνετοῦντας. Ε', ἀθετοῦντας. Ϛ', ἀσυνθετοῦντας.	158. Ἀσυνθετοῦντας.
163. Ψεῦδος ἐμίσησα.	163. Ἀδικίαν ἐμίσησα. Ἠγάπησα. Ε', *id.*	163.
164.	164. Ἑπτάκις. Ἄλλοι, πλειστάκις.	164.
Ὑμνητά σε.	Ἥνεσά σε.	
170.	170. Ἀξίωμά μου. Ἄλλος, ἡ δέησίς μου.	170.
173. Εἱλόμην.	173. Ἡρετισάμην.	173. Ἐξελεξάμην.
174. Ὑπερεπεθύμησα.	174. Ἐπεπόθησα. Ε', Ϛ', *id.*	174. Ἐπεπόθησα.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
156.	156. Secundum judicium tuum vivifica me.	156.
158. Prævaricantes.	158. Insensatos. V, VI, prævaricantes.	158. Prævaricantes.
163. Mendacium odio habui.	163. Iniquitatem hodio habui. Dilexi. V, *id.*	163.
164.	164. Septies. *Alii*, sæpissime.	164.
Laudavi te.	Laudavi te.	
170. Supposito.	170. Dignitas, *vel melius*, postulatio mea. *Alius*, deprecatio mea.	170.
173. Elegi.	173. Elegi.	173. Elegi.
174. Supra modum desideravi.	174. Concupivi. V, VI, *id.*	174. Concupivi.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXVIII.

V. 109. Ἀ., ἡ ψυχή μου etc. Drusius. Vocem ἐνδελεχῶς ad Aquilam, et διαπαντός ad Symmachum adjicit Coislin. num. 48. Edit. Rom., ἐν ταῖς χερσί σου, *in manibus tuis*. [Origenes in Opp., tom. II, pag. 809 ed. Paris., Aquilæ nobis interpretationem suppeditat alterius hujus versus partis, quæ est : ותורתך לא שכחתי, *et legis tuæ non sum oblitus*. Præterea ibidem Symmachi et Quintæ, necnon Aquilæ, lectiones ab eis differunt quas hic edidit Montf. Hæcce autem habet Origenes : Ὁ δὲ Ἀκύλας οὕτω· *Ψυχή μου ἐν ταρσῷ μου ἐνδελεχῶς καὶ διηνεκῶς, καὶ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην*· ὁ δὲ Σύμμαχος, *ἡ ψυχή μου μετὰ χεῖράς μου διαπαντός*· ἡ δὲ πέμπτη ὁμοίως τοῖς ἑβδομήκοντα, *Quinta autem eodem modo ac* LXX. Drach.]

V. 112. Σ., δι' ἀνταπόδοσιν. Sic codex unus.

V. 116. Ἀ., τῷ ῥήματί σου etc. Drusius.

V. 118. Ἀ., ἀπεσχολόπισας etc. Has omnes lectiones mutuamur ex Drusio et ex Regio uno, qui postremus extremam partem versionis Aquilæ, Quintæ tribuit sic, Ε', ὅτι ψευδεῖς συνεπιθέσεις αὐτῶν.

V. 119. Ἀ., στέμφυλα etc. Drusius, Regii duo et Theodoretus. Omnes interpretes legerunt חשבת.

V. 120. Ἀ., ἡλώθη etc. Drusius.

V. 121. Ἀ., Ε', Ϛ', ἐποίησα etc. Drusius.

Ibid. Ἀ., μὴ ἀφῇς etc. Eusebius et duo Regii.

V. 122. Ἀ., Θ., ἐγγύησαι etc. Ex Theodoreto et Regio uno.

V. 126. Σ., καιρὸς πρᾶξαι etc. Drusius male, κράξαι. Ἄλλος, καιρὸς κατορθώσεως etc. Corder.

Ibid. Ἀ., ἠχύρωσαν etc. Drusius. [Apud Origenem in opp. tom. II, pag. 811, sic variat lectio Symmachi : ὅτι σχαδανώουσι. Drach.]

V. 136. Σ., περὶ τῶν etc. Regius unus [Adde Origenem qui in opp. pag. 813, tradit Symmachi versionem integri hujus versus. Ὁ Σύμμαχος, inquit, οὕτω· *διαιρέσεις ὑδάτων κατέδυναν οἱ ὀφθαλμοί μου περὶ τῶν* etc. Primum comma versus nostri sic sonat Hebraice : פלגי־מים ירדו עיני, *rivos aquarum demiserunt oculi mei*. Drach.] Ed. Rom. ἐφύλαξα, *custodivi*.

V. 139. Ἀ., ἐξώλεσέν etc. Drusius.

V. 143. Σ., θλίψεις etc. Eusebius et Colb. unus. Sed Coislin. num 48 habet, Σ., θλίψις καὶ ἐγκάκωσις. [Secundum catenam Patrum Gr. legendum ἐκκακώσεις, secundum vero Origenem, opp. t. II, p. 813, legendum κακώσεις. Drach.] Et Aquilæ versionem, Ἀ., θλιμμὸς etc. adfert. [Lacuna qua hic laborat Aquilæ versio, apud Origenem, ibidem, sic expletur : *αἱ ἐντολαί σου ἀπόλαυσίς μου*, *præcepta tua oblectatio mea*. Drach.]

V. 149. Ἀ., κατὰ κρίσεις etc. Drusius.

V. 150. Σ., ἔσπευσαν etc. Idem.

V. 152. Ἀ., ἀρχῆθεν etc. Coislin. num. 48.

V. 154. Ἀ., δίκασαι. Idem.

Ibid. Ἀ., καὶ ἀγχίστευσόν με. Corder.

V. 156. Ἀ., κατὰ κρίσεις etc. Idem.

V. 158. Ἀ., Θ., Ϛ', ἀσυνθετοῦντας etc. Idem.

V. 163. Ἀ., Σ., ψεῦδος ἐμίσησα. Coislin. unus.

Ibid. Ο', Ε', ἠγάπησα. Coislin. alter.

V. 164. Ἄλλος, πλειστάκις. Theodoretus.

Ibid. Ἀ., Σ., ὕμνησά σε. Drusius.

V. 170. *A.*, oratio mea. *S.*, supposito..... Hæc Latine tantum effert Drusius, legendum forte *suppositio*, quod ex voce Græca ὑπόθεσις, expressum videtur. [Aquilæ ut et Symmachi Græca verba tradit idem Origenes, ibid., p. 817 : Ὁ μὲν Ἀκύλας, *δέησίς μου*, ὁ δὲ Σύμμαχος, *ἱκεσία μου*, εἰρήκασιν, I. e. « Aquila quidem *oratio mea*, Symmachus vero, *supplicatio mea*, expresserunt. » De verbo *supplicatio* emersit mendum *supposito*. Drach.] Ἄλλος, ἡ δέησις, sic Colbert. unus.

V. 173. Ἀ., Θ., ἐξελεξ- etc. Sic duo Regii et Theodoretus.

V. 174. Ἀ., ἐξειχόμην etc. Drusius.

Digitized by Google

PSALMUS CXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ὠδὴ εἰς τὰς ἀναβάσεις.

2.

3.

4. Βέλη τοῦ δυνάστου ἠκόνηται μετὰ ἀνθράκων ἐστοιβασμένων.

5.

7. Ὅτε ἐλάλουν αὐτοῖς πολεμικῶς.

Ο'.

1. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. Ἄλλος, ᾠδὴ τῆς ἀναβάσεως. ς', ᾠδὴ εἰς τὰς ἀναβάσεις.

2. Ἀπὸ χειλέων ἀδίκων. Ἄλλος, ἀπὸ χείλους ψευδοῦς.

3. Τί δοθείη σοι καὶ τί προστεθείη σοι πρὸς γλῶσσαν δολίαν; Ἄλλος, τί παρέξει σοι, ἢ τί προσθήσει σοι γλῶσση δολία; Ἄλλος, τί δῴη σοι καὶ τί προσθείη σοι γλῶσσαν (al. γλῶσσα) κατ' ἐπιθέσεως;

4. Τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα σὺν τοῖς ἄνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς.

5. Οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη. Ἄλλος, ᾤμοι ὅτι παροικῶν παρείλκυσα. Ἄλλος, ὅτι προσηλύτευσα ἐν μακρυσμῷ.

7. Ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν με δωρεάν.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἆσμα τῶν ἀναβάσεων.

2.

3.

4. Βέλη τοῦ δυνάστου ἠκόνηται μετὰ ἀνθράκων ἐστοιβασμένων.

5.

7. Ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμησάν με.

SYMMACHUS.

1. Canticum in ascensus.

2.

3.

4. Sagittæ potentis acutæ sunt cum carbonibus aggestis.

5.

7. Cum loquebar ipsis hostiliter.

LXX INTERPRETES.

1. Canticum graduum. *Alius*, canticum ascensus. VI, canticum in ascensus.

2. A labiis iniquis. *Alius*, a labio mendaci.

3. Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam? *Alius*, quid præbebit tibi, aut quid addet tibi lingua dolosa? *Alius*, quid dederit tibi, aut quid apposuerit tibi lingua secundum dolum?

4. Sagittæ potentis acutæ cum carbonibus desolatoriis.

5. Hei mihi quia incolatus meus prolongatus est. *Alius*, hei mihi quia peregrinans attraxi. *Alius*, quia proselytus fui longo tempore.

7. Cum loquebar illis, impugnabant me gratis.

THEODOTIO.

1. Canticum ascensuum.

2.

3.

4. Sagittæ potentis acutæ sunt cum carbonibus aggestis.

5.

7. Cum loquebar illis, impugnabant me.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXIX.

Theodotioni tribuit Martianæus, Drusius vero quasi incerti interpretis adfert.

V. 5. Ἄλλος, ᾤμοι etc. Regius unus itemque Drusius, qui legit μακρισμῷ, male.

V. 7. Ἀ., ὅταν etc. Sic Drusius et mss.

PSALMUS CXX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.

Ο'.

1. Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡ βοήθειά μου. Ἄλλος, αἴρω ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, πόθεν ἥξει ἡ βοήθειά μου;

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

SYMMACHUS.

1.

LXX INTERPRETES.

1. Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi. *Alius*, levo oculos meos in montes, unde veniet auxilium meum?

THEODOTIO.

1.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 אל־יתן למוט רגלך	3.	3. Μὴ δῷης εἰς σφαλμὸν πό σου.
5 צלך על־יד ימינך	5.	5.
8 ימינך	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Non dabit ad nutandum pedem tuum. *Hieron.*, non det in commotionem pedem tuum.	3. Non det in commotionem pedem tuum.	3. Ne dederis ad lapsum pe tuos.
5. Umbra tua. *Hieron.*, protectio tua.	5. Protectio tua.	5.
Super manum dexteram tuam. *Hieron.*, *id.*	Super manum dexteram tuam.	
8. Et intrare tuum. *Hieron.*, introitum tuum.	8. Introitum tuum.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXX.

V. 1. Vide ad psalm. CXIX pro titulo hujus et sequentium.

Ibid. Ἄλλος, αἴρω etc. Sic Reg. unus ex Chrysostomo.

V. 3. Ἀ., μὴ δῷης etc. Drusius.

PSALMUS CXXI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 שמחתי באמרים לי בית יהוה נלך	1.	1.
2 עמדות היו רגלינו בשעריך ירושלם	2.	2.
3 ירושלם הבנויה כעיר שחברה־לה יחדו	3.	3.
4 ששם עלו שבטים	4.	4. Ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν σκῆπ
6 שאלו שלום ירושלם ישליו אהביך	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Lætatus sum in dicentibus mihi: Domum Domini ibimus. *Hieron.*, lætatus sum eo quod dixerint mihi: In domum Domini ibimus.	1. Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi: In domum Domini ibimus.	1.
2. Stantes fuerunt pedes nostri in portis tuis, Jerusalem. *Hieron.*, stantes erant pedes nostri in portis tuis Jerusalem.	2. Stantes erant pedes nostri in atriis tuis, Jerusalem.	2.
3. Jerusalem ædificata ut civitas, quæ juncta est sibi simul. *Hieron.*, Jerusalem quæ ædificatur ut civitas, cujus participatio ejus simul.	3. Jerusalem quæ ædificatur ut civitas, cujus participatio ejus in idipsum.	3.
4. Quia illuc ascenderunt tribus. *Hieron.*, quia ibi ascenderunt tribus.	4. Illuc enim ascenderunt tribus.	4. Illuc enim ascenderunt ptra.
6. Postulate pacem Jerusalem. *Hieron.*, rogate pacem Jerusalem.	6. Rogate quæ ad pacem sunt Jerusalem.	6.
Quieti erunt diligentes te. *Hieron.*, sit bene his qui diligunt te.	Et abundantia diligentibus te.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Μὴ δῷης περιτραπῆναι.	3. Μὴ δῷης εἰς σάλον τὸν πόδα σου.	3. Μὴ δῷης εἰς σάλον τὸν πόδα σου.
5. Βοηθός σου.	5. Σκέπη σου.	5.
	Ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου. Ἄλλος, παρὰ τὴν χεῖρα τὴν δεξιάν σου παραστήσεταί σοι.	
8.	8. Τὴν εἴσοδόν σου. Ἄλλος, τὴν προσέλευσίν σου.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Ne dederis subverti.	3. Ne des in commotionem pedem tuum.	3. Ne des in commotionem pedem tuum.
5. Adjutor tuus.	5. Protectio tua.	5.
	Super manum dexteram tuam. *Alius*, ad manum dexteram tuam adstabit tibi.	
8	8. Introitum tuum. *Alius*, accessum tuum.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXX.

V. 5. Σ., βοηθός σου. Reg. unus ex Chrysostomo. Ibid. Ἄλλος, παρὰ τὴν etc. Drusius.

V. 8. Ἄλλος, τὴν προσέλευσίν σου. Duo Regii et Drusius.

PSALMUS CXXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι, Εἰς οἶκον Κυρίου πορευσόμεθα. Ἄλλος, εὐφράνθην εἰπόντων μοι, Εἰς τὸν οἶκον Κυρίου ἤλθομεν.	1.
2.	2. Ἑστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, Ἱερουσαλήμ. Ἄλλος, ἔστησαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, Ἱερουσαλήμ.	2.
3. Ἱερουσαλὴμ τὴν οἰκοδομουμένην ὡς πόλιν, συνάφειαν ἔχουσαν ὁμοῦ.	3. Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις, ἧς ἡ μετοχὴ αὐτῆς ἐπιτοαυτό.	3.
4.	4. Ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυλαί.	4.
6. Ἀσπάσασθε τὴν Ἱερουσαλήμ.	6. Ἐρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην τὴν Ἱερουσαλήμ.	6.
Ἠρεμήσουσιν οἱ ἀγαπῶντές σε.	Καὶ εὐθηνία τοῖς ἀγαπῶσί σε. Ἄλλος, καὶ εὐπαθήσειαν οἱ ἀγαπῶντές σε.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Lætatus sum super iis qui dixerunt mihi: In domum Domini ibimus. *Alius*, lætatus sum dicentibus mihi: In domum Domini venimus.	1.
2.	2. Stantes erant pedes nostri in atriis tuis, Jerusalem. *Alius*, steterunt pedes nostri in atriis tuis, Jerusalem.	2.
3. Jerusalem ædificatam ut civitatem, conjunctionem habentem simul.	3. Jerusalem quæ ædificatur ut civitas, cujus participatio ejus in idipsum.	3.
4.	4. Illuc enim ascenderunt tribus.	4.
6. Amplectimini Jerusalem.	6. Rogate quæ ad pacem sunt Jerusalem.	6.
Quiescent diligentes te.	Et abundantia diligentibus te. *Alius*, et prosperent diligentes te.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 יהי־שלום בחילך	7.	7.
שלוה בארמנותיך		
8 אדברה־נא שלום בך	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Sit pax in antemurali tuo. *Hieron.*, sit pax in muris tuis.	7. Fiat pax in virtute tua.	7.
Tranquillitas in palatiis tuis. *Hieron.*, abundantia in domibus tuis.	Et abundantia in turribus tuis.	
8. Loquar nunc pacem in te. *Hieron.*, loquar pacem tibi.	8. Loquebar pacem de te.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXI.

V. 1. Ἄλλος, εὐφράνθην etc. Regius unus et Drusius.

V. 2. Ἄλλος, ἕστησαν etc. Ex eodem Regio.

V. 3. Σ., Ἱερουσαλὴμ etc. Theodoretus, Regius unus et Drusius.

V. 4. Ἀ., ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν σκῆπτρα. Unus codex. Drusius habet σκῆπτρα tantum.

PSALMUS CXXII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
4 רבת שבעה־לה נפשנו הלעג השאננים הבוז לגאיונים	4.	4. Πολλὰ ἐνεπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν τοῦ μυχθισμοῦ τῶν ὀνειδιζόντων, τοῦ ἐξουδενισμοῦ τῶν ὑπερηφάνων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Multum saiiata est sibi anima nostra subsannatione abundantium, despectione superborum. *Hieron.*, multum repleta est anima nostra opprobrio abundantium, et despectione superborum.	4. Multum repleta est anima nostra, opprobrium abundantibus, et despectio superbis.	4. Multum repleta est anima nostra subsannatione exprobrantium, despectione superborum.

Nota.

V. 4. Ἀ., πολλὰ etc. Regius unus. Alius legit μοχθισμοῦ. Symmachi lectionem exhibent Theodoretus et Drusius. [Ad istud antecedentis versiculi comma : כי־רב שבענו בוז *quia nimium saturati*

PSALMUS CXXIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לולי יהוה שהיה לם	1.	1.
4 אזי המים שטפונו נחלה עבר על־נפשנו	4.	4.
5 אזי עבר על־נפשנו המים הזידונים	5.	5. Τότε παρῆλθον ὑπὲρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὡς τὰ ὕδατα οἱ ὑπερήφανοι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Nisi Dominus qui fuit in nobis. *Hieron.*, nisi Dominus fuisset in nobis.	1. Nisi quia Dominus erat in nobis.	1.
4. Tunc aquæ inundassent nos : torrens transisset super animam nostram. *Hieron.*, forsitan aquæ circumdedissent nos : torrens transisset super animam nostram.	4. Forsitan aqua absorbuisset nos ; torrentem pertransivit anima nostra.	4.
5. Tunc transissent super animam nostram aquæ tumidæ. *Hieron.*, forsitan transissent super animam nostram aquæ superbiæ.	5. Forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem.	5. Tunc transissent super animam nostram quasi aquæ superbi.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
ιἰρήνη ἐν τῷ περιβόλῳ	7. Γενέσθω δὴ εἰρήνη ἐν τῇ δυνάμει σου. Ἀλλ., γενήσεται εἰρήνη. Ἄλλος, ἐν τῷ προτειχίσματί σου.	7.
υχία ἐν τοῖς βασιλείοις	Καὶ εὐθηνία ἐν ταῖς πυργοβάρεσί σου. Ἄλλος, καὶ εὐπάθεια. Ἄλλος, ἠρεμία. Ἄλλος, ἐν ταῖς βασιλείαις σου.	
	8. Ἐλάλουν δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ. Ἄλλος, λαλήσω εἰρήνην ἐν σοί.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
ıax in septo tuo.	7. Fiat pax in virtute tua. *Alius*, erit pax. *Alius*, in antemurali tuo.	7.
s in regia tua,	Et abundantia in turribus tuis. *Alius*, et felicitas. *Alius*, quies. *Alius*, in regia tua.	
	8. Loquebar utique pacem de te. *Al.*, loquar pacem in te.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXI.

:., ἀσπάσασθε etc. Theodoretus.
., ἠρεμήσουσιν etc. Theodoretus.
., εἴη εἰρήνη etc. Theodoretus et Regius
iquæ lectiones ex Drusio.

Ibid. Σ., καὶ ἡσυχία etc. Theodoretus. Reliquæ vero lectiones ex Drusio.
V. 8. Ἄλλος, λαλήσω etc. Drusius.

PSALMUS CXXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
.ῶν ἐχορτάσθη ἡ ψυχὴ ἡ- .αλούντων τῶν εὐθηνούν- ἐξευτελιζόντων τῶν ὑπερ-	4. Ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν· τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθηνοῦσι, καὶ ἡ ἐξουδένωσις τοῖς ὑπερηφάνοις.	4.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
.is satiata est anima no- ıquentibus abundantibus, entibus superbis.	4. Multum repleta est anima nostra, opprobrium abundantibus, et despectio superbis.	4.

Nota.

ntemptu, addenda est ad Hexapla, ex Ori-). t. II, p. 822, hæc Symmachi lectio : Ὅτι πολὺν ἐχορτάσθημεν ἐξευτελισμόν. *Quia multo saturati sumus contemptu.* Drach.]

PSALMUS CXXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
ιὴ Κύριος, ὃς ἐγένετο ἐν	1. Εἰ μὴ ὅτι Κύριος ἦν ἐν ἡμῖν.	1.
	4. Ἄρα τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντισεν ἡμᾶς, χείμαῤῥον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. Ἄλλος, τότε ἂν τὰ ὕδατα παρέκλυσεν ἡμᾶς, ὡς φάραγξ παρελθόντα κατὰ τῆς ψυχῆς ἡμῶν.	4.
ε παρῆλθον ὑπὲρ τὴν ψυ- ν τὰ ὕδατα τὰ ὑπερήφανα.	5. Ἄρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον.	5. Τότε παρῆλθον ὑπὲρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν τὰ ὕδατα τὰ ὑπερήφανα.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
ı Dominus qui factus est	1. Nisi quia Dominus erat in nobis.	1.
	4. Forsitan aqua absorbuisset nos : torrentem pertransivit anima nostra. *Alius*, tunc forte aquæ inundassent nos, quasi torrens prætereuntem contra animam nostram	4.
ıc transissent super ani- ıstram aquæ superbæ.	5. Forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem.	5. Tunc transissent super animam nostram aquæ superbæ.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXIII.

V. 1. Σ., εἰ μὴ Κύριος etc. Drusius. V. 4. Ἄλλος, τότε ἂν τὰ ὕδατα etc. Drusius.

PSALMUS CXXIV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1, 2 כהר־ציון לא־ימוט לעולם ישב ירושלם	1, 2.	1, 2.
יהוה סביב לעמו		
3 למען לא־ישלחו הצדיקים בעולתה ידיהם	3.	3.
4 הטיבה	4.	4.
5 והמטים עקלקלותם	5.	5. Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς διαπλοκάς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1, 2. Sicut mons Sion non commovebitur in sæculum sedebit Jerusalem. *Hieron.*, quasi mons Sion in æternum habitabilis Jerusalem.	1, 2. Sicut mons Sion non commovebitur in æternum qui habitat in Jerusalem.	1, 2.
Et Dominus circum populum suum. *Hieron.*, et Dominus in circuitu populi sui.	Et Dominus in circuitu populi sui.	
3. Ut non mittant justi in iniquitatem manus suas. *Hieron.*, *id.*	3. Ut non extendant justi ad iniquitatem manus suas.	3.
4. Benefac. *Hieron.*, *id.*	4. Benefac.	4.
5. Et pervertentes tortuositatis suis. *Hieron.*, qui autem declinant ad pravitates suas.	5. Declinantes autem in obligationes.	5. Declinantes autem in complicationes.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXIV.

V. 1 et 2. Σ., ὡς τὸ ὄρος etc. Hanc lectionem adfert Drusius, quæ est ut videtur Symmachi, pleniorem vero Agellius.

Ibid. Ἄλλος, Κύριος δὲ etc. Chrysostomus.

V. 3. Ἄλλος, διὰ τοῦτο etc. Regius unus et Drusius.

PSALMUS CXXV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בשוב יהוה את־שיבת ציון היינו כחלמים	1.	1.
2 רנה	2.	2. Αἰνέσεως.
הגדיל יהוה לעשות עם אלה		Μετὰ τούτων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In convertendo Dominus captivitatem Sion, fuimus sicut somniantes. *Hieron.*, cum converteret Dominus captivitatem Sion: facti sumus quasi somniantes.	1. In convertendo Dominus captivitatem Sion, facti sumus sicut consolati.	1.
2. Laude. *Hieron.*, *id.*	2. Exsultatione.	2. Laude.
Magnificavit Dominus facere cum istis. *Hieron.*, *id.*	Magnificavit Dominus facere cum eis.	Cum istis.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXIII.

V. 5. 'Α., τότε etc. Has lectiones sic exhibet Martianæus.

PSALMUS CXXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1, 2. Ὡς τὸ ὄρος Σιὼν ἀπερίτρεπτον εἰς τὸν αἰῶνα οἰκούμενον περὶ Ἱερουσαλήμ.	1, 2. Ὡς ὄρος Σιὼν, οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα ὁ κατοικῶν Ἱερουσαλήμ.	1, 2.
	Καὶ ὁ Κύριος κύκλῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἄλλος, Κύριος δὲ περὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.	
3.	3. Ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ δίκαιοι εἰς ἀνομίαν χεῖρας αὐτῶν. Ἄλλος, διὰ τοῦτο οὐκ ἐκτείνουσιν οἱ δίκαιοι εἰς ἀνομίαν τὰς χεῖρας αὐτῶν.	3.
4.	4. Ἀγάθυνον. Ἄλλος, ἀγαθοποίησον.	4.
5. Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς σκολιότητας.	5. Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγαλιάς.	5. Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰ διεστραμμένα.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1, 2. Sicut mons Sion, immobilem in sæculum habitantem circa Jerusalem.	1, 2. Sicut mons Sion non commovebitur in æternum qui habitat in Jerusalem.	1, 2.
	Et Dominus in circuitu populi sui. *Alius*, Dominus autem circa populum suum.	
3.	3. Ut non extendant justi ad iniquitatem manus suas. *Alius*, propterea non extendunt justi in iniquitatem manus suas.	3.
4.	4. Benefac. *Alius*, *id.*	4.
5. Declinantes autem in obliquitates.	5. Declinantes autem in strangulationes.	5. Declinantes autem in perversa.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXIV.

V. 4. Ἄλλος, ἀγαθοποίησον. Regius unus ex Chrysostomo.

V. 5. 'Α., τοὺς δὲ ἐκ-. Has lectiones sic adfert Martianæus ex Pseudo-Hieronymo in Psalmos.

PSALMUS CXXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι Κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν Σιὼν, ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι. Ἄλλος, ὅταν ἐπιστρέψῃ Κύριος τὴν αἰχμαλωσίαν Σιὼν, ἐσόμεθα παρακεκλημένοι. Οἱ ἄλλοι, ὡσεὶ ἐνυπνιαζόμενοι.	1.
2. Εὐφημίας.	2. Ἀγαλλιάσεως.	2.
Μεγάλα ἐποίησεν ὁ Κύριος ἐπ' αὐτούς.	Ἐμεγάλυνε Κύριος τοῦ ποιῆσαι μετ' αὐτῶν. Ἄλλως, μετὰ τούτων.	Μετὰ τούτων.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. In convertendo Dominus captivitatem Sion, facti sumus sicut consolati. *Al.*, cum converterit Dominus captivitatem Sion, erimus consolati. *Alii*, quasi somniantes.	1.
2. Benedictione.	2. Exsultatione.	2.
Magna fecit Dominus super illos.	Magnificavit Dominus facere cum eis. *Aliter*, cum istis.	Cum istis.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Ὡς ὀχετούς.	4. Ὡς χειμάῤῥους. Ε', ἀφέσεις.	4.

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Sicut canales.	4. Quasi torrentes. V, emissiones.	4.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXV.

V. 2. Ἀ., αἰνέσεως etc. Theodoretus.
Ibid. Ἀ., Ο' ἄλλως, Θ., μετὰ τούτων. Sic unus codex.
Ibid. Σ., μεγάλα ἐποίησεν etc. Agellius.
V. 4. Ἀ., ὡς καταῤῥοίας etc. Drusius.

PSALMUS CXXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Μάταιον ὑμῖν ἐξ ὄρθρου ἀνίστασθαι εἰς τὸ οἰκῆσαι.	2. Εἰς μάτην ὑμῖν ἐστι τὸ ὀρθρίζειν, ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι. *Ἄλλος*, ἐγχρονίζειν τοῦ καθῆσθαι. *Ἄλλος*, χρονίζουσι τοῦ καθῆσθαι.	2.
Οἱ ἐσθίοντες τὸν ἄρτον κακοπαθούμενον.	Οἱ ἐσθίοντες ἄρτον ὀδύνης. Ε', οἱ ἐσθίοντες ἄρτον εἰδώλων. ς', οἱ ἐσθίοντες ἄρτον πλάνης.	Οἱ ἐσθίοντες ἄρτον εἰδώλων.
3.	3. Ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός. *Ἄλλος*, μισθὸς ὁ καρπὸς τῆς γαστρός.	3.
4. Ὡς βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, ὥσπερ υἱοὶ νεότητος.	4. Ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτετιναγμένων. *Ἄλλος*, υἱοὶ τῶν πεδητῶν. ς', ἀκόνεως νοῦ.	4. Ὡς βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, οὕτως υἱοὶ νεότητος.
5. Μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐπλήρωσε τὴν φαρέτραν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν.	5. Μακάριος ὃς πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν.	5. Μακάριος ἀνὴρ ὃς πληρώσει τὴν φαρέτραν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Vanum vobis ex matutino surgere ad habitandum.	2. In vanum vobis est diluculo surgere, surgite postquam sederitis. *Alius*, comperendinare ad sedendum. *Alius*, comperendinantibus ad sedendum.	2.
Qui manducatis panem male affectum.	Qui manducatis panem doloris. V, qui manducatis panem idolorum. VI, qui manducatis panem erroris.	Qui manducatis panem idolorum.
3.	3. Merces fructus ventris. *Alius*, merces fructus ventris.	3.
4. Sicut sagittæ in manu potentis, sicut filii juventutis.	4. Sicut sagittæ in manu potentis, ita filii excussorum. *Alius*, filii vinctorum. VI, acuminis mentis.	4. Sicut sagittæ in manu potentis, ita filii juventutis.
5. Beatus vir qui implevit pharetram suam ex ipsis.	5. Beatus qui implebit desiderium suum ex ipsis.	5. Beatus vir qui implebit pharetram suam ex ipsis.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXVI.

V. 4. Ἀ., ὡς βέλη etc. Sic ex Hieronymo ad Marcellam Martianæus. Ad Sextam edit. legit Drusius ἠκονηθέντος νοῦ, *acutæ mentis*.

V. 5. Ἀ., Σ., μακάριος etc. Sic ex Regio uno, Theodoreto et Hieronymo ad Marcellam tom. II, pag. 712, ubi videsis.

PSALMUS CXXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Κόπον χειρῶν σου ὁ ἐσθίων, μακάριος ἔσῃ, καὶ καλῶς σοι ἔσται.	2. Τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι· μακάριος εἶ καὶ καλῶς σοι ἔσται.	2. Κόπον χειρῶν σου ὅτι φάγεσαι, μακάριος εἶ.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Laborem manuum tuarum comedens, beatus eris, et bene tibi erit.	2. Labores palmarum tuarum manducabis, beatus es, et bene tibi erit.	2. Laborem manuum tuarum quia manducabis, beatus es.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
בירכתי 3	3.	3.
וראה בטוב ירושלם 5	5.	5.
שלום על-ישראל 6	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. In lateribus. *Hieron.*, in penetralibus.	3. In lateribus.	3.
5. Et vide in bono Jerusalem. *Hieron.*, et videas bona Jerusalem.	5. Et videas bona Jerusalem.	5.
6. Pacem super Israel. *Hieron.*, *idem.*	6. Pacem super Israel.	6.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXVII.

V. 2. A., κόπον etc. Sic ex Regio cod. uno, Theodoreto et Hieronymo.
V. 3. *Ἄλλος*, ἐν τοῖς ἐσωτάτοις etc. Drusius.

PSALMUS CXXVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
גם לא-יכלו לי 2	2.	2.
חרשו 3	3.	3. Ἠροτρίασαν.
האריכו למענותם		Ἐμήκυναν....
עבות 4	4.	4. Βρόχους.
ויסגו אחור 5	5.	5.
שקדמת שלף יבש 6	6.	6. Ὁ ἀρχῆθεν ἀνέθαλεν ἐξηράνθη.
כפו קוצר וחצנו מעמר 7	7.	7.
ברכנו 8	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Etiam non prævaluerunt mihi. *Hieron.*, sed non potuerunt mihi.	2. Etenim non potuerunt mihi.	2.
3. Araverunt. *Hieron.*, arabant.	3. Fabricaverunt.	3. Araverunt.
In longum protraxerunt sulcum suum. *Hieron.*, prolongaverunt sulcum suum.	Prolongaverunt iniquitatem suam.	Prolongaverunt...
4. Funes. *Hieron.*, laqueos.	4. Cervices.	4. Laqueos.
5. Et recedent retrorsum. *Hieron.*, revertantur retrorsum.	5. Convertantur retrorsum.	5.
6. Quæ antequam erumpat exaruit. *Hieron.*, quod statim ut viruerit, exaruit.	6. Quod priusquam evellatur exaruit.	6. Quod ab initio regerminavit exaruit.
7. Volam suam metens, et sinum suum colligens manipulos. *Hieron.*, manum suam messor, et sinum suum manipulos faciens.	7. Manum suam qui metit, et sinum suum qui manipulos colligit.	7.
8. Benediximus. *Hieron.*, *id.*	8. Benediximus.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXVIII.

V. 2. *Ἄλλος*, ἀλλ' οὐχ ἠδυνήθησαν μοι. Drusius qui sequentem illam lectionem adfert, ἀλλ' οὐχ ὑπερισχ-. Regius autem unus ex Chrysostomo habet, ἀλλ' ὑπερίσχυσα, non male quoad sensum. [Alia lectio incerti addenda e Catena Patrum Gr. T. III, p. 591. *Ἄλλος*, καίγε οὐχ ἠδυνήθην· *Alius*, etiam non prævalui. Legit יכלתי pro יכלו לי. DRACH.]

V. 3. Ἀ., Θ., ἠροτρίασαν. Theodoretus.

Ibid. Ἀ., ἐμήκυναν etc. Theodoretus.

V. 4. Ἀ., Σ., βρόχους. Sic Theodoretus. Unus autem Regius habet βρόχον.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἐν τοῖς κλίτεσι. Ἄλλος, ἐν τοῖς ἐσωτάτοις. Ἄλλος, ἐν τοῖς μηροῖς.	3.
	5. Καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλήμ. Ἄλλος, καὶ ὅρα ἐν ἀγαθοῖς Ἱερουσαλήμ.	5.
6.	6. Εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. Ἄλλος, εἰρήνην ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. In lateribus. *Alius*, in intimis. *Alius*, in femoribus.	3.
5.	5. Et videas bona Jerusalem. *Alius*; et vide in bonis Jerusalem.	5.
6.	6. Pax super Israel. *Alius*, pacem super Israel.	6.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXVII.

V. 5. Ἄλλος, καὶ ὅρα etc. Drusius.
V. 6. Ἄλλος, εἰρήνην etc. Chrysostomus.

PSALMUS CXXVIII

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καὶ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. Ἄλλος, ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. Ἄλλος, ἀλλ' οὐχ ὑπερίσχυσάν μου.	2.
3.	3. Ἐτέκταινον.	3. Ἠροτρίασαν.
Παρέτεινον κακοῦντες.	Ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.	
4. Βρόχους.	4. Αὐχένας. Ε', κλοιούς.	4. Κλοιούς.
5.	5. Ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω. Ἄλλος, ἀνατραπέτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω.	5.
6. Ἐκκαυλῆσαι.	6. Ὃς πρὸ τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐξηράνθη. Ε', ἐκσπασθῆναι. ς', ἐκστερεῶσαι.	6. Ἐκσπασθῆναι.
7.	7. Τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ θερίζων, καὶ τὸν κόλπον αὐτοῦ ὁ τὰ δράγματα συλλέγων. Ἄλλος, τὴν δράκα αὐτοῦ, καὶ τὸν κόλπον αὐτοῦ ὁ τὰ δράγματα συλλέγων.	7.
8. Εὐλογοῦμεν.	8. Εὐλογήκαμεν.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Etenim non potuerunt mihi. *Alius*, etiam non prævaluerunt mihi. *Al.*, sed non potuerunt mihi.	2.
3.	3. Fabricabant.	3. Araverunt.
Extenderunt malignantes.	Prolongaverunt iniquitatem suam.	
4. Laqueos.	4. Cervices. V, torques.	4. Torques.
5.	5. Convertantur retrorsum. *Alius*, revertantur retrorsum.	5.
6. Decaulescat.	6. Quod priusquam evellatur exaruit. V, evellatur. VI, excutiatur,	6. Evellatur.
7.	7. Manum suam qui metit, et sinum suum qui manipulos colligit. *Alius*, pugnum suum et sinum suum qui manipulos colligit.	7.
8. Benedicimus.	8. Benediximus.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXVIII.

Ibid. Θ., Ε', κλοιούς. Theodoretus.
V. 5. Ἄλλος, ἀνατρ-. Sic Regius unus ex Chrysostomo.
V. 6. Ἀ., ὁ ἀρχῆθεν etc. Drusius.
V. 7. Ἄλλος, τὴν δράκα etc. Sic unus Regius ex Chrysostomo.
V. 8. Σ., εὐλογοῦμεν. Drusius.

Digitized by Google

PSALMUS CXXIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ממעמקים קראתיך יהוה 1	1.	1. Ἐκ βαθέων ἐπεκαλεσάμην σε, Κύριε.
למען תורא 4	4.	4. Ἕνεκεν τοῦ φόβου.
קויתי יהוה 5	5.	5.
קותה נפשי ולדברו הוחלתי		Ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου, καὶ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ἐκαραδόκησα.
נפשי לאדני משמרים לבקר 6	6.	6. Ψυχή μου εἰς Κύριον ἀπὸ φυλασσόντων τὴν πρωΐαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. De profundis invocavi te, Domine. *Hieron.*, de profundis clamavi ad te, Domine.	1. De profundis clamavi ad te, Domine.	1. De profundis invocavi te, Domine.
4. Ideo timeberis. *Hieron.*, cum terribilis sis.	4. Propter legem tuam.	4. Propter timorem.
5. Exspectavi Dominum. *Hieron.*, sustinui Dominum.	5. Sustinui te, Domine.	5.
Exspectavit anima mea, et in verbo ejus præstolatus sum. *Hieron.*, sustinuit anima mea, et verbum ejus exspectavi.	Sustinuit anima mea in verbo ejus : speravit.	Sustinuit anima mea, et verbum ejus exspectavi.
6. Anima mea ad Dominum a custodibus in mane. *Hieron.*, anima mea ad Dominum : a vigilia matutina.	6. Anima mea in Domino, a custodia matutina.	6. Anima mea ad Dominum, a custodientibus matutinum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXIX.

V. 1. 'Α., ἐκ βαθέων etc. Has omnes lectiones exhibet Drusius.

V. 4. 'Α., Θ., ἕνεκεν τοῦ φόβου. Sic Theodoretus in edito et in mss. At Hieronymus ait Theodotionem et Symmachum νόμον vertisse. Hieronymi verba sunt : *Pro* nomine, *sive*, lege, *apud eos legitur* THIRA ; *quod Aquila interpretatus est* φόβον, *hoc est*, timorem ; *Symmachus et Theodotion*, νόμον, *id*

PSALMUS CXXX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ולא־רמו 1	1.	1.
בגדלות		Ἐν μεγαλωσύναις.
ובנפלאות ממני		
אם־לא שויתי ודוממתי נפשי 2 כגמל עלי אמו כגמל עלי נפשי	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Neque elati sunt. *Hieron.*, *id.*	1. Neque elati sunt.	1.
In magnis. *Hieron.*, *id.*	In magnis.	In magnitudinibus.
Et in mirabilibus præ me. *Hieron.*, et in mirabilibus super me.	Neque in mirabilibus super me.	
2. Si non posui et silere feci animam meam : sicut ablactatum super matrem suam : sicut ablactatus super me anima mea. *Hieron.*, si non proposui et silere feci animam meam, sicut ablactatus ad matrem suam ; ita ablactata anima mea.	2. Si non humiliter sentiebam, sed exaltavi animam meam : sicut ablactatus est super matre sua, ita retribues in anima mea.	2.

Digitized by Google

PSALMUS CXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ἐκ βαθυτάτων ἐκάλεσά σε, Κύριε.

4. Ἕνεκεν τοῦ νόμου.

5.

6.

Ο′.

1. Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι, Κύριε. Ε′, ς′, ἐκέκραξά σε, Κύριε.

4. Ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου. Ἄλλος, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος. Ἄλλος, ἕνεκεν τοῦ γνωσθῆναι τὸν λόγον σου. Ἄλλος, ὅπως ἐπίφοβος ἔσῃ. Ε′, ἐπὶ φόβου.

5. Ὑπέμεινά σε, Κύριε. Ἄλλος, ὑπέμεινα Κύριον. Ἄλλος, διέμεινα Κύριον. Ἄλλος, προσεδόκησα τὸν Κύριον.

Ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς τὸν λόγον σου, ἤλπισεν. Ἄλλος, προσεδόκησεν ἡ ψυχή μου τῷ ῥήματι αὐτοῦ.

6. Ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν Κύριον· ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σε, Κύριε.

4. Ἕνεκεν τοῦ φόβου.

5.

6.

SYMMACHUS.

1. De profundissimis vocavi te, Domine.

4. Propter legem.

5.

6.

LXX INTERPRETES.

1. De profundis clamavi tibi Domine. V, VI, clamavi te, Domine.

4. Propter nomen tuum. *Alius*, propter nomen. *Alius*, ut cognoscatur verbum tuum. *Alius*, ut formidabilis sis. V, super timore.

5. Sustinui te, Domine. *Alius*, exspectavi Dominum. *Alius*, sustinui Dominum.

Sustinuit anima mea in verbo tuo: speravit. *Alius*, exspectavit anima mea verbo ejus.

6. Anima mea in Domino, a custodia matutina.

THEODOTIO.

1. De profundis clamavi te Domine.

4. Propter timorem.

5.

6.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXIX.

est, legem: *putantes* THORA, *propter litterarum similitudinem* Iod *et* Vau, *quæ tantum magnitudine distinguuntur. Quinta editio*, terrorem, *interpretata est; Sexta*, verbum.

V. 5. Ἄλλος, ὑπέμεινα etc. Drusius.
Ibid. Ἀ., ὑπέμεινεν etc. Drusius.
V. 6. Ἀ., ψυχή μου etc. Drusius.

PSALMUS CXXX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.

Ἐν μεγαλειότησιν.

Οὐδὲ ἐν ὑπερβάλλουσιν ὑπὲρ ἐμέ.

2. Εἰ μὴ ἐξίσωσα καὶ ὡμοίωσα τὴν ψυχήν μου ἀπογαλακτισθέντι πρὸς μητέρα αὐτοῦ, οὕτως ἀνταποδοθείη τῇ ψυχῇ μου.

Ο′.

1. Οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν. Ἄλλος, οὐδὲ ὑψώθησαν.

Ἐν μεγάλοις.

Οὐδὲ ἐν θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ.

2. Εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν, ἀλλ' ὕψωσα τὴν ψυχήν μου· ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀνταποδώσεις ἐπὶ τὴν ψυχήν μου. Ἄλλος, ἀνταποδοθῇ ἡ ψυχή μου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

Ἐν μεγαλωσύναις.

Οὐδὲ ἐν ὑπερβάλλουσιν ὑπὲρ ἐμέ

2.

SYMMACHUS.

1.

In magnificentiis.

Neque in exsuperantibus me.

2. Si non coæquavi et comparavi animam meam ablactato apud matrem suam, sic retribuatur animæ meæ.

LXX INTERPRETES.

1. Neque elati sunt. *Alius*, neque exaltati sunt.

In magnis.

Neque in mirabilibus super me.

2. Si non humiliter sentiebam, sed exaltavi animam meam: sicut ablactatus super matrem suam, ita retribues in animam meam. *Alius*, retribuatur anima mea.

THEODOTIO.

1.

In magnitudinibus.

Neque in exsuperantibus me.

2.

Digitized by Google

PSALMUS CXXIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ממעמקים קראתיך יהוה	1.	1. Ἐκ βαθέων ἐπεκαλεσάμην σε, Κύριε.
4 למען תורא	4.	4. Ἕνεκεν τοῦ φόβου.
5 קויתי יהוה	5.	5.
קותה נפשי ולדברו הוחלתי		Ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου, καὶ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ἐκαραδόκησα.
6 נפשי לאדני משמ־ים לבקר	6.	6. Ψυχή μου εἰς Κύριον ἀπὸ φυλασσόντων τὴν πρωΐαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. De profundis invocavi te, Domine. *Hieron.*, de profundis clamavi ad te, Domine.	1. De profundis clamavi ad te, Domine.	1. De profundis invocavi te, Domine.
4. Ideo timeberis. *Hieron.*, cum terribilis sis.	4. Propter legem tuam.	4. Propter timorem.
5. Exspectavi Dominum. *Hieron.*, sustinui Dominum.	5. Sustinui te, Domine.	5.
Exspectavit anima mea, et in verbo ejus præstolatus sum. *Hieron.*, sustinuit anima mea, et verbum ejus exspectavi.	Sustinuit anima mea in verbo ejus: speravit.	Sustinuit anima mea, et verbum ejus exspectavi.
6. Anima mea ad Dominum a custodibus in mane. *Hieron.*, anima mea ad Dominum: a vigilia matutina.	6. Anima mea in Domino, a custodia matutina.	6. Anima mea ad Dominum, a custodientibus matutinum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXIX.

V. 1. Ἀ., ἐκ βαθέων etc. Has omnes lectiones exhibet Drusius.

V. 4. Ἀ., Θ., ἕνεκεν τοῦ φόβου. Sic Theodoretus in edito et in mss. At Hieronymus ait Theodotionem et Symmachum νόμον vertisse. Hieronymi verba sunt: *Pro* nomine, *sive*, lege, *apud eos legitur* THIRA; *quod Aquila interpretatus est* φόβον, *hoc est*, timorem; *Symmachus et Theodotion*, νόμον, *id*

PSALMUS CXXX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ולא־רמו	1.	1.
בגדלות		Ἐν μεγαλωσύναις.
ובנפלאות ממני		
2 אם־לא שויתי ודוממתי נפשי כגמל עלי אמו כגמל עלי נפשי	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Neque elati sunt. *Hieron.*, *id.*	1. Neque elati sunt.	1.
In magnis. *Hieron.*, *id.*	In magnis.	In magnitudinibus.
Et in mirabilibus præ me. *Hieron.*, et in mirabilibus super me.	Neque in mirabilibus super me.	
2. Si non posui et silere feci animam meam: sicut ablactatum super matrem suam: sicut ablactatus super me anima mea. *Hieron.*, si non proposui et silere feci animam meam, sicut ablactatus ad matrem suam; ita ablactata anima mea.	2. Si non humiliter sentiebam, sed exaltavi animam meam: sicut ablactatus est super matre sua, ita retribues in anima mea.	2.

Digitized by Google

PSALMUS CXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ἐκ βαθυτάτων ἐκάλεσά σε, Κύριε.

4. Ἕνεκεν τοῦ νόμου.

5.

6.

Ο'.

1. Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι, Κύριε. Ε', Ϛ', ἐκέκραξά σε, Κύριε.

4. Ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου. Ἄλλος, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος. Ἄλλος, ἕνεκεν τοῦ γνωσθῆναι τὸν λόγον σου. Ἄλλος, ὅπως ἐπίφοβος ἔσῃ. Ε', ἐπὶ φόβου.

5. Ὑπέμεινά σε, Κύριε. Ἄλλος, ὑπέμεινα Κύριον. Ἄλλος, διέμεινα Κύριον. Ἄλλος, προσεδόκησα τὸν Κύριον.

Ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς τὸν λόγον σου, ἤλπισεν. Ἄλλος, προσεδόκησεν ἡ ψυχή μου τῷ ῥήματι αὐτοῦ.

6. Ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν Κύριον· ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σε, Κύριε.

4. Ἕνεκεν τοῦ φόβου.

5.

6.

SYMMACHUS.

1. De profundissimis vocavi te, Domine.

4. Propter legem.

5.

6.

LXX INTERPRETES.

1. De profundis clamavi tibi Domine. V, VI, clamavi te, Domine.

4. Propter nomen tuum. *Alius*, propter nomen. *Alius*, ut cognoscatur verbum tuum. *Alius*, ut formidabilis sis. V, super timore.

5. Sustinui te, Domine. *Alius*, exspectavi Dominum. *Alius*, sustinui Dominum.

Sustinuit anima mea in verbo tuo : speravit. *Alius*, exspectavit anima mea verbo ejus.

6. Anima mea in Domino, a custodia matutina.

THEODOTIO.

1. De profundis clamavi te Domine.

4. Propter timorem.

5.

6.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXIX.

est, legem : *putantes* THORA, *propter litterarum similitudinem* Iod *et* Vau, *quæ tantum magnitudine distinguuntur. Quinta editio*, terrorem, *interpretata est; Sexta*, verbum.

V. 5. Ἄλλος, ὑπέμεινα etc. Drusius.
Ibid. Ἀ., ὑπέμεινεν etc. Drusius.
V. 6. Ἀ., ψυχή μου etc. Drusius.

PSALMUS CXXX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.

Ἐν μεγαλειότησιν.

Οὐδὲ ἐν ὑπερβάλλουσιν ὑπὲρ ἐμέ.

2. Εἰ μὴ ἐξίσωσα καὶ ὡμοίωσα τὴν ψυχήν μου ἀπογαλακτισθέντι πρὸς μητέρα αὐτοῦ, οὕτως ἀνταποδοθείη τῇ ψυχῇ μου.

Ο'.

1. Οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν. Ἄλλος, οὐδὲ ὑψώθησαν.

Ἐν μεγάλοις.

Οὐδὲ ἐν θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ.

2. Εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν, ἀλλ' ὕψωσα τὴν ψυχήν μου· ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀνταποδώσεις ἐπὶ τὴν ψυχήν μου. Ἄλλος, ἀνταποδοθῇ ἡ ψυχή μου.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

Ἐν μεγαλωσύναις.

Οὐδὲ ἐν ὑπερβάλλουσιν ὑπὲρ ἐμέ

2.

SYMMACHUS.

1.

In magnificentiis.

Neque in exsuperantibus me.

2. Si non coæquavi et comparavi animam meam ablactato apud matrem suam, sic retribuatur animæ meæ.

LXX INTERPRETES.

1. Neque elati sunt. *Alius*, neque exaltati sunt.

In magnis.

Neque in mirabilibus super me.

2. Si non humiliter sentiebam, sed exaltavi animam meam : sicut ablactatus super matrem suam, ita retribues in animam meam. *Alius*, retribuatur anima mea.

THEODOTIO.

1.

In magnitudinibus.

Neque in exsuperantibus me.

2.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXX.

V. 1. Ἄλλ., οὐδὲ ὑψώθησαν. Drusius.
Ibid. Ἀ., Θ., ἐν μεγαλωσύναις. Theodoretus hanc lectionem Aquilæ; Drusius Theodotioni adscribit.
Ibid. Σ., Θ., οὐδὲ ἐν ὑπερβάλλουσιν etc. Theodoretus et Drusius.

PSALMUS CXXXI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ענותו 1	1.	1. Κακουχίας αὐτοῦ.
לעפעפי תנומה 4	4.	4. Τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμόν.
בשדי יער 6	6.	6. Ἐν χώρᾳ δρυμοῦ.
וארון עזך 8	8.	8.
ילבשו־צדק 9	9.	9.
צידה ברך אברך 15	15.	15. Ἐπισιτισμὸν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω.
וחסידיה רנן ירננו 16	16.	16. Καὶ οἱ ὅσιοι αὐτῆς αἰνέσει αἰνέσουσι.
נזרו 18	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Afflictionis ejus. *Hieron.*, *id.*	1. Mansuetudinis ejus.	1. Ærumnæ ejus.
4. Palpebris meis dormitationem. *Hieron.*, *id.*	4. Palpebris meis dormitationem.	4. Palpebris meis dormitationem.
6. In campis sylvæ. *Hieron.*, in regione sylvæ.	6. In campis sylvæ.	6. In regione sylvæ.
8. Et arca fortitudinis tuæ. *Hieron.*, *id.*	8. Arca sanctificationis tuæ.	8.
9. Induant justitiam. *Hier.*, *id.*	9. Induantur justitiam.	9.
15. Escæ ejus benedicendo benedicam. *Hieron.*, venationem ejus benedicens benedicam.	15. Viduam ejus benedicens benedicam.	15. Cibum ejus benedicens benedicam.
16. Et sancti ejus exsultando exsultabunt *Hieron.*, et sancti ejus laude laudabunt.	16. Et sancti ejus exsultatione exsultabunt.	16. Et sancti ejus laude laudabunt.
18. Corona ejus. *Hieron.*, diadema ejus.	18. Sanctificatio mea.	18.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXI.

V. 1. Ἀ., κακουχίας etc. Drusius.
V. 4. Ἀ., Σ., Ο', τοῖς βλεφ- etc. Idem.
V. 6. Ἀ., Σ., ἐν χώρᾳ etc. Idem.
V. 8. Ἄλλ., κιβωτὸς etc. Regius unus ex Chrysostomo et Drusius.
V. 9. Ἄλλος, ἐνδυσάσθωσαν etc. Drusius.
V. 15. Ἀ., ἐπισιτισμὸν etc. Sic ex Theodoreto et

PSALMUS CXXXII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הנה מה־טוב ומה־נעים שבת אחים גם־יחד 1	1.	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres etiam pariter. *Hieron.*, ecce quam bonum et quam jucundum *etc. ut vulg.*	1. Ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum.	1.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXX.

V. 2. Σ., εἰ μὴ ἐξίσωσα etc. Theodoretus et Drusius; itemque Colbertinus στιχηρῶς scriptus, qui melius, ni fallor, habet ἐξίσωσα· Theodoretus vero, ἠξίωσα.

PSALMUS CXXXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Κακώσεως αὐτοῦ.	1. Πραότητος αὐτοῦ. Ε', ταπεινώσεως αὐτοῦ.	1.
4. Τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμόν.	4. Τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμόν.	4. Τοῖς κροτάφοις μου νυσταγμόν.
6. Ἐν χώρᾳ δρυμοῦ.	6. Ἐν πεδίοις τοῦ δρυμοῦ. Ε', ἐν ἀγρῷ.	6.
8.	8. Κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσματός σου. *Ἄλλος*, κιβωτὸς τῆς ἰσχύος σου. *Ἄλλος*, κιβωτὸς τοῦ κράτους σου.	8.
9.	9. Ἐνδύσονται δικαιοσύνην. *Ἄλλος*, ἐνδυσάσθωσαν δικαιοσύνην. *Ἄλλος*, ἀμφιεσθήτωσαν δικαιοσύνην.	9.
15. Τὴν σίτησιν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω.	15. Τὴν θήραν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω. Ε', *id.* *Ο' ἄλλως*, χήραν.	15. Τὴν θήραν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω.
16. Εὐφημοῦντες εὐφημήσουσι.	16. Καὶ οἱ ὅσιοι αὐτῆς ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται.	16.
18. Ὁ ἁγιασμὸς αὐτοῦ.	18. Τὸ ἁγίασμά μου. *Ἄλλος*, ἀφόρισμα αὐτοῦ. *Ἄλλος*, τὸ ἀφωρισμένον αὐτοῦ.	18.

SYMMACHUS	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Afflictionis ejus.	1. Mansuetudinis ejus. V, humiliationis ejus.	1.
4. Palpebris meis dormitationem.	4. Palpebris meis dormitationem.	4. Temporibus meis dormitationem.
6. In regione sylvæ.	6. In campis sylvæ. V, in agro.	6.
8.	8. Arca sanctificationis tuæ. *Alius*, arca fortitudinis tuæ. *Alius*, arca imperii tui.	8.
9.	9. Induent justitiam. *Alius*, induant justitiam. *Alius*, amiciantur justitiam.	9.
15. Escam ejus benedicens benedicam.	15 Venationem ejus benedicens benedicam. V, *id.* LXX *aliter*, viduam.	15. Venationem ejus benedicens benedicam.
16. Benedicentes benedicent.	16. Et sancti ejus exsultatione exsultabunt.	16.
18. Sanctificatio ejus.	18. Sanctificatio mea. *Alius*, segregatio ejus. *Alius*, segregatum ejus.	18.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXI.

Drusio. In LXX Interpretibus θήραν in χήραν jam olim a priscis temporibus commutatum fuerat. Vera lectio est, θήραν.

V. 16. Ἀ., καὶ οἱ ὅσιοι αὐτῆς αἰνέσει αἰνέσουσι etc. Coislin. num. 48.

V. 18. Σ., ὁ ἁγιασμὸς etc. Drusius.

PSALMUS CXXXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνὸν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπιτοαυτό; *Ἄλλος*, ἰδοὺ δὴ τί ἀγαθὸν καὶ τί καλὸν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπιτοαυτό;	1.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Ecce nunc quid bonum vel quid jucundum, nisi habitare fratres in unum? *Alius*, ecce quid bonum et quid pulcrum, nisi habitare fratres in idipsum?	1.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 כשמן הטוב ׀ על-הראש ירד על-הזקן זקן-אהרן שירד על-פי מדותיו	2.	2. Ὡς ἔλαιον ἀγαθὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καταβαῖνον ἐπὶ τὸν πώγωνα, τὸν πώγωνα Ἀαρὼν, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ στόμα ἐνδυμάτων αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Sicut oleum bonum super caput, descendens super barbam, barbam Aaron : quod descendens super os vestimentorum ejus. *Hieron.*, sicut unguentum optimum in capite, quod descendit in barbam Aaron : quod descendit super oram vestimentorum ejus.	2. Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam barbam Aaron, quod descendit in oram vestimenti ejus.	2. Sicut oleum bonum super caput, descendens super barbam, barbam Aaron, descendens super os indumentorum ejus.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXII.

V. 1. Ἄλλος, ἰδοὺ δὴ etc. Drusius.

PSALMUS CXXXIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 קדש	2.	2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Sanctitatem. *Hieron.*, ad sanctum.	2. In sancta.	2.

Nota.

V. 2. Ἄλλος, ἁγίως etc. Unus Reg. et Drusius.

PSALMUS CXXXIV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
3 כי-טוב יהוה	3.	3.
כי נעים		Ὅτι εὐπρεπές.
4 ישראל לסגלתו	4.	4.
5 כי אני ידעתי כי-גדול יהוה	5.	5.
7 מעלה נשאים מקצה	7.	7.
מוצא		Ὁ ἐξάγων.
מאוצרותיו		Ἐκ θησαυρῶν αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Quia bonus est Dominus. *Hieron.*, quoniam bonus Dominus.	3. Quia bonus est Dominus.	3.
Quoniam jucundum. *Hieron.*, quoniam decens.	Quoniam suave.	Quoniam decens.
4. Israel in peculium suum. *Hieron.*, *id.*	4. Israel in possessionem sibi.	4.
5. Quia ego scio quod magnus Dominus. *Hieron.*, *id.*	5. Quia ego cognovi quod magnus est Dominus.	5.
7 Levans vapores ab extremo. *Hieron.*, levans nubes de summitatibus.	7. Educens nubes ab extremo.	7.
Educens. *Hieron.*, *id.*	Qui producit.	Educens.
De thesauris suis. *Hieron.*, *id.*	De thesauris suis.	De thesauris ipsorum.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ὡς τὸ μύρον τὸ κάλλιστον ἐπὶ κεφαλὴν, καταῤῥέον ἐπὶ πώγωνα τοῦ Ἀαρὼν, τὸ καταῤῥεῦσαν ἐπὶ τὴν ὤαν τῶν περιμέτρων αὐτοῦ.	2. Ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν Ἀαρὼν, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ὤαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ. Ἄλλ., τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ.	2. Ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν Ἀαρὼν, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ὤαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Sicut unguentum optimum super caput, defluens super barbam Aaron, quod defluxit super oram dimensionum ejus.	2. Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron, quod descendit in oram vestimenti ejus, *Al.*, vestimentorum ejus.	2. Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron, quod descendit in oram vestimenti ejus.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXII.

V. 2. Ἀ., ὡς ἔλαιον etc. Has lectiones exhibet idem Drusius.

PSALMUS CXXXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Εἰς τὰ ἅγια. Ἄλλος, ἁγίως. Ἄλλ., ἡγιασμένως. Ἄλλος, ἡγιασμένα.	2.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	1. In sancta. *Alius*, sancte. *Alius*, sanctificate. *Alius*, sanctificata.	2.

Nota.

PSALMUS CXXXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ὅτι ἀγαθὸς Κύριος. Ἄλλος, ὅτι χρηστὸς Κύριος.	3.
	Ὅτι καλόν.	
4. Καὶ τὸν Ἰσραὴλ εἰς ἐξαίρετον ἑαυτῷ.	4. Ἰσραὴλ εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτῷ.	4.
5.	5. Ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα ὅτι μέγας ὁ Κύριος. Ἄλλος, οἶδα γὰρ ὅτι μέγας ὁ Κύριος.	5.
7.	7. Ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου. Ἄλλος, ἀναβιβάζων. Ἄλλ., ἀνασπᾷ ἀπὸ ἄκρων. Ἄλλ., ἐκ τελέσματος. Ἄλλ., τέλματος.	7.
Προφέρων.	Ὁ ἐξάγων. Ε', Ϛ', *id.*	Ὁ ἐξάγων.
Ἐκ θησαυρῶν αὐτῶν.	Ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. Ε', Ϛ', ἐκ θησαυρῶν αὐτῶν.	Ἐκ θησαυρῶν αὐτῶν.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Quia bonus Dominus. *Alius*, quia mansuetus Dominus.	3.
	Quoniam bonum.	
4. Et Israel in selectum sibi.	4. Israel in possessionem sibi.	4.
5.	5. Quia ego cognovi quod magnus est Dominus. *Alius*, scio enim quod magnus Dominus.	5.
7.	7. Educens nubes ab extremo. *Alius*, ascendere faciens. *Alius*, attrahit ab extremis. *Alius*, ex consummatione. *Alius*, cœno.	7.
Proferens.	Educens. V, VI, *id.*	Educens.
De thesauris ipsorum.	De thesauris suis. V, VI, de thesauris ipsorum.	De thesauris ipsorum.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לישראל 12	12.	12. Τῷ Ἰσραήλ.
זכרך 13	13.	13.
כל אשר־בטח בהם 18	18.	18. Πᾶς ὃς πέποιθεν ἐπ' αὐτοῖς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Ipsi Israel. *Hieron.*, Israel.	12. Israel.	12. Ipsi Israel.
13. Memoriale tuum. *Hieron.*, *idem.*	13. Memoriale tuum.	13.
18. Omnis qui fidit in eis. *Hieron.*, omnes qui confidunt in eis.	18. Omnes qui confidunt in eis.	18. Omnis qui fidit in eis.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXIV.

V. 3. Ἄλλος, ὅτι χρηστὸς etc. Drusius.
Ibid. Ἀ., ὅτι εὐπρεπές. Idem.
V. 4. Σ., καὶ τὸν Ἰσραὴλ etc. Theodoretus.
V. 5. Ἄλλος, οἶδα γὰρ etc. Sic Regius unus ex Chrysostomo.
V. 7. Ἄλλος, ἀναβιβάζων etc. Sic mss. et Drusius.
Ibid. Ἀ., Ο', Θ., Ε' ς', ὁ ἐξάγων etc. Idem.

PSALMUS CXXXV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לרקע הארץ על־המים 6	6.	6.
אורים גדלים 7	7.	7. Φῶτα μεγάλα.
לממשלת ביום 8	8.	8.
לגזרים 13	13.	13. Εἰς ἀποτμήματα.
נתן לחם לכל־בשר 25	25.	25. Ὃς δίδωσιν ἄρτον πάσῃ σαρκί.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Expandenti terram super aquas. *Hieron.*, qui firmavit terram super aquas.	6. Qui firmavit terram super aquas.	6.
7. Luminaria magna. *Hieron.*, *idem.*	7. Luminaria magna.	7. Luminaria magna.
8. Ad dominandum in die. *Hieron.*, in potestatem diei.	8. In potestatem diei.	8.
13. In divisiones. *Hieron.*, *id.*	13. In divisiones.	13. In dissectiones.
25. Qui dat panem omni carni. *Hieron.*, *id.*	25. Qui dat escam omni carni.	25. Qui dat panem omni carni.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXV.

V. 6. Ἄλλος, πιλήσαντι etc. Chrysostomus. Regius autem unus ex Chrysostomo habet, πελήσαντι. Coislin. num. 48 hanc lectionem Symmacho tribuit.
V. 7. Ἀ., Σ., Ο', φῶτα etc. Drusius.

PSALMUS CXXXVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
תלינו כנרותינו 2	2.	2. Ἐκρεμάσαμεν κιθάρας ἡμῶν.
ותוללינו 3	3.	3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Suspendimus citharas nostras. *Hieron.*, *id.*	2. Suspendimus organa nostra.	2. Suspendimus citharas nostras.
3. Et ululatus nostros. *Hieron.*, qui affligebant nos.	3. Qui abduxerunt nos.	3.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. Τῷ Ἰσραήλ.	12. Ἰσραήλ.	12. Τῷ Ἰσραήλ.
13.	13. Τὸ μνημόσυνόν σου. Ἄλλος, ἡ ἀνάμνησίς σου.	13.
18. Πᾶς ὁ πεποιθὼς αὐτοῖς.	18. Πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. Ε', πᾶς ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτοῖς. ϛ', πᾶς ὁ ἐλπίζων ἐπ' αὐτά.	18. Καὶ πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτά.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. Ipsi Israel.	12. Israel.	12. Ipsi Israel.
13.	13. Memoriale tuum. *Alius*, recordatio tua.	13.
18. Omnis qui confisus est in eis.	18. Omnes qui confidunt in eis. V, omnis qui sperat in eis. VI. omnis sperans in ea.	18. Et omnes sperantes in ea.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXIV.

Ibid. 'Α., Σ., Θ., Ε', ϛ', ἐκ θησαυρῶν αὐτῶν. Sic Drusius. Suspicor hic αὐτῶν pro αὐτοῦ a librario inductum fuisse.
V. 12. 'Α., Σ., Θ., τῷ Ἰσραήλ. Drusius.
V. 13. Ἄλλος, ἡ ἀνάμνησις. Idem.
V. 18. 'Α., πᾶς ὃς etc. Sic, non πᾶς ὁ, ut habet Drusius, qui has omnes lectiones adfert.

PSALMUS CXXXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Στερεώσαντι τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἄλλος, τῷ πιλήσαντι τὴν γῆν παρ' ὕδασι.	6.
7. Φῶτα μεγάλα.	7. Φῶτα μεγάλα.	7. Τὰ ἄστρα.
8.	8. Εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας. Ἄλλος, ἐπικρατεῖν τῆς ἡμέρας.	8.
13. Εἰς τομάς.	13. Εἰς διαιρέσεις. Ἄλλος, εἰς τμήματα.	13.
25. Διδοὺς ἄρτον πάσῃ σαρκί.	25. Ὁ διδοὺς τροφὴν πάσῃ σαρκί.	25.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Qui firmavit terram super aquas. *Alius*, compilanti terram ad aquas.	6.
7. Luminaria magna.	7. Luminaria magna.	7. Astra.
8.	8. In potestatem diei. *Alius*, ad dominandum in die.	8.
13. In sectiones.	13. In divisiones. *Alius*, in sectiones.	13.
25. Qui dat panem omni carni.	25. Qui dat escam omni carni.	25.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXV.

V. 8. Ἄλλος, ἐπικρατεῖν etc. Idem.
V. 13. 'Α., εἰς ἀποτμήματα etc. Regius unus et Drusius. Ἄλλος, εἰς τμήματα. Chrysostomus.
V. 25. 'Α., ὃς δίδωσιν etc. Sic duo Regii.

PSALMUS CXXXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἐκρεμάσαμεν τὰς λύρας ἡμῶν.	2. Ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν.	2.
3.	3. Οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς. Ἄλλ., οἱ καταλαζονευόμενοι ἡμῶν.	3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Suspendimus lyras nostras.	2. Suspendimus organa nostra.	2.
3.	3. Qui abduxerunt nos. *Alius*, qui arroganter agebant contra nos.	3.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 על ראש שמחתי	6.	6. Ἐπὶ κεφαλὴν εὐφροσύνης μου.
7 לבני אדום	7.	7.
8 השדודה שגמלת לנו	8.	8. Ἡ προνενομευμένη.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Super capite lætitiæ meæ. *Hieron.*, in principio lætitiæ meæ.	6. In principio lætitiæ meæ.	6. Super capite lætitiæ meæ.
7. Filiorum Edom. *Hieron.*, *id.*	7. Filiorum Edom.	7.
8. Vastata. *Hieron.*, *id.*	8. Misera.	8. Vastata.
Quam retribuisti nobis. *Hieron.*, quam tu retribuisti.	Quam retribuisti nobis.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXVI.

Οὗτος ὁ ψαλμὸς ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. I. e. *Hic psalmus caret inscriptione apud Hebræos.* Hæc nota est Theodoreti.

V. 2. Ἀ., ἐκρεμάσαμεν etc. Regius unus. Drusius vero sine interpretum nomine adfert.

V. 3. Ἄλλ., οἱ καταλαζονευόμενοι ἡμῶν. Drusius.

V. 6. Ἀ., ἐπὶ κεφαλὴν etc. Drusius.

PSALMUS CXXXVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 נגד אלהים אזמרך	1.	1. Ἔναντι θεῶν μελῳδήσω σοι.
2 כי־הגדלת על־כל־שמך אמרתך	2.	2.
3 ביום קראתי ותענני	3.	3.
תרהבני בנפשי עז		
5 וישירו בדרכי יהוה	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In conspectu deorum cantabo tibi. *Hieron.*, *id.*	1. In conspectu angelorum psallam tibi.	1. In conspectu deorum cantabo tibi.
2. Quoniam magnificasti super omnia nomen tuum, eloquium tuum. *Hieron.*, quia magnificasti super omne nomen eloquium tuum.	2. Quoniam magnificasti super omne nomen sanctum tuum.	2.
3. In die invocavi, et exaudisti me. *Hieron.*, in die invocabo, et exaudies me.	3. In quacumque die invocavero te, exaudi me.	3.
Roborabis me in anima mea fortitudine. *Hieron.*, dilatabis in anima mea fortitudinem.	Multiplicabis in anima mea virtutem.	
5. Et cantent in viis Domini. *Hieron.*, *id.*	5. Et cantent in viis Domini.	5.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Ἐν ἀρχῇ εὐφροσύνης ἡμῶν.	6. Ὡς ἐν ἀρχῇ εὐφροσύνης ἡμῶν. Ε', ϛ', *id.*	6. Ὡς ἐν ἀρχῇ εὐφροσύνης ἡμῶν.
7.	7. Τῶν υἱῶν Ἐδώμ. *Ἄλλος*, τοὺς υἱοὺς Ἐδώμ. *Ἄλλος*, τοῖς υἱοῖς Ἐδώμ.	7
8. Ἡ λῃστρίς.	8. Ἡ ταλαίπωρος.	8. Ἡ διαρπασθησομένη.
	Ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν. *Ἄλλος*, ὅπερ ἐποίησας ἡμῖν. *Ἄλλος*, ὃ προεποίησας ἡμῖν.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. In principio lætitiæ nostræ.	6. Quasi in principio lætitiæ nostræ. V, VI, *id.*	6. Quasi in in principio lætitiæ nostræ.
7.	7. Filiorum Edom. *Alius*, filios Edom. *Alius*, filiis Edom.	7.
8. Prædatrix.	8. Misera.	8. Diripienda.
	Quam retribuisti nobis. *Alius*, quam fecisti nobis. *Alius*, quam prius fecisti nobis.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXVI.

V. 7. *Ἄλλος*, τοὺς υἱοὺς etc. Reg. 2 ex Chrysostomo. Alteram vero lectionem effert Drusius.

V. 8. Ἀ., ἡ προνενομευμένη etc. Idem.

Ibid. *Ἄλλος*, ὅπερ ἐποίησας ἡμῖν. Sic unus Regius ex Chrysostomo. Drusius, ὃ προεποίησας ἡμῖν, forte mendum.

PSALMUS CXXXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐναντίον θεῶν ᾄσω σοι.	1. Ἐναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι. *Ἄλλος*, παῤῥησιάσω σοι. *Ἄλλος*, ἔναντι ἱερέων. *Ἄλλος*, παῤῥησίᾳ, Θεὲ, ᾄσω σε.	1.
2.	2. Ὅτι ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου. *Ἄλλος*, ἐμεγάλυνας γὰρ ὑπὲρ πάντα τὰ ὀνόματά σου, τὴν ῥῆσίν σου. *Ἄλλος*, τὸ λόγιόν σου.	2.
3.	3. Ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν μου. *Ἄλλος*, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπεκαλεσάμην σε, ἐπήκουσάς μου.	3.
Συνέστησας τῇ ψυχῇ μου δυνάμεις μου.	Πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου δυνάμει σου.	
5.	5. Καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς Κυρίου. *Ἄλλος*, καὶ ᾀδέτωσαν τὰς ὁδοὺς Κυρίου. *Ἄλλος*, ᾀσάτωσαν.	5.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. In conspectu deorum cantabo tibi.	1. In conspectu angelorum psallam tibi. *Alius*, ... fiducialiter agam tecum. *Alius*, in conspectu sacerdotum. *Alius*, fiducialiter, Deus, cantabo te.	1.
2.	2. Quoniam magnificasti super omne nomen sanctum tuum. *Alius*, magnificasti enim super omnia nomina tua, loquelam tuam. *Alius*, eloquium tuum.	2.
3.	3. In quacumque die invocavero te, cito exaudi me. *Alius*, in quacumque die invocavi te, exaudisti me.	3.
Constituisti animæ meæ virtutes meas.	Multiplicabis me in anima mea virtute tua.	
5.	5. Et cantent in viis Domini. *Alius*, et cantent vias Domini. *Alius*, cantent.	5.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 וגבה ממרחק יידע	6.	6. Καὶ ἐπηρμένον μακρόθεν γινώσκει.
7 אם־אלך ׀ בקרב צרה תחיני על אף איבי תשלח ידך ותושיעני ימינך	7.	7.
8 יהוה יגמר בעדי	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Et altum a longinquo cognoscet. *Hieron.*, et excelsa de longe cognoscit.	6. Et alta a longe cognoscit.	6. Et excelsum de longe cognoscit.
7. Si ambulavero in medio tribulationis vivificabis me: super iram inimicorum meorum mittes manum tuam, et servabit me dextera tua. *Hieron.*, si ambulavero in medio tribulationis vivificabis me: super furorem inimicorum meorum mittes manum tuam, et salvabit me dextera tua.	7. Si ambulavero in medio tribulationis vivificabis me: et super iram inimicorum tuorum extendisti manum tuam, et salvum me fecit dextera tua.	7.
8. Dominus perficiet pro me. *Hieron.*, Dominus operabitur pro me.	8. Dominus retribuet pro me.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXVII.

Παρὰ Ἀ. καὶ Σ. ἀνεπίγραφος. Ο', Θ., τῷ Δαυίδ. I. e. *Apud A. et S.* caret inscriptione. *LXX*, *Th.*, *Vulg.*, ipsi David. *Hieron.*, *David.* Hanc notam inscriptionis habet Drusius.

V. 1. Ἀ., ἔναντι θεῶν etc. Has lectiones exhibet unus Regius.

V. 2. Ἄλλος, ἐμεγάλυνας etc. Drusius.

V. 3. Ἄλλος, ἐν ᾗ ἂν ἡμ-. Drusius.

Ibid. Σ., συνέστησας etc. Sic unus Regius. Aliam lectionem adfert Drusius sine interpretis nomine, συνέστησας τῇ ψυχῇ μου δυνάμει. Aliam ex Chrysostomo sine nomine item adfert Regius alter

PSALMUS CXXXVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 למנצח לדוד מזמור	1.	1.
3 ארחי ורבעי זרית	3.	3.
דרכי		Ὁδούς μου.
4 אין מלה בלשוני	4.	4. Οὐκ ἔστι λαλιὰ ἐν γλώσσῃ μου.
6 פלאיה דעת ממני	6.	6.
נשגבה		
לא־אוכל לה		Οὐ δυνήσομαι αὐτήν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Victori, ipsi David psalmus. *Hieron.*, victori, psalmus David.	1. In finem, psalmus David.	1.
3. Semitam meam et accubitum meum ventilasti. *Hieron.*, semitam meam et accubationem meam eventilasti.	3. Semitam meam et funiculum meum investigasti.	3.
Vias meas. *Hieron.*, *id.*	Vias meas.	Vias meas.
4. Non est sermo in lingua mea. *Hieron.*, non est eloquium in lingua mea.	4. Non est sermo in lingua mea.	4. Non est loquela in lingua mea.
6. Mirabilis scientia præ me. *Hieron.*, super me est scientia.	6. Mirabilis facta est scientia tua ex me.	6.
Excelsa est. *Hieron.*, et excelsior est.	Confortata est.	
Non potero ei. *Hieron.*, non potero ad eam.	Non potero ad eam.	Non potero eam.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀπομακρόθεν γινώσκει. *Ἄλλοι*, καὶ μετέωρον....	6.
7. Ἐὰν πορευθῶ διὰ μέσου θλίψεως, περισώσεις με, κατὰ τῆς ἀναπνοῆς ἐχθρῶν μου ἐκτενεῖς χεῖρά σου, καὶ σώσει με ἡ δεξιά σου.	7. Ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως ζήσεις με· ἐπ' ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου, καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιά σου.	7.
8.	8. Κύριε, ἀνταποδώσεις ὑπὲρ ἐμοῦ. *Ἄλλος*, Κύριος ἐπιτελέσει ὑπὲρ ἐμοῦ. *Ἄλλος*, Κύριος συντελέσῃ. *Ἄλλος*, ἐπιτελεῖ.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Et alta a longe cognoscit. *Alius*, et sublime...	6.
7. Si ambulavero per medium tribulationis salvabis me: contra respirationem inimicorum meorum extendes manum tuam, et salvabit me dextera tua.	7. Si ambulavero in medio tribulationis vivificabis me: super iram inimicorum meorum extendisti manus tuas, et salvum me fecit dextera tua.	7.
8.	8. Domine, retribues pro me. *Alius*, Dominus perficiet pro me. *Alius*, perficiat. *Alius*, perficit.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXVII.

συνίστη τὴν ψυχήν μου δυνάμει. Aliam Theodoretus, συνέστης τῆς ψυχῆς μου δυνάμει.

V. 5. *Ἄλλος*, καὶ ᾀδέτωσαν etc. Sic Drusius et Reg. unus ex Chrysostomo, qui habet ᾀσάτωσαν.

V. 6. Ἀ., καὶ ἐπηρμένον etc. Reg. unus ex Chrysostomo habet ἐπηρμένος. Idem vero aliam lectionem sine interpretis nomine adfert nempe, καὶ μετέωρον.

V. 7. Σ., ἐὰν πορευθῶ etc. Drusius.

V. 8. *Ἄλλος*, Κύριος etc. Sic Drusius et mss. qui varias illas lectiones exhibent: unus præterea habet συντελεῖ.

PSALMUS CXXXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.	1.
3. Τὴν ὁδόν μου ..	3. Τὴν τρίβον μου, καὶ τὸν σχοῖνόν μου ἐξιχνίασας.	3. Τὴν τρίβον μου καὶ τὴν ὁδόν μου ἐξιχνίασας.
Ὁδούς μου.	Ὁδούς μου. Ε′, ς′, *id.*	Τρίβους μου.
4. Οὐκ ἔστι λαλιὰ ἐν γλώσσῃ μου.	4. Οὐκ ἔστι λόγος ἄδικος ἐν γλώσσῃ μου. ς′, δόλος.	4. Οὐκ ἔστι λόγος ἐν γλώσσῃ μου.
6. Ὑπερβάλλει με ἡ γνῶσίς σου.	6. Ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου ἐξ ἐμοῦ.	6.
	Ἐκραταιώθη. *Ἄλλος*, *id.* *Ἄλλος*, ὑπερεπήρθη.	
Πρὸς ἣν οὐ δύνωμαι.	Οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς αὐτήν. Ε′, ς′, οὐ δυνήσομαι πρὸς αὐτήν.	Οὐ δυνήσομαι πρὸς αὐτήν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. In finem, psalmus David.	
3. Viam meam...	3. Semitam meam et funiculum meum investigasti.	3. Semitam meam et viam meam investigasti.
Vias meas.	Vias meas. V, VI, *id.*	Semitas meas.
4. Non est loquela in lingua mea.	4. Non est sermo injustus in lingua mea. VI, dolus.	4. Non est sermo in lingua mea.
6. Exsuperat me scientia tua.	6. Mirabilis facta est scientia tua ex me.	6.
	Confortata est. *Alius*, *id.* *Alius*, admodum elevata est.	
Adversus quam non possim.	Non potero ad eam. V, VI, non potero adversus e^a^	Non potero adversus eam.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 אשכנה	9.	9. Σκηνώσω.
10 גם-שם ידך תנחני ותאחזני ימינך	10.	10.
11 ואמר אך-חשך ישופני	11.	11.
ולילה אור בעדני		Καὶ νὺξ φῶς περὶ ἐμέ.
12 גם-חשך לא-יחשיך ממך ולילה כיום יאיר	12.	12.
14 נפלאים מעשיך	14.	14. Θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου.
15 לא-נכחד עצמי ממך אשר-עשיתי בסתר	15	15. Οὐκ ἐπεκαλύφθη ὀστᾶ μου ἀπὸ σοῦ, οἷς ἐποιήθην ἐν ἀποκρύφῳ.
רקמתי בתחתיות ארץ		Ἐποικίλθην ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς.
16 גלמי ו ראו עיניך	16.	16. Ἀκατέργαστόν μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου.
ועל-ספרך כלם יכתבו		Καὶ ἐπὶ βιβλίον σου πᾶσι γεγραμμένοις.
ימים יצרו ולא אחד בהם		. . . καὶ οὐ μία ἐν αὐτοῖς.
17 ולי מה-יקרו רעיך אל	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Habitavero. *Hieron.*, *id.*	9. Habitavero.	9. Habitavero.
10. Etiam ibi manus tua deducet me, et tenebit me dextera tua. *Hieron.*, *id.*	10. Etenim illuc manus tua deducet me, et tenebit me dextera tua.	10.
11. Et dixero : Verumtamen tenebræ occultabunt me. *Hieron.*, si dixero : Forte tenebræ operient me.	11. Et dixi : Forsitan tenebræ conculcabunt me.	11.
Et nox lux circa me. *Hieron.*, nox quoque lux erit circa me.	Et nox illuminatio mea in deliciis meis.	Et nox lux circa me.
12. Etiam tenebræ non obscurabunt a te : et nox sicut dies lucebit. *Hieron.*, nec tenebræ habent tenebras apud te, et nox quasi dies lucet.	12. Quia tenebræ non obscurabuntur a te, et nox sicut dies illuminabitur.	12.
14. Mirabilia opera tua. *Hieron.*, *idem.*	14. Mirabilia opera tua.	14. Mirabilia opera tua.
15. Non occultum fuit corpus meum a te, quando factus fui in occulto. *Hieron.*, non sunt operta ossa mea a te, quibus factus sum in occulto.	15. Non est occultatum os meum a te, quod fecisti in occulto.	15. Non sunt occultata ossa mea a te, quibus factus sum in occulto.
Varie compactus sum in imis terræ. *Hieron.*, imaginatus sum in novissimis terræ.	Et substantia mea in inferioribus terræ.	Varie compactus sum in imis terræ.
16. Informe meum viderunt oculi tui. *Hieron.*, informem me viderunt oculi tui.	16. Imperfectum meum viderunt oculi tui.	16. Imperfectum meum viderunt oculi tui.
Et in libro tuo omnia scribentur. *Hieron.*, et in libro tuo omnes scribentur.	Et in libro tuo omnes scribentur.	Et in libro tuo omnibus descriptis.
Dies formatæ sunt, et non unum in eis. *Hieron.*, dies formati sunt, et non est una in eis.	Dies formabuntur, et nemo in eis.	. . . et non una in eis.
17. Et mihi quam pretiosæ fuerunt cogitationes tuæ, Deus. *Hie-*	17. Mihi autem nimis honorati sunt amici tui Deus.	17.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

9. Καταμενῶ.

10. Ἔτι ἐκεῖ ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου.

11. Ἐὰν εἴπω, Ἴσως σκότος ἐπισκεπάσει με.

Ἀλλὰ καὶ νὺξ φωτεινὴ περὶ ἐμέ.

12. Οὔτε σκότος σκοτεινὸν ἔσται ὑπὲρ σὲ, ἀλλὰ καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φανεῖται.

14. Παράδοξα τὰ ἔργα σου.

15. Οὐκ ἔλαθέ σε ἡ κραταίωσίς μου, ἣν ἐποιήθην ἐν τῷ κρυπτῷ.

16. Ἀμόρφωτόν με εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου.

Σὺν τοῖς ἐν τῇ βίβλῳ σου πᾶσιν ἐγγεγραμμένοις.

Ἡμέρας πλασθησομένοις (al. πλασσομένοις) οὐκ ἐνδεούσης αὐτοῖς οὐδεμιᾶς.

17.

Ο'.

9. Κατασκηνώσω.

10. Καὶ γὰρ ἐκεῖ ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου.

11. Καὶ εἶπα, Ἄρα σκότος καταπατήσει με. *Ἄλλος*, καλύψει με.

Καὶ νὺξ φωτισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου.

12. Ὅτι σκότος οὐ σκοτισθήσεται ἀπὸ σοῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φωτισθήσεται. *Ἄλλος*, παρὰ σοί.

14. Θαυμάσια τὰ ἔργα σου.

15. Οὐκ ἐκρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ ὃ ἐποίησας ἐν κρυφῇ. *Ἄλλος*, οὐκ ἔλαθεν ἡ δύναμίς μου καὶ τὰ ὀστᾶ μου ἀπὸ σοῦ, ἐποιήθην ἐν κρυφῇ.

Καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτω τῆς γῆς.

16. Ἀκατέργαστόν μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου.

Καὶ ἐπὶ τὸ βιβλίον σου πάντες γραφήσονται.

Ἡμέρας πλασθήσονται, καὶ οὐθεὶς ἐν αὐτοῖς.

17. Ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου, ὁ Θεός. *Ἄλλος*, καὶ ἐμοὶ τίμιοι ἐγένοντο οἱ ἑταῖροί σου, ὁ

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9. Κατασκηνώσω.

10.

11.

12.

14. Θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου.

15. Οὐκ ἐκρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ, ὃ ἐποίησας ἐν κρυφῇ.

16.

Ἡμέρας πλασθήσονται, καὶ οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς.

17.

SYMMACHUS.

9. Mansero.

10. Adhuc ibi manus tua ducet me, et continebit me dextera tua.

11. Si dixero: Forsitan tenebræ obtegent me.

Sed et nox luminosa circa me.

12. Neque tenebræ tenebrosæ erunt super te, sed et nox ut dies apparebit.

14. Incredibilia opera tua.

15. Non latuit te robur meum, quo factus sum in occulto.

16. Informem me viderunt oculi tui.

Cum iis qui in libro tuo omnes descripti sunt.

Die formatis, nulla ipsis deficiente.

17.

LXX INTERPRETES.

9. Habitavero.

10. Etenim illuc manus tua deducet me, et tenebit me dextera tua.

11. Et dixi: Forsitan tenebræ conculcabunt me. *Alius*, operient me.

Et nox illuminatio in deliciis meis.

12. Quia tenebræ non obscurabuntur a te, et nox sicut dies illuminabitur. *Alius*, apud te.

14. Mirabilia opera tua.

15. Non est occultatum os meum a te, quod fecisti in occulto. *Alius*, non latuit virtus mea et ossa mea a te, factus sum in occulto.

Et substantia mea in inferioribus terræ.

16. Imperfectum meum viderunt oculi tui.

Et in libro tuo omnes scribentur.

Die formabuntur, et nemo in eis.

17. [illegible] autem [illegible] [illegible]orati

THEODOTIO.

9. Habitavero.

10

11.

12.

14. Mirabilia opera tua.

15. Non est occultatum os meum a te, quod fecisti in occulto.

16.

Die formabuntur, et nemo in eis.

17.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΣ.
מה עצמו ראשיהם		Αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν ἐκραταιώθησαν.
18 הקיצתי ועודי עמך	18.	18.
19 אם־תקטל אלוה ׀ רשע	19.	19. Ἐὰν κτείνῃς, Θεὸς, ἀσεβῆ.
ואנשי דמים סורו מני		
20 אשר ימרוך למזמה נשוא לשוא עריך	20.	20. Ὅτι ἀντιλέξουσί σοι εἰς ἀπέννοιαν, ἦραν εἰς εἰκῆ ἀντίζηλοί σου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
ron., mihi autem quam honorabiles facti sunt amici tui, Deus.		
Quam invaluerunt capita eorum! *Hieron.*, quam fortes pauperes eorum!	Nimis confortatus est principatus eorum.	Capita eorum roborata sunt.
18. Evigilavi et adhuc ego tecum. *Hieron.*, evigilavi, et adhuc sum tecum.	18. Exsurrexi, et adhuc sum tecum.	18.
19. Si occideris, Deus, impium. *Hieron.*, *id.*	19. Si occideris, Deus, peccatores.	19. Si occideris, Deus, impium.
Et viros sanguinum: recedite a me. *Hieron.*, viri sanguinum, declinate a me.	Viri sanguinum, declinate a me.	
20. Qui dicent te in nefas: assumpserunt in vanum hostes tui. *Hieron.*, qui contradicent tibi scelerate: elevati sunt frustra adversarii tui.	20. Quia dicitis in cogitatione: accipient in vanitate civitates tuas.	20. Quia contradicent tibi in insaniam, extulerunt se in vanum æmuli tui.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXVIII.

Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις πρόσκειται, *Ζαχαρίου ἐν τῇ διασπορᾷ*. Τοῦτο δὲ οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς Ο', οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς εὗρον. I. e. *In quibusdam exemplaribus additur*, Zachariæ in dispersione. *Hoc autem neque in Hebraico, neque apud LXX, neque apud reliquos interpretes reperi.* Hanc notam de inscriptione quorumdam exemplarium adfert Theodoretus.

V. 3. Σ., τὴν ὁδόν μου. Versionem Symmachi ex Drusio, Theodotionis ex Theodoreto mutuamur.

Ibid. Ἀ., Σ., Ο', Θ. etc. Drusius.

V. 4. Ἀ., Σ., οὐκ ἔστι λαλιὰ etc. Sic Martianæus ex Hieronymo Aquilæ et Symmachi lectiones expressit. Verba autem Hieronymi ad Suniam hæc sunt: *Cæterum et apud LXX et apud omnes interpretes, et ipsum Hebraicum, vel* λαλιάν, *vel* λόγον, *id est*, eloquium, *et* verbum, *scriptum habet. Denique Hebraice* MALA *dicitur.* In ed. vero Rom. ad Symmachum legitur ἑτερολογία, *sermo varians*. Quæ sane lectio non videtur mihi cum verbis Hieronymi pugnare. Nam Hieronymus solum intelligit, ni fallor, alios omnes interpretes vocibus λαλιά et λόγος usos fuisse, vel similibus, quæ verbum Hebraicum מלה exprimerent; secus quam δόλος, ut legebatur in quibusdam exemplaribus.

V. 6. Σ., ὑπερβάλλει etc. Sic unus Regius et Drusius.

Ibid. Ἄλλος, ἐκραταιώθη etc. Regius unus ex Chrysostomo.

Ibid. Ἀ., οὐ δυν- etc. Drusius.

V. 9. Ἀ., σκηνώσω etc. Idem.

V. 10. Σ., ἔτι ἐκεῖ etc. Duo Regii.

V. 11. Σ., ἐὰν εἴπω etc. Unus cod. et Drusius.

Ibid. Ἀ., καὶ νὺξ etc. Drusius et Theodoretus.

PSALMUS CXXXIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 כל־יום	3.	3.
8 עז	8	8.
9 אל־תתן יהוה מאויי רשע	9.	9. Μὴ δῷς, Κύριε, τὰ ἐπιποθήματα ἀσεβοῦς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Omni die. *Hieron.*, tota die.	3. Tota die.	3.
8. Fortitudo. *Hieron.*, *id.*	8. Virtus.	8.
9. Ne tradas, Domine, desideria impii. *Hieron.*, ne des, Domine, desideria impii	9. Ne tradas me, Domine, a desiderio meo peccatori.	9. Ne des, Domine, desideria impii.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ
	Θεός. Ἄλλος, καὶ ἐμοὶ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου, ὁ Θεός.	
Παμπληθεῖς μοι ἦσαν αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν.	Λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν.	Ἐκραταιώθησαν οἱ πένητες αὐτῶν.
18. Ἐξυπνώσω καὶ εἰς ἀεὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ.	18. Ἐξηγέρθην, καὶ ἔτι εἰμὶ μετὰ σοῦ. Ἄλλος, ἐξυπνίσω καὶ ἀεὶ ἔσομαι παρὰ σοί.	18.
19. Ἐὰν κτείνῃς, ὁ Θεὸς, παραβάτην (al. παραβάτας).	19. Ἐὰν ἀποκτείνῃς ἁμαρτωλοὺς, ὁ Θεός.	19.
Ἄνδρες μιαιφόνοι, ἀπονεύσατε ἀπ' ἐμοῦ.	Ἄνδρες αἱμάτων, ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ.	
20. Οἵτινες ἀντελάλησάν σοι διαλογισμῷ, ἐπήρθησαν ματαίως οἱ ἐναντίοι σου.	20. Ὅτι ἐρεῖς εἰς διαλογισμὸν, λήψονται εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις σου. Ε', ὅτι παρεπίκρανάν σε ἐν κακοβουλίᾳ.	20. Ὅτι ἐρίσουσί σοι εἰς διαλογισμόν....

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	mihi pretiosi fuerunt amici tui, Deus. *Alius*, et mihi valde honorati sunt amici tui, Deus.	
Quam plurima erant mihi capita eorum.	Nimis confortati sunt principatus eorum.	Roborati sunt pauperes eorum.
18. Evigilabo, et semper ero tecum.	18. Exsurrexi, et adhuc sum tecum. *Alius*, evigilabo, et semper ero apud te.	18.
19. Si occideris, Deus, transgressorem. (*Al.*, transgressores.)	19. Si occideris, Deus, peccatores.	19.
Viri sanguinarii, declinate a me.	Viri sanguinum, declinate a me.	
20. Qui contradixerunt tibi in cogitatione, extulerunt se temere adversarii tui.	20. Quia dices in cogitatione: accipient in vanitate civitates tuas. V, quia exacerbaverunt te in pravo consilio.	20. Quia contendent tecum in cogitatione....

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXVIII.

V. 12. Σ., οὔτε σκότος etc. Theodoretus.

V. 14. Ἀ., Θ., θαυμαστὰ etc. Drusius.

V. 15. Ἀ., οὐκ ἐπεκαλύφθη etc. Reg. unus, Theodoretus et Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐποικίλθην etc. Ita mss. et Drusius, qui Græca Symmacho, eorumdemque versionem Latinam Aquilæ tribuit, lapsu, ut videtur, graphico.

V. 16. Ἀ., Ο', ἀκατέργαστον etc. Sic Reg. unus et Drusius. Σ., ἀμόρφωτόν με. Sic Reg. idem; Drusius vero, ἀμόρφωτόν μου.

Ibid. Theodoretus, εἶδον. Colbert. unus, προεῖδον.

Ibid. Ἀ., καὶ ἐπὶ etc. Unus Regius. Σ., σὺν τοῖς ἐν τῇ βίβλῳ etc. Idem Regius. Drusius vero, ἐν τῷ βίβλῳ.

Ibid. Σ., ἡμέρας etc. Lectionem Aquilæ exhibemus ut legitur apud Drusium, Symmachi vero et Theodotionis ex mss., Theodoreto et Drusio.

V. 17. Ἄλλος, καὶ ἐμοὶ τίμιοι etc. Sic mss. et Drusius.

Ibid. Ἀ., αἱ κεφαλαὶ etc. Trium lectiones prodeunt ex Regio uno, Theodoreto et Drusio. Θ., πένητες αὐτῶν, quasi רָשֵׁיהֶם.

V. 18. Σ., ἐξυπνώσω etc. Drusius.

V. 19. Ἀ., ἐὰν κτείνῃς. Sic Reg. unus.

Ibid. Σ., ἄνδρες etc. Drusius.

V. 20. Ἀ., ὅτι ἀντιλέξουσι etc. Has omnes lectiones ex duobus Regiis et ex Drusio mutuamur. Unus Regius ad Aquilam ἐπήρθησαν ματαίως ἀντίζηλοί σου, ad Symmachum vero ἐχθροί σου. Alter Regius eam versionem, quæ Quintæ est, Symmacho tribuit, et quidem lapsu graphico, ut videtur: nam secundum veterem scribendi morem C et Є faciie permutantur, ut videas in Præliminaribus. C autem Symmachum, Є Quintam indicat.

PSALMUS CXXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.	3. Ὅλην τὴν ἡμέραν.	3.
8.	8. Δύναμις. Ἄλλος, κράτος.	8.
9. Μὴ δὸς, Κύριε, τὰς ἐπιθυμίας τοῦ παρανόμου.	9. Μὴ παραδῷς με, Κύριε, ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἁμαρτωλῷ.	9. Μὴ δὸς, Κύριε, τὰς ἐπιθυμίας τοῦ παρανόμου.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Per omnem diem.	3. Tota die.	3.
8.	8. Virtus. *Alius*, imperium.	8.
9. Ne des, Domine, concupiscentias iniqui.	9. Ne tradas me, Domine a desiderio meo peccatori.	9. Ne des, Domine, concupiscentias iniqui.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
זממו אל־תפק ירומו		
10 ראש מסבי עמל שפתימו יכסומו	10.	10. Κεφαλὴν καταστρεφόντων με. . . .
11 יפלם במהמרות בל־יקומו	11.	11. Πτωματίσῃς αὐτούς. . . .
12 בל־יכון	12.	12.
איש־חמס רע יצודנו		
14 ישבו	14.	14. Καὶ καθεδοῦνται.
את־פניך		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Cogitationem ejus ne provehas, exaltabunt se. *Hieron.*, scelera ejus ne effundantur, et eleventur.	Cogitaverunt contra me : ne derelinquas me, ne forte exaltentur.	
10. Caput circumdantium me : labor labiorum ipsorum operiet eos. *Hieron.*, amaritudo convivarum meorum : labor labiorum eorum operiet eos.	10. Caput circuitus eorum : labor labiorum ipsorum operiet eos.	10. Caput subvertentium me...
11. Cadere faciet eos in foveas profundas ne resurgant. *Hieron.*, dejicies eos in foveas, ut non consurgant.	11. Dejicies eos, in miseriis non subsistent.	11. Cadere facias eos..
12. Non firmabitur. *Hieron.*, non dirigetur.	12. Non dirigetur.	12.
Vir rapinæ malus venabitur ipsum. *Hieron.*, virum iniquum mala capient.	Virum injustum mala capient.	
14. Habitabunt. *Hieron.*, *id.*	14. Habitabunt.	14. Et insidebunt.
Cum vultu tuo. *Hieron.*, *id.*	Cum vultu tuo.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXIX.

V. 3. Σ., κατὰ πᾶσαν ἡμέραν. Theodoretus.

V. 8. Ἄλλος, κράτος. Sic Drusius.

V. 9. Ἀ., μὴ δὸς etc. Ita Regii duo, Theodoretus et Drusius.

Ibid. Σ., ἐδουλεύσαντο etc. Unus Regius.

V. 10. Σ., ὁ πικρασμὸς etc. Sic duo Regii et Theodoretus, melius quam Drusius, qui habet ὁ πι-

PSALMUS CXL.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKΥΛΑΣ.
2 תכון תפלתי קטרת לפניך	2.	2.
מנחת־ערב		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Firmetur oratio mea suffimentum in conspectu tuo. *Hieron.*, dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.	2. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.	2.
Munus vesperæ. *Hieron.*, sacrificium vespertinum.	Sacrificium vespertinum.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἐβουλεύσαντο, μὴ ἀποβαίνῃς, ἵνα μὴ ἐπαρθῶσι.	Διελογίσαντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, μήποτε ὑψωθῶσι. *Ἄλλος*, μὴ ἀποβαίνῃς, μήποτε ὑψωθῶσιν.	
10. Ὁ πικρασμὸς τῶν κυκλούντων με, ὁ μόχθος τῶν χειλέων αὐτῶν πωμασάτω αὐτούς.	10. Ἡ κεφαλὴ τοῦ κυκλώματος αὐτῶν, κόπος τῶν χειλέων αὐτῶν καλύψει αὐτούς.	10. Ἡ κεφαλὴ τοῦ κυκλώματος αὐτῶν, κόπος τῶν χειλέων αὐτῶν καλύψει αὐτούς.
11. Καταβληθήτωσαν εἰς βοθύνους, ὧν μήποτε ἀναστῶσιν.	11. Καταβαλεῖς αὐτοὺς ἐν ταλαιπωρίαις, οὐ μὴ ὑποστῶσιν. *Ἄλλος*, οὕτως αὐτοὺς ἀπόλεσον, ὥστε μηκέτι ἀναστῆναι. *Ἄλλος*, ἐσπευσμένως, καὶ οὐ μὴ ἀνασταῖεν. *Ὁ δὲ ἕτερος*, μετὰ πολλοῦ τοῦ τάχους. Ε', Ϛ', καταβαλεῖς αὐτούς.	11. Καταβαλεῖς αὐτοὺς εἰς βοθύνους, οὐ μήποτε ἀναστῶσιν.
12.	12. Οὐ κατευθυνθήσεται. *Ἄλλος*, οὐχ ἑδρασθήσεται.	12.
Παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύσουσιν.	Ἄνδρα ἄδικον κακὰ θηρεύσει.	
14. Διαμενοῦσι.	14. Κατοικήσουσι.	14. Καὶ κατοικήσουσι.
Παρὰ τῷ προσώπῳ σου.	Σὺν τῷ προσώπῳ σου.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Consilium inierunt : ne abscedas, ut non se extollant.	Cogitaverunt contra me : ne derelinquas me, ne forte exaltentur. *Alius*, ne abscedas, ne forte exaltentur.	
10. Exacerbatio circumdantium me, labor labiorum ipsorum operiat eos.	10. Caput circuitus eorum : labor labiorum ipsorum operiet eos.	10. Caput circuitus eorum : labor labiorum ipsorum operiet eos.
11. Dejiciantur in foveas, unde nunquam resurgant.	11. Dejicies eos in miserias, ne subsistant. *Alius*, sic eos perde, ut non ultra resurgant. *Alius*, festinanter, et ne resurgant. *Alius vero*, cum multa festinatione. V, VI, dejicies eos.	11. Dejicies eos in foveas, ne unquam resurgant.
12.	12. Non dirigetur. *Alius*, non firmabitur.	12.
Iniquitates virum venatu capient.	Virum injustum mala capient.	
14. Permanebunt.	14. Habitabunt.	14. Et habitabunt.
Apud vultum tuum.	Cum vultu tuo.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXXXIX.

ρασμός, et infra, ἀλωσάτωσαν pro πωμασάτω.
V. 11. Has omnes lectiones exhibet Drusius.
V. 12. *Ἄλλος*, οὐχ ἑδρασθήσεται. Drusius.
Ibid. Σ., παρανομίαι etc. Drusius.
V. 14. Ἀ., καὶ καθεδοῦνται etc. Drusius.
Ibid. Σ., παρὰ τῷ etc. Regius unus ex Chrysostomo et Drusius.

PSALMUS CXL.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου. *Ἄλλος*, ταχθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἔμπροσθέν σου. *Ἄλλος*, ἑτοιμασθήτω.	2.
	Θυσία ἑσπερινή. *Ἄλλος*, δῶρον ἑσπέρας. *Ἄλλος*, προσφορὰ ἑσπερινή.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. *Alius*, ordinetur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. *Alius*, præparetur.	2.
	Sacrificium vespertinum. *Alius*, munus vesperæ. *Alius*, oblatio vespertina.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 על־דל שפתי	3.	3. Ἐπὶ τὰ χείλη μου.
4 אל־תט לבי ׃ לדבר רע להתעולל עללות ׃ ברשע	4.	4.
ובל־אלחם במנעמיהם		
5 יהלמני צדיק ׃ חסד ויוכיחני	5.	5.
כי־עוד ותפלתי ברעותיהם		Ὅτι ἔτι καὶ προσευχή μου ἐν κακίαις (al. πονηρίαις) αὐτῶν.
6 נשמטו בידי־סלע שפטיהם	6.	6. Ὑπεσπάσθησαν ἐν χειρὶ πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν.
ושמעו אמרי כי נעמו		Ὅτι ἐδορυφορήθησαν (al. ὅτι εὐτρεπίσθησαν).
7 כמו פלח ובקע בארץ נפזרו עצמינו לפי שאול	7.	7. Ὁμοίως ἀποκλῶντι καὶ διασχίζοντι ἐν τῇ γῇ, ἐσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν εἰς στόμα ᾅδου.
8 אל־תער נפשי	8.	8. Μὴ ἐκκενώσῃς τὴν ψυχήν μου.
10 יפלו במכמריו רשעים	10.	10
יחד		Ἅμα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Super janua labiorum meorum. *Hieron.*, serva paupertatem labiorum meorum.	3. Labiis meis.	3. Super labia mea.
4. Ne inclines cor meum ad verbum malum, ad moliendum studia in impietate. *Hieron.*, ne declines cor meum ad verbum malum, volvere cogitationes impias.	4. Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis.	4
Et non comedam in deliciis eorum. *Hieron.*, neque comedere in deliciis eorum.	Non communicabo cum electis eorum.	
5. Percutiat malleo me justus misericordia, et increpet me. *Hieron.*, corripiat me justus in misericordia, et arguat me.	5. Corripiet me justus in misericordia, et increpabit me.	5.
Quoniam adhuc et oratio mea in malis eorum. *Hieron.*, quia adhuc oratio mea pro malitiis eorum.	Quoniam adhuc et oratio mea in beneplacitis eorum.	Quoniam adhuc et oratio mea in malitiis eorum.
6. Demissi sunt in manus petræ judices eorum. *Hieron.*, sublati sunt juxta petram judices eorum.	6. Absorpti sunt juncti petræ judices eorum.	6. Sublati sunt in manu petræ judices eorum.
Et audient verba mea, quoniam jucunda fuerunt. *Hieron.*, audient verba mea, quoniam decora sunt.	Audient verba mea, quoniam potuerunt.	Quia satellitio munita sunt (*al.*, quia decora fuerunt).
7. Sicut scindens et findens in terra, dispersa sunt ossa nostra in ore sepulcri. *Hieron.*, sicut agricola cum scindit terram : sic dissipata sunt ossa nostra in ore inferni.	7. Sicut crassitudo terræ erupta est super terram. Dissipata sunt ossa nostra secus infernum.	7. Quasi frangenti et discindenti in terra dissipata sunt ossa nostra in os inferni.
8. Ne effundas animam meam. *Hieron.*, ne evacues animam meam.	8. Ne auferas animam meam.	8. Ne evacues animam meam.
10. Cadent in retinacula ejus impii. *Hieron.*, incident in rete ejus impii.	10. Cadent in retiaculo ejus peccatores.	10.
Simul. *Hieron.*, *id.*	Singulariter.	Simul.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

3. Ἐπὶ τοῖς χείλεσί μου.

4. Μὴ παρατρέψῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρούς, ἐννοεῖν ἐννοίας παρανόμους.

Μὴ δὲ συμφάγοιμι τὰ ἡδέα αὐτῶν.

5.

Ἔτι γὰρ καὶ ἡ προσευχή μου ἐντὸς τῶν κακιῶν αὐτῶν.

6. [illegible] ἐν χερσὶ πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν.

Ἀκούσονται ῥήσεις μου ἡδίστας. Ὅτι [illegible].

7. Ὥσπερ γεωργὸς ὅταν ῥήσσῃ τὴν γῆν, οὕτως ἐσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν εἰς στόμα ᾅδου.

8. Μὴ ἀποκενώσῃς τὴν ψυχήν μου.

10. Ἐμπέσοιεν εἰς τὰ δίκτυα αὐτῶν (al. ἑαυτῶν) οἱ ἁμαρτωλοί.

Ὁμοίως. Ἄλλος, ἅμα.

Ο'.

3. Περὶ τὰ χείλη μου.

4. Μὴ ἐκκλίνῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας, τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις.

Οὐ μὴ συνδυάσω μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν. Ἄλλ., μὴ συνευφρανθῶ ἐν ταῖς τερπνότησιν αὐτῶν.

5. Παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξει με. Ἄλλος, κατελεείτω με δίκαιος ἐλέει καὶ ἐλεγξάτω.

Ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν.

6. Κατεπόθησαν ἐχόμενα πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν.

Ἀκούσονται τὰ ῥήματά μου, ὅτι ἡδύνθησαν.

7. Ὡσεὶ πάχος γῆς ἐρράγη ἐπὶ τῆς γῆς. Διεσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν παρὰ τὸν ᾅδην. Ε'., ὡς καλλιεργῶν καὶ σκάπτων ἐν τῇ γῇ, διεσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν παρὰ τὴν ᾅδην.

8. Μὴ ἀντανέλῃς τὴν ψυχήν μου.

10. Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ ἁμαρτωλοί.

Κατὰ μόνας. Ε'., ἐπὶ τὸ αὐτό.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3. Ἐπὶ τὰ χείλη μου.

4.

5.

Ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν.

6.

Ἀκούσουσι τὰ ῥήματά μου ὅτι ἡδύνθησαν.

7.

8. Μὴ ἀποκενώσῃς τὴν ψυχήν μου.

10.

Ἐπὶ τὸ αὐτό.

SYMMACHUS.

3. Super labiis meis.

4. Ne subvertas cor meum in verba mala, ad cogitandum cogitationes iniquas.

Ne una comedam dulcia eorum.

5.

Adhuc enim et oratio mea intra malitias eorum.

6. Evellentur in manu petræ judices eorum.

Audient sermones meos dulcissimos.
Quia acceptabilia fuerunt.

7. Sicut agricola cum sciderit terram, sic dissipata sunt ossa nostra in os inferni.

8. Ne evacues animam meam.

10. Cadant in retia eorum (*al.*, sua) peccatores.

Similiter. *Alter*, simul.

LXX INTERPRETES.

3. Circa labia mea.

4. Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis.

Non communicabo cum electis eorum. *Alius*, ne convescar in voluptatibus eorum.

5. Corripiet me justus in misericordia, et increpabit me. *Alius*, malleo me excendat justus misericordia, et redarguat.

Quoniam adhuc et oratio mea in beneplacitis eorum.

6. Absorpti sunt juxta petram judices eorum.

Audient verba mea, quia dulcia fuerunt.

7. Sicut crassitudo terræ erupta est super terram. Dissipata sunt ossa nostra secus infernum. V, sicut pulchre operans et fodiens in terra, dissipata sunt ossa nostra secus infernum.

8. Ne auferas animam meam.

10. Cadent in retiaculo ejus peccatores.

Singulariter. V, in idipsum.

THEODOTIO.

3. Super labia mea.

4.

5.

In beneplacitis eorum.

6.

Audient verba mea quoniam placuerunt.

7.

8. Ne evacues animam meam.

10.

In idipsum.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXL.

V. 2. Ἄλλος, ταχθήτω etc. Reg unus et Drusius.

Ibid. Ἄλλος, δῶρον etc. Duo Regii et Drusius.

V. 3. Ἀ., Θ., ἐπὶ τὰ χείλη μου etc. Drusius.

V. 4. Σ., μὴ παρατρέψῃς etc. Unus Reg., Theodoretus et Drusius, qui id sine interpretis nomine adfert. Regius habet, λόγους πονηρίας.

Ibid. Σ., μὴ δὲ συμφάγοιμι etc. Sic unus Regius. Drusius vero minus recte, μὴ συμφάγοιμαι. Edit. Rom. Symmacho tribuit. Alteram item lectionem habet Drusius.

V. 5. Ἄλλος, κατελασάτω etc. Sic unus Regius optime secundum Hebraicam vocem. Drusius vero, κατελεησάτω etc.

Ibid. Ἀ., ὅτι ἔτι καὶ etc. Has lectiones suppeditant Theodoretus, Reg. unus et Drusius.

V. 6. Ἀ., ὑπεσπάσθησαν etc. Lectionem Aquilæ

PSALMUS CLXI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
4 ואתה ידעת נתיבתי	4.	4. Ὅτι σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου.
7 הקשיבה ׀ אל־רנתי כי־דלותי מאד	7.	7.
8 הוציאה ממסגר ׀ נפשי	8.	8. Ἐξάγαγε ἐξ ἀποκλεισμοῦ τὴν ψυχήν μου.
את־שמך בי יכתרו צדיקים כי תגמל עלי		Ἐμὲ καραδοκήσουσι δίκαιοι ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et tu nosti semitam meam. *Hieron.*, tu enim nosti semitam meam.	4. Et tu cognovisti semitas meas.	4. Quia tu nosti semitas meas.
7. Intende deprecationem meam, quia attenuatus sum valde. *Hieron.*, ausculta deprecationem meam, quoniam infirmatus sum nimis.	7. Intende ad deprecationem meam, quia humiliatus sum nimis.	7.
8. Educ de clausura animam meam. *Hieron.*, educ de carcere animam meam.	8. Educ de custodia animam meam.	8. Educ de clausura animam meam.
Nomen tuum in me coronabunt justi, cum retribueris super me. *Hieron.*, nomini tuo : in me coronabuntur justi, cum retribueris mihi.	Nomini tuo : me exspectant justi, donec retribuas mihi.	Me exspectabunt justi, donec retribuas mihi.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLI.

V. 4. A., ὅτι σὺ ἔγνως etc. Reg. unus.

V. 7. Σ., ἀκρόασαι etc. Theodoretus et Drusius.

V. 8. Ἀ., ἐξάγαγε etc. Reg. unus. Symmachi vero lectionem habet Drusius.

PSALMUS CXLII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 באמנתך	1.	1. Ἐν τῇ βεβαιότητί σου.
4 ותתעטף עלי רוחי	4.	4.
5 הגיתי בכל־פעלך	5.	5. Ἐμελέτησα πάσας τὰς πράξεις σου.
במעשה ידיך אשוחח		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
	Quando persequebatur eum Absalom filius ejus.	
1. In veritate tua. *Hieron.*, *id.*	1. In veritate tua.	1. In firmitate tua.
4. Et involvit se super me spiritus meus. *Hieron.*, et anxius fuit in me spiritus meus.	4. Et anxiatus est super me spiritus meus.	4.
5. Meditatus sum in omnibus operibus tuis. *Hieron.*, meditabar omnia opera tua.	5. Meditatus sum in omnibus operibus tuis.	5. Meditatus sum omnia opera tua.
In opere manuum tuarum meditabor. *Hieron.*, facta manuum tuarum loquebar.	In factis manuum tuarum meditabar.	

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXL.

habet Reg. unus, Symmachi vero Regii duo et Drusius.

Ibid. Σ., ἀκούσονται etc. Hic mire variant exemplaria. Lectiones notatu digniores proferimus, ut habentur in uno Regio et apud Drusium.

V. 7. Ἀ., ὁμοίως ἀποκλῶντι etc. Sic duo Regii et Drusius. Duo vero Regii habent, ὁμοίως εἰ. Drusius vero ὁμοίως tantum. Infra Reg. unus, εἰς στόμα ᾅδου, recte. Drusius, εἰς τὸν ᾅδην. In versione Symmachi unus Reg. habet εἰς ᾅδου. In lectione Quintæ unus item Regius habet, διεσκορπίσθησαν πάντα τὰ ὀστᾶ etc.

V. 8. Ἀ., μὴ ἐκκενώσῃς. Reg. unus.

V. 10. Σ., ἐμπέσοιεν etc. Reg. unus et Drusius. Pro ἁμαρτωλοί ad Symmachum Agellius habet παράνομοι, forte melius.

Ibid. Ἀ., ἅμα etc. Reg. unus.

PSALMUS CXLI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Σὺ γὰρ οἶδας τὴν τρίβον μου.	4. Καὶ σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου.	4.
7. Ἀκρόασαι τὰς λαλιάς μου, ὅτι ἠτόνησα σφόδρα.	7. Πρόσχες πρὸς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα.	7.
8. Ἔξω ποίησον ἀπὸ συγκλεισμοῦ τὴν ψυχήν μου.	8. Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου.	8.
Τὸ ὄνομά σου στεφανώσονται δίκαιοι, ὅταν εὐεργετήσῃς με.	Τῷ ὀνόματί σου, Κύριε. Ἐμὲ ὑπομενοῦσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι. Ἄλλος, ὅτι εὐεργέτησάς με.	
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
4. Tu enim nosti semitam meam.	4. Et tu cognovisti semitas meas.	4.
7. Ausculta sermones meos, quia infirmatus sum valde.	7. Intende ad deprecationem meam, quia humiliatus sum nimis.	7.
8. Emitte de clausura animam meam.	8. Educ de custodia animam meam.	8.
Nomen tuum coronabunt justi, cum benefeceris mihi.	Nomen tuum, Domine. Me exspectabunt justi, donec retribuas mihi. *Alius*, quia benefecisti mihi.	

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLI.

Ibid. Lectionem Aquilæ adfert ex Euthymio Drusius, sed Latine tantum : lectionem Symmachi habet Theodoretus, postremam Drusius.

PSALMUS CXLII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ὅτε αὐτὸν ὁ υἱὸς κατεδίωκεν.	
1. Ἐν τῇ πίστει σου.	1. Ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.	1.
4. Καὶ περιειλεῖτο ἐπ' ἐμὲ ἡ ψυχή μου.	4. Καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου.	4.
5.	5. Ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου.	5.
Τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου διελάλουν.	Ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων.	
SYMMACHUS.	**LXX INTERPRETES.**	**THEODOTIO.**
	Quando filius eum persequebatur.	
1. In fide tua.	1. In veritate tua.	1.
4. Et circumvolvebatur super me anima mea.	4. Et anxiatus est super me spiritus meus.	4.
5.	5. Meditatus sum in omnibus operibus tuis.	5.
Opera manuum tuarum edisserebam.	In factis manuum tuarum meditabar.	

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 נפשי כארץ־עיפה לך	6.	6.
7 אל־תסתר פניך ממני	7.	7.
ונמשלתי עם־ירדי בור		Καὶ παραβληθήσομαι μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.
8 בבקר	8.	8.
10 בארץ מישור	10.	10. Διὰ γῆς ὁμαλῆς.
11 בצדקתך	11.	11.
12 תצמית	12.	12. Ἐξολέσεις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Anima mea sicut terra lassa tibi. *Hieron.*, anima mea quasi terra sitiens ad te.	6. Anima mea sicut terra sine aqua tibi.	6.
7. Ne abscondas faciem tuam a me. *Hieron.*, *id.*	7. Ne avertas faciem tuam a me.	7.
Et comparabor cum descendentibus in lacum. *Hieron.*, et comparabor descendentibus in lacum.	Et similis ero descendentibus in lacum.	Et comparabor cum descendentibus in lacum.
8. In matutino. *Hieron.*, mane.	8. Mane.	8.
10. In terram rectitudinis. *Hieron.*, in terram rectam.	10. In terram rectam.	10. Per terram planam.
11. In justitia tua. *Hieron.*, *id.*	11. In æquitate tua.	11.
12. Exscindes. *Hieron.*, dissipabis.	12. Disperdes.	12. Perdes.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLII.

Ταύτην τὴν προσθήκην τῆς ἐπιγραφῆς, οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις εὗρον ἑρμηνευταῖς. I. e. *Hoc inscriptionis additamentum, neque in Hebraico, neque apud alios interpretes reperi.* Hanc notam in titulum habet Theodoretus.

V. 1. Ἀ., ἐν τῇ βεβαιότητί σου etc. Sic unus Reg.

V. 4. Σ., καὶ περιειλεῖτο etc. Reg. unus. Hanc vero et versus 1 lectiones sine interpretum nomine adfert Drusius.

V. 5. Ἀ., ἐμελέτησα etc. Reg. unus.

Ibid. Σ., τὰ ἔργα etc. Reg. unus, qui habet ἐμελέτων pro διελάλουν. Drusius, qui nomen interpre-

PSALMUS CXLIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לדוד	1.	1.
3 מה־אדם ותדעהו	3	3. Τί ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ γνώσῃ αὐτόν;
4 אדם להבל דמה	4.	4.
5 הט־שמיך ותרד גע בהרים ויעשנו	5.	5.
12 מגדלים	12.	12. Μεμεγαλυμμένα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ipsi David. *Hieron.*, *id.*	1. Ipsi David.	1.
3. Quid est homo, et cognovisti eum? *Hieron.*, quid est homo, quia agnoscis eum?	3. Quid est homo, quia innotuisti ei?	3. Quid est homo, et cognosces eum?
4. Homo vanitati similis est. *Hieron.*, homo vanitati assimilatus est.	4. Homo vanitati similis factus est.	4.
5. Inclina cœlos tuos, et descende: tange montes et fumigabunt. *Hieron.*, *id.*	5. Inclina cœlos tuos, et descende: tange montes et fumigabunt.	5.
12. Grandescentes. *Hieron.*, augentes.	12. Novellæ.	12. Grandescentes.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Ἡ ψυχή μου ὡς γῆ διψῶσα πρὸς σέ.	6. Ἡ ψυχή μου ὡς γῆ ἄνυδρός σοι.	6
7.	7. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ. Ἄλλος, μὴ κρύψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον.	7.
8.	8. Τοπρωΐ. Ἄλλος, ἐξ ὄρθρου.	8.
10.	10. Ἐν τῇ εὐθείᾳ.	10.
11. Ἐν τῇ ἐλεημοσύνῃ σου.	11. Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου.	11.
12. Σιωπήσεις.	12. Ἐξολοθρεύσεις.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. Anima mea quasi terra sitiens ad te.	6. Anima mea sicut terra sine aqua tibi.	6.
7.	7. Ne avertas faciem tuam a me. *Alius*, ne abscondas faciem tuam a me. Et similis ero descendentibus in lacum.	7.
8.	8. Mane. *Alius*, ex matutino.	8.
10.	10. In recta.	10.
11. In misericordia tua.	11. In justitia tua.	11.
12. Tacere facies.	12. Disperdes.	12.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLII.

tis tacet, habet διεσάλευον.

V. 6. Σ., ἡ ψυχή etc. Regius unus.

V. 7. Ἄλλος, μὴ κρύψῃς etc. Drusius.

Ibid. Ἀ., καὶ παραβλ-. Sic unus codex.

V. 8. Ἄλλος, ἐξ ὄρθρου. Drusius, qui hoc Chrysostomi scholion subjicit, τουτέστι ταχέως.

V. 10. Ἀ., διὰ γῆς ὁμαλῆς. Hanc interpretationem Symmacho tribuit Reg. unus, sed est Aquilæ.

V. 11. Σ., ἐν τῇ ἐλεημ-. Reg. unus.

V. 12. Ἀ., ἐξολέσεις etc. Reg. unus.

PSALMUS CXLIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τῷ Δαυίδ. Ἄλλοι, *id*.	1.
3. Τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι γνωρίσεις αὐτόν;	3. Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ;	3.
4. Ἀτμῷ.	4. Ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη.	4. Ἄνθρωπος ἀτμίδι ὡμοιώθη.
5.	5. Κλῖνον οὐρανούς σου καὶ κατάβηθι· ἅψαι τῶν ὀρέων καὶ καπνισθήσονται. Ἄλλος, κλίναντός σου οὐρανοὺς καὶ καταβάντος, καὶ ἁψαμένου τῶν ὀρέων, ἐκαπνίσθησαν.	5.
12. Ηὐξημένα.	12. Ἱδρυμένα.	12.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Ipsi David. *Alii*, *id*.	1.
3. Quis est homo, quia agnosces eum?	3. Quid est homo, quia innotuisti ei?	3.
4. Vapori.	4. Homo vanitati similis factus est.	4. Homo vapori assimilatus est.
5.	5. Inclina cœlos tuos, et descende: tange montes et fumigabunt. *Alius*, inclinante te cœlos et descendente, et tangente montes, fumigaverunt.	5.
12. Augentes.	12. Constabilitæ.	12.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
כזוית מחטבות		Ὡς ἐπαγώνια διεσκεδασμένα.
14 אין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחבתינו	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Sicut anguli incisi. *Hieron.*, quasi anguli, ornati.	**Compositæ, circumornatæ.**	**Quasi angularia dissipata.**
14. Non irruptio, nec egrediens, nec clamor in plateis nostris. *Hieron.*, non est interruptio, et non est egressus, et non est ululatus in plateis nostris.	14. Non est ruina maceriæ, neque transitus, neque clamor in plateis eorum.	14.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLIII.

Ἐν ἐνίοις τῶν ἀντιγράφων προσκείμενον εὗρον, *πρὸς τὸν Γολιάθ*· οὔτε δὲ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς, οὔτε παρὰ τοῖς Ο' ἐν τῷ Ἑξαπλῷ. I. e. *In quibusdam exemplaribus hoc reperi*, adversus Goliath. *Sed non apud Hebraicum, neque apud reliquos interpretes, neque apud LXX in Hexaplo.* Hæc nota in titulum est Theodoreti, eademque habetur in duobus Regiis.

V. 1. Ἄλλοι, τῷ Δαυΐδ. Vide supra.

V. 3. Ἀ., τί ἐστιν etc. Sic duo Regii.

PSALMUS CXLIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 תהלה לדוד לעולם ועד	1.	1. Ὕμνησις τοῦ Δαυΐδ.
3 אין חקר	3.	3.
5 הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך אשיחה	5.	5.
6 וגדלותיך אספרנה	6.	6. Καὶ μεγαλοσύνας σου διηγήσομαι αὐτάς.
7 טובך	7.	7.
וצדקתך ירננו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Laus ipsi David. *Hieron.*, laudatio David.	1. Laudatio ipsi David.	1. Laudatio ipsius David.
In sæculum et in perpetuum. *Hieron.*, in æternum et ultra.	In æternum et in sæculum sæculi.	
3. Non est investigatio. *Hieron.*, non est inventio.	3. Non est finis.	3.
5. Decorem gloriæ magnificentiæ tuæ, et verba mirabilium tuorum meditabor. *Hieron.*, decorem gloriæ magnitudinis tuæ, et verba mirabilium tuorum loquar.	5. Magnificentiam gloriæ sanctitatis tuæ loquentur, et mirabilia tua narrabunt.	5.
6. Et magnitudinem tuam narrabo eam. *Hieron.*, et magnitudines tuas narrabunt.	6. Et magnitudinem tuam narrabunt.	6. Et magnitudines tuas narrabo eas.
7. Bonitatis tuæ. *Hieron.*, *id.*	7. Suavitatis tuæ.	7.
Et justitiam tuam laudabunt. *Hieron.*, et justitias tuas laudabunt.	Et justitia tua exsultabunt.	

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Κεκοσμημένα.	Κεκαλλωπισμέναι, περικεκοσμημέναι.	
14. Οὐκ ἔστι διακοπὴ, οὔτε ἐκφορὰ, οὔτε κωκυτὸς ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῶν.	14. Οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγμοῦ, οὐδὲ διέξοδος, οὐδὲ κραυγὴ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῶν. *Ἄλλος*, ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Ornata.	Compositæ, circumornatæ.	
14. Non est excisio, neque funeris elatio, neque luctus in plateis eorum.	14. Non est ruina maceriæ, neque transitus, neque clamor in plateis eorum. *Alius*, in plateis eorum.	14.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLIII.

V. 4. Θ., ἄνθρωπος etc. Has lectiones habent Theodoretus et Drusius.
V. 5. *Ἄλλος*, κλίναντός σου etc. Reg. unus qui habet ἐκαπνίσθη. Drusius ἐκαπνίσθησαν.
V. 12. Ἀ., μεμεγαλυμμένα etc. Drusius.
Ibid. Ἀ., ὡς ἐπαγώνια etc. Drusius.
V. 14. Σ., οὐκ ἔστι etc. Drusius, et Theodoretus qui ait alios etiam interpretes similiter edidisse. Sed hæc quomodo intelligenda sint jam non semel explicavimus. Alteram lectionem affert Drusius.

PSALMUS CXLIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ὕμνος τῷ Δαυίδ.	1. Αἴνεσις τοῦ Δαυίδ.	1.
	Εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. *Ἄλλος*, εἰς τὸν αἰῶνα διηνεκῶς.	
3.	3. Οὐκ ἔστι πέρας. *Ἄλλος*, οὐκ ἔστιν ἐξεύρεσις.	3.
5.	5. Καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσι, καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται. *Ἄλλος*, ὡραιότητα τοῦ ἐπαίνου σου καὶ τοὺς λόγους τῶν παραδόξων σου διηγήσονται. *Ἄλλος*, τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τοῦ ἐπαίνου σου.	5.
6. ...καταλέξω αὐτήν.	6. Καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσονται. Ε', διηγησόμεθα. ϛ', ἀριθμήσομεν.	6. Καὶ τὴν μεγαλοσύνην σου διηγήσομαι αὐτήν.
7.	7. Τῆς χρηστότητός σου. *Ἀλλ.*, τῆς ἀγαθοσύνης σου.	7.
Καὶ τὰς ἐλεημοσύνας σου εὐφημήσουσιν.	Καὶ τῇ δικαιοσύνῃ σου ἀγαλλιάσονται.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Hymnus Davidi.	1. Laudatio ipsius David.	1.
	In æternum et in sæculum sæculi. *Alius*, in sæculum perpetuo.	
3.	3. Non est finis. *Alius*, non est inventio.	3.
5.	5. Et magnificentiam gloriæ sanctitatis tuæ loquentur, et mirabilia tua narrabunt. *Alius*, speciem laudis tuæ, et verba incredibilium tuorum narrabunt. *Alius*, magnificentiam gloriæ laudis tuæ.	5.
6. ...recensebo ipsam.	6. Et magnitudinem tuam narrabunt. V, narrabimus. VI, numerabimus.	6. Et magnitudinem tuam narrabo eam.
7.	7. Suavitatis tuæ. *Alius*, bonitatis tuæ.	7.
Et misericordias tuas laudabunt.	Et justitia tua exsultabunt.	

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 לכל	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Universis. *Hieron.*, in universa.	9. Super omnia.	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLIV.

V. 1. Ἀ., ὕμνησις τοῦ Δαυίδ. Drusius. Σ., ὕμνος τῷ Δ. Agellius. Ibid. *Ἄλλος*, εἰς τὸν αἰῶνα etc. Drusius.

V. 3. *Ἄλλος*, οὐκ ἔστιν ἐξεύρεσις. Reg. unus.

V. 5. *Ἄλλος*, ὡραιότητα etc. Has lectiones exhibet Drusius.

PSALMUS CXLV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 שאין לו תשועה	3.	3.
4 ישב	4.	4. Ἀποστρέφει.
אבדו		Ἀπώλοντο.
עשתנתיו		
8 יהוה ׀ פקח עורים יהוה זקף כפופים	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Cui non ei salus. *Hieron.*, cui non est salus.	3. In quibus non est salus.	3.
4. Revertetur. *Hieron.*, *id.*	4. Revertetur.	4. Revertitur.
Peribunt. *Hieron.*, *id.*	Peribunt.	Perierunt.
Cogitationes ejus. *Hieron.*, *id.*	Cogitationes eorum.	
8. Dominus aperiens cæcos, Dominus erigens curvatos. *Hieron.*, Dominus illuminat cæcos, Dominus erigit allisos.	8. Dominus illuminat cæcos, Dominus erigit elisos.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLV.

Τὸ, Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου, οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις εὗρον ἑρμηνευταῖς, οὔτε παρὰ τοῖς Ο' ἐν τῷ Ἑξαπλῷ. I. e. *Illud*, Aggæi et Zachariæ, *neque apud Hebraicum, neque apud alios interpretes reperi, neque apud LXX in Hexaplo.* Hæc nota apud Theodoretum et in duobus mss. repetitur.

V. 3. *Ἄλλος*, τῷ οὐκ ἔχοντι etc. Hanc lectio-

PSALMUS CXLVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 הללו יה ׀ כי־טוב זמרה	1.	1.
2 בונה	2.	2.
נדחי		
3 לשבורי	3.	3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Laudate Iah, quoniam bonum canere. *Hieron.*, laudate Dominum, quoniam bonum est canticum.	1. Laudate Dominum, quoniam bonus est psalmus.	1.
2. Ædificans. *Hieron.* ædificabit.	2. Ædificans.	2.
Expulsos. *Hieron.*, ejectos.	Dispersiones.	
3. Contritos. *Hieron.*, *id.*	3. Contritos.	3.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Ἐπὶ πάντα. Ἄλλοι, τοῖς σύμπασι.	9.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. Super omnia. *Alii*, omnibus.	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLIV.

V. 6. Ἀ., καὶ μεγαλοσύνας etc. Drusius.
V. 7. Ἄλλος, τῆς ἀγαθ-. Idem.
Ibid. Σ., καὶ τὰς ἐλεημοσύνας etc. Vide psal. CXLII,
v. 11.
V. 9. Ἄλλοι, τοῖς σύμπασι. Drusius.

PSALMUS CXLV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία. Ἄλλ., τῷ οὐκ ἔχοντι σῶσαι. Ἄλλος, οὐκ ἔχοντι σωτηρίαν.	3.
4.	4. Ἐπιστρέψει.	4. Ἀποστρέφει.
Ἀπώλοντο.	Ἀπολοῦνται. Ε', Ϛ', ἀπώλοντο.	
	Οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν. Ἄλλος, αἱ προθέσεις αὐτοῦ.	
8.	8. Κύριος σοφοῖ τυφλοὺς, Κύριος ἀνορθοῖ κατεῤῥαγμένους. Ἄλλος, φωτίζει τυφλοὺς, Κύριος ἀνορθοῖ κατεῤῥαγμένους.	8.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. In quibus non est salus. *Alius*, ei qui non potest salvare. *Alius*, non habenti salutem.	3.
4.	4. Revertetur.	4. Revertitur.
Perierunt.	Peribunt. V, VI, perierunt.	
	Cogitationes eorum. *Alius*, propositiones ejus	
8.	8. Dominus sapientes reddit cæcos, Dominus erigit elisos. *Alius*, illuminat cæcos, Dominus erigit allisos.	8.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLV.

nem habet Drusius; sequentem Regius unus ex Chrysostomo.
V. 4. Ἀ., Θ., ἀποστρέφει. Drusius.
Ibid. Ἀ., Σ., Ε', Ϛ', ἀπώλοντο. Idem.
Ibid. Ἄλλος, αἱ προθέσεις. Drusius.
V. 8. Ἄλλος, φωτίζει etc. Unus Reg. ex Chrysostomo.

PSALMUS CXLVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἀλληλούια ὅτι ἀγαθὸς ψαλμός.	1. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός. Ἄλλος, ἀλληλούια ὅτι καλὸν ᾠδὴ τῷ Θεῷ.	1. Αἰνεῖτε τὸν Ἰα.
2. Οἰκοδομήσει.	2. Οἰκοδομῶν.	2.
Τοὺς ἐξωσμένους.	Τὰς διασπορὰς.	
3. Τοὺς κεκλασμένους.	3. Συντετριμμένους.	3.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Alleluia, quoniam bonus est psalmus.	1. Laudate Dominum, quoniam bonum psalmus. *Alius*, alleluia, quoniam bonum Deo canticum.	1. Laudate Ia.
2. Ædificabit.	2. Ædificans.	2.
Expulsos.	Dispersiones.	
3. Confractos.	3. Contritos.	3.

Digitized by Google

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לעצבותם		
4 לכלם שמות יקרא	4.	4.
6 מעודד	6.	6.
7 ענו ליהוה בתודה זמרו לאלהינו בכנור	7.	7. Καταλαλάξατε. . . ψάλατε τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ.
8 חציר	8.	8.
10 יחפץ	10.	10. Βούλεται.
11 את־המיחלים לחסדו	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Dolores eorum. *Hieron.*, plagas eorum.	Contritiones eorum.	
4. Omnibus eis nomina vocabit. *Hieron.*, et omnes nomine suo vocat.	4. Et omnibus eis nomina vocat.	4.
6. Erigens. *Hieron.*, suscipiens.	6. Suscipiens.	6.
7. Respondete Domino in confessione, canite Deo nostro in cithara. *Hieron.*, canite Domino in confessione : canite Deo nostro in cithara.	7. Præcinite Domino in confessione : psallite Deo nostro in cithara.	7. Jubilate... psallite Deo nostro in cithara.
8. Herbam. *Hieron.*, germen.	8. Fenum et herbam servituti hominum.	8.
10. Volet. *Hieron.*, voluntas ejus.	10. Voluntatem habebit.	10. Vult.
11. Exspectantes in misericordia ejus. *Hieron.*, et exspectant misericordiam ejus.	11. Et in eis qui sperant super misericordia ejus.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLVI.

V. 1. Σ., ἀλληλούια etc. Theodoretus, et Reg. unus ex Chrysostomo sine nomine interpretis. Ἄλλος, ἀλληλούια ὅτι καλὸν etc. Sic unus.
V. 2. Σ., οἰκοδομήσει. Regius unus et Drusius.
Ibid. Σ., τοὺς ἐξωσμ-. Iidem.
V. 3. Σ., τοὺς κεκλασμ-. Drusius.
Ibid. Ἄλλος, τὰ κατεαγμένα. Drusius. Ἀλλ., τὰ κατάγματα αὐτῶν. Regius unus et Chrysost.
V. 4. Ἄλλος, τοῖς πᾶσιν etc. Sic Drusius et Reg. unus, qui in postrema etiam lectione habet, καλῶν

PSALMUS CXLVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
12 הללי אלהיך	12.	12. Ὕμνει Θεόν σου.
16 כפור	16. Χαφειρ.	16.
17 לפני קרתו מי יעמד	17.	17. Εἰς πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς στήσεται;
18 דברו	18.	18. Ῥῆμα αὐτοῦ.
19 חקיו	19.	19. Ἀκριβασμοὺς αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Lauda Deum tuum. *Hieron.*, *id.*	12. Lauda Deum tuum.	12. Lauda Deum tuum.
16. Pruinam. *Hieron.*, pruinas.	16. Nebulam.	16.
17. In faciem frigoris ejus quis stabit? *Hieron.*, ante faciem frigoris ejus quis stabit?	17. Ante faciem frigoris ejus quis sustinebit?	17. In faciem frigoris ejus quis stabit?
18. Verbum suum. *Hieron.*, *id.*	18. Verbum suum.	18. Verbum suum.
19. Statuta ejus. *Hieron.*, præcepta sua.	19. Justitias.	19. Statuta ejus.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Τὰ συντρίμματα αὐτῶν. Ἄλλος, τὰ κατεαγμένα αὐτῶν. Ἄλλος, τὰ κατάγματα αὐτῶν.	
4.	4. Καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν. Ἄλλος, τοῖς πᾶσιν ὀνόματα καλῶν. Ἄλλος, πάντας αὐτοὺς ὀνομαστὶ καλέσει.	4.
6. Ἀνακτώμενος.	6. Ἀναλαμβάνων.	6.
7. Καταλέξατε τῷ Κυρίῳ ἐξομολόγησιν, μελῳδήσατε τῷ Θεῷ ἡμῶν διὰ λύρας.	7. Ἐξάρξατε τῷ Κυρίῳ ἐν ἐξομολογήσει· ψάλατε τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ. Ἄλλος, προκατάρξασθε.	7.
8.	8. Χόρτον καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. *Οἱ λοιποί, id.*	8.
10. Εὐδοκεῖται.	10. Θελήσει. Ε', Ϛ', *id.*	10. Θελήσει.
11	11. Τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἄλλος, τοῖς ἀναμένουσι τὸ ἔλεος αὐτοῦ.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Contritiones eorum. *Al.*, confracta eorum. *Alius*, fracturas eorum.	
4.	4. Et omnibus eis nomina vocans. *Alius*, omnibus nomina vocans. *Alius*, omnes illos nominatim vocabit.	4.
6. Recreans.	6. Suscipiens.	6.
7. Præcinite Domino confessionem, modulamini Deo nostro er lyram.	7. Præcinite Domino in confessione : psallite Deo nostro in cithara. *Alius*, præcinite.	7.
8.	8. Fenum et herbam servituti hominum. *Reliqui, id.*	8.
10. Sibi placet.	10. Voluntatem habebit. V, VI, *id.*	10. Voluntatem habebit.
11.	11. In eis qui sperant super misericordia ejus. *Alius*, exspectantibus misericordiam ejus.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLVI.

V. 6. Σ., ἀνακτώμενος. Theodoretus.
V. 7. Ἀ., καταλέξατε etc. Sic mss. duo Regii.
V. 8. *Οἱ λοιποί*, χόρτον καὶ χλόην etc. Sic Drusius mendose, ut videtur ; nam in Hebraico חציר tantum reperitur, et Hieronymus *germen* duntaxat habet. Quamobrem post χόρτον haud dubie obelus ponendus erat.
V. 10. Ἀ., βούλεται etc. Drusius.
V. 11. Ἄλλος, τοῖς ἀναμένουσι etc. Drusius.

PSALMUS CXLVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. Αἴνει τὸν Θεόν σου.	12. Αἴνει τὸν Θεόν σου.	12. Ὕμνει τὸν Θεόν σου.
16. Δρόσον πεπηγμένην.	16. Ὀμίχλην.	16.
17. Κατὰ πρόσωπον καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται ;	17. Κατὰ πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται ;	17.
18.	18. Λόγον αὐτοῦ. Ε', *id.* Ϛ', τὸν λόγον αὐτοῦ.	18. Τὸν λόγον αὐτοῦ.
19. Προστάγματα αὐτοῦ.	19. Κρίματα.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. Lauda Deum tuum.	12. Lauda Deum tuum.	12. Lauda Deum tuum.
16. Rorem addensatum.	16. Nebulam.	16.
17. Ad faciem æstus ejus quis subsistet?	17. Ante faciem frigoris ejus quis sustinebit?	17.
18.	18. Verbum suum. V, VI, *id.*	18. Verbum suum.
19. Præcepta sua.	19. Justitias.	19.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
20 לא-עשה כן	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Non fecit sic. *Hieron.*, non fecit similiter.	20. Non fecit taliter.	20.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLVII.

V. 12. Ἀ., ὕμνει etc. Drusius.
V. 16. Ὁ Ἑβραῖος, χαφειρ etc. Ex Regiis duobus.
V. 17. Lectiones Aquilæ et Symmachi exhibent duo Regii.

PSALMUS CXLVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 כל-צבאו	2.	2.
3 הללוהו כל-כוכבי אור	3.	3.
6 ויעמידם לעד לעולם	6.	6.
8 וקיטור רוח סערה עשה דברו	8.	8.
11 וכל-לאמים	11.	11.
12,13 בחורים וגם-בתולות זקנים עם-נערים : יהללו ׀ את-שם יהוה	12, 13.	12, 13.
כי-נשגב שמו לבדו הודו		
14 תהלה	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Omnes exercitus ejus. *Hieron.*, *id.*	2. Omnes virtutes ejus.	2.
3. Laudate eum, omnes stellæ luminis. *Hieron.*, *id.*	3. Laudate eum, omnes stellæ et lumen.	3.
6. Et stare fecit ea in perpetuum in sæculum. *Hieron.*, statuit ea in sæculum et in æternum.	6. Statuit ea in æternum, et in sæculum sæculi.	6.
8. Et vapor ventus turbinis faciens verbum ejus. *Hieron.*, ventus, turbo, quæ facitis sermonem ejus.	8. Spiritus procellarum quæ faciunt verbum ejus.	8.
11. Et omnes populi. *Hieron.*, *id.*	11. Et omnes populi.	11.
12, 13. Electi et etiam virgines, senes cum junioribus laudent nomen Domini. *Hieron.*, juvenes et virgines, senes cum pueris laudent nomen Domini.	12, 13. Juvenes et virgines, senes cum junioribus laudent nomen Domini.	12, 13.
Quia exaltatum est nomen ejus solius: magnificentia ejus. *Hieron.*, quoniam sublime nomen ejus solius: gloria ejus.	Quia exaltatum est nomen ejus solius: confessio ejus.	
14. Laus. *Hieron.*, *id.*	14. Hymnus	14.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. Οὐκ ἐποίησεν οὕτως. Ἄλλος, οὐκ ἐποίησεν ὅμοια.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. Non fecit taliter. Alius, non fecit similia.	20.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLVII.

V. 18. Ἀ., [illegible] etc. Drusius.
V. 19. Ἀ., [illegible] etc. Drusius.
V. 20. Ἄλλος, οὐκ ἐποίησεν ὅμοια. Drusius.

PSALMUS CXLVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Πᾶσαι αἱ στρατιαὶ αὐτοῦ.	2. Πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ.	2.
3. Αἰνεῖτε αὐτὸν, πάντες οἱ ἀστέρες φωτός.	3. Αἰνεῖτε αὐτὸν, πάντα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς.	3.
6.	6. Ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἄλλος, ἔστησεν αὐτὰ διαμένειν αἰωνίως.	6.
8.	8. Πνεῦμα καταιγίδος, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἄλλος, ἄνεμος τυφῶνος. Ἄλλος, καὶ τυφῶνες, πνεῦμα καταιγίδος, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἄλλος, ἄνεμος καταιγίδος, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ.	8.
11.	11. Καὶ πάντες λαοί. Ἄλλος, καὶ πᾶσαι φυλαί.	11.
12, 13.	12, 13. Νεανίσκοι καὶ παρθένοι, πρεσβύται μετὰ νεωτέρων αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα Κυρίου. Ἄλλος, ἐκλεκτοὶ, πρεσβύτεροι μετὰ νέων. Ἄλλος, μετὰ παίδων αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα Κυρίου.	12, 13.
	Ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνου· ἡ ἐξομολόγησις αὐτοῦ. Ἄλλος, ὅτι ὑπερῆρται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνου· ἡ ἐξομολόγησις αὐτοῦ. Ἄλλος, καὶ ὁ ὕμνος αὐτοῦ.	
14.	14. Ὕμνος. Ἄλλος, ἔπαινος.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Omnes exercitus ejus.	2. Omnes virtutes ejus.	2.
3. Laudate eum, omnes stellæ luminis.	3. Laudate eum, omnes stellæ et lumen.	3.
6.	6. Statuit ea in æternum, et in sæculum sæculi. *Alius*, statuit ea ut manerent æternum.	6.
8.	8. Spiritus procellæ quæ faciunt verbum ejus. *Alius*, ventus typhonis. *Alius*, et typhones, spiritus procellæ, quæ faciunt verbum ejus. *Alius*, ventus procellæ, quæ faciunt verbum ejus.	8.
11.	11. Et omnes populi. *Alius*, et omnes tribus.	11.
12, 13.	12, 13. Juvenes et virgines, senes cum junioribus laudent nomen Domini. *Alius*, electi, seniores cum junioribus. *Alius*, cum pueris laudent nomen Domini.	12, 13.
	Quia exaltatum est nomen ejus solius : confessio ejus. *Alius*, quia excellens nomen ejus solius : confessio ejus. *Alius*, et hymnus ejus.	
14.	*Alius*, laus.	14.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLVIII.

V. 2. Σ., πᾶσαι αἱ στρατιαὶ etc. Duo Regii et Drusius.

V. 3. Σ., αἰνεῖτε αὐτὸν etc. Theodoretus et Regius unus ex Chrysostomo.

V. 6. Ἄλλος, ἔστησεν etc. Reg. 2 ex Chrysost. et Drusius.

V. 8. Ἄλλος, καὶ τυφῶνες etc. Unus Regius ex Chrysostomo.

PSALMUS CXLIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 רוממות	6.	6.
וחרב פיפיות בידם		Καὶ μάχαιρα στομάτων ἐν χερσὶν αὐτῶν.
9 משפט כתוב	9.	9. Κρῖμα γεγραμμένον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Exaltationes. *Hieron.*, *id.*	6. Exaltationes.	6.
Et gladius acierum in manu eorum. *Hieron.*, et gladii ancipites in manibus eorum.	Et gladii ancipites in manibus eorum.	6. Et gladius acierum in manibus eorum.
9. Judicium scriptum. *Hieron.*, judicium conscriptum.	9. Judicium conscriptum.	9. Judicium scriptum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLIX.

V. 6. Ἄλλος, ὑμνολογίαι etc. Drusius.

Ibid. Ἀ., καὶ μάχαιρα στομάτων etc. Corder.,

PSALMUS CL.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בקדשו	1.	1. Ἐν ἡγιασμένῳ αὐτοῦ.
הללוהו ברקיע עזו		Ἐν στερεώματι κράτους αὐτοῦ.
2 בגבורתיו	2. Βεγεβουροθαυ.	2.
3 בתקע שופר	3.	3.
בנבל וכנור		Ἐν ναύλῳ καὶ λύρᾳ.
4 במנים ועגב	4.	4. Ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνοις.
5 בצלצלי תרועה	5.	5.
6 כל הנשמה	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In sanctitate ejus. *Hieron.*, in sancto ejus.	1. In sanctis ejus.	1. In sanctificato ejus.
Laudate eum in firmamento fortitudinis ejus. *Hieron.*, laudate eum in fortitudine potentiæ ejus.	Laudate eum in firmamento virtutis ejus.	In firmamento imperii ejus.
2. In fortitudinibus ejus. *Hieron.*, *id.*	2. In virtutibus ejus.	2.
3. In clangore buccinæ. *Hier.*, *id.*	3. In sono tubæ.	3.
In nebel et cithara. *Hieron.*, in psalterio et cithara.	In psalterio et cithara.	In naulo et lyra.
4. In chordis et organo. *Hieron.*, *id.*	4. In chordis et organo.	4. In chordis et organis.
5. In cymbalis jubilationis. *Hieron*, in cymbalis tinnientibus.	5. In cymbalis jubilationis.	5.
6. Omnis halitus. *Hieron.*, omne quod spirat.	6. Omnis spiritus.	6.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CL.

V. 1. Ἀ., ἐν ἡγιασμένῳ etc. Regius unus et Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐν στερεώματι etc. Ex duobus Regiis, qui habent : Σ., οἱ ὄντες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ ἄγγελοι. Symmachi lectionem aliam, et, ut puto, veram habet Colbertinus στιχηρῶς scriptus, [illegible] ὑμνεῖτε αὐτὸν ἐν τῷ etc. Similiterque Theodoretus, qui tamen legit, αἰνεῖτε αὐτόν.

V. 2. Ἑβραῖος, βεγεβουροθαυ. Sic Regius unus ex Chrysostomo.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLVIII.

V. 11. Ἄλλος, καὶ πάντα φῦλα. Drusius.
V. 12, 13. Ἄλλος, ἐκλεκτοὶ etc. Has lectiones affert Regius unus ex Chrysostomo.
Ibid. Ἄλλος, ὅτι ὑπερέχον etc. Idem.
V. 14. Ἄλλος, ἔπαινος. Idem.

PSALMUS CXLIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6	6. Ὑψώσεις. Ἄλλος, ὑμνολογίαι.	6.
	Καὶ ῥομφαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.	
9. Κρίσιν γεγραμμένην.	9. Κρῖμα ἔγγραπτον.	9

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Exaltationes. *Alius*, hymnorum cantus.	6.
	Et gladii ancipites in manibus eorum.	
9. Judicium scriptum.	9. Judicium conscriptum.	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLIX.

στομάτων, id est binarum acierum.
V. 9. Ἀ., κρῖμα etc. Drusius.

PSALMUS CL.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ.	1. Ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ.	1.
Ὑμνεῖτε αὐτὸν ἐν τῷ στερεώματι τῷ ἀκαθαιρέτῳ αὐτοῦ.	Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ.	
2.	2. Ἐν ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ. Ἄλλος, διὰ τῶν δυναστειῶν αὐτοῦ.	2.
3. Δι' ἤχου κερατίνης.	3. Ἐν ἤχῳ σάλπιγγος.	3.
	Ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ. Ἄλλος, διὰ νάβλας (al. ναύλας) καὶ λύρας. Ἄλλος, ἐν ναύλῃ καὶ λύρα.	
4.	4. Ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ. Ἄλλος, διὰ χορδῶν καὶ κιθάρας.	4.
5. Ἐν σημασίαις.	5. Ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ. Ἄλλος, ἐν κυμβάλοις σημασίας.	5.
6.	6. Πᾶσα πνοή. Ἄλλος, πᾶσα ἀναπνοή.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. In sancto ejus.	1. In sanctis ejus.	1.
Celebrate eum in firmamento indelebili ejus.	Laudate eum in firmamento virtutis ejus.	
2.	2. In virtutibus ejus. *Alius*, per potestates ejus.	2.
3. Per sonum corneæ.	3. In sono tubæ.	3.
	In psalterio et cithara. *Alius*, per nablam (*aliter*, naulam) et lyram *Alius*, in naula et lyra.	
4.	4. In chordis et organo. *Alius*, per chordas et citharam.	4.
5. In significationibus.	5. In cymbalis jubilationis. *Alius*, in cymbalis significationis.	5.
6.	6. Omnis spiritus. *Alius*, omnis halitus.	6.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CL.

V. 3. Σ., δι' ἤχου etc. Duo Regii et Drusius.
Ibid. Ἀ., ἐν ναύλῳ etc. Legendum νάβλῳ. Duo Regii habent ἐν αὐλῷ. Alius Regius, ἐν αὐλῇ loco ἐν ναύλῃ.
Ibid. Alius, διὰ ναύλας et νάβλας. Chrysostomus.
V. 4. Ἀ., ἐν χορδαῖς etc. Duo Regii.
V. 5. Σ., ἐν σημασίαις. Duo Regii. Ἄλλος, ἐν κυμβάλοις σημασίας. Corderius.
V. 6. Ἄλλος, πᾶσα ἀναπνοή. Drusius.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLV[illegible]

V. 2. Σ., πᾶσαι αἱ στρατιαὶ etc. Duo Regii et Drusius.

V. 3. Σ., αἰνεῖτε αὐτὸν etc. Theodoretus et Regius unus ex Chrysostomo.

V. 6. "Αλλος, Ἐσ[illegible] et Drusius.

V. 8. "Αλλος, κ[illegible] Chrysostomo.

PSALMUS CXLIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
6 רוממות	6.
חרב פיפיות בידם	
9 משפט כתוב	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

6. Exalta iones. *Hieron.*, *id.*

Et gladius acierum in manu eorum. *Hieron.*, et gladii ancipites in manibus eorum.

9. Judicium scriptum. *Hieron.*, judicium conscriptum.

VULGATA LATINA.

6. Exaltationes.

Et gladii ancipites in man[illegible] eorum.

9. Judicium conscriptum.

Notæ et variæ lectiones ad Psa[illegible]

V. 6. "Αλλος, ὁμολογίαι etc. Drusius.

Ibid.

PSALMUS CL.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμ[illegible]
1 בקדשו	1.
הללוהו ברקיע עזו	
2 בגבורתיו	2. Βεγεβουροθαυ.
3 בתקע שופר	3.
בנבל וכנור	
4 בתף ומחול	4.
5 בצלצלי תרועה	5.
6 כל הנשמה	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. In sanctitate ejus. *Hieron.*, in sancto ejus.

Laudate eum in firmamento fortitudinis ejus. *Hieron.*, laudate eum in fortitudine potentiæ ejus[illegible]

2. In fortitudinibus ej[illegible] *ron.*, *id.*

3. In clangore buccinæ[illegible] In nebel et cithara[illegible] psalterio et cithara[illegible]

4. In choris et [illegible] *ron.*, *id.*

5. In cymbalis [illegible] *ron.*, in cymbalis [illegible]

6. Omnis [illegible] quod spir[illegible]

VULGA[illegible]

1. In sa[illegible]

Lau[illegible]

V. [illegible]

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לעצבותם		
לכלם שמות יקרא 4	4.	4.
מעודד 6	6.	6.
ענו ליהוה בתודה זמרו לאלהינו בכנור 7	7.	7. Καταλλάξατε. . . ψάλατε τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ.
חציר 8	8.	8.
יחפץ 10	10.	10. Βούλεται.
את-המיחלים לחסדו 11	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Dolores eorum. *Hieron.*, plagas eorum.	Contritiones eorum.	
4. Omnibus eis nomina vocabit. *Hieron.*, et omnes nomine suo vocat.	4. Et omnibus eis nomina vocat.	4.
6. Erigens. *Hieron.*, suscipiens.	6. Suscipiens.	6.
7. Respondete Domino in confessione, canite Deo nostro in cithara. *Hieron.*, canite Domino in confessione : canite Deo nostro in cithara.	7. Præcinite Domino in confessione : psallite Deo nostro in cithara.	7. Jubilate... psallite Deo nostro in cithara.
8. Herbam. *Hieron.*, germen.	8. Fenum et herbam servituti hominum.	8.
10. Volet. *Hieron.*, voluntas ejus.	10. Voluntatem habebit.	10. Vult.
11. Exspectantes in misericordia ejus. *Hieron.*, et exspectant misericordiam ejus.	11. Et in eis qui sperant super misericordia ejus.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLVI.

V. 1. Σ., ἀλληλούια etc. Theodoretus, et Reg. unus ex Chrysostomo sine nomine interpretis. Ἄλλος, ἀλληλούια ὅτι καλὸν etc. Sic unus.
V. 2. Σ., οἰκοδομήσει. Regius unus et Drusius.
Ibid. Σ., τοὺς ἐξωσμ-. Iidem.
V. 3. Σ., τοὺς κεκλασμ-. Drusius.
Ibid. Ἄλλος, τὰ κατεαγμένα. Drusius. Ἄλλ., τὰ κατάγματα αὐτῶν. Regius unus et Chrysost.
V. 4. Ἄλλος, τοῖς πᾶσιν etc. Sic Drusius et Reg. unus, qui in postrema etiam lectione habet, καλῶν

PSALMUS CXLVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הללי אלהיך 12	12.	12. Ὕμνει Θεόν σου.
כפור 16	16. Χαφειρ.	16.
לפני קרתו מי יעמד 17	17.	17. Εἰς πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς στήσεται;
דברו 18	18.	18. Ῥῆμα αὐτοῦ.
חקיו 19	19.	19. Ἀκριβασμοὺς αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Lauda Deum tuum. *Hieron.*, *id.*	12. Lauda Deum tuum.	12. Lauda Deum tuum.
16. Pruinam. *Hieron.*, pruinas.	16. Nebulam.	16.
17. In faciem frigoris ejus quis stabit? *Hieron.*, ante faciem frigoris ejus quis stabit?	17. Ante faciem frigoris ejus quis sustinebit?	17. In faciem frigoris ejus quis stabit?
18. Verbum suum. *Hieron.*, *id.*	18. Verbum suum.	18. Verbum suum.
19. Statuta ejus. *Hieron.*, præcepta sua.	19. Justitias.	19. Statuta ejus.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Τὰ συντρίμματα αὐτῶν. Ἄλλος, τὰ κατεαγμένα αὐτῶν. Ἄλλος, τὰ κατάγματα αὐτῶν.	
4.	4. Καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν. Ἄλλος, τοῖς πᾶσιν ὀνόματα καλῶν. Ἄλλος, πάντας αὐτοὺς ὀνομαστὶ καλέσει.	4.
6. Ἀνακτώμενος.	6. Ἀναλαμβάνων.	6.
7. Καταλέξατε τῷ Κυρίῳ ἐξομολόγησιν, μελῳδήσατε τῷ Θεῷ ἡμῶν διὰ λύρας.	7. Ἐξάρξατε τῷ Κυρίῳ ἐν ἐξομολογήσει· ψάλατε τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ. Ἄλλος, προκατάρξασθε.	7.
8.	8. Χόρτον καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. *Οἱ λοιποί, id.*	8.
10. Εὐδοκεῖται.	10. Θελήσει. Ε', Ϛ', *id.*	10. Θελήσει.
11	11. Τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἄλλος, τοῖς ἀναμένουσι τὸ ἔλεος αὐτοῦ.	11.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Contritiones eorum. *Al.*, confracta eorum. *Alius*, fracturas eorum.	
4.	4. Et omnibus eis nomina vocans. *Alius*, omnibus nomina vocans. *Alius*, omnes illos nominatim vocabit.	4.
6. Recreans.	6. Suscipiens.	6.
7. Præcinite Domino confessionem, modulamini Deo nostro er lyram.	7. Præcinite Domino in confessione : psallite Deo nostro in cithara. *Alius*, præcinite.	7.
8.	8. Fenum et herbam servituti hominum. *Reliqui, id.*	8.
10. Sibi placet.	10. Voluntatem habebit. V, VI, *id.*	10. Voluntatem habebit.
11.	11. In eis qui sperant super misericordia ejus. *Alius*, exspectantibus misericordiam ejus.	11.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLVI.

V. 6. Σ., ἀνακτώμενος. Theodoretus.

V. 7. Ἀ., καταλλάξατε etc. Sic mss. duo Regii.

V. 8. *Οἱ λοιποί*, χόρτον καὶ χλόην etc. Sic Drusius mendose, ut videtur ; nam in Hebraico חציר tantum reperitur, et Hieronymus *germen* duntaxat habet. Quamobrem post χόρτον haud dubie obelus ponendus erat.

V. 10. Ἀ., βούλεται etc. Drusius.

V. 11. Ἄλλος, τοῖς ἀναμένουσι etc. Drusius.

PSALMUS CXLVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. Αἴνει τὸν Θεόν σου.	12. Αἴνει τὸν Θεόν σου.	12. Ὕμνει τὸν Θεόν σου.
16. Δρόσον πεπηγμένην.	16. Ὁμίχλην.	16.
17. Κατὰ πρόσωπον καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται ;	17. Κατὰ πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται ;	17.
18.	18. Λόγον αὐτοῦ. Ε', *id.* Ϛ', τὸν λόγον αὐτοῦ.	18. Τὸν λόγον αὐτοῦ.
19. Προστάγματα αὐτοῦ.	19. Κρίματα.	19.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. Lauda Deum tuum.	12. Lauda Deum tuum.	12. Lauda Deum tuum.
16. Rorem addensatum.	16. Nebulam.	16.
17. Ad faciem æstus ejus quis subsistet?	17. Ante faciem frigoris ejus quis sustinebit?	17.
18.	18. Verbum suum. V, VI, *id.*	18. Verbum suum.
19. Præcepta sua.	19. Justitias.	19.

Digitized by Google

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
20 לא־עשה כן	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Non fecit sic. *Hieron.*, non fecit similiter.	20. Non fecit taliter.	20.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLVII.

V. 12. Ἀ., ὕμνει etc. Drusius.

V. 16. *Ὁ Ἑβραῖος*, χαφειρ etc. Ex Regiis duobus.

V. 17. Lectiones Aquilæ et Symmachi exhibent duo Regii.

PSALMUS CXLVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
2 כל־צבאו	2.	2.
3 הללוהו כל־כוכבי אור	3.	3.
6 ויעמידם לעד לעולם	6.	6.
8 וקיטור רוח סערה עשה דברו	8.	8.
11 וכל־לאמים	11.	11.
12,13 בחורים וגם־בתולות זקנים עם־נערים : יהללו ׀ את־שם יהוה	12, 13.	12, 13.
כי־נשגב שמו לבדו הודו		
14 תהלה	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Omnes exercitus ejus. *Hieron.*, *id.*	2. Omnes virtutes ejus.	2.
3. Laudate eum, omnes stellæ luminis. *Hieron.*, *id.*	3. Laudate eum, omnes stellæ et lumen.	3.
6. Et stare fecit ea in perpetuum in sæculum. *Hieron.*, statuit ea in sæculum et in æternum.	6. Statuit ea in æternum, et in sæculum sæculi.	6.
8. Et vapor ventus turbinis faciens verbum ejus. *Hieron.*, ventus, turbo, quæ facitis sermonem ejus.	8. Spiritus procellarum quæ faciunt verbum ejus.	8.
11. Et omnes populi. *Hieron.*, *id.*	11. Et omnes populi.	11.
12, 13. Electi et etiam virgines, senes cum junioribus laudent nomen Domini. *Hieron.*, juvenes et virgines, senes cum pueris laudent nomen Domini.	12, 13. Juvenes et virgines, senes cum junioribus laudent nomen Domini.	12, 13.
Quia exaltatum est nomen ejus solius : magnificentia ejus. *Hieron.*, quoniam sublime nomen ejus solius : gloria ejus.	Quia exaltatum est nomen ejus solius : confessio ejus.	
14. Laus. *Hieron.*, *id.*	14. Hymnus	14.

Digitized by Google

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. Οὐκ ἐποίησεν οὕτως. Ἄλλ., οὐκ ἐποίησεν ὅμοια.	20.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. Non fecit taliter. *Alius*, non fecit similia.	20.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLVII.

V. 18. Ἀ., ῥῆμα αὐτοῦ etc. Drusius.
V. 19. Ἀ., ἀκριβασμοὺς etc. Regius unus.
V. 20. Ἄλλος, οὐκ ἐποίησεν ὅμοια. Drusius.

PSALMUS CXLVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Πᾶσαι αἱ στρατιαὶ αὐτοῦ.	2. Πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ.	2.
3. Αἰνεῖτε αὐτὸν, πάντες οἱ ἀστέρες φωτός.	3. Αἰνεῖτε αὐτὸν, πάντα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς.	3.
6.	6. Ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἄλλος, ἔστησεν αὐτὰ διαμένειν αἰωνίως.	6.
8.	8. Πνεῦμα καταιγίδος τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἄλλος, ἄνεμος τυφῶνος. Ἄλλος, καὶ τυφῶνες, πνεῦμα καταιγίδος, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἄλλος, ἄνεμος καταιγίδος, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ.	8.
11.	11. Καὶ πάντες λαοί. Ἄλλος, καὶ πάντα φῦλα.	11.
12. 13.	12, 13. Νεανίσκοι καὶ παρθένοι, πρεσβῦται μετὰ νεωτέρων αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα Κυρίου. Ἄλλος, ἐκλεκτοὶ, πρεσβύτεροι μετὰ νέων. Ἄλλος, μετὰ παίδων αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα Κυρίου. Ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνου· ἡ ἐξομολόγησις αὐτοῦ. Ἄλλος, ὅτι ὑπερέχον τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνου· ἡ ἐξομολόγησις αὐτοῦ. Ἄλλος, καὶ ὁ ὕμνος αὐτοῦ.	12, 13.
14.	14. Ὕμνος. Ἄλλος, ἔπαινος.	14.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Omnes exercitus ejus.	2. Omnes virtutes ejus.	2.
3. Laudate eum, omnes stellæ luminis.	3. Laudate eum, omnes stellæ et lumen.	3.
6.	6. Statuit ea in æternum, et in sæculum sæculi. *Alius*, statuit ea ut manerent æternum.	6.
8.	8. Spiritus procellæ quæ faciunt verbum ejus. *Alius*, ventus typhonis. *Alius*, et typhones, spiritus procellæ, quæ faciunt verbum ejus. *Alius*, ventus procellæ, quæ faciunt verbum ejus.	8.
11.	11. Et omnes populi. *Alius*, et omnes tribus.	11.
12, 13.	12, 13. Juvenes et virgines, senes cum junioribus laudent nomen Domini. *Alius*, electi, seniores cum junioribus. *Alius*, cum pueris laudent nomen Domini. Quia exaltatum est nomen ejus solius : confessio ejus. *Alius*, quia excellens nomen ejus solius : confessio ejus. *Alius*, et hymnus ejus.	12, 13.
14.	14. Hymnus. *Alius*, laus.	14.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLVIII.

V. 2. Σ., πᾶσαι αἱ στρατιαὶ etc. Duo Regii et Drusius.

V. 3. Σ., αἰνεῖτε αὐτὸν etc. Theodoretus et Regius unus ex Chrysostomo.

V. 6. Ἄλλος, ἔστησεν etc. Reg. 2 ex Chrysost. et Drusius.

V. 8. Ἄλλος, καὶ τυφῶνες etc. Unus Regius ex Chrysostomo.

PSALMUS CXLIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 רוממות	6.	6.
וחרב פיפיות בידם		Καὶ μάχαιρα στομάτων ἐν χερσὶν αὐτῶν.
9 משפט כתוב	9.	9. Κρῖμα γεγραμμένον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Exalta iones. *Hieron.*, *id.*	6. Exaltationes.	6.
Et gladius acierum in manu eorum. *Hieron.*, et gladii ancipites in manibus eorum.	Et gladii ancipites in manibus eorum.	6. Et gladius acierum in manibus eorum.
9. Judicium scriptum. *Hieron.*, judicium conscriptum.	9. Judicium conscriptum.	9. Judicium scriptum.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLIX.

V. 6. Ἄλλος, ὑμνολογίαι etc. Drusius.

Ibid. Ἀ., καὶ μάχαιρα στομάτων etc. Corder.,

PSALMUS CL.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 בקדשו הללוהו ברקיע עזו	1.	1. Ἐν ἡγιασμένῳ αὐτοῦ. Ἐν στερεώματι κράτους αὐτοῦ.
2 בגבורתיו	2. Βεγεβουροθαυ.	2.
3 בתקע שופר בנבל וכנור	3.	3. Ἐν ναύλῳ καὶ λύρᾳ.
4 בתפים ועגב	4.	4. Ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνοις.
5 בצלצלי תרועה	5.	5.
6 כל הנשמה	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In sanctitate ejus. *Hieron.*, in sancto ejus.	1. In sanctis ejus.	1. In sanctificato ejus.
Laudate eum in firmamento fortitudinis ejus. *Hieron.*, laudate eum in fortitudine potentiæ ejus.	Laudate eum in firmamento virtutis ejus.	In firmamento imperii ejus.
2. In fortitudinibus ejus. *Hieron.*, *id.*	2. In virtutibus ejus.	2.
3. In clangore buccinæ. *Hier.*, *id.*	3. In sono tubæ.	3.
In nebel et cithara. *Hieron.*, in psalterio et cithara.	In psalterio et cithara.	In naulo et lyra.
4. In chordis et organo. *Hieron.*, *id.*	4. In chordis et organo.	4. In chordis et organis.
5. In cymbalis jubilationis. *Hieron*, in cymbalis tinnientibus.	5. In cymbalis jubilationis.	5.
6. Omnis halitus. *Hieron.*, omne quod spirat.	6. Omnis spiritus.	6.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CL.

V. 1. Ἀ., ἐν ἡγιασμένῳ etc. Regius unus et Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐν στερεώματι etc. Ex duobus Regiis, qui habent : Σ., οἱ ὄντες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ ἄγγελοι. Symmachi lectionem aliam, et, ut puto, veram habet Colbertinus στιχηρῶς scriptus, nempe ὑμνεῖτε αὐτὸν ἐν τῷ etc. Similiterque Theodoretus qui tamen legit, αἰνεῖτε αὐτόν.

V. 2. Ἑβραῖος, βεγεβουροθαυ. Sic Regius unus ex Chrysostomo.

Digitized by Google

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLVIII.

V. 11. Ἄλλος, καὶ πάντα φῦλα. Drusius.

V. 12, 13. Ἄλλος, ἐκλεκτοὶ etc. Has lectiones affert Regius unus ex Chrysostomo.

Ibid. Ἄλλος, ὅτι ὑπερέχον etc. Idem.

V. 14. Ἄλλος, ἔπαινος. Idem.

PSALMUS CXLIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6	6. Ὑψώσεις. Ἄλλος, ὑμνολογίαι.	6.
	Καὶ ῥομφαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.	
9. Κρίσιν γεγραμμένην.	9. Κρῖμα ἔγγραπτον.	9

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6.	6. Exaltationes. *Alius*, hymnorum cantus.	6.
	Et gladii ancipites in manibus eorum.	
9. Judicium scriptum.	9. Judicium conscriptum.	9.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CXLIX.

στομάτων, id est binarum acierum.

V. 9. Ἀ., κρῖμα etc. Drusius.

PSALMUS CL.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ.	1. Ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ.	1.
Ὑμνεῖτε αὐτὸν ἐν τῷ στερεώματι τῷ ἀκαθαιρέτῳ αὐτοῦ.	Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ.	
2.	2. Ἐν ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ. Ἄλλος, διὰ τῶν δυναστειῶν αὐτοῦ.	2.
3. Δι' ἤχου κερατίνης.	3. Ἐν ἤχῳ σάλπιγγος.	3.
	Ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ. Ἄλλος, διὰ νάβλας (al. ναύλας) καὶ λύρας. Ἄλλος, ἐν ναύλῃ καὶ λύρα.	
4.	4. Ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ. Ἄλλος, διὰ χορδῶν καὶ κιθάρας.	4.
5. Ἐν σημασίαις.	5. Ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ. Ἄλλος, ἐν κυμβάλοις σημασίας.	5.
6.	6. Πᾶσα πνοή. Ἄλλος, πᾶσα ἀναπνοή.	6.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. In sancto ejus.	1. In sanctis ejus.	1.
Celebrate eum in firmamento indelebili ejus.	Laudate eum in firmamento virtutis ejus.	
2.	2. In virtutibus ejus. *Alius*, per potestates ejus.	2.
3. Per sonum corneæ.	3. In sono tubæ.	3.
	In psalterio et cithara. *Alius*, per nablam (*aliter*, naulam) et lyram *Alius*, in naula et lyra.	
4.	4. In chordis et organo. *Alius*, per chordas et citharam.	4.
5. In significationibus.	5. In cymbalis jubilationis. *Alius*, in cymbalis significationis.	5.
6.	6. Omnis spiritus. *Alius*, omnis halitus.	6.

Notæ et variæ lectiones ad Psalmum CL.

V. 3. Σ., δι' ἤχου etc. Duo Regii et Drusius.

Ibid. Ἀ., ἐν ναύλῳ etc. Legendum νάβλῳ. Duo Regii habent ἐν αὐλῷ. Alius Regius, ἐν αὐλῇ loco ἐν ναύλῃ.

Ibid. Alius, διὰ ναύλας et νάβλας. Chrysostomus.

V. 4. Ἀ., ἐν χορδαῖς etc. Duo Regii.

V. 5. Σ., ἐν σημασίαις. Duo Regii. Ἄλλος, ἐν κυμβάλοις σημασίας. Corderius.

V. 6. Ἄλλος, πᾶσα ἀναπνοή. Drusius.

Digitized by Google

ORDO RERUM

QUÆ IN TOMI XVI PARTE PRIMA CONTINENTUR.

ORIGENES.
HEXAPLORUM QUÆ SUPERSUNT.
Liber II Regum. 11
Liber III Regum. 143
Liber IV Regum. 195
Liber I Paralipomenon. 235
Liber II Paralipomenon. 265
Monitum in Librum Job. 287
Liber Job. 287
Monitum in Librum Psalmorum. 567
Liber Psalmorum. 567

FINIS PARTIS PRIMÆ TOMI DECIMI SEXTI.

Parisiis. — Ex Typis J.-P. MIGNE.

Digitized by Google

Digitized by Google

BR
60
.P4
v.16
pt.1

DATE DUE

DOES NOT
CIRCULATE

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
STANFORD, CALIFORNIA
94305

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google